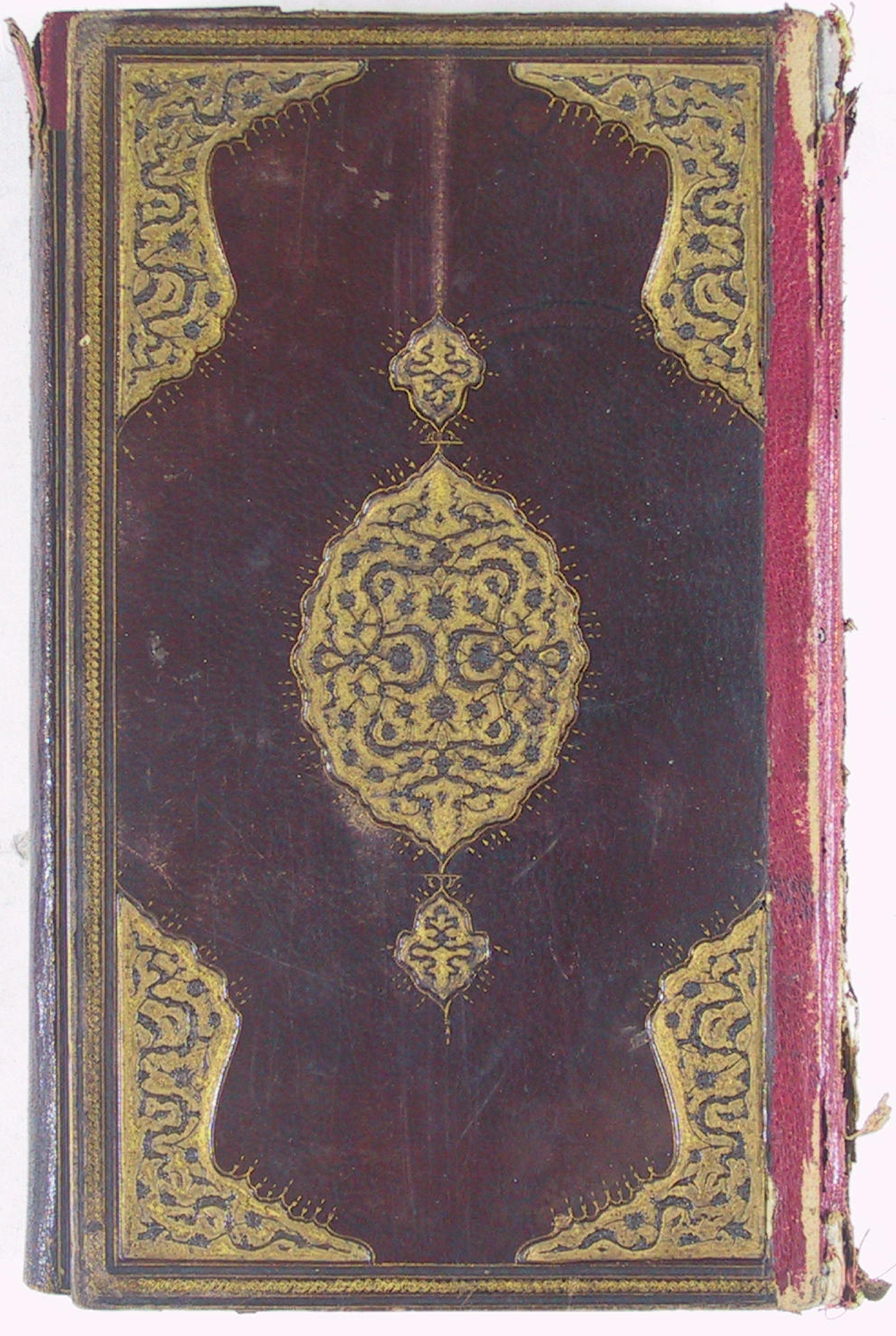

(کتاب کلیله و دمنه)

همایون نامه بخط درویش

محمد اصلانی

[illegible] العبد الفقیر [illegible] الراجی الی [illegible] محمد [illegible]

T. C.
M[illegible] [illegible] BAŞKANLIĞI
RAĞIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 1054

حسبي وحده
من الكتب التي وقفها الفقير
الى الله ربه ذي المواهب
محمد المدعو بين الصدور براغب
وقفي عنه

٢٧٥

١٢٢١

RAĞIP P.
Ka. N.
1210

١٢١٢

کتاب همایون نامه

حضرت حلیم خلاق و حکیم علی الاطلاق جلت حکمته که وظایف لطایف حمد و ثناسی بحکم وان من شی
الا یسبح بحمده جمیع موجودات عا[illegible] جاری دایردر و فواید موائد آلایی لا
انتهاسی بمقتضای واعطی کل [illegible] ارضینک اجزاسنده ساری
وسایردر نظم رموز آیینه [illegible] ده جان خردمند
جواهر بخش حکمتهای باریک [illegible] وز آن ذره [illegible] کلام قدیم کریم
وکتاب لازم التکریم [illegible] رسالت [illegible] پیر یرلیغ مع الله نکته دانی
وعلمک مالم تکن تعلم و [illegible] نوای وما ینطق عن الهوی معجز بیانی
ان هو الا وحی یوحی نبی مجتبی رسول مرتضی محمد المصطفی علیه

شعر

محمد کازل تا ابد هر چه هست ✽ بآرایش نام او نقش بست
چراغی که انواع بینش باوست ✽ فروغ همه آفرینش باوست

صلوات الله وسلامه علیه وآله وصحبه المقربین لدیه وعلی من تابعه وانتمی الیه هدایت
طالبان مقاصد ارادت وعنایت قاصدان مطالب استفادت ایچون بو نوع خطاب
مستطاب قیلدی واول دانش آموز علمه شدید القوی به طریق تعلیم مستفیدان مکتب ادبی
وقانون تفهیم مستعدان حریم جهد وطلبی بو مثال ومنوال اوزره بیان بیوردی که ادع الی سبیل
ربک بالحکمة والموعظة الحسنة بو کلام سعادت فرجامک مضمون میمنت انجامی بودر
کی عالمیانه موائد عواید صلاح وسداده صلا ویرجی وآدمیانه مناهج مصالح معاش و
معاده یول کوسترجی بنده لرومی مضیق سقامتدن طریق استقامته دلیل حکمتله دعوت قیل وبکا

وبکا اعتقاد ایدن عباده هاویه مواددن روضه رضایه موعظه حسنه ایله هدایت قیل که نفوس سرکش
تازیانه حکمتدن غیری برله رام اولمز وطباع خودپسند بند پند وقید نصیحتدن غیری برله صلاح
بولمز ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک

نظم
هر آن رایض که کرده توسن رام ✽ کند آهسته کی باکره خام
نثر
بته که توسنان توغانی ای کلام ملایمت

ولی بکیمه ملاطفت رام قیلمق متعسردر نفوس آدمیانده که قوای بهیمی وسبعی اثرلری انلرده
غالب اولوب ذرهم یاکلوا ویتمتعوا مرعی پسنده بیچون وچرا چرا ایدرلر وزمام نهی منکر
وحزام امر معروفدن ابا ایدرلر بی اعمال مهار حکمت واستعمال تازیانه موعظت منقاد اولمه
لمنقاد ایلمک متعذردر

نظم
اولور حکمتله حل هر کار مشکل ✽ اولور حکمتله حاصل کام هر دل
ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا

موعظه حسنه که مأموربه در برکلام جامعدر که سامع اولنلر قابلیت واستعدادلری حسبنجه اندن
فایده مند اولالر مواعظ قرآنی ونصایح فرقانی کبی که جامع اطوار صوری ومعنوی وحاوی
اسرار دینی ودنیویدر وسامع وقاری استعدادلری مقدارنجه نظم درربار ومعانی گوهر نثاردن
حصه دارلردر والیه مال من قال بیت بهار عالم حسنش دل وجان تازه میدارد
برنک اصحاب صورترا ببو ارباب معنی را نثر بو مقوله کلام سایر انبیای عظامدن
علی نبینا وعلیهم السلام هیچ بری سینه فایض ومنزل اولمامشدر بلکه خاصه حضرت ختمیدر
کما اشار الیه صلوات الله وسلامه علیه اوتیت جوامع الکلم وچون صدق متابعت
موروث کمال خصوصیتدر ومتمم تمام مناسبت لاجرم امت بزرکوارندن که کنتم خیر امة اخرجت
للناس سمتیله موسومدر بعضی خواصک طبایعی مطرح اشعه انوار جامعیت واقع اولمشدر
که اولدخی اول حضرتک مشکاة نبوت کبریسندن اقتباس اولنمشدر بو سبیله کلام جامع دیرلر
که دیده ارباب ظاهر مشاهده جمال مظاهر ومعانیسی برله منور ومشام اهل باطن روایح حقایق
وفوایح دقایق برله که ماورای ظاهردن لایح اولور معطر اوله تا هر احد حوصله سی مقدارنجه خوان
احسان بیکرانندن بهره مند اولوب مصراع هیچ جوینده ازین در نرود بی مقصود
پس معلوم اولدی که چهره هر کلام زیور حکمتله قدر آراسته وعذار هر موعظت گلگونه
جامعیتله نه کلو پیراسته اولورسه دیده عاشقان کامل مشاهده جمالنه زیاده مایل اولور

نظم
هر که زیباترست از خوبان ✽ سوی او میل بیشتر باشد

جمله تصانیفدن که قواعد تألیفی حکمت عملیه اوزره مبتنی • ومجموع رسایلدن که معانی لطیفه
مسائل موعظهٔ حسنه یه مشتمل ومحتوی اوله کتاب کلیله ودمنه در • که حکمای هندک طرز خاص اوزره تألیف
ایدوب براهمهٔ حکمت شعار اوضاع جامعیتن نمط مخصوص اوزره تصنیف ایلمشلردر • لطایف حکمت و
فضلیله ظرایف لهو وهزل میاننده کمال اختلاف وارایکن برظرفده امتزاج وبرحرفده ایتلاف ویروب
طرز کلامی اکثر طباعک میل ایتسون دیو امثال وافسانه اوزره وضع ایتمشلردر • وزبان وحوش و
لسان بهایم وطیوردن اصناف حکایات وروایات تقریر ایدوب انوک ضمننده انواع فواید حکمت
ومیامن نصیحت مندرج قلمشلردر • تا عاقل نصحیچون مطالعه سینه بهانه وغافل نزهه ایچون داستان
افسانه قیله ودرسی معلمه وحفظی متعلمه آسان اوله • وفی الحقیقه اول کتاب حکمت نصاب برحدیقه در
که اشجار اسراری • وفیها ما تشتهی الانفس وتلذ الاعین • ازهاریله منوردر • واطراف گلزاری
مالا عین رأت ولا اذن سمعت • نسایم عنبر نثاریله مطیب ومعطر

نظم

هر نکته سی پیدر گل معانی • هر حرفی شکوفهٔ امانی • لفظی چو طراوت جوانی •
معنی سی بیدر آب زندگانی •

اول کان جواهر فضایل وآسمان درادی فواضلک افاضه سی
بر مرتبه ده تام وکامل وعام وشاملدرکه ابتدای ظهوردن الی هذا الآن هرزمان مستعدان مجلس ارادته
ومستفیدان محفل سعادته تباشیر انواری وبرکات آثاری حاصل ومتواصلدر • صحایف صنع جلد
زرنگار آفتابه رشته خطوط اشعه برله شیرازه اورلدن انک عدیلی برکتاب گورلممشدر • ودبیر تقدیر
اجزای دفتر شهور واعوامه واوراق مجموعهٔ لیالی وایامه سلک ربطده انتظام ویرلدن انک نظیری

شعر

برجریده ده حی مشاهده اولممشدر •	لطافتده عدیلی یوقدر الحق •
نظر بن چشم احول گورمش الحق •	اول کتاب شریفی حکیم روشن رای بیدپای

برهمن رای جهان آرای دابشلیم هندی ایچون که بعض ممالک هندک مالکی ایدی زبان هندی
اوزره تصنیف ایتمشدر • واگرچه مبادی شروعنده سبب تألیفدن برشمه رقم زده کلک تعریف
اولنمه مناسبتدن دور وتقریبدن بعید ومهجور اولمیه • حکیم مذکور بنای کتاب مزبوری
بو قاعده اوزره مبتنی قلمشدرکه مسالک ضبط ممالکه سلوک ایدن حکام وملوک احکام احکام سیاسته
وبسط بساط رعایت رعیتده دستور العمل اوله • وتربیت وتقویت اولیای دولتده • ودفع و
دفع ورفع اعدای مملکتده قانون مجمل وکارنامهٔ مکمل اوله • ودابشلیم اول کتاب فضیلت انتسابی
قبلهٔ مقاصد وعمدهٔ مطالب ایدوب مفتاح مطالعه سی برله متصل افتتاح ابواب حل مشکلات و
کشف معضلاته مجد ومشتغل ایدی • اول جوهر بی قیمت انوک زمان دولتنده دیدهٔ عوام الناسدن
بلکه عامهٔ خواصدن نهانخانهٔ صدفده گوهر شاهوار گبی مخفی ومستور • وصمیم کاندن لعل بدخشان گبی
هزار خون جگرله یوز گوستروب هرناکسک گوش استماعندن دور ایدی • اندن صکره اولاد و
احفادندن که سریر سلطنته جلوس ایدرلردی انوک اخفاسینده همان اول قاعدهٔ رعایت ایدوب
اول طریقه گیدرلردی • وبو جمله الهیه اول عروس مشکین نقابک فوایح مناقبی روایح گلستان گبی اطراف جهانه
طولممشدی • وشمایم شمایلی لطیمهٔ عطار گبی مستنشقان نسایم اخبار وآثاری معطر ایتمشدی

نظم

هنر چو مشک بود مشک اگر نهان دارند	رقیض رایحهٔ او مشام را آراست
نمی شود بگل اندود چهرهٔ خورشید	زمان زمان اثر نور او زیاده ترآست

اکاسرهٔ عظامدن نوشروان عادل زماننده خواص وعوام میاننده بو خبر اشتهار وانتشار بولمشدی که
خزاین ملوک هندده برکتاب واردرکه زبان بهایم وطیور ولسان حشرات ووحوشدن جمع ایتمشلردر
وباب حزم وسیاستده اول شرایطکه سلاطین تاجدارانه موافق ومناسب اوله • ورعایت
رعیت وحمایت مملکتده شول ضوابط که جهانداران نامدارانه لازم وواجب اوله • اول درج
جواهر حکمتک مطاوی واوراقنده درج ایلمشلردر • وانی سرمایهٔ مواعظ ونصایح • ووسیلهٔ منافع
ومصالح عد ایدوب نقد جد وجهدلرین اول قواعدک تحقیق وتنقیحنه خرج ایلمشلردر • طبع شاهانه
نوشروانده که اشجار جویبار معدلت • انک باران جود واحسانیله طراوت بولمشدی • واز هار
گلزار نظام مملکت اقطار امطار رأفت وعاطفتیله سیراب اولمشدی •

نظم

جهان گشته از عدلش آراسته •	وزان رسم بیداد برخاسته •

اول کتابک مطالعه سینه میل تمام • وشغف مالا کلام ظاهر اولوب برزاویه نشین طبیب که زیور
فضل وحسنیله آراسته وجمال وکمال اوبله پیراسته مقتدای اطبای فارس ایدی • فرمان نوشروان
ایله دار الملک هند وهندستانه متوجه اولدی • ومدت متمادی انده اولوب • انواع حیل و
تدبیراته تمسک ایدوب هزار جهدله اول کتابی اله گتوردی • والفاظ هندی یی لغت پهلوی

لطیمه

برله کہ اول زمانده سلاطین ایران اول زبان ایله تکلم ایدرلردی ترجمه ایدوب نوشیروانه ییوردی
وموقع قبولده شرف استحسان بولوب حضرت شاهده رتبه سی اقصای کماله ایردی • تسخیر ثغور
بلاد وتسکین قلوب عباد اظهار عدل واحسان واصلاح امور جهانده بنای کار نوشیروان
اول کتابک مقتضای فحواسی اوزره ایدی • نوشیرواندن صکره اکاسرهٔ عجم دخی اخفاسی جهدنده
وتعظیمی بابنده شرایط سالفه سی تقدیم ایدرلردی • تا اول زمان که خلفای عباسیه دن خلیفهٔ ثانی ابو
جعفر منصور بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس رضی الله عنهما اول کتابک مناقبن اشتدی •
واانک مطالعه سینه رغبت تمام کوستروب تحصیلنه جد واهتمام ایتدی • ولطف حیله ایله اول نسخهٔ پهلوی‌یی
اله کتوردی • وامام ابو الحسن عبد الله بن مقفع یه که سرد فتر بلغای عصر وسرآمد فصحای دهر ایدی
ییوروب زبان پهلوی‌دن لسان تازی یه ترجمه ایتدردی • سردم خلیفهٔ مزبور کتاب مذکوری
کمال حرمتدن سلک مطالعه ده نظم ایدوب • اساس احکام خلافتی وبنای شرایط عدل ورأفتی
اول نصایح ووصایا اوزره وضع ایلردی • بعده ملوک سامانیه دن ابو الحسن امیر نصر بن احمد
سامانی • افاضل زماندن بری‌سینه امر ایدوب اول نسخه‌یی زبان تازی‌دن لسان فارسی‌یه نقل ایتدردی
ورودکی شاعرکه صناعت شعرده نامدار ایدی اول جواهر زواهره مثال سلطانی موجب رشتهٔ نظمده
انتظام ویردی • بر دفعه دخی سلطان محمود غازی غزنوی اولادندن ابو المظفر بهرام شاه
ابن سلطان مسعود که ممدوح حکیم سنایی‌در • ییوردی تا ابلغ الفصحا وافصح البلغا ابو المعالی
نصر الله بن محمد بن عبد الحمید انی طرز جدید اوزره نسخهٔ مقفعه‌دن ترجمه ایتدی شول نسخه که
حالیا کلیله ودمنهٔ بهرامشاهیه ایله مشهوردر ترجمهٔ فاضل مزبوردر • الحق عباراتی جان شیرین کبی
لذیذ • واشاراتی درّ ثمین ویاقوت رنکین کبی عزیزدر • مجتهدان احکام بلاغت تعریف فصاحت
وحصانت کلماتنده مجتمعلردر • وپسندنشینان بارکاه دانش توصیف جزالت ترکیب وبراعت
عباراتنده متفق‌لر • اما ایراد لغات غریبه والفاظ وحشیه‌دن تحاشی ایتمیوب طرز کلامی محسّنات
عربیات اوزره طرح ایدوب • الفاظ وعبارات مغلقه‌یی سرحد اطنابه • واستعارات و
تشبیهات متفرقه‌یی اکثاره واسهابه ییتشدردوکی اجلدن خاطر مستمع غرض کتاب • وخلاصهٔ ما
فی الباب کما ینبغی ادراک ایده میوب استماعندن ابا قیلوردی • وطبع قاری دخی مبادی قصه‌سی

قصه‌سی مقاطعه‌سنه ربطندن قاصر • واوایل کلامی اواخری ایله ضبطندن عاجز قلوردی • لاجرم
لاجرم بو معنی سبب سآمت خاطر سامع وقاری اولوب • واستماعندن امتناع جمیع قلوب و
طبایعه ساری اولوب قریب اولمشدی که کتاب مذکور بوتفاسته زاویهٔ نسیانده کیف الخطیب
متروک ومهجور قالهیدی • واهل عالم انوک فراید فوایدندن محروم وبی نصیب اوله‌لیدی • اکا بنا والی
ولایت هرات سلطان حسین بایقرا اسنک سرخیلی امیر سهیلی التماسی ایله خطیب منبر فصاحت
وواعظ کرسی بلاغت وصاف انشا حقایق کشاف رموز دقایق الملتجی الی رحمت ربه الحافظ
مولانا حسین بن علی الواعظ المولوف بالکاشفی عامله الله بلطفه الخفی • کتاب مزبوره بر طرز خاص
ولباس جدید کیدردی • وزیبا روی بیان معانی‌سنی که تتق الفاظ مغلقه وحجب لغات غریبه ایله محجوب ومستور ایدی
مناظر عبارات ظاهره • وغرفات استعارات زاهره‌دن جلوه ویردی • شول کتاب حالیا
بین الانام • انوار سهیلی نامی ایله اشتهار بولمشدر • مولانای مشار الیهک که سخن رانلک میدانک
شهسوار چالاکی‌در مصرع کوهر دریای ادراک لطیف وپاکی‌در حقا که اول کتاب
فضیلت نشان بر سهیلدر که یمن یمن سعادتدن درخشاندر • وبر سحابدر که قطرهٔ فصاحت
بلاغتدن درافشاندر • الفاظ دلفریبی شکرلبلر کرشمه‌سی کبی شورانکیزدر • ومعانی تراکیب عربی

شعر

ترنج غبغبلر طره‌سی کبی دلاویز • حروفی‌تش جو زلف بتان حجکل •
همه جای جانست وماوای دل • معانیش دروی بر حرف سیاه
درخشنده جون مهر وروشن جو ماه • سوادی که کحل الجواهر معانی ایدن عبارت
بیاض دیده حوراده یر بولسه روادر • وبیاضی که غرهٔ صبح سعادتمانی ایدن کنایتدر • سواد چشم
جهان بین اوزره وضع اولنسه سزا • سزد که کاتب دیوان سرای جلد کشید
سواد نسخهٔ او بر بیاض دیدهٔ حور • بو ابیات رایق اول کتاب فایقک که

قطعه

مطلع انوار حقایق‌در • قامت والا سنه خلعت اولمغه لایقدر
صورتی مجد ومعارف جامه‌سینه درطراز • معنی‌سی اقبال ودولت خاتمینه در نکین
عارض رنکین اشعاری قمو غنج ودرس • طرهٔ مشکین الفاظی سراسر تاب وچین
نور حکمتله طولودر هر کلام کاملی • ینبوعکم انوار علمیله دل اهل یقین

چون اول مخدره همایون تتق کوندن وجه مشروح اوزره الوان بوقلمون • والتواب کوناکون ایله بوز
کوستروب کاه جامه سندی ایله غنج ودلال ایلردی • وکاه لباس فارسی وقبای پهلوی برله جلوه
کاه حله تازی وشقه حجازی برله عرض جمال ایلردی • اما بالای والاسی هنوز دیبای زیبای رومی ایله
آرایش بولمامشدی وفرق فرقدسای اکلیل فلک فرسای لغت مزبوره ایله مزین اولمامشدی • اکرچه که
جمال باکمالی حلیه انواع السنه ایله حالی ایدی • اما پیرایه خال وخط الفاظ ترکی دن خالی ایدی • اول
سببدن مدت مدید • وعهد بعید ایدی • که خاطره بو خاطره وسویدایه بو سودا دوشمشدی که اکر
سپهر بی مهردن فرصت • وایام بی آرامدن رخصت میسر اولورسه • وکردون دون تلبیق اسباب
تعویقده مسامحه قیلورسه • کتاب مزبوره نسخ مذکوره نک بری سندن خامه عربی عمامه ایله رومی جامه
کیدرم تا اکثر ناس لباس استیناسندن عاری اولمیه • وغوانی معانی سنه تتق آل ومعجر کلبرک مثال ترکیده
جلوه ویرم • تا عام وخواص فراید فواید بی قیاسندن بی بهره قلمیه •

لطافتده اولا مقبول آدم •		خلایق انجره منظور و مکرم •

هرچند که دهقان خیال بوستان امل ده بو امل نهالین دیکردی • اما شجره فواد مثمر ثمره مراد اولمدن
تندباد قضا برک وبارین دوکردی • ونوایب زمان برآن امان ویرمزدی که خاطر بو عزمی امضایه
متوجه اولایدی • وتیرباران احزان برآن ولحظه کوز اچدرمزدی که ضمیر بو دینی قضایه رخصت بولیدی
ناچار نطاق وفق اعتناق فرصتدن قاصر اولوب • چهره مقصود وجمال مطلوب نقاب تعویق وحجاب
تعلیقله مستور ومحجوب قلوردی •

کی شعر تر انکیزد خاطر که حزین باشد	مصراع	

تا اول زمان که بو بنده نک ریاض حالی رشحه عنایت یزدانی ایله ریان • وحیاض امالی باران عواطف
صمدانی ایله ملان اولوب • بلده محمیه ادرنه ده که خال چهره ممالک • وسواد نسخه سبع المکدر •
حضرت عظیم الشان • وخاقان نصرت نشان افتخار آل عثمان • الملتجی الی رحمت ربه الرحمن • ذو
البأس الشدید • والقلب الحدید • السلطان السعید • السلطان مراد بن السلطان محمد بن السلطان
بایزید • طیب الله بنسایم الروح روحهم • ووالی من غنایم الرحمة فتوحهم • خیرات مبروره وحسنات
مشکوره سندن جامع جدید جوارنده اولان مدرسه عتیقه که محط رحال فضل وافضال • ومهبط
وفور عز واقبالدر • بو احقر عبیده تفویض وتقلید بیورلد • ومشام جان دماغ جهان اول شهر

شهر فردوس نشانک هوای عنبرافشانیله که غیرت نسیم تسنیم جان ده متمخز ومعطر اولدی نظم

اسدی جان با عینه باد عطرسای ادرنه		قبض روح ایتدی فضای جانفزای ادرنه
رفع ایدوب دلدن غموم کهنه یی عیسی کبی		تازه جان ویردی دم معجزنمای ادرنه
غنچه کبی تنکدلدن درهم اولمشکن کوکل		کل کبی اچدی نسیم دلکشای ادرنه

اول بقعه مبارکه ده که محل اقتباس فضائل • ومقام اقتناص فواضلدر • ایام معتاده معهوده مدرس
فروع واصوله ومذاکره معقول ومنقوله مصروف ومبذول قیلوب • زمان تعطیل ده که عقلک ساعات
راحاتی وطبعک اوقات استراحاتیدر • زمانه شوخ چشمی نکرخواب دسول ده بولوب •
وحجره ضمیری آمدشد خیالات متوالیه دن خالی کورنجک سویدای قلبده متمکن اولان سودای پرسودی
ویوته قلبده اخلاص بولان نقود معهودی حالدن قاله قوتدن فعله کتورمکه نواهض همت حرکته
کلوب ذهن سقیم وطبع عقیمله بو شغل عظیمه شروع قیلندی • ونسخه مولانای مشارالیه نسخ
مقدمه کتب ادیان قدیمه کبی نسخ ایدوب تراجم سابقه نک بازار رواجنی عقود بیوع فاسده
کبی فسخ ایتدوکی اجلدن بالبحث اختیار اولوب نکته سی مطلع انوار سهیلی دن •

آشکاره اولدی		چون نهانی در دمیشدر حکمت اول تجهان
طک دکلدر اولسه انوار سهیلی دن عیان		چون الان شان لطافت شان ابنای

زمان بر مرتبه ده لطیف • وبر مشابه ده ظریفدر • که عرایس غوانی معانی منصه الفاظده منوز
جلوه کر اولمدن حصول تمام مراده وصول قصد ایدرلر • فکیف که بعض لغات تصحیحده تصنیع کتاب
وادراک معانی سنده فی الجمله تامل وتأنیه ارتکاب ایده لر • لاجرم تألیف کتابده عنان بیان
شارع انشا ترسلدن • ومنهاج تکلف منشیاندن معطوف قیلنوب • اثنای حکایاتده احسن
کلمات عربیه دن بعض آیات ضروری الذکر • واحادیث مشهوره • وآثار امثال مشهوره اوزره
اقتصار اولندی • وبحکم خیر الکلام مالم یکن عامیا شرقیا ولا وحشیا غربیا • اثبات ابیات
عربیه • وایراد لغات غریبه والفاظ وحشیه دن تحاشی قیلندی • تا دیده بر بینای نظر تعمق و
تعمق نظر وصال غوانی معانی سندن بهرمند اولمق میسر اوله • ودل بر دانای تکلف تخیل
وتخیل تکلف اول نازپروردکان حجره خیالدن برخوردار اولمق متصور اوله

مدح پادشاه اسلام مالک رقاب الانام سلطان سلیمان تخت و آصف غلام مد الله
ظلال خلافته علی مفارق الانام وشد اطناب خیام سلطنته باوتاد الدوام

چون بو سلک جواهر کان کوندن دکان عیانه کلدی • و بو دررِ زواهر حقهٔ ضمیردن سلک بیانه چکلدی •
عقل پیر خیال پیرنه ایتدی ای ناظم کهر کلم سبحانی • و ای ثاقب دررِ حکم لقمانی • مقرر در هر دفتر که خلیفهٔ زمانک نامِ واجب الاحترامی برله معنون اولمیه ابتر در • و هر سیم و زر که پادشاه جهانک مهر سکهٔ مهردن جبیننه اورمیه فلس احمر • علی الخصوص که ممالک بحر و بر مظفر تیغ ظفر پیکری در • و تمام هفت کشور

معسکر عسکر نصرت رهبری • بیت		بگرفت مملکت بحسام سراب رنک
از روم تا بهند و ز بلغار تا فرنک		بر خطه بو قدر که پادشاه جهان پناه نام

خطبه اوقومیه • و هر سکه بو قدر که شاهنشاه آسمان درکاهک داغ عبودیتی جبیننه قومیه

بشرق ذکر منیفش کنند در منبر •		بغرب مهر قبولش نهند بر دینار •

پس بو زر نابی که بوته قلبده نزار رنج و تعب برله تاب ویردک • نیجون محک اعتبار افاضله اورمدک تا بیلسین که قابل سکهٔ قبول پادشاه عالیمقدار می در • و بو گوهر نابی که کان ضمیرده خونابهٔ جگر پرتاب برله آب ویردک • نیجون بازار انظار ارباب فضایله عرض ایلمزسین • تا معلوم قیلاسین که لایق نثار خاک پای شاهنشاه گردون اقتدار می در • بیت

در که او لمایه شه عادل ایا گنجینه نثار		دور در با شندن انکه تاج قدر و اعتبار

چون قوت خیالی فرمان فرمای عقلدن بو امر واجب الامتثالی استماع ایتدی حکمنه اتباع ایمکی فرض عین بل عین فرض ملوب ایتدی • قطعه عقل نکو مذکر بست ترا • هر چه کوید بگوش دل بنیوش
اکرت خواجگی همی باید • بندهٔ عقل باش و حلقه بگوش • بناء علی هذا الخطاب
اول کتاب حکمت نصابی هر سبیل امتحان • افاضل عالیشان میانه اوراق گل کبی پریشان قیلوب هر فاضل که اول کتاب گلستان نشاندن برقاج داستان خاطر نشان ایتدی • شهد مدحله رطب اللسان اولوب زبان استحسان ایله احسان ایتدی • و ابتدی حقا که بو درجده مسطور اولان حکم و معارفدن مروی و مأثور • حرفی بان یکتب بسواد المسک علی بیاض الکافور • و بو درجده مندرج اولان درر منظوم و منثور • حقیق بان یعلق بخیوط النور علی نحور الحور نظم صرر

صریر کلک تو در حل مشکلات امور •		چنانکه نغمهٔ داود در ادای زبور
جواهری که بسفتند رساعد قلمت		برند دست بدستش برای گردن حور

بو منوال اوزره بجه زمان زبان میدان مجاهده دایر • و بلاغت بیان و براعت معانی مربع الشیخ سخن وران دوران میانده مثل کبی سایر اولوب • ادای ظرافان جواهر معارف و اجماع نقادان صرهٔ لطایف بونک اوزرینه منجر و مقرر اولدی • که بو درج که درج جواهر حکمت در و بو جریده که درج درارئ فضیلت در • تمثیلات سحر آکین نکاری سرتاپا معانی و دقایق و حکایات لطافت شعاری صنایع مجازده دقایق و حقایق در • چون جهاندارلک اطوارنده و شهریارلک احوالنده و رعیت پرورلک امورنده و معدلت گسترلک رسومنده مصنف اولان سایر کتب و رسایلدن وجوه ایله فایق در • بو در رشاهوار نثار خاک پای پادشاه گردون اقتدار اولمغه سزاوار و لایق در • م سخن درست و تعلق بگوش شه دارد • چون افاضل فضایل مآبدن بو خطاب مستطابی کوش اتدم کلام دررباری آویزهٔ کوش هوش ایدوب خطبهٔ کتابی بر پادشاه عالم پناهک نام فرخنده سیله موشح قیلوب • بو زر نابی بر شاهنشاه فلک دستگاهک سکهٔ رخشنده سیله مشرف قیلدم • که اقدام نطق و مقالله معارج مناقب عظمت و جلالتنه ارتقا ممتنع در • و زدبان قوت خیالله مدارج مراتب صفات کمالنه اعتلا محال نظم

یابنده بحر شوکتنک قطره در بحار		جنبنده مهر عزتنک ذره در جبال
رو بین تن آتش غضبین کورسه آب اولور		خشمیله خون اولور دل اسکین سام و زال

پادشاه غازی شاهنشاه صاحب مغازی • مخرب ممالک انکروس • مسخر جزیرهٔ رودس • قالع قلعهٔ بلغراد فاتح مدینهٔ بغداد قاهر قهرمان بغدان • قاطع طغات افرنج و الامان • بیت

درکه عالم پناهی کعبهٔ امن و امان		سدهٔ دیوان سرایی قبلهٔ خلق جهان

پناه اهل ایمان شاه شاهان دوران سلطان صاحب قران نظم

لطف و قهری خانهٔ پیمانهٔ رزق و اجل		عفو و خشمی مایهٔ سرمایهٔ سود و زیان

السلطان بن السلطان بن السلطان فخر آل عثمان سلطان سلیمان شاه خان بن سلطان سلیم شاه

خان بن سلطان بایزید خان قطعه		سرو اقبال و نهال دولتی پر سبز اولا

گلشن عمری گلینه ایرمیه باد خزان	دولتیله دایم اوله کامبین و کامیاب
نصرتیله اوله هردم کامکار و کامران	بو شاهنشاه دین دار و دین پرورکه

دامن نفس مقدسی نه کبایردن بلکه صغایردن مطهردر . و مشرب عقیدهٔ پاکی خاشاک آرای باطله‌دن
معرا . مشرع ذهن تابناکی شوایب ظنون اهیه‌دن مبرادر . ژنگار عقاید فاسده آیینهٔ ضمیر منیرنه
یول بولمشدر . و زلال خاطر خطیری آرای فرق ضاله ایله مقدر اولمشدر . اعظم شاهان روی زمین
بو برهان معظم درکه سالک شاه راه مذهب حضرت امام اعظم در . رعایت شریعت مطهره‌ده بر حد در
که شاخ چنار سیم و زر ازماره دست درازلک ایتدوکی سببدن مقطوع الیددر . و باد بهار ایله
گلزاره عشق بازلغ ایتدوکی اجلدن زندان حبابده محبوس مقیددر . بنفشه غمام اولدوغیچون مصرع
چنقردیلر قفاسندن زبانن . مصرع لاله ذمام اولدوغیچون
قره قانه بویادیلر دهانن . نثر گل غنچه‌یه طپانجه اوردوغیچون باشنه بورق
اوردیلر . و مدام سرمست و می پرست اولدوغیچون ایاغنه طومرق اوردیلر . آیینه ماه رولرله
یوز یوزه اوردوغیچون بردار ایتدیلر . مشک همسر اولرله سینه بسینه اولدوغیچون شهرهٔ بازار
ایتدیلر . عبهر ناجرمله نظر ایتدوکیچون گوزنه میل چکدیلر . سوسن زبان دراز اولدوغیچون یوزنه نیل
چکدیلر . معدلت باهره‌سی بر مرتبه‌ده درکه چنگ پلنگ دامن پوست آهودن ال چکمشدر و دندان تیز
گرگ گلوی گوسفند ایله قان بیلاشمشدر . یوز پلاس پوش پشمینه ایله آهو چشم غزاللر عشقندن درویش
پوست پوش اولمشدر . ببر لباس پلنگینه ایله سماع وعظ شغال و نصیحت خرگوش ایچون سر تا سر گوش
اولمشدر . کبوتر عقاب ایله هم آشیانه در . میش شیر ایله هم خانه و هم کاشانه . روزان و
شبان گوسفندی شباندر . لیل و نهار باز تیهویه هوادار و شیر آهویه پاسباندر . و بالجمله
ایام معدلتده زهر افاعی ظلم و اعتساف تریاق دواعی عدل و انصاف ایله منعدم در . و بنیاد جور
و بیداد قواعد نصفت و داد ایله منهدم . نفحات عدل شاملیله دماغ اطراف عالم معطردر . لمعات
آفتاب بذل کاملیله دیدهٔ اصناف بنی آدم منور . و معمار عدلیله مقصورهٔ ربع مسکون معمور .
شمشیر قهر ایله جور چارسوی هفت کشوردن دور در . بیت

کمسه ایامنده ایتمز نایدن غیری فغان	کمسه دورانده کوچ چکمز انک الا کمان

عبهر نیل نرگس

برپادشاه

بر پادشاه چاره ساز و یتیم نوازدر که	نظم	یوق زماننده یتیم انوک کبی دردمند
یوق درایامنده خونین دل گوهر شکل حسین		ایام همایوننده سروردن غیری باغی باش

قالدرمدی اولدی زنجیر ماله مقیددر . روزگار میموننده شمعدن غیری باغی اوزره گلمدی اولدی
عذاب نار و نار عذابده مخلد . شجاعتده اکا رستم دیمک ستمدر که رستم انوک کمر بسته کمر بنده‌سی در
و طهماسب و سام و الفاص و بهرام کمر بنده‌سی نک افکنده‌سی در . عظمتده جمشید دیمک غلطدر که سنگ
قهرله پنجه جابرک جام وجودین شکست ایتمشدر . سخاوتده حاتم دیمک خطادر که دست بذلله پنجه حاتمک
دفترین طی ایدوب . صیت و صدای جودین پست ایتمشدر . بسطت مملکتی بر درجه‌ده در که ملک سلیمان
مسخر مورچه‌کوسر تیغ ظفر پیکری در . و دایرهٔ قلعهٔ آسمان مرکز ماهچهٔ علم نصرت رهبری . ممالک قیروان
و خاوران مجموعهٔ ممالک محروسه‌سندن ایکی ورقدر . و معدلت فریدون و نوشیروان دیباچهٔ مآثر
مأثوره‌سندن بر سبق . کرهٔ زمین چوگان پای سمند گردون نوردی گردیدر . و سبزه‌زار آسمان
میدان جولان خنگ هامون نوردی . سطوت سلطنتی بر غایتده در که بشرهٔ کهربا نهیب صولت
پادشاهانه‌سندن بر قاندر . و آیینهٔ آفتاب تابان سطوت خسروانه‌سندن خفقان . درگاه
عالم پناهی مغفر جبابرهٔ جهاندر . سدهٔ فلک اشتباهی مجدگاه اکاسرهٔ دوراندر .
حضرده قباب سرای میمونی حباب سپهر آبگونه مظهردر . سفرده کنگرهٔ خیام همایونی ایوان کیوانه
برابر بلکه اندن برتردر . دیدهٔ گردون گردان شعشعهٔ چتر آسمان سایندن خیره و حیراندر . و جرم
آفتاب درخشان رشک سایهٔ سایبان فلک فرساییندن سایه وش خاکه یکساندر . ماه مستنیر قبهٔ
مستدیرهٔ خرگاه فلک تدویر و مهر تنویرندن اقتباس نور ایدر . و خیمهٔ گردون سایهٔ چتر همایونیله
لاف تقابل اوروب دعوای زور ایدر . زر تمام عیار تا نام مبارکین سکه‌سنه یازمدی تب و تاب بوته‌دن
خلاص اولمدی . و درهم و دینار تا لقب شریفین قلوبنه قازمدی شکنجهٔ گازدن نجات بولمدی .
قندیل زرنگار مهر و ماه کاشانهٔ مشعل چراغیدرکه لیل و نهار انده نیان کفار فجارک یورکی یاغی در . رایات
نصرت آیاتی بر نهال سرودر که میان بوستان غزاده خون اعدا ایله پرورش بولمشدر . سنجق ظفر براقی
شاخ گلدر که گلزار کارزارده نسیم فتح ایله گشاده اولمشدر . سنان تیرهٔ جان ستانندن روان اولان
قان غازهٔ چهرهٔ نوعروس غزادر . و غبار سم سمند جهانگرد عالم نوردی کحل الجواهر حور العین اولسه سزادر

پیچم تیغ سراب رنکندن افرنج بر رنجه درکه شربت حنظل مرارتی شمشیر آب تصویر وآتش تأثیردن
غیری ایله دوا پذیر دکلدر. ودم کرز البرز پیکرندن تسخ تتر بر درد سرده درکه شراب زهراب
تیغ نیلوفرندن غیریله شفا متصور دکلدر. نار شمشیر آبداری دیار جان دشمن خاکساره آتش اورمشدر
پیکان تابداری خرمن اعدای بدکرداری باده ویرمشدر. الف تیر و یای کمانی اقبال دولت
روزافزونی ایچون ایی فالدر. وبار کوپال ودال کمندی دشمن خاکسارک بدحالنه قوی الدر. کاری
اکثر شکاری کبیر سر اعدای خاکساردر. سفال سکان خونخواری کاسهٔ کلهٔ کفار فجاردر. آسیب
تیغ رخشانی برق نشانندن جان کردنکشان ایران وخراسان حیران وهراساندر. آشوب طوب
کردون کوب صاعقه فشانندن دیار دریاباز وقلاع وحصار افرنج خاکسار ویران وخاکه یکساندر

بیت

تیغی یلمایله ویراندر الامان اللری	رمحی او جندن خراب ایران وتوران اللری

جوان بخت. وآسمان تخت شهزاده لری که سریر سعادت برجنک مهر رخشانی. وسلطنت
درجنک دُر درخشانیدر. سریرنک خضر سیادتی شایستهٔ خاتم سلیمانی. وفرق فرقد ساییسی سزاوار
تاج سلطانی وافسر جهانبانیدر. جمله سی چون مصطفی خُلق. محمد خلقت. پسلیم نفس بایزید همتدر
بو خصال ایله عاقبت سریر جهانگیر وکشورکشای اولمغه دلیل وعلامت بلکه برهان وحجتدر. نظم

الهی چشم بددن دور ایله	وهمونک عمرنی معمور ایله

آصف آرا وزراسی که کواکب آسمان کبی کیوان ایوان رفعتدر. آراء عالم آرالری شمع شبستان
مملکت. وفکر کشورکشالری حلال مهمات امور سلطنتدر. صف آرا امراسی که روئین تن
هیبت. وتهمتن مهابتدر. سریر بیشهٔ وغاده بر شیر پرصولت. وپلنک غضنفر صلابتدر.
وخدام درکاهی صاحب الاحتشامدر. ومقربان بارکاهی واجب الاحترام. خلد الله ملکه و
سلطانه. وافاض علی العالمین برّه واحسانه. ولا زال رایات اقباله برياح الطعن منشورة
وآيات جلاله كالسبع المثاني مأثورة ومشهورة. واطناب خيام خلافته مشدودة باوتاد
الدوام. وظلال عدله ورأفته ممدودة الى يوم القيام. بو نامهٔ فرخنده آغاز وخجسته انجام بعون

الله الملك العزيز العلام. بیت	پادشاهک چون همایون نامنه اولدی تمام
اکا ویردی هاتف غیبی همایون نامه نام	والصلوة والسلام على خير الانام محمد وآله

وآله الكرام. وصحبه العظام. ما تتابع الليالي والايام. وتواتر الشهور والاعوام. مقدمه اولا بیلمک
کرکدر که مقاصد کتاب کلیله ودمنه قواعد حکمت عملیه اوزره مبتنیدر که اول نفس انسانینک مصالح
حرکات ارادی وافعال طبیعیسی ایله ایتدوکی عملدن عبارتدر. بو حیثیله که انتظام احوال معاشه مفضی
ومتوجه اولدوغی کمالک حصولنی مقتضی اوله. بو تقسیم اولی که ایکی قسمه منقسمدر. بریسی اولدر که هر فرده علی سبیل
الانفراد راجع اوله. اکا تهذیب اخلاق دیرلر. ایکنجیسی اولدر که جملهٔ افراده بر سبیل مشارکت متعلق اوله.
بو قسم دخی ایکی قسمه منقسمدر. بریسی اولدر که مشارکت منزل وخانه ده اوله. اکا تدبیر منزل دیرلر. ایکنجی
اولدر که مشارکت شهر وولایتده اوله. یا اقلیم ومملکتده اوله. اکا تدبیر سیاسات دیرلر.
کتاب مزبور اقسام ثلثهٔ مذکوره دن نوعین آخرین دن بعض فوایدی مشتملدر. اما تهذیب اخلاقه
متعلق احوال مذکور دکلدر الا علی سبیل الاستطراد. اکرچه که بو اوراقده مکارم اخلاقدن بعضنی
ایراده مجال میسر ایدی. اما کتاب مزبورک اوضاعی واوصافنه تغیر کلی کلمسون دیو ابواب کتابی زیاده
ایتمک مناسب کورلمیوب سمان اول سؤال اوزره که حکیم هندیدن روایت اولنمشدی ایراد اولندی
وکتاب مذکورک باب اولی که ایرادندن فایدهٔ کلی اولمیوب اصل کتابده مدخلی یوغدی اسقاط
اتمده مولانای مزبوره اقتدا اولنوب ابواب کتاب باقی قلان اون درت باب اوزره اقتصار اولندی
وحکایات اصل وفرعده مذکور اولان دبشلیم وبیدپای برهمندن سؤال وجواب طریقی ایله قید
کتابته کتورلدی. وایراد ابوابدن سابق اول حکایتله که اصل الباب ومنشأ رقم الکتابدر ابتدا
افتتاح اولنمق لایق کورلدی. ومحل اثبات ابوابده هر مقامده که بر حکایت ایراد ایدوب بر مثل
انشا اتمکه مناسب کورلیه اقدام جبابره سلوک سبیل تصرفه اقدام اولنمدی. هرچندکه بو بابده بو فقیر
حقیر الشان. بلکه مطلقا تألیف کتابه ارتکاب ایدن فضلای زمان. قلت بضاعت. وقصور عبارت
انصاف واقرار. وزلات وعثرات وهفوات سقطلرینه اعتراف واعتذار ایدرلر. عاقبت
هدف سهام ملامت. وسپر صمصام غرامت اولوب. البته حق وناحق مطعن هر جاهل واحمق
اولمق مقرر ومحققدر. اما انلر که زیور کمال وهنر ایله آراسته. وکوهر طبع فضل پرورلری پیراسته اولوب
قلب وقادلری نقود فضایلک نقادی. ودیدهٔ انصافلری جواهر آثارک صرافی اولدلر. وفور فضل وهنرلریندن
دور ومزید لطف وکرملرندن بعید دکلدر که من صنف فقد استهدف. تهدیدی مقابله سنده من

انصف فقد استطرف نکته‌سین تمهید ایدوب مواضع زلانده عین رضایی ممسوح و دیده قضای مفتوح طوتمیلر و مواقع عثرانده قلم اصلاحی وحمل المؤمن علی الصلاح درنغ اتمیلر نظم

دیدهٔ انصاف چو بینا بود · در ستر و گرچه که مینا بود
من خجلم از عمل خام خویش · تو بملامت مکنم سینه ریش
در روش جملهٔ آزادگان · نیست روا طعنه بر افتادگان
چشم هنرمند بود از عیب پاک · بی هنر از عیب کند زوجه باک
شعر وعین الرضا عن کل عیب کلیلة · ولکن عین السخط تبدی المساویا

وفقنا الله لما یحب و یرضی · وختم امالنا بالخیر والحسنی · ومنه المستعان وعلیه التکلان والیه الرجعی

باب اول ساعی و نمامک کلام نفاق انجامنک استماعندن اجتناب و امتناع واجب ایدوکین بیان ایدر · باب دوم بدکردارلرک کردار بدلری مقتضاسنجه سزا و جزالرین بولوب شآمت عاقبت و وخامت خاتمتلرین بیان ایدر · باب سوم احباب و اصحابک فواید موافقت و منافع معاضدتن بیان ایدر · باب چهارم اعدانک احوالین ملاحظه ایدوب مکین مکر و کینه‌لرندن امین اولمق جایز اولمدوکین بیان ایدر · باب پنجم چهرهٔ مطلوب اهمال و غفلت سببی ایله وراء پردهٔ تعویقده مستور و محجوب قالدوغین بیان ایدر · باب ششم آفت تعجیل و مضرت شتابی بیان ایدر · باب هفتم حزم و تدبیر و حیله و تزویر ایله بلای اعدادن خلاص و ملجی بیان ایدر · باب هشتم ارباب حقد و حسددن اجتناب ایدوب انلرک قوللرینه اعتقاد و تملقلرینه اعتماد جایز اولمدوکین بیان ایدر · باب نهم طریق عفو و صفح سلوک افضل اوصاف ملوک اولدوغین بیان ایدر · باب دهم طریق مکافات جزای اعمال و سزای افعالی بیان ایدر · باب یازدهم برکمسنه زیاده طلب ایتکله کندو محلندن و منزل اولندن کرو قلدوغین بیان ایدر · باب دوازدهم صفت حلم و وقار و تمکین خاصه ملوک و سلاطینه زیبا خلعت ایدوکین بیان ایدر · باب سیزدهم ملوک عالیجناب قول اهل غدر و خیانتی استماعدن اجتناب واجب ایدوکین بیان ایدر · باب چهاردهم انقلابات زمانه‌یه عدم التفات و جمیع امورده قضای رب العباده رضا و انقیاد لازم ایدوکین بیان ایدر · بعد از فهرست کتاب · اول الحکایة که منشأ کلمات و اصل الباب ایدی

ایدی شروع قیلنیدی · والتوفیق ممن بیده ازمة التحقیق · ابتداء حکایت نقش بندان کارگاه معانی · و چهره‌گشایان کارنامهٔ سخندانی · جوهریان بازار عجایب حکایات · و صیرفیان دار العیار غرایب روایات فراید اثار و جرایداخباره جهرهٔ خیالده بو زیور آرایش و عرایس نفایس نگارخانهٔ مقاله بو زینت ویرمیشلر که سوابق قروندن و سوالف سنینده · اقاصی ممالک چین و ماچینده · بر شهریار نیکنام و بر جهاندار نامدار وار ایدی · که اسرار لوامع سبحانی آثار جبهه‌سندن ظاهر · و انوار سواطع یزدانی مطالع چهرهٔ پسندیده‌سندن باهر ایدی · دبدبهٔ کوس سطوتی طارم سپهر نه طاق اسمانه صدای بیم و باس · و طنطنهٔ شکوه شوکتی مسامع جهانیانه طنین رعب و هراس ویرمشدی · و سلاطین نامدار آستان آسمان مدارنده غلام حلقه بگوش · و خواقین رفیع المقدار عتبهٔ گردون اقتدارنده خادم غاشیه بر دوش اولمشدی · نظم

فریدون حشمت و جمشید هیبت · سکندر شوکت و دارا مهابت ·

حاشیهٔ بساط دولت روز افزونی همیشه وزرای صاحب رای و امرای لشکرآرای ایله آراسته · و پای تخت آسمان پایه همایونی همواره فضلای فضیلت پرور و حکمای هنرور و نصیحت‌گستر ایله پیراسته · خزاینی انواع جواهر و اجناس نقود و افرایله مشحون · و عسکر جرار نامداری حد و حساب و فذلک شمارده بیرون ایدی · نهال باغ شجاعت چشمهٔ تیغ خونباریله سیراب · و چمن ریاض سخاوت رشحهٔ کف سحاب

شعر
ادراریله شاداب اولمشدی · سحاب عقده ریحان زمان ایدی ·
سخاوت برله دبستان جهان ایدی · وجودی ایله عالم خرم ایدی ·
سخا و عدلی ایله خوش دم ایدی · اوکل سرو چمن جاه و جلال · و گلبن گلشن

اقباله همایون فال ویرلر ایدی · که عدل کاملی ایله رعایا همایون · و بذل شاملی ایله فقرا غیرت ثروت قارون اولمشدی · درگاه معدلت پناهنده بزرگ نهاد آصف نژاد رعیت پرور مرحمت گستر وزیر جهانگیر و مشیر صاحب تدبیری وار ایدی · که رای عالم آرای شمع شبستان مملکت · و فکر کشورگشاسی حلال

مثنوی
مشکلات سلطنت ایدی · جو رای خرده دان در کار بستی ·
بیک تدبیر صد لشکر شکستی · جو کار مملکت را نظم دادی ·
بیک مکتوب اقلیمی گشادی · لنگر فرهنگ گران سنگی کشتی دریای آشوبی گرداب

اضطرابده ساکن قیلمشدی · و تندباد صرصر سیاستی بیخ و بنیاد ظلم و بیدادی برباد اتمشدی · و تدبیر

امور وضبط ثغور • وقیام واتمام مصالح جمهورده • صحایف آرای آصف بن برخیا خط خط جکمشدر نظم

آصف از آن ملک راضبط انجنان کردکه او	کم نکاکردی سلیمان مدتی انکشتری •

جون انوک رای خجسته سیله نظام کار ممالک رونق تمام • وبازار مهام خلایق رواج ما لا کلام بولمشدی • همایون فال مراد دنیا بلکه کلی وجزئی احوالده • رای عالم آرای خجسته رایه مراجعت بیوروب نه اندن اجازتسز میل دیوان وبزم • ونه انوکله مشورتسز عزم میدان رزم ایلردی • جون وزرای صاحب رای ممالک آرای موجبات فتح الباب مواهب الهی • وامارت دوام دولت شاهنشاهی • ودلایل احکام اساس جهانداری • وعلایم ثبات حشمت کامکاریدر • لاجرم سلاطین جهان که فی الحقیقه اساطین میان زمین وزماندر • واجبدر که حل معاقد مهمات مملکتده • وفتح مقالید مهمات سلطنتده • ومستحکم نظام امور وقیام مهام جمهورده • وزرای ثاقب ضمیرلرک تدبیر اصابت پذیرلرینه مراجعت بیوروب بحکم وشاورهم فی الامر • قدم مباشرتی جادهٔ مشاورتدن منحرف قیلمیه لر • تا که بر موجب ما تشاور قوم الا هدوا لارشد امورهم • نتایج افکار اصابت شعار ونتایج آرای مملکت آرالری متضمن صلاح اهل عالم • ومتضمن نظام احوال بنی آدم اوله نظم علیک المشورة فی المعضلات

فعاملات خیر من الواحد •	ولولا التعاون لم ینتظم • امور المعیشة للغارد •

مکر بر کون که شهباز آشیانه طارم جارم مرغان شب طیران انجمی مرغزار آسماندن تار ومار • ونور روز مخلب اشیردن غزال مشکین بال شب صحرای وجوددن وادی عدمه فرار ایتمشدی • همایون فال علی اسعد الحال وایمن الفال • خجسته رای • وسایر امرای کشورکشایله کالبدر حف بواضح الانجم عزیمت شکار • وقصد صید مرغزار ایدوب • فضای شکارکاه مقدم میمون پادشاهیدن غیرت سپهر برین وکحل الجواهر غبار سنابل سنابک مواکب شاهنشاهیدن رشک دیدهٔ حور عین اولدی • وکوش وحوش صدای داروکیر • واوای نای تیر ونغمهٔ کمان وزحمهٔ سنانله طولدی • هر طرفدن جوارح جان شکار کسسته مهار کاه جاشنی کیر خون کور وکفتار • وکاه نافهٔ آهوی تیز رفتار اولوب یوز پلنکینه پوش • مشاهدهٔ جمال شاهد وحوش • وترانهٔ شغال وسماع خرکوش ایچون سر تا سر دیده وکوش اولمشدی • وسک شیر مخلب • شراب خون ارنب • وغدای لحم ثعلب ایله • دفع مرض جوع الکلب ایدوب • باز بلند پرواز • وشاهین کردن فراز • کاه تیز پرتاب • ودعای مستجاب

مستجاب کبی عروج ایدوب نسر طایر آسمانه قصد • وکاه قضای ربانی وشهاب آسمانی کبی نزول ایدوب نیشتر خون فشان رک نسر افتاده مرغان فصد ایلردی • نظم

برون جستند مرغان سبک خیز •	بخون صید کرده چنک را تیز •
درآمد چنکل شاهین بتاراج •	ز طوطی ماند بر بالا نه دراج •
کمین بکشادن یوزان ز هر سو •	فرو بسته ره جستن بر آهو •
ز پی تازیان تیز آهنک •	فضای دشت بر نخجیر شد تنک •

جو شیران قناک وهزبران شکاک صحرای جرنده دن وهوایی پرنده دن پاک ایتدیلر • همایون فال بسط انبساط شکارینی • ودفتر تفرج صحن مرغزاری طی ایدوب خیل خدم وحواشی حشمه اجازت انصراف بیوروب شاه عالم وزیر محترم دخی آهسته آهسته حرم محترم دار السلطنه عزم ایتدیلر • اتفاق اول زمانده طغیان حرارت هوا • ولهبان نایرهٔ کرما بر مرتبه ده ایدی که تف تاب آفتابدن حمل وجدی تنور آسمانده بریان • وغایت التهابدن حوت وسرطان تابهٔ اضطرابده بیجان وبی جان ایدی • حرارت ایامدن وحوش وطیور محموم ومحرور • ونکایت سموم وحروردن روز روشن شب دیجور اولمشدی • نظم

آتش کده کشته کوه وکان هم •	بتفسیده زمین وآسمان هم •
مرغان چمن خزیده در شاخ •	دررفته چرندکان بسوراخ •

همایون فال خجسته رایه ایتدی بو هوای کرمدن که کرهٔ خاک کورهٔ آهنکر • وروی زمین معدن آتش آشیانهٔ سمندر اولمشدر • نقل وحرکت خلاف مقتضای عقل وحکمتدر • وظلال خیام همایونه التجا دخی دافع حرارت دکل • ای وزیر ثاقب ضمیر • نه چاره وتدبیر ایدر سین که بر زمان آسوده اولوب حضور ایده وز • وعنقای مشرق اشیانهٔ مغربه نزول ایدنجک • بز دخی پیشگاه جلال ومخیم عز واقبالمزه رجوع کیده وز • خجسته رای ثنا درجنی اچوب • وطبق دهانه دعا جواهرین خاک پای شاهانه ساجوب ایتدی • بیت

ای آفتاب کشور وای سایهٔ خدا •	او پسکده سایه کستر اولا تهبر هما

بنده لرک سایهٔ لوای همای سای سلطانه التجا ایتمشلردر • شعلهٔ مشعلهٔ آفتاب جهانتابدن نه باکلری واردر

نظم جون سایبان لطف تو باشد پناه ما	از تاب آفتاب حوادث جه غم خوریم •

اما ذات سامی صفات پادشاه که بحکم السلطان ظل الله • خلق عالم سایهٔ عدالتنده آسوده خوشحال وخرمدر

حرارت سوادن که مورث انواع رنج و صداعدر اجتناب عین صوابدر که مصراع
سلامت همه آفاق در سلامت تست نثر بن بنده بو مقامه قریب برکوه غوب بلورم
که جوانمردلر همتی کبی بلند • و سربلندلر رتبتی کبی عالی و ارجمنددر • سرتاپا حلۀ خضر ایله غیرت حسن طوطی کویا و
در روایح کل و فوایح سنبله رشک طرۀ حوردر • ریاحین کلزاری انجم فلک کبی تابان • و جداول چشمه ساری
انهار جنات کبی رواندر • مرغان اشجاری طوطیان شیرین کلام • و تذروان مرغزاری طاوسان
نازک خرام در • بیت
طوطی لر اولور انده شکرخنده و کویا
قمری لر اولور انده قمر چهره و زیبا
نثر صواب بو درکه عنان عزیمت اول صوبه
منعطف اوله • تا بر لحظه سبزه کبی سایۀ بیدده اسبب تاب خورشیددن آزاده • و بر زمان سمن کبی
لب جوی و کنار چمنده خرم و آسوده اوله در مث
بنشین بر لب جوی و گذر عمر ببین
کین اشارت ز جهان گذران ما را بس •
همایون فال قول خجسته رایله اول طرفه متوجه
اولوب طرفة العینده غبار سم رخش سکوسیله دامن کوهی آستین اهل اقبال کبی بوسه کاه سعادتمندان
قیلدی • برکوه بلند کوردی که قمۀ همتی ذروۀ آسماندن کچورمش • و سرتیغ سبز فامی سپهر زرنکار
آفتابه یتورمش • مث
یو جلمش ذروه سی عیوقه ایرمش •
واروب چشمۀ خورشیده کیرمش
کویا بر شیخ پرده قاردر • و بر زاهد تقوی شعار
که برموجب والجبال اوتادا • پای ثباتی دامن تمکینه چکوب چشم کریاندن • سیل سرشکی دامن پاره
روان اتمش • شاه کامکار مرکب براق رفتاری برق وار بالای کهساره سوردی • و ابر بهار کبی
اطراف کوهی طواف ایدوب هر جانبن کوردی • ناکهان بر فضا پیدا اولدی • که وسعتده میدان امل
کبی بی پایان • و بر عرصه پدیدار اولدی که فسحتده زمان ازل کبی بیحد و بیکران • لطافت آب و
سواده مشابه مرغزار جنان • و زینت اشجار و بهجت ازهارده نمودار روضۀ رضوان • دایۀ
غاذیۀ نبات بنانه شیر حیاتله آب ویرمش • و مشاطۀ نامیه زلف عذار ابکار ازهاره شانۀ
اعتدال ایله تاب ویرمش • مرغان داودی الحان حنجرۀ اغصان اشجارنده نغمان کره آغاز خدانده
فارغ البال • و کلۀ آهوی تاتاری مراتع سبزه زارنده کشاده خدنک روزکاردن امن الحال •
صحن کلزارنده سلطان کل خیمه قورمش • و سرو و عرعر و چنار و صنوبر الین قوشروب قرشو طورمش •

طورمش • دیدۀ نرکسی چشم دلدار کبی پرخواب • طرۀ سنبلی زلف نکار کبی پرتاب • بید طبری صاحبی کبی
کلکونی جامه کیمش • سرو سهی علویلر کبی سبز عمامه صارنمش • زبان نسیم مشکبار اسرار رواح کلزاری
چهار سوی عالمه فاش اتمش • و کفت و کوی بلبلدن حکایت رنک و بوی کل سمع سکان سرحد جهانه
یتمش • شعر
روان بخشیدی آب جانفزاسی • لطیف و دلکش ایدی هواسی •
ایدوب اول رقعه یه حکمشدی جدول • قضا نقاشی اوراق کلی حل •
اقردی چشمه لری کیجه کوندز • فزتیدی ریاحین ایله دوبدوز •
یوزین یوردی سحرکه ژاله ایله • کنارنده بنفشه لاله ایله •
حکاوک غنچه سی بلبل فغانی • سحر وقتنده طوتردی جهانی •
اول مرغزارک میاننده بر غدیر بی نظیر دارم
که چشمۀ حیوان کبی روان بخش و روح پرور • و پر سنبل و کوثر اولک صفاسی رشکندن متغیر و مکدر •
روان اندر و ماهی سیم سیما • چو ماه نو اندر سپهر منور •
وزیر یوردی کنار غدیری سریر شاهی ایله تزیین ایدوب همایون فال مسند استراحتده آرام اتدی •
و ملازمان رکاب سعادت انتساب دخی هر بری بر کنارده ظلال اشجارده قرار ایتدیلر • و اول هوای
ما دیه نشالدن صکره بو منزل بهشت آیینی غنیمت شکرف بلوب زبان حاله سریری بو بیتی انشا ایدوب
ایتدیلر مث
یارب منم ازباد برنج و الم • وارسته نشسته در گلستان ارم
شاه و وزیر بساط انبساطده مرکب سودای اسب و فیلدن پیاده اولوب رخ همتی فرزین بند
خیالاته ویردی • و شهمات عرصۀ تعلقاتدن ساده قلوب عجایب مصنوعات الهیده • و غرایب
مبدعات نامتناهیده تأمل ایتدیلر • و حمد و ثنای ملک متعال و صانع بی زوال که نقاش قدرتی
لوح سنکین کهسارده کلک صنعله انواع نقش و نکار • و رنک حکمتی دل سنکدن بو دکلو نباتات
رنکارنک آشکار ایتمشدر مؤدی قیلدیلر • کاه اوراق کلستاندن بو بیتی تکرار ایدرلردی که
نه بلبل بر کلش تسبیح خوانیست • که هر خاری به تسبیحش زبانیست
و کاه صفحات بهارستانده بو قطعه نظر اعتبار ایدرلردی • قطعه
کاه سازد برکش کل رام کب از باد صبا • که نهد بر پای سرو از آب صافی سلسله

صفحهٔ کتاب آب ده . فاعتبروا یا اولی الابصار خطّیله محشیدر . وفجّرنا فیها من العیون معنیسین
مشاهده قیلورلردی . ولوح زمرّدین سبزه ده که انظروا الی آثار رحمة الله آیتیله محلّی در . وجعلنا
فیها جنّات . تفسیرین مطالعه ایدررلر ایدی . مگر اول حوالی ده بر درخت عالی وار ایدی که قدمده
ارم ذات العماددن دم اورردی . ستون سفینهٔ نوح ایله توأم . بلکه اندن دخی مقدم کچردی .
مدّت متمادی ایدی که برگ وباری توکلوب سر اصلعه . وشاخساری قریلوب ید اقطعه دونمشدی .
غایت کهنه لکدن پیرلر گبی حرکته بی مجال . وتندباد صرصر حوادث روزگاردن بی پر وبال اولمشدی .
ونشرهٔ دهقان دهر فصل وکسر اصلنه اش بیرردی . ارهٔ نجار روزگار قطع بودو تارنه دوشش
بلردی بیت شاهد باغست درخت جوان   پیر چو شد بشکندش باغبان .
اگرچه اول درخت اجوف مثال معتل حال . صحیح اعتقادلر گبی فارغ البال ایدی . اما خیل زنبور عسله
ملاذ امال ایدی . اتفاقا بو حالده نظر همایون فال . اول درخت غریبه حواله مصادف اولدی .
وزنبورلرک هیئت غریب وحرکات عجیبین مشاهده ایدوب شور وشغبین گوردی . وزیر جهان دیده دن
صوردی کم بو مرغان سبک پروازک بو درخت حوالیسنده اجتماعلرندن سودی . وبو جوامع حزینک اول ارگ
نشیب وفراز مرغزارده آمد شدلرندن مقصودی نه در . بونلرک نه لشکر فراوانی در . وکیمک کمربستهٔ
فرمانی بیت کیمک خدامی در سالاری کیمدر   بو بیحد لشکرک سرداری کیمدر
ازین آمد شدن مقصودشان چیست .		درین صحرا که معبودشان کیست .
خجسته رای ایتدی ای شهریار کامکار بونلر بر گروه بی تقدیر با منفعت وبر طایفهٔ لطیفهدرلر معرفت برمتضمّن
لطافت ونظافت ذاتی که بو طایفهنک لازمهٔ ذاتی در شرف وحی والهامله مشرّفدرلر که . واوحی ربّک الی
النحل . اندن عبارتدر . وکمربستهٔ امر الهی در که فرمان . ان اتّخذی من الجبال بیوتا . اندن کنایتدر .
وبونلرک یعسوب نام بر پادشاه نامی واردر که خلقتده سایرلردن جسیم . واخلاقده مصدوقه انّک
لعلی خلق عظیم در . جملهسی انوک شکوه شوکتندن برگ بید گبی لرزان . وصرصر سیاستندن اوراق
خزان گبی ریزاندر . اول بارگاه مربّع وکاه مشمّع ده که قصر سریر خورنق گبی مکلّف ومصنّع در قرار
ایدوب محافظه شکوه شوکتی . وملاحظه جانب حشمتی ایچون . وزیر وصاحب وچاوش ودربان ونایب
پاسبان نصب ایتمشدر . ملازمان دولتی ومقرّبان حضرتی کیاست وفراستده . وعلم هندسه ومساحتده

زبان حالنده م

مساحتده بر شابه ده در که سر ریجالی مسطر پرگار . وبی ارّه ومنشار . متساویة الاضلاع متشابهة
الاوضاع بر قصر مسدّس طرح ایدوب اوستنه بر سقف مؤسس وضع ایدرلر که اگر سنمار معمار . و
ارشمیدس مهندس گوریدی انگشت حیرتی دندان رشگ وغبطتله اصروب دفتر معرفت صنایع هندسه
ومساحتی دوره ایدی . چون رفع قواعد قصردن متعاقد اوله لر . امیر نحل ایلرن عهده قرار اولورکه نهار
نورانیت ولطافتلرین کثافته مبدّل قیلمیوب . ذیل طهارت ونظافتلرین لوث نجاستله آلوده ایتمیهلر .
اندن دخی اول عهده بنا شاخ گل وگلبن سنبل وازهار تازه وریاحین پاکیزه دن غیری یه قونمزلر .
واول ازهار نظیفهدن غذای لطیف تناول ایدوب درونه معدهلرنده هیولا لعابیدن خلعت صورت
مستعاره منخلع اولور . وعسل مصفّا خلعتن گیوب . بر لعاب تازه وشراب خوش مزه مجتمع اولورکه دار
الشفا وحکمتده وظروف شربتی سرپوشیده ده دفعا للالتباس فیه شفاء للناس حروفی یازلمشدر
چون خانهلرینه معاودت وکاشانهلرینه مراجعت قیلهلر . دربانلر تلقّی ایدوب قوّت شامه ایله حبث
دامنلرن تجسّس وتفحّص ایدرلر . اگر عقد عهد معهوده متمسّک اولوب دامن طهارتلرن آلایش نجاستدن
پاک طوتمش اولهلر . اجازتدرکه حجرهٔ مسدّس خانهٔ موسّسلرینه گیرهلر . واگر نعوذ بالله بو بیت
مضمونندن که بیت دست وفا در کمر عهد کن   تا نشوی عهدشکن جهد کن .
تجاوز ایتمش اولهلر . وانلردن موجب نفرت ومورث کراهت اولور رایحه احساس ایدهلر . فی الحال
نیش زهرآلود ایله تار وپود وجودلرین نابود ایدرلر . اگر دربانلر تغافل ایدوب بر آلوده دامنه یول
ویرهلر مشام پادشاه رایحهٔ کریههیی استشمام ایدوب گندوسی لذات بو حالی تفحّص ایلر . واول زنبور
بخت برگشتهیی سیاستگاهه گتوروب اول قتل دربان بعده سیاست زنبوری ادیه فرمان ایدر
تا بو نوعدن بر فرد دخی بو جنس حرکت ایتمیه . اخبارده گلمشدر که جمشید جهاندار آیین دربان وپاسبان
وتعیین حجاب ودواب وترتیب تخت ومسندی انلردن المشدر . ومرور زمان وکرور منواله مرتبهٔ کماله
ایرمشدر . همایون فال چون خجسته رایک بو کلامین اشتدی طبع لطیفی انلرک اساسی مشاهده سینه رغبت
بیوردی اول درخت جانبنه توجّه ایدوب گتدی . بر زمان انلرک درگاه وبارگاه وشوکت وحشمت
وقانون ملازمت واوضاع واطوار حرکتلرن تماشا ایتدی . بر جمع غریب گوردی که امر الهی یه فرمان بردار
وسلیمان وار بر مسند هوایه سوار .		جملهسی بر چراغه پروانه .

هر بری خدمتنده مردانه منازل منیعه و مواضع رفیعه ده قرار اتمشلر واغذیهٔ لذیذه
واشربهٔ پاکیزه اختیار اتمشلر هیچ بری ابنای جنسنه ایذا وآزاره قصد اتمز • و هر بری کندو مرکزنده
قرار ایدوب پرکار وار دایره پسندن طشره چیقمز مص خوشا سرفرازان کوتاه دست •
بزرکان خورد و بلندان پست • خجسته رایه ایتدی عجب درکه بو هوالک نهادنده سبعیت
مرکوز ایکن بری برینه ضرر ایرکورمزلر باوجود که نیش لری ارنوشدن غیری نسنه ویرمزلر • باوجود
سبعیت که بونلرک سرشتنده تعبیه اولنمشدر تلطف و ملایمتدن غیری نسنه کوسترمزلر • اما آدمی
زاده ده بو اوصافک خلافی مشاهده در که اکثر یا بعضی بعضنه ضد • و آزار و اضرارده بل جمیع ایامده

بری برینه مقام ایذا و انتقامده در • دهر نکر از پیر نامردمی •
بر حذر ست آدمی از آدمی • وزیر ایتدی ای پادشاه خورده بین و

ای شهنشاه روی زمین • بو جانورلرکه نظر عبرتله منظوردر طبیعت واحده اوزره مقطوع در • و نوع انسان
طبیعت مختلفه اوزره مخلوق و مطبوعدر • بونلرک ترکیبنده روح و جسم لطیف و کثیف و نور و ظلمت آمیخته در
و نقد ملک و ملکوت و حاصل علوی و سفلی قالب قلبلرنده ریخته در • اول اجلدندرکه هر بریکون مستقلا بر مشرب
و علاحده بر مذهب ویرلمشدرکه • قد علم کل اناس مشربهم • بونلره هم عقول ملائکه دن بهره ویرلمشدر
هم نفوس شیاطیندن حصه روزی قلنمشدر تاکه هر کس دست همتله حبل المتین عقله متشبث اوله • ولقد
کرمنا بنی آدم • درجاتنده ترقی قیله • و اول شخص که فرمان نفس بد فرمایه مطیع اوله • غایت رذالتدن

درکات بل هم اضل ده محبوس قله مص بهره از ملکت هست ونصیبی از دیو
ترک دیوی کن و بکذر بفضیلت ز ملک واکثر ناس متابعت نفس خسیسله شقی و خبیث

اولوب حرص و حسد و حقد و غضب و ظلم و ستم و غیبت و نمیمه و سایر اوصاف خبیثه و اخلاق
ذمیمه یه مظهر اولمشلردر نظم بیخبری چند ز خود بی خبر •
عیب پسندیده بر عم هنر • دو و شو ندار بد ماغی رسند •
باد شو ندار بجراغی رسند • نثر همایون فال بو مقال حکمت مالدن متنبه
اولوب ایتدی چون فطرات انسان • واحوال نفس پرستان • بیان ایتدک احوال اوزره در • بنی آدمه
صلاح اولدرکه پای عزلتی دامن فراغته چکوب علایق خلایقدن منفعل • و متصل تزکیهٔ نفس و تهذیب اخلاقه

اخلاقه مشتغل اوله لر • باشدکه اول واسطه ایله ورطهٔ خونخوار ضلالتدن که منشاء اخلاق ناپسندیده در
خلاص بوله لر م زین میان کر بتوان به که کناری کیرند • سابقا کوش هوشمه ایرشمشدی
که حضور وحدتده و فراغت عزلتده در • حالیا عین الیقین بیلدم که اکثر اشخاص انسانیه ایله مصاحبت
و مجاورت مار افعیدن زیانکار و انلرله مخالطت و معاشرت • مخاطره حالتنده روحدن
دشوارمش • بعض حکمای تجرد شعار که کنج غار اختیار ایدوب • اماکن قفارده روزکار کچورمشلردر

مکر بو معنیه نظر اعتبار ایتمشلردرکه نظم فعرجه بکزید هرکو عاقلست •
زانکه در خلوت صفاهای دلست • ظلمت چه به که ظلمتهای خلق •
می کریزد عاقل از غوغای خلق • پس هر خردمند همته لایق بودرکه قطع تعلق ایدوب

ماسوی دن و سراچهٔ قلبنی کندودن دخی خلوت ایده فکیف که ماعداادن • مص
خلوتی خواهم که دور چرخ اکر چون کرد باد خاکدان دهر را بیزد نیابد کرد من

خجسته رای چون همایون فالک بو حالینی • و قصد فراغت و اعتزالینی مشاهده ایتدی اکرچه که
زبان الهام نشان جناب پادشاه کامیابدن صادر اولان عین صدق و محض صوابدر • فی الواقع
صحبت سبب انتشار خاطر • و استیلای خواطر • و عزلت موجب جمعیت باطن و ظاهردر نته کم بیورمشلردر

نظم خواهی که شب و روز تو مجموع بود آن کوشه نشینی که بمجمع نرود •
در غنچه دل نازک کل باشد جمع • چون رفت در انجمن پراکنده شود

اما بعض اکابر دین و ارباب یقین بشرط صلاح حال مصاحب قرین • صحبتی خلوتدن ترجیح • و کثرتی
وحدتدن تفضیل ایتمشلردر مص خلوت از اغیار باید نی زیار •
پوستین بهر دی آمد نی بهار • و فی نفس الامر صحبت سبب اکتساب فضایل و
فواضل • و وسیلهٔ اقتباس آداب اماثل و افاضل در
دست طلب از دامن صحبت مکسل • تنها منشین که بیم دیو بکیست •
ولا رهبانیة فی الاسلام • حدیثی مفهومندن دخی معلوم اولانیدرکه فواید صحبت عواید عزلتدن زیاده در
بنی نوع انسانه اختیار کنج خلوت • و مصاحبت ابنای جنسدن فراغت • نه کیفیتله میسر و متصوردر • که
قهرمان قدرت ربانی • جماعت افراد انسانی • آنی آنی بری برینه احتیاج ایدوب • هر بری سبب جمعیتدن آخره محتاج

اتمشدر • اول اجلدندر كه بو نوع مدنى بالطبع واقع اولمشدر يعنى طالب اجتماعدر • وتدبير معيشتلرى

بى معاونت ومظاهرت محال وبقاى شخص ونوعلرى بى مخالطت ومشاركت ممتنعدر مصرع

وتميت انسانا لانك ذو انس • فرضا كه افراد انسانيه دن بر فرد تدبير غدا

وترتيب لباس ومسكنده استبداد وانفراد • قصد ايليه اولا تحصيل آلات حداد • واد وات

نجاره كه تحصيل اعمال زرع وحصاد • اكا متفرعدر اشتغال ايتمك كرك • مقرردر كه اول زمانده

اكا بى غدا بقا ميسر دكلدر • وجميع اوقاتنى اتمام مهماته صرف ايتسه جمله سنى كل بعضنك دخى حقندن كلمك

متصور دكل • كتب حكماده كلمشدر كه بيڭ شخص بر كارده در كار كركدر تا بر شخص بر لقمه نان افطار

ايليه • پس بو مقدمه دن معلوم اولدى كه تدبير بقاى افراد انسانى معاونته متوقفدر • ومعاونت

بى اجتماع محال ومظاهرت بى مخالطت ممتنعدر • پس عزلت زمره انسانه منافى حيات وزندكانيدر

بلكه مقوله محالات • وقبيله ممتنعاتدندر كويا تير الجماعة رحمة بو معنى يه اشارتدر بيت

كه هيچ كار ميسر نشد بتنهايى		بكير دامن جمعيتى وكار بساز

همايون فال ايتديكه اى وزير روشن ضمير بيان ايتدوڭ معانى اكرچه كه خلاصه علم وحكمت • ونقاوه

دانش ومعرفتدر • لكن خاطره بو خاطره خطور ايدر كه بو طايفه محتاج اختلاط واجتماع اولنجق البته اختلاف

مشارب مقتضى نزاع • وتباين مذاهب مفضى انقطاع اولسه كرك • زيرا بعضى بعضنه زور وقوت

سببيله • پايمال ومكنت حسبيله غالب در • هر آينه غالب مغلوبى ربقه اطاعته چكمكه طالب • واكر حاصلات

غيرى حوزه تصرفنه كتورمكه راغبدر • وتغالب مورث نزاع وعناد • ونزاعك آخرى انقطاع و

نزاع آنچنان آتشى بر افروزد		عنادك عاقبتى فساددر بيت
وزير ايتديكه اى شهنشاه حكمت پناه •		كه از حرارت آن هرچه باشدش بسوزد

اندفاع اشكال نزاع وجدال ميسر • وايكچون بو تدبير وقانون معين ومقرردر • كه هر فردى كندو حقنه

راضى وقانع قيله • وتصرف حدادن تجاوز وتعدى سبينه مانع اوله • اول تدبيره سياست ديرلر •

واكا مدارى رعايت قانون عدالتدر • كه محافظه حقوق وسطدن عبارتدر • يعنى مركز دايره اخلاق

وشمايلدر • وبحكم خير الامور اوسطها • اطراف مشتمل انواع رذايلدر نته كيم ديمشلردر قطعه

تفاوتست كه از آفتاب تا بسها		ميانه طرفين از صفات چند اينى

بدان دليل كه خير الامور اوسطها		پس اختيار وسط راست در جميع امور

پادشاه ايتديكه اول قانون سياست كه انى ضبط ورعايتيله افراد بنى آدمدن ظلم وتعدى زايل وجهان

عالم صلاح واعتداله مايل اوله • كيمدن مفهوم ونه وجهله معلوم اولور • وزير ايتديكه اول قانونك معينى و

اول تدبيرك مبينى • بر فرد كامل ومكمل ومؤيددر كه فرستاده حضرت عز قدر حكما كزين اكا ناموس

اكبر • وعلماى دين رسول وپيغمبر ديرلر • قانون اوامر ونواهى كه فى الحقيقه صابون دنس معاصى و

مناهيدر • مصلح احوال عالم • ومعدل احوال بنى آدم • چونكه اول پيغمبر كه واضع قوانين شرع مطهردر

دار الملك آخرته عزيمت بيوردى • اجراى قواعد دين واصلاح مصالح مسلمين ايچون بر سايس ضابط

دن لابددر • زيرا كه اكثر خلايق كندو حالنه لايق امورده غافل • ومتابعت هوا ومطاوعت

نفس وغايه مايلدر • لاجرم بونلرك ميانده بر حاكم قاهر مهم ولازمدر كه قواعد اوامر ونواهى پيغمبرى

صلى الله عليه وسلم كه شرع مطهره دن عبارتدر • محافظت ايدوب قانون سياستى كما ينبغى رعايت

قيله • تا هم فرق ملت افسر دولتله سرافراز وهم لباس سلطنت طراز اعزاز شريعتله مطرز اوله • الملك

نزد خردمند شاهى وپيغمبرى		والدين توأمان قطعه
بو معنى ده بيور مشلردر بيت		چون دو نكين اند ويك انكشترى
هم ملك زشرع سربلندى دارد		هم شرع ز ملك ارجمندى دارد

همايون فال ايتديكه اول حاكم كه واضع شريعتدن صكره انك وجودى لابددر وضبط ملك وملت ده

نه خصلتلر اوزره اولمق لازمدر • وزير ايتديكه حاكم مزبور لازمدر كه قواعد سياسته واقف و

دقايق عدالته عارف اوله • والا دولت صدر ووالده وشرف انتقال ده در

كار عالم عدليله بولور قرار •		سلطنت عدليله اولور پايدار •

وواجبدر كه ترتيب مراتب انسانه تميز كاملى • وتقدير مقادير اشراف واعيانه وقوف شاملى اوله

بلكه نيجه طايفه يى تقويت وترتيب ايدوب انلركله مخالطت ومعاشرت ايتمك مناسبدر • ونيجه كروهى

مقهور ومغلوب قيلوب مصاحبتلرندن مجانبت كوسترمك فرض وواجبدر • زيرا كه ملازمان حضرته

سلطنتدن ازكمه واركه مر عبوديت سلطانى ميان جانه چكوب سعادت دنيا ونجات عقباى پادشاه

سعى ايليه • بلكه اكثرينك رعايت قاعده ملازمتده غايت غرضى جلب ملاذ ومنافع يا سلب مضار و

مکاره در • و دولت نعمته بیک مضرت مترتب اولور یرده کندو نفسنه منفعت تصور ایتسه نیز یا

بیت
کندو جانبی راجح در •
لاف زنان گز تو عنبری شوند
جهد کنان گز تو عبیری شوند
جون انلرک مدار حالی حرص و طمع اوزره در

یمکن که بعضنک سینه سنده بعض آخره کینه اوله • واول طایفه که استانه سلطاندن انلرک فوایدی بر گروه آخره مواییدندن زیاده اوله رشک ایده لر • جون ما بین لرنده حقد و حسد پیدا اوله انواع آزار و ایذا واصناف عداوت و بغضا ظهوره کلوب انواع حیله ایله قضایای کاذبه صورت صدقده کوستره لر • وامور باطله غیر واقعه معرض واقع وحقده عرض ایده لر • جون پادشاه حلیه احتیاطدن عاطل اوله • وکلام ارباب غرضی سمع قبول ایله اصغا ایدوب تفرس احوال وتفحص اوضاع وافعالدن متکاسل اوله شرر شعلهٔ اختلال • بر مرتبه ده ارتفاع واشتعال بولا که باران دو صد ساله فرو نشاند

مثنوی منه کوش بر قول صاحب غرض •
که از کینه ور سینه دارد مرض •
بهم برزند عالمی در دمی •
پریشان کند در دمی عالمی •

اما پادشاه جون بیدار دل وهوشمند • واگاه ضمیر وخردمند اولوب • غور مهمات مسماره فکر له وصول • وکلیات وجزئیاته قوت ذهن ووفور ذکا ایله احاطه وشمول قصد ایلیه • وفروغ راستی ظلام دروغدن امتیاز ویروب استماع کذب صریح واصغاء افک صراحدن احتراز قله • هم دنیاده بناء سلطنتی رخنهٔ خللدن ایمن • وهم عقباده فایز دولت نجات و درجات علیین اوله

نظم
هر که درین خانه شبی داد کرد •
خانهٔ فردای خود آباد کرد
داد گری شرط جهانداری است •
دولت باقی ز کم آزاری است

هر پادشاه آگاه که اساس سلطنتی قواعد حکمت وقانون عدالت اوزره طرح ایدوب مواعظ علما ونصایح حکمای جیاد امورینه پیش نهاد قیله هم مملکتی معمور وآبادان • وهم رعیتی خوشدل وشادان اولوب خلق انوک مدح وثناسیله رطب اللسان • وآخرتده جزاسی رضای رحمان اوله • نتکم رای اعظم دابشلیم هندی که بنای سلطنتی حکیم بیدپای برهمنک قواعد نصیحتی اوزره مبتنی قلوب اندن سلاطینه لایق آیین واطوار تحقیق ایتمشدی • لاجرم مدت مدیده کامکار • وکامرانلقده روزکار کیجوردی • جون قضای عزوردن سرای سروره انتقال ایتدی • نام نیک وذکر جمیل یادکار

یادکار قودی کندی •
مصرع
جهان غم غالری برآد ایچوندر
پسنک اولدر قلانی یاد ایچوندر
بیت
هر چند فکر میکنم اندر جهان
نام نکو است حاصل ایام آدمی •
همایون فال چون رای دابشلیم • وبیدپای حکیم خبرین اشتدی • غنچهٔ تازه کبی شکام سحرده تبسم نسیم صبادن متبسم ایتدی • وچمن فرح وبساط نشاطده شکفته وخندان اولوب ایتدی • ای خجسته رای مدت مدید وعهد بعیددرکه سودای قصهٔ برهمن رای سویدای دلمده متمکن • وانلرک خیال مقالات وملاقاتی خلوتخانهٔ ضمیرمده جای گیر اولمشدر •

بیت
عمریست که سودای سر زلف تو دارم •
جندانکه رسم تفحص ده سعی بلیغ • وهر جند که

کیفیت احواللریندن استفسارده جهدمی دریغ ایتدم • اول قصه دن بر حصه بولمادم • واول جبردن بر اثر بولمادم

نظم
یا من خبر ندارم یا او نشان ندارد
با مجلس نشانی زان دلستان ندیدم
نثر
واول زماندن الی هذا الآن منتظر وحیران ایدم که انلرک نام ونشانی کیمک دهانندن کوشم ایشیده • وپیوسته دیده ترصدی شاه راه انتظارده قویوب نکران ایدم • که بو حالک جمالی نه جانبدن یوز کوستره •

بیت
کوش بر آواز دارم مژده آن لب کجاست
دیده بر راهست یا رب پرتو دیدار کو

حالا الحمد لله تعالی معلوم اولدی که وزیر بزرکوار بو احوالدن خبردار • وبو رموزدن واقف واسرار آشنا

نظم
مصرع
محمد الله ثم الحمد لله
آخر دلم بآرزوی خویشتن رسید •
نثر
وانجه از خدای خواسته بودم بمن رسید
امیدوارم که بی توقف بنی مقالات رای وبرهمندن بهره مند ایده سین • ومنت دارم که اول قلایدنصیحت وفواید پندی کردن جانمه بند • وکوش ادراک جانمه پیوند ایده سین • تا سکا بو واسطه ایله اداء حقوق نعمت حاصل اوله • واول مواعظ ونصایحی استماع ایله بزدن دخی رعیته انواع فواید ومنافع واصل اوله • بر کلام که انوک مجرد تکلمی سبب اداء شکر نعمت • واستماعی خاص وعامه فایده تمام ومنفعت بی نهایت اوله • ظاهردر که بغایت میمن ومتبرک اوله • کرک

قطعه
زبان خردمند روشن روان •
کلید در گنج حکمت بود •
در گنج بکشا ونقدی بیار •
که او را عیار نصیحت بود •
نصیحت بدان وجه گو با ملوک •
که در وی صلاح رعیت بود •

آغاز داستان دابشلیم و بیدپای حکیم

وزیر روشن ضمیر و راست تدبیر زبان فصاحت و دهان بلاغت اجوب و احوال رای برهمنی تقریره شروع ایدوب ایتدی شعر

ای شهریار و سرو شهنشاه روزگار	او پستکده سایه گستر اولا لطف کردگار
احرام رام و بخت بکام و فلک غلام	دولت مطیع حکمک اولا روزگار یار

طوطیان شکرستان حکایات و داستان سرایان بوستان روایاتدن گوش هوشمه یتشدی که معظم بلاد سواد سنده که خال چهرهٔ ممالک در بر پادشاه بیدار بخت و فیروز روز • و رای جهان آرای رعیت نواز مظالم سوز وار ایدی • که گردن عروس سلطنت حلیهٔ بذل و معدلتیله آراسته • و چهرهٔ مخدرهٔ مملکت گلگونهٔ حکم و سیاستیله پیراسته • صفحهٔ جهانی مصقلهٔ عدل و داد ایله زنگار ظلم و بیداددن زدوده قیلمشدی • و کافهٔ جهانیان ظل ظلیل مرحمت و معدلتنده آسوده اولمشدی • بیت

ملی از عدل روشن کرد آیین جهانبانی	بنور عدل اطراف جهان اکر دنور آید

اول پادشاه رای دابشلیم دیرلر ایدی • انلرک لشکر و مقاسی پادشاه عظیم دیمکدر • بر بزرگوار ایدی که قلعهٔ سپهر زرنگار بو شمول درجه و رفعت مدارله قلهٔ کوه شکوه عظمت و قار بنه یتشمز ایدی و غایت علو همت و نهایت علو شاندن • معالی امور و عظایم مهماتدن غیری به التفات اتمز ایدی • هزار زرفلاده پیل دمانی وار ایدی که فیل اربسه انلرک سطوت و صولتنه نسبت بر پشهٔ ناتوان ایدی • و عدد مردان کارزار و دلیران کارگذاری بیحد و بیکران ایدی • و حشمت موفوری • و مملکت معموری • و رعیت مسروری وار ایدی م انجه شاهان همه دارند تو تنها داری بو استغنا و عظمتله رعایا بیننده کندو نفسیله فصل خصومت ایلر دی و غور کاره و احوال

دست رعایت ز رعیت مدار	بیت	دیاره بالذات مطلع اولمق دیلر دی
چون چهرهٔ مملکتی حلیهٔ عدل و سیاستله		کار رعیت برعایت سپار

حالی • و ساحهٔ ایالتی اعدای دولت و مدعیان ولایتدن خالی قیلدی • فراغت خاطرله هر دم بزم عیش و عشرتده خرم اولوب کامکار و کامیاب روزگار گچورر دی • و همواره مجلس معارف

معارف بار • و عوارف نثار نده ندمای حکمت شعار • و حکمای فضیلت اشتهار حاضر اولورلر ایدی و محفل منیفه لطایف کلمات و زیور مناقب ایله و مکارم صفاتیله زینت و زیور ویررلر دی • بر گون مسند عرش وهٔ او تورب جیش پادشاهانه آراسته قیلدی • و اغانی غوانی دن خیل امانی و نقد شادمانی حاصل قلوب • سواقی جاریات • و جواری ساقیاتدن کام دل و داد وقت الدی نظم

جلندی هر طرف چنگ و چغانه	مهیا اولدی بزم خسروانه
سماط بزم دوندی کهکشانه	کمش سپلکدن و زرین قدحدن

شاه گردن فراز چون زخمهٔ ساز مطربان خوش آوازدن استیفاء التذاذ اتدی • استماع داستان حکمته اشارت ایلدی • و چون تماشای خسار نگین مه رویان زهره جبیندن فراغت قیلدی • مشاهدهٔ جلوهٔ کلام نصیحت انجامه رغبت بیوردی • بیت

سماط بزم روحانی چکلدی	غدای روح روحانی بیلدی

و حکمای بزرگوار و ندمای فضایل شعاردن • تفاصیل محاسن اوصاف و احاسن اخلاق استفسار و استعطاف ایدوب • گوش هوشنی جواهر آبدار و کلمات حکمت نثارله که لمؤلؤ درشاهوار در • مقرط و مشنف قیلدی م سخن درست و تعلیم گوش و ارد پس انلردن هر بری صفات حمیده دن بر صفت • و خصال ستوده دن بر خصلت • تعریف و توصیف قیلدی • تا بحکم الکلام یجر الکلام دن • بر حسب اقتضای حال و مقام جواد کلام میدان جود و کرمه خرام ایدوب • فنون سخن بو بابده ذو شجون اولدی نظم

حدیث زلف تو میرفت الحدیث شجون	تشبی نجمهٔ ابداع عیان کن فیکون

آخر خلاصهٔ اقاویل حکما • و نتیجهٔ آرای ندمای حکمت انتما • بونک اوزرینه منجر اولدی که اشرف خلایق و اجمل اوصاف صفت جود در • و لهذا معلم اولدی مشغوللر که جواد اجود صفات واجب الوجود در زیرا که جود بی نهایتی جملهٔ موجوداته واصل • و کرم بیحد و غایتی مجموع مخلوقاته شامل در • و صاحب نبوت کبری بیورمشدر که جود بر نهال طوبی مثالدر که چمن جنتده بتمش و کنار جویبار کوثرده نشو و نما بولمشدر

و بمیش اول کمه کم خیر البشر در	بیت	السخاوة شجرة من الجنة
و حدیث نبوی در که الجنة دار الاسخیاء		سخاوت جنت الجنره بر شجر در

مثنوی مایهٔ توفیق کرم در کرم ● کنج روان ترک درم در درم ●
کنج روان اندن صورت نشان ● کنج روان بذل درم درهمان ●

رای جون بو مسئله یه واقف اولدی ● عرق جود جبلی و طینت اصلیسی حرکته کلوب بیوردی که در
کنج کرانمایی اجوب خاص و عامه صلای انعام ایتدیلر ● و شهری و غریبی نصیب تامله غنی و فقیری

عطای عمیمله ابنای جنسندن مستغنی قیلدیلر ● نظم زابر کفش تند روان قطره باران جود
شست خط احتیاج از ورق روزگار ● اول کون تمام آفتاب تابان کبی زر افشانلق

و بخت تازه و دولت جوان کبی کامرانلق ایتدی ● تا اول زمان که سیمرغ زرین جناح خاور
عزم آشیانهٔ قیروان ایدوب ● غراب شب سیاه چهره بال ظلمتی اطراف جهانه سایبان ایتدی بیت

کونک پیمانه سی طولدی شب اولدی ● افق برله شفق لب بر لب اولدی ●

پادشاه سر فراغنی بالین استراحته قودی ● و خیل خواب سپاه حواس و قوای مانعه شبیخون قیلدی

مثنوی صنوب سایلر الینه ساقی خواب ● ایدوب رنکیلرین اول باده سیراب
کلستان شالی قیلدی پیران ● ریاحین خیاله قلدی حیران ●

نقش بند خیال عالم مثالده بو صورتی تصویر ایتدی که بر پیر نورانی که سیمت صلاح سیماسنده پیدا ●
و علامت کرامت ناصیه سنده هویدا ایدی ● کلدی و رای شاه ایدوب ایتدی بو کون جنته تعد
مبالغه مبلغ نفقه ویردک ● و طلب مرضات الله بو خزانه کرانمایی صدقه قیلدک ● ایمدی علی
الصباح که شهسوار میدان آسمان توسن جنک کردونه سوار اوله ● سن دخی قدم عزیمتی رکاب سمند
دولته قویوب ● جانب شرقی دار السلطنه توجه ایله که خزاین رایکانه و کنجینه شایکانه الک تورسک کرک
و اول کنجینه یه اقتدارله پای مباهاتی فرق فرقدانه ● و سر مفاخرتی ذروهٔ آسمانه ییتورسک کرک ●
رای جون ترجمان عالم غیبدن بو بشارتی اشتدی ● حجاب خواب و پردهٔ غفلت بصر بصیرتندن
کتدی ● و خیال کنج و مژده پیر سخن سنج ایله شاد اولوب ● زبان حالی بو بیتی انشا و انشاد ایتدی ●

بیت خیال کنج می بیند چراغم ● نسیم دوست می آید دماغم ●

و شرط طهارتی رعایت ایدوب ● قاعدهٔ شرعی اوزره مراسم عبادات ● و لوازم شکر نعمتی ادا
ایتدی ● تا اول وقت که کنجور قدرت ● مفتاح مشیت ایله ● قفل خزانهٔ افقی اچدی ● و دست زر افشان

افشان آفتاب خنجر برله فلکدن نقود انجمی زیر دامن شعاعه ساجدی ● بیت
بامدادان که صبح سیم اندود ● از در کنج قفل زر بکشود ●

امر ایلدی که بر سمند رهوار باد رفتاری زین زر لکام پرکوهر ایله احضار ایتدیلر ● و طالع میمون و
طایر همایون ایله سوار اولوب مشرق صوبنه متوجه اولدی ●

دولت و اقبال انوکله رکاب اغزرکا ● نصرت و تاییدانوکله عنان ایدر اعنا

جون دورد عمر اندن عرصهٔ صحرا و بیابانه یتدی ● هر جانبه نظر صلوب مقصود معهودن خبر طلب ایتدی ●
بو اثناده ناکاه بر کوه پرشکوه کوردی که کمند نظر عقدهٔ کمرکاهندن تجاوز ایتمز ● و نردبان هوا کوشه
بام رفعتنه یتمز بیت اولمشیدی سمایه همسایه ● منزل وجه دروه سی پایه
دامن کوه ده بر غار تاریک کوردی که بر پیر روشن ضمیر غارده اوتورمش ● و یار غار کبی رحمت اغیاردن
قورتلمش نظم باخبری و خبر از هر جه هست ● سوخته و ساخته با هر که هست ●
جون نظر پادشاه اول عارف آگاهه راست کلدی ● قلبی مصاحبته راغب ● و خاطری مجالسته طالب اولدی
پیر صافی ضمیر جون شاه جهانگیری کوردی صفحهٔ جهرهٔ منیرندن نقش ما فی الضمیر ی اوقیوب زبان نیاز ایله آیدی
بیت ای تر اسلطنت عالم جان داده خدای ● منزل تست دل و دیده فرود آی و در آی ●
شاها اگر چه کلبهٔ احزان دردمندان قصر زرنکار مقابله سنده محقر ● و کنج زاویهٔ محنت زدکان ایوان
کردون مدار شهریار کامکار ده نظر مختصر در اما مصرع قدیمی رسمدر معهود عادت ●
پادشاهلر حال فقرایه نظر مرحمت ایدوب ● کوشه نشینلر یمن قدملرله نوازش ایده کلمشلردر ● و انی
تتمهٔ اخلاق حمیده ● و اوصاف پسندیده دن عد ایلمشلردر ● نظم
نظر کردن بدرویشان منافی بزرکی نیست ● سلیمان با جنان حشمت نظرها داشت با مور
و ابتلیم کلام درویشی سمع رضا ایله اصغا ایدوب ● مرکبدن پیاده اولدی ● و درویش خیر اندیشک
انفاس مبارکیله استیناس ایدوب استمداد همت قیلدی ● بیت
شهک کر اختر اولسه در تاجی ● دعا در تنه وار در احتیاجی ●

استیفای مصاحبتدن صکره عزیمت مراجعت ایدجک مجاور غار زبان اعتذار ایله ایتدی بیت
از دست من کدا نیاید ● مهمانی جون تو پادشاهی ● نثر اما ماحضر برباد کارم وار در که خزینه

ارثله پدرمدن انتقال ایتمشدر • خاک پای شاهه نثار ایلرم • اول بر گنج نامه در • ومضمونی بودر که بو غارک کنارنده بر دفینهٔ گران واردر • که نقود وجواهری بیکراندر • وبر گنجینهٔ شایگان واردر که عجایب وغرایبی بی پایاندر • چون بن بر حسب

بیت

قناعت گنج باقیست اگر دانی • ازو تا میتوانی رو مگردان •

گنج فراغده القناعة کنز لا یفنی گنجنه فایز اولدم • و سود وزیان روزگارم ایچون گنج قناعتدن وبازار توکلده اندن رایج الوقت بر نقد یوقدر سرمایه قیلدم • وانوک تحصیلنه طالب وطلبنه راغب اولدم •

جو بولدم بهره جان آسایشندن • الم یوقدر جهان آلایشندن •

اگر خسرو کشور پرتو التفاتلریله گنج دفینه گنجی روشن قیله لر وبیوره لر تا ملازمان رکاب سعادت انتساب جست وجوی ایدوب • عرایس نفایس جواهره که هنوز مُهر بکارتلریله در • منصهٔ خزانهٔ عامره ده جلوه ویره لر • دور دکلدر • داشلیم بو کلام جواهر انتظامی استماع ایدیجک • واقعهٔ شبانه یاد ایدوب • هذا تاویل رؤیای قد جعلها ربی حقا • مفهومی ضمیر منیر آینهٔ بی نظیرینه منعکس اولدی • وقصهٔ پیر نورانی وبشارت گنج شایگانی نقیر و قطمیر روشن ضمیره تقریر اتدی • درویش ایتدی اگرچه که بو مختصر پادشاهک علو همت وشهامتنه نظر محقردر • امّا بو نواله چون عالم غیبدن حواله در • شرف حسن قبول ارزانی بیورمق گرک

مصرع

کانچه آید ز غیب بی عیب است •

رای امر ایتدی تا اطراف غاری حفره مشغول اولدیلر ونیز رنجله راه گنجه ظفر بولوب • تمام مخزن مدفونی نظر همایونه کتوردیلر •

نظم

نچه تاج پر گوهر شاهوار • نچه خاتم ویاره وگوشوار •
نچه درج سیمین وصندوق زر • ایچی دُرّ لو یاقوت ولعل وگهر •
اوانی زرین وسیمین ظرف • بو نوعه تحفله یُر اول غار ژرف •

شاه بیوردی تا صندوق درجک قفلین کیدردیلر • ایچنده کی دُرر وغرر • وجواهر زواهری وظروف وتحف عجایب وغرایبی تماشا قیلدی • واثرک میاننده بر صندوق مرصع کوردی اطراف وجوانبی محکم بند اولمش • وپولاد زرنگاردن بر قفل رومی کردار اکا پیوند اولمش • اول قفلک پیچ وتابی بر مثابه ده که زبان سر مفتاح بیان معانی فتح باننده لال • وذهن سر حلال اشکال تعقید اغلاقنده پر کلال • اول قدر که تفحص ایتدیلر • انوک کلیدینی بلمدیلر • وکشادندن خبر الیمادیلر • اول عقده

عقدهٔ حل اولمسی منحل قیلمغه رغبت تمام • وصندوقده درج ومندرج اولن تحفه کمشاهده شغف ما لا کلام • کوستروب بیوردی تا آهنکران چابک دست تدبیر درست ایله اول قفلی شکست ایدیلر • صندوق اچلوب ایچنده بر درج ظاهر اولدی که برج آسمان گبی جواهرله مرصع • واول درج ایچنده بر حقه درج ایتمشلردی که حقهٔ ماه گبی بغایت متکلف وموضع • شاه بیوردی تا حقه یی نظرینه کتوردیلر • دست مبارکیله آچوب ایچنده بر پاره حریر سفید کوردی طهرنده بر قاچ سطر قلم سریانی ایله مسطور داشلیم متحیر اولدی که آیا بو نه در بعضیلر ایتدیلر که صاحب گنجک اسمی در • بعضی دخی ایتدیلر که بو گنجک طلسمیدر • چون مقالات ارباب الباب بو بابده سرحد اطنابه یتشدی • شاه ایتدی بو خطی اوقویمق (?) گرک که حجاب ریب مرتفع ولباس التباس منخلع اوله • حضار مجلسدن قاعدهٔ خط مزبوره واقف بر کمسه بولنمیجق بالضروره بر شخصک طلبنده که بو حروفک مضمونینه وقوف اکا موقوف ایدی شتاب ایتدیلر تا بر حکیم نامدارن که قراءت وکتابت خط عبریدن (?) حظ وافری ایدی خبر الدیلر • وحکم عالی شرف صدور بولوب پایهٔ سریر اعلایه حاضر قیلدیلر • داشلیم تقدیم مراسم تکریم وتعظیمدن صکره ایتدی ای حکیم تصدیعکدن غرض همان بودر که بو مکتوبک مضمون عبارتن ظاهر ایده سن • وبو سطورک مکنونی کالشمس فی وسط النهار عیان ایده سن •

مصرع

باشد که ازین خط شنوم حرف مرادی •

حکیم اول صفحهٔ پر صفایی نظر استیفایه کتوروب تأمل مستوفی ایتدکدن صکره ایتدی بو بر مکتوبدر که انواع فواید ایله مشحوندر • وبر گنج نامه در که اصناف فواید بونده مخزوندر • محصول مضمونی اولدر که بن که هوشنک جهاندارم بو نقود بسیار وجواهر بی شماری رای اعظم وپادشاه معظم داشلیم سندی (?) ایچون ودیعت قومشمدر • والهام الهی ایله بو دفینه خزینه سنی اوله جغن بلمشمدر • ومیانهٔ زر وگوهرده بو وصیت نامه قیلمشمدر • تا چون بو گنج بی رنجه ظفر بوله • وبو وصیت نامه یه نظر قیله • متنبه اوله که زر وگوهره فریفته اولمق خلاف عقل صحیحدر • ودولت فانیه یه شیفته اولمق مقتضای جهل صریحدر • زیرا بو متاع مستعار درکه هر کون فرسوده دست اخردر • وبر پیره زال غداردر که هر کیجه همخوابهٔ شوهر دیکر •

مثنوی

دولت دنیا که تمنا کند • باکه وفا کرد که با ما کند
مغز وفا نیست درین استخوان • بوی امان نیست درین خاکدان

امّا بو وصیت نامه درکه فی الحقیقه کارنامهٔ بنای سلطنت • ودستور العمل اساس نظام مملکتدر اگر اول

پادشاه عاقل سوانح امور و مصالح جمهورده بو وصایا ایله عامل اوله تا انقراض اعصار و انقضاء ادوار صدای دبدبهٔ اقبال روزافزونی باقی و پایدار قیله بیت

وصایای هوشنکی طوت یادکار	دلرسک کاوله دولتک پایدار

اسعد الملوک من یقتدی بالعدل ذکره واستند الیه من یأتی بعده • هر جهاندار که بو وصایای که اون درت قاعده یه مشتملدر منظور نظر اعتبار قیلمیه و امور سلطنتده انوکله عامل اولمیه بی شبهه بنای دولتی عواصف نکبتله متزلزل • ولا محاله روی عروس اقبالی جانب ادباره متحول اولوب روز بروز مراتب جاه و جلالی متدنی و متنزل اولور • وصیت اول بودر که ملازمان آستانهٔ سعادتدن هر کیمی که افسر تقربله سرفراز ایلیه انوک حقنده غیرک کلام نفاق انجامین استماعدن امتناع و احتراز ایلیه که هرکسه که مقرب سلطان اولور البته محسود اقران اولور • و حسودلر چون اساس عنایت سلطانی انوک حقنده محکم کوره لر لاجرم لطایف حیل ایله نقض بنای حرمتنه هدم • و بنیان قربتنه قصد ایده لر • و اخلاص اختصاص صورتنده کلمات رنکین فریبنده ایله غایبانه حسدا من عند انفسهم جواهر حسناتین رشتهٔ سیئاته نظم ایدوب پادشاهی انوک حقنده متغیر قیله لر و انوک ضمننده انلرک مقاصدی حاصل اولوب

مراد فاسدلرینه واصل اوله بیت	مشنو سخن هر کس و بشنو سخن من
کار باب غرض راست بهر باب نکنجد	ایکنجی وصیت اولدر که مجالست نمام و

غمازدن احتراز اوزره اولا که بو طایفه اکثر و لئیم در • و عاقبتلری بغایت وخیم • چون بر شخصی بو صفتله متصف کوره لر لازمدر که فی الحال آتش سعایتن آب شمشیر سیاستله سوندره لر • و خاشاک وجودین آتش هلاکله کویدره لر • تا اول وجود ایله عرصهٔ جهان تیره • و دیدهٔ جهانیان خیره اولمیه •

اوچونجی وصیت اولدر که بیت	آتشی را که سوخت خلقی ازان
جز بکشتن علاج نتوان کرد •	اوچونجی وصیت اولدر که ارکان دولت

واعیان مملکته شرط موافقتی مرعی طوته لر که معظمات امور و امهات مهمات دوستان یکدل معاونتیله محصل اولور • و مصاحبان یکجهت مظاهرتیله تمشیت بولور • مصرع
آری باتفاق جهان میتوان کرفت • مصرع الصلح مع الوفاق توام •
دردنجی وصیت اولدر که تلطف و تملق دشمنه مغرور اولمیه • و هر چند که عدودن محبت و مسکنت

سکنت مشاهده ایلیه شرط حزم و احتیاطی مرعی طوتوب انوک دعوای وداد و ادعای اتحادینه که عنقا کبی بی امکان و کیمیا کبی بی امکاندر زنهار اعتقاد و اعتماد اتمیه که دشمندن هیچ وجهله دوست اولمز

و عدودن بر جهتله صداقت کلمز مثنوی	از دشمن ترش رو بپرهیز •
چون هیزم خشک از آتش تیز •	کارش به جدل چو بر نیاید •
خوش خوش در حیله بر کشاید •	بشنجی وصیت اولدر که چون نقد مرادی الف

جهدله کفه کتوره محافظه سندن تهاون و تکاسل کوسترمیه • و غفلت سببی ایله ضایع قیلوب الدن کیدرمیه که صکره تدارکه الکیرمز و ندامت و ملامت فایده ویرمز • بیت

نباید بکف تیر رفته ز شست •	وکرچه ازان پس کزی پشت دست

آلتنجی وصیت اولدر که جمیع امورده خفت و شتابدن تحرز و اجتناب ایدوب جانب تأمل و تأنیه میل ایلیه که تعجیلک مضرتی غایت چوق • و صبر و تحملک منفعتی نهایت یوقدر مثنوی

مکن در مهمی که داری شتاب •	زمام تأنی عنان بر متاب •
که ناکرده را میتوان کرد زود •	چو شد کرده آنکه ملامت چه سود

یدنجی وصیت اولدر که هر حالده عنان تدبیری الدن قومیه • اکر اعدا اکا اتفاقله قصد ایده لر انلردن بریله مدارا ایدوب • اظهار اخلاص ایله اول ورطه دن خلاص متصور ایسه فی الحال اکا اقدام ایده و بحکم • الحرب خدعة • انلرک بنای مکرنی تیر تدبیر آخر ایله زیر و زبر ایلیه که عقلا دیمشلردر نظم

از بام مکر خصم بحیلت توان کرفت	قد یصلح الحدید کما قیل بالحدید

سکزنجی وصیت اولدر که کمین ارباب کیندن امین اولمیوب خوش آمد و ملاطفتنه باور قیلمیه لر • زیرا نهال کینه دن که زمین سینه ده نشو و نما بولمش اوله بر آزار و ضرردن غیری ثمر میسر اولمز •

بیت مکر دشمندن صقین اولمه امین	صید ایچون تا که سکا ایلر کمین مثنوی
کینه به هر سینه چو پنهان درخت	دل شودش از پی آزار سخت •
بیند و حرب زبانی کند •	بر کذرد قصد خفائی کند •

طقوزنجی وصیت اولدر که عفو و صفحی کندویه شعار و دثار ایدوب • ملازمان عتبهٔ دولتی ادنی جرم ایله هدف تیر عتاب و عقاب اتمیه که همواره اکابر عفو و مرحمتله جرایم احوال اصاغری نقش کیاریدن پاک

ایدوب وجهره جزاء بی ادبانه چرکنلرن دامن اغماضله ستر ایده کلمشلردر **بیت**

زابتدای عهد آدم تا بدور روزکار … از بزرکان عفو بود ست از فرودستان کناه

چون بعضی مقربلردن بعض خیانت ظاهر اولوب مظهر عواطف و عفو سلطانی اولمغه لایق بودر که بر دفعه دخی

انلری مشرب لطف واحسان ایله ریان ایلمیه تا بیابان حرمانده سرکشته و حیران قالمیه لر **بیت**

انرا که بدست لطف بر داشته … بنواز و بیکبار مینفکن بر خاک

اوتنجی وصیت اولدر که کمسنه‌یه اضرار و آزار قصد ایلمیه تا بحکم جزاء سیئة سیئة مثلها ضرری

اکا مترتب اولمیه **بیت**

که واجب شد طبیعت را مکافات … چو بد کردی مشو ایمن ز آفات

بلکه لازمدر که نسایم انعام و احسانی کلزار

احوال عالمیانه منتشر اوله تا ان جنتم جنتم روضه سنده غنچه مراد و شکوفه مقصودی

متبسم اوله **نظم**

ور بد کنی بجای تو از بد بتر کنند … نیکی کنی بجای تو نیکی کنند باز

روزی بود که از بد و نیکت خبر کنند … امروز نیست از بد و از نیکت خبر

اون برنجی وصیت اولدر که طورنه

لایق و حالنه موافق اولمین اموره میل ایتمیه که نیجه کمسنه که کندویه مناسب کاری قویوب

مهم نامالایمه اقدام ایتدوکی اجلدن عاقبت اتمامه تیشدرمیوب وکندو کارندن دخی محروم قلمشدر

بیت زاغی روش کبک دری می‌آموخت … آن دست نداد و او رفت زدست

اون ایکنجی وصیت اولدر که چهره جمالنی حلیه حلمله آراسته قیله که قلب حکیم فسیح در و نکته تکاد

الحلیم ان یکون نبیا حدیث صحیح **بیت**

بل ز صد لشکر ظفر انکیزتر … تیغ حلم از تیغ آهن تیزتر

اون اوچنجی وصیت اولدر که طاز زمان

آستانه دولتی امین و معتمد کمسنه‌لر اولوب ارباب غدر و خیانتدن اجتناب ایتمک کرک

که چون مجاوران عتبه سلطنت صفت امانتله موصوف و سمت دیانتله موسوم اوله‌لر

هم اسرار ملک شرور اشرارلردن مصون و هم جمهور خلق شر ضررلرندن مأمون اولور

واکر عیاذا بالله چهره حاللری خال خیانتله سیاه اوله و پادشاه حضورنده کلاملری شرف

استماع بوله شاید که بر بیکناهی معرض تلفه کتوره‌لر و نتایج بد عاجلا و آجلا اکا مترتب

مترتب اوله **نظم**

تا در آن ملک رونق افزاید … خادم پادشاه امین باید

ملک ویران شود ز شومی او … ور کند جانب خیانت رو

اون دردنجی وصیت اولدر که محبت بوزکان

و تقلب ادواردن کرکدر که چهره حالی غبار انفعالله معبر و مشرب همتی ملالله مکدر اولمیه که مرد

عاقل دایما پیوسته بند بلا و شخص جاهل همیشه مستغرق ذوق و صفادر **نظم**

شیر را سلسله در کردن و روبه همه شب … فارغ البال در اطلال و دمن میکردد

عاقل از کلبه احزان ننهد بیرون پای … غافل از روی طرب کرد چمن میکردد

و یقینا بلمک که بی مظاهرت لطف ازل و قبض لم یزل سهم سعادت هدف مراده واصل اولمز و بی

آب یاری قضا و قدر نهال فضل و هنردن هیچ ثمر حاصل اولمز **بیت**

دولت نه باکتساب فضل و هنرست … وابسته باحکام قضا و قدرست

بو اون درت وصیت که ذکر اولندی مربی سی ایچون بر داستان غریب و بر افسانه عجیب

ایراد اولنمشدر اکر رای اعظم اول حکایات و روایاتک تفاصیلنه اطلاع قصد ایدرسه جانب

کوه سراندیبه که مهبط ابو البشردر توجه ایلسون که بو عقده منحل اولوب کل مطلوب کلی اول روضه

امانیده شکفته اولسه کرک چون حکیم بو کلام جواهر انتظامی کوش هوش ایله کوشوار و بو کنج کوهری

کرانمایی معالیله مالی در فرق همت پادشاهه نثار ایندی دابشلیم انی نوازش ایدوب صحیفه شریفه

تعظیم و تبجیل ایله تقبیل ایدوب تمیمه بازوی همت و تعویذ کردن اقبال و دولت ایدندی و ابتدای

الآن معلومم اولدی که اول کنج شایکان که اندن بکا نشان ویردیلر درم و دینار دکل بلکه حکم

اسرار ایمش و کنجینه زخارف دکل بلکه خزینه معارف ایمش بحمد الله تعالی متاع دنیادن اول مقدار

اقتدارم وار که زیاده یه افتقارم یوق لازم اولدی که شکرانه بنده‌نامه که کنج حقیقی اولدر بو

دفینه‌دن حاصل اولانی ارباب استحقاقه بر وجه صدقه انفاق ایدم تا هدیه ثوابی سوشنک جمله‌دن

روحنه واصل اولوب بکا دخی بحکم الدال علی الخیر کفاعله تحفه جزاسندن بهره حاصل اوله تیسنوف

حضرت فرمان عالی ایله اول نقود و لآلی راه رضای لایزالیده مستحقلره ایصال ایلدیلر **بیت**

خاصه ز بهر کرم آمد درم … بر کذر فایده اینک درم

قافله

جون بو حالدن فارغ البال اولدی • دار الملکه متوجه اولوب • مسند سلطنتی شکوه شاهی ایله مزین قیلدی • شام تا بام بو اندیشه ده ایدی که جانب سراندیبه عزیمت بیوره • شاید که انده بو مقصود اتمام و بو مطلوب سرانجام بوله • و تفاصیل وصایایه وقوف تمام میسر اولوب • انی رکن بنای سلطنت و قاعدهٔ نظام و انتظام مملکت قیله • علی الصباح که آفتاب نورانی • جون یاقوت رمانی • گوشهٔ کوه سراندیبدن آشکار اولدی • و چرخ الماس خردهٔ لعل پیکانی اطراف جهانه نثار قیلدی •

مثـ فلک تختینه جون سلطان خورشید	جلوس ایتدی بنه مانند جمشید ٥

مقربان حضرتدن ایکی وزیر آصف نظیری که صدق مشاورتده مشار الیه و حسن تدبیر ایله مدار علیه ایدیلر • پایهٔ سریر اعلایه حاضر قیلدیلر • عواطف خسروانی ایله مخصوص قیلدقدن صکره حال خیال شبانه میانه گتوروب • ایتدی سودای سفر سراندیب ضمیرمده جایگیر اولمشدر • و اول نیت عزیمت داعیه‌سی عنان اختیاری قبضهٔ اقتداردن بیرون قیلمشدر • بو خصوصده سزه صلاح گورونور و بو بابده نه فکر و تدبیر قیلورسز • مدت مدیددر که عقدهٔ مشکلاتمی انامل تدبیرکوز ایله حل ایدرم • و احوال مهمات ملک و مالی رای صواب نمایکوزه حواله قیلورم • حالا دخی اومرم که بو بابده شول که مقتضای رای صایب و مصلحت فکر ثاقبکزدر • عز حضور فایض النوره عرض ایده سز • تا بن دخی اطراف و جوانبین ملاحظه ایدم • و بهر تدبیر که اتفاق پذیر اوله اصل الباب ایدوب عمل قیلم • بیت

بنای کار بر تدبیر باید •	که بی تدبیر کاری بر نیاید •

وزرا ایتدیلر • ضمیر منیر خورشید نظیر شاه جهان گیره مخفی دگلدر که بو سؤاله جواب ویرمک ناصوابدر • که عظایم مهمات سلاطینده تأمل تمام و تأنی و اهتمام لازمدر که کلام نا اندیشه زر ناسنجیده در • م سخن را بیندیش وانگه بگوی ٥ صواب بودر که بوگون و بو گیجه بو بابده اندیشه ایده وز نقد افکاری محک اختیاره اوروب معیار اعتبارده تمام عیار واقع اولانی علی السحر عرصهٔ عرضه یتشدره وز • دانشیلم بو اتفاقه رضا گوستردی • وزرای دیوان آرای اول گون اول گیجه عرایس افکاری پیرایهٔ نظر و اعتبار ایله آرایش ویروب • علی الصباح منصهٔ بارگاه سریر حضرت شاهیه جلوه ویردیلر • و هر بریسی مقام و مقرنده قرار ایدوب گوش هوشنی استماع فرمان سلطانی متوجه قیلدیلر • بعد از اجازت کلام وزیر اعظم زانوی ادب اوزره گلوب ادای وظایف دعا

دعا و مراسم ثنایه قیام اتدی ایتدی بیت	ای پادشاه فرمان ده داد گر •
فرید جهان خسرو بحر و بر نظم سلطنت تا ابد بر تو مقرر شده است	ای جهانگیر و جهان بخش که در حکم ازل • بو بنده‌نک خاطر فاترینه خطور ایدن بودر

که اگر چه بو سفرده اکتساب فایدهٔ بسیر میسر • اما ارتکاب شداید کثیره لازم و مقرردر • و لذت راحتدن دور • و وحدت فراغتدن بالکلیه مهجور اولوب • انواع محن ایله و ریاضتلر آزارده و رنجور اولمق محققدر • ضمیر منیر پادشاه عالم پناهه مخفی دگلدر که شر السفر قطعة من السقر • بر شعلهٔ سینه سوزدر • و تیر دلفگار الجلاء اعظم البلا بر ناوک جگردوزدر • مردم دیده اول سببدن قرة العیوندر که زاویهٔ خانه سندن طشره گیتمز • و قطرات اشک بو اجلدن پایمال و سرنگوندر که گوشهٔ کاشانه سنده قرار ایتمز • مـ

اندر سفر مشقت و ذل و ملامت است	گر هست خوش دلی و فرح در اقامت است

عاقل اولدر که راحتی محنته مبدل قیلمیه • و سود نقدی سودای نسیه ایله الدن چیقرمیه • و اختیاری ذل غربتی عز اقامت اوزره ترجیح ایتمیه • تا اول بلایه مبتلا اولمیه که اول ایکی کبوتر اولمشلر • ملک ایتدی نیجه اولمشلر اول حکایت وزیر ایتدی روایت ایدرلر که ایکی کبوتر وار ایدی بر آشیانه ده دمساز • و بر کاشانه ده همراز • نه غبار اغیار ایله آینهٔ خاطرلری متغیر • و نه محنت روزگار ایله مشرب ضمیرلری مکدر • مستلذات دنیادن آب و دانه ایله قناعت ایتمشلر • و درویشان گوشه‌نشین گبی نشیمن عزلت اختیار ایتمشلر • برینه بازنده دیرلر ایدی • و بری‌سینه نوازنده دیرلر ایدی • هر شام و سحرده اتفاق ایله نغمات موزون ترنم ایدرلر ایدی • دگاه و بیگاه الحان روح افزا ایله اساجیع گوناگون تکلم ایدرلر ایدی • مـ

بیا در وی بنی کنج عزلتی داریم	بعشقش از همه عالم فراغتی داریم

عاقبت روزگار غدار بحکم م و اتی علیهم لا یکدره الدهر • اول ایکی یار غمگسار حسد ایدوب چشم زخم زمانه اول ایکی همدم فرزانه‌یه کار ایتدی ٥ نظم

فلک را غیر ازین خود نیست کاری	که گرداند جدا یاری ز یاری •

سویدای دل بازنده‌یه سودای سفر عارض اولوب • نوازنده‌یه ایتدی ای یار غمگسار بر نیجه دگل

قفس کاشانه ده قرار ایدوب • مجلس آشیانه ده روزکار کیچوره لم • کوکلمه بو سودا دوغم
بو سودا دوشدی که شهپر سیاحتله بر زمان اطراف جهانی طیران ایدم • وفرمان عظیم الشان
قل سیروا فی الارض • موجبنجه جوانب عالمی سیران ایدم • که وسیله سفر ایله عجایب بسیار
ظفر • ومشاهده مجاهده ایله حصول تجارت بیشمار • وصول میسر اولور که السفر وسیلة الظفر
شمشیر تا بیچوله علافدن طشره چیقمه یه • معرکه مردانه ده یوز اغرتمز • وقلم تا طریق سیرده فرقدن
قدم قلمینه نقش عبارات زیبا ایله صحن عدمدن صفحه وجوده کتورمز • آسمان که دایما متحرکدر جمیع عالمان
مستفرقدر • وزمین که همواره قرین سکوندر • پایمال لکدکوب مردم دوندر نظم

بجرم خاک وبکردون نکاه باید کرد • که این کجاست ز آرام وان کجا ز سفر
پسفر مربی مردست وآشیانه جاه • پسفر خزانه مالست واوستاد هنر
درخت اکر متحرک بدی زجای بجای • نه رنج اره کشیدی نه زخمهای تبر

نوازنده ایندی ای یار همدم • وای غمکسار محرم • سن هنوز مشقت سفر چکمیش دکلسین • ومحنت
غربت مشاهده اتمامش سین • وبکته م کوشکه از شهمشدر تندباد • الفرقه حرقه خرمن
حضورک صاورمشدر • سفر بر درخت فراق بر در • وغربت بر خار مذلت ثمر • مت

نمازشام غریبان غریب بیچاره • نشسته بر سر راهی دلی بصد پاره

بازنده ایندی بلی رنج غربت فراوان • ورحمت سیاحت بی پایاندر • اما تفرج بلدان
وتماشای غرایب جهان • فتوح روح وراحت رواندر • وطبیعت کلفت سفره اعتیاد ایله
زیاده متألم اولمز • ونفسه مشاهده عجایبه استفاده ایله شدایدراهدن چندان کلال کلمز

مت درغربت اکر خار جفاست حرم • زین خار کل مراد روید پسرم

نوازنده ایندی ای رفیق شفیق تفرج اطراف عالم • وتماشای ریاض ارم • یاران همدم و
خلان محرم ایله خوشدر • بر کیمسه که نعمت دیدار احبادن دور • وغنیمت مصاحبت اخوان واقربادن
بعید ومهجور اوله • پیدادر که اول تفرج اتمکدن نه قدر دوا اوله • واول تماشا انوک رنجنه
نه کلو شفا اولور • بو اجلدن دیمشلردر که درد فراق یاران • ورنج هجران غمکساران •
دوزخدن بر نشان • بلکه دوزخ اندن نشان در نظم فراق دوستان بیدن نشانی باشد از دوزخ

معاذ الله خطا کردم که دوزخ زان نشان باشد • حالا چون بحمد الله تعالی
توشه وکوشه وخانه ودانه مهنا ومهیادر • پای قناعتی زیر دامن فراغته چک • وکریبانی
سوسی دست سوایه ویرمه • وتخم عزیمتی زمین اقامته اک • بیت

بکیر دامن جمعیتی وایمن باش • که سنک تفرقه دوران در آستین دارد

بازنده ایندی ای انیس روزکار الم هجران وفراق غمین همه که یار غمکسار عالمده کم دکلدر و بر
همدمک فرقتی جراحته محرم آخرک وسیلسیله مرهم میسر اولمیجق غم دکلدر • بو معنی خود ابیشدر بر رسکه
دیمشلردر نظم

که بر وبحر فراخست آدمی بسیار • بهیچ یار منه خاطر وبهیچ دیار

یونک برله می تلخ کام فراقده • وجرعه
جام اشتیاقده • بر نوع مزه وبر مقوله مذاق دخی واردر که چاشنی شربت مواصلت • و
لذت شراب مصاحبت اکا نسبت بی حلاوتدر • مثنوی

جومی کرچه تلخست طعم فراق • از وشکر بیست جانرا مذاق
بخسرو لب لعل شیرین رسید • ولی لذت عشق فرهاد دید
ز معشوق خسرو همی وصل جست • ولی کوهکن کو سر وصل سفت
همه روز خسرو بی وصل بود • خنک جان آنکس که با هجر بود

نوازنده ایندی ای نامهربان • مت • همدم بولنور یار وفادار اکرمز
بیک کز اراسک عالمی بریار اکرمز • سن هنوز زهر هجر وفراق طتمه مسسین •

وذرد اشتیاق نوش ایتمه مشسین • اوک اجلدندرکه اندن بر لذت • واول چاشنیده بر
حلاوت ملاحظه ایدرسین • هیهات هیهات • مت

مذاق جان شیرین چاشنی هجر نادیده • چه داند تلخی عیشی که دارد کوهکن بی او

شویله بل که ترک یار ودیار دشوار • وتشدد اسفار بسیار • وخطر مشقت راه
بیشماردر مصرع مکن مکن که پشیمان شوی وسود ندارد • بازنده ایندی
توقع ایدرین که کندو مصلحتک کوره سین • ومن بعد دفتر شرح محنت سفری دوره سین کیم کوکل
که شعله محنت مسافرتله سوخته اولمیه پخته اولمز • وهیچ خام طمع سایه پرورد سمند امیدی

منزل مراده سورمز مصرع بسیار سفر باید تا پخته شود خامی • نوازنده
ایتدی ای یار عزیز حالیا که پس تیغ مفارقتله رشتهٔ مرافقت دیرینهٔ قطع ایدوب صحبت
یار قدیمدن فراغت اتمک دیلرسین ومضمون کلام حکیمدن که نظم

یار کهن را بهیچ رو مده از دست •
بهر حریفان نو که ننگ نباشند

تجاوز ایدوب بحکم لکل جدید لذة حریفان مجدد • ویاران تازه ایله پیوند اتمک قصدین
ایلرسین • بنم پند کرمم دل سردکده نیجه اثر قله • ونصیحتم قلب صلبکده نه قدر کارکر اوله نظم

اذا لم یکن قول النصیح قبول •
فان معاریض الکلام فضول •

اما غافل اولمه که بو عزمک عاقبتی ندامتدر • وندامت مورث شماتت • وشماتت مورث
ملامتدر • بیت

بسی بکام دل دشمنان بود آنکس •
که نشنود سخن دوستان نیک اندیش

کلامی بو مقامده اتمام ایدوب اول
ایکی همکنار بربرین کنار ایتدیلر • وقطرات عبرات وحسرات برله چهرهٔ زعفرانیلرین •
ارغوانی ایدوب • دل غمکین ودیدهٔ نمکین ایله بربرین وداع ایتدیلر • بیت

یار قصد قتل من کرده بتیغ انقطاع
هرکس از روز اجل ترسد من از روز وداع

پس بازنده صحبت رفیقدن قلبنی تفریق ایدوب پروازه کلدی بیت

چنانکه مرغ مقید برون پرد ز قفس •

رغبت تام • وشغف تمام ایله سواده طیران
وعالمی سیران ایدوب • بلند طاقلر وفردوس مانندی باغلر تفرج ایدرکن ناکاه بر کوه ارتفاعی
که علو مرتبه ده شرفهٔ کنکرهٔ افلاکه همسر • وغایت عظمتدن کوی زمین زیر دامننده بر توده محقر
دامن کوه ده بر مرغزار کوردی که سواد مینا رنکی روضهٔ مینودن دلکشاتر • ونسیم
شمال غالیه بیزی نافهٔ آهوی تاتاریدن مشکساتر • مثنوی

غباری توتیای چشم آهو
کیاهی پیشتر از رنگ وسمن بو
فضا پسنده هزاران کل شکفته
اولوب بیدار سبزه آب خفته
شکوفه هر طرفدن رنک در رنک
کیدردی بوی کل فرسنک فرسنک

بازنده یه اول ساحهٔ دلکش • وعرصهٔ فرح بخش بغایت خوش کلدی • وچون وقت غروب

آسوده

غروب قریب اولوب حمامهٔ مشرق آشیانهٔ مغربه نزول اتمشدی • اسباب حظ و
ترحالی یادل مقام جنت مثالده انزال ایدوب بر نهال طوبی مثال اوزره قرار اتدی • هنوز رنج راه
اولمامشدی وشدائد مسافرتدن راحت وآسایش بولمامشدی که ناکاه فراش سبک سیر باد
سایبان سحابی فضای هوایه قلدردی • وجهان آرمیده یی خروش رعد دل آشوب ونهیب برق سینه
سوز ایله نمودار غوغای قیامت قیلدی • برجانبدن آتش صاعقه جکر لاله واغداری بریان ایلردی
وبر طرفدن پیکان ژاله دیدهٔ نرکسی بید کبی لرزان ایلردی بیت

چاک اولوردی سینهٔ کهسار تیغ برقدن
رعد وش افغان ایدردی خاک بیم غرقدن

بازنده یه اول وقتده تیر باراندن خلاص اولمغه حق برپناه • وصدمت طوفاندن التجا ایده جک بر
آرامکاه میسر اولمیوب ناچار زیر اغصانده کندویی پنهان • وکاه برک درختانی تیر باران سحابه اکبون
قلقان ایدردی • اما نهیب تکرک وباران • ونهیب صرصر طوفان متصل اشتداد وازدیاد بولوردی
وعراقهٔ رعد ونقارهٔ برق همواره مترادف ومتضاعف اولوردی • قطعه

طوفان روان ورعد خروشان وبرق تیز
وز دود ابر دیدهٔ انجم سرشک ریز
بحر محیط کف زده بر سر ز بیم غرق
از بس که گشت روی زمین جمله موج خیز

القصه اول کیجه هزار رنج وغصه ایله صباحه یتدی • وناکاه اول بلای بی نکاره تحمل اتدی • متصل کوز
آشیانه • ومصاحبت همدم فرزانه یاد ایدردی • وهزار حسرت ودرد ایله دل کرمندن آه سرد
ایدوب دیر ایدی قطعه

کر بدانستمی که فرقت تو •
اینچنین صعب باشد ودلسوز •
از تو دوری نجستمی هرکز •
وز تو غایب نکشتمی یکروز •

چون طلیعهٔ مهر منیر طالع • وباتأثیر صبح
مستنیر لامع اولدی • همانده رقم ظلمت سحاب صفحهٔ روزکاردن محو • وتاب آفتاب عالمتابله
عرصهٔ هوا صحو اولدی مم آجدی بالین بینه پروازه آغاز ایلدی • اما متردد که عنان
عزمی بینه خانه صوبنه منعطف قلوب آشیانه جانبنه می کیده • ویا خود بال همت وشهپر عزیمتله
بر زمان اطراف جهانی طیران • وکلزار عالمی سیران ایده • بو اثناده بر شاهین تیزبال آهنین
جنکال که سر صیده شعاع آفتابدن سریع النزول • واوج هوایه نور بصردن دفع الوصول ایدی

بیت که حمله چون برق آتش‌فشان ⁂ که پیر چون باد آتش‌نشان

بازنده صیدنه قصد ایتدی کبوتر مسکین شاهین پرکینی کورنجک کرداب طبطاب واضطرابه دوشوب غایت خوفدن خفقان و بیم جاندن یرقان اولدی و عالم روشن چشمنه تاریک اولوب کلشن جهان اکا زندان و قوت اعضا واجزاسی ساقط اولوب برک بید کبی لرزان اولدی

بیت نه بیچاره لکدن غیری چاره ⁂ چو شاهین حمله قیلدی بر شکاره
بازنده کندوین چون بسته بند بلا ⁂ وخسته تیر عنا کوردی

یار وفادارک پند ونصیحتن یاد ایدوب کندونک فکر ناتمام و خیال خامنه اعتراف تمام ایتدی و عهدلر ایدوب نذرلر ایلدی که اکر بو ورطه‌دن ساحه سلامته وصول بوله و بو مهلکه‌دن سهولتله خلاص اوله صحبت یار همدمله که اکسیر اعظم کبی وادی عدمدن نشان ویرور مغتنم بیلوب یر دخی پیغرانده شهبین ایتمیه بلکه تقیه العمر سفر نامین

بیت بیرامن زبانه کتورمیه ⁂ کر بار دکر دامن وصلت بکف آرم
تا زنده ام از جنک منش کس نرهاند ⁂ بو نیت برکنیله که فرید جمعیتی مقتضی و

متضمن ایدی اول ورطه عذاب وقلاب عقابدن فتح الباب میسر اولدی اذا اراد الله امرا هیا اسبابه سرپنجه شاهین کبوتر مسکینی شباک بلاکه چکه جک محلده بر عقاب جایع که نسر طایر رافع اشیانه فلکده آسیب منقار و چنکالندن امین اولمزدی و حمل وجدی بیم جان و حمله بی امانندن بهرام خون آشام شبانه ولمسه مرغزار آسمانده چرا قیلمزدی

بیت حمل چشمندن انوک او لیه اکاه ⁂ فلک صحراسین اتمزدی چراکاه

بو طعمه ایله براجوب فضای هواده پرواز ایدرکن صورت حال شاهین و کبوتری مشاهده ایتدی کندو کندویه ایتدی

بیت زین نادره ترکرا بود سرکر حال ⁂ من تشنه و پیش من روان آب زلال
اکرچه که کبوتر نواله محتقر و لقمه محتقر در

اما فی الجمله انوک سببی ایله غایه جوعک دفعی میسر و نفس ناشکیبه بر مقدار تسکین و تسلی متصور در قصد ایتدی که برق خاطف کبی کبوتری شاهین اوکندن قپه قوت سبعی که نهاد شاهینده متمکن ایدی هیجان ایدوب باوجود که کندو عقابه دکلدی انی وزن و حسابه المیوب مقام معارضه و مجادله یه کلدی

بیت کلدی ⁂ مرغله مرغ اولدی جنک بجنک
اندیلر بر بریله محکم جنک ⁂ جون انلر جنک بجنک ساز جنکه اهنک ایدیلر

بازنده فرصت بولوب و فرصتی غنیمت بلوب کندو سین بر زیر سنکه اتدی و بر سوراخ تنک تاره که فسحت ساحه اشیانه کنجشک اکا نسبت بر فرسنک ایدی کردی و یاتدی و اول کون اول کیجه دل زار و دیده اشکبارله اول سوراخ تنک و تارده قرار ایدوب نابغه دار لسان حالله بو بیتی تکرار ایدردی

بیت وبت کانی ساورتنی ضئیلة ⁂ من الرقش فی انیابها السم ناقع
علی السحر کبوتر سفید بال صبح اشیانه برج ⁂ آسماندن فضای جهانه طیران ایتدی

و زاغ سیاه فام شب عنقا صفت کوه قاف عدمه کیردی

نظم بفال همایون چو طاوس مهر ⁂ خرامان شد اندر بیاض سپهر

بازنده باوجود که غلبه جوعدن بی مجال ایدی بهر حال تحریک پر و بال ایدوب پروازه اغاز ایتدی و ترسان و هراسان دیده احتیاطله چپ و راسته التفات ایدوب کیدردی ناکاه بر مرغزار کنارنده بر کبوتر کوردی که اوکنه بر قاچ دانه دوکمشلر و اول زمینده هزار تخم شعبده و نیرنک اکمشلر بازنده نک جون کشور اندامنه لشکر جوع تمام مستولی اولمشدی باوجود هم جنس دخی کوردی بی تامل قصد صید دانه و میل صحبت مرغ فرزانه ایدوب هنوز برایکی حبه افطار ایتمشدی کوردی بسته دام بلا و سینه سین خسته سهام عنا کوردی

نظم
دام شیطانست دنیا و اندرو نهانی خس ⁂ مرغ دلرا حرص دانه زود در دام فکند

پس ناله انین و آواز حزین ایله اول کبوتره عتاب اغاز ایدوب ایتدی ای برادر بن خود هم جنسک ایدم و بحکم الجنس مع الجنس یمیل بو الفت و مصاحبتوکه میل ایدوب فی الحقیقه بو واقعه یه سنک مجالستک سببی ایله مبتلا اولدم سن نیچون بنی بو حالدن اکاه ایتمدک و حق کذارلق وظایفین و مهماندارلق شرطین برینه کتورمدک تا بن دخی حذر ایدیدم و بو دام بلایه مبتلا اولمیوب مقصد معهوده کیدیدم کبوتر ایتدی ای مهمان کرامی قدردن حذر میسر می و تیر قضایی سپر تدبیرله رد متصور میدر مکر کوش هوشکه

بیت بیتشمدیمی که ویمشلردر ⁂ قضا ز آسمان جون فرو کرد سر
همه زیرکان کور کشتند و کر ⁂ جون قدر تیر من آته قوس قضا

پیر اولمز اکا نکرکه رضا . شویله بل که جون دیوان خانه ازلده

فرمان قضا جریان بولمش اوله . و دفتر قدرده رقم جف القلم مثبت و مقرر اولمش اوله . سن دکل مرغان ساحسار ملکوت آشیانه عصمتدن نزول ایدوب بسته دام ابتلا اولور . آدم صفی که روح پاک و قلب صافله عالم شهادتده نقوش الواح غیبی حکایت ایدردی و تحکم . و علم آدم الاسماء کلها . و نور علمده ملائکه اعلادن دعوای تفاضل ایدردی . با وجود که دانه کندم کورمش و دام تلبیس ابلیسی بلمش ایدی . ولا تقربا هذه الشجرة فتکونا من الظالمین . نص صحیح و نهی صریحن استماع اتمشدی . عاقبت نیه پای بند رشته انخداع و غرور . و کرفتار دام فریب مکر و شرور اولدی . اذا جاء القضاء عمی البصر و اذا نزل القدر بطل الحذر . جون بو حال ازل آزالده مقدر ایمش دواسی صبر حمسله تحمل در . وجون بو قضیه دفتر قضاده مثبت و مقرر ایمش . ناچار چاره سی بار بلایه تحمل در مصرع مرغ زیرک کر بدام افتد تحمل بایدش . بازنده ایتدی جرب زبان تملیق زمانی دکلدر . و تطویل کلام مقامی دکل . یمان بو نی دی که قادر می سین بکا بو مضیق بلادن طریق خلاصه دلیل اوله سین . وطوق منکث قیامنه و کین کردنمه بند ایدوب . طریق مخافاتمه خراد نشر ایتمیه سین کبوتر ایتدی ای سلیم دل اکر بن حیله یه قادر اولیدم . و طریق خلاصه فی الجمله مجال بولیدم بو بند بلاده پابسته قلمیدم . و بو وجهله که کورر سین ره زن کاروان مرغان اولمیدم عجب مشابه در سنک حالک شتر بچه یه که مساق سیر و سفردن طاقتی طاق اولوب کریه و زاریله مادرینه ایتدی ای نامهربان بر زمان توقف ایله بچه یدک کیدر سین . وشفقت مادرانه قنی بو ضعیف و ناتوانی بچه لی طاقتنه ایدرسین . مادری ایتدی ای بی بصیرت کور مزمی سین که کار دست اختیارده . و مهار قبضه اقتدارده دکلدر م دریغا که در دست من نیست کار اکر نیم فی الجمله اقتدارم اولیدی کندومی تحمل باردن . و قرت العینمی خار خار رفتاردن خلاص ایدردم

مثنوی

شتر بچه با مادر خویش گفت . پس آخر زمانی فرو بار خفت
بگفت ار بدستم بدی این مهار . ندیدی کسیم بارکش در قطار

بازنده جون نوبد چاره خلاصدن نومید اولدی . کمرغ المذبوح دست و پای و پر و بالین تحریک ایدوب اضطرابه آغاز قیلدی . و جد تمام و سعی اتماله قصد پرواز قیلدی جون

جون رشته امیدنده ابرام و استحکام وار ایدی . ریسمن دام که مرور ایامله فرسوده اولمشدی انفصام بولدی . بازنده جون حلقه حلقه دامدن خالی کوردی فراغ باللا پروازه کلوب وطن جانبنه متوجه اولدی . و بو سرورله که مرغ جانی قفس بند کراندن آزاد اولدی . غم جوع و دغدغه اشتهای فراموش قیلدی طیران اثناسنده اتفاق بر دیهه نندی . بر مقدار آسایش ایچون بر کشت زاره متصل بر دیوار کنارنده قرار اتدی . بور دهقان که اول کشت زارک نکهبانی ایدی اطراف کشتی کشت ایدرکن جشم بر کینی بازنده مسکینه راست کلدی . سوز سودای کباب کبوتر کانون دماغنی پر دود ایتدی . و فی الحال النده اولان مهره یی کمان کره یه قویوب اول جانبه اندی بازنده اول بازیدن غافل . جانب کشت زار و طرف صحرا و مرغزاره مایل . ناکاه شعبده فلک حقه بازدن اثر ضرب مهره اول شکسته بالک بالنه یتشدی غایت سولدن سرنکون اولوب اول دیوارک کنارندن بر چاهه دوشدی اول بر چاه سیاه و مغاره دور پایان جحیم اشباه ایدی که چرخ فلک آسیابی انوک دولابی کبی کورینوردی . و ریسمن سیاه و سفید شب و روز بر بر ینه موصول اولسه قعر و پایانه وصول میسر دکل ایدی . نظم مثنوی

جهنم کبی تاریک ایدی اول چاه . نیجه جه کم عدم اقلیمنه راه
دهانن اژدر ترکیبی احمش . ایدی قت یردن التی اوته کیچمش
دل شب کبی خالی مهر حقدن . یرک قعر ینه کیچمش قهر حقدن

دهقان بچه جون کوردی که صید حلال مجاور چاه در . و ریسمن تدبیر قعر چاهدن کوتاه مأیوس اولوب . و اول نیم کشته یی زندان عقوبتده محبوس قودی کیتدی . القصه بازنده بر کون بر کیجه دخی خسته و بال شکسته اول مظلمه ده مقیم اولدی . و زبان حاله ضعف عجز و آواره لکن و صورت ضعف و بیچاره لکن خیال نوازنده یه عرض ایدردی . و ایام وصال و هنکام اتصالی ذکر ایدوب . لسان تأسف و تحسرله دیر ایدی مثنوی

نه خوش وقتیدی اول کم کاه و بیکاه . نکارم یوزین ایلردم نظرکاه
اولوب دولت مساعد بخت یارم . سعادتله کیجردی روزکارم

جون کبوتر زرین بال صبح یوسف وار چاه زندان خانه ظلمتدن آشکار اولدی بازنده بر

زور و زار ایله کندو یی کنار چاهه اتدی. و نالان و غریوان طیران ایدوب چاشتگاه حوالی
آشیانه پناه ایتدی. نوازنده چون تصفیق رفیق شفیقی اشتدی. استقبال ایچون طشره چیقوب
ایتدی مصرع منم که دیده بدیدار دوست کردم باز. بازنده یی چون کنار ایتدی بغایت
ضعیف و نزار بولوب ایتدی ای یار غمکسار وای مونس روزکار مثنوی

ندر بو ضعف بال و عجز حالك | ندر جهر کده کرد انفعالك
نیچون سنبلك اولمش پریشان | نیچون نرگسلرك اولمش درافشان
شعر سر پر خمار شب بکنار که بوده | لبها فگار و مونس و یار که بوده
مار از رشک صد جگر پاره در کنار | تو پارهٔ جگر بکنار که بوده
بازنده ایتدی مثنوی | دوستم بالتقد حال ناتوانم صور هیچ
هجر الندن ناله و آه و فغانم صوره | کل یوزکدن ایرو نه چکدم بو بانج در
شمه سی شرح اولمزای سرور روانم صوره | اول محنت و بلایه و مشقت و عنایه
که بن پایمال حوادث مبتلا اولمشدم مب | شب یلدا اکرکِ اکا محصل
که تقریر ایلیم سکا مفصل | خلاصهٔ قصه بو در که اشتمشدم که اهل

سفر چوق تجاربه ظفر بولور. بکا دخی بو تجربه میسر اولدی که مادام که قید حیاتده اولم مسافرت ایمیم.
و تا ضرورت اقتضا ایتمیه کوشهٔ آشیانه دن طشره کیتمیم. و اختیار له محنت مجاهدهٔ هجرانی

دولت مشاهدهٔ یارانه بدل ایتمیم نظم | ایلمیم رنج سفر اختیار
مشکل ایمش حسرت دیدار یار | بو مثلی اول اجلدن ایراد ایتدم که پادشاه

عالم پناه عز حضوری قول سفره بدل قلیمیه و فراق یار و جلای دیاری که ثمره سی نالهٔ زار و دیدهٔ

اشکبار در اختیار ایله قبول سورمیه | مب هوای یار و دیارم چو بگذرد بخیال
شود منازلم از آب دیده مالامال | دابشلیم ایتدی ای وزیر بزرکوار اکرچه

شدائد سفر بسیار در. فوائدی دخی بیشمار در. نظم

عیب می جمله بگفتی هنرش نیز بگوی | هر کسیکه کربت غربته و ورطهٔ محنته مبتلا

اوله متأدب و متهذب اولور. و نتیجه تجربه لر حاصل قیلور که مدة العمر اکا انواع منافع متفرع و مترتب

مترتب اولور. بی شبهه ریاضت سفر له ترقی کلیه دست رس بولور خواه راه معنی دن خواه
طریق صورتدن کورمزمی سین که پیاده شش منزل سفر له فرزانه لکدن فرزین لک مرتبه سینه ایریشور

شعر المرء فی رقعة بیدقا | اذا جد فی سیره فرزنا

و ماه پیسنك رو اون درت کیجه سیر له منزل هلالی دن درجهٔ کماله ایریشور مثنوی

بی سفر شاه اولورمی عالم گیر | بی سفر ماه اولورمی بدر منیر

هر کسنه که کوشهٔ مسکن و راحت آباد وطندن قدم بیرون قیلمیه مشاهدهٔ عجائب بلاد و ملازمت
اکابر عباددن دور اولور. و اعجوبات امصار اقطار و خبایای احوال روزکاردن محروم و مهجور
قلور. باز اول سببدن نیچه سلاطین ده مقام قیلدی که کاشانهٔ آشیانه سنده قرار ایتمز. و نیجه
اول اجلدن ورای دیوار مذلتده قالدی که کوشهٔ ویرانه سندن طشره کیتمز. اخبارده کلمشدر که
مشایخ کباردن بری بر سبیل تعریض مریدلرینی بو رباعی ایله سفره تحریض ایردی که رباعی

هر کس که سفر کند پسندیده شود | در عین کمال نور هر دیده شود
پاکیزه تر از آب نباشد هرگز | هر جا که کند مقام گندیده شود

اکر اول باز شکاری که ز عجز بچه لرله نشو و نما بولمشدی آشیانهٔ زاغده قلوب هوای سفرده پرواز
کلمیدی. هر اینه دست بوس سلطانه ایله مشرف اولمق میسر اولمیدی. وزیر کیتر باز که مبارک
شهریاره دعا جواهرین نثار ایتدکدنصکره تفصیل تمثیل و صورت واقعه یی استفسار ایتدی
حکایت رای دابشلیم ایتدی روایت ایدرلر که ایکی باز تیز پرواز شب و روز بربر له
دمساز اولمشلر ایدی. و بر قلهٔ کوه ده که عقاب سپهر رفعت طیرانله کمرسنه ایره مزدی. و نسر طایر
بو بلند پروازلقله ذروه سینك ذره سینی کوره مزدی. آشیانه قیلمشلر ایدی. مب

ان نه کوهی بود کز ابر زمین بودی نشان | آسمانی بود کوئیا بر فراز آسمان

اول ایکی مرغ فرزانه فراغ بال ایله اول آشیانه ده کچورلر ایدی. و نعمت صحبتی غنیمت بیلوب سرور و

حضور له اوقات کچورلر ایدی. مب | غنیمت دان حضور دوستانی
وفا سز در دیار جهانی | بر مدتدن صکره عنایت ربانی المه ترجمه

ارزانی بیوردی. بحکم اولادنا اکبادنا. کمال شغف و شفقتلرندن هر کون ایکیسی دخی علی الطلبه

وجگر گوشه‌لری ایچون گونه‌گونه طعمه گتوروب بدورلردی ٭ تا قوت ضعفی گیتدی ٭ وار مدتده قوتی
چون ترقی ایتدی ٭ برگون بنه آنی تنها قویوب هر بری برجانبه گیتمش ایدی ٭ وگلمکلری وقتندن
خیلی زمان گیچمشدی ٭ بازیچه یه جاذبهٔ اشتها حرکتهٔ جنبشه آغاز ایتدی ٭ وهر جانبه میل ایدوب
اضطراب ایدرکن کرانهٔ آشیانه یتدی ناگاه اندن دوشوب سطح زمینه ایره جک محلده
مگر بر زغن که بچه‌لرینه طعمه طلبی ایچون گوشهٔ آشیانه‌دن چیقوب کمرگاهده صیده مترصد اولوب
طورردی تجسس اطراف ایدرکن اتفاق نظری اول بازیچه یه راست گلدی خیال ایتدی که بر قوش‌در
که بر زغن چنگالندن خلاص بولمشدر ٭ مصرع در کوزه همی خیال رؤیت بینم ٭
بی تامل هجوم ایدوب یره ییتمدین روی هوادن گوتوروب آشیانه‌سینه گتوردی ٭ وحدتِ بصرله
دقت نظر ایدوب ٭ گوردی علامت چنگال ومنقاری برله بیلدی که مرغان شکاری جنسندندر ٭
بحکم جنسیت ٭ اکا عرقِ میل ومحبت نابض اولوب قلبنده اکا مهر وشفقت ظاهر اولدی ٭
وفکر ایدوب کندو کندویه ایتدی ٭ بو حال ضمننده عنایت آلهی ٭ وحکمت نامتناهی ٭ گورکه بنی
انوک سبب حیاتی قیلدی ٭ اگر اول محلده بن حاضر بولنمسم بو بیچاره اوج هوادن یره دوشوب
اعضا واجزاسی متفرق اولوردی ٭ واستخوانلری آسیب سنگ عنا ایله خرد اولوب ٭ غبار وار
باد فنایه واروردی ٭ چون قضای ربانی اقتضا ایتدی که بن انوک سبب بقاسی اولم انسب بودرکه
فرزندلرم تربیتنده انی شریک بلکه فرزندلکه قبول ایدوب سایر اولادم مسلکنده منسلک قیلم ٭
پس کمال رغبت وشفقتله انوک تربیتنه مشغول اولدی ٭ وکندو فرزندلری امرنده سلوک ایتدوگی
طریقی انوک حقنده مسلوک طوتدی ٭ تا بر درجه‌یه واردی که زغن بچه کبی اولالوب قد وقامت
چکدی ٭ وفر وپر وبال وبال ومنقار وچنگالی کماله یتدی ٭ وروز بروز مقتضای ذاتی ٭ وگوهر اصلی
اوزره پروازه آغاز ایتدی مصرع وحقّ علی الصقر ان یشبه الصقرا ٭ اگرچه که کندوسین
اولاد زغندن تصور ایدردی ٭ اما همت وهیبت وصورت وسیرتن انلره مخالف گوروب
اکثر اوقات متفکر ومتحیّر اولوب ٭ کندو کندویه ایدردی ٭ اگر بن بیگانه اولمیم نیچون بو آشیانه‌ده
مسکن قیلم ٭ واگر بو خانداندن ایسم نه‌دن انلرک عکس صورت وخلاف سیرتلرنده اولم رباعیه

نه داخل این دایره دانم خودرا ٭		نه خارج ازین جمع شمارم خودرا

آن به

آن به که ازین نیستی وهستی خویش ٭		خوش بکذرم وباز کذارم خودرا

برگون زغن بازیچه‌یه ایتدی‌ای فرزند مقبل سنی دایم ملول ومنفعل گورورن ٭ سبب ملالک بکا خفی در
وموجب انفعالک مخفی ٭ اگر مزاج جهتندن بر نسنه‌یه احتیاجک وار ایسه خبر سویله بیلم ٭ علاجنه
مباشر اوله‌لم ٭ واگر خاطرکده بر آرزو ومرامک وار ایسه بندر اعلام ایله گوره‌لم ٭ مقدور اولدوغی
مقدار اتمامنده اهتمام قیله‌لم ٭ بازیچه جواب ویروب ایتدی سندخی نفسمده آثار ملالت مشاهده ایدرسن
اما سببین تمام بلمزسن ٭ اگر بلیسم دخی اعلان واعلام قیلمزدن ٭ بیت

این طرفه گلی نگر که ما را بشگفت ٭		نی رنگ توان نمود ونی بوی نهفت ٭

حالیا اصلاح حالم ودفع انفعالم ایچون بونی مصلحت گوردم که شرف اجازت ارزانی بیوره‌سز
تا بر زمان روی هواده طیران ٭ واطراف جهانی سیران ایدم ٭ شاید که برکت حرکتله غبار غم
صحیفهٔ دلمدن زدوده اوله ٭ وامیدوارم که تماشای عجایب اطوار ٭ وتفرج غرایب انظار سببی ایله
صورت فرح آیینهٔ ضمیرمده جلوه قیله ٭ بیت دل غنچه اچلمازیدی غمدن ٭
سحرگه ایتمه گر سیر گلشن ٭ زغن چون آوازهٔ فراق اشتدی ولله گرمندن

اه سرد ایدوب ایتدی بیت		از فراق تلخ میکویی سخن ٭
هرچه میخواهی بکن لیک آن مکن ٭		ای فرزند دلبند بو نه خیال رکیک ومستبعددر

که ایلرسین ٭ وای جگر گوشه بو نه کلام خام وناتمام اندیشه‌در که سویلرسین ٭ سفر سوداسین ایتمه که
سفر بر دریای مردم ربای ودر نهنگ آدمی خای در ٭ بیت

سفر اهل این جهان سقرست ٭		زان سبب صورت سفر سقرست

سبب ارتکاب شداید مسافرت یا اکتساب اسباب معیشت ٭ ویا وطنده تعذر تمکن واقامتدر ٭
سن بو ایکی بری پسندن دخی بری سین ٭ بحمدالله که توشه وگوشه جهتندن بی نیازسین وجمیع
فرزندلرمدن دخی سرفرازسین ٭ جمله‌سی کمر بسته فرمانکدر ٭ وهر بو طریقه اذعانک ٭ بیت

جمله با این سر افکنده کی ٭		گوش ادب حلقه کش بندگی

بو حضور وسرور ٭ ونعمت موفور له سفر اختیار ایتمک ومذاق حضرده مساق سفری ترجیح ایدوب
ترک یار وجلای دیار ایتمک طریق فکر صحیحدن دور وطور عقل صریحدن بغایت مهجوردر رباعیه

نکته

در دهر هر آنکه نیم نانی دارد • وز بهر نشست آشیانی دارد •
نی خادم کس بود نه مخدوم کسی • کو شاد بزی که خوش جهانی دارد •

بازیچه ایتدی سنک ایدوکک نصیحت مقتضای علاقهٔ ابوت • ولازمهٔ شفقت وصفاء پدر
فاما بن هرچند که اندیشه ایدرین بو کوشهٔ حالمه لایق • وبو توشهٔ مزاجمه موافق بولمزین • وخاطرمه
بر خاطره خطور ایدر که اظهار فی معقول کورمزین • زغن بلدی که کل شئ یرجع الی اصله انوک
حقنده ظهور ایتدی • وزبان تعجیل ایله کندو کندویه ایتدی ⁘ مثنوی

اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت • نهی زیر طاووس باغ بهشت •
بهنگام آن بیضه پروردنش • ز انجیر جنت دهی ارزنش •
دهی آبش از چشمهٔ سلسبیل • بران بیضه گر دم زند جبرئیل •
شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ • کشد رنج بیهوده طاووس باغ •

زاغ چون کوردی که بو نهج او زره تقریری انوک ضمیرنده تاثیر ایتمدی طرز کلامی تغییر ایدوب • بو
وجهله تعبیر ایتدی که بن دیدکم مقام قناعت • ومرتبهٔ فراغتدن ناشی در • پس دیدکک صنعت حرص
طمعدن منبعث ومتمشی در ⁘ مصرع شتان ما بینهما شتان شتانا •
ای فرزند دلنواز حرص وآز • هزار شهباز هما پروازی اوج هوای استغنادن ایندروب •
بستهٔ بند نیاز ایتمشدر • وحرص پیشه همیشه محرومدر • وصحیفهٔ ناصیه سنده • الحریص محروم
مفهومی مرقومدر • قناعت اهلی اولمین دنیاده راحت اولمز • فراغت قدرین بلمین عالمده عافیت بولمز

مب عارفه توشهٔ می وار کنج قناعتدن ایو • عاقله کوشهٔ می وار کنج فراغتدن ایو •

جون سن نعمت قناعت شکرین قیلمزسین • ودولت فراغت قدرین بلمزسین • نورقرم سکا اول
بلا تیشه که اول کربه حریصه ییتشدی • بازا ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول حکایت
زغن ایتدی روایت ایدرلر که زمان ماضیده بر پیره زال ضعیف حال • وار ایدی که غایت ضعف و
هزالندن خلال کبی باریک ایدی • واو هن من بیت العنکبوت بر کلبه سی وار ایدی که بخیل کرکعدن
تنک وجاهل قلبندن تاریک ایدی • اول کلبه ده بر کربه سی وار ایدی که هرگز مرآت خیالده وعالم
مثالده شکل نان کورمشدی • وبیگانه وآشنادن آندن نام ونشان اشتممش ایدی • مبلغ ز

زرقه وحضوری بو کا منحصر ایدی که گاه گاه بر سوراخدن بوی موش استشمام ایتمکله مشام هوشی
معطر • وتختهٔ خاکده نقش پای کورمکله ع مانند گدایی که بیابد درم چند • چشم جانی منور
اولوردی • واگر احیانا بخت موافقت • وسعادت مساعدت ایدوب برموش بیچاره پنجهٔ شکاره
گرفتار ایدی م چون گدایی که گنج زر یابد • نشاط موفور وانبساط نامحصور ایله نیجه ایام
وشهور شاد ومسرور اولوب • ساحهٔ سینه سیندن اندوه دیرینه صدمه حمله دور اولوردی •
نیجه مدت اول قوت لایموت ایله قناعت ایدردی • واول نواله که عالم غیبدن اکا حواله اولمشدی

مب غنیمت عظمی بلوب دیر ایدی • این که می بینم به بیداریست یارب یا بخواب •
خویشتن را در چنین حالت پس از چندین عذاب • اول سببدن که کربه زالک قحط سالی ایدی •

دایم زار ونزار ایدی • وغایت هزالدن شکلی خیال واندامی خلال وقاشی هلال کوزینور ایدی • بر کون
ضعف تام • ونهایت نحافت اندامدن • زحمت تمام ایله بالای بام چیقوب اطرافه نگاه ایدرکن
ناگاه کوردی که بالای دیوار همجوارده • بر کربه بشر صورت • وپلنک صولت کم چشم شعله فشانی
عین الهره کبی رخشان • وپشم حریر بی نظیری موی سمور کبی براق ودرخشان ایدی • عز وناز وتبختر
واعزاز ایله سیران ایدوب • شیر ژیان کبی غریو وافغان ایدر • وکثرت لحم وقوت شحمدن
سرعت حرکته بی مجال خرامان خرامان کیدر • کربه پیره زال جون کندو جنسندن بو زینت وفرایله اول
کربهٔ فربه وچرب پروری کوردی متحیر اولوب فریاد ایتدی که ⁘ مصرع
یارا خرامان میروی آخر بکو بی کز کجا • بکرز که پس بو لطافتله قنده سین بکرز که ابو جرگ
پرورده لرندن سین • یا ضیافت خانهٔ اخوان صفادن کلورسین • بو طراوت که حکمت بدرز وبو

مب لطافت وقوت که علت نه • لعل شیر تکله جانا بس که عالم جانی سین
صورده عجب عیب اولمسون باسد کمک جانانی سین • کربهٔ همسایه جواب ویردی که بن ریزه خوار

خوان سلطانم • هر صباح در بارگاه پادشاهه دربان صفت نگرانم • جون ایوان ایوان سماط نعم
فراوان ایله نمودار ناید اهل جهان اوله • جرأت ایدوب اول سمرالمردن • وسمیدالمکلردن
برقاج لقمه شکار ایدرم • واول کون اول کیجه انوکله تنعم ایدوب بو منوال او زره روزگار کیجوروم
کربهٔ پیره زن ایتدی پسرات دیدکک نه در نه دن عبارتدر • وسمید الملکی نه نسنه دن کنایتدر

کربه

بن مدت العمر شوربا یه شوربای پیره زن وکوشت موشدن غیری نسنه کورمدم واشتمام کربه
همسایه چون اندن بو کلامی اشتدی تعجب ایتدی • وطعن وطنز ایله ایتدی اکرچون شویله زیبا صورت
اولمش سین قندک حجم جکه • واندامک باره عوده دونمش • وبدنک قورومش عنکبوت مکسوده دونمش
بی بیکس عجب عبرت اولمش سین • الحق سنک بو سیاکدن انبای جنسه عار تمام • وبو شکل وصورتکدن

مصراع
بی بو غمزه نک بر دوام وار در … زکربه همین کوش ودمی هست ترا
باقی همه عنکبوت را می ماند • … واکر سن بارکاه سلطانه حاضر اولیدک

ور روایح اطعمه • وفوایح اغذیه الیه دماغ جانکی معطر قلیدک ممکن که سر یحیی العظام وهی رمیم
پرده غیبدن عرصه شهوده کلوب حیات تازه بولایدک •

بوی محبوب چو بر خاک احبا کذرد … چه عجب باشد اکر زنده کند عظم رمیم

کربه پیره زن چون بو تعبیه ترغیب آمیزی اشتدی درونه دلنده شریان حرص وآز حرکته آغاز ایده
تضرع ونیاز ایله ایتدی ای برادر بانیمز حق جوار ورابطه جنسیت وار در حب الهرة من الایمان
حدیثی ضمیر منیر که آشکار نه وار در شرط مروت • وحق اخوتی یرینه کتوروب • بو نوبت که
اول جانبه وارسین • بو بیچاره خدمت مرافقته قبول بیوره سین • شاید که سنک دولتکدن
بوتن آرزده یه یتیم رمق • وبرکت صحبتکدن بو قالب فرسوده یه فی الجمله رونق حاصل اوله

نظم
هزاران کس ز انعامت بر آسوده مرفه حال … مرا شایستکی مثل است اکر من هم شوم خوشحال

کربه مسکین همپایه انوک کریه وزاری سینه ترحم ایدوب تعهد ایتدی که بو نوبت سماط نعمته انسز
حاضر اولمیه • کربه پیره زال بو نوید فرح فزای • وبو امید روح افزا ایله حیات تازه بولوب بالای
بامدن اینذی • وصورت قضیه یی نقیر وقطمیر پیره زنه تقریر ایتدی • چون پیره زنک بار قدیمی
ایدی حق شناسلق مقتضاسی اوزره نصیحته آغاز ایدوب ایتدی ای رفیق مهربان اغوای اهل دنیا
فریفته اولمه • وکوشه فراغتده توشه قناعتی عالمه ویرمه که ظرف حرص وآز خاک کوردن غیریله طولمز
ودیده طول امل سوزن فنا ورشته اجلدن غیریله دکلمز

مثنوی
نهایت یوقدرر چون حرص وآزه … قناعت ایلمکدر چاره آزه •
قناعت قیلمین اولمز توانکر • … وفور مال ایله قارونسه کر ••

اما

اما دماغ کربه بی نوا سودای نوالهٔ خوان سلطان ایله امتلا بولمشدی • که داروی نصیحتله دوا و
شربت موعظته شفا ممکن ومتصور اولمدی •

مصراع
نصیحت همه عالم چو باد در قفس است … بکوش مردم عاشق چو آب در غربال

القصه وقت معهودده • صاحب موعوده
کربه همسایه ایله افتان وخیزان • جانب آستانهٔ سلطانه روان اولدیلر • مکر اول بیچاره
هنوز بارکاه پادشاهی یه وارمدین لطیفه نصیح مریح • الحریص محروم عرصه ظهوره کلمش •
ونحوست طالع آتش سوداسینی آب حرمان ایله منطفی قلمش ایمش • سببی بو کیم اندن اقدم کربه لر
هجوم ایدوب شور وشغبی حددن کیچورمشلر • وفریاد وفغان ایله پادشاهی بی حضور ایتمشلردی •
وفرمان سلطانی بو منوال اوزره جریان بولمشدی که تیر اندازلردن بر جماعت تیر وکمان ایله بر کوشه
کمین ایدوب مترصد اولهلر • تا هر کربه که وقاحت سیرین بوزنه جکوب میدان جرأته کله اول
طعمه سی بلکه آخر لقمه سی پیکان جکردوز اوله • کربه پیره زن بو حالدن غافل • وشراب حرص
ازیله مست لا یعقل • مشام جانی چون بوی طعامی استشمام ایتدی • وکوش هوشی چون طاق
کاسه • وسینی وصینی آوازه سین اشتدی • بی اختیار شاهین وار شکارکاه خوان سلطانه
کندوسین پران ایلدی • وچاشنی کیر قضا اکا ایتدی **م** ای دل سوخته این دیک تمنا خامست
هنوز کفه میزان اشتها لقمه کران سنکله ممتلی اولمش ایدی که تیر دلشکار میل ترازو کبی کاف

نافذه اولندی **مثنوی**
اقوب قانی درون استخواندن •
دیر ایدی بسم مجردی بیم جاندن … کرا ولمز بسم بو زخم تیر زنله
بخینم موشدن نان پیرزنله … عسل نوشی جو زخم نیشه دکمز
عسلدن بکدر ریک کره بکمز • … بو مثلی الکیچون کتوردم که بسنده کوشه

آشیانه مزی غنیمت بیلوب قدر طعمه ونعمتی که بی رحمت ومشقت حاصل وواصل اولور فهم
ایده سین اللهم متعنا بما رزقتنا حمیر ندن قطع ایدوب فزون وزیاده طلب ایتمیه سین **مثنوی**
بجایی که وقت خوشت ای پسر … نمی باید کرد زانجا سفر
مکن دولت عافیت را رها … مبینداز خود را برنج وعنا
مکن دست آز وهوس را دراز … بچیزی که بخشیده اندت بساز

اکر مور را آز کمتر بدی چرا پایمال همه در بدی •

بازیچه ایتدی بیوردی وعک کرچه محض نصیحت • وفرط شفقت ومرحمتدر • اما جزئیات اموره التفات بلند همته نالایقدر • ومجرد اکل وشربله قناعت مقتضای طبایع بهایمدر • هرکمسنه که سریر سعادتده مسرور اولمق دیلیه • طلب معالیه جهد ایتمک کرک • وهرکمسنه که کشور سیادتده تاجدار اولمق قصد ایلیه کمر اجتهادی میان جانه بند ایتمک کرک • وهرکیمسه که صاحب همت عالی اوله • اعمال خسیسه ایله راضی اولمز • وطالب معالی منازل دانی واراذل ایله قناعت قیلمز

هرکمه کم رتبت بالا کرک اکا قدم همت والا کرک

زغن ایتدی بوخیال ناهموار مجرد پندارله وجود بولمز • وبو دیک سودا تمنای بی حاصل ایله جوشه کلمز • هیچ برعمل تهیهٔ ادواتسز میسر دکلدر • وهیچ برنتیجه ترتیب مقدماتسز متصور دکل **نظم**

تکیه برجای بزرکان نتوان زد بکزاف مکر اسباب بزرکی همه آماده کنی

بازیچه ایتدی حصول مناصب دولته جنکالم کبی مقدمه میسر میدر • ووصول مراتب رفیعه سطوت منقارم کبی وسیله متصورمی • سن کر اول شمشیرزن حکایتن استماع ایتمش سین که ساعد بختی علو همتی واسطه سیله سوار سعادتله زینت بولمش ایدی • زغن سؤال ایتدی که نه منوال اوزره اولمشدر اول **حکایت** بازیچه ایتدی روایت ایدرلر که قدیم الزمانده بر دوریش وار ایدی کاسب که عجز حال ومؤنت عیالدن درمانده وکثرت قلت وقلت کثرتدن عاجز وفرومانده ایدی • دخل هر روزه سی خرج روزمره یه وفا ایتمزدی • وفایده صناعتی ترتیب نان ونمکه یتمزدی • عنایت یزدانی عرشانه اکا بر فرزند ارزانی بیوردی که دلایل حشمت جبههسنده پیدا • وعلایم دولت ناصیهسنده هویدا ایدی •

مبارک طلعتی فرخنده طالع • جبینده نجابت نوری لامع •

میامن وجودیله حال پدر میمون • وبرکت قدمیله کسبی حرجندن روز بروز افزون ایدی • پدر اول پسر فرخ اثرک قدمن مبارک طوتوب مقدور اولدوغی مقدار تربیتنه مشغول اولدی اول فرزند ارجمند هنوز قرین مهد ایکن کمان وتیرله اوینردی • ودخی شیرخواره ایکن سپر وشمشیر آبدارله کر بیور وسویرلردی • هر صباح که مکتبه الفتلر دوز میدانه کیدردی • وهرکاه که تعلیم خط

خطاییلر الواح خطی قویوب ارماح خطیه میل ایدردی • هموار لوح شمشیردن جهانکیرلک حرفن اوقوردی • ومردم نقش سپردن سرورلک درسین ازبر قیلوردی **مثنوی**

جوهاوی همی بازیدی دبیرے • سپرله حوده کیدردی ضمیری

الف بایی ایدردی شوبله تقریر • که بادر شکل یا شکل الف تیر •

جوکه صباوتدن پس بلوغه یتدی برکون پدری ایتدی ای فرزند دلبندم دایم خاطرم سنک حال وخیالکه ناظردر • عنفوان شباب اوان طفولیت کبی دکلدر • خصوصا آثار طیش وخفت وتهتک وجرات صفحات احوالکده ظاهردر • نفس بداندیش سنی کرداب تشویشه اتمدین • واغوای شیطان هوای مهلکه شهوته القا ایتمدین دیلرم سن بعد من تزوج فقد احصن نصف دینه حصن حصینی ساکن وتقرر والنکاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی • منصهٔ منیفه سنی جلوه کر قیلم • وشانکه لایق ومناسب بیمان ترتیب ایدوب اکفا واقراندن بر قبیله اصیله • وبر جرثومه قدیمهدن برکریمه عقد عقدکه وسلکه ازدواجکه حکم پس بیوبابده نه صواب کورسین • وبوامرده نه تدبیر بیورورسین • پسر ایتدی ای پدر اول دختر ایچون که بن عقد ایتسم کرک • وآیین کابین ایچون دست پیمان نقد ایتسم کرک • سیزه تکلیف ایتمزین • وسیزدن عنایت ومعاونت توقع قیلمزین • پدری ایتدی ای نوردیده سنک کیفیت حالک وکمیت مالک بکا پوشیده دکلدر • سنک نقد استظهارک اولا که شانکه ملایم دست پیمانه اقدارک اوله نقد ایده جنک دست پیمان نه در • وعقد ایدرم دیدکک عروس نه نسنه در • پسر فی الحال یرندن طوردی والجر وکیروب بر شمشیر بران کتوردی که صد بار غمزهٔ خوباندن خونخوار • وهزار مرتبه عقیق لبلر دنداندن کوهردار • ایتدی ای پدر بلمش اول که بن عروس مملکتی خطبه ایتسم کرک • ومخدرهٔ سلطنتی عقد عقده کتورسم کرک که اکا تیغ براندن غیری کرانمایه دست پیمان • وخنجر خون فشاندن اغز

نشان مبسر میدر **بیت** باجت نیک سنجکسی را پسیر میست •

مهر عروس ملک بجز تیغ تیز نیست جون اول جوانک همتی حصول سلطنه مقصور

ایدی از زمانده عروس عرصهٔ ملک منصهٔ قبضهٔ تصرفنده جلوه قیلوب • ضرب تیغ عالمکیر • وزخم خنجر آب شکل وآتش تاثیرله اکثر آفاقی تسخیر ایلدی • بومعنیده بیورمشلردر که **بیت**

عروس ملک نشاید کمر بدامادی • که اول از کهر تیغ داد کابینش •

بو مثللی کبوتر دم تابلسین که جمیع اسباب جمعیت دولت بکا آماده • و ابواب توفیق حضرت عزت •
روی حالمه کشاده در • بندخی امیدوارم که کندو مطلوبمه واصل اولم • و دست امیدله میان شاهد مقصودی
دراغوش قلم • حالا افسون و افسانه ایله بو حالی ترک ایده مزن • و مجرد قیل و قاله بو خیالدن کیچه مزن
مصرع ما از سر این کو بملامت نرویم • زغن عین الیقین بلدی که اول مرغ همایون فال دام خیالله
صید اولمق ممتنع و خیال محالدر بالضروره سفره اجازت ویردی • و دود آتش هجرانی توده آسمان
و دیده کیوان پاسبانه ایرکوردی • پس بازبچه زغن و بچه لرن وداع قیلدی • و حضیض آشیانه دن
پرواز ایدوب اوج هوایه متوجه اولدی نیجه زمان فضای هواده طیران ایتدکدن صکره برقله کوهده
آرام ایدوب • دیده تماشا ایله اطرافه نگاه ایلرکن ناگاه کوردی که بر کبک دری عین جلوه و حسن شیوه ایله
خرامه کلمش و غلغله قهقهه سی اطراف کوهه ولوله صلمش • باز کندو طبیعتنده شکار کبکه رغبت کورجک
برحمله ایله حوصله سین کوشت سینه کبکله پر ایتدی • بر لحم طری کوردی که لذت و لطافتده آب
حیوة و شربت نباتدن افزون • و طراوت و لطافتده نمونه طعم نعمت • و لحم طیر مما یشتهون •
چون مدت العمر اول مقوله لذیذ نواله مشاهده ایتمشدی ایتدی

سر تا بپای تو همه مطبوع طبع ماست   گوییا برای خاطر ما آفریده اند

پس کندو یه خطاب ایدوب ایتدی فواید سفر همین بو تیز میکه اول نا ملایم اغذیه دن خلاص اولوب
عجالة الوقت نفایس اطعمه یه ظفر بولدک • و آشیانه پر ظلمت • و مصاحبان دونی همتدن •
منازل رفیعه مواضع منیعه یه واصل اولدکم   این هنوز اول آثار جهان افروزست •
کم بلور کم من بعد دخی قناع امتناع عزتدن نیجه شاهد دولت   و عروس سعادت یوز کوستره
و صحن عدمدن صحرای وجوده • و زاویه غیبدن عرصه شهوده نه لطیفه لر کله •

تا قدر از پرده چه آرد برون •   پس باز تیز پرواز نیجه زمان فراغت خاطر ایله

طیران و صحن عالمی سیران ایدوب • نشاط بال ایله کبک و تیهو شکارنه اشتغال ایتدی • اتفاقا
برکون بر کوه کمرنده اوتوروب خیال شکار • و تماشای مرغزار ایلرکن کوردی که دامن کوهده بر کروه
پر شکوه صف شکار آراسته قیلمشلر مرغان شکاری صید طیور ایچون اهتزازه کلمشلر مثنوی

وران دشت از صدای طبلک باز   همه مرغان صید افکن به پرواز • زنگ

زنگ سوجتره بازان سبک خیز   بخون صید کرده جنگ را تیز
ربوده نقد جان از کبک و دراج   وزان جانب دگر شاهین تاراج

مگر اول جماعت سپاهی اول ولایتک پادشاهی ایدی • که ملازمان آستان دولتی ایله قصد شکار
و صید مرغزار ایچون چقمش ایدی • بو اثناده ساحه مشاهده اولان زیر پرواز ایدوب • بر صیده قصد ایدی
بو باز بلند همت دخی شهپر عزیمتله انوک شکارنه قصد ایدوب • برق خاطف کبی ینوب اوکندن قپدی
شاه چون انوک بو سرعت و جراتن • و بو رفعت همتن کوردی اول مرغ همایونه کوکلی مفتون اولوب •
مثال عالی شرف صدور بولدی که صیادان چابک دست جهد ایده لر تا شست حیله ایله

نظم

اول باز بلند پروازی صید ایده لر •   دیدی شه حیله ایله ال او شور که •
بو مرغ وحشی دامه دو شور ک •   صیادلر فی الحال تشاه امتثال ایدوب

بر بازی اول جانبه پرواز ایتدردیلر • باز وحشی چون جنسین کوردی تحاشی ایتمیوب • بال اقبالله استقبال
ایتدی • و لوازم سلام و اکرامه قیام ایتدکدنصکره تلطف تمامله تفحص احوال اولدی • باز پادشاه
چون اندن بو ملایمتی کوردی اثناء ملازمت آستانه سلطانه تحریض ایتدی • چون اول باز همت بلندم
دلالت رهبر دولتله شرف خدمت حضرت شاهه ایردی نظر عاطفت سلطانی • انوک قابلیت
شان و استعداد هیولانی سنه معین اولوب • از مدتده ساعده بخت و سعادت یاری ایله
ساعد شهریاری جای قرار ایتدی • و همت بلندی وسیله سیله حضیض ذلت و دنائتدن ذروه عز

دولت پناه ایردی • نظم   تا قابلست آنکه بدولت نمی رسد •
ورنه زمانه در طلب مرد قابلست   بلند همت و عالی نظر کر آدم • که همتنه کوره کیشی قدر اولور

اول باز بلند همت اگر همان منزل اولده اقامت ایدوب • مصاحبت زاغ و زغندن فراغت ایتمسه
و سفر واسطه سیله دریای سواد سباحت • و کوه و صحراده سیاحت • و ساحت اطراف
و اکناف مساحت ایتمسه • اکا بو مدارج دولتک حصولی جمله محالاتدن • و انوک بو مراتب رفیعه
وصولی مقوله ممتنعاتدن اولیدی • پس معلوم اولدی که سفر سببیله آدمی اسفل السافلین ذل
خمولدن اعلا علیین عز قبوله وصول بولور ایمش • و ارتکاب شداید مسافرت • اکتساب

مراتب دولت و سعادته مفضی اولور ایمش   قطعه بهار دل سفر باشد که از وی

مصاحبته
م

خلایق را کل مقصود بشکفت • سفر کن تا مراد خویش یابی •
که فاش وانی مناکهبا خدا گفت • چون دابشلیم کلامین بو مقاعده تمام ایتدی

وزیر اخروخی ایلرو کلوب مراسم خدمت وزارته قیام ایدوب • ایتدی جواهر زواهر کلمات
حکمت بنات که حضرت شاهنشاهی ظل الهی کلک زبانله سلک بیانه چکلشدر اندن منزه درکه شمه
شایبه شبهه بیرمنه • وگرد عیب و ریب گرد دامننه یتشه • فاما بنده لرک خاطر فاترنه خلجان
ایدن بودرکه ذات ملکی ملکات سلطانی که صلاح جهان و راحت جهانیان انوک صحت مزاج شریفنه
وسلامت عنصر لطیفه وابسته در • مذاق حضردن مشاق سفری ترجیح ایتمک • و روضه جانفزای عشرتی
قویوب • بادیه ناویه هوای الم و محنته گیتمک روش حکمتدن دوردر • ومقتضای سلامت فطنت و
فطرتدن بعید و مهجوردر • دابشلیم ایتدی ارتکاب محنت و درد کار مردان مرددر • و بیشه شیران
بیشه نبرددر • بی شبهه تا دامن عشرت سلاطین گرفتار خار اذیت اولمیه • صفای رعیت ایچون
گلستان فراغتده گل رفاهیت اچلمز • و تا پای ملوک همت آیین بادیه پیمای طلبت اولمیه • درویش
دلریشلرک سر بالشوینی بالین راحت و آسایشه یتشمز • بیت

بیاساید اندر دیار تو کس • جو اسایش خویش خواهی و بس •

ضمیر منیر وزیره هویدادرکه عباد خدا ایکی قسمدر • بری ملوکدرکه امور ایالت ممالک و فرمان
فرمالک مقرر اولمشدر • بری دخی رعیتدرکه انلره امن و فراغت • وکسوت حضور و استراحت
مقدر اولمشدر • بو ایکی حال بر محلده اجتماع پذیر اولمق محالدر • یا راحت اختیار ایدوب •
عنان دولتی الدن قومق گرک • و یا خوان عزت و دولتی قناعت ایدوب لذت و فراغتدن ال یومق
گرک قطعه

اگر او پا بر سر ناز و نعیم می نهد • روزگارش در جهان سردار و سرور میکند
پادشاهی در چمن دانند گلرا زانکه گل • با وجود نازکی از خار بستر میکند

حکما دیمشلردرکه المجد وسیلة الجد • یعنی جاده جد و جهد طالبی سر منزل بخته ایلتور و رو بیابان
جفایی قدم وفا ایله قطع ایتمک جمال شاهد مقصودی نظر مشاهده یه گتورور • حصول امانی و آمال
رکوب اهواله منوط در • و نیل مطالب و مقاصد تحمل متاعب شدایده مربوط • بیت

کمر سلطنت نشاید بست • هرکه از رغبت تن آسانیست • کمر

هرکمسنه که میدان همت ده کمر جدی درمیان ایدوب • سمند جدی زیر راننده آلا • و ارتکاب محنتده
تن آسایی و راحتدن ال چکوب خواب نوشین و شراب شیرین • حضور و فراغتدن اجتناب قیله قناع
عزت و ع شاهد مرادی عین قرب یوز گوستره • و منصه عرصه جهانده عروس مقصودین از
زمانده جلوه گر گوره • نته کم اول پلنک بچه نک میامن جد و جهد و مقاسات شدایده صبر و تحملی برکاتندن
از زمانده نقاب تعویق چهره مرامندن مرتفع اولوب • بیشه فرح افزایه که ملک موروثی ایدی ظفر میسر
اولدی • وزیر درخواست ایتدی که نه کیفیتله اولمشدر اول حکایت رای دابشلیم
ایتدی حوالی بصره ده بر جزیره واریدی بغایت خوش هوا • اول جزیره ده بر بیشه وار ایدی پر لطافت
وصفا • لطیف چشمه سارلری هر طرفدن روان • و نسایم جانبخشی هر جانبدن وزان • الوان اثمار
مرجانی ملون • و انواع اشجار ایله هر کناری مزین • مثنوی

اولور درلو شکوفه ایله مزین • ریاحین ایتمش اطرافین ملون
درخت سایه گسترلر ایرشمش • بوداقلر بر بریله ال ویرشمش
طوترلر ال اله سرو ایله شمشاد • شکر دوب قالغراو بستندن کچر باد

لطافت هوا • و نزهت فضاسندن • اکا بیشه فرح افزا دیرلردی • اکا بر پلنک نهنک آهنگ مستولی
اولمشدی که سول خشم و سیلندن شیر نر زهره اولکنامه کام قویه مزدی • و زخم شوک سوگشندن
سباع و وحوش اول بیشه اندیشه سین پیرامن خاطرلرینه گتوره مزدی • شعر

جو بر خارازدی از خشم و نبال • فگندی تیر چرخ از سهم چنگال
بران راهی که او یکدم نشستی • گذار خلق تا یکسال نیستی

نیجه زمان ایدی که اول بیشه ده کامران و کامکار روزگار کیجوررردی • نامرادلک صورتی
مرکز آیینه دوراننده گورمشدی • و دبیر تقدیر طومار روزگاری خلاف رضاسی و نقیض مقتضاسی
اوزره دورمشدی • بر بچه سی واریدی که عالم روشنی انوک آیینه جمالنده مشاهده ایلردی • و نور
دیده اول قرة العینک تماشای یال و بالنده اکلردی • ضمیرنده بو معنی جایگیر اولمشدی که جون بچه نشو
ونما بوله • وچنگال و دندانی آلوده خون شیران اوله • اول بیشه نک بالین ذمت همتنه تفویض قیله
وکندو بقیة العمر گوشه قناعتده حضور و فراغتله متقاعد اوله • بیت من فکر همیکنم قضا می گوید

بیرون ز کفایت تو کاری کرا ست	اتفاق قضا بو عزمی امضایه فرصت

ویرمیوب. نهال آرزوده شکوفهٔ امل هنوز شکفته اولمدین باد خزان اجل برگ و بار حیاتن تاراج قیلدی

مصرع ای بسا آرزو که خاک شده   فکم فی حجاب الارض من حسرات

جون پلنگ نخجیروار. شیر اجله گرفتار اولدی. سباع که قدیم الایامدن اول بیشه یه تغلب ایدرلردی

ایدرلردی. هر طرفدن هجوم ایدوب استخلاصنه قصد ایدیلر. پلنگ بچه کوردی که طاقت مقاومت

میسر دکل ناچار جلاء وطن اختیار ایتدی. و سباع بیننده عظیم نزاع واقع اولوب. عاقبت بر شیر

خونریز شورانگیز جمله سینه غالب اولوب. اول منزل فرح فزای و ترح زدایی مخلب تغلبله قبضهٔ

تصرفنه الدی. پلنگ بچه نیجه زمان کوه و بیابانده سرگردان اولوب. آخر الامر بر بیشه یه دخی تشدی

و اول بقاعک سباعنه ماجرایی کماجری عرض ایدوب املردن بو رخنه سد و بو تدارکنه مدد

طلب ایتدی. زمرهٔ سباع او شیر مهیب. و اول هزبر با نهیبک استیلاسنی استماع ایدنجک امداد و

اعانتندن امتناع ایدوب. علی الاتفاق ایتدیلر ای فقیر سنک منزلک بر شیر چنگنه دوشمش که عادت

نخوتندن شیر آسمانی کربکنه اصمز. و شکوه شوکتندن پیل دمان پیرامن بیابانه قدم بصمز. بیم قهر

سوام و سوام اول اجام و اکامدن کیجه مز. و صرصر انفاسندن سیمرغ کوه قاف اول اطراف

اکنا فده بال و پر اچه مز **بیت**	بجم و بین طیور اول بوم و بردن
کسر پردن امیدین بلکه پردن	زه انوک چنکنه قدرت و قوت و دندان
و چنکنه طاقت مقاومت میسر دکلدر.	**بیت** قابل میدر مقابل اولا شیرله غزال
ممکن میدر که نیجه اوره شیرله شغال	سکا دخی انوکله مقام مقابله و مجادله معقول
و متصور دکلدر **بیت**	هرآن کهتر که با مهتر ستیزد.
چنان افتد که هرگز بر نخیزد	اما بو بابده بزم رایمزده تدبیر صواب

بودر که بیا انوک درگاهنه پناه ایدوب زبان عجز و انکسار ایله بسط اعتذار. و دهان صدق و

اخلاص ایله عرض اختصاص ایده سین **نظم**	واروب عذر ایلمک تدبیر ایده سین
مدارا داری تعمیر ایده سین.	پلنگ بچه یه بو فکر معقول. بغایت مقبول

کلوب مقرر قیلدی که ملازمت آستانهٔ شیره واروب. حالنی اعلیه و حسب المقدور اداء وظایف

وظایف خدمتنه بذل تعلیوب. پس دقایق استظهاری روابط فاصفح الصفح الجمیل الیه مبرم و مستحکم

قیلوب شمشیر و کفن بر دوش. متوجه آستان قهرمان جوش اولدی. لسان حالی بو ابیاتله کویا

شعر اسأت ولم احسن وجئتک هاربا	واین لعبد عن حوالیک مهرب
یؤمل غفرانا وان خاب ظنه	فما احد منه علی الارض اخیب

جون شرف خدمت شیره یتشدی. منظور عواطف شاهانه. و ملحوظ عوارف خسروانه اولوب

حالنه لایق. و شانه موافق. منصبه نامزد اولدی. پلنگ بچه دخی زبان ثنا و مدحتی پرکار. و دکمن

اخلاص و عبودیتی میان جانه استوار ایدوب. خدمتکارلیق و ظایفندن. و سواد ارلیق مراسم نطیبندن

بر دقیقه مهمل و نامرعی قومیوب. بر درجه آثار کفایت قیلدی که ساعت بساعت اختصاصی اشتداد

و تقربی ازدیاد بولدی. و رتبت قربت و شرف کرامتده بر مرتبه یه واردی که محسود ارکان

دولت. و مغبوط خواص حضرت اولدی. بو جمله ایله هر دم ملازمتنده جد و جهدن ارتوررردی

و هر لحظه اتمام مصالح ممالکده اهتمامین زیاده قیلوردی **بیت**

جد و جد کسی که بیشتر است.	کارش از جمله خلق بیشتر است

اتفاقا بر وقت شیرک بر بیشه دوره سنده مهم ضروری بر قیح اولدی. بر زمانده که تاثیر

حرارت آفتابدن تنور فلک اثیر پرتف و تاب ایدی. و عرصهٔ دشت و کوه کورهٔ آهنکر

و اشیانهٔ سمندر کبی پر التهاب. غایت حرارت هوادن مغز وحوش استحوالمزدن جوشه

کلمشدی. و سرطان میان آبده ماهی کبی تابه ده بریان اولمشدی **مثنوی**

سحاب اولسه ناگاه اگر قطره باز.	حرارتدن اولوردی قطره شرار.
هواده کراجسه پر زر کنش.	بیزردی پر و بالی پروانه وش.

شیر فکر ایتدی که بو زمانده که صدف قعر دریاده مرغ کبی بریان. و سمندر تاب آفتابدن

میان آتشده پنهاندر. بزم اعوانمزدن کم اولا که ارتکاب محنتدن اجتناب و سوز و کداز

و قطع نشیب و فرازدن احتراز ایمیوب. بو مهم ضروری نک اتمامنه اهتمام ایلیه. بو تفکر اثناسنده

پلنگ بچه خدمت ملازمتنه کلوب. ملکی اندیشه ناک کوردی. و فور درایتی و کمال کفایتی موجبنجه سر شیره

قرب کلوب بو تاملک موجبنی صوردی. و صورت واقعه یه واقف اولدقدن صکره کفایت متمنی و ...

همتمزه الوب شرف اجازت بولدی . وانواع سپاسلکدن رجیع سعادت دوله موضع معهوده متوجه اولدی . ونصف نهاره دکن اول مقامده تیشوب اتمام مهمه قیام اتدی . جون مرام احسن وجوه اوزره سرانجام بولدی . علی الفور عنان مراجعتی جانب آستانه شیره منعطف قیلدی خواص اصحاب که رکاب دولت انتسابنده منتظم لریدی . متفقة الکلمه عرصهٔ عرضه انها ایتدیلرکه بو حرارت هوا و بو نکابت کرماده اقدام واستماله بو قدر مسافه قطع اولندی . والحمد لله که کفایت مهم دخی میسر اولوب هیچ دغدغه قالمدی . وحضرت شیره دخی رتبت ورفعت ومرتبت امری نه مشابه ده در . معلوم ضمیر صغیر وکبیر در . اکر بر مدت بر سایهٔ درخت ده ارام واستراحت اولنه . وشربت آب سرد ایله آتش عطش تسکین بیوریله حکمتدن خالی ومصلحتدن دور دکلدر . بیت

دکلدر .	آسوده باش وبار مشقت فرو کش
بخشا میان که رنج جهان ازکنار رفت	پلنک جون بو کلامی لنک . وبندسک

سکی اشتدی لب تشنعله تبسم ایدوب . ایتدی حضور حضرت شیره ده بنم تقرب واختصاصم برلوادرکه هزار رنج وبلا ایله بو درجه اعلا بولمشدر . معقول میدرکه تکاسل وبطالتله سرنکون قیلم . وبر بادرکه هزار مشقت وعنا ایله بو مرتبه ممهد ومشید اولمشدر . لایقمی درکه تن آسانی واستراحت ایله خاکه یکسان ایلیم . بی تحمل رنج توصل کنج میسر میدر . وبی خار آزار تماشای کلزار متصورمی . بیت

	٩	
بله درکنج ورنج ادبار واقبال		بلاسز بال اولورمی مار پر مال
که پیش تیر بلا ها سپر تواند بود		کسی بکردن مقصود دست حلقه کند
باب دیده وخون جکر تواند بود		بارزو وهوس بر نیاید این معنی

منهیان اخبار بو قصهٔ نقیر وقطمیر حضرت شیره تقریر . وبو صورتی من اوله الی آخره صحیفهٔ ضمیرنه تحریر وتصویر ایتدیلر . شیر جون پلنک بچه نک بو کفایتنی . وآثار خلوص نیتنی . وصفای عقیدتی حکایتن اشتدی بر زمان تأمل تجربه طلوب . وباشنی تحسین استحسان ایله صلوب زبان آفرین ایله ایتدی . سرور وسردارلکه اول کمسنه لایق وسزاواردرکه کریبان محنت ومشقتدن باشن چیقره . ورعیت بر سرافراز عهد معدلتنده آسوده وراحت اولورکه بالین استراحته باش قومیه . بیت ازان

ازان شاه آسایش آمد پدید		که آسایش خود نخواهد ندید

پس پلنک بچه یه دعوت ایتدی . ودو فور اعزاز واکرام ایله محظوظ . وعیون اصطناع وانعام ایله ملحوظ قیلدقدنصکره اول بیشه نک ایالتن اکا تفویض وتقلید ایدوب . ملک موروثن اکا ارزانی کوردی وکندونک نیابت وخلافتی منصبین دخی اکا مضاف قیلوب مرتبه سن مضاعف قیلدی بو شکلی کتوردم تا بلهسین کیم بی تکاپوی سعی بلیغ هیچ بر فردک آفتاب مرادی مشرق امیددن طالع اولمشدر . بیت

نابرده رنج کنج میسر نمیشود		مزد آن کرفت جان برادر که کار کرد

جون بو سپرده مقصودم کسب معرفه مقصوردر . عزم جزم ایله رشتهٔ ترددی کسدم . وقدم جدله رکاب عزیمته قدم بصدم . ذهاب وایابده مجرد احتمال رنج وعذاب ایله عقد نیتم فسخ . وحکم عزیمتم نسخ اولمز . وشهسوار همت عالی عنان عزیمتی صوب اکتساب معالیدن منعطف قیلمزکه اذا ذکر لمن عزم الامور . بیت

نیست عجب جرخ اکر رود ازکف عنان		تشنه که بعزم درست پای نهد در رکاب
		جون وزرا جزم ایتدیلرکه زواجر نصیحت

مانع عزیمت اولمق ممتنعدر . فرمان عالیه امتثال ایدوب تهیهٔ اسباب رحلته اشتغال ایتدیلر . وشرایط مبارکباد سفری یرینه کتوردیلر . وبو بیتک غلغله سین کنبد دواره یتوردیلر . بیت

ایلدک عزم سفر لطف خدا یارک اولا		همت اهل نظر قافله سالارک اولا

پس رای ذات تسلیم زمام امور ولایتی ارکان دولتدن بر امین معتمدک کف کفایتنه تسلیم ایدوب . رعایت رعیت . وحمایت مملکت بابنده برقاج وصیت . که طراز لباس سلطنت . واساس قواعد معدلت ابدی . کوش هوشنه القا . وصحیفهٔ ضمیرنه املا ایلدی . بیت

اول فلکده دربو اختر اولکنشدن دربو		اول بحرده بو قطره اول صدفده بو در
مثنوی ملک شد آیینهٔ اسکندری		تا تو رخ خویش درو بنکری
روی تو زیبا ننماید مکر		رنک تعدی بری از در بدر
ملک فروزی ز سحر پیشه کن		وز نفس صبحدم اندیشه کن
آن نکند کاه ستمکیره زن		ناوک مرد افکن صد تیر زن

جون کار مملکتی سپارش قیلدی . وبار سلطنتدن اسایش بولدی . بعض خواص محرم . وحواشی حشم ایله

راه سرانديبه توجه ايتدى • وماه كبى منزل بمنزل ارتحال • وآفتاب مثال شهردن شهره انتقال ايدوب كيتدى • سر مرحله ده نيجه تجربه يه مالك اولوردى • سر قافله دن نيجه فايده لر حاصل قيلوردى • بو منوال اوزره مدت مديد شدايد سفر چكوب • منازل بر و بحرى قطع ايتدكدنصكره اطراف سرانديب كورينوب ظاهر اولدى • و اول ديارك فوايح روايحيله مشام خاطر شاه معطر اولدى

هواسى اول ديارك روح پرور	صوبى تا ورد خاكى مشك و عنبر •
بوى خوش تو هر كه ز باد صبا شنيد	از يار آشنا سخن آشنا شنيد

نيجه ايام شهر سرانديبده ارام ايتدى • رنج راه والم سفردن آسوده اولنجق احمال اثقالك اكثرين انده قويوب • حشم و خدمدن كندويه محرم اولن برقاچ آدم ايله جانب كوهه يتدى • بر سرافراز كوردى كه پايه دامانى آسمانه سايبان • و زبانه تيغى خنجر مريخله همزبان

لى پستونيله اساس استوارى توامان	آسمانيله علو ارتفاعى همعنان •

هر طرفى بر مرغزار كه الوان ازهارله نمودار جنات تجرى من تحتها الانهار • و هر جانبى بر كلستان كه انواع كل و ريحان ايله غيرت زينت آباد ذوات افنان نظم

سبزه زار نده شجرهاى زبرجد بركنار	كوهسار نده كمرهاى زمرد درميان
جويبارى غيرت عرعر شاخ طوبى منتهى	بوستانى نفحه سندن باغ جنت بوستان

و ابشليم اطراف كوهى طواف • و مقامات متبركه يى زيارت قيلدى • اثناى كشت و كذارده نظرى بر غاره مصادف اولدى كه سواد درونى بياض ديده دن روشن • و سر النور فى النور صفحۀ سواد نده مشاهده و معاين • اول مقامك مجاورلرندن استعلام و استفسار تمام ايله بيلدى كه اول غار بر حكيم بزركوارك مسكنيدر كه اكا بيدپاى ديرلر بدى معناسى طبيب مهربان ديمكدر • اول بر مرد عارف ايدى كه دل پاكى انوار انواع معارفله متجلى ايدى • و نفس فاضلى زيور اجناس فضايله متحلى • خاشاك ناپاك اخلاقى آتش رياضتله حرق اتمش • و تار و پود وجودى موتوا قبل ان تموتوا • درياسينه غرق ايتمش • ديدۀ بيدارى ليل و نهارده خواب ديدار ن كورمش • و كوش هوشى والله يدعوا الى دار السلام

نداسندن غيرى صدا اشتمش نظم	دمى كنجينۀ تحقيق پيران • جينى

٤٥

جينى آفتاب صبح خيزان	دلى اسرار حقك ترجمانى •
كليد مخزن راز نهانى •	دابشليم حكيم بزركوارك ملاقاتى ارزوسيله

خارج غارده بر مقدار طوردى • و زبان حال ايله اول صاحب كمالك باطنندن استجازه زيارت قيلدى • پير روشن ضمير الهام غيبى • و اعلام لاريبى ايله ضمير شاه عالمكيره مطلع اولوب قو غاره ادخلوها بسلام آمنين • صداسنى سمع شهرياره يتوردى مثنوى

شه وران غار حكمت آيين شد	غار از و نقش خانه چين شد
خدمت پير را ميان بربست	كمر بندكى بجان دربست •

ايچرو كيردى بر برهمن كوردى كه قدم تجريد ايله • عالم تفريده ايرمش • و رايت كشف و كرامتى ذروۀ ملكوت • و عرصۀ جبروته ايركورمش • بشرۀ بشرى سنده ملكه ملكى ظاهر و تحقيقات جسمى لطافت روحه برهان باهر ايدى • فراستله بيلدى كه مقصود و معهودى اندن ميسر اوليسر و ملتمسى انوك يمن نفسى ايله وجود بوليسر • صفاى خاطر • و اعتقاد باطن و ظاهر ايله اكا متوجه اولدى • جون برهمنه يقين واردى • شرايط تحيتى يرينه كتوروب • لوازم خدمته قيام كوستردى • برهمن رد جواب سلام و اتمام مراسم اكرامدن صكره اوتورمغه اشارت بيوردى و رنج راه و زحمت سفردن خاطرن صوردى • و سبب قبول كلفت سفرى • و باعث ترك راحت حضرى استفسار قيلدى • دابشليم قصۀ خواب و كنجى • و موجب تقبل عذاب و رنجى على التفصيل برهمن روشن ضميره تقرير ايتدى • برهمن لب تحسين ايله تبسم ايدوب • ايتدى هزار آفرين اول پادشاه بلند همت و پاك نيته كه طلب معرفت حكمت ده بو دكلو كلفت و زحمته تحمل ايتدى • و آسايش ستمديدكان رعيت • و آرامش محنت رسيدكان تربيت ايچون • اصناف مشقت و

بيتنى تمثل ايتدى مثنوى	اى خوشت آيين جهان داشتن
ملك بدين كونه توان داشتن	بيخ نهالى كه تو آبش دهى
ميوۀ شاخش نبود جز بهى	تمامندن حكيم بزركوار سر درج اسرارى

اجدى و در شاهوار حكمتى فرق همت شهريار كامكاره ساچدى • و برقاچ كون كندو مهمانندن فراغت قيلدى • و نعمت خوان حكمتله ضيافت مهمانه مشغول اولدى • دابشليم اثناى مقالاتده

وصیت نامه‌سوشنکی یاد ایدوب • وصایاسی بر بر حکیمه عرض ایردی • برهمن دخی رای اعظمه
اول بابه مناسب نصایح و مواعظ بیورورید • دابشلیم انی قلم خیال وانبوبه فکر ایله لوح قوت
حافظه‌یه ثبت قیلوردی • کتاب کلیله و دمنه سؤال وجواب رای و برهمنه مبتنیدر • و ترتیب
سابق اوزره که فهرست کتاب انی ناطقدر • اون درت باب اوزره منطویدر • والمعونة
من الله المستعان • وهو حسبنا وعلیه التکلان • والتوفیق والاحسان •

باب اول ساعی و نمامک کلام نفاق انجامن استماعدن وامتناع واجب ایدوکن بیان ایدر

رای اعظم دابشلیم بیدپای حکیمه ایتدی مضمون وصیت اول بودر که هر کیمسه که شرف تقرب
سلطان ایله اختصاص بوله • هر آینه محسود عام وخاص اوله • وحسودلر نقض قاعده حرمت و عزتنه
سعی ایدوب کلمات مکرآمیز ایله ضمیر سلطانی اندن متنفر و متغیر قیلهلر • پادشاهه واجبدر که کلام
صاحب غرضی تأمل ایله و تمام اذعان بیوره چون بیله که آمیزش و آلایشدن خالی دکلدر •
سرحد قبوله یتشدرمیه **شعر**

مده راه صاحب غرض پیش خویش — که آمیخته بربکد نوش و نیش •
بصورت دهد نوش وباری کند • — بمعنی زند نیش و خاری کند •

حکیم بزرگوار و برهمن حکمت شعاردن
التماس اولنور که بو بابه مناسب بر داستان بیان بیوره • سؤال کمینه‌نک قصه‌سین که بر پادشاه
حضورنده مزید تقرب ایله اختصاص بولمش اوله • وارباب غرض قولیله بنای مرتبه‌سی خلل پذیر
اولوب صداقت عداوته • وموافقت مخالفته مبدل اولمش اوله • علی وجه التفصیل بیان بیوره •
برهمن ایتدی بلی مدار اساس سلطنت بو وصیت اوزره‌در • اگر پادشاه حضورنده کلام نفاق
انجام حسّاد محل استماع و موقع اعتماد بوله • اکثر ارکان دولت افساد ایله سپر سهام
نکبت • و مظهر عتاب و محنت اوله • واندن هم مملکه خلل کلی متطرق اولوب • هم ملکه ضرر عظیم
سرایت قیله • چون بر مفسد محتال ایکی صدیق صادق میاننده دخل و نفاقه مجال بوله هر آینه
آینه العقلرین غبار وحشت ایله مغبر • وبنای مودتلرین تیر مکر و مفسدت ایله زیر و زبر قیله • نته که بنای
مصادقت گاو و شیر • اول شغال شریر تزویر ایله نقصان پذیر اولمشدر • رای ایتدی نه

ایتدی نه کیفیت ایله اولمشدر اول **حکایت** • برهمن ایتدی اخبارده کلمشدر که
قدیم الزمانده بر بازرگان واریدی جهان دیده • و تلخ و شیرین روزگار چشیده **مص**

خردمند و امین و کاردانی — زروی تجربه بسیار دانی

قدم عزم ایله مسالک ممالکه سالک • و بضاعت تجارت ایله انواع تجاربه مالک اولمش • توسن ربع
مسکون زیر ران سیاحتنده ذلول • واقالیم سبعه اقدام همت جهان گردنه بر سفره‌لک
یول ایدی • رکوب اهوال و تحمل بار اخطار اسفار سببی ایله مال و منالی بسیار ایدی • و بهایم
سوایم بیشماری وار ایدی • کانه امتلا وادیه من ناجیة الصیاح وراغیة الصباح • چون مقدمه
سپاه موت که قوت ضعف و ضعف قوتدن عبارتدر • مملکت نهادنه ال اوزاتدی • و طلایه
لشکر اجل که موی سفیددن کنایتدر • حصار حطه وجودین احاطه ایتدی • **مثنوی**

نوبت پیری چو زند کوس درد — دل شود از خوشدلی و عیش فرد
موی سفید از اجل آرد پیام — پشت خم از مرگ رساند سلام

خواجه مقرر بیلدی که عن قریب کوس رحیل اوریلسه کرک • فرزندلری که ثمره شاخ امانی و شجره
باغ زندگانی ایدی • جمع ایتدی انلر اوج جوان ایدی • غیرت اقران وانوار آثار رشد ناصیه
حاللرنده تابان • اما غرور ثروت و کثرت اسباب • زور نشأه شراب شباب ایله اعتدالدن
تجاوز ایدوب • مال پدره دست اسرافی دراز ایتمشلر ایدی • وکسب و حرفتدن اعراض
ایدوب نقد اوقات عزیزی بطالت و کسالته صرف ایتمشلر ایدی • پدر مهربان فرط
شفقت • و وفور رحمتدن که لازمه علاقه ابوّتدر • فرزندلرینه پند و نصیحته آغاز ایدی
و ابواب نصایح بی غرضی که جوامع بیم و امیده مشتملدر • فتح ایدوب ایتدی ای جوانلر
اگرچه کسب مالده مجاهده چکمه‌دکز سببدن • و محنت مشاهده ایتمدکز باعثندن قدرین
بیلمه‌یکز مذهب عقلاده معذور اولسکز اولور که من لم یذق لم یعرف • اما بیلمک گرک که
مال سرمایه سعادت دنیا و ذریعه ذخیره نجات عقبادر • واهل عالم که طالب حصول مراتب
و وصول مآربدر غالب بودر که بو اوج مرتبه‌نک بریسینه طالبدر • مرتبه اولی منفعت ساحت
معیشتدر • و تیسر و تکثر اسباب راحت واستراحتدر • بو بر طایفه‌نک منظوریدر که همتلری

نوش و پوششه • و استیفاء لذات نفسه کوششه مقصور اوله • مرتبهٔ ثانیه رفعت
درجه و علو منزلتدر • اول که بو مرتبه‌یه طالبدر ارباب جاه و اصحاب مناصبدر بو ایکی مرتبه‌نک
حصولی بی مال اولمق محالدر • مرتبهٔ ثالثه حصول ثواب آخرت و وصول منزلت تقرب حضرت
عزتدر • اول گروه که بو مطلبه رغبت ایتمشلردر اهل نجات و صاحب درجاتدر • بو مرتبه
دخی مال حلال ایله میسردر • که نعم المال الصالح للرجل الصالح حدیث صحیحدر • نته کم پیر معنوی

صاحب مثنوی نور مرشددر **مثنوی**	مال را کز بهر دین باشی حمول •
نعم مال صالح گفتش رسول •	پس معلوم اولدی که مال و منال سبب حصول

آمال و تحصیل مال بی ارتکاب تعب طلب اکتساب محالدر • اگر بر کمسنه‌نک بی وسیلهٔ کسب و
طلب من حیث لا یحتسب ولا یکتسب • مال الینه گیره تحصیلنده زحمت چکمدوکی جهتدن قدر و
قیمتن بلمیوب عن قریب باد هوایه ویرر که **م** از باد هوا آمد و بر باد هوا رفت • پس واجب
اولدی که جانب بطالت و کسالتدن اجتناب ایدوب جناب تحصیل و اکتسابه رجوع قیله‌سز
و بو حرفت تجارته که مدت متمادیدر که بندن مشاهده ایدرسز مشغول اوله‌سز • پسرلر مهتر
ایتدی ای پدر پس بزه کسب و طلب تکلیف ایدرسین بو قاعدهٔ توکله مانع و منافی و اعتقاد
تقدیر ازلی‌یه مخالفدر بو مقرردر که کارخانهٔ قضا و قدرده هر رزق که مقدردر البته صاحبنه واصل
اوله‌جق • پس جهت و جوینده سعی و تکاپوی تعذیب حیوان بلا فایده‌دن غیری نه حاصل اوله‌جق

قطعه گلور نه اولدی مقدر ز حاکم ازلی	گرکسه کوکلکی گیک طوت گرکسه درد له طار
کشی‌یه چونکه مقدردر نصیبی همان	نه اکسیلور و نه ارتر ایدرسه سعی هزار

بعضی کاربردن اشتدم که ایتدی هر باری که نصیبمدن قاچدم آخر بکا یتدی • ولنصیب
اولمینی چندان که طلب ایتدم بندن ابا ایتدی • پس اگر بز کسب و کار ایده وز و یا معطل و
بیکار روزگار گچوره وز تقدیر ازلی آزالی تغییر ایده مز **م** نصیبهٔ ازل ز خود نمی توان انداخت
نته کم اول پادشاه زاده‌لرک حسب حالی بو معنایه شاهددر که برینک بی رنج و عذاب گنج بحساب
الینه گیردی و بری امید گنجله خزانهٔ ملک بی رنجی باد فنایه ویردی پدر استفسار ایتدی که نه وجهله
واقع اولمشدر اول **حکایت** پسرلر ایتدی سرحد ولایت عرب دار الملک حلب‌ده

حلب‌ده بر پادشاه کامکار و فرمان فرمای عالی مقدار وار ایدی • که نیجه انقلابات روزگار
گورمش • و چوق تغیرات لیل و نهار مشاهده ایتمش ایدی • ایکی فرزندی وار ایدی نوجوانلر جاه و جلالیله
شادمانلر • گنج پدر ایله مغرورلر • و کرمیله مسرورلر • غرقاب غرور شبابه • و حباب گبی روز و
شب شرابه دوشمشلر ایدی • و شاهکان هوا صور لهو و لعبه • و عروس نشاط و طربه انلرکه
منصهٔ قلبنده جلوه ویرمشلر ایدی • گاه چنگ و چغانه‌دن بو نغمه‌یی استماع ایدرلر ایدی ••

گتور اول باده **مثنوی**	بورت بمانک ای سرو سهی بیز
جهاندن چونکه تیز گتسک گرک تیز	گیچ چون گوز یموب اچنجه دوران
گوز آچدرمه بزه باد بله بر آن	و گاه ترانهٔ بلبلدن بو صوتله عمل ایدرلر ایدی
شعر گتور اول باده گلفامی ساقی	چو قلمز بو جهانده کیمسه باقی •
گولالم گل گبی بردم اولوب شاد	قلوب بلبل گبی الحان و فریاد •

پادشاه خردمند و هوشیار • و صاحب تجربه و اموزگار ایدی • و نقود نامحدود و جواهر
وافر و دینار بی‌شماری وار ایدی • فرزندلرنک حالین بو منوال اوزره مشاهده ایدیجک
خوف ایتدی که بو گنج بیحساب که هزار رنج و عذابله تحصیل اولنمشدر • آماج تیر اتلاف • و تاراج
باد اسراف اوله • حوالی شهرده بر زاهد متوکل وار ایدی که علایق خلقدن متبتل • و اسباب

تقرب حضرته متوصل ایدی • **مثنوی**	سوختهٔ تاب تجلا ایدی •
شیفتهٔ حضرت مولا ایدی •	پادشاهک اکا وفور اعتمادی • و

کرامتنه کمال اعتقادی وار ایدی • تمام خزاینی جمع ایدوب بر وجهله که اکا بر فرد مطلع اولمیه
صومعه‌سنده دفن ایتدی • و زاهده وصیت ایدوب ایتدی • چون دولت بیوفا و جاه بی
بقادر نیم فرزندلرمدن یوز دوندره • و سرچشمهٔ اقبال که خواب و خیال • و شراب سراب گبی
بی آبدر • خاک ادباره مالامال اوله • فرزندلرم بی سرمایه و کم بضاعت قالالر • و فقیر و محتاج و
آماج تیر احتیاج اولالر • انلره بو گنجدن خبر ور • شاید که مشاهدهٔ نکبت • و مجاهدهٔ محنت سببیله
خواب غفلتدن متنبه اولوب • حاجت حسبنجه مصلحتلره صرف ایده‌لر • و طریق اسراف و اتلافدن
انحراف ایدوب • جانب انصاف و اعتدالی مرعی طوته‌لر • زاهد وصیت شاهی سمع قبول‌له اصغا

اندی شاه اختیار مال و دفع احتمال ایچون درونهٔ قصرنده بر مخزن دوزتدی. وشویله کوستردی
جمیع اموالین انده دفن ایتدی. وفرزندلرین دخی بو خصوصدن خبردار ایدوب ایتدی چون
آیینهٔ روزکار بیقرارده. صورت ادبار وافتقار مشاهده ایده سز. غافل اولمیه سز ذخیره کلی
که مؤنت معیشتکوزه کفایت ایده بونده مدفوندر. ازز مانده شاه وزاهد ایکیسی دخی
واحدا بعد واحد اجابت دعوت حق ایدوب. کل من علیها فان باده سیله سرخوش وکل
نفس ذایقة الموت جرعه سیله بیهوش اولدیلر. بیت

اکر شاه وکدا کر مرد وزندر … همونک آخری کور وکفن در
هرانکه زاد ز مادر ببایدش نوشید … ز جام دهر می کل من علیها فان

واول کنج که کنج صومعهٔ زاهدده مخزون ایدی. شویله مستور ومدفون قالدی. برادرلر وفات
پدردن صکره مقاسمت ملک ومال ومنال ایچون جنک وجدال ایتدیلر. برادر مهتر وفور زور و
قوت ومزید بطش وسطوتی سببیله غالب مطلق اولوب. تمام ممالک وجمیع ماله مالک اولدی.
وبرادر دیکر خایب وخاسر ومغبون ومنکسر وبیچاره. منصب سلطنتدن بی نصیب ومال
موروثدن بی بهره قالیجق. کندو کندویه ایتدی چون آفتاب اقبال ذره جه زواله یتدی. و
سپهر غدار وروزکار ستمکار شیوهٔ غدر وانتقامین آشکار ایتدی. بر دفعه دخی طالب
دولت اولمق وتجربی تکرار تجربه قیلمق ندامتدن غیری نسنه منتج اولمز. وملامت وملالتدن غیری
فایده ویرمز. م من جرب المجرب حلت به الندامه. مثنوی

جملهٔ دنیا ز کهن تا بنو … چون کذرانست نیرزد بجو
مملکتی بهتر ازین ساز کن … خوشتر ازین حجره دری باز کن

صواب بودر که چون کریبان دولت دست اختیارم وقدرتمدن چیقدی دامن توکل وقناعته
تشبث قیلم. ودرویشلک مرتبه سین که سلطنت بی زوالدر اله کتورم. بیت

درویش را اکر کنج قناعت مسلمست … درویش نام دارد وسلطان عالم است

پس بو نیت ایله شهردن چیقوب کیتدی. کیدرکن خاطرینه بو معنی خطور ایتدی که فلان زاهد پدرمه
معتقدیدی صدق ووداد. ودعوای اتحاددن دم اورردی. صواب بودر که اول صومعه‌یه

پناه قیلم. امیددر که برکت دم وقدمیله طریق عبادته سالک. وسلطنت قناعته مالک اولم.
چون صومعهٔ زاهده واردی خبر الدی که طوطیٔ روح سدره آشیانی قفس تندن جانب ریاض جنانه
طیران قیلمش. وصومعه پیر روشن ضمیردن خالی قالمش. برزمان لشکر هموم وغموم کشور طبیعته
هجوم ایتدی. وزبان تلهف وتأسفله ایتدی. نظم بیت

دیدی چه کرد چرخ ستمکار واختری … نامش مبر چه چرخ چه اختر چه خیر شر

عاقبت دست ارادتله زاهد صاحب کرامتک دامن روحانیتنه تشبث قیلدی. واول صومعه‌یی
جهت اقامته قبول قیلدی. اول بقعه‌ده مجاور اولوب قالدی. مکر اول صومعه حوالیسنده بر کاریز
واریدی که صومعه ایچنده بر چاه حفر ایدوب اول کاریزدن اکا ممر ایتمشلردی. ومتصل او
کاریزک صویی اول چاهه کلوردی. واهل صومعه اندن استعمال ایدوب. انوکله توضی واغتسال
ایدرلریدی. شاهزاده برکون دلوی چاهه صالدی صو صداسی کلمدی نیکه دیو احتیاط ایتدی کوردی که
قعر چاهده مادن اثر قالمامش. متحیر اولدی که اکر بو چاه وکاریزه خلل متوجه اولورسه اساس صومعه
بالکلیه اندراس بولوب. بو بقعه‌ده من بعد توطن متعذر اولور. بو حالی تحقیق ایچون قعر چاهه ایندی.
ووراء آبی وجوانب چاهی نظر تدقیق ایله مشاهده قیلدی. ناکاه نظری حفره‌یه راست کلدی که اکا
صو یول بولمشامدی. وصویک چاهه کلمه سینه مانع ایدی. ایتدی ایا بو حفره نه طرفه کیدر اوله. بو سوراخ
نه جانبدن خروج ایدر اوله. پس اول سوراخی فراخ ایدوب اول کنجه قدم بصدوغی کبی همانکم ایاغی
سر کنجه یتشدی. شاهزاده چون اول نقود بیکرانی وجواهر بی پایانی کوردی. جبین ضراعتی زمین منته
سوردی. واول پروردکار بی نقصان. وکردکار قدیم الاحسانه سجدهٔ شکر ایتدی. ونصیحت
یوزندن کندویه ایتدی. اکرچه مال موفور وجواهر نامحصوردر. اما بادهٔ غرورله سکران. وقهوهٔ
سرور ایله نشوان اولمق دایرهٔ فکر صحیحدن دوردر. نهج توکل وجادهٔ قناعتدن انحراف ایتمک
کرک. وطریق اعتدالی قویوب جانب اسراف واتلافه کیتمک کرک. مصراع

تا ببینیم که از غیب چه آید بظهور

نثر اول جانبدن برادر مهتر اکرچه مسند حکومته
فرمان روا ایدی. اما احوال لشکر وکشوردن بی پروا ایدی. وامید کنج موهوم ایله که قصر پدرده
محقق ملاحظه ایدردی مغرور اولوب مقدوردن اتلاف ایدردی. وغایت کبر ونخوتدن. وخیلاء

اولمش ح

عظمتدن برادرن تجسس و تفقد المعیوب • تعهد حالندن اغماض و مشاهدهٔ جمالندن عار و اعراض ایدردی
بو اثناده اکابر دشمن پیدا اولوب • لشکر جرار تیغ گذار ایله ولایتنه قصد ایتدی شاهزاده سیم و
زر مبددن خالی • و لشکرین ساز و سلبدن عاری گوروجک اول موضع معهوده • و گنجینهٔ موعوده کلدی
تا اول مال موفور ایله کار لشکرین • و حاجات کشورین معمور ایلیه • لا ملک الا بالرجال و لا رجال الا
بالمال • چندانکه طلبنده سعی بلیغ ایتدی گنج موهومدن رنج محققدن غیری نشان بولمادی • و
چندانکه جست و جوینده جهد بی دریغ ایلدی حصول مقصوده فایز اولمادی • بیت

بشنو این نکته که خود را زغم آزاده کنی | خون خوری گر طلب روزی ننهاده کنی

چون گنجدن نا امید اولدی • قادر اولدیغی قدر لشکر جمع ایدوب • دفع خصم ایچون خارج شهره
چیقدی • چون صف جدال آراسته اولدی • و آتش قتال اشتعال بولدی • اثناء مقابله و مقاتله ده
لشکر دشمندن ملکزاده تیر ایله هلاک اولدی • بو جانبدن پادشاه بیگانه دخی ضرب شمشیر ابدار ایله
آلودهٔ خون و خاک اولدی • ایکی لشکر دخی تن بی مرکبی مهمل و ابتر قالوب • قریب اولدی که شعلهٔ
فتنه و آشوب اوج آسمانه چیقه • و آتش هرج و مرج ایکی مملکتک دخی اهالیسین یاقه • آخر الامر
ایکی طایفه نک دخی سردارلری جمع اولوب • اتفاق ایتدیلر که بر خاندان پادشاهی • و دودمان
شاهنشاهیدن • بر ملک ملک خصلت • کریم خلقت تجسس ایده لر • شغل سلطنتی و مهم مملکتی
انوک ذمت همتنه حواله قیله لر • جمله سی نک رایی بوکا منجر اولدی که بر شهریار کامکار که فرق دولتی
سزاوار تاج سلطانی • و خنصر سعادتی شایستهٔ خاتم جهانبانی اوله • همان اول شهزاده صومعه داره
پس کاروان ممالک صومعه یه واردیلر • ملکزاده یی انواع اجلال و اکرام • و تعظیم و احترام ایله
زاویهٔ خمولدن بارگاه قبوله گتوردیلر • و کنج عزلتدن صدر مسند دولته گچوردیلر • میامن توکلی ایله
هم گنج پدر میسر اولدی • هم ایالت کشور اکا مقرر اولدی • بو مثللری ایچون گتوردم که وصول
نصیب البته سعی و کسبه وابسته دکلدر • و توکله التی اکا جد و جهددن اولی در • بیت

حقه هر کیمسه کیم توکل ایدر | مثنوی حق انوک رزقنه تکفل ایدر
نیست کس را ز توکل خوبتر | چیست از تفویض خود محبوب تر
رو توکل کن مرزان پا و دست | رزق تو بر تو ز تو عاشقترست • چون

چون پسر حکایتی نهایته ییتشدردی • پدر ایتدی اگر چه دیدکلک محض صدق و عین صوابدر اما بو عالمده
وسایط و اسبابدر عادت باری عز اسمه بونک اوزرینه جاریدر که بو مزرعهٔ حوادث زار • و بو
چمن وقایع بارده • بی دستیاری اسباب ظاهری • هیچ بر ثمره شجره ظهوره کلمیه • بیت

دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر | کای نور چشم من بجز از کشته ندروی

و توکل مقبول بودر که با وجود مشاهدهٔ اسباب مقام توکلده ثابت اوله سین • تا فیض
الکاسب حبیب الله دن بهره بوله سین • بعض اکابر بیورمشدر که کسب و کار قیل تا
کاهل اولمیه سین • و نصیبک خدادن بیل تا جاهل اولمیه سین • مثنوی

از توکل در طلب کاهل مشو | رمز الکاسب حبیب الله شنو
کسب کن پس تکیه بر جبار کن | گر توکل میکنی در کار کن

پس گر اول درویش قصه سین استماع ایتدک ایسه که احوال باز و کلاغی مشاهده ایدیجک
سبب جانبین برطرف قیلدی اول سببدن مظهر عتاب اولدی • پسر سؤال ایتدی که
نه منوال اوزره اولمشدر اول حکایت پدر ایتدی روایت ایدرلر که بر درویش بر بیشه ده
گیدردی • و آثار رحمت و اطوار قدرتی اندیشه ایدردی • ناگاه گوردی که بر شهباز تیز پرواز
بر مقدار ات پاره سین منقارنده طوتوب • بر درخت اطرافنده پرواز ایدردی • و استراحته محل
بر آشیانه طواف ایدوب شفقت آمیز آواز ایدردی • درویش بو صورتدن زیاده متعجب اولدی
بر زمان نظاره قیلدی طوردی گوردی که بر کلاغ بی بال و پر • اول آشیانه ده زیر و زبر
یتور • و اول باز منقارنده اولان اتی حوصلهٔ کلاغ مقداری پاره لیوب دهاننه استفراغ
قیلور • درویش ایتدی سبحان الله عنایت الهی • و مرحمت نامتناهی گور که کلاغ بی پر و بالی
که نه قوت منقاری و نه شوکت چنکالی • گوشهٔ آشیانه سنده بی روزی قومز • و باز تیز
چنکال و تیز منقاری خلاف جنسی ایکن اکا مواد ارزاق ایدوب • پدر مشفق و مادر مهربان دخی اوله
بو قدر ایتمز • مثنوی

برین خوان یغما چه دشمن چه دوست | ادیم زمین سفرهٔ عام اوست
که سیمرغ در قاف قسمت خورد | چنین پهن خوان کرم گسترد
پس بن که دایم طلب رزق ده دریای

مسبب الاسباب
ص

حرصه غرق اولوب • سزار مشقت جانله برپاره نان الهکتورم • لاجرم سبب ضعف اعتقاد •

و نقصان اعتماد اولسه کرک **شعر**

چند بهر سوی دوم چون حسان • ضامن روزی شده روزی رسان

کانچه رسد بهره همانست وپس • از دل خرسند برآرم نفس

نثر

اولی بودر که من بعد سر فراغتی زانوی عزلت اوزره قویم • وصحیفهٔ دلدن خط کسب وحرف حرفتی آب بطالته یویم • الرزق علی الله دیوب • همانکم دامن کسب وطلبدن الچکوب برکوشه ده اوتوردی • ودل بی غلی عنایت مسبب الاسبابه بند ایدوب طوردی • **مصرع**

دل در سبب مبند ومسبب رها مکن • اوج کون اوج کیجه بیکار زاویهٔ عزلتده قرار ایدوب هیچ ممردن فتوح میسر اولمدی • دغدغهٔ جوعدن جمعیت خاطری متفرق • وقوت تحلیلدن بدننه ضعف کلی متطرق اولوب کیدرک قوت ضعف وضعف قوت برمرتبه واردی که مرد زاهد قوی ضعیف اولوب • ادای وظایف طاعات وعباداتدن قلدی حق جل وعلا اول زمانک پیغمبرینی اکا ارسال ایتدی • وعتاب تمام ایله ایتدی ای قولم بن بنای کارخانهٔ جهانی اساس اسباب اکتساب اوزره مبتنی قلمشمدر • اکرچه که کمال قدرتم بی سبب سنک مهمک اتمامنه کافیدر • اما مقتضای حکمتم بودرکه مهمات خلق حصول اسبابه متعلق وموقوف اوله • تا بو سبیله قاعدهٔ افاده واستفاده ممهد ومحقق اوله • اتربدان تبطل حکمتی بنوکلک علی • بو تمثیلدن معلوم اولدی که رفع حجاب اسباب غیر معتبردر • واکتساب ارتکاب لازم ومقرردر • فرضا که مجرد توکل ایله برمطلبه توصل میسر اوله • فایدهٔ کسب منفعت توکلدن زیاده در • زیرا که منافع توکل همان متوکله حاصلدر • وفواید کاسبدن سایرلره واصلدر • وایصال نفع الی الغیر دلیل خیردرکه • خیر الناس من ینفع الناس • برکسه که غیره ایصال خیره قادر اوله حیفدرکه تکاسل ایدوب غیردن خیر طلب قیله که الید العلیا خیر من الید السفلی • پس اکر سندن غیره افاده اتمک میسر ایسه اندن یکدر که غیردن افاده ایده سین **نظم**

جو باز باش که صیدی کنی ولقمه دهی • طفیل خواره مشو چون کلاغ بی پر وبال

پسر مهتر چون بو نصایحی سمع قبول ایله استماع ایتدی • پسر خرد دخی آغاز کلام ایدوب ایتدی ای

ای پدر مقرردر که بزه توکله اقتدار میسر دکلدر • وکسب وکاره البته ناچاردر • اما چون کسبه اشتغال ایده وز • خدای بی زوال کمال کرمندن بزه مال ومنال ارزانی بیوره • انی نیجه ایتمک کرک واتوک حفظ وضبطی وقبض وبسطی باب نده نیجه شرط مرعی طوتمق کرک • پدر ایتدی ای پسر جمع مال سهلدر اما انوک حفظی واتوکله تمتع بسیار دشواردر • هرکیمسه که تحصیل اله طالبدر • بو ایکی شرطی مشروطی رعایت ایتمک اکا واجبدر • اول بودرکه محافظه سنده بر وجهله احتیاط قیله که تلف وتاراجدن امین اوله • ودست سارق عیار ودره زن طرار پنجهٔ رکاردن اندن کسله که مالک دوستی بیاندر **بیت**

ومالدرک دشمنی بیشمار • جرح نه دربی درمان زند •

قافله تحتشمان میزند • ایکنجی بودرکه انوک مرابحهدن انتفاع ایدوب اصل المالی تلفدن امتناع ایلیه • که اکر سرمایه دن خرج ایدوب سودی ایله قناعت قیلمیه • از زمانده دست خیار کبی کعنده باد سوادن غیری نسنه قالمیه • **مثنوی**

هر آن نهر کابی نیاید بوی • باندک زمانی شود خشک پی

کر از کوه کیری ونهی بجای • سر انجام کوه اندر آید زپای

کیمک که دخلی اولمیه • ودایم کیسه دن خرج ایده • ویا دخلی اوله اما خرجی دخلندن زیاده اوله عاقبة الامر ورطهٔ احتیاجه دوشوب بمکن که کاری هلاکه نهایت بوله • نتکم اول موش متلف ای کبی که کندو سبین غمدن هلاک ایتدی • پسر استفسار ایتدی که نه وجهله اولمشدر • اول **حکایت**

پدر ایتدی امثالده کلمشدرکه بر دهقان انبارده برمقدار غله پنهان ایدوب دست تصرفی اندن رق • وابواب تمتعی اندن سد ایتمشدی • تا اول وقت که احتیاج غایته • وضرورت نهایته یتشه الی قوت لایموت ایدینه • مکر بر موش که غایت شره دن ولردی که خرمن مه دن دانه چکیدی • ومزرعهٔ آسماندن حبات پروین وتخم سنبلهٔ زمین حوصلهٔ پسندنه اکیدی • اول منزل کنارنده خانه طوتمشدی واول انبار جوارنده آشیانه ایتمشدی • متصل زیر زمینده • متین دندان آهنین ایله نقب اوروردی وناب نقاب خاراشکافله اطرافی نقب ایدرکن • ناکاه حفرهٔ نهان • میان انبار غلهدن عیان اولوب سقف آشیانه دن حبات کندم کون آسماندن شهاب ثاقب کبی ریزان اولدی • موش کوردی که وعدهٔ وفی السماء رزقکم • انجازه یتشدی • ونکتهٔ سموات الرزق من خبایا الارض روشن

وممتین اولدی • مواجب شکر نعمتی تقدیم ایدوب • الحمد لله الذی انزل علینا مائدة من السماء
نداسنی اوج آسمانه ایشدردی • واول جواهر قیمتی نک حصولندن ثروت تمام حاصل قیلوب نخوت قارونی
ودعوت فرعونی یه آغاز ایدوب آز مدتده موشان محله دخی کیفیت حالدن خبردار اولوب •

ملازمت باب مروت مآبنه شتاب ایتدیلر | این چه خیل دوستان که می‌بینی
مگسانند گرد شیرینی | دوستان نواله وحریفان پیاله همواره

مجلسنده جمع اولورلردی • ونته که انلرک عادتی در نسیج کلامی انوک مزاجنه موافق وسوزی
مناسب طرز اوزره طرح ایدوب • ریش خند ایدرلردی • وخوش آمد سویلرلردی • وانوک مدح و
ثنا وشکر ودعاسنده افراط واطرا ایدرلردی • اوکدخی دیوانه وار زبان لاف ودست
اسرافی دراز ایدوب بو تصورله که غله انباره مرکز غلا ونقصان ایتشمیوب دائم الزمان دانه
کندم اول سوراخدن ریگ روان کبی ریزان اوله گرک • هرکون انلرک مصاحبلرینه مقدار کثیر
صرف ایدردی • وعاقبت ملاحظه سین ایتمیوب بو کونم یارینه قالسون دیمزدی • وخیال امروز ایله
مغرور اولوب فکر فردادن پروا ایمزدی • مصرع ساقیا امروز می نوشیم فردا را که دید
اول وقت که انلر او گوشه خلوتده عیش وعشرته مشغول لردی • دست برد قحط وتنگسال خلق
عالمی درحال وپایمال ایتمشدی • وسینه جگرسوخته لردن زبان آتش جوع فلک اثیره ایتمشدی
هرجانبدن نان دیو جان طرترلردی کمسنه وزنه الماز دی • بر پاره نانه خانمان صترلردی •

کمسه خریدار اولمزدی مثنوی | قحط ایتمشدی اول دیاری خراب •
آتش اولمش هواسی آبی سراب • | ده اکن بولمزدی حبه سنی •
خواجه لر نانه صتدی جبه سینی • نثر | موش مغرور تصور نعمت موفور ایله

مسرور • نه غلاء غله دن خبردار • ونه فرط قحط جوعه اطلاعی وار • چون حال بر قاچ کون بو منوال
اوزره کچدی • دهقانک کار جانه وکارد استخوانه یتوب ناچار در انباری اچدی • کوردی که
غله یه نقصان فاحش طاری اولمش • دل کرمندن آه سرد ایتدی • وفواته تأسف وتلهف ایدوب
کندو کندویه ایتدی جزع وفزع شول اموردهکه تدارکی دایره امکاندن بیرون اوله مذهب
عقلده منهی ومحظوردر • حالا اولی بودر که بقیه غله جمع ایدوب بر موضعه دخی نقل ایدیم • پس دهقان

دهقان اول ایکی قلان جزوی غله نک اخراجنه مشغول اولدی • مگر اول محلده اول موشک کندو بیتی
اول منزلده صاحب خانه ومهتر کاشانه خیال ایدردی شراب خواب ایله سرخوش ایدی • وسایر
موشلر دخی جوش وخروش شدن • صدای پاپوش وآواز آمد شد پای دهقانی کوش ایتدیلر • انلرک
میاننده بر موش تیز هوش کیفیت حاله واقف اولدی • وتحقیق قضیه ایچون بالای بامه چیقوب
گوشه روزنه دن باقوب انباری خالی کوردی • فی الحال آیاغدن اینوب مضمون قضیه یی یارانه
اعلام ایتدی • همان دم کندو بیتی اول سوراخدن طشره ایتدی • انلر دخی چون بو حالی مشاهده ایتدیلر
هر بریسی بر طرفه پراکنده اولوب • ولی نعمتلرن تنها قویوب گیتدیلر • شعر

همه یار تو از بهر تراشند | پی لقمه هوادار تو باشند
چو مالت کاهد از مهرت بکاهند | زبانت بهر سود خویش خواهند
ز تو جویند در دولت مؤنت • | گریزند از تو اندر روز محنت
ازین مشتی رفیقان ریایی • | بریدن بهترست از آشنایی •

موش بیهوش چون بالین آسایشدن باش قالدردی • خواب غفلتدن بیدار اولوب
کوردی که نه یار وار نه اغیار مصرع لیس فی الدار غیره دیار
چندانکه چپ وراسته نظر صالدی یاراندن نام ونشان بولمادی وهر چند که رسم تفحصده مبالغه
قیلدی احبابدن خبر بولمادی • دهشت ووحشتدن قلبنه رقت غلبه ایتدی • وآواز جان گداز ایله فغانه

آغاز ایدوب ایتدی بیت | یاران که بوده اند ندانم کجا شدند •
آیا چه حال بود که از ما جدا شدند • نثر | پس تحقیق حال ایچون گوشه کاشانه دن

طشره چیقدی کوردی که عالمه بر مرتبه قحط وغلا طاری اولمش که ذکر نان افواه والسنه ده آب جریان
کبی جاری اولمش اضطراب تمام ودهشت تمام ایله خانه سینه رجوع ایتدی • بو تصور ایله که
ذخیره نک حفظنده اهتمام ایلیه • چون خانه یه کلدی غله دن دانه کورمدی اول سوراخدن انباره
کیروب اطرافنی جو بجا آرادی حبه گندم بولمادی طاقتی طاق اولوب • دست اضطرار ایله گریبان
شکیبی چاک ایتدی • وسر پرسوداسین سنگ وخاکه اول قدر اوردی که مغزی پریشان اولوب
نقد کاریق شاتمیتله کندوسین ورطه هلاکه اتدی • بو مثلک فایده سی اولدر که کاسبک خرجی دخلنه

مناسب اولمق کرک • ورأس ماله دکمیوب سودندن انتفاع قیلمق کرک **بیت**

ومادام دخل وخرجه کنظر قیل … جو دخل اولمایه خرجک بیت ترقیل

جون پدر داستان مزبوری • وجه مشروح اوزره بیان ایتدی • پسر کهتر دخی چهرهٔ کلامه زیور ثنا ودعا آیدر ایله آرایش ویروب ایتدی • ای پدر بزرکشی که محافظهٔ مالنده استمام ایدوب معامله سندن سود تمام ایتدکدن صکره اول سودی نه نهج اوزره خرج اتمک کرک • پدر ایتدی طریق اعتدال هر خصوصده ممدوح در • خصوصا باب معاشده پس خداوند ماله لازمدر که حصول فایده دن صکره بو ایکی قاعده دستور العمل ایدینه • بری بودر که اسراف واخراجات ناموجهدن اجتناب قیله • که بذر تبذیر بر طعن و ملامتدن غیری نسنه ویرمز • وتلف مال نهال حالنده ثمر ندامتدن غیری نسنه کورمز • حقیقت حال بودر که اتلاف مال ثمرهٔ ضعف عقل ودین • ومقتضای اغوای شیاطین لعین در • ان المبذرین کانوا اخوان الشیاطین **مثنوی** هست بر مردم عالی کهر

بخل از اسراف پسندیده تر … کرجه سخا در همه جا دلکشست

هرچه بهنجار بود آن خوش است • **نثر** ایکنجی بودر که عار بخل وشنار امساکدن احتراز قیله • که مرد بخیل دین ودنیاده بدنام در • ومالدار ممسک جمیع ازمنه ده مذموم و دشمن کام • ومال بخیل عاقبت آماج تیر تاراج • وهدف ناوک تلف اولمق مقرردر • اول غدیر کبیر کبی که مجمع میاه غزیر اولسه • ومدخلندن مخرجی صغیر اولسه • وخارجدن اردی کثیر لابد هر طرفدن تراوت وترشح ایدوب • دیوارندن هر رشحه دن بر رخنه بدید اولسه کرک • وعاقبت اول حوض تباه اولوب • الحجده اولان میاه تمامها اطراف وجوانبه راه بولسه کرک •

بشر مال البخیل بحادث او وارث **قطعه** … مال کز وی بخیل بهره نیافت

دست تاراج داد برباد ش … یا بوارث رسد که هر کاهی

جز بنفرین نمیکند یاد ش **نثر** … جون فرزندان مقبل پدرلرنک کلماتن

مقبوللرن استدیلر • ومنافع نصایحین فهم ایدوب پندین قبول ایتدیلر • هر بری بر حرفت اختیار ایدوب کسب وکاره اشتغال ایتدیلر • انلرک مهتری که فهم وفطنت • وعزم وهمتده جمله

جمله نک بهتری ایدی طریق تجارته سلوک ایدوب سفر شروع ایتدی • زیر بارده ایکی بارکش کاوی وار ایدی که ثور کردون انلرک زور وقوتنه متقی ومتنه طاقت کتوره مز ایدی وشیر چرخ انلرک صولت وصلابتلری خوفندن بیشهٔ آسمانی فلکه ویرمز ایدی **مثنوی**

بدنده هر بری بر پیله بکزر … زمین پیمازمان روپیله بکزر

زبون انلاره نسبت کاو کردون … اولور زور اتیپلردی کوه هامون

برین بولیدی دهقان زمانه … ایدیدی جفت کاو آسمانه

برنه شنزبه دیرلردی • برینه منزبه • خواجه تاجر دایم انلرک تربیتنه وترتیب اسباب تقویتنه کندو بنفسه مباشر اولوردی • اما جون مدت بسیار سیر وسفر ایدوب لیل ونهار کتدیلر • و نشیب وفراز • ومسافهٔ دور ودراز قطع ایتدیلر • چهرهٔ حاللرنده کرد ضعف ومنزل طی اولوب • صفحهٔ سیمالرنده سمت فتور • وقصور زور وقوت ظهور ایتدی • قضای الهی اثنای راهده برفلات عظیمه راست کلوب • شنزبه یه کمال فتوردن مجال عبور میسر اولمیوب انده قالدی • خواجه بغایت بیحضور اولدی • وبیوردی تا هزار زور ایله طشره چیقردیلر • جون حرکته مجال ایدی برکسنه مزدله تعهد حالنه نامزد ایتدی • بوعهدله که جون حرکته فی الجمله قادر اوله آنی کاروانه ییتشدوره • مزدور نیجه زمان میان بیابانده حیران وهراسان قلوب • عاقبت تنهالکدن بلاپسندن شنزبه یی قویوب • خواجه یه فوت خبرین ییتشدردی • بر منزلده دخی منزبه شدت کردوندن زبون • وبار فراق شنزبه دن حالی دکرکون اولوب • وجود رجحنی عدم رباطنه ایندردی • اما شنزبه نک قوتی کوندن کونه اشتداد وازدیاد بولدی • اول دیارک صحرالرنده خلیع العذار کشت وکذار ایدرکن • بر مرغزاره راست کلدی که انواع ریاحین ایله آراسته وبهشت برین کبی انهار شیرین ایله پیراسته • رضوان اول روضه حسدندن حیرتله انکشت کزان • وآسمان دیدهٔ انجمله انوک تماشاسنه نکران ایدی **مثنوی**

درختستان وسبزستان بستان … جنان باغی اکا نسبت بیابان

از کل وسبزهٔ نوخاسته آب روان … چشم بد دور تو کویی که بهشت دکرست

شنزبه اول منزل فرح بخش غایت خوش کلدی • ودرخت اقامتی انده انزال ایدوب اول

مرغزار کنارنده نزول قلدی • چون بنجه زمان بند تکلیف وقید تکلفدن معرا اول مرعی ده
بیحون چرارعی چرا قیلدی • واول فضای دلکش • وصحرای جانفزاده کمال ذوق وصفا ایله روزکار
کیچوروردی • بغایت قوی جثه وفربه اولوب • غایت لذت آسایش ونهایت راحت وارامشدن
برکون نشاط تمام • وانبساط تماملهٔ بربانک بلند باصیتنا ایدوب • کوه وصحرایه ولوله وزلزله برقدی
مکر اول مرغزارک حوالیسنده برشیر باصولت • ومهیب باشوکت واریدی که وحوش سیار
کمر خدمتین میان جانه بند • وسباع بیشمار طوق عبودیتین کردن اذعانه پیوند ایتمشلر ایدی •
شیر غرور جوانی ونخوت حکومت وکامرانی وکثرت خدم • ووفرت حشمدن عالمده کندودن
محتشم برفرد تصور ایتمزدی • وبر مهیب پیکر • وپیل غریب هیکلی کوزنه کوسترمزدی • اما بو جراکاه
کردون • ومراتع سپهر سبزکونده • هرکز گاو کورمش ایدی • ونه آوازین ایشتمش ایدی • جون
دمدمهٔ بانک شنزبه کوش هوشنه ایردی • بغایت هراسان اولدی • وسباع انوک هراسنی احساس
ایتمه سین دیو یرندن حرکت ایتمیوب • ابواب سیر وشکاری کندو یه مسدود قیلدی • انوک حشمنده
ایکی شغال واریدی • که دایم خدمت ملازمته اشتغال ایدرلردی • برینه کلیله بری سنه دمنه دیرلردی
واکیسی دخی ذهن وذکا وطبع ودهایله مشهور ومعروف ایدی • اما دمنه بزرک منش وطلب جاه
وناموسه زیاده حریص ومشغوف ایدی • دمنه فراستله بیلدی که شیره خوف کلی مستولی اولوب
کوکلی بو هم دن مکدردر • دمنه کلیله ایتدی ای برادر ملک حقنده نه دیرسین که برقاج کوندر بساط
نشاط وانبساطی دور ایتمشدر • وبرکت حرکتدن فراغت ایدوب بر یرده ساکن وصامت اولوب مشدر

بیت یوزنده رنک آثار ملالت | ایدر ژنک درونینه دلالت •

کلیله ایتدی ای دمنه • رحم الله امراء عرف قدره ولم یتعد طوره • سنک نه حدک در که بو
معقوله سوز سویلیه سین • واحوال ملک وملکدن سؤال ایلیه سین •

مصراع

قطعه
توازکجا سخن سر مملکت زکجا | اکار رحمت که مقدارینی بیله •
نه منزلدیسه اطوارینی بیله | که وار مایه دخی قدرندن ارتوق
تعدی ایتمیه طورندن ارتوق | بزملک درکاه دولتنده خدمتکار

وسماط نعمتنده طعمه خوارز • همان بو نعمتی غنیمت بلمک کرک • وتفتیش اطوار ملوک وتحقیق اسرار

مطلب حکایت

کلام مرغوب

اسرار سلاطیندن فراغت ایتمک کرک • بز اول طبقه دن دکلوز که ملازمت سلاطین ایله مشرف اولاوز
یا پادشاه حضورنده شرف تقرب واعتبار • ومحرمیت اسرار ایله اختصاص بولاوز • تیس بو مقوله
احوال واسرار ملوکدن استفسار • همان مصداق قصهٔ بوزینه ونجاردر • دمنه سؤال ایتدی
که نه منوال اوزره اولمشدر اول حکایت کلیله ایتدی برنجار برجوب اوزره
اوتوروب بر منشار ایله کسردی • ایکی میخی واریدی برینی منشاره راه آمد شد وشوار اولسون
دیو شکاف جوبه قاقردی • حد معیندن تجاوز ایدیجک میخ آخری قاقوب اولکی سین جکردی و
بو اسلوب اوزره عمل ایلردی • مکر بر بوزینه عمل نجار وحرکت منشاره برکناردن نظاره
ایدردی • ناکاه نجار اثنای کارده برحاجته قلقدی • بوزینه چون محل نجاری خالی کوردی فی الحال
کلدی اول جوبک اوستنه چیقوب اوتوردی بر وجهله که اول کسلمش طرفدن خایه سی شکاف
جوبه کیجدی • واول شکافده اولان میخی برینی قاقمادین جکدی • میخ چیقوب جوبک ایکی شقی
انفصال بولدی • وبیچاره نک خایه سی میان جوبده قالدی خورد اولدی • بوزینه درد منند
درد ایله فریاد ایدوب ایتدی

بیت
آن به که هرکسی بجهان کار خود کند | وانکس که کار خود نکند نیک بد کند

بنم کارم میوه جشلک ایدی • اره کشلک
نه ایشمه ایردی • وبکا بیشه تماشای بیشه ایکن • تفرج اره وتیشه ده نه ایشم واریدی

م
انکس که جان کند چنین آیدپیش • بوزینه کندویی ملامتده ایکن نجار کلدی
انی بو حالده کوریجک صنعتی استاددن کورمینک حالی بودر دیدی • تیس کندو مقامین
بیلمیو کیچون نا ال حال بوزینه بو فضوللقدن هلاکه مؤدی اولدی • بو مثلی کتوردم تا بیله سین که
هرکشی کندویه مناسب کاره مشغول اولمق کرک • وپرکار وار کندو دایره سندن قدم بیرون
قیلمیو کرک • لقد درمن قال • لکل عمل رجال • بیت مثلی یاد دارم از یاری
کار هر مرد و مرد هر کاری نثر پس ای دمنه بر منصبدن که سکا مناسب
اولمیه فراغت قیل • ونصیب اولان طعمه ولقمه سی غنیمت بیل • دمنه ایتدی طلب تقرب ملوک
مجرد طعمه وقوت لایموت ایچون اولمق کرک • که پس نصیبکدن تجنکم قچه سین نصیبک سنی بولور •
وشکم بهر حال خالی قلمز برطعام ایله دولور • نصیبک نصیبک در • بلکه فایدهٔ ملازمت ملوک مناصب

ومحل م

عالیه‌یه وصول بولور • تا اول حالده احبابه لطفله نوازشه مجال • و اعدایه قهرله گوشماله اقتدار میسر اوله

شعر لا تطلب الدنیا اذا لم ترد بها — سرور محب او اساءة مجرم

کیمک که منتهای همتی طعمه و قوتدر • زمرهٔ بهایمدن محسوب و معدوددر • گورمزمیسین که کلب جایع بر پاره نان ایله • و بر پاره استخوان ایله قانع اولور • و گربهٔ خسیس نژاد • بر لقمه ایله شاد اولور • اما شیر عالی همت بر خرگوش شکار ایتمشکن • اتفاق بر گور گورسه اندن فراغت ایدوب • صیده گوره قصد قیلور

همت بلند باش که پیش خدا و خلق — باشد بقدر همت تو اعتبار تو

هر کیمسه که مرتبه بلندده ترقی قیله هر چند که موسم گل کبی مدت بقاسی قلیل اوله • ذکر جمیلی سببیله عقلا قتنده اصحاب عمر طویلدن معدود و محسوبدر • اول کمسنه که دون همت و دنی طبیعت اوله • اگرچه که خار کبی باقی و پایدار اوله • فضلا اعتبارنده دفتر امواتده مرقوم و مکتوبدر

سعدیا مرد نکونام نمیرد هرگز — مرده آنست که نامش به نکویی نبرند

کلیله ایتدی طلب مراتب و مناصب • بر طایفه‌یه مناسبدر که شرف اصل و نسبله استحقاق بولمش اوله • و یا سبب فضل و حسبله استعداد کلمش اوله • بز بو ایکی شرطک برسندن ده بری یوز • بزه مناصب عالیه‌یه استحقاق و استعداد نجه میسردر • و تحصیل آن اشتغال و اجتهاد نه وجهله متصوردر • • •

خیال حوصلهٔ بحر می پزم هیهات — چهاست بر سر این قطرهٔ محال اندیش

دمنه ایتدی دست مایهٔ ریاست • نسب و حسب دگل بلکه عقل و کیاستدر • کیمک عقلی کامل و تمیزی شامل اوله • پایهٔ اسافلده قلمز • درجهٔ عالیه‌یه واصل اولور • و کیمک که عقلی ضعیف و رایی سخیف اوله • مرتبهٔ شریفه‌دن منزل دنی‌یه تدنی و تنزل قیلور

قطعه

به پیش بینی عقل شریف و رای درست — توان کمند تصرف بر آسمان افکند
وگرنه دیدهٔ دل بر گشاید از همت — نظر بسوی معالی نمی‌توان افکند

اگر بو سوزلرده که درجات شریفه ترقی زحمت کثیره ایله ال ویرور • و مرتبهٔ عزتدن تنزل کلفت یسیر ایله میسر اولور • سنگ گران کبی که روی زمیندن ارتفاعه مشقت فراوان لازمدر اما

اما نه فاجعه اولی اشارت کفایت ایدر • بو اجلدندر که همتی عالی اولنلر معالی‌یه رغبت ایدرلر

بیت ما زین ره عشق ورزیدن نزیبد جان من • — شیر مردان بلاکش یادن غوغا کنند

کیمکه مخمول راحت و آسایشی طلب قیلوب آب رویندن ال یویوب • دایم الوقت کنج زاویهٔ ذلت و حقارتده اولمق مقرردر • اول کمسنه که الشهرة آفة خارستاندن خوف ایتمیه • ازدهده گل مراده واصل اولوب • انجمن عزتده مسندنشین عشرت اولمق محققدر

قطعه

تا غم نخورد و درد نبرد قدر مرد — تا لعل خون نکرد جگر قیمتی نیافت
در نامهٔ سعادت خود مرد راه رو — بی داغ محنتی رقم دولتی نیافت

مگر بس اول ایکی رفیق داستانن استماع ایتمدک • که بریسی رنج و محنته تحمل ایتمکله ذروهٔ سلطنته ترقی قیلدی • و بریسی تن آسانی و کسالت سببیله حضیض ذنائت و زوالده قالدی • کلیله ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول

حکایت

دمنه ایتدی روایت ایدرلر که ایکی رفیق برینه سالم و برینه غانم دیرلردی • بر طریقده گیدرلردی • و موافقت و مرافقتله مراحل و منازل قطع ایدرلردی • ناگاه اثنای راهده بر کوهسار دیدیلر • قله‌سی چنگ آسمانله عنان در عنان ایدی • و کمری بوسن سحابله رکاب اندر رکاب • اول کوه دامننده بر چشمه گوردیلر که صفاده رشک رخسار تازه رویان گلعذار • و حلاوتده غیرت شکرلبان شیرین گفتار ایدی • چشمه او کنده بر حوض عظیم دوزلمش • و گرداگردنده سر تا سر سرو و صنوبر و چنار و عرعر دوزلمش • اطرافی الوان ازهار ایله ملون • اکنافی انواع اشجار ایله مزین

مثنوی

حوالیسی سراسر گلستان اندر — گلستان جا بجا آب روان در
اوتورمشلر ریاحین دست بر دست — کلاهن اگری گیمش لاله مست
سوزلمش نرگسک چشم سیاهی — ایدر بستانه نیرینه نگاهی

القصه اول ایکی رفیق بادیهٔ هولناکدن اول منزل پاکه ایتشدیلر • چون جای خوش و ماوای دلکش ایدی • اول مقامده آسایش و آرام ایتدیلر • چون بر زمان یاتدیلر طوروب اطراف حوض و چشمه‌یی سیر ایدوب • هر جانبه نظر ایتدیلر • ناگاه کنارهٔ حوضده جانب نهر آبده بر مرمر سفید گوردیلر • خط سبزله صحیفهٔ حکمت اوزره قلم قدرتدن غیری انوک رنگین حکیم

غانم سالم

اندە یزلمش کە ای شول مسافر کە بو منزلی شرف نزولله مشرف قیلدیغ بیلمش اول کە بزلر
مهمانلغنی اعلا درجە مهیا قیلمشز. ولی بشرط آنکه سزدن کیجوب بو چشمۀ آبە قدم بصەسین
وهول گرداب وخطر غرقابدن. وهم ایتمیوب کندوکی سرنە طریقله کە قادر اولەسین کنارە
یتشدرەسین. واول طاشدن تراش اولنمش شیری کە اول کوە د بندە وضع اولنمشدر
بردوش ایدەسین. ولی تفکر وتأمل برحملەدە بالای کوەیە یتشەسین ودیمبت پیلاج جان شکار ایلە
کە مقابلەیە کلە. وشوکت خار دل آزار کە دامن گیر اولە کارکدن قالمیەسین چون بو شرایط تمام

اولە مهمک سرانجام بولە **قطعه** تا رە نرود کسی بمنزل نرسد
تا جان نکند بعالم دل نرسد گر جملۀ جهان بگیرد انوار قبول
یک شعشعه جز بمرد قابل نرسد مضمون خطە واقف اولنجق غانم سالمە ایتدی

قصهٔ غانم سالم

ای برادر کل قدم مجاهدە ایلە میدان مخاطرەیی قطعە قصد ایدەلم. وبو طلسمک حقیقتنە اطلاع
ممکن اولدوغی قدر سعی واقدام ایدەلم. **بیت**

پا بر مراد بر سر گردون نهیم پای. یا مرد وار بر سر همت کنیم سر.

سالم ایتدی ای یار عزیز مجرد خطلە کە انوک راقمی معلوم وحقیقتی مفهوم اولمیە. خطر عظیمە ارتکاب
خلاف مقتضای عقل در. وفایدە وهمی ومنفعت خیالی تصوریلە نفس نفیسی مهلکۀ عظمایە القا ودلیل
کمال جهل در. هیچ عاقل تریاک ظنی ایلە اکل زهر قاتلە اقدام اتمز. وهیچ خردمند راحت نسیە ایچون.

محنت نقدە ارتکاب ایلمز **بیت** نیست برابر بنزد مردم دانا.
یکدم عمر با هزار ساله نعم. غانم ایتدی ای رفیق شفیق هوس استراحت

مقدمۀ محنت وعنادر. وارتکاب مخاطره نشانۀ دولت وسعادت **قطعه**

هرکه آسودە کی وراحت جست. دل خود را ز محنت شاد نکرد.
وانکه ترسید از جفای خمار. قدح بادۀ مراد نخورد.

مرد بلند همت توشە وگوشە ایلە قناعت قیلمز. وپایۀ بلندە ایرمینجە مسند فراغتدە راحت
اولمز. کل طرب بی خار تعب میسر دکلدر. وفتح در گنج بی کلید رنج متصور دکلدر **بیت**

زیانسز قندە اولور دنیەدە سود. جهانده وار میدر حلوای بی دود. مقتضا

مقتضای همت عالی بو در کە بو منزلدن کچمیەوز. تا قدم جهدلە سر کومە یتمەوز. **بیت**

گر در طلبش ما را رنجی برسد شاید. چون عشق حرم باشد سهلست بیابانها

سالم ایتدی مسلم کە سردم بوی بهار دولت پی باد خزان نکبت میسر اولمز. اما بو بیابانده
سیاحت اتمک لنگک پایانی اولمیە. وبو عمانده سیاحت اتمک لنگک کنار وکرانی بولنمیە طریق
خرددن دور. بلکە مذهب شرعدە دخی محظور در. هرکیمسە کە بر امرە شروع قیلە کرکدر کە خلیین
بیلدوکی کبی مخرجین دخی بیلە. ومهمک آغازندن انجامنە نظر ایدوب. مقدار ضرر ونقصانی معیار
فکر واعتبار ایلە تمییز قیلە. تا کە رنج بیهودە چکمش اولە **مثنوی**

تا نکنی جای قدم استوار. پای منه در طلب هیچ کار.
در همه کاری که در آیی نخست. رخنۀ بیرون شدنش کن درست

شاید کە بو خطدە خبط وغلط اولمش اولە. ویا سخره واستهزا طریقیلە کتب وثبت بولنمش اولە
ویا بو آب بر گرداب اولە کە ساحلنە وصول میسر اولمیە. فرضا کە میسر اولە. ممکن کە وزن
شیر سنگین بر مرتبەدە اولا کە تحملی ممکن اولمیە. تسلیم ایدەلم کە ممکن اولە. شاید کە بر حملەدە
قلۀ کوهە چیقمق ممتنع اولە. وبو شرایطک جملەسی حاصل اولدوغی تقدیرجە معلوم دکلدر کە نتیجە
نە واقع اولور. بن بو معاملەدە چون سنکلە همراه دکلم سنی بو سودای خامە اقدامدن منع ایدرم
غانم ایتدی بو خیال محالدن فارغ اول کە بن کمە قولیلە عزیمتدن وار کچمزم. وعقد ایتدکم عهدی
وسوسۀ شیاطین انس وجن ایلە نقض اتمزم. بن بلدم کە چون بو بابدە بکا همراه اولمزسین
ومرافقتدە موافقت قیلمزسین. باری تماشا ایچون کل نظر ایلە ودعا وهمتوکی رهبر **بیت**

دانم کە ترا قوت می خوردن نیست. باری بتماشا کری بستان آی

سالم جزم اتدی کە غانم عزمندە جازم در. ایتدی بلدم کە بند پندلە مقید اولمزسین. وبو کار
بی سنجارە ارتکابدن اجتناب قیلمزسین. بنم بو حالتی مشاهدەیە طاقتم یوقدر. وخلاف مقتضای

طبعمی تماشایە رغبتم یوقدر پس همان **نظم** صواب اولدر کە دورم کاروباری.
چیقم بو ورطەدن طوتم کناری. لاجرم احمال واثقالین راحلەسنە وردی

ورفیقین وداع ایدوب یولنە گیردی. غانم جان شیریندن ال یویوب کنارە کلدی وایتدی

در بحر محیط غوطه خواهم خوردن • یا غرقه شدن یا گهری آوردن •

پس امن عزیمتن کمر همتنه استوار ایدوب سر چشمه یه کلدی اول چشمه دکل ایدی بلکه بر دریا ایدی که کندو
صورت چشمه ده کوسترمشدی • غانم جازم اولدی که اول چشمه کرداب درد و بلا و ورطهٔ
رنج و عنادر • اما قلبن قوی طوتوب آشنای یقین ایله ساحل نجاته واصل اولدی کناره آیه کلوب
بر دم تنفس ایدوب • شیر سنکینی قوت تمکین ایله پشتنه چکوب • و نزار کونه زحمته تحمل ایدوب • بر حمله ایله
قله کوهه یتشدی • ورای کوه ده بر شهر پر شکوه کوردی که سوادی بیاض دیده دن روشن •
و اطرافی بوستان و کلستان و کلشن • هواسی خوش • و فضاسی دلکش • بیت

سوادی دیده کبی منبع نور • سواد دیده کبی عیبدن دور

غانم بالای کوه دن جانب شهره نگاه ایدی • ناگاه شیر سنکین دن بر صدای سهمکین ظاهر اولدی
که غایت صدمت و صلابتندن کوه زلزله و صحرایه ولوله دوشدی • چون اول صدا شهره
یتشدی خلق انبوه جانب شهردن طرف کوهه متوجه اولدیلر • غانم دیدهٔ حیرتله نگران • و هجوم
خلایقدن حیران ایدی • که ناگاه اول شهر عظیم الشانک ارکان و اعیانی کلوب • رسم دعا و
شرط ثنایی یرینه کتوردیلر • و التماس تماملری بر اسب رهوار با رفتاره سوار ایتدیلر و
تعظیم و احترام ایله جانب شهره کتدیلر • سر و تنین کلاب ایله پاک • و عبیر و عنبر ایله عطرناک ایدوب پادشاهانه
خلعتلر کیوردیلر • و اعزاز و اکرام ایله اول ولایتک زمام سلطنتین کف کفایتنه تفویض قیلدیلر نظم

یدکلو واریسه تعظیم و اجلال • ایدوب قیلمادیلر بر قیلجه اهمال •

غانم کیفیت حالدن سؤال ایدیجک بو منواله وزره جواب ویردیلر که فلاسفهٔ سالفه اول چشمه ده
که کوردک بر طلسم دوزتمشدر • و اول شیر سنکی انواع فکر و تدبیر و ملاحظهٔ تسییر کواکب و طلوع و
بروز درجات ثوابت و سیاراتله اول موضعده وضع ایتمشلردر • و نیجه مدتده بر صاحب همت
دلالت بخت و دولتله بو منزله نازل اولور • و بو چشمه یه قدم بی باکانه کیجوب • و شیر سنکینی
قوت تمکین ایله پشتنه چکوب بالای کوهه واصل اولور • اما بو حال بر زمانده وجوده کلور که شهرک
شهریاری وادی عدمه کیتمش اوله • چون بحکم الهی بو ولایت پادشاهینک آفتاب حیاتی برج
بدندن غروب ایدر • اول صاحب دولتک ستارهٔ حشمتی بو کوه ذروه سندن طلوع ایدر • و صغیر

و صغیر و کبیر شهره تیشوب • خلایق استقبال ایدرلر • و انی مسند سلطنته کچوروب سایهٔ معدلتنده
آسایشله روزکار کچورورلر • اول زمان که انک دخی نوبتی آخر اولور • دور صاحب قران آخرک
اولور • بیت

جنینست رسم سپنجی سرای • یکی چون رود دیگر آید بجای

نیچه روزکاردر که عادت بارمیغ ایمه
دستور مزبور اوزره جاری در • سن حالیا بو قاعده موجبنجه پادشاه شهر • و فرمان فرمای سر
مصرع ملک آن تست و فرمان فرمای سرچه خواهی • غانم بیلدی که بونجه بلا و محنت
و عنا و مشقت • مقتضای تقاضای دولت ایمش • بیت

دولت چو به پیشکاری آید • هر کار جهان کند که باید

بو مثلی کتوردم تا بیله سین که نوش نعمت بی نیش محنت میسر دکلدر • بیت

بو در بو دیر الحنده رسم دیرین • که آجی سز بولنمز نوش شیرین

بر سر که سر فرازلیق سوداسیله مالامال اوله • پایمال ساحل وار اذل اولمق محال در •
و مرتبهٔ دنی و پایهٔ دونه قانع اولمق ممتنع • بن تا درجهٔ تقرب شیری حاصل قیلمیم • و تا دایرهٔ
خواص حضرتنه داخل اولمیم • بالین فراغته سر قومیم • و بستر استراحته قدم بصمیم • مصرع
دست از طلب ندارم تا کام من برآید • کلیله ایتدی بو بابی نیجه کلید اندیشه ایله
فتح ایتمک دیلرسن • و بو مشکلک حلنده نه حیله فکر ایلرسین • دمنه ایتدی دلرم که بو فرصتده
شیره حیرت کلی مستولی اولمشدر • کندومی انکا عرض ایدیم • ممکن که حسن تقریر • و لطف تعبیرم
مزاج ضمیرنده تأثیر ایدوب • نوش داروی تدبیرم • مزیل ترح • و مفید فرح واقع اوله • و بو وسیله ایله
حضرتنده رتبت قربتم ازدیاد • و درجهٔ آفتاب رفعتم ارتفاع بوله • کلیله ایتدی ای خام تدبیر
تقرب حضرت شیر سکا نیجه میسر اوله • اکر اولورسه ده چون طریق خدمت ملوکه سلوک ایتممشسین
و رسوم و آداب مصاحبت سلاطین بیلمزسین • از زمانده تعب فراوانله تحصیل ایتدیکک
پایه الدن چیقروب • من بعد تدارکنه قادر اولمزسین • دمنه ایتدی چون کشی دانا اوله •
مباشرت امور عظام انکا آسان اولور • و هر کیمسنه که عقل و خردده کامل و فضل و هنرده
ماهر اوله • هر کاره که خوض ایده احسن وجه اوزره وجوده بولور • نته کم اخبارده کلمشدر که اهل

کلیله دمنه
اسم اسم

صنعتدن برینک آفتاب دولتی ارتفاع بولوب • درجهٔ سلطنته ایردی • وآثار واخباری
اقطار عالمه انتشار واشتهار بولدی • قدیمی پادشاهلردن بریسی اکا نامه ارسال ایدوب
سؤال ایتدی که سن بر بخاریدک ایو دلکر لک بلوردک • تدبیر مملکت وامور سلطنتی کیمدن اوکرندک
اول دخی جواب ویردی که عنایت ربانی بکا دولت عقل ارزانی بیوردی • جهانداری تعلیمنده

هیچ دقیقه مهمل قومادی •	خرد چون دفتر تلقین کشاید •
زمین آن در وجود آید که شاید •	دمنه ایتدی ملوک دوکلی ارباب فضلی •

کرامته مخصوص قیلمزلر • بلکه اکثر خواص ارذله یا اکتساب درجهٔ تقربه بتشوب التفات پادشاه
ایله اختصاص بولمشلردر • چون سکا شیر میاننده نه سابقهٔ موروثی نه وسیلهٔ مکتسبی وار اکثر
احتمال بودر که عوارف عاطفتدن محروم اوله سین • وبو معنی موجب شماتت اعدا • وشآمت
احبا اولوب • دشمن کاملرد فتر نده مرقوم اوله سین • دمنه ایتدی هرکمسه که عتبهٔ ملوکده
درجهٔ رفیعه یه ایرمک تدبیر بکلر ایدی • واکا اول مرتبه مشقت فراوان • وتربیت سلطان ایل
ویردی • بن دخی نیجه زمان اول پایهٔ جست وجوی ایدرم • واول سببدن روز وشب قدم طلب
وادی تعبدده تک وپوی ایدرم • وعذاب بسیار چکدوکمه • وشراب بدکوار ایچدوکمه
اول چاشنی بلکنت اولمشلردر که بادهٔ لذته جام کام آرزو طولمشدر • بیلورم هرکمسه که
درکاه ملوکه ملازم در • بو بیش قاعدهٔ رعایت ایتمک اکا لازمدر • اول بودر که شعلهٔ
آتش خشمی آب حلمله تسکین ایده سین • ایکنجی بودر که اغوای شیطان هوادن حذر ایده سین •
اوچنجی حرص فریبنده وطمع فتنه انکیزی عقل رهنمایه مستولی قیلمیه • دردنجی سوانح امور
ومصالح جمهورده عنان صدق واستقامتی الدن قومیه • بشنجی حوادث وقایع که واقع
اولور رفق ومدارا ایله تلقی قیله • هرذات که بو صفاتله متصف اوله • هر آینه روی عروس
آمالین آیینه دورانده احسن احوال اوزره معاینه قیله • کلیله ایتدی فرضا که مقرب حضرت
اوله سین نه وسیله ایله منظور عین عاطفت اولورسین • ونیجه هنر ومعرفتله درجهٔ رفعت
وشرف کرامت بولورسین • دمنه ایتدی شویله که تقرب حضرت • ومحرمیت آستانهٔ دولت
میسر اوله • بو بیش خصلتی کندومه لازم قیلورم • اولا اخلاص تمامله خدمتنه ملازم اولورم • ایکنجی

فوائد خمسه رعایت

ایکنجی جل همتی اکا متابعته مقصور قیلورم • اوچنجی احوال وافعالین صورت استحسانده کوسترم
دردنجی چون بر امره ایده که حقیقه قریب اوله وصلاح حال ملک وملکی انده ملاحظه قیلم اوکا دیده
دولتن مزین • وفواید منافعین نظرنده روشن ومبین ایلیم تا سداد رای وصواب ارشاد اله شاد
اوله • بشنجی بر امره شروع قیلسه که عاقبتی وخیم اولسه واندن ملکه ومملکه ضرر عظیم لازم کلسه
کلام شیرین وادای رنکین ورفق تمامله مضرتن اعلام ایدوب وخامت خاتمه سندن حذر ایدیرم
وهرکاه که پادشاه بنم هنرلرمدن آکاه اوله بی شبهه بنی منظور عنایت • ومخصوص رعایت قیلسه •
وپیوسته صحبتمه راغب • ونصیحتمه طالب اولیسر که هیچ بر هنر ورای پردهٔ خفاده قلمز • وبر هنرور

تربیت ولطفندن محروم اولمز • نظم	
جهان زنکهت او پر زبو شود ناکاه	هنر چو مشک بود مشک اکر نهان داری
بسیط خاک پر از کفت وکو شود ناکاه	برو بکسب هنر کوش کر فضایل تو
	کلیله ایتدی شویله فهم اولنور که رایک

بو امر اوزره تقریر بولمشدر • وعزیمتک بو مهم امضاسنه مصمم اولمشدر • باری تمام حذر
اوزره اول که ملازمت سلاطین امر پرخطر وکار دشواردر • حکما بیورمشلردر که اوچ امره ارتکاب
ایتمز • الا اشول باطل که کردن فطرتی زیور فطنتدن عاطل اوله • اول تقرب سلطانه قصد ایتمک •
ایکنجی اتر باکله سیم ایچمک • اوچنجی عورته سرنی کشف ایتمک • علما پادشاهلری کوه بلنده
تشبیه ایتمشلردر که اکرچه معدن انواع جواهر وفلذات در • اما مسکن پلنک ومار وسایر موذیاتدر •
ودیمشلردر که مصاحبت سلاطین بحری کراندر • بازرکان که سفر دریا اختیار قیلور • یا سود بسیار
اله کتورور • یا غرقاب بواره کرفتار اولور • بیت بدریا در منافع بی شمارست
وکر خواهی سلامت بر کنارست نثر دمنه ایتدی اکرچه بیوردغک محض
نصیحت وعین حقیقتدر • واقعا صحبت سلطان آتش سوزاندن عبارتدر • وفی الحقیقه تقرب

ملوک خطر جاندن کنایت بیت	از صحبت پادشه بپرهیز •
چون هیزم خشک زآتش تیز •	فاما کیمسه که مجاهده یه ارتکاب ایتمز
مخاطره دن خوف ایدر عروس دولتی کنارنده مشاهده ایلمز کیدر • بیت	
از خطر خیزد بزرکی زانکه سود یک چهل	بر نبندد کر بترسد از خطر بازارکان

ودیگر در کہ اوج امره شروع اتمک ممتنعدر الا علو همتله • عمل سلطان وسفر دریا ومغالبت اعدا جون بن کندومی دون همت اکلزم • نجون خدمت سلطانه جرات ایلمزم • مثنوی

جون بازوی همتم چنین است •
هرچه طلبم در آستین است •

خواهی شرف وبزرگواری •
میکوش بهمتی که داری •

فی الجمله بهرچه دست سایی •
همت جو قوی بود برآیی •

کلیله ایتدی اکرچه کہ بن بو تدبیره مخالف وبو فکره منکرم • اماجون بو عزمک بو امرده جازم والبته بورایی فکرده امضا لازم در • م
الدن نه کلور مبارک اولسون
بیت ایشتمز سین جو بندین خیرخواهک •
سلامت اول یوری واراشنه رایک •

دمنه کلیله یی وداع ایدوب کتدی • ودخول حضرت شیره جرأت ایتدی • چون شیر اننی کوردی • وظایف دعاوثنایی • صدای بلند ایله ادا • ایدوب مقابله سنده طوردی • شیر بو کیمدر دیو ارکان دولتدن صوردی • ایتدیلر بیره فلاندر کہ بر زمان ملازم درکاه فلک اشتباه ایدی شیر کیم ایدوکین تشخیص ایدوب حضورنه دعوت ایتدی وایتدی قنده سین ونه عملده سین دمنه ایتدی • بیت

فکده نیجه قولوک وار برسیم بنده
غلام حلقه بکوشم درکده بن بنده
کمترین بندکان شاهم پدرم ایتنی اوزره

ملازم درکاه عالم پناهم • والی قبله حاجات • وکعبه مرادات ایدینوب • منتظرم که اکر بر مهم ظاهر اوله وحکم همایون شرف صدور بوله • وکمال فکر صوابمله کفایت کوسترم • ورای روشنمله اکا خوض ایدیم نته کم ارکان دولت • ومقربان حضرته کفایت بعض مهماتده احتیاج واقع اولور شایدکه درکاه پادشاه ده بر مهم حادث اوله • زیر دستلر اهتمامیله اتمام اوله مصرع
اندرین راه جو طاوس بکارست مکس •
برفعل کہ سوزن تخیفدن ظاهر اولور نیزه جوشن کذار انوک تحصیلنده قاصردر • وبر امر کہ قلم تراش ضعیفدن صادر اولور شمشیر اهدار انوک اتمامنده مقصر • مثنوی

ندکلو تاب ویرورسک اولور هیچ
کهرده لمکلکه الماس پرتیز •

بتور فرشته سوزن ایتنی هیچ
کرک قان دوکمکه شمشیر خونریز •
هیچ بر خدمتکار هر نقدر بی قدر وبی اعتبار

اعتبار اوله جلب منفعت ودفع مضرتدن خالی دکلدر اول چوب پاره خوار کہ طرف راه کذارده پایمال وخاکسار بتور • محتملدرکه برکون بر مصلحته یا بر منفعته یرایه • هیچ اولمزسه احتمالدرکه اندن بر خلال ایده لر یا انوکله مقعر صماخی اریده لر • بیت

کر بوی کلی نیاید از ما •
هم هیزم دیک را نشاییم •

شیر جون دمنه نک تقریر بی نظیر وتعبیر دلپذیرن استندی اشتدی • فصاحت وبلاغتندن زیاده تعجب ایتدی • وارکان دولتنه توجه ایدوب ایتدی • مرد هنرمند اکرچه کم مقدار اوله عقل ودانشی لی اختیار فضایلین اظهار ایتمسه اولمز • علو اتش کبی کہ هر نقدر پست اولسه علوه میلین قومز • بیت

هنر اولمزنته که مشک نهان •
خوش دمیش بونی مرد حکمت دان

بر ناصیه وی اشکار ست •
بیت ازاکه نشان عشق یار است

دمنه بو سوزدن شاد اولدی وبیلدی که سحر وافسونی شیره تاثیر قیلدی • وبیرک فریبی بغایت موثر کلدی • دهان فصاحتی اجدی ونصیحته آغاز ایدوب ایتدی • پادشاهک کافه خدم وعامه حشمنه لازمدرکه واقع اولان وقایعدن عقل وادراک • وفهم وادراکلری مقدارنجه تامل ایلیه لر • وهر بریک معیار فکر واعتبار تمام عیار واقع اولانی عرصه عرضه بتشدروب شرایط مناصحه ده مسامحه روا کورمیه لر تا ملکک اتباع واشیاعنک حقیقته مطلع اوله • وهر برینک مقداری رای وتدبیر • وصفای قلب وخلوص ضمیرنه واقف اولوب هر انلرک خدمتندن منتفع اوله • وهم لیاقت واستحقاقلری حسبنجه رعایت قیله • نته کہ دانه مادام کہ پردۀ خاکده نهان اوله • کمسه انوک تربیتنه اهتمام اتمز جون نقاب خاکدن یوز کوستره • وخلعت زمرد له کریبان زمیندن باش چیقره اول نهال میوه دار ودرخت نفع رسانی ایدوکی معلوم اولور • لاجرم انی پرورش قیلورلر • وانوک ثمره سندن منتفع اولورلر • تقویت ارباب فضل باینده اصل تربیت اولوکدر • پادشاهلر اهل فضلدن هر کیمه نظر عاطفت بیوررلر • تربیتلری قدرنجه اندن فایده ومنفعت کوررلر • بیت

من هیچو خار وخاکم • تو افتاب وابر
کلها ولالها دهم ار تربیت کنی

شیر ایتدی هنرمندلره نه کیفیتله تربیت اولمق کرک • وانلردن نه وسیله ایله منفعت اومق کرک •

مطلب
نصیحت کردن

دمنه ایتدی بو فصلده اصل بودر که پادشاه نسبی قویوب حسب التفات ایلیه • وجه حالکی فضل و کمالدن خالی اولنلر هرچند که عظام بالیه و آبا و اجداد ماضیه یه توسل و تمسک ایده لر • منظور عین اعتبار قیلمیه • که آدمی هنره منسوب اولمق کرک • پدره منسوب اولمق فضیلتدن محسوب دکلدر • وارباب فضل قتنده کمال مطلوب دکل • مثنوی

از هنر خویشتن کن سینه را	یار کمن نسبت دیرینه را
زنده کمن مرده خودرا بنام	زنده بمرده مشوای ناتمام
از پدر مرده ملاف ای جوان	کر نه سکی چون خوشی از استخوان

موشی با وجود که انسانله همخانه در • اذیت و مضرتی سببی ایله قتلنی واجب کورورلر • و باز که غریب و بیکانه در جونکه اندن منفعت احتمالین ویررلر • اعزاز و اکرام ایله الی اوزره کتورورلر پس ملک کرکدر که بو آشنا بو بیکانه در دیمیه • بلکه اهل فضل و فرزانه طلب ایلیه • و تدبیر مورده غافل و زیور هنردن عاطل اولنلری • خردمند فاضل • و هنرمند کاملدن ترجیح ایلمیه که خردمندلر منصبین بیخردلره ویرمک همان حلیهٔ سری پایه بند • و پیرایهٔ پایی سره پیوند ایتمکدر •

مثل التاج للرأس والخلخال للقدم •	م نکویی با بدان کردن چنان آمد
که بد کردن بجای نیک مردان •	هر دیار ده که اصحاب فضل با کمال و

ارباب جهل صدرنشین صفهٔ اقبال اوله هم ملک و بال عظیمه کروب • من قلد انسانا وفي رعيته من هو اولى منه فقد خان الله ورسوله وجماعة المسلمين • حدیثی بوجهجه مستحق عتاب و عقاب باری اولور • و هم مملکته خلل کلی طاری اولوب • اول حالک شئامتی شاه و رعیته

ساری اولور • م	همای کو مکن پایه شرف هرکز
بران دیار که طوطی کم از زغن باشد	جون دمنه نصیحتدن فارغ اولدی •

شیر انی التفات شاهانه ایله مخصوص قیلوب جمله خواص حضرتدن قیلدی • و صحبت و صحبتیله انس و الفت ایدوب اهمات مهماتی و عظایم مصالحی انوک مواعظ و نصایحنه مبتنی قیلدی • دمنه دخی روش عقل و کیاست • و دانش فهم و فراستی فهرست دیباجهٔ خدمت و ملازمت ایدوب از وقتده محرم حرم سلطنت اولدی • و اصلاح امور مملکته مدار علیه و مشار الیه اولوب

اولوب رتبهٔ وزارت بولدی • برکون وقتی مساعد و زمانی موافق کوروب • خلوت طلب ایدی و ایتدی مدت مدیددر که ملک برکوشه ده منزوی در • و برکت حرکت و نشاط شکاردن بی بهره در بو بنده نک خاطر فاترینه خطور ایدر که موجبی نه در بیلم • و سرکذشت تدبیرلر اول عقده نک حلنه مشغول اولم • شیر قصد ایتدی حال هراس و خوفی دمنه دن مخفی طوته بو اثناده اتفاق شتربه بر بانک بلند ایتدی • که صیت صدمت و صلابتی آفاقی طوتدی • شیر جون بو صدای مهیبی اشتدی قلبنه بر مرتبه خوف و خشیت غلبه ایتدی که عنان تملک و قراری قبضهٔ اقتدار و اختیاردن کیتدی • ناجار رازنی دمنه یه اظهار ایدوب ایتدی بنم سبب وحشتم بو آواز مهیب در که ایشدرسین • و موجب حیرتم بو صدای صعب با نهیب در که مشاهده ایدرسین • اکرچه بلمزم بو کیمک آوازیدر اما ظنم بودر که صاحبنک قوت ترکیبی آوازنه مناسب اوله • اول تقدیرجه بزه بو مقعده حرام • حرام اندر حرام اولور دمنه ایتدی خاطر عاطر ملکه بوندن غیری بالجمله تفرقه وارمیدر • سبب حیرت بو تیمزمی و موجب وحشت و دهشت اولمغه کفایت ایترمی • دمنه ایتدی بو قدر نسنه ایله مکان موروثی جلا قیلمق و وطن مألوفدن جدا اولمق جدا نامعقولدر • آوازه نه اعتبار • و نعره نک نه مقداری وار که موجب ترک دیار اوله • اصحاب دولت عموما • و ارباب سلطنت خصوصا • کوه شامخ کبی ثابت و راسخ اولمق کرک • تا ارکان دولت و اعیان حضرت خاطرلری هر بادله متزلزل اولمیه • م

کشتی سنکین کرک مانند کهسار •	کر کمر بل کبی اولمق سبکسار م
تا ز هر بادی نجنبی پای دامن کش جو کوه	هر که تمکین بیش دارد بیشتر دارد شکوه

اکابر بیورمشلردر که مهابت صوت • و ضخامت جثه یه اعتماد ایتمک کرک • که هر صوت معنی یه دلالت قلمز • و هر ظاهر نمودار باطن اولمز • نی هرچند که فربه اوله جوب لاغره شکست اولور • و کلنک نه قدر که عظیم و جسیم اوله • جنکال باز ضعیف و نحیفله دلخسته اولور • هر کیمسه که جسامت جثه یه اعتبار قیله اول بنده کرفتار اوله که روباه اولمشدر • شیر ایتدی نه وجهله اولمشدر اول • حکایت دمنه ایتدی روایت ایدرلر که بر روباه بر بیشه ده کیدردی • و دغدغهٔ جوعدن اطرافی کشت ایدوب • و طعمه اندیشه سی برله دشت و صحرایی طیردی اتفاق بر درخت قربنه کلدی که اکا بر طبل اصمشلردی • و صدمت باد ایله اول درختدن بر شاخ حرکت

ایدوب اول طبلہ طوقنوردی • واندن آواز سهمکین ظاهر اولوردی • روباه کوردی که بر خروس که باشنده تاج کاوسی • اکننده لباس طاوسی بر چمن زارده کزر • و منزار عزو ناز له تبختر و اهتزاز ایدر • بر کوشه ده کمین ایدوب انی صیده مترصد اولدی • بو اثناده ناکاه آواز طبل کوشنه ایردی نکاه ایتدی کوردی که بر جثهٔ غریب اندن بر آواز مهیب کلور • قوة طامعه روباه هیجان ایدوب خیالنه بو خلجان اتدی که مرآینه بونك کوشتی و پوستی صوتنه مناسب اولسه کرك فی الحال کمین مرغدن چیقوب جانب درخته توجه اتدی • خروس واقعه دن خبردار اولوب کنار رنجانه تیدی • روباه بنزار محنتله بالای درخته چیقدی • و دندان طمعله طبلی پاره لیوب اچنده باد هوادن • واوستنده چوب خشك و پوست بی نوادن غیری نسنه بولمادی • آتش حسرت خرمن جانن اوده یاقدی • و فواده دیده پسندن آب ندامت فراوان اقدی • وکندو کندوه زبان ملامتی دراز ایدوب • ایتدی دریغ بو صورت بی معنی یه الدندم • وحیف بو خیال محال الصید حلالی الدن چیقردم •

قطعه

دل در قناعتست دایم ولی • کرت آتشی هست معنی طلب •

چه حاصل چو اندر میان هیچ نیست • بصورت مشو غره کان هیچ نیست •

بو مثللی ایکیچون کتوردم که ملك آواز مهیب وهیکل عجیب ایله مضطرب اولمیه • ذوق شکار ولذت حرکتدن واز کلمیه • اکر فرمان عالی شرف صدور بولورسه • بو صوتك صاحبنی واروب کورم و واقع حالی بلوب عن قریب عز حضور موفور الحبوره خبر صحیح کتورم • طبع شیره تدبیر دمنه موافق کلوب • بر موجب فرمان اول جانبه روان اولدی • اما چشم شیردن نا پدید اولیحق شیر تحمل تجربه طلدی • و دمنه یی ارسال اتمه دن ندامت اتدی • وکندو نفسنی ملامت ایدوب ایتدی عظیم خطا اتدم وعجب ناسزا حرکت ایلدم • حکما بیورمشلردرکه ملوکه واجب درکه طقوز طایفه یی محرم اسرار اتمیه لر • و مهمات خاصه سیندن کتمانی لازم اولان اموری انلره اظهار اتمیه لر اول هرکسه که درکاه پادشاه ده بی جرم و جنایت • جرعهٔ ملامت نوش اتمیش اوله و بی استحقاق عقاب چاشنی عتاب طتمش اوله • الکنجی اول که مال و حرمتی ملازمت پادشاه ده سبا ر منثور اولمش اوله • و معیشت و زندکانیسی تنك اولوب بی برك و نوا قلمش اوله • اوچه

مطلب مرغوب
محرم اسرار

اوچونجی اول کمسنه که منصبدن عزل اولوب • نظر عاطفت شاهانه دن بعید • و نوید عمادن بالکلیه نا امید اوله • دردنجی شریر فتنه جوی • و مفسد عیب کوی • بشنجی شول محرم که یارانی شراب عفو ایچمش اوله • اول خمار عقوبت چکمش اوله • التنجی اول کنهکار که ابنای جنسی کوشمال بوله و بو کا انلردن زیاده واقع • یدنجی اول خدمتکار که کمال استقامت ایله خدمت قیله • و عواطف خسروانیدن محروم قاله • و غیرلری سابقهٔ خدمت شرف تزیین بوله • سکزنجی شول شوربخت که پادشاهه مضرتده کندویه منفعت تصور ایلیه • طقوزنجی اول کمسنه که درکاه شاه ده شرف قبول بولمیوب عدوی دولتی قتنده کندوسین مقبول بله • ملوك کرکدر که طوایف مزبوره یه افشای راز اتمه دن احتراز ایلیه لر • و اصل بودرکه تا بر کمسنه نك دین و دیانتن • و صدق و صیانتن کرات و مرات ایله آزمایش اتمه دن محرم اسرار ایدنمیه لر •

راز مکشای بهر کس که درین مرکز خاک • بس پیر کردیم بسی محرم اسرار بود •

پس بو مقدمات موجبنجه دمنه یی امتحان اتمه دن اظهار اسرار ده تعجیل عرسد ایدی • و جانب خصمه ارسال ده استعجال خود روش حزم و احتیاطدن بغایت بعید • و بو دمنه ذرکی شخصه بکزر • با وجود که روزکار ایدی درکاهدن مهجور ایدی • اکر عیاذا بالله قلبی اکرخار ازار له خراش اولمش اوله • بو فرصتده خیانت ایدوب محتملدر که بر فتنه قوپاره • یا خود خصمك قوت و شوکتن بندن غالب کوروب • انوك خدمتنه راغب اوله • و واقف اولدوغی اسراردن انی اکاه قیله • و بالجمله بو فعلك مفاسدی غایت چوقدر • و تدارکنه قابلیت یوقدر نیچون الحزم سوء الظن • مضمونی ایله عمل اتمدم • و فحوای حب حکیمدن •

بیت

بد نفس مباش و بد کمان باش • و ز فتنه و مکر در امان باش •

تجاوز ایلدم • اکر بو رسالتدن بکا بر آفت مترتب اوله لایقم • بلکه بیك اولقدر مستحقم •

بیت

خود بخود بد کرده ام بد کرده ام • از که نالم چون کنه خود کرده ام •

بر نیجه زمان کندویی بو مقوله افکاره وردی • و اضطرابدن بیقرار اولوب کاه طوردی کاه اوتوردی • و شاه راه انتظارده چشمی چار اولوب • مترصد اخبار ایدی • که ناکاه بیك کلدی و دمنه نك قدومی خبرین کتوردی • شیر بر مقدار تسلی بولوب • تاب تب اضطرابی زایل

اولدی • بر مدتدن صکره دمنه کلدی لوازم خدمت • و مراسم ثنا و مدحتی ادا ایتدکدن صکره ایتدی

مثنوی

سعادت کون کبی طوغسون تپکده — فلک دایم بلبین بوکسون طپکده

بلالو باشی اولسون بو بینه یوک — سکا یاوز صنان بولماسون ایلک

ای شهریار بخت کشور اول جانور کم

صدمت آواز رعد صلابتی سمع همایونه کدر • و مزاج مبارکه درد سر ویرمشدر • بر کاودر
کیم بیشه حوالی سنده چرایه مشغول ایمش • انها بقرة صفراء فاقع لونها تسر الناظرین
اکر چه که یال و بال و قد و قامتی بی نظیر • و رنک و فر و زیب و صورتی دلپذیردر • اما خلعت
همتی قامت خلقتندن قصیردر • خورد و خواب • و علف و آبدن غیری یه میل ایتمز • و تمام
همتی دایره حلق و شکمدن اوته کیتمز • شیر مقدار قدرت • و قوتن نیجه فهم ایتدک
و حد شوک شوکتن نه درجه ده مشاهده ایتدک قیلدک • دمنه ایتدی انده شوکت و نخوت
کورمدم • تا مرتبه قوتنه استدلال قیلمدم • و ضمیرمده اندن خوف و مهابت بولمدم
تا زیاده احترامین لازم بیلیدم • شیر ایتدی انی ضعفه حمل ایتمک کرک • و انوکله فریفته
اولممق کرکدر • که باد سخت اکر چه کیاه ضعیفه ضرر ایتمز • اما قوی درختلری زیر و زبر ایلر •
مبارزان میدان شجاعت تا خصمن کف کفایتنده تمام عیار بولمیه لر وزنه المزلر • و انلره
قوت و شوکت اظهار ایلمزلر • ع باز از پی صعوه کی نماید آهنک
ع پر و بال آچه می شهباز شکارکسه — دمنه ایتدی ملک انوک امرنه اولقدر
التفات بیورمسون • و انوک جانبن چندان حسابه المسون • که فرا پیشنه بن آنی مرتبه کمالده
بیلمشمدر • و حقیقت حالنه بالکلیه مطلع اولمشمدر • اکر رای عالم آرا اقتضا
قیلورسه • و فرمان قضا جریان نفاذ بولورسه • بن بنده واروب تقریر دلپذیر ایله
مزاجنه کیرم • و زنجیر تسخیرله کشان کشان پایه تخت جهانکیره کتورم • تا سر ارادتی خطه
اطاعته قویه • و آیینه دلدن زنکار مخالفتی یویه • و کمر اذعانی میان جانه چکه • و تخم اخلاصی
زمین اختصاصه اکه •

بیت

و دعوتیله مسخر ایدم انی
آستانکده چاکر ایدم انی — شیر بو سوزدن شاد اولدی • و دعوت

دعوت کاوه اشارت بیوردی • دمنه پر فتنه شنزبه قتنه کلدی جری اللسان فصیح
البیان بی تردد و تأمل مصاحبته آغاز قلدی • و بعد از سلام فتح کلام ایدوب ایتدی

بیت

دیدی اول شیر نر قندر و مک — نه باعث اولدی ترک مرز و بومک

بو مقامه کلمکه نه سبب حادث اولدی • و رحل اقامت ایتمکه نیجه علت باعث اولدی • شنزبه
قلب صافی ایله جواب شافی ویروب • صورت حالی بر بر مرآت خیالنه خامه تقریرله تحریر ایلدی
دمنه احوال شنزبه یه واقف اولنجق • ایتدی بو اقطار و اصقاعک مالکی • و بو بیشه سالکنک
ملکی بر شیر دلیردر که شیر آسمان انوک هیبت و سیاستندن بر کربه ناتوان در • و پیل دمان شکوه شوکتندن
بر پشه کبی لرزان • بنی خدمت رسالت ایله ارسال ایدوب بیوردی که سنی انوک حضرتنه دعوت
ایدم • و بو منوال اوزره مثال ویردی که اکر متابعته مسارعت ایدرسین • تا بو غایته دک
باب ملازمتده واقع اولان تقصیرک صفحه ضمیر جام جهان نما نظیردن آب صفح و عفو ایله محو
و اکر تمرد و اباتر ایدرسین علی الفور دونوب کیدم • و ماجرایی علی ما جری رای عالم آرا و فکر کشور
کشا سینه اعلام و انها ایدم • شنزبه چون نام شیر و سباعی ایشتدی • غایت [illegible]
غیری چاره بولمیوب • ایتدی اکر بنی سیاستدن ایمن قیلورسک • و دفع شور و شر و ضررینه ضامن
اولورسک فرمانکه مطیع اولورم • و دو سیله انکله شرف خدمت • و کرامت ملازمت بولورم
دمنه ایمان غلاظ و شداد ایله کاوه اعتماد و اعتقاد ویروب • معیتله جانب شیره متوجه اولدیلر درکاه
شیره قریب وارنجق دمنه ایلرو واردی کاوک قدومندن خبر ویردی • بر زماندن صکره کاو
کلدی • شرایط خدمتی یرینه کتوروب • شیر حالین خاطرین صوردی • بو نواحی یه قچن کلدک • و کلمکه
نه باعث اولدی دیدی • کاو سرکذشتن بالتمام حکایت ایتدی • شیر ایتدی ای مهمان کرامی
مصرع خوش آمدی و علیک السلام والاکرام • شمدن بو مقامده آرام ایله تا شفقت و
اکراممزدن بهرمند اوله سین • و مرحمت و انعاممزدن نصیب تمام بوله سین • که بزم ابواب فتوح
عنایتمز حرم حمایتمزده مفتوحدر • و مایده پر فایده رعایتمز ملازمان آستانه دولت و سعادتمزه
مبذول در •

مثنوی

زما در شکایت نیابی کسی — درین مملکت کر بکردی بسی

دراول بکاری که نیت کنم •

طرح

اسدی

نظر در صلاح رعیت کنم • | گه و مراسم دعا و تحیت • و لوازم ثنا و

مدحتی یرینه کتوردی • و کمر خدمت و عبودیتی طوع و رغبتله میان جانه بغلادی • شیر دخی رتبهٔ تقربن ارزانی بیوروب روز بروز مرتبه‌سین زیاده قیلدی • و اعزاز و اکرام و اجلالنده و احترامنده قصور قومدی • دایم احوالین تفحص و اخلاقین تفرس ایدوب معیار عقل و درایه‌سین و مقدار تمیز و تجربه‌سین تجسس ایدردی • کوردی که کمال عقل و کیاستله معروف • و تمام فهم و فراستله موصوف • هرچند که تمیز اخلاق و تشخیص اوزاکنده مبالغه قیلدی • و فور درک و دانش و شمول فهم و دور اندیشنه اعتقادی زیاده اولدی ❀ مثنوی

نکو سیرتش دید و روشن قیاس • سخن سنج و مقدار مردم شناس
جهان دیده و دانش آموخته • سفر کرده و صحبت اندوخته •

شیر تأمل بزار • و مشاوره بسیار • و تفکر و استخاره دن صکره گاوک رتبهٔ تقربن زیاده ایدوب محرم اسرار • و مظهر احکام و آثار ایدندی • گاو دخی تنفیذ احکام حکومت • و تمشیت مصالح مملکت • و ضبط ثغور • و ترتیب و تدبیر امور جمهورده بر درجه‌ده آثار کفایت اظهار ایتدی که خدمت شیرده ساعت بساعت رتبه و قربتی زیاده اولوب • بر مرتبه‌یه ایردی که زمرهٔ ارکان دولت • و جملهٔ اعیان حضرتدن تجاوز ایتدی • دمنه کوردی که شیر درجهٔ رفعت گاوی گردونه ییتوردی • و اجلال و اکرامین دایرهٔ اعتدالدن کیچوردی • و مباشرت امورده اکا مقدار و بر فرا اولدی • و مشاوره آراده اکا اعتبار قیلمز اولدی • حسد بصر بصیرتنه پردهٔ نفرت چکدی • و برق خشم خرمن دماغنه شعلهٔ غیرت براقدی ❀ مـ

طوتوب رنگ حسد آیینه سینی • گل ایتدی غیرت اودی سینه‌سینی
حسد هرجا که آتش بر فروزد • هم از اوّل حسود ازا بسوزد •

خواب و قراری کیتدی • و راحت و سکونی ساحت سینه‌سندن رخت کتوردی • کلیله و سکایت و اضطرابنی حکایت ایچون • کلیله خدمتنه کلدی • و ایتدی ای برادر ضعف رای و سوء تدبیری کورورمیسین که تمام همتی خدمت شیره مقصور ایتدم • لطف حیله ایله گاوی خدمتنه کتوردم • اول حضرتده قربت و مکانت بولدی • و جمیع ارکان دولتدن ممتاز و سرفراز اولدی • بن منزل

منزل و محلمدن و مرتبه اولمدن تنزل ایتدم ❀ کلیله جواب ویردی که مصرع
جان من خود کردهٔ خود کرده را تدبیر چیست ❀
بو قضیه طاسی یا بوکه بنه کندوک دردوک و بو غبار فتنه‌یی سن قالدردک سکا اول تمثیل منصوبه اولمشدر که اول زاهده اولمشدر • دمنه ایتدی نه وجهله اولمشدر اول ❀ **حکایت** کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه پادشاهلردن بری بر زاهده بر کسوت زیبا • و خلعت دیبا عطا قیلدی • و بر دزد طرار عیار که قادر ایدی حصار کیوانه نقب اورمغه • و دیدهٔ زهره‌دن سرمه قپمغه • بو حاله مطلع اولوب • عروس طمعی جرکه کلدی و خیال خلعتیله خلوت زاهده واروب • دست ارادتله دامن خدمتنه تشبث قیلدی • و تعلم آداب طریقت • و اطوار حقیقتده جد تمام کوستردی • تا اول حیله ایله محرم خلوتی اولوب • بر کیجه فرصت بولوب خلعتی کتوردی و راه بیابان طوتدی • چون صباح اولدی زاهد خلوتی خلعتدن خالی و مرید جدیدی غایب و ناپدید بولدی • بیلدی که اول کوته آستینک درازدستلکی در

مصرع دراز دستی این کوته آستینان بین ❀ جست و جوی ایچون شهره متوجه

اولوب کیدرکن یولده کوردی که ایکی نخجیر بر بریله جنک ایدرلر • و سر و سینه‌لرله بر برینی اوروب مجروح ایدرلر ایدی • بو حالده که ایکی خصم تیز جنک بر بریله جدالده ایدی • و هر برینک اعضاسندن قان روان اولوردی • بر روباه حریص کلوب اول اقان قانی یالردی • ناکاه بونلر بر بریله طوقشورکن • و ایکی طرفدن باش اوروشورکن • روباه روسیاه میانه راست کلدی • و طرفیننک محکم ضربیله شوب دام بلاکه کرفتار اولدی • زاهد بو صورتی زیاده تعجب ایتدی و اندن عبرت الوب • و تجربه حاصل قیلوب یولنه کیتدی • و شب هنگام شهره ییتشدی و ابواب شهری بسته کوردی متحیر قلدی • زاهد بیچاره کبوتر کبی آواره اطراف شهری طواف ایدوب اقامت ایچون بر مقام تجسس ایدرکن • مگر بر کوشه‌ده بر زن روزنه خانه‌سندن نظاره ایدرکن نظری زاهده راست کلدی • سرکردانلیغندن مرد غریب ایدوکین بلوب • منزلنه دعوت قیلدی • زاهد ده دعا ایدوب • دعوتنه اجابت ایتدی • و اول کاشانه کوشه‌سنده یر کوستردلر • اوتوروب اوراد و اذکارنه مشغول اولدی • مگر اول عورت ناپاک و بدکردار ایدی • و فسق و فجور ایچون

مهیا کنیزکلری وار ایدی مثنوی • ویرور دی هر برینه درلو زینت •

کزردی هر کیجه صحبت بصحبت • اول جواری نک بریسی که تتمهٔ جمال با کمالی

حورا رخسانه جلوه تعلیم ایدردی • واقتاب عالمتاب تاب عذارندن آتش غیرتله یانوب کیدردی • چشم عاشق کشی سینهٔ عشاقی خدنک غمزه یه نشانه قیلمشدی • ولب جان بخشی تلخ کامه تنک شکر کبی حلاوت ویرمشدی • مثنوی

قمر هم شهری سیدی غبغبینک • شکر هم شیره سی شکر لبینک
کلینه سنبلین قیلمش پریشان • اصلمش بر قلبینه بیک دل وجان
لبندن لعلک اولمشدی یری تنک • دهانندن شکر قلمشدی دل تنک

برجوان زیباروی مشکین بوی سروبالای ماه سیما • شیرین زبان باریک میان ایله • که ترکان ختایی حسن زلفندن سنبل کبی پیچ وتابده • ونوش لبان سمرقندی شوق شور انکیزندن دل عشاق کبی اضطرابده ایدی • بیت

زلفی چکونه زلفی هر حلقه پیچ وتابی • روبی چکونه روبی خوبی جوافتابی
بیقردی آفتابی حسنی تابی • حجاب اولماسه زلفینی سحابی
نطاق تعلقی میان جانه بند • وطوق تعشقی کردن عروس دله پیوند ایتمشلردی • وپیوسته مهر وماه کبی بر منزلده قران • وزهره ومشتری کبی بر برجده اجتماع واقتران ایدرلردی • جوان غیرت عشقدن قومزدی که غیرلر دخی اول جاریه نک جرعهٔ وصالندن بهره مند اوله لر • وتشنکان بیابان طلب هزار زور وتعبله چشمهٔ زلالنه یول بوله لر • بیت

کورمسم بر دم سنی غم درد ناک ایلر بنی • غیرله کورسم سنی غیرت هلاک ایلر بنی

اول عجوزه بدلردار کنیزک بو معامله سندن عاجز اولمشدی • وکثرت خرج وقلت دخلدن بی طاقت اولمشدی • اما چون جاریه حجاب حیاسی میان کتورمشدی • وهوای جانانده نقد جانن کف دسته کتورمشدی • ممتنع اولمق مقرر ومحکم اولمغین بالضروره اول جوانک هلاکنه قصد ایتدی • واول کیجه زاهد اونک خانه سینه مهمان ایدی • صحبت تزیین ایدوب فرصت کوزتدی • وجام مالامال ایله عاشق ومعشوقی پایمال خیل خواب ایتدی • چون اهل خانه شراب خوابله مست خراب اولدیلر بر مقدار زهر هلاهل حل ایدوب • بر ماسوره یه قودی • وماسوره نک بر طرفین دهانه • وبر جانبن منخر جوانه قویوب • دله دی که نفخ ایده تا اول

اول زهرک بعضیسی جوانک دماغنه کیده • ناکاه جوان بر عطسه ایتدی منی جواندن سوا خروج ایدوب بخار قوتیله زهرک کلیسی کلوی عجوزه کندی • وفی الحال تاثیر ایدوب هلاک اولدی • وبسیط خاک وجود زن ناپاکدن پاکیزه وپاک اولدی • مصرع هم در سر آن رویی که در سر داری

من حفر بئرا لاخیه فقد وقع فیه • زاهد بو حالی مشاهده ایتدی • واول شب بو عجبی که روز قیامتدن آکا دراز کلمشدی • هزار تعبله پایانه ایلتوردی • تا شول وقت زاهد صبح نورانی • زاویهٔ شب ظلمانیدن چیقوب محرابه • والصبح اذا تنفس • سجاده سیله روی زمینی مزین قیلدی • ومضمون آیهٔ عالی رایت یخرجهم من الظلمات الی النور • عالمیانه روز روشن کبی معاین ومبین اولدی • بیت

نشست رخ آینه جبینی ز زنک • یافت صفا کنبد آئینه رنک
زاهد دخی اول طایفه بدنهادک ظلمت

فسق وفسادندن خلاص اولوب بر منزل دخی طلب ایتدی • اتفاق بر کفشکر که کندویی زاهدک مرید ومعتقدلرندن عد ایدردی • بر سبیل تبرکا اوینه الندی • وجماعتنه لوازم خدمت ومراسم ضیافتی کما ینبغی وصیت ایدوب کندو بعض احبابنک دعوتنه اجابته کیتدی • کمرا اونک خاتوننک برجوان خوش طبع وزیبا خوی وآراسته روی وسلسله موی • بیت

بذله کوی وعشوه ساز وشوخ چشم وغمزه زن • بویله اولسه برجوان اولور بلای مرد وزن

دوستی وار ایدی • که میانلرنده بنای میل وتعلق • وقواعد مهر وتعشق متشید واستوار ایدی • انلرک میانلرنده دلاله بر حجام عورتیدی • که دله محتاله مکر وحیله اوکرردی • فن سحرده برمشابه ده ایدی که افسونله آب وآتشه امتزاج • وسهیل وثریایه ازدواج ویرورلردی • ودم کرم وکلمات نرمله پولادی موم • وصخرهٔ صمایی ادیدوب صوم ایدردی • مثنوی

زن مکاره ایدی اهل تلبیس • که ده آکا شاکرد ایدی ابلیس
النده سبحه وباشنده میزر • ولیکن غول کبی رهبر شر
لبی ورد ودرونی سحر ونیرنک • داشی ساده ولیکن ایچی پر رنک
سوس آیا منی کورمش کیچورمش • سوا یولنده جوق الیمش یوپورمش

زن کفشکر چون داری اغیاردن خالی وعاری بولدی • فضائی باغی سوای وصال یار ایله طولدی
فی الحال زن حجامه کیفیت حالی اعلام ایدوب ایتدی یاره خبر ایله که بو کیجه شکری غوغای عسس در

بیت

وصحبت بی تشویش شحنه وعسس یوق
بلای شحنه آشوب عسس یوق

پسنو که بندن ارتوق تحکس یوق
اشارت دلاله ایله جوان دلدار

حلقه وار در خانهٔ نکارده حاضر اولوب • منتظر فتح الباب ایدی که ناکاه کفشکر بلای ناکهانی کبی
کلوب اول بیکانه یی خانه سی او کنده کوردی • کرکه بوندن اسبق بو تهمت خبری سمعنه ایرشمش
و بحکم • من یسمع یخل • قلبنده فی الجمله یر اتمشدی • بو زمانده که اول جوانی قاپوسی او کنده
کوردی یقینی غالب اولوب مضمون مظنونه جازم اولدی • وعرق غیرتی مضطرب • ونایرهٔ حمیتی
ملتهب اولوب اوینه کلدی • زن بدبختی محکم لت ایدوب تادیب منع ایتدکدنصکره بر ستونه
بند ایدوب کیتدی • وکندو واروب بالین آسایشه باش قویوب یاتدی • مرد زاهد بو فکرده
که بو بی شفقت وبی رحم بی جرم وجنایت • بو عورته بو قدر لت اتمک • روش مروتدن دوردر
کرک ایدی که بن شفاعت ایدوب • بو شناعتدن منع ایدیدیم دیرکن ناکاه زن حجام آواز ادوب
ایتدی ای یار جفاکار • بو جوانه نیچون بو قدر انتظار ویروب بن کناه دکلمیدر • امعد جه تتدن

بیت

نور قمری سیمبر نوری وار
فرصتی فوت ایلمه یوز طوتمشکن یوز نکار

یار راکر سر بر سیدن بیمار غمست
کو بران خوش که سنور شعسی می آید

ع

زن کفشکر آواز حزین ایله ای فتنه دعوت اتدی وایتدی • قطعه

اسوده ولا حال دل زار چه دانی
تو نخواری عشاق جکر خوار چه دانی

ای فاخته پرواز کنان بر سر سروی
در دل مرغان کرفتار چه دانی

ای یار نامهربان ناله زاری ایشتت سم حالی معلوم ایله اندن سرزنش ایت • بو شوهر بی
رحم که اول شوخ چشمی قپوده کوروب ناکاه دیو دیوانه کبی ایچرو کیروب • بنی لت بی نهایه ایله
بی طاقت ایتدکدنصکره بو ستونه محکم بند ایدوب • بیت

اه کم سرو نازپرورد ک •
اولدی اوستونی خانه درد ک

اکر بن مضروب شکسته یه مومیای شفقتک • واول مجروح دلخسته یه مرهم مرحمتک واز

وار ایسه لطف ایت بنی بندن خلاص ایله • وبو قدر رحمت ومحنته مقارنه دخی بستودیر که
بندن بدل بنی ستونه بند ایدیم • وبر دفعه دلداره واروب اعتذار ایدوب فی الحال ینه کلوم
وسنی بندن خلاص ایدوب وضع سابق اوزره اولم • اکر بن بی طاقته بو مرافقتی ایدرسه ا
کوررسک بنی رهین منت • وسنی حلیمی ممنون منت قیلورسن • زن حجام دخی رحمت و
مرحمتدن مقتضاسنه رضا ویردی • واندن بدل کندولی ستونه بند ایدوب • الی الشره
کوندردی • زاهد بو کلماتی استماع ایلمکله سررشتهٔ سبب جنک زن وشوی حکیمه دوشدی •
بو اثناده کفشکر بیدار اولوب • عورته آواز ایتدی • زن حجام ناکاه آوازدن بیله و
کیفیت حاله مطلع اوله دیو خوفندن جواب ویرمدی • کفشکر هر بار که فریاد ایتدی •
زن حجام جوابه اقدام ایتمدی • کفشکر بو حالدن غایت منفعل وآتش خشم ونایرهٔ غضبی مشتعل
اولوب فی الحال قشکرده بین الینه الوب کلدی • وزن حجامک بورنن کسوب الینه ویردی
معشوقه کوندر که خوش تحفه در دیدی • زن ترس وهراسندن فریاد ایتمیوب صبر ایتدی
وکندو کندو یه تعجب ایدوب ایتدی عجب حالیدر • مصرع •

عشرت دکری کرده محنت دکری دیده •
غیر حلیمی وانا المعاقب فکم

فکانی سبابة المتندم •
چون زن کفشکر کلدی زن حجامی بوددم

بلایه کرفتار کوردی • بغایت ملول ودلتنک اولوب زار زار اغلدی • وبسیار اعتذار
صکره بندن کیدروب وضع سابق اوزره کندن ینه ستونه بغلدی • زن حجام بخاتسون
ضروری بورنن الینه الدی • وافتان وخیزان • وترسان ولرزان • اوینه کلدی • بیت

کاغلر حیرتندن که کولردی
کهی غیرت الی صاحین بولردی

زاهد بو احوالک جملهسین مشاهده قیلدی • و بو بو عجبدن که کهوارهٔ پردهٔ غیبدن عرصهٔ
ظهوره کلمشدی • حیرت اوزره حیرتی زیاده اولدی • اما زن کفشکر چون بر ساعت کیجدی
دست مکر وغاسنی قبلهٔ دعایه احدی وایتدی • مثنوی

الها پادشاها کردکارا •
خدایا قادرا پروردکارا •

سکا مخفی دکلدر هیچ برراز •
دروغ وراستدر قانکده ممتاز

بو حالم دین ظالم بکا افترا ایدوب بر فعل حرام ایله تهمت اتدی • و بر معصیت سببی ایله
که بندن صادر اولمدی جزا و عقوبت روا کوردی • آلهی فضل و عنایتکدن سن مدد قیل
و بو عضو مقطوعمی که زینت چهره جمالمدر بکا بینه رد قیل •

نیم صد قسم یوزین پر نور ایله — دروغ و شک نقابن دور ایله
کیدر یوزدن طمانینی کما نک — یوزین آچ کون کبی رازنهانک
خلاص ایت دامنم تهمت الندن — بنی قورتار ربو بر محنت الندن

عورت تضرعده ایکن کفشکر سدا اولدی • چون ناله زرق آمیز و دعای شور انکیزین
اشتدی • فریاد ایتدی که ای نابکار تیره روزکار بونه حاجتدر که دلرسین • و بو نیجه مناجاتدر
که ایدرسین بلزمی سین که فاجرک دعاسی اول درکاه ده روا اولمز • و فاسقلرک دعاسی
اول درکاه ده روا اولمز • نیازی اول آستانه ده اعتبار بولمز •

کرت سواست که کاری زغیب بکشاید — زبان پاک و دل پاک مردومی باید

ناکاه زن نعره ایتدی ای ستمکار دل آزار • کل قدرت آلهی یه نظر ایله و فضل نامتناهی
کور که چون بنم دامن عصمتم بو تهمت آلایشندن پاک ایدی ایزد سبحانه و تعالی بو کسته نک
بورنن عطا ایدوب درست ایتدی • و بن بیچاره خلق میاننده فضاحت فضیحتدن صقلدی
مرد ساده خاطر • زن فاجردن بو کلماتی ایشدیجک متحیر و متعجب اولدی • و چراغ کتوروب
کلدی زنی سلامت کوردی • و بورنن برقرار بولدی • و زحمدن هیچ علامت احساس ایتمدی
فی الحال کناهنه اقرار و افتراسینه اعتراف ایدوب • اعتذاره مشغول اولدی • و تلطف تام
و تعطف تمام ایله دست و پاسندن بندین کیدردی • و دست و پاین اوپوب توبه ایدر
نصوح ایدردی • که من بعد بی بینه باهره • و بی حجت ظاهره • بونک امثالی افعاله اقدام ایتمیه
و هر عمار فتنه ساز سوزیله زن پارسا و عیال پاکباز ین آزرده قلمیه • و بقیة العمر بو زن
مستوره مستجاب الدعوه نک فرمانندن تجاوز ایلمیه • بو جانبدن زن حجام ستمدیده
بینی بریده خانه سینه کلدی متحیر که نه وجهله تدارک ایده • و بو واقعه شوهرینه نه صورتده کوستره
و خویش و بیکانه نک سؤالنه نه طریقله جواب ویره و دوستلرینه و همسایه لرینه بو بابده یو

نه یوز ایله اعتذار ایلیه • بو اثناده حجام جامه خوابدن طوروب عورتنه صباح قریبدر آلات
و اسبابمی الیور که فلان خواجه خدمتنه کیدرم دیدی • زن توقفله جواب ویردی • و اسبابنی ویرنجه
زمان تمکث ایتدکده نصکره کیسه دن بر اسپتره چیقاروب تنها صونی ویردی • مرد حجام خشم
تمام ایله شب تیره ده اسپتره یی زن جانبنه اتدی • و دشنام و تشنیع کلامه آغاز ایتدی • ناکاه
زن فریاد ایلیوب مدد بورنم دیو کندوسین یردن یره ویردی • حجام بو حاله متحیر قالوب طوردی •
اقربا و همسایه لری حجامک اونه جمع اولدیلر • اول زنی خون آلوده بینی بریده بولدیلر • حجامه زبان
ملامتی دراز • و انواع اطاله و سرزنشه آغاز ایتدیلر • اول بیچاره حیران قالدی نه انکاره مجالی
وار • ونه اقراره ده جک حالی • چون چهره روز جهان افروز ورای پرده ظلمتدن نمایان
و آینه کیتی نمای خورشید جام جمشید کبی درخشان اولدی

چو صبح اولدی و یوز کوستردی خورشید — فلک الدی الینه جام جمشید

اقربای زن جمع اولوب حجامی قاضی یه الندیلر • اتفاق زاهد دخی خانه کفشکردن چیقوب عیار
احوالنی استفسار ایچون محکمه یه وارمشدی • چون خصما حجام قضیه قاضی یه مرافعه ایتدیلر •
قاضی بیوردی که ای استاد کناه ظاهر و سبب شرعی ثابت اولمدین نیچون بو عورتی سلیجلدک
حجام متحیر اولوب تقریر حجتده عاجز اولدی • قاضی دخی الجروح قصاص نص قاطعی موجبنجه قصاص
امر ایلدی • زاهد چون بو حالی کوردی قاضی حضورینه کلوب ایتدی ایها القاضی • بو امرده فکر
وافی • و رای شافی ایدوب • و دیده فراستله نظر کافی بیورمق کرک • زیرا که بنم جامه می دزد
المدی • و روباهی تخجیر لرهلاک قیلمدی • زن فاجره نک زهره سین زهر چاک ایتمدی • زن حجامک
بورنن کفشکر قطع ایلمدی • بلکه بو بلالره ابتلایه بنم نفسمز باعث اولمشدر • مثنوی

نه اولدی بزه باعث بز اولدق — جزای فعلمز در بو که بولدق
سوا غولینه اویدق بولدن آزدق — وفا سنز نامه نیبنی اکری یازدق

قاضی حجامدن ال چکوب زاهد جانبنه متوجه اولدی • و ایتدی بو معمانک بیانن و بو مجملک ترجمانن
ایدوب تفصیل ایله عیان ایتمک کرک • زاهد دخی سرکذشتن من اوله الی آخره قاضی یه حکایت
ایدوب ایتدی اکر بنده مرید جمع ایتمک سوداسی اولمسه ترهات دزده فریفته اولمیوب اول

عیار مکار فرصت بولوب بنم جامه می المزدی • ورو بابک اگر حرص و شره سی زیاده ملبوس
خون خواره لیقدن فراغت قیلسه ایدی نخجیرلرک آسیب ضربندن هلاک اولمزدی • اگر زن بدکار
جوان غافلی زهر بلاهل ایله هلاک قصد ایتمیدی • جان شیرینی برباد قیلمزدی • اگر زن حجام
اول فعل حرامه مددکار اولمسه کفشگرانی مثله قیلمزدی • و هر کیمسه اسائت ایله احسان توقع ایتمک گرک
و کیمکه شکر دلیله تخم حنظل اکمک گرک • • • نظم

چنین گفت دانای آموزگار — مکن بد که بد بینی از روزگار

بو مثلی انگیچون گتوردم تا بیله سین که بو گرداب بلا و محنته سن یتی اتدک • و بو بابده رنج و

مشقتی سکا سن فتح اتدک — پس اتدک کند و گلزارک یرین خار
پریدر کاوله سین بلبل کبی زار — ع — آخر زکه نالیم که از ماست که بر ماست

دمنه ایتدی بلی راست سویلرسین که بونی بکا بنه بن اتدم • ولی سن بو بابده نه تدبیر ایدرسن و بو عقده نک حلنده نه حیله تدارک ایدرسین • کلیله ایتدی بن اولدن سکا بو عملده موافقت اتمدم • و بو طریق پلوکده سکا مرافقت گوسترمدم • حالیا دخی بو بابده کندومی برطرف بیلورم • و بو خصوصه دخل ایتمه دن تمام احتراز قیلورم • مگر سنک حقکده بنه سن فکر ایده سین که دیمشلردر مصرع هرکسی مصلحت خویش نکو میداند •

دمنه ایتدی بنم فکرم بودر که ممکن اولدوغی مقدار بذل مقدور و صرف مجهود ایدوب کاوی پایه سندن ابندرم • و حضور ملکدن مردود ایدوب • بلکه مملکتدن سوردورم • که مذهب حمیتده اهمال و تقصیره رخصت بولمزم • و اگر طریق تغافل و تکاسله سلوک ایدرسم ظنم بودر که ارباب خرد و مروت قتنده معذور اولمزم • اندن صکره منصب جدیدن قطعی توقع قیلمزم • و کندو حدمدن زیاده منزله طلب ایلمزم • فضلای حکما بیورمشلردر که اگر عقلا بش خصوصده بذل مقدور ایده لر معذورلردر • اول طلب ایتمک شول منصبی که سابقده اکا متصرف اولمش اوله • اکنجی پرهیز ایتمک شول مضرتدن که بر کره انی تجربه قیلمش اوله لر • اوچنجی مالک اولدقلری منفعتی محافظه ایتمک در • دردنجی ورطه آفتدن خلاص اولمقده مبالغه ایلمکدر • بشنجی زمان مستقبلده جلب نفع و دفع ضرر ملاحظه ایتمک

ایتمک بنده همان اکا سعی ایدرم که بنه اول کی منصبم میسر اوله • و جمال حالم اول رونق و لطافتی بوله • پس طریق بودر که کاو بر منصوبه گنجم که یار و یاریندن وجودی نطعنی دوره یا خود بو سرمنزلدن رخت اقامتی مرو وادی یه دخی ایندره • اول گنجشک ضعیفدن کمتر دگلم که باشه دن انتقامین الدی • کلیله ایتدی نیجه اولمشدر اول حکایت دمنه ایتدی ایکی گنجشک بر درخت گوشه سنده آشیانه طوتمشلردی • و متاع دنیادن آب و دانه یه قناعت ایتمشلردی • بر قله کوهده که اول درخت انوک دامنده واقع اولمشدی بر باشه مقام اتمشدی • که وقتها بر گوشه دن برق خاطف کبی چیقردی • و صاعقه وار طیور مرغزارک

خرمن جاننه اود دوشوردی • بیت — گهی گوپنجه بر مرغان گشودی •
اگر پنجاه بودی در ربودی • — هرگاه که گنجشکلر بچه گتورورلردی

و یوز محنتله پرورده یتورورلردی • ناگاه اول باشه کمینگاهدن ظاهر اولوردی • و بچه لری بر بر شکار ایدوب کمین یردی • و کمین بچه لر بنه طعمه ایلدردی • بیچاره گنجشکلره حب الوطن من الایمان مقتضاسنجه اول منزلدن جدا اولمق متعذر • و بیداد باشه جفاپیشه دن دخی انده اقامت متعسر اولمشدی • م نه روی سفر کردن و نه رای اقامت اتفاق بنه بر نوبت بچه لر قوت بولوب • قر پر و بال الله جنبشه گلمشلردی • و پدر و مادر دیدار فرزند ایله خوش دم اولوب • انلرک پرواز اثرلرندن شاد و خرم اولمشلردی • ناگاه اندیشه باشه خاطرلرینه دوشوب بالکلیه بساط نشاطی دوروب • اضطراب تمامله گریه و زاری آغاز ایتدیلر • بو بچه لردن بریسی که علامت رشد و ذکا ناصیه حسننده هویدا ایدی • انلردن کیفیت حالی و فرحدن ترحه باعث انتقالی استفسار ایتدی • ایتدیلر ای پسر وای پاره جگر • بیت از ما مپرس که آتش دل تا چه غایتست •
از آب دیده پرس که او ترجمان ماست • پس سبب تشویش اندیشه و قصه غصه باشه بیداد پیشه یی علی التفصیل اعلام ایتدیلر • پسر ایتدی ای پدر و مادر حکم قضا و قدره عدم رضا اگرچه طریق بندگان خدا دگلدر • اما مسبب الاسباب هر درده بر دوا

مقدر • و هر رنجه بر شفا میسر اتمشدر • — نظم — اولومدن غیری یه هب چاره واردر

اوکلمز دنیه ده نه یاره وار در •	بیمکن که بو غائله نک دفعنده سعی بلیغ

ایده بیلمز • و بو عقده نک حلنده جهد تمام ایلمه سز بو آفت بزدن مندفع و بو قساوت
سزدن مرتفع اوله • کنجشک ایله بو تدبیر بغایت دلپذیر کلوب • بری سی بچه لرنک تعهد
حالیچون قالدی • و بری سی دخی بو درده دوا طلبی ایچون پرواز کلدی • جون بر زمان طیران
قیلدی خاطرینه بو خلجان ایتدی که آیا نه جانبه کیدم • و درد درون و حال دکرکونم کیمه

تقریر ایدیم • بیت	بدرد دل کرفتارم دوای دل همی خواهم •
دوای درد دل کاریست بس مشکل نمیدانم •	قضای الهی مکر بر سمندر که معدن آتشدن

چیقوب فضای صحرایی کشت ایدردی • و کنجشک نظری اکا راست کلدی • جون اول شکل
عجیب • و هیکل غریبی کوردی کندو به ایتدی • وارین درد و غمم بو حیوان بو العجبه اعلام
ایده یین که شاید مصرع که از کار فرو بسته ما بکشاید
پس تعظیم تمام ایله سمندر قاتینه واردی • لوازم ثنا و سلام • و مراسم اعزاز و اکرامی
یرینه کتوردی • سمندر دخی غریب پرورلک و مسافرنوازلک شرایطین تقدیم ایتدکدن
صکره بیوردی که بشره کده آثار ملال و ضمیرکده غبار انفعال وار • اکر رنج راه و شداید
سفردنسه بر زمان سایهٔ حمایتمزده آرام ایله تا راحت اوله سین • و اکر بر حالتک
دخی وار ایسه اعلام ایله • باشد که بزم کفایتمز ایله دردکه چاره بوله سین • کنجشک بیچاره
حال زارینی بر درد ایله که اکر سنک خاره بر ذره سین اشتسه تأثیرندن پاره پاره اولیدی •

سمندره شرح ایلدی • بیت	با هر کسی که شرح دهم داستان خویش
صد داغ تازه بر دل آن ناتوان نهم	سمندر جون بو کلمات شرراثری اشتدی

کانون درونی شعلهٔ رقتله پر آذر اولوب • ایتدی غم یمه که بن تمام عمومی اوچ کوزدن
کتوره یین • بو کیجه انلرک خانه و آشیانه لرین آتش فنایه اوره یین • همان بکا منزلکدن نشان ک
و بونده طوره سین آشیانکه وار که بن سنی قنده ایسک بوله یین • ریش درونکه البته
مرهم اوره یین • کنجشک سمندره آشیانه سندن نشان ویروب • علامات و اماراتینی
بیان قیلدی • و دلشادمان و نشاط فراوان ایله آشیانه سی جانبنه روان اولدی • اول زمان

زمان که سمندر مهر آتش شفق سپهرده نهان اولوب • عصافیر انجم حوالی آشیانهٔ آسماندن
طیران قیلدیلر • سمندر تیز پر بو عهد اوزره بر جمع کثیر • و جم غفیر ایله طوروب هم پروازلریله سر
منقار و چنکاللریله بر مقدار نفت و کبریت آلوب عفریتلر کبی آتش فشان • آشیانهٔ کنجشکه روان
اولدیلر • انلرک دلالتیله خانهٔ باشه یه واردیلر • اول زمانده که باشه بچه لریله کریبان خوابه باش
چکمش ایدی • و صیاد اجل دیدهٔ بصیرتلرینی سوزن غفلتله دکمش ایدی • بیت

یا راقد اللیل مسرورا باوله •	ان الحوادث قد یطرقن اسحارا

چنکال و منقارلرنده اولان نفت و کبریتی آشیانه لرینه نثار ایدوب دوندیلر کیتدیلر •
شعلهٔ قهر الهی اول ظالملک خانه سینه دوشوب • خواب غفلتدن اول وقت اویاندیلر که دهشت
تدارک اولمایه نک اطفاسندن قاصر ایدی • لاجرم پدر و مادر • و پسر و دختر سراسر
خانه و آشیانه لریله خاکستر اولدیلر • فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین

بیت ستمکر ز ظلم آتشی بر فروخت	جو زد شعله اول هم اورا بسوخت

بو مثلی کتوردم تا بیله سین که هر کیمسه دفع عدوده مجد • و انتقام خصمده مجد اولسه اکرچه اول
خرد و ضعیف • و خصمی بزرک و قوی دخی اولورسه امید نصرت ممتنع • و رشتهٔ فرصت منقطع
دکلدر • کلیله ایتدی حالیا شیر اکا سایر ارکان میانده مزید امتیاز ویرمش • و لوای تقرب
دولتن فرق فرقدانه یتورمش • پس ملکک خاطرین اندن متنفر • و مزاج شریفین اندن متغیر قلمق
بغایت مشکلدر • که پادشاهلر که برکمسنه تربیت ایتسه لر بی سبب کلی خوار ایتمزلر • و هر کیمی که جاه
مذلتدن جاه و منزلته یتشدره لر • بی جرم عظیم نظر عاطفتلرندن دور ایتمزلر • بیت

جو بر آب فرو می نبرد حکمت چوب	شرم دارد ز فرو بردن پرورده خویش

دمنه ایتدی سبب کلی بو یتمز می که ملک انوک تربیه سنده افراط و سایر ارکان حقنده تفریط ایتمکله
آستانه سینه ملازمتدن جمله سین متنفر قیلمشدر • و انلرک منافع خدمت • و فواید نصیحتلری
اندن منقطع اولمشدر • بوندن ملکه نیجه آفات و مخافات متوقعدر • حکما بیورمشلردر که آفت
ملک و خطر مملکت بو التی علتدن ناشی اولور • اول حرمان یعنی دولتخواهلری کندودن مهجور
ایتمک و ارباب رأی و تجربه یی حقیر و خوار طوتمق • ایکنجی فتنه یعنی بی جهت جنک و جدال و اوضاع مخالف

وناشایسته احوال اتمک • اوجونجی سوا یعنی شغف مصاحبت عوانی • ورغبت شکار وادمان
شراب ومیل لهو واستماع اغانی • دردنجی خلاف روزکار در یعنی اول وقایع که واقع
اولور مثل وبا وقحط وحرق وخسف وزلزله وغرق • بشنجی شدت خویلق یعنی خشم وغضبده
افراط • وفرمان سیاستده عدم احتیاط • آلتنجی جهل یعنی مقام صلحده جنک ومحل جنکده
صلح ووقت ملاطفتده مخالفت • وزمان عنفده لطف • بيت

جنک وصلح بی محل ناید بکار •	جای کل کل باش وجای خار خار

کلیله ایتدی جزم ایلدم که مکر مکری بیان جانه چکمش سین • وتخم انتقامی خاک هلاک شنزبه ده
اکمش سین • ودیلر سین که سنک کرکدن اکا بر ضرر ایرشه • ونایرهٔ شرکدن اکا بر شرر یتیشه •
فاما غافل اولما که مقدمات آزار ابرار بر نتیجه ویرر • وحاسدک قصد فاسدی ینه کندویه عاید

اولور • بيت	هرکه بدی کرد بجز بد ندید •
افت آن زود بوی در رسید •	هرکمسه که بصر بصیرت وعین عبرتله

ملاحظه قیله بو عالم عالم مکافات ایدوکنه عالم اوله • شنک بو قدر که جانب خیر ومرحمته
مایل اولسه کرک • ودست وزبان آزار وایذای خلقدن محافظه قیلسه کرک • نته که اول
پادشاه عادل قیلمشدی • دمنه ایتدی نیجه مسموعک اولمشدر اول • حکایت
کلیله ایتدی روایت ایدرلر که زمان قدیمده بر پادشاه ظالم واریدی • که دست تسلطی وتعدیسی
کریبان رعیتی چاک اتمشدی • وقدم طغیانی جادهٔ عدل واحساندن طشره کتمشدی • بيت

شیر سنکله کویا اولمشدی پرورده	جور وفساد وشردن اولمشدی آفریده

ظلم وستمی بر غایته ایرشمشدی که سرآن سرسالکنت • عامهٔ رعیت دست دعایی رفع ایدوب
اکا نفرین ولعنت ایدرلریدی • وبادل شوله آوجیقرمشدی که سلاطین زمان میاننده
اکا ملک ظالم دیرلریدی • اتفاق برکون بو پادشاه شکاره کتدی چون شکاردن فارغ اولوب
مسند سلطنته جلوس ایتدی • منادیلره ندا ایتدردی که ای عامهٔ رعایا • وای کافهٔ برایا • سوابق
ازمندن الی هذا الآن حجاب جهالت • دیدهٔ بصیرتمی رؤیت روی صوابدن منع اتمشدی • و
دست عصیانم محرومان عمدیده • ومظلومان ستم رسیده یه جنجر ستم چکمشدی • حالیا

بشارت اولسون که رعیت پرورلک معدلت کسترلک طریقنده قدمم ثابت وراسخ در •
وعزم جزمم سابق اتدوکم قانون ظلم وستمکاری فاسخ وناسخ در • فکر ایلمم اولدر که من بعد بر افریده
نک خرمن حالنه شرر شرمدن بر شرر ایرشمیه • وبر ستم دیده نک کف پای جانبه خار آزار و

اضراردن بر ضرر تیشمیه • بيت	زمینی ایلیم عدلمله معمور •
جهانی ایلیم جودمله مسرور •	رعایا بو نویدله حیات تازه • ورات

بی اندازه بولدی • وفقرانک روضهٔ امیدنده غنچهٔ مراد شکفته اولدی • بيت

ازین نوید مبارک که ناکهان آمد	بشارتی بدل مژده بجان آمد

القصه ایام دولتنده احکام معدلتی بر مرتبه یه ایردی که آهو بره بستان شیردن شیر بجردی
وخرکوش تازی ایله بازی ایدردی • تذرو بازله بر خانه ده انباز • شاهین قازیله بر هوا ده

دمساز اولمشدی • قطعه	ز عدل او شده باز سفید جفت کلنک
ز امن او شده شیر سیاه یار شغال	نه آن فراز پرد در هوا بدان چنکال
نه این دراز کند در زمین بدین چنکال •	اجرای احکام نصفت وعدالتده •

بر مقامه واردی که نام نوشیروان زاویهٔ نسیانده قالدی • تا بو سببله لقبی شاه عادل
نامنه مبدل اولدی • برکون خواص وحرم سلطنتدن بری بو فرصت بولوب کیفیت حالدن
سؤال ایتدی • ومرارت جور وجفا حلاوت جود وسخایه بدل اولمه سنک سبب وباعثنی
صوردی • شاه ایتدی بن اول کون که عزم شکار اتمشدم • وقصد صید ایچون مرغزاره
چیقمشدم • فضای شکارکاهده تک وپوی ایدرکن • هر جانبه نظر ایدوب کیدرکن •
ناکاه کوردم که بر روباه سکردوب کیدر • وبر سنک عقبنه دوشوب دندانیله سکرلرین
چکوب دیدر • بیچاره روباه پای لنکله بر سوراخه کردی قورتلدی • سنک دونوب کیدرکن
بر پیاده بر سنک اتوب اتفاق سنکک پاینه راست کلوب شکست اولدی • وبر ساعت
کیچمدن پیاده نک ایاغین بر آت دپوب سنک انتقامین الدی • بر مقدار کتمدین اتوک دخی
ایاغی بر سوراخه کیچوب خرد اولدی • چون اثری بو کیفیته اوزره مشاهده اتدم کندو نفسمه
ایتدم کوردکمی نه عمل اتدیلرسه جزاسین بولدیلر وجزاء سیئة سیئة مثلها • بيت

کبک موری خورد بازآمد قصاص از کبک خواست
بعد از ان آمد عقاب واین عمل با باز کرد

فعلت فقلت وسیقتل قاتلک · معلوم اولدی که هر عمله مکافات اولورمش واحسان

اساندن هرکیشی ایتدوکین بولورمش	نیک در باب بد مکن زنهار ·
که بد و نیک بازخواهی دید ·	بومثلی اول اجلدن کتوردم که مکافات

آزار وانتقام اضرارده کیجه سین که مبادا انک شامتی بیه سکا عاید اوله حدیث من حفر بئرا لاخیه وقع فیه · فحواسی سنک حقکده ظهوره کله · دمنه ایتدی بن بو خصوصده ظالم دکلم بلکه مظلومم وستمکر دکلم بلکه ستم کشم · مظلوم اکر ظالمدن انتقام صددنده اولسه طریق مکافاتدن لازم کلورمش · وابتداسنده آزار قصد ایتمه عند الله مجرم وکنهکار قجی اولورمش · کلیله ایتدی فرضا که بو عملدن سکا شایبه خلل لازم کلمزمش · اما کاوک هلاکنه نیجه قادر اولورسن · که انوک قوتندن عشر عشیری قدر قدرتک یوقدر · وانوک اتباع سنک اصحاب واحبابکدن چوقدر · دمنه ایتدی بنای امور وفور قوت وزوره · واساس کار کثرة اعوان وانصاره · مبنی دکلدر · بلکه رای راست وتدبیر درست بو جمله دن مقدمدر که
الرای قبل شجاعة الشجعان
زیرا اول کسنه که رای رویتله میسر اوله غالب بودر که زور وقوت اندن عاجز قلور

کارها راست کند عاقل داناسخن	که بصد لشکر جرار میسر نشود

مکر کوشش ایتمدیکه که اول زاغ حیله کار · اول مار ستمکاری حیله ایله نیجه هلاک ایلدی · کلیله ایتدی نیجه اولمشدر اول · دمنه ایتدی اشیاده کلمشدر که

حکایت

بر زاغ بر کوه کمرنده خانه وبر سنک شکافنده آشیانه طوتمشدی اول سوراخ جوارنده بر مار اژدرها کردار که آب دهانی زهر هلاک وممات · ولعاب دندانی مبطل مزاج بقا وحیات ایدی توطن ایتمشدی · مار زاغک بچه لرین هرکاه شکار ایدردی وجکر زاغی آتش فراق اولاده یراغ ایلردی · چون مار ستمکارک ایذا وآزاری حددن کیجدی · وزاغ بیچاره تنک کار جانه وکارد استخوانه یتدی · ضروری مارک هلاکین

هلاکین تدارک ایتدی ودوستلرندن بر شغاله حالین حکایت ودشمن بدسکالدن شکایت ایدوب ایتدی بر فکر ایلدم که بو مار بچه خورک بلاسندن قورتیلم · وبو ظالم جان شکارک جفاسندن خلاص اولم · شغال ایتدی بو بلانک دفعنده · وبو غایله نک رفعنده نه چاره فکر ایلدک زاغ ایتدی فکرم بودر که چون دیده ماری خواب آلوده کورم منقار خونخوار ایله چشم جهان بیننی چیقرم تا بردخی بنم قرة العینم اولاده نظر ایتمیه · وفرزندلرم انوک شر وشرندن امین ومامون · وضرر زهرندن محفوظ ومصون اوله · شغال ایتدی بو تدبیر غایتده سخیف وصوب صوابدن نهایتده منحرف در · عقلا قصد اعدا · ودفع بلاده بر حیله تدارک ایدرلر که انده خطر جان اولمیه زنهار بو فکردن فارغ اول که تا اول ماهی خوار کبی اولمیه سین · که هلاک خرچنکه سعی ایتدی وسوء تدبیرندن چنک خرچنکده ورطه هلاکه دوشوب سررشته خلاص الندن کتدی زاغ ایتدی نیجه اولمشدر اول · شغال ایتدی

حکایت

بر ماهی خوار بر جویبار کنارنده وطن ایتمشدی هرکون حاجتی مقداری ماهی شکار ایدوب حضور ورفاهیتله روزکار کیچوردی چون پیرلک موسمی کلدی · وضعف قوتدن بغایت نحیف · وقوای بدنی روز بروز ضعیف اولدی · بو طرفله شکار ماهیدن قالدی · وشست غم ودام المه کرفتار اولوب کندو کندوسنی ملامت ایدوب ایدی

کذر دشان بهوای دیار ما نرسید	دریغ قافله عمر الجنان رفتند
	حیف که نقد عمری بازیچه ایله باده ویردم

قدرین بلمدم وپیرلک وقتی ایچون قوت لایموت ذخیره قیلمدم · حالیا طاقتم طاق · وکسب قوت وقوت مالایطاق درپیش لازم اولدی که بنای امرمی قواعد مکر وحیله اوزره بنیاد ایدم ودام فریب وزرق ترتیب ایدوب · خانه تدبیر تزویری آباد ایدم · مصرع
شاید که بدین بهانه روزی کذرد ·
پس غمکین واندوهکین لرکبی ناله حزن وکریه انین ایله کنار آبه کلوب اوتوردی · اتفاقا بر خرچنک انی ایراقدن کوروب یانینه کلدی وبساط انبساطی بسط ایدوب · ایتدی ای عزیز سنی بغایت غمناک کورورم · موجبی نه در وچهره حالکده غبار ملال وانفعال مشاهده قیلورم · سببی نه نسنه در · جواب ویردی که نیجه غمناک اولمیم · ودست اندوه ایله نیجه کریبان چاک ایتمیم · که پس بیلورسین که بنم ماده معیشتم و

لازم م

نوالکیروه م

سرمایهٔ عیش و عشرتم بوکه منحصر ایدی که هرکون برقاج ماهی شکار ایدردم . بکا اندن سد رمق
و قوت لایموت حاصل اولوردی و ماهیلره چندان تفاوت و نقصان دخی کلمزدی . اوقاتم زیور
قناعتله آراسته . و چهرهٔ احوالم جمعیت فراغتله پیراسته اولوردی . بوکون ایکی صیاد جویبار
کنارندن کچوب کیدرکن سویلشورلردی که ماهی بیحد و غیر متناهی در . انلرک تدارکین ایتمک کرک بریسی
ایتدی فلان بکیرده ماهی بوندن زیاده در . اوّلا انلرک امرین برطرف قیلالم بعده بونلرک حقیندن
کله لم . حال بو منوال اوزره اولورسه جان شیرینیدن ال یومق کرک . و زهر مرک و بلا که راضی اولمق کرک
خرچنک چون بو خبری اشتدی علی الفور کلوب کماهی حالی ماهیلره اعلام ایتدی . ماهیلر بو خبر موحشی
تابه یه دوشمش کبی تاب اضطرابده تپشدیلر . و ترسان و هراسان اولوب برک بید کبی لرزان اولدیلر
عاقبت اتفاق ایدوب خرچنکله ماهیخوار حضورینه کلدیلر . دیدیلر که بو عزیزسندن بر خبر نقل ایتدی . که اوکی
استماعندن عنان تدبیرمز دست تصرفدن کتدی

چند انکه پیر ازپای بهم می نکرم	پرکار صفت زعجز سرکشته ترم

حالیا کلدک کیم سنکله مشاوره ایده وز که المستشار مؤتمن خردمند اکرچه دشمن دخی اولورسه
چون انوکله مشاورت . و حسن تدبیره مراجعت ایدهلر . کرکدر که شرط نصیحتی دریغ بیورمیه خصوصا
شول امرده که نفعی ینه اکا عاید اوله . پس خود بوکا مقر و معترف سین که سنک ثبات ذاتک نرم
بقای حیاتمزه منوطدر . و بقای حیاتک ثبات وجودمزه مربوطدر . پس لوازم امرمزده نه صواب
کورورسین و خلاصمز بابنده نه تدبیر و علاج ایدرسین . ماهیخوار ایتدی بلی بو خبری بن صیاددن صیادلرک
کندو اغزندن اشتدم انلرکله مقاومت میسر دکلدر . و بو عقده نک حلنده چوق فکر ایتدم بوندن غیری
چاره متصور دکل که بو نواحیده بر غدیر کبیر . و بر ابکیر آیینه نظیر واردر که غایت صفاده چشمهٔ خورشیددن
زیاده . لطافت صورتده جام جمشیددن کشاده در . کمال صفاسندن قعرنده اولان دانهٔ ریک
عد اولنور . و بیضهٔ ماهی جوفندن برکورینور . و بو جمله ایله نه غواص وهم قعرینه ایشمک میسر و نه
سیاح فهم ساحلنه ایرشمک متصور . هیچ بر صیادک دست شستی اول ابکیره ایرمشدر واول غدیرک
ماهیلری زنجیر ایدن غیری قید و بند کورمشدر

ابکیری بپایان دریا صفت	که نه دریای بی سر و پا صفت

شویلهکه اکا انتقال و تحویله مجال بوله بیز . بقیهٔ العمر آسایش و راحتده . و عیش و فراغتده اوله بیز
ایتدیلر که صواب تدبیر و رای بی نظیر در . اما سنک معاونتک سز انتقال . و سنک مظاهرتک سز ارتحال
بزه ممتنع و محالدر . ماهیخوار ایتدی بن قادر اولدوغم قدرت و قوتی سزدن دریغ ایتمزم . اما وقت
تنک . و صیادلرک اقدامی بی درنکدر . قورقرم که ناکاه صیادلر کله . فرصت فوت اولوب
تدبیرمز ضایع اوله . ماهیلر تضرع ایدوب اغلشدیلر . و منت بسیار ایله بونک اوزرینه قرار ایتدیلر
که هرکون ماهیخوار کله ماهیلردن کتوره بیلدوکی قدر آله و اول ابکیره صاله . پس ماهیخوار هرکون
کلوردی . و کتوره بیلدوکی قدر آلوردی . اول حوالیده بر پشته واردی . انده التوب یمینی یردی
و کیمینی ذخیره قیلوردی . بینه کلیجک کورردی که سایرلر دخی کنار غدیرده منتظرلر . و انتقالده بربرندن
استعجال کوسترلر . خرد چشم عبرتله انلرک بیهوده غفلتنه نکران ایدی . زمان بزلر دیده ایله
انلرک حال زارینه کریان . هر آینه هرکه که لایه دشمنه اعتقاد . و خبیث بدکوهرک تدبیر با تزویرینه اعتماد
ایلیه . انوک جزا و سزاسی بوندن ارتوق اولمز . و ابدی اشنده رونق بولمز . و عمر بنده بر دخی کولمز
باری بو حال اوزره چون برقاج کون کیچدی . خرچنکه دخی غدیر هوسی و ابکیره آشنالق سوداسی
دوشدی . قصد ایتدی که بر سبیل تعجیل اولدخی تحویل ایلیه . ماهیخواره تضرع ایتدی ماهیخوار
فکر ایتدی که بنم بوندن عظیم دشمنم بوقدر . اولی بودر که انی یارانه ییتشدرم . پس کناره آبه کلدی خرچنکی
کردنه الوب . ماهیلرک خوابکاهی جانبنه متوجه اولدی . خرچنک چون ایراقدن ماهیلرک استخوانن کوردی
حال نیدوکن بیلدی . و مال فکر ایدوب کندو کندویه ایتدی خردمند که دشمن قبلنه قصد ایدیجک قادر
اولدوغی قدر مقاومت ایتمیه کندو قانینه سعی ایدوب جاننه قصد ایتمش اولور . و اکر مقدورنی مصروف
قیلسه حالی بو ایکیدن خالی کلدر اکر مغلوب و مقصور اولورسه . باری معذور اولوب عدم غیرت

وحمیتله مطعون و مشهور اولمز **نظم**	
بجد و جهد بکوش ار بعقل مشهوری	چو خصم قصد تو کرد از برای دفع ضرر
اکر بهم نرسد آن زمان تو معذوری	که کر مراد بدست آیدت بکام رسی
	پس خرچنک حلقه دار ماهیخوارک بوینه

صاریلوب حلقنی محکم صیقدی ماهیخوار چون دپیر ضعیف ایدی . ایندوکی احتیاطله طاقتی طاق اولوب
جانی بدنندن چیقدی . خرچنک اوک چنکندن خلاص اولوب ینه کلدوکی یوله کتدی . و ماهیلرک

مطلب در قصد کردن [illegible] دشمن

باقی سینه سنز باقی اولوک دیو یاران غاییک تعزیه سیله یاران حاضرک تهنیه سین جمع ایدوب صورت
حالی اعلام جمله سی بو خبری استماع ایدنجک شاد و خرم اولدیلر وفات ماسی خواری جیوه یازه
وعمری اندازه عدا اندیلر واتیدیلر نظم

دمی جیوه پس از مردن جبان دشمن بمرک خصم شماتت نمی کنم لیکن
یقین بود که ز صد ساله زندگانی به دمی فراغ ز دشمن ز سرحد خواهی

بومثلی کتوردم تا بیله سین که چوق کمسنه لر کید و مکر و حیله لر یله هلاک اولورلر وبال کیدلری نفس
ولا یحیق المکر السیئ الا باهله بینه انلره عاید اولور اما بن سنی بر طریقه ارشاد ایده یم که
اکر اتمام مرامکده اکا سالک اوله سین بی خطر و ضرر خصمکه ظفر بوله سین زاغ ایتدی مصرع

از دوست یک اشارت از ما بسر دویدن سنزدن بزه اشارت بزدن سنزه اطاعت
بیت مرا مبکده ارشاد میکنی ساقی خلاف رای تو کردن طریق یاری نیست

شغال ایتدی صواب بودر که اوج هوایه چیقه سین واباد المبقلر مقابله سینه کلوب باملر لبقه
مرقنده که پیرایه کوره سین قاپوب هوایه قالقه سین اما بر وجهله که نظردن غایب اولمیه سین
مقرردر که بعض کمسنه لر پیرایه طلبنه اردوکه دوشه لر کرک چون مار مقابله سینه کله سین
انلرک نظرنده پیرایه یی مارک اوستنه براغه سین چون ماری انده کوره لر لاجرم همان اول
ان انی وادی عدمه کوندره لر وانذن پیرایه یی الالر بو طریقله هم دشمنکه ظفر بوله سین و هم
شرندن امین اوله سین پس زاغ اشارت شغالله هوایه پرواز ایدوب بر شهر مقابله سنه
کلدی ناکاه کوردی که بر خاتون بر التون مبیکلی بر بام کوشه سنده قویوب اغتساله اشتغال
قیلدی زاغ فی الحال اینوب جنکالنه الدی اول دستور اوزره که شغال نصیحت ایتمشدی
مار اوزرینه اتدی اول کمسنه لر که زاغ عقبنجه کلمشلر ایدی سر ماری سنک زمار له تار مار
ایدوب زاغ کنار خلاصه یتشدی مصرع خصم از میان برفت وسر سنک از کنار رسم
دمنه ایتدی بو مثلی اول اجلدن ایراد ایلدم که بیله سین اول نسنه که رای و روتیله میسر در
زور و قوتیله متصور دکلدر کلیله ایتدی ای دمنه شنزبه قوت و شوکت و رای وفکرده
بی بدل و فهم و فراستده و عقل و کیاستده بی مثل و شلدر بو مقوله کمسنه یه مکرله ظفر نجه

نجه میسر در که هر نه جانبی که سن مکرله حفر ایده سین اول فکرله سد ایدر و هر کره می که انکشت
تزویر له حل ایده سین اول دست تدبیر ایله عقد ایلر مکر که داستان خرکوش کوش پر هوشکه
یتشمدی که روباهه قصد ایتدی که نبد ایده کندو کرفتار اولدی دمنه ایتدی نجه اولمشدر اول
حکایت کلیله ایتدی روایت ایدرلر که بر کرک کرسنه بر صحراده کیدردی وبوی
طعمه ایله تک و پوی ایدردی ناکاه کوردی بر خرکوش بر خاشاک پایه سنده یاتمش و حیل خواب
جمیع جوانبین احاطه ایتمش کرک اول نعمتی غنیمت بیلدی واهسته اهسته یانینه کلدی
خرکوش بیلدی انوک نهیب دمندن واسیب قدمندن خرکوش ایدوب دیله دی که طرفی
فراراختیار ایده کرکی استقبال ایدوب ایتدی بیت

بیا بیا که مرا نیست طاقت دوری مرو مرو که بجان امدم ز مهجوری

خرکوش کرکک هیبتندن مدهوش اولوب ضروری تضرع و زاری یه اغاز قیلدی و روی
نیازی خاک پاینه سوروب ایتدی بیلورم که اتش جوع امیر سایحدن ملتهبدر ونفس اماده
غایله اشتها سبیله مضطربدر بنده که بو جثه ضعیف و بو بدن نحیف ایله که بر لقمه در
اکا نه مرتبه غدا حاصل اولسه کرک وغلیان دیک جوعت و ضربان عرق شهوتی ندکلو فتور اولسه
کرک اما بو حوالی ده بر روباه واردر که غایت سمندن کشت اطلال ودمن ایده مز ووفرت
لحم و کثرت شحمدن حرکت ایده میوب ادمین اداماز کمانم بودر که انوک لحمی لطافتده معادل اب
جیوه وشحمی حلاوتده مماثل شربت نباتدر اکر امیر قدم رنجه بیوره و نه قدر زحمت ایسه انوک
کوشه کاشانه سی جانبین مقدم مبارکیله مشرف قیله انی دام حیله ایله صید و بند فریبله قید
ایدوب خدمت امیره کتورم اکر اول نعمتله قناعت بیورورسه فبها ونعمت والا
بن خود حاضرم ودرود برید اجله منتظرم دیکرانرا در کمند اورکه ما خود بند ایم
کرک انوک خواب خرکوشنه الدندی وافسانه وافسونه فریفته اولوب راه خانه روباهه
روان اولدی مکر اول اطرافده بر روباه اکاه واریدی که فن مکر و تلبیسده ابلیسه درس
ایدردی وبیزنک تخیل تزویر و تسویلده وهم و حیاله سبق و بر وردی مثنوی

روبهکی جست و خایشه بود یا نه که تمغاجی از بیشه بود

لعبت بازی کر صحرا و ده   ازدو دکان برده بازی فره
هم دو صحرا بفغان بودازو   هم سک ده نعره زنان بودازو
در که جستن شده از دیده کم   صحن فلک بجاروب دم

خرکوشک اول کله قدیمی ماجراسی واریدی • چون بو وقت فرصت بولدی • فرصتی غنیمت بیلوب انتقام داعیه‌سین قیلدی • طوروب خانهٔ روباهه کلدیکی کرکی طشره ده قویوب کندوسی حجره‌یه کردی • وظایف سلام وتحیاتی ومراسم دعا ومدحتی یرینه کتوردی • روباه دخی تعظیم واکرام رد سلام • وتملق تمام ایدوب • تبصبصه آغاز ایتدی وایتدی • بیت

خوش آمدی زکجا میرسی بیا بنشین •   بیا که میدهمت بر دو دیده جای نشین •

خرکوش فتح کلام ایدوب ایتدی نیجه اوقاتدر که آرزوی شرف ملاقات ایدردم • اما موانع روزکار غدار • وعوایق زمانهٔ ناپایدار سببیله بو سعادتدن محروم ایدم بیت

فرشته ایست درین بوم لاجوردنگار   که پیش آرزوی عاشقان کشد دیوار

بو افتاده اتفاق بسطامی نژاد • وادهمی نهاد • بر عزیزه که مصر کرامنده سلطان سرافراز • وعرصهٔ ولایتده پیر مرید نوازدر مثنوی

رخی مصباح کنج عفت در •   دلی مفتاح کنج حکمت در •
شیخ دوران مرید شبلی در •   علم غیبی اکا جبلی در •

مزارات متبرکه زیارت ایدرک بو دیاری مشرف قیلدی • بو جناب تقدس مآبک صحبت وصفای ورع وتقوی‌سین • واختیار عزلت وانزواسین استماع ایدوب • بوسنده‌یه توصل ده بو بنده‌یه توسل ایتدی • تا دیدهٔ حالی جمال جهان آرای حضرتله منور • ومشام جانی فوایح انفاس مشک آسای جنابی عزتله معطر اوله • واکر ملاقاته اشارت شریف ارزانی بیورلورسه فبها • واکر بر مانع وارسه بر بو بنده دخی قضای مافات بیوروله • بیت

یا ازین در باز کردد چون بلای ناکهان   یا فرو آید بدینجا چون دعای مستجاب

روباه بر انتباه بو مقاله آلنده نقش حیله مشاهده ایدوب • بو کلماتک فرآتندن صورت مکر معاینه ایتدی کندو کندویه ایتدی • اوکی بودر که بو اراده بنه انلرک طورنه سلوک ایلیم • وانک شربت زهر آمیزین بنه ایلزه

انمزه تجرع ایتدرم که • مصرع   کلوخ انداز را پاداش سنکست

پس روباه دخی ریش خند خوش آمده آغاز ایدوب • ایتدی بز آینده وروندهٔ یه کمر خدمتی اول اجلدن بر میان اتمشوزدر • و در زاویهٔ موزی روی عزیزلره اول سببدن مفتوح طوتمشوزدر • که انلرک جمال حال وانفاس پاکلرندن بقدر الاستعداد • استفاده واستمداد ایده‌وز • علی الخصوص بو عزیز معارف نثاردن که سز تعریف وتوصیف قیلورسز • و بو شیخ قدس شعاردن که سز مدح وثناسینی تکرار ایدرسز • بر مهماندارلیقده تقصیر قیلورز • وخدمتکارلیقده تکاسل وتهاون ایلمزز • باوجود بلورم که الضیف اذا نزل نزل برزقه • وبعض اکابر بیورمشدر که قطعه

هرکرا هستی بعالم روزی خود میخورد   کر ز خوان خویشتن نانش بر خوان خویشتن
پس ترا منت نباید داشت از مهمان او   میخورد در خوان احسان تو نان خویشتن

ولی توقع ایدرم که اول عزیزه خبر ایده‌سین که بر مقدار توقف بیوره‌لر • که کوشهٔ کاشانه‌یی جاروب دنبالمله سوپوره‌م • وشان مهمانه مناسب بساط دوشیوب ضیافته تزیین ویره‌م • خرکوش تصور ایتدی که حسن ادا تقریری وتدبیر مکر وتزویری روباهه تاثیری تمام ایدوب فی الحال مصاحبت کرکله مشرف اوله • کرک جواب ویردی که

بو کلن مرشد الهی در •
دشمن صحبت ملاهی در •

تکالیف تکلفدن مبرادر • آرایش جامه‌دن معرا • اما چون همت عالی اقتضا ایدرکه تکلفدن خالی اولمیه مانع دکلوز • مهمان مصلحت اوزرینه اولوک دیدی • وطشره چیقوب ماجرایی نقیر وقطمیر خدمت کرکه تقریر ایتدی • وروباهک بو وجهله فریفته اولدوغندن بشارت ویردی • بنه تحکم کل جدید لذة • روباهک لحم وشحمین مجددا تعریف ایتدی • ولطافت وطراوتن توصیفه آغاز قیلدی • کرکک دخی آجلغندن صفراسی بولندی • وکوشت روباهی مجددا تذکر المکله اغزی صولندی • وخرکوش بو خدمت مقابله‌سنده خلاص اولمش صندی م

زهی تصور باطل زهی خیال محال •

اما روباه بوندن سابق شرط حزم واحتیاطی رعایت ایدوب خانه‌سی ماننده بر چاه عمیق حفر ایتمشدی • وتدریجله خاکین چیقروب اوستنی چاشتکله ستر اتمشدی • بر مخفی طریق دوزتمشدی که وقت ضرورتده اندن چیقوب کتمک ممکن اولیدی • چون خرکوش طشره صادی شرچاسه

کلوب خار و خاشاکین بر وجهله ترتیب ایلدی که اونی اشارتله زایل و برونه دکمه دن درونه داخل اوله • پس اول طریق مخفی باشنه واروب آواز ایدوب ایتدی ای مهمانان گرامی لطف ایدوب بزی خاکدن کتوروب کلبهٔ اخزانمزه مقدم مبارککزله تشریف کتوروک ایلرکه بو قپودن کیردی اولدخی اول ایدن چیقدی خرکوش بدنام • و کرک جاییع تعجیل تمامله اول کلبهٔ تاریکه کردیلر پس حاشاکه قدم بصدقلری کبی قعر جاه ده بولندیلر • کرک شویله تصور ایتدی که خرکوش اکا بند ایتدی • فی الحال اول دردمندک بندنی بندندن جدا ایدوب قودی کیتدی • بو تمثیلی ایراددن غرض بودر که مرد عاقل هرکز مکر و حیله دن غافل اولمز و هر خردمند که حزم و احتیاطدن بهره مند اوله کیمسه اکا فریب ایله ظفر بولمز • دمنه ایتدی بیوردوغک واقعدر • اما کاو شراب غرورله مست لایعقل در • و نیم عداوتی بیلمز • فکر غدر و مکردن غافلدر نیجه آنکله حرمتی وقتنی وقت غفلتده صاورسم کرک • و تمشیهٔ غدرمی بیخ درخت وجودنه حالت فراغتده اورسم کرک • زیرا هر تیر غدر که کمان غفلت • و کمین صیدافکندن کشاد بوله زیاده جاکیر اولور • اشتمدکمی که اول خرکوشک تیر مکر و تزویری • هلاک شیرده نیجه تأثیر ایتمشدر • چون انوک مکرندن غافل ایدی • باوجود که اهل فراستک • و صاحب کیاستک ایدی مغاک هلاکه دوشدی • کلیله ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول حکایت

دمنه ایتدی اخبارده کلمشدر که بغداد نواحیسنده بر مرغزار وار ایدی • که خاکی عبیر و عنبر کبی معطر • و نسیمی تسنیم کوثر کبی روح پرور ایدی • عکس انوار ازهارندن فلکک کوزی قمشمش و عدد عیون انهاری حد و عددن کیچمش ایدی • کلزارنک هر شاخنده هزار ستارهٔ تابان • اول ستاره لرک نظاره سندن نه فلک سرکردان • مثنوی

کنارنده جوی خراوان روان
پر اولمش شکوفیله اطراف جوی
لطافتده سیمایه بکزر ممان
صبا عطربیز و هوا مشکبوی

وحوش بسیار و سباع بیشمار • اول مرغزارده قرار ایتمشلردی • و لطافت هوا و طراوت فضا • و کثرت آب و نعمت بسیار سببیله • اول یارده وطن طوتمشلردی اول نواحیده بر شیر خونخوار وار ایدی که دایم دیدار نامبارکین اول بیچاره لره آشکار

آشکار ایدردی • و عیش و زندکانیلرین منغص ایدوب • هر کون بری سین اکی سین شکار ایدردی • بر کون اتفاق ایدوب جمله سی شیره قتنه کیتدیلر • و عبودیت و انقیاد اظهار ایتدیلر • و ایتدیلر بز ملک سپاهک خدمی و رعیت و حشمی یوز • هر کون زحمت بسیار و محنت بیشمارله • بزدن بری سین شکار ایده سین یا ایتمیه سین • بزدایم سندن کشاکش بلاده یوز اولدخی بری جست و جو ایله تکاپوی زحمت و عناده در • حالیا بر فکر ایلدک هم ملکه سبب حضور و فراغت • هم بزه موجب امن و راحت اوله • شویله که هرگاه بزه متعرض اولمیوب هر دم بزم وقتمز پریشان ایتمیه • هر کون هنگام چاشتده مطبخ ملکه بر شکار • وظیفه کوندره لم و بو خدمتک اداسنده تقصیر و تهاون روا کورمیه لم • شیر بو قضاوت ویردی • بر سوء عهدی مقرر قیلوب • هر کون قرعه آتارلردی • و وحوشدن کیمک نامنه کلسه بر سبیل وظیفه انی مطبخ شیره ارسال ایدرلردی • تا بو حال اوزره نیجه مدت کیچدی • اتفاق بر کون قرعه خرکوشه راست کلدی • و زمانه انی هدف تیر بلا قیلدی • بیت

آسمان بار امانت نتوانست کشید
قرعهٔ فال بنام من دیوانه زدند

خرکوش پر هوش سر تحیری زانوی تفکره قویوب • بر مقدار تدبر ایتدی که نصکره یارانه کلدی و سوزه کلوب وحوشه ایتدی اکر بنی ارسالده توقف مجال ویره سز • بر فکر ایلدم غالب بودر که انوک سببیله بو جبارک پنجهٔ جورندن • و بو قهارک شکنجهٔ قهرندن جمله کوز خلاص اوله • وحوش منتلر و دعالر ایدوب تمکین ایلدیلر • خرکوش شول قدر توقف ایتدی که وقت چاشت کیتدی • و شیرک دیک جوع غلیانه • و قوت سبعیسی هیجانه ایدوب خشم و خروشندن ابر کبی جوش • و بحر کبی خروشه آغاز ایتدی • اضطرابندن کاه طوروب کاه اوتوروب غضبندن دندانین بربرنه اوروب • صدای مهیب • و نعره بی نهیبی کوشکا و زمین • بیت

و پیسمع شیر کردونه بتدی
اشتسه کوه قافک تره دیوی
اولوردی زهره سی چاک اول عربوی
خرکوش آهسته آهسته شیره قریب

واردی بغایت دلتنک بولوب • کوردی که آتش جوع حرمن صبرین باده ویرمش • و فروغ

نظم

خشمی تنور سینه سندن کنبد اثیره ایرمش
تنور شکم دمبدم تافتن

رضا م

مصیبت بود روز نایافتن • غایت غضبندن دُم انتقامی زمینه اورردی

اساس میثاقی و بنای اتفاقی بیمغه طورور نرم نرم ایلرو واردی • و خضوع و خشوع ایله سلام ویردی
شیر ایتدی نه طوشدن کلورسین • و حال وحوشدن نه بیلورسین • خرکوش ایتدی عهد سابق اوزره
بنده ایله مطبخ عامره یه بر خرکوش ارسال ایتمشلردی • اثناء راهده عزیمت ملازمت ایتمشکن اتفاق
فلان بیشه دن بر شیر شریر قرشو کلوب انی المدن آلدی • هر چند فریاد ایلدم که بو خرکوش غدای ملک
وحوش در • قطعا دکلمه دی • و اصلا التفات ایلمه دی • و خشم تمام ایله شتم و دشنام و فحش کلام
بشلیوب ایتدی • ای شوم و ای خشوم میشوم می • رایحهٔ ادراکدن محروم • بلمز میسین که بو بیشه
بنم شکارکاهیم • و صیدی وظیفهٔ درکاهیم در • مصرع نشنیده مگر تو که هر شیر و بیشهٔ
ای ملک او لقدر لاف و کزاف ایدوب قوت و شوکت عرض ایلدی • و ملکه اطالهٔ لسان ایدوب
هرزه و هذیان سویلدی • که بن مدهوش اولدم • عاقبت اوکندن قاچوب علی التعجیل کلدم
تا صورت حالی معروض رای عالی قلم • شیر چون خرکوشی اشتدی درون لندن عرق حمیتی نابض
و غش دماغنده و بو سببدن قابض اولوب ایتدی • مثنوی

من آنم که در شیوهٔ طعن و ضرب • بشیران در آموزم آداب حرب •
کدامین هژبران دلیری کند • که سر پنجه در صید من افکند

پس ایتدی ای خرکوش جایز میدر که انی بکا کوستره سین • تا سنک دادکی نیجه الورم • و بنم انتقامی
نیجه حاصل قیلورم کوره سین • خرکوش ایتدی نیچون جایز اولمیه اول ملک حضرتنده انواع ترهات سویلدی
و بی ادبانه کلمات ایلدی • بن قادر اولسم انوک قانن شراب ناب کبی ایچردم • و کاسهٔ سرن
مکنک کمترینکنک سفال آبخورن ایدردم اما بیت

خداون او مرم کم هینه تانی • مرادمجه کورم نیجه آنی

بونی ویدی و همان اوکنه دوشدی شیر ساده دل انوک خواب خرکوشنه الدنوب
عقبنجه روان اولدی • خرکوش شیری بر چاه عمیق کنارنه کتوردی که آبی غایت صفادن
آیینهٔ چین کبی صورتلری راست کوستردی و بی خبط و خطا صفت چهرهٔ نظاری درست
ادا ایدردی • بیت صفاده شویله کم مهر منور • کوسترر

کوسترردی اکا نسبت مکدر • ای ملک خصم نابکار اشبو بکارده در

بن انوک مهابتندن وهم ایدرم اکر ملک بنی یانینه الورسه خصمن اکا کوسترم • شیر خرکوشی و دشمنه
الوب چاهه نظر ایتدی کندونک و اول خرکوشک صورتن صوده کوروب خیال ایتدی که اول شیر
بدفعال و اول خرکوش در که کندو ایچون ارسال اولنمشدی • فی الحال خرکوشی قویوب کندوسین
اول چاهه اتدی • و بر ایکی غوطه ایله نفس لئیمن هلاک ایدوب • جانن زبانیهٔ جحیمه تسلیم ایتدی •
خرکوش سلامتله دونوب • وحوشی کیفیت حالدن خبردار ایتدی • انلر دخی وظایف شکر و
لطایف الهی یه قیام ایدوب • ریاض امن و سلامتده فراغ بال و رفاه حال ایله • شکر چرن
و چراده اجرا ایدوب بو بیتی لسان حال ایله ادا ایلدیلر که بیت

یکی شربت آب از پس بدسکال • به از عمر هفتاد و هشتاد سال
عدودن انتقام المق نه خوش در • جهاندن کیتسه داد المق نه خوش در

بو مثلدن معلوم اولدی که خصم نه قدر که قوی و زور آور اولورسه کمین غفلتدن اکا ظفر میسردر
و دشمنک معین و نصیری نه قدر کثیر اولورسه تیر غدرک انده تأثیری متصوردر • کلیله ایتدی
اکر هلاک کاوه بو تدبیر ایله ظفر بوله سین که شیره اندن ضرر متطرق اولمیه • فی الجمله وجهی وار دنوعا
اندن اعتذار ممکن در • و اکر بی مضرت شیر تیر تدبیرک انده جایکیر اولمیه • زنهار بو فکردن وازکل
و بو مکردن احتراز قیل • که هیچ بر عاقل راحت نفسی ایچون ولی نعمتنه زحمته قایل دکلدر • کلام
میانلرنده بو کلمه ایله تمام اولدی • دمنه بر مدت ترک ملازمت ایدوب بر کوشه ده عزلت
ایتدی • تا بر کون فرصت بولوب شیر حضورنه واردی غمدیده لر کبی یوزین دوروب • ستم رسیده لر
کبی بوینن اکوب قرشوسنده طوردی • شیر ایتدی چیلی مدتدر که کورنمزسین خیر میدر • دمنه
ایتدی امیددر که ملک دولتنده خیر اوله • شیر ایتدی چهره کده اثر غم و بشره کده رنک الم وار •

حکمت نه در • دمنه ایتدی بیت • اکرچه غصه یه حکمت کرکدر •
ولیکن قصه یه خلوت کرکدر • الحکمة عروس ترید البیت خالیا

پس شیر خلوت ایدوب دمنه یی قتنه دعوت ایتدی ایتدی بر حادثهٔ عظمیٰ وقوفک اکلانور •
علی التعجیل عرض حضور فایض النوره تفصیل ایله که مهمات کلینک تأخیرنده نیجه مخافات • و کار مردزی

فردایه حواله ده هزار آفات واردر مثنوی بلورسین مختلف درحکم اوقات

دیمشلردرکه فی التاخیر آفات … مکن تاخیر در کار ییش آر

که درتاخیر آفاتست بسیار … دمنه ایتدی هرکلام که مستمع انوک

استماعندن امتناع ایده متکلم انوک تکلمنه اقدام ایتمک کرک • و هرمتاعی که یوته قلبده آتش فکرو تأنی ایله خالص اولمیه قاله کتورمک کرک • سامع دخی احوال متکلمی تمام ملاحظه قیلوب بیلمک کرک که خیراندیش و عاقبت بین میدر • یاحذرانکیز ونفاق آمیز میدر • جون بیله که قائلک اداء شکر نعمت • وحقوق تربیتدن غیری غرضی یوقدر کلامنی سمع رضا ایله اصغا ایتمک کرک • خصوصا شول موادده که فوایدی اکا عاید اوله • شیر ایتدی سن بلورسین که بن سایر ملوکدن فضیلت رای و مزیت عقله مستثنی و ممتازم • و هر متکلمک کلامنی استماعده تمییز ملوکانه ییش نهاد ضمیر ایتمکله اقرانم میاننده سرافرازم • بهمان بی تکلف ضمیر کده مضمر اولانی اظهار ایله • و بی توقف خاطرو که خطور ایدن خاطره یی کتم ایلمیه سویله • دمنه ایتدی بن دخی بو مرتبه جرأته اول جهتدن رخصت بولدم که ملکک عقل و دانشنده وثوق و اعتمادم حددن زیاده در • بو دخی ظاهردر که بنده دن صادر اولان کلام محض دیانت وعین امانتدن ناشیدر • وشک وشبهه • وغرض وعلت ایله آلوده دکلدر وملک طبع ملکده عیار نقد اخلاصم کالشمس فی وسط النهار ظاهر وهویدادر

بحمد الله که ذهن شه محکیست • … که قلب وخالص ما می شناسد •

شیر ایتدی بلی سنک وفور امانتک عرض حضور مده ظاهر • وآثار دین و دیانتک جبین حالکده باهردر • مطلقا سنک کلماتک نصیحت وشفقته محمولدر • وشایبه شبهه دن بری قبولنه وصولده معتادر • دمنه ایتدی مقرردر که بقای کافه وحوش دوام عمر ملکه وابسته در پس رعایادن هربری سینه که پاکیزه نهاد و پاک اعتقاد اوله • واجبدر که اظهار حق و تقریر صدق ایتمکله وظائف خدمتی و شرایط عبودیتی عرض حضور موفور السرور شاهی ده ادا ایلیه • نته کم حکما بویورمشلردر هر کیمسه که پادشاهدن حقی پیشتر وطبیبدن مرضین کتم • واحبادن فقرین اخفا ایلیه کندو کندویه جنایت ایدوب کندو نفسنه خیانت ایتمش اولور • شیر ایتدی خبر صدق واخلاصک

اخلاصک واثر فرط اختصاصک بوندن سابق سمع شریفمه واصلدر • وبالجمله امانت و دیانتکه اطلاع کلی حاصل • حالا سویله که نه حادثه حادث اولمشدر • تا کیفیت حاله وقوفدن صکره تدبیرینه اشتغال اولنه • دمنه جون شیری بو افسونله شیفته • بو فسانه ایله فریفته ایتدی • دهان بیانی

اجوب زبان روان ایله ایتدی … که شاها اوله دولت رهنمونک

ظفر یارک اوله دشمن زبونک … شتنبه اجرای لشکر ایله خلوتلرو کبرا

دولت ایله مشورتلر ایتدی • واینیدی شیری ازمایش ایتدم • واندازه زور وقوت و رأی ورویتن بیلدم • هربری سنده خلل کلی وضعف قوی مشاهده قیلدم

نه آن بود انکه مارا در کمان بود … خیالی داشتیم و نه جنان بود

بن بو خبر ندیمم که ملک اول کافر نعمتک اکرامنده افراط ایدوب • حددن کیجوردی و مملکت وسلطنتده کندویه شریک بلکه جمله الملک ایدوب عنان فرمانی وزمام احکامی انوک دست تصرفنه ویردی و بو نعمت مقابله سنده اندن بو خباثت وخیانت وجوده کلدی • واول معروفک شکری اداسنده نهاد بدنژادنده بو داعیه ظهور قیلدی • هر آینه بحکم ان الانسان لیطغی ان راه استغنی • بر کمسه که اجرای امر و فرمانده کندویی مطلق العنان کوره • وزمام احکام خاص وعامی قبضه اقتدارنه رایکان کتوره • بو طغیان زاویه دماغنده اشیان قیلسه کرک • وعرق عصیان دل پرغلنده ضربان ایتسه کرک نظم

کسی راکه کیتی زجاه حمول … برارد زرپاند براوج قبول

عجب کرنه دعوی شاهی کند … سرسرکشان در کمند افکند

شیر ایتدی ای دمنه نه عجب سوز سویلدک حقیقت حالی ندن بیلدک • وکیفیت کاره ندن جزم ایلدک • حال بو منوال اوزره اولورسه که تقریر کدن اکلنور انوک تدبیری نه در • دمنه ایتدی انوک رفعت و درجه و علو مرتبه سی نه مثابه ده ایدوکی ملکه معلومدر • جون پادشاهلر خدمتکارلردن بری سیبن درجه حرمت • ومال وحشمت وشکوه وشوکتده کندولره مساوی کوره لر • واجبدر استانه دولتلرندن بالکلیه مردود ومطرود • بلکه توده خاکدن وجودنی پاک ایدوب نابود ایده لر • والا سلطنت الدن کیدر • ومملکت غیره انتقال ایدر • بو کارک جاره سینه اول وهله

که ضمیر منیر پادشاه جهان پناه اقتضا قیله بزم خاطر فاتر و ذهن قاصره قتده وصل اوله بلور
امّا بو مرتبه عقلم جازم درکه تدارک حال شنزبه ده تعجیل لازم در • اکر تکاسل جایز اوله ممکن که
کار بر مرتبه یه یتشه که قدم تدبیر انوک ساحت مساحتندن عاجز اوله

نظم

مخالف تو که موری بدست ماری شد / برآور از سر آن مور مار گشته دمار
مده زمانش ازین بیش و روزگار مبر / که اژدها شود ار روزگار یابد مار

دیمشلردر که بنی آدم ایکی قسمه منقسم در • بری عاجز بری صاحب حزم در • عاجز اولدر که
زمان حدوث حوادث حدثانده سراسیمه و پریشان • و متردد حال و سرکردان اوله •
صاحب حزم اولدر که عقل و کیاستله هر مسئلک عقبنده حاضر • و دیدهٔ فراستله هر امرک
عاقبتنه ناظر اوله • بو دخی ایکی قسم در • اوّل اولدر که بر خطر هنوز ظهور ایتمدن مسمار فکرله
غورنه ایره • و غیرلر هر کارک خاتمه سندن بلدکلرین اول دیدهٔ عقلله فاتحه سندن کوره •
و اواخر اموری اوایلندن تدبیر ایدوب اوّل الفکر آخر العمل مفهومین پیش نهاد ضمیر ایدینه •
بو مقوله کمسه چون بیله بر بلا نازل اوله کرک • قبل النزول شرطهٔ تدبیر ایله ساحل نجاته وصول
بوله کرک • بوکا احزم دیرلر • ایکنجی اولدر که چون بلا نازل اوله متزلزل اولمیوب حیرت و ضجرت
قلبنه یول بولمیه • لاجرم بو مقوله شحنهٔ رای صواب • و وجه تدبیر پوشیده اولمیه اکا حازم دیرلر
بو اوچ طایفه نک مناسب حالی که بری عاقل کامل • و بری نیم عقل • و بری جاهل غافلدر • اول اوچ
ماهی نک حسب حالی درکه بر آبکیرده جمیع اولمشلر ایدی • شتربه ایتدی نه کیفیتله اولمشلر اول

حکایت

دمنه ایتدی روایت ایدرلر که بر آبکیرکی نظر واردی که شارع عامدن دور
و دیدهٔ تعرض ابناء السبیلدن مخفی و مستور ایدی • صویی صوفیلر اعتقادی کبی صافی • و تماشای
صفاسی تشنکان آب حیاته کافی ایدی • بو غدیر دریا مثالک بر آب روانه اتصالی واردی •
اول آب ژرفده اوچ نفر ماهی شکرف که ماهی آسمان انلرک رنکندن تابهٔ غیرتده بریان ایدی
تمکن و توطن ایتمشلر ایدی • اول ماهیلرک بری احزم بریسی حازم و بریسی عاجز ایدی • ناکاه
ایام بهارده که جهان آرایش کلزاردن نمودار باغ جنان اولمشدی • و بساط بسیط غبرا
ریاحین رعنا • و ازاهیر غرّا ایله حدیقهٔ خضرایه دونمشدی • فراش صبا سطح زمینی رنکارنک فرشلرله

مطلب قصهٔ سه ماهی با یکدیگر

فرشلرله تزیین • و صناع صنع چمن جهانی الوان ازهارله رنکین ایتمشدی •

نظم

بهار ایله جهان کرم اولمشیدی / سنکین دلی نرم اولمشیدی
یرک لالیله اولمشدی دلی خون / کوزی یاشینی جوی ایتمشدی جیحون

قضای الهی بر نیچه نفر صیاد ماهی اول نواحی و ضواحیده کزرکن اول ابکیره راست کلدیلر
اول اوچ دانه ماهی انده کماهی بولدیلر • عرق طمعلری حرکته کلوب انلری صیده قصد ایتدیلر
و بری بریله میثاق و میعاد ایدوب آلات اصطیادی کتورمکه کتدیلر • ماهیلر بو واقعه دن آکاه
اولوب عین آبده آتش اضطرابه دوشدیلر • چون غدیر فلک اکونده ماهیان انجم جنبشه آغاز
ایتدی اول ماهی که عاقل کامل ایدی چون هزار بار • روزکار غدارک دست بردن کورمش •
و سپهر ستمکارک محنت و دردن مشاهده قیلمشدی • بساط تجربه ده ثابت قدم اولدی و
صیادلرک قید و بندندن خلاص تدبیرین • و دام فریبندن نجات فکرین قیلدی •

بیت

خردمند و دانا کسی راشناس / که محکم نهد کار خود را اساس •
کسی راکه حزمش نباشد درست / بنای مهمش بود سخت سست •

پس طریق فرار اختیار ایدوب بی مشورت یاران • غدیرک آب روانه متصل اولان جانبندن
روان اولدی • علی الصبح صیادلر کلدیلر ابکیرک ایکی طرفین دخی بغلدیلر • شول ماهی که
پیرایهٔ خرد ایله آراسته اما تجربه دن بی بهره ایدی • چون بو حالی کوردی اهمالندن ندامت
ایتدی • و کندوسی ملامت ایدوب ایتدی حیف که غفلت ایتدم دریغ که تکاسل ایلدم
غافللرک سرانجام کاری بویله اولور • متکاسللرک مآل حالی بوکا وارر کرک ایدی که اول بر
ماهی کبی نزول بلادن اوکدن کندو غمم ییدیدم • و آفت هجوم ایتمدین خلاص تدارکین ایدیدم

بیت

علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد / دریغ سود ندارد چو رفت کار از دست

لیکن چون فرصت کیدوب
فوت اولدی زمان مکر و حیله • و هنکام فکر و خدعه در • اکرچه دیمشلردر که وقت نزول بلاده
نهال رای و تدبیر اول قدر بر ویرمز • و زمان مضای قضاده بذر حیله و تدبیر چندان ثمر ویرمز •
امّا بو حمله ایله مرد خردمند منافع دانشدن هیچ برقت امید قطع ایتمک کرک • و دفع مکاید دشمنده

تاخیر وتقصیر جایز کورممک پس فی الحال صویوزنه کلوب کندوسین مرده صورتنده
کوستردی صیادک بری انی اول حالده کوروب مرده خیال ایدوب کتوروب صحرایه
اتدی اولدخی سزارزوروزاریله کندوسین جویباره یتشدروب ساحل نجات وکنار
سلامته یتدی ـ بمیرای دوست گر خواهی رهایی
کهٔ بی مردن نیابی آشنایی ـ اول ماهی عاجز که تدارک نوابیده فکر
عواقبدن دور ودیدهٔ بصیرتی پردهٔ غفلتله مستور ایدی حیران وسرگردان وپای کشان
چپ وراست کزردی وفراز ونشیب وزیر وبالا یوزردی تا عاقبت کار دام صیاده کرفتار
اولدی بو مثلک مضمونندن معلوم اولدی که ملک شنزبه یه بانبده شتاب ایدوب
فرصت وقدرت واریکن تیغ ابدارله جان خاکسارن آتش دماره وروب خرمن عمرین باد
فنایه ویرمک کرک وعرصهٔ زمینی وساحهٔ خاطر نازنینی انوک خبث عقیدت ولوث نیتندن
پاک ایدوب مدة العمر اول ناپاک بی باکک هلاکنی نوید صبوح شادمانی ودرید فتوح کامرانی
بیلمک کرک ـ چو قدرت یافتی بر خصم غدار
بسنگ ابتلا مغزش برون آر ـ شیر ایتدی که
معلوم امکان انمزم که شنزبه یه مکر وخیانت فکر ایمش اولا وسوابق احسانی لواحق کفرانله
مقابله یه روا کورمش اوله که تا بو غایته دکین ایلکمزدن غیری نسنه کورممشدر والی هذا الآن
انوک بانبنده دقایق لطف واحسانمز دریغ اولمامشدر دمنه ایتدی بو بله در اما ملکک اول
ایلکلری انی بو مقامه ایرکورمشدر وانعام واحسانی انی مقام عصیانه کتورمشدر ـ
هرکجا داغ بایدت فرمود
چون تو مرهم نهی ندارد سود ـ
لئیم جاهل اول زمان ناصح ویکدل اولور که امیدوار اولدوغی تربیته واصل اولمیه اما چون مقصود
حاصل اوله لاجرم دیکر طمعی غلیان ایدوب شانینه مناسب اولمین مناصبک سوداسی
سویدای دلنده هیجان ایده اولولر سور مشلردر که شغلهٔ بدکوهرک بنای خدمتی قواعد بیم وامید
اوزره در چون ضرر خوفندن امین اوله سرچشمهٔ اخلاصی بولندر سه کرک وچون حصول امانی
مستغنی اوله آتش کفرانی بلکلندر سه کرک شیر ایتدی خدامم لئیم خلقت ودنی حقیقت اوکه

ملوک نه طریقله سلوک اتمک کرک که انلردن اثر کفران وعصیان ظاهر اولمیه دمنه ایتدی بو
طایفه نی شفقت وعاطفتدن اولقدر محروم ومهجور قلمق کرک که بالکلیه نا امید اولمیوب
امر جانبنه مایل اوله لر وبونلردخی چندان نعمت واحسانه مستغرق ومعمور اولمق کرک که غایت
ثروت ونهایت کبر ونخوتدن فرعونیت دعواسین اقیله لر بلکه واجبدر که دایرهٔ خوف
رجاده دایر اولوب هر زمان حاللری وعد ووعید وبیم وامید اوزره اوله زیرا امن و
ثروت سبب کبر ونخوتدر ونخوت باعث عصیان وکفران نعمتدر ویاس وخیبت موجب
جرأتدر وجرأت مورث مرض سلطنت در ـ بیت
نومید دلیر باشد وبیم حرب زبان
ای دوست جهان مکن که نومید شوم
شیر ایتدی ای دمنه بن شویله اکلرم که شنزبه نک اینهٔ دلی بو غبار زنکندن مصفا وچهرهٔ
خاطری بو خیال خالندن مبرادر زیرا که تا ابواب عاطفتم انوک بانبنده کشاده در انعام و
احسانم سایر ارکاندن اکا زیاده ایدی بعد ما بندن دایما مهر وشفقت ودر حمت ومنفعت
مشاهده قلمه نه سببدن انوک مکافاتنده قصد خیانت وفکر مضرت ایدر اوله ـ بیت
جو دل بد وسیتش خویش را علم ساز
جرا بد شمنی من علم برافرازد
دمنه ایتدی ضمیر منیر ملکه مخفی اولمیه که کج مزاجدن سرکرا استقامت کلمز وبد طینت
وزشت سیرت تکلیف وتکلفله آسوده خوی وپاکیزه خصلت اولمز که کل ابایرمیح
بجا فیه مصرع از کوزه همان برون تراود که در وست کمر قصهٔ عقرب و
کشف ملکک سمع شریفنه واصل اولمامشدر شیر ایتدی نیجه اولمشدر اول ـ
حکایت ـ دمنه ایتدی بر کشف بر کرد مله همدم اولوب هر دم هوای وداد
واتحاددن دم اورورلردی ودایم کمال اخلاص واختصاصدن خبر ویررلردی
روز تا شب معاشر وهمدم
شام تا صبح مونس ومحرم ـ
اتفاق بر وقتده بحسب الضروره جلای وطن اتمک لازم کلوب مرافقت وموافقتله
بامن آخره متوجه اولدیلر قضای الهی انلرک راهی بر نهر عظیمه راست کلدی چون عقربه
اول نهردن عبور اتمک متعذر ایدی متحیر قلدی کشف ایتدی ای یار عزیز نه باعث اولدیکه

زورق فکرتی نهر حیرته صالدک • ونه حادث اولدی که اندوه غم بحرنه طالدک قلدک • عقرب ایتدی ای برادر بو نهردن کذر اتمک فکری بنی کرداب اضطرابه براقدی • نه اندن عبور اتمک میسّر ونه تاب آتش فراقه طاقت متصوّردر •

بیت

پس کمدرسین سنک اردنجه کوزم باقیسی در •
مشکل اولدر که کشتی قاله و بولداشی کیده •

کشف ایتدی ای عم حکمه که بن سینی بی تکلّف و زحمت پشتم کشتیسی ایله بو آبدن کچورسم کرک • و سینی تیر بلاکه نشانه قلوب بوکردابدن کرانه یتورسم کرک • و تمثیلدر که حیف درکه و شور انکله بر یار اله کتوره سین • واسانلیغله الدن یتوره سین •

بیت

ای دوست برو بهرچه داری •
یاری بخر و بهیچ مفروش •

پس سنک پشت عقربی نشیننه الدی • و سفینه سینه سین آبه صلوب روان اولدی حباب وار میان آبده یوزرکن ناکاه کوشنه بر نا ساز آواز یتشدی • و حرکت عقربدن پشتنده خراش وکاد کاوش احساس ایدوب نیلرسین دیدی • عقرب ایتدی ای برادر سنان نیشیمی سنک جوشن وجودکه آزمایش ایدرم • کشف پر غضب اولوب ایتدی ای بی مروت بن سنکچون بو کرداب بلایه ارتکاب ایتدم • و جان شیرین و وجود نازنینم غرقابه خطره اتدم حالیا بن رحمت چکرم سن حضور ایدرسین • بن پشتم کشتیسی و سینم سفینه سیله بو آبدن عبور ایدرسین • اکر التزام منت ایمزوب • حق صحبت قدیمه اعتبار ایمزسنک باری بو نیش او زخمه سبب نه

نظم

جون نوش بدادی مزن نیش تو اخر •
جون دوست نه مشو تو دشمن باری •

باوجود که محقق در بوکه بو حرکتدن بکا آسیب ضرر یتشمه کرک • و نیش دل اخراشک بنم پشت ناترا شیمده تأثیر ایتمسه کرک

بیت

غالب آنست که دست دل خود ریش کند •

هرکه از روی جدل مشت زند بر دیوار •
عقرب دیدی معاذ الله

که بکا بو مقوله معانی • جمیع اوقات زندکانیده • ضمیرمه کلمش اوله • و خاطرمه خطور ایلمش اوله • امّا بو قدر وار که بو حرکت بنم مقتضای طبیعتم • و نیش زنلک لوازم جبلتیمدر بو بابده بکا خار و خارا • و پشت و سینه دوست و دشمن علی السوادر •

مصرع

هر کرا عادت ذمیمه بود • بی ارادت از و شود صادر • نیش بر سنک میزد عقرب • کرچه

بروی نمیشود قادر • کشف بو حالی تعجب ایتدی • و تفکر بحرنه طلدی • و ایتدی حکما راست بیورمشلر که نفس خبیث و شخص خبیثه مروت ایتمک مهمان وامانده خار و کرسانده مار تربیت ایتمکدر •

قطعه

کس دردرون خانه چرا مار پرورد
کل بر نخیزد انکه همه خار پرورد

بد اصل را چکونه توان کرد تربیت •
حنظل تربیت ندهد طعم نیشکر •

کلام اکابردر که کیم که اصلنده نسیب اولمیه اندن امید کرم ایدن مصیب اولمیه • و نطفه خبیثه دنیادن کتمیه • تا ولی نعمتنه کفران واساءت ایتمیه •

بیت

بو خاک در دیده انکاشدن •
زبد اصل حشم بهی داشتن •

بو مثلک مفهومندن معلوم اولدی که ملک شنزبه نک عدم اصالتندن • و خبث ذات و خباثت صفاتندن • اندیشه ناک اولمق کرک وزیر دستان مشفق و دوستان صادقک نصایحین کوش هوش ایله استماع بیورمق کرک هرکیمکه ناصحلرک کلامنه اکرچه که بحکم الحق مر • درشت و بی محابا اوله • التفات قلمیه انوک عاقبت حالی • ندامت و ملالتدن خالی اولمیه • شول بیمار کبی که جون اوامر طبیبه دیده استحقار ناظر اولمیه • و شراب و غداسین کندو اشتهاسی حسبی ایله استعمال قیله لاجرم ضعف قوت و نحافت بنیت اکا زیاده استیلا بوله •

بیت

ناصح از روی درشتی سخن ار کفت چه باک
صبر تلخست ولیکن بر شیرین دارد

ضمیر منیر ملکه که مرآت حقایق • و مشکلات دقایقدر • پوشیده اولمیه که عاجزترین ملوک اولدر که عواقب اموردن غافل • و مهمات ملکه دیده استحقار ایله ناظر اوله • و حزم و احتیاطدن قاصر اولدوغی سببدن بر حادثه عظمی ظاهر اولیجق خواص و زرایی سوء رأی و ضعف تدبیر ایله متهم قلوب واقع اولان خطالری انلرک کردننه حواله قیله •

قطعه

فکری که بکار خود ترا باید کرد •
وانکه که بدین کونه خطایی کردی

بهرچه بدیکری رها باید کرد
در کردن دیکران چرا باید کرد

شیر ایتدی زیاده درشت کلمات ایتدک • و سرحدادبدن طشره کتدک • اما چون معرض نصیحتده سین • قول ناصحی خشونتی سببی ایله رد ایتمک اولمز • شنزبه بر تقدیرکه عداوتی مقرر قیله

ظاهردر که اول نیه قادر اولسه کرک • اول الحسب الواقع بکا طعمه در • زیرا که انوک ماده حیاتی
اجزای نباتی در • بنم مددحرکاتم جسم حیوانی و لحم لطیف اهوی بیابانی در • اجزای نباتی همیشه
مغلوب اجزای حیوانی در • انده نه قدر قدرت و قوت اولا که صفحه دلنده بنمله مقابله صورتن
تصویر قیله • یا سویدای ضمیرنده بنمله مقابله سوداسی جایکیر اوله • بیت

مدعی را کی رسید با چون منی لاف جدل	کی تواند پشه با پیل دمان پهلو زدن

شنزبه اگر بنم آفتاب دولتمله که افق پروردکاریدن تابانندر • ماه کبی دعوای مقابله ایده
کاسد و ناقص اولور • و بنم ماهچه چتر همایون سمای اشیانمه که نمودار پایان آسمانندر •
خورشید مانند تیغ چکسه عاقبت زوال بولور • نظم

تهی دست کو مایه داری کند	جو لنکیست کو راه داری کند
من آن صید را کرده ام سربلند	منش باز در کردن آرم کمند

دمنه ایتدی ملکه لایق بودر که اول بکا طعمه در دیو مغرور اولمیه • و کندونک قوت و
غلبه سینه اعتماد جایز کورمیه • که اگر کندو نفسه مقابله دن عاجز ایسه • معاونلر معاونتیله و
مظاهرلر تقویتیله چوق نسنه یه قادردر • و سحر و مکر و دستان و غدرده خود ثانی سام و سامری
ساحردر • قور قوم بودر که چون وحوشی مخالفت ملکه تحریض ایده • اکا موافقت ایده لر •
برفرد نه قدر زورمند و مرد نبرد اولورسه دخی ظاهر بودر که قامت قدرتی جمع کثیر ایله
مقاومتدن قاصردر • قطعه

با همه تندی و صلابت در رو	پشه چو پر شد بزند پیل را •
شیر ژیان را بدر اند پوست	مور چکانرا چو بود اتفاق

شیر ایتدی سنک صدق کلامکه • اعتمادم وار • و خلوص مناصحتک ضمیرمه آشکاردر اما بو صورت بکا دامن کیردر که روزکاردر
که اکا فرط تقرب و اعتبار ایله اختصاص ویرورم • و رایت تربیت و تقویتین اوج آسمانه
ایرکوردم • و مجالس و محافلده انی مدح ایدوب علی ملاء الناس خرد و دیانت و اخلاص ایله
دلیمه کتوردم • حالا اندن وضع سابقه مخالف برفعل صادر اولورسه تناقض قول و
خفت عقل درکاکت رایه منسوب اولوب قولم قلوبده مردود • و عهدم خواطرده نامعلوم

معقول اولور • بیت	
هر سری را که خود برافرازی •	تا توانی زپا نینداز ی •

دمنه ایتدی رای صایب و تدبیر نیک فایده سی بودر که چون بر دوستدن آثار عداوت • و برخدمتکاردن علامت خیانت کوره لر • مهام
اطراف کارلرین فراهم قیلوب روی مرافقت و موافقتی اندن دوندره لر • و خصم نمک بارده ماریه خانماننده
کوپیندرمیوب اوک آب بوار ریه حیاتی اوجاغن سوندوره لر • دندان باوجود که آدمینک قدیمی همدمی و
تحصیل منافعده اکثر اعضانک مقدمیدر چون معلول اوله قلعدن غیری دوا قیلمزلر • و طعام
که بدل ما یتحلل و ماده حیاتدر چون معده ده فاسد اوله قطعدن غیری رواکورمزلر • بیت

زان پس که دل غمزده ات شاد نکرده •	کر خود بمثل جان تو باشد کم او کیر •

عاقبت دمدمه دمنه شیرده تاثیر ایدوب ایتدی حاصل کلام صحبت شنزبه دن نفرت تمام ایتدم من بعد
انکله ملاقات مقوله محالاتدندر • اولی بودر که سیمان اکا برکمسه کوندرم تا کیفیت حالی اعلام ایده
و اجازت ویرم تا ارض الله واسعه دیلدوکی یره کیده • دمنه وهم ایتدی که اگر بو کلام
سمع شنزبه یه واصل اوله • درحال ساحت ذمتین ضمیر شیره روشن قیله • و انوک مکر و حیله سی نهانخانه
خفادن عرصه ظهوره کله • ایتدی ای ملک رای فیروز طریق حزمدن دور • و منهج احتیاطدن بغایت
مهجوردر • بو کلام مادام که قلبده دور • و قاله کلمیه دایره احتیاطده داخل در • اما بعد الاظهار
انوک تدارکی حوزه اقتداردن خارجدر • بیت

سخن تا نکفتی توانیش کفت	ولی کفته را باز نتوان نهفت • نظم
چون اغزدن چقه سوز دوتماز ارق	کرو دونرمی یا بدن آتلو اوق
قفسدن مرغ وحشی کاید پرواز	طوتلمز ایلیسک بیک حیله آغاز •

امثال مجیددر که هرچه بزبان آید بزبان آید • دیمشلردر که زبان ترجمان قلبدر و دل والی ولایت
بدن و کلام متکلم جواهر کنجینه سینه در • تا دُرِ درج دهان مسمار صمت ایله مسدود اوله و هر حقه نطقه
مهر سکوت اوروله • زمین زندکانی دایم ریاحین سلامت بتورور • و درخت حیات میوه امن و
راحت ویرور • اما چون کلبن بلاغت متبسم • و بلبل فصاحت مترنم اوله • معلوم دکلدر که رایحه
کلزار سخن سبب تفرح قلب و تقویت دماغی اولیسر • یا علت ظهور ماده زکام و موجب انواع

رنج وصداعی اولیسردر. زیراکه نیجه دهان بسته محلنده بر نکته ایله هزار عقده حل ایتمشدر. و
نیجه فصیح زبان بر عبارت نامحلله کردننه بند کران اورمشدر. نظم

اکر بچشم خرد در سخن نکاه کنی / بصد عجیبست که هم سود وهم زیان دارد
نشان که داد که ناکفته نکته کس را / بدرد دل کند آواره یا بجان آرد

ای ملک شویله که شتربه یه بو خبر واصل اوله. صورت حالین فهم ایدوب تفحص تالین معلوم
قیلسه کرک. تمکن که مکابره یه کلوب جنک وجداله آغاز قیله. یا بر فتنه قوپروب بر حادثه عظمی یه
باعث اوله. ارباب حزم کناه ظاهره عقوبت پنهان ایتمکی جایز کورمشلردر. وجرم پوشیده یه
عقاب آشکاره تجویز بیورمشلر. صلاح اولدر که انوک خیانت خفاسی سیاستن مخفی برله
تدارک اولنه. شیر ایتدی مجرد کمان ایله کشی مقربلرین مهجور ایدوب. وبی وضوح یقین سوابق
حقوقی مبادی منشور قیلمق کندو الیله ایاغنه تیشه ورمق. وبالکلیه جادۀ مروت ومنهاج
فتوتدن برطرف اولمقدر. نظم

وکلدر پسندیدۀ شرع وعقل
که بی معصیت شاه فرمان قیله / مضای قضا کیبی حکمی انوک
کیمه جان وره کیمی بیجان قیله

دمنه ایتدی ارباب فرمانه انلرک فراستلری
راست برهان وبینه اولمز. که چون بو مکار غدارکه. ملک کرکدرکه اکا دیدۀ تفرس ایله نظر قیله که خبث
عقیدتی طلعت نازیباسنده روشن. وفساد نیتی صورت بدسیرتنده مشاهده ومعاینه در
علامت خیانت وانحراف ناپاک طینتندن بری بودرکه متلون ومتغیر کلسه کرک. وجب وراست
وپیش وپس نظر ایدوب مجادله یه مهیا ومقاومته آماده اولسه کرک. شیر دیدی بو دیدک واقعا
بو علامت بری بینی ظاهر اولورسه لاجرم غبار شبهت رهکذار حقیقتدن مندفع وحجاب کمان چهرۀ
اطمیناندن مرتفع اولور. دمنه چون بلدی که دم فتنه انکیز ایله شیر جانبندن آتش بلا تیز اولدی
دیلدی که کاوی دخی کوره. اول طرفدن دخی فروغ دروغله شعلۀ نایرۀ فسادی کرم ایده.
ایرکوره. بیت

میان دو تن جنک چون آتش است / سخن چین بدبخت هیزم کش است

فکر ایتدی که شتربه یه وارتوب دخی مشاوره
شیر ایله اولمق کرک. که تا سوء ظندن مبرا. وتهمت اقتراندن معرا اوله. دونوب شیره ایتدی

ایتدی. ای ملک فرمان عالی شرف صدور بولورسه واروب شتربه یی کورم. وکمون
ضمیر ومخزون خاطرندن خبر بیلوب عرصۀ عرضه یتشدرم. شیر معقول کوروب اجازت ویردی
دمنه دخی غمناک صفت شتربه قتنه کلوب. شرط سلام وتحیتی یرینه کتوردی. شتربه دخی انوک حالنه
لایق تعظیم ایتدی. ووظایف تلطف وتملقی تقدیم ایدوب ایتدی ای دمنه مصرع

یاد میدار که از ما نمی آیی یاد / مدتی مدید درکه دیدۀ احبابی انوار

طلعتکله روشن. وکلبۀ یارانی ازهار ملاطفتکله کلشن ایلمدک. بیت

بعمرها نفسی یاد دوستان نکنی / که یاد تو نتوانند که یکنفس نکنند

دمنه ایتدی اکرچه بو دل مهجور ملاقات ظاهری. ومصاحبت صوریدن دوردر. فاما معنیده
خانۀ خرابۀ دل خیال دیدار دلدار ایله معموردر. نظم

خردرا با خیال تو تماشاییست روحانی / که انجا در نمی کنجد خیال نفس انسانی
برون پردۀ عقلست جان خرده بینانرا / بغمزه سوی یکدیکر اشارتهای پنهانی

زاویۀ عزلت وکوشۀ خلوتده. بالغدو والاصال. وظایف دعا وثنایه که موجب مزید دولت
واقبال. وسبب ازدیاد جاه وجلالدر اشتغال حسب حالمدر. شتربه ایتدی اختیار عزلت و
انزوا ارخلوته سبب ندر. دمنه ایتدی بر کمسنه که غیرک امیر فرمانی کنده وبنفسه مالک اولمیه. و
بی بیم وخطر بر لحظه تنفس قیلمیه. وبر آن بیجمیه کیم کندو تن وجاننه لرزان هراسان اولمیه. نیجه کوشۀ
کاشانه اختیار ایتیوب درخلوتی آشنا وبیکانه یه بند ایتمیه. بیت

نیچون ترک ایلمیه ویرانه کنجین / مقام ایدنمیه غم خانه کنجین

نظم

از فتنۀ این زمانۀ شور انکیز / برخیز وبهر جاکه توانی بکریز
وربای کریختن نداری باری / دستی زن ودر دامن خلوت آمیز

کاو ایتدی ای دمنه بو معنایی بیان. وبو مجملی منصۀ تفصیلده عیان ایله. تا فائدۀ کلامک
ومنفعت نصیحتک تمام اوله. دمنه ایتدی عالمده آلتی نسنه در آلتی نسنه سز میسر دکلدر. مال
دنیا نخوتسز. ومتابعت هوا محنتسز. ومجالست نسا بلیتسز. ومصاحبت اشرار ندامتسز
وطمع لئیمان مذلتسز. وملازمت سلطان خطر وآفتسز. هم خانۀ دنیاده بر فرد کیشی حالی

باده مال و منال لا مالی اولمز • که سرمست و بی باک اولوب • گریبان عصیان طغیاندن باش چیقارمیه
و هوای نفسه برکیمسنه قدم بصمز که معرض هلاکه دوشمیه • زنان طایفه سیله بر مرد مجالست ایتمز
که ذلیل و خوار اولوب اکا انواع بلا ایرشمیه • ارباب فساد ایله بر فرد اختلاط ایتمز که عاقبت
الامر ندامت ایرشوب کندویه ملامت ایتمیه • مردم دون سفله دن برکیمسنه نسنه توقع ایتمز که
ذلیل و خوار • و بی قدر و اعتبار اولمیه • و عام و خاصدن بر شخص صحبت سلطان ایله اختصاص
بولمز که سلامتله اول گرداب بحر عنا • و گربلای کرب و بلادن خلاص بوله   مثنوی

صحبت شاه را زروی قیاس	همچو دریای بیکرانه شناس
بر چنین بحر پر زخوف و خطر	هر که نزدیک تر پریشان تر

شتربه ایتدی کلامکدن مفهوم اولور که شیردن سکا بر مکروه ایرشمش اوله • و انونک محنتندن
هولناک و هراسان اولمش اوله سین • دمنه ایتدی بو سوزی بن کندو نسبتمدن دیمزین
و کندو نفسم ایچون غم یمزین • بلکه بو باده احباب طرفن کندو جانبمدن ترجیح ایدرین بو ملال و
انفعال که بکا مستولی اولمشدر سنک ایچوندر • سن بیلورسین که سوابق محبت • و مقدمات
مودت • مابینمزده نه وجهله ممهد و مؤکددر • و عهد و پیمانلر که میانمزده واقع اولمشدر
اکثری بو زمانه دک وفا و انجازه ایرشمشدر • بن قادر دکلم که نفع و ضر و خیر و شردن نه حادث
اولورسه سمع شریفکه ایرشدرمیم • شتربه بو تشبیهدن که فهرست دیباچه بیم و تهییب در
لرزان اولوب • ایتدی ای یار غمخوار • وای دوست هوادار • دیلرم که بی توقف بنی کیفیت
کاردن خبردار ایده سین • و دقایق مصادقت و مخالصتده هیچ بر دقیقه دریغ بیورمیه سین •
دمنه ایتدی بر معتمددن ایشتدم که شیر زبان شریفنه کتورمش که شتربه گوندن گونه سمروب
کیدر • و وفرت لحم و کثرت شحمدن کوجله حرکت ایدر • بو درگاهده انونک وجودی و عدمی
علی السویه • و بود و نابودی سواسیه در • سلطنت امورنده انونک نه فایده سی وار • ولی
اکل ایتمه دن غیری نه یرار • بوگون کافه وحوشی انونک سمروکوشتی و دوشی برله ضیافت ایتمک گرک
و یارین غدای شامی • و راتبه خاص و شیلان عامی سایر اعضا و اندامندن ایلمک گرک •
چون بو کلامی ایشتدم • و انونک تهور و تجبرینی فهم ایتدم • گلدم تا سکا تنبیه ایچون حسن عهد و

عهد و پیمانه برهان اقامت ایلیم • و شول نسنه که شرع مروت و مذهب اخوتده ذمتمه واجب
ایدی مؤدی قیلیم •   بیت

من آنچه شرط بلاغست با تو بنمودم	تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال

حالا صلاح حالی بونده اکلرم که بر تدبیر
ایده سین و تعجیل تمام ایله بو رنجه شفا • و بو درده بر دوا طلب قیله سین • که شاید بر حیله ایله
بو ورطه دن خلاص • و بر لطیفه ایله بو مهلکه دن نجات بوله سین • چون شتربه دمنه نک
کلماتن استماع ایتدی • شیرک عهود و مواثیقی خاطرینه کلوب ایتدی • ای دمنه ممکن دکلدر که
شیر بکا قصد ایلیه • با وجود که بندن شمه خیانت • و ذره جنایت ظاهر اولمدی • و قدم
ثباتم جاده اخلاصدن انحراف بولمادی • اما سنک سوزکک دخی صدقنه ظنم • و حقیقتنه کمانم
واردر • غالبا ارباب شقاق بنی اکا نفاق ایتمشلردر • و تزویر و فریب ایله انی خشم و غضبه کتورمشلردر
انونک خدمتنده سخن چین • و نفاق آیین بر طایفه واردر که هر بری صنعت کذب و غدرده استاد
و صفت حیله و مکر ایله معتاد • کرات ایله انلری آزمایش ایتمشدر • و انلردن انواع خیانت و جنایت
کورمش و ایشتمشدر • اول بابده غیرلر حقنده دخی نه سویلیه لر اعتماد و اعتقاد ایدوب
انلره قیاس ایلر • هر آینه شآمت صحبت انلرله اخبار حقنده سوء ظن ظهوره کلور • و کمان
خطا ایله راه پوشیده اولور • اول بطک تجربه ده خطاسی بو معنی یه دلیل کافیدر • و بو صورته
اشارت وافی • دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول   حکایت   شتربه ایتدی
بر بط بر کیجه شب مهتابده میان آبده صورت ماهی کوروب ماهی خیال ایتدی • و شست قصد ایله
صیدینه در شدی نسنه بولمادی • چون نیجه نوبت بو منوال او زره آزمایش ایتدی کوردی که
انونک بو صیادلیغندن حاصلی حرمان حاصل تشنه در سرابدن • و تحصیل مفلسان کنج اندیشه دن
تفرج منزل خرابدن • کلیا صید ماهی ترک ایدوب بالکلیه کندو مهمندن فراغت ایتدی •
سایر لیالیده دخی هر باری که ماهی کورسه • عکس صورت ماهی تصور ایدوب صیدینه
قصد ایتمز • و مطلقا اکا التفات ایلمزدی و ایدردی   م   من جرب المجرب حلت به الندامه
آخر بو تجربه انی مثمر اولدی که دایما گرسنه کیچوردی • و بی برک و نوا روزکار کیچوردی
اکر شیر و بندن فعلا و قولا بر نسنه نقل ایده لر تحکم من سمع حل اکا اعتقاد و اعتماد

حاصل ه

ایدوب قلنده کرامت ونفرت ظهورینه باعث اوله . موجبی بهمان غیرلر حقنده اولان
تجربه اولسه گرگ حال بوکه بنم انلرک پینده اولن نسبت . بهمان مناسبت زاغ وهما در
وانلر ایله بنم میاننده فرق بین الارض والسّما . بنی انلره قیاس قیاس مع الفارقدر
وگوهری خرمهره دن تمییز ایتمک ضمیر نقّاد شیره ناموافق وغیر لایقدر . **مثنوی**

کارپاکانرا قیاس ازخود مگیر ‌ / زانکه باشد در نوشتن شیر شیر
هردو گون زنبور خوردند از محل ‌ / زان یکی شد نیش وزان دیگر عسل
هردو گون آهو گیا خوردند وآب ‌ / زان یکی سرگین شد وزین مشک ناب

دمنه ایتدی شیرک سبب نفرتی بو دکلدر . بلکه ملوکک عادتی بودرکه بی استحقاق برکمسنه یی
سیمند دولته بندیررلر . وبر مستحقی بی سبب ظاهر منزل نکبته ایندیررلر **قطعه**

شاه هرمزم ندید وبی سبب صد لطف کرد ‌ / شاه یزدم دید ومدحش گفتم وهیچم نداد
کار شاهان اینچنین باشد توای حافظ مرنج ‌ / داور روزی رسان توفیق ونصرتشان دهاد

شنزبه ایتدی اگر بوکراهیت که شیردن حکایت ایدرسین . بی علّت اوله . وبو غضب
که اندن روایت ایدرسین . بی سبب وجوده گله . هیچ برچاره ایله فراز جادۀ استقامته
ایرمک . وهیچ برحیله ایله دیدۀ امید چهرۀ مراد گورمک یوقدر . زیرا غضب که
برسببدن منبعث اوله . ایراد معذرتله انوک دفعی میسّردر . اگر عیاذاً بالله غضب
بی سبب اوله . یا بهتان وتزویر ایله ضمیر شیری تحریف وتغییر ایتمش اولالر دست
تدارک اندن قاصر واندیشۀ تلافی اندن عاجز اولمق مقرّردر . زیرا که بهتان وبهانه یه
کرانه اولمز . ومکر وفریب برمرتبه ده نهایت بولمز . شیرک بنده دن نفرتنه
باعث برگناه اکلمزین مگرکه بعض رأی وتدبیرده بنه انوک مصلحتی ایچون اکا مخالفت ایتمش
اولم . وسوانح مهمانده گاه گاه صلاح وقت . واصلاح مملکت ایچون خلاف رضاسی
ونقیض مقتضاسی اوزره سوز سویلمش اولم . شاید که استقلال وجرأت . وقصد قدح حرمته
حمل ایدوب مباسطت بی سببدن عدّ ایتمش اوله . اما بنده دن صادر اولنلردن مرجو برقاچ

فایدۀ کلّی دن خالی دکلدر باوجود که انوک جانب شکوه وشوکتن . وجناب عرض وقاعدۀ حرمتن
رعایت ایدوب هیچ برزمانده گستاخانه وبی ادبانه وضع صادر اولمامشدر . وشرط
تعظیم وتکریمنده . وفرط توقیر وتفخیمنده . شایبۀ تقصیر وتهاون وقوع بولمامشدر . کیم احتمال
ویرردی که نصیحت موجب وحشت اولوب کیم خیال ایدردی که محبّت سبب عداوت
اولیدی . **بیت**

زایل شدن عارضه وصحت بیمار ‌ / دارو سبب درد شد اینجا چه امیدست
اگر بوده اولمز ایسه شاید که نخوت سلطنت

واستغنای حکومت . موجب نفرت وعداوت اولمش اوله . زیرا که مقتضای جبروت . ولازمۀ
عظمت ناصحلره بالطبع منکر اولمقدر . وخاینلره وخوش آمد گولره مایل اولوب حرمت محرّمیتی
مخصوص قلمقدر . بو اجلدندر که علما بیورمشلردر . قعر دریاده نهنگ آغوش ایتمک . ولب
ماردم بریده دن قطرات زهر نوش ایتمک . ملازمت سلطاندن سلامته اقرب . وتوبۀ ملوکدن
امن وفراغته اولی وانسب در . بن بیلورم که خدمت ارباب سلطنتده خطر بسیار . ومباشرت
اعمال مملکتده ضرر بیشمار واردر . بعض حکما پادشاهلری آتشه تشبیه ایتمشلردر . که اگرچه پرتو
عنایتلری ایله کلبۀ تاریک امیدوارلری روشن ایدر . اما شعلۀ سیاستلری ایله ذخیرۀ خدمت ومواثیق
حقوق حدمتکارلری کلخن ایدر . عقل صحیح قتنده واضح درکه کیمک که آتش قربی زیاده اوله اثر
ضرری ارتوق مشاهده قیله . اما انلر که ایراقدن نورانیتن تماشا ایدوب احراقدن بی خبرلردر تقرّب
ملوکده لذّت . وملازمت سلطانده منفعت ظن ایدرلر . انّ بعض الظن اثم . حقیقت بودرکه اگر
انلر سیاست شاهی گامی . وسول وهیبت پادشاهی یه . واقف اولسه لر . علم الیقین بلکه
وعین الیقین گورهلردی که بالی بلاسنه دگمز . ونیز ارسال عنایت برساعت سیاستنه مقابله
اولمز . بو قضیه نک مصداقی بهمان باز وخروس در . دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول **حکایت**
شنزبه ایتدی برباز تیزپرواز . برخروس بلند آوازله محاربه یه آغاز ایدوب ایتمش که ای مرغ آشنا
روی . وبیگانه خوی . صداقت نمای عداوت جوی . نیچون قلبکرده صفا . وعهد کرده وفا
یوق . وایما ایله شکر نقض حقوق ونقض عقوق وجور وجفادر . حال بوکه عنوان صحیفۀ اخلاقکز
مناسب وفا . وباوجود که بحکم الحسن العهد من الایمان . دلیل کمال ایماندر . مذهب مروت

ومشرب فتوتده دخی جزاء اساءت مکافات بالاحسان در ؁ بیت

سگ وفایی بر یابپتش ؁ بهتر از آن کس که بر یابیتش ؁

خروس ایتدی بزده نه بیوفالیق کوردوکز ؁ ونیجه بدعهدلق مشاهده قیلدیکوز ؁ بازلر ایتدی بوندن زیاده بیوفالیق اولورمی که آدمیلر سزک حقکزده اولقدر تلطف کوسترلر ؁ و سزه رحمت ومشقت چکمدین آب ودانه کوزی که مدد مادهٔ حیاتکزدر آماده قیلورلر ؁ ودایم عون عنایتله احوالکزه ناظر اولوب حفظ وحراستکزده قایم اولورلر ؁ انلرکه دولتشده قلبکزده قتور کوزیوق ؁ وکوشه وتوشه جهتندن قصور کوزیوق ؁ هرگاه که سزی دعوت ایده لر ؁ سنت اجابتی قبول ایتمیوب قچرسز ؁ واوتا نمادین اول اپادن بوبامه اوچرسز ؁ بودکلوحقوق نعمت ؁ وعهود خدمتدن کچرسز ؁ بیت

بودکلو حق خدمتدن کچرسز ؁ ولی نعمتلر وکوز قور قچرسز ؁

بز باوجودکه وحشی یوز اگر بر مدت اطرافه الفت ایده وز ؁ انلردن طعم یه وز حق نان ونمکی بلوب الوفرهکیرن شکاری انلره ویروز ؁ اتفاق انلردن ایراق دوشسک مجرد آوازیله پروازکنان ینه کلوروز ؁ مرغ دست آموز را چندانکه پس دورافکند ؁ بانشاط بال آید بازجون گوید بیا ؁ خروس جواب ویروب ویدی که راست سویلرسین اما سزک اجابت دعوته مسارعتکز ؁ وبزم فرمان ولی نعمته مخالفتمز اول جهتدندر که سز تابه ده سزک جنسکزدن بریان مرگز کورمش سز ؁ بز سیخده بزم نوعمزک کباب اولدوغین دونه دونه کورمشزدر ؁ اگر سزدخی کوردیکز ؁ انلرک اطرافین حرم بیت الحرام ایله دخی طواف ایتمیدکز ؁ واگر بزکوبکوه قچرسق سزکوه بکوه قچیدکز ؁ بو مثلی اول اجلدن کتوردم که بیله سین اول طایفه که مصاحبت ملوکه مایلدر ؁ آسیب سیاستدن غافلدر ؁ شول کمسنه که انلرک زهر قهرندن چاشنی طتمش اوله ؁ نه قدر عاقل ایسه بادهٔ حیرت ؁ وجرعهٔ حشیتدن بیخود ولایعقل در ؁ بیت

وانند ایشان سیاست سلطانی ؁ نزدیکان رابیش بود حیرانی ؁

دمنه ایتدی ظاهر بود رکه شیرک سکا قصدی علت مجرد استغنای سلطنت ؁ ونخوت جبروت وعظمتدن کلدر ؁ که سنک هنر بسیار وفضیلت بیشمارک واردر ؁ سلاطین ارباب فضل وهنردن هیچ بر زمانده مستغنی اولمیوبلردر ؁ شتربه ایتدی

آنی م

ایتدی شاید که بنم هنر وفضیلتم اکا سبب نفرت وموجب بغض وعداوت اولمش اوله ؁ کورمزمیسین که اسب راهوار هنری سببیله پای بسته ؁ وشاخ میوه دار ثمره واسطه سیله شکسته در ؁ عندلیب کنده هنرندن حبس قفسه گرفتار ؁ طاوس کمال حسن وجمالندن بال کنده وشرمسار در ؁ ان الذین یحبس والمهند یغمد ؁ قطعه

وبال من آمد همه دانش من ؁ چو روباه را موی وطاوس پر

هنر عیب من شد وگرنه مرا ؁ نه از خاک بل گهر بودی فیر

هرآینه چون بی هنرلر هنرمندلردن ازیددر ؁ انلرک میانه ده بنای خصومت ذاتی مشید ومؤکددر کثرتلری جهتندن غلبه ایدوب تقبیح اهل هنرده اولقدر جد وجهد ایدرلر که حسنالرین معرض سیئاتده عرض ایدوب امانتلرین صورت خیانتده ؁ ودیانتلرین کسوت جنایتده کوسترلر ؁ وزیور فضل وهنر که سرمایهٔ بازار دولت ؁ وسرنامهٔ منشور سعادت اولمق کرکدر ؁ وسیلهٔ نفرت وکراهت ؁ وذریعهٔ نکبت وشقاوت قیلورلر ؁ ؁ بیت

چشم بداندیش که برکنده باد ؁ عیب نماید هنرش در نظر ؁

ارباب اولوا الالباب ؁ بوبابده بیورمشلردرکه ؁ ؁ شعر

گر هنری بیسر زمیان برزند ؁ بی هنری دست زبان درزند

کار هنرمند بجان آورند ؁ تا هنرش را زبان آورند

هم عیب جوی بی انصافلر اوصافنده دیمشلردر که ؁ مثنوی

دیدهٔ انصاف چوبینا بود ؁ در شمرد گرچه که مینا بود

وانکه ندارد دل رحمت پذیر ؁ تهمت پشمینه نهد بر حریر

رسم بزرکان بود انصاف کار ؁ کار خسان نیست بجز خارخار

دمنه ایتدی ممکن که بدسکاللر بونی قصد ایتمش اولالر ؁ اما بو تقدیرجه مالکاری نیجه اولور ؁ وعاقبت حال نیه وارر ؁ شتربه ایتدی شویله که تقدیر ؁ انلرک هدف تزویرنه راست کلمیه حیز وجوده هرگز اندن مضرت کلمز ؁ واگر قضای ربانی وتقدیر یزدانی انلرک مرادنه مساعد اولورسه هیچ سپر تدبیرله انوک دفعی مقدور ومیسر اولمز ؁ مصرع

تقدیر چو سابقست تدبیر چه سود		اتلسه چون قضادن تیر تقدیر
پیرا اولمز اکا هیچ رای وتدبیر		دمنه ایتدی دانا وخردمند واجبدر کم

هر حالده فکر واندیشه کندو پیشه ایله • وعقل دوراندیشی سرامرده رهبر وپیشوا ایده • که هیچ بر فرد اساپس کارنی قواعد افکاره مبتنی قیلمدی که مقصودنه ظفر بولمدی شتربه ایتدی فکر وتدبیر اول وقت تأثیر ایدر که قضا انوک عکسنه امضا قیلمش اوله • وحیله وتزویر اول زمان کارکر اولور که قدر انوک خلافنه جاری اولمش اوله • اما فرمان قضا مضا وحکم قدر نفاذ بولدقدنصکره نه چاره نفع پذیر اولور • نه حیله ایله دستگیر بند تقدیر وقید قضادن مکر ودغا وفکر ودها ایله رها میسر دکلدر بیت

هر آتش که دست قضا بر فروخت		همه فکر وتدبیرها را بسوخت

چون آفریدکار جل وعلا بر حکمی نفاذه • وبر قضایی مضایه ییتشدرمک دیلسه بینالرک چشم ظاهرنی ودانالرک دیده باطننی میل غفلتله تیره وخیره قیلور تا راه رها اول حکمدن پوشیده

اولور • اذا جاء القضی عمی البصر		بیت بو وقت نفاذ قضا وقدر •
همه زیرکان کور کردند وکر •		نکرسین قصه بلبل ودهقانی کوش ایتمش سین

وانلرک مناظره ومحاوره لرین ایشتمش سین • دمنه ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول •

حکایت شتربه ایتدی روایت ایدرلر که بر دهقانک بر باغی واریدی بغایت زیبا وخرم • وبر بوستانی واریدی غیرت گلستان ارم • صفای آب وهواسی نسیم بهاره اعتدال ویرورایدی • وشمامه ریاحین روح افزاسی دماغ جانی معطر قیلوردی شعر

گلستانی چو گلزار جوانی •		گلی سیراب آب زندگانی •
نوای عشرت انگیز •		سوای عطر بیزی راحت آمیز

کوشه چمننده بر گلبنی واریدی که نهال طوبیدن دراز • وشاخ سدرة المنتهیدن سرفراز • هر صبح سحر اول گلبن اوستنده بر گل رنکین • عذار غنچه لبان ترکان چین کبی • قطرات شبنمدن اوستنده درلر صچلوردی • باغبان اول گل رعنایه عشق بازلغه آغاز ایدردی • وبلبل شیدا کبی کوکلی شهبازی انوک مهری هواسنده پرواز ایدردی • بیت گل

عدلسی

گل بزیر لب نمیدانم چه میکوید که باز		بلبلان بینوا را در فغان می آورد

برکون باغبان عادت معهودی اوزره گل وگلبن سیرانه کلوب کوردی که بر بلبل نالان صحیفه گل خندانه یوزین سوروب منقاریله شیرازه جلد زرنکارین سوکر • واجزای اوراقین پریشان ایدوب برک خزان کبی روی زمینه دوکر بیت

بلبل که بگل در نکرد مست شود		سر رشته اختیارش از دست شود

باغبان اوراق کلی بویله پریشان • وخار وخاشاک ایله خاکه یکسان کوروجک کریبان صبر کبی دست اضطرابله چاک • وچهره افلاکی دود آهی ایله نمودار روی خاک ایلدی • اکنجی کون دخی کلزاره واردی احوال بلبلی اول منوال اوزره کوردی که بلبل زار نه منقاریله اوراق گلی تارمار • ایلمش م دوکلمش برک وباری خاری قلمش • دهقانک عنان قراری قبضه اقتداردن کیتدی • وخار هجران یاره والم سیتم اغیار ایله کار جانه وکارد استخوانه ییتدی آخرکار بلبلی دام فریب ودانه حیله ایله شکار ایدوب • محبس قفسه کرفتار ایتدی • وبلبل زار پریشان روزکار دخی طوطی وار دهان کفتاری اجوب ایتدی • ای دهقان نه سببله بنی حبس ایتمکی روا کوردک • ونه جرم ایلدم که بکا بو عقوبته رضا ویردک • بو فعله باعث اکر استماع نغماتم ایسه آشیانم خود بوستانک • وطربخانم اطراف کلستانک ایدی • اکر خاطرکه بر معنی دخی ظاهر اولدیسه • یا بندن سهو وخطا ایله بر کناه صادر اولدیسه لطف ایله بنی اندن آکاه ایله • دهقان ایتدی بیت

تا کی آزاری مرا یارب نمانی ای رقیب		تا بکی بو تیسی رخش یارب نمانی ای نقیب

ایا هیچ بلور میسن که ساکر قهرله روزکاره نه زهرلر نوش ایتدردک • وهجران یار زخمله دل ناتوانمه نه قانلر یوتدردک • طریق مکافاته اول کارک سزاسی • واول کردارک جزاسی بودر که سن دخی یار ودیاردن دور • وتماشای روی کلزاردن مهجور قلوب کوشه محبس قفسده زاری ایدرسین • بن دخی درد هجران جانانه زاویه کلبه احزانده نه نالشلر ایدم بیت

بسال بلبل اکر با منست سر یاریست •		که ما دو عاشق زاریم کار ما زاریست

بلبل ایتدی ای باغبان بو سوزدن فارغ اول • واندیشه قیل که بو مقدار جرمه ایله بر کوکل پریشان

ایدرسین حالک نیجه اولیسر در مثنوی

هست بنیکی و بدی خوی شناس	کنند و آر زروی قیاس
وربدی کرد زیانش رسد	هرکه نکوهی کنند آنش رسد

بو کلام لطافت انجام • دل دستعاد

تأثیر تمام ایدوب بلبلی اندی • بلبل دخی دلشاد و زبان فصیح البیان ایله ایتدی • ای ملکجان جون بو احسانی بکا ارزانی بیوردک • البته بحکم هل جزآء الاحسان الا الاحسان • انوک مکافاتنه سعی ایلمک بزه واجب در • ایمدی بشارت اولسون سکا که بستانکده فلان درخت دبنده بر آفتابه مدفوندر که درونی زر صاف و نقرهٔ خالص ایله مملو و مشحوندر • دهقان بو بشارتله شادان اولوب تعیین ایتدوکی محلی حفر ایتدی • سخن بلبلی راست بولوب ایتدی بلی بلمزمی سین که اذا نزل القضاء عمی البصر • و اذا نزل القدر بطل الحذر ع با قضا کارزار نتوان کرد جون قضای ربانی نازل اولور • دیدهٔ تدبیر خرد نفع و فایده ویرمز نته کیم دیمشلردر مثنوی

بسر پنجه دست قضا را مپیچ	که دست تو قدرت ندارد بهیچ
نیاید حذر با قدر سودمند	هرانچه از قضا آید انرا پسند

بو مثلی اول اجلدن کتوردم تا بله سین که بن ضعیف حریف پنجهٔ قضا و قدر دکلم فرمان تقدیره تسلیمدن غیری تدبیر یوقدر بیت سر ارادت ما و استان حضرت دوست که هرجه بر سر ما میرود ارادت اوست • دمنه ایتدی ای شنزبه بن حق الیقین بیلدم • و عین البصر معاینه قیلدم • که شیرک بو قصدینه سبب نه نفاق دشمن و نه کثرت سترونه نخوت ملوکدر • بلکه اکا باعث انوک کمال مکر و غدری • و تمام عنف و قهری در • که غدار در کامکار و جبار در • قهار و مکار در • اکرچه اوایل صحبتی مورث حلاوت حیاتدر • اما اواخر صحبتی مثمر مرارت نادم الذات در • شویله بیل که اول بر مار زهر ناکدر • برونی نقوش رنکارنکله

ارا سته درونی پر زهر بلاکدر بیت	قمور بیو و نیرنک و مکر و فریب
نه لطف و مروت نه صبر و شکیب	شنزبه ایتدی ای دمنه نیجه ایده لم الدل

نه کلور نیجه ایامدر که طعم نوش کرم کوردم • شمدی هنکام زخم نیش ستم در • و نیجه مدتدر که مسند راحتده صفا سوردم • حالا وقت هجوم محنت و غم در • • بیت

ای دل

آزاده

ای دل مژدهٔ وصل چشیدی یکجند	اکنون الم فراق می باید دید

ای دمنه فی الحقیقه بنی اجل کریبانم طوتوب کشان کشان بو بیشه یه کتوردی • والا بنم شیر ایله مصاحبته نه لیاقتم واریدی • و وزیرانه مسالح اولمغه ایشمک حوایجه یاردی • بر شخصکه بنم خوی شیرلر دن حلالیه • و نیجه وجنکالنه طاقت مقاومت محال اوله • و بندخی انوک حوصله سینه موافق • و اکا طعمه و لقمه لایق اولمم • کرکایدی که منزلکمده انوک خدمتنه کتورمیه لریدی • و صد هزار حیله و بهانه ایله دام مصاحبتنه کرفتار ایده میه لرایدی • • • • • بیت

من کیم تا دولت وصلش هوس باشد مرا	این که از دور رخش بینم همی نه بس باشد مرا

اما تقدیر الهی و پسنک دمکای دمنه بنی بو ورطه یه اتدی • حالیا دست تعدیء امن بدار کدن قاصردر • و ترک حزم و فکر عواقب سببی ایله باران نوایب متواتر • بن طمع خام و فکر نا تمامدن کندم ایچون بر آتش افروخته قیلدم • که سوزنده دی بتشمدن تفاذوه و تاب ملالتدن یاندم یاقیلدم

بن ایتدم کندو کلزارم یرین خار	یریدیرکم اولم بلبل کبی زار

ع جون کنم خود کرده ام خود کرده را تدبیر چیست حکمای سلف و اکابر خلف ارباب حرص و طمعک فساد حالی و مآلنه تمثیلات واضحه ایله تنبیه ایتمشلردر • و دنیادن قدر کفاف ایله اکتفا ایتمیوب زیاده طلب قلیلنی شول شخصه تشبیه ایتمشلردر که برکوه الماس ایره و هرپاره یه که قصد ایده انوک فوقنده دخی اعلاسین کوره • و کثرت قیمتی خیالیله طمع ایدوب دخی الرو واره کیدر که بر مرتبه یه واصل اولا که مطلوبی حاصل اوله • اما برزهٔ الماس ایله پایی خراش و تراش اولدوغی سببدن راه خلاص متعذر اوله • و اول غافل شراب حرص ایله مست و لایعقل اولوب کیفیت حالندن خبردار اولمیه • لاجرم حسرت تمام ایله اول کوهده دام دمار و شباک هلاکه کرفتار اوله • و حواصل طیور و بطون مار و موردده قرار قیله • • بیت

ارزیادت طلبی کار تواید بزیان	سود اکر خواهی زانداره زیادت مطلب

دمنه ایتدی بو کلامی بغایت معقول و موجه بیوردک • واقعا هرکس که بر کرداب بلایه دوشمشدر انوک منشاءی فی الحقیقه انوک حرص و طمعی اولمشدر • • بیت

بکذر ز طمع که آفت جان و دست	طامع همه جا از همه کس منفعلت

مطلب حرص مذموم

برکردن که بند حرص و شره ایله مقید اوله عاقبت قرب ندامت اولیسردر و کاسهٔ سرکه درد سودای طمع ایله مالامال اوله سرانجام شراب ناب سرور و صفادن خالی قالیسر نیجه کسنه لر غایت حرص و شره سندن امید دولت ایله ورطهٔ نکبته دوشمشدر و بوی منفعله مهلکهٔ مضرته توشمشدر نته کم اول صیاد که طمع خام ایله صید روباهه قصد ایتدی عاقبت دام شکنجهٔ نیجه بلیه که گرفتار اولدی شنزبه ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول

حکایت

دمنه ایتدی برکون بر صیاد بر صحراده کیدردی کوردی که بر روباه جست و چالاک بازی کنان اول دشتی کشت ایدر و تمام شیوه و ناز و جلوه و اهتزاز ایله اول صحراده کزر صیادک اونک پوستنک آشفته سی و موینک الفته سی اولوب قوت طامعه سی بونی اقتضا ایتدی که روباهک عقبنه دوشدی کیتدی و سوراخنه واقف اولوب قربنده بر حفره حفر ایتدی وخس و خاشاکله اوستنی ستر ایدوب اوزرنه بر جیفه تعبیه قیلدی وکندو کمینکاهده اوتوروب صید روباهه مترصد اولدی قضای آلهی روباه پر انتباه سوراخدن چیقدی ورایحهٔ جیفه خواه ناخواه انی حفره کنارنه چکدی چون خاشاک اوزرنده جیفه اول وضع اوزره مشاهده ایتدی انده آثار مکر معاینه ایدوب کندو کندویه ایتدی اکرچه بو جیفه سواسی حیات بخشدر اما صحرای سلامتده غایت خوشدر واکرچه دماغ آرزو بو مرده رایحه سیله معطردر اما مشام حزم بوی بلا ایله دخی ممدردر عقلا بر امره که انده رایحهٔ خطر اوله متعرض اولمامشلردر وارباب حزم بر مهمه که انده احتمال ضرر اوله خوض قلمامشلردر

بیت

هرکجا خطر مشکلی باشد
جهد کن تا برون خط باشی

اکرچه جایزدر که بو خاشاک اوستنده بر جانور اولمش اوله بوده ممکندر که التنده بر دام یا بر دانه تعبیه اولنمش اوله

بیت

هر بیشه کمان مبر که خالیست
شاید که پلنک خفته باشد

بهر تقدیر احتیاط واجبدر و احتراز مناسب

نظم

مر ترا چون دو کار پیش آید
کرندانی کدام باید کرد
وانکه در وی مظنهٔ خطراست
کار بر خود حرام باید کرد

وانکه بی خوف و بی خطر باشد
بمهانت قیام باید کرد

روباه بو اندیشه ایله هوای جیفه دن فراغت ایتدی وراه سلامت دوتدی کیتدی اتفاقا بو اثناده بر پلنک کرسنه طعمه سوداسیله بالای کوهدن اینیدی واول جیفه رایحه سیله کلدی و اول حفره یه براقدی صیاد آواز دامی استماع ایدوب حفره ده جانور حرکتن احساس ایلکچ روباهی صنوب غایت شره دن بی تأمل کندوسین حفره یه اتدی پلنک انی جیفه دن منع ایدر خیال ایدوب صچرادی فی الحال شکمین بیرتدی و سرنجه بلا کله تار و پودین چون پاره پاره ایدی صیاد حرص شره سی شآمتله دام فنایه گرفتار اولدی روباه قانع قناعتی برکتیله ورطهٔ بلادن نجات بولدی بوشلدن معلوم اولور که طلب زیاده آزاده یی بنده وبنده یی سرافکنده ایدر

بیت

زیاده از سرت ار یک کله بدمنت اری
بخاک پای عزیزان که درد سر باشد

نثر

شنزبه ایتدی بن اول غلط ایتدم که ملازمت آستانهٔ شیره رغبت ایتدم و بیلمدم که اول قدر خدمت بیلمامش و بحکم لا وفا للملوک بونلرده وفا حقیقتا اولمامش دیمشلردر که برکسنه ایله صحبت ایتمک که قدرین بیلمیه و بر شخصه خدمت ایلمک که قیمتن اکلمیه بونک مثالی اول کمسنه نک صورت حالیدر که امید محصول ایله زمین شوره ده تخم اکه یا کوش اصمه اخبار فرح و غم تلقین ایده ویا صفحهٔ آب روانه ابدار نغز لکرابازه یا سنک خاره ده کنج توقع ایدوب قازه

نظم

ز باد شاه وفا جستن انجنان باشد
که میوها طلبیدن ز شاخ سرو سهی
نهال بید ترا نی شکر نخواهد داد
هزار بار کر از جوی خلدش آب دهی

دمنه ایتدی بعد خراب البصره تلهف و تأسف فایده ویرمز همان تدبیر کرده اول دنده اکک ایله که وقت فرصت الدن کیرمز الفرصة تمر مر السحاب شنزبه ایتدی نیجه ایده یین بیلمیه یین نه چاره فکر ایده یین و نه تدبیر ایلیه یین بن اخلاق شیری بیلورم اعتقادم بودر که انوک بنم حقمده لطف و خیردن غیری فکری یوقدر اما حاسدلر سبب بنم هلاکمه قاصدلردر شب و روز قلعمه ساعی لردر بویله اولنجق ظاهر بودرکه اسباب درد و بلا آماده وابواب رنج و عنا روی حالمه کشاده و میل میل شاهین میزان حیات پلهٔ بقادن کفهٔ فنای فواته زیاده در زیرا که چون ظالمان مکار

و غداران ستمكار رسم پشت اولوب حدنك غدره بر كماندن كشاده ايده لر . كاركر اولمق مقرردر
و اهل نفاق و ارباب شقاق . بر مطلوبك ھلاكنه ساق سعى تشمير و نطاق اتفاقى بر ميان ايدوب
ال بر ايده لر . البته اكا ظفر ميسر در . نته كه كرك و زاغ و شغال اول شتره قصد ايتديلر
و عاقبت اكا غالب اولوب كندو مرادلرينه ايرديلر . دمنه استفسار ايتدى كه نيجه اولمشدر اول

حكايت

شتر نه ايتدى روايت ايدرلر كه بر زاغ غمزه كار . و بر كرك خونخوار
و بر شغال مكار . بر شير شكارى خدمتنه بل باغلمشلر ايدى . و بونلر شارع عام قربنده مقام
قيلمشلر ايدى . اتفاق كلوب كيدن قافله دن بر تاجرك راحله سى بى طاقت اولوب اول حوالى ده
قلدى . بر مدتدن صكره قوت بولوب طلب علف ايچون هر طرفه تك و پوى ايدركن اول بيشه يه
راست كلدى . چون شيرى اول هيئت و هيبت اوزره كوردى . خدمت تواضعدن غيرى
چاره بوليمادى . شير دخى اكا استمالت ويروب . حالين و خاطرين صوردى كيفيت حالنه
مطلع اولنجه بيت اقامت و حركتندن سؤال ايتدى . شتر ايتدى .

بيت

پيش ازين در كار خود كر اختيارى داشتم		چون ترا ديدم عنان اختيار از دست رفت

ملك هر نه فرمان ايدرسه هر آينه صلاح احوال بندكانى متضمن اولسه كرك .

مصرع

صلاح ما توبه ميدانى از ما . شير ايتدى اكر كنف حمايتمزده اقامته رغبت قيله سن
اميد در كه سايۀ دولتمزده آسيب رنج و محنتدن آسوده اوله سين . شتر شاد اولدى
و خليع العذار و كسسته مهار . اول بيشه ده كشت و كذار ايدردى . بر مرتبه يه واردى كه
بغايت فربه اولدى . بركون شير شكاره كيدوب اتفاق بر پيل مسته راست كلدى . و ميانلرنده
جنك قوى و محاربۀ عظيمه واقع اولوب شيرك بعض جوارحى مجروح اولوب افتان و خيزان
اول بيشه يه ييتشدى . و كريزان و لرزان بر كوشه ده دوشدى . زاغ و كرك و شغال كه
شيرك هر پيسه فريسه سى كاسه ليسى ايدى . بى برك و نوا قلديلر . شيرك كرم اصليسى و حميت
جبليسى و ملوكك كافۀ خدم و عامۀ حشمنه محض عاطفت عين شفقتى مقتضاسى اوزره انلرى
بو حالده كورجك زياده متأثر اولوب ايتدى . اى بيچاره لر سزك محنتكز دخى بنم زحمتمدن فزون
اولدى . اكر بو حوالى ده بر شكار كوره سز بكا خبر ايدك و راين سزك نفقه كز قيدين كوره يين بو

بولر سمعا و طاعه ديوب هر برى بر طرفه كتديلر . و هر بار كه اطرافى طواف ايتديلر . جنس جانوردن
اثر كورمديلر . بالضروره تدبير مكر و حيله يه آغاز ايتديلر . و بر بريله مشاوره ايدوب ايتديلر
شتر بو بيشه ده اولمه دن بزه نه فايده نه ملكه اندن منفعت ميسر در . و نه انوكله بزم ميانمزده
الفت متصور . پس مناسب بودر كه شيرى تحريك ايدوب انى قتل ايتدره وز . و بر قاچ
كون ملكه طلب طعمه و لقمه دن فراغت حاصل اوله . و بزه دخى حالمزه كوره بر فايده و منفعت
واصل اوله . شغال ايتدى بو خيال دامندن ال چك . و بو فكر محال پيرامنندن دور اول
كه ملك اكا امان ويرمش . و عهد و پيمان ايله كندو خدمتنه كتورمشدر . كيمكه ملكى غدره تحريض
ايدوب نقض عهده تحريك ايليه خيانت ايتمش اولور . و خاين هر حالده مردود درگاه خدا

و خلق اندن ناخشنود . مثنوى		هر كه در طرح خيانت كر بيت
دين وى از عهد امانت بر بست		بيكه مردى ز ديانت بود .
قلبى مردم ز خيانت بود		زاغ ايتدى بو بابده بر حيله ميسردر

و عهدى شيرك عهده سندن ازاله متصور . سز بونده توقف ايدك بن وارايين
بو مهمى بيتوره يين . و عن قريب يارانه بشارت خبرين كتوره يين . پس زاغ اشارت
يارانيله شير خدمتنه واردى . و صف عبوديتده ال باغليوب طوردى . شير ايتدى
هيچ جانور كوردو كوزمى . و هيچ صيددن خبر كتوردو كزمى . زاغ ايتدى اى ملك غلبۀ
جوعدن هيچ برمزك ديده سنده نور و فر . و حركت اعضاسنده قوتدن اثر قالمدى
اما خاطر فاتره برچاره خطور ايتدى . شويله كه ملك اكا رضا بيوره جملهمزه فراغت تمام
نعمت مستوفى حاصل اوله . شير ايتدى خلاصۀ فكرك سويله كوره لم . و محك اعتباره
تمام عيار اولورسه پيشكاه قبوله اوره لم . زاغ ايتدى ضمير منير ملكه مخفى دكلدر كه بو شتر ميانمزده
اجنبى در . و بزه انوكله مصاحبتدن فايده عايد دكل . عجالة الوقت بر صيددر كه كندو اياغيله
كلمشدر . و ما حضر بر شكاردر كه كندو اختياريله دامه دوشمشدر . شير چون زاغك بو
كلامين اشتدى . آتش خشمى مشتعل اولوب ايتدى .

قطعه

تراب على رأس الزمان فانه		زمان عقوق لا زمان حقوق .

وهمنشین م

فکل رفیق فیه غیر موافق • وکل صدیق فیه غیر صدوق

صد هزاران نفرین بو زمانه رفیقلرینه که شیوهٔ مکر و نفاق • و شیمهٔ غدر و شقاقی میانلرینه نطاق ایتمشلردر

ورشتهٔ رفق و فتوتی قطع ایدوب دایرهٔ لطف و مروتدن طشره کیتمشلردر نظم

اهل زمانه را که وفا نیست یارشان • مطلب وفا که غیر خموشی نه کارشان

سگ به ز کرکسان خموشی که از جبل • جز بر کنار سفره نباشد شکارشان

ای سیه رویلر نقض عهدی نیجه مذهبده جایز کورمشلردر • وقتل مستأمنه فتوی نه طریقده رخصت

ویرمشلردر • بیت

هر شاخ نامدار که از تست پایدار • مشکن بدست خویش که آن هم شکست تست

زاغ ایتدی بو باده

ملک بیوردوغی مقدمات عین صدق و محض صوابدر • فاما حکما بیورمشلردر که بر عضوی بر نفسه

برنفسی بر اهل بیته • بر اهل بیتی بر قبیله یه بر قبیله یی بر شهره • بر شهری ذات فرخ پادشاهه که •

موقع خطرده اوله فدا ایلمک واجبدر که سلامت سلطان بر اقلیمه فایده رساندر مصرع

سلامت همه آفاق در سلامت تست • نقض عهده دخی بر مخرج میسردر • بر وجهله که

صاحب عهدک ساحهٔ ذمتی وصمت غدردن بری اوله • و ذات شریفی محنت فاقه و زحمت

مجاعتدن خلاص بوله • شیر چون بو کلماتی اشتدی • باشین اشغه ایدوب سکوت ایتدی •

زاغ فی الحال یاران حضورنه واروب ایتدی • قصهٔ شیره عرض ایتدم • اکرچه اولا سرکشلک

ایتدی اما آخر رام اولدی • حالیا تدبیر بودر که جمله مز شیر قتنه واروز • شیرک درد مجاعتدن و

رنج و راحتن اکا وز اغلیه وز و دیه وز که مدت متمادی درکه بز بو پادشاه کامکارک پناه

دولت و سایهٔ عدالتنده فراغبال و رفاه حال ایله روزکار کیچوره وز • حالیا بو حادثه که واقع

اولدی مروت مقتضاسی بودکلدر که جسم و جانمزی اکا فدا ایتمیه وز • والا کفران نعمتله موسوم

وسمت مروت وصفت فتوتدن محروم اولوروز • پس صواب اولدر که جمله مز ملک حضورنه

واره وز و انوک شکر انعام و لطف اکرامین ادا قیله وز • ومقرر ایده وز که بر اندن

غیری یه قادر دکلوز که جانلروز • وتنلروز • وجود شریف ملکه فدا ایده وز • پس یاراندن هر برسی

ایتسون که لطف ایلسون ملک بوکون چاشتی بندن ایتسون • وسایر فرانی بر وجهله دفع ایلسون

ایلسون تمکن که قضیه شتره مقرر اوله • پس اتفاقله شتر قتنه کیتدیلر • و بو فصولی تمام مهما انها •

ایدوب آتش تزویرلرینی دم فتنه انکیزلریله تیز ایتدیلر • شتر ساده دل دخی انلرکه تخییل و تسویلنه الدنوب

مواضعهٔ مذکوره اوزره اتفاقله حضور شیره کلدیلر چون تقریر شکر و ثنا • وتقدیم ستایش و دعادن

فارغ اولدیلر • زاغ حیله باز • زبان فصاحتله طوطی وار تکلمه آغاز ایدوب ایتدی • بیت

شها بزم طربده شادمان اول • سریر سلطنتده کامران اول •

بزبنده لرک راحتی ملکک صحت ذات ملکی صفاتنه وابستهدر • حالیا چون بو حال واقع اولدی

دفع مضرت جوع ایچون جانمی باشیمی خاک پای ملکه فدا ایدرم • بو جسم نحیفی ملکک حوصلهٔ شریفنه غدا

وسد رمقی اولمق رجا ایدرم • یاران ایتدیلر سنی اکل ایتمکدن نه غدای صالح حاصل اولور •

غرغره یتجک اتک یوق • ملکک غائلهٔ جوعی سنکله نیجه ازاله اولور •

آخر توکه مصرع تا که در آبی بشماری باری نثر زاغ چون بونی اشتدی • ساکن اولوب

باشین اشغه ایتدی • بعده شغال دخی آغاز کلام ایدوب ایتدی • بیت

ایا شهی که بهنکام کین رسول اجل • زهیبت تو برد روزنامهٔ اجال •

مدت مدیده درکه سایهٔ دولت روزافزونکده اسیب تاب آفتاب حوادثدن آسوده یم

حالیا که اول حضرتک ماه جاهی خسوف ضعفه مبتلادر • دیلرم که ستارهٔ اقبال افق جانمدن

طلوع ایده • و ملک بنی طعمه ایدوب • اندیشهٔ چاشت و زحمت مجاعتدن فارغ اوله •

سایرلر دیدیلر که دیدکک فرط هواداری • و محض حق کذاریدر • اما سنک اتوک بونیه کوره

زیانکاردر مبادا که اتوک تناولی ایله رنج ملک متزاید اوله • بیت

در مطبخ شاه جز نکو را مکشند • لاغر صفتان زشت بو را مکشند

شغال چون بونی کوش ایتدی خاموش اولدی • کرک دخی دهان تزویری اچوب

ایتدی بیت • شها اقبال و دولت اوله یارک

عدو هیچ کونی اولسون شکارک مر • بنده خی نفسمی ملکه فدا ایدوب امیدوارم

که ملک خندان خندان • بنم طعمی آرایش دکان • و زینت قنارهٔ دندان ایله بیت

قصاب وار مردم چشمت بنازکی • مژکان قناره کرده و دلها بروزده

یاران ایتدیلر بو سوز محض اخلاص و عین علامت اختصاصدر . اما سنک لحمک موّرث
مرض خناقدر . وضررده قایم مقام ضد تریاقدر . کرک بونی ایشدیجک کروچکلدی . پس اشتر
کردن فراز کل طویل احمق مهارنی دراز ایدوب . زبان نیاز له کلامه آغاز اتدی . وادای
وظایف دعا وثنادن صکره ایتدی . بیت

ایا شهی که کشا دست چرخ فیروزی … برآستان تو درهای فتح وفیروزی

بن بو آستانه بنده سی و بو دولتخانه پرورده سی بن . شویله که مطبخ ملکه لایق ومعده
شریفه فی الجمله موافق اولم نه محل تو قعدر . نه مقام تکلف . بیت

برنخیزم زسر کوی تو تا جان دارم … ور رسد کار بجان از سر جان برخیزم

سایرلر متفق الکلمه اولوب ایتدیلر که بو سوز فرط محبت . وصدق عقیدتدن فایض وناشیدر .
فی الواقع سنک لحمک غایت لطیف وخوشکواردر . ودمک مزاج ملکه شربت نبات و
چشمه حیاتدن سازکاردر . رحمت سکا واحسنت سنک همتکه که ولی نعمتکدن ترحجانکی دریغ
ایتمدک وبو معامله ایله عالمده ذکر جمیل یادکار قودک کندک . بیت

هست جوانمرد درم صد هزار … لیک جو با جان فتد انجاست کار

پس جمله سی اشتره حمله ایتدیلر اول مسکین یرنده ساکن اولدی . تا اعضا واجزاسین بربرندن
جدا اتدیلر . وزاغ وکرک وشغال دوه سی اولمش عربه دونوب . نیجه زمان انی غدا اتدیلر
بو مثلدن معلوم اولدی که ارباب نفاقک تیر مکر وخدنک تزویری خصوصا که کمان اتفاقدن
کشاد بوله تأثیر اتمک اولمز . دمنه ایتدی بو تقدیرجه نه تدبیر ایدرسین . وارباب غدرک
دفع مکرنده نه فکر ایدرسین . شتربه جواب ویردی که حالیا بو بابده اندیشه صواب
صوابدن منحرف در . اما جون بهرحال جنک هلاکدن خلاص احتمالی محالدر . جنک وجدال
وحرب وقتاله آماده اولمق لازمدر . زیرا مر نفسک حمایت مال . ومحافظت نفس و
عیال ایچون قتل اولنه زمره شهداده داخلدر . وفیض حدیث من قتل دون ماله فهو شهید
اکا شاملدر . اندن صکره اجل مقدر نیجه تشیرده مقرر اولورسه . بارى ناموس وعارى رعایت
ایدرم . وغیرت وحمیتی الدن قومیوب . دنیاده نام نیک وذکر جمیل یادکار قورم کیدرم

کیدرم . بیت

مرا نام باید که تن مرگراست … سر … بنام نکو گر بمیرم رواست

دمنه ایتدی عقلا وقت جنکده مسابقت
وهنگام حربده مسارعت رواکورمزلر که البادی اظلم . ومباشرت اخطارده عدم
مبادرت طریق اسلم در . بلکه ارباب حزم اتمام امر خصمده . مدارا رواکورورلر . ودفع
مناقشه ده رفق وملاطفه بیورورلر . بیت

فریب خوش ازخشم ناخوش به است … برافشاندن آب زآتش به است
مرادی که درلطف گردد تمام . … جه باید سوی قهر دادن لکام

ارباب خرد وشیر مردان پیشه نبرد . عدوسی ضعیف عد اتمزلر . که قوت وزوره
قادر دکلسه شاید که مکر وحیله ده قاصر اولمیه . وزرق وتزویر ایله برآتش قوپره که
شرر ضرری آب تدبیرله سکون بولمیه سن جود تسلط شیرنه مرتبه ده در بیلورسین .
وانوک استیلاسنه که شرح ووصفدن مستغنیدر . واقف اولوبدرسین پس
انوک ضرر عداوتندن تمام حذر اوزره اول غایله حربندن غافل اولمه . که مرکیمسه که
عدوسن تحقیر ایلیه که وتبعات محاربه دن اندیشه قیلمیه . زیاده پشیمان اوله نته کم .
موج دریا اولدی شتربه ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول حکایت
دمنه ایتدی طیطوی دیرلر انوک برجفتی دریاده مسکن طوتمشلر . ولب آبده نشیمن قرار آیدی
جون بیضه موسمی کلدی . ماده سی نره ایتدی بیضه اچلیچون بر محل تدارک ایله که فراغ خاطر
ایله ساکن وخوف وخطردن آمن اولهوز . نر ایتدی بو حوضه بیضه ایچون غایت خوشدر که
موضع دلکش ومقام فرح بخشدر . بو محل جنت مثالدن حالیا تحویل محال در ماده
ایتدی بو سوز محل تأملدر که اکر موج دریا حرکته کله . وبچه لرمزی زیر دامنه اله ونیجه
رنج اوقات وایام مزی ضایع قیله اکا نه تدبیر متصوردر . ونه چاره میسردر نر ایتدی
بن کمان اتمزم که موج دریا بو جرأتی ایده . وبزمله عداوتی مقرر قیلوب بزه بو اهانت
واسائتی جایز کوره شویله که اندن بی سبب بو مقوله حرکت وجوده کله . ورواکوره
که بزم بچه لرمز غرق بحر هلاک اوله لر . اندن انصافمزی الهیلورین وتیغ انتقامله جغندن

کله بیلورن ⁂ بیت — چرخ بر هم زنم از غیر مرادم کردد
من نه آنم که زبونی کشم از چرخ وفلک — ماده ایتدی کینه و حقدندن تعدی اهل

خرده لایق دکلدر وطورندن زیاده لاف و کراف ارباب انصافه موافق دکل صور موق عیب اولمسون سز نه قدرت وقوتله موج دریایی انتقامله تهدید ایدرسین • و نه شکوه وشوکتله انوکله مقابله ومجادله مقدماتنی تمهید ایدرسین • بو فکری قومیان بیضه ایچون بر محل رصین وموضع حصین اختیار ایله • واستماع نصیحتدن امتناع ایلمه • که هرکیمسه که خیرخواهلرک سوزنه اویمیه • وناصحلرک کلامنی قولاغنه قویمیه اکا اول بلا یتیشه که اول سنک پشته یتیشدی • زاغ ایتدی نیجه اولمشدر اول

حکایت

ماده ایتدی مکر بر آبکیرده که آبی صفای ضمیردن آیینه کبی عکس پذیر ایدی • ولطافت وحلاوتده عین حیوة وسلسبیل نظیر ایدی • ایکی بط بر سنک پشت ساکن اولمشلر ایدی • ومجاورت سببی ایله مصاحبتلری مصادقه یه منتهی وهمسایه لکی بیکانه لکه یتیشمش ایدی

⁂ • بیت

خوش است عمر که با روی دوستان کذرد — خوشا دمی که بیاران دلستان کذرد

ناکاه دست روزکار جفا پیشه • ناخن هجر ایله رخساره حاللرین خراشیده قلدی • وسپهر مینا فام صورت مفارقتی مرآت احواللرنده اظهاره آغاز قیلدی بحکم • وای نعیم لایکدره الدهر

بیت — خوش است از جام وصل دلبران می • ولی پیشش خمار هجر در پی

برین خوان کس نخاید لقمهٔ نان • که پیشکی نایدش در زیر دندان

اول آبده که انلرک ماده حیات ومدد معاشی ایدی • روز بروز تفاوت ظاهر ونقصان فاحش بروز ایدی • بطلر چون اول حال وحال آبه • واقف اولدیلر • وطن مألوفدن فراغت

ایدوب عزیمت جلایی مصمم قلدیلر • — بیت سفر بهتر از آنکه در جای خویش
دلش از غم این وان ابتر است — پس قرار عمکین ووعده تمکین ایله سنک

پشت قتنه کلدیلر • وسخن وداع وکلام تحسرانی درمیان ایدوب ایتدیلر

بیت

مارا ز تو این چشم بد ایام جدا کرد • — چشم بد ایام چکویم که جها کرد •

سنک پشت چون ساز مسافرت یارانی استدی • سوز مفارقتدن نالش ایتدی • در دردو

درد دروندن فریاد ایدوب ایتدی بونه جکر دوز خبرا ولور ونه جانسوز شررا بکا نسز حیات نیجه میسر در وزندکانی نه وجهله متصور ⁂ رباعی

ای بی تو حرام زندکانی — خود بی تو کدام زندکانی
هر زندکی که نه بی تو باشد — مرکیست بنام زندکانی

حالیا که بکا طاقت تصور وداع ممتنع در آیا تحمل بار فراق نه کیفیتله ممکندر

بیت — هنوز سرو روانت ز چشم ناشده دور • دل از تصور دوری چو بید لرزانست

بطلر جواب ویردیلر که بزم دخی جکرمز نیش خار فرقتدن ریش در • وسینه مز سوزش نار غم بیندن پر تشویش اما قرقیدرکه سیلاب عذاب قلت آب خانهٔ وجودمزی آتش عدمه اوره • وخرمن حیاتمزی باد فنایه ویره • لاجرم بحکم ضرورت حرقت فرقت • وکربت غربت اختیار ایده وز • ناچار یار غمکسار ودیار بهشت آثاری ترک ایدوب کیده روز • والا کمسنه راضی اولورمی جدا اولمایه یاردن • کیدرمی اختیار ایله کیشی کندو دیاردن

بکام عاشق بیدل ز کوی یار رفت • کسی ز روضهٔ جنت باختیار رفت

سنک پشت ایتدی ای یاران مضرت نقصان آب بنم بانمده صد چندان در که بی آب جانم خراب کرم ایدک حق صحبت قدیمی رعایت ایدک • بو درمانده محنت آباد هجر ایله زار وسرکردان قومایک قنده کیدر سکز بیله الوب کیدک ⁂ ⁂

تو جان منی وعزم رفتن داری • — چون جان برود این تن بیجان چکند

بطلر ایتدیلر ای یار عزیز کریم • وهمدم ندیم قدیم • بزه سندن مفارقت عذاب الیم در • ومحنت عظیم • هر نه مقامده که آرام ایده وز • اسباب حضور وحبور • نه قدر موفور اولورسه • شرف دیدارکدن دور • وتماشای جمالکدن مهجور اولدیغمز نه دیده مزده نور

قالور • ونه سینه مزده حضور — بیت گلشن فردوس بی تو چاه زندان در بکا
کلخن دوزخ جمالکله کلستاندر بکا — بزه مده مصاحبتکدن غیری مطلوب

ومرافقتکدن غیری مقصود بوقدر • اما نیجه ایده لم بزه روی زمینده سنکله بیله یوریوب کیتمک • وبوجثهٔ کران وپای ناتوان ایله وادی وبیابان قطع ایتمک متعذر در • سکا دخی بزمله

دمساز اولوب • فضای آسمانده پرواز ایلمک متعذردر • بو تقدیرجه بزه سکله
مرافقت • وسکا بو سفرده بزمله موافقت نتیجه‌سی میسر اولور • کشف ایتدی بو کاره چاره
بینه سنک رای صایبکزه منوط در • و بو مشکلک حلی بینه سنک فکر ثاقبکزه مربوط • بن عاجز خاطر فاتر
که خیال درد هجر ایله خسته • و بو زمین قاصر ایله که بار فراق یار ایله شکسته در • نه تدارک قیله
بلم و نه تدبیره قادر اولم • مصرع • دل شکسته اولسه اولمز رای تدبیری درست
بطلر ایتدیلر ای یار عزیز بو باده بر حیله فکر ایتدک اما پسنده خفت علامتن کورورز • وسنی
متهتک و سبک سنک اولمق احتمالین ویرورز • شاید که بزم فکرمز له عمل قیلمیه سین •
و قرار ایتدوکک عهد اوزره استوار اولمیه سین • سنک پشت ایتدی بو میسر مبدر که
سزی بنم صلاح حالم ایچون بر تدبیر اختیار ایده سز بن بو حیله کار قیلیم • وکندو منفعت و مصلحتم ایچون
عقد ایتدوکم عهد اوزره قرار ایتمیم • •

عهد کردم که سر از عهد نه پیچم هرگز • شرط کردم که ز شرط تو تجاوز نکنم

بطلر ایتدیلر شرطمز بودر که چون سنی فضای هوایه کتوره وز • اصلا الک و ایاغک دبرداب
اضطراب اتمیه‌سین • و مطلقا فتح کلام ایدوب • بر متکلم بر سوز سویلمیه‌سین • زیرا هر
حریف که کوزی بزه راست کله بر حرف اتسه کرک • و تصریح و تعریض ایله دخل و تعرض
ایتسه کرک • واجبدر که چندان عبارت یا اشارتله بر سوز ایشیده سین • یا خلاف معهود
بر وضع و حرکت مشاهده ایده سین • راه جوابی بند ایدوب • حقه دهانه مهر سکوت
اوره سین • و نیک و بده تعرضدن احتیاط اوزره اوله سین

ایده سین حقه کبی اغزوکی بند • اوراسین مهر لب کیسه مانند

سنک پشت ایتدی فرمان بردارم

بخاک پای عزیزت قسم که بر همه عمر • خلاف رای منیر تو یک نفس نزنم

عهد ایتدی که اضطراب اتموب هیچ کوینده یه جوابه متصدی اولمیه • ساکت و صامت
اولوب هیچ آفریده یه نفیا و اثباتا تعرض قیلمیه •

به پیری رسیدم در اقصای یونان • بدو گفتم ای آنکه با عقل و هوشی

زمردم چه بهتر بهر حال گفتا • اگر راست پرسی خموشی خموشی •

پس بطلر بر چوب کتوردیلر و میان سنک پشتک ثابتنه ویردیلر • وکندولر اکی جانبینی
کتوردیلر • او چوبی اوجه چیقدیلر • کیدر کن بر دیه مقابله سینه کلدیلر • اهل قریه دن برنا
و پیر • و زن و فرزند و صغیر و کبیر بو حالدن خبردار اولدیلر • و تماشا ایچون طشره چیقوب
زبان تعجبله هر طرفدن فریاد ایتدیلر که کورک بطلر کشفی نیجه کتورورلر • چون بو صورتک
مثالی اول قوشک مرآت خیالنده ارتسام بولمامشدی کیدرک غریو و غوغالری زیاده
اولدی سنک پشت بر ساعت سکوت ایتدی عاقبت • تحمل ایتمیوب خلقک سوزینه
ایتدی بلی • رقیبک کورلکینه کور کوزینه • بماندم که جواب ایچون
اغز اچدی • اوج هوادن اوجدی روی زمینه دوشدی • بطلر آوازله
سرزنش آغاز ایدوب • ایتدیلر ای سخیف ادراک و ضعیف دماغ • وما علی الرسول الا
البلاغ • دوستلردن نصیحت اتمک و نیک بختلردن موجبی ایله ایش اتمک

اگر دیر عاقل اولنلر خردمند • که کوش هوش ایله اصغا ایده پند

بو مثلک نتیجه‌سی اولدر که کیمکه احبابک نصیحتن سمع قبول ایله اصغا اتمیه کندو بلاکه سعی اتمش
اولور • و چهره وقاحتدن نقاب فضیحتی کتورمش اولور •

آنکس که سخنهای عزیزان نکند گوش • بسیار بخاید سر انگشت ندامت

زاید ایتدی بو مثلی استماع قیلدم • و مضمونه مطلع اولدم • اما خوف ایتمه یرک بکله که و تمام
عالمده الامدن غیری نسنه کورمز • و بدل و رسنده هرکز مرادینه ایرمز • سوز سمان
بودر که موج دریا بزم جانبمزی حمایت قیلور • و بر طرفه رعایتی کندو لوازمندن بیلور •
بالضروره ماده اکا اتباع ایدوب مهمتم بیضه‌سی اول مقاعده اتمامه تیشدردی • بر زمان
دن صکره • چون بچه‌لر پیراهن بیاض بیضه‌یی چاک ایدوب کریبان حیاتدن باش چیقردیلر •
دریا تموج ایدوب انلری زیر دامن بلایه چکدی • ماده چون بو واقعه‌یی مشاهده ایتدی
غرقاب اضطرابه دوشوب ایتدی ای خاکسار تبه روزکار بن بیلوردم که آبه اعتماد سوابه

استناد جایز دکلدر اینشتمدکمی که دیمشلردر • بو عمر و زور و بازو به طینمه •

یله آلدنمه و صوبه دایمه • | بنجون جانمزی آتش بیجا ایله کوبندرک

باری بر اندیشه ایله که انوک سببی ایله دل ریشه مرهم ایریشه • نرایتدی سوزک بلوب سویله بن تیمان
اول عهد اوزره مقررم • وقولمک عهده سندن کلوب موج دریادن انتقام الدیلورن
بونی دیدی فی الحال سایر طیور حضورنه واردی • و هر نوعک رئیس و پیشواسین جمع ایدوب
قصه پرغصه سین انلره شرح ایلدی • وانلردن معاونت و معاضدت قیلدی • و زبان نیازله

بو شعره آغاز ایدوب ایتدی | احوال دردمندی ما بی نهایتست
هنگام دستگیری و وقت عنایتست | اگر عزیزلر بو واقعه ده همت پیست وحجت

اولمیه لر • واتفاق ایدوب بهم ادمی موج دریادن المیه لر انوک جرأتی زیاده اولوب من بعد
سایرلرک بچه سنه قصد ایتسه کرک چون بو رسم اوزره مقرر • و بو قاعده مستمر اوله • لابد توالد
تناسلدن قطع امید اتمک کرک • یا باشمز الوب سر بر غیر بر جانبه کتمک کرک • بیت

یا بصد خواری ببابد ساخت با خار محن • | یا قدم در تخت اباد عدم بابد نهاد

طیور مختلفة الطبایع • اولی اجنحه مثنی و ثلاث و رباع • بو واقعه وحشیه استماع ایدیجک
شکسته بال و پریشان حال اولدیلر • عاقبت پروازکنان سرتسر ملازمت حضرت سیمرغه عزیمت
ایتدیلر و صورت حادثه عرصه عرضه یتشدروب • ایتدیلر اگر رعایا غمندن پروا ایرسک • و ستم
دیده لرک ستمکارلردن حقین الیویرورسک • فرمان فرمای مرغانی • و قهرمان جنود سلیمانی
اولمغه ارزانی سین • اگر مظلوملر حالندن فارغ البال اولوب • دفع ظالم و رفع مظالمده
اهمال و امهال روا کورورسک محقق بل که رقم سلطنت سلیمانی • صفحه دولتکدن سترده
اولوب • منشور سلطانی • و برلیغ قهرمانی • غیرک ذمت همتنه حواله اولنیسر • بیت

غم زیردستان بخور زینهار • | بترس از زبردستی روزگار

سیمرغ انلره استمالت ویروب خدم و حشمله دار السلطنه دن • اول عالمک دفعنه توجه
ایدوب مرغان انوک معاونت و مظاهرتنه جری الجناح اولوب • ساحل دریای هندده روان اولدیلر
چون سیمرغ بو سپاه ایله که حد و عدده مبهم برستوقینک حوصله حسابی وفا اتمزدی و اعداد صفوفی
میزان امکان و مکان امکانه صغمزدی نظم همه مبارزتند و دلیر خون آشام • همه

همه دلاور رزم آزمای و کینه گذار • | فکنده در بر خود درع و جوشن از پر و بال
کشیده نیزه و خنجر ز بچه و منقار | حوالی دریایه یتشدیلر • برید صبا که سلسله

جنبان موجدر • اول خبری دریایه یتشدردی • چون کندو حوصله سنده سیمرغ و لشکر طیور ایله
طاقت مقاومت کورمدی ضروری طیطوی بچه لرین ینه ویردی • بو افسانه نی تکلم • و بو ترانه
ترنمدن غرض بودر که دشمن اگرچه بغایت حقیر دخی اولورسه خوار عد اتمک کرک که سوزن کوتاه قامت
ضعیف بنیت اشلر اشکر که نیزه دراز قد و قوی خلقت اندن عاجزدر • حکما بیورمشلردر که مرد
زیرک صداقتی نی بر فردک عداوتنه مقابله اتمک غیر جایزدر • بیت

دوستی را هزار شخص کم است | دشمنی را یکی بود بسیار

شتربه جنکه بن بادی اولوب خصومته بن باعث اولمزین • ناکفران نعمت و عدم مروتله
موسوم اولمیم • اما چون بکا شیر قصد ایده صیانت نفس و محافظت تنده مقدارم قدرنکی
دریغ قیلمزین • تا ناصیه حالم رقم خوف و خشیت ایله مرقوم • و سوء غیرت • و عدم حمیت ایله
موسوم قیلمیم • دمنه ایتدی چون شیری کوره سین که کاه یتور کاه طورور • و کاه قالقر
و کاه اوتورور • و پنجه سیله روی خاکی خراش ایدوب • دنبالین زمینه دورور • بغیر و تخیری
فلک ایثره چیقمش • و شعله خشمی آتش کبی علو چکمش • بیله سین که قصد ایلمیش • و سنک هلکه
بل بغلمش در • شتربه ایتدی معقول بیوردوک • واقعا بو علامتک بری معاینه اولورسه
مرآینه رخسار یقینه دن حجاب ظن و تخمین مرتفع اولوب • شیرک قصد غدرنده شک
و شبهه مندفع اولسه کرک • چون آتش فتنه بو جانبدن دخی اشتعال بولدی • دمنه خندان
و شادمان کلیله جانبنه روان اولدی • نظم

بی خردی که شاد میش از غم دیکران بود | صدق و وفا مجو ازو کر همه بر کران بود

کلیله ایتدی کارنه مرتبه یه واردی و مهم نه درجه یه یردی • دمنه جواب ویردی که م
از بخت شکر دارم و از روزکار هم • بحمد الله که اسباب حضور مکمل و
فراغت تمام محصلدر • بو کار دشوار کمال رفق و سهولتله متیسر اولدی • دمنه بونی دیدی
و روزکار زبان مکافاته بو بیتک مضمونی کوش ندیمان محفل بصیرته یتشدردی که

ایتدی م

خوش کرفتند حریفان سر زلف ساقی • کر فلکشان بکذارد که قراری کیرند

پس ایکیسی دخی خدمت شیره واردیلر • اتفاقا کاو دخی انلرک عقبنجه کلدی • تیر ارقادن شنزبه کوردی و دمنه درکار اولوب غریبش و جنبشه آغاز قیلدی • و چشم خشمی مشتعل اولوب دم استیلایی روی زمینه وردی • و غایت غضبدن چنکالین تیز ایدوب دندانن بربرینه سوردی نظم

صچوب اژدر کبی اغزندن آتش • غضبدن اولدی آتش کیبی سرکش
بینوب قردی اچی حمامه دوندی • کوزی خشمیله رنکین جامه دوندی

شنزبه دخی وار بحق عین الیقین بیلدی که شیرک اول تیر قصدی راست اتدی کندو کندویه ایتدی حکما راست ایتمشلردر که خدمتکار ملوک خوف و خطرده • و ملازم سلاطین بیم و دهشتده همنفس ماره • و همکاشانه شیره بکزر • که اکر شیر غابه ده و مار خوابده اولسه نه انوک شرندن رها میسردر • و نه بونک ضرر زهرندن خلاص متصور بیت

من ملازمت پادشه کران ترسم • که هیچ صحبت سنک و سبو شود ناکاه

ناچار اسباب کارزاری درکار اتدی • چون جانبیندن اول علایم که دمنه نشان ویرمشدی معاینه اولدی • میانلرنده آتش جدال اشتعال بولوب حرب و قتاله اشتغال ایتدیلر • و خروش و افغانی عرصه زمیندن • کوش کاو آسمانه ییتشدردیلر بیت

اولوردی چهره سی چاک اول غریوی • اشتسه کوه قافک نره دیوی

کلیله چون حالی بو منوال اوزره مشاهده ایتدی دمنه یه متوجه اولوب ایتدی قطعه

صد حیله برنک و بو برانکیخته • وانکه ز میان کار بکریخته
باران دو صد ساله فرو نشاند • این کرد بلا که تو انکیخته

ای نادان وخامت عاقبتکی هیچ کورورمیسین • ای شامت خاتمتکه نظر قیلورمیسن دمنه ایتدی نه خصوصده عاقبت وخیمه ملاحظه قیلدک • کلیله ایتدی بو فتنه که بسن اویاندردک • و بو آتش بلاسی که بس کلکلندردک • بو کارده یدی ضرر ظاهر واردر برسی بودر که بی ضرورت ولی نعمتکی ورطه زحمته اتدک • و نفس ملکی بلای عظیمه مبتلا اتدک • ایکنجی بو که مخدومکی بیوفالق و نقض عهد ایله موسوم قیلدک • و بو بدنامکی اکا رواکوردک • اوچو

اوچونجی بی سبب قتل کاوه سعی اتدک • و انی ورطه هلاکه اتدک • دردنجی اول بی کناهک خونن کردنکه الدک • بشنجی جمیع سپاه سپاهی پادشاه حقنده بدکمان اتدک • ممکندر ترک دیار ایدوب بر منزله دخی انتقال قیلالر • و خانماندن آواره اولوب محنت غربت و بلای جلاده فرومانده قالالر • التنجی سپه سالار لشکر سپاهی یوق یره عرصه تلفه اتدک • لاجرم انلرک عقد جمعیتی من بعد نامنتظم اولسه کرک • یدنجی کندو ضعفکی اظهار اتدک • و اول دعوی که بو کاری رفق و تلطف ایله اتمام ایدرم دیردک پایانه ییتشدرمدک غایت غباوت • و نهایت غوایتکی کورکه • الفتنة نایمة لعن الله من ایقظها • وعید و تهدیدندن تحرز اتمدک • دمنه ایتدی کر سن اولکه دیمشلردر اشتمدک بیت

کاری که بعقل در نیاید • دیوانکی در وی بباید

کلیله ایتدی بو بابده دستور خرد اوزره نه وضع اتدک که وقوع بولمدی • و دستیاری معمار فکرله نه طرح ایلدک که راست کلمدی تا طریق رفق و لطفی برطرف قیله سین • و خشونت و عنفه محتاج اوله سین • بلمزمیدک که رای راست و اندیشه درست جرأت و شجاعتدن مقدمدر که الرأی قبل شجاعة الشجعان نظم

کارها راست کند عاقل دانا بسخن • که بصد لشکر جرار میسر نشود

بکا همیشه سنک اعجابک • و غرور رای ناصوابک • و بو دنیای غدارک جاه و دولتنه که عشوه سراب • و نشوه شراب کبی ناپایدار در • مفتون اولدوغکدن معلوم ایدی اما انی سکا اظهارده تامل ایدردم که شاید کیدرک کندک متنبه اولاسک • و خواب غرور و غفلت و خمار پندار و جهالتدن افاقت بولاسک • چون اول وادی یه قدم بصدک و دایم بادیه ضلالت • و هاویه غوایتده حایر و هایم سین • دمیدر که کمال حمق و حماقت • و تمام خرق و غباوتکی برشمه اظهار ایدیم • و قبایح اقوال • و معایب افعالکدن بعضی سین • اکرچه بحردن قطره • و هاموندن ذره در • کالشمس فی وسط النهار آشکاره ایدم قطعه

تا تو بدانی که جفا کرده • نفس دغا پیشه خطا کرده
از همه در هیچ شماری نه • ور همه هستند تو باری نه

دمنه ایتدی • ای برادر بدایت عمردن تا بو غایه دک کمان اتمزدم که بندن بر قول نامقبول و یا

برفعل نامعقول وجوده کلمش اوله شویله که بندن برقباحت کوره سین • ویا بر ناستوده صفت مشاهده قیله سین مقتضای مروت واخوت بودرکه لطف تنبیه ده تقصیر بیورمیه سین وحسن نصیحتده مسامحه روا کورمیه سین • کلیله ایتدی جهالت ذات قبایح صفاتک وتعدد جوز که نطاق حصر وضبط وبسطه احاطه احتمالی یوقدر • اول بوکه کندوکی بی عیب تصور ایدرسن بری دخی بو که گفتارکی کردارک اوزره راجح طوتمیسین • پادشاهه بوندن ضرری واضح نسنه یوقدر که وزیرک قولی فعلی اوزره راجح اوله • دیمشلردر که اهل علم قول وفعلده درت قسمه منقسم در • اول اول طایفه در که ایلمیه سویلیه بو شیمه منافقاندر • وصفت بخیلاندر ایکنجی اولدر سویلمدین ایلیه بو عادت جوانمردان • وخصلت ارباب مروت واحسان در اوچونجی اولدر که سویلیه اندن ایلیه • بو سیرت اهل معاش وسمت اشخاص نوع انساندر دردنجی اولدر که نه ایلیه نه سویلیه • بو خصلت دونان • وصفت خسیس لیئماندر • سن اول طایفه دن سین که گردن اقوالکی زیور افعالله آرایش قیلمزلر • بن هرباری که احوالکی تفحص واوضاعکی تفرس قیلدم قولکی فعلک اوزره راجح • وجهلکی فضلک اوزره غالب بولدم • شیر سنک قولکله برفعل خطیره مباشر اولمشدر • شویله که عیاذا بالله اکا برآفت یتیشه • بو ولایتده هرج ومرج ظهور ایدوب شورش واضطراب رعایانک حضوری حجر وتمام نفوس واموال مخاطره تلف وورطه تاراجده دوشوب • کلیا بو افعالک وبالی طوق لعنت اولوب گردنکه کچسر

شعر

هرکه بدکار یا بد اندیش است • روی نیکی دگر کجا بیند
هرکه شاخ مضرتی کارد • میوه منفعت کجا چیند •

دمنه ایتدی بن وزیر ناصح ایدم ملکک بوستان حالنده نهال نصیحتدن غیری نسنه دکمدم • وتخم اندیشه منفعتدن غیری حبه اکمدم • کلیله ایتدی بر نهال که اندن بو نوع ثمره ظهوره کله که کوررسین هیچ بر کنده اولمق یکدر • وبر دمان که بو مقوله نصیحت قیله که نتیجه سنی مشاهده قیلورسین خاکله طولمق یک • اول سنک قولکدن نه منفعت حاصل اولور که حلیه عملدن عاطل در • وعلم بی عمل فی المثل موم بی عسلدر • وگفتار بی کردار درخت بی برگ وبار کبی لایق نار در • بیت

علم کز اعمال نشانیش نیست • کالبدی دارد و جانیش نیست
خاصه ز بهر ثمر آمد شجر • علم درخت و عمل او را ثمر •
شاخ که بی میوه بود ناخوش است • مطبخیان را مدد آتش است •

اکابر فضایل شیم صحایف دفاترده قلم کرم برله رقم بیورمشلر که بیش نسنه دن فایده میسر دکل قول بی عمل • ومال بی خرد • وعلم بی صلاح • وصدق بی نیت • وزندگانی بی نصیحت • پادشاه اگرچه فی حد ذاته عادل وکم آزار اوله • وزیری بد نیت وناپاک طبیعت اولوب منافع عدلی راقمن رعایادن منقطع قیلور • اولوک خوفندن مظلوملرک قصه پر غصه سی عرصه عرض سلطانه تشییع اولنمز نته کم بر چشمه پاک وآب تابناکده صورت نهنک معاینه اولنسه هیچ بر شناور تشنه فرضا که آتش عطشی خاشاک وجودنه تیشه اکا ال اوزتمز • واقدام اقدامی اولوک بیرامنه دراز اتمز • بیت

رسیده ام من تشنه بچشمه صافی • ولی چه سود که یارای آب خوردن نیست

دمنه ایتدی بنم بو طریقه سلوکدن مقصودم شرف خدمت ملوک ایدی بحمدالله که مأمول احسن وجوه اوزره حصوله بولدی • بعده بنده لایق اولان حسن خدمت وصدق استقامت وصباح حق ولی نعمت ایدی اولدخی بقدر الطاقه دریغ اولنمدی • کلیله ایتدی ارکان کاردان ووزرا کافی وکارگذار زیب وزینت بارگاه ملوکدر • اما سن بر سین که غیرلر ملازمت ملکدن دور ومهجور اوله • وسن مدار علیه سلطنت • ومشار الیه مملکت • وتقرب حضرت سکا مقصور اوله بو خصلت غایت غباوت وفرط حماقتدن ناشیدر • که سلاطین هیچ نسنه ایله ویر کیمسه ایله مقید اولمق ممکن دکلدر • زیرا مرتبه سلطنت مشابه رتبه حسن وجمالدر • نته کم بر محبوب دلاویزک عاشق وافتاده سی زیاده اولدقجه ظهور جلوه حسنی افزون اولور • سلطانک دخی هرچند که اعوان وانصار • وخدمتکار کارگذاری بسیار اوله • کثرت خدم و وفرت حشمه میلی متزاید اولور • بو سودای خام که عرصه دماغکده مقام اتمشدر • امارت نهایت بلاهت در • و علامت غایت سفاهت • نته کم حکما بیورمشلردر که علامت حمق التی نسنه در • بیر کیمسه کندویه منفعت تصور قیلمق وبی ریاضت وعبادت ثواب آخرت رجا اتمک • وخشونت و خصومتله معاشقه نسایه مباشرت اتمک • وراحت وحضورله دقایق علومه وقوف قصد اتمک

ونقص حقوق وبغض وعقوقله ناسدن صداقت توقع اتمک ای دمنه بن بو سوزلری
سکا فرط شفقت ووفور محبتدن سویلرم • عین الیقین بیلورم که سنک شب تیرهٔ شقاوتک
نیم صبای شمع موعظتمله روشن اولمق ممکن دکلدر • وظلمت جهل وکدورت حقد وحسد که طینتکه
سرشته اولمشدر • بنم پرتو انوار نصیحتمله مرتفع اولمق متعذردر • بیت

کلیم بخت کسی را که بافتند سیاه / بآب کوثر وزمزم سفید نتوان کرد

بنمله سنک مسلک ممانات اول شخص مثلیدر که اول مرغه ایتدی • رنج بیهوده چکمه ونصیحتک تخمین
زمین شوره ده اکمه وصدد استمالتده اولمیلره کلماتک ضایع اتمه اول قبول اتمدی وعاقبت
انلرک سزاسین بولدی • دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول • حکایت • کلیله ایتدی
روایت ایدرلر که بوزینه جنسندن برگروه برکوهده اولورلردی • واول کوهک میاه وگیاهی ایله
روزگار کیچورورلردی • قضای الهی برشب تیره ده • که بی خردلرک بصر بصیرتندن خیره ایدی
لشکر سرما اول میمونلرک آرام وصبر وسکونن یغما • وکشور درون وبیرونلرینه استیلا قلدی
وصرصر زمهریردن رکلرنده قانلری • وتنلرنده جانلری افسرده اولدی • مثنوی

الی دوشمشدی سرمادن چنارک / ایاغی طوکمشیدی چشمه سارک
اولوب بر دشتادن منجمد آب / بو قورقودن صو اکیمشدی سنجاب

بیچاره لر شدت هوا وسورت سرمادن زیاده آزرده اولدیلر • واسیب برف و
باران وتگرک وطوفاندن پناه طلب ایدوب • اطراف کوهی طواف ایدرکن • ناگاه
برطرفده برمینا پاره سین بولدیلر • وبریق ولمعانی سببی ایله انی آتش گمان قیلدیلر حماله
الحطب وار هیزم آتش جمع ایدوب • انک کردا کردینه اوردیلر • واغزلریله دمبدم
اوفوردیلر • کر اول حوالیده بر درخت اوستنده بر مرغ بو احوالی مشاهده ایدردی فریاد
ایتدی که ای یاران بو هوادن وازگچوک که بو آتش دکلدر • دم سرد له انی گرم ایده مزسز
صوقق مور دوکرسز • رنج ودرد له اول سنک سختی نرم ایده مزسز • انلر بونک بو کلامین
استماع اتمدیلر • واول کار بی فایده دن امتناع کوسترمدیلر • اتفاقا اول اثناده بر آدم
چیقه کلدی انلری بو حالده • وحالارین بو منوال اوزره مشاهده ایدیجک • مرغه پند و

صدمت ه

پند ونصیحته قصد ایدوب ایتدی • ای مسکین زحمت چکمه • وتخم نصیحتکی بیهوده یره اکمه
ونفسوکه عذاب اتمه که بونلر سنک نصیحتکله متنصح اولمزلر • وسنک گفتارکله بو کاری سنجیدن
فراغت قیلمزلر • سن رنج بیهوده چکرسین • ونفسکه تعذیب بلا فایده ایدرسین • بیت

چو بشنیدن زبان بیمز اول درد / نه حاصل کم دوکرسین آهن سرد

بو مقوله کمسنه لرک تربیت وتقویتینه سعی ایلمک • وانلردن رشد وصلاح • وفوز وفلاح
رجا ایتمک اکا بکزر که تخم حنظلدن نی شکر اومیدسین • وزهر بلاهلدن خاصیت تریاق فاروق
طلب قیله سین • نظم

هرکه در اصل بدنهاد افتاد / هیچ نیکو ازو مدار امید
زانکه هرگز بجهد نتوان ساخت / از کلاغ سیاه باز سپید

مرغ انوک کلماتنه التفات اتمدی
کلامنی بعد مسافه دن استماع ایده مزلر صنوبر • غایت شفقتدن • بالای درختدن
اشغه ایندی • تا مضمون نصیحتن انلره زیاده اهتمام ایلیه • وانلری اول رنج بیهوده دن
خلاص ده سعی تمام کوستره • فی الحال میمونلر مرغک اطرافنه جمع اولدیلر • ایاغین
بصد رمیوب • باشین تندن جدا قیلدیلر • بنمله سنک حالک ممان اول منوال اوزره در
که بن کندو اوقاتمی ضایع ایلرم • وبی فایده کلام سویلرم • باوجود که سکا منفعی یوق
بکا مضرتی چوق در • نظم

بیهوده بار بر دل نازک چرا نهی / گر مستمع قبول نصیحت نمیکند
تا در پی منزل و از رنج وا رهی / گفتی که بر براق سعادت سوار شو
بگذار تا پیاده بماند ز اشتهی / نشنید و همچنان به ره خویش میرود

دمنه ایتدی ای برادر انکار فضیلت نصیحت
وعظ ونصیحت بابنده شرط امانتی یرینه کتورمشلردر • ومیل هواسندن احتراز کوسترلردر
اهل فضله اقامت مراسم مواعظ ونصایح لازمدر • خواه مستمع سمع قبولله اصغا ایده
وخواه اباایلیه • نظم

اگرچه از طرف مستمع بود تقصیر / مدار پند خود از هیچکس دریغ ونکو
اگرچه در دل خارا نمیکند تاثیر / سحاب قطرهٔ باران زکوه وا نگرفت

کلیله ایتدی بن نافع نصیحتی سندن دریغ

انتزم اما نه فایده که پس اساس کارکی مکر وحیله اوزره بنا قیلوبدر رسین • وافکار کده استقلال و
استبدادی پیش نهاد ایدبدر رسین • وبئس الاستعداد الاستبداد • بر وقت نادم ولا سن
که ندامت فایده ویرمیه • وطشرله دوکنوب ناخن ملامتله روی سینه کی خراشیده ایده سن
سود منداولمیه • هرکیمسه که تبعات مکردن اندیشه ایتمیوب حیله وغدری کندویه پیشه ایلیه •
عاقبتی وخاتمتی شامتله بیتشه • وآخر الامر کرداب ندامت وغرقاب ملامته دوشه • نته کیم
اول شریک عاقل دوشدی • وحبالهٔ حیله سی حلقهٔ حلقهٔ دام بلا اولوب شریک غافل
صدق واستقامتی برکاتیله مراد ومقصودنه ییشدی • دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول

حکایت کلیله ایتدی روایت ایدرلر که ایکی شریک واریدی • بریسی عاقل و
بریسی غافل • بری فرط ذکا وکمال فهم وده ماده بر مرتبه ده ایدی که سحر تدبیر ومکر تزویر ایله
الی جریاندن • ومرغی طیراندن قوردی • ودبیر عقلله صفحهٔ امروزدن احوال فردایی برابر اوقوردی
اکا تیز هوش دیرلردی • وبریسی دخی کمال نقصان ونادانلغندن سود وزیان میاننده
تمییزدن عاجز ایدی • اکا حازم دیرلردی • بونلر سیاحت هواسی وتجارت سوداسی
دوشوب • مرافقت وموافقتله سفره توجه ایتدیلر • ومراحل ومنازل قطع ایدوب
کتدیلر • قضای الهی بولده کیدرکن بر بدره دینار خالص تمام عیار بولدیلر • والی غنیمت
عظمی ونعمت مستوفی بلوب متوقف اولدیلر • شریک دانا ایتدی ای رفیق غمکسار **مصرع**

سود ناکرده درجهان بسیار **بیت** اولی بودر که سودای سفردن فراغت

ایدوب بو بدره زرله قناعت ایده وز • وبو نعمتی غنیمت بیلوب کوشهٔ کاشانه مزه کیده وز •

چند کردی کرد عالم بهر زر **ع** پیش کرد د زر شود غم بیشتر
کاسهٔ چشم حریصان پر نشد تا صدف قانع نشد پر در نشد

پس کرو دوندلر • وشهره قریب بر منزلده اندیلر • شریک غافل ایتدی کل ای برادر بو
غنیمتی برابر قسمت ایده لم • وودغدغهٔ شرکتدن خلاص بولوب حصه لرومز مصارفمزه
صرف ایده لم • شریک عاقل دیک تزویری آتش تدبیرایله قاینیدوب • جواب ویردی
که حالیا فکر قسمت • سمت استقامتدن منحرف در • بو بابده رای صواب بودر که خرج

خرج ایچون محتاج اولدوغمز قدر اخراج ایدوب باقیسین احتیاط تمامله بو جایده ودیعت
قویه وز • وبر قاچ کونده بر کلوب بو منوال اوزره بر مقدارین آلوب بقیه سین انده محفوظ
قیله وز تا آفتدن بعید وسلامته قریب اوله • شریک غافل بو افسونلر فریبنه اولوب افسانهٔ
حسن قبولله تلقی قیلدی • ووجه مذکور اوزره بقدر الاحتیاج بر مقدارین اخراج ایدوب •
باقیسین بر درخت دبنده دفن ایلدیلر • وشهره کلوب هر بریسی کندو مقاطرینه کیتدیلر **بیت**

بر سحر که بو چرخ شعبده باز حیله صندوقین ایلدی پر باز

اول شریک که دعوای ذکاوته حسن تدبیر • ولطف تزویرله بینه اقامت ایدردی اول
درخت طرفنه واردی • واول دفینه یی تماما قبضهٔ تصرفنه الدی • شریک آخر بو حالدن
بی خبر • المنده اولان نقدک خرجنه مشغول اولوب کیدر • آخر خرجلغنی تمام ایتدی ضروری
شریک عاقل قتنه واروب حالنی اعلام ایتدی ای برادر کل اول دفینه دن خرج ایچون
حصه اخراج ایده لم که ضرورت جانمه یتدی • تیز هوش تجاهل ایدوب نه محل ضرورت ونه
وقت منت در کل کیده لم دیدی ایکیسی دخی معیتله موضع معهوده واردیلر اول قدر که تجسس
وتفحص ایدوب اراردیلر کنجدن رنجدن غیری عین واثر کورمدیلر • تیز هوش خروش ایتدی
وکریبان حازمی محکم طوتدی که بو زری البته سن الدک • سندن غیری بر فرد بونکا مطلع
دکل ایدی • بیچاره هرچند که فریاد ایدوب ایمان غلاظ وشداد ایلدی مفید اولمدی
القصه قضیه مجادله دن محاکمه یه • ومخاصمه دن مرافعه یه یتیشدی • شریک عاقل غافلی محکمهٔ
قاضی یه کتوردی • ومضمون قصه • وفحوای قضیه یی پیچمع قاضی یه بیتوردی حازم معا
ادعا دیوجک قاضی تیز هوشدن صدق دعوی وصحت مدعاسنه بینه طلب ایتدی ایتدی ایها
القاضی **بیت**

برخور زعمر خویش که در پسند قضا
احکام عمر تو بدرازی مستجل است

نیم اول درختدن غیری که زر
انوک دبنده مدفون ایدی شاهدم یوقدر • امیدوارم که اول آغاجی بر کمال • اول درخته که
حافظ مالدر • اصم مادرزاد کبی ابکم ولال ایکن • شجرهٔ کلیم اسد کبی قوت نطق ومجال مقال ویره •
وبو خاین بی انصاف که مجموع دفینه یی الوب بنی محروم ایتدی خیانتنه اقامت شهادت قیله •

ادروب

قاضی بو سوزدن متعجب اولدی • وقال وقیل بسیاردن صکره بونک اوزرینه قرار قیلدیلر
که علی الصباح قاضی بالذات • پای درخته حاضر اولوب • درختدن اقامت شهادته ناظر اوله
وشهادت مدعای بنز سوشه موافق اولورسه موجبنجه حکم ایدوب قضیه فیصل بوله پس شریک
عاقل خانه سینه کلوب تمام قصه سی پدرینه عرض ایتدی • وروی کاردن رفع حجاب ایدوب •
ایتدی ای پدر بن سکا اعتماد ایدوب خیال شهادت درخت اتدم • وموافقتک امیدیله بونهال
حیله سی بوستان قضاده اکدم • بو مهمک اتمامی سنک حسن اهتمامکه وابسته در • اکر موافقت
بیوره سین بو قدر دینار وبوندن غیری بر مقدار دخی اله کتوره وز • وبقیة العمری فراغت و
رفاهیتیله کچوره وز • پدر ایتدی بو امرده بکا متعلق خدمت نه در • ونیم استمامه وابسته
نه نسنه در • پسر ایتدی اول درخت معتل خلال • اجوف مثال مجوف در • وتجویف درونی بر
مثابه ده در که میاننده ایکی شخص پنهان اولمق میسر در • بو کیجه لازمدر که وارهسین اول
درختک درونینه کیره سین • یارین که قاضی کله ودرختدن شهادت طلب قیله رسم شهادتی
کمایبنغی یرینه کتوره سین • پدر ایتدی ای پسر حیله ومکردن وازکل فرضا خلقی فریفته قیلدک خالقی
نیلرسین • وبر تقدیر که سحر تزویرک قاضئ شهره تأثیر ایده حاکم محکمه دهرده نه حیله تدبیر ایلرسین

بیت سیرت همه داد فلک میداند		هم موی بموی ورک برک میداند •

ای پسر بسا مکر واحتیال که ینه صاحبنه وبال اولمشدر • وجزا وسزاسی ینه اکا عاید
اولوب • انی رسوای وپرده دریده قیلمشدر • بنم خوف ایدرم که سنک مکرک همان اول
غوک مکری کبی اوله • پسر استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول **حکایت** پدر ایتدی
روایت ایدرلر که بر غوک بر مارجوار زده وطن طوتمشدی • واول افعی خونخوار مسکنی قربنده نشیمن
اتمشدی هرکاه که غوک بچه پیدا قیلسه • مار بچه لرن بر برشکار ایدردی • واول غوکی آتش حرمان ایله
بریان وخنجر هجر ایله افکار ایلردی • مکر بو غوک کله بر خرچنگ میاننده سررشته مصادقت مبرم و
مستحکم اولمشدی • برکون غوک خرچنک قتنه کلوب ایتدی • ای رفیق موافق بکا بر تدبیر
لایق فکر ایله که خصم قوی ودشمن غالبم واردر • نه انوکله مقاومت ایدوب بو مقامده اقامت
متصوردر نه بو دیاردن فراغت ایدوب بر جانبه رحلت میسر زیرا که ساکن اولدوغم فضای فرح

فرح بخش • ومأوای دلکش بر مرغزاردر که سواد مینا رنکی روضهٔ مینو کبی روح افزادر • ودر چشمه سار

که نسیم دلکشاسی طرهٔ حورای عنبر بوی وعطرسا در		**مثنوی** حوالیسی سراسر کلستاندر •
کلستان جابجا آب روان در •		اولوب رشک ارم هر کلستانی
صو مینه تشنه آب زندکانی •		هیچ عاقل کند واختیاریله بو محلدن نقل

بهشت آیینی قویوب کیتمز • وار ایدیله قلبن بو نمونهٔ فردوس برندن تحویل ایتمز **بیت**

جای من کوی مغانست چه زیبا جاییست		هیچ عاقل بجهان ترک چنین جا نکند

خرچنک ایتدی غم یمه که خصم توانا یی کمند حیله ایله بند اتمک میسر در • ودشمن غالبی دانه فکر ایله

دام مکره چکمک ممکن • **بیت**		که هیچ دنیاده بر تیغ ایلش اولمز
نولا کم آدم اکا چاره بولمز •		غوک ایتدی سنک بو بابده کتاب •

حیله دن نه مسئله یاد داشتنک وار • وبو خصم بداندیشک دفع غایله سنده نه چاره فکر
ایدرسین • خرچنک ایتدی فلان محلده اژدها کردار • بر سوسمار مارخوار وار در که کدر کم
بر قاچ ماهی طوته سین • وسوراخ سوسماردن منزل ماره دک بر بر اته سین مقرر در که
سوسمار ماهیلری بر بر التقاط ایتمسه کرک • وچون سوراخ ماره یته لاجرم اول دخی بنی
دندان سوسماره قرار ایتسه کرک • وسنی اول شر شریرندن وضرر زهرندن خلاص
قیله کرک • غوک بو تدبیرله که موافق تقدیر ایدی ماری هلاک ایتدی • وچون بو قضیه اوزره
بر ایکی کون کیچدی سوسماره بو داعیه دوشدی که طلب ماهی ایچون حرکت کله • واول
صورتی که عادت قیلمشدی اعاده قیله • پس همان اول طریقی که بوندن سابق قدم اورمشدی
اکا سالک اولمشدی روانه اولدی • وچون مار وماهیدن اثر بولمادی • عاقبت

غوکی جمیع بچه سیله افطار ایتدی •		**بیت** چو از چنکال کرکم در ربودی •
چو دیدم عاقبت کرکم تو بودی •		بو مثلی کتوردم تا بیله سین که سر انجام

حیله کرفتارلکدر • وعاقبت مکر وغدر خاکسارلک **بیت** •

تو سک مکر وحیل وادی سینه کام •		بلا دامینه دوشر سین سر انجام

پسر ایتدی ای پدر سوزک اوزاتمه • ودور ودراز اندیشه اتمه که بو کار اندک مؤنت وبسیار

منفعتدر. عاقبت پیر بیچاره حرص مال و حب عیال سر منزلدن و دیارندن . بادیهٔ جور وجنایته چکدی . وثمرات اعمال نامواکلکم واولادکم فتنة ظهوره ییتشدی . وطریق مروتی بر طرف قیلوب . بساط فتوتی بالکلیه دوردی . وبو مقوله امره که شرع وعرفده محظور و منکر ایدی ارتکابی رواکوردی . واول شب مظلمده . اول پیر ظالم پای درخته واردی ومیانن مجوف بولوب جوفنه کردی . علی الصباح قاضی روشن رای آفتاب محکمهٔ آسمانده بدیدار . وخیانت صبح کاذب روز روشن کبی عالمیانه آشکار اولدی . قاضی وسایر مشاهیر شهر پای درخته حاضر اولدیلر . وخلق انبوه . کروه کروه صف بغلیوب دیدهٔ تعجبله ناظر اولدیلر . قاضی جانب درخته خطاب ایدوب . صورت دعوای مدعی وانکار مدعی علیه شرح ایتدکدن صکره کیفیت حالی استفسار قیلدی . درون درختدن بر آواز کلدی مالی جازم الدی . واول ظالم تیز هوشه ظلم صریح ایلدی . قاضی متحیر اولوب بر زمان تأمل ایتدی وفراستله جزم ایلدی که میان درختده بر شخص پنهان اولمشدر انی اخراج فکر وتدبیر صایبه محتاجدر

بیت

سر هر نقش که از چشم خرد پنهانست . خرد آیینه تدبیر نکرد د ظاهر .

پس فرمان ایتدی تا هیمهٔ فراوان کتوردیلر . واطرافنه آتش سوزان اوردیلر . پیر حریص بر زمان غیرت ایتدی . چون کوردی که کارجانه وکارد استخوانه یتدی . امان طلب ایتدی قاضی امان ویروب طشره چقوب استمالت ویردی . وحقیقت حالی صوردی . پیر نیم سوخته صورت ماجراسی کماجری عرض ایتدی . قاضی کیفیت قضیه یه واقف اولوب . خرم دلک ساحت ذمتنک صدق وامانتن . وتیز هوشک جور وجنایت وغدر وخیانتن . خلایقه اعلان و اعلام ایتدی . اتفاق بو اثناده پیر پاتزویر درد خجلته تحمل ایدمیوب رختی جهان فانیدن کتوروب سرای جاودانی یه رحلت قیلدی . وحرارت نایرهٔ دنیا ایله شرارت شرارهٔ عقبا یه اتصال بولدی . پسر بدکهر ادب بلیغ کوروب . زجر عنیف چکدکدن صکره پدر مرده سین کرونه الوب کتوردی . خرم دل برکت صدق وامانت ومیامن استقامتله اول مالدن حصه سن الوب سرانجام مهمانه قیام کوستردی . بو مثلی کتوردم تا بیله سین که عاقبت مکر

ناپسندیده . وخاتمت غدر شوم ونکوهیده در

مثنوی

هر که پا در مضیق مکر نهاد . عاقبت سر بباد خواهد داد

حیله ماریست کو دو سر دارد . هر یکی کونه کون خطر دارد

آن سرش خصم را کند دلریش . وین رساند ضرر بجانب خویش

دمنه ایتدی مکر سن بم فکره مکر تام ویردک . وتدبیره حیله وتزویر لقب قیلدک اوله . امابن بو مهمی تدبیر صایب ایله بو درجه یه کتوروبدررین . وبو اصل نار شرار فکر تاقبله بویله آسان قیلوبدررین . کلیله ایتدی پس عجز رای وضعف تدبیرده اول شابه ده سین که زبان انک تقریرندن قاصردر . وخبث ضمیر وغلبهٔ حرص ده بر منزلده سین که لسان بیان انوک اداسندن مقصردر . مخدوم وولی نعمتکه منفعت مکر وحیلک بودر که کوروربسین . وکوره سین که عن قریب انوک وبال وتبعه سی سکا نیجه ایرسه کرک . ومنفذ نفاق وشقاقک نه نتیجه ویرسه کرک . دمنه ایتدی دو رویلکدن نه زیان که کل رعنا دورویلکی سببی ایله زیب وزینت بوستاندر . ودوزبانلیقدن نه باک . که کلک دبیر دوزبانلیق واسطه سیله مال وملکه پاسباندر .

بیت

تیغ کم یک روی در خون خواره لقدر صنعتی . شانه ایکی یوزلو در کیسوی دلبر در بری

قطعه

چون میخورد جو تیغ درین دور هر که او . یک روی یک زبان بود از پاک کوهری

آنکس که همچو شانه دو روست و صد زبان . بر فرق خویش جای دهندش ز سروری

کلیله ایتدی ای دمنه زبان آورلکی قو که سن اول کل دوروی کل سن که مشاهده جمالکله کلشن دیده روشن اوله . بلکه اول خار دل آزارسین که اندن خلقه ایذا واضراردن غیری نسنه واصل اولمز . واول قلم دوزبان دکل سین که اسرار ملک وملکوتدن خبر ویره سین بلکه اول مار دوزبان سین که زخم زبانکدن زهر زیاندن غیری نسنه حاصل اولمز . دمنه ایتدی بیز تغییر وتعزرا ایتدک . مشابدکه شیر وشنزبه میاننده بنای مصادقت ینه بنیاد . وخانهٔ مصالحت ینه آباد اوله . کلیله ایتدی دیدکک احتمال خیال محالدر . وسنک

صورتیکه تکدر کلی ایچ تسته بر قرار ده اوج نسبت واقع اولمدیغی اما بعد الوقوع قرارگاه
تیره گشته اولمدر • و شکایتی معیده استحیا ایتمز • اول ابر چوق کاه دیزل اولماز شیره
الذندیاطییه که مستعد وصل اوله • چون صرایه اتصال بولدی • بعد حتی الغدن الفت و محبت
امیده صیقل بولدی • اکثری حال متعلقات خویش چندان صلاح پذیر اولمز که شیر و نیرد بوش
اولرک میانه سنده تیره و تشویش دیمه • اما چون ارباب شقاق اولرک میانه سنده نفاق و رحمت
بغلار حتی بعد القرب امید وفاق و اتفاق منقطع اولوب بیر بیرندن متنفر اولدلر •
اما حوکمی مشرب مصادقت و مصاحبت اول فقیه نک صافی اولورکه مردم سخن چین
تمته انگیز کلام نفاق آمیزی استماعدن امتناع قیلالر • چو مردم دو روی دو زبان
اکی صدیق صادق میانه سنده افساده مجال بولدلر • بعده اولرک دعوای محبته اعتماد
وادعای صداقته اعتقاد جایز دکلدر • کاوفرضاکه سیر تجربه دن خلاص اوله
ممکن میدر که اولرک تعطف و تعلقنه اعتماد اوله • و یا مصاحبت و مصادقته رغبت
گوستره • فرضا که بالفرض بینلرنده ابواب مخالطت مفتوح اوله • هر بیرنک
قلبنده اول عداوتدن کدر • و اول جراحتدن اثر قله گرک

بیت

چون رشته گسست می توان بست ... لیکن بمیان گره بماند

دمنه ایتدی بن ملازمتیندن فراغت ایدوب گوشه کاشانه ده معتکف اولسم گرک معقول
میدر • و دست ارادتمله دامن صحبتکه تشبث ایدوب سر عزلتی گریبان خلوته چکسم حضوریکده
مقبول میدر • کلیله ایتدی حاشا که بن خی مصاحبتکدن نفسمه رخصت ویرم • و یا سنک مصاحبتکه
مرافقتکه رغبت گوسترم بن همیشه سنک مرافقتکدن مجاورتکدن ترسان و هراسانم •
و پیوسته سنک مصاحبتکه قلبمله انکار ایدرم • علما بیورمشلردر که مصاحبت جاهل و فاسقدن احتناب
واجبدر • و خدمت عاقل و صالحه التزام لازم • مخالطت فاسق و فاجر تربت ماره بکزر که هر چند
مارگیر انوک تعهدنده زحمت چکه آخر لعاب دهان و زخم دندانندن چاشنی طاتسه گرک • و ملازمت
اهل علم و صلاح طبلهٔ عطاره مشابه در • که متاعیله متمتع اولمزسه باری روایح فوایحی مشام

جانی معطر ایتسه گرک

بیت

هر کیمک کم رفیقی ناصح اولا ... نقدر

نقدر طالع ایسه صالح اولا

مثنوی

باش چو عطار که پهلوی او ... جامه معطر شود از بوی او
چند چو آتشکده آهنگران ... دود و شراری دهی از هر کران

سندن نه طریقله امید وفا و خلوص و صفا متصوردر که بر پادشاهه که سنی بو مرتبه ده
عزیز و مکرم • و نامی و محترم قلدی • که انوک سایهٔ دولتنده آفتاب وار لافیه ارتفاع اوزره سین
و آستانه آسمان نشاننه انتسابله پای افتخاری فرق فرقدانه قویه سین بو معامله سی روا گوردک
و حقوق اکرام و عاطفتین • عقوق کفران نعمته مبدل قیلدک •

بیت

نه از حق نه از خود ترا شرم باد ... نه از مردمت نیز آزرم باد

بن اگر سن اصل کسندن انقطاع اختیار ایدم خردار جمند معذور طوتسه گرک • و اگر سن
مقوله ناکسدن بعد المشرقین فرار ایدم عقل صواب بین استصواب ایتسه گرک

قطعه

قطع صحبت کردن از یاران صوری خوشتر است ... ور حضور ناموافق بیحضوری خوشتر است
همدمی کز صحبتش خرم نگردد خاطرت ... زان چنان همدم بصد فرسنگ دوری خوشتر است

نته که مصاحبت اخیار و ابرارک منفعتی بسیاردر • مجالست اشرار و فجارک مضرتی
بیشمار • بی تمیزلره صحبتک تأثیری تیز اولور • و ضرری آز مدتده وجود بولور • پس اول
کیمسه که عاقل و کامل اوله گرکدر که مصاحبت مردم دانا و ستوده معاش و راست گوی
و نیک خویله اوله • و همدم کذاب و خاین و بدخوی و فاسق و فاجردن اجتناب قیله

نظم

چو نتوان در بروی خلق بستن • ... بخلوتخانهٔ تنها نشستن •
رفیق نیک باید کرد حاصل • ... که صحبت را نشاید هر سیه دل
مرا هست این سخن از عاقلی یاد ... که رحمت بر روان پاک او باد •
که با بی دانشان هر کس که شد یار ... بآخر شد ز یارانشان گرفتار

هر کیمسه که یاران نا اهله مصاحبت اختیار قیله • و یار نادانه مستظهر اوله اکا اول
یتیشه که اول باغبانه یتیشدی • دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول

حکایت

مطلب در مصاحبت اخیار و فرار از معاشرت اشرار

در صفت باغ

حکایه ایدرلر قدیم الزمانده بر باغبان وار ایدی که سرمایهٔ عمرنی عمارت باغ و بستانه صرف ایتمشدی و بضاعت قدرتنی زراعت کل و کلستانه بذل ایتمشدی • عمر حاصلی بر بوستان فردوس مشابهی وار ایدی • که زینت اشجارتی باغ ارمه خاک حسرت برقمش ایدی • و لطافت ازهاری سینهٔ باغ خورنقه داغ غیرت یاقمشدی • الوان انوار اشجارنده جلوهٔ طاوسی ظاهر • و اوراق ازهار کلزارنده فروغ تاج کاوسی باهر • عرصهٔ زمینی چهرهٔ شاهد حله پوش کبی منور • نسیم هواسی کلبهٔ عنبر فروش کبی معطر • درخت جوان تحمک کثرت اثقال اثماردن پیرلر کبی قامتی دال • و میوهٔ شکر آمیزی رشکندن حلوای بهشتی منکسر البال • انواع اثمار ربیعی و خریفی سی غایت لطافت و نهایت حلاوتده سیب بی اسیب فن سیمین لبلر کبی دللر صید ایتمش • و رنک زیبا • و بوی راحت افزا ایله عالمی قید ایتمش • درخت امرودک هر شاخی آب حیوتله مملو کوزه لر آچمش • و جلاب نباتله مملو صراحی لر آچمش • و سیمع کا یلان بی مایه و سوده صلای حلوای بی دود دیشندرمش • بر پشمینه پوشی صوفیان شیخیز کبی رخسارهٔ زرد ایله بنجرهٔ خانقاه ابدا عدن باش چیقرمش • و روی کرد آلودی اهل دردک چهرهٔ زرد زعفرانی اندودندن نشان ویرمش کوی زرین نارنجی میان برک سبزدن کرهٔ مهر انور کبی سپهر اخضردن تابان • و مجمر مطلای ترنجی نکهت دل آرای و رایحهٔ روح افزا ایله صحن بوستانده درخشان زردآلو و شفتالوسی دهن یار کبی هزار • بر طرفی نمونه کونه عاشق • و بر جانبی نمودار رخسار دلدار • بر کوشه سنده انجیر بی نظیرک چاشنی کیر قدرت نعمت وصف جمالین و التین طبقنه قومش • و خشخاش و قنددن بر حلوای زیبا مهیا قیلمش • بر طرفده دخی انکور ریزولر دم هر حکمت شرح لطف و کمالین • و انبتنا فیها حبا و عنبا • حاشیه سینه یازمش • و کف برک اخضرده آبله تر • و صفحهٔ زمردینده لعل و کوهر • و یاقوت احمر کبی ظهور ایتمش • چمن زاری کنارنده کوی زرنکار جریدهٔ سبز خط عذار ماه تمام کبی • افق سپهر مینا فامدن یوز کوستروب جلوه قیلمش • دهقان سر درخته اولقدر پیوند ایتمش ایدی که قلبندن پروای پدر و زن و فرزند کیتمش ایدی • و اول بوستانده نیچه زمان ایدی که لیل و نهار تنک و تنها روزکار کیچورر ایدی • آخر الامر کربت غربتدن دلتنک اولدی • و وحشت وحدتدن کوکلنه

وحشت یول بولدی **مصراع** کل و بنفشه بهست و یار نیست چه سود

القصه تنهالک غمندن ولخته و خاطر شکسته • جانب دشتی کشته جیقدی • بر کوه دامننده که عرصهٔ امل کبی فضاسی نهایت پذیر دکل ایدی • تفرج ایدرکن قضای آلهی بر خرس زشت سیرت قبیح صورت ناپاک طینت ناخوش خلقت • دخی تنهالق وحشتندن فراز کوهدن جانب دشته متوجه اولمشدی • فی الحال که ابینلرنده ملاقات واقع اولدی • طرفیندن رابطهٔ جنسیت واسطه سیله سلسلهٔ محبت حرکته کلدی • و دل روستاسی جانب دل اهل

بیت

مصاحبت خرسه مایل اوکدی | ذره ذره کاندرین ارض و سمانت
جنس جو درا کسیج کاه و کهربا است | خرس حجن روستاییدن بو تعلق و

علقی مشاهده قیلدی • بالکلیه انوک وابستهٔ صحبتی اولدی • و ادنی اشارتله عقبنه دوشوب اول باغ بهشت آسایه کلدی • باغبان دخی بر موجب اکرموا الضیف فکم • اول حریف شریف • و ضیف ظریفی ثمار لطیف ایله تکریم و تشریف ایدوب • اول واسطه ایله مابینلرنده علاقهٔ محبت مؤکد • و زمین دل او جانلرنده بیخ نهال مروت برومند اولدی

بیت

بکنجی بکنج باغ می بودند یکچند | بوصل یکدکر پیوسته خرسند

هر کاه که باغبانه بر فتور طاری اولوب • بر درخت سایه سنده بستر استراحته حضور ایتسه خرس غایت شفقت و نهایت هوادارلغندن • باشی اوجنده دوروب مکس رانلک ایدردی **بیت** مکسی نیز نخواهم که کند سایه بران لب **بیت** بر کون باغبان عادت معهودی وزره خوابه واردی • خرس دخی مکس رانلیغه اشتغال ایدوب هر چند که طرد ذباب ایدردی • بو اسمک ماخذ اشتقاقی موجبنجه که ذب آب لطیفدر در حال ینه معاودت قیلورلردی • و هر طرفدن که دفع و منع ایتسه بر جانبدن دخی قدوم و هجوم ایدرلر آخر الامر خرس آشفته اولوب • بر پارچه سنک سنکینی قتل مکس قصدنه قالدروب دهقانک مسکینک باشنه اوردی • مکس لره نهیب سنکدن آسیب یتیشمدی • اما سر باغبان خرد و خشخاش اولوب خاک یکسان اولدی • بو اجلدندر که دیمشلردر • دشمن دانا بهر حال دوست

بیت

نادان دن اولی در | دشمن دانا که غم جان بود

بهتر ازان دوست که نادان بود   نته کم مرتضی علی کرم الله وجهه بیوره

اجلی نثر اللالی سنده بو کلام حکمت نظامی بیورمشدر که عدو عاقل خیر من صدیق جاهل • بو مثلی کتوردم تا بیله سین که مصاحبت و مصادقت بدان ممکن بولنی منتج اولور که سری عرصۀ تلف و سینه سی خدنک بلایه هدف اولور

صحبت ابله چون ان دیک نهیست   کر درون خالی واز بیرون نهیبت

دمنه ایتدی بن شویله ابله کلم که دوستمک نفعین ضررندن تمییز قیلمیم • کلیله ایتدی بلی سن حماقتده اول مشابه ده وکل سین اما غبار غرض دیده بصیرتکی تیره وخیره قیلمشدر • یمکی بر عرصه بناء دوستک جانبندن وازکله سین • بعده اعتذار ایچون هزار توجیهات ناموجهه تشبث ایدوب • نته که شیر وشتربه یه بنده انواع فتنه لر پیدا قیلدک • وسنوز دین ودیانت • وصدق وصداقت دعوی سین ایدرسین • و دوستلرکله سنک مثلک اول بازرکان مثلی درکه ایتدی بر شهرده که بر موش صد من آهن یبه عجبمی درکه موش کیر بر کودک کتوره • دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول

حکایت

کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه بر بازرکان اندک سرمایه تجارت ایچون سفره نیت ایتدی ودور اندیش لک یوزندن بر دوستنده صد من آهن ودیعت قودی کتدی • تا وقت ضرورتده آنی سرمایۀ روزکار قیله • ورشتۀ معاشی انونکله استحکام بوله • بازرکان چون مقصدینه واروب مقصودینه ایردی • وینه دونوب کیرو مقام معهودینه کلدی • بر زماندن صکره اول آهنه محتاج اولدی • کرکه امین مقتدینا آهنی تمام صتمش • وثمنن لوازمنه صرف اتمش • بازرکان کلوب • ودیعتی موعدن طلب ایدیجک مرد امین ایتدی ای خواجه بن اول امانتی ودیانت ایچون مخزنه قومشدم بوندن غافل ایدم که اول کوشه ده بر موش آشیانه قیلمش ایمش • واقف اولنجه موش فرصتی غنیمت بیلوب آهنلری تمام دشدن کچورمش • بازرکان حقیقت حالی معلوم ایدی • اما تجاهل ایدوب ایتدی راست بیورورسن • موش اکل آهن دن قتی حظ ایدر

واول لقمۀ تروشیرینی صابونی حلوا کبی ایودر   موش الفهامی آهن ... همچو

همچو پالوده راحت حلقوم •   مرد امین بازرکاندن بو سوزی اشدنجک

شاد اولدی • وکوکلندن ایتدی که بازرکان نادانی کورکه کفتاروار بو کفتار ایله فریفته اولدی وآهندن بالکلیه مأیوس ایدوب مطالبه دن فراغت قیلدی • پس اولی بودرکه انی حجره یه دعوت ایدم • رسم تکلفاتی یرینه کتورم • تا بو واسطه ایله براعت ساحت ذمتم مؤکد وبنای دعوای صدق وامانتم مشید اوله • پس خواجه یی خانه سینه دعوت ایدی • وصلای ضیافتی سمیع بازرکانه یتشدردی وایتدی •

بیت

کر بمهمانی قدم در کلبۀ ما یانهی •   لطف سفر ماییی بر چشم ما یا می نهی •

خواجه ایتدی معذور بیورکه بو کون بکا بر مهم ضروری واقع اولدی • اما ان شاء الله علی الصباح مکر خدمتی در میان ایدم • چون مهمان منزل میزباندن طشره چیقدی • فالوسی اوکنده انوک پسرلرندن بریسین اونیر کوردی فی الحال زیر دامننه الوب خانه سینه ایلتدی • وعلی السحر در خانۀ میزبانده حلقه کبی حاضر اولدی • ومیزبانی پریشان حال کوروب • سبب تفرقۀ خاطرندن صوردی • میزبان دخی کریان وغریوان جواب ویردی که دونه کون بنده زاده لرو کزدن بریسی غایب اولدی • نیجه نوبت شهرک کوچه لرین کوشه بکوشه آرادم • اول کم شده یی بولمادم • ونیجه کره شانه جست وجو ایله هر کوی وهر کناری طرۀ یار کبی طرادم حالندن خبر بلمادم •

یعقوب صفت ناله کنان میکنم افغان   کایا خبر یوسف کم کشته که دارد

بازرکان ایتدی • دون کون که بن خدمتکردن کیتدم • بو صفتله که بیورورسین بر کودک مشاهده ایتدم • که بر موش کیر کتوروب کیدردی • وهواده پرواز ایدردی • مرد امین آواز حزین ایله • ایتدی که ای بیخبر نیچون نامعقول سویلرسین • ومحال کلمات ایلرسین • وبو کذب صریحی کندوکه نیچون نسبت ایدرسین • مکر که بنی سخره واستهزا می ایلرسین • بر موش کیر • بو جثۀ صغیر ایله که نصف منی انجق چکر • بر جسم کبیری که اون مندن زیاده اوله نیجه کتوروب هواده اوچر • بازرکان تبسم ایدوب • ایتدی بونه محل تعجبدر • اول یرده که بر موش یوز من آهن یبه موش کیر اون من جثه یی نیچون هواده کیتورمیه

وکیسوی نکار

مردا مین بلدی که حال نه در ابتدی غم بمه که موش آهنک بیمشدر • خواجه جواب وردی که موش کبر بسرک کتورممشدر آنی کتورکوکی کتور • بو مثلی کتوردم تا بلهسین بر مشربده که کندو ولی نعمتنه غدر اتمک جایز اوله ظاهردر که غیره نسبت نه خیر اندیشه قیله • چون سن ولی نعمتکه بونی روا کوردک من بعد کمینه نک سندن امید وفاسی • و سکا خلوص صفاسی قالمدی • و بکا روشن اولدی که سنک ظلمت صحبتکدن پرهیز لازمدر • و خبث طبیعت و لوث عقیدتکدن احتراز واجب

پیوند دولت آمد از چون توبی بریدن • سرمایه سعادت روی ترا ندیدن

چون مکالمهٔ کلیله و دمنه بو مقامه یتشدی • شیر کار شنزبه دن فارغ اولدی • و انی سرپنجه سیاستله قتل ایدوب آلوده خاک و خون قیلدی • اما چون کار کاوی برطرف قیلدی • و قوت خشمی ساکن اولوب حدت غضبی تسکین بولدی • بر زمان باشین اشغه اندی و تأمل تجربه توغل ایدوب • کندو کندوبه ایتدی • دریغ شنزبه یه بو بال و باله • و حسن جمال و هنر و کمال ایله بلمزم بو بابده اصابتمی ایتدم و یا راه صوابی قویوب طریق خطایه می کیتدم • و انوک حقنده بکا ایتدکلری کلمات جهت امانتنمی ناشی ایدی • و یا طریق خیانتدنمی منتشی • باری بن نقدومی کندو المله باد تاراجه ویردم • و یار وفادارمه کندو المله شربت هلاک ایچوردم •

یار با یار خود اخر این کند •		کافرم کر هیچ کافر این کند •

القصه شیر سرندامتنی • زانوی ملامته قویوب • کندویه زبان طعنی دراز ایتدی • و نغنک تلون و تهور • و خفت و شتاب زده لکن تمام نکوهش قیلدی • و خیال شنزبه ده بو رباعی جان کدازی سامعهٔ شیر فلکه یتشدردی

رباعیه

ای دوست کسی بی سببی یار کشد		و انکه چو تو بی یار وفادار کشد
تو دوست کو دشمن خود کیر مرا		کس دشمن خویش را چنین زار کشد

شیرک خندهٔ دایمه سی بو واقعه قسا وتندن کریه یه مبدل اولدی • و تب لازمه سی بو نایرهٔ حرارتندن تزاید بولدی

ما ازین خار غم دیکر چه کل خواهد شکفت		دست هجرانت مرا در سینه خار غم نشاند

دمنه چون آثار ملامتی جبین شیرده ظاهر ظاهر • و امارت ملالتی سیمای حالنده باهر کوردی • کلیله ایله کلماتی قطع ایتدی • و فی الحال حضور شیره واروب ایتدی

شها اقبال و تخت اولسون بکا یار		همیشه دشمنک اولسون نکوسار

موجب اندیشه • و سبب تفکر و تأمل نه نسنه در • بو ندن خرم زمان • و بو ندن فرخنده اوان اولورمی که ملک میدان فرصتده نظر خرامان • و شنزبه بدسکال خاک هوان و خون مذلتده غلطاندر •

صبح امید تیغ ظفر بر کشیده بین		روز عدو بشام هلاکت رسیده بین

شیر ایتدی هرکاه که ارباب خدمت • و اطوار صحبت • و آثار دانش و کفایت شنزبه یاده کله رقت قلبم طبیعمه غالب اولور و لشکر اندوه و حیرت • کشور شکیب و صبرمی غارت قیلور • الحق پشت و پناه سپاهیم ایدی • و ضابط کشور • و قاید لشکر و اتباع و اشیاعم انوک زور بازو سیله استظهار ایدرلر ایدی •

رفت انکه داشت کار جهانی قرار ازو		رفت انکه بود خانهٔ دل استوار ازو

دمنه ایتدی ملکا اول کافر نعمت ایچون • رقت و مرحمت اتمک محلی دکلدر • بلکه بو ظفر مقابله سنده که میسر اولدی • وظایف شکر الهی یه قیام قلمق کرک • و بو نصرت سببیله که ال ویردی ساحهٔ دلده ابواب مسرت کشاده اولمق کرک

صبح ظفر از مشرق امید بر آمد		اصحاب غرض را سب سود ابر آمد

بو فتح همایونی که روزنامهٔ دولت • انوکله زیب و زینت بولور • و بو ظفر مبارک و میمونی که کارنامهٔ سعادت • انوکله موشح و مظفر اولور • صفحات ایامده دیباجهٔ معالی و عنوان مفاخر بلمک کرک

امروز بخت نیک بشارت رسان ماست • اقبال را به پردهٔ امید صد نواست

روزیست این که دل بهزاران عنایت جست • عهدیست این که دل بهزار آرزوش خواست •

ای پادشاه عالمپناه بو کمینه یه عفو و احسان کیم احتمال خطر جان اوله خطادر • و خصم بدبختی محبس کورده محبوس قلمق کار عقلادر • انکشت که زینت دست و آلت قبض و بسط در هر بار که اکا بر آفت طاری اوله • بقای جثه باقی ایچون قطع ایدرلر • دندان که زیب و زیور دهان و

آرایش صورت انساندر • هرگاه که اکابر عارضهٔ جانکاه راه بوله • زحمت جراحتن

عین راحت بلوب قلع ایدرلر بیت	عدو کیمدر که انی قبله سین یاد •
بما کینه نیجو اولمایه سین شاد •	اگرچه که شیر بو کلامله فی الجمله آرام ••

ایتدی • اما گردون گاوک دادی عاقبت دمنه‌دن الور • سرانجام کاری فضیحته یتدی •
وتخم گفتار دروغی بوردی • ونهال کردار بدی بو ثمری وبردی که قصاص گاوایله قتل اولندی

بیت فلک استدی کوستره کینه سین •	مصفا قیله کینه دن سینه سین •

پس معلوم اولدی که عواقب حیله وغدر همیشه مذموم ایشدر • وخواتیم خدعه ومکر نامبارک

وشوم اولی گلمش در مثنوی	بداندیش هم در سر شر شود •
چو کژدم که با خانه کمتر رود	اگر بد کنی چشم نیکی مدار •
که حنظل نمی آرد انگور بار	مپندار ای درخزان کشته جو
که گندم پستانی بوقت درو	مثل اینچنین گفت آموزگار
مکن بد که بد بینی از روزگار	کسی نیک بیند بهر دو سرای
•• که نیکی رساند بخلق خدای ••	

باب دوم بدکردارلر کردارلری مقتضاسنجه سزا وجزالرین بولوب شآمت عاقبت ووخامت خاتمتلرین بیان ایدر

رای ایتدی داستان سابقی وتمامه اطلاع تمام حاصل اولدی • که نجه حیله ومکر • وحجال یعنی
حجاب شبهه ایله ستر ایدوب • ولی نعمتی جادهٔ مروتدن منحرف • وبی وفا وبدعهدلیق صفتیله
متصف قیلدی • وکلام فریب آموز وفتنه انگیزی مؤثر واقع اولوب • بوکا باعث
اولدی که شیر کندو رکن دولتی هدمنه • وبیخ شوکتی قلعنه سعی ایلدی • حالیا حکیم
سخنداندن متوقعدر که احسان ایدوب بیان بیوره که عاقبت کار دمنه • نه مرتبه‌یه
واردی • وشیر اول واقعه‌نک وقوعندن صکره چون کندو عقلنه رجوع ایدوب حادثه
دمنه حقنده بدگمان اولدی • انوک امرین نه وجهله تدارک قیلدی • وحقیقت غدرینه نظر

طریقله وقوف بولدی • ودمنه نه حیله‌یه متمسک اولوب نه جهتدن کندویه مخلص تصور ایدی •
وسرانجام حالی نه مرتبه‌یه یتدی • حکیم ایتدی •• بیت

شها لطف خدا اولسون پناهک	چراغ عقل اولسون شمع راهک

حقیقت حزم وعاقبت اندیشلک مقتضاسی بودر که سلاطین عظام مجرد عذوبت وظرافت
متکلم نافرجام سوزینه اعتماد ایدوب برفعله اقدام ایلمیه • وتا دلیل قاطع وبرهان
ساطعله برامرک حقیقتنه مطلع اولمیه • انوک بابنده برحکمی امضایه تیشدرمیه بیت

زصاحب غرض تا سخن نشنوی	که گر کار بندی پشیمان شوی

فصل ط
اما شویله که اتفاق کلام اهل نفاق معرض قبولده واقع اوله • وعمل ناپسندیده وقول ناخوش
وجوده گله انوک تدارک وتلافیسی بونکله میسر اولور که صاحب غرض بروجهله گوشمال بوله
که سایرلره عبرت اوله • واول عقوبت وسمندن مراد اول فعل بد وناشایسته

حرکتدن امتناع قله مثنوی	براندازبیخی که خار آورد •
درختی بپرور که بار آورد	جهانسوز را کشته بهتر چراغ
یکی به درآتش که خلقی بداغ	بو قولک مصداقی حکایت شیر ودمنه‌در

که چون حیله وغدرینه واقف وافسادکرینه مطلع اولدی • اکابر وجهله سیاست •
بیوردی که سایرلرک دیدهٔ اعتباری روشن اولوب فاعتبروا یا اولی الابصار آیتنی
تکرار ایتدیلر • وصورت واقعه برصفت اوزره واقع اولدی که چون شیر گاوی
برطرف قیلدی • وانوک امرنده تعجیلدن پشیمان اولوب • انگشت ندامتی دندان ملامتله
چیکندی • ودیک غیرتی آتش حسرت وحیرتله قیندی •• بیت

میبکشید از حسرت وغم آه سرد	کانچه من کردم درین عالم که کرد

همواره کندو کندویه عتاب ایدردی که نیچون عقاب شنزبه‌ده شتاب ایلدم • وبو مهم
خطیره نیچون تأنی وتدبیر یوزندن نظر ایتمدم ••• قطعه

عنان نفس بدست هوا رها کردم	خلاف عقل وخرد کردم وخطا کردم
کنون که دانم وداشتنم ندارد سود	جسود گفتن بسیار کین چرا کردم

همواره کندو کندویه عتاب ایدردی ❁ شیر بو منوال اوزره بر مدت روزکار غصه و ملالده کیچوردی • توزع ضمیر و توجع خاطری سببیله عیش چشم و سپاه منقص و تباه اولدی • و مصالح رعیت مهمل و معطل قالدی • الناس علی دین ملوکهم اول ایشه اهالی سینه سرایت قیلدی • و جمله‌سی شکسته بال و پراکنده حال اولدیلر

بیت

دل همچو لاله سوخته و زسوز آه من … در هر که بنکری بهمین داغ مبتلاست

هر بار که حقوق خدمت • و سوابق ملازمت سنزه یاد ایدردی • ندامتی اشتداد و ملالتی ازدیاد بولوردی • و شب و روز انوک حدیثین انیس دل و ذکرین ثمره ضمیر قیلوردی ❁

بیت

یا می کویم نام تو یا می شنوم … از یاد تو نیستم زمانی غافل •

وحوش‌دن هر بری سبیله حلو ملر الیلو تسلی ایچون المردن کاه حکایت • و کاه نصیحت طلب ایلردی • بر کیجه پلنکه دخی بو مقوله کلام سویلدی • و سوز سینه و درد درونن اعلام ایلدی • پلنک ایتدی ای ملک افکار بسیار بر کارده که دست تدبیر انوک دامن تدارکنده قاصر اوله جنونه مؤدی در • و بو مهمک تلافی سینه قصد که جمله مقوله محالاتده داخل اوله دایره

نظم

روش عقل و دانشدن خارجدر … انداخته تیر را بشست اوردن
نتوان نتوان ترا بدست اوردن … هر کیمسه بر مرادک حصولنه که عدم حصولی

ظاهر و غالب در • ساعی و طالب اوله تمکین که مطلوبه واصل اولمقدن غیری حاصل اولنی دخی ضایع قیله نته‌کم اول روباه قصد صید مرغ ایتدی • اول پوست پاره‌سی که انکله استظهار ایدردی الدن چیقردی شیر ایتدی نیجه اولمشدر اول

حکایت

پلنک ایتدی نقلدر بر روباه کرسنه طعمه طلبنه سوراخدن چیقوب جانب دشتی کشت ایدردی • و لقمه کسبنه اطراف بیابانی قدم حرص و شره ایله طواف ایدردی کزردی • ناکاه بر جانبدن بر رایحه که مدد قوت جسم و ماده فتوح روحی ایدی • مشامنه عبور ایتدی ❁

بیت

پیغام آشنا نفس روح پرور است … بوی کباب می رسد از مطبخ بدل •

پس اول جانبه توجه ایتدی کندرک بر بو

پوست پاره‌ کوردی که صیادلردن بری‌سی انی بیوب پوستن انده قویوب کیتمش ایدی چشم روباه بیجان اول پوست پاره‌یه راست کلیجک جسمنده حیات تازه ظاهر اولدی و اول قدر قوتله اندامنده قوت تمام مشاهده قیلدی •

بیت

مرده بودم بوی یار دلنواز آمد بمن … یا مکر جانی که از من رفت باز آمد بمن

پس عزم مجالحتنی فراموش ایدوب • اول پوست پاره‌سی در اغوش ایتدی • و غانم و سالم دونوب ماوی‌سی جانبنه کیتدی و ایتدی •

مصرع

چون یار بدست آید خلوت زهی خوشتر ❁ اتفاق میان رهکذارده • بر دره کنارنه کلدی • کوردی که فربه ماکیانلر • طاوس خرامان کبی عرصه فضا و منصه صحراده جلوه‌یه کلمشلر • و زیرک نام بر غلام • انلرک نکهبانلغنده کمر اهتمامی در میان ایتمیش • لاجرم عرق اشتهای روباه حرکته کلدی • و انلرک خیال مغزی و کوشت نغزی • ذوقیله پوست پاره‌سی فراموش قیلدی • بو حال اثناسنده ناکاه بر شغال کلوب روباه مرحبا ایدی • و بشره پسنده علامت حیرت مشاهده ایدوب ایتدی ای برادر سنی غایت اندیشه‌مند کورورم سببی ندر • روباه ایتدی ای عزیز بو تکلری کورمی سین که هر بری نک زبان حالی • و لحم مما یشتهون • معناسنک تکرارنه جاری و تیرابیت • و لکم فیها ما تشتهی انفسکم • سرتاپا انلرک اعضا و اجزاسنده ساریدر •

سرتا به پای او همه روح مجسمست • … روحی بدن لطافت و پاکیزه کی کم است

مدت متمادی بلیه مجاحدن طاقتم طاق اولمشکن • اتفاق کنجور خزاین ارزاق بو پوست پاره‌ بکا ارزانی بیوردی • حالیا جاذبه اشتها بو داعیه‌ده دوشدی که مرغان کبک خرامک بری‌سین دام جنکه الم • و کام آرزوسی انک کوشتی لذتی و خونی شربتیله شیرین قیلم •

عیش من تلخست کر یار از لب شکر فشان … شربتی بخشد مرا کام دلم شیرین کند

شغال ایتدی هیهات هیهات • مدت مدیده در که کمینه بو مرغلرک کمیننده اوتورورم وانلردن برینک صیدی کمانینی قوروب قصد تیرنی اوررم • فاما اول غلام زیرک نام که انلرک پاسبانی در • طریق محافظه‌ده بر وجهله جد و اهتمام ایدر که نقاش متخیله انوک

حراپستی خوفندن انلرک قصدی شالین لوح تفکره چکه مز • و دهقان متفکره انک سیاستی
وهیمندن انلرک صیدی نهالین زمین خیاله دکه مز • بن بو معامله ده نقد عمری صرف ایدوب بو آرزوده
روزکار کیچورورم • و مجرد مالیخولیا ایله لیحه می کوندوزه کوندزم کیجه یه تیورورم • حسن کبی تعب
یمین • وبی عرق جبین • بر پوست پاره اله کتورمش سین • غنیمت بل • و بو سودای بی سود و

طمع خامدن فراغت قیل • بیت
دکر چشم از همه عالم فرو بند
دلارا می که داری دل درو بند
روباه ایتدی ای برادر تا اوج مراده

کام دلله عروج میسر اوله حضیض خست و دناءتده نامراد اولمق غبن فاحش در • بیت
ناتوان بر مسند عزت نهادن پای خویش
از چه باید کرد بر خاک مذلت جای خویش

همت عالی بکا مانعدر که بو محقر ایله قانع اولم • و لذت کوشت فربه دن فراغت ایدوب
بو پوست لاغری غنیمت بلم • شغال ایتدی ای خام طمع حرص مذموم ه علو همت نام ویرمش سین
و شره نامحموده علامت دولت لقب قومش سین • بوندن غافل سین که حضور فراغتده
و راحت قناعتده در • بیت
درین بازار اگر سودیست با درویش خرسندست
خدایا منعمم گردان بدرویشی و خرسندی
مناسب بودر که اول نصیب
ایله که الرزق مقسوم • دیوانندن نام زد اولمش سین • خرسند اوله سین • و نعمت
بی فایده و طلب محالدن که نتیجهٔ من طلب ما لا یعنیه فانه ما یعنیه اکا مترتب در اجتناب و
امتناع قیله سین • بیت
رزق مقسومست زان رو که مقرر کرده اند
پیش ازین بیش ازان حاصل نمیگردد بجهد
سنک بو طمعکدن قورقرم
که اول پوست پاره دخی الدن چیقره سین • و بالکلیه خایب و خاسر اولوب • الحریص محروم
رقمیله ناصیه حالک مرقوم قیله سین • خوش شابه در سنک حالک درازکوش حالنه که مصرع
قولقدن چیقدی قویرق استرکن • انت کمثل الحمار طلب القرنین وضیع الاذنین
روباه ایتدی نه کیفیت ایله اولمشدر اول حکایت
شغال ایدی چون حیوانات عجمدن ایدی زبان عجمی ایله بو حکایتی سلک روایته نظم ایدوب ایتدی مثنوی

بود ستخری که دم نبودش • روزی غم بی دمی فرودش • درم

در دم طلبی قدم همی زد
دم می طلبید و دم نمی زد
ناکاه ز راه اختیاری
بکذشت میان کشت زاری
دهقان بکریش ز کوشه دید
برجست وازو دو کوش ببرید
بیچاره خر آرزوی دم کرد
نایافته دم دو کوش کم کرد
هر کس که ز حد برون نهد کام
اینست سزای او سرانجام

روباه غایت حرص و طمعندن بوزلی درسنی وشغاله درهم ایدوب آمد بیت
من خیال یار دارم کر کسی را درد لست
کر خیال وشوم خالی خیال باطلست

سن تماشا ایله که لطف حیله ایله بو طرک برنجی حباله صیده ینجه کتورهیم کرک • و کمند بندله اول
صید همایونی دام قیده ینجه چکسم کرک • بونی دیدی و همان تیز تاب کبی مرغاره شتاب
ایتدی • و پوست پارهٔ اول مقامده قودی کتدی • شغال چون کوردی که انوک نصیحتی
بی غرضی دل سنکین روباه ده تأثیر اتمدی • اندن اعراض ایدوب دوندی • اما اسنه
متوجه اولدی • قضایی کور که بو اثناده بر زغن فضای هواده پرواز ایدرکن • نظری اول
پوستهٔ راست کلدی • انی جانور مرده خیال ایدوب • نشاط تمام ایله حوزهٔ تملکه چکوب
اوج هوایه کتوردی • اول جانبدن روباه بی انتباه منزل مرغه قربنه وارمدین زیرک
کمین کاهدن چیقوب • بر سنک سنکین ایله روباه مسکینک باشنه بر زخم ایشدردی
که بیچاره بیم جاندن صحبت مرغانی اونوتدی • و تعجیل تمام ایله افتان و خیزان پوست
پاره جانبنه توجه اتدی • چون موضع معهوده کلدی پوستدن اثر بولمدی • و دوستدن
خبر بلمدی پس قبلهٔ دعایه متوجه اولوب • دیلدی که بر سبیل تضرع حالین اداالیه • جانب
آسمانه نظر ایدیجک کوردی که زغن بر دوست و بر پوست دیوب کیدر • و پوست
پاره چنکالنده طوتوب • زبان حاله بو ابیاتک معانی سین سمع روباهه انها ایدرکه بیت

ملذتی جام جم بدست تو بود
چون تو انداختی کسی چه کند
کو هر شب چراغ بود آن لیک
چون تو نشناختی کسی چه کند
برده بودی و دولت آمده بود
چون تو کج باختی کسی چه کند

جانب م

روباه الم حرمان مرغان • وحسرت فقدان پوست جیواندن • اولقدر باشنه طاش اوردی که
مغزی پریشان اولدی • بو مثلی ایراددن مراد اولدر که • ملک کندو الیله ارکان دولتندن بر
رکنی خراب ایدوب • باقی ارکانک تدبیرندن وازکلدی • مقربان درکاه • وسروران
سپاه • وسرداران وحوشک تعهد حال • وتفقد احوالین بالکلیه فراموش قلدی •
باوجود که شتربه کشته دن رشتهٔ امید منقطع در • ومن بعد مدد تدارک وتلافی ممتنع
بلکه بو سببله خدمتکاران قدیم دخی شرف ملازمتدن دور ومهجور قالالر • وشاید
بو اغماض واسطه سیله باقی ارکان دولت دخی آستانهٔ سلطنتدن اعراض ونفور قیلالر •
شیر تأمل تمامدنصکره ایتدی اکرچه بو کلام عین مصلحت • ومحض نصیحتدر • فاما شتربه
بابنده بندن خطا واقع اولمشدر • اکثر بنم اضطرابم انوک تلافیسی جهتندندر • پلنک ایتدی
ای ملک غم بیهوده • واضطراب بی فایده دن نه حاصل اولورکه انوک تلافیسی دست
حیرت ورجز ایله میسر اولمز • بلکه رای راست وتدبیر درسته وابسته در

چو در طاس رخشنده افتاد مور — رهاننده راچاره باید نه زور

صلاح بودر که ملک سپاه جزع وفزعی قویوب • بنای کارنی اساس تدبیر اوزره مبنی قله
وتحقیق احوال شتربه ده بروجهله تدقیق بیوره که انوک غش وثمینی خاطر نازنینه روشن
وظاهر اوله • اکر واقعا اول احوال که شتربه دن سمع شریفه ایصال ایتمشلردر
واقع اولمش اوله • سزای غدر وکفران • وجزای ظلم وعدوان بولمش اولور • واکر
انوک حقنده افترا ایدوب غیرواقع مفاسد اسناد ایتمش اولالر • کردن مفسد بد
فرجام علف شمشیر تلف • ونیام تیغ انتقام اولمق کرک •

ازاکه بدست دفع کردن نیکوست — شیر ایتدی وزیر مملکت سنسن بو

زمانه دک سنک رای اصابت شعارکله استظهار ادروب • فکر ودوراندیشلکی خرمنافع
پیشمارده پیشوا ایدردم • حالیا دخی اعتمادم سکا بو بابده • مرنه طریق رای روشنکه
موافق کله دریغ اتمه • وبنی شرطهٔ تدبیر صوابکله ورطهٔ کرداب اضطرابدن خلاص ایله
پلنک متعهد اولوب ایتدی • ملک بمنتده اوهرم که عن قریب بو مهمک حقیقتن حجاب خفادن

منصهٔ ظهوره کتورم • وادنی تدقیقله پردهٔ تعویقی چهرهٔ تحقیقدن کتورم

بیت

همه حالها را برای منیر — برون آورم همچو موی از خمیر •

شیر بو وعده ایله تسلی بولدی • چون وقت کیج اولوب کیجه دن خیلی زمان کچمش ایدی پلنک
اجازت طلب ایتدی • وبو میثاق اوزره قرار ایدوب وثاقی جانبنه کتدی • قضای الهی
کیدرکن کذری کلیله ودمنه مسکننه راست کلدی کوردی که مابینلرنده مباحثه وجانبیندن
رفع صوتله محاوره واریدی • وپلنک نیجه زمان ایدی که دمنه یه بدکمان ایدی • بو وقتده
که آواز مخاطبه ومعاتبه انلرک منزللرندن کوشنه ایرشدی • دغدغه سی زیاده اولوب
ایلرو واروب • ورای دیوارده طوردی • وکوش هوش انلرک کلماتلری استماعنه ویردی
کلیله ایتدی ای دمنه عجب کار • وعظیم فتنهٔ خفته بیدار ایتدک • وملکی نقض عهد ایله
موسوم • وناصیهٔ حالنی غدر آلیق رقمیله مرقوم قیلدک • بیچاره شتربه یه خیانت نامنی
طقدک • وسپاه ووحوش بیننده برق فتنه وآشوب براقدک • ظنم بودر که
انوک تبعهٔ وبالی سکا لاحق اولوب • دام آفات ومخافات مکافاته کرفتار اوله سین
واول ایتدکک سیئه نک جزاسین برموجب • جزاء سیئة سیئة مثلها • عن قریب
بوله سین که •

مثنوی

هرکه تیغ ستم کشد بیرون •
فلکش هم بران بریزد خون

مقرر درکه چون پیشه ایلیسی کیفیت
حالکه واقف اولهلر • هر بری سی خلافکه مددکار اولوب • سنی اول آستانه دن رد
ایده لر • بلکه جمله سی سکا ایاق طولایوب سنک باشکه قصد ایده لر • ایله اولسه
من بعد بکا سنکله همخانه اولمق طریق صلاحدن دوردر • وسنکله مصاحبت و
مجالست دایرهٔ حزم واحتیاطدن بغایت مهجور •

قطعه

با بدان کم نشین که صحبت بد — کرچه پاکی ترا پلید کند
آفتابی بدین بلندی را — ذرهٔ ابر ناپدید کند

لطف ایله وارشمدیدن صکره بر بار آخر اختیار ایله • وبنمله اختلاط وامتزاجدن متزر
مرحله کنار ایله • من بعد بکا سنکله موافقتدن امتناع واجبدر • وسنکله مصاحبت

مرافقت • خلاف رای صوابیدر • دمنه ایتدی ای یار غمکسارم • وای انیس روزکارم

گر بر کنم دل از تو و بر دارم از تو مهر • این مهر بر که افکنم این دل کجا برم •

بنی نظر مرافقتدن دور اتمه • و شرف مصاحبتدن محروم و مهجور قیلمه • و شتربه امرنده بکا زیاده ملامت بیورمه • مضی ما مضی و لا مانع لما قدر الله و قضا • فعل کذشته تذکر سبب ملالدر • و بر امرک تدبیری که حیز تدارکه کلمیه خیال محال و بو سودای فاسدی دماغکدن کیدر • و شادمانی و فراغته یوز دوندر • که دشمن عالم عدمه کتدی • و ساقی دوران ساغر حضوری شراب سرورله پر اتدی • ابواب فتوح بحمد الله که مفتوح • سوای آرزو غبار دن صفا بولدی • غنچهٔ امید چمن انو بیده شکفته در • دیدهٔ غم و الم خوابکاه عدمده خفته • بیت •

ساقیا باده بده غم مخور از دشمن و دوست • که بکام دل ما آن بشد و این آمد

کلیله ایدی باوجود که جادهٔ مروتدن طشره کتدک • و بنیاد قوتی مکر و غدر ایله زیر و زبر اتدک سنوز دل پر غلکده داعیهٔ فراغت وار ایمی • امیدوار میسن که او قانک سلامته کیجه بیلمی • هیهات هیهات • مصرع • سودای خامی نخته فکر محالی کرده • دمنه ایتدی بو یله دکلدر که شآمت خیانتدن • و سوء عاقبت مکر و خدیعتدن • آکاه اولمیم باقبحت نمیمه • و کرامت اخلاق ذمیمه بندن پوشیده اوله • اما حب جاه و حرص مال بکا ادراکنمالدن مانع اولوب • طول امل بنی بو مقوله عمله تحریص ایلدی • والحاله هذه بو کاره چاره دن قاصرم • و بو امر خطیرک تدارک و تدبیرنده مقصرم • مصرع •

چون کنم خود کرده ام خود کرده را تدبیر چیست •

بلنک چون بو فصل خطابی اشتدی کمامی حواله اطلاع ایدوب • مادر شیر حدمتنه شتاب ایتدی و ایتدی ای ملکه روی زمین • و جئتک من سبأ بنبأ یقین • بر سره واقف اولدم بیورورسک اعلام ایده یین اما شرط انکه ملکه پیمان و ایمان ایلیه • که بلا ضروره انک اعلامنه اقدام اتمیه • و بریدباد صباکه محرم اسرار ازهار بهار در اول کلشن رازدن شمهٔ رنک و بو ایشتمیه • پس عقد عهد و پیمان • و تأکیدات ایمان فراواندن صکره • کلیله و دمنه میانند

میانده جاری اولن احوالی تماما بیان ایتدی • کلیله نک ایذا و ملامتن • و دمنه نک اقرار و ندامتن عز حضورنده بر وجه استیفا تقریر اتدی • و بینه عقد عهدی تجدید • و مقدمات تأکیدی تمهید ایدوب ایتدی • مثنوی •

کرم قبول ایت بو سوزدن ثانی • بو بوزدن کمیه قیلمه بیانی

بو سرّی سنز ایله پرده پوش اول • دهانک غنچه کبی طوت خموش اول

مادر شیر کیفیت حادثه دن زیاده متعجب و متأثر اولوب • یارنده سی عادت معهوده اوزره شیری کورمکه کلدی • بغایت متحیر و متفکر بولوب ایتدی ای پسر و ای پارهٔ جکر • موجب ملال • و سبب انفعالک ندر • مثنوی •

ماده تمامک نیچون اولمش ملال • سرور و انک نیچون اولمش حلال •

حیرت واندوهکه علت ندر • فکرت انبوهکه حکمت ندر •

شیر ایتدی موجب فکرت و سبب حیرتم قتل شتربه و تفکر اخلاق و اوصافندن غیری نسنه دکلدر اول قدر که ذکری فکرمدن کیده کیتمز • و هر چند که جهد الرم حالی خیالمدن غیبت اتمز •

بجان تو که فراموش نیستی نفسی • اگر چه میشدی اکنون نمیشوی چکنم •

مگر بگفتنی که چنین و بکن فراموشم • سنم اگر بشوی و رنمیشوی چکنم •

هرگاه که مصالح ملک و سپاه ده تدبیر و تأمل لازم کله • و بر ناصح مشفق و چاکر وفادار امین مصلحت کذارده احتیاج واقع اوله • خیال شتربه مقابله مه کلور • و لسان حاله ایدر • بیت •

بسیار بجویی و نیابی چو منی • در قاعدهٔ حذمت و آیین وفا •

مادر شیر ایتدی ای نور عین یقین • ظلمت شک و تخمین اوزره غالب اولمه ده فراست دلی علی کبی شاهد عادل اولور • مضمون کلام شاهدن منفهم اولن بو در که انک دل اکاهی شتربه نک برائت ساحت ذمتنه کواه اوله • هر آینه چون انوک قتلی برهان واضح و بیقین صادق ایله اولمدی بلکه صاحب غرض غرضی ایله اولدی • ملکک خاطر آیینه مثالی غبار تأسف و آزار تلهفدن لایزالی خالی اولمسه کرک • اگر فرزندار جمندم کلام تمام و ذمامده تأمل تمام بیوریدی

قصد ایدرم

وتوپس تیز کام غضبی شکیمه شکیب • ولگام تانی ایله رام ایده ایدی • وظلمت شک و
شبهه‌یی پرتو عقل نورانی ایله مضمحل قیلیدی • بودم دام غمده دوشمزدی • وزنبور اندوه
والم یاشنه اوشمزایدی • وبساط نشاط انبساطی دورمزیدی • مثنوی

باهستگی کار عالم برآر •	که در کار گرمی نیاید بکار
چراغ ار بگرمی نیفروختی	نه خود را نه پروانه را سوختی
شکیب آورد بندها را کلید	شکیبنده را کس پشیمان ندید

شیر ایتدی ای مادر مهربان دیدکک کبی در • واقعا نفس ظالم بوبابده عقلمه غالب
اولدی • وآتش غضب بنیاد صبر وحلمی برباد قیلدی • ومعلوم ومجزوم درکه انوک
تدارکنده تأسف بیهوده‌دن فایده حاصل اولمز • واول جراحت مرهم ندامت وملامتیله
التیام بولمز • فاما فساد دکلی بودرکه رعایابنی تیر هدف بلا ایتمشدر • وبیوفا وستمکار لیغی
قرعه‌سین بنم ناممه اتمشدر • هرچندکه کاوکا وایدرم تاکاو‌ی خیانتله تهمت ایدوب اکا
برخیانت اسناد ونسبت ایلیم • واول واسطه ایله انک قتلنده سارلرقتنده معذور اولوب
طنز آشنا وطعن بیکانه‌دن دور اولم هیچ وجهله برطریق تصور قیله مزن • وچندانکه میدان
میدان تفرتیم‌ده فرس فراسته عنان ویرورم • انوک برات ساحت ذمتنده کنانم ارتر •
قتلنه برمذهب‌ده رخصت بوله مزن • بیچاره شنزبه اهل تمکین وصاحب وفا ایدی •
هم رای روشنی وهم سیرت پسندیده سی وار ایدی • بوصفات حسنه ایله که اول موصوف
ایدی • اکا خیانت وجنایت • وکفران نعمت نسبت ایتمک معقول دکل ایدی • بومقوله
کمسنه اول قبیلدن که تمنای فاسد • وسودای محال انوک دماغنده جایکیر اولمش اوله • ونجله
مقابله ومقاتله خیالی خاطرینه کلمش اوله • بونک برله که انوک حقنده انواع شفقت • و
اصناف عاطفتدن اهمال واقع اولمشدی • که سبب نفرت وعداوت • وموجب
خصومت وخشونت اولیدی • بن دخی بلیرم که بو امری تفحص‌ده مبالغه بیورم • وحقیقت
حالی عین یقین ایله معاینه قیلیم • بوصورت اگرچه سودمند اولمز • واول بلیه بوقصه ایله منفع
اولمز • اما تاثیر بدکه نفعه اندن فی الجمله تسلی حاصل اوله • وفتنه انگیز وسخن چین کوشمال
کوشمال بوله • وبنم عذرم خلایق قتنده فی الجمله معذور اوله • اگر سن بوسردن براثر بلدرکسه
ویابر خبر استماع قیلدکسه • شفقت مادرانه بودرکه بندن دریغ ایتمیوب تفیه ارزانی بیوره‌سین •
ونه ایشتدک ایسه لطف ایله بیان ایت • مصرع • نه سره واقف اولدک‌سه عیان ایت •
مادر شیر ایتدی نظم دلمده کوهر اسرار واردر • زبانمده ولی مسمار واردر • بوخصوص‌ده
برخبر استماع قیلدم اما اظهارنی جایز کورمزن • وبرسره مطلع اولدم لیکن افشاسنی معقول ومکن
مشروع ایکلمزن زیرا کتمانده بعضلر کانمه عهد وپیمان اونمشدر • واخفاسنی بنده تاکیدات
فراوان قیلنمشدر • قلوب الاحرار قبور الاسرار • بیت

به پیر میکده گفتم که چیست راه نجات	بخواست جام می و گفت راز پوشیدن

پادشاه عالم عالم درکه راز فاش ایتمک عیب تمامدر • وافشای اسرار نقص الاکلام • علمای فضیلت
نصاب بوخصلتدن اجتناب‌ده تاکیدات بیحد وتهدیدات بیحساب بیورمشلر • والا بتمامه سمع شریف
انها ایدردم • وغصه واندوهنی ساحه سینه فرزند دلبندمدن کیدررردم • بوبابده تاویلات
علما واقاویل حکمایه نهایت یوقدر • بعضلر که افشای رازدن احتراز بیورمشلردر • قایلک صلاح
حالی وسلامت ذاتنه نظر قیلمشلردر • وبعض آخر بر مصلحت کلیه بناءً که انده نفع عام مقصود
اوله اظهار اسراره رخصت ویرمشلردر • فرضا که برانسان ناحق یره برمسلمانک قتلنه قصد ایتسه
وبوسره برکمسنه محرم ایدوب کتمانده پیمان وایمانی حددن کیچورسه اول محرم اول مسلمک
صیانت نفس ودمی ایچون اول رازی اظهار ایدوب اول سردن خبردار ایلیه • ظاهر بودرکه
بحسب الشرع مؤاخذ اولوب عند الله معاتب ولامه کرفته • بلکه بوصورت مثلنده کتمان رازدن
اهل فساده مشارک اولمقدر • وممکن که بوخبرک مخبری بوسری سکا اظهار ایلمکله کندوبی میاندن
چیقروب انی سنک عهده‌ه اهتمامکه حواله قیلمش اوله • ویابندن دهشت ایدوب سنی بوسرک
افشاسنه واسطه ایتمشدر • اولا توقع ایدرم که بی توقف بنی بوسردن خبردار ایده‌سین • وشفقت
ونصیحتکه لایق اولنی دریغ بیورمیه‌سین • بیت

رازت بمیان آر که ما محرم رازیم •	بگذر ز سر ناز که ما اهل نیازیم •

مادر شیر ایتدی بواشارت که بیوردک بغایت ستوده • وبومعنایی که بیان قیلدک •

زیاده پسندیده در • فاما اظهار سرده ایکی شهر عظیم مضمردر • اوّلا اول کمسنه ایله که اعتماد
ایدوب محرم اسرار ایدینمشلردر عداوت لازم کلور • ثانیا خلق انوک حقنده بدکمان اولور
انی محرم رازاتمه دن احتراز ایدرلر • هم احباب نظرندن مردود و مطرود اولور • و هم مظهر
طعن اعدا و کرفتار طعن حسود اولور • کلمات حکمت نکات حکماده کلمشدر • من لم یمیت
سره و یمیته شره • یعنی سر کیمسه که حقه ضمیرنده کومر اسراره مهر اورمیه لاجرم شر
انوک قصد سرنده کمر برمیان ایدوب عالمده سلامت یوزین کورمیه • اکرچه حقی پیشتر
وصدقی پنهان ایلمک اولمز آمادیمشلردر که م سرویرمک اولور سرّی عیان ایلمکدن اولا
مکرکه ملک اول رکابدار حکایتن استماع بیورمامش اوله که چون ناخن نفاقله رخساره
عهد و میثاقی خراش ایدوب • سر پادشاهی فاش ایتدی • دست روزکار سرینی دولتن
تیغ خون پاش پوارله قلم وار تراش ایتدی • شیر استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول •
حکایت ما در شیر ایتدی سوالف زمانده بر پادشاه عظیم الشان واریدی
که مسند تخت سلطنت زیور بذل و معدلتیله زیب و بها بولمشدی • و اطراف و اکناف
مملکت شعشعهٔ تیغ سیاستیله پرنور و ضیا اولمشدی •

بیت

زمینی ... عدلی معمور •	زمانی ایتمشیدی بدلی مسرور •

برکون اتفاق عزم شکار ایتدی • و قصد صید ایدوب جانب مرغزاره کتدی اول محلده ه
که آشیانه سوا انواع طیورله طولدی • و عرصهٔ صحرا اجناس وحوش ایله عرصه عرصات
اولدی • ملازمان رکاب سعادت انتساب هر بری بسط و قبض و جری و رکض و تنک
و تفنک • و طعن و سنکه مشغول اولوب • پادشاه حشمتمندن رکابداره مزید اختصاص ایله
مختص اولن خدمته قالدی • رکابدارنه تشریف خطاب بیوروب ایتدی کل سنکله سوار
اولوب عزم جبل سبیل رفتارله بر مقدار عنان ویروب میدان کوستره لم • که بکا بوداعیه
دوشمشدر که بم زیر عنانمده اولان رخشمی تیز • و یا سنک زیرانکده اولن ابرشمی سبک خیزدر
رکابدار فرمان جهان مطاع سمعا و طاعة دیوب • آتش باده بادپیمایی میدانه سوردی
پادشاه دخی سمند آتش سرعته عنان وردی • چون بر مقدار نخجیرکاهدن مفارقت ایدی

وممتاز م

اتدی عنان باره آتش پاره چکوب رکابداره ایتدی بو مسافه مساحتندن غایت غرض
بودر که خالی خاطره مه بر خاطره خطور ایتدی که تندباد شروری بنیاد حضور و بنیان سروری
مباد منثور ایتدی • سایر خواصک بو سرّه محرمیتله اختصاصی اولمدوغی اجلدن دیلدم که بو بهانه ایله
خلوت میسّر اوله • و بر وجهله که کمسه کمان ایتمیه بو رازی اظهار ایدم • رکابدار چون شاهدن
بو کلماتی اشتدی زمین خدمتی لب عبودیتیله تقبیل ایتدی و شرط مدحت و محمدتی تقدیم ایدوب

ایتدی • بیت	خسروا مهر رخک تابنده اولسون دایما
روزکارک فرخ و فرخنده اولسون دایما	اکرچه بو ذره بی تاب کندوده مظهر انوار

تشریف خطاب اولمغه لیاقت بلمزدی • اما چون پرتو اعتاب عنایت شاه کامیاب التفات
ارزانی بیوردی • امیددر که کوش نسیم صباکه محرم اسرار حقایق بهاردر • بو چمن ازهاردن
شمهٔ رنک و بو اشتمیه • و دل که کنجور خزاین ازهار در جواهر اسراردر • بو رازک سرحد اظهاره

قدم دراز ایتمیه • بیت	صحبته پیمانه کیبی کاسه پر •
و بیم کیمسه یه بو سردن اثر	پادشاه چون رکابداردن بو نوع کلمات

استماع ایتدی تحسین و آفرین ایدوب • ایتدی آکاه اول که بن برادرمک باد نخوت و
آتش کینه سندن پر آزرم • نیجه کوندر ایدی که انوک احوال درون و بیرونن تقریر ایدردم • بو کون
صفحات حرکات و سکناتنده انوک سودای سلطنت • و نیرنک هوای ایالت مشاهده قلدم
و بیم هلاکمه قصد و کین • و مکر و کمینن عین الیقین بلدم • پس بکا بو داعیه دوشدی که اندن
اسبب مضرت تیشه سن خرسنک وجودین شاه راه سلطنتدن کا ماطه الاذی کوترم و چمن زار
ولایتی اول خار دلریشدن پاک • و چشمه سار ایالتی خاک تشویشدن صافی و تابناک ایدم •
ایله اوله سکا لازم اولدی که دایم انوک احوالندن خبردار اولوب بنی محافظه و خدمتمده قایم
اوله سین • ان شاء الله تعالی چون مأمول حصوله موصول اوله • آستانه کردون رفعتمده
درجهٔ آفتاب دولتک بر مرتبه ارتفاع بولا که پای مباهاتی فرق فرقدانه قویه سین رکابدار
فرمان بردارم دیو خدمت ایتدی • اول عهدی عهده سینه الوب اول مهمی ذمت همته
حواله قلدی • و ایمان فراوانله مبرم • و تأکیدات بی پایانله مستحکم ایلدی • سنور منزل

معهوده واصل اولمامشدی که جریدهٔ احوالنه بیوفالیق رقمین چکدی • و زمین عصیانده غدر و
کفران تخمین اکدی • و رشتهٔ میثاقی مقراض نفاق و شقاق ایله کسدی • و بوبجه عهد و حقوقه
قدم عقوقیله بصدی • القصه رکابدار فرصت بولوب برادر پادشاهه ماجراسی علی ما جری حکایت
ایتدی برادر پادشاه چون کیفیت حالدن آگاه اولدی منت پذیر اولوب • رکابداری موعود
بسیار ایله تسلی ایتدی • و تدابیر صایبه ایله کندوسین اول ورطه دن خلاص قلدی • اتفاق
ازرمانده نته که عادت انقلابات دوران • و تحولات احوال حدثاندر • پادشاهک
بهار دولتی نکبات نکبت خزان • و نهال زندگانی دن • شکوفهٔ کامرانی ریزان اولدی •

بیت
قوپوب یرلو یرنده رخت و تختی ‌ ‌ ‌ ‌ وکشدی تختهٔ تابوته تختی

شعر
کدام باد بهاری وزید در آفاق ‌ ‌ ‌ ‌ که باز در عقبش نکبت خزانی نیست
دوام پرورش اندر کنار مادر دهر ‌ ‌ ‌ ‌ طمع مکن که در و بوی مهربانی نیست

چون مسند شاهی شکوه برادر مهتردن خالی قلدی برادر کهتر پایهٔ تخت سلطنته قدم بصدی
و شهریارلق تاجن کامکار فرقنه اصدی

بیت
در ریاض ملک و دولت غنچهٔ شادی شکفت ‌ ‌ ‌ ‌ بوستان سلطنت را تازه شد از سر بهار

اول فرمان واجب الاذعان که زبان پادشاهه جریان قیلدی • قتل رکابدار اولدی •
بیچاره زبان تضرع و تظلم ایله فریاد و فغان ایدوب ایتدی ای معدن مروت و جود

بیت
وای سایهٔ واجب الوجود ‌ ‌ ‌ ‌ گناه من بجز اخلاص من چیست •
جزای انچه من کردم نه این بود • ‌ ‌ ‌ ‌ پادشاه ایتدی ای رکابدار • اعظم جرایم

خدمتکار • افشای اسرار در • برادرمک پروردهٔ نعمتی • و برآوردهٔ دست همتی ایکن بو
سری که جملهٔ خواصدن اکا محرمیتیله سکا اختصاص ویرمشدی فاش ایتمکی روا کوردک • ولی و
حقوق بکا پسندن عقوقدن غیری نه میسر در • و من بعد سکا نیجه اعتماد ایدوب اخلاصکه نیجه
اعتقاد ایلمک متصور در **مصرع** از همدم بیوفا جدایی خوشتر • رکابدار و القدر
استعفا و استغفار ایدوب جزع و زاری ایتدی کارا مینوب بر دار اولد • و عاقبت
مرغ جانی دام سیاست سلطانه گرفتار اولدی • **بیت** گرزبا

گر زبان تو راز دار بود ‌ ‌ ‌ ‌ تیغ را بر سرت چه کار بود

بوشلدن ظاهر اولور که افشای اسرار • موجب شرور بسیار • و ارخاء عنان زبان مثمر مضار
بیشماردر • بو معنی اشعارده کافی در • و بو دعوای اثباتده بو ابیات وافی **مثنوی**

بلور سین سر گهر در صقله آبی ‌ ‌ ‌ ‌ که چیقماینه اکدن را ایکاتی
صقین پرسوزین اظهار ایتمه بانکی ‌ ‌ ‌ ‌ که اولور گوهر اظهاری خطرناک
نهان ایت سینه صندوقنده آنی ‌ ‌ ‌ ‌ و کرمه اکا الماس زبانی
نیجه بیی کشف سر سردن چیقردی ‌ ‌ ‌ ‌ نیجه سرداری افسردن چیقردی

شیر ایتدی ای مادر مهربان سرین آخره اعلان ایده نک غرضی فی الحقیقه انوک شیوعی
اولمق گرک • و الا اگر ایدی که محرم اسراری مهمان کندو اولیدی • چونکه غیره اظهار ایتمکی جایز
گوردی اولدخی آخره آشکاره ایتسه معذور طوتمق گرک • زیرا کندی کندو بارنه متحمل اولمیجق
آخر تحمل ایتمسه عجب میدر نته کم دیمشلر در •

بیت
راز خود را چون تو خود محرم نهٔ ‌ ‌ ‌ ‌ دیگران خود محرم آن چون بود

بر دخی بو که کشف سر اگر چه افشای راز اولدوغی جهتدن معیوبدر • اما اظهار حقی متضمن اولدوغی
سببدن فضایلدن محسوبدر • و جناب شفقت مآب • مادر کامیابمدن تضرع ایدرم که
بو سر کا افشا ایتسنده اظهار حق نیت ایتمکله گردن حمامهٔ جانی • طوق منت جاودانی ایله مطوق
ایدوب • بو بار گرانی دل ناتوانمدن گتوره • اگر صریحا قادر اولمزسه کنایتیله اعلام بیوره •
اگر عبارته کتورمزسه باری اشارتی دریغ بیورمیه • •

بیت
دل کل اظهار نه لازم عبارت ‌ ‌ ‌ ‌ که عارف اولنه بس در اشارت

مادر شیر ایتدی فرمان بردارم • اما بشرطان که گناهکار بدکار بدکردار • که بو فتنه عبارتن
قوپارمشدر جزاو سزاسین بوله • و جمال صبح جمیل انک دیدهٔ علیلندن که رؤیت طریق
صدق و مروتدن دور و مستور قیله • اگرچه علمای دین و ائمهٔ حق الیقین صفحات دفاتر
مآثری فضیلت صفح و منقبت عفو ایله مشحون قیلمشلردر • و شیوهٔ اغماض و اغماضه
تحریص و تخصیص بیورمشلردر • اما اول جرایمده که انوک اثری اهل عالمه سایر و ساری در •

وضرری نهادینی آدمه شایع وطاری در • عقوبت عفودن اولی در • بو کناه مقابله سنده
مفاسد فی الحقیقه نفس پادشاهه عایددر • اکر عقاب وانتقام ظهوره کتمزسه • و پادشاه
بو بابده طریق مسامحه قویوب شاه راه سیاسته کتمزسه • سایر مفسدلره دخی موجب
جرأت واقدام اولور • وستمکارلرک حجتی انوکله قوت بولور • و مربی سنی آزار ایتمک
وبدکارلیقده انی دستور ومعتمد ووثیقهٔ معتبر بیلور • پس انده عفو واغماضه راه مجال
اولمق کرک • ونص قاطع ولکم فی القصاص حیاة • موجبنجه انوک تدارکنده تساهل واهمال
قیلمق کرک

بیت

عدوی مملکت او بکشتنش فرمای	بوتشیددن غرض بودرکه دمنهٔ غدار
	هران کسست که بازار جلق فرماید

ومکارکه ملک روزکاری بوکاره تحرک ایتدی • بغایت نمام وغماز • وشریر وفتنه سازدر
شیر ایتدی بو خاطره خاطر فاتره جیلی زماندرکه خلجان ایدر • ای مادر غمخوار للعارف
یکفیه الاشاره • سن فارغ اول که بوامرده تأمل تمام ایتمم کرک • و بو قضیه نک
تحقیق ده طریق تأنی اوزره کیتمم کرک • پس مادر شیر منزلنه کیتدی • وشیر تفکر بیاردن
صکره صغار وکبار حشمندن کیم وار ایسه احضار ایتمک امر ایدوب • امرا وارکان و
وزرا واعیانن دیوانه دعوت ایتدی • امتثالا لامر العالی رعایا واشراف واعالی
درکاه شیرده مجتمع اولدیلر • بر مقتضای فرمان • دمنه یی کشان کشان • دیوانه کتوردیلر
جون دمنه کلدی شیر انوک جانبندن اعراض ایدوب فکر دور ودرازه طلدی • دمنه کوردی
که دربلاکشاده وراه رها بسته در • وامید خلاص منقطع • ورشتهٔ اغماض کسیلمشدر
آهسته خواص ملکدن بری سینه صوردی که بو جماعتک اجتماعنه حکمت نه در • وملک کرداب
تفکره دوشمکه باعث وعلت نه • مادر شیر ایتدی سنک قید حیاتک متفکر قیلمشدر • ونکبات
نکبت وجودک آنی کرداب حیرته صالمشدر • جون سنک غدر وخیانتک ظاهر وجرم و
جنایتک واضح وباهر اولدی • واول افترا وبهتانلرک که اوکوز بره مهربانی حقنده سندن
وقوع بولمشدی عرصهٔ خفادن منصهٔ ظهوره کلدی • وروی حیله ومکر وچهرهٔ خیانت
وغدرکدن پردهٔ غفلت مرتفع اولدی • جایزدکلدرکه سنک آتش تزویرک وسعایتنک

سعایتنک آب شمشیر سیاستله سوندرمیه لر • وسنجلین مظهر شری • الوجود خیر محض فصاصیله
قویوب جیفه درکه تنکنای عدمه کوندرمیه لر • دمنه ایتدی ای کافلهٔ دولت • وعاقلهٔ مملکت
اکابر متقدمین حکمندن بر دقیقه مهمل قوامشلر در • وآسایش متأخرین ایچون مسالک واضحه
وصفنده مسالک جمیله لرن دریغ بیورمامشلر در • انلرک جملهٔ کلمات دلاویز حکمت آمیزندن
بری بودرکه هرکسه که خدمت پادشاهده یکدل ویکجهت اوله • مرتبهٔ تقربه تیز وصول بوله
واول کمسه که مقرب سلطان اوله محسود جهانیان اوله • وملکک دوستی ودشمنی اکا
عداوت قیله • دوستلری جاه ومنزلتنه حسد قیلهلر • ودشمنلری مصالح مملکتده انوک
تدبیر ومناصحتندن بیحضور اوله لر •

بیت

خطرو بی عظیم تر باشد •	هرکه نزدیکتر بمجلس شاه

والمخلصون علی خطر عظیم • بو سببدندرکه اهل حقیقت • دیوار امن وراحته پشت ویروب
دنیای ناپایدار غداردن یوز دوندرمشلردر • وخدمت مخلوقدن فرار • عبودیت ملوکدن عار
ایدوب عبادت خالقی • واطاعت مالک اذمهٔ خلایقی اختیار ایتمشلردر • اول درکاهده ظلم
یتنمز • وسهو وغفلت اولمز • واول آستانده جزای سیئه • ویاداش طاعت عقوبت
اولمز •

رباعیه

باقی همه جا کاه رضا که سخطست	ان عدل الهیست که بریک نمطاست
وانجا غلطی نیست که اینجا غلطاست	انجا ستمی نیست که اینجا ستم است

اکثر خلایق خلاف اوصاف خالق اوزره
مفطور اولوب • جادهٔ عدالتدن که رعایت حاق وسطدن عبارتدر • وعین اعتبارلری
ملاحظهٔ جانب استحقاقدن محجوب ومستوردر • کاه مجرمان لازم العقوبته اخلاص
مخلصینه لایق جزا وسزا کورورلر • وکاه ناصحان واجب الرعایه ارباب خیانتک خیانتنه
مناسب عذاب ایله مؤاخذه قیلورلر • زیرا که دامن حالاری لوث هوا ایله آلوده • و کالای افعاللری
دست خبط وخطا ایله فرسوده در • غازهٔ غرض ایله عارض اقواللری کلکون • وکونهٔ ریا ایله

بیت

مساوی قیلرنده حنبر له شر •	چهرهٔ اعماللری دکرکوندر
لایق بو ایدی که بو مملوک طریق ملازمت	برابر بلکه یکدر نفعدن ضرر •

ملوكه رغبت ايتميوب كوشهٔ عزلت و كاشانهٔ خلوتى عالمه ويرميبدى . و خدمت
سلطاندن كه نمودار آتش سوزاندر احتراز ايدوب كندو روان ايانجيله بو چاه بلايه
كرميبدى . هر كيمسه كه قدر فراغتى بلمدى . و خدمت مخلوق اوزره طاعت خالقى اختيار
قيلمدى اكا اول بلا يتشه كه اول زاهد كوشه نشينه ايرشدى . تا درشير ايتدى نه كيفيتله
اولمشدر اول حكايت دمنه ايتدى روايت ايدرلركه بر زاهد واريدى كه
قباى تكلفات دنيادن عباى فنا ايله اكتفا ايتمشدى . و مشتهيات نفسانيه دن كوشه و
توشه ايله فراغت و كليمنه و پشمينه ايله قناعت ايلمشدى . بيت

هر كدا كم بورياى فقر ايرور كسوت اكا	اطلس و زربفتدن حاجت ايماس خلعت اكا

اول پير صلاح شعار كمال زهد و تقوى ايله بين الناس اشتهار بولمشيدى و صيت صداى ورعى
مسامع جهانيانه واصل اولمشيدى . اطراف عالمدن اصناف بنى آدم قدم عزيمله جناب بابى
ارشاد مآبنه متوجه اولديلر . چون نورانيت عبادت جبيننده لايح . و روحانيت
صلاح و طاعت ضمير عيب بيننده واضح ايدى . انوك حقنده معتقدلرك اعتقادى
كوندن كونه تزايد اولدى . اول ولايتك شاه صورت درويش سيرت بر پادشاهى واريدى
كه طلب رضاى الهى متابعت هواى پادشاهى دن تقديم ايدردى . و احوالنده كليا
منهج اخلاق انبيا . و مذهب سيرت اوليا اوزره كيدردى . بيت

كرچه عالمده سپهر سلطنت ماهى ايدى	شاهلر درويشى و درويشلر شاهى ايدى
سيرت پاكيزه و خوى خوش و كردار نيك	با فقيرى خوش بود با شهريارى خوش سرشت

چون پير كوشه نشين احوالندن خبردار اولدى . نعم الامير على باب الفقير . فحواسى اوزره
ملازمت خدمت پيره ميل قيلدى . و احوال عاقبت و اهوال آخرتى اكوب زار زار اغلدى
و انفاس متبركه سندن استمداد ايدوب ملوكه لايق نصايح التماس ايتدى . پير زاهد
ايتدى اى ملك حق تعالى سنك ايكى سرايك واردر . بريسى فانى در كه اول دنيادر . و بريسى باقى در
كه اول عقبادر . مقتضاى همت عالى اولدركه چون سلطنت جهان فانى دن ال يويه سين سرير

سلطنت عالم باقى يه قدم قويه سين نظم	ملك عقبا خواه كان خرم بود . ذره

ذرهٔ زان ملك صد عالم بود .	جهد كن تا در ميان اين نشست .
ذرهٔ زان عالمت آيد بدست .	پادشاه ايتدى اى پير صافى ضمير نه چاره

و تدبير ايله . اول ممالكى تسخير ايتمك ميسردر . زاهد ايتدى بيچاره لره چاره ساز . و مظالمه
و مظلوم نواز اولمغله متصوردر . هر پادشاه كه آخرتده حضور و حبور و راحت و رفاهيت
دلرسه واجبدر كه دنياده آسايش رعيته كوشش ايليه . مثنوى

كسى خسبد آسوده در زير كل .	كه خسبند ازو مردم آسوده دل
كسان برخورند از جوانى و بخت .	كه بر زير دستان نكيرند سخت .

چون زاهد نصيحتدن فارغ اولدى . و خزانهٔ دل پادشاهى جواهر زواهر زواجر ايله طولدى .
نصايح دل پذير پير صافى ضمير . قلب شاهده بر مرتبه ده تأثير ايتدى كه دست ارادتله دامن
همتنه تشبث ايدوب . شرف صحبتيله دايم مشرف و مغتنم اولوردى . و لجام كلام نصيحت
انجاميله . توسن هواى نفس پرجماحى رام قيلوردى . اتفاق بر كون پادشاه مصاحبت زاهد
اكاه ايله مشرف ايكن ناكاه دادخواهلردن بر جماعت كثير . و جم غفير فرياد آتش تأثيرى كرهٔ
فلك اثيره چيقرديلر . زاهد چون بو حالى كوردى انلرى حضورنه دعوت ايتدى . هر برينك
حالنى على حده صوردى . و پادشاهه انلرك مهامنه مناسب احكام تعيين بيوردى . پادشاه
بوندن بغايت حظ ايدوب التماس ايتدى كه بعض وقتده ديوان مظالم رعيت انوك نظرينه
عرض اولنه . زاهد دخى مهمات رعايا و مصالح برايا . عدل و انصاف ايله فيصل بولوردى و اكا
دخى الدال على الخير كفاعله . مفهومى موجبنجه مثوبات جميله عايد اولمق اميديله مسئولين
قبول و ملتمسين مبذول بيوردى . و دفع مظالمده موجب حال و مال اوزره زبان زاهده
مرتبهٔ فرمان كه جريان بولوردى . پادشاه طوع و رغبتله اصغا و استماع ايدوب تنفيذ و
امضا قيلوردى . بو منوال اوزره قضيه بر مرتبه يه واردى كه اكثر مهمات ولايت بلكه
كلى لوازم سلطنت . اول پير صاحب كرامتك كف كفايتنه مفوض اولدى . عاقبت
سوداى حب مال . و طول رشتهٔ آمال . سويداى دل زاهده راه بولدى . و ديوار
زهد شيخ صلاح شعارده . رخنه پديدار اولدى . و سر درويش هواى بيوكلكدن فارغ

اولوب تشویش اسباب تحمل ایله طولد وبذالبیس اول قاروره کسرت فی الاسلام
بونک امثالی الی هذالان هزار هزار اولدی • بیت

پیره زال دهره کم مفتون و مسحور اولدیلر | جرعهٔ دنیا ایله کم مست و مخمور اولدیلر

دنیا بر پیره زال مکاره در که نیجه شیر مردلری کمند محنت محنته گرفتار ایتمشدر و بر
زال غدار در که نیجه صاحب همتلری بیژن وار جاه بلا و غار غنایه اتمشدر • بیت

رستم زالی ستم دستنده ایتمشدر زبون | بیژنی جاه الم قعرنده قیلمش سرنکون
طاغنک هر باشی بر اسفندیارک باشیدر | بر سیاوشک سراقن صویی کوزی یاشیدر
لاله سی بر بوسنغک پیراهن خونینی در | بر زلیخانک کل رخسارهٔ رنکینی در

جون زاهد شور تخت شوراَبهٔ ریاضت برنه شوربای ریاست • وشربت لذت
سیاست نوش ایتدی • ذوق چاشنئ عبادتی بالکلیه فراموش ایتدی • حب الدنیا
راس کل خطیئة بلکه ترک الدنیا راس کل عباده • حلقه سنی در کوش ایتدی • پادشاه
کوردی که زاهدک تصرفاتی موجب صلاح مملکت • و تدبیراتی سبب انتظام مصالح
سلطنتدر • زمام مهام ایامی علی التمام انک کف استمامنه تفویض ایتدی • درویش
دوراندیش که سابقا نان غمین بردی حالیا جان غمین بر اولدی • وخیال تحصیل کلیم
ایدرکن تدبیر تسخیر اقلیم ایدر اولدی • مثنوی

جهان برخانه در آرایشی جوق | انجنه کیره نک آسایشی یوق
دوشر درویش ایسه تشویش نانه | وکر سلطان ایسه فکر جهانه

اتفاق بر کون اول درویشلردن بری که احیانا خدمت زاهده کلور کیدردی • والتماس
نفیسندن استمداد همت ایدردی • زاهدی زیاده نه کلدی جون اوضاع و اطوار احوال
سابقه سینه ناموافق کوردی • زیاده تعجب ایتدی • و آتش حیرت قلبنده مشتعل اولوب
کند و کندویه ایتدی • بیت

خون چکید از شاخ کل باد بهاران را چه شد | آب حیوان تیره کون شد خضر فرخ پی چه شد

جون زاهد شب لباس عباسی ایله کوشهٔ
افقدن بدید اولدی • و ناسک قوی حواسی کریبان خوابه باش چکوب غوغا و حرکتی سکون

سکون بولدی • زاهده زبان اعتراضی دراز ایدوب ایتدی • بیت

دران چمن که تو بودی کلی بیار نماند | خزان درآمد و سیر سبزی بهار نماند

ای طاوس سدره مقام خطایر قدس • و فرادیس انس ده • خرام ایدرکن غیابت
الجب جب جاه دوشمکه یعنی سبب نه • وای شاهباز بلند پرواز اوج هوای استغنا
عنقای قاف قناعت شکار ایدرکن بغاث الطیور دنیاء دونه توجه طلب نه • بیت

مجموع روزکار تو روز امید بود | آن روز خوش کجاست وآن روزکار کو

زاهد اولقدر که زبان اعتذاری پرکار ایتدی برکلامه که محک اعتبارده تمام عیار واقع
قادر اولمیدی • مهمان ایتدی ای زاهد فرزانه • بو فسون و فسانه میل هوای نغمهٔ مجها
بهانه در • محصل کلام • و خلاصهٔ ما فی المقام اولدر که خاطر مبارک دام حطام دنیایه
مبتلا اولوب • ضمیر اشرف چنکال حرص جاه و ماله کرفتار اولمشدر • بیت

همای چون تو عالی قدر حرص استخوان تا کی | دریغا سایهٔ همت که بر مردار افکندی

کل کرم ایله دامن تجریدی غبار اغیار له مغبر • و مشرب تفریدی خس و خار دنیای غدار له
مکدر ایتمه • و عنان نفسی دست هوایه ویرمه • و نواله زهر آلود علایقی کام دله
بتشدرمه • بیت

کالوده کرده اند بزهر این نواله را | برخوان دهر دست ارادت مکن دراز

زاهد ایتدی ای مرید معتقد آمد شد خلق توجه
خفه جندان مانع اولمدی • اکرچه ظاهرا توجهم جانب نفسه و مصالح انسه در اما
معنیده مقام انسه • و جناب قدسه در • قلبم اول شغل اوزره در که بلمش ایدک • و حالم
اول منوال اوزره در که مشاهده قیلمش ایدک • مهمان ایتدی ای سلیم دل سن حالیا حالکدن
غافل سین • و شراب غرور له مست و لا یعقل • بصر بصیرتک پردهٔ غفلتله بسته • و مزاج
طبیعتک امراض اغراض خبیثه ایله خسته در • مثنوی

بچکلدی جشمکه چون میل غفلت | دلوکه طولدی میل جاه و دولت
طوتوبدر غفلت اویخوسی کوزوکی | انکچون اکلمزسین کندوزوکی

اما اول زمان که خمار غفلت بشکدن کیدوب عرض مرض عرضدن آفات بولکه سن

حقیقت حاله مطلع اولوب ایتدگک افعاله پشیمان اوله‌سین لیکن فایده ویرمیه
وضایع ایتدگک گنجینه هرچند که اله کتورمک استیه‌سین اله کیرمیه بیت

کارها کرده واخر کار | | چون پشیمان شوی ندارد سود

سنک مثلک پشیمان اولکور مثلی درکه اول ماری تازیانه تصور ایدوب کندودن
دور اتمدوکی اجلدن ضریع حفرهٔ گور وطعمهٔ مار ومور اولدی زیرا ایتدی که کیفیتله
واقع اولمشدر اول حکایت مهمان ایتدی برکور وبر بینا.
مرافقتله مسافرته نیت ایدوب برطرفه کتدیلر وقت شام قریب اولنجق بر مقامده
نزول ایدوب اول کیجه انده یاتدیلر. وتباشیر صبح طلوع ایدوب کاروان صبا
آمد شده آغاز قیلدی همراهلر دخی بر مقتضای بیت

بکر ایا صاحبی قبل الهجر. | | ان ذلک النجاح فی التبکیر

اول منزلدن رحلته ساق جدی تشمیر اتدیلر. اعمانک بر تازیانه سی واریدی
اتفاق اول حالده یعنی اثنای حط وترحالده الندن دوشوردی چون سوار
اولدوغی مرکبی تحریکده وگاه گاه انی گوشمال تعریکده اکا احتیاجی واریدی باب تفحصده
مبالغه قیلدی. قضای الهی مگر که بر مار زشت دیدار ثعبان کردار برودت هوادن
اویوشمش. واثر سرمادن عصای موسی کبی منجمد اولوب انده دوشمش ایدی.
الینه راست کلدی. تازیانه سین تصور ایدوب الدی کوردی که کندو مقرعه سندن
نرم. وانچکامده اندن محکم. شاد وخرم اولدی. وحق جل وعلایه شکر وثنا
ایدوب یوله کردی. رفیقلر بربرله مصاحبت ایدوب کیدرکن وخفت صحبتله شدید
طریقی تخفیف ایدرکن ناگاه مرد بینا نگاه ایدوب. کوردی که اعمی الینده بر مار اژدرسیما
طوتوب کیدر. بلدی که انی مقرعه سین خیال ایدر. فریاد ایتدی که ای رفیق اول
الکده تازیانه تصور ایتدگک افعی در زهر زبانندن غیری سکا نفعی نه در زهر دندانندن
ضرر کورمدین بن دندانندن چاشنی یمدین الکدن کیدر. اعمی چون بو سوزی ایشتدی
جزم ایتدی که بصیر لطایف الحیل ایله مقرعه سین المغه عزم ایتدی. ایتدی ای یار حیله کار

حکایه جناس‌دار تمثیل دنیادر عند الحکما

کار حصول دولتده جد وجهدک نه مدخلی وار. طالع وبخت درکه حضرت پروردکار
مقرعمی مقابله سنده نعم البدل تازیانه ارزانی بیوردی بن مانعمی اولورسین. اگر طالعک
مساعدت وبختک موافقت قیلورسه سنده دخی بولورسین. بیت

طمع دست کرم قیل ایله کوتاه | | سکا داخی بکتبین ویره الله

ای بصیرین که حدث دنیء صکت ضمیرده فخر بمعرة النعمان ابی العلاء ضریردن دعوای بصل
ایدرم ممتنع درکه فسون فسانه ایله خزانهٔ غیبدن حواله اولان تازیانه المدن کیدرم. بینا ایتدی
ای همدم بنک تازیانکه طمع ایدوب ندرم. اما مقتضای حق مرافقت بودر که سنی بو مخاطره‌دن
آگاه ایدرم. ای برادر کرم ایله تریاک نصیحتم کارگر. ونوش داروی موعظتمدن تأثیر میسر اولمز
اول مار زهرناکی الکدن کیدر. نابینا کوردی که ابرامده زیاده اهتمام ایتدی اندن اعراض
ایدوب ایتدی. بیت

ای مدعی مبالغه از حد چه می بری. | | ایدوب ایتدی.
این نکته گوش دار که روزی مقدر است | | بصیر هرچند که باب ابلاغ ده تقصیر ایتموب

سرحد مبالغه‌دن طشره کتدی. ومدعی سین ایمان غلاظ وتأکیدات بلیغه ایله مؤکد و
مؤید ایتدی اصلا فایده ویرمدی. واعمی انوک نصیحتنه التفات کوسترمدی. چون تف تاب
آفتاب عالمتابدن کرهٔ هوا گرم اولدی. وافسرده‌لک نهاد ماردن گیدوب درشت ایکن
تمام نرم اولدی. اثنای حرکتده دندان زهرناک ایله اعمانک الینه بر زخم اوروب
فی الحال هلاک ایتدی. بو مثلی اول اجلدن گتوردم که سن دخی دنیایه اعتمادی جایز گورمیه‌سین
وانوک صورتنه که مار منقش مثلی در کوکل ویرمیه‌سین وانوک ملایمت وملاطفتنه میل ومحبت کوسترمیه‌سین

نظم

که رحمی قالندر وز مهری هلاهل | | شربت انگبین مجوی ز دهر.
که برامیخته است شهد بزهر | | تو تصور کنی که آن عسل است
آن عسل نیست شربت اجل است | | زاهد چون درویش خراب‌دلشندن بو

کلماتی اشتدی زمان تجرد وفراغتی تذکر ایدوب. وپردهٔ اعتسافی عین انصافدن کتورو
احوالنه نظر ایتدی. کوردی که واقعا دامن حالی طهارت اصلیه‌دن خالی. ولوث تعلقات
جاه ومال ایله مالی در. بلدی که اول دوستک نصیحتی محض شفقتدن ناشی وعین محبتدن منبعث ایمش

فواره دیده سندن اشک ندامت متواتر • وتنوره سینه سندن شراره ملامت متطایر
اولدی • واول کیجه شمع سوزان کبی زار زار اغلدی • وپروانه شعله شوق ایله
جکرین طغلدی وکار وبار خلایقی قویوب خدمت خالقه بل بغلدی • جون زاهد سفید لباس
صباح • سجاده نورانی شعاعی • والصبح اذا تنفس محرابنه یابدی • وراهب سیاه پلاس
رواج • واللیل اذا عسعس صومعه سنده متواری اولدی •

نظم

چن سحر جونکه زاهد خورشید — اولدی نورانی کسوتیله پدید
نور ایمان کبی جون اتدی ظهور — کفر دیجورین ایلدی مستور •

وضع سابق اوزره صومعه زاهد فایق که مزبله علایق وعوایق ایدی • ارزال خلایق ایله طولدی
شوره زار قلبنده بینه عواصف نخوت • وعواصر کبر ورعونت اصدی وتلبیث هوای
سحرکاهی بیخ درخت اندیشه شبانه کسدی • واحکام قبض وبسطی موجنجه کمین اصدی •
کمین بصدی •

بیت

تازه میکرد وهوایش هر سحرکاهم دکر — هر شبی کویم که فردا ترک این سودا کنم
صبح اولنجق تازه لر عشقک بینه عود عشقی — هر کیجه دیردم که یارک ترکن ایدم سودا
والحاصل القصه زاهد جان ودل ایله

حب ریاسته مایل وعن صمیم القلب حکم سیاسته متعلق اولدی • وامور مملکتده استقلال
قصد ایدوب امرا ووزرایی عمللرندن عزل ایدوب • کیدرک فصل قضایاده جاده عدالتدن
عدول ایدر اولدی • اتفاق رعایادن بعضی نک قتلنه که بحسب الشرع ممنوع وحرام ایدی
اقدام ایلدی • وورثه مقتول درکاه پادشاهه واروب • زاهد کمراهدن تظلم ایتدیلر
پادشاه حضورنده اول مظلوملک بی کناهلیغی معلوم اولنجق قضیه لری دار القضایه حواله اولنوب
وحکم قضا مضای قضاة بو منوال اوزره نفاذ بولدی که زاهد طریق قصاص ایله قتل اولنمق
بیورلدی • اول قدر که شفعا کتوردی ومال ومنال وعده لر ویردی مفید اولمدی • خدمت
خالقی صحبت مخلوقه فدا ایتمک شآمتیله ورطه بلاکه کرفتار اولدی • نعمت دنیادن ایرلدی
دولت عقبی دخی میسر اولمدی • بو مثلی اول اجلدن کتوردم که جون بندخی جناب محراب
آلهی دن یوز دوندروب جانب بارکاه پادشاهی قبله کاه ایدندم • وحظ فرمان خالقدن

خالقدن باشقه بوب خدمت آستانه مخلوقه باش ایندردم • هر عذاب وعقابه لایق اولدم

بیت

وهر بلا وعنایه مستحق — هر بلاکه دسک سزاوارم
هر نه دیرسک بوزا اولقدروارم — دمنه جونکه بو فصلی بر اصلی تقریر ایتدی

حضار مجلس انوک بلاغت بیان • وفصاحت لساننددن متعجب اولدیلر • شیر دخی سر تاملی
زانوی تفکره قویوب متفکر متحیر اولدی • که دمنه یه نه وجهله جواب ویره • وبو امره نیجه ممرد
شروع بیوره • سپاه کوش که جمله طایفه وحوشدن مزید تقربله اختصاص بولمشدی
جون اهل مجلسی متحیر ومدهوش کوردی • دمنه یه متوجه اولوب ایتدی ای مغلوک •
خدمت زمره ملوک سنک نه حدکدر • بلمزمی سین که انلرک فرق فرقد سایی السلطان
ظل الله فی الارض تاج کرامتیله سرافراز در • واول پادشاهک که دادکستر ورعیت
پرور اوله • بر ساعت عمری التمش یللق عباده برابردر • سجاده نشینان محراب
عبادت • وتاجداران ولایت وکرامتدن جوق کمسنه لر • بر مقتضای خدمت الملوک
نصف السلوک • خدمت سلاطینه بل بغلمشلر • وانی سبب صلاح خاتمت • ووسیله
فلاح عاقبت اکلامشلردر • اول جمله دن حکایت پیر روشن ضمیر بو حاله شاهد عدلدر •
دمنه استدعا ایتدی که نیجه اولمشدر اول • سپاه کوش ایتدی

حکایت

روایت ایدرلر که شهر فارسده بر شیخ واریدی که میان فارسان میدان ولایتدن کوی
کشف وکرامتی جوکان همتیله کتورمشدی • وکوشه ترک تاج ترکین تارک سپهر برینه • و

بیت

فرق فلک سعتیسنه بتورمشدی — پیشت پا اورمش عالم خاکه
ترک تاجین یتورمش افلاکه — اکا پیر روشن ضمیر دیرلردی • جون

طنطنه کرامتی اطراف روم وشام وحلبده منتشر • ودبدبه مقاماتی اکناف دیار ترک و

بیت

عجم وعربده مشتهر اولدی — کون کبی طوندی دهری شهرت شیخ
نور ویردی جهانه طلعت شیخ — عرفای عراق وظرفای خراسان کبی

خط محبتنه باش اندردیلر • وصادقان ترکستان • وعاشقان هندوستان کبی صدق
واخلاص ایله • دامن اختصاصنه ال اوردیلر • اتفاق ماورا النهردن بر درویش عزیمت

احرام زیارت حرمنی تصمیم ایدوب • محنت عظیم وبلای الیم ایله نواحی سمرقندن دار الملک فارسه کلدی لاجرم هرکیمسه که پای طلبنی خار افکار ایتمیه • دست امیدی کل مراده یتمیه

جور خاره قنغی بلبل که تحمل قیلمه | اکا لازم درکه میل صحبت کل ایتمه

درویش مسافر قطع بادیهٔ حرماندن صکره کعبهٔ امن وامانه یتشوب لب ادبله خاک آستانهٔ شیخی تقبیل ایدوب • دست طلبله حلقهٔ باب کرامت مآبنی تحریک ایتدی • خادم خانقاه چقوب کوردی که بر درویش غریبدر • ایتدی بر لحظه تحمل ایله که حضرت شیخ ملازمت سلطانه کتدی قدومی وقتی قریبدر • درویش چون ملازمت سلطاننی اشتدی ایتدی

دریغا بو تجه راه دور ودشوار | دریغا بو تجه رنج و درد بسیار

بر شیخ که اهل دنیا مسلکنه سلوک ایدوب • هوای مصاحبت ملوک ایده • ومسجد وخانقاه وعبادتخانهٔ الهی قویوب • خدمت آستانهٔ پادشاهه کیده • بکا اندن نه فتح الباب میسر اولوب • نه وجه صواب ظهور ایده • • •

آرزو بود که میرم چو سکان در قدمش | خاک شدان همه امید بیکبار دریغ

پس خانقاهدن جانب بازاره واردی • وکدورت قلب مغشوشدن که کوهٔ رضنده تاب بولمشدی کم عیارلک سکهٔ سبیله شیخک نقد وقتنه وردی • وسوء ظنی سببی ایله کوکلندن انوک حالنه اعتراض • وشرف ملاقاتندن ابا واعراض کوستردی

ای مدعی که میکذری بر کنار آب | مارا که غرقه ایم چه دانی که حال چیست

اتفاق درویش اسواق شهرده کزرکن وسکانه بازارده کشت وکذار ایدرکن • ناکاه شحنهٔ شهرک کوزی اکا راست کلدی • قضا بی کور که مکر انک شکلنده بر دزد اولکیجه زندانی اجوب قاچمش ایدی • وپادشاهک چاشنی غضبندن شحنه وعسکر حالی اجمش ایدی و دزدی بولوب جرمی موجبنجه سیاست ولمق امرنده اهتمام تمام کوسترلمش ایدی • شحنهٔ مزبور درویشک لرینی مذکوری کورنجک • دزد کرنجه خیال ایدوب فی الحال طوتوب فی الحال طوتوب سیاستکاهه کتوردی • درویش دلریش جندانکه دعوای صداقت واستقامت ایدوب برائت ساحت برهان اقامتندی مفید اولمدی • وقطع ایدن عمری

غیری صورت ال ویرمدی • جلاد بی رحم کارد آبداری دست درویشه ایزره قویوب بی محابا قطع ایده جک زمانده ناکاه سوی پر روشن ضمیر کلدی یتدی • وشیخ بر مرکب عظیمله حضرکی اول سرحلقه یه کلوب کیفیت حالی استفسار ایتدی • وحالت درویش اکا منکشف اولوب شحنه یه ایتدی بو بزم آستانمز درویشلرندندر • بو تهمت اولان جریمه دن بریدر • ودامن عصمتی بو معصیت لوثندن مطهر اندن ال چک وتخم ظلمکی بریره دخی اکمه • شحنه شیخک چون بو التفاتن کوردی • مرکبنک ایاغنه دوشدی رکابنه یوزین سوردی • وفرماننه اطاعت جاننه منت بیلدی • ودرویشه اعتذار ایدوب بندبلادن رها قیلدی • بیچاره بادل صدپاره • دست جلاددن • وقید بیداددن آزاد اولوب شیخ پاک نهاد • وپاکیزه اعتقادک رکابنه دوشوب کتدی • شیخ کرامت پیشه • دست مبارکین دوشن درویشه • قویوب ایتدی ای درویش درویشلره اعتراض وسوء اندیشه مناسب دکلدر • که اکر ملازمت سلطانه مرتکب اولمسه کرید • پس سنک کبی مظلوملری ظالملرالندن

خلاص بولمیه کرید • بیت

رهبر او لماسه نور همت شیخ | درویش بیلدی که ایلره اعتراض کامل
قلالردی ظلام ظلم ایجره

جهالتدن ایمش • وارباب فقره سوء ظن ان بعض الظن اثم • فحواسی مقتضاسنجه عابدتدن ایمش • زیرا که ارادت انسان کامل ارادت حقده فانی ومضمحل در • پس اهل کمالدن بر فعل وجوده کلمز که مراد حق اولمیه • وبر عمل صدور ایلمز که اکرچه ظاهرا منافی طبع اوله ضمننده بر مصلحت کلی ملحوظ اولمیه • مثنوی

سر او جز او نداند بی قلق • | آن بسر ار کشت حضر و دید حلق •
صد درستی در شکست خضر هست | در درون بحر کشتی را شکست
ناقص ارزر برد خاکستر شود • | کاملی کر خاک کیرد زر شود •

بو مثللی ایراددن غایت غرض اولدر که

سلف صالحین ملازمت سلاطیندن اکابر دین وائمهٔ مهتدین اکثر عار ایتمشلردر • ای جواد پس بو دیانت و دین ایله عارمی ایدرسین • بو حالله اوتایه کلوب سنده ندر سین • وتمنه ایتدی بعض اکابر اهل سلوک که ملازمت آستانهٔ ملوکی اختیار ایتمشلردر دیدکک حقدر اما اول

برمصلحت کلی یه متضمن اولیجی در • انلرکه بو طرزه خطرناکه کتمشلردر. بی اقدام الهی اقدام ایتمشلردر
ودامن همتلرین مطلقا اغراض دنیویه • واعراض نفسانیه ایله آلوده قیلمشلردر • ولیکن زیاده لو
کمسنه یه اول پایه یه چقمق میسر اولور • وبر مرتبه لو کمسنه یه اول مایه یه چقمق متصور • وبوندن
مقدم پادشاه ظل الله در • بیدیکی مقدمه دخی مسلم در • اما اول پادشاه حقنده در که
ناظم مصالح خلایق اوله • واحوال وافعالی احکام حقه مطابق ورضای خالقه موافق اوله
نه کیمسه یی بی سبب استحقاق ترتیب بیوره • ونه بی سبب عقوبت روا کوره • وملازمان
ستوده خصال مقرب ومقبول • وخدمتکاران بدسکالی غل ذلله مقید ومغلول اوله قطعه

کلبن جاننک مراد اسینی — اوله پر سبز آب رحمتله
اول که غدار اوله دل آزار — کوکنی قازه تیغ سیبت ایله

مادر شیر ایدی بو سوزکه سویلرسین حقدر • اما پلنک حقنده فایده سی یوقدر • زیرا
جمله عالم بلورکه شتربه ملکک ستوده سیرت مقربلریندن • وپسندیده هنر مصاحبلریندن
ایدی • ومرتبه بقینه ایردی که خرمن خانمانن • ومرتبه بقینه ایردی که خرمن خانمانن سنکک آتش
سعایتک باد فنایه ویردی • وشامت غدر ومکرکله قواعد عهد ومواعید ملکده رخنه
ظاهر اولدی • دمنه ایتدی ضمیر منیر ملکه مخفی وپوشیده دکلدر که شتربه میانده اسباب
منازعت ودواعی مخاصمتدن جزئی کلی نسنه واقع اولمامشدی باوجود که انوک بکا بوقدر قدرتی
ودرکاه پادشاهیدن رد ایتدرکه دستکاهی وار ایدی • بنم حقمده لطف ومروت • و
کمال شفقت ومرحمتدن غیری نسنه کورمدم • فقیر دخی بحمد الله نظر ملکده اولقدر خوار و
بی اعتبار دکلم که انوک حالنه حسد ایدوب انوک دفعنه مشغول اولایدم • لیکن ملکه خیرخواهلغی
ایدوب حق نعمتی یرینه کتوردم • واول کلمات که اندن اشتدم ایدی • بعده آثارین دخی مشاهده
ایتدم بی غرضانه ملکک سمع شریفنه یتشدردم • بکا واجب ایدی که حق نعمت ملکی بلوم
وکاذک صورت غدر وخیانتین بلدکم اوزره ملکه بلدردم • وملکه دخی لازم ایدی که استماع
کلام ناصح کندویه واجب بله • وتصدیق وتحقیق ایتدکدن صکره مقتضای مضمونیله عمل قیله
چون ملک بنم کلام نصیحت انجاممه شرف اصغا بیوردی • ومصداق دعوی وبرهان مدعامی

عین یقین ایله مشاهده قیلدی مقتضای رای شریفی اوزره نفاذه یتشدردی
فرمان پادشاهک در بنده لک دولتخواهلیقدن غیری نه کناهی واردر • اما ارکان واعیاندن
نقش اختصاص ملک کعبتین حالنده عیان اولنلردن • وقریب وبعیدن دعوای اخلاص ده
زیاده فریدلکیلردن چوق کمسنه لرکا وایله بواوده حالیا شریکلردر • الآن سیزدن که کمال صدق
وتمام استقامت شعار وحسب حالم در • وبیم ایدوب بکا خصم اولمشلردر • وعلی الخصوص
نفاقله بکا اتفاق طولاپوب • باشمه قصد ایتمشلردر • بن کمان ایدرم که بنم نصیحتم مکافاتی
واستقامتله خدمتم نتیجه سی بو اولاکه ملکی بنم قید حیات وبقاء ذاتم متحیر ومتفکر قیله •
چون دمنه کلامنی بو مقامده تمام ایتدی • شیر بونک حالی قضایه حواله اولنمق کرک تاکه
امرنده تفحص تمام ایده لر • وشرع وعرفله تفتیش ایدوب اظهار حقنده کما ینبغی اهتمام ایده لر
زیرا که امور سیاستده ونور فراستنه اعتماد ایتمک ضلالدر • واحکام رعیتده بی
الهام حجت • وایضاح بینت برحکمی امضا ایلمک وبالدر • دمنه ایتدی نیجه حاکمدر
که پادشاه عادلک دل بی غلیندن منصف اوله • ونیجه قاضیدر که فراست ملکدن مزید
صدق واستقامتله متصف اوله • بحمد الله تعالی که ضمیر منیر پادشاه بر آیینهٔ پرصفا بلکه
بر جام جهان نمادر که خدام سدهٔ فلک احتشامدن هر رنکک صورت حال وما فی الضمیر اندن هویدادر

بیت تکرار کرده دفتر اسرار کن فکان — رای تو از ورای ورقهای روزکار

لاجرم چون رای عالم آرا رنک ریب واقترادن مبرا ومبرادر • وانقیم که بو حقیرک امرنی
تفتیش وتفحصده تقصیر روا کورمیه • واهمال ومسامحه یه مجال ورخصت ویرمیه • تا بنم براءت
ساحت ذمتم دلیل قاطعله ثابت ومبرهن • ومنافقلرک کاذبی تباشیر صبح صادق کبی عالمیانه
روشن ومعاین اوله • مصرع راز کس مخفی نماند بر فروغ رای تو •
شیر ایتدی ای دمنه عجب نیمه که بو مهمی تحقیقده مبالغه سرحد افراطه یتمه کرک • وبو خصوصده
بر وجهله تدقیق اولنمه کرک که حق کندوهی کون کبی بلورتمه کرک • قطعه

سعی خواهم کرد من در کاوکاو این سخن — تا بدان غایت که چون موی از خمیر آرم برون
خود تو میدانی که من اسرار پنهان شهی — جمله را از پرتو نور ضمیر آرم برون

ایتدی د

دیاه وزنک افک و

دمنه ایتدی ای پادشاه فلک درگاه بو بابده بن بنده بی گناه اولدوغم سببدن الحاح و
ابرامده زیاده اهتمام ایدردم • والاعتبهٔ ملکده روز و شب ملازم اولوب خدمتنی کندوم
لازم قیلمزدم • وپای شکسته ایله متلقی بلا • ودست بسته ایله متعرض قضا اولمزدم • بلکه
فسیحوا فی الارض • مضمونی موجبنجه باشم الوب بر طرفه گیدردم • ودرخت اقامتی بو منزلدن
کتوروب بر اقلیمه دخی نزول ایدردم • که عرصهٔ ارض عریض التساع در • ومیدان خلاص ممتنع
المساحه دکل • مادر شیر ایتدی ای دمنه دلرسین که زبان آورلکله بو جرمدن کندوکی بیخبر حقیقره سین
و بو قتل و قصاص بو ورطه دن خلاص اوله سین • هیهات هیهات سنک حالک تغیر و تطهیر
تفتیش و تتبع اولمدن بو احتمال فکر محال و طیف خیالدر • دمنه ایتدی بو استانه ده
بنم دشمنم چوقدر • وبکا حسد ایدر صاحب غرضه نهایت یوق • تضرع ایدرم که بو کمینه نک
امری بر امینه حواله بیوریله • که دیدهٔ حالی • مرض میل و عرض غرضدن خالی اوله • و بو
قضیه یی تفتیش و تفحص ایدوب کوره • وکیفیت واقعه یی علی ما هو الواقع مسامع جلاله ایرکوره
ملک دخی انی رای مشکل کشاینه که آینهٔ گیتی نمادر • عرض ایدوب • هر نه قضایه که رضا ویره
تنفیذ و امضا بیوره • تا بو بیگناه مجرد شک و اشتباه ایله تباه اولوب • یوم محشرده روزگار
مکافات خیر و شرده • قتلت نفسا زکیة بغیر نفس • خطابی موجبنجه بنم ایچون ملک مستحق عتاب

ملکه مستوجب عقاب وعذاب اولمیه نظم	من از کشتن نمی ترسم ولیکن •
مبادا خون من دامن بگیرد •	شیر ایتدی ممکن میدر که بن جادهٔ انصافدن

برذره انحراف ایدم • یا میسر میدر که منهج عدالتدن بر قدم طشره گیدم • اما فکرم بودر که شویله
که سندن بو خیانت صادر اولمش اوله • سنی عبرت نمای دوران ایدم • دمنه ایتدی
ای ملک بو خیانته سبب اقدام • نا شزه یه قصد انتقام • ویا کسب مناصبده زیاده اهتمام
اولمق کرک • جمله انام • وکافهٔ خواص و عوام • معلومدر که کاولنم مابینمده بو باعث انتقامدن
نسنه واقع اولمامشدر • اگرچه منصبم اندن دون و مرتبم دنی • اما کوکلم شرف تقرب ملک ایله
جمیع مناصبدن مستغنی ایدی • با وجود که عدل ملکی بلمش ایدم • وآثار انصافن کرات و مرارله
کورمشدم • معلوم ومجزوم ایدی که بنی عدل عالم آراسندن محروم قیلمزدی • ورشتهٔ امیدم

امیدم مبا من همت داد گسترندن منقطع اولمزایدی • بیت

ترا ایزد از بهر عدل افرید •	پستم ناید از شاه عادل پدید •

اهل مجلسدن بریسی ایتدی ای ملک دمنه نک بو کلامی ملکی تعظیم و احترام جهتندن کلمدی • بلکه دیلر که
بو سحر ایله ضمیر ملکی تسخیر ایدوب • بو فسانه ایله بو ورطه دن کنار خلاصه چیقه • دمنه ایتدی ای صنعت
نفاقده ماهر • وحرفت شقاقده ثانی سامری ساحر • قصور فهم و دراکنکه کلام ناتمامک دلیل ظاهر
و وفور جهل و غوایتکه سودای خامک برهان باهر • ملک شویله بیری کوکی بیلمز و آسماندن ریسمانی
فرق ایلمز دکلدر • که مدحی قدحدن • ونصیحتی فضیحتدن • ونیکی بددن تمیزه قادر اولمیه
کمانم بودر که فکرش مانه • وتمیز ملکانه ایله حالیا سنک فهم سقیمکه • وبنم طبع مستقیمه واقف
اولمشدر • وسنک خرافات غرض آمیزکی • بنم کلمات نصیحت بیزمدن فرق و تمیز ایلمشدر
که فکر کشور کشاسی شمع شبستان سلطنتدر • ورای عالم آراسی حلال مشکلات مملکتدر بیت

حالی بلمزمی صدد کرای عالم گیرله	عالمی تسخیر ایدن سرپنجهٔ تدبیر له

سیاه گوش ایتدی سنک بو انواع جنایت و حیاسزلکدن اولقدر تعجب دکلم که بو مضیق مخمصه ده
بلاغت افزالکدن • وفصاحت و ضروب امثالکدن تعجبم • دمنه ایتدی بلی مقام بیندر محل تسخیر
دکلدر • اگر شرف حسن قبول بولورسه • وسنکم سوزلر محل کسلد کلدر • اگر سمع رضایله اصغا
بیوریلوریسه • مادر شیر ایتدی ای غدار • هنوز امیدوار میسین که شعبدهٔ مکرله بو دام بلادن
خلاص اوله سین • دمنه ایتدی اگر احسانه اسائه مجازات • وخیره شرله مکافات روا
کورولورسه الدن نه کلور • لاراد لقضائه ولا مانع لحکمه • اما ملک واقفدر که مرجائین
الخاین خایف • صفتیله متصفدر • نه خاینک زهره سی واردر که ملک حضورنده تکلمه جرأت اوله
شویله که بنم حقمده بدگمان اولوب • باب سیاسته شتاب ایده • فواید فکر و تامل • ومیامن
صبر و تحملدن محروم اولوب • خانهٔ عقلین خراب ایده • وعاقبت نادم اوله • وندامت فایده
ویرمیه • وروزکار اولاکه نجلین رجا بازاره یه واسته یه الله کبر میه • بیت

هرکه در کارها شتاب کند •	خانهٔ عقل را خراب کند •

هر کیمسه که امورنده تعجیل ایده فضیلت تحملدن دور اولوب اکا اول فضیحت یتشه که اول

زن بازرکانه ییشدی. شیر دمنه یه متوجه ایدی. جون بو نکته یی استماع ایتدی صوردی که
نیجه اولمشدر اول. **حکایت** دمنه ایتدی روایت ایدرلر که شهر کشمیرده
بر بازرکان واریدی که مال و منال کثیر و ثروت بسیار ایله شهیر ایدی. خورشید طلعت
ناهید صورت بر زن نازنینی واریدی که نه چشم سپهر مدور. انوک نظیری مهر منور کورمشدی.
و نه آیینه دهرده انوک عدیلی بر پیکر کورنمشدی. رخ زیباسی روز وصالی کبی تابان
و زلف چلیپاسی شب هجران کبی بی پایان ایدی. **مثنوی**

طوغمامشدی مثلن مادر دهر / یوزی ماهینه واله کوجه و شهر
کهر خادم اولوبدر دشلرینه / قول اولمش سرو قدی عرعرینه
اولوب همشیره کل شکر لبینه / قمر همشیره ییدی غبغبینه

جوار خانه بازرکانده بر نقاش واریدی. که چابکدستلکده انکشت نمای جهان. و نقش
بندلکده مانی ثانی کارخانه دوران ایدی. خامه چهره کشا پسندن جان صورتکران چین
صورت بیجان کبی حیران. و طبع رنک آمیزندن دل نحریر کشان خطا بادیه حیرتده سرکردان

نظم
سواده یازسه مرغ اول نقش پرداز / قلم تیزین کوروب ایلردی پرواز
صوده جون شکل ماهی رسم ایدردی / کوروب فلاک انکشتن تحیر دی
یزیدی بیشه ایچره صورت شیر / بغینه اوغره مز اوردی نخجیر
اکر کاغذده تصویر ایلسه اود / نی خامه ینوب اولوردی پر دود

القصه اول کله زن بازرکان میانه معاشقه دوشدی. و نقاشه اول نقش زیبایه میل
بی محابا ظاهر اولدی. سلطان عشق مملکت قلبنه که دار الملک تحیردر مستولی اولوب سپاه
شوق هفت اقلیم وجودنی نهب و غارت قیلدی. چشم جوانه دیده نرکس کبی علت سهر عارض
اولدی. دیده بیداری ابر بهاری کبی ترشح و سحاب اشکبار ریزشه آغاز قیلدی **مثنوی**

قورتلوب عقلنک عقالندن / مست اولوب دلبری خیالندن
ولده قومز ملامت اندیشن / کامه صیغمز ملامتک کوسن
واریغن کورشبله سیله ویره / آه خرمننی یله ویره

جمله کاری انوکله حاصل اولور / خرم اول دلکه عشقه واصل اولور

جانان دخی جوانی کورنجک دل و جانله کوکل ویردی. و خانه صبر و شکیبی آتش قایه اوردی مـ

دل رفت و سینه ز تهی شد ز جان کنون / ای صبر بازکرد که این خانه جای نیست

الحاصل جانبین دن جاذبه عشق درکار اولوب بی وسایط و وسایل عاشق و معشوق بریرینه
واصل اولدی. و میانلرنده ابواب مواصلت کشاده. و اسباب مصاحبت آماده اولوب
کوندن کونه بربرینه تعشق و تعلقلری زیاده اولدی. برکون جانان جوانه ایتدی ای یار جانی
اکرچه که نیجه زماندر تشریف حضور ارزانی بیورورسین. و کوشه کاشانه مزی جمال عالم آرا کله
آراسته قیلورسین. اما بیلورسین که شایبه تکلف و دغدغه توقفدن خالی دکلدر که اکر دفع صحبت
ایده سین همجوارلردن ایشتمک وار. و اکر سنک اتیین رقیبدن سنک کوش ایتمک وار. عجبا
میسر دکلمیدر که بو صنعتده مسلم زمان. و سرآمد دوران سین. بر فکر ایدوب نقشبندلک کوسترسین.
و بر نسنه تألیف ایلیه سین. بنجله سنک میانکده علامت اوله. و بیجان و توقع مصاحبت
و توقان شوق مواصلته امارت اوله. نقاش ایتدی ای نکار بر دو رنک چادر ایده یین که نقش نکار
روزکار صفحه لیل و نهارده انک مثلی پرکار برکار کورمامش اوله. مـ

بیاضی اوله صانکه عارض یار / سیاهی اوله کویا روی اغیار

جون سن بنی اول نشانه ایله کوره سین زاویه خانه دن قدم رنجه بیوره سین. الرجون بو
مواعیدی ایتدی. و بو عهد اوزره قول و قراری برکتدیلر. نقاشک شاکردلرندن بریسی که
صنعت نقش حیله ده استاد ایدی. ورای دیواردن ماجرایی علی ما جری اشتدی. مـ

لب نکشا هی اکرت هوش هست / کز پس دیوار بسی کوش هست

بر نیجه کوندن صکره چادر تمام اولدی. و وعده مزبوره انجازه ییشوب مهم سرانجام
بولدی. اتفاق برکون نقاش بر مصلحته کتدی و انده جیلی توقف ایتدی. شاکرد وقتنی
غنیمت بیلوب چادری مرقنده ایسه بولوب الدی. و موضع معهوده واردی. زن چون
چادری کوردی یار وفاداری صنوب طشره کلدی. میان یار و اغیاری فرق ایدمیوب

نظم
پیکانه یی آشنادن تمیز قلمدی / درداد تن بصحبت و بر عیش زد قدم

دیدار شد میسر و بوس و کنار هم ‌ ‌ ‌ غلام چون لباس التباسیله متقضی المرام

اولدی و مصلحتی تمام اولوب چادری مقامنه قودی نقاش قنده ایسه جیقه کلدی چون آرزوی دیداردن چشمی چار و عالم باشنه دار کلدی ناچار چادره یورندی و عادت معهوده اوزره کورندی زن کمال تعلقدن استقبال ایدوب تملق ایدی • و آیتدی ای یار مهربان بوندن خود حالی کتدک • نه عجب تیز میل مواصلت اتدک • نقاش چون بلدی قصه نه در کلمه سینه بربهانه ایدوب فی الحال دوندی کتدی • و چادری آتشه اوروب غلامی رد ایدوب جانانه سین ترک ایدی اکر اول زن امرنده شتاب اتمسه لوث مواصلت غلام ایله آلوده اولمزیدی • و انوکله جوان میاننده رشتهٔ مصاحبت انفصام بولمزدی • بیت

چون نهال شتاب بنشانی ‌ ‌ ‌ ندهد جز بر پشیمانی

بو مثلی کتوردم تا ملکه معلوم اولا که امضای قضا و تنفیذ احکامده بلکه مطلقا اتمام مصالح خواص و عوامده شتاب ناصوابدر و هر امرده اهتمام لازم و تأنی تمام واجب در بیت

تو عجیلی که اول شیطان اشی در • ‌ ‌ ‌ تأنی صبر ایله رحمان اشی در •

حقیقت بودر که بن بوسوزی بیم جان • و ترس سیاست سلطاندن دیرم • و بو بابده خندان کندم اچون غم یمزم • اکرچه ترک جواب نامرغوب • و آسایش نامطلوبدر اما • اینجاکه نوابدر کلم الموت • مفهومی موجبنجه آخر الامر البته مقرر • واندن خلاص غیر متصور در • بن دکل جباران جهان که فلکه کلک • و سیمرغه تنگ دیمزلر ایدی • وامکان مرگ و احتمال موتی بر زمن ضمیرلرینه کتورمزلر ایدی شکنجهٔ پنجهٔ اجله کرفتار اولوب بلدیلر که دایرهٔ فنا و قوادن • هیچ براحده نجات میسر دکلدر و بروج مشیده عروج ایله مغاک هلاکدن خروج متصور دکل • مثنوی

فنی اول پرویز زنده شاه اولنلر • ‌ ‌ ‌ سپهر سلطنت ده ماه اولنلر •

یتورلر شمعی پیر التنده ابتر ‌ ‌ ‌ قرا طوپراغ اولمشلر برابر •

ازرسک ذره ذره هر دیاری ‌ ‌ ‌ بولورسین بر دیار کز شهریاری

ساقی دوران الندن کم جرعهٔ حیات نوش ایلدی که عاقبت کل من علیها فان جامندن شراب فنا ایچمدی • و حباب روزکار رکمه خلعت بقا کیوردی که آخر قماش فنادن اکا قبا بچمدی نظم

کردون در آفتاب سلامت کرفشاند ‌ ‌ ‌ کا کرچو صبح جامه او را قبا کرد

جاطر روزکار به بالای هیچ کس ‌ ‌ ‌ پیراهنی ندوخت که آخر قبا کرد

اکر بنم بر دکل بیک جانم اولسه • و بیلسم که جمله سین ملکه فدا اتمکله اکا بر فایده مترتب اوله • بالکلیه جمله سین ترک قیلیدم • و انی سعادت دو جهانی • و سلامت جاودانی بلیدم بیت

جان شیرین کر قبول چون تو جانانی بود ‌ ‌ ‌ کی بجانی باز ماند هر کرا جانی بود

اما ملکه بو امرک طول و عرضنه نظر فرض عین بل عین فرضدر • که کشوری لشکر ضبط اولنمز و خدام کافی و کافله خیال باطل ایله قصد ایتمک اولمز • و هر وقت کفایت مهماتک عهده سندن کلور بر ارجمند مشکار بولنمز • و برجاکر که محل اعتماد اولوب • لایق تربیت و سزاوار عاطفت اوله الکه کیرمز • بیت

سالها باید که تا یک سنگ اصل از آفتاب ‌ ‌ ‌ لعل کردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن

مادر شیر کوردی که ملک کلام دمنه یی سمع رضا و حسن اصغا ایله استماع ایلر • اکا بو اندیشه دوشدی که ناکاه شیر انوک حرکاتندن متأثر اوله • و فصاحت لسان و بلاغت بیانی شیری بو قضیه نک تحقیقدن فارغ قیله • شیر جانبنه متوجه اولوب ایتدی ای پسر وای پاره جگر • سنک سکوت سکوتکدن • و ظاهر حالک درن وبیرمکدن بو مفهوم اولورکه • دمنه اقوالنده صادق • و سایرلر زور و کذب اوزره متفق اوله عجبدر که سن بو عقل متین • و ذهن دوربین ایله غث و سمینی فرق اتمزسین • و بو فهم تیز و طبع کوهر ریز ایله • دری خرمهره دن تمیز ایلمزسین • چون کلمات صادقه دن متأثر اولمزسین • بیت

هدبانات فریبنده یه میل ایلمه باری ‌ ‌ ‌ نوای بلبلی آخر کجا پسند اید •

که کوشش مرغان هرزه کو داری

پس خشم تمام ایله مجلسندن قالقوب مقامنه کیتدی • بو کلام طبع شیرده تأثیر تمام ایدوب • امر ایتدی تا دمنه یی قید و بند ایله زندانه ایلتدیلر • و ارتهٔ قضات امرن کما ینبغی تفتیش ایدوب کوره لر • حق ظاهر اولنجه امر شرع شریف نه ایسه یرینه کتوره لر • چون مجلس آخر اولوب • شیرک دیوانی صاوکلدی مادر شیر بینه ملکک خلوتنه واروب • ایتدی ای فرزند دلبندم • دایما دمنه نک احوال عجیبه سین و اوضاع غریبه سین اشتدردم حالیا جزم ایتدم که اعجوبهٔ زمان • و نادرهٔ دوران ایمش کوربو آخر

اکا ذیبه نیجه آب وتاب ویرور • و هر سؤاله صورت صوابده نیجه فوری جواب ویرور •
بو مضیق مخمصه‌ده بو دقیق مخلصدن فهم اولنور که اکر مقامده وسعت اولیدی • و کلامه
مالک جانبندن فی الجمله رخصت وفرصت بولیدی • بر حرفله کندو سینی بو دریای زرفدن
خلاص قلیدی • ای پسر محقق و مقرردر که انوک قتلنده ملکه و ملکه • و کشوره و لشکره نفع عظیم
واردر • اولی بودرکه اکا کلامه فرصت • وجوابه رخصت ویرلمیه • وانوک قتلی بابنده تردد
و توقف جایز کورلمیه • شیر ایتدی ای مادر خواص ملوکک حالی حقد و حسددن خالی دکلدر •
علی الخصوص انلر که عاقل وخردمند • وکامل وهنرمند اوله‌لر • و هنرلری وسیله‌سیله درجهٔ
عزته ینتسوب • کمالتری سببیله شرف قربت بوله‌لر • که اهل هنرک حسودی چوق وبی هنر
حسد ایدر بو قدر

شعر انّ الغرانین تلقاها محسّدة • ولن تری للئام الناس حسّادا •

نثر دمنه‌نک دخی حالی برک وبار هنر وکمالیله سرافراز • وجناب کامیابه تقرب وانتسابله اقرانی میاننده ممتازدر • بلکه کرکه ارباب حسد
آتش سعایتیله خانمان تقربنی کویندرمکه قصد ایده‌لر • بلکه آب شمشیر سیاستله آتش حرارت
غریزه‌سین سوندرمکه جهد ایده‌لر • • **مثنوی**

حسد اهلینه بو در رسم و عادت	کوررلرکه واررشد سعادت
طوترزنک حسد آیینه سینی	یاقرلر رشک اودیله سینه سینی
اولور مرد دولت ایسینک حسودی	حسد در بخت و دولت اودی دودی

مادر شیر ایتدی ای پسر بو درجه‌ده حسد که بر بی کناهک اتلافنه باعث اوله نیجه مبیردر •
شیر ایتدی حسد بر آتش در که چون مشتعل اوله • خشک وتری یقر • و بر سیل در که چون
منحدر اوله بنای صبر وفکری یقر • بلکه انوک سببی ایله کشتی دایرهٔ دریادن دیانتدن چیقر • وغایت
حسدانی اقتضا ایدر که کشتی کندو به نسبت احساندن خی قجر نته کم اول اوچ نفر حسودک
قصه سینی چهرهٔ مقصوددن نقاب خفایی اچر • مادر شیر التماس ایتدی که ملک بو مشکلی بوزندن
برقع احتجابی کتوره • و بو قصه‌نک عروسین عرصهٔ خفادن منصهٔ ظهوره کتوره •

تمثیل شیر ایتدی روایت ایدرلر که اوچ رفیق بر طریقده کیدرلردی •

نهال م

١١١

کیدرلردی • وموافقت ایله بیابان قطع ایدرلردی • ناکاه اثنای راه‌ده • اوچوندن بری
اول ایکیسنه ایتدی ترک یار و دیار اتمکوزه سبب نه‌در • ومشقت سفری راحت حضره اوزره
اختیار اتمکزده موجب نه • انلردن بریسی ایتدی بنم ترکم وجلای وطن ایدوب مذاق فوائد حضرن
مشاق شدائد سفری ترجیح اتدوکمه باعث اولدرکه ساکن اولدوغم شهرده بعض اوضاع که حادث
اولوردی حسد ایدردم • وصرصر حسد خرمن صبرمی بر باد ایدوب آتش رشکله یانوب کیدردم •
آخر درده بودوا اینی فکرانه‌دم که بر قاچ کون جلای وطن ایدم • وبشوم الوب بر جانبه کیدم تا اول احوال
مشاهده اتمیم • و آشنا و بیکانه‌دن خی اشیتمیم • رفیق آخر ایتدی بکا دخی همین بو داء دامن کیر
اولوب وطندن اولوف • ومسکن مشغوفدن جدا قیلمشدر • اول رفیق ایتدی فمرحبا بالوفاق وعلی
احسن الاتفاق • بکا دخی بو بلا • باعث جلا اولوب • بنی دخی بو درزه دشت پیما و صحرانورد اتمشدر •

بیت سخن درست بکویم نمی توانم دید	که می خورند حریفان و من نظاره کنم

رفیقلر چون بر بریلرینک حالنی تحقیق اتدیلر بحکم جنسیت خوش حال اولوب • ملاطفت ایله مصاحبت ایدوب
کیدرلر • برکون اتفاق میان رهکذارده بر بدره زر خالص تمام عیار بولدیلر • و بو نعمت وغنیمت ایله
شاد و مسرور اولدیلر • و بیمان اول مکانده نزول اتدیلر • و بر بریله مشاوره ایدوب ایتدیلر
محنت فاقه جکرمز خون • و درد فقرله حالمز دکرکون ایکن اتفاق کنجور خزاین ارزاق بو احسانی بزه
ارزانی بیوردی • اولی بودرکه بو زری علی السویه قسمت ایده‌وز • بیمان بو منزلدن حب الوطن
من الایمان دیوب • وطن اصلیمزه کیده‌وز • وانی نعمت وغنیمت بیلوب • سرمایهٔ کاروپیرایهٔ روزکار ایده‌وز • چون قسمت قصد اتدیلر عرق حسد • هر برینک جسدنده نابض
و دیو طمع عش و ماتخنده بایض اولوب هیچ بریسی راضی اولمدی که کندودن غیره • اول
بدره‌دن بهره واصل اوله • پس متحیر وفرومانده قالدیلر • قصور همتدن نه بوکا اقدام ایده
بلورلرکه میان راه‌ده انی قویوب کیده‌لر • و وفور حسددن نه بوکا رضا ویرورلرکه
علی سبیل التساوی هر بریسی قسمت ایده‌لر • برکون برکیجه میان بیابانده • بو تردد اوزره
حیران وسرکردان قلوب مهملری فیصل بولمدی • و بو منازعه‌دن انلره جوع مفرط وعطش
مهلکدن غیری فایده حاصل اولمدی • حکمت الهی • کر اول نواحی‌نک پادشاهی قصد شکار

ایچون صحرایه چیقمش ایدی اول مقامه ایردی . اول اوج نفر شخصی میان بانده کوردی
مبنا نزنده شایبهٔ حیرت تفرس ایدوب کیفیت حاللرین صوردی . انلر دخی صورت واقعه
علی سوالواقع عرض ایدوب ایدیلر که بز اوج کمسنه بو صفت حسد ایله آراسته . و پیرایهٔ
رشک و طمع ایله پیراسته . بو سببدن ترک یار و دیار . و جلای وطن اختیار ایدوب جیلی
زمانلر که سرکردان و بی سامان بو دشتی کشت ایدرز . و بو طریق دور و دشوار . و بیابانِ
مغیلان زارده روز و شب کیدرز . حالیا که بو مقامه وصول بولدق بو حاله مبتلا
اولدق ضروری بر حاکمه محتاج ایدک که علی وجه الاستحقاق بو زری بزه قسمت ایدیدی .
و بابِ تقسیمده جادهٔ عدل و صراط مستقیم اوزره کیدیدی . چون قدم مبارک پادشاه
بو مقامه واصل اولدی بلدک که دعامز مستجاب اولوب . مرادمز حاصل اولدی مصرع
شد بحمد الله میسر انچه ما میخواستیم . پادشاه چون حالکز بو منوال اوزره در
بیان ایتدیکز . بزه لازم اولدی که صفت رشک و حسدکزه مرتبه ده در عیان ایده سز
تا مرتبهٔ استحقاقکزی بیلم . و اول نسبت اوزره بو زری سزه قسمت قیلم . ایچلرندن برسی
که اوجندن کیچیسی ایدی . ایتدی بنده بو صفت بد . یعنی رشک و حسد بر حده در که مرکز
دلمزن که بر انسانه بندن ذره دکلو احسان صادر اوله . یا شفقت و مرحمتدن بر فرد
کاینا من کان راضی و شاکر اوله . ایکنجیسی که مزرعهٔ حسدک اکنجیسی ایدی . ایتدی
پس بو مدعا اوزره که ادعا ایدرسین . ارباب مروتدن ایمیش سین . دعوای حسد ایدوب
نیدرسین . بو بابده بن بر مشابه ده یم که اصلا راضی دکلم که کورم بر کشی بر کشی یه کندو
درمیله کرم ایلیه . و بر کمسنه بر کمسنه کندو مالیله خوش حال قیله . اوچنجیسی که ارباب
حسدک اکابرندن ایدی . ایتدی معلوم اولدی که ایکیکز دخی دعواکرده زور . و صفت
حسددن بغایت دور ایمش سز . بو دعوی بکا لایق . و سزک اوزرکوزه بنم ذاتم بو بابده
اول صفتله فایقدر . که فرضا غیر دکل بنم حقمده دخی بر احد که بنی کندو کرمیله احیا ایتسه
بنی اولدرمدن و دشمنلرمی کولدرمدن دخی خشنود اولورین . ملک کرم لفظی ایشتدکده وقتا اولور که
برای خسته و رنجور اولورین . ملک چون انلرک حالنی کوردی . انکشت حیرتی دندان غیرتله اصردی

کندو

اصردی و بو تباه کارلرک کلماتندن که رقم شقاوت . ام یحسدون الناس اثرک الواح
صفات و احواللندن لایح ایدی متعجب قالدی . بر زماندن صکره ایتدی ای حرامزاده لر .
کندو فتواکز ایله بو مال حلال سزه حرام اولدی . و هر بریکوزه کناهنه سزا بر جزا لازم کلدی .
پس امر ایتدی تا شخص اولینی نسیم اریسه الوب . سر و پا برهنه تشنه و کرسنه اول بیابانه صالی ویردیلر
و حسود ثانی فرط حسددن تیغ بیدریغ ایله باشنی جسددن ایردیلر . و شخص ثالثی انواع
عقابله معاقب قیلدقدن صکره انوک دخی امرین قایردیلر . و شامت حسد ایله اول کمسنه
دام هلاکه کرفتار اولدیلر . رباعیه

آیین حسد قاعدهٔ دیو و دد است	آن درد که درمان نپذیرد حسد است
گر زانکه نکو در نگر خصم خود است	گویند حسود خصم مردم باشد

بو مثلی ایراددن مراد اولدر که حسدک
بر مرتبه سی وار در که حسود غیرک دکل بلکه کندونک سودنه دخی راضی اولمز . بوندن معلوم در که
سایرلره نسبت نه مثابه ده اوله . کمانم بو درکه حال دمنه سمان بو منوال اوزره اوله
ما در ایتدی بن بو درکاهک مقربلرندن براحده صفت حسد فهم ایتمزم . و هیچ بریسنک
دامن حالی بو خیانت لوثندن آلوده اولمق کمان ایلمزم . ظنم بو درکه انوک قتلنه جمله نک اجماع
و اتفاقی اصلاح ملک و افلاح ملک جهتندندر . اول درده علاج بو دار ویه محتاج دکلدر . شیر ایتدی
بن بو بابده شبهه دن خالی دکلم . اول سببدن دمنه نک سیاستی امرنده شتابدن اجتناب
ایدرم که مبادا غیرلره منفعت ایچون کندو و به مضرت قصد ایتمش اولم . و رضای خلق ایچون العیاذ
بالله غضب حقدن کوز یومش اولم . چون حقیقت حال منکشف اولمدی انوک قتلی بابنده
تأخیر اتسک عذرمزی خلایق قبول ایتمزمی . و بو بابده بزه شنزبه اسوهٔ حسنه تیمز می صواب
اولدر که مجرد کمانله منزمند و اهل کفایتی ضایع ایتمیم . و تا جمال یقین نقاب ظن و تخمیندن
یوز کوستزمیه هیچ بر امری نفاذه . و بر قضایی مضایه ایتدرمیم . و شنزبه ماجراسی کبی
صکره طعن و تشنیع سوزین ایشتمیم . و بو کلامک مضمونندن که بعض اکابرک . مثنوی

زادهٔ طبع شریف و خاطر دراکیدر .	کوهر دریای ادراک و لطیف پاکیدر .
جو چشم افتدت بر کناه کسی	مثنوی
	نجا ورز کو بتر مهم .

تأمل کن اندر عقوبت سزی
که سهلست لعل بدخشان شکست

شکسته نشاید دگرباره بست •
شیر ایله مادر میاننده کلام بو محلده تمام

اولوب سربری کندو مقاملرینه کیتدلر اما چون دمنه بی قید و بند ایتدیلر • و غل قلله زندانه ایلتدیلر
کلیله میانلرنده اولان علاقهٔ اخوت • و شفقت قرابت • و حقوق صحبت مقتضاسنجه دمنه یی
کورمکه و خاطر فاترین صورمغه زندانه کلدی • و سمان که انی اول حالتده کوردی باران سرشک
سحاب دیده سندن یاغدی • و دود سیاه آتش آه • کانون درونندن آسمانه اغدی •
و کریبان صبری چاک ایتدی • و آواز دردناکله آغاز ایدوب ایتدی

بیت

بو بله کورمکدن سنی محروم اولیدم کاشکی
کلمسیدم عالمه معدوم اولیدم کاشکی

دمنه دخی کریان و عریوان اولوب ایتدی

بیت

مرا دوستیٔ دوستان عزیز •
جگر خسته دارد دل آزرده نیز •

اگرچه محنت بند و مشقت قید بلای عظیمدر • اما درد محنت فراق • و رنج حسرت و اشتیاق
بکا اندن الیمدر •

قطعه

آتش غمده دل بریانم اولمایه کباب
چهرهٔ زرد مده خون دیده اولمایه خضاب

فرقت شمع رخکله وارمیدر برکیجه کم
وارمیدر بردم که هجر جانکدار ایله

کلیله ایتدی ای برادر بن بدایت حالده حقیقت
ماله واقف ایدم • هرباری که پند و نصیحت ده مبالغه ایدردم • اصلا التفات اتمزدک •
و ضعیف فکر و سخیف تدبیر و تأمل غیر صائبه که استظهار ایدردک • ای دمنه بن آنی حالک
بو بله اوله جغنی سکا دیردم اخی **مصرع** بو بلالر دیدوکومک سکده بیری دردخی •
اگرمبادا دی حواکده سکا نصیحت ده اهمال ایدیدم • سکله بو خیانتده • شریکی اولوب
حالیا سنوکله بو بلایه اقدام ایدرمزدم • ای غافل بلمزمی سین که حکما تمام • اجلدن اوکدین
تمام اولوردیدکلری نه نکته ندر • اندن مراد حصول مرگ و ممات • و هادم اللذات دکلدر •
بلکه بر رنجه گرفتار اولورکه مرگ حیاتدن خط اتمز • و جاشنیٔ مرگ کام آرزوسندن کیتمز دیکدکلری
نته که سن حالیا بو بلایه مبتلا سین • لاجرم ممات بو حیاتدن سکا هزاران بار اولی در
جنان که مست ذلت راز غصه فرسودن **مصرع** هزار بار به از بود نست نابودن • دمنه

دمنه ایتدی ای برادر فی الواقع کلام حقی تبلیغ ده تقصیر اتمدک • و شرط نصیحت خواخوانی اداده
تهاون بیورمدک • ولیکن شرهٔ نفس و غلبهٔ حرص و تمنای جاه عقلمه غالب اولوب • فکر عواقب
کارکر اولمدی • و پردهٔ غفلت و حجاب غیرت بصر بصیرتمی بستر ایدوب • زواجر نصیحتک قلبمده
اثر قیلمدی • بو امرک وخامت عاقبت • و شآمت خاتمتنه جازم ایکن اکا شروع اتدم • و جمیع
خطر و ضرری قبول ایدوب بو طریقه کتدم • اول بیمار کبی که مخالف غدانک ضررینه واقف ایکن
اشتهاسی مقتضاسی اوزره عمل ایدوب کندو مزاجین بوزر • و بلاکنی آرزو ایدر • پس بوم مقوله
کمسنه یه متابعت هوا و مطاوعت اشتهادن اباء ایتمیه • هر نه ادبار که اقبال قیله • و هرنه بلایه که
مبتلا اوله تحمل لازمدر که اگر شکایت ایدرسه سمان کندودن شکایت • و کندو قباحتن

حکایت ایدر • **بیت**

من ناله زبیگانه ندارم که دلم را
هر غم که رسیدست هم از خویش رسیدست

کلیله ایتدی عاقل اولدر که هر امرک فاتحه سندن
خاتمه سینه ناظر اوله • و بر تخمی اکه دین برین • و بر نهالی دکمه دین ثمرین • ملاحظه قیله تا اول عملدن
پریشان اولمیه • که اول پشیمانلق موجب ملالت خاطر احبا • و اول پریشانلق سبب جمعیت
دل اعدادر • دمنه ایتدی ای برادر کشی بی خصم اولمق دون همتلر صفتیدر • و همیشه راحت و رفاهیت
سمت بی حرمتلر حالتیدر • صاحب همت عالی اکثر صعب خطرلردن و کلی ضررلردن خالی اولمز **نظم**

گر بچوگان هوس بردن توان گوی مراد
پا درین میدان نهی اول زسر باید گذشت

کلیله ایتدی دولت بی ثبات و جاه بی بقا • اندن بو قدر درد و بلا • و رنج و عنایه دکرمی و فی الجمله
عقلی اولان کمسنه محراب عبادتخانهٔ رحمانی قویوب خدمت آستانهٔ سلطانه باش اکرمی •
دنیای غدار • و دولت ناپایداره • اعتنا و اعتبار اتمسک حالیا خلاب عذاب • و گرداب
عقابه گرفتار اولمزدک • دون حقد و حسد بذرین اکمسک • بو کون بر محنت و غم کبت
حاصلین کیتورمزدک • دمنه ایتدی راست سویلرسین • بو زهری بو شربته بن تعبیه اتدم •
عاقبت انی احتسم کرک • و بو تخم بلای زمین حالمه کندو المله اکدم • ظاهر بودر که بیته انی بچیسم کرک •
دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر **ه** کای نور چشم من بجز از کشته ندروی
کیمک که اکدوکی زهر کیا • و بذرها بلادر • اندن کل اکمین و نی شکر توقع اتمک تمنای باطل محققدر که

رشتهٔ صلاح حال منقطعدر نه سر رشتهٔ تدبیر ایله کره تقدیر منحل • نه آیینهٔ اندیشه ده چهرهٔ خلاص
کورنمک محتملدر • تحقیق بلدم و عین الیقین مشاهده قیلدم که کوهر شاهوار دولت مخاطرهٔ دریای
محنته دکمزمش • بس

بس آبیان می نمود اول غم دریا بهبوی سود
غلط کردم که یک موجش دو صد کوهر نمی ارزد

کلیله ایتدی چاره
بو ورطه تدبیردن نه شرط تدبیر ایله خلاص فکر ایدرسین • و نیچه ممردن راه نجاته ظفر ملاحظه
ایدرسین • دمنه ایتدی • بیت

درتنکنای عشق تو جستن ره خلاص
مشکل توان که رخنهٔ تدبیر بسته اند
اکر بود که کشتی حیات کرداب بلا کده غرق
وکار ربار بقا نار بوار فنا ده حرق اوله • نیس کرکدر که زبون اولوب ضعف قلب کوسترمیم بو نا
ممکن اولدوغی قدر حیله و مکر و تدبیر و فکری دریغ قیلمیم بکا اصل خوف کلی سنک جهتکدندر که منا
سن بنمله متهم اولمیسین • و بنمده اولان علاقهٔ اخوت سببی ایله ورطهٔ محنته دوشه سن اکر عیا
باالله سکا تکلیف ایده لر که کیفیت حالی بلدوککی تقریر و بیان ایده سن • اول وقت بکا
ایکی نوع بلا و مشقت متوجه اولور • اولا بوکه بنم جهتمدن سکا رحمت متطرق اوله • و اسباب
حضورک خوشهٔ پروین کبی مجتمع ایکن بنات النعش وار متفرق اوله • ثانیا بوکه من بعد بکا امید
خلاص قلمز • زیرا که سنک صدق کلامک خاص و عام • و کافهٔ انام میاننده روشن و هویدا در
و پسندن که بقای افعال و اقوالک قواعد صدق و صیانت • و دعایم دین و دیانت اوزره مبنی در
کتمان شهادت احتمال محالدر • بو تقدیرجه برزمانمز بینمزده ملاقات یوم مکافاته میسر اولور
و مصاحبت عرصهٔ عرصاتده وجود بولور • کلیله ایتدی ای دمنه دیدککک کبی واقعا بن عقابن
عقابه صبر ایدوب شکنجهٔ سیاسته پنجه طوتمزم • و حق صریحی کتم ایدوب خانهٔ خیانتی تعمیر دیوا
صدق و استقامتی هدم ایده مزم • صور مدینهٔ فی واقع حالی بنم مذهبمده اعلام ایتمک لازمدر
بو قندهٔ که مناقشه و مصادره احتمال اوله • صلاح بودر که کناهکه اعتراف ایدوب صادر اولان
جرایمه اقرار ایده سین • و نفسکی شرط توبه و انابت ایله کرداب عذاب آخرتدن خلاص قیلاسین
که عین الیقین معلومدر که بو قضیه ده سنک انجامک هلاک اولسه کرک • چون چنکال اجل دنیادن
رها محالدر • باری کندوکی چنکل عتاب و عقاب عقبایه کرفتار ایتمه • و چون حجنه فاده شراب

شراب تلخ عذاب تجرع ایتمک مقرردر باری دار الملک بقاده شوراب عقابدن چاشنی طتمه
دمنه ایتدی بو خصوصده تامل ایده ین ان شاء الله خاطره خطور ایدنی بی قصور حضور
موفور الحبورکه عرض ایدوب بو بابده هرنه حیله که تمسک ایدم سنک اشارتکمز اتمیم و بو
مظنوندن خلاصه هرنه طریقله که کیدم سنک اجازتکمز کتمیم • کلیله مهموم و مغموم دونوب
کندی وثاقنه واروب اندوه ایله محموم اولوب بالین ملامته باش قویوب یاتدی او کیجه صباحه دک
تملل و اضطراب ایدوب علی السحر نقد جانی مقتضای اجله تسلیم و روان ایتدی • مصرع

رفت و چندین آرزو باخاک برد

اما اول زمانده که کلیله و دمنه میاننده
بو قدر مباحثه و محاوره واقع اولدی • سوابقدن بری بنی زندانده محبوس اولوب
بر کوشه ده یتوردی • جاری اولان ماجرای نقیر و قطمیر اشتدی • و وقت فرصتده کرک
اوله دیو واقع اولان کلماتی خلط و خبط حفظ و ضبط ایتدی • مصرع

هر سخن وقتی و هر نکته زمانی دارد

چون صباح اولدی شیر زرین چنک
شاه سیارکان چشمهٔ زمرد رنک آسماندن نمایان اولدی • و دمنهٔ تیره روی سیاه
نامهٔ شب • زنداندن خفاده پنهان اولدی • بیت

کورندی طرهٔ شبنم دل پروز
جمالی اولدی آفاقک دلفروز

بینه مجلس مظالم قایم اولوب • قضاة احضار اولندی • و ما درشیر حدیثی مبرهنی
اعاده ایدوب ایتدی • ای جان مادر ظالملری ابقا مظلوملری قتلدن بدتردر •

وبدکردارلره اسائت ده برابردر
منصر کوضع السیف فی موضع الندی
وو ضع الندی فی موضع السیف بالعلی
نکویی با بدان کردن چنانست
که بد کردن بجای نیک مردان
هر کیمسه که قادر اولوب بر فاجری فجوردن
زجر • و بر ظالمی ظلمدن حجر ایلمیه • فسق و ظلمده انکله شریک • و عقاب عقبی انکله مشارک
اوله • من اعان ظالما سلطه الله علیه • و عیدی انوک حقنده ظهوره کله • بیت

بد مکن و بار بدان هم مشو
وز بد کس خوش دل و خرم مشو

شیر قضاته بیوردی تا دمنه نک قضیه سینی فصل ایتمه ده تعجیل ایدوب • خیانت و دیانتی

احسان نیکوکارده

سركون نصادر اولورسه على التفصيل پايهٔ سرير اعلايه عرض ايده لر . پس اشراف انام
وقضاة وحكام وخواص وعوام . اول مجمع خاص ومحفل عامده حاضر اولوب قاضي
القضاة حضار مجلسه متوجه اولوب . ايتدي ملك دمنه نك حالني تفتيش وتجسس اول
متهم اولدوغي خصوصي تفحص وتفحص ده حددن زياده مبالغه لر ايدوب . بيوردي كه تا بو مهمك
چهره سي غبار شبهه دن معرا اولميه . مهم آخره تعرض اولنميه . واونك حقنده امضا اولنان
حكمده لازمدر كه شرط عدالتي مرعي طوتوب . جادهٔ انصافدن جانب اعتسافه ميل و
انحراف قلنميه . پس هر بريكزه واجبدر كه بو بابده نيه واقف ايسه كتم ايتميوب
اظهار ايده سز كه بونك ضمننده اوچ كلي فايده مندرجدر . اول بو كه حقه معين
وظهير اولوب لواء كلمهٔ صدقي اعلام ايتمك سم دين وشريعت ده قدر تمام . ديكرمن
مروتنده حرمت بالا كلام واردر . ايكنجي بو كه بناي ظلمي تعميق وخانهٔ پستمي تعميق در
واهل تلبيس وتزويري پايمال وارباب غدر وخيانتي گوشمال ايتمك موافق رضاي خالق
وملايم طبايع اشرف خلايقدر . اوچنجي اصحاب جور وفساد . وارباب غدر و
افساددن خلاص اولمغك نفعي كامل . وفايده سي كافهٔ انامه عام وشاملدر . چون
كلام قاضي آخر اولدي . حاضر اولان جمله وحوش . ساكت وخاموش اولوب هيچ بر
جانبدن جواب اكر خطا اكر صواب . صادر وظاهر اولمدي . زيرا كه دمنه نك بو
فعلنه جازم دكلرايدي . كمان مجرد ايله بو كلامه اقدام ايده مزلر ايدي كه مبادا
انلرك قوليله بو حكم مرتبهٔ امضايه يتيشه . وشايد كه خلاف حق بر كلمه ترقيم معصومه
باعث اوله . چون دمنه بو حالي مشاهده ايتدي . باغ ارم كبي كوكلني خرم طوتدي .
اما غمگين ومسكين صورتن كوستروب يوزن رسم ايدوب . ايتدي اي اكابر دين ودولت
واي مشاهير ملك وملت . اكر اول اسناد اولنان تهمتدن ساحهٔ ذمتم بري اولمسه سزك
بو سكوتكزله كوكلم شاد اولوردي . وبو بابده واقع اولان سؤاله جوابده خاموش اولمغكز ايله
بوينكو كوكلم اوي اباد اولايدي . بو بيگناه اولدوغمه بو دلالدر كه جمله كوزك زباني بو خصوصده
لالدر . اما بي جرم اگر مقدوري مقداري كندو امرنده سعي ايلمسه معذور دكلدر . بن سزه

يمين تكليف ايدوب تكليف ايدرم كه سزدن هر كيمسنه كه بو تهمتدن كلي وجزوي واقف
اوله كتم ايتميه سويليه . اما واجبدر كه جانب اعتسافدن اجتناب ايدوب طرف انصافي
رعايت ايليه . زيرا هر كيمسنه نك قولي آخر كه قتلي بنده نفس قاطع شمار سنده اوله .
لازمدر كه مبناي شهادتي ظن واهي . ووهم باطل اوزره اولميوب . صدق وافي ويقين كافي
اوزره اوله تا اذا رأيت مثل الشمس فاشهد . موجبيله عامل اولوب . اداء
شهادتك جزاسي عاجلده وآجلده اكا حاصل وواصل اوله . سرا حدكه بني طرح شبهه وكمان
مجرد ايله معرض تلف . وموقع بلا كرده اول جزاي بوله . واول بلايه مبتلا اوله كه اول
طبيب بي علم وعمل اولمشدر . قضاة استفسار ايتديلر كه نيجه اولمشدر اول

حكايت

دمنه ايتدي روايت ايدرلر كه بر طبيب وار ايدي . پيرايهٔ تجربه دن
خالي . وسرمايهٔ دانش ودرايه دن عاري . بو جمله ايله خلقه طبابت ايدوب . فن طبده
دعواي حذاقت ايدردي . اگرچه كه بيمارخانهٔ عالمده اولدخي طبيب ايدي . اما علمدن بي بهره
وعملدن بي نصيب ايدي . تشخيص امراض ابدانده بر مرتبه ده نادان ايدي كه صداعي نقرسدن
تمييز قيلمزدي . وتركيب معاجينده بر مشابه ده جاهل ايدي كه ترياق فاروقي سم هلاهلدن فرق
ايده مزدي . ومعرفت ادويه ده طبايع عشب ومقادير وعقاقيردن غافل . وكميت
اغذيه وكيفيت اشربه دن تمام لا يعقل ايدي .

بيت

بد علاجي كه هر كه چهرهٔ او ‏ ديد ديگر نديد روي حيات

اول شهرهٔ دهر . بر شهرده جهالت دكانن آچمشدي . ومزارع اعمار ناسه هلاك
تخمين صاچمشدي . وصحيح وعليل وعزيز وذليل . اول طبيب جاهلك شربتن ايچمشدي
ناموافق علاج ايله عمارت اعمار خلايق خراب ايدي . وقبض ارواح ونقض اشباحده
كويا ملك الموتدن قايم مقام ونايب مناب ايدي .

با وجود قابض ارواح همچو او طبيب ‏ هيچ حاجت نيست كس را قبض عزرائيل را

اول شهرده بر طبيب لبيب وار ايدي كمال هنر ايله آراسته . ويمن معالجه وبركت دم وقدم ايله
پيراسته . دمي دم عيسي كبي جانبخش . وقدمي قدم خضر كبي كلكش

قطعه

گر خواستی بکند ونفس آفت دوار | زایل شدی زکنبد دوار بی ثبات
یمن قدم جنانکه بباغ ار درآمدی | دادی زبرنج رعشه سفیداج رانجات

نه که عادت روزکار ستمکاردر که همیشه هنرمندلرا نوک نواله خوان احساندن بی نوا • ولی هنرلر موایدِ فواید بی کراندن امتلادر • • •

هنر نمی خرد ایام زان شکسته دلم | کجا روم بتجارت بدین متاع کساد

بو جالینوس عصر وبقراط دهرک طالعی نحوست وتراجعه یوز طوتوب • کوکب نور باصره‌سی کسوف ضعفه مبتلا اولدی • وعلی سبیل التدریج اول عزیزک چشم جهان بینی مشاهدهٔ روز روشن • وتماشای طرف کلشندن قالدی • تا اول زمان که چشمهٔ چشمی عین نور ونور عینندن دور اولوب کوشهٔ کاشانه‌ده عین انساندن انسان عین کبی مخفی ومستور اولدی •

چون اول طبیب عالم فریب بر مقتضای | جو بیشه تهی کردد از نره شیر
شغال اندر آید به بیشه دلیر • | میدان علم ابدانی مدعیلردن خالی کوردی

صنعت طبابتده دعوی خلافت اتمکه آغاز ایدوب • اول ولایتده طبیب مسلم • وحکیم محترم اولدی • ومعالجه‌سی افواه انام • والسنهٔ خاص وعامده • شهرت کاذبه ایله اشتهار تمام بولدی •
پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن
بسوخت عقل زحیرت که این چه بوالعجبیست
شهریار شهرک کر بر دختری واریدی • که مطلع ملاحتدن انک کبی بر آفتاب دخی طلوع ایتمامش ایدی • وعطار صبا چین زلف مشکبار کبی بر نافهٔ تاتاری کورمش دکل • • •

فرشته خوی پری رو حور عشوه | بدر وارابش وطاوس جلوه

اول سروازاده‌یی کند ونک برادرزاده سینه نامزاد ایدوب آیین شاهانه وعادت خسروانه اوزره عقد نکاح • وسور زفاف بیوروب • •

ماهه ایتدی آفتاب سنلی مهمان | زهره ییله مشتری ایتدی قران

اول ایکی اختر سعدک مقارنتندن صدف رحمده بر کوهر شاهوار منعقد اولوب اول سرو رفتار وشکر کفتار • هنکام وضع حملده بر عارضهٔ دشواره کرفتار اولدی • ناچار معالجه

دکل

معالجه‌ایچون اطبایه مراجعت ایدوب اول طبیب نابینی حرم پادشاهه دعوت ایتدیلر وعرض مرضی انکا عرض ایدوب بر موجب اذا الم بک المرض فالمعالجة فی المعالجه‌ده معالجه التماس ایتدیلر طبیب حاذق دخی مریضه موافق علاج تدبیر ایدوب ایتدی بر دوا وار ولیکن وامیسر در که مهران دیرلر • شویله که اندن بر دانق مقداری سحق ایدوب حریردن کچوره‌لر • وبر زمشک میی وعود قماری ایله خلط ایدوب • قند ایله شربت ایدوب ایچوره‌لر • فی الحال مرض مزبور اندن زایل اولوب • شفای کلی حاصل اوله • بو دارو کرچه قلیل الوجوددر • اما شربتخانهٔ همایونده بالفعل موجوددر • نقرهٔ خامدن بر ظرف ایچره تعبیه اولنمشدر • وانکا زر خالصدن بر قفل اورلمشدر • لیکن انکا ضعف بدن سببی ایله ایلیشمک میسر دکلدر • اول زمانده طبیب نادان دخی حاضر ایدی • ایتدی اول دارونک اسمی و رسمی ووضعی وحرفی فقیره معلومدر • واول اخلاطک ترکیب وترتیبی حقیرک نظرنده معدوددر بر موجب فرمان شاهی شربتخانه‌یه واروب حقهٔ مزبوره‌یی • صفت مذکوره اوزره حقه‌لر متعدد ایدی • داروی مذکوری تمیزده عاجز قالدی • وتشخیص ایتمدین اول حقه‌لرک برینی الدی اتفاق اول مهران دیدکلری دارو دکلدی • بلکه بر مقدار زهر هلاهل ایدی • که شاید مهم اوله دیو اول ظرفده محفوظ ایدی حقه‌سی اچوب ایچنده اولان زهری سایر اخلاط ایله خلط ایدوب • و صفت مزبوره اوزره شربت ایدوب مریض مذکوره ویردی • مریض چون اول زهر تلخی نوش ایتدی جان شیریندن ال یویوب • تماشای عالمدن کوز یوموب غوغای جهانی فراموش ایتدی •

کوزین یومدی تماشای جهاندن • | فراغت بولدی غوغای زماندن •

ملک اول حالی مشاهده ایدیجک سوز فراق آتش تاثیردن • شعلهٔ آهی فلک اثیره یتشدردی • وبیوردی تا بقیهٔ شربتی اول طبیب نادانه ایچوردیلر • انوک دخی خرمن حیاتن کوبندروب • چراغ روحن سوندروب • منزل وجوددن وادی عدمه کوچوردیلر •

نیکو مثلیست این که هر کو بد کرد • | بد با دیکری نکرد هم با خود کرد •

بو مثلی کتوردم تا بیله‌لر که هر بذر عمل که زمین جهل اوزره زرع اولنه بر مراد ویرمک میسر دکل وهر تیر قضا که کمان کمان مجردن کشاد بوله هدف صوابه ایرمک محال ومتعذر حصار

مجلس دن بری سی ایتدی ای دمنه خبث سیرتنک خواصه واضح اولوب سریرتنک عوامه ظاهر
وسقامت طبع واعوجاج مزاجکه شکل وقیافتنک برهان باهر. قاضی القضاة ایتدی بو
مجملی تفصیل لابد. وبو دعوایه اقامت دلیل لازمدر. که بلا بینه کلام بی فروغدر. ودعوای
مجردک اکثری دروغ. اول کمسنه ایتدی علمای فراست شعار. وحکمای حکمت اشتهار
بیورمشلردر که هر شخصک که قامتی قصیر. وعین یمنی سی یسری سندن صغیر اولوب کوزلرینده
حرکت واختلاج دایم. وبورننه انحراف واعوجاج لازم اوله. وکوزلری ایچرو کیره والتی
داشره چیقه. ومتصل تقلیب حدقه ایدوب همواره اشغه بقه البته انوک ذات نامبارکی
مجمع فساد ومکر. ومنبع حیله وغدر اولمق مقرردر. علامت مزبوره تمامها بونده موجوددر
وامارت رشد وخیر ناصیه حالندن مفقوددر. دمنه ایتدی احکام الهی ده امکان میل ومداهنت
ممتنعدر. واول حضرتنک افعالنده گمان سهو وغفلت. وخطا وزلت محال. بیت

غلط وسهو بر من وتو رواست	بر جهان آفرین غلط نه رواست

بو دیدکک علایم دلیل حق وبرهان صدق اولمق میسر. وانوکله صدقی کذبدن وصوابی
خطادن فرق ایدوب. حقی باطلدن تمییز ایتمک متصور اولسه. خلق عالم اظهار حقده
شاهد ویمینه محتاج اولمزلردی. قضاة دخی محاکمه ومرافعه دن آسوده اولوب غوغای
خصمایله باشلرین آغرتمزلردی. بوندن غیری لازم کلور که هیچ بر نیکوکار ثنا ومدحه لایق
وبر بدکردار قدح ومذمته مستحق اولمیه. زیرا که بالضروره معلومدر اول مخلوق که بو علامتلر
حین آفرینشده انوک صفحات فطرتنده مرقومدر بو علامتلرک لوازمینی کندودن دفعه قدرت
نهاد خلقتده معدومدر. پس بو حکمه که سز بیوردیکز لازم کلور که اصحاب خیر و
حسنات ثوابله مجازات. وارباب شر وسیئات عقابله مکافات اولمق صفحات
احکام شرع وعدلدن محو اوله. وبو خیانت که نعوذ بالله بکا تهمت اولنور بو علامتلر
مقتضاسی اولوب دفعی حیز امکانده اولمسه انوک سببی ایله بکا مناقشه وعتاب اولمق گرک
ذکلکه مصادره وعقاب اولنه. بیت

مکن درین چمنم سرزنش بخودرویی	چنانکه پرورشم میدهند می رویم

پس بن سنک فتواکله بو بلادن قورتلدم

قورتلدم. وبو مقدمات موجبنجه بو ورطه دن خلاص اولدم. جهالتوکه برهان باهر وحماقتکه
دلیل ظاهر بو کفایت ایتمزمی که بو اصل افاضل بیننده که هر بری مجمع فضایلدر. وبو مختلین
اماثل مجلسنده که هر بری رؤیت کامل. ورای شامل ایله میان حق وباطلی سیف صارم
کبی قاطع وفاصلدر. دعوای دروغ. وکلام بی فروغ. وقول بی حجت. ومدعای بی بینت
جرأت ایتمکله غایت جهل ونهایت حقد وغباوتک اظهار ایلیدک. بیت

پیر خرد از طرح سخن رانی تو	دانست که تا کجاست نادانی تو

چون دمنه کلامنه بو وجهله آب وتاب ویروب. کلام خصمه بو نسق اوزره جواب
ویردی حضار مجلسک هر بری. صموت کالحوت. ودرج دماغلرینه مهر سکوت اوروب
مقابله ده بر حرف کلامه اقدام ایده مدیلر. قضاة بینه دفع مجلس ایدوب امر ایتدیلر
تا دمنه یی قید وبندله زندانه ایلتدیلر. وماجرایی تقریر وتحریر. حضرت شیره تقریر ایتدیلر. بیت

ایلادوب دمنه یی زندان انجمنه	قودیلر کلبه احزان ایچنه

چون دمنه زندانه کیردی کلیله نک بر دوستی واریدی که اکا روزبه دیرلرایدی زنداندن
اوکندن کیچوب کیدر کن. اتفاق دمنه نک کوزی کوزنه راست کلدی. حضورنه دعوت ایدوب
ایتدی ای یار عزیز چیلی زماندر که احوال کلیله دن خبردار دکلوز. امیدوارایدک که ایام محنتده
احیانا بزی کوره یدی. وبو بدحال ومنکسر البالک پریشان حالین صوره یدی. بیت

یار محنت دمنده یار کرک	غصه وقتنده غمکسار کرک

سن انده نه خبر بلورسین. وکلمه وکیمی نه وجهله توجیه ایدوب. احمالنه نه طریقله اعتذار قیلورسن
روزبه چون کلیله نامن اشتدی. درون دلدن بر آه جانکاه ایتدی. وفوارهٔ دیده کریاندن

سیلاب سرشکی روان ایدوب ایتدی نظم	دل تشنه از دست دوست راحت جوم
نطق فرو بست حال دل بکه کویم	دمنه روزبهک طبطاب واضطرابندن

پر التهاب اولوب کیفیت حال وسبب ملال وانفعالین صورنجک روزبه ایتدی قطعه

جانهای بسوخت زهجران همدمی	مجروح سینه ام ونداریم مرهمی
چون شمع سوخت رشته جانم زتاب دل	وز سوز سینه می نتوانیم زد دمی

ای دمنه اول یار کرامی سر منزل فنادن دار الملک بقایه رحلت ایتدی وقلوب اخوان ویارانه داغ

هجران قویوب کتدی • بیت

در دست غم هجر کرفتار بماندیم | ای همنفسان آه که بی یار بماندیم

دمنه چون کلیله نک وفاتی خبرین اشتدی • بیهوش اولوب کندودن کتدی نیجه زمان مدهوش یاتدقدنصکره عقلی باشنه کلوب • بحر کبی جوش وابر کبی خروش ایتدی • وقطرات حسرات جراتی • بیت

کنتوا تر الدر من الضرع • | وتعاقب الذیل علی الدرع •

چهره سینه روان ایدوب سوز وناله جانکدازایله بو نوحه یه آغاز ایدوب ایتدی قطعه

درد اکه بیخ کلبن شادی بریده کشت | واحسرتا که شاخ طرب بار ور نماند

ای دل فغان برآر که جان از بدن برفت | ای دیده خون ببار که نور بصر نماند

دمنه چون جزع وزاری وفزع وسوکواری مرتبه افراطه ییتشدردی • روزبه پند ونصیحت وتسلیه وتعزیه یه باشلیوب ایتدی • ای دمنه معلومک دکلمی که موقع دیوان ازل افراد آفریده دن هر دانک منشور حیاتن طغرای اجل ایله مرقوم قیلمشدر • ونقاش صور کاینات نقش ثباتی صفحات ممکناته • کل شیء هالک الا وجهه کلکیله سلک شهوده چکمشدر • استاد کارخانه قدم مراحد که قبای بقاسین طراز عدم ایله مطرز اتمشدر • معمار معموره جهان هر موجودک بنیان وجودینه اساس فنا وزره بنا اورمشدر • شعر

تا فلک معمار این معموره شد بی خارغم | یک کل شادی بباغ زندکانی کس نیافت

کلستان عمر را در مرغزار روزکار | نوبهاری خالی از باد خزانی کس نیافت

بو بر شربتدر که عموم زمره ایچمک لازم در • وبو بر بار محنتدر که جمله موزه چکمک واجب • بو زخمه صبر دن غیری ایله مرهم ممتنع • وبو داغ عضاله داروی تحملدن غیری ایله دوا محالدر

صبوری ضرورست کین درد جان را | بغیر از صبوری دوایی نباشد •

دمنه بو کلماته فی الجمله متنصح ومتسلی اولوب • ایتدی ای روزبه بو ماتمده نه قدر که جزع وفزع اتدم • وفغان وفریادی مرتبه افراطه ییتشدردم • سنوز حقدار واجبده مقصرم • که کلیله نیجه مشفق یارم • وناصح برادرم ایدی • جمیع حوادثده اکا پناه ایدردم • ومحدثات

محدثات روزکارده انوک رای وتدبیر ونصیحت دلپذیری ایله استظهار ایدردم • دل شوریده بر خزانه ایدی که هر نقد اسرار که انده ودیعت قونلسه دست دزد روزکار عیار اکا وصول بولمزدی • وجاسوس زمان چند انکه انوک هر امنده دوران قیلسه شمه سینه مطلع اولمزدی • دریغ وهزار دریغ که اول یار مهربان سایه شفقتن بندن دور اتدی • وحیف وهزار حیف که زندان خانه دنیاده بی رفیق وهمدم • وبی انیس ومحرم بنی قودی کتدی • بیت

با که کویم راز دل چون محرم رازم نماند | چاره سازی چون کنم چون یار دمسازم نماند

من بعد بکا نعمت حیاتدن نه لذت • وچاشنی زندکانیدن نه حلاوت میسردر • اکر بو ستمکار افهام عوام نامه که اولئک کالانعام بل هم اضل مفهومی اوزره حسب حالیدر • بعض خیالات واوهام خطور اتمک احتمالی اولمسه • سماندم کندومی تیر غم وتیغ الم ایله اولدررردم • وتنهالیق رنجندن وبیکسلک دردندن قورتلوردم • زیرا بو ورطه محنتده که بن کرفتار اولدم • بر یار صافی نیت • وصادق عقیدتک • شرط مظاهرت • ومبر معاونتی وطبنجه کنار خلاص کورمک محال • وساحل نجاته ایرمک نه احتمالدر • بیت

این دم از کوی امید آواره می باید شدن | چاره چون از دست شد بیچاره می باید شدن

روزبه ایتدی ای دمنه اکر کلیله نک شمع بقاسی باد فنا ایله مرده • وکلبرک حیاتی هوای بادیه مرکله پژمرده اولدیسه بحمد الله که سایر یارانک نهال اختصاصی تازه وسرسبزدر • بیت

غم مخور کرزین چمن شاخ کلی پژمرده شد | روی نسرین تازه است وجعد سنبل تابدار

دمنه ایتدی راست سویلرسین لقای ذات شریفکله مرحالک تدارکی میسر • ووجود منیف لطیفکله مردلکک تلافیسی متقرردر • من بعد کلیله کبی بنی صادق یارک ومشفق برادرک بیل لطف ایدوب سنده بنی خدمتنه قبول قیل • روزبه نشاط تمام • وانبساط مالاکلام ایله قدم خدمت وزره قیام ایدوب ایتدی بنی بو سمتله رهین منت ایدوب لوای قدرمی ذروه رفعته ییتشدردک • بلزم که بو دل وفادارم بو عنایتک عذرنک عهده سندن نیجه کله بیله ونیم زبان شاکرم بو نعمتک شکر ینه نیجه شکربار اوله • پس بر بریله مصافحه ایدوب • خلوص نیت • وصفای طویتله صفقه عهد صداقتی تجدید • وپیمان وایمان ایله قواعد عقد اخوتی تأکید وتشیید ایتدیلر • بعده دمنه

ایتدی فلان موضعده کلیله ایله بر دفینه مزوار در. اگر طلب کنجه قدم رنجه بیوروب انی بولمق امیددر که دنیاده سعیک مشکور و عقباده مثاب و ماجور اوله سین. روزبه نشان ویردوکی مکانه واروب دفینه بولوب کتوردی. دمنه کندو حصه سین افراز ایدوب کلیله نصیبین روزبه ویردی. والتماس ایتدی که هرگاه که بارگاه شیره واروب اول درگاهده اسرار و اخباردن هرنه دن خبردار اولورسه انی آگاه ایده. روزبه دمنه نک مأمولنی قبولده مجهودنی مبذول قیلوب تا دمنه نک وفاتی زمانه دک شرط معهودی مرعی و عهد مشروطی معمول طوتدی. مصرع شرطست که شرط را بپایان ببرند. برگون علی الصباح مادر شیر کلوب مجلس گذشته دن خبر صوردی. شیر دخی صورت قضیه نی اول وجهله که قضاة عرصه عرصه تمهید ایتمشلردی حسن تقریر ایله آیینه ضمیر مادره تصویر ایتدی. مادر شیر دمنه نک هر سؤالنه صورت صوابده جواب ویردکین ... وکلماتنک آب وتابنه شیرک انجذابندن حجاب وار سیلاب اضطرابه. و شرر مثال آتش التهابه دوشوب. ایتدی اگر بو بابده کلام راسته اقدام ایدرم. سخن راست درست اولدوغی اجلدن بحکم الحق مر کام رای ملک آرای ملکیه تلخ گلمک گرک. واگر اهمال و اغماضه رخصت ویرم جانب شفقت و صفاوت مادرانه مهمل و نامرعی قلمق گرک. شیر ایتدی فرع و اصل انواع مناصحته میل و محابا. و ستر و مدارایه رخصت یوقدر. سنک کلام نصیحت انجامک بی شبهه شائبه تهمت. و مظنه غلطدن دوردر. و کلام ناصح مشفق. درست اولدوغی جهتدن هرنه قدر درشت اولورسه معذوردر. مادر ایتدی حال بو منوال اوزره اولنجق ملک کذبی صدقدن و باطلی حقدن فرق ایتمیه و کندویه خیری شردن. ونفعی ضرردن تمییز قیلمیه. دمنه فرصت بولوب فتنه لر پیدا قیله که افهام ثاقبه انوک تدارکندن قاصر. و رای صایبه انوک تلافی پسندن عاجز قله. شیر ایتدی مادر مهربانمدن دلرم که بو کون بونده حاضر اوله. واحوال دمنه یه عین دقتله ناظر اوله. که شاید مهم دمنه انوک حضورنده فیصل بوله. پس فرمان شیر بونک اوزره جاری اولدی که رسم سابق اوزره حکام ابتر جمع اوله. و مجمع عامه ده دمنه نک تفتیشی امرنده اهتمام قیله لر. برموجب فرمان. اشراف واعیان. واکابر وارکان دیوان شیرده مجتمع اولوب قضاة

پسر زدن

قضاة سمان فصل و زسابقی مکرر قیلوب. حضار مجلسدن دمنه حقنده شهادت طلب ایتدیلر. هیچ کمسنه انوک بابنده بر کلمه سویلمدی. وخیردن و شردن بر کلمه بیان ایلمدی. قاضی القضاة دمنه یه متوجه اولوب. ایتدی اگرچه که حاضرلرک ظاهر حالی سنک استقامتنکه دالدر. اما باطن حاجتلرسی چیانتوکه متفق المقالدر. بو حالده سنکا بو طایفه مسانده احتمال بعیدکی تصور محالدر. حالا سنک صلاح حال و مالکه الیق و اوفق بودر که گناهکه اقرار و جرمکه اعتراف ایدوب شرط توبه و انابتله نفسکی ورطه عقوبت آخرتدن خلاص قیله سین. و سکا مرکدن غیری احدی الراحتین حاصل اولوب. ایکی مرادک بر سینه واصل اوله سین. یا بودر که خلقی محنت شرکدن خلاص قیلاسین. یا بودر که سن بو زندان نکبتدن خلاص بوله سین قطعه

زیرکان گویند کاندر مرگ نوع راحتست
گفته اند آنکس که میرد از دو بیرون حال نیست
یا کم آزاری نکو خلقی که اهل روزگار
گر نکو کارست از این زندان محنت وا رهد
وز بیان این سخن بر خلق منت می نهند
یا بدی باشد که خلق از جور او مکر جهند
مهر او ورزند و او را در دل خود جا دهند
گر بد اندیشست خلق از محنت او وارهند

بوندن غیری ای دمنه شویله که گناهکه اعتراف جایزگوره سین ایکی فضیلت عظمی یه دخی فایز اوله سین. اولا عقاب عقبا خوفندن عذاب دنیایه رضا ویروب. دار بقا و سرای صفاییی. فنای فنا و فضای عنا اوزره ترجیح ایدرسین. ثانیا حسن تقریر و لطف تعبیرده بلاغت و زبان آورلکده. و سخن گسترلکده بر اعتنا کون کبی ظاهر ایکن. و هر سؤاله بی نظیر جوابلرک حاضر ایکن. و هر نکته یه دلپذیر اعتذارلره قوت تامه ایله قادر ایکن جانب اعتسافدن جناب انصافه میل ایدوب. طوعا لا روعا گناهکه اعتراف ایتمکله سنک فضل و جلالت و شهامتنک. و فرط صلابت و صرامتنک بین الانام. علی مرور الشهور والاعوام. اشتهار تمام بولوب. بو روزگار غدار ناپایدارده. کردارنک و ذکر جمیل یادگار قوره کیدرسین. ای دمنه ارباب عقل صحیح قتنده بو مکشوف و واضحدر که نیکنا ملیغله ممات. هزار بار بدنا ملیغله حیاتدن مرغوب و راجحدر. مت

حیاتدن مرغوب و راجحدر مت
بهتر از زندگی به بدنامی
مردن کس به نیک فرجامی
دمنه ایتدی سجاده نشینان محراب

شریعت کمان کمان ایله تیر قضایی هدف مضایه کشاده ویرمشلردر • وان بعض الظن
اثم • مضمونندن تغافل ایدوب بی حجت ظاهره • ولی بینهٔ باهره برحکمی نفاذه یتشدرمشلردر
فرض ایده لم که سز بر امر غرض رویت حق صریحدن مانع اولوب جمله کوزک قلبنده بنم
حقمده سوء ظن واقع اوله بن کندو حالمی بیلورین • وعین یقین ایله برأت ساحتمی
معاینه قیلورین کشی کندونک بنیان جزم ویقینی • آخرک مبنی تخمین وسهم وتخمینی ایله هدم ایتمک
نه قاعدهٔ شرع قویمه موافقدر • نه ضابطهٔ طبع مستقیمه مطابق • باوجود سز بنم حیاتمه
ظن غالب دعوا ایدرکن بی نص قاطع قتلمی روا کورمزسز • بن صدق واستقامتمه جزم و
یقینم وارایکن کندو هلاکمه نیجه سعی ایدوب قتلمه نیجه راضی اولم • وان تسلم که اولم عند البعد
نه تأویل ایله معذور اولوب • ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکه • خطابنه نه طریقله جواب ویررم
عین الیقین بیلورم که هیچ برنفسک بنم ذمتمده اول حقی یوقدر که بنم جانمک بنم اوستمده واردر
پس اول فعلی که غیرلر حقنده جایز کورمیم • ومذهب مروتده اکا رخصت بولمیم کندو باکمده
نیجه روا کورم •

مت	
من اگر خویش را نمی شناسم •	نیجه روا کورم •
ای قاضی بو سوزدن فارغ اول که	دیگرانرا چه سان بکار آیم •

اگر نصیحت ایسه بوندن اولی واجبدر • اگر فضیحت ایسه قضایه غیر مناسب • زیرا حاکم
که فصل خصومتده برکلمه سی نص قاطع وسیف صارم مثابه سنده اوله کلامنده هزل و
لغودن اجتناب واجبدر • وخطا وسهودن احتراز لازم • بوعجبدر که حضرت قاضی شیمهٔ دیگر
عدالتله موصوف • واستقامتله مشهور ومعروف ایدی • غالبا بنم شئامت بخت ونحوست
طالعم مقتضاسیدر که بو واقعه ده جانب احتیاطدن مایل وکندونک ظنی وسایرلرک نک
کمانیله عامل اولوب دیدهٔ انصاف واستقامتی علت انحراف وسقامتله باطل اولمشدر قطعه

چراغ دل امیدوارمن باستی	طرب سرای دل هرکس از تو معمورست
روا بود که همه خار خار من باشی	کلی چو تو نشکفتست در بهار جهان

قضاة محکمهٔ دانشوری که قباله فصل کستری وسروری املرک توقیع احکام با احکام ایله
مسجلدر بو مسئله ده بو وجهله فتوی ویرورلر که هر نقد شهادت که سکهٔ یقین ایله آرایش دار

دار الضرب اعتبارده تمام عیار رواج اولمیه • وهرکیمسه که معرفتی اولمدوغی قضیه یه شهادت
ایلیه اکا اول قضا تیشه که اول بازدار [illegible] ... استغفار ایتدیلر که نجات اولمشدر
حکایت دمنه ایتدی روایت ایدرلر که بر مرزبان وار ایدی شرف ذاتله معروف
وکرم صفاتله موصوف **مت**

باادب جانفزا باسخن دل پذیر	باخرد بیکران باهنر بیشمار •

نثر بو مرزبانک بر غلامی وار ایدی که حسن و
لطافتده آفت جان • ولطف وملاحتده فتنهٔ جهان ایدی • لبی آب حیوة کبی نوشین ودهنی
شربت نبات کبی شیرین • دیده سی چشم نرگس کبی پرخواب • طره سی جعد سنبل کبی پرتاب •
یوزی صحن آتش ایدی عارضی آب • فروزان ایدی کویا ماه ومهتاب
جمال وحسن دلربالغله کمال زهد وپارسالغی جمیع ایتمشدی • ورخسار فتنه انگیزین خال
عفت وپرهیز ایله آراسته قیلمشدی **مثنوی**

کنش دشمشدی کلدی سایه سینه	قمر ایرمشدی کلدی پایه سینه
که عکس چشمی کورمایه یوزینی	صویه عرض ایتزیدی کندو زونی
کیجیله مامه ایتمزدی نظاره	یوزین کوره دیو چشم ستاره

بو مرزبانک بخی نهادی وار ایدی • بغایت ناپاک زیاده ناحفاظ وبی باک • نه مردم
دیده سی بیسن اول حرامزاده نظر حرامدن منع ایدردی • ونه آیینهٔ سینه سین اول بدنهاد
زنگار فسق وفساددن پاک دوتردی • غلام مزبور مرزبان مذکورک خدمتنده جوارح
طیوره ناظر اولوب • بازدارلق منصبنه متعین اولمشدی • برکون غلامک تذرو
نظری اول کبک خرامک حسنی شهبازنه ربوده اولوب • مرغ دلی اول مستوره نک
عشقی دامنه کرفتار اولدی **مت**

باز این دل غمدیده بدام تو در افتاد	پس مرغ همایون که بدام نظر افتاد

غلامک شهباز قلبی فی الحال اول همای
آشیانهٔ عصمتک عشقی هواسنه شویله پروازه کلدی که هرباری که دعوت پیغمبر سین
صالدی کلمدی • وهرچند که ساعد عشقی ایله کتورمک دیله دی کتوره مدی • ضروری حلقهٔ
مواصلتی دیرتدی • وباب مصاحبتی فتحه قصد ایتدی • وبازدار هرباره که افسون وفسانه

نژاد بر غلام بد
ص

پركار ايدوب عزيمت تدبير ايله اول پری دايرهٔ تسخيره دعوت اتدی مفيد اولمدی
وهرچندكه اول مرغ همايونك صيدی هواسيله بازحيله پروازه كتوردی شكار وصال نگاره
مجال بولمدی

برو اين دام بر مرغ دگر نه
كه عنقارا بلندست آشيانه *

چون بو طمع خامدن باشه تمام كلدی
ونويد وصاله مجالدن نا اميد اولدی * خبث طينتی وكثافت طبيعتی مقتضاسنجه عرق شريتی
حركته گلوب * قصد ايلدی كه انوك حقنده تير غدری دركمان ايدوب * فضيحتی بابنده كمر
مكری برميان ايده * پس بر صياددن ايكی طوطی الوب زبان بلخی ايله برنه بو الفاظی اوكرتدی
كه بن كدبانو ايله دربانی هم پهلو كوردم * بری سينه دخی بو كلماتی تعليم اتدی كه بنده كوردم عمرمجه
بلماك اولدم * برقاچ كون اول ابتر * دردسر ايدوب * اول ايكی لايفهملره بو ايكی كلمه‌يی ازبر
ايتدردی * بركون مرزبان بزم شراب آراسته ايدوب * مجلس عشرتده اوتورمشدی بازدار
كلوب هديه رسمنده طوطيلری كتوردی * طوطيان شيرين گفتار شكرافشانلغه آغاز
ايدوب همان اول كلمه الفاظيله استلذاذ ايدوب * ونغمات دلاويزی وترنمات عشرت
انگيزی ايله مست نشاط اولوب * طوطيلری حرم حرمنه كوندردی * وخاتونه سپارش اتدی كه
انلره تيمار ايده * وانلرك تعهد حالنه مقيد اولوب كوروب كوزده * بيچاره خاتون زبان
بلخی بلميوب روز وشب انلری پرورشده * واول دوست روی دشمن خويلری نوازشده
مشغول اولدی

نفس را پروردم وآخر شدم رسوا ازو
من چه دانستم كه خصم خويش می پرورم *

القصه مرزبان طوطيلره شويله مايل ومهربان
اولدی كه برآن انلرك دلپذير آوازين وبی نظير الحانن ايشتمسه نه عزم بزم شراب * ونه ميل
آرام وخواب قيلوردی * وبردم انلرك صوت خوب * وبيانات مرغوبن تماشا ايتمسه
وترنم دلكش وتكلم فرحبخشلرينی ايشتمسه نه آيينهٔ عشرتده صورت لذت كوروردی *
ونه شراب صحبتده كيفيت راحت بولوردی * برزماندن صكره اتفاق بلخيلردن برطايفه
خانهٔ مرزبانه مهمان اولديلر * مرزبان ميزبان دخی برمجلس خاص طيار ايدوب * طوطيلری دخی انده
احضار اتدی * انلر دخی ترنم طرازلغله اول ايكی كلمه كه غلام بلخيدن تعلم اتمشلردی تكلمه آغاز اتديلر مهمانلر

مهمانلر بو الفاظی استماع ايدنجك متحير اولوب بربرنه باقشديلر * آخرجه بلخيلردن باشلرين اشغه
ايدوب اول حالی استغراب ايدشديلر * مرزبان كوردی كه يارانك آتش نشاطی سونيدی وانشراح
وانبساطی آسياب بی آب دونمدی انقلاب حاله * وفرحدن ترحه انتقاله باعث نيدوكين ضروری
مهمانلر هربری كه زبان اعتذاری دركار حصار انكاره تحصن ايتديلر كارگر اولمدی * و
مرزبانك آيينهٔ خاطری غبار تشويش وزنگار دغدغه‌دن جلا بولمدی * آخر انلردن بری كه
اظهار حقده جری وواقع حالی تكلمده ميل ومحابادن بری ايدی ايتدی ای امير كبير اگرچه
طوطيلرك معنای كلامی معلوم ضمير منير دگلدر مرزبان ايتدی بلی *

من نديدم كستی سليمانرا *
چه شناسم زبان مرغانرا *

بز بونلرك معنای كلامين بلمزز اما نغمهٔ دلاويز وزمزمهٔ شورانگيزلرندن زياده تلذذ ايدرز
سز اگر مضمون كلاملرين بيليرسز * اميدوارز كه بزه اعلام ايده‌سز * انلر دخی حق تعبير ايله
طوطيلرك فحوای كلامين مرزبانه تقرير ايتديلر * مرزبان چون اهل بلخدن بو جوابی ايشتدی
بزم سروری تلخ وبدر حضوری منسلخ اولوب * ايتدی ای عزيزلر معذور ديورك كه بو خبر
شمدييه دك بزه واصل اولمدی * چون حقيقت حاله وقوف حاصل اولدی * دخی عذر وبهانه
مجال قلمدی * بزم آيينمزده رسم دگلدر اول خانه‌ده كه عورتدن فعل حرام صدور بوله *
انده اقامت جايز اولوب خورد واكل طعام وشراب حلال اوله * بو گفت وگوی ايشيدنجه
غلام بازدار آواز بلند ايله ايتدی * ای خواجه بزرگوار بو خبرك حقيقتنه بنده مطلعدر واول
كافر نعمت حقنده طوطيلرك مضمون كلاملری مطابق الواقعدر *

مثنوی

مگر بركون يوزی آيينه دربان
كوروب اولدی قفسی بابنه قربان
قلوب زلفی كمندنده گرفتار
بوهوسپرورينه اولمشدر هوادار
كوروب سنبللرين آشفته اولدی
دماغی سود وسوداسيله طولدی
چون ايردی عاقبت روز وصاله
ايرشدردی وصالی اتصاله

مرزبان همان دم مجلسدن طوروب عورتنك قتلنه فرمان اتدی خاتون دخی اكا رسول كوندروب
ايتدی ای قهرمان كامران

كر روا كورسك هلاكم گر سزا كورسك امان

تیغ فرمانک مضاده نفس قاطعدر اما بو امرده تأمل و تأنی واجب در و تعجیل و
شتاب غیر مناسب • مصرع
مشتاب بقتل من و کر دست توام
ارباب شرع و ملت و اصحاب علم و حکمت جمیع افعالده عموما و سفک دماده خصوصا
تأنی و تأملی واجب کورمشلردر که اکر قتله استحقاقی اوله فرصت باقیدر • و اکر عیاذا
بالله بر سبیل تعجیل بر بیچاره‌نک قباله قتلی تعجیل اولنه • بعده نه سیف حیف و تیغ دریغ
ذره قدر ندامتده تأثیر قلور و نه انامل تدارک و سر انکشت تدبیر ایله کره ندامت انحلال
پذیر اولور • بیت

بی تأمل مکوش در آزار
تا پشیمان نکردی آخر کار

مرزبان عورتی اول حوالیه دعوت
ایدوب پرده اردندن صورت حالی بو منوال اوزره بیان اتدی که ای شور بخت
طیور جنسی انسان نوعندن دکلدر که کلامی غرض آمیز اولمق احتمال اوله • انلر آیینه کبی هر معاینه
ایدرلرسه انی حکایت ایدرلر بازدار دخی انلرک مدعاسنه موافق شهادت ایدر بو اول
مقوله کارکرد کلدر که زبان آورلکله اندن اعتذار میسر اوله • مصرع
کر کناه اینست نتوان کرد استغفار ازو
خاتون ایتدی ای امیر لطف ایله بو امری
تفتیش و تنقیرده تقصیر روا بیورمه که موجب تأسفدر و مورث تلهف اما بعد التحقیق شویله که
قتله فی الجمله استحقاقم اوله نه محل ترددر • مصرع
نه مقام تکلف
سندن غرضک جان نسه جانا تکلف
مرزبان ایتدی بو مهمی تحقیق نه طریقله
میسردر • ایتدی بلخیلردن استفسار اولنسون که بو طوطیلر لغت بلخدن کلمات معهوده‌دن
غیری کلامه قادرلرمیدر • شویله که بو ایکی کلمه‌دن غیریده عاجز اولهلر محقق اولور که
اول ناحفاظلک بندن مرادی حاصل اولمیوب غرض فاسدنه واصل اولمدوغی اجلدن
انلاره بو کلماتی تلقین ایتمشدر • و اکر لغتده بو کلماتدن غیری کلامه قادر اوله بو بیچاره‌نک
قانی سکا حلال • و شراب زندکانی بکا حرام اولسون • مرزبان چون خاتوندن بو
کلماتی اشتدی حقیقت حالی تفحصده شرط احتیاطی مرتبه افراطه یتشدردی • و مهمانلره
منت ایدوب تا بر هفته انده اقامت ایندیرکمتدیلر • و اول قدر زمانده چندان که سعی ایدر

اول ه

ایتدیلر • طوطیلرک زبانندن بو ایکی کلمه‌دن غیری بر حرف استماع ایتمدیلر • چون مقرر
اولدی که عورت اول تهمتدن مبرا • و بازدارک انوک حقنده شهادتی محض افترادر • سوزی
که بازداری کتوردک بازدار النده باز • دلنده نیاز • تعجیل تمام ایله کلدی • مکر تشریف
انعام احتمالین ویردی • خاتون ایتدی ای کمان کبی اکری تیر کبی طوغری سویله کوردکمی که بن حجاب
رضای الهیدن یوزم دوندرم • و عنان نفسی هوای معاصیه ویرم • بیت

سوانحو لیسنه اویوب یولدن آزدم
وفا سرنامه‌سین بینی اکری یازدم

ایتدی بلی کندو کوزمله کراتله کوردم • چون بو کلامی تمام ایتدی فی الحال النده اولان باز
تیز چنکال صحرا یوب منقار خونخواری ایله چشم جهان بیننی چیقردی • خاتون ایتدی ای بی شرم
لاجرم کورمدوکنی کوردم دیه‌نک سزاسی بودر که کوردک • و جزاء سیئة سیئة مثلها • بیت

برکنده به آن چشم که بد بین باشد
بد بین همه جا در خور نفرین باشد

بعده فرمان مرزبان بونک اوزرینه جاری اولدی که بازدار غداری بردار ایدوب عبرت
نمای جهانیان ایتدیلر • بو مثلی کتوردم تا معلوم اولا که برکمسه بلمدوکی نسنه ایله تهمته جرأت
و کورمدوکی نسنه‌یه علی العمیا شهادت • موجب خجالت دنیا و فضاحت آخرتدر •
چون دمنه کلامین تمام ایتدی • علی التفصیل تسجیل ایدوب • صورت حالی علی سوالواقع
حضرت شیره اعلام ایتدیلر • مادر شیر انده متوقف ایدی • کیفیت حاله واقف اولیجق
ایتدی ای سر بودکلو اشتماک ثمره‌سی همان بو اولدی که بو ملعونه بدکمان اولمدک •
مقرردر که بعد الیوم انوک حیله و مکری • زوال ملک و هلاک ملکه مقصود اولیسر • و بعد حال
شاه و سپاه تباه اولوب شنزبه حقنده که وزیر مخلص و فرمانبر مشفق ایدی
اندن نه ظهوره کلدی ایسه سایر ارکان حقنده دخی اول صدوره بولیسر • زیرا که نفس
خبیثدن فعل خبیث صادر اولور • و طینت بد سرشتندن خوی بد و خصلت زشت
وجوده کلور • قطعه

زبوم شوم توقع مدار یمن همای
طمع مبند که کنجشک فعل باز کند
چنین که پایه بنعد بلند شد چه عجب
که دست فتنه بهر جانبی دراز کند

بو کلام ضمیر شیرده تأثیر تمام ایدوب

دور ودرازاندیشه‌لره دوشدی وایتدی ای مادر بکا بلدرکه بو سری ندن بلدک •
وقصهٔ دمنه‌یی کیمک زبانندن استماع قیلدک •

بیت

بکا بو قصه‌نک سرین عیان ایت	بو واقع اولان احوالی بیان ایت

تا بنده دخی دمنه‌نک قتلنده فی الجمله معذور اولوب دوست ودشمن میاننده ظلمله مذکور وغدرله معروف ومشهور اولمیم • مادر شیر ایتدی بر کمسنه سکا اعتماد ایدوب سنی محرم راز ایتمش اوله • سن انوک سرینی اسرار ایتموب اظهار ایلمک مذهب شرع ومروتده حرام در • ونقد رازی که خزانهٔ دلده امانت قونله صیانت ایتمک خلاف شیمهٔ کرامدر • امّا بو قدره قادرم که اول کمسنه‌دن اجازت دلیم • اکر جایز کوره واقع حالی خاک پایه انها ایلیم • شیر اکا رضا ویروب • مادری دخی طوروب کندو منزلنه کندی وپلنکی دعوت ایدوب • شانه لایق مراسم تعظیم وتکریمی تقدیم ایتدکدن صکره ایتدی

بیت

ای شده جون روزکار قهر تو مردآزمای	وی شده جون آفتاب صیت تو کشورکشای

انواع تربیت واصطناع که ملک سلاطین سنک بابکده بیورمشدر نه مرتبه‌ده درپیدادر • وآثار تمشیت وتقویت سلطانی پیشانی حالکده روز نورانی کبی ظاهر وهویدادر • بو سببدن بو نعم مقابله‌سنده شکرکذارلق سکا فرض واجب الادادر • تا بر موجب ولئن شکرتم لازیدنکم روز بروز آثار عواطف شاهانه سنک حقکده زیاده • وابواب عوارف خسروانه سنک شانکده کشاده اوله • پلنک ایتدی ای ملکه اول عواطف ملکانه ومراحم پادشاهانه که ملک روزکار بو بندهٔ خاکسار ایچقدار حقنده مبذول بیورمشدر • ومن بعد دخی بیوره‌سیدرکک • انوک وظایف شکرین نیجه عبارتله ادا ممکن ومیسر در • وبکا بر آیتی نیجه قوت ومکنتله سپاس ومنّت متصور •

بیت

اولنجه قیلسه دل ذکرینی آنوک	ایده مزبیکده بر شکرینی آنوک

اما معلوم جهانبانه در که شمدیه دک بقدر الامکان • هوادارلق دایره‌سنده پرکاروار دوران • وخدمتکارلق هواسنده ذره مثال جولان ایدرم • الآن دخی امیدم که

که ملکهٔ زمانک فرمان لازم الاذعاننه اطاعت ایدوب کمر همت اهتمامی عن صمیم الجنان

برمیان ایدم مادر شیر ایتدی	بنیاد نهادهٔ جوانمردان
انراجو کرم تمام کردان	وما الاحسان الا بالتمام ملکا اول زمره

که قصهٔ غصه سین سنکله درمیان ایدوب بو سری سایر ارکاندن پنهان وسکا اعلان ایتمشدی سن خدمت همتکه المشدک که شهزاده‌نک خصم غدارندن انتقامی بابنده شرایط سعی واهتمامی برینه کتوره‌سین حالیا حق نعمت وصدق عبودیت مقتضاسی بودرکه اول وعده‌یی انجازه یتوره‌سین وخدمت شیره شتاب ایدوب بو بابده سرز اشتدک ومشاهده قیلدک درست وراست ولی کم وکاست خاک پایه یتشدره‌سین والا قریبدرکه دمنهٔ پرفتنه مکر وفریله کندوسین بندبلادن خلاص قیله وملک منشور حیاتنه طغرای آزادی چکوب قتل وسیاستدن وازکله بو تقدیرجه مقرردرکه انوک آتش شرری نیجه خاندانلرک اوجاغنه صوود کسه کرک واد نی علت وبهانه ایله دخی فسون وفسانه ایله نیجه خانمانلری باد فنایه ویره‌سه کرک علی الخصوص اول کمسنه‌لرکه بو بابده بر کلام سویلدلر وانوک هلاکنه سعی واهتمام ایلدیلر غمازلق وغرض پردازلقله علی التمام عرض تتبع اهتمام ایتمسه کرک پلنک ایتدی ای ملکه بو مهمی اتمام بنم ذمت اهتمامه محوله‌در بو مدته دک کتم شهادته اقدام بو جهتدن ایدی که ملک دمنهٔ غدارک حقیقت حالندن خبردار دکل ایدی اکر اول زمانده بو قضیه‌یه خوض ایدوب واقع حالی حضرتنه عرض ایتسم جون دمنه‌نک حقیقت مکر ومکیدتنه وتوقفی وکیفیت غدر وخدیعتنه اطلاعی یوغیدی ممکن که غرض صورنده کلام نصیحت انجام غرضه محمول اولوب موقع قبوله یول بولمیه‌یدی حالیا که الحمد لله پادشاه احوال دمنه‌دن فی الجمله آکاهدر بو مهمی که فایده‌سی صلاح حال ملک وملکه عایددر مهمل قومق نیجه میسردر خصوصا بن جاکره که اکر هزار جانم اولسه وملکک بر ساعت فراغتنه فدا قیلسم هنوز متعهد اولان حقوق نعمک بیکدن برنی ادا متصور دکلدر

اکر بهر دو جهانش بها کنم مویی	هنوز در دو جهان شرمسار او باشم

پس ایوان مادر شیردن دیوان حضرت شیره کلدی وکلیله ایله دمنه‌نک ماجراسین نیجه

کرکوشش ایتمشدی مجمع وحوشده تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایدوب علی رؤوس الاشهاد
اول شهادتی اداقیلدی بلنکک بوخبری افواه انامده منتشر والسنهٔ خاص وعامده مشتهر اولیجق
سبالحدن اول محبوس اولن کلیله ودمنه نک کلماتن استماع ایدوب انلرک احوالینک وبدنه
مطلع اولمشدی بلنکک شهادتنه موافق بن دخی شهادت ایدرین دیوان اعلایه برکسنه کوندردی
شیر امر ایتدی اول دخی زنداندن اولان ماجرای علی ما جری کابر واعیان میاننده باسرها حضرت
شیرده علی وجه الشهاده اعلام وانها ایلدی • ارباب جرح انوک شهادتنی قدح ایدوب
ایتدیلرکه چون کلامک غرض آمیز کلدر • نیچون اداء شهادتده تأخیر • واظهار حقده تقصیر ایلدک
جواب ویردی که چون برشاهد ایله حکم ثابت اولمز • تعذیب حیوان بلا فایده صواب کورمدم
شیر انوک جوابنی پسند ایدوب بعد التزکیه والتعدیل بوشهادت ایله دمنه یه سیاست لازم
کلدی • قضاة دخی اول حکمی امضا ایدوب کافهٔ وحوشده عام وخاص تشنیع ایچون دمنه یی

قصاصه اتفاق ایتدیلر بیت	هر تخم بدی که تخم آزاری کاشت
هنگام درو بر عقوبت برداشت	شیر بیوردی تا دمنه یی محکم قید وبند ایده

محافظه باننده شرط احتیاطی حد افراطه یتشدردیلر • وطعام وشرابدن ممنوع اولوب •
کوشهٔ زندانده آتش جوع وعطش ایله سرطان کبی پیچان اولوب بیجان اولدی • وآنیده کی
خیانت وجنایتک شآمتندن روح خبیثی دوزخ زندانندن سجن نیرانه روان
اولدی • ومضمون فقطع دابر القوم الذین ظلموا انوک شاننده مکشوف وعیان اولدی

بیت
خاینی صنما که برخوردار اولور • یاکسیلور باشی یابر دارا ولور •

بوندن معلوم اولور که مکارلرک عاقبتی وخیم • وغدارلرک انجامی ذمیم • وآخر کارلری بلا
وسرانجاملری مغاک وخاک در • مثنوی •

هر که در راه خلق دام نهاد •	عاقبت خویشتن بدام افتاد
شاخ نیکی سعادت آرد بار •	کل نچیند کسی که کارد خار •

چون یقین شد جزای نفع وضرر •
نیکوی کن که نیکویی بهتر •

باب

رای برهمنه ایتدی ای حکیم ربانی معلوم اولدی اول دوستلرک داستانی که برغماز فتنه سازک
آتش غمز وافسادیله خانهٔ صداقتلری برباد اولوب عاقبت حاللری عداوته مفضی وبریکناهک
بی سبب قتلنی مفضی اولدی • وحق جل وعلا اول غدار ستمکارک مکافاتن ایدوب جزاء
سزاسین بیولدی • الان برهمن روشن رواندن مرجودر که بیان بیوره شول دوستلرک حالی که
یکدل ویکجهت اولوب نهال مهر ومحبت • ولطف ومروتدن برخوردار اولوب • ودفع عدوده
همپشت ویکرو اولوب رضای یاری کند ومقتضی لری اوزره تقدیم قیله لر برهمن ایتدی قطعه

ای خسرو زمانه که از روی معدلت	مسند فراز گنبد اخضر نهاده
با دابلق سپهر ترا رام کز ظفر	صد داغ بر جبین مه وخور نهاده

عقلای کامل الذات • وحکمای ستوده صفات بیورمشلردر که بازارکاه دنیاده صدیق
صادقدن کرانمایه • ویاران متفقدن بلندپایه سرمایه یوقدر • بیت

زانکه در آفاق زبر تا وزبر •	هیچکس از دوست ندارد کزیر •

بر اینه اول طایفه که پیشکه صداقتلری دار الضرب اخلاصده • وفاداریق سکه سیله
آراسته اوله • ونهال مودتلری روضهٔ اختصاصده یکجهتلک رشحه سیله تربیت بوله
مادهٔ راحت روح • ومدد فیض وفتوحدر • وفوایدی بغایت چوق • ومنافعنه نهایت
یوقدر • جمله سندن بری بودر که ایام دولتده مدد مواد بهجت ومعاشرت • وهنکام
نکبتده سالک منهج معاونت ومظاهرت اولورلر • مثنوی

کر کدر کیشیه یار موافق •	کاولا بربرنک یولنده صادق
ایکی کیشی اشین کورمز بلوکز •	ایکی کوز نیسه نی طورتمی برکوز
کما یله قچن ال ابیر ایده تیر	عدونک قلبن ایلر کندو نیسر
قچن کم بربرندن ایرلورلر •	ایشنده هر بری عاجز قلورلر

یاران همپشت • ودوستان یکرو حقنده مشهور اولان امثالک بریسی حکایت زاغ

وموش وکبوتر وآهودر . که دفاتر خواطر اکابرده مثبت ومسطوردر . رای استفسار
اتدی که نیجه اولمشدر اول . **حکایت** برهمن ایتدی روایت ایدرلرکه ناحیه کشمیرده
برمرغزاربی نظیر وچشمه سار دلپذیر واریدی که الوان ازهار گوناگون صفحه سبزه زار گردونی
نیلگون گوستردی . وعکس انوار ریاحینی پرزاغی بال طاوس ایله دونردی . چشمه لری
عین حیوان گبی هرجانبه روان لاله لری شمع سوزان گبی هرطرفده فراوان ایدی **مثنوی**

روان هرچشمه سی چون آب حیوان	چراغ لاله هرجانب فروزان
نسیم صبح گل جیبین ایدوب چاک	صبا زلفین گوزین قیلمشدی نمناک
اغجلر رقصه گرمشلر سبک خیز	شکوفه اوستنه اولمش درم ریز

اول مرغزارده جانوران شکاری بسیار اولدوغی اجلدن صیادلر اکثر اول طرفه گلورلر
گیدرلردی . وصید وحوش وقید طیور ایچون دام بن اندە تعبیه ایدرلردی . اول زاغ خوی آلده
بر زاغ فارغ البال بردرخت طوبی مثال اوزره آشیانه طوتمشدی واول نهالک
صفحات اوراقنده حب الوطن من الایمان مطالعه ایتمشدی . برکون اول درخت
اوزره چیقوب زیر وبالایه نظر ایلردی . ناگاه گوردی که برصیاد دام الندە دامن بلنده
توبره پشتنده ودانه مشتنده برسبیل استعجال اول درخته متوجه اولوب گلور زاغ
بوندن زیاده خوف ایتدی . ودور ودراز اندیشه لره دوشوب کندو کندویه ایتدی **قطعه**

یارب این شخص راچه افتادست	که بدین اضطراب می آید
هیچ معلوم نیست گرچه سبب	اینچنین باشتاب می آید

یمکن که نیت صیده قصد ایدوب نیت شکار ایچون تیرتدبیری شست تزویره راست ایتمش
اوله حالا مقتضای حزم بودرکه یرومی بکلیوب طورم تا پرده غیبدن نه ظهور ایدرگورم
مصرع تا ببینم که چه ازپرده برون می آید پس زاغ اول قرار اتدوکی شاخ ده پرسوراخ
بولوب گردی وحال صیاده دیده ترصد ایله نگران اولوب طوردی صیاد دخی اول درختک
دیبنه گلوب دامین چوزوب اوستنه دانه اکوب کندو کمینگاهده اوتوردی برساعت
گیچمدین برقاچ نفر حمامه گلوب حوالی دامه نزول ایتدیلر انلرک سردار وسرافرازی مطوقه نام

بقوب جیب درابسته

متابعتله

نام برکبوتر بازپرواز ایدی که ذهن پاک . وطبع دراک وعقل شامل وفهم کامل وکیاست
تمام . وفراست مالاکلام ایله بنی نوعندن ممتاز ایدی . بوکبوترلر آکا مباهات ایدرلردی
وآکا ملازمت ومطاوعتله ابتهاج ومفاخرت گوسترلردی . ولیل ونهار انوک خدمتنده
که سرمایه صلاح . وپیرایه فوز وفلاح ایدی روزگار گیچورلردی . همان لحظه که اول دانه لر
زیردامده کبوترلرک دیده طمعنده جلوه ایتدی . چون اشتهالری قبل قیردی عنان اختیارلری
قبضه اقتدارلرندن گیتدی مطوقه شفقت ومرحمت یوزندن که مهترلردن کهترلره لازمدر
زبان نصیحت ایله جانب تأنی وتفکر عواقبه تحریک ایتدی ای یاران یکدل حزم کامل ورای شامل
مقتضاسی بودرکه حرص تمام ایله هرگوردوگوکز دانه یه اوشنمیه سیز . تا طمع خامله دام
بلایه دوشمیه سیز **بیت** زراه حرص بتعجیل سوی دانه مرو
بهوش باش که دامیست زیرهر دانه . **نثر** جواب ویردیلرکه ای مهترمز کار مز
اضطراره یتشوب قلبمز تمام اضطرابده . وآتش جوع ایله تنوره سینه مز کمال التهابده
حوصله مز دانه دن خالی . ومعده مز دغدغه اشتها ایله مالی ایکن استماع نصیحته مجال
نیجه میسردر . وملاحظه عاقبته پروبال نیجه متصوردر اکابرسلف بیورمشلردرکه **بیت**
گرسنه بربلا دلیر بود زانکه ازعمر خویش سیربود
مطوقه بلدی که اول کرامان بادیه حرصی کمند پند ونصیحتله طریق خلاصه گتورمک متعسر
ورسن منع وملامتله چاه غفلت وجهالتدن خلاص ایتمک متعذردر **بیت**
هرکه دربند کی حرص افتاد مشکل ازبند غم شود آزاد
دهقان خیال هرچندکه زمین دللرنده انلرکه صحبتندن عزلت نهالین دیکدی . فایده تقدیرین
تدبیرین کسوب زنجیر تسخیر ایله کام وناکام جانب دامه چکدی . **بیت** .
ای بی بصرمن میروم او میکشد قلابرا . القصه کبوترلر کلیا جزم ایدوب بی اختیار
دامه عزم ایتدیلر . همان دم که نشره تمام دانه یه اوشدیلر . گرداب دام شباک بلایه
دوشدیلر . مطوقه فریاد ایتدی که بن سیزه دیمدممی که تعجیل وشتابک عاقبتی حرابدر .
وبی تأنی برامره ارتکاب خلاف رای صوابدر . طریق عشق پرآشوب وآفت ایدی

بیفتد انکه درین راه باشتاب رود نثر بنجون شرهٔ مذمومه کوکلکوزه یول ویردیکوز
ونیجون بی تحقیق طریق بو مضیق عمیقه کیردیکوز • کبوترلره حیرت وخجلت مستولی اولوب
هرچندکه کندولرین ملامت • واتدکلرینه ندامت ایتدیلر فایده مند اولمدیلر • ودام کبی
جسملری سرتاسر چشم اولوب • چندانکه راه خلاص کوزتدیلر چاره بولمدیلر • بو اثناده
سمان صیادی امان کماندن تیر چیقر کبی کمیندن چیقوب فرح فراوانله • دام طرفنه دوان
اولدی تا صیدلری قید صیده چکوب غنیمت بیکران ایله فرحان وشادمان منزلی
جانبنه روان اوله • کبوترلر چون صیاد جلادی بو شتابله کوردیلر طبطاب واضطرابه
آغاز ایدوب • هربری بر سبیل استقلال • کندو خلاصی ایچون پروبال اوردیلر • مطوقه
ایتدی ای عزیزلر هربریکوز علی حده کندو خلاصکزه همت ایدرسز • بربریکوز حالندن
اهمال وغفلت ایدرسز • بو صداقت علامتی دکلدر • مصرع

اینچنین نه شرط یارانست

مذهب فتوتده وآیین مروتده صدیق
صادق اکا دیرلرکه محب مخلص استخلاص کندو خلاصندن اهم بله • ومخدوم
قدیمنک مهمنی کندو مهمندن مقدم کوره • نته که اول ایکی رفیق بر کشتی ده روی دریایی
کشت ایدوب کیدرلردی • وبربریله صدق ووداد وکمال اتحاد دعوی ایدرلردی •
ناکاه ساحله قریب بریرده کشتی لری شکست اولوب • ایکیسی دخی حباب وار روی
آبه دوشدیلر • کنار دریاده برشناورکه صنعت سباحتی دردسر اتمشدی نیلوفر
کبی الری میان آبده کوریجک فی الحال زورق مثال کندوسینی دریایه اتدی • واول غریق
استخلاصه همت بیکن اچوب • هرقنغسنه که خلاص دمی طوغرلتدی فریاد ایدوب ایدی

بیت بو کرداب بلاده قویمه زار • خلاص ایت یارمی ای خضر دیدار

اکر سزده بو همت یوغسه که نجات یارانی کندو حیاتکزدن ترجیح ایدوب • احباب قدیمی
کندو نفسکزدن تقدیم ایده سز • باری واجب درکه همو کز معاونت ومواقفتله قوت
ایده بیز که شاید بو حرکت برکتیله دامی یریندن قلدروب • جمله کوز خلاص اوله سز کبوترلر
فرمان مطوقه سمعا وطاعة دیوب جملةً بقدر الاستطاعه • قوت ایدوب حمله قیلدیلر اول

اول حیله ایله دامی کتوروب پروازه کلوب برجانبه متوجه اولدیلر • صیاد بو حالی کوریجک فریاد
ایدوب بی ارنجه سکردی عاقبت درمانده اولوب • برکوشه ده دوشه لردی کوزین هوایه دیکوب
عقبلرنجه کندی زاغ بو احوالی کوشه دن تماشا ایدوب کندو کندویله اندیشه ایدوب ایتدی عهد بعید
ومدت مدید کچدی که تا بو صورت عجیب کتم عدمدن عرصهٔ وجوده کلمه مشدر بو واقعه امثالندن
ایمن دکلم اولی بودرکه انلرک عقبنه دوشوب عاقبت حاللرینه نه منتهی اولور بلم • وتجربه و
سرمایهٔ کار وذخیرهٔ روزکار ایدنوب • وقت احتیاجده بنای اموره دستور العمل قیلم •

بیت بروز تجربه روزکار بهره بکیر • که بهر دفع حوادث ترابکار آید •

پس انلرک پیننه دوشوب پروازه کلدی • مطوقه اصحابیله دامی کتوروب اوج هواده
بال استغنا ایله اوچوب متصل کیدردی • صیاد حریص شوخ چشم دخی طمع خام والم فقدان
دامله عقبلرینه دوشوب • دیدهٔ تفقد ایله حاللرین ترصد ایدردی • مطوقه کوردی که منور صیاد
انلرک صیدی صددنده در • وقوت طامعه سی بونی اقتضا ایدرکه هیچ طورمیه وتورمیه تا انلری
ارقنده کیدرلرسه بولوب اله کتورمیه • یارانه متوجه اولوب ایتدی • بو ستیزه روی وجفاجوی
طمع خام وجهد تمام ایله بزی صید ایچون کمر قصدی میان جانه شویله بند ایتمشدرکه دایرهٔ
شفقت ومرحمتدن هزار مرحله طشره کتمشدر • تا انک شخص خسیسندن بعید • وچشم حریصندن
ناپدید اولمیه وز • بزدن ناامید اولمز • صواب بودرکه آبادانلق طرفنه اوچه وز • وصحرای
قویوب باغلر جانبنه بال ویره وز • تا نظری بزدن منقطع اولوب • قطع امید ایده • وخایب و
خاسر ومنفعل ومنکسر دونه منزلنه کیده • کبوترلر مطوقه نک اشارتنه موافق حرکته آغاز ایتدیلر •
وکشت دشت وهوای صحرادن وازکلوب • باغات وعمارات طرفنه پرواز ایتدیلر صیاد
بیچاره چون انلری کورمز اولدی کبوتر آواره کبی برزمان حیران وسرکردان اولوب عاقبت
حیف ودریغ • وحزن بلیغ • وحسرت واندوه • وخیبت انبوهله دونوب خانه سینه
کلدی • زاغ همچنان کبوترلرک عقبنجه روان اولدی • تا انلرک کیفیت خلاصین معلوم ایده و
بحکم السعید من وعظ بغیره • انی اول نوع واقعه نک دفعنده • والتجلیین غایلنک فعنده

ذخیره قیله • قطعه

عاقل آنست که در تجربهٔ نفع وضرر

زحریفان دکر بهرۀ خود بردارد — هرچه دانست کز و نفع رسد بستاند
وانچه از وی ضرری فهم کند بگذارد — کبوترلر کمین کمین صیاددن ایمن اولنجق رقبه

دامدن رقبه لرین استخلاص ده مطوقه یه مراجعت ایتدیلر • اول خردمند رأیت تدبیر مسمار فکر له
اول امرک غورنی خوض و تقدیر ایدوب بیوردی که بی معاونت یار وفادار • و بی مظاهرت
صدیق حق گذار بو کرداب دشواردن قصد کنار خیال محال و کار نا هنجاردر مصرع
بی همرهی این کار بسر نتوان برد — بو مقامه قریب زیرک نام بر موش تیز
هوش واردر که جمله صدق و صفا دعوی ایدن خواصدن مزید حسن وفا ایله اختصاصی وبلمشدر
و چاره ساز و مهم پرداز لیقده سایر خلاندن دست نوازدن • فرط امتیاز ایله ممتاز اولمشدر
رفیق مخلص و یار وفادار اولمغه شایسته لایقدر که انوک جنابنه شتاب ایده وز که شاید او
مدد کار رغیله بو بند بلادن رهائی ویره و بو کرداب مخاطره دن احسن وجوه او زره خلاص بوله وز
پس اول ویرانه یه که موشک خانه سی انوک حوالیسنده ایدی نزول ایتدیلر مطوقه سوراخی قپوسنه کلوب
دست ضراعتله حلقۀ درارادتی تحریک ایلدی موش تیز هوش آواز مطوقه یی کوش ایدیجک خروش
ایدوب بی اختیار طشره کلدی چون دوست قدیمی بستۀ بند بلا کوردی خونابۀ دیدۀ کریانندن
روان ایتدی و دود آه دردآلودی جکر بریانندن آسمانه ایرکوروب ایتدی مثنوی

چه حالست این که من بینم چه حالست — درین حالت شکیبایی محالست
من ای یاران چه سان فارغ نشینم — چو یار خویش را در بند بینم

ای یار وفادار وای رفیق غمکسار نیجه حیله ایله بو درده مبتلا و نه وسیله ایله بو بنده
گرفتار اولدک • مطوقه جواب ویردی که چون انواع خیر و شر • و اصناف نفع و ضر دائما
قضا و قدر فرمان واجب الاذعان خالق القوی والقدرة منوط و مربوطدر • و شادی و
غم و صحت و المدن مرام که کاتب قدر تقدیر دیوان خانۀ ازلده جف القلم واقع اولمش
اوله • لابد در که عرصۀ عدمدن منصۀ وجوده کله لاجرم اندن احتراز نه فایده ویرور و اجتناب

بنی منتج اولور • مثنوی — چون قضا لوحنه چکلدی قلم •
بنده باز لدی نجه مبر علم • — گاه اولور کم حوادث تقدیر • سروه

سروه آزاد ایکن وررزنجیر • — بنی دیا بانی قضای ربانی و تقدیر یزدانی

بو ورطه یه براغوب دامی کوسترمیوب دانه یی کوز و فره جلوه کر قیلدی با وجود که امری
تأنی و تأمل و تصبر و تحمله ارشاد ایدوب تعجیل و شتابدن زجر و تهنک و اضطرابدن حجر
ایلدم مفید اولمیوب دست تقدیر دیدۀ عقل و بصیرتم میل غفلتله خیره و مشرب رأی و رویتم
کدر جهالتله تیره قیلوب آخر کار جمله موزی بند محنت و دام بلیته گرفتار ایتدی • موش ایتدی
ای عجب که سن مقوله کمسنه بو حسن فراستله و بو حدس و کیاستله نازلۀ قضایه تقاومت
قیلمیه و تیر تقدیری سپر تدبیر له باشدن صاومیه • مطوقه ایتدی ای زیرک بو سوزدن فارغ
اول که بندن کل اولر که زور و قوتده • وعقل و بصیرتده • وجاه و دولت و هنر و فضیلتده •
و یسار و ثروت • و مکنت و غناده • والحاصل جمیع اسباب دولت و امور دنیاده نیجه
بار بندن و سندن زیاده اولالر • پیشانی احکام ازلیه یه دست اوره مزلر • وساعد
تقدیری پنجۀ تدبیر ایله بوره مزلر • لا راد لقضائه ولا معقب لحکمه • چون قاضی نافذ
الامر قضا قبالۀ ارادتی قلم مشیتله امضا ایلیه • قعر ماهی بحردن سمایه ایرکوره واوج هوادن
مرغی هاویۀ ثرایه ایندوره افراد آفریده دن هر احد مجمع اولسه امر قضایی دست تصرفله
رد و حکم قدری دیوار عقلله سد ایلمک ممتنعدر • مثنوی

ازلده سرنه یازدی دست تقدیر — اولنمز تا ابد بر نقطه تغییر •
اوله جق نسنه اولور داد ویداد — کرک کوکلو کی غمکین طوت کرک شاد •
دیرلسه برا رایه جمله عالم • — الچندن ایده مز بر حرفنی کم •
نه سوز سینه ایله صا اولور اول — نه آب دیده ایله محو اولور اول
نه بزو پیسین قیلور کوز یشلی تر — نه باد آه ایدر اورا قینن ابتر

شویله بل که جریان فرمان قضاده دانای کامل نادان جاهل ایله یکساندر • و میدان تقدیرده
کدای حقیر الشان • سلطان جهان ایله همعناندر • بیت

بزور و زر نشاید رد احکام قضا کردن — نمی زیبد کسی را در قضا چون و چرا کردن

زیرک ایتدی ای مطوقه ملول اولمه کوکلوکی خوش طوت که هر خلعت خلقتی که خیاط قدرت متقراض

ارادتیله ملازمان عتبهٔ عبودیتدن برینک قامتنه راست بچنه کرکسه کریبانی رشتهٔ زرد و تیلله آراسته • و کرکسه دامانی طراز مختلله پیراسته اوله • بی شبهه محض عنایت و عین کرامت اولسه کرک • غایة ما فی الباب بکسنه انوک حقیقتنه واقف اولمیه • و انوک ضمننده اولان لطیفهٔ خفیه یه عارف بولنمیه • بو معنی ده بیورمشلردر • بیت

بدرد و صاف ترا کار نیست دم درکش	که هرچه ساقی ما کرد عین الطافست

بو سرکذشتلرکه نظر جلی ده اندن بحضور اولورسین • نظر دقیق و خفی ده صلاح حال و مآلی انده بولورسین که دیمشلردر نوش صفا نیش جفا ایله مبتیر کلدر • و کل راحت خار محنتسز متصور دکل • مصرع • بسا مراد که در ضمن نامراد بهاست

چون زیرک بو اصل پر اصلی تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایتدی • و اکمک شول بندلرن که مطوقه انوکله مقید ایدی کسمکه مشغول اولدی • مطوقه ایتدی ای یار مهربان اول یارانمدن بو بار کرانی دفع ایله و خاطرکی انلرک مهمندن جمع ایدوب • بعده بنم بندمی قطع ایله • موش انوک کلامنه التفات ایتمیوب کارنه مشغول اولدی • مطوقه بینه تفریع ایتدی که ای زیرک اکر بنم رضام طلب ایدرسک حقوق مودت و سابقهٔ اخوتی کوزه درسک شرط بودر که اول یارانمی بنددن قورتره سین • و بو کرامتله داغ منتک کردن جانمه اوره سین • موش ایتدی ای برادر بو حدیثی تکرار ایتدک و بو بابده مبالغه سر حد افراطه یتوردک • نه رسنک کندو نفسوکه حاجتک یوقدر اوله • بو قسمه ذمتکده نفسکک حقنی لمیوب ابدا انلرک نکتهٔ پسندن غافلمیسین • مطوقه ایتدی بو بابده بنی ملامت ایلمه که بو طیورک حمایتی منشوری بنم نامیمه یازیلوب انلرک تعهد حاللری ذمت اهتمامه ثبوت اولمشدر • اول جهتدن که بونلر غنیمتدرر بنم اوستمده حقلری ثابتدر • و اول سببدن که بن انلرک معتقدی و سردارلری یم • بنم دخی انلرک ذمتنده حقم واردر • بعد ما که انلر عینیلک حقنی رعایت ایدوب انلرک معاونت و مظاهرتیله صیاد جلاددن آزاد اولدم • بکا دخی انلرک لوازم حقوقنه التزام ایدوب • مهترلک مراسمین ادا ایتمک لازمدر • هر پادشاه که کندویه آسایش طلب ایدوب رعایاسی بستهٔ بند بلا ایله قومغی روا کوره • از زمانده مشرب عشرتی تیره • و دیدهٔ دولت و سلطنتی خیره اوله • بیت • نیاساید اندر دیار تو کس

که آسایش

که آسایش خویش خواهی و بس •	موش ایتدی پادشاه رعیت پسندیده هیچ

مشابه پسندیده دربنده و دل مرتبه سنده در درونه سنده پس اولیدر که انوک حالی تدارک اولونه زیرا که اکر دل صلاح اوزره اوله فساد اعضادن چندان ضرر ایرمز • و اکر عیاذاً بالله فساده مایل اوله سلامت اجزا اصلا فایده ویرمز • نته کم صاحب ناموس کبری که آشوب عیب و ولکندن معرا و مبرادر بیورمشدر الا ان فی الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد کله و اذا فسدت

فسد الجسد کله الا و هو القلب • بیت	جاکران کم اکر شود چه غم •
سر رشته مباد موی کم زن •	مطوقه ایتدی احتمالدرکه اکر اول بنوم

بندلرومی قطعه اشتغال ایده سین اینه خاطرکره زنک ملال • و تیغ دندانکه شایبهٔ کلال متطرق اولوب یارانک خلاصی باینده تکاسل و اهمال ایده سین اما چون بن بسته اولم تیشهٔ دندانک نه قدر شکسته اولورسه • و ملالک نه کلوکال بولورسه مقرردرکه بنم جانبمدن تغافل و تکاسل قیلمسک کرک • و ضمیرکده بنی قید و بندده قومغه جواز رخصت بولمسک کرک • و دخی چون هنگام بلاده بر برمزله مشارکت و موافقت واقع اولدی شرط حقیقت و فرط مروت بودرکه وقت خلاصده دخی موافقت اوزره اولوب حق مرافقتی رعایت قیله وز • نظم

کشتی نک یار غمخواری کرکدر	بلا و غصه ده یاری کرک در
صفا وقتنده چوق بولور کشی یار	ولی یار اولدر اوله وفادار

موش ایتدی بلی عادت اهل کرمت • و عقیدهٔ ارباب فتوت بودرکه بیوررسین • بو خصلت حمیده و سیرت پسندیده نک فایده سی غایت چوق • و ثمره سینه نهایت یوقدر • جمله دن بریسی بودرکه خلقک سنک حقکده اعتقادی اشتداد و ازدیاد بولور • و رعایانک کرم و مروتکه اعتمادی

مبرم و مستحکم اولور • بیت	دوستی را چنین کسی باید •
کره از کار بسته بکشاید •	پس زیرک جد تمام • و جهد مالا کلام ایله

اول تیشهٔ دندان ایله بند یارانی قطع ایدوب • بعده کردن مطوقه دن دخی بار کرانی دفع ایلدی چون موشک کاری تمام اولدی و مهمی سرانجام بولدی • مطوقه جمع کبوترلر ایله دمن خشک ولب تشنه و چشم تر ایله انی وداع ایتدیلر • و شهپر سلامت ربیله ایمن و مطمئن آشیانه لرینه

کندیلر موشدخی سوراخنه کیردی • جون زاغ زیرکک بو حالین کوردی وبند دامی شکسته
ونداننه کسوب احبابک استخلاصی یابنده حسن اهتمامین مشاهده قیلدی عن صمیم القلب انوک
محبت ومودتنه رغبت ایتدی وانوکله مصادقت ومرافقتی نعمت جسیمه وغنیمت عظیمه بیلوب
کندو کندویه ایتدی بن اول کبوترلره واقع اولان وقایعدن ایمین دکلم لاجرم بو یکلین بر صافی ضمیر وصاحب
تدبیر ایله که وقت بلاده ظهیر ودستکام بخشنده دستکیر اوله مصادقتدن کزیر یوق • مثنوی

که قنده بولنور یار وفادار • بولنمز دمکه کردلدار غمخوار •
جهان دارنده کرچه جوق در یار • یننک یارک چکنلر درسکا یار

جون کانون درونده بو آرزو دیکی جوشه آغاز ایتسنه در سوراخ موشه کلوب زبان نیازله
آواز ایلدی موش ایتدی کیمدر زاغ ایتدی بن کمترم که بنی نوعم میاننده محترم ومهتم برمهم
ضروری سببیله خاک پایکه یوز سورمک ایسترم • بو زیرک بر موش تیز هوش ایدی • روزکار
کرم وسردن وآیامک نیک وبدین جوق کورمش ایدی واول موضعده کریزکاه ایچون نجه سوراخلر
آماده قیلوب سریری سنددن آخره راه ایتمشدی • ودروافعه نک علاجنده قبل الوقوع اهتمام
ایدوب هرکارک تیمارنی مقتضای مقامه کوره اتمامه تشدد مشدی جون زاغ ایدوکین بلدی
زیاده بچشور اولوب ایتدی ای زاغ بر بر فردن بین المشرقین ایراغ ایکن طلب مقارنته نه باعث
اولدی وما بینمزده کمال مباینتدن غیری مناسبت یوغکن مصاحبت ایجاب ایدر نه سبب حادث
اولدی زاغ صورت حالی بدایتندن نهایتنه دکین حکایت ایتدی • وکبوترلر حقنده انوک حسن
عهدی وکمال وفادارلغنه اطلاعین بیان ایدوب ایتدی جون کوردم که اول بیچارهلر
سنک عنایت ومعاونتک وسیلهسیله دام محنتدن خلاص اولدیلر ومصادقت ومرافقتک برکتیله
اول ورطهٔ غمدن رها بولدیلر سنک کمال وفادارلغکه ونهایت خوکذارلغکه جازم اولوب وفور
همت وخلوص طویت وصفای نیت وصدق عقیدتله باب سعادت مآبکه عازم اولدم
تا فرط مخالصله شرط مخالطتی برینه کتورم وسنکله همنشین ومحارم اولوب هرزم دعوی داد وانکا
دم اورم وخار مباینت ومخالفتی رهکذار مصاحبت وموافقتدن کوتورم • بیت

دارم هبل بی تو سنسی دل کرانی • حال دل خود با تو بکفتیم وتو دانی •

موش ایتدی بنم نوعمله سنک جنسک میاننده مصاحبت بزم شرعتیزده منهی ومحذوردر وسن
زور وتزویرله معروف وبن مکر وتدبیرله مشهور ایکن مابینمزده احتمال مواصلت دایرهٔ عقلدن

بغایت دور ومهجوردر • بیت • ببازار تو سودی جز زیان جان نمی بینم
که بعد المشرقین آمد میان ما درین سودا • یوری ار صوق مورد وکمه بر نسنه که

جیز امکانده اولمیه بر امنه دکرنمه که استحصال محاله اشتغال ایتمک همان بریه ده کمی یوریتمک
ودریاده ات سکرتمک وتار عنکبوته عنقا شکار ایتمکدر بو افعال صاحبنک آل حالی پیدادر که
احباب واعدا میاننده رسوا اولوب ارباب عقل وفهم واهل فضل قتنده کند وجهلین اشکاره
ایتمکدر • بیت • این دام بنه بر قصد شکار دکری کن •
کان صید که تو دیدی بشکار تو نیاید • زاغ ایتدی ای موش بو سوزی
فراموش ایله که اصحاب همت ارباب حاجته باب مرحمتی سد ایلمزلر • واهل مروت درکاهنه پناه
ایدنی بدخشونتله رد ایلمزلر • بن حوادث زماندن بو بارکاهنه پناه ایدوب وقایع دوراندن
بو ملجا ارباب رجایه التجا ایلدم • بیت

جز آستان توام در جهان پناهی نیست • سر مرا بجز این در حواله کاهی نیست

حالا جون حلقه کبی بو سعادت بابنه لازم اولدم ودولت کبی بو حرمک حریم حرمتنه ملازم نه احتمال
کر تیغ جفا وسهمندن سپر کبی بو میننددن یوز دوندرم • ومحالدر که تیر جور وستم زخمندن کمان کبی بر
جانبه دخی مایل اولوب کز کبی بو سوادن کیرو دونم • بیت

کر بشمشیر سیاست می نوازی حاکمی • ور بتشریف غلامی می پذیری بنده ام

موش ایتدی ای زاغ کرم ایله باب حیله یی هم جا بمه اچمه ودام زرقه بنی صید ایچون دانه قرب
صاچمه که سنک بنی نوعمک طبیعتنه چلو رکن سنکله مصاحبت عظیم شین در • وجون بین ده
جنسیت یوقدر بالکلیه البته سنک صحبتکدن اجتناب بکا فرض عین در • بو نک برله که بر مقتضای حکم
مصرع روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم • سنک مصاحبتک بیکمان سوما بالعلم
عزیز وآره جان نفیس در • غاله مکر کدن بر آن ایمن واطمینان بکا امکان ده کلدر • هر کیمسنه که بر شخص ایله
صحبت ایلیه که اندن ایمن اولمیه • اول واقعه یه مبتلا اولا که اول کبک دری اولمشدر زاغ ایتدی

بمجواء المثل اول . **حکایت** موش ایتدی روایت ایدرلرکه برکبک دری
برکوهده اننده خرامه کلمشدی و آواز قهقهه و صدای غلغله سی سامعه دمره وکنبد سپهره طنین ویولو
ویرمشدی قضای آلهی بر بازشکاری اجرکن اوج سواده اول جوالیدن کیجرکن باصره سی کبکک خرامه راست
کلوب آواز قهقهه سی سامعه سینه واصل اولور لوح جبال بازه طرح مصاحبتی مرتسم اولوب الحاحل
جان و دلدن انوکله مصاحبته مایل اولور جون سیلاب محبت باشندن آشر خاطرینه بواندیشه دوشر
که بو عالمده هر شخصه بر همدم مناسب و بر محرم مصاحب بالضروری واجب در ایام دولتده
یاری وشکام نکبتده غمکساری اولوب حالت صحتده قلبی مصاحبتدن صفا و وقت مرضده
روحی موانستیله شفا بوله معنی مزبور مثل مشهور درکه السنهٔ ناسده مذکور درکه هرکه را یاری
نبود پیوسته بیمار بود بو نکته سی اداده بو بیت نمکین درکه زادهٔ خاطر حزین در **بیت**

جهانده هر کیمک که یاری یوقدر		درخت عیش غمنک باری یوق در

بو کبک بر یار خندان روی و خوش رفتار و سبک روح و شیرین کفتار در قلب منکلو پرغم
اولورسه بو حیثیتله صحبتیله تازه و خرم و سینه ده نه قدر الم اولورسه بو نوع همدمک
التفیله منشرح اولی غمم اولور **نظم**

یاری که کره ز کار من کشاید		یاری باید چکونه یاری باید
ز آینهٔ دل غبار غم بزداید		هرکه که بکمال خویشتن بنماید
		پس آهسته جانب کبکه روان اولدی

کبک توان بازی کورنجه عذر کنان بر سنکک شکافنه پنهان اولدی باز اول سنکک
قربنه نزول ایتدی و زبان نیازله کیفیت حالی تقریره آغاز ایدوب ایتدی ای کبک سوابق
ازمانده الی هذا الآن سنک فضایلکدن غافل ایدم و سنک وفور کمالاتک بکا مستور اولدوغی
جهتدن شیمدیه دکین واقع اولان تقصیرده معذور الحالة هذه آوازه قهقهه کک واسطه سیله
کوکلمه نشاط تازه و روحمه انبساط بی اندازه حاصل اولوب حرم قربنده صمیم جان و دلدن مایل اولدم
سندن التماس ایدرین که من بعد بندن ترس و هراس ایتمیوب بنجله استیناس ایدهسین و وحشت
و جشتنی قویوب کمال اخلاص ایله آستانمزه اختصاص ایدهسین که برکت مصاحبتکله بیکانه لک یکانکه
مبدل اوله لور و شجرهٔ وداد ثمرهٔ مراد ویرور **مثنوی**
نخلیت

نخلیت محبت که از و میوهٔ مقصود		هر چند کسی میش برد پیش برآید

کبک زبان تضرع و اعتذاری درکار ایدوب ایتدی ای شهباز نامکار لطف ایدوب
بو غمکین کوکلمی عفوک بشارتیله شاد ایله و بن مسکینه دیدهٔ مرحمتله نظر ایدوب ارحم الراحمین حقیچون
یاد ایله بر کبکک آخر جی شکار اتدم فرض ایت بانکک صدقه سی توشیجه جانم آزاد ایله

من و دیدار تو هیهات چه فکریست خطا		من و وصل تو عفا الله چه خیالست محال

هرکاه که آتش و آب بر برله امتزاج قبیله بنجله سنک میانکده مصاحبت اول زمان میسر اولور
و هرکه که سایه و آفتاب بینده اقتران و ازدواج هرکله بزم میانمزده مرافقت اول وقت
وجود بولور

زین فکر درکذر که بجایی نمیرسد

باز ایتدی سنده انصاف ایله بو مهربانلیقده نه غرضم اوله که سنکله تلطف و مداراتی مستلزم اوله
نه خنکالمده کلال و انفعال وار که سنک اشالک صیدندن عاجز اولم نه منقارمده کسور و انکسار
وار که کند و طعمه مک شکارندن فرومانده قلم سمانع در بوندن غیری کلدرکه سنکله مناسبت و مصاحبت
سوداسی و موانست و مجالست تمناسی بکا مهر و محبت باعث اولدی و سنک ترنمات عجیبک
و حرکات لطیفک تماشاسیله بو دل بی غلمده میل بی محابا حادث اولدی اکرچه بکا سنکله مصاحبتدن
فواید بسیار حاصل سکا بنجله مناسبتدن منافع بیشمار متواصلدر اول بوکه چون نیم اباتی جنسیم
بیننی کوره لرکه زیر بال حمایتمده پرورش ویرمشم دامنکدن دست تعدی کوتاه اولوب بیر امنکه قدم ستمی
دراز ایتمیه لر و سکا دیدهٔ حرمتله نظر ایدوب چشم رعایتی سندن پوشیده طوتمیه لر و بی باک و خرم
فراغت خاطر ایله هر دم اطراف کوهی طواف و اکناف دشتی کشت ایده سین ثانیاسنی آشیانمه المتوب
شانانه بر کوسترم تا جایکاه منیع و آرامکاه رفیعده ساکن اولوب بنی نوعکدن بو حیثیتله سرافراز
و اقرانکدن رفعت درجاته ممتاز اوله سین ثالثا سنک قبیلکدن شانکه لایق بر محبوب صورت
مرغوب سیرت موافق جفت بولوب سکا تزویج ایدرم تا مدت معاشرتله در آغوش و محنت غربتی
فراموش ایدوب روزکارکی حضور و رفاهیتله کیچوره سین

نه از زمانه جفا و نه از سپهر ملال		امید حاصل و جام مراد مالامال

کبک ایتدی سن امیر مرغان سن عنان اختیار طیور سنک قبضهٔ اقتدارکده در بن سنک رعایا و جم

ای عزیزم

گذارلرکدن بری بیلین بن مقوله کمسنه اقوال وافعالی سهو وزلت وخطا وغفلتدن خالی اولمق
احتمالی محالدر واول وقت که بن سنک حسن التفاتکه استظهار ایدوب سنک لطف وعنایتکله امیدوار
اولم ممکن که سندن بر ماده صادر اوله که خاطر عاطره مخالف ومزاج مبارکه ناملایم گله لاجرم سرپنجهٔ
غضب خداوندی سالکهٔ عهد سابقی بوزسه گرک وتیغ خشمله گردن رفیق موافقی اورسه گرک همان اولی
بودرکه

قیلوب مسند قناعت بوریاسین
گیوب دنیا گبی عزلت پلاسین

گوشهٔ خلوتده توشهٔ عزلت اختیار ایدوب
ملازمت بارگاه حکامدن که متضمن خطر کلی در فرار ایدم

تماشای رخ خورشید حد خود نمی بینم — همان بهتر که چون سایه پس دیوار بنشینم

بازاینده ای برادر بلمزمیسین که دیدهٔ دوست مشاهدهٔ عیبدن نابینادر و هر زشت که دوستدن
صادر اوله بغایت رعنا وحسنادر

زهر از دوست چه داند شکر — عیب از دوست چه بیند هنر

کبک هرباری که زبان اعتذاری برکار و ذکر بهانه یی تکرار ایتدی باز مقابله ده شافی جوابلر
و دلپذیر نصیحتلر و شعری ادله لر و خطابی قیاسلرله و عهد و پیمان و وعد و ایمانله مؤکد تضرعلر
والتماسلرله اول مرغ رمیدهٔ صحبته رام ایدوب محصل کلام کبکک عرصهٔ قلبندن مرغ وحشتی
ازعاج خواه وناخواه خمیردن قیل چکر گبی سوراخدن اول ساده دلی اخراج ایلدی چون طشره
گلدی ایکی یار بربربن کنار ایدوب تکرار بنای معاهده یی سوگند بسیار وتاکیدات بیشمار ایله
محکم واستوار ایتدیلر پس بازانی عزّ ونازله واکرام واعزازله اول مقامدن گتوروب آشیانه
سنه گتوروب اول مسکن خاص ونشیمن نزهت اساسده کمال اخلاص واختصاص ایله بربرله الفت
واستیناس ایتدیلر چون حال بو منوال اوزره برقاچ گون گچدی کبک دری بازدن بو اعتباری
گورنجک تکالیف وتکلفدن بری وگستاخانه اوضاعه جری اولوب تابی جای تکلم وناهموار
ترنم وبی تقریب خنده لر وبی سبب قهقهه لر ایدر اولدی باز عالی همت اگرچه کبکک بو اوضاعندن
اغماض ایدوب آب عفوله دیوان جرایمندن خط سهو وخطاسنی محو ایدردی اما شمشیر کینه نیام
سینه سنده جای گیر اولمش ونهال غضب زمین قلبنده رسوخ واستحکام بولمشدی اتفاق برگون

برگون مزاج بازه ضعف کلی عارض اولوب بر مرتبه یه واردی که طعمه ایچون پرواز ایتمکدن قالدی
ناچار اول صباح شامه دک واول گون اخشامه دک آشیانه سنده قرار اختیار ایتدی چون گیجه اولدی
حوصله سی غذادن خالی وآتش جوع کانون درونی ایالی اولوب نفس سعی که نهاد بازده مرکوز ایدی
حرکته آغاز ایتدی کبک ایچون سینه سنده کینهٔ دیرینه ارکمر وزمان ابلی جمع اولمشدی بازی چشم
آلوده ایدوب هرچند که ناصح خرد صورت عهد وپیمانی منصهٔ نظرنده جلوه گر قیلدی گوشهٔ چشم قبولله
نگاه ایتمدی وکبک قانن دوکمکه وآتش حوصله سین بر ایتمکه بهانه طلب ایتدی کبک بشرهٔ بازده
آثار غضب مشاهده قیلوب عین الیقین گندوبلا که مرگینی درمیان ایدوکین بلوب دل پر درد وغم
پروردندن بر آه سرد ایدوب ایتدی

چو عاشق میشدم گفتم که بردم گوهر مقصود	چه دانستم که این دریا چه موج بیکران دارد

ای دریغ که بدایت حالدن نهایت کاره نظر ایتمدم وناجنس ایله پیوند ایدوب گوهر پندکه بیورلشدر
مصرع که از مصاحب ناجنس احتراز کنید . گوش هوشمه پیوند ایتمدم . لاجرم کشتی عمرم بر گردابه
دوشدی که ملاح تدبیر انوک خلاصندن ناامیددر . ورشتهٔ حالم بر وجهله منعقد اولمشدر که سرانگشت تأمل
ایله اکا انحلال احتمالی خیال بعیددر

نه از فنون وفا ونه از حیات امید	نه از سپهر بشارت نه از زمانه نوید

بو نوع کلمات جانگدازیله نیاز ایدوب آغلردی ونالان وگریان آتش حسرت بارانیله لاله گبی جگرین
طغلردی باز هیجان مخلب آزاره آتش خشمله تاب ومنقار خونخواره زهرآب ظلمله آب ویروب
سفک خون کبکه بهانه ارردی کبک چون بازک بو حالین مشاهده ایتدی فرط احتیاطی ربقه گتوروب
شرط ادبی مرعی طوتدی باز گوردی که انوک قتلنه باعث نسنه حادث اولمدی وهرچند که قصد
ایلدی بلاکین ایجاب ایدر بهانه بولمدی بی طاقت اولوب کبکه بی سبب غضب ایتدی وقتلنه
بو فسون وفسانه یی بهانه ایدوب ایتدی روامیدر که بن تاب آفتابدن التهاب واضطرابده .
اولوب سن هوای سایه ده آرام خوابده اوله سین . کبک ایتدی ای میر جهانگیر حالیا ظلام
شب گلمش وطلیعهٔ روز عالم افروز گتمشدر . واقصای خاوردن تا منتهای قیروان جملهٔ جهانی
حجاب ظلمت احاطه ایتمشدر . اول حضرت نیجه تاب آفتابدن زحمتده در یا بو حقیره استطاعت نیجه

هوای سایه ده استراحت ده. باز ایتدی ای بی ادب مخالف سوز سویلرسین بنمی و بنی تکذیب
ایدوب بنم کلامیمی رد ایلرسین ایمدی جزاو سزا کی سکا کوستره بن و بدوکی بر اولدی. و منقار خونخوارم
سینه سنی چاک ایدوب بیدوکی بر اولدی. بو مثلی اول اجلدن کتوردم تا بیله سین که هرکیمسه که خلاف
جنسله مناسبت ایدوب مضرتندن ایمین اولمدوغی شخصله مصاحبت ایله اول کبک دری کبی روز
عمری شام و شب اجلی تمام اولوب. دانه صحبته میل ایتدوکی سببدن کرفتار دام اوله. بن دخی
سمان بو منوال اوزره سکا بالنوع مخالفم و سکا طعمه اولدوغم اجلدن سندن بالطبع خایفم
پس سنکله بنم میانمزده ابواب مجالست نه وجهله کشاده. و اسباب موانست نه طریقله
آماده اوله. زاغ ایتدی ای زیرک سنده انصافله سویله. و کینه و عقلکه رجوع ایله و دیده
ثانی ایله نظر ایله که سکا ایذادن بکا نه فایده حاصل اولور. و سنی اکل ایتمدن نه منفعت زاید
واصل اولور. باوجود که سنک بقای ذات و حصول موالاتکده بکا نیجه فایده میسر و مزار منافع
و مقاصد مقرردر. هیچ روامیدرکه بن سندن نیجه منفعت اومرکن سن بندن مضرت احتمالین
ویره سین یا جایز میدر که بن سنک طلبکده راه دور و دراز قطع ایدم سن بندن ابا و اعراض
بیوره سین. و حضرتکده ملتمسم اجابته مقرون اولمیوب ناصیه امیدم دست رد اوره سین
بو سیرت خوب و سریرت محبوبه سکا لایق میدر که بنم حق غربتمی ضایع قیلوب. بو غریبی استانه
مرادبخشکدن نا امید و بی نصیب قیله سین.

بیت

بیمار غریبان سبب ذکر جمیل است		چو نیست که این قاعده در شهر شماست

یا بو اخلاق حمیده و اوصاف پسندیده مقتضاسی بو میدرکه جیب دعامی فوایح اجابتکله
متبخر. و مشام رجامی رایحه روح پرور ملاطفتکله معطر قلمیه سین.

مصرع

از تو غریب ... کی بود رسم غریب پروری

موش ایتدی ای زاغ سنکله بنم خصمک بر بینه
معاداتی. البته یا عارضی در یا ذاتی. عداوت که عارضی اوله انک زوال احتمالی واردر و بر حیله
ایله انک ارتفاعنه مجال میسردر اما شول که عداوت اصلی و خصومت جبلی اوله علی الخصوص که
عداوت قدیمه یه خصومت حادثه دخی منضم اولوب. سوابق مخاصمه لواحق منازعت ایله
اقتران بوله هیچ وجهله انک ارتفاعی دایره امکانده داخل اولمز. و زوالی علی کل حال محال

محال اولوب خصمینک دخی وجودی معدوم اولمینجه انک عدمی وجود بولمز.

بیت

تا سر نرود حیالتش از سر نرود.		عداوت ذاتیه دخی ایکی نوعدر بریسی بودرکه

اثر خصومت و ضرر عداوت خصمیندن برینه منحصر اولمیه بلکه گاه بوندن متضرر اوله و گاه
بوندن اول متاثر پیل ایله شیر کبی میانلرنده ای محابا ملاقات حمله محالاتندر. اما شویله
دکلدر که نصرت همواره بر جانبه مقرر اولوب. هزیمت سرکون بر طرفه مقصور اوله. بلکه بعض
اوقاتده شیر ژیان ظفر بولور بعض ازمانده پیل دمان سرور و مظفر اولور. بو نوع عداوت
اول مرتبه مؤکد دکلدر که انک زخمی مرهم پذیر اولمیه. اول سببدن که نسیم نصرت هر قنغی جهته که
تنسم ایده هرآینه اول طرفه تسلی قلوب و تشفی صدور حاصل اوله. ایکنجی بودر که همیشه مضرت
بر جانبه واقع و منفعت طرف آخره راجع اوله. موش له کربه و کوسپند ایله کرک کبی که دایم
بر طرف مظفر و منصوردر. و زحمت هزیمت طرف آخره مقصور. بو نوع عداوت مرتفع اولمق
ممتنعدر. بو بر عقده در که بتغیر الزمان و هو لا یتغیر. نه کردش آسمان ایله انحلال بولور و نه
اختلال زمان ایله زوال پذیر اولور. پس بر خصمله که قصد جانده فرمان روا اوله باوجود
که جانب آخردن نه ماضیده بر سابقه واقع اولوب نه مستقبلده بر لاحقه محتمل اوله مصاحبت
و مصادقت نه طریقله ممکن اولوب ما بینده بعد المشرقین وارکن ملاقات و موالات
نه کیفیتله وقوع بولور.

رباعی

		آن لحظه که روز و شب بهم پیوندند
یار رشته مهر و سایه برهم بندند		من با تو نشینم و دران حالت نیز
ارباب خرد تمام بر من خندند		زاغ ایتدی ای زیرک کجا العدکه بنم

سنکله عداوتم اصلی و میانمزده منافرت و مخالفت جبلی دکلدر. اما ابنای جنسمک سنکله
بالعرض عداوتی واریسه بنم آینه قلبم غبار خلافدن پاک و آبکینه خاطرم اشعه مهر و محبتکله
تابناکدر. هرآینه چون قاعده من القلب الی القلب روزنه. محقق و مقرردر امیدوارم
که اول حضرتک دل بی غلی بنم صدق عقیدت و خلوص طویتمه شهادت قیله.

مصرع

تو مپندار که دلبر ز دلت آگه نیست

موش ایتدی ای زاغ سر حد مبالغه دن
طشره کیدرسین بکا مصادقت و مصاحبت تکلیف ایدرسین. فرضا که بن کینه و خصم

جرامدم • سن دخی بو مدعی اوزره صبر ایده بیلسن • یمکی که ادنی بهانه ایله شیشهٔ عهدی سنک
غدرله کسر ایدوب همان عادت اصلی و معاودت ذاتی یه معاودت قله بیلسن • مار راکدی کبی که
مدت مدید بر یرده طورسه اکرچه که بعض عوارضی متغیر اولور • اما مقتضای ذاتی اولان صفاتی
باقی قلور مثلا آتشی اوزره دوکسه کر سویندرر • و شعلهٔ نار کبی که هر باری که سورت ضرری
و شدت شرری فتور بولسه خار و خاشاکه ییشسه کوبندرر • دشمنک مصادقتنه اعتقاد
و مار افعی نک ممازجتنه اعتماد جایز دکلدر • و اعدانک مخالصتی و پلنک تیز چنکک مخالطتی ازمایش
اولوب هر بار که اظهار صداقتده مبالغه قیلسه اکا باور قیلمق کرک • بیت

امید دوستی از تو و دشمنان کهن • | چنان بود که طلب کردن کل از کلخن •

هر کیمسه که عهد دشمنه اعتقاد و پیمان و ایمانه اعتماد ایده و افسون و فسانه سین کوش رضا ایله
اصغا و سمع قبول ایله استماع قیله اول واقعهٔ دشواره کرفتار اولا که اول شترسوار اولمشدر • زاغ
استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول •

حکایت

موش ایتدی بر شترسوار
اثنای سفرده بر موضعه یتیشدی که کاروانیلر انده نزول ایتمشلر ایدی و نته کم دیمشلردر مصرع
قونوب کوجدوکی منزلده قومزمی کاروان آتش • آنده آتش یاقوب قیوب کتمشلر ایدی
اول رخت اقامت کتورنجک کاروان صبا آمد شد آغاز قیلدی و مروحهٔ باد سحرخیز اول آتشی تیز ایدوب
اندن متطایر اولان شررلر اطراف بیابانده اولان خار و خاشاکه ییشوب اول نواحی اولان درختانی
بالکلیه طوتوشوب اول صحرا انک هر کوشه سنده بر لاله زار پدیدار اولدی بیابانده کم بر مار
عظیم و افعی جسیم مقیم ایدی آتش اطراف دایرهٔ مار کبی احاطه ایدنجک عاجز و فرومانده قلدی
هیچ بر جانبه یول بولمدی و هر طرفه که نکاه ایتدی راه رها کوره مدی آز قلدی که تاب آتش ایله
ماهی کبی تابه ده قاوروله • و صد پاره بو ارله خرمن حیاتی صاوروله • چون اول شترسواری
کوردی تضرع و زاری یه آغاز ایدوب ایتدی بیت

چه شود کر بکرم مرحمتی فرمایی • | کره از کار فرو بسته ما بکشایی •

سوار غایت مشفق و رحیم • و مهربان و کریم ایدی • چون مارک استغاثه سین ایشتدی • و حرارت آتشدن
مارک اضطراب و نهایت التهابدن موکبی پیچ و تابن مشاهده ایتدی • کندو یایتدی اکرچه مار جوار

جوار زیانکار • و دشمن بدکردار در • اما چون ترومانده و عاجزدر اکا رحمت ایتمک مذهب مروتده
جایزدر اولی بودر که قلاب همتله انی بو کرداب محنتدن طشره چکم • و بو تخم خیری که مثمر سعادت دنیا
و منتج کرامت آخرتدر دیوان حسنات زمینده اکم • پس انده اولان توبره سی النده اولان نیزه نک
اوجنه بغلیوب مار طرفنه اوزاتدی • و مار طوبره کبی حصار حصینه استواری کورنجک بی اختیار کندوسن
ایچنه ایتدی سوار نیت خیر ایله اول مظهر شری شرر ضرر ناردن خلاص ایتدی • بعده طوبره دن
چیقروب بعض موثر کلمات نصیحته آغاز ایدوب ایتدی ای مار بلورسین نیجه ورطهٔ دشواردن خلاص
اولدک و نیجه کرداب بوارادن نجات بولدک • واجبدر که بو نعمت شکرانه سنی بر کوشهٔ اختیار
ایدوب من بعد مقام آزار و صدد اضرارده اولمیاسین که موذی نهاده بدنام و آخرته
دشمن کام در • و رحمت حقدن دور • و رحمت خلقدن محروم و مهجوردر • بیت

بترس از خدا و میازار کس • | ره رستکاری همینست و بس •

مار ایتدی ای سوار بو سوزدن فارغ اول که بن یا سنک بزم عیشکی رحم منیمله تلخ ایمیم بو مقادلنا
کتیمیم سوار ایتدی ای مار بونه کفتار نامنجار اولور • بن سکا شفقت و مرحمت بابنده قصور
ایتدم و سنی بیابان آتشده قویوب نار و نوره یتمدم • بن اولمسم سیل فنا بنای جنیه کی ییقردی
و شعلهٔ آتش خانهٔ حیاتکی ییقردی احسان اذا سنده ایذا سزامیدر کرم جزاسنده الم روامی

از جانب من طرح وفاداری بود • | از پیش تو آیین جفاکاری بود •

مار ایتدی بلی سن انسانیده مقصور قومادک اما محلنده واقع اولمدی • و لطف و احسانکی دریغ
بیورمدک لیکن مستحقنه وصول بولمدی • سن بلورسن که بن مظهر شر و منبع زهر و منشاء
ضررم • جمیع جانورلر بنم شرر شرمدن اوشر خصوصا نوع بشر ضرر زهرمدن قاچانور •
چون سن بنم کبی مظهر شر الوجودی خیر محض قضاسنده قویوب سنکنای عدمه کوندرمدک و بنکلی
منشا رفادک آتش افسادی سیل دماره سویندروب کاروبار وجودمی نار بوار ایله •
کیوندرمدک هر آیینه انوک مکافاتنده انواع آفات و مخافاته حاضر و منتظر اولمق کرک که شریرلره
خیر ایتمک خیرلره شر ایتمکله برابردر بلکه بدکارلره احسان نیک کردارلره اساءتدن بدتردر

نظم

چنانکه در روش شرع و عقل ممنوعست • | بدی بنسبت پاکان و نیکوان کردن •

بجای چون صقانی که مردم آزارند | بهیچ وجه نکوهی نمیتوان کردن

وبر دخی بو که قلنا اهبطوا بعضکم لبعض عدو نص صریحی موجبنجه سزکله بزم میانمزده عداوت قدیمی قایم در. دور بین لک و عاقبت اندیشلک مقتضاسی اوزره دشمن مقتول و خصم مخذول اولمق لازم در. و بحکم اقتل الاسودین بزی قتل بحسب العقل والنقل سز طایفه یه فرض عین در چون بو بابده فرمان شرع و مقتضای عقل و طبعه مخالف فعله ارتکاب ایدوب زخم برینه رحم و نیش محلنده نوش ارزانی کوردک. البته سکا زهر دهاندن چاشنی طاتدرسم کرک. و بن دخی تجرع ایتدرسم کرک. تا استماع قیلنلر بو فعل منکرده سکا اتباعدن امتناع ایده لر. و سایرلره دخی تجربه اولوب سندن عبرت و نصیحت الالر. سوار ایتدی ای قهرمان ستمکار بو نه افسانه در که سویلرسین و بو نه بهانه در که ایلرسین. انصاف ایله احسان مقابله سنده اسائتی نیجه ملتده روا کورمشلر در. و کرم مکافاتنده خباثتی قنغی شریعتده رخصت ویرمشلر در. جزاسنده شری هیچ بر عاقل معقول کورمز. و نفع جزاسنده ضرری کافر قاضیسی دخی بیورمز

بیت

بناء ولالی بودیر یرا فات | بیه احسانه احساندر مکافات

مار ایتدی ای سوار سن بوکانه انکار ایدرسین که بو عادت انساندر سزک مذهبکزده نیکی

بدبرابر اسائت و احسان یکساندر

بیت

کوره احسان ایدر عصیان عجب در | عجبدر عادت انسان عجب در

سردم مرهم یرینه نیش اوررسز. و نوش محلنه نیش ده اکورورسز. بن بو دعواده ینه سزک فتواکزله عامل اولورم. و بو معامله ده سزدن نه کیله ایله الدمسه بینه انوکله ویرورم

مصرع

هر چند که سوار زبان محاوره یی یمه سال. یک لحظه بخوان به که فروشی همه سال

کار ایتدی سوار مساعد ساعد مار طارلکوب ایتدی ای سوار چاره کار سمان بو ایکی امرک بری سین اختیار در. اولا زخمی سکا می اورهین و یا شترکدن می ابتدا قیله یین

القصه سوار هر بار که حصار انکاره تحصن ایلدی مفید اولمدی آخر کار بو عهد اوزره قرار ایتدیلر که مار شو بله که شهود دعواسنی عدول ایله اثبات ایلیه سواری اسکات ایده و انوک زخمنه جان و دلدن خریدار اوله وکنه وبالاکنی عن صمیم القلب اختیار قیله. پس مار طرفه

اطرافه نکاه ایتدی کوردی که بر کاومیش بیابانده کزر و بیان صحراده رعی و چرا ایدر ایتدی ای سوار بو مشکلی کل بو سلیم دلدن استفسار ایده لم. پس مار و شتر سوار اتفاقله کاومیش قتنه کلدیلر. مار دهان زهربار و هلاهل شارین جوب ایتدی. ای کاومیش روزکار در که بیابان جهانده کشت و کذار ایدرسین جزای احسان احسان میدر نیجه سیلورسین. کاو ایتدی آدمیلر تنبیجه صورر سک مکافات احسان اساءتدر. و پاداش انعام خیانت. بو دعوانک صدقنه دلالتنده بو کفایت ایتمزمی که بن نیجه مدتدر که بولردن برینه خدمت ایدوب هر سال صحرای چوده غزال چین کبی بر کوساله کتوروب خانه خداوندمی پر شیر و روغن ایدردم. و انوک وجه معاشی و جهت انتعاشی بنم ذمتمده اولوب بنم حق خدمتنی سله و شکر نعمتنی قیلدیردم چون پیر اولدم انتاج نتیجه دن قلدم بنم تعهد حالمی ترک ایدوب حقوق ماضیه یی اونتدی و بنی بو صحرایه صالیویروب تنک و تنها قودی کتدی. چون بو علف زارده بر مقدار اوتلیوب بیکار و کامکار کزدم بدنمده بر مقدار سمن و سمزلک ظاهر اولدی. بر کون صاحبم بو جانبدن کذر ایدوب دیده دقتله بنم حسن حال و بال و بالمه نظر ایتدی. چون بنم ضخامت تن و اندامیمی کوردی تعجب ایدوب بشاشت تمامله دوندی مقامنه کتدی. یارنداسی بر قصاب کتوروب بنی اکا بیع ایتدی بو کون سلخخانه یه ایلدوب بنی ذبح ایتمک مقرر در. انسان طایفه سنده احسانک مکافاتی بودر که بیان ایتدم.

مصرع

حال من اینست یاران تا که کویم حال خود

مار ایتدی اشده حکایت حال مکافاتی اشتدک. و مذهب آدمیانده احسان مقابله سنده اسائت لازم ایدوکن استماع ایتدک بیمان بی توقف زخمه آماده اولوب عهده وفا و شرط معهودی ادا ایتمک کرکسین. سوار ایتدی بزم شریعتمزده شاهد واحد ایله حکم ثابت اولمز. و شهادت حد نصابه وارمینجه قضا مضا بولمز. مار ینه افاقه نظر ایتدی اتفاق کوزی بر درخته راست کلدی ایتدی کل بو درختدن دخی کیفیت حالی صوره لم بو بابده اولدخی نه در کوره لم. پس معا اول اغاج دبنه واردیلر. ماراندن دخی صوردی که مکافات احسان نه در. ایتدی مذهب انسانده جزای احسان اسائت در. و مشرب آدمیانده پاداش منفعت مضرت. بو برهانله که بن بو بیابانده بر درخت سایه دارم. و لیل و نهار بر آیاغ ایچنده

اوزره طوروب آینده ورونده یه حذمتکارم بنی آدمدن سرمانده ودرمانده که بوبیابانده
تاب آفتابدن جکری بریان اوله کلوب سایه ده ولتمده برساعت آسوده اولوب راحت
اولور جون شدایدراه دن فراغت ونکابت سوادن افاقت بولورکوزلرین اجوب زیرو
بالایه نظرایدر بونک سرشاخندن بودکلوچوب دسته وبوقدرکسر صاپی واوزندن بومقدار
تخته واندن بوقدرعدد قاپی جیقر شویله که باننده تبر بولنه باکسر فی الحال جیقوب شاخلرینک
برقاچین کسر بونک برله بونلر بندن صفابولورلر جفا قیلورلر وباوجودکه بندن راحت

کوررلر زحمت ویرورلر ~~مت~~	من دراندیشه که چون برسر او سایه کنم
اودران غم که چه سان برکندم از بنیاد	مار ایندی ای سوار شاهد امری برطرف

اولدی شمدیدن صکره دخی نه بهانه اولور البته شرط معهودی اداایتمک کرکدر وزخم نیشمه
رضا ویرمک کرک سوار تعلل ایدوب ایندی تعدیل شهود لازم ایدی اولنمدی وبوبابده تزکیه
واجب ایدی بولنمدی ناحق یره قانم دوکمک عداله لایق دکلدر وبی بینت قضا وبی تزکیت
شهود رضای جعه موافق دکل باوجود معلومکدر جان عزیز ومیوه زندکانی زیاده لذیذدر
قلبی تعلق دنیادن قطع ایتمک صعب کار وخلعت حیاتی بدندن خلع ایتمک امر دشواردر
امامن بعد شرطم بونک اوزرنه اولسون که اکر بو قضیه یه برکواه دخی بولنه بی مضایقه قضایه
رضا ویررم وشرط معهودی تقدیم ایدوب بوبلایه کندومی تسلیم ایدیم بواثناده اتفاق
برروباه اول نواحی ده کزرکن انلری بو مناظره ده کوروب مشکللری نه ایدوکی یبوب باب باب
ایلرو واروب بونلرک مباحثه سینه قولاق وروب تفصیل حاله واقف اولوب طوردی
جون مار انی کوردی سواره ایندی کل ایمدی قضیه بی روباه دن صوره لم وبوبابده اول
دخی نه درکوره لم سوار سوز تفصیل حالی اعلام وجواب وسؤالی تمام ایتمدین روباه
پرانتباه آواز بلند ایله ایندی ای مرد بلمزمیسین که مکافات نیک بد وجزای احسان اسائتدر
امابس مارحقنده نه احسان ایتدک اوله که مستحق پاداش اسائت اوله سین سوار چون حقیقت
حالی حکایت ایتدی روباه ایندی سن مرد عاقله بکزرسین نیچون بیهوده سوزسویلرسین
وحق صریحی کندوکه نسبت ایدرسین ~~م~~ زعاقل کی روا باشد سخنهای خطا کفتن

صحیحی ستر ایدوب کذب

مار ایندی بلی سوار راست سویلر اشته اول توبره که بنی ورطه آتشدن خلاص ایتدی روباه
تعجب صورتن کوستروب ایندی بو کلامه باورنیجه متصور درکه بوقدر جسامت هیکل وضخامت پیکرایله
دب اکبره بکزر بر اژدرسین بو توبره یه کراکا نسبت ایدرسین دایره عین الثوردن اصغردر صیغه
بیلمک نیجه ممکن ومیسردر مارایندی بومجملی مشاهده ایله بیان سهلدر وبودعوایی برهان عیان ایله
اثبات آساندر والحاصل اکر اعتماد ایتمزسک اشته خراشته نردبان روباه ایندی اکر بو قضیه
علم الیقین بلم وبو صورتی رای عین ایله مشاهده قیلم امیددرکه بو عقده یی لطف حیله ایله حل وبو
خصومتی اکمل وجه اوزره فصل ایدم پس تحقیق دعوی وتصدیق مدعی ایچون سوار توبره نک اغزین
اچی ویردی مار کلام روباه ایله مغرور اولوب توبره نک ایچنه کیردی روباه چون انی کوردی آهسته
سواره ای جوان چون دشمنک زندانده کوردک وخصمک خطرجانده بولدک فرصتی غنیمت بل

دشمنه کر فرصت ال ویره سمان — ومجال ویره امرنی تدارک قیل
قیدنی کوربر نفس ویره امان — پس سوار توبره نک اغزین محکم طوتوب

پسنک خارایه شویله اوردی که مارک زهره سی چاک اولوب کشته زهر بلا هلاک اولدی وبنی آدم
انوک شر وضرر زهرندن قورتلوب روی عالم انوک خبث وخباثتندن پاکیزه وپاک اولدی

این چنین بد زندکانی مرده به — بو حکایتک فایده سی بودرکه خردمنده لازمدر که طریق حزمی
نامرعی قومیه وخصم فتنه انکیزک رای فریب آمیزنه مغرور اولمیه وهیچ وجهله انوک عهدنه اعتماد قولنه اعتقاد
قیلمیه تا انوک دام بلاسندن درمانده قالمیه

اول که قول خصم ایله مغرور اولور — شمع عقلی تیره وبی نور اولور

زاغ ایتدی بوکلام لآلی انتظامی که عین حکمت ومحض نصیحتدر قبول سامعه ایله اشتدم وبو
عقد جواهر نظامی کوش هوشه منکوش ایتدم امّا سنک کرم ذات ومکارم صفاتکه لایق بودرکه
بوبابده درموافقتی فتح باب ایدوب دریچه مخالفتی سد ایده سین وبنم کلامدن مفهوم اولان
احکام وتجربه یی براهین عقلیه ایله رد ایده سین بو حکمانک بونیدنی که بیورمشلردر لئیم لر
مصاحبتندن فرار ایدوب کریملر مجالستن اختیار ایتمک کرک کوبش میشوسکه مندابده سین که
کریم برساعت مصاحبتنده انواع شفقت وملاطفه سورور ودرعونت وخشونتدن احتراز

ایدوب بیگانه لکه مبدل قیلورلر اما لئیم حق صحبت قدیمدن اغماض ایدوب ادنی بهانه ایله یوز
بلتوق دوستندن اعراض ایلر بو اجلدن که آزاده لرک صداقتی تیز وعداوتی دیر واقع اولور
کوزهٔ زرین کبی که کیج شکست اولوب تیز صلاح بولور ولئیم طبع وسفله فراجلرک بنای صداقتی
سریع الانهدام اولدقدن غیری اصلا اصلاح پذیر اولمز کوزهٔ سفالین کبی تیز شکست
اولور وهیچ وجهله صلاح بولمز

بیلیر باغ حکمت دن بمثلر | بو معنی ده بغایت خوش ثمیلر
دوستی باید ازان کونه حسبت | کان ابد الدهر نماند درست
خانه که اساسش بود از خشت خام | پست شود از دو سه باران تمام

ای زیرک بنده اول قبیله دنم که دیانتمه اعتقاد قیلنه وصداقتمه اعتماد اولنه باوجودکه بر
صدیق صادقه محتاجم وبر رفیق موافقه کم طوق ایسه بن آجم بو رجاده بو جنابه التجا ایدوب
هیچ بر طریقله بو یولدن دونمزم وبو عاده بو محرابه توجه ایدوب هیچ بر وجهله بو قبله دن یوز
دوندرمزم واصلا طعام طتمزم تا بنی نعمت ملاقات شریفکله مشرف ایمیه سین وقطعا
آرام ایتمزم تا کوش جانمی درر مقالات لطیفکله مقرط ومشنف قیلمیه سین

دامن چون تو نگاری ز کف آسان ندهم | که بخون نامه بسیار بدست آمده

موش ایتدی سنک موالات مراعاتکه خریدارم وصدیق صادق ویار موافق مرافقتنه
احتیاجده بن دخی بس قدر وارم موانستکدن بو قدر کریزم ومجالستکدن بو دکلو
پرهیزم اول اجلدندر که اگر بنم حقمده مکر وغدر فکر ایده سین عقل قتنده عذرم واضح اوله
وتا دیمیه سین که بر سست عنان دوست بولدم وبر هرزه کوی نرم خلقت وضعیف حقیقت
شخصله آشنا اولدم والا اول کلامدن سنک دعوای صداقتده صدقکی بلمشدم
وسنک صحبتکه جان ودل ایله مایل اولمشدم

چون درین دل برق مهر دوست جست | اندران دل دوستی میدان که هست
هیچ عاشق خود نباشد وصل جو | که نه معشوقش بود جویای او

پس طشره کلوب سوراخی قپوسنده طوردی زاغ صوردی که نیچون ایروجه کلوب بن مشتاقه

مشتاقه موانست ایدوب خفقان همم معاینه ایدرسین • موش ایتدی هرکاه که بر کمسه کندو نفس
نفیسین صدیق صادق یولنه فدا قله ووقت مضایقه ده نقد جان لذیذدن یار عزیزی ایچون دریغ
الادایله انوک کبی صدیقه محب صادق وبرادر موافق دیمک لایقدر • ومراتب صداقتده انوک
درجه سی عالی ومرتبه سی فایقدر واگر مهمات امور دنیویه یا بنده ملاطفت ایدوب مال ومناله مواسات
قیله انوک دوستلیغی متوسط الحالدر اول مقوله کمسنه نک منتهای مصادقتی حد اعتدالدر
دیمشلردر که اول کمسنه که دوستنه مراعاتی وقت مصلحت حال ایچون جاه ومال ایله مواسات ایلیه
شول صیاده بکزر که کندو سودی ایچون دانه صچر پرورش طیور مقصودی کلدر چون بو اصل
صداقت غرض آمیزدر ممکن که عاقبتی عداوت انگیز اوله • بیت

هر نفسی کان غرض آمیز شد | دوستی تشمنی انگیز شد

اما شول کمسنه که جام محبتی شویله نوش ایلیه که یار یولنده واریغین فراموش ایلیه اکسیر اکبر و
کبریت احمردن صد مرتبه اولی در ومیدان محبتده جان فدا قیلمق پیدا درکه مال ادا ایتمکدن
هزار بار اعلی در که الجود بالنفس اقصی غایة الجود • بیت

هست جوانمرد درم صد هزار | لیک جو با جان فتد آنجاست کار

پوشیده دکلدرکه سنک شرط موالاتکی قبولده وباب ملاقاتکه دخولده بونک برله که بکا
خطر جان واردر زمین دلمده بنای صداقتک بر درجه ده استواردر که طریق یاریده بذل نفس
فدای جان بکا آسان کاردر • مصرع گر رسد کار بجان از سر جان برخیزم
اگر سکا فی الجمله سوء ظنم اولیدی مصاحبتکه مایل اولمزدم وگوشه کاشانه ده اوتوروب
کنج آشیانه دن قدم برون قیلمزدم قلبیم سنک مصلوحتکه تمام واثق وروحم سنک مصاحبتکه
تمام عاشقدر وطلب صحبتمده صدق منک وخلوص طویتک شائبهٔ شبهه دن بری در بو جمله ایله
بنم جانبمده اولان خلوص وخصوصک سنکده بری در ای زاغ اگرچه که سنکله بنم میانمده بنیاد عهد
پیمان پایدار وبنیان امن وامان استواردر اما سنک بنی نوعکدن بعض یارانک وارکه
بنم ایله اکرکامینده بغض وخصومت دایم وشطرنج عداوت قایمدر محتملدرکه انلرک بری سنی
بنی کورمجک بکا قصد ایده ونیشتر تیز چنک خون فشانلرک شر یا مخدن قصد ایده زاغ ایتدی

بنجه یارانم میاننده شرطم بودر که هر بری بنم دوستمله دوست دشمنمله دشمن اوله لر موش ایتدی
بلی هر کیمسنه که دوست دشمن ایله یار • و دشمن دوستنه هوادار اوله احبا زمره سندن مردود

مث

وعداد اعدادن معدود در | روی دل از دو طایفه بر داشتن نکوست
از دوستان دشمن و از دشمنان دوست | بو اجلدندر که ارباب حکمت احبابی اوچ قسمه

تقسیم و دشمنی ایتمشلر • دوست خالص دوست دوست دوست دشمن دشمن • دشمنی دخی اوچ وجهه
تقسیم ایتمشلر دشمن ظاهر دشمن دوست دوست دشمن • بو بابده بیورمشلردر

مث

از دشمن چو دو جهان نترسیم | کر دشمن یار و یار دشمن

زاغ ایتدی ای زیرک مضمون کلامک معلوم اولدی • شویله بیل که بنجه سنک میانکده ارکان
مودت بر مرتبه ده مؤکد • و بنیان محبت بر مثابه ده مشید اولمشدر که من بعد بکا اول
کمسنه لر یار اولهلر که فی الحقیقه سکا یار اوله • و بنجه مصادقته اول کمسنه سزاوار اولور که
سنک رضاکی طلب کار اوله • هر کمسنه که سکا عدو اوله اکا عداوت بکا لازمدر اکرچه
بکا خویش و تبار اوله • و هر کمسنه که سکا محب اوله اکا محبت واجبدر اکرچه بکا اغیار اوله

مث

بر رخ هر کس که نیست داغ غلامیت یار | کر پدر من بود دشمن و اغیار ماست •

خلوص محبتکده صدق نیتم • و خصوص مودتکده عقد عزیمتم اول مثابه ده در که اکر چشم و زبان که
دیدبان قلعهٔ جان و ترجمان بیان جاندر سکا خاین و مخالف و مباین کورم بر اشارتله ایکیسین
دخی ساحل وجوددن کرداب عدمه کوندررم

مث

عضوی ز تو کرد دوست شود با دشمن | دشمن دو شمر تیغ دو کش زخم دو زن

موش بو کلمات استماعندن قوی دل اولوب ایلرو کلدی و زاغک حال و خاطرین صوردی
والحاصل اول ایکی یار بر برین کنار ایدوب مشاهدهٔ جمال له خوش حال اولدیلر و لیل و نهار زبان
اشتیاقی بر کار ایدوب مصاحبته اشتغال قیلدیلر

مث

میان بند به عشرت را که یار اندر کنار آمد | چون موش بر موجب اکرموا اضیافکم

وظایف ضیافتی تقدیم و مراسم تکریم و تعظیمی تبجیل و تکمیل و تتمیم ایتدی ایندی ای برادر
اکر رخصت اقامتی مسکن اصلیمدن کتوروب اهل و عیالک بو منزله کتوره سین طوق منتک تا قیامت

قیامت کردنمه بند ایدوب غبار اندوهی آیینهٔ دلدن کیدره سین زیرا بو بقعه که مسکنک مسکنیمدر
مأوای خوش و موضع دلکش و موضع فرح بخشدر زاغ ایتدی بو مأوینک آب و هواسی و وسعت
و فسحت فضاسی حقنده سوز یوقدر لیکن شارع عامه قریب واقع اولوب تردد کاروان
و آمد شد مسافراندن حصول ضرر انبوه محتملدر و وصول آسیب مکروه متوقع آما فلان
جایکاه که تعرض ابنای السبیلدن دوردر بر مرغزاردر که غایت صفاده بحور حور کبی پر نور
و لطافت هواده باغ ارم کبی مقام حضور

مثنوی

لب جویی سراسر سبزهٔ تر | صبا بوی شکوفه ایله معطر •
کنار باغ و راغی سنبل و کل • | میان سبزه زاری پر قرنفل •

طعمه و لقمه اول نواحیده وافردر و دست آشوب و فتنه اول حوالیدن قاصر بو جمله دن
غیری بنم احبابمدن بر کشف انده توطن ایدوب اول مقامه شرف ویرمشدر اکر رغبت بیوررسک
اتفاق قلهلم اول منزل بهشت آیینه وارهلم • و بعده العمر اول مرغزارده کامران و کامکار روزکار
کیچوره لم موش ایتدی

مث

تا دامن کفن نکشم زیر پای خاک • | باور مکن که دست ز دامن بدارمت

ای انیس دل ناشادم • و جلیس حجرهٔ
فؤادم • شرف مجاورتکدن غیری امیدم • سعادت مصاحبتکدن غیری مرادم یوقدر سن
آفتاب کبی هر قنده که کیده سین بن سایه کبی یانکجه یوز اوزره یوریرم • و آستین قبادن
هر جانبه که خرام ایده سین بن دامن کبی اردنجه باش اوزره سوریونورم تا کریبان جامهٔ
حیاتم چنک نادم اللذاته چاک • و چشم جهان بینم صرصر مرک و مماتله پر خاک اولمیه دست ارادتم
دامن صحبتکدن ایرلمیه • و دیدهٔ دلم مشاهدهٔ شمایل و محبتکدن ایرلمیه بو بقعه ده که حالیا ساکنم
وطن اصلی و مسقط رأسم دکلدر بلکه تصاریف روزکار بو مقامه بی اختیار کتورمشدر بنم سرکذشتم
اوزوندر و عجایب و غرایبی حد و عددن افزون • ان شاء الله اول زمان که قرارکاه مقرر اوله
و خاطر عاطر شدت مسافرت و زحمت مهاجرتدن آسایش بوله تصدیع جایز اولوب هوادن دره
و بحردن قطره روایت اولنه • جون میانلرنده کلام بو مقامده تمام اولدی • زاغ فی الحال دم
موشه یبشوب بال عزیمتله پرواز کلدی • و مقصد معهوده متوجه اولوب نجه زمان کیتدکدن صکره منزل

مقصوده ایردی سنک پشت مکراول مرغزار میاننده اولان چشمه‌نک حوالی‌سنده کشت وکذار ایدردی چون ایراقدن صوت زشت زاغ ظلمت سرشتی احساس ایتدی ترس وهراس اکا غالب اولوب فی الحال صویه طلدی زاغ موشی هوادن آهسته ایندروب سنک پشت قعرابدن صدای آشنایی ایشدوب شرایط استقبالی مرعی طوتدی ودیدار یار کرامی ایله شاد وزندان هجراندن

ازاد اولوب ایتدی **بیت**

بخت سرکشتهٔ من با سر سامان آمد •

وقت شادیست کنون کان کل خندان آمد

پس بر بریله کورشدیلر واو بوشدیلر خوشحال

خاطر بی‌صبور شدیلر • کشف استفسار ایتدی که بوانه‌دک نه حالده • وبوزمانه‌دک نه اشتغال ایدک زاغ سرکذشتین کبوترلر بنده کرفتار اولدوغی تا اندن نجات بولنجه وموش ایله مصاحبت ومصادقت مراد قیلدوغین تا مسکن مألوفه واصل اولنجه بغیر وقطمیر تقریر ایدوب کلک تعبیر ایله ضمیر کشفه تحریر وتصویر ایلدی • کشف چون بر سبیل اجمال تفصیل حالی معلوم ایتدی بشره سنده بشاشت تازه • ووحشت بی اندازه حاصل اولوب ایتدی ای مونس خاطر بی آرام **م**

خوش آمدی وعلیک السلام والاکرام بزم بختمزک سعادتیدر که سزک چنوکزی بو جانبه چکدی وطالعمزک قوتیدر که کوکب جمالکز افق وصالدن طلوع ایتدی • موش حی لسان اعتذاری پرکار ایدوب ایتدی بو الطاف بی‌نهایتک معذرتی نیجه زبان خامه ایله تقریر اولنمق میسردر • وبو التفات بی‌حد وبی‌غایتک محمدتی نیجه خامهٔ زبان ایله تحریر اولنمق متصور بز تاب آفتاب حوادثدن سزک سایهٔ عنایتکوزه پناه ایلیوب روز وصال امانی وامالی حصول دولت وصالکزده اکلیوبدر روز • **مه** **بیت**

این عنایت از بی بود که ره پرسیدم

وین هدایت ابدی کشت که روی تو دیدم

چون شدایدسفردن آسایش بولدیلر واول مسکن نامنده غبار زحم روزکاردن سالم و مصاحبت یار وموافقت دیار ایله غانم اولوب روز وشب تماشای جمال وشکر وصاله مواظب ومداوم اولدیلر • زاغ موشه متوجه اولوب ایتدیلر نیزکر اکر مصلحت کورورسک وعدهٔ کریمهٔ انجازه یتشدروب سرکذشتنی سنک پشت حضورنده حکایت ایله تا ماچکزده قواعد موانست استحکام بوله واول نوادرک استماعیله اهل مجلسه تمام استراحت ملالکلام حاصل اوله **بیت** بکت

چشم

بکشا لب وزان دهان شیرین

کام دل ما پر از شکر کن •

موش سمعا وطاعة دیوب بو سؤاله جواب ده کشفه خطاب ایدوب ایتدی ای برادر بنوم منشاء ومولودم دیار هندده بر شهردر که اکا ماروت دیرلر بن اول شهرده بر زاهدک زاویه‌سنده وطن طوتمشدم وکوشهٔ صومعه‌سنده کندم ایچون بر آشیانه دوزوب دست ارادتیمه اول آستانهٔ التجا اتمشدم بنی نوع عمدن نیجه‌لری هم درکاهنه ملازمت ایدرلردی ومرکاه خدمت ایچون بارکاهنه کلوب کیدرلردی مرید معتقدلردن بر مرید صادق هر صباح زاهد ایچون بر سفره طعام احضار ایدردی زاهد انک بر مقدارین وظیفهٔ چاشته صرف ایدوب باقی‌سین شام ایچون ادخار ایلردی بن دیده ترصد ایله کوزدردم زاهد حجره‌دن چیقدوغی کبی کندومی سفره‌یه اتوب مرادم اولدوغی قدر انجنده اولان طعامدن یردم باقی‌سین تمام سایر یارانه انعام واحسان ایدردم • زاهد هر چند که حیله ایله بنی صید ایتمکه قصد ایلدی کارکر اولمدی • ودام مکر ایله قید وبند ایتمک فکر ایتدی فایده ویرمدی اتفاق بر کیجه زاویهٔ زاهده بر مهمان عزیز کلوب منزلنی تشریف قیلدی چون مراسم سلام ولوازم انعام واطعام واکرام تمام اولدی • مایدهٔ پرفایده کلام چکلوب سماط محاوره وسفرهٔ مبادره میانه کلدی زاهد اثنای کلامده انوک مولد ومقصدن صوردی وسبب ارتکاب سفر وموجب اجتناب حضور حضری استفسار ایدردی

مهمان برمرد ایدی جهان ازمای وبر فرد ایدی عالم پیمای • **بیت**

سفر کرده در بحر وبر سالها

شده مطلع بر بسی حالها

زاهده جوابده کاه اختصار وایجاز وکاه اطناب اطنابی دراز ایدوب عرایب اخبار وعجایب امصاردن هر نسنه که انوک دیدهٔ شهودنده ارتسام بولمشدی تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایدردی • زاهد اثنای مکالمه‌ده کاه کاه اللرین بر بر بینه اوروردی • یعنی بو صدا ایله اول کونه اسینین جوزه سفرهٔ اول درازدستلردن قورووردی • مهمان بو صورتدن که بی‌حرمتلک علامتی ایدی زیاده منفعل • وبو حرکتدن که دایرهٔ ادبدن بغایت دور ایدی آتش خشمی مشتعل اولوب ایتدی ای زاهد صفت استهزا وسمت سخریتدن احتراز سکا غایت لازمدر وجادهٔ جددن جانب هزله میل کافهٔ خلقه عموما • وارباب تاج وخرقه‌یه خصوصا

زیاده ناملایمدر **قطعه**

باستهزا و سخریت مکن میل ٭
که انها لایق آزادکان نیست ٭
کسی کو هزل و بازی ساخت پیشه
از وی روی تو اندر جهان نیست ٭

زاهد ایتدی حاشا که هرکز خار منزل نیم دامن حالمه آویخته. و غبار استهزا سوای صفای دل بی علمه آمیخته اوله. بو حرکت که سندن مشاهده ایدرسین کشور سفرهٔ لشکر فاره دن حمایت ایچوندر کیم نیم نعمتمه مستولی اولوب خوان خانمه دست تعرض دراز ایتمشدر. انلرک طغیانندن نه سفره ده خردهٔ نان قوزلور و نه خانه ده دانه دن نشان بولنور ٭ **بیت**

صد همچو من بجه نتوانند که منع کرد
ان لحظه که دست یغما برآورند

مهمان صوردی که انلرک حمله سی اقدام و حمله ده بر بربینه نظیرمیدر. یا بعضی بعضندن جری و دلیرمیدر. زاهد ایتدی ای مهمان انلرک برکیسی پهلوان بلکه حمله ده سلطان قهرمان منزله پسنده در. سفره یه کیروب ایچنده نه وار ایسه کوز کوره یوریش ایدوب نان و نعمتدن بولدوغنی چالر چارپر. مهمان ایتدی البته انوک سایرلردن ارتوق جرأتنه بر حکمت. و اقدامده تقدمنه بر علت لازمدر. بونک مصداقی مهمان اول حکایتدر که اول شخص اول عورته ایتدی کنجد مقشر ایله غیر مقشری مثلاً بمثل صاتمغه البته بر سبب کرک. زاهد ایتدی نیجه اولمشدر اول **حکایت** مهمان ایتدی بو کلدوکم راه ده شبانکاه فلان کوی ده بر آشنانک خانه سینه نزول ایتدم. طعام شام ییوب وظیفهٔ ضیافت تمام اولدقدن صکره همچون جامهٔ خواب دوشدیلر. وارو یاتدم هنوز خوابه وارمدین مرد آشنا عیالی قاتنه کتدی. و اهلیله مکالمه یه آغاز ایتدی بجمله انلرک میانلرنده حجاب بر بوریا یدی. بو سببدن انلرک مفاوضه لرندن ایشیدردم. و ما بینلرنده جاری اولان کفت و کوینک جمله سین کوش ایدردم. مرد خاتوننه ایتدی منیتم بودر که یارین بعض اوبه نک اولولرین دعوت ایدوب بو مهمان عزیز حضورنده که عالم غیبدن هدیه در جمع ایدوب بنم حالمه لایق و انلرک شاننه موافق ضیافت براغین کورم. عورتی ایتدی ای عجب سویلرسین سنک اولقدر مالک یوقدر که مؤنت عیالکه کفایت ایده. بو منصب و جاه. و بو مکنت و دستکاه بله خاطرکه ضیافت عام خیالنی کتورسین. و دیکی ماکنده اطعام و انعام سودای خامین

می شوریسن. هیهات هیهات **مصرع** سودای خامی کرده فکر محالی پخته
کوزک آچ سندن صکره زن و فرزندکی غیره محتاج اتمه. و بوکون که جمعه قادرسین فردا ایچون ذخیره مهیا قیلمدن کیتمه. مرد ایتدی ای عورت **بیت** ٭

نداشت چشم بصیرت که کرد کرد و نخورد
ببرد کوی سعادت که خرج کرد و بداد

اکر توفیق معین و سعادت قرین اولوب بو نیت قوتدن فعله کلورسه نه محل ندامت و نه مقام ملامتدر که فی الحقیقه ذخیرهٔ آخرتدر. و جمع مالک مآلی وبال. و ادخار و استحکامک انجامی ضلالدر. نته که اول کرک طمعکارک حسب حالی اکا دالدر. زن سؤال ایتدی که نیجه اولمشدر اول **حکایت** مرد ایتدی روایت ایدرلر که بر صیاد وار ایدی هنرمند. و صنعت صیادتده استاد بی مانند. آهو بیم دام و اکی منه مندن چیقمزدی. نخجیر و بیم سهمندن صحرایه چیقمزدی ٭ **بیت**

دیده وری پر هنر تیز هوش ٭
حیله کری سخت دلی سخت کوش ٭

اتفاق برکون اوین برکوه دامنده ٭ توردی. و تیره تمامله کمند و کمینکاه ده اوتوردی. ناکاه بر صید اول قیده بند و بر شکار اول دامه کرفتار اولدی. صیاد تیر پرتاب کبی کمیندن چیقوب شتاب تمامله دامه متوجه اولمغله آهو سول جاندن قوت ایتدی. و دامی قوپروب صحرا جانبین طوتدی کتدی. صیاد صاحب هنر بونی کورجک بی تراخی و تأخیر دستنده اولان کمانک شستنده کی تیری نخجیر جانبنه اتدی ٭ اتفاق پیکان تیر نخجیر بیچاره نک پاینه راست کلدی. صیاد یتیشوب فی الحال امرین تمام ایتدی پشتنه الوب سرور موفور. و حبور نامحصور ایله یولنه کتدی ناکاه اثنای راه ده بر کراز کرامده دوش کلوب صیادک اکا دخی دیک طمع و شره سی قاینیدی و چنکنده اولان خدنک الماس رنکی اکا حواله ایدوب ٭ تقدیر الهی پیکان تیز. شریان شکاف خنزیرک کافنه فنده اویندی. خنزیر دخی الم زخم تیز زهراب داده تیغ دندان نابداده ایله شکم صیادی چاک ایدوب ایکسی دخی طرفة العین ده آلوده خون و خاک اولوب بر لوزده هلاک اولدیلر. بو واقعه اثناسنده بر کرک کرسنه اول موضعه یتیشوب کوردی که اوچ کشته بجه کشته سر بری صحراده بر بیوک پشته. کرک بو صورتدن که هنوز آیینهٔ خیالنده ارتسام بولمشدی حظ تمام ایتدی وکثرت نعمت و وفور غنیمت ایله مستظهر اولوب کندو کندویه ایتدی ٭ **بیت**

که بسی روزگار می باید • که چنین نعمتی بدست آید •

بو نعمتلرک حقیقتین بلمزسم کافر نعمتلر دفترنده مرقوم اولم • و اسراف و اتلاف ایدرسم غفلت و جهالت ایله موسوم اولم هنگام تأمل و اعتباردر و زمان تصرف و ادخار حالا اصلاح حال و مآله انسب بودر که بوکون زه آرزویی کمان قناعته چکوروب زه کمان صیادایله کچنم و بو کنج بی رنجی محنت ایام و ایام محنت ایچون بر کنجده دفن ایدوب روز بروز تیر آرزویی هدف مراده یتشدرم که حکما بیورمشلر نظم

مخور جمله ترسم که دیر ایستی • به پیرانه سر بد بود نیستی •
بخور چیزی از مال و چیزی بنه • تمامی بیکبار از کف مده •

پس کرک غایت حرصدن زه کمانی دهانه الوب • دندان تشره ایله چیکمکه آغاز قیلدی • همین دندانی کیش کمان قریلوب برکوشه سی قوت ضربله کرکک قلبنه طوقنوب اول دیکجز اول درددن صوزدوغی برده مرده اولدی • مصرع • آن نیز نشد آن همه ناخورده بماند

بو مسلک محصلی بودر که جمع ماله حریص و فرمان آرزویه مطیع اولوب ذخیره قومق عاقبتی وخیم • و خاتمه سی عذاب الیمدر • بیت

چون نغرد ابر سی رزق تو فردا رسد • انجه داری بخور امروز و غم دهر مخور
زهی شوربخت و شوریده رخت اول طایفه

که بو عالمده فکر مال بلکه خیال محال ایله جمع مال ایدرلر • و عاقبت کار حسرت و ندامت بیشمار ایله قودیلر کیدرلر • قطعه

تا کی ای خواجه جمع مال کنی •
که هرکه از تو باز خواهد ماند • کنج قارون اگر بدست آری •
همچنان حرص و آز خواهد ماند • بر میفروز آتشی که ازو •
بتو سوز و کداز خواهد ماند •

چون زن زبان مردن بو کلمات حکمت بنیانی استماع ایتدی و ملهم سعادتدن مژده سعادت الرزق علی الله کوشش هوشنه یتدی شوهرینه ایتدی ای عزیز اطفال ایچون کیلارده بر مقدار برنج و کنجد ادخار ایتمشدم حالا ظاهر اولدی که جمع و ادخار نامبارک و شوم • و ارباب احتکار میامن تفویض و توکلدن محرومدر • و ناصیه حالی رقم شآمت و مذمت شقاوتله مرقوم و موسوم ایمش • صباح تمام اولن کنجنه یه کفایت ایدر طعام مهیا ایدرین سن کیمی ایسترسک دعوت ایله • و مهمانک باینده حق

حق ضیافتی رعایت ایله الحاصل زن صمیم دلدن مردک نصیحتنه قایل اولوب چون سحرگه که سهم شعاع مخروطی جانب افق شرقدن مایل اولوب و آب چشمه آفتابله آیینه دیده لردن غبار خواب زایل اولدی

سحرگاه چون چشمه آفتاب • فرو شست از دیدها کرد خواب

زن کنجدی مقشر ایدوب بودی و قورو[illegible] دیوار قنابه قودی و کندو کار آخره مشغول اولدی و شوهرینه تأکید و تهدید ایلدی که کنجد تمام تازه لکی کیدوب خشک اولنجه اوستنده حاضر اوله و تا مور و طیور یغمای تاراج و دست تعرضدن ازاتمیه دیده حفظ و حراستی انکا ناظر اوله اتفاقا شوهرک کشور چشمنه لشکر خواب غلبه ایدوب بواثناده بر کلب نجس خسیس کلوب آب دهانی و لعاب زبانی ایله اول کنجدی تلویث و تنجیس ایلدی زن چون بو حالی کوردی اندن طعام اتخاذ ایتمکدن احتراز ایدوب کتوروب بازاره کتوردی بنم دخی بازارده بر مهم ضرورم واریدی اکا کیتدم و انوک عقبنه دوشوب کیتدم کوردم که زن کنجد فروش دکانه کلوب الی کنجدی غیر مقشر ایله بازار ایدر و بو مقابله ده برار طوروب فریاد ایلر که ای زن بو معامله ده البته بر نکته وار و بو مبادله ده بر حیله مقرردر که مقشری غیر مقشر ایله سالم بسالم بیع ایدرسین بو مثل مضمونی بو حینجه بنم دخی خاطریمه بو خلجان ایدر که اول موشک خیره نک بو قدر قدرت و جرأتنه البته بر علت و حکمت واجبدر اما رأی غالب بودر که خانه سنده بر مقدار دینار واردر که استظهار ایدوب بو مرتبه شجاعت اظهار ایدر اکر نهال حالی خزان افلاسدن خالی اولمسه شاخسار کردارنده بو لطافت و طراوت پدید اولمزدی نته کم دیمشلردر بازار دنیاده اول کسنه که بی زردر اول مرغه بکزر که بی بال و پردر

پیش همه اعتبار زر دار و زر • بی زر منشین که کار زر دارد زر
مشنو تو که اعتبار زر دارد زر • کویند که اعتبار از زر بهتر

ای برادر بو مقرردر که اول موشک بو زور و قوتنه باعث زردر همان بیل و تبر کتور سوراخنی زیر و زبر ایدەلم و سر انجام کارینه واره کوره لم زاهد چون مهمانک بو اقدام و ابرامین کوردی فی الحال امرینه امتثال ایدوب بیل و تبر کتوردی بن اولدم سوراخ آخرده بو ماجرایی علی ما جری استماع ایدردم

واقعا آشیانمده زر سرخ تمام عیار هزار عدد دینار وار ایدی هر زمان انوک اوزرنده
غلطان و تماشاسی ایله شاد و خندان ایدم قلبم صمیم جاندن اکا متعلق جانم درون
دلدن اکا متشوق و متعشق ایدی نظاره سیله چشمم نور و سرور حاصل و ملاحظه سیله کوکلم
سرور ایله محصور و واصل اولوردی سهماندم مهمان عجمی زبان زمینی قازوب پایان آشیانه یه
ایردیلر و خلاف معهود اول دینار معدودی انده موجود بولوب نه کوردیلر

درستی خنده خندان رخ چو خورشید | درخشان از صفا چون جام خورشید
وجهی سرخ رویی سکه داری | عزیزی قابلی صاحب عیاری
کهی بگرفته خوبانرا سر دست | دمی سیمین برانرا کرده پابست
فرح بخش درونهای پریشان | کلید قفل مشکلهای دوران

مهمان زاهد ایدی موشک مایهٔ جرأت و پیرایهٔ قوتی بو ایدی زیرا که زر مدد روح و
مایهٔ فتوح در کوره سین که بن گوشه حفره یی قویوب جانب سفره یه کیتمسه کرک و زر
اجی پسندنان دکل جاندن بیزار اولوب غارت نعمته قطعا جرأت ایتمسه کرک جون بن بو
کلماتی اشتندم فی الحال کندو ذاتمده آثار ذل و خسار و ضعف و انکسار و علایم افلاس
و افتقار مشاهده ایدوب ضروری اول سوراخدن انتقال ایتدم سهمان اول زمانده
بو بلای ناکهانی بو بیچاره یه واصل و بو قضای آسمانی بو حقیرک منزلنه نازل اولدی کوردم
که موشلر میاننده بنم اعتبارم انحطاط پذیر اولوب تعظیم سابق و اکرام معهودنده نقصانت
فاحش پدیدار اولدی و یارانک چراغ مهر و شفقتی باد اعراض ایله منطفی اولدی آیینهٔ
انقیاد و متابعتی چشمهٔ خورشید کبی صافی ایکن غبار فرار و زنکار انکار اولدی

دردل کس مهر و وفایی نماند | باغ مرا مهرگیایی نماند
مایهٔ صد برگ و نوا بود زر | زر نشد و برگ و نوایی نماند

اول موشلر که قدیم الزماندن بنم ریزه خور خوان نعمتم و خوشه چین خرمن احسانم ایدی و بی کسب
و کار تقیهٔ طعامم و لقمهٔ سفرهٔ انعامم ایله روزکار کیچورورلردی سهمان توقع نعمت و
طمع دعوت پاینده متقید ایمشلر چون مقصودلری بندن حاصل و وظیفه لری بندن واصل

واصل اولمدی خدمت و ملازمتدن ابا ایدوب بنی ترک و تنها قودیلر کیتدیلر و مذمت
و محمدتدن از کلدیلر مساوی و غیبته آغاز ایتدیلر ** مثنوی

کوری من گر فلک آمد بپیش | چند خسان دیدم در چشم خویش
کان همه بودند بپهلوی من | ریزه خور من چو سگ کوی من

مثل مشهور در که السنهٔ ناسده مذکوردر که من قل دیناره قل مقداره محقق بیلدم
که بازار روزکارده بی زر دن بیزار و مالداره هوادار اولورلرمش و دست تهی و شنک
تیر قصدی هدف مراده ایرمزمش و بو بستان جهانده تبن نهال آرزو مقصود ثمرین برمزمش
کلمات اکابردندر که هر کمک که برادری اولمیه مربی کورا غیب اوله و خویش و قریب بانمنده
مفلس و بی دولت اوله دوستلردن حرمت و محبت بولمیه بلکه تهی دست اولنلرک
فایده سی اولمیه و کیمک که فرزندی اولمیه صفحهٔ روزکارده ذکری باقی قلمیه و هر کیمسه که
حقیقتده دوستی اولمیه زیرا هر کیمسه که قاضی الحاجات ایکن محتاج اوله ارباب
احتیاجدن اول جماعت که انوک مجلسنده عقد ثریا کبی مجتمع اولوب سلک ملازمتده انتظام
بولنلر رشتهٔ جمعیتلری انفصام بولوب آن واحدده بنات النعش وار تارمار اولهلر
بو اجلدندر که شغله و دولتک صداقتی اعراض نفسانی و منافع دنیویه یه مقصور و منتنی در

نظم دم ذوق و صفاده یار اولنلر | چو محنت ایرشه بیزار اولورلر
تا خط می که هست می نوشند | همچو زنبور بر تو می جوشند
باز وقتی که ده خراب شود | کیسه چون کاسهٔ رباب شود
ترک صحبت کنند و دلداری | دوستی خود نبود پنداری
راست گویم سگان بازارند | کاستخوان از تو دوستر دارند

اخبارده کلمشدر که بعض ارباب دولتدن استفسار ایتدیلر که نه مقدار دوستک وار
ایدی ای دوستم وار ایدوکی معلوم دکل زیرا که شمدی حالم خوش و مالم چوق و ثروت
و قدرتمه نهایت یوق بازار صحبتم رایج و درکه دولتم مقصد ارباب حوایج هر احدبنی
مکرم و محترم کورور و بکا محبت و مودت لافین اورر اگر عیاذا بالله دیده اقبالم خاک

ادبارله طوله دوستدن دوشمندن اول زمان ممتاز اوله . دوستک حقیقتی زمان نکبتده
معلوم اولور . یار اغیاردن وقت محنتده امتیاز بولور . بیت

صفا وقتنده چوق بولور کشی یار | ولی محنتده یار اولان اولور یار

صحایف لطایف حکماده مسطوردر که افاضل روزکارک بری سندن استفسار ایتدیلر
که خلق فقرانک صحبتندن نفرت ایتدکلرینه علت نه در . و اغنیانک خدمتنه رغبت ایتدکلرینه
حکمت نه . جواب ویردی که مال محبوب القلوبدر . و بازار دنیاده زر متاع مرغوبدر
کمده که مال احتمالین ویره لر . جان و دلدن اکا مایل اولوب . مراسم تعظیم و تکریمنده
شرط مبالغه تقدیم ایدرلر . چون کف دستنی پنجه چنار کبی درهم و دینار دن خالی کورورلر .
دامن صحبتندن ال چکوب پیرامن خدمتنه قدم بصمزلر . و اکا دیده حقارتله نظر ایدوب
کوزلرینه کوسترمزلر کریکلرینه اصمزلر . رباعیه

چون کل چمن دامن پر زر بنمود | بلبل بهزار صوت و دستانش ستود
وانکه که بباد رفت و برکیش نماند | کس نام وی از زبان بلبل نشنود

اتفاق بو اثناده موش لردن بر آشنا که بنم آستانمه ملازمتی بشیر صبح شادمانی و
نجله بر آن صحبتی سرمایه سعادت جاودانی بیلوردی . و پیوسته شرط مهر و وفا و فرط
صدق و صفایی بو بیتک نحواسیله بیان و ادا ایلردی . بیت

جنان در عشق بکروییم که کر تیغم زنی بر سر | بوقت امتحان باشم چو شمع استاده بر جا

بیکانه وار اوکمدن کچوب نجله آشنالیق ایلمدی . و بنم جانبمه التفات ایمیوب بکا بر کلمه
سویلمدی بن اکا متوجه اولوب ایتدم ای استاد صنعت جور و بیداد . بیت

ببروی التفات نمیکنی | سرو مرکز چنین نرفت آزاد

نه باد قضا اسدی که کرد بلاسی هوای لایبالی مکدر ایتدی . و اول دعوای محبت و دو
مهر و شفقتدر که بنم حقمده سندن ظهوره کلمشدی نیجه اولدی نره کتدی . موش طاق
ابرو سنی درهم . و عتاب آمیز کلماتله و هم ایدوب ایتدی نه عجب ایلامش سین
کیمسه کیمسه یه بیهوده ملازمت ایدرمی . و بی سبب تعب چکوب بی فایده خدمتنه کلور کیدرمی .

کیدرمی . اول دم که دینار و درمک وار ایدی . و نعم کرمک بسیار ایدی جمله مر متاع خدمتکه
خریدار . و دوکلیم لیل و نهار درکهکده کمر بسته خدمتکار ایدی . اول زمان نعمت دولتله
بسیر ایدک شمدی محتاج اولدک . و ملجاء ارباب احتیاج ایکن فلس احمره محتاج اولدک . حکما
بیورمشلردر که مرد محتاج نه که لذت دنیادن بی بهره در . محتملدر که درجات آخرتدن دخی
بی نصیب اوله . کاد الفقر ان یکون کفرا مضمونی بودرکه شاید که کندونک قوتی و عیالنک
نفقه سی بابنده مضطرب اولوب . طریق اکتسابده بر فعل نامشروع ایتمکه ارتکاب قیله . و انوک
نفقه سی موجب بال و نکال آخرت اولوب . دنیاده غل ذلتله مقید اولدوغی کبی عقباده
زندان شقاوتده مؤبد و مخلد قله . مصرع چون کافر درویش نه دنیا ونه دین
خسر الدنیا والآخرة ذلک هو الخسران المبین . پس بو مقوله کمسنه نک که ادباری اقبال . و اقبال
اندن ادبار ایلیه . و دولت دنیادن محروم سعادت آخرتدن بهره مند اولمغی معلوم اولمیه
مصاحبتندن دور اولوب مجالستندن نفور قیلنه ارباب عقل و خرد حضورنده معذوردر
بن ایتدم نیچون شویله درسین بلمزمی سین که فقیر پادشاه درکه . الفقر فخری . تاجی انوک
فرق کرامتنه راستدر . والفناء دواء . والفقر شفاء . دیباجی انوک قامت شهامتنه
بی کم و کاستدر . بیت

الجوهر فقر وسوی الفقر عرض
والفقر شفاء وسوی الفقر مرض

زینت فقردن نیچون اغماض ایدوب
صحبت فقرادن نه سبیله اعراض ایدرسین . موش جواب ویردی که هیهات هیهات اول فقر که پسندیده
اولیا و ستوده انبیادر افلاس و افتقارک اکا نه نسبتی واردر . و اول فقرا اندن عبارتدر که سالک طریق
حقیقت نقد دنیا و سرمایه آخرت سودی سوداسنده اولمیه . و ترک علایق خلایق ایله تاج تارک
ایدنوب ماسوایی بالکلیه فراموش ایلیه . تا ساقی باده کوثردن وحدت جرعه سین نوش ایلیه لا یصل
الی الکل الا من انقطع عن الکل اول فقرک مظهری درویش بو فقرک صاحبی کدادر . کدا الکله درویشلک
میانی بین السماء والارض در . درویش اولدر که تارک دنیا اوله کدا اولدر که دنیانی ترک ایلیه . ارباب
فقر حقیقی بیورمشلردر که . الفقر کنز من کنوز الله . زلال چشمه توحیددرکه چهره نفس مقدسی غبار
تعلقدن تطهیر و تنظیف ایدر . و خلعت خزانه تفرید و تجریددرکه کنجور قدرت قامت روح

مظهری اولدیغی کریم و تشریف ایدر اکسیر فقر کیمیای کون فیکوندر و ستر فقر دایرهٔ تقرر و
تعبیردن بیروندر • رباعی

اول قدم فقر سر باختن است / سر از همه اختیار بپرداختن است
چون باخته شد سر و پرداخته سر / بی سر کار دیگری ساختن است

اما فقر افلاس که احتیاج الی الناسدن عبارتدر
جمله بلالرک راسی و جمیع قضالرک رئیسیدر و موجب عداوت خلایق و مستوجب انکار رب
خالق القدر و رافع حجاب حیا و هادم بنای مروت و وفا و جامع شر و آفت و قاطع حمیت
و مستلزم ذل و نکبت و منتج هوان و مذلتدر هر کیمسه علت احتیاج ایله خسته و دام افلاسه
پابسته اوله البته روی غیرتدن نقاب حیوتی رفع ایدوب صفحهٔ حالندن الحیاء من الایمان
نقشنی منمحی و مضمحل قیله و زندگانیسی منغص اولوب مهمان راحت ساحت سینه سندن
رحت اقامتنی کتوروب لشکر غم مملکت نهادنه مستولی اوله • و شمع حضوری بی نور و رونق
طریق حقدن صد مرحله دور اولوب مقدمات تدبیر نافع و رای صایب انوک یانده انتاج نتایج
منافعدن خاسر و خایب واقع اوله • و خلقک انوک حقنده حسن ظنی منعکس • و بنیاد اعتقاد
و اعتمادی مندرس اولوب دیانت و امانتله موسوم و معلوم ایکن جنایت و خیانتله متهم اوله
و ناگاه بر کمسنه دن بر ظلم و گناه صادر اولسه جرم آکا نسبت اولنوب عزم آکا حکم اولنه
و بالجمله هر خصلت که توانگرلره نسبت مدح و محمدت اولا مفلسلره موجب قدح و مذمت
اولور • مثلا اگر فقیر شجاعت ایتسه تهوره حمل ایدرلر • و اگر سخاوت ایلسه مسرفدر دیرلر •
اگر حلیم اولسه ناتواندر • اگر وقور اولسه کپلان و گران جاندر • اگر بلاغت اظهار ایتسه
پرگفتار و مهذار اولور • و اگر صمت و سکوت اختیار ایلسه صورت بیجان و نقش دیوار اولور
اگر گوشهٔ خمولده منزوی اولسه سفه و جنونه نسبت اولنور • اگر خندان و گشاده رو اولور
هزل و جنونله تهمت اولنور • اگر طعام و لباسده فی الجمله تکلف کوسترسه کافر نعمت اولور
اگر لقمه ده و خرقه ده قناعت قیلسه خرلاغ دیرلر • و اگر بر مقامده اقامت ایتسه خام و
ناپخته در دیرلر • اگر مسافرت و مهاجرت قیلسه سرگشته و بخت برگشته در • اگر تجرد اختیار
ایتسه تارک سنت اولور • اگر تأهل اختیار و تزوج ایلسه بدنفس و بندهٔ شهوت اولور و تحمل

الحاصل مرد محتاج ابنای زمان قتنده مردود و بی حرمت اولور • اگر بو حالله اندن شایبهٔ
طمع دخی توهم اولنه قلوبده آکا عداوت پیدا اولوب جمیع احبابلری آکا انکار ایدرلر و جملهٔ اصحابی
اندن بیزار اولوب مصاحبتندن عار ایدرلر که حرص و طمع مورث ذلتدر • و فراغت و قناعت
باعث عزتدر که من طمع ذل و من قنع شبع • م • خواری ز طمع خیزد و عزت ز قناعت •
چون اول موشدن بو فصل پر اصلی گوش ایتدم ایتدم راست سویلرسین ایمدی بلدم که ایدرلر ای
دردی بی درمان و محنت هجران و فرقت یاران و غربت اوطان زحمت فاقه ایله یکساندر
بلکه بونلر اندن دخی آسان حالیا معاینه نظر قیلدم که بو کلام منبع حکمتدن مترشح اولمش
و بو معنی ارباب درایت و اصحاب تجربتدن ظهوره گلمش که • شعر

ز احتیاج بتر در جهان بلایی نیست / بهیچ وجه تهی دست را نوایی نیست
کسی که گشت دلش مبتلای رنج طمع / بگو بمیر که این درد را دوایی نیست

مضرت ضرورت و کثرت ضر قلتده بو کفایت ایدر که کشی بی کند و اقران و امثالندن سؤال اتمک
لازم گلور بلکه ارذاله عرض احتیاج و ابتذال واجب اولور انسانه بو نوع حیاتله ممات یکسان
که دهان ماره بر مق بصمق و شیر گرسنه دن لقمه قپمق و پلنک خشم آلوده ایله هم کاسه و نهنک
زهرآلود ایله هم گوشه اولمق ادنیدن سؤال و ارذاله عرض احتیاج و ابتذالدن آساندر بو
اجلدندر که بیورمشلردر • راحت نوال ذلت سؤاله دکمز و حلاوت عمل مرارت عزلدن بدل
اولمز بو ایکی بیت که بعض اکابرک انوار خاطر وقادندن لامعدر بو کلمات حکمت نکاتی
او جز عبارتله جامعدر که • قطعه

چهار چیز که اصل منافعست و منال / نیرزد او بچهار دگر بآخر حال
بقا بتلخی مرگ و عمل بخجلت عزل / کنه بشرم ملامت عطا بذل سؤال

پس اول موش ایله مناظره دن فارغ
اولوب ینه در سوراخه گلدم گوردم که اول دینارلری مهمان و زاهد واحد بعد واحد • صیدلر
و بر بساطه بسط ایدوب اوزرینه یاتدیلر • و بر زمان انلرک شعلهٔ تابان • و شعشعهٔ لمعانته حیران اولدلر
قالدیلر • بعده مناصفه طریقیله قسمت ایدوب هر بری حصه لرین الدیلر بن گوکلمدن ایتدم
القسم فی النار • چون زاهد حصه سن در کیسه ایدوب بالینی التنه قودی • قلبمده خناس حرص و آز

وسوسه یه آغاز ایتدی که اکر بو دینارلردن بر مقدار المه کره بر کره دخی نسیم فتوح وشمیم قوت روح مشام دل مجروحمه ایره واحباب واصحاب بنه خدمتمه شتاب ایدوب مجلس آراسته وصحبت پیراسته اوله . بو فکری مقرر ایدوب اول قدر صبر ایتدم که یاتدیلر خوابه واردیلر بن دخی همان دامن عزمی بر میان ایدوب آهسته آهسته بالین زاهد جانبنه روان اولدم . مکر مهمان مکار کاردیده ودیده پرکار اول محلده بیدار اولوب بنم احوالمی تجسس ده چشمی چار ایمیش . ناکاه ایاغمه بر چومق اوردی که رنجندن طاقتم طاق اولدی . بر زمان بیهوش اولوب انده یاتدم بعده عقلم باشمه کلوب پای کشان افتان وخیزان سوراخمه کیتدم . انده اول قدر توقف ایتدم که اول زخمک زحمتی فی الجمله ساکن اولدی خاطرمه اول خاطرهٔ سابقه خطور ایلدی فی الحال سوراخدن چقوب ینه اول جانبه متوجه اولدم . مهمان بو نوبت باشمه بر دسته چوب اوردی که بر زمان سراسیمه اولدم . وجان صولندن کندومی سوراخ طرفنه ایتدم انده نیجه زمان بیخود ولا یعقل یاتدم . بعد زمان عقلم باشمه کلدی کندومی تدارک ایتدم . چون اول تیغ زخملردن چاشنی طعمتشدم جانم اجی بیسندن حلاوت مالی ومرارت فقر وابتذالی دادندم و ایلدم

بیت	
چرا نالد کسی از تنکدستی .	چه نعمت بهترست از تندرستی .

وعین الیقین کوردم . وعلم الیقین بلدم که جمله بلالرک مبدائی ودوکلی جفالرک منشائی حرص وطمع ایمش تا مرغ دانه یه طمع قلمدی حلقین حلقهٔ دامه کرفتار بولمدی وتا آدمی قبا عبا حرصی اکننه المدی لباس عزتی پلاس ذلته مبدل اولمدی . عزیزلرک آینهٔ چهرهٔ زینتی تیره ایدن زنک طمعدر واکابرلرک ذلت ایله مقدار وزن وعزتن معیار اعتبارده سبک قیلن سنک طمعدر .

قطعه	
ای برادر طمع مکن که طمع .	آدمی را ذلیل سازد و خوار .
دو سخن بشنو ار همی خواهی .	که شوی از حیوة برخوردار .
پای در دامن قناعت کش .	طمع از مال مردمان بردار .

عجبدر اول کمسه لرک حالی که کثرت مالده فراغ بال ورفاه حال خیال ایدرلر . بوندن غافللردر که وحدت آسایش قلنده . وجمع دنیاده دولت وعزت کمان ایدرلر . بونی بلمزلر که عزت وحرمت قناعت ده در . بیت عزت آن یافت که بر کند دل از مهر جهان . راحت

راحت آن دید کز دو دست طمع باز کشید .
پس بو حادثه دن بنم حالم بو مرتبه یه واردی که نهال طمعی زمین دلمدن بالکلیه قلع ایدوب لباس شرهی قامت طبعمدن خلع ایدوب قضای خدایه رضا ویروب توشهٔ قناعت ایله کوشهٔ فراغتده منزوی اولدم . وفرمان پروردکاره کردن تسلیم ایتدم . وزبان فکرت ولسان عبرتله کندو کندومه ایتدم . دنیای غدار وروزکار ناپایدار بو وقایع ونوایبک ضمننده کندو خصایص خسایسن ومعایب نقایصن اظهار ایدر غایتی بو که دیدهٔ عبرت که غفلتله محجوب ومستوردر . انوک پرامن اویت عیوبندن دوردر . والا نیجه دولت واردر که تا به پسنده انوک نشانهٔ حیله ومکری یازلمش اوله . وبا نیجه قصر عزت واردر که بنیاد وبنیادی تبر غدرله قازلمش اوله . نیجه نازنینه خلعت عزت کیوردی که عاقبت دست تعدی ایله خلع ایتدی . ونیجه زمین دلده نهال دولت دکدی آخر تیشهٔ شکنجه ایله قطع ایتدی . کیمه خوان نعمت انعام ایتدی که جام انتقام ایله خونن ایچدی . کیمه خانهٔ دولت بنیاد ایتدی که خراب آباد محنتدن اکا هزار رخنه ایتدی .

نظم	
وارمی بر خاطر که چرخک انده باری اولمیه	قانی بر رخ کم حوادثدن غباری اولمیه
زن ناحفاظست دنیای دون	که هرکز از و شوهری برنخورد .
که بر پایهٔ تخت او پا نهاد .	کراز دست او تیغ بر سر نخورد .

بو کنج سپنجه اکادکرجی کرانکچون بو قدر رنج چکرلر یا زمین دلده تخم غم بوده نابودین وغصهٔ زیان وسودین اکه لر

بیت	
	دنیی آن قدر ندارد که بر او رشک برند
با وجود و عدمش زغم بیهوده مخور	

بو افکاردن صکره سودای دنیادن فراغ ار وخانهٔ زاهدن کنار ایدوب حمامه لر اکچنده بام مطوقه نام بر کبوتر دوستم واریدی که انوک مهر ومحبتی وسیله سیله بنمله زاغ میاننده مصاحبت ومصادقت حاصل اولدی زاغ دخی بکا حضرتک لطف ومروتن حکایت ایدوب نسیم شمایلک انوک بوستان صفا وصیتندن مشام سامعه واصل اولدی وسنک محاسن ذات ومکارم صفاتک ذکری بر موجب مصرع الاذن تعشق قبل العین احیانا . بزی قولکزه عاشق المیوب مقتضای اراده ومتقاضی صداقت اولوب انوک مرافقت وموافقتیله الحمد الله که شرف خدمتکزه مشرف اولدک

امیددر که شرف مصاحبتکز ایله مستسعد اولوب شرط مسابقتکز برله ورطهٔ کربت
وغربت وذلت غربتدن نجات بولوب سایهٔ دولتکزده فراغ بال ورفاغ حال ایله آسایش بوله‌ز
که وحشت وحدت صعب کاردر • وبلای جلا امر دشواردر جهانده مجالست اخوان کبی راحت روح
روان نه وار • وهجران یاران کبی سورش غم واحزان نسنه یوقدر • بیت

وصلت دوست راحت دلدر • — فرقت دوست زهر قاتلدر •

الشکر لله که نخل دولت خار دل ازار کیمکدن قورتلوب شب تیره روی محنت صبح روشن رای
راحته مبدل اولدی شعر — روز هجران وشب فرقت یار آخر شد
زدم این فال وگذشت اختر وکار آخر شد — صبح امید که شد معتکف پردهٔ غیب
کو برون آی که کار شب تار آخر شد — آشفته هم سرگذشتم که با تمام خاک پای سرکرده

اعلام ایتدم وحالیا سنک جوارکه التجا ایدوب شرف مصاحبتکه حسن قبول رجا ایدرم بیت

از تو زیبد که مرا از مدد صیقل لطف • — زنگ اندوه دل از آینهٔ دل بزدایی •

پس سنک پشت چون بو فصولی بی قصور استماع ایتدی • بسط ملاطفت وطرح ملایمته آغاز ایدوب
ایتدی بیت — بخانه که چنین میهمان فرود آید •
همای سدره دران آشیان فرود آید • — نه سعادتدر که سنک شرف مجاورتکله

برابر اوله • ونه دولتدر که سنک بهجت مجاورتکله مقابله قیله نته کم بن سنک امداد وداد مدهکم ایدد
ایدوب بنکله مناسبت ومصاحبته امیدوار سین بن دخی سنک مرافقت وموافقتکله استظهار ایدوب •
عن صمیم القلب مخالطت ومصادقتکله منت دارم وتا چراغ روحم شعلهٔ حیاتله افروخته اوله پروانه وار

شمع جمالک عشقنه کرفتارم بیت — چون ذره بخورشید رخت مهر بستم •
کر تیغ زنی از تو نخواهیم بریدن • — بو فصل بر اصله که تقریر بیوردک انواع تجارب

ومواعظ عجایب مندرجدر بو تجارب حکمیه عاقله مناسب بودر که حطام دنیادن کفاف قلیل ایله اکتفا ایدوب
اول قدر قدرتله که غیره عرض احتیاجدن مغنی اوله قناعت ایله • نتکیم سه که گوشه وتوشه‌دن قدر کفایتله قانع
اولمیوب زیاده طمع قیله ودایرهٔ انصافدن طشره چیقوب بادیهٔ حرص وشرهده سرکردان اوله اول کربهٔ
حریص کبی پایمال نوایب دوران اولوب عبرت نمای جهان وجهانیان اوله • موش استغفار ایتدی که نتیجه

نتیجه اولمشدر اول — کشف ایتدی وایتدیلر که بر شخصک بر کربه سی وار ایدی
سرکون طعمه ولقمه‌دن اول مقدار وظیفه که انوک آتش جوعین تسکین ایدیدی اکا مقرر قیلمشدی اما غایت حرصندن
که اول خام طمعک نهادنده غالب ایدی وظیفهٔ مقرره سنه قناعت ایتمیوب زیاده یه طالب ایدی

عزیز من در درویشی وقناعت زن — که خواری از طمع وعزت از قناعت زاد

اتفاق بر کبوترخانه حوالیسندن کچرکن کبوترلرک صدای دلاویز ونغمات طرب انگیزی کربه نک عرق
اشتهاسین حرکته کتوروب بی اختیار کندوسین اول برجه پرتاب ایتدی اول منزلک نکهبانی واول
برجک پاسبانی که اول وقتک فارسی بلکه ابو الفوارسی ایدی فی الحال کمند حیله ایله انی طوتوب کل
وجودین کلشن حیوتدن کلخن هلاکه ییوردی واندن صانق که کبوترلرک مغز سر ولحم تنندن دماغ اشتهاسی
معطر ایده یاشینی تنندن دری سین یوزوب وخس وخاشاک ایله پر ایدوب کبوترخانه قپوسنده
بردار ایتدی اتفاق صاحبی اول موضعدن مرور ایدر کن کربه یی اول حالده کوردی ایتدی ای شوخ چشم حرص
اکر اول قدر نعمته ایله که پیکار روزمره واصل اولوردی قناعت ایدیدک پوستک بدنکدن یوزمزلردی
وکاهله پر ایدوب سنی عبرت نمای عالم دوران ایتمزلردی

قناعت کن ای نفس با اندکی — که از حرص خواری رسد بی شکی
نه دانست قارون نعمت پرست — که گنج قناعت بکنج اندر است
کمند نفس در النفس اماره خوار — اکر هوشمندی عزیزش مدار
دد ودام ومرغ هوا را تمام — نبندا اختند جز حرص خوردن بدام
پلنکی که کردن کشد از وحوش — بدام افتد از حرص خوردن چو موش

بو مسلکک فایده سی اولدر که سن اول قدر قوتله که انوکله سد رمق حاصل اوله واول سوراخکه
شد ایدر کاو سرمادن اکا پناه اوله قناعت قیلوب مال ضایع ایچون غمناک واندوهناک اولمیه سین

غم مخور جان من از فوت شد مال ومنال — شاد می باش که این مرده بیرزد بسوال

شویله بل که آدمک شرفی هنر وکمالله در مال وجمالله دکلدر کیمکه کردن حالی کوهر هنرله آراسته اوله
فقیر واندک بضاعت اولمغله میان خلقده شانی حقیر ومهان اولمز شیر کبی با وجود که زنجیر ایله مقید در
شوکت ومهابتنه نقصان کلمز والوک که چهرهٔ حالی زیور هنر وکمالدن خالی اوله نقدر مالدار اولورسه

کسوت م

عقلا قتنده ذلیل و بیمقدار اولور سک کبی که هر چند زر و زیور ایله و جل اطلس و طوق مجوهر ایله
آراسته اوله ارباب اعتبار قتنده مهان و خوار اولور

انکه ز زندان جهالت کمست
هر که از علم توانکر بود
نیست کدا کرچه زرش صد حمست
در نظرش پر زر و کوهر بود

بونلردن غیری کدر غربت و کربتی ساخته دلکدن کیدر و مهاجرت وطن و مفارقت مسکنه اعتبار ایتمز
که عاقل هر یرده هنر و فضلی ایله فرزانه در و جاهل مستقر و طننده علت جهله غریب و بیکانه در
صاحب هنر بهیچ مکانی غریب نیست و جمع مال اتدم ایدی معرض تفرقه یه
دوشدی یو بول اوله که دنیانک مال و منالی حیز زوالده در و اقبال و ادباری هر حالده انقلاب و
انتقالده در حکما بیور مشلر در که التی نسنه دن ثبات و بقا توقع اتمک جایز دکلدر اول سایه ابر که
بر لحظه ده زایل اولور ایکنجی محبت ارباب غرض که ادنی بهانه ایله شعله برق کبی ناچیز و مضمحل اولور
اوچونجی عشق زنان که جزئی نسنه ایله سکون بولور دردنجی سرمایه جمال که هر نقدر کمال بولور سه
آخر کار نقصان کمین اولور بشنجی ستایش دروغ که انوک فروغی اولمز التنجی مال دنیا که بر عروس
بیوفا و بر جو فروش کندم نمادر و بر متاعدر که عاقبت فرسوده دست فنادر

بزیب و زینت مال و متاع دنیی دون
مباش غره که با کیس وفا نخواهد کرد

مرد خردمنده لایق بودر که نه کثرت مال ایله شاد و فرحناک و نه قلت مال ایله غمکین و اندوهناک اوله و همت
عالی قتنده حاصل کاینات جو بر برک کاه دکمز پس عاقل اولان طلب حصولنده حرمن عمر عزیزی باد
هوایه ویرمز و بو فکر بود و نابود ایچون غم و غصه یمز انلرکه لکیلا تاسوا علی ما فاتکم و
لا تفرحوا بما اتاکم سرینی عین الیقین ایله کوردیلر همت بلند همتلرین ساحت میدان قناعته سوردیلر
متاع حیاتلرین ثمن قطع علایق و نقد ترک خلایقه صدد لرصاودیلر نه وجود درهم و دینار و متاع
دنیای مستعار ایله افتخار و استظهار ایتدیلر و نه عدمینه تاسف و ملامت و تلهف و ندامت اظهار ایتدیلر

نه خوش عاقلدر شول کیشی باری
کوروب بو چرخ کردونک انقلابن
نه اقبالندن اولور تند و سرکش
که حال دهره قیلمز اعتباری
زمانک اقتضا و اضطرابن
نه ادبارندن اوره جانه آتش

حقیقده

حقیقده مال اول کمسه مالکی اولور که مال جالبین فکر ایدوب مالین خیرات و حسنات صرف ایله و متاع
دنیانک اول کمسه تمتعین بولور که سلوک راه آخرت ایچون زاد و ذخیره مهیا قیله و کردار نیک و اعمال
پسندیده بر مالدر که اکا زوال محالدر و حوادث روزکار و تصاریف لیل و نهار اکا دست
تصرفین دراز ایتمک ممتنعدر حطام دنیا سفر آخرت ایچون زاددر و سلوک معاد و تحصیل اسباب
استعداددر که ناکاه بحکم فاخذناهم بغتة پیک اجل کلور امان ویرمز و استرداد ودیعت

روح ایچون بر ان زمان ویرمز
باز کن از خواب ناز ان نرکس رعنا که عمر
میرود چون دور کل با چشم بر هم زدنی
ای زبرک اکرچه که نیم بند و نصیحتمدن بی نیازسین

وخیری شردن و نفعی ضردن تمییزده ممتازسین اما دلرم وظایف حق اخوت و شرایط محبتی
ادا ایدوب سنی اوصاف حمیده و اوصاف پسندیده یه تحریک ایتمکله کوش هوشنکی تحریک
ایلیم تا دامن حالک لوث تعلقدن پاک و آیینه خاطرک غش تشویشدن صافی و تابناک اوله
بیلمش اول که من بعد بنم صادق یاریم و موافق روزکاریم سنک حقکده میسر اولان مواسات
و متصور اولان مصافات و موالات بیقصور ظهور بولسه کرک و اکرچه فرض محالدر که سنک
جانبکدن نقدر که آثار اعراض و انقباض معاینه اولسه بنم طرفمدن شواهد اخلاص و اختصاص

غیری نسنه نشاید اوله کرک
ورچه دلم بشکنی عهد تو نتوان شکست
کرچه تو ترکم کنی ترک تو نتوان کرفت
چون کشف کلامین تمام ایتدی زاغ و موش

یاننده انوک بو ملاطفتندن راحت تازه و نشاط بی اندازه حاصل اولوب ایتدی ای برادر عمرک
مزید اولسون که بدر بهجت و سرورمزی فزدایندک و مکارم ذاتکدن بر شمه اظهار ایدوب
محاسن صفاتکدن بر ذره آشکار قیلدک این همه آثار جهان افروز است
اصدق صدقا و اخلص احبا اولدر که هرکاه که هواخواهلر درکاه حمایتنه پناه ایده لر المره عین
عنایتله نکاه ایدوب مسئوللرنی قبولده مجهودینی مبذول قیله و حاجتلرینی روا ایتمکی جاننه منت
بیله که هر کمسنه که دوستندن برمرادین دریغ ایلیه واجبدر که اول دوست اندن مفارقته
سعی بلیغ ایلیه که اول دوستلیغه لایق کلدر و کفتاری کرداره موافق دکل اخبارده کلمشدر که
بر عزیزی اصحابندن بریسی بر کیجه زیارته کلوب دق باب ایتدی اول عزیز انی کیم ایدوکین طلوب ایا

اتوک ناکاه کلمسنه باعث اولدی و بیکاه بو حرکتی ایجاب ایدرند حادث اولدی دیو دور و دراز
اندیشه‌لره دوشدی آخر الامر بر کیسه زر و بر تیغ پر کوهر و بر جاریهٔ خانه پرور بیله الوب
قاپوسی اچدی و دوستیله مصافحه ایلیوب اویدی قوجدی و ایتدی سنک بویله وقت
کلمک‌ده اوچ حکمت فکر ایتدم • برنیسی بو که احتمال ویردم که سکا بر حال اولوب ماله محتاج
اولەسین • اکنجی بو که شاید بر عدوک اوله سکا قصد ایده سن اتوک دفعنه مدد طلب قیله‌سین
اوچونجی بو که محتملدر که تنها لقدن بعض مهماتک معطل قله انک تمامیچون خادم مصلحت کذار
التماس ایده‌سین اکا بنا بو اوچ امره مناسب اسباب مهیا ایتدم اکر مراد مال ایسه اشته کیسه
و اکر مدد کرکسه اشته شمشیر آبدار و اکر خادم ایسه اشته جاریهٔ خدمتکار مصرع
بهرچه حکم کنی نافذست فرمانت • اول دوست اکا منتلر ایدوب عذرلر
دیلدی و بو حسن معامله ایله بنیاد اعتقاد و اعتمادی محکم • و قواعد تعلق و ارتباطی مبرم و
مستحکم اولدی • قطعه

که یار ترا از تو یاری بر آید •	چو کار تو از حق بر آمد جهان کن •
که بی زحمت انتظاری بر آید •	نظر بر مرادات یاران سمان به
	بر کریم کرداب محنت‌ده دوشسته‌یه ارباب کرم

اکا دستکیر اولورلر که بر پل حلایه دوشسه‌یه بی نوعی معاونتیله خلاص بولور • پس بویک
تعهد حالندن شایبهٔ ملاله یول ویرمامک کرک • و ناموس و مروته ناظر اولوب اتوک زحمتن خاطر عاطره
کتورمامک کرک که عاقل اولدر که کسب شرف ایچون راحت و فراغتی بر طرف ایده
و روز کار ده نام نیکی و ذکر جمیلی ذکار قویه کیده بیت

جهان چو کذشت بکام تو نام نیک اندوز	که غیر نام نکو نیست حاصلی ز جهان

مرغنی که خوان نعمتندن اهل فقر و ارباب حاجتک نصیبی ولمیه تو انکرلر عدادندن محسوب دکلدر
و اول کمسه که حالت حیاتنده بدنام و دشمن کام اوله نامی جریدهٔ احیاده مکتوب دکلدر بیت

سعدیا مرد نکونام نمیرد هرکز	مرده آنست که نامش به نکویی نبرند

زاغ بو فسانه تکلم و بو ترانه ترنم ایدرکن ناکاه کوردیلر بر آهو تیز رتاب کبی سرعت و شتاب ایله
کلور عقبنجه صیاد اولمق احتمالین ویروب فی الحال کشف صوبه باتدی زاغ بر درخته چیقدی موش

زاغ ایتدی

موش دخی بر سوراخه کیردی آهو کنار آبه کلوب ترسان و هراسان طوردی زاغ هر جانبه نظر قلدی
کلورکیدر کورمدی سنک پشته آواز ایتدی صودن طشره کلدی موش دخی حاضر اولدی •
سنک پشت کوردی که آهو حیران طورر کتمز • و اول صویه متصل نظر آما ایچمز اکر تشنه ایسک
ایچ خوف ایلمه هیچ • آهو دخی قربه کلبجک کوردی که آشنالر • استقبال ایدوب مرحبا ایتدی
و استفسار حال ایدوب ایتدی نظم

بیکانه مباش کآشنا آمده	ای یار کرامی ز کجا آمده
کوزلرم خسته که پر غدر •	پیشندن ایرو دوشه‌لی چوق دور
	آهو ایتدی ای برادر خیلی زماندر که بو جانبده

کزردم و ابنای جنسیمدن ایریلوب تک و تنها بو صحراده رعی و چرا ایدردم • شمدیه دک بنم
دام صیاددن خاطرمده کرد واریدی • و نه وهم سهم تیرانداز دن درد وارید • حالیا کوردم
که بر تیر باز زویر • کمان و تیر ایله • بکا کمین کویا که بنی صید ایچون باشن پیز برانه تمیین اتمش •
ناکاه اتوک شست حیله‌سیله پای بند اولمدیو قچوب بو جانبه کلدم سنک پشت ایتدی خوف
اتمه که هر کز صیادلرک دیدهٔ دامی بو حوالی کورممشدر • و بوندن کیمسه که تیراندازلرک تیر قصدی دخی
بو نواحی‌یه ایرممشدر • شویله که بزم صحبتمزه رغبت قیله‌سین • سایر یاران سلکنده منسلک اوله‌سین
و بزم خانه مصاحبتمزده که اوچ شخصز رکن چهارم اولوب شرف موانستمزله اختصاص
بوله‌سین • اکابر بیورمشلردر که هر چند اصحاب و احباب زیاده اوله ابواب ذوق و سرور دخی
و اسباب عیش و حضور آماده اوله مصرع هر جا بنی که مهر و وفا بیشتر بود •
دیمشلردر که دوستک یکنی بر بیلمک و دشمنک قلیلن کثیر عد ایتمک کرک بیت

دشمنی را یکی بود بسیار •	دوستی را هزار کس نباید •

موش دخی محله مناسب بر حکایت ایلدی • زاغ دخی مقتضای مقامه ملایم بر داستان سویلدی
آهو کوردی که یاران لطیف طبع و پاکیزه مشرب مصاحبلردر • دل و جاندن مصاحبتلرینه راغب
و صمیم جاندن شرف مجالستلرینه طالب اولدی و ایتدی مصرع
با یار موافق آشنایی خوشتر • پس اول مرغزارده بر کنارده مقام اختیار
قیلدی • یاران وصیت و نصیحت ایتدیلر که زنهار بو نواحیدن که بزم حوزهٔ حمایتمزده در قدم

درونهاره

بیرون اتمه و بو سرچشمه حوالی پسندن که حصار امن و امان در طشره کتمه آهو شرط مزبوره قایل و موجب وصیته ایله عامل اولوب دایم یارانلر مجلس مصاحبت قایم اولوردی و بر موضع دلکش و مجمع فرح بخشده هر وقت جمعیت ایلرلردی و مداعبه و ملاعبه ایله حکایت و سرکذشت سویلرلردی برکون اتفاق زاغ و موش و کشف مقام معهوده کلدیلر آهو کلمدی نیجه زمان انتظاردن صکره اول کناری ارادیلر بولمادیلر • و نشانه جست و جو ایله اطراف مرغزاری کیسوی نکار کبی طرادیلر بر خبر بلمدیلر • و بو حال انلره موجب ملال و انفعال اولدی • و فرقت یار غمکساردن دیده کی اشکبارلری خونابه حسرتله مالامال اولدی • زاغدن التماس اتدیلر که بر زمان پروازه کلوب دیده تجسس ایله جوانب صحرایه ناظر اوله و احوال غایبدن خبر بلوب بینه مقام معهوده حاضر اوله نظم

صبا ز منزل جانان نظر دریغ مدار • | وزو بعاشق مسکین خبر دریغ مدار •

زاغ پر و بال استعجال الله پروازه اغاز ایدوب اوج هوادن اطراف صحرایه نظر اتدی • اهونک مسکینی بر فضاده • بسته بند قضا کوروب • یارانه خبر اتدی • پسنک پشت موشه اتدی بو واقعه دفعی سنک همت و مساعی نوکه وابسته • و بو غایبک رفعنده پسندن غیری نن رشته امید کسسته در مصرع شتاب که وقت کار اندر کذرست • موش زاغی رهبر ایدوب کتدی و آهویی دامه مبتلا کوروب اتدی ای یار عزیز بو عقل و ذکا ایله بو زندان بلایه نه سببله کیردک • و بو کیاست و فراستله دام حیله یه نیجه اولدی که بیون ویردک • جواب ویردی که تقدیر الهی یه تدبیر نیجه مفید اولور • و قضای ربانی یه ذهن و ذکا نه چاره قیلور • بیابان تقدیردن نیجه منزل

بیت تدبیره یول اورزندر • و قضای قضا نامر حد رضا صحرای انلدن افزوندر •

ما از برون در شده مغرور صد فریب | تا خود درون پرده چه تقدیر میکند
موش اتدی راست سویلرسن که دمبتلا در | سوق ایده جونکه بر اشی تقدیر بیت
ای عوق ایده بیله مز تدبیر • | پس آهونک بندن کسمکه مشغول اولدی •

بو اثناده پسنک پشت دخی یتشدی • آهونک بو حالندن ملال و انفعال اظهار اتدی • آهو اتدی ای یار غمکسار سنک بو مقامه کلدکک بنم واقعه مدن دشواردر • که اکر صیاد ناکهان کله • و موش بنم بندلرومی کسمش اوله • بن ایاغم قوتیله قاچوب قورتیلورم • زاغده پر و بال الله خلاص اولور • موشده

قجعه

موشده بر کنج سوراخده کندوسنی پنهان قیلور اما سنک نه اقامت ایدوب او کلمه مقاومته طاقتک و نه بال و پر اجوب او جمعه و نه بر طرفه چیقوب قدرتک وار بو تکلفدن مانده • توقف انسب ایدی و بو بتاندن ثانی صوب صواب اقرب • سنک پشت ابتدی ای رفیق شفیق ثانی و توقفه نیجه طریقله مسیر درکه بر عمر که فرقت احبابله کچه انده نه لذت • و بر حیات که حسرت اصحابله نهایت بوله انده نه راحت متصور در

بیت بکا پسنتر نه جان کرک نه جهان | سنده صحت اولورمی اولمسه جان

بن بو حرکتده معذورم که سنک شوق دیدارک بنی بی اختیار بو منزله کتوردی • و آرزوی جمالک ساحت سینه دن رخت صبر و سکونی کتوردی بو قدر سفار قیلدکه لازم کلدی • و بو دکلو مباعدتله که ضرورت اقتضا قیلدی بنای صبر جانب انهدامه مایل اولوب • رفیق شوقله بو آستان ذوی الاحترام سالک اولدی •

بیت
طاقت روز فراق و شب تنهایی نیست | یعلم الله که مرا از تو شکیبایی نیست
ای برادر مضطرب اولمه که معاونت یار ایله

عن قریب بو عقده کشایش بولور • و فراغت تمامله مقام معهوده جانبنه خرام میسر اولور • اما علی کل حال لوازم شکر کذاری لازم • و موجب سپاس داری واجب در • علی الخصوص که جسمکه زحم و جانکه زیان ایرمدی • و چشم نازنینک هنوز دیدار صیاد و جلادی کورمدی • بو اثناده اتفاق صیاد ظاهر اولدی • موش بکر دامی کسمکدن فارغ اولمشدی • آهو صول جانبدن بر جانبه صحرای قاچدی • زاغ دخی پرواز ایدوب بر طرفه اوجدی • موش کندوسینی بر سوراخده پنهان قیلدی • کشف بیچاره همان مکانده قالدی صیاد کلدی دامی کسلمش بولدی • انکشت حیرتی دندان تعجبله اصروب متحیر و متفکر اولدی که بنی آدمدن بو بندی کیم کسمش اوله • و آهویه بو هوادار لیق کیمک مددکاریغیله وجوده کلدی دیوب • بو اثناده جب راسته نکاه اتدی ناکاه نظری سنک پشته راست کلوب اتدی اکرچه بو متاع حقیر و دام کسسته نک المی تلافی و تدارک اولنمز با وجودکه بو فقیر بو معصیت تهمتده معصوم در • اما نیجه ایمک کرک • تهی دست دونوب کتمک صیادلر مذهبنده نا مبارک و شومدر • ضروری انی توبره سینه اتدی • و پشتنه الوب خانه سینه کتدی • صیاد کیدیجک یاران جمع اولوب • کشفی غایب بولدیلر بیلدیلر که یار هوادار بند صیاده کرفتار اولمش ناله صفیری فلکه دک ایردی • و فریاد آتش تأثیری کره زمهریره یتوروب ماتم و نوحه ایتدیلر • و کریان و غریوان دل حزین و ناله انین ایله

ایتدیلر • بیت

روزی که چشم ما ز جمالت جدا بود •	
چندانکه چشم کار کند اشک ما بود	نه درد و محنتدر که حسرت دیدار دلدارده

برابر اوله و نه آتش مصیبت در که حرقت فرقت یار وفادار له مقابله قیله اول کمسه که بر یار دیدارندن دور و بر یار کلعذار وصالندن محروم و مهجور اوله بیلور که تشنکان بادیهٔ فراقک پای حسرتی کلده در و تنهانشینان زاویهٔ اشتیاقک درد حسرتی دلده در • بیت

تراکه درد نباشد ز حال ما چه تفاوت	تو قدر آب چه دانی که بر کنار جوی

یارانک سربری بو حاله موافق بر داستان روایت ایدیلر و مقتضای مقامه لایق بر شورانکیز و دردآمیز مثل و حکایت سویلدیلر جمله سینک مضمون کلام و فحوای مرامی بو معنایه متضمن ایدی که • بیت

دل ندارد بی لب شیرین جانان لذتی	بی عزیزان میبنیم عمر نازنین را غرتی

آخر الامر آهو زاغه ایتدی ای برادر اکرچه بزم کلامز غایت بلاغتده و ریاحین حکایتمز نهایت فصاحتده در اما سنک پشت بسته یه اندن نه فایده عاید در • و نزول نازله دن چکره ناله و زاری و کریه و سوکواری دردسردن غیری نه سی مفید اولور • شرط حسن عهد و حقیقت اوفق • و رعایت حقوق اخوت و صداقته الیق بودر که او چومز دخی ال برابر اوز کشف ایچون متضمن خلاص و متکفل نجات اولور تدبیر ایده وز اکابر سویلمشلردر که اوچ طایفه نک حالی اوچ وقتده معلوم اولور اهل شجاعتک اقدامی مستحکم مقابله ده و ارباب امانتک دیانتی اوقات معامله ده و احبابک عهد و حقیقتی زمان محنت و اوان نکبتده • بیت

محنت و اوان نکبتده •	مرا یار باید در ایام غم ؞
بشادی نباشد مرا یار کم ؞	موش ایتدی ای آهو بو کاره نیم خاطره بو خطور

ایدر که سن ال ستنجی ال ایله اوچه سن بر جانبدن صیادک اوکنه کیجه سن و کندوکی ضعیف و خسته و مجروح و شکسته صورتنده کوستره سن • و زاغ دخی سنک اوکنه کاه قونه و کاه کوزوکه قصد ایدر کبی بانک ایده و سن دخی صحرا دوشنده دونه لامحاله چون چشم صیاد شکار راست کله و سنک بو حالکی کوره و زاغله معارضه ایده بو منوال اوزره مشاهده قیله سنی صیده قصد ایدوب دام و رختی و توبره و سنک پشتی براغه سنی طوتمغه مشغول اوله هرکاه که سکا یقین کله لنکان لنکان او کنجه یوریه سین اما بر مرتبه ده که رشتهٔ طمعین سندن قطع ایتمیه که سنی طوتمقدن نا امید اولوب قویوب کیتمیه بو اسلوب

اسلوب اوزره بر ساعت اوردکجه تکا پویه مشغول قیل اما زنهار که حرکات و سکنات کده طریق اعتدالی مرعی طوتوب نه بالکلیه فوت کیت و نه طورب کندوکی تسلیم ایت شایدکه بو حیله ایله سنک پشتی خلاص ایدوب فجورم • ذو رحمت کمن بلادن تا من صفایه کجورم • یاران انوک رأینه آفرین اوقودیلر • و آهو و زاغ وضع معهود اوزره صیاده کوزندیلر صیاد خام طمع چون آهوئی کوردی که اقتان و خیزان کیدر و زاغ انوک اوستنده پرواز ایدوب چشمنه قصد ایدر کبی آهوئی طوتمغی مقرر اتدی و توبره یی پشتندن قویوب عقبنه دوشدی کیتدی موش فی الحال کلوب توبره نک بندینی کسوب سنک پشتی خلاص اتدی • بعد زمان صیاد آهوئی جست و جو یدن • و عقبنجه تک و پوییدن عاجز اولوب اندن نا امید ایدوب • توبره سینه کلدی سنک پشتی بولمادی • و توبره یی کسلمش کوردی هر باری که اطرافی آرادی نام و نشان بولمادی • حیرت اکا غلبه اتدی و زبان عجز ایله کندو کندویه ایتدی حالات عجیبه مشاهده اتدم که هیچ احد اکا باور قیلمز • و احوال غریبه معاینه قیلدم که بر فرد حکمتن بلمز • اول آهو بندن کسمک بعده کندوینی بیمار صورتنده کوسترمک و زاغ انوک اوستنه چیقمق و توبره یی کسوب سنک پشت قچمق بو حرکاتک مجملی و بو مشکلاتک تاویلی نه اوله دیرکن خوف و خشیت • و وحشت و دهشت اکا غالب اولوب ایتدی • غالب بو مقام پریلر جایکاهی و غولرلر خوابگاهی در • لازم اولدی که بو موضعدن کیدم • و من بعد بو صحرانک دخی رشتهٔ طمعی قطع ایدم • پس صیاد آواره دام کسیخته و توبره صد پاره کتوروب قاجدی و نذرلر ایدوب اندلر اکچدی که اکر صحتله اول بیابانی کنار سلامته بیشه بر دخی بقیة العمر اول صحرانک خیالین پیرامن خیالنه کتورمیه • و سایر صیادلره دخی شفقت و نصیحت ایدوب اول اطرافی طواف و اول دشتی کشتدن منع ایلیه مصرع کانجا همه باد بدست است دام را چون صیاد کیتدی یاران ینه بر یره کلدیلر فارغ و امین مسرور و مطمئن مسکن بر ینه رجوع قیلدیلر بوندن صکره نه دست آفت انلرک دامن روزکارلرینه ییتشدی • و نه ناخن مخافت رخساره لری حاللرینی خراش ایتدی • و عین وفاق و حسن اتفاق لریله عقد معاشرتلری انتظام و اتساق بولدی و برکت معاونت و مرافقله عهد مصاحبت و مصادقتلری مبرم و مستحکم اولدی قطعه

رشته تا تنها ست اوراز و ر زالی بکسلد	چون دو باشد عاجز آید از کسستن زال زر

گل که تنها بویی آخر خشک گرداند دماغ … ور شکر تنها خوری هم گرم گرداند جگر
زین دو تنها هیچ قوت نآید اندر جان و دل … قوت جان را و دل را گلشکر نه گلشکر

بو دو اول دوستانک که زمان دولت و نکبتده فرط محبت و مودتدن دم اوردیلر و وقت راحت و محنتده قدم صدق و اخلاص اوزره طوردیلر. چون ایام نزول نوازلده بنای مصادقتلری متزلزل و هنگام حلول نوائبده حال مخالصتلری متحول اولمدی. لاجرم میامن معاضدت و مظاهرتلریله بو دکلو ورطه نابیدن نجات بولدیلر. و عقبات آفاقی و رآه ظهرلرنه قویوب سرر معاشرتده سرور موفور ایله ساکن و مسند رفاهیتده حضور نامحصور ایله متمکن اولدیلر. عاقل کامل و هوشمند فاضله لازمدر که بو حکایات عجیبه یه زیور عقل صایب و فکر ثاقب ایله تأملی ذمتنه فرض و واجب بیله. که حیوانات ضعیفه نک بیمن مرافقت و موافقتدن بو قدر ثمرات ستوده و نتایج پسندیده حاصل اولیجق اگر طایفه عقلا که خلاصه عالمیان و نقاوه آدمیان خانه مصاحبتلرین بو طرز اوزره آباد ایدوب اساس مصادقتلرین بو طرح اوزره بنیاد ایده لر. پیدادر که انوک فوایحی مشام خاص و عوامه نیجه واصل اوله. و آثار منافعی صفحات روزگاردن نیجه لایح اولوب میامن برکاتی روی روزگارده صغار و کباره نیجه حاصل اوله. مثنوی

هرکه حق صحبت یاران شناخت … عمر جز اندازه ایشان نباخت
یار چو در کار نباشد غمست … کار که بی یار برآید کمست
صحبت آنکس که بصدق و صفات … دامن او گیر که اهل وفات
میل کسی کن که وفا بیت کند … جان هدف تیر بلا بیت کند
مهر چنان دوست که جانی بود … دوستی جان گرامی بود

رای دابشلیم برهمنه ایتدی ای حکیم تجربه و فاق نه ثمره ویرور. و مقدمه اتفاق نه یه منتج اولور بیلدم. و اول دوستلرک داستانن که صداقتلرنده صادق و موافقتلرنده موافق اوله گوش اذعان ایله استماع قیلدم و عین التفاتله گوردم و برهان عیان ایله مطلع اولدم. شعر کمک

کمک کم یاری وار انده غم اولمز … انوک کم یاری یوقدر خرم اولمز

حالیا پیر روشن ضمیردن متوقعدر که عبارت دلپذیر ایله تقریر و تعبیر بیوره لر اول دشمنک مثلین که اعتماد و دعوای اخلاص و اظهار اختصاصنه اعتقاد جایز اولمیه که وصیت جهاردهد بیورمشلردر که عاقل حازم کمال تنبه و تیقظ اوزره اولوب لازمدر که علی کل حال بدسگالدن صداقت احتمالین ویرمیه که هیچ وجهله دشمندن صداقت گلمز و دشمن نه قدر ملاطفت گوستره دوست اولمز

ز دشمن دوستی جستن خطاست … که یکجا جمع کردن آتش و آب

برهمن ایتدی بلی مرد خردمند هوشیار ترهات دشمنه التفات ایتموب متاع تزویر و شعبده سنه خریدار اولمز که دشمن حیله کار کندونک صلاح حالی ایچون کمال محبت و مودت اظهار ایدوب ظاهرین خلاف باطن ایله آراسته قیلور و دقایق زرق و طامات و لطایف حیله یی پیش نهاد ایدوب انوک ضمننده کلی مکرلر و عظیم مکرلر تعبیه ایلر پس عاقل حازمه لازمدر که هر باری که دشمندن زیاده تملق و تعلق گوره سوء اعتقادی اکا دخی زیاده اوله و خصم هر چند که دعوای ملایمتدن دم اوره طریق مخالفتده دخی ثابت قدم طوره زیرا که اگر خصمک رخنه حیله سین سد و غایله خدعه سین انکار رد ایتمیوب بو بابده غفلت روا گوره دشمن بدسگال که مترصد احوالدر ناگاه کمین ایدوب تیر قصدی هدف مراده یتشدره

مکر دشمندن صقین اولمه امین … غدر ایدوب ناگه سکا ایلر کمین

هرکسه که وقت فرصتده تدارکی ترک ایده نادم اوله اما حسرت و ندامت فایده ویرمیه و هر چند که لیت و لعل ایله تعلل سود مند اولمیه و اکا اول بلا ییشه که زاغدن بومه ییشدی رای استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول برهمن ایتدی که روایت ایدرلر
که بعض ولایت چینده بر کوه پرشکوه واردی که غایت رفعت و متانتدن تیر شعاع بصر کمان مکر نیجه چوق زحمت چکردی و دیده بان وهم گوشه بام رفعتنه نردبان خیال ایله چیقردی
کسی ندیده فرازش مگر بچشم ضمیر … کسی نرفته نشیبش مگر بپای گمان
اول کوه بلندده بر درخت سدره مانند وار ایدی تمنّا که اصلی تحت الثراده ثابت و فرعی فوق
سمایه یتشمش ایدی … سرافراز اولمشیدی شو یله شاخی

که بجیشدی بو شهر وزه کاخی   لباسی حضر وشش حضرا همیشه
بیمه مش دسر الندن زخم تیشه   نه اورمش آیینه بالته دوران
نه دوکمش برک و شاخین سرو بستان   اول درخت کاخ شاخنده غیر متناهی آشیانه

زاغ واریدی و اول زاغلرک پیروزنام برملک نامی واریدی که جمله سی انوک فرمانه رام ایدیلر
برکیجه شاه بومان که اکا شب آهنک دیرلریدی اول عداوت قدیمی سببیله که زاغلر و بوملر
میاننده قایم ایدی لشکر جرار وسپاه خونخوار ایله زاغلره شبیخون ایدوب کشور و لشکرین و خانه
و آشیانه لرین خراب و یباب ایتدی

ببازوی مردی براورده دست   سر دشمنان کرده جون خاک پست

اول شب تاریک وتار ده صد هزار زاغ سیه کردار آتش بوار و نار کارزار ده بریان
اولدی و فحوای فاقتلوهم حیث وجدتموهم مصدوقه حاللری اولوب چشم دوران ابر
بهار کبی انلرک حال زارینه کریان اولدی ملک بوم مردم روم کبی مظفر و منصور و مرفه و
مسرور اول یردن رجوع قیلدی جون باز بلند پرواز صبح بال و پر اچوب و غراب
سیه روی شب آشیانه غروبه دجوب خیل نجوم لشکر بوم کبی زاویه خفاده متواری اولدی

تیغ کشید اختر عالم فروز   لشکر شب کشت هزیمت زروز

پیروز جمیع لشکرین جمع قیلدی و حکایت هجوم سپاه بومی درمیان ایدوب ایتدی بوکیجه
شبیخون کوردوکوزمی و جرأت و شجاعتلرین مشاهده قیلدکزمی آشیانه لرده کوزده
کشته لر پشته پشته در نیجه کز دخی خسته و بال شکسته و نیم کشته در بو دن دخی دشوار
بودر که بو بدکردارلر کندولرک قوت و جراتلرینه اعتمادلری قوی اولوب بو طایفه ایله جنک
اورمغه قدرتلرین معلوم قیلدیلر و بزم مسکن و ماوی مزه واقف و خانه آشیانه مزه
مطلع اولدیلر ظاهر بودر که چون بوکره بیپکلر و قبیح منظرلر بو قدر نصرت و ظفر
بولدیلر جرأت و اقدام لری زیاده اولوب دخی دلیر اولدیلر شویله اکلنور که توقف ایتمیوب
برکره دخی اقدام اوزره کلهلر و بو دفعه وار قوتلرین بازو یه کتوروب بست بر دعظیم
کوپتره لر بروجهله که بیماران زحمت هزیمته اوکلکی شربتدن ایجوره لر بجکن که بو بونک

نوبت دخی وضع سابق اوزره شبیخون ایده لر بزم لشکرمزدن بر بسین زنده قومیوب تیغ بلاکه
کیجوره لر بو امرده مشاوره ده مبالغه لازمدر و بوغائلهنک دفعنده تدبیر مناسبه اینه فکر ایتمک

واجب در   مثنوی
دکر بارش آغازه کرو فن است   ستوز اول از حمله دشمن است
خرابی بدید آید از وی بسی   کراین پیل پاره نبندد کسی
که فردا نباشد تدارک پذیر   ره فتنه امروز محکم بگیر
جون پیروز کلامن تمام ایتدی بش آغز زاغ

میان لشکردن ملک حضورینه کلوب مراسم دعا ولوازم ثنایی اداء ایتدلر کر بو طایفه میاننده
فضیلت رای و فرت عقلا موصوف و معروف و درایت فهم و متانت فکر ایله مشهور و مذکور ایدیلر
هر نه امرده که اشارت بیورسه لر اسرار فوز و نجاح انده واضح ایدی و هر نه رایی که استصواب
ایتسه لر آثار خیر و صلاح انده لایح ایدی   شعر

برای روشن و فکر صواب بردندی   زروی آینه روزگار زنک خلل
بعقل کامل و تدبیر راست کردندی   هزار مشکل دوران به نیم ساعت حل

زاغلر جمیع امورلرنده انلرک تدبیرینه اعتماد ایدرلریدی و دفع نوایبده انلرک رای اصابت
پذیرینه استظهار و اعتضاد کوسترلریدی ملک دخی انلرک فکر متینی ایله طوتوب ابواب مشکلات
مهمات ملکی انلرک کلید اندیشه صواب اندیشی ایله فتح ایدردی جون پیروز انلری کوردی هر بریسن
عواطف ملکانه ایله نوازش قیلوب شانلرینه لایق خلعت و انعام و احسان بیوردی و ایتدی بوکون
زمان امتحان هنر و عقل و اوان تجربه فهم و فضلدر هر کوهری که درج ضمیرکزده مخزون قیلمشسز سر رشته
بیانه جکوب طبق عرضه قومق کرکسز و هر نقدکه دارالضرب فکرکزده تمام عیار بولمشسز سکه خانه امتحاندن
بازار ظهور و عیانه کتورمک کرکسز زاغلر دخی باب ثنایی فتح ایدوب ایتدیلر   مثنوی

شها اول همیشه پناه جهان   ثنا خوانک اولسون زمین و زمان

رای عالی بو بابده هر نه بیورسه صوب صوابه اقرب اولدر و عالم غیبدن ضمیر منیره هر نه لایح اولور
انسب اولدر بز بنده لر بو عاقل قاصر ایله نه فکر ایده وز که اندن اولی مرات خاطر پادشاهده مشهود اوله
و بو چاکرلر کلک تدبیر ایله صفحه ضمیرده نه تحریر ایده لر که اندن اعلی لوح دانش شاهنشاهی مزده ارتسام

بولیه اما بحکم المأمور معذور مضمونی موجبنجه امر مزبورده مقدار وسع مقدور مزید اولنمق
لازمدر اکرچه خاطر شاهیه که مشکات واردات الهیدر مکنون ضمیر قاصر و مخزون باطن خطا مرزه عام
و عار قدر **مصرع** آنچه میگوییم نزد رای عالی روشنست • ملک بری بینه خطاب
ایدوب ایتدی پس بو بابده نه دیرسین • و بو عقده نک حلنده نه فکر ایدرسین ایتدی ای ملک
اول وزیر مشیرلرکزدن سابق شیر تدبیره زنجیر تسخیر اورمشلردر و دقایق حدوثنده بو مکر و حیله
معقول کورمشلردر که چون بر کمسنه که دشمن قوی ایله مقاومتدن عاجز اوله هر آینه لازمدر که
وطن مألوف • و مسکن مشعوفن جلا قیله • بلکه مال و منال و اهل و عیالک ترکین اوره که مقابله ده
نیجه خطر و مخافت • و مقاتله ده نیجه ضرر و آفت واردر • خصوصا که خصمدن بر دفعه کوشمال بولمش
و غنیمت یرینه هزیمت کورمش اوله • هر کمسنه که تهور ایله حربه حرب نیام انتقامدن چیقروب
بر دشمن ایله شربت ضربندن بر کره چاشنی طتمش اوله • و شراب حربندن بر دفعه جرعه ایچمش اوله
دخی محاربه داعیه سین قیلیجی اشتباه کذرکاه سیل دیمش • بلکه دنیای بیله کندوسن اتمش کبی در
کشتی کندونک قوت و زورینه ایناممق و پنجه بازو سینه طاینمق میدان رزمده طرتوق حربدن
دوردر که تیغ و خنجر ایله هر جانبدن کسمک و ریح ظفر ایکی طرفدن اسمک میسردر **بیت**

حذر کن ز پیکار کمتر کسی • که از قطره سیلاب دیدم بسی •

ملک چون انوک کلامن استماع ایتدی اندن اعراض ایدوب زاغ آخره ایتدی • بو خصوصده
سن نه دیرسین و بو امرده سن نه تدبیر ایدرسین • ایتدی رای وزیر سابق بنم بو تدبیره
موافق دکلدر • بلکه اول فکر اهل عقله لایق دکل زیرا که حمله اولیده بو قدر ذلت و حقارتی •
قبول ایتمک غیرتسزلک علامتی و حمیتسزلک اماراتی در • **مصرع**
نشاید شیر مردان را ز بهر زخمی رفتن ز جا
بیت اشتمادی جوان و کورمدی پیر
که بوم شوم آله زاغدن بیر • بلکه صوب صوابه بو اقربدر که حربه حربه
طینوب طوره وز • و شوکت شوکتنی و چنکال جدالی خونریز ایدوب بوم شوم ایله جنکه جنک
اوره وز • **مثنوی**

بمردی ز ما بر نیارند نام • اگر بر نیاریم تیغ از نیام •
بخود ننگ را زبونی کنیم • که پیش

که پیش زبونان زبونی کنیم • اگر یار باشد جهان آفرین •
به تیغ از عدو باز خواهیم کین • دست عشرتله محذره مملکتی اول شهریار

کامکار در آغوش ایدر که شمشیر آتش بار ایله نام خصم بدکرداری صفحه روزکاردن یویه • و لابد
ایله ساغر صفاسی اول تاجدار نامدار نوش ایدر که سفال تمنای دشمن بدسکالی سنک بوار ایله صیه
حالا مصلحت وقت بودر که قراول نصب ایدوب اطرافه دیده بان کوندره وز • و جنک و جداله
اسباب رزمه حاضر • و حرب و قتاله دیده حرفله ناظر اولوب • اکر دشمن بدکمان کمان کبی برجانبه
اکلورسه بز تیر کبی راست واروز • و نیزه کبی طوغری طوره وز میدان کارزارده پایدار اولوز
که اهل جهانه داستان رستم دستان • و سام سوار و نریمانی اونتدره وز • تا جرعه ناموس و
غبار عاردن پاک • و عرصه جنک نام و ننک ایچون آمیخته خون و خاک اوله **بیت**

بنام نکو کر بمیرم رواست • ملوک نامدار اولدر که هنکام کارزارده

عواقب کاره اول قدر اعتبار قلمیه • و روز جنک وقت نام و ننکده مال و جانه خندان
نکران اولمیه • **قطعه**

کوی مراد در خم چوکان آرزو • از سر گذشته پای بمیدان نه و بیر
باید شدن بمعرکه با خصم رو برو • خواهی که بخت روی نماید بکام دل

ملک روی توجهی بر بنه دخی توجیه ایدوب
ایتدی بو سؤالده سنک جوابک و بو مهمده سنک تدبیر با صوابک نه در • وزیر آخر ایتدی
ای ملک کامیاب بو بابده رای حقیر استصواب ایتدوکی بودر که صاحب وقوف ایلچیلر کوندروز
و دشمنک تفحص حال و تجسس ما فی البالنده مبالغه ایدوب مصالحه یه میللری وار میدر کوره وز
اکر بزدن باج و خراج ایله راضی اولورلرسه • و ما طقتمزی حسن قبول ایله تلقی قیلورلرسه بز دخی بحکم
الصلح خیر قواعد کارزار و زحمت شبیخون بزدن امین اولوب کندو دیارمزده آسایش و آرام ایده وز

او نیجه صلح میسر عدو ایله عاقل • ره وفاق قلوب ترک ایدر می هر کز جنک •
عدوی کلبله اولسه مجال صلح محال • انوک سؤالنه اولور جواب شافی جنک •

ملوکک رای راست و تدابیر درستندن بری بودر که چون دشمنک شوکت ظاهره و قدرت
قاهره سین کوره و ممالکه فساد استیلاسی منتشر اولوب رعیت معرض هلاکه و ورطه تلفه دوشمک

احتمالین ویره حیله نقشین کوستروب کعبتین خصمی رفق ولطفله مالش قیله ومال ومنالی ملک وکشور • دوقایه رعیت ولشکر ایدوب ششدر بلادن بو حسن ایله رها بوله • زیرا که میان بساط تجربه وتکبرده اوتوروب نقش خصم عیانه کلمش ایکن داو دیمک ومیدان ستیزه وعناده طوروب دشمن غالبه تحرکه المذبوح حمله ایدوب خاو دیمک صوب صوابدن منحرف وسمت استقامتدن دوردر ومقتضای عقله مخالف بیرایه تجربه دن بعید ومهجوردر

زمانه با تو نسازد تو با زمانه بساز م

ملک زاغ آخره متوجه اولوب ایتدی ای وزیر سن بو بابده نه تدبیر ایدرسین • وبو بابده نیجه شاه راهه کیدرسین • ایتدی ای ملک وداع وطن و ترک دیار ورنج غربت وبلای جلا بنم رایمده نیجه بار اولی دردر اندن که شیشه ناموس قلعه‌یی پسنک مذلته اوره‌وز واول دشمنه که بزه تفرع وتذللده اوله‌تو ضع کوستره‌وز •

بیت

کوستره‌وز •	سبج اولورمی بازجره اوله تهیوی مطیع
کم کورو بدر شیر شرزه اوله آهوبه شکار	فرضا که بز تقبل باج وخراج التزام کوستره‌ وز

بو طریق معلوم تیمیز جازم اولسه کرک • وبزی قلع واستیصالی دشمنلر بنه لازم قیلسه کرک • ارباب تجربه دیمشلردر که دشمنله مداراسی اول قدر مراعات ایتمک کرکدر که جاجتی اندن روا اوله • بو بابی اول قدر فتح ایتمک کرک که مرتبه افراطه یتشه که سنی ذلیل وحقیر ودشمنکی جری ودلیر ایدر اما بزدن جری جزیه ایله قناعت ایتمک خیلی تکلفدر • پس بزم دردیمزه درمان ودوا یمان صبر وتوقفدر شویله که ضرورت اقتضا ایده محاربه دخی جایزدر زیرا که رحمت جنک چنک غیرت نام وننکدن

بیت

اسوندر •	مرده بودن بزبر سنک اندر •
به که زنده بزیر ننک اندر •	ملک شنیج وزیره که کارشناس دیرلردی

ایتدی سنک فکر کشورکشا که تمام اعتمادم ورای عالم آرا که قوی اعتقادم واردر قطعه

در مضیق عقدهای جسرخ دین وملک را	منجو رای صایبت مشکل کشایی کس ندید
جز تبد بیری همایونت مرادی کس نیافت	جز یمین همتت فریمایی کس ندید

پس بو امرده نه فکرا وزره قرار ایدوب جنک وصلح وجلای وطندن قنغی سین اختیار ایدرسین کارشناس ایتدی ای ملک مقطوع ومجزومدر که بو طایفه سیله مقابله شومدر • اولی بودر که تا ضرورت اقتضا

اقتضا ایتمه انلر ایله محاربه دن اباایده‌وز • زیرا که بزانلرک چنکنده زبون انلر بزم چنکمزده دلیردر هم قوتلری بزدن افزون هم عددلری بزدن کثیردر • کشی نه قدر که قوی وله خصمی ضعیف عد ایتمک کرکدر که موجب غروردر ومغرور همیشه مغاک بلاکه قریب وساحه نجاتدن دوردر اکرچه بونلرک حیله وخدعه‌سی چوقدر اما حالا حرکت بختینی اعاده ایتمک احتمالی بوقدر اول اجلدن که اول قوم صاحب حزم در وحازم علی کل حال دشمنک حیله ومکرنه جازم در وکمین غدرندن امین کلدر • زیرا که میانلرنده مسافه قرب اولسه محتملدر که فرصت کوزده • اکر بعید ایسه جایزدر که ایلغار ایده مقابله قیلسه تمکین که کمین اتمش اوله مصالحه ایتمش ایسه شاید که سینه‌سنده غدر تخمین اکمش اوله • بو برهان موجبنجه حالا انلرک جانبندن جنک عقده‌ی توقفده در • فرضا که انلرک قلبلرنده داعیه حرب متمکن اوله بزه انلرکله محاربه جایز کلدر • که ارباب عقل وتمیز ممکن اولدقجه جنکدن پرهیز ایتمشلردر • زیرا که نقد حیوة که سرمایه بازار کارزار در بر قماشدر که چارسوی روزکارده مثلی بولنمز • وشراب شمشیر آبدار بر شربت ناخوشکوار دربدل انک تکلیل واقع اولمز •

بیت

واقع اولمز •	اکر پیل زوری اکر شیر جنک •
بنزدیک من صلح بهتر ز جنک	ملک ایتدی انلر ایله مقابله ومقاتله جایز اولمدیغی بو

غایه‌ده که دفعه‌ده نه روا کورورسین ایتدی بو امرک غور رنده تفکر وافی • واصل وفصلنده تامل کافی واجبدر که ملوکه فکر ثاقب ورای صایب وتدبیر راست وتامل درست ایله اول مقاصد ومطالب میسر اولور که خزاین بسیار ولشکر جرار بیشمار ایله محصل اولمز •

بیت

بشمشیری یکی تا صد توان کشت •	برایی لشکری را بشکنی بیت •

بو مقصده شاه راه • اصل رای روشن پادشاه در • مشاوره وزیر صاحب تدبیر انوک زیاده تنویر وثمره فوایدینک تکثیرینه وتوفیرینه باعث در • بحار کبی که مدد مواد انهاردن حاصل اولور وعدد قطرات امطاردن اکا فایده واصل اولور • ولهذا امر صاحب دولت که مقبول القول وامانت کذار ناصحلرک رای صایبت شعارلریله عامل اولمیه لر • از زمانده ساعد محبتی سوار مساعده سعادتدن مهجور اوله وهر طالب سعادت که میامن عقل وبرکت ادراکدن بهره‌مند اولوب استماع اقوال ارباب عقلی حسب حال وشعار روزکاری قیله اقبال اکا قرین ودولت همنشین اوله • الحاله هذه محمد الله

قطعه

که ملک کمال عقل ایله آراسته • ورای حسن تدبیر ایله پیراسته‌در •

ای در پناه ملک تو عقل هنروری • وی پرتوی ز رای تو خورشید خاوری
تدبیر صایب تو باندیشهٔ صواب • تمهید داده قاعدهٔ دادگستری
فکر مرا چه حد وقع بود پیش رای تو • خرمهره را چه قدر بنزدیک جوهری

اما ملک چون بنی بو مهمده عز مشاورتیله معزز قیلدی • بو امرک اتمامنده بن بنده نک لطف تدبیر و حسن استماعنه اعتماد بیوردی • دیلرم که بو بابده خاطر فاتر • و ضمیر قاصره لایح اولنی بعضنی دیوان عالی ده • و بعضنی حجرهٔ خالی ده سمع شریفه یتشدرم • بن بنده که جنکی تجویز ایدرم تواضع و تذللی دخی روا کورمزم و بحکم النار و لا العار • بر بولوک محتاج و آجه عرض احتیاج و تحمل خراج که بزم اسلاف و آبامزدن ابا ایتمشلردر بویون ویرمزم • بیت

خصم را گردن بنهم بی اعتباری ورد • مردن اولی به که در بی اعتباری زیستن

مرد بلند همت عمر طویلی دوام نام و بقای ذکر جمیل ایچون ایستر و الا عمر کثیر که ذلتله کیچه عمر قصیردن دخی اولورسه عمر قصیردن وجوهله مرجوحدر بلکه ممات اول اصل حیوتدن هزار بار راجح المنیة ولا الدنیة • و دیمشلردر که ملوکه عجز اظهاری غیر جایزدر که اظهار عجز کار عجایزدر • هر کیمسه که دشمنه تواضع قیلوب زبونلیق کوستره اکا ابواب بلا کشاده اولوب تاذی و تعرضی دخی زیاده اوله بیت

همت بلند دار و زبونی مکن که چرخ • هرجا زبونتریست برو چیره تر شود

باقی فصوله خلوت کرکدر که رای ملک آرای ملکه مرفوع قلنه که الحکمة عروس تزید البیت خالیا • حضار مجلسدن برسی ایتدی ای کارشناس فایدهٔ مشاوره اولدر که عقلا جمع اولوب مقتضای عقللری اوزره نقل کلامی نقل مجلس ایده‌لر شاید برینک تیر تدبیری هدف صوابه راست کله • اکابر بیورمشلردر که ثمرهٔ مشاوره عقولک بعد المحاوره بر امر اوزره اجتماعی و عقلانک آرای متخالفه‌دن بر رای اوزره اتفاق و اجتماعی در • هر مهمه که جماعت عقلا جمع اولوب شروع قله انوک مداخل و مخارجی احسن وجهله ملحوظ اولوب عاقبتی فوز و نجاحه و خاتمه‌سی خیر و صلاحه موصول اوله نته کم حکیم ایدر مثنوی

مکن تکیه بر گنج و تیغ و سپاه • ز فرزانگان رای و تدبیر خواه ست •
شود رای نیکو ترا دستگیر • بجایی که ضایع بود تیغ و تیر • پس کلا

نعوذ بالله صح

پس کلامی خلوته حواله ایتمه‌ده نه مصلحت وار اوله • کارشناس ایتدی مستشار مؤتمندر و اسرار ملکی مهمات عرفی و معاملات رسمی کبی دکلدر که هر دانا و نادانه میانه اتمک جایز اوله • ارباب دانش بیورمشلردر که اسرار ملوک فاش اولمغه باعث یا وزیرلرک تهاون و تقصیری و یا رسول و جاسوسلرک تزویر و تشهیری در • محتملدر که بو مجلسده بر جاسوس بلنوب کوش تجسس بزم اقوالمزه حاضر و دیده ترصدی بزم احوالمزه ناظر اوله • و کوردوکین ایشتدوکین فی الحال خصم بدسکاله ابلاغ و ایصال قیله انلر دخی ساحهٔ حال و عرصهٔ مالکرین خاشاک مکردن جاروب فکر ایله پاک ایدوب رخنهٔ فتنه‌نک حیله ایله سد ایده‌لر • و تیر تدبیر فرزانه آرزو ایدیگین بنیه بزه رد ایده‌لر • فرضا که مجلسده جانب دشمندن جاسوس اولمیه • شاید که برینک بر خصیصی اولوب بو مشاوره‌ده واقع اولان اسراری استفسار ایدوب بو اراده جاری اولان آرادن خبردار اوله • و از زمانده اسرار ملک روزکار افواه و السنه‌ده انتشار و اشتهار بوله • و دوست و دشمن میاننده شایع اولوب اظهار اسرارک ضرر و فسادی مزاج ملکه ساری اوله بو اجلدندر که اسرار اسرارده مبالغه حددن تجاوز ایتمشلردر بیت

حضار مجلسدن صح

نهفته ز باد پیش اول مرد هشیار • که کس سر صقین سترا تیمه اظهار •

کتمان اسرارده سایر ناسدن ملوکک احتیاجی اوفزدر • زیرا که تدبیر ملکه هر ناکس واقف اوله انجق ملکه اختلال کلی طاری اولمق احتمالی اکثر بلکه مقرردر • بیت

اگر جز تو داند که رای تو چیست • بر آن رای و دانش بباید گریست

چوق اولمشدر که تاج و افسر ملکه کاسهٔ سر افشای سر سببی ایله بونغ اولمشدر • بیت

نیجه سربین کشف سر سردن چیقردی • نیجه سرداری افسردن چیقردی

نته که شاه کشمیر وزیرینه ما فی الضمیرین اظهار ایتدوکی سببدن از وقتده اوج دولتدن حضیض ذلته هبوط و نزول بلکه ستارهٔ عمری افق فنا و فواته غروب و افول ایتدی • پیروز استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول • حکایت کارشناس ایتدی شهر کشمیرده بر پادشاه واریدی لکام تسخیری کام توسن خنک فلکه اورمشدی • و نیجه تدبیرله ساحهٔ روزکاری بورمشدی بیم شمشیر آتش تاثیر آب تصویریندن بادک نه زهره‌سی اریدی که سمت راستدن

انحراف ایدیدی و وسیم پیستان جان پستان برق نشان صاعقه فشانندن آنک نه قدرتی
واریدی که روی خاکده اکری کیدیدی

مثنوی

جهانرا خلعت امن انجمان داد • که خلق از تنگ عریانی شد آزاد •
زعدلش جان مظلومان سحرگاه • فرامش کرده تیر اندازی آه

بو پادشاه فلک دستگاهک حریم حرمت و پرده عشرتنده بر محبوبه سی واریدی که زلف شب رنگی
دعوی شب یلدایه اطاله ایدردی • و روی تابان مهر لمعانی مه چارده شبه یه طوغ به
طوغ عدم ویردی • زاهد قایم اللیل انوک جمال باکمالین عالم مثالده کورسه کندودن کیدیدی
وصوفی شب خیز انوک صورت بی مثالین مرآت خیالده مشاهده ایتسه صبح پاک دامن گبی گریبان
حرقه پرهیزی چاک ایدیدی

نظم

چاه زندان ایدی زنخدانی • در منظوم اسپیر دندانی
خال مشکینی حبة السودا • زلف پرچینی رشک مشک خطا

ملک اول نگاره اولقدر تعلق و عشقی
واریدی که مشاهده جمالین حاصل حیات فانی • و تماشای زلف و خالین سرمایه عمر زندگانی
بیلوردی • سرزنخدان چاه عشق جانانه کوهرجان ملکی سلک ملکه چکردی • و دانه خال دل آرامی زمین
دلنده مهر و محبت تخمین اکردی • طره طراری نقد شکیب و صبری جیب دلندن قیردی و غمزه
عیاری دله محنتکده کبی خانه درونندن متاع صبر و سکونی جاله چاره یردی

بیت

من نه باختیار خود میروم از قفای او • گیسوی چون کمند او می بردم کشان کشان

اول شوخ فتنه انگیز چون مرغ دل شاهی مقید دام زلف دلاویز کوردی کمان ابروسنی بنا کوشه دک
چکوب خدنک غمزه سی هدف سینه شاهه پیوسته وساعت بساعت شیرین عشوه لریله ورنکین
کرشمه لریله پای لبنده بند اوردی طوردی

بیت

رسم عاشق کشی و شیوه شهرآشوبی • جامه بود که بر قامت او دوخته بود

استغنای حسن مقتضاسی اوزره محبت عشق شاهله قناعت ایتموب اطراف وجوانب و
اقارب واجانبدن بولدوغن زنجیر تسخیره چکمک دیلردی • و زلفی کمندی گردن شوریدگان بیابان
وسوسه بند ایدوب عشق نهالین تشنگان زلال وصالک دلی بالجمله دکمک دیلردی • آخر کار محرمان

محرمان بارگاه نشین بر سرو رفتار روشکر گفتار جوان طنازله که خط سبزی خضر کبی لب
آب حیاتده پرورش بولمش و سبزه خطی چمن جان کبی کنار جویبار کوثرده پرورده اولمش

گرد لعل درفشانده یازلمش سبز خط • خالدن اول خط حوالیسنی زین اتمش نقط

عشقبازلغه آغاز اتدی جوان دخی غلبات عشقه و جذبات شوقه دوشوب سوز وگداز مهر و
محبت آتشنه طوتشوب بر مرتبه وارمشدی که جریده حالنده دفتر صبردن رقم و صحیفه
جمالنده اثر حیاتدن بر رمق قلمشدی

هر که با عشق آشنا شد رحمت جان بر نتافت • درد پرورد محبت بار درمان بر نتافت

متصل عاشق و معشوق میاننده چشم و ابرو ایله سؤال و جواب و غمزه و اشارتله خطاب و
عتاب اولوردی برکون پادشاه مجلس عشرت قوروب جانان دخی ماه کبی مقابله ده اوتوروب
جوان دخی پای خدمت اوزره طوروب مشتری کبی برقرار دوروب القصه ابواب معاشرت هر جهتدن
کشاده و اسباب مواصلت هر نوعدن آماده ایدی و پادشاه جمال دل آرای جانانه دیده دل و
جانله نکاه ایدوب صفحه رخسارنده رقم فی احسن تقویم مطالعه ایلردی نگارک بونظاره سیندن
غافل و جام مدام عشق جوانله مست ولایعقل ایکن ناکاه جوانه نکاه ایدوب لب شیریندن تبسمله

دامن روزگاری پر شهد و شکر اتدی • بزن یک خنده و دامان عیشم پر شکر گردان

جوان دخی مقابله ده گوشه چشم جادوسندن بر کرشمه ایله عالمه هزار شور و شر بیراقدی

نرگس بازنده او نیم نازه • نیمی از غمزه دگر نیمی بناز

پادشاه بوحالدن آگاه اولوب آتش غیرت گوکلنده مشتعل اولدی و میانلرنده علاقه معاشقه
وارایدوکین بیلوب درون دلدن منفعل و مضطرب اولدی و صحبت دلداردن بالکلیه ال چکوب
سودای عشقندن فراغت اتدی و لسان حالله ایتدی

وازگلدم ای صنم سکا سودا اولمدن • گل یوزکچون هزار بلبل کبی زار اولمدن
بن الم چکدم غم سودای زلفکدن سنک • چون که سن ال چکدک اغیار ایله یار اولمدن

پس کندو ایله فکر ایدوب ایتدی بوباده شتاب مذهب خردده صوابدن منحرفدر و بوایکی شور
بختی سیاستده استعجال دوربینلک و عاقبت اندیشلکه مخالفدر.

صبر بهتر مرد را از هر چه هست | پس طریق لطفی قویوب مضیق عنفه کیتمدی

وصحبت سمان اول منوال اوزره که طرح اولنمشدی حفظ ایدوب تغییر وضع اتمدی اکرچه اول تب تارده نشوۀ قهوۀ خوشکوار وانوار مصباح دیدار دلدار ایله چهره سی کل کل اولمشدی اما قلبی پروانۀ التهابه آتش اضطرابدن یانمش یاقیلمش کل اولمشدی

پادشاه وعاشق وسرمست وزبان یار دلبری | چون تواند دید او را ملتفت با دیگری

القصه چون تباشیر صبح ظاهر اولدی وجمشید خورشید علم سفید نصرت تأییدی قبۀ فیروزه رنک فلکه تیوردی وخسرو سیارکان سایبان ظلامی ایوان صفحۀ سپهر مینافامدن کتوردی

عروس آفتاب خوب دیدار | بو نیلی پرده دن اولدی پدیدار

پادشاه تکیۀ تخت حکومت اوزره کلوب صلای صدای عدل وداد ایله دادخواهلری بند ستم وقید بیداددن آزاد ایلدی

شه که عدلیله آشنا اوله اول | سایۀ رحمت خدا اوله اول

چون فصل خصومات ناسدن ودفع غوغای عام وخاصدن خلاص اولیجق اول وزیر ایله که مدار امور مملکت ومستشار احوال سلطنت ایدی خلوت ایدیجک جلاد خشم مبالغه قیلدی که حال شبانه وزیر صاحب تدبیر ایله میانه کتوره واونک مشورتیله اول تشنکان بیابان عشقه شربت سیاست ایچوره فرمان فرمای عقل ایتدی زنهار سرکی اکا اظهار ایتمه وسرّ حکمی که رایک اقتضا ایده امضایه یتور عاقبت جانب خشم وغضب غالب اولوب وزیره مافی الضمیرین اظهار واول بابده انوک مشاوره سیله استظهار ایلدی وزیر دخی تیر تدبیری انوک هدف تدبیرنه طوغرلتدی بو فکر رأی پادشاهه موافق کلوب اول ایکی بنیان خیانتک هدمنه تصمیم عزم ایتدی مقرر اولدی که سر بریانی شربت زهرآلوده ایله ساحل وجوددن کرداب عدمه صاله لر بر وجهله که وزیر وشاهدن غیری کمسنه آکاه اولمیه امرلرین تمام وماه عمرلرین مبتلای شرار حمام قیله لر تا پردۀ فضاحت دریده ورشتۀ نام وناموس بریده اولمیه

کارهای اینچنین آن به که پنهانی بود | آشکارا کر کنی آخر پشیمانی بود

چون مشاوره امری تمام اولدی وزیر پادشاهی وداع ایدوب اونه کلدی دخترینی زیا

زیاده ملول ومنفعل بولدی کیفیت حالدن سؤال ایدیجک شویله معلوم اولدی که قزی بکر حرم پادشاهه وارمش بانوی سرای جانبندن انواع اهانتلر کورمش واقران وامثالی میاننده بویله خوار اولمدن اکا خجلت وعار متطرق اولمش وزیر چون بو خبری اشتدی بحر غیرتی جوش ایدوب شرط احتیاطی فراموش ایتدی ودخترنک خاطرین مراعات ایچون ایتدی ای جکرکوشه بی حضور اولمه اول شوریده نک عن قریب چراغ عمری مرده وکل حیاتی پژمرده اولوب نام ونشانی صفحۀ جهان فانیدن ستره اولسه کرک دختر بو امری تحقیق و بو خبری تصدیق ایچون کیفیت حالدن سؤالده حد اعتدالدن تجاوز ایدیجک وزیر انوکله سلطان جاری اولان ماجرادن بر شمه بیان ایدوب بو سرّی مبالغه قیلدی دختر چون بو بشارتی اشتدی بشاشت تمام ایله پدر حضوریندن قیام ایدوب کندو مقامنه خرام ایتدی اتفاقا بو اثناده خدام حرم پادشاهدن بریسی وضع سابقدن اعتذاره کلدی چون مقدمات عذارنی تمهید ایتدی دختر وزیر ایتدی معلوم صغیر وکبیردر که بو مقوله جرایمدن اعتذار عذر دکل بلکه تقریردر اما غم دکلدر که عن قریب او کناهکارک عمری تمام اولسه کرک واندوکی فعلک جزاسین بولسه کرک

بیت

نزدیک شد که دور شود دشمن از نظر | خادم حرم دختر وزیردن چون بو خبری

اشتدی وبهجت وبشاشت اظهار ایدوب ایتدی بو نه حال فرح فزا ونه مژدۀ تروح زادر که مصرع سماعه کردی جان ودل چون ای استماع . آیا بو خبر نه وقت حیز وجوده کله که اول منبع شرک ضررندن امین اولهوز وبو واقعه نه زمانده وقوع بوله که اول بی رحمک پنجۀ شکنجه سندن نجات بولهوز دختر ایتدی اکر اخفاء رازه قادر ایسک وتحمل بار اسراره طاقتک وارسه سکا حقیقت حالی حکایت وقصۀ قضیۀ مذکوره یی بی قصور روایت ایلیه یین . خادم دخی بند سوکندله رشتۀ عهدی پیوند ایدوب ایمان غلاظ وشداد ایله مؤکد قیلوب . دختر وزیردن مافی الضمیرین بوتزویر ایله خمیردن قیل چکر کبی چکدی . وعلی الفور بانوی سرایه واروب علی التمام کیفیت حالی اعلام ایتدی خاتون حقیقت حاله واقف اولیجق سمان اول ساعت جوانی خلوته دعوت ایدوب بو سرّی

اخفاده عظیم
م

اکا اظهار ایدوب بو سردن خبردار ایلدی وزن وجوان اهل طغیاندن بر جمیع کثیر ایله
اتفاق ایدوب عصیان ایلدیلر وناکاه پادشاه غافل شراب خوابله نا بعقل ایکن سفینهٔ حیاتن غرقاب
بلایه کتوردیلر سرنی وزیره اظهار ایتمکله سردن ایرلدی و منصب کامرانی دن ملکه مسند زندکانیدن
قفص عنا ومجلس فوات وفنایه کرفتار اولدی • بو مسلک قاعده سی بودر که اکرچه ملوکه وزرا ایله
طریق مشاوره یی سلوک لابدّدر • و انلرک رأی عالم آراسندن فایده منداولمق لازمدر اما اسرار کزی
اغیار مطلع اولمقدن حفظ واجبدر • زیرا هرکاه که پادشاه باوجود که فر یزدانی و تأیید ربّانی ایله
ممتاز و همّت بلند و عزیمت ارجمند ایله سایرلردن سرافرازدر • کندو سرّینی ستر ایده میه سایرلر
کیم پایه و رتبه ده ناقص و درایتده قاصرلردر محافظه یه نیجه قادرلردر • بیت

چون تو نتوانی که راز خویش را پنهان کنی	پس چه امید داری که از دیگری پنهان کند

کارشناس چون بو کلمات پر لطافتی بو فصاحت و بلاغتله روایت قلدی • و بو دری یتیمی
الماس عبارتله غرّا ایله دلدی • حضار مجلسدن بری سبیل خیر زباننی اعتراض ایچون دراز ایدوب
ایتدی سنک کلامکدن لازم کلور که خلق عالم بساط مشاوره یی دوره لر • وارباب مرادک
میدان رأی و رویتلری اوزره سوره لر حال بو که ترک مشاوره مقتضای حکمتدن دور • و مذهب
شرع و عقلده منهی و محظوردر • بیت

شرع و عقلده منهی و محظوردر	بنای کار خود ار بر مشاوره نهی
نه حق شرع کذاری نه داد عقل دهی	کافهٔ انام عموما و سلاطین عظام خصوصا

سوانح امور و مصالح جمهورده ترک مشاوره ده نه وجهله معذورلردر که پیغمبر که نامی
اکبردر • بحکم وشاورهم فی الامر • خدام عتبهٔ نبوتله مشورتله مأموردر • بیت

شد پیمبر بمشورت مأمور •	تو چرا زین طریق باشی دور

کارشناس ایتدی صدر صفهٔ رسالت سدره نشین نبوت مشورتله مأمور اولدوغنه باعث و
دکلدر که انوک رخنهٔ رای عبری ارکه حسن تدبیری سد • و دریای خاطر فیاضنه سایرلرک انهار افکاری
مدد ایلیه زیرا که ضمیر منیر صاحب ایالت ولایت رسالت علیه من التحیات اکملها که
مطلع انوار انهو الا وحی یوحی در • بر آینه جهان نمادر که صور حقایق اشیا انده واضح و
مؤیددر • بلکه باعث تبیین منافع مشاوره • و تعیین فواید محاوره در • تا عالمیان بو خصلت

حصلت پسندیده ایله متحلی اولوب ثمراتندن بهره منداولهلر • و نور چراغ مددروغن ایله
تزاید پذیر اولدوغی کبی عقول قاصره لر غیرک مدد تدبیری ایله تنویر ایدوب خودرایلک چوخ پسندیکی
ظلماتندن قورتیله لر • آو لایتم کلامکدن بو لازم کلمدی که ترک مشاوره البته واجب اوله
بلکه مقدمات مزبوره مقتضاسی بودر که هر فکر که بوتنه مشاوره ده اخلاص بوله و سر هر که محک رای ده
تمام عیار کله خزانهٔ دلده مکتوم • و ختام ستر و اخفا ایله مختوم قیلنه که کتمان اسرار فواید بسیاری
متضمندر جمله دن بری بودر که تجربه ایله معلوم اولمشدر که هر مهمک که کتماننده اهتمام اولنه
حصوله وصولی قریب اولوب تیز اتمام بوله که مضمون استعینوا علی حوائجکم بالکتمان بو
معنانک اثباتنده برهان واضح البیاندر • بر دخی بو که اکر تدبیر موافق تقدیر اولمیوب • ما فی الضمیر قوّه دن
فعله کلمیه • باری باعث شماتت اعدا و مورث خجالت احبا اولمیه • بیت

اکه وصل تو میسر نشود چندان	که رقیبان ز سر طعنه زبان بکشایند

فیروز ایتدی ای وزیر ناصح سنک تدبیر مورده اصابتک و تعمیر ثغور ده حسن کفایتک ضمیر منیرمه
واضحدر و بو اراده مجتمع اولان وزرا و امرانک جمله سنک آرا پسندن سنک رایک ناجح و راجح در
پند و نصیحت بوزندن واداء حقوق نعمت جهتندن خاطره که سانح و لایح اولانی اظهار ایتمک و جهدک
که اظهار حقده تقصیر قاصرلره مناسب دکلدر • کارشناس خدمت ایتدی و زبان مدحتله ایتدی • بیت

ای افتاب رایک مهر منیر عالم •	ای بدر قدر شانک ماه فلکدن اعظم •

هر خدمتکاره واجبدر که چون مخدومی بر امر اوزره عازم اوله اول امرده انک رأینده وجه
صواب نه ایسه تعیین ایتمکی ذمتنه لازم بله • اکر انوک عزمین خطایه مقترن بوله رفق و لطف ایله
انوک فسادین روشن و مبیّن قیله • تا روی رای و وجه تدبیرنده تباشیر استقامت لایح اوله
اصلاحنه تعرض دن اعراض قیلمیه • هر بشر که ادای حقوق ولی نعمتنده تقصیر ایدوب حق مشاوره یی
مرعی طوتمیه • و شرایط امانت ولوازم استقامتی کما هو حقه رعایت ایتمیه انی صدیق صادق خیال
ایتمک کرک بلکه انی دشمن موافق عدّ ایدوب انوکله مشاوره طریقنه کتمک کرک • هر کاه که پادشاه
کندو اسرارنی اسرار ده متّفر اوله • و بر وزیر کافی مشیر امین و معتمد بوله • و نیکو کارلره احسان
و لطفی شهریارلق شریعتنده واجب بله • و بدکردارلره تأدیب و عنف جهاندارلق طریقنده لازم

اکلیه غالب بودر که ملکی پایدار و دولتی برقرار اولوب عنایت ربانی اکا معین و ناصر و دست
قضای آسمانی دامن دولتندن کوتاه و قاصر اوله ٭ مثنوی

تا توانی بدین دو داوکرای •	تا بود ملک ازین دو پایه بپای •
عالم آسوده کن بنعمت وجود •	تا تو خوش باشی و خدا خشنود •

فیروز استفسار ایتدی که ملوک اسرارینی کملردن استتار و کملره اظهار ایتمک کرک • کارشناس ایتدی
اسرار ملوکک مراتبی متفاوتدر • بعضی رازلر اولورکه پادشاه دخی اکا محرم اولمز • یعنی محافظه ده
اول مثابه مبالغه واجبدرکه غیرلر دکل کویا کندو دخی اکا محرم دکلدر • بعضی اکا بو معنی ده

بیورمشلردر • قطعه	آنچه ناگفتنست در دل خویش •
دار پنهان بران مثابه که دل •	اگرش تدقی زمان طلبد •
نتواند که پی بازدش حاصل •	گرکدر براوله پرداره سردار
ایکی اولپ ایدرلر سری اظهار	حکیم ایدرکه ایکی لب دراول
که بو قدر ذره اندن کیجمکه یول •	بعضی دخی واردرکه ایکی کمسنه یه نسبت
رتبت محرمیت میسر دکلدر • بیت	اکیدن کرتجاوز ایلیه سر •
دوشوبن دللره وردا وله اخر •	فیروز چون بو کلامی استماع ایتدی خلوتخانه سینه

متوجه اولوب • وزیر کارشناسی دعوت ایتدی و آغاز کلام ایدوب ایتدی اولا بزمله بوملر میانه
نه حادثه اولدی که بو دکلو بغض و عداوته باعث اولدی • کارشناس ایتدی قدیم ایامده بزم طایفه مزدن
بوملر حقنده بعض کلام صادر اولوب اول سببدن ابواب عداوتی فتح و بساط خصومتی طرح
ایدوب الی هذا الآن کینهٔ دیرینه ساحهٔ سینه لرنده دایم و مادهٔ نزاع و جدال میانمزده قایمدر
ملک ایتدی نه کیفیتله واقع اولمشدر اول **حکایت** کارشناس ایتدی روایت
ایدرلرکه سلیمان نبی علیه السلام صکره انواع طیور مختلفة الطبایع • اولی اجنحه مثنی و ثلث و رباع
اتفاق و اجتماع ایدوب ایتدیلرکه بزه برامیر مقتدا • و بر کبیر مشوالازمدرکه سوانح امورده اکا
اقتدا • و مصالح جمهورده اکا التجا ایده وز • بر خصم ظاهر اولسه اکا استظهار ایدوب
دفعنه دوریشه وز • و بازار روزکارده انی پشت و پناه ایدوب بالشه وز ویریشه وز • پس نوع

حکایت لابیر بوم مشورت فی حضور سلطان علیه السلام

نوع امارت قرعه سین طیوردن برجنسک نامنه اتدی و آخر انوک بطلانه حجت و برهان اقامت
ایتدی تا نوبت بومه یتدی • برطایفه نک رایی بوکا مقرر اولدی که انی امیر ایدهلر • و عمارت
خراب آباد امارتی انوکله تعمیر ایدهلر • بو تدبیری رد و قبولده چوق کفت وکو اولدی • بوادیده
قیل و قال سرحد اعتدالدن تجاوز ایدوب میانلرده آتش جدال و شعلهٔ نزاع اشتعال و ارتفاع
بولدی • آخر کار قضیه بونک اوزرینه قرار بولدی که برکمسنه یی که مجمعده داخل اولمیه و طرف
حقدن جانب باطله مایل اولمیه حکم ایدوب هر نه حکم ایدرسه قایل اولهلر • و قضاسنی رضا ایله
امضا ایدوب اول حاکم عادلک فرمانیله عامل اولهلر • بو اثناده اتفاق ایراقدن بر زاغ پیدا
اولدی • ایتدیلر اشته بو ساده دل بو مجلسده داخل دکلدر • و نه حالی جانب تعصبه مایل دکل
بوکله بو امری مشاوره معقولدر • بو بابده انوک تدبیری ارباب خرد قتنده مقبولدر • باوجود
بو دخی بزم جنسمزدر • تا اصناف طیور تمام امر مزبورده متفق الکلمه اولمیه اجماع حاصل اولمز
و بی اجماع مادهٔ نزاع اندفاع بولمز • بونلر بو مقاوضه ده ایکن زاغ کلدی صورت حالی بر
صفحهٔ ضمیرینه کلک تقریر ایله تحریر ایدوب بو بابده اندن تدبیر صواب التماس ایتدیلر • زاغ تأمل
مستوفیدن صکره ایتدی بو فکر زیاده فاسد • و بو بازار زیاده کاسددر • بوم شومک منصب
امارته نه لیاقتی واردر • و اول دیو دیدار • و اهرمن کردار • رتبهٔ ایالته ندن سزاواردر • بیت

ای مگس عرصهٔ سیمرغ نه جولانگه تست	عرض خود می بری و زحمت ما میداری

باز تیز و بلند پرواز که تیر طایر انوک زخم چنکالندن احتراز ایدوب آشیان آسمانه پنهان
قعر زمینه می کیدی • طاوس زیبا نبات رعنا صورت که صحن بوستان انوک رخ جمال
و زینت پر و بالندن غیرت خانه در • نشیمن فنایه می وجدی • همای همایون فال که سایهٔ پر و
بالی فرق شاهی سلاطین کامکاره تاج افتخار و در اوج آسمانه می عروج ایتدی • عقاب
پرشکوه که عقبات کوه صدمات بال اقبال و جناح نجاحندن پر صدادر • عنقا کبی آشیانهٔ
عدمه می کیتدی • فرضا که جمهور طیور نامدار بابره منقرض اولسه • و ضعیف حال و شکسته بالکزی
قلسه • معقول بودرکه بو طایفه پادشاهلیغی قبول ایدوب • عار متابعت بوم • و ننگ و عار
مطاوعت مرغ مشؤمی ناصیهٔ حاللرنه مرقوم قیلمیه لر • باوجودکه منظری کریه • و مخبری قبیحدر

طبعی سقیم وفکری غیر صحیح در . بونک برله دروئی خشم وغضبله مشحوندر . وصفت تکبر وتجری
حددن بیرون . بو جمله عیبوبله جمال روزجهان افروزدن که وجعلنا النهار معاشا حکمنجه موجب
بازار معیشت در محجوب قلمشدر . ونور افتاب عالمتابدن که وجعلنا سراجا وهاجا پروانه سیله
چراغ انجمن جهان وشمع شبستان سکان کون ومکاندر محروم ومهجور اولمشدر . جمله دن
بودشواردرکه حدت وخفت طبعنه غالبدر . وتهتک وطیش عقلنی سالب در . بو اندیشه
ناصوابدن وازکلوک . وبنای امورکوزی اساس حکمت اوزره قیلوک . مهماتکوزی قانون عقله
تطبیق ایلک . وبو قضیه یی رای صایبله تحقیق ایدک . تا دایما مرفه الحال وفارغ البال اوله سز
وطعن حساد وشماتت اعدادن رها بوله سز . اولا سزه واجب اولان بودرکه بر امین تعیین ایده سز
که عقل وکیاستی بی نظیر . وفکر وفراستی اصابت پذیر اوله . تا مرمهم که عرصهٔ وجوده کله .
وهر صورت که منصهٔ ظهورده جلوه قیله . دشمن مقابله اکا حوض ایدوب رای صایبله انده کفایت
کوستره . اول خرکوش کبی که ماه جانبندن رسولم دیو لطف حیله ایله بر غایله یی کندو قبیله سندن
رفع ایلدی . جمهور طیور استفسار ایتدیلر که نیجه اولمشدر . اول حکایت زاغ ایتدی
روایت ایدرلرکه جزایر زیرباده پیللر ولایتنده بر ییل اتفاق باران اولمیوب مادر سحاب
مدار بوستان رحمتدن کام تشنه لبان اطفال مهد خاکه ادرار ایلمدی . حرارت هوای
کرمدن چشمه لر سخت دللر چشمی کبی بی نم اولدی . والتهاب شعلهٔ آفتابدن حوصلهٔ فلفل وکلبن
قرنفل وطرهٔ سنبل زلف نکار کبی پرپیچ وخم اولدی . عیونک کوزلری صو غلوب انهارک
لبلری یاریلوب . دکزلرک دللری طوتلوب ابکم اولدی .

صو سزلقیدن قوریدی شویله عالم		که کوزدن غیری برده قالمدی نم .

پیللر اتش عطشدن بیوب بیقیلوب ملکلرینه نالش ایتدیلر . ملکلری امر ایلدی تجسس ایچون
هر جانبه شتاب ایده لر . وبو بابده شرایط تفحصی یرینه کتوره لر . وسراب کبی اطراف بیابانی
طواف ایده لر . فیللر بر موجب فرمان . درد عطشه درمان ارایوب اول بیابانی بی پایانی دوران ایدوب
ناکاه بر سرچشمه یه راست کلدیلرکه لسان تازیده اکا عین القمر وزبان فارسیده چشمهٔ ماه دیرلر .
جایی غایت ژرف وآبی زیاده شکرف ایدی . ملک پیلان عامهٔ خدم وکافهٔ حشم ایله اول چشمه جانبنه

جانبنه روان اولدیلر . مکر اول چشمه حوالیسنده وحوشدن بی نهایت خرکوش توطن ایدوب
خواب غفلتده بیهوش یتورلریدی . لاجرم خرکوشلر پیللرک جوش وخروشندن سراسیمه ومدهوش اولوب
اکثرینک سری پیللرک پای ثقیلی ایله شویله کوشمال بولدی که من بعد منزل حیاتده اقامت مجالی اولمدی
وشویله پایمال اولدیلرکه دخی صحرای وجوده رجوع احتمالی قلمدی .

اسب تازان بجانب میدان که می شود		سرها زیر سم سمند تو پایمال

القصه پیللرک بر حمله سیله اکثری کشته . وبعضیسی خسته وپاشکسته . وبقیه سی سراسیمه وشسته
اولدیلر . مصرع که زید اکر بدنیسان دوسه بار خوابی آید . یارندسی پیللرک نهیب دم
وضرب قدمندن جان قورترانلر . افغان وخیزان ملکلری قتنه واروب نفیر وفریاد آتش تاثیری
فلک اثیره ییتشدروب . اول خلقت زشت وظلمت سرشتک تغلب وتعدیسندن تظلم
ایدوب ایتدیلر ظل الله فی الارضین . اول پادشاه عدل آیینه دیمک اولورکه مظلوملره پناه
اولوب ظالملری تباه ایدوب افتاده لره دستکیر اوله . وجلوس تخت وسریر اول امیره لایق
وسزاواردرکه بی کسلره کس . ودادخواهلره فریادرس . وبیچاره لره ظهیر اوله .

ازان آمدی بر سر این سریر .		که افتادکانرا شوی دستکیر .

سنده اکربزه شاه ایسک دادمزی بو ظالملردن الماق کرکسین . وبزه پشت وپناه ایسک انلرک
ظلم وبیدادنی اوستمزدن ارتق کرکسین . بر نیجه ملکلکمز هلاک ایتدیلر . اکر بر حمله دخی ایدرلرسه
بو بر قاچ خسته وشکسته . وسرکشته وسرکشته که انلرک صدمت پا وخرطوم اژدرسیمالرندن نا
بولمشلردر . پایمال اولوب اغشتهٔ خون وخاک . وتیغ محنتله هلاک اولمق مقرردر .

یکبار رخ نمودی ودل رفت وعقل وهوش		این بار جان ببرکه دیکر متاع نماند

ملک ایتدی بو امری جزوی فرض ایتمک کرک . واندن سرسری خوض ایتمک کرک . صواب بودرکه
بزم حشمتمزده اهل فراست وصاحب کیاست ومتدارک کم واریسه غرض حضورمزده حاضر اوله لر
که بی مشورت ارباب حزم برامره قصد وبرمهمه عزم مقبللر قتنده نا مقبول وعاقللر ایننده
خلاف معقولدر .

نکند بی مشاورت کاری .		هرکه دانست بیاری .

بونلرک میاننده بر خرکوش تیزهوش واردی

که اکا بهروز دیرلردی جمله سی اوک وفور عقل وکمال فهمنه معتقدلردی ویمن رأی وحسن تدبیرینه معتمدلر
جون بو مهمک اتمامنده ملکک بوقدر اهتمامین کوردی اقدام اقدام اوزره قیام اتدی وایلرو کلوب
جواهر مدح وثنایه سلک اداده انتظام ویروب عبارت فصیح ایله فتح کلام ایدوب ایتدی قطعه

شاها غم رعیت بیچاره می خوری • اینست رسم وقاعدهٔ دادگستری •
از حال بیکسان نظر لطف وا مدار • کز تاج وتخت ودولت واقبال برخوری •

اکر مصلحت بیورورسه بن بنده سینی بیل لره رساله کوندرسون • ویرا مین نصب ایدوب بکا
همراه ایتسون تا بنم فعلمی وقولمی کورسون اشتسون • امیددر که ملکک یمن همتیله بو غایله یی •
اوستمزدن دفع ایدم • وحسن رأی ورویتیله بو ستمکارلرک ظلام ظلمنی بر حیله ایله رفع ایدم
ملک ایتدی سنک صدق وامانتکده ودین ودیانتکده وعقل ورأیکده شایبهٔ شک وشمهٔ شبهه یوقدر
که کفتار وکردارکی کرات ومرات ایله تجربه ایتمشم • وصدق وامانتکی دفعاتله کورمش اشتمشم بیت

سکهٔ کار تو زین پس آزمودم بارها • در محک امتحان نقد تو بی غش یافتم •

همان یمن برکتیله حرکت ایدوب • اول نسنه که مصلحت وقت ومقتضای مقامدر اتمامنده اهتمام
کرک • پس بیورسین که پادشاهک رسولی اوک ترجمانی بلکه کویا زبانیدر • اول اجلدن دیمشلردر که
سر پادشاهک عنوان نامهٔ کرداری • ومضمون مکنون اسراری رسولنک کفتار ورفتارندن معلوم
اولمق میسردر • زیرا که اکر اندن بر هنر وفضیلت ظاهر اولسه • وافعال پسندیده واقوال ستوده
صدور بولسه پادشاهک حسن انتباه • وکمال مردشناسلکنه استدلال قیلورلر • وشویله که اندن
خطا وخبط • وسهو وغلط جهتندن بر نادره صادر اوله • پادشاهه سبب سوء ظن وباعث
دخل وطعن اولوب بدسکالار غیبت ومذمتنه مجال بولهلر • علمای حکمت انتساب بو بابده
بیحد وبیحساب تاکیدات ایدوب بیورمشلردر که اول کمسنه که رسول کوندرله لازمدر که اول
قومک عاقلی واقوالده جمله نک فصیحی افعالده جمیعنک کاملی اوله • ملوک سالفه اکثر رساله
بالذات کندولر کیدرلردی • بو مانی اولا قریع ایدن خلعت خلافتی اکتندن خلع ایدوب رساله
بنفسه کیدن حکیم خافقین • اسکندر ذو القرنین ایدی که ایتدی • بیت

سر برانی که بشیر ازان شکارند • پیام خود بپای خود کذارند •

بعض افاضل فضایل فی باب ارسال رسول حقنده بیورمشدر که قایل

فرستاده باید که دانا بود • بکفتن دلیر و توانا بود
ازو هرچه پرسند کوید جواب • بنوعی که باشد طریق صواب
سخنهای خویش آشکارا کند • بدانسان که مجلس تقاضا کند
بسا کس که از یک حدیث درشت • بهم زد جهانی وخلقی بکشت
یکی دیگر از کفتهٔ دلپسند • میان دو صد طرح یاری فکند

بهروز ایتدی ای ملک اکرچه بنم نصاب معرفت رسالتدن فی الجمله نصیبم واردر اما اکر پادشاه جهان
پناه اهتمام بیوروب درج حکمتندن برنجه جواهر فاخره سلک اعلام وافهامده انتظام بیوره
بنده انی آویزهٔ کوش جان وقلادهٔ کردن اذعان وپیرایهٔ تاج افتخار وسرمایهٔ بازار استظهار
ایدینوب جمیع احوال واطوار وافعال وکردارمده دستور العمل قیلم واول قانون قاعده یه اقتدای
ذمتمه فرض عین وواجب الادا ایدینیم ملک ایتدی ای بهروز اتم ادب رسالت واتم اسباب
سفارت اولدر که تیغ زبانی شمشیر آبدار کبی تند وتیز وبران اوله اما بو جمله ایله ینه لمعهٔ رفق وملایمتدن
خالی اولمیوب جواهر لطف وملایمت صفحات حالنده لایح ونمایان اوله هر کلام که مطلع حرفی
وعنفی ایهام قیله واجبدر که مقطعی رفق ولطف اوزرینه اتمام اوله وهر مقالک که فاتحه سی تسکین
نایرهٔ غیرت ایچون کلمات هیبت آمیز ایله افتتاح قلنه لازمدر که خاتمه سی افادهٔ انس والفت ایچون کلام
دلاویز ومحبت انکیز ایله اختتام اوله

لطایف سخن از سینه تخم کین ببرد • زبان رفق ز ابروی خشم چین ببرد

حاصل کلام لازمدر که کلام رسول قاعدهٔ عنف ولطف وخشم وحلم وقهر ومهر وعناد وانقیاد
اوزره مبتنی اوله وبسط وقبض وابرام ونقض ووعد ووعید وبیم وامید واخذ وعطا
واضحاک وابکا وترغیب وترهیب وترمیم وتخریب معنی لرین مشعر ومنبی اوله تا جهاندارلق
ناموسی وشهریارلق شکوهی مرعی قیلنه وهم اعدانک دخی ما فی الضمیری وحال وآل تدبیر وتزویری
استعلام اولنه که مشیر عاقل وحکیم کامله که عقل موشکافله شمسکک دقایق وحقایقنه واصلدر
باب رسالتده وصیت اتمکه همان تحصیل حاصلدر • فارسل حکیما ولا توصه

بولور بو مصلحت خیر ایله انجام | اولور پخته سنک رایکله بو خام
رسالت خدمتنه سن یر ایسین | که سوزده وقت اتسک قل پر ایسین
خوش اکلر سن مجلسین سر کلامک | بلورسین مقتضاسین هر مقامک
اکر سن بو ایشه اقدام ایده سین | بعینه وار کانی اتمام ایده سین

پس بهروز شرایط خدمتی ادا ایدوب بارکاه ملکی وداع ایتدی تا اول زمانه دک توقف ایتدی که غراب شب لباس عباسی کیوب پردهٔ ظلامی طاق سپهر مینا فام اوکنه چکدی و بعد زمان خوانسالار قدرت طبق سیمین ماهی مزعفر نور و فرله پر نور ایدوب اوستنه غبار مشک ازفر

ورزهٔ عود و عنبر اکدی | چون نافه کشای کیسوی شام
مه جلوه کنان بر آمد از بام | اول ساعتده که مرکز دوریاه دایرهٔ نصف

النهاره مسامت اولوب شعاع نیر اصفر بساط بسیط اغبره منتشر اولدی و روی غبر اوزاویه فقرا شمع جمیع جهان آرانک حسن و بهاسیله نور و ضیا بولدی
خانه درویش را شمعی به از مهتاب نیست
بهروز بیز اوداقصوا سیرل کبی کندی و طرفة العینده پیللر جزیرهٔ سینه یتوب اول سرکشلرک منزللرینه قدوم ایتدی اما بو عزیمته قدم حزم اوزره طوروب خاطرینه بو معنی خطور ایتدی که بو ستمکارلردن بیم جان و خطر زبان احتمالی واردر اکرچه انلر جانبندن قصد معلوم دکلدر اما شرط حزم متین و مقتضای عقل و دین اولدر که بو جبارلرله اختلاط ایتمیوب انلرله ملاقاتدن احتیاط اولنه اول سببدن که بونلر غایت کبر و نخوت و نهایت خیلا و عظمتلرندن فقرا و ضعفا جانبندن پروا ایتمزلر اکر صد هزار درمانده و زار انلرک زیر پای تغلبنده خاکسار اولسه بر رهکذاردن چهرهٔ جبرلرینه غبار قونمزلر
ترا ز حال پریشان ما و عجز ما چه تفاوت
اکر چراغ بمیرد صبا چه غم دارد
صواب بودر که ممکن اولدقچه انلر ایله ملاقاتدن ابا ایدم اکر تیر تزویر کماندن لپذیرم انلرک قلب صلبنده تاثیر ایدرسه فبها والا باری اول بد لقالرک پنجهٔ قهرندن رها بولوب سلامته یتیشمکین طوتم کیدم پس بر موضع منیعه چیقدی و ملک پیلانه مسافهٔ دور و درازدن آواز ایدوب ایتدی ای شاه کردن کشان آکاه اول

١٦١

اول که بن رسول نور اللهم یعنی سفیر حضرت ماه آسمان پناهم ایلچیه زوال یوق و مرارت کلامی و خشونت پیامی جهتندن مناقشه و سؤال یوقدر که و ما علی الرسول الا البلاغ کلام رسول هر چند که درشت و بی محابا اوله پس سمع قبول ایله اصغا واجبدر که پیغام ملوکده زیاده و نقصله تصرف نامناسبدر پس بلورسین که ماه جهان پیما پیر بازار شب و نایب شهریار روز عالم افروزدر درکاه فلک اشتباهنده پیلان قوی هیکلک پشه قدر مقداری و سیمرغ کوه پیکرک مکس و کلو اعتباری یوقدر هر کیمسه که امرنه مخالفت ایدوب حکمنه مطاوعت ایتمیه و پیغامنی کوش هوش ایله اشتمیوب فرمان واجب الاذعانی موجبنجه ایش ایتمیه کندو الیله اباغنه تیشه اورمش اولور و تیغ بلایه بیون ویروب تیر قضایه کوکسین کیروب درد و عنایه قرشو طورمش اولور ملک پیلان بو کلام مهیبدن ترسان و هراسان اولوب پشه کبی لرزان اولدی استفسار ایتدی که مضمون رسالت و موجب فرمان ندر بهروز ایتدی ماه جهان افروز بیوردی که هر کیمسه که کندونک قوت و قدرتنه و سطوت و صولتنه اعتماد قیله و خشم و تهورنه و کبر و تجبرنه مغرور اوله زیردستان رعایا و ضعفا و برایا دست ظلم و ستمندن مغلوب و مقهور اوله عاقبت ورطهٔ بلا و مغاک عنایه دوشوب موافقات و خلل اکا زنبور عسل کبی اوشه

مثنوی

تخم تکبر مفشان سینه را | جای مده در دل خود کینه را
چند نهی بر فرس جور زین | تیز مران کین بنماید چنین

سن بو زور و غرور ایله کندوکی افضل بهایم ظن ایدوب قوت و شوکتکی که صدد زوالده و معرض انتقالده در دایم و قایم خیال ایدرسین غلیان دیک طغیانک و ثوران غبار طغیانک شمدی بر مرتبه‌یه واردی که نجم چشمه سارمه قصد ایدر اولدک و لشکر ایرمن بیدارکی اول پیلر جلوه کامنه اولور کیدر اولدک و صورت زشت ظلمت سرشتکز ایله اول آبی مکدر و خاشاک جسم ناپاککز ایله اول مشربی ملوث ایتدکز ایاس بلمسین که اکر عقاب تیز پر اول چشمه بالاسندن نیجه صاعقهٔ غیرت پر و بالین یقمق مقرردر و اکر عین الثور مرغزار سپهرده دیدهٔ تصرف ایله اکا بقسه سماک رامح سنان سطوتیله کوزن چیقرمق محققدر

مسوی دیو کانجا رسید سر بنهاد ... مرغ کانجا پرید و پر بنهاد
نزد و جز بیدرقه بیرون ... از هوا و زمین او کردون

بن کمال شفقتمدن سکا بو تنبیهی واجب کوردم • وحال اعتبار رسالتی حضوره کوندروب شویله بیوردم که اکر مقام اطاعتده قایم اولوب • اول اندکک جرایمه نادم اوله بیسن وشمدیدک واقع اولان قبایح افعال و معایب احوالکه اعتراف ایدوب مضیق خلافدن طرق توبه و انصافه کله سن جناب عزت نابمدن خلعت عفو و کرامت صفحهٔ اختصاص بوله سین • واکر جیشوم میشومک شتمام فوایح نصایحدن محروم اولوب کلام جواهر انتظامی عند حصول الوصول آویزه کوش قبول اتمه سین اکاه اول که فی الحال تیر شهاب و کمان هلال و سپهر هاله و رجوم نجوم و سماک رامح و مواکب کواکبله بر لشکر عظیم جمع ایدوب • بر شبیخون ایدرین که اول دشت و هامونی جوی خونکله چیحون ایدرین اکر بو قضیه ده تردد ک وار ایسه • بر آن توقف ایمیوب کله سین که بن چشمه ده حاضرم و خبر و شردن سنک جانبکدن بر خبره منتظرم • تا عجبن بعقن ایله جمال جهان آرامی کوره سین • و کند و کی نه خبر ده حلاج ایدوکک بلوب • رخت اقامتی اول چشمه حوالی پسندن کتوره سین ملک پیلان بو خبری زیاده استغراب ایدوب شتاب ایله چشمه جانبنه روان اولدی • مهمان که کلدی صفحهٔ چشمه یه بقوب صورت ماهی آینه آبده کماهی مشاهده قیلدی • بهروز ایتدی ای ملک کل بو چشمه دن آبدست ال و انابت عبادته مشغول اول • باشد که ماه مقام رحمه کله • و توبه و انابتکی سمع قبول ایله اصغا قیله • همان دم پیل خرطوم طولینا و زمدی سبب نفسی آب تشوب آب سراب کبی اضطرابه بدیکک خیال ایتدی که ماه اغضاب اتدی • رسول ماه آواز بلند ایله خطاب ایدوب ایتدی ای رسول بکز که ماه جهان تاب بو حرکتمدن غضب ایلدی • که هجوم خرطومکدن جنبش ایدوب اضطراب ایلدی • بهروز ایتدی بلی توبه و انابتده مسارعت اتمک کرک • تا نایرهٔ غضبی ساکن اوله و حرکت و اضطرابی کیدوب قرارکاه مسندده متمکن اوله • فیل فرمان ماهه اطاعت ایدوب اندوکی کنامه استغفار و انابت اتدی و عهد ایدوب شرط ایلدی که من بعد اول مقامه خرام ایلمیه و لشکرین اول چشمه حوالیسندن سور منبجه آرام ایلمیه • بهروز فی الحال بو خبر مسرت اثری ملکلرینه ایصال ایدوب خوش حال و فارغ البال قیلدی • و بو لطیف حیله و حسن تدبیر ایله اول

اول بلای سیاهی انلردن رفع و دفع ایلدی • بو مثلی اول اجلدن کتوردم که سنزک میانکزده بر پیر روشن ضمیر و مشیر صاحب تدبیردن لابد در که اتمام مهماتده انوک حسن اهتمامنه مراجعت اولنه و رفع اعدا و قهر خصماده انوک رای مشکل کشاسیله اکتفا قیلنه • اکر بو بابده سنزک احتیاج مصلحت کذار • امین مستشارکز اولیدی هیچ روا کور میدی طغرای شاهی بوم شوم نامنه مرقوم اولیدی و سنزی انوک شاهلغندن و سلطنت مرغان و حکومت تخت سلیمانه عدم لیاقتندن اکاه قیلیدی که با وجود بو قدر خصال نامحمود ایله موصوفدر مکر و کیدیله مانوس و مالوف و غدر و خدیعتله مشهور و معروف در پادشاهلره حیله و مکر کبی عیب متصور کلدر قطعه

هرکه سکا نه شد ز مهر و وفا ... در دلش بوی آشنایی نیست
سینه را که تیره کشت ز غدر ... اندرو هیچ روشنایی نیست
بیوفایی مکن که مردم را ... هیچ عیبی چو بیوفایی نیست

سلاطین جهان سایهٔ رحمان در انلرکه آفتاب عدالتی افق ظهوردن طلوع ایتمینجه عرصهٔ عالم منور اولمز • و مهاد امن و امانده آسایش عالمیان و آرامش آدمیان انلرک ظلال نصفت و احسانلرندن غیری یرده ممکن و میسر اولمز بلکه بحکم • بالعدل قامت السموات • خیمهٔ آسمان ستون عدل سلطاندن غیری ایله قرار قیلمز • مثنوی

عقل ار نه مهندسی نمودی ... این کنبد ایکون نبودی

جون انتظام حال سکان کرهٔ زمین سلاطین عدل آیینک وجودینه منوط در • و اطناب معمان او تاد داد احسان ولات جهان و ملوک زمانه مقید و مربوط در • و احکام حکام میان دل و جان آدمیانده نافذ و جاری • و فرمان سلطان قضانافذ کبی بحار نفوس عالمیانده سایر و ساری در لاجرم پادشاه روزکار اولان واجب در که وفادار عدالت شعار اولوب مظلوملره فریادرس و ظالملره جفاکار اوله • آینهٔ سینه سین زنکار کینه دن مصفی • و لوح خاطرین لوحهٔ مهر لطفیله مجلی قیله • شول رعایا که بر حاکم مکار و غدار • و بر ظالم خونخوارک کمند فرمانه کرفتار اوله بی شک اکا اول بلا ایشه که اول کربه روزه داردن اول کبک و تیهو یتیشدی طیور رسرها صورد یلرکه نه وجهله اول ماجرا اولشدر اول • حکایت زاغ ایتدی بن بر کوه دانشده

قفاروم

بر درخت اوزره آشیان طوتمشدم • جوارمده بر کبک خوش رفتار واریدی • و قرب جوار حکمیله میانمزده بنای مهر و محبت استوار ایدی • بکا متصل انوک دیدارنده صفا و سرور حاصل اولوب صدای گفتار و تماشای رفتاریله حضور موفور و حبور نامحصور حاصل اولوردی ناگاه کبک غیبت ایدوب ناپدید اولدی • و مدت غیبتی مدید اولوب بنه عودت احتمال بعید اولدی والحاصل تمادی زمان غیبتندن گمان ایتدم که اول بیچاره مرغزار بقادن کوهسار فنایه گیتدی مدت متمادیدن صکره کوردم بر تیهو گلوب انوک مسکننده قرار ایتدی چون بن معاودت کبک نابدیدن قطع امید ایتمشدم اعماض ایتدم و تیهو ایله بیهوده مجادله یی روا گورمیوب ایتدم •

چنین است رسم سپنج سرای • یکی چون رود دیگر آید بجای •

بو حال اوزره نیجه مدت و زمان گیچدی و فلک دولابی نیجه کره دوره سین تمام ایتدی بر گون گوردم که کبک دری چیقه گلدی • چون خانه سنده بیگانه گوردی خصومته آغاز ایدوب تیهویه ایتدی با هوس بنم آشیانمده نیلرسین کند و ویرانک بشوکه می بیلدی بکا نیچون ظلم ایلرسین • تیز خانه می بکا روانه ایله • اگر دلرسک نزاع دگلگوز سنده بو حوالیده آشیانه ایله تیهو جواب ویردی که حالا خانه بنم تصرفمده در ذی الید بنم اگر حقک وار ایسه بینه اقامت ایدوب اثبات ایله • کبک ایتدی سنک ید ک ید غصب و تغلب در • بنم قدیم مسکنم بکا تق در • پس بو خانه سندن الیسه بکا لایق در • القصه قضیه لری نزاع کلی یه مؤدی اولدی • و متصل میانلرنده آتش منازعه مشتعل اولوب مدت مجادله متمادی اولدی • هرچند که بن طریق مصالحه یه ارشاد ایتدم مفید اولمیوب آخرکار ایکیسی اوزرینه قرار ایتدیلر که بر حاکم عادله مرافعه قیلهلر • تا ایکی جانبک دخی کلامنی گوش تأنی ایله استماع قیله • و بی میل و محابا مقتضای شرع شریف اوزره قضا بیوروب منازعه یی انقطاع بوله • کبک ایتدی بو نواحیده بر گربه زاهد روزه دار • و عابد کم آزار وار در که هر روز تا شام صایم • و هر شب تا سحر قایم در • اول زماندن که نوبت جمشید زرین سریر خورشید والسماء بنیناها ایوان پیشگاه سنده چالنه • تا اول آوانه دک که بساط مشکین شعار سلطان شام والارض فرشناها دیوانی میدانینه صالنه نفس نفیسینه پوته ریاضتده آتش عطش و جوع علیه تاب ویرر و اول ساعتدن که مواکب کواکب و سپاه نجوم ثواقب مضمار سپهر و میدان

میدان آسمانده جولان و دوران قیله تا اول وقت که چهره صبح عالم آرای مطلع افقدن فروزان اولوب آثار طلیعه آفتاب جهانتاب ساکنان خطه زمینه نمایان اوله شمع وار قدم عبادت اوزره قرار قیلوب و سوز عشق و شعله شوقله نیوب قیلوب خسرو زار رخساره باران اشکله

شعر

آب ویرور • الین یوش جهاندن الا یتسندن • کیدرمش خاطرندن ماسوایی •

اولوب محفوظ جان آسایشندن • اوروب ایکی جهانه پشت پایی • اول صایم الدهر که مردهیش و آماده افطار دگل

گیاهه مقصوردر و سفکدم و سنک حرمت دمم • ساحه باب دیانت مابندانه ور در علم شریعت • و فن طریقت اهلی نک کاملی • و علوم عقلیه و فنون نقلیه باسرها بالفعل در • علم سنت و حدیث ده ابوهریره نک تلمیذی • و باب کرامتده معروف لاتینک عزیزی در • محکمه دمرده ده عادل بر قاضی معتبر دگلدر • و بلادنا و رآ النهرده اندن اولی بر والی دخی متصور دگل صواب بودر که بو بابده اکا مراجعت ایده وز • قصه مز فیصل بولمیچون انوک جناب شریفنه گیده وز • پس ایکی قضاسنه ایکیسی دخی رضا ویروب • بعد التراخی خانه قاضی جانبنه روانه اولدیلر • بن انلرله گیتدم تا گربه روزه دیی که نوادر روزگاردن اولسه گرک گورم • و من الخصمین محاکمه ده عدل و انصافنی معاینه و مشاهده قیلم سمانکم صایم الدهر که چشمی انلره راست گلدی ایاغ اوزره گلوب محرابه متوجه اولدی و رفع ید و تکبیر ایله بدا ایله وظایف نماز و نیازه قیام و دو دراز صلاته شروع ایدوب تعدیل ارکان و خضوع و خشوع ده تمام اهتمام ایتدی

نظم

کلید در دوزخ است آن نماز • که در چشم مردم گذاری دراز

جو در خفیه بد باشی و نابکار • چه سود آب ناموس بر روی کار

کبک و تیهو چونانی گوردیلر بو حال اوزره تعجب ایدوب بر زمان توقف گوستردیلر و روزگار ریاکار اول حالله هر بار که بو مصرعی تکرار ایلدی که • غره مشو که گربه عابد نماز کرد استماعندن امتناع قیلدی چون نمازدن فارغ اولدی دردمندانه ثنا و متواضعانه دعا ایدوب التماس قیلدیلر که میانلرنده حاکم اولوب قضیه لرین گوره خصومتلرینی کمال عدل اوزره فصل ایدوب پایانه ییتشدره • نیجه زمان اول جانبدن گاه اقدام و گاه احجام و بونلر طرفندن

الحاح وابرام ده استمام تمام اولدقدن صکره بیوردی که کیفیت واقعه یی علی ما هو الواقع تقریر وصورت قضیه یی علی التفصیل تصویر ایدهلر کیمک حقیقت دعوا وصورت مدعاسین عرصه عرضه یتشدرمک کره بیتدی . ای جوان پیرلک زمانی یتمش . وقوای باطنی مختل اولوب حواس ظاهری کیتمشدر ومشعله دار سپهر غدار شرر آثار ضعف حرفی بم فرقمه نثار ایتمشدر . دست برد خزان روزکار جفاکاردن نهال نوبستان حیاتم زبون اولمشدر . وشب شباب که سراسر قوت وتاب ایدی صبح شیبه که بیستجمع جمیع عیبدر مبدل اولمشدر . شعر

اه کم ایام جوانی کیجوب — موسم امال وامانی کیجوب
داعیه کم اولدی ندامت فزون — ضعف حرفدن بدن اولدی زبون

نه قدر رحمت ایله دخی قریب کلکوز . وصوت بلند ایله تکلم ایدوب . ماده نزاعکوزی عبارت واضح ایله تحریر وتعبیر قیلکوز . تا بن دخی مدعاکوزی کوش هوش ایله استماع ایدوب جوابنی احاطه قیلم . وجمع حاله اطلاع ایدوب . بمقتضای عدل ودره قضیه کوزی فیصل قیلام اما جو بو بابده بنم جناب دیانت مآبمه التجا اتدکوز لازمدر که فصل خصومتدن سابق سزی وعظ ونصیحتله نوازش ایدهیم ویر موعظتله که مصلحت دین ودنیاکوزه متضمن اوله . تذکیر وتنبیهی دریغ ایتمیم اکر بنم کلام نصیحت انجاممی کوش اذعان ایله اصغا ایدوب حسن قبول ایله تلقی بیوره سز انوک ثمراتی دنیاده وعقباده بیسیز وحاصل اولوب عاجلا وآجلا فوایدنی کوره سیز . اکر سمع قبول ایله استماع ایتیوب موجب مضمونیله عملدن امتناع ایده سیز . بن بو مذهب دین ودنیاکزده معذور اولوب تهمت قصور وتقصیردن دور اولورم . شعر

من آنچه شرط نصیحت بود بجای آرم — اکر قبول کنی ورنه بسم تو میدانی

واول بودر که سزیکوز طلب حقده طریق باطلدن حاصل اولان حطام دنیای فانیله نفسکوزی ثواب باقی ونعیم مقیمدن محروم ومغبون قیلمیه سز . کیمک ایندی حاکم عادل اکر خلقک همتی طلب حقده استقامته مایل اولیدی . وصغار وکبار صفت دیانت وصیانتی کندویه شعار ودثار قیلدی تنفیذ احکام وتصدیع حکامه احتیاج اولمزدی . ورسم مرافعه ومدافعه وتکلیف تحلیف صفحه عالمدن محو اولوب اثبات حقوق واقامت شهوده کمسه محتاج اولمزیدی چون خصمادن

خصمادن هر بری نک بصر بصیرتی رمد غرضه مبتلادر . صورت حقی عین انصاف ایله معاینه ایده لاجرم هر برسنه نک نظر اعتبارنه که دیده خاطر کحل الجواهر صدق ایله پرنوردر . وغبار غرض هراسن آیینه دل بی غلّدن دور اوله انتقاملری ضروریدر . تا جمال صوابدن نقاب خفایی کتوروب شاهده شاهد صورت حقی منصه دلگزده جلوه گر قیله . قضاة بابنده بو معنی بعض ثقاة حکایت رسمنده ابیات فارسی ایله اثبات ایتمشدر کربه روزه دار استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول کیمک دری اول دررغرری زبان فارسیدن لسان ترکیله ترجمه سلکنه نظم ایدوب ایتدی حکایت منظوم

قاضی اولمش دورمزه اغلر غرضیز — کوروب آنی دیدی بر اهل تمیز
بو نه وقت گریه وفریاددر — وقت شادی ومبارکبادر
دیدی نیچون اغلمایسین برکشی — جهله اجرای حکم اوله اشی
خصملر خود قصه یه عالملردر — انده کم مظلوم وکم ظالملردر
جاهلکن قاضی حکمی هر زمان — اولور عالملر میانده روان
دیدی گرچه خصملر دانادرلر — کوزلری علتله ناپینادرلر
جاهلکن بس جو بو قدر علتک — شمع جمعی بیسین قضاة ملتک
جون غرض اوله هنر مستور اولور — ظلمت علتله دل بی نور اولور
اول ایکی اعمی غرضله کوردر — عین اعمی نور حقدن دوردر
جون دلکدن درد علت دور اوله — رؤیت حقله کوزک پرنور اوله
پس که رشوت المدک بیننده سن — جون طمع اتدک اسیر وبنده سن
قاضی رشوتدن ایدنجک احتراز — حقه باطلدن ویریر امتیاز

بحمد الله که زنکار غرض دل بی غللکی تیره قیلمامشدر . وشعاع شعله رشوتله دیده دیانتک خیره اولمامشدر علم شریعتده نعمان زمانسین . وعدل واستقامتده شریح دوران وزهد ودیانتده عصامی مشرب وصلاح وعبادتده بسطامی مذهبسن بو برهانله مبرهن ومحقق وبو بینه ایله مبین ومصدقدر که امضای قضا واظهار حقده سعی ایتمیک دریغ ومکروه وحکم واجب الاتباع شرعدن امتناع ایدنی عقاب عقبایه گرفتار قلمق محققدر

هركه كردن كشد از حكم تو سر برداريش … كربه ايتدی بلی راست سويلرسين اما

سزه دخی واجبدر كه نهال غرضی زمين دلكردن قطع ايده سز وتحقيق بيله سز صاحب حق حقيقتده غالب مطلقدر اكرچه ظاهرده عاسی ثبوت بولميوب مرادی حاصل اولمزسه • وطالب باطل بحسب المعنی مغلوب اولمق محققدر • هرچند كه صورتا كردن تزويری زبور قبولدن عاطل اولمز • ان الباطل كان زهوقا

مثنوی

گرامروز بر من دوانی سمند • … بغردا چه پيان بجلانی كمند •
بصورت تغلب كنی بگذری • … بمعنی نگه كن كه بس ابتری •

بنم سزه نصيحتم بودر كه كردارنكی ذخيرهٔ اخرت قيلوب دنيای غدار وعمر ناپايداركه ابر تابستان وزكست كلستان كبی سريع الزوالدر • بقا احتمالين ويرميه سز • وخاص وعام اہل عالمی وقريب وبعيد بنی آدمی تخم عزيزكوزكبی بلوب • كمند وحقكزده جايزكورمدوكلری امركه باينده رو اكورميه سز مصرع بركس مپسند انچه برخود نپسندی

كربهٔ روزه دار بونمطا اوزره زبان وعظ ونصيحتی پركار ايدوب غايت رقتندن برزمان ماولدی • وبرزمان اغلدی • وعقد نفاثات فنون وفسانه ايله كوكلری اولدی ودلارين بغلدی تا اول اكمی پاده دل انوك مجالستی ايله موانست ايدوب • مصاحبته مايل اولدیلر وامين ومطمئن ولی توقف قيته كلدیلر كربهٔ روزه دار چون اول اكمی شكاری دام حيله يه كرفتار ايدوب اكمی بكاركبی كنارنه چكدی • تمام اكمی سين برحمله ايله طوتوب صوم صدساله سين امرك شربت خون ابدار • ونعمت كوشت خوشكواری ايله افطار ايتدی • مقدمات روزه ونماز وصلاح وپرهيزی • واحتراز نفس خبيثی وطبع خسيسی مقتضاسی اوزره بونتيجه منتج اولدی •

مثنوی ای بجه آدمی وار اہل نماز • … صورتا صوفی طيلسانی دراز •
ظاهرا طاعته موافقدر • … ليك باطن دهی كه منافقدر •
فرقی اوپستنده تاجی قبه قدر • … تخم ايمان دلنده حبه قدر •
طيلسانی لسان كذب ودروغ • … بوق درونده ذره دكلو فروغ •
النه عاصيلق عصا اولمش • … بوينی اوزره ردا ريا اولمش • خلق

بی اختيار

خلق اگچنده صلاحی آد ايلر … فرصت ال ويرسه چوق فساد ايلر
دبلرم دفع ايدوب خدا آنی … قورتره شرتندن انسانی

بومثللی كتوردم تا معلوم اولا كه غدار بدسيرته اعتقاد وانوك زرق تقريری ايله صدق ضميرينه اعتماد جايز دكلدر بوم شوم غدر پيشه ومكر انديشه نك حالی تمامن بومنوال اوزره در انوك معايب وشناعتندن بيكده برى بيلك تعبير ورشتهٔ تقريرده تنظيم اولمدی عمانه نسبت قطره در كردونه نسبت ذره در

گرصد هزار قرن كنم وصف شكلی … از صد هزار گفته نيايد مگر يكی

مبادا كه بر بوام خطيری انوك دمت دنی همته حواله ايدوب سرير سلطنته انی اميرايده سر زيرا هر گاه كه افسر شاهی انوك تارك نامباركنه ميسر اوله بی شبهه سپهر ستيزه كار رنك ادبار ايله انی سنكسار ايتميه كرك وهرزمان كه پايهٔ تخت سليمان انوك قدم شوميله معتبر اوله فلك اثير غايت تأثرندن انوك فرقنه آتش بوار نثار ايتميه كرك چون انوك طينتی ناپاك وجوهری ناقابلدر انی تربيتده زحمت بيهوده دن غيری نه فايده حاصل در

گوهر پاك ببايد كه شود قابل فيض … ورنه هرسنگ كلی لولو ومرجان نشود
گوهر پاك گركدر كه اولا قابل فيض … يوقسه هرسنگ وخزف لعل بدخشان اولمز

طيور زاغدن بوكلمات مزبوری استماع ايدنجك بالكليه اول فكردن نفور ايدوب اتفاقله حكم سابقی فسخ وعقد بيعتی فسخ ايلديلر اول خاكسار تيره روزكار بی اعتبار ودر آيد ديوار ادبارده متحير قالدی واقرانی ميانه ده بويله خوار اولدوغندن عار عاره يانديغلدی وزاغه زبان ملامتی دراز ايدوب ايتدی ای سيه روی بی شرم وآزرمجوی جفا خوی حجاب حياتی يوزكدن كتوروب بكا بوحقارتی رواكوردك وبنی قدح ومذمتده سعی بليغك ظهوره كتوروب بسكه شأمت وخيانت ودنائت وخساستی بنم ناحمه اوردك ميانمزده بروحشت غبارين قوپردك كه صدهزار قرنده انوك دفعی ميسر اولمسه كرك وبرفتنه آتش يككلندردك كه آب دريای هفت اقليم ايله تسكين بولمسه كرك … رود دل وزود صورت جفای تو از دل

اما بنم جانبمدن نه سابقه اقتضا ايتدی كه بو قدر مهر ومحبتسزلك رواكوردك ويا نه لاحقه مقتضاسيدر

پیلمشلردر • و بو مهمك مدخل و مخرجین بندن دقیق تصور قیلمشلردر لیکن مقتضای عقل کامل اوزره چاره
حال و مآل ده جانب ثانی یه تأمله مایل اولوب من صمت نجا مضمونیله عامل اولمشلردر آلت زبان تیغ
بران شکلنده آفریده اولدوغنه حکمت اولدر که انکله بازیله عمل اولنمیه که تیغ بازلیق هنگامه بازلرده لاکن
و تیغ زبانی نیام کامدن بلا ضروره اخراج ایتمك سربازلیق و کردن پردازلیقدر • بیت

دل او جندن اقتدی شمع باشمن	دل او جندن بنفشه ویردی باشمن
مثنوی چون زبان شیوه سخن ورزد	چه عجب جان زبیم اگر لرزد •
تیغ را چون بقصد جان کردند	راست بر صورت زبان کردند

نته که سرور دلاور زبان تیغی میدان کارزارده استعمال ایتمك گرك مردان زبان آور دخی تیغ زبانی
هنگام کارده اعمال ایتمك گرکدر مصرع هر سخن وقتی و هر نکته زمانی دارد
بر مشکل دخی بودر که بو کلمات مواجهه ده واقع اولدی و لیس الخبر کالمعاینه لاجرم سینه سنده
حقد و کینه زیاده جای گیر اولور که تیر تقریر رو برو اولدیغی زیاده تأثیر قیلور دیمشلردر که •
عاقل هرچند که زور و قوتنه اعتماد قیلمه لایق بودر که افتتاح باب خصومته و اقتراح زیاده عداوته
بادی اولمیه و حدت و شوکتنه اتکا ایدوب چاپلسه مخالفتی تحریکی روا گورمیه که هرکسه که فرضا
انواع نوشدارو و اصناف تریاقله علاجه قادر اوله معقول دکلدر که اول امید ایله تجرع سم قاتل
و زهر هلاهله اقدام و جرأت صادر اوله • بیت

هرچند که تریاق بدست است ترا	زنهار که تو زهر هلاهل نخوری

محققلر بونك اوزرینه متفقلردر که عاقلك فعلنك اثری قولی اوزره راجح و کردارکی مرتبی گفتاری
اوزره واضح اولمق گرك تا عواقب اموری قرین رشد و صلاح و خواتیم احوالی مقترن فوز و نجاح
اوله • اول کمسه نك که قولی فعلنه غالب اولوب همان همتن و کردن تقریر حسن ادا و لطف تعبیر ایله
تحسینه • و چهره عبارتن حلیه فصاحت و زیور بلاغتله تزیینه مصروف قیله از زمانده قولی عمل حسرت و
ندامته مفضی • و گفتار بی کرداری حیرت و ملامته مقتضی اوله • بن اول راجح قول قاصر فعلم که بو امرك
فاتحه سندن خاتمه سینه نظر ایتمدم • و بو طریقه تأنی و تأمل رفیقی ایله تکلم ایتمدم • اگر نیم فرق شاهم افسر ادراکله مرتین
اولوب خزانه بیکرانه خردن بهره مند اولیدی اولا بو خصوصده عقلا ایله مشاوره ایلردم بعده تکلمه

که بودکلو لطف و کرامت سزلك بیوردك شویله بیل که بر درختی قطع ایتسه لر اوك بیخندن بر شاخ
چیقوب قرار اصلیه یتیشه اولور ولیکن شجره محبت اره جفا ایله کسلسه مطلقا اوك
اصلندن نهال وفا بیته اولمز و جراحت صمصام مرهم و دارو ایله التیام بولسه اولور اما جراحت
کلام هیچ مرهم ایله التیام بولمز

جراحات السنان لها التیام	ولا یلتام ما جرح اللسان
جراحتی که ز تیغ زبان رسد بدلی	بهیچ مرهم راحت نکو نخواهد شد
میانه تو و آن کز زبان زدی زخمش	بغیر صحبت پیکان و سبو نخواهد شد

پیکان تیر حسن تدبیر ایله سپر سینه دن چیقمق ممکندر اما خدنگ کمان بد زباندن گشاده اوله
اخراج اولنمق متعذردر تیری که او زد بر دلم پیکان نمی آید برون
درخت مضرت نه قدر شامخ اولورسه بر حیله ایله قلع اولنمق میسردر اما نهال کینه که زمین سینه ده
راسخ اوله بیك چاره ایله قمع اولنمق متصور دکل مثلا آتش اگرچه سوزنده در شرر ضرری
رشحه آب ایله قابل زوالدر اما شعله حقدی جمیع میاه بحار و سیول انهار ایله اطفا محالدر و زهر هلاهل
اگرچه سم قاتلدر مضرتی بدندن تریاق ایله بدندن زواله قابلدر ولی زهر کینه دیرینه بر تریاق ایله
سینه دن مندفع اولمق متعذردر من بعد بنم بنی نوعمله سنك جنسك میاننده بر درخت عداوت
بتمشدر که بیخی قعر ثرایه و شاخی نجم ثریایه یتمشدر

نهال کینه که در سینه ها نشانده شده	معینست و مقرر که بر چه خواهد داد
درخت حقد بدان گونه میوه بارارد	که طعم آن بمذاق تو هیچ کس مرساد

بوم شوم زاغی تقریر و تعبیرده فصل مرقومی کلك تعبیر ایله صفحه تقریره تحریر ایتدی و ارزده حال
شکسته بال ملول و محزون دونوب گیتدی و زاغ ایتدوکی وضعه ندامت و کندو بیهوده سوزلرینه ملامت
ایدوب ایتدی عجب جاهلانه وضع و عامیانه حرکت ایتدم و کندو قومم و قبیلم ایچون اعادی تنومند
روی و خصمای جنکجوی پیدا قیلدم بنم طیوره نصیحت و مصلحتمه براردی بو طایفه ده مهترلر وار ایدی
که اك کهتری بو جرأته بندن بهتر و بو سخن گذارلیغه بندن سزاوار ایدی مقطوعم و مجزومدر که
معایب بوم شوم نقیر و قطمیر اتمره مکشوف و معلومدر بو امرك آغاز و انجامین بندن لطف ایلمشلردر

اغاز ایدوب بو فصلی کلام پاکیزه و بی عیب که شائبهٔ شک و ریبدن منزه اوله بوته قلبده

قال ایدوب سویلردم بیت — سخن را سخت ناسنجیده گفتم

در ناسفتنی بود این که سفتم — چون بی اشارت ناصحان عاقل و مشاور

عاقلان کامل بو امره شروع قیلدم و بدیهه بو کلمات بیهوده وحشت آمیز خصومت انگیزی درمیان ایتدم عجب دکلدر که اشتر زمرهٔ پسندن محسوب اولوب بدخوی و ستیزه روی محال گوی لیکه منسوب اولم امثالده گلمشدر که المکثار مهذار یعنی بسیار گوی بیهوده گوی اولور باوجود که ظاهرا افراد انسان سایر انواع حیواناتدن لسانله ممتاز و بیانله سرافراز در ارباب عقل و خرد کلام بدی مراتبله سکوتی و زبان بسته لری درجاتله بیهوده گوی لردن اعلی عد ایتمشلر

مثنوی بهایم خموشند و گویا بشر — زبان بسته بهتر که گویا بشر

چو مردم سخن گفت باید بهوش — وگرنه شدن چون بهایم خموش

کشی خوش دلین کندوده طوتمق — یوموب اغزینی بیلدوکین اوتمق

اولور په غنچه گبی یوزده مانی — گرک سوسن گبی ابکم زبانی

القصه زاغ بو مذمتدن بر زمان طبطاب و اضطراب ایتدی و کندویه بو نوع خطابله عتاب ایدرک اوجدی گیتدی • ای ملک بوملر ایله بزم میانمزده واقع اولان مقدمات معادات بودر که سلک تقریرده منتظم و کلک تعبیر ایله صفحهٔ ضمیر منیره مرتسم اولدی • ملک ایتدی ای کارشناس کلام عبرت انجامکی تمام ایشتدم • و انوک ضمننده مندرج اولان فواید فرایدی آویزهٔ گوش هوش ایتدم • عقلا ایله مصاحبت • و حکما ایله مشاورت • علامت حصول سعادت ابدی و عمارت وصول دولت و عزت سرمدی در دیرگید • علم الیقین بلدم و عین الیقین مشاهده

قیلدم قطعه — صحبت اخیار در مانند مشک

کم نسیمندن ایرر جانه اثر — فعلی ابرارک دلیل معرفت

سوزلریدر رهبر فضل و هنر • — بعده که خانهٔ دل و جان بو کلام روشن

بیانکله شمع جمع آرای خلوت نشینان صوامع قدس و لمعهٔ ارزانی در پرتو انواریله منور اولدی بزم لشکرمزگه نارکنده که پروانه وار سوختهٔ آتش بوار اولدیلرنه فکر اولکدر و دفع عار و طلب

طلب ثار و اطفای شرر ضرر اشرار ایچون نه تدبیر قیلمندی • بیت

تدبیر تو انجا که مهم پردازد • — صد کار دفرو بسته بیک حل سازد

کارشناس زبان شکر و سپاس ایله ایتدی • بیت

شها اقبال و دولت بندک اولسون • — همیشه دشمنک افکندک اولسون

اول رایلر که وزرای دیوان رای عرصهٔ عرضه نها ایتدیلر جنگ و صلح و فرار و قرار و قبول باج والتزام خراجدن هم بالتمام هیچ بری مقبول و هم رایمده هیچ بری معقول دکلدر امیدوارم اول مدابیرک تدبیری بنده برحیله تدبیر ایلیم که نره بو شدتدن فرج تمام و اول مکار و ستمکارلردن اخذ انتقام میسر اوله • که چوق کمسنه لر حبل حیله ایله تمسک ایدوب مرادلرینه واصل اولمشلردر و اول امور عظامه که مکابره ایله اتمامی میسر اولمیه • مکر و فریب ایله چاره بولمشلردر نته که ولایت کرکانک عیارلری اول زاهدک قربان ایچون طیار ایتدوکی کوپسفندی الندن الممشلردر ملک استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول •

حکایت

کارشناس ایتدی روایت ایدرلر که ولایت کرکانده بر زاهد قربان ایچون بر قیون الوب بوینه رسن طقوب صومعه سینه کیدرکن یولده طرارلردن بر نیجه عیار اول کوپسفندی کوروب قوت سعی که نهادلرنده مرکوز ایدی حرکته کلوب زاهدک پاینه دوشدیلر چون قادر اولمدیلر که کرک جنک جنکله و پلنک مثال نیجه قهرله اول شکاری جارنلجار الندن الالر • لاجرم روباه گبی وار تملق و تبصبص اظهار ایدوب فکر ایتدیلر که زاهده خواب خرگوش ویره لر پس بو بابده هر بری داستان حیله دن بر فصل و کتاب خدعه دن بر قاعده ویر اصل اختیار ایتدیلر که زاهد ساده خاطر و صافی قلبک بونی عقیقین بازیانهٔ مکر ایله رام و زرق حلالین دانهٔ زرق ایله کندویه حرام ایده لر • بو نتیجه هر بری واحد ابعد واحد زاهدک یولنه کلوب بریسی ایتدی ای شیخ بو سکی نیره ایلتورسین بریسی دخی ایتدی ای زاهد پاک دامن صقین خرقکی ملوث ایدرسین اوجنجی دیدی بو کلبی نیدرسین بکزر که شکاره کیدرسین بریسی دخی ایتدی ای اوستاد بو کلب معلم قنده بولدک بریسی دخی ایتدی ای صیاد بو تازی قنده بولدک و نمدن الدک بریسی دخی ایتدی بکزر بو کلبله بو شیخ بو شهرک پاسبانی در القصه عیارلرک جمله سی کلوب بو کلمه ده متفق اولوب هر طرفدن هر بری

برحرف اتوب زاهد بیچاره یی طعنه واشنه نشانه ایلدیلر • و بو نمط اوزره سریری بر فسون
اوقیوب بو نسق اوزره بر افسانه سویلدیلر

بیت

جشمنش بعشوه ره زده لب خوانده افسونی دکر	دل می برند از عاشقان هر یک بقانونی دکر

صوفی صافی ضمیر جون بو جمع کثیرک بو کلمه ده اتفاقین مشاهده ایتدی خاطرندن اول کوسفندک
سک اولماسنده شک ظاهر اولوب کندو کندویه ایتدی مبادا که بونی صاتن کمسنه سحار
اولوب سحر ایله کوزمی بغلیوب بو بنده لکی بکا کوسفند صورتنده کوسترمش اوله •
اولی بودر که بوندن واز کلم • و بایعک بدنه نقد ایتدوکم ثمنی کیرو الم • بونی دیدی و عاقبت
بلا مشقتدن الده اولان کوسفندی صالی ویردی • و بایعک رطلبی ایچون بولکردی طرارلر
جون زاهدک کوردیلر کتدوکنی قوردلر کبی قویونی کتوردیلر • بو مثلی اول اجلدن کتوردم که بزه ده
حیله یه تمسک واجبدر تا دشمنه غالب اوله وز • و مکره تشبث ایتمک کرک که مطلوبمزه
ظفر بوله وز •

قطعه

حیله و مکر راز دست مده	جون بقوت حریف خصم نه •
میتوانی که بحیله سلاسلنی زه	که بحیلت کمان قوت را •

فیروز ایتدی پس بو سؤاله نه جواب
فکر ایدوب بو بابده نه صواب کوردک عرض ایله کوره لم اکر معیار عقلده تمام عیار بولنور سه
بنای کار موزه دستور العمل قیله لم • کارشناس ایتدی جون بر نفسک هلاکنی که جمع کثیرک بقاسی
متضمن اوله • بحسب العقل جایز کورمشلردر • و نفع عام ایچون ضرر خاصه ارباب شرع و ملل
فتوی ویرمشلردر • بونی صواب کوردم که بن بنده وظایف حقوق بی نهایت ملکی ادا ایدوم
و نفسمی اصلاح مصالح ملک و ملک ایچون فدا ایدم • پس ملک کرکدر که دیوان عالیده جمیع
ارکان واعیان و جمله حشم و خدم میانده بکا خشم ایدوب • بیوره تا بنم پر و بالمی یوله لر
و زخم زده و خون آلوده بو درخت التنده که بزم کاخلرمز انک شاخلری اوجنده در •
برغه لر • و ملک تمام لشکر ایله بو مقامدن کیده لر • و فلان موضعه واروب انده توقف
ایده لر تا بن دام حیله ایله که کیدنه قوروب • و حسن فکر و لطف مکر ایله پنجه قهرلرندن قورتلوب
کلم • و صلاح وقت نه ایسه عرضه عرض قلم • ملک اتوک رأینه آفرین ایتدی • و سمانده حالی

طاق ابروسین درهم ایدوب • و کلمات فحش ایله ورسم ایدرک قهر آلود خلوتندن طشره کلدی تمام خدم
و حشم منتظر ایدی که شاه و وزیرک مشاوره لرندن نه ثمره حاصل اوله و مخفی محاوره لرندن نه نتیجه ظهوره
کله جون ملکی پر غضب و خشم آلود کوردیلر جمله سی باشلرین اشغا ایدوب طوردیلر ملک بیوردی تا کارشناسک
پر و بالین یولدیلر و سر و تن جون آلود قیلوب اول درختدن اشغا اتدیلر • و ملک جمیع لشکر ایله اول مقام
مقرره موضع معهوده عزیمت اتدیلر جون بو امرک تمامی بو مرتبه یه ایردی غراب غروب مهر اشیانه
افق سپهردن پروازه کلدی • و کواکب ثوابت سیاره هوای فضای آسماندن ده شب پره کبی طیرانه اغاز
قیلدی •

مثنوی

جمن زار اولدی چرخک سبزه زاری	جو دردی روز روشن کار باری •
فلک قیلدی هزاران شمع پیدا •	کوروب آثار لیل اولمش هویدا •

دیک طغیانی بینه شاه بومانک جون کانون
دماغندن غلیان ایدوب خواص ارکان و اعیانه ایتدی جون بزه زاغلرک کشورینه اطلاع
میسر اولدی • و اثر تیغ قهرمزدن لشکرنک اکثری بی پا و بی سر و باقی سی بی بال و پر و خانه و آشیانه لری
زیر و زبر خاکه برابر اولدی • مقرردر که اکر بر دفعه دخی کره اول کیجه لشکر ظفر رهبر ایله شبیخون ایدوب
کر و فر ایده وز منصور و مظفر اولوب بقیه لرینک بالتمام تیغ انتقام ایله روز حیاتن شام ایدوب
خستکان علت هزیمته باران کذشته نوش ایتدوکی شربتدن ایچوره وز • و دشمن مخذول و مقهور
اولوب بر شاد و مسرور کوشه کاشانه لرموزده حضور و حبور ایله روزکار کیجوره وز

مصرع

پس از مرک عدو خوش میتوان زیست

جون شاه شام تاج ظلامی برسر و لباس
نیل فامی دربر ایدوب لشکر بیشمار اختر ایله کشور ربع مسکونی مسخر قیلدی • و امیر سپاه زنکبار
جیل رومی تبار تار تاره الغار ایچون عباسی علملر قالدردی

بیت

جو خورشید تابنده شد نا پدید	شب تیره بر چرخ لشکر کشید

ملک بومان دیوان ایدوب تمام حیل و حشمنه قصه قصد شبیخونی درمیان ایتدی جمله سی عزیمت
اوزره یکجهت اولوب ازمانده بر لشکر بی میل و امان و بیحد و بیکران زاغلرک مکانی
جانبنه سیل کبی روان اولدیلر

مثنوی

کروه رزم جوی و فتنه انکیز •	همه پر کینه و بی باک و خونریز
	بکین جویی هیانز انک بسته

دلی چون سنگ را در جنگ بسته　　جون لشکر روم اول مرز و بومه قدوم

اتدلر نه زاغلردن اثر بولدیلر ونه حاللرندن خبر بیلدیلر. لاجرم مضطرب اول اطرافی طواف ایلدیلر. کارشناس زیر درختده انلرک احوالنی کوروب اقوالین دکلردی. و زار زار اغلیوب حزین حزین اکلردی. ناکاه بر بوم انوک آوازین ایشتدی ملکه خبر ویردی ملک بر قاچ بوم ایله که مقرب درکاه محرم اسرار شاه ایدیلر. انوک یاندوغی یره کلوب انی اول حالده کوردی پس کیمسین و بو صورتده کارشناس کندو جنس و نسبین بیلدردی. و منصب وزارت و رتبه صدارتن بیان قیلدی. ملک ایتدی بلی سنی بیلورم. چیلی زماندر احوالک ایشدرم. ایمدی بزه خبر ویر که زاغلر قنده کیتدیلر و بو کیمکلردن نه حیله قصد اتدیلر. جواب ویردی که ای ملک بنم حالم انلرک محرم سرلری کلدی ایدوکمه دلیل بو تغیرمی و پر و بالم بو تهمتدن بر اتمه دلالتده کفایت اتمزمی. ملک ایتدی پس زاغلرک کاتم السری و وزیری و جمله تدبیرده مستشار و مشیری ایکن نه خیانت سببیله بو جزاییی سکا سزا کوردیلر و نیجه کناه اتدک که پر و بالک یولوب تنوکه بو قدر زخم اوردیلر. کارشناس ایتدی مخدومم بنم حقمده بد کمان اولوب حسودلر قدح و نمیمه مجال بولدیلر. و بکا بو عقوبتی روا کوروب بو نیجه زماندن رو خدمات مبرورم و مساعی مشکورم بالکلیه ضایع اولوب هبا منثورا اولدی. بیت

لی فرد بود منت سر خدمتی که کردم　　یارب مباد کس را مخدوم بی عنایت

ملک ایتدی نه سبب حادث اولدی که سوء ظنه بالبحث اولدلر. کارشناس ایتدی سز شبیخون اتدکدن صکره وزیرلرن جمع ایدوب بر بر تدبیرن سویلتدی جمله سی ملکی جنک و مقابله تحریک ایدوب آتش شقاقی تیز ایتمکه اتفاق اتدیلر. جون نوبت بکا یتیدی ملک بیوردی که سن بو نار عاری نیجه آب تدبیر ایله سوندیرمک فکر ایلدک. و خانمان خصم غداری نیجه آتش تدبیر ایله کوندیرمک تدارک قیلدک. بنده ایتدم ای ملک بزه لشکر بوملر طاقت مقاومت نیجه میسر در که انلرک قوت و قدرتلری بزم صیت و سطوتمزدن افزون در. و هنکام جنکده جرأت و اقداملری و مرکز معرکه ده قطب آسا قیاملری دایره تعبیر و تقریردن بیرون در. علی الخصوص که توسن دولت ملک بومانک ران اقتداری و عنان اختیارنده ذلیل و زبون در. صاحب دولت قاهر ایله مجادله لافنی اورمق علامت سفاهتدر. و خداوند بخت روزافزون ایله ستیز و معانده

مقامنده طورمق نشانهٔ شقاوتدر. بیت

ستیزنده را سر برد چون درخت　　ستیزندکی با خداوند بخت

صلاح بو در که رسول کوندره و رشوه ایله که باد نخوتله آتش جنکی تیز ایده لر. بر جانمزی عود کبی تفرقه اودنه اوروب دود کبی اوبامز جهانه پریشان اوله وز. واکر کوش وفاقدن پنبه شقاقی اخراج. و غش دماغلریندن دیو خلافی ازعاج ایدوب جانب صلحه میل ایده لر. ابقای تاج و تخت ایچون و خراجدن هر نه تکلیف ایدرلرسه بی توقف قبول ایدوب جان غره منت بله وز. بیت

جو سر بایدت سر متاب از خراج　　و کرنه نه سر با تو ماند نه تاج

ملک جون بنم کلامم ایشتدی بحکم الحق مر کام ارزو سینه خوش کلمیوب ایتدی بو نه سوزدر که سویلرسین. و نه بیلدبانه جوابدر که ایلرسین. بوم دیدکک نه شومدر که انوک قدومی بحو میله بنی تخویف ایدرسین. و بنم لشکرمی انوک حشمی مقابله سنده کوزه کوسترمیوب تخفیف ایدرسین. مثنوی

اکر دشمن از تیغ دارد ستیز　　مرا هم زبان سنانست تیز

جو من این سخن را بانجام آورم　　دل دشمنان را بدام آورم

بر دفعه دخی نصیحت دامنن اجدم. و سوادارلیق و حق کذارلیق یوزندن پند و موعظت جواهرن خاک پایه جیجدم و ایتدم ای ملک جاده صوابی قویوب جانب خطایه کیتمه و سوای نفسه اویوب بی تأمل و تانی بو امره شروع اتمه. همیشه تملق و تواضعی نیکه پیشه قیل و زور و قوتکه مغرور اولمه عدودن اندیشه قیل. نته که کام عنان لطفله رام و صید سرکش ملایمت و ملاطفه کرفتار قید دام اولور. بیت

آسایش دو کیتی تفسیر این دو حرف است　　با دوستان تلطف با دشمنان مدارا

بو حالک خارجده مثالی اول باد سخت و تندر که کیاه ضعیف و لطیف ملایمتی سببیله صرصر قهرندن سلامت بولور و درخت سخت و عنیفی خشونتی اجلدن اصلندن بر کنده اولور. مثل بیت

مکن ستیزه که چرخ از ستیزه کاری خویش　　ره ستیزه ببندد ستیزه کارانرا

ارکان و اعیانندن بنم اقرانم اولنلر فرصت بولوب بنی جنایت خیانته متهم قلوب مسمع الکلمه ایتدیلر که سن بولر طرفنه میل ایدرسین و کندو جنسک و ولی نعمتک جانبن قویوب نه سوکه

عدو طرفندن

ملک ارباب حسدک قولیله ناصح پند و نصیحته دست رد اوردی و بکا خشم ایدوب بو عذابله که
کوررسین عقاب بیوردی اما شویله فهم ایلدم که ضمیرلرنده سزکله جنک عظیم اتمک مضمر
وخیالاتنده سزکله جدال وقتاله بلکه بالکلیه اصلکزی استیصاله قصد ایتمک مقرردر شاه بوم
چون کارشناسک مضمون کلامین معلوم ایتدی وزیرلرنک بری سندن سؤال ایلدی که
بس بو زاغک حقیقت حالنی وتحقیق مقالنی نیجه اکلرسین • ایتدی انوک کامرنده بران توقف
ایتمیوب همان قیدین کورمک کرک وبو دیو درونک سریر ربوبن که بادخانه تیزنک وقنوذرر
تیغ آب تکل و آتش فعله تنندن ایروب تخس جثه ونجس کالبدینی عرصه خاکدن معاک هلاکه
کوندرمک ونعمت فرصت قیلین که اندن زیاده غنیمت میسر دکلدر • راحت عظمی ومنفعت
کبری ووسیله حصول امانی وسرمایه سرور شادمانی بلمک کرک بو خاکستر الحذه
براخکر نیم کشته وبو افسرده سوخته ضمننده بر شرر مشاهده ایدرم که اکر مشتعل اولور
سزا آب تدبیرله انوک اطفاسی میسر دکل

مثلا — بیت

ازی تخت الرما ومیض نار / ویوشک ان یکون له ضرام
نعوذ بالله ازین آتش شراره دو / سرکم فرصتی غنیمت بلمیه غالب بودر

که اول قدرت بر دخی النه کیرمیه وبعده ندامت وملامت فایده ویرمیه سرکیم که عدوسن
ضعیف وتنها بوله اولی بودر که انوک تدارکنی قیلوب اندن خلاص اولمق اره نجه اوله
زیرا که خصم اول ورطه دن رها بولمغی محتملدر که قوت بولوب تیغ کینن ایله کمین دہ اولوب انتقامین الا

قطعه

دشمن چو بخت از تو ازوی نجهی / ورشد تو جون رست توازوی نرہی
خواهی که امان باشدت از آفت او / در دست تو چون فتاد امانش ندهی

زنهار که ملک انوک کفتارینه اعتبار والتفات ایتمیون وافسون جان کدازین سمع قبوله
ایشتموب موجبیله ایش اتمیه سین • که نصایح حکماده کلمشدر که دوست ناتجربه یه اعتماد
اتمه بو قنده قالدی قول دشمن مکار کینه جویه اعتقاد ایده سین •

بیت

درین زمانه که بر دوست اعتبار نمانده / چگونه غره توان شد بگفته دشمن

کارشناس چون بو کلماتی اشتدی درد له نالش ایدوب ایتدی — بکا

بکا تیمزمی بو جانمدکی ریشس / او ررسین سن دخی ریش اوستنه نیش

بو کلام ملک بومانک قلبنده تاثیر تمام ایدوب اول وزیردن اعراض ایتدی وبرینه دخی التفات
ایدوب ایتدی بو خصوص ده سن نه دیرسین وبو بابده نه تدبیر صواب بیوررسین ایتدی بن
انوک هلاکنی جایز کورمزم که صاحب مروت خصمی ضعیف بی طاقت کورنجک مرهم مرحمتیله انوک درد
دوا جراحتنه شفا ویرمک کرک ومکارم اوصافین انوک حقنده اظهار ایدوب مراسم احسانی
انوک بابنده مبذول بیورمق کرک مشهوردر که فتحی توقیق وامان ایسنه قیمت کرک ویا تمال و

افتاده لره دستکیر اولمق کرک / ره نیک مردان ازاده کیر
چو استاده دست افتاده کیر / ببعضی امور اولور که کشی کندو دشمنه دخی

مشفق ومهربان اولور نته که خوف دزد اول زن بازرکانی شوهرینه مهربان قیلمشدر ملک
استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول / وزیر ایتدی بر بازرکان وار ایدی
که غایت مال دار ایدی اما بدسیرت وزشت صورتلکی سزا مالی قدر وار ایدی . بو جمله دن غیری بیرو
کران جان وبخیل ونامهربان ایدی

جو دیو دوزخ از عفریت رویی / جو زاغ گلخن از بیهوده گویی
ازین سنگین دلی پولاد جانی / جو هجران دل گدازی جان ستانی

بو مرد زشت طلعتک بر زیبا صورت پاکیزه سیرت عورتی وار ایدی که بدر منیر وپر وسعه
رخسار خورشید نظیری ایله شب تیره روز روشن قیلوردی وچراغ جهانتاب افتاب
که قندیل طاق نه رواق ایدی بدر شعله شمع روی لالاسی یانده محو اولوردی زبان زمانه
اول جان جهانک شرح جمالنده بو بیتله متکلم ایدی

ماه طلعت نگار زهره جبین / حسنک صانعنه یوز تحسین

هزار دستان خیال بوستان حسب حالنده بو صوتله مترنم که

نظیرک کورمشدر نه اصلا / نه یارمش تعالی الله تعالی

بازرکان هزار جان ودل ایله انوک وصلنه مشتاق وطالب واول صد هزار منزل انوک
مجاورتندن متنفر وهارب اولوب انوکا فسانه سیله شیفته وافسونیله فریفته اولوردی

حسبی الله وحده
من الکتب التی وقفها الفقیر
الی الله ربه ذی المواهب
محمد المدعو بین الصدور بالراغب
[illegible] ١١٧٥

دایما جور و جفاده ایدی و همواره نفرت وابادده آما شوهرنه هردم انوک جفاسی
وفای جدیده باعث اولوردی و هر لحظه انوک قهرندن مهر تازه حادث اولوردی

مهر فزون نمیشود تا تو بکین نمیشوی … نه بی تفرقه خاطر دوستان از زولف شب رنگ نه

وصل اوله بلوردی و نه بی خار خار محنت گلستان رویندن بوسه آله بلوردی

من بنده آن روز که دیدن نگذارند … دیوانه زلفی که کشیدن نگذارند

اتفاق برکیجه انوک اوته اوغری کردی اول زمانده مکر بازرکان خوابه وارمشدی زن بیدار
ایدی دزدک حرکتن احساس خوف و هراس اکا غالب اولوب عز و نازی فراموش ایدی
و ناچار شوهرینی کنار ایدوب خواه ناخواه در آغوش ایتدی بازرکان اویندی و دست
بیداری کنارنده کوردی کمال سروردن جوش و خروش ایدوب ایتدی

کر بیدار شد بختم که آن رویی که در خوابم … نبود امید دیدن پیش من بیدار می آید

ایا بونه سعقدر که پرده غیبدن بنم حقمده ظهوره کلدی یا بو بنده نه خدمتله بو دولته لایق
و بو سعادته سزاوار اولدی مهری که نبود ازکجا پیدا شد
چون اطرافه نظر ایتدی دزدی میان خانه ده کوروب ایتدی

ای مرد مبارک قدم میمون فال … مال و منالم سکا انک سودی کبی حلال

هیچ تکلف چکمه استدوکک قدر ال خوف ایتمه که برکت قدمکله بو جفاکیش بی وفا بکا مشتق و
مهربان اولدی بو مسلک فایده سی اولدر که بعضی مقام اولور که کشی انتقام قصد ایتدوکی کمسنه یه
دخی لطف و احسانی ارزانی کوره حالا بوز اغاندی حالی بو منوال اوزره در
رحم کن چون حال وی دیدی که جای رحمتست ملک اوچونجی وزیردن
صوردی که سنک رایک بو امرده نیه منجر اولمشدر ایتدی اولی بودر که ملک اندن لباس
حیاتی خلع ایتمیه بلکه خلعت امانیله مخصوص قلوب آثار تربیت و عاطفتن انوک باننده اظهار
ایلیه اولدخی انوک مکافاتنده خدمات پسندیده دریغ طوتمیه بلکه الدن کلدکجه زبان محبت
و مناصحتی برکار ایلیه بر دخی عقلا جمعیت اعدایی پریشان ایتمکه سعی ایدرلر و مجمعلرینک
تفرقه اتوب ممکن اولدقجه میانلرنده مخالفت ایتمکه قصد ایدرلر و اختلاف کلام اعدا موجب

بوکه

موجب ائتلاف فال و انتظام حال اولیا در نته کم دزد و دیو میاننده اختلاف سبب جمعیت
خاطر زاهد اولدی ملک استفسار ایتدی که نه کیفیتله واقع اولمشدر اول حکایت
وزیر ایتدی روایت ایدرلر که بر زاهد پاک طینت و عابد پاکیزه سیرت بغداد نواحیسنده
بر موضعده صومعه طوتدی و اوقات صبح و شامده عبادت طاعت ملک علامه جل و علا
اشتغال ایتدی چون تعلقات حطام دنیای فانیدن ال چکمشدی و صفحه چهره روزکارده
وکعبتین سیاه و سفید لیل و نهارده غدر و بی وفالق نقش معاینه ایتمشدی بیلوردی که
نوش مسرت بی نیش مضرت اولمز و نقد گنج بی درد و رنج محصل اولمز مثنوی

یک گل بیخار درین باغ نیست … ناله او آتش بی داغ نیست
تیغ زند بر تو و کو بی خورست … زر دکند رویت وکوبی زرست

فراغت زاویه سنده قناعت کریبانه باش چکمش ایدی و نهال توکلی زمین درونده دیکمش
ایدی و تخم تحملی مزرعه دلده اکمش ایدی بیت

ما طرح قناعت و رضا افکندیم … وز دوست بهر چه میرسد خرسندیم

القصه مرید صادقلردن بریسی درویشک فقر و فاقه دن تشویشنه مطلع اولوب مدد
معاش ایچون بر کاو میش فربه که کام آرزو شیر شکر آمیزیله چرب و شیرین اولوردی
بر سبیل نذر زاهدک صومعه سینه ایلتدی اتفاقا بر دزد بو حالی مشاهده ایتدی و قوت طامعه سی
تهییج ایدوب صومعه زاهده متوجه اولدی ناکاه بر دیو کمراه آدم صورتنه کیروب انوکله
همراه اولدی دزد صوردی که سن کیمسین و نه طرفدن کلوب نه جانبه کیدرسین جواب وردی
که بن بر غولم بو شکله متشکل و بو صورته متمثل اولدوغمه علت بودر که بو مالک خلایقی بوشتیک
ارشادی و هدایتی ایله طریق توبه و انابته مالک اولمشدر اول سببدن بزم مزاج اضلال
و اغوا مز فاسد و بازار افساد و وسوسه مز کاسد اولمشدر دیلرم که فرصت بولوب
انی هلاک ایدم و کلزار جهانی خار وجود زاهد بارودن پاک ایدم بنم حالم بودر که اشتدرسین
حالی خبر ویر که سن نه کشیسین و نه طرفه کیدرسین و بو حرکتدن نه برکت مراد ایدرسین
دزد ایتدی بن مرد عیار پیشه ام و شب و روز بواندیشه ده ام که خلقک مالنی تاراج

ایدم زاهد مزبورک بر فربه کاومیشی وارمش حالیا قصد بودرکه درازدیستنک ضغشده
سحر سامری کوستروب کاو مزبوری اول کونه استینک صومعه سندن بر حیله ایله اخراج ایدم
دیو ایتدی مرحبا بالوفاق علی احسن الاتفاق **مصرع** ای جان جهان تو یار ما بیی
بحمد الله که رشتهٔ اتحاد ما میانه محکم در ورابطهٔ جنسیت که علت ضم در میانمزده مبرم در دعوی
اتحاده بو قوی شاهد در که سر بر عزمک مقصودی احد ومقصدی معبد زاهد در پس موافقتله یوله
کیردیلر وشبانکاه صومعهٔ زاهده ایردیلر زاهد وظایف عبادتدن فارغ اولمشدی و
سجاده سی اوزره کریبان مراقبه یه باش چکوب دزد خواب خلوت دماغنه یول بولمشدی دزدک
خاطرنه خطور ایتدی که چون غول انی قتله مشغول اوله محتملدرکه فریاد ایدوب محتملدر جوارنده اولان
خلایق بیدار اوله لر بو تقدیرجه کاوه داودیمک میسر اولمز دیو دخی بو فکره دوشدی که
دزد کاوی الیجق البته قپودن چقه کرک شاید که صریر بابدن اویانوب غزایه مشغول اوله بو فرض
اوزره اکا ظفر بولمق متصور اولمز پس دزده ایتدی کرم ایله بر زمان توقف ایله که بن زاهدی
قتل ایدیم صکره سن دزد ایتدی کرم ایله بر آن آرام ایله تا بن کاوی الم کیدیم بعده سن انوک
امرین تمام ایده سین بو خلاف انلرک میاننده قایم اولدی عاقبت مقاوله لری مجادله یه
نهایت بولدی دزد زیاده مضطرب اولوب اعلای صوتله زاهده ایتدی آگاه اول که بو دیو
سنی هلاک اتمک ایستر دیو دخی بارهٔ جمعیتی منتهب اولوب فریاد ایتدی که بیدار اول که
بو دزد کاوی الوب کیتمک ایستر زاهد بونلرک عربده لرندن اویانوب خروش ایتدی اطرافنده
اولان احباب واصحاب متنبه اولوب صومعهٔ زاهده شتاب ایتدیلر دزد و دیو هر بری بر طرفه
فرار ایدوب کتدیلر وزاهدک نفسی مالی اول ایکی ظالمک خلاف وجدالی سببیله صحیح وسالم قلدی

بیت چو برشکر دشمن افتد خلاف		چرا تیغ باید کشید از غلاف

چون وزیر ثالث بو کلامی تمام ایتدی اوکلکی وزیر بو ایکی وزیرک تدبیرندن پرغضب اولوب
ایتدی شویله فهم اولنورکه بو زاغک مکر وفسونیله مفتون اولوب بو معامله ده غبن فاحشله مغبون
اولدوکز زنهار زنهار خواب غفلتدن بیدار وشراب جهالتدن هشیار اولوک وکوش
هوشکزی پردهٔ پندار دن خالی قیلوک وبو امرک عواقبندن دخی ذهن ثاقبله فکر صایبی اجب

سن کاوی الوب که

بلوک که عاقللر کرا اعدادن تحفظ بابنده طریق احتیاطدن خروجی صواب کورمزلر وانلرک کفتار
دروغی وکلام بی فروغلریله طریق مستقیمدن انحراف کوسترمزلر وعاقللر بو معنی یه
التفات ایتمیوب جزئی ملتق وملایمتلرن کلی تعلق وملاطفتله تلقی قیلورلر وعداوت موروثه
وخصومت قدیمه فراموش ایدوب صلح وآشتی ایله کوکللرن خوش ایدرلر که دشمن هزار
نقش محبت کوسترسه هنوز زنک عداوت دلندن محو اولمز وهرچند که باران ملاطفت
یاغدرسه هنوز هوای صفا غمام کدورتدن صحو اولمز

بیت زلف هندوی تو کفتم که دکر ره نزند		سالها رفت بدان سیرت وسان است که بود

بو عجب درکه طرار بصره سنک بصر کوزنه طرفه بغداد کوریور وخر مهرهٔ بی اعتبار سنک نظر کز
کوهر شب هوارکلور سنک حالک همان اول دزد و دکر حالنه بکزرکه کفتار روا ارزن بد کرداره فریفته
اولدی ملک استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول **حکایت** وزیر ایتدی روایت
ایدرلرکه شهر سرانذیب ده بر دروکر وار ایدی که بلاغتده مبتفقهٔ زمان ایدی وبر زنی وار ایدی
که ملاحتده زلیخای دوران ایدی بر آهو چشم ایدی که بر شیوه ایله هزار شیر شرزه یی شکار قیلور دی
وبر شیوه ایله روباه عقل حیله کاره خواب خرکوش ویروردی

مثنوی نکاری تیر مژکان قوس ابرو		مهی عقرب ذوایب سنبله مو
بتی جوزا کمر خورشید ابهام		اسد چشم وحمل دم حوت اندام

درودکر اکا شیفته اولوب بر زمان انسز اولمز دی وبر ساعت انی کورمسه راحت وآرام بولمزدی
زن اکرچه ضروری انوکله مصاحبت صوری ایدردی اما معنیده باشی اغیار ایله خوش اولوب بزم عشرتده
جام محبتی غیرلر ایله نوش ایدردی انلرک جوارنده بر جوان وار ایدی که قد وبالاسی کویا بر سرو ایدی که
چمن باغ جهانده بتمش وخط سبزی بر سبزه ایدی که کنار چشمهٔ حیوانی احاطه ایتمش ایدی **بیت**

رخی چنان که ز خورشید وماه نتوان کرد		خطی چنان که ز مشک سیاه نتوان کرد

اول زنک مرغ دلی بو جوانک محبتی دامنه طوتلدی جوانک دخی کوکلی نکاری زنک عشقی کمندینه کرفتار اولدی
آخر الامر وسایط میاندن کیدوب مراسله مواصله یه معاینه یه مبتدل اولدی ومقدمات کلام وپیام
عیش مدام وعشرت صبح وشامه سرانجام بولدی حسودلردن بر طایفه که ایکی یارک مواصلتی رشکی انلرک

قاتلری تیرنی یاقیلوردی و ایکی رفیق میاننده شمع صحبت افروخته اولسه انلرک دللری
فتیلی شعلهٔ آتش حسد ایله یانوب یاقیلوردی • بيت

هر کرا حسد بسردم بر منصبی و مالی •   الا براکه دارد با دلبری وصالی •

اول حاله مطلع اولوب نگارینک غیبت کاردن خبردار ایتدیلر بیچاره نکه اولقدر غیرت و حمیتی
یوغیدی که بر طریق معقول ایله انوک تدارکنه مشغول اولیدی • بيت

بر شهر ارله بی غیرت اولمق •   جو غیرت اولمیه نک عورت اولمق

پس عورتنه ایتدی سفر زادن مهیا قیل که دوستلردن بعضی زیارت ایتمکه کتمکم کرک اکرچه
مقصد سفرم بعید و مسافهٔ مسافرتم مدید دکلدر اما برقاچ کون انده توقف ایتمکم کرک
بلمزم که سنک رفاقتکه نیجه صبر ایده بیلم و یا نار اشتیاقکه نه طریقله تحمله قادر اولم بيت

ای بنا کام مرا از رخ تو مهجوری •   خود که باشد که بکام از تو کزیند دوری

زن دخی تکلف ایله تحسر و تحزن اظهار اتدی و هزار جوابه ایله کوزلردن برایکی قطره یاش اقتدی
فی الحال توشه اظهار ایدوب شوهرینه اویدی قوجدی و وداع اتدی جون نگار کتدی عورتنه
زبان نصیحتی پرکار ایدوب ایتدی ای نگار زنهار که قپوهی چوق قومیوب محکم بند ایده سین
و اسبابمی محافظه ایدوب بنم بندمی کوش هوشکه پیوند ایده سین • بيت

کنجکه مهر میله مهر ادره سین •   حق کوز نکده ارزنکی طوره سین

زن شوهرک بندنی قبول ایدوب سوکند ایله موکد قلدی • وهمان لحظه که اری کتدی جانانه
خبر اتدی و ایتدی • مصرع   بیا بباغ که کلها شکفت و خار نماند
جوان وعده قیلدی که جون کیجه‌دن بر ساعت کیجه طلوع صبح صفایه مترقب اولوب حلقه کبی در
خانهٔ دلداره حاضر اوله زن اول وعده ایله شاد اولوب کباب و شراب احضار ایدوب

عشرت اسبابن مهیا قیلدی بيت   زهی سعادت طالع اکر شبی آن ماه •
بکلبهٔ من بی خانمان فرو آید •   در و دکر کیدوب اخشامه دک بر یرده توقف

ایدوب بیکانه مخفی ارادن خانه سینه کلدی اتفاق اول وقت ایدی که مهر و ماه بر برجده قران
اتمشدی و اول ایکی یار علی رغم الاغیار بر بربنک دیداریله خوش حال اولمشدی کاه جوان ناچیز

جبین بر کنه رنکین و خندهٔ شیرین ایله نازنینک خرمن صبرینه آتش ووردی • وکاه اول شوخ
طناز عشوه و ناز و کرشمهٔ دلنواز ایله جانانک متاع روح روانن غارت قیلوردی مثنوی

دو بت نازنین عقل فریب •   پای تا سر همه لطافت و زیب
این برخ شمع جمع مستان بود •   وان بلب نقل می پرستان بود •

بیچاره اولقدر توقف اتدی که اهل جابه خوابه میل اتدیلر اهسته اهسته یوللرک باشنده بر کوشه‌ده
سکدی یاتدی تا باقی مصاحبلرین دخی مشاهده قیله و حقیقت حالی کندو کوزله کوروب انوک
حقنده دیدکلری واقع میدر بله بو اثناده ناکاه زنک کوزی انوک یوزینه راست کلدی و ارینک
کتمه سی بو حالی تحقیق اچون ایمش بلدی • فی الحال دیک کری آتش فکر ایله قاینیوب معشوقنه سرله اندی
چهره بندن صور که بنی می زیاده سورمیسن بو قصه شوهروکی جوان رفع صوتله ایتدی ای سرو چمن
ملاحت قامتک کبی راست سویله که جان و دلدن سنکا می زیاده مایل سین یا حلالکه می زن ایتدی
بو سؤاله سبب ندر بو محاله یعنی طلبته جوان بنم جاندن سؤال اولی تکرار و زبان الحاحی برکار
اتدی زن ایتدی سوزک طغروسی بودر که عورتلر اکثریا سهو و غفلت یا لهو و شهوت جهتندن
بو مقوله حرکت ایدرلر و نامحرمله تکلم اولوب بیکانه‌لرله مناسبت و اجنبی‌لرله مصاحبت
ایلرلر اما جون حاجت نفسلری روا اوله و سورت شهوتلری انکسار بوله بیکانه حکمن ویروب
نظر اعتباردن دور ایدرلر و مجالستندن اعراض ایدوب مصاحبتندن نفور ایدرلر بيت

ترک یاری کنند و دلداری •   دوستی خود نبود پنداری •

اما شوهر نور متابه‌سنده در بصرده و قان منزله‌سنده در جکرده بلکه جان درجه‌سنده
تنده و روح مرتبه‌سنده در بدنده مصرع   از جان بود کزیر و ازایشان کزیر نیست •
نهال عمر جوانیدن برخوردار اولمسون اول عورت که شوهرنی کندو نفس نفیسندن عزیز کورمیه •
و زلفی کبی قدی لام و شراب زندکانی حرام اولسون اول زنه کم حلالنی جان شیرینندن الذ
بلمیه و سرمایهٔ حیاتی انوک رفاه حالی و فراغ بالی و انتظام امور معاد و مآلی اچون دیلمیه بيت

وفا مباد امیدم اکر بغیر تو هست •   حرام باد حیاتم اکر برای تو نیست •

جون در و دکر بو فسون و فسانه‌یی اشتدی کوکلنده رافت و آثار مرحمت ظهور اتدی • و عرق شفقت

ومحبتی حرکته کلوب کندویه ایتدی از قلمشدی که بو عورت حقنده بندن بر مضرت صادر اولوب خدای پروردکار حضورنده شرمسار وکناهکار اولیدم بو دردمند حقنده نه عجب سوء ظن اتمشم بو سکین خود بکا عاشق زار مش وبنم محبتمدن شب وروز بیقرار ایمش انوک بو قدر تعلق وتعشقی وار ایکن زین محبتده وآیین مروتده لایق بودر که انوک خطاسنی یوزینه ورمیم وبو مقوله نادره لردن که اندن صادر اولدی اغماض ایدوب اندن اعراض کوسترمیم که هیچ آفریده یه سهو وزللدن عصمت وبر بنده بند شهوتدن خلاصه طاقت میسر دکلدر ٭

کسی کجاست که او دامنی نیالود ست ٭		حالا صلاح بودر که شراب عیش لرین ایله

بلخ ایتمیم واب ولرن دوست ودشمن اوکنده خاک فضیحته دوکمیم ظاهر بودر که بو عورت بو نوع حرکتی سهو ولهو جهتندن ایتمشدر قصدا وعمدا ایتممشدر فضا که ایله اوله اولی بودر که حمل المؤمن علی الصلاح موجبنجه انی صلاحه حمل ایدوب نظری انک منزه حضر ایدیم ودیده می انوک عیبندن کف ایدوب قباحتی ذیل اغماض ایله ستر ایدم ٭

کر سنری داری وسغتا وعیب ٭		دوست نه بیند بجز آن یک هنر

پس مهمان اول کوشه ده خاموش اولوب اوتوردی تا اول وقته دک که امر عیشدن فارغ اولدیلر ورایت شب نکونسار وعلم روز عالم افروز لامع انجم سیار اولدی

اجلدی طره شب دن رخ روز ٭		صججلدی نور صبح عالم افروز

مرد بیکانه طوردی خانه سینه یوردی ٭ وزن مکاره جامه خوابده کندوسین اویوره ویردی ودرود کرآهسته آهسته یرندن طوروب رفیق ولطفله کلوب عورتی بانده اوتوردی ٭ و ابستین لطفله رنک ملال غباری چهره سندن کوتوروب نرم نرم النی اعضاسینه سوردی تازن پر فریب کوزین اچوب ارنی بستر اوستنده کوردی فی الحال یرندن طوردی و ایتدی ٭

هزار شکر که آن غمکسار باز آمد		دمید صبح سعادت که یار باز آمد
		پس صوردی که سعادت وسلامتله نجه

کلدک ایتدی شول وقت که اول بیکانه ایله آشنالیق جامنی نوش وساعد ارز وبله میانک شاهد وصالی در آغوش ایدردک اما چون بلدم که سکا البته بر ضرورت حادثه اولمشدر

اولمشدر که بو مقوله فعله باعث اولمشدر شرایط لطف ومروتی رعایت ایدوب حضور کوزه مانع اولمدم ٭ علی الخصوص که بو واسطه ایله بکا نه مرتبه مهر ومحبتک وار ایدوکین بلدم ٭ وبکا کمال میل وتعلقکه مطلع اولدم وجزم ایلدم که حیاتمی بنم مواصلتم ایچون ناشر مشسن ونور باصره یی بنم جمالم مشاهده سیچون دیلرمشسین ٭ وسندن بو نوع حرکتک صدوره علت البته یا سهو وغفلت ویا نوقان شهوت ایمش بندن ابا ونفرت ٭ وغیره مهر ومحبت دکل ایمش ٭ پس بکا بقدر الطاقه سنک خاطروکی رعایت اتمک واجب ایمش در ٭ ودایره عرضکی صیانت ایدوه ممکن اولدقچه سمای حرمنکی حمایت اتمک لازم ٭ قلبکی قوی طوت خوف وهراسه اوزک ویرمه ودوحشته ودهشتدن یمی اول وبنی عفو ایدوب معذور بیور که سنک بابکده ارباب غرض قولینه اعتما دایدوب من سمع تخیل مفهومی موجبنجه سکا سوء ظن اعتقاد اتمشدم بحمد الله والمنه که بنم موافق وخلقک مساوی سینه مطابق چیقمدک مصرع سهو بود انچه ما کمان برده ایم زن دخی زبان سحر انکیز ایله کلمات کرآمیزی درمیان ایدوب جانبیندن خشم وخشونت وعنف ورعونت زایل اولوب موجب وحشتی بالکلیه فراموش ٭ ودست مصالحه ومصافحه ایله دوش ملاطفت وموافقتی در آغوش ایتدیلر ٭ وتجار زبان اعتذار ایله بو معنی تکرار ایلدی

ز خدا جرم تو ناچیز باد ٭		من ز تو راضی شدم او نیز باد
چو بلدک اصلنی بو داستانک ٭		صقین اولمه امین مکرندن آنک ٭
که مکری محکم وکیدی متین در ٭		بولاردن دور اولان حقا یقین در ٭

بو مثلی ایراددن مراد اولدر که سز دخی اول تجار کبی که اول زن بد کردارک کفتارنه فریفته اولدی بو زاغ مکار حیله کارک دام تزویرنه کرفتار اولمیه سز ٭ وانک زرق وشعبده سیله شرط احتیاطی الدن قومیه سز

		بقول خصم بد اندیش غره نتوان شد ٭
کسی که کرد چنین عاقبت پشیمان شد ٭		بعضی دشمن اولور که خصمنک حالنه مطلع

اولمق وغی سببدن اکا ظفر بولنوب ضروری زرق وتزویر مقدماتنی ترتیب ایدر ٭ وخیرخواهی یوزندن نصیحت آمیز کلمات ایدوب ٭ اول حیله ایله کندوسین اکا تقرب ایدر ٭ تا آخر کار واقف احوال ومطلع اسرار اولوب ٭ بصیرت کامله مترصد فرصت اولور ٭ وقتنده مرحم که اورر

صالحه‌ده آتش بارکبی حرمن وجود خصمک کولن کوکه صاوررر • وخدنک مکری تیر قضاکبی بی‌خبط
خطا هدف مراد ونشانهٔ مقصوده راست اورر • زاغ ایتدی ای ستمکار دل آزار بو حرب زبانیه‌نك
نه‌یه مفید اولور • و بو قدر سخن بی‌لطیق نه مصلحته یارار • یعنی بکا اولن ظلمک و بنم حقمده واقع اولان
جورک حیله و مکر ایله مناسبتی وار • هیچ بر عاقل غیره راحت ایچون کندویه جراحت روا کورر می
وآخره نوش وعیش ایچون کندویه ریش نیش اورر می • بنم حالمی حیله‌یه نسبت اتمک غایت غباوت
ناشیدر که کون کبی روشن و معایندر که بو عقوبت بکا ملک زاغ ایله مخالفتم باعث اولمشیدر
وزیر ایتدی ای بدفعال سنک مکر واکه حسب حالک دلالت واضحه ایله دالدر • وخدعه
اختیار اتمک بر شمه سین دخی تحمل ایده بیلمک محالدر • تنکده سر داغ محنت طوع ورغبتیله
اورلمشدر • و هر زحمت ده بر رحمت • و هر جراحتده بر راحت ملاحظه اولنمشدر • محصل
کلام کام خاطر کده اولان لذت انتقام بو عقوبت شراب بدکوارین مذاق امیدکه ساکن
قیلمشدر • نیجه کمسنه‌لر هلاک اعدا ایچون کندو نفسین فدا قیلمشلردر • و مخدوملرینك
شکر نعمتی ادا و حق کذاری و سوادارلق نامن جریدهٔ روزکارده املا اتمک سوداسیله
کندولرین ورطهٔ عنا و کرداب فنایه اتمشلردر • نته کم اول بوزینه اعدادن اخذ انتقام ایچون
نفسنی فدا اتمکله حقوق صحبت یارانی ادا اتمشدر • ملک بوم صوردی که نیجه اولمشدر اول
حکایت
وزیر ایتدی روایت ایدرلر که میمونلردن بر جماعت کیشره برجزیره‌ده بولنورلردی
که میوه‌سی بیشمار و آبی خوشکوار و هواسی مزاجلرینه سازکار ایدی • وطن و مأوی طوتمشلردی
بر کون اول قومک اکابرندن بر جماعت بر درخت سایه‌سنده اوتوررلردی • و هر طرفدن
جوکان زبان ایله سوز طوبن اوررلردی • بر زمان پسته کبی لب خنده ایله فندق و فستق و لوزله
فستقدن خبر ویررلردی • بر ساعت لطافت انکور پرنور و لطافت انجیر بی‌نظیردن حکایت
ایدرلردی • ناکاه بر خرس زشت اول نواحی کشت ایدرکن انلره راست کلدی و انلرک بو
جمعیتلرندن پریشان و مضطرب • وکانون درونندن آتش رشک وحسد ملتهب اولوب
کندو کندویه ایتدی • روا میدر که بو میمونلر بو مواضع تر و مراتع خرمده • که غیرت بوستان
ارمدر • تر و تازه میوه‌لر یوب اوتوره‌لر • و حریر نظیر چمنلر و نسترن و یاسمن بستر اوزره

اوزره یته‌لر طوره‌لر • بن دل شکسته و خاطر خسته ایله آچ و محتاج روزکار کیجه‌رم • و هر زمان
کاسهٔ دوراندن شوربای مخالفت و شورابهٔ ریاضت ایچرم • هزار زور و زار ایله بر جیفه الومه کیروب
عید اکبر قیلم • و محنت بسیار ایله بر استخوانه الم ایرسه نعمت و غنیمت بیلم

رقیبان در بهار وصل او شکفته همچون کل	جرا من در خزان هجر بی برک و نوا باشم

پس اول خرس اول مجمعه متوجه اولوب قصد ایتدی که جمعیتلرین پریشان قیله • جیاد حضورلرین برباد
ایدوب اول مقام جنت نشانی مخلب تغلبه الیندن اله • بوزینه‌لر شور و شغب جدادن کیجوب دیلر
و بر لحظه‌ده بیحد و بیعدد بوزینه جمع اولوب جنک اتدیلر • آخر الامر پنجه جنک و ضرب سنکله خرس حریصی
مجروح و لنک ایدوب • میدان فسیح جهانی کوزینه تنک اتدیلر • بیچاره خرس خام طمعک باغ آرزوده
میوهٔ مرادی ایرمدین برک و بار عشرتی پژمرده اولدی • و زاویهٔ خاطری پرتو شمع حضور ایله
منور اولمدین چراغ قوت و زوری مرده اولدی

نارسیده بلبم جرعهٔ از ساغر عیش	میزند دست جفا جام مرادم بر سنک

القصه خرس ستمکار هزار زور و زار ایله میمونلر میانندن محجوب کوسارده دوشدی و فریاد
و خروش ایدوب باشنه کندو جنسندن بیحد و بیحساب وحوش اوشدی • چون انی اول حالده کوردیلر
کیفیت حرب و کمیت ضربن صوردیلر • خرس فقیر صورت ماجرایی تقریر و قطمیر تقریر ایتدی • و ایتدی
بوندن ارتوق ناموسسزلق و غیرتسزلق اولور می که خرس قوی هیکله بوزینه ضعیف پیکردن بو عار و شنار
لاحق اوله • هرکز قدیم الایامده آبا و اجدادمز بویله باطیغی کورمش و اشتمشلردر • و بزم نسلمز بو اصل حجابلق
و حقارتلی قبول اتمشلردر • شویله که دفع عار و اخذ ثار ده بزدن مسابقه جایز اوله • تا قیامته دک بو لکه نامی
صفحهٔ روزکارده باقی و پایدار قله • صلاح بودر که همدستان اولوب بر شبیخون ایله روزجالرین
تیره ایدوب • و غبار کارزار ایله دیدهٔ امیدلرین خیره قیله‌وز

کر از کردش چرخ باشد امان جهان پیر بکو بیم شان در ستیز	بخواهیم کین خود از بدکمان که ماند زما نام تا رستخیز

خرسلرک عرق غیرتلری مضطرب • و آتش حمیتلری ملتهب اولوب دهان لاف و کزافی اچدیلر

واغلرندن کف جدال و خلاف ساجدلر	مخالف چو مورت ها اژدها

کجا کردد از پنجهٔ او رها   ز مار ایت جنک افراشتن
ز دشمن سر و تاج بگذاشتن   بونک اوزرینه مقرر اتدیلر که یمان اول انجه

اسباب جنکه اشتغال ایدوب کارزار و شعلهٔ کیرودارله پوزینه لرک خانمانلرینه آتش اوار اوره لر و خانهٔ حیاتلرین یقوب خرمن وجودلرین یاقوب کوللرن کوکه صاوره لر چون شیر زرین جنکال مهر بیشهٔ سپهردن فی عین حمئة چشمه سارینه یاندی و دب اکبر و اصغر حوالی قطب شماله حرکته آغاز اتدی

چو خورشید تابنده بنمود پشت   هوا شد سیاه و زمین شد درشت
بالکلیه اول کوهسارک حرسلری بیجد و بی حساب بر کوه بر کرم   حریه جرلیه پوزینه لر جزیره سینه شتاب اتدیلر مکرشاه پوزینه ارکان و اعیانندن بر جمع شکاره کیدوب کنجه میان بیابانده قالمشدی و سایر خدم و حشم هجوم دشمندن غافل هر بری کند و مقام و منزلنده آرام قلمشدی ناکاه بر سپاه بنجه سپاه بربلای سپاه پوزینه لرک کشورو لشکرینه قدم هجوم ایله قدوم ایتدیلر

سپاهی چو مور و ملخ تافتند   به تیزی جهان بر جهان ساختند

پوزینه لرک اکثری هدف تیر دمار و علف شمشیر بوار روی زمینی وداع ایتدیلر و بقیة السیف مجروح و افکار زور و زارله اول ورطهٔ خوانخواردن کناره ایتدیلر حرسلر چون اول بقعهٔ بهشت نشانی انواع نعم ایله مالی و اول جزیرهٔ آبادانی اعدا و مدعیلردن خالی کوردیلر سمان اول مقامده پای اقامتی دامن سکونه چکدیلر و اول حرس جفا دیده و ستم کشیده کندولره امیر ایدوب دست تغلب و تعدی دراز اتدیلر و هر نعمتی که پوزینه لر مرور زمانله جمع ایتمشلر ایدی ید غصب ایله نهب و غارته آغاز اتدیلر   الله الله که تلف کرد و که اندوخته بود
چون تباشیر صبح عیان اولوب چهرهٔ جهان رخسارهٔ خوبان کبی تابان اولدی و جمشید خورشید خلیفهٔ زمان حضرت سلطان سلیمان خان صاحب قران کبی سریر زرین اوزره جلوس ایدوب روی زمینه فرمان روان اولدی

چکوب لشکرینه سلطان خاور   جهانی سربسر اتدی مسخر

ملک پوزینکان بو حالدن غافل شکارکنان جزیره جانبنه مایل اولوب اثناء راهده نزهت ایلردی

لردن بر جماعت که میان کرداب بلادن نیم جان کنارانه یتشمشلر ایدی قرشو کلدیلر و جزع و فریاد آتش تأثیری کوش فلک اثیره یتوردیلر • ملک کیفیت حالدن سؤال ایدوب صورت واقعهٔ مطلع اولیجق کانون درونده دیک غیرتی قاینیوب و انکشت حیرتی دندان حسرتله جینوب ایتدی دریغ اول ممالک محروسه یه که دست تصرفمزدن چیقدی • و حیف اول خرابهٔ معموره یه که اعدا و بیکانه لر النه دوشدی • وا ویلاکه بخت برکشته خاک ادباری بزم فرقمزه نثار اتدی وا مصیبتاکه دنیای غدار بزدن فرار اتدی ۞ شعر

بوستان دهر را برک و نوایی کس ندید   چهرهٔ اقبال را رنک وفایی کس ندید
بر فریب آباد کیتی اعتماد از عقل نیست   زان که در وی فتنه زحمت آبی کس ندید

سایر سپاه که ملازم رکاب پادشاه ایدیلر اضطرابه آغاز ایدوب هر بری مال و منال و اهل و عیاللری ایچون نوحه و زاری یه باشلدیلر • انلرک میاننده میمون نام بر پوزینه وار ایدی که عقل و خرد ایله بین الاقران مشار الیه بالبنان ایدی • و فضل و هنر ایله سایرلردن امتیازی مستغنی عن البیان بو سببله انلرک میاننده حرمت و نامی وار ایدی • و شاه و سپاه انوک میامن آرا و افکاریله استظهار ایدرلر ایدی مثنوی

ازین روشن دلی صاحب ضمیری   زحل شاکرد او در نکته دانی
به تدبیر درست اقلیم کیری   عطارد چاکرش در خامه رانی •
میمون چون ملکی محزون • و سایر حشمی سرنکون

کوردی زبان فصاحتیله نصیحته آغاز ایدوب ایتدی • قطعه

بر بلا نازل اولسه ایتمه جزع •   کانده وار ایکی شرایط نبدن
اولا دوستلر اولور غمکین •   ثانیا شادمان اولور دشمن •

نزول نوایب و حصول مصایبده جزع و فزع بندهٔ ثواب ابدیدن محروم ایدر • و قلت صبر و خفت عقل و سقامت رأیله مشهور و موسوم ایدر • بو مقوله وقایع احیانا واقع اولور • تلافی و تدارکنده ایکی نسنه کرک نافع اولور • بریسی عروهٔ وثقای اصطباره تمسک در که شجرهٔ صبر مثمر ثمرهٔ حاجاتدر بحکم الصبر مفتاح الفرج تحمل کلید ابواب حصول نجات و وصول درجات در ۞ قطعه

کلید در کنج مقصود صبر است •

در بسته را آنکه بگشود صبرست • | زآیینه سینه دردمندان •
بخار ستم آنکه بزدود صبرست • | برقع حتی رای راست وتدبیر درست

وفکر ثاقب در ورای صایب که چون برق ثاقب شب واقعه‌ده لامع اوله ظلام ظلمی سواد حال مظلومان ستمدیده‌دن رفع ایدر وفارس میدان فراست بر ساعت فکر ایله هزار ساله حیله و مکری کندودن رفع ایدر

توان بر سم تدبیر نیک و رای صواب | جراحت دل صد پاره را دوا کردن

ملک بوزنکان مضمون کلام میمونه تسلی اولدی وصورتی که بو کاره چاره ندر میمون خلوت طلب ایتدی • وایتدی ای ملک نامدار نیم اهل و فرزندم وخویش و پیوندم بو کروه ستمکارک النده کشته و شیشهٔ عار و ناموسم بو بدکردارلرک زخم سنک ظلمی ایله شکسته اولدی • مقرر درکه بکا امراض حسرتیله عمردن لذت و بو قفص حتیه حیاتدن راحت متصور دکلدر

بی روی تو زنده می توان زیست ولی | آن زندگی از هزار مردن بتراست

چون عاقبت کار رحلت زندکانی عرقاب بوارده دوشمک مقرر در اولی بودر که بر سبیل التعجیل کندومی بو فضای فنا و بو تنکنای بنیادن سرای بقا و فضای راحت فزای عقبایه ییتشدرم وحق نعمت ملکی ادا و نعمتی انوک یولنه فدا ایدوب یاران کریم و دوستان قدیمک انتقامن اول ستمکاردن الم ملک ایتدی ای میمون شربت اخذ انتقام کام حیاته شیرین و خوشتر و شراب قهر و استیلا بزم زندکانی‌ده صفا بخشدر بس خاک اولنجق قمو عالم خواه خراب اولمش خواه معمور و بس هلاک اولنجق تمامی آدم محزون اولمش یا مسرور

زچمن چون شدی تو در پرده | خواه کل تازه خواه پژمرده

میمون ایتدی ای ملک بن بر دام نکبته کرفتار اولدم که هزار کره مماتی حیوة اوزره ترجیح و فنایی بقا اوزره اختیار ایتسم عجب دکلدر که نور دیده تماشای زن و فرزنددن حاصل در • انلر خود لقا ترابه مستور اولمشلردر • و سرور سینه مشاهدهٔ عیال وخویش و پیوند ایله متواصل در • انلر دخی خرمن وجودی صرصر بلا که هبا منثور اولمشلردر • بازار دنیای بی آلده سرمایهٔ فراغ بال و رفاه حال اهل و منال در • معلوم در که جمله‌سی اکر موروث و اکر مکتسب در • دست برد وحوش

وحوش خصم بسکال و پایمال دشمن بد فعال در • حالا دیلرم که ملکک طایفه حقوقی خدمتن ادا قیلم وسایر اصحاب و احبابک دخی جراحتلرینه مرهم راحتله دوا قیلم • و نقد جانی نثار الملکه اخذ ثار و رفع عار ایدم • وابنای جنسمک لباس ناموسین صابون غیرتله بو حقارت لوثندن یویم آریدم • بو وسیله ایله روزکارده پایدار ده نام نیک و ذکر جمیل یادکار قویم کیدم

بنام نکو مردنم آرزوست • | کزین جمله مقصود نام نکوست •

ملک کوردرکه بنده انکچون عزم جلیمیو بسبل مبارکین فدا ایده • وچون احبابه محبت اوبن اباد ایده هم وفادارلیغی اونتمیوب بر دعا ایله یاد ایده •

چو در میان مراد آورید دست امید | زعهد صحبت ما در میانه یاد آرید

ملک ایتدی سویله کوره لم که بو مشکلی نیجه اتمام ایله حل ایتدک و بو جمیری نیجه نجحین تدبیر ایله حل ایدرک میمون ایتدی بر فکر ایتدم که اکر شرف قبول ارزانی بیورلورسه امیدم که ملک دولتنده دشمن شومی بر بیه هلاک ده معدوم ایدم • و جزمم بودر که بو تدبیر ایله اعدای خاکساری شعله سمومله موم کبی ارده وب صموم ایدم صلاح بودر که فرمان ایده سز تا جلادلردن خیره دست بنی مثله ایدوب دست و پایمی شکست ایده و بو بیشه کنارنده بر کوشه ده براغلر کیده لر و ملک کنده وطلازلریله منهزم اولنلردن کیم وارسه فلان موضعه توجه ایده لر • وایکی کون کیجه کندیفکره اوجونجی کون صباح کله‌لر • وکندو منزللرنده فراغت وحضور ایله اقامت قیله‌لر نه دشمندن اثر بوله‌لر و نه من بعد انلرک حبسندن متضرر اوله لر • ملک همان رای میمون اوزره حیله ترتیبن ایدوب بیوردی که تا انوک کوشلرین کوشهٔ دندانله قوپردیلر • و اطرافین جرح ایدوب • بی حد و بی کران زخملر اوردیلر • و نالان و غریوان اول بیشه کنارنده عدویه قریب بر کوشه ده براقدیلر • و شاه و سپاه اول جانبدن بر جایکاه حصینه پناه ایدوب منتظر فرصت اولوب طوردیلر بیچاره میمون اول کیجه زخم نیش و رنج ریشدن بر وجهله نالش ایدردی که دیدهٔ سنک سخت دل انوک اضطرابن کورسه رقت ایدوب آب اولوردی • و کوشش کوه بیستون صدای درد آمیزن اشتسه فرهاد کبی فریاد قیلوردی • ملک خرسان شاه خراسان کبی علی الصباح اول اطرافی طواف ایدرکن ناکاه اول نالهٔ جانکاهی اشتدی • و آواز جهتنه متوجه اولوب میمونی

حال وزره مشاهده ایدی بونک برله که غلیظ القلب ایدی آکا رقت ایلدی • وباوجود که
سخت دل ایدی کوکلنده ملایمت وملاطفت ظاهر اولدی • وانوک تفتیش حالی وتفحص فی البال
خصوصنه اشتغال ایدوب بو اجمالک تفصیلین استفسار قلدی • میمون دخی فراستله بیلدی که
بوقومک ملکی در دعا وثنایه آغاز ایتدی • وشان ملوکه لایق اولان مراسم تعظیم وتکریمی تقدیم
ایتدکدنصکره ایتدی • بیت

بچشم من وبدل رحم کن که کار جراحت | زچشم ودل بدن خاکیم در آتش آبست
ای ملک بن جغفرشاه بوزینکانک وزیری ایدم

اتفاق بونکله سکاره کیدوب شب شبخونده بو معرکه ده حاضر دکلدم یارنده سی کلوب
ملکک بودیاره قدومندن خبرو بجک امیر بوزینکان نیم تدبیرمه زیاده اعتمادی ولدوغی جهتدن
بوکاره بندن برچاره التماس ایتدی • بن دخی خیرخواه لیق جهتندن انی خدمت ملکه دلالت
ایدوب ایتدم صواب بودر که کمر اطاعتی درمیان ایدوب ملازمت باب ملکه شتاب ایده
ونکبات زماندن انوک سایهٔ دولتنه التجا ایدوب نوایب دوراندن انوک درکاه فلک
دستکاهنه پناه ایده وز نظم

راه جوید هر که هست از عاقلان | در پناه همت صاحبدلان
سوی بستان بگذرد هر بی سپنبل جری | گر تو در گلشن برآیی گل بری

ملک بنم کلامدن آشفته اولوب حاشا
بو مهینه یه مستولی اولان حماقت اچون نامناسب کلمات ایلدی • ودهان بی امانی اجوب زبانندن
زهرلر ساچوب انواع ترهات سویلدی • چون انوک حقوق نعمتی قلبمده راسخ • ومحافظه شکوه
شوکتی زمین دلمده شامخ ایدی انوک بکا ستمنه وبنای عرضمی هدمنه مقید اولمیوب بردفعه
دخی انی بو سوادن منع وشربت نصیحتمله مرض ماخولیاسینی دفعه مشغول اولدم عاقبت
نفسنه خشم وغضب غالب اولوب بیوردی تا بکا بو سیاستی ایتدیلر • وایتدی بو بدکردار
که پادشاهه دشمن وسپاه اعدانک هوادار یدر • وارک اول جزیره یه قریب بر موضعده بر
ماده کورسون که انوک جانبنی نه وجهله حمایت ایدرلر • وبو خیرخواه الملکک حقوقنی نه حد مقدار رعایت
ایدرلر پس بکا بو عقوبتی ایتدیلر وبو کوشه ده زار وغریوان قودیلر کیتدیلر • سوابق حقوق خدمته
لواحق عقوق ومحنتله مکافات ایتدیلر بو کلماتی ایلدی • وبر درد ایله اغلدی که ملک خرسانک آتش

آتش رقتله جکرین داغلدی وغایت رقت وشفقتدن قطرات اشک کرم دیده بی شرمندن قطره
قطره طملدی • بیت

گر بنالم سنگ را دل خون شود • | ور بگریم دیده ها جیحون شود •

ملک ایتدی حالادی که بوزینه لر قنده کیتدیلر
جواب ویردی که بر بیابان واردر که اکا مرد آزمای دیرلر اکا پناه ایتدیلر • قصدلری بودر که انده
لشکر جمع ایدوب ناکاه بر سپاه جرار ولشکر خونخوار ایله سزه شبخون ایده لر • ملک خرسان بو
سوزدن بلکلدی وایتدی ای میمون صلاح حال نه در مبادا که علی الغفله بزه فرصت بولوب
بر آفت یتشدره لر • میمون ایتدی ملک بو فکردن خاطرین جمع ایتمک کرک • وباب رای وتدبیری
دست تامل وتانی ایله قرع ایتمک کرک • بالله اگر بنم ایاغم اولسه باشم بو کرده فدا ایدردم • وفی
الجمله اقتدارم اولسه ایاغم اوزره دکل باشم اوزره کیدردم • وسنزی بی منت وبسیار اول حق
شناس کرک اوستنه ایلتوب حق لرندن کلردم • وقبل حلول الاجل دشمنمدن انتقامم حاصل قیلوردم
ملک ایتدی مقرردر که انرک مقامنه سنک توقف ایتمک واردر • اگر قادر اولهسین که انلری بزه کوستره سین
ولی سنک تا قیامته دک بو جماعتک چیپن حالنه اوره سین • وشول خصمدن که سنی بو بلایه زرده قیلمشلر
انتقام ایتمک الوب مراد که ایره سین • وسکا بو خرابی سزا کورنلری پسندن پیش تر کوره سین میمون ایتدی
بلی ما نحن میسردر که بو حالده حرکت ایتمک متعسر • وبو دست وپا ایله یوریوب کیتمک متعذردر • ملک آیتدی
بو کارک چاره سی نه در • وسنی انده ایلتمک بغایت میسردر • پس آواز ایتدی تا امراء سپاه ومقربان
درکاه جمع اولوب کیفیت حالی بالتمام انلره اعلام ایتدی • وایتدی حاضر اولوک که بو کیجه خصمه شبخون
اتسم کرک ودشت وهامون لری میمونلر خونیله جیحون ایتسک کرک • جمله سی بو کلمه اوزره اتفاق
کمر جدالی وقتالی میانلرینه نطاق ایتدیلر • ومیمونی بر خرسک ارقه سینه یوکلدوب • واو کلر تجه رهبر
ایدوب خصمله مقاتله نیتنه کیتدیلر • تا برزماندن صکره بیابان مرد آزمایه یتدیلر • مکر اول بریه
ایدی پرتاب • وبر بادیه ایدی بی آب • سحاب سمایه اول هاویه نک هواسندن اختناق • وماه جهان
پیمایه اول بیابانک حرارتندن احتراق عارض اولوردی • وسوای عالم کرده اول مضایقه دن گذر
میسر دکل • ونسیم تا مون نورده اول طرایقه ظفر متصور دکلدی • بیت

الچی طوبطولو در خار مغیلان • | بوزا قوره قور قوپسندن انده عیلان •

اول پردهٔ مکر سموم اسردی که اثری سرکیمه کم ایرشسه آب اولوردی • و تف و تاب
افتاب اننده بو درجه‌ده ایدی که بر ذره‌سی دریای محیطه تیشسه سراب اولوردی • و وخامتندن
سبع بر جانور اول صحراده قرار ایتمزدی • و حرارتندن اول شوره‌زار مردم خوارده بر دانه گیاه
بیتمزدی

نظم

بهر گامی در و صد گونه آفت • بیابانی وسیع و پر مخافت
زمینش سنگ و سنگ آهن ربا بود • هوایش آتش و آبش هوا بود

میمون ایتدی طورمیه‌لم تعجیل ایله یوریه‌لم تا صباح سپیدفام روی جهاندن پردهٔ ظلامی رفع ایده انلرک سراپردهٔ جمعیتین فضائی بیاده
کتوره‌لم • واندن سابق که شاه رومی شعار علم زنگاری افراشته قیله • اول بخت برکشته‌لرک
رایت بختی نکونسار ایده‌لم • پس خرس لر حرص تمام • و شغف مالا کلام ایله کیدوب
اول بیابانه قدم بصدقلر • انقدر ایله باشدن چیقوب دام انتقام و شبک هلاکه دوشدیلر
بر زماندن صکره آفتاب ظهور ایتدی پوزینه‌لردن اثر کورنمدی • و بر خبر بلنمدی میمون تعجیل
تمام ایله متصل کیدردی • و افسون و فسانه ایله انلری ترغیب ایدردی • تا اول زمان که
آفتاب ارتفاع بولدی • و حرارت شعاعندن اول بیابانک اطراف و اکنافی کوره آهنکر
و آشیان سمندر کبی بر شعله اولدی

نظم

ز گرما انچنان می شد نفس گرم • که لب از تاب آن چون شمع می سوخت
ز باد گرم پنداری که تقدیر • بدنیا دوزخ دیگر برافروخت

تاب آفتاب درکار اولوب • باد سموم دخی تتمه اغاز ایدوب • مسافهٔ بعیده‌دن اثری سیده
کبی پدید اولدی • ملک خرسان میمونه متوجه اولوب • ایتدی بلدک که بو بیابان امش که حرارتدن
دللر پرتاب • و وخامتندن جکرلری آب اولور • اما بونه سینه درکه شعله‌لر کبی
و صاعقهٔ آتشبار کبی شرار انکیز کلور • میمون ایتدی ای ستمکار دل آزار بو کوردوکک
بیابان اجلدر • و اول کلن پیک مرکدر • رهزن کاروان املدر • معذور بیورک که اکر سنک
جانکز اولسه بیکدن بری قورتلمیه • و حالا که سموم ایرشه جمله کز خاکستر اولوب پوزینه‌لرک
خانمانلرینه اوردوغکوز آتش بیداده خرمن وجودکوز برباد اوله • انلر بو سوزده ایکن تف

١٣٩

تف سموم ایرشوب میمون و شاه و سپاهک کلی سین کل ایدوب اول بیابانی حدده اندن
بر احده خلاص میسر اولمدی • او جومجی کون که وقت معهود و یوم موعود ایدی ملک پوزینکان
کافهٔ خدم و عامهٔ حشم ایله اول جزیره یه کلوب بلادی اغیاردن عاری و دیاری اعدادن
خالی بولدی •

بیت

کم شد خزان رنج و بهار طرب رسید • بگذشت شام محنت و صبح ظفر رسید

بو حالی کتوردم تا ملکه معلوم اولا که ارباب کینه‌دن
اخذ انتقام ایچون ماله و جانه قلمز • و ارتکاب مرکی رضای احباب ایچون و زن حساب اغزلر بن قصهٔ
کارشناسی بو معقوله حیله‌دن اولمق اکلرین • و قصهٔ مزبوره‌نک مصداق و ماصدقی خیال اکرزن
بوندن سابق زاغلرک احوالین ایشتمشدم چون کارشناسی وضع اوزره کوردم • عین التعیین معلوم
که انلرک رای و رویتلری صوابه مقرون ایمش • و عقل و درایتلری مظنون اولان مرتبه‌دن افزون
ایمش •

بیت

چون بدیدم هزار چندانی • می شنودم که راحت جانی

صواب بودر که اول بزه فرصت بولمدین
بر فرصتی غنیمت بلوز بیشتر اشتغال ایله بزه قصد ایتمدین • بز تیغ خونلی اشاله انلرک
قتلنه قصد ایده‌ور • ملک بومان جو نوع فصلی استماع ایتدی بوزین دریم وزیر مزبوره ورحم
ایدوب ایتدی بوندن زیاده سخت رولیق و بیرحملیق اولور می که بو فقیره که بزه هوادار اولدوغی
سببدن مظهر انواع ایذا و آزار اوله • بز انوک مقام عقوبت و هلاکنده اوله‌وز • و محنت زده
و زحمت رسیده‌یه بینه بار مشقت رواکوره‌وز • مکر بو بیتک مفهومی سکا معلوم دکلدر
که دمشهوردر

بیت

وزدم محنت زدکی یاد کن • خاطر محنت زدکان شاد کن
اهل بلا خاطرنی شاد قیل • محنت و غم دلرنی یاد قیل

پس ملک بیوردی تا اول زاغی اکرام و احترام ایله
کتوروب خدمتنه کتوردیلر • وزیر ایتدی ای ملک چون نیم کلانمه التفات کوسترمدک و بنم نصیحتمه
جهتنه که عین حکمت و محض مصلحت ایدی روی قبولی دوندردک باری انوکله دشمنلر کبی زندگانی
ایله • و هیچ برساعت انوک مکر و خدیعتندن امین اولمه که بوی شبهه سنک درکاهکه پناه اتمه‌دن
غرضی بو ملکک فسادکاری و کساد بازاری • و زاغلرک فراغ بالی و صلاح حال و مآلندن غیری

ملک بومان انوک

نسنه دکلدر ملک بو نصیحت استماعندن امتناع ایدوب واول وزیر بی نظیر صاحب تدبیرک رای اصابت پذیرینه التفات واعتبار ایلمدی • زاغ دخی انوک خدمتنده اقدام واهتمام اوزره کلوب رسوم خدمت وآداب ملازمتدن هیچ دقیقه مهمل ونامرعی قومدی • وخواص وندمای ملک هر برینه بر نوع خدمتله کندویه متعلق ومرتبط قیلدی • لاجرم کوندن کونه رتبه حرمتی مرتفع اولدی وشاه وسپاهک قلوبنه دخول ایدوب عروقنه تمام یول بولدی • تا بر مرتبه یه واردی که محل اعتماد ومحرم اسرار اولدی چون بو اخلاص وزافزون وصدق واستقامتی حددن بیرون کوردی مشار الیه مملکت • ومدار علیه سلطنت اولدی • وسوانح اموره انوکله مشاوره • ومصالح جمهورده انوک تدبیریله مباشرت ایدر اولدی برکون محفل عام ومجمع خاص وعوامده ایتدی چون ملک زاغان بنی بی سبب آزرده قیلدی وبکا جریمه عقوبت روا کوردی سینه می انوک کینه سیندن بر طرف وسینه سین سهام انتقامه هدف قلمینجه وشربت غدرله تشفی صدر حاصل قیلوب انوک میدان اخذ انتقامنده دست برد تمام کوسترمینجه قرار وآرام بولم وکلزار جهانده نه وجهله خرام ایدم • بن بو امرک حصولنده چوق تامل وبنجه زمان تفکر وتجربه وتوغل ایتدم • آخر الامر عین الیقین بیلدم • وذهن دوربین ایله کوردم که تا بن زاغ صورتنده اولوب اول سیه رولرک چیقیم بو مراد حاصل اولمق وکشتی غرض ساحل حصوله واصل اولمق متعذر • آتا بن علمادن استماع اتدمیدی که چون بر مظلوم ستمدیده بر ستمکار غداردن جفا ایره • وبر ظالم جفاکاردن بر فقیر دردمند محنت کوره قدنی کمان ایدوب تیر دعایی جانب آسمانه روان قیلسه ونار انکسار ایله یانسه • وشعله اضطرار ایله یاقیلسه • چکوب همت کمانن صادقانه • دعا اوقین روان ایتسه نشانه • اول حالده سر تیر دعا که شست اخلاصدن کشاده بوله بر مقتضای امن یجیب المضطر اذا دعاه جناب حقده جل وعلا قرین هدف اجابت اوله

بیت

حق قبول ایلمه نداسین انوک •	مستجاب ایلیه دعاسین انوک •

رای ملک رای ملکه صواب کورورسه بیورسین تا بنم خرمن بدنمه آتش اوره سونلر شاید اول لحظه که حرارت آتش جسمه واصل اولوب قبول دعا مرتبه سی حاصل اوله • جناب عزتدن تضرع

تضرع ایدوب دلیم که بو زاغ صورتینی بندن محو ایدوب معدوم ایده • وسنزک جیالکز خلقنی ارزانی بیوروب بنی بوم ایده تا بو وسیله ایله تسلی دل وتشفی صدر حاصل قیلم • و بو مجمعده اول وزیر که کارشناسک قتلی بابنده مبالغه ایتمشدی حاضر ایدی ایتدی

کرچو نرکس مستی شوخ وچو لاله تیره دل	پس وروی وده زبان همچون کل وسوسن مباش

ملک وزیره ایتدی بو سوزه نه دیرسین و بو سؤاله نه جواب ویرورسین وزیر ایتدی بو دخی شعبه‌دندن بر رنک ورنک زرقله آمیخته بر تزویردر

سرا پای او جمله ریوست ورنک	وزافسون او زیرکان کشته دنک

اکر انوک شخص خبیثی وجثه خبیثنی کرانه یاقوب کل قیلالر وخاکسترین چشمه حیوان وانهار جنان ایله یغوروب کل قیله لر طینت مشوم وسیرت مذمومی قرار اصلیدن متغیر اولمق محالدر وخبث ولوث عقیدتی سیول انهار ومیاه بحار ایله طاهر اولمق وهم محض ومحض خیالدر

اکر بیضه زاغ ظلمت سرشت	نهی زیر طاوس باغ بهشت
بهنکام آن بیضه پروردنش	زانجیر جنت دهی ارزنش
دهی آبش از چشمه سلسبیل	بران بیضه کردم زند جبرئیل
شود عاقبت بیضه زاغ زاغ	کشد رنج بیهوده طاوس باغ

شکل بوم وکل اکر بفرض محال انوک ذات خبیثنه سما صورتی طاری اولسه باقی المثل بدن خبیثی سیم لباسین کیوب اول پلاس سیاهدن عاری اولسه سنور صمیم دلدن بنی نوعنه مایل اولوب عداوت اصلی صداقت عارضی یه حامل اولسه کرک اول موش کبی که باوجود که صورت انسانیه ده متمثل ایدی بنه کندو اصلنه میل ایدوب آفتاب نور پاش وسحاب فیض بخش وباد راحت بار وکوه پروقار ایله موانست قیلمدی ملک استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول

وزیر ایتدی روایت ایدرلرکه بر زاهد مستجاب الدعوه واریدی برجویبار کنارنده تقاعد اختیار اتمشدی وآب قناعتله دنس تعلقات دنیادن الین یومش ایدی اتفاق برکون بر زغن پرواز ایدرکن اول مقام مقابله سینه ییتشدی کم بر سوراخدن بر موش بچه سی شکار اتمشدی حکمت الهی منقارندن خلاص اولوب زاهد اوکنه دوشدی زاهد انی

کوریجک رقت وشفقتی غالب اولوب الدی خرقه سینه صردی بو نیتله که خانه سینه الکیده
و مریدلرندن برینه سفارش قیله تا انی فرزندی کبی تربیت ایده ناکاه خاطرینه بو خاطره خطور
ایتدی بو بر زیبا نکار جانوردر مرقتی خانه ده اولسه اهل خانه اندن متضرر اولمق مقرردر پس دعا
ایتدی که ایزد تعالی انی بر دختر ایده دعای زاهد هدف اجابته مقرون اولوب مشاطهٔ تقدیر انی بر دختر
صورتنده تصویر ایتدی سرو قامت زیبا هیئت روشن روی آشفته موی بر وجهله که
انوار آفتاب رخساری خرمن ماهه آتش غیرت برغوردی و دود رشک زلف مشکباری دل شب

سیاهدن اسمانه اغردی

خلق اولدلی جهان ایچنده جمال | کلمدی کلمیسر اکا مثال
خلق اولدلی نکارخانهٔ خاک | کلمدی نقشی کبی صورت پاک

زاهد نکاه ایتدی بر صورت کوردی که لطف
محضدن آفریده و بر طفل کوردی که محض لطفله پرورده انی مریدلرندن برینه سپارش ایتدی
فرزندلری کبی پرورش ایده مرید اشارت پیری جانینه منت بیلوب تعهد حال خردده سعی بلیغ دریغ
ایتمیوب از زمانده دختر حد بلوغه یتدی زاهد ایتدی ای جان عزیز بلکه جاندن لذیذ شمشاد قدلک
دراز و سرو قامتک سرفراز بستانلرک حقهٔ اناره و ساعد و بازوک شاخ چناره دوندی
من بعد سنک کوسرایک بر شوهر ایله سلک ازدواجه منخرط اولمق لازمدر بن بو امری سنک
رضاکه تفویض ایتدم پس بو بابده نه دیرسین و افراد آدمی بلکه پریدن بلکه ذوات علویدن و کاینات

سفلیدن کمی اختیار ایدرسین

نه پرده که اولا بر پرواز او | قمو آزاده لر عشقوکه بنده
قدوکه بنده در ای شاخ شمشاد | بیوک اوکنده طوبی سپر فکنده

دختر ایتدی بن بر شوهر دلرم که قدرت
قاهرهسی و قوت ظاهرهسی اوله و علو عظمتده درجه بلند و مرتبه ارجمند ایله اختصاص بوله
زاهد ایتدی بو اوصاف ایله موصوف کیم بیلورم اما غالبا مرادک آفتابدر دختر ایتدی بلی و افعال و
شوایب نقصدن عاری و زیر فلکده اونلرو فرمانی جاریدر اول ایسم زوجم اولمغه سزا

و اکا بنی عقد ایلمک روادر

دیگر روز چون خسرو خاوری | برآمد ازین طاق نیلوفری
زمانه در روشنی باز کرد | جهان

جهان بازئ دیگر آغاز کرد

علی الصباح که بفرمان خالق الاصباح آفتاب
عالمتاب حق تعالی قدرتندن طلوع ایتدی زاهد ایتدی ای آفتاب زاهد صورت محجوب سیرت کلمن منظر

مثنوی

پری پیکر بر دلبرم واردر | که تابندهٔ برج شرف در
صفاده دانهٔ سیمین در صدف در | قرار ایمش دکلدر پایه سینه
کمیش دوشمش دکلدر پایه سینه | حالیا بحکم من تزوج فقد احصن نصف دینه

اغوای هوای نفس لعیندن حصار استوار نکاحه پناه آتمک دلرم اما سندن تنومند توانا و زوج
عظیم الشان تمنا ایدرم بو سببدن انی خدمتکه مناسب کوروب دیلرم که عقد نکاحکه مرتبط و عقد
ازدواجکه منخرط اوله آفتاب چون بو قصه یی استماع ایتدی خجلتندن کاه صاری کاه قیزاردی آخر
بو وجهله جواب ویردی که ای زاهد سکا بندن توانا خبر ویره یم اول ابردر که کوشهٔ سایبانی فلکی چرکاه آسمانه
برابردر ذیل ظلیل ایله چهرهٔ انوارمی مستور ایدر و اهل عالمی تماشامدن محجوب و مهجور ایدر

بیت

آفتابی بدین بلندی را | ذرهٔ ابر ناپدید کند

زاهد ابره متوجه اولوب ایتدی و فصل سابق الذکری تقریر ایتدی ابر حیاسندن عرق عرق اولوب
ایتدی اکر بنی اختیاره باعث قوت و غالبیت ایسه باد بندن بو معنی یه الیق درر که هر جهتدن بکا
غالب مطلقدر عنانم انوک الندهدر هر جانبه که دیلسه چکر کیدر و اختیارم قبضهٔ تصرفنده در
سرینه طوغرو استنه زنجیر تسخیرله یدر زاهد بو کلمه یی مسلّم طوتوب جانب باده متوجه اولدی و جمال
دخترله قصهٔ شوهری تفصیل سابق اوزره باده یاد ایلدی باد بو خبردن متغیر اولوب ایتدی نیم قدر
قدرت و قوتم اوله دیرسین قوت علی الاطلاق کوهده در که پای مکینی دامن قاره چکوب اوتورمشدر
و مرکزنده استوار و برقرار طورمشدر نیم قدرتم آنده اولقدر تأثیر ایدر که کوش اصمده صدای صعود

بیت

و صفحهٔ صخرهٔ صماده ضرب پای مور
باد اکر ابر را بجنباند | چون بکوهی رسید فرو ماند

زاهد چون بو حالک قرین و جمال کمال دخترین کوهه تعریف و توصیف ایتدی کوه صدای بلند ایله
ایتدی ای زاهد خرقه پوش قدرت و قوت موش بندن زیاده در که اطرافمی سنک شکاف ایله قازار
و درونمده درلو درلو خانه لر و آشیانه لر دوزر سینم انوک نیش لرشیدندن غلبیر و جسمم انوک

نیش دلریشندن کفکیره دونمشدر • دختر کوبدن چون بو کلامی اشتدی عرق خجلی بی حرکته کلوب
ابتدی صدقت وبالحق نطقت • راست سویلرسین موش اکا غالب مطلق در • وجمله ازدواج
وامتزاجه جمله دن اولی والیق در • زاهد دخی قبول ایدوب صورت حالی بر موشه عرض ایتدی موش خجسته
کرعلت ضم در • و دختر خلقت اصلیسی ایله اکا منضم در • قلبنده میل تام و شغف تمام بولوب ایتدی
بنده خی مدت مدید در بر دلارامه آرزومندم که انیس روزکارم • وجلیس روزکارم اوله
اما زوجیتی بابنده کفاءت لازم اولدوغی اجلدن بنم خصمم واجبدر که بنم جنسیمدن اوله • دختر ایتدی
بوامرا ساندر زاهد دعا قیلسون که بن موش اولم • وسنی دست عشرتله در آغوش قیلم •
زاهد کوردی که جانبیندن رغبت کامل • وسر بری آخره جانی ولدن مایلدر • ال قلدروب دعا
ایتدی وبارئ تعالیدن انوک موش اولمسنه استدعا ایتدی • فی الحال دعای زاهد قرین اجابته
مقرون اولوب • کل شیء یرجع الی اصله حکمی ظهوره کلوب • دخترک خلعت صورت انسانی
منخلع اولوب موش صورتنده که صورت اصلیه سی ایدی جلوه قیلدی • وزاهدانی اول

موشه وبروب فارغ اولدی • بیت	جان من هر جنس را با اصل خود باید رجوع
ما چو از خاکیم آخر خاک می باید شدن	بو مثلدن معلوم اولور که مقتضای طینت و

ازرم جبلت هرچند که بعض عوارض سببی ایله اولکی حالدن تحول ایتمک متیسر در • اما عاقبت العاقبه
همان حالت اصلیه یه معاودت محقق ومقرر در • که حکیم سخندان طوسی یعنی امیر شعرا فردوسی • بو معنی
سلک نظمه چکوب بو عبارات رنکین • واستعارات شیرین ایله ادا ایتمشدر • مثنوی

درختی که تلخست ویرا سرشت	کرش بر نشانی بباغ بهشت •
ور از جوی خلدش بهنکام آب	به بیخ انکبین ریزی وشیر ناب
سر انجام کوهر بکار آورد	همان میوهٔ تلخ بار آورد •

ملک بوم طالع نحس وبخت شومی مقتضاسی اوزره بو نصایحی استماعدن امتناع ایتدی • ووزیرک
کلام اصابت انجامنی حسده حمل ایدوب جانب عواقب اموره نظر ایتمدی • زاغ ایلارده
هر کون بر حکایت دلپذیر • وهر کیجه بر افسانهٔ بی نظیر تقریر ایدیردی • وکلک تعبیر ایله صفحهٔ ضمیرلرینه
نکات غریبه وحکایات عجیبه تحریر وتصویر ایلردی • تا بو وسیله ایله محرم خاص اولدی • ومحر

ومحرمیت اسرار ایله اختصاص بولدی • وبر کون فرصت بولوب قچوب ملک زاغان قتنه کلدی
وملکی انی سلامتده کورجک نشاط بال ولسان حال ایله بو منوال اوزره مقاله آغاز ایتدی • بیت

ای دوستان بکام دل اکنون توان نشست	کارام جان وراحت روح روان رسید

پس فیروز صورتی که اول مهمی نیجه ایتدک • کارشناس ایتدی ملک دولتنده لطف حیله ایله
انلرک مغزینه کیردم • ومطلوبه واصل اولوب مقصوده ایردم • همان آماده اولوک تیغ انتقامی
نیامدن چکک • ودشمنی دوستلر مرادنجه کوره جک آواندر • ملک ایتدی کیفیت حالی مجملا تقریر
وصورتن مهمدن بر شمه تصویر ایله • تا حقیقت واقعه یه فی الجمله واقف اولوب اسباب جدالی
قتالدن مناسب حال نه ایسه مهیا قیلم • کارشناس ایتدی ای ملک فلان کوه ده بر غار وار در
که لیل ونهار بومار انده قرار طوتمشلردر • اول نواحیده هیزم خشک غیر متناهی در بونی فکر ایتدم تا ملک
بیوره تا وقت ظهرده که اول تیره دللرک انوار آفتاب خاوردن بصیرتلری کبی باصره لری خیره اولور
اول غار تاریک وتارده متواری اولورلر • هر زاغ چنکال ومنقار ایله هیزم مذکوردن مقدورلری
مقداری کتوره • وغار مزبوره یه کتوره بنده خی وارم اول نواحیده اولان شبانلردن بر پاره
آتش کتوروب اول مجتمع اولان هیزمه اورم وملک فرمان ایده تا زاغلر پرلرین تحریک ایدوب
آتش مشتعل اوله لاجرم هر بوم که اول غاردن چیقه پروانه وار سوخته شعلهٔ نار اوله •
چیقمیوب ایچنده قالنلر دود آتشله بوغله • ملکه بو تدبیر معقول بغایت مقبول کلوب فی الحال
تهیهٔ اسباب حظ وترحاله اشتغال قیلدیلر • وترتیب مزبور اوزره بو مهمی اتمامه یتوروب
تمام بوملری بو تدبیر ایله هلاک ومعدوم ایتدیلر • زاغلر فتوح موفور وغنایم نامحصور ایله شاد و
مسرور • ومظفر ومنصور اوطانلرینه رجوع ایتدیلر • ونعرهٔ شادی عیوقه یتوروب دهان
تهنیت وزبان شکر وتحمید آچدیلر • قطعه

آخر مراد ملک روا کرد روزکار •	اقبال را بوعده وفا کرد روزکار •
هر شادئی که فتنه زما فوت کرده بود •	از ابتدا به لطیفه قضا کرد روزکار •

شاه وسپاه کارشناسک مساعی حمیده • وخدمات پسندیده سندن سپاس دار اولوب
انوک اکرام واحترامی بابنده مبالغه یی حددن تجاوز ایتدیلر وانوک مدح وثنا سنده غلو واطرادی

مرتبه افراطه ييتوردیلر . اولدخی ملکه خیر دعا ایدوب سایر ارکان واعیانک حالنه دخی سزا ستایش وثنا ایتدیلر بو اثناده ملک ایتدی اعدایی مخذول ومقهور واحبابی مسرور ومنصور قلمه‌ده سنک حسن رایک وتدبیر عالم آراک عجب نتیجه ویردی کارشناس ایتدی بو ظفر که میسر اولدی ملکک فر دولتی وپادشاهک بخت سعادت منقبتی مقدماتی نتیجه‌سیدر بن بو ظفرک اثرین همان اول کون معاینه قیلدم که اول مدابیر بزی قلع وتدمیره قصد ایتدیلر . وبزم ملک موروث وولایت قدیمزی نیجه تغلبله تسخیره اتفاق ایدوب ال بر ایتدیلر ۞ بیت

ان تیره روکه کرد بملک تو چشم سرخ	هم زرد روی گشت وجهان شد بروسیاه

ملک بر دفعه دخی صوردی که بو طرله مصاحبت عذابنه نیجه صبر ایده بیلدک . واول شوطرله‌یا چنکرده کمال مباینت وار ایکن نفسکه انلرله الفت وموانسته نیجه جبر ایده بیلدک . متقی درکه اخیار اشرار ایله موانست ایتمک غایت متعسردر وابرار فجار ایله مجاورت ومجالستدن بالطبع متنفردر دیمشلر . که مار زهرناکله مخالطت صد بار یار بدکردار ایله مصاحبتدن اولیدر ۞ بیت

اگر در تلخی هجران بر خشم غم توان مردن	ازان بهتر که با بیگانه شهد وشکر خوردن

کارشناس ایتدی ملک بیوردوغی کبیدر واقعا مصاحبت دیو ودد مجالست همنشین بددن سزاوار اولیدر . ونفس نفیسه ناجنس ایله انسدن مکروه نسنه یوقدر ۞ مصرع

دیدار یار نامتناسب جهنم است

اما عاقل کامل اولدر که مخدومی رضاسنی نفسی مقتضاسی اوزره تقدیم ایدوب ولی نعمتنک اداء حقوق نعمتی بابنده هر محنت که لازم گله صفای خاطرله تقبل ونشاط وافر ایله تلقی وتحمل قیله . صاحب همت مقام محنتده کندوسین گرداب اضطراب ودرطه حیرته اتمز . زیرا هر امر که عواقبی فتح ونصرت وفرصته مقرون اوله هر چند که مبادیسنده درد ومحنت رنج وزحمته متضمن اوله چندان اثر واولقدر ضرر ایتمز که هیچ بر گنج بی رنج الکه گیرمز وبر کیمسنه تک الی بی ازار خار گل مراده ایرمز ۞ ۞ بیت

مکن زغصه شکایت که در طریق طلب	براحتی نرسید انکه زحمتی نکشید .
مسوی دلبر یک گاوله وصل یار وگلزار	گرک گدرکه چکه چبین زحمت خار
گرک بریل تحمل غند لیبه ۞	که بر قاج گون ایره وصل حبیبه ۞ ملک

ملک ایتدی بو طرلرک کیاست ودانشلرین نیجه فراست ایتدک . کارشناس ایتدی انلرک میاننده اهل تدبیر گورمدم اول وزیردن غیری که بنم قتلمه اشارت قیلدی وانلرک راینی ضعیف وتخفیف عد ایدوب نصایحین سمع قبولله اصغا ایتمدیلر . وبو قدر ادراک ایده مدیلر که بن انلرک میاننده عزیز ایدم وقومم قتنده رفعت درجه وشرف منزلتم وار ایدی وعقل وفکر ایله معروف وموصوف ورای وتدبیر ایله مذکور ومشهور ایدم مبادا انلرک بابنده مکر تخمن اکیدم وغدره فرصت بولوب انلرک دام انتقامه چکیدم نه کندو عقللریله بو قدر تمییزه قادر اولدیلر ونه ناصحلرک کلامنی وزن وحسابه الدیلر ونه اسرار سلطنتی که اسراری واجب ایدی بندن مخفی طوتدیلر لاجرم گرفتار دام بوار اولوب بزی اکثر جور وظلمک مکافاتن بولدیلر ودیمشلردر که اخفای اسرارده احتیاط واجبدر خاصه دوستن خایندن ودشمن خایفدن ۞ قطعه

محرم خود مساز در همه حال	دوستی گر تو نا امید بود
نیست اظهار سر خویش حلال	با عدو نیز گر تو ترسانست

ملک ایتدی بن شویله گمان ایدرم که موجب هلاک بومان دعای سحرگاه مظلوماندر وزیر ایتدی بلی ویله‌در . ۞ بیت

اول جراحتکه انی آه مظلوم ایله .	صنعمه کم هر گرانی بر تیر مسموم ایله .

هر پادشاه که ابواب جور وبیدادی فتح وبساط ظلم وستمی بسط ایله عن قریب اساس دولتی منهدم واسباب سلطنتی منعدم اوله که ثبات سلطنت کفر ایله ممکن وظلم ایله متعذردر الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم . ۞ بیت

ملک سلطان گرچه کافر اولسه اولور پایدار	لیک جور وظلمله اولمز ممالک برقرار

۞ ۞ مثنوی

رها کن ستم را بیکبارگی	که کم عمر دارد ستمکارگی .
شهنشاه چون رای را بد کند .	یقین دان که بد در حق خود کند .

ودیمشلردر که هر کیمسه که درت نسنه‌یه مرتکب اوله لازمدر که درت نسنه‌یه مترقب اوله هر کیمسنه که ظالم اوله عن قریب هلاکنه جازم اولمق گرک . زبر سالفه‌ده مزبور وکتب سابقه‌ده مذکوردر هر کیمسنه که صحبت زنانه حریص اوله اول فضیحتی مقرر بیلمک گرک . وهر پادشاه که وزرائی‌نک رائی بیجزه اعتماد ایده ملکدن قطع امید ایتمک گرک زیرا اثار سالفه‌ده مذکور وکتب فلاسفه‌ده مسطوردر

که الینی کسنه النی نسنه دن منقطع اولمق لازمدر وانوک حصولندن مایوس اولمق واجب اولا باد شاه
ستمکار ثبات سلطنتدن • اکنجی متکبر و متهور ستایش و مدحتدن • اوچنجی خلق بد خلق کثرة
احبادن • دردنجی کستاخ بی ادب مرتبهٔ عظمتدن • بشنجی بخیل بی مروت احسان و انعامدن
التنجی حریص خسیس خیانت و دیانتدن زیرا که حرص حریصی حرامه اقدام ایدر • و هر برده که حرص
آز خیمهٔ اقامت قوره امانت و دیانت اول منزلدن رخت اقامتی کوتورر چون ملک بو مانکت وحی
زاغلرک استیصال و استیلاسی بابنده حرص و شرهی حددن بیرون ایدی لاجرم دایرهٔ امن و
اماندن بادیهٔ سوان و حرمان ده حیران و سرکردان اولدی و غیر ایچون حفر ایتدوکی چاهه آخر کندو
دوشوب من حفر بئرا لاخیه وقع فیه • نکته سی انوک حقنده عیان اولدی • مثنوی

قردشینه قیو قزیپه کشی •	قویه دوشمک اولور انوک آشی
میندیش در حق مردم بدی •	که آری بلا بر سر خویشتن •
نه بینی که رنج فراوان کشد •	که چاهی کند بهر من چاه کن •
باخر که چه را به پایان برد •	وی اندر تک چاه او فتد من

ملک ابتدا بو خدمتنک کما ینبغی حقین کم ادا قیلور • و بو نعمتنک عهده سندن کیم کلور
که بر طایفهٔ خاینه که صحبتلرندن اباو نفرت لازمهٔ ذات و مقتضای طبیعتدر طوع و رغبتله خدمتی
تقبل ایتدک و مخدوممک حق نعمتن ادا واجب بولنه جان و باشکی فدا ایدوب • اعدانک بار محنت
وبلا و بار مشقت و عناسینه تحمل ایتدک • اکر نعوذ بالله اول وزیر ناصحک کلامنی سمع رضا ایله
اصغا ایده کورید جسمکه عذاب الیم • و جانکه خطر عظیم مقرر ایدی • کارشناس ایتدی ای ملک
اکرچه صورتده آدمی بسیاردر • اما معنی ده آدمی قیمکه اول لایقدر و سزاوار در که چون عنان
رضا پیسن رام کی تنفیذ و امضاسی جانبنه معطوف قیله اول جان عزیزندن ال یویه و ترک
سر و تاج و افسر ایدوب میدانه مردانه قدم قویه • بیت

از سر گذشته اند و بمیدان نهاده پا	صاحبدلان که کوی ارادت ربوده اند

شویله که صلاح حال و مقتضای مقام کندودن دوننک امرنه امتثال و خدمتنه قیام اوله توقف
چکمیوب فی الحال تعجیلله اشتغال و اتمامنه اهتمام قیله تا عروس مرادی علی احسن الوجوه تنق

تنق حصول و وصولدن جلوه یه کله نته که اول مار کندونک صلاح کاری ایچون طریق حیله یه سلوک
اختیار ایدوب ناچار خدمت غوکه رضا کوستردی ملک ایستغفار ایتدی که نتیجهٔ المستشار اولا
حکایت وزیر ایتدی روایت ایدرلر که بر مار کبر سندن نحیف و نزار اولوب •
ضعف قوت و قوت ضعفندن شکاردن قالدی • و کسب قوت لایموت ایچون حوت کبی تفکر و تحیر
بحرنه طلدی چون بی قوت زندکانی محال و ضعف مردن بی طاقت و بی مجال ایدی ایام کذشته
تلهف و تأسف طریقنی کندو یه ایتدی ای دریغ ایام جوانی و احیف اول کامرانلق زمانی • بیت

آه کیم بنیاد عیش و عشرتم اولدی خراب	کیتدی طاقت قالمدی بر ذره اندامده تاب

حالا توقع مراجعت ایام شباب • و امید عمارت بنیهٔ خراب • و طمع معاودت قوای نفسانی و آرزوی
مساعدت اعضای جسمانی سمان آبدن آتش • و آتشدن تسکین حرارت عطش تمنا ایتمکدر • نظم

رفت دوران جوانی نوبت پیری رسید	ای دریغا صحبت یاران و ایام شباب
وقت پیری هم غنیمت دان که از عمر عزیز	هر دمی کان بگذرد دیکر نه بینی جز بخواب

مار چون کوردی که تدارک احوال ماضی محالدر تدبیر حال استقبال که مهم و ضروریدر اشتغال ایدوب
وایتدی اکرچه بو روزکارده خرمن شبابی صاوردم اما بحمد الله که تجربه حاصلین کتوردم • و بو عمر دراز ده
بر رحم و تدبیر سر رشته سین الکتوردم • حالیا اساس کاری کم ازلیق اوزره بنا ایدوب بو مدت
که یوز کوستره نعمت و دولت بلمک کرک • و هزار فتنه انوک شر و غنه رغبت ایتمک کرک تا اول •
امر که بقیهٔ عمرده موجب قوام معیشت اولمغه قابل و بو وسیله ایله حاصل اوله • پس بر چشمه کنارنه واردی
غوکلرک کثرت و وفرتن کوردکده مارک کوکلی صو کبی ایره اقدی آخر بونلردن بعضنک شکارنه صرف قدرت
و ماتم زده لرکبی سینه چاک • و مصیبت دیده لرکبی اندوهناک و غمناک • خاک راه اوزره کندوسین براقدی
اتفاق بر غوک بونی بو حالده کوردی صوقنه کلوب حالین صوردی و ایتدی ای یار بنی ملول و غمخوار کورورن
موجبی نه در • مار ایتدی غمخوارلیغه بندن سزاوار عالمده کم وار • که مادهٔ حیاتم نیم شکار غوکه منحصر ایدی •
حالیا بر واقعه یه اوغرادم که اکر صید ایتسم بکا حلال ایکن حرام اولدی • حال بو منوال اوزره ایدی غوک بچه سنی
اولمیم بنم امرم تمام اولدی • بونی دیدی و برزار اغلدی که تمام غوکلرک آتش رقتله درون طلدی •
پس اول غوک واروب ملکه خبر ویروب • ملک غوکان بو صورت عجیبه دن زیاده تعجب ایدوب استفسار حال

بو غوک وار ایکن کاشکی [illegible]
و عجب [illegible]

کارم

ایچون مار قتنه کلوب ایتدی ای مار نه سببله سن بو دام بلایه کرفتار اولدک مار ایتدی بیت

من این آه جگرسوز از دل بیمان بگن دارم	چرا ندو بگران نالم که درد از خویشتن دارم

ای ملک حرص شوم بنی بو دام محنته کرفتار ایتدی و بو تشره مذموم بنی کرداب بلا و ورطه عنایه اتدی تفصیلی بو که اتفاق بر کیجه بر غوکی صیده قصد ایتدم بیچاره بندن قچوب کندوسین بر زاهدک خانه سینه اتدی بن دخی طمع بلا پسندن عقبنه دوشوب زاهدک خانه سینه کیردم قضای الهی خانه تاریک ایدی پسر زاهد خوابده ایکن ایاغنک باش برماغنی غوک صنوب غایت شرهمدن محکم طوتدم اصردم صیحاندم پسرک اثر زهرمدن چهره سی زرد و درد زخم دندانمدن طوروغی برده سرد اولدی زاهد قصه دن خبردار اولوب سوز فراق فرزند دلبندندن بکا قصد ایلدی بن دخی صحرا اولون طوتوب قچدم و سرعت و استعجالدن پر و بال آجدم زاهد عقبمه دوشوب هرچند که بکا یتمکه قصد ایتدی یتمدی آخر دعا ایدوب ایتدی اول قادر پروردکاردن دلرم که سنی خوار و بی اعتبار ایلیه و مرکب ملک غوغان ایدوب صید غوکه الک ایرمیه تا ملک سکا صدقه رسمنده ویرمیه حالیا ضرورت اقتضا ایدوب و قضای رب العباد رضا ویروب کلدم تا ملک بکا سوار اوله و اقرانی میاننده بو شرف و اعتبارله امتیاز و اشتهار بوله مصرع

کردن نهاده ایم جفای زمانه را

بو تدبیر ملک غوغانک قلبنده تمام تأثیر ایدوب بو بابده کندویه زیاده شرف و افتخار و مرتبه و اعتبار تصور ایتدی پس دائما ماره سوار اولوب اطراف چشمه ساری کزردی و انوکله مباهات و افتخار ایدوب ابنای جنسی اوزره انوکله رفعت و تفوق اظهار ایدردی چون حال بو منوال اوزره برزمان کیجدی مار ایتدی ملکک عمری دراز و نهال دولتی سرافراز اولسون مقرردر که بدن بی تجلله محتاجدر و طعمه و لقمه یه احتیاج مقتضای فراجدر معلوم شهریاردر که مرکب روح کثرت رکوبدن بی مجالدر و بی غدا بو خدمتی اداخیال محالدر ملک ایتدی بلی راست سویلرسین بن مرکب سروالمنی متعسر و مرکبه بی قوت قوت متعذردر پس هر کون ایچون ایکی غوک تعیین ایتدی که طعام چاشت و شامی انوکله انتظام بوله مار بو وظیفه ایله روزکار کچوروردی چون اول مسکنده منفعت بیشمار واردی عار ایتمیوب عاقبت کار مردانه ایردی رباعیه

وپستی که کزیدنش ترا ننک آید	در وقت ضرورت بوسه دادن شاید هرکار

هرکار که عار سست و ملال افزاید	در حالت احتیاج بد ننماید

بو مثلی اول اجلدن کتوردم که هرچند که بن زمینلده صبر تحمین ایلدم و بو طریقده ذلت و مشقت بارین چکدم چون انوک ضمننده هلاک دشمن مقرر و صلاح دوست متصور ایدی طبعمه چندان کراهت ایتمیوب زیاده متألم اولمدم بو دخی محقق و مقرردر دشمن خصالک استیصالندن معادات و مخاصمتدن مدارات و ملایمت کارکردر نته که آتش سخت اکر بر درخته جرمندن ایریشه روی خاکده بولدوغی دکلو یقر اما آب جاری بو لطافت و نعومتله هر درختی که وضع اصلی ثرایه و فرعی سمایه ایتیشه همرنده واقع اولیجق بیخ و بنیادندن ییقر

بلطف کرکه در کاری که صنعت	بنرمی و مدارا میتوان ساخت

بو پیسیدن دیمشلردر که منفعت رای و تدبیر فایده شجاعتدن کثیردر که

الرای قبل شجاعة الشجعان	زیرا که مرد مبارز هرچند که شجیع و بهادر اوله

میدان مقابله ده بیک یا طقوز یا سکز یا اون یا الی یا یوز شخص ایله مقابله یه قادر در بوندن زیاده یه قدرتی اولمدوغی ظاهردر اما مرد صاحب تدبیر بر فکر اصابت پذیر ایله نیجه اقلیم و ملک عظیمه ضبط و تسخیر ایلر و بر رای اصابت نمایله نیجه لشکر کرانی پریشان ایلر و نیجه کشور آبادانی ویران و خاک ایله یکسان ایلر

بیک تدبیر نیکو می توان کرد	که نتوان با سپاه بیکران کرد
بشمشیری توان جانی ربودن	بفکری شاید اقلیمی کشودن

ملک ایتدی اعدایه نه عجب ظفر بولدک و فکر ثاقب و رای صایبله بو فتح عظیمه مظهر اولدک وزیر ایتدی بو امری اتمام مطلقا بنم رای اصابت انجامم و لطف تدبیر و استمالتمله اولمادی مشار بلکه ملکک فر دولت و یمن سعادتی بو کارده مددکار و عنایت فرمادر دیمشلردر که چون بر جماعت بر امرک تحصیلنه عزم و بر مهمک طلبنه جزم ایده لر حصول مقصوده اول کمسنه فایز اولور که فضیلت مروتله سایرندن امتیاز بوله و اکر جمله سی صفت مروتده برابر اولهلر اول کمسنه نک مرادی حاصل اوله که خلوص طویت و صدق عزیمتده فزینتی اوله اکر بو خصلتده دخی متساوی اولهلر مطلوبه اول کمسنه واصل اوله که یار و مددکاری بسیار اوله بو بابده

دخی تقاو[تلری] اولمه مرکیمه که اقبال و دولت مساعد و طالع و بخت معاون و معاضد اوله دست وصال الله شاهد مقصودی اول در اغوش الیه

هر دو بخت کر اینست مرجان خود را ‖ که اگر روی سوی بحر کنی بر کردد

ملک ایتدی ای کارشناس اگر بوم لر بزی اولقدر حسابه المسه لر بزم اخذ انتقامه قدرتمز یمسه لر عجب دکلدر که بزی غایت قلیل کوروب ضعیف و ذلیل عد ایمشلردر کارشناس ایتدی درت نسنه قلیلنی کثیر عد ایتمک کرک اول آتش محرق و مفرد در شرر ضرر ده قلیلی کثیره برابردر دوم دین که وقت مضایقه ده داین تقاضا ایتسه بر درهمه بیک دینار برابردر سوم مرض هرچند که انحراف مزاج ضعیف اوله علاجه احتیاج قوی در دردنجی دشمن که نه قدر خوار و بیمقدار اوله دانه مکر و خصمنی دام انتقامه چکمکه قادر در نته که اول کنجشک ضعیف بکر مار صعبی میکلدن بر حیله ایله انتقامین الوب مرادنه ایرمشدر ملک ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول

وزیر ایتدی امثال ده کلمشدر که ایکی کنجشک ضعیف بکر بر خانه سقفنده اشیانه طوتمشلردی واو قاتلرین فراغتله کیچوروب آب و دانه ایله قناعت ایتمشلردی بر زماندن صکره قدرت ربانی ایله بر نازنین بچه ارزانی سوروب مادر و پدر بر برکیدرلرکیدی و فرزندلرنه تحصیل قوت ایچون قوت طلب ایدرلر کیدی برکون مکر کنجشک نر بر طرفه کیتمشدی کلیجک کوردی که ماده اضطراب تمام اطراف آشیانه ده رقص ایدر و نعره صفیری عالمی طوتمش و زاری آتش تاثیری فلک اثیره یتمش ایتدی ای روح روان بو نه حرکتدر که ایدرسین و بو نه ترانه در که سویلرسین و بونک سببی نه در که کندوکی حلیکندو کی اوبیرسین جواب ویردی که

می جلد در سینه ام خاری که می یابرم ‖ در دل سوزان غمی دارم که آهی میکشم

بچه نازنینم که بودم غایب اولدم ایدی کوردم که بر مار مهیب ورافعی بانهیب کلوب بچه لره قصد ایتدی هر نه قدر که تضرع و زاری ایتدم وایتدم

اگرچه غالبی از دشمن ضعیف بترس ‖ که تیر آه بحر بر نشانه می اید

کار کر اولمیوب ایتدی سنک هوای آهک بنم اینده ل سیاسیمده اثر ایتمک متصور دکلدر بن ایتدم ملی اتا بوندن خوف ایتمزمی سین که بو فرزندلرک پدر و مادری انتقام کمرین میان ایدوب قادر

قادر اولدقلری قدر سنک هلاککه سعی ایدهلر مار قهقهه ایله ایتدی •

بیت

هر بیغی که او شیر رانی کند • ‖ ز شل تو بی عاجزی کی کند •

چون بن لطف وغفلة انوک منعنه قادر اولمدم • و هرچند که فریاد ایتدم فریاد رسی بولمدم

نظم

فریاد بسی کردم و فریاد رسی نیست ‖ گویا که درین گنبد دوار کسی نیست

اول ظالم خونخوار جمیع بچه لری یدی و آشیانه ده یاتدی اویودی • کنجشک نر بو خبر مصیبت اثری استماع ایدیجک حرمی وجودنه صاعقه آتش دوشدی و فرزندلرک سوز فراقیله یاندی طوتشدی بو اثناده صاحب خانه اشتغال چراغه مشغول ایدی روغنله آلوده فتیله یی یاقوب طوترکن کنجشک نر جمله الندن قاپدی کتوردی آشیانه سینه بردقدی صاحب خانه مبادا که آتش فتیله سقفه یتیشه و ضرر کلی لازم کله دیو بالای خانه یه چیقدی اطفای آتش ایچون آشیانه بالاسندن کلنک ایله یقدی مار اوکندن شرر ناری واو سسندن آواز کلنک آهن منقاری احساس ایدیجک جانب مده واقع اولان سوراخدن باش چیقردوغی محلده سرینی مغزی که بر مشکل عقده ایدی ضرب کلنک ایله حل اولدی • بو مسلکک فایده سی بودر که مار کندو دشمنی خوار طوتوب اعتبار ایتمدوکی سببدن عاقبت سنک انتقامله سری خردی خرد اولدی و آشیانه کنجشکدن رخت وجودی کتوروب زهر هلاهل ایله مرده اولدی •

بیت

دشمن اگرچه خرد بود در طریق حزم ‖ اورا بزرگ دان و غم کار خویش خور

ملک ایتدی بو مهمی احسن وجه اوزره اتمام و خصم بد اندیشی اسهل طریقله انتقام • سنک برکت رای اصابت انجام • و میامن طبع حسن اهتمامک ثمره سی در • هر امرده که سنک تدبیرکی دستور العمل قیلیم نتیجه سی فوز و فلاح اولوب • هر املده که سنک حسن کفایت و یمن اهتمامکه اعتماد ایدم عاقبتی فوز و نجاح اولمشدر • هر پادشاه عاقل که زمام اماری بر وزیر کافی و بر ناصح کامل کف کفایتنه تفویض ایلیه هر کز دست نوایب انوک دامن اقبالنه ایرمیه • و پای حوادث انوک ساحت سیادتی پیرامننده دکزمیه • و تباشیر تدبیر اصابت پذیر ایله خورشید دولتی همیشه افق سعادتدن طالع و دایما فتح و ظفر چهره حال و مالنده ساطع نته که سنک حسن تدبیرکدن بکا واقع اولمشدر ‖ بیت

بهرچه روی نهم یا بهرچه رای کنم •

کفایت

مراست دست قوی چون تو دوست و یار منی
یا کنر بو هنر ایتمز می که مرتبه

ویار اعداده مجبوس و خلاف جنسله نیجه زمانلر نوس اولوب پسندن نه بر نادره صادر اولدی که سبب تعب و موجب تغیر اوله ونه بر فعل حادث اولدی که سوء ظننه باعث اولوب اثری سندن تغیر قیله کارشناس ایتدی ای ملک **مصرع** آن نبیز بد ولت همایون تو بود
جمیع حالاتده محاسن اخلاق و مکارم عادات ملکدن غیری یه اقتدار ایتمده ده صفات حمیده شاهی و خصال پسندیده شهنشاهی نه اقتباس ایتدم سه بنای کاره اساس و جمیع اموره معیار و مقیاس ایتدم • بحمد الله که ملکده عزم حزم • و فکر جزم • و شکوه شوکت و هیبت شجاعله مجتمع اولوب • دقایق مهمات • و حقایق مبهمات • مشکوة خاطر خطیر • و مرآت ضمیر منیره ملتبس دکلدر • و موضع تأنی و شتاب • و موقع نوازش و عتاب • و ذهن صواب آب جناب کامینه مشابه دکلدر • مرروز مصالح فردا و امروزی رای عالم افروزیله تدارک ایدوب و فور کیاستندن مر امرک فاتحه سندن خاتمه سنی فراست ایلر • و مر که کردن حالی جلیه تیقظ و انتباهدن خالی دکلو جانب حزم و احتیاطی رعایت • و ناموس عرض سلطنتی حمایت ایلر • مرکشی که بو مجلس پادشاهله مقام خصومتده مرک وبلاکی سزا رکمندله کندو جانبنه چکمش اولور • و نهال وجودین بوستان عدمده دیکوب تخم حیاتن کشت زار فناده اکمش اولور ۞ **قطعه**

خصم ترا زمانه بتعجیل میکشد ۞
از عرصهٔ وجود سوی حیز عدم
با چون تو بیسر انکه دم دشمنی زند
مشکل اکر امان دهدش مرک یکدم

ملک ایتدی سنک مدت غیبتکده نه طعام و شرابده حلاوت بولدم • ونه آرام و خوابدن راحت مشاهده قیلدم • حالا بحمد الله تعالی که ۞ **بیت**

افتاب دولت اولدی اوج عزتدن بدید
کوکب اقبال خصم اولدی سعادتدن بعید

وزیر ایتدی مر آینه کیمکه بر دشمن غدار و خصم قهارک دام مکرینه کرفتار اوله انلرن خلاص ولمینجه ظلمتی نوردن و روز روشنی شب دیجوردن فرق ایمیوب • آتشی آبدن و هوایی ترابدن تمییز ایلمز حکما بیورمشلردر که تا بیماره کمال صحت میسر اولمینه • طعام و شرابدن لذت بولمز • و حمال تا بار کرانی ظهرندن اندرمیه راحت اولمز • و عاشق تا دولت وصال معشوقه ایرمیه قرار قیلمز و مسا

ومسافر تا منزلنده منزوی اولمیه حضور و آسایش کورمز و مرد خایف تا دشمن مستولیدن ایمن اولمیه بر لحظه حضور و تعیش ایتمز • **بیت**

چون ز دشمن کسی فراغت یافت
جانب خوشدلی عنان بر تافت

ملک ایتدی رزم و بزمده • و عزم و حزمده الملرک پادشاهلک سیرت و سریرتنی نیجه کوردک وزیر ایتدی فراست و کیاستده غایت پست و معجب و متکبر و تن پرست کوردم نه اندیشه صوابدن نصیبی وار نه رای راست ونه فکر خطا و صواب نیدوکین اکلر تمام اتباع و اشیاعی دخی بو صفتده اوزره در الا اول وزیرکه بنی قتل ایتمک بابنده مبالغه قیلدی • ملک ایتدی انوک عقل و دانشنه دلیل و معرفت رای و رویتنه سبیل نه در • وزیر ایتدی اولا بنی قتل اوزره قراری و بو رایی اوزره ثبات و اصراری در • الحق اول تدبیر صایب و ملکه انوک رایله عمل واجب ایدی بر دخی بوکه جیز قولده واقع اولمدوغین بیلورکن مخدومنه جیز نصیحتده سعی بلیغین دریغ ایتمدی • و باب مناصحتده علی الخصوص ملوکه لایق اولان آدابی رعایتده هیچ دقیقه مهمل قومدی ملک ایتدی آداب مناصحت ملوک • نظم کلامده طریق مدارایه سلوک در • و جانب خشونت و عنفدن جانب ملایمت و ملاطفته مایل اولمقدر • و مخدومنک تبجیل و تعظیمی بابنده شرایط رعایتی تقدیم ایدوب بی سکام الحاح و ابرامه جرأت و اقدام ایتمکدر • اکر انوک قولنده یا فعلنده زلل و خلل مشاهده قیلنسه انی تصریح ایتمیوب تعریضات و حکایات و امثال و نظریله تنبیه ایتمکدر • شویله که البته تصریحه احتیاج واقع اوله طرز کلامی مقتضای مقام اوزره طرح ایدوب عبارات شیرین و استعارات رنکین ایله ادا ایلمکدر • اوصاف مذکور وزیر مزبورک حسب حالی ایدی • و کردن اقوال و افعال حلیهٔ خصال مذکوره ایله حالی ایدی • بر کون کوردم که جواد کلامه میدان اقدامده بر مرتبه ده عنان ویردی که ملکه ایتدی جهاندارلیق بر مرتبهٔ رفیع و منزلهٔ منیع در که پای آرزو و جد و جهدله اول پایه یه واصل اولمق میسر دکلدر • و مساعدت سعادت و معاضدت طالع و دولتدن غیریله بو درجه حاصل اولمق متصور دکل • چون علی سبیل الاتفاق بو صورت وجوده کلوب بو شغله استحقاق میسر اوله • انوک قدرنی بلوب ضبط قواعد • و حفظ مراسمنده مبالغه قیلوب آیین عدل و طریق انصافی که معظم شرایط سلطنتدر کما ینبغی رعایت ایتمک واجبدر **رباعیه**

ای اکه ملک یافتی دست رسی ۝ دولت طلبی کم طلب آزار کسی
صد تیغ سیاست آن خرابی نکند ۝ کاز زده محنتی برآرد نفسی

صواب بودر که ملک کامیاب معظمات اموری چشم حقارتله منظور قلمیه وسوانح مصالح جمهورده بصر بصیرتی پردهٔ غفلتله مستور ایلمیه که ثبات سلطنت وبقای مملکت بودرت نسنه نک وجودنه منوط و مربوط در. بری حزم کامل درکه چهرهٔ حال وتمثال آینهٔ استقبالده انوکله معاینه اولنور. وبری عزم بی مَیلدر که حصول امهات مهماته وصول انوکله ممکن ومیسر اولور. بری دخی رأی صایبدر که حقی باطلدن وصوابی خطادن فرق ایده. وبری دخی شمشیر تیزدر که برق جهان سوز کبی کشتی عمر مخالفی سیلاب آتشه غرق

اندر ٭ ٭ بیت ٭ درباغ ملک سبز نگردد نهال عدل ٭
گرآب خور نباشدش از چشمهٔ سار تیغ ٭ بو کلماتدن بر کلمه قالمدی که

سویلمیه. اما شاه وسپاهدن بر فرد انوک سوزینه التفات ایلمدی. ونصیحتی سمع قبولله براحد دکلمدی تا حمله سی زیر وزبر اولوب خانه واشیانه لری خاک برابر اولدی نه انلر انوک عقل وکیاستندن فایده مند اولدی ودکمزونک فکر وکفایتی کارکر اولوب شرطهٔ تدبیرله اول ورطه دن خلاص بولدی. بوصورتده سرّ لارأی لمن لایطاع کون کبی ظاهر وهویدا اولدی نظم

جسان رای انکس نماید صواب ۝ که از گفته وی کنند اجتناب
چنین گفت دانا که تدبیر راست ۝ قبول کسی کر نیفتد خطاست

بو بابده مرقوم اولان امثال وافسانه دن معلوم اولور که دشمنک مصاید مکر ومکاید غدرندن احتیاط واحتراز واجبدر. وخصم هرچند تواضع وتضرع کوسترسه اعتقاد واعتماد ایتمک کرک لازمدر که بر زاغ بی پر وبال بو عجز حالله بو قدر دشمن انبوه. وکروه پرشکوهی بر حیله ایله پایمال ایتدی. بونک سببی بوملرک رکاکت رای وسماجت فهم وفرط حمق وقلت خردیدر. وآل اولی بی خردلر فکر عواقبدن فی الجمله بهره مند اولمه لردر. اول زاغ سرکرم اراده ایرمزدی. وچهرهٔ عروس ظفری دوشنده ده کورمزدی. خردمنده واجبدر که بو بابده دیدهٔ عبرتله نظر ایدوب بو جواهر نصایحی آویزهٔ کوش هوش ایده. وچندانکه عدودن مهر ومحبت لافن وصدق مودت کزافن ایشیده. جایز دکلدر که انوک مسکنت وزورینه مغرور اولوب. انوک مقتضاسی اوزره ایش ایده وز

ایش ایده وز. قطعه

صاحب عقلش نشمارد بدوست		دشمن اکر لاف مودت زند.
کرچه بصورت بدر آید زپوست.		مار همانست بسیرت که هست.

بو حکایتدن بو دخی معلوم اولور که بازار دنیاده کسب یار خالص وسوادار مخلص دن نفع معامله وسودمند تجارت میسر اولمش که کار شناسنک امداد وعنایتیله زاغلر کرداب آفت ومخافتدن. ساحل امن وسلامته یتشدیلر. اکر توفیق رفیق اولوب برکمسنه کندونک صدیق صادق ویار موافقنی عزیز دوتسه واعدای بد بدر ایک کمین کیدندن امین اولمیوب همیشه احتراز واندیشه اوزره اولوب حزم واحتیاطی کندویه پیشه ایتسه عاقبت دنیاده دست آرزو ایله میوه مرادینی دیره. ودیدهٔ عشرتله چهرهٔ عروس مطلوبنی کنارنده کوره. ٭ بیت

با یار نکوخواه بعشرت بنشین		وز دشمن بد دامن صحبت درچین

رأی داب شلیم ایتدی کلام حکیمدن معلوم اولدی که اول کمسنه لرکه داستانی که کرد دشمندن حذر ایدوب انوک قولنه اعتقاد ومسکنتنه اعتماد ایمیوب کندولرن خصمک مضیق زرق ومکرندن وابیب کید وغدرندن حسن تدبیر وحیله ایله خلاص ایتدیلر. حالا برهمن بزرکواردن ملتمسدر که بیان بیوره اول طایفه مشلین کیم برامرک کسبنه سعی بلیغ ایدوب مطلوبه واصل اولدقدنصکره غفلت سببیله انی ضایع قیلدیلر برهمن همان حقهٔ دهانی اجوبه وجواهر مدح وثنایی خاک پای رایه صبحوب ایتدی قطعه

اختران از آسمان از طلعت نیک اختری		ای مبارک پی شهنشاهی که حاصل میکند
بر همان بومی که تو ظل همایون کستری		مورث دولت شود چون سایهٔ فر همای
آفرین باد آفرین کر هرچه کویم برتری		من چه کویم در کمال کبریای حضرتت

خاطر عاطر شاهنشاهی که مورد فیوض نامتناهیدر. مخفی اولمیه که برامرک کسبی هر ندکلو صعب اولورسه بعد الحصول انی محافظه اتمه دن آساندر. زیرا که نیجه امور اولورکه اتفاق طالع ومساعدت سعادت وامداد بخت له بی آفت کد وزحمت جد وجهد محصل اولور. اما انی مرعی وتدبیر اصابت پذیر الیه مضبوط و

مستحکم قیلمق متصور اولمز هر کیمسه که پیرایهٔ حزم و احتیاطدن عاطل اولسه و میدان رأی صائب
و مضمار فکر عاقبتده راجل اولسه حاصل سعیی هبا منثورا اولوب عن قریب منزل اولنه نازل اوله
سرباری که کندویه ملامت ایلسه فایده قیلمیه و کف دستنده حیف و ندامتدن غیری نسنه قالمیه
نته که پلنک پشته بی رنج کد و بی جد و جهد پوزینه کبی بر صافی قلب و صادق عهد دوست
الله کردی اما غایت غباوت و نهایت حماقتدن قدرین بلمیوب الدن چیقردی بعده اکا
چاره میسر اولمدی و زخم حمق و حرق حرقی مرهم ندامتله التیام بولمدی رای استفسار
ایتدی که نیجه اولمشدر اول **حکایت** برهمن ایتدی اخبارده کلمشدر که جزایر بحر
اخضرده بر جزیره ده که روی زمینده نظیری یوغیدی • انده پوزینه لر غایت چوغیدی • بر پادشاه لری
واریدی که نامی کاردان ایدی • مهابت کامل و سیاست شامله زمین و زمان امر و امانده ایدی
مسامع جهانیان صیت و صدای عدل و احسانیله طولمشدی • و سکان دیار دریابار طوطی وار
شکر شکر مواهب بیکرانیله رطب اللسان اولمشدی • **بیت**

پستم رازبان عدل را شود ازو … خدا راضی و خلق خشنود ازو

مدت متمادی سرور و حضور ایله کامران و کامکار روزکار کچوروب آخر بحکم **مصرع**
و آی نعیم لا یکدره الدهر • ربیع شبابی خریف هرمه مبدل اولوب آثار ضعف و فتور
اعضا و اجزاسنده ظهور ایتدی کوزنده نور و کوکلنده سرور قلمدی کتدی • و درخت قوتی که ثمرهٔ
امنیت ایدی تف سموم ضعف هرمله قورمغه یوز طوتدی • چراغ طربی تندباد نکبتله منطفی و بساط
نشاطی هجوم هموم و غموم ایله منطوی اولدی • **مثنوی**

الندن چیقدی چون نقد جوانی … ایا علن الدی ضعف و ناتوانی
خزان وقتی در هنگام پیری … اولم وقتی صوکنده زمهریری

نشیمهٔ روزکار ستمکار • و شیوهٔ چرخ غدار ناپایدار • بویله درکه هر کلشن شباب کلخن بیله مبدل
اولوب هر مشرب دولت خس و خاشاک نکبتله مکدر اوله بی محنت خزان راحت بهاری کم کوردی •
و بی خار آزار غنچهٔ مراده کم ایردی • و بی جرعهٔ جفا پیالهٔ صفایی کم سوردی • **مثنوی**

چرخ کردون که دون پرور در • … نجه بی سر فتنه سپرور در • ای

ای نیجه اهل جاهی جامه اتر • … ای نیجه شاهی بنده کیبی صتر
نیجه زیبا غزاله ال ایتدی • … کرک خون خواره پایمال ایتدی •

بو پیر زال شوهرکش که دنیا نام • و فریبندهٔ خاص و عام در جوانان ابنای زمانه که فی الحقیقه
اطفال بازیچه لعبت خانهٔ جهاندر کندو سیمین نو عروس ایله پسندیده عرض ایدوب زینت ناپایدار
و زیور اعتبار ایله دل نظارکی مفتون • و کمند فریب و بند مکر ایله کردنکشان روزکاری ذلیل و
زبون ایدر • **بیت**

عالم فریب بازیچه است این متاع دهر … بی عقل مردمان که بدو مبتلا شدند
بونک برله که آرایش ظاهرین باده غرور شنیعکا

میدان غفلت قیلمشدر • نمایش باطنن مایهٔ حرص بازار تیره و شهوت قیلمشدر • عقدهٔ عقد
ازدواجنه کم منخرط اولدی که کام دلله اندن بر مراد اولدی • و قید و بند حباله وصالنه کم مرتبط
اولدی که میدان دنیاده مرادنه یتوب مراداتنه وصول بولدی • **بیت**

جمیله ایست عروس جهان ولی خوش باش … که این مخدره در عقد کس نمی آید

اطفال شهد و ما هذه الحیوة الدنیا اوکل حسن ظاهر و صورت دلفریبنه ناظر اولوب خبث باطن
و نقض عهد و دناءت طبع و وحشت تندخیرتندن غافللردر • **مثنوی**

راست چون ارقمست دولت دهر … نرم و رنکین و از درون پر زهر
در غرور شن تو اکر و درویش • … شاد همچون خیال کنج اندیش •

و مرد خردپرور که دیدهٔ دلی • الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها • کحل الجواهر ایله منوردر
انوک مزخرفات باطلنه مایل اولمز • و جاه جانسنه دوشوب کنج پر رنج و مال بی مالنه کوکل
ویرمز • و چون بازار دنیانک فسادنه و متاعنک آخرنده کسادنه مطلع اولور دولت
فانیدن ال چکوب مزرعهٔ دنیاده سعادت جاودانی تخمین اکر • **بیت**

هیچ نشان که دولت باقیت بر ده بار … کین باغ عمر کاه بهارست و که خزان

القصه کاردانک اثر ضعف قوتی و خبر تزلزل بنیتی چارسوی جهان و السنهٔ جهانیانده •
انتشار و اشتهار بولوب حشمت شاهی • و هیبت شاهنشاهی نه اندن نقصان فاحش
کلدی • و شکوه شوکت و سطوت سلطنته قصور تمام منطرق اولدی • **بیت**

دولت اکر دولت جمشیدی است — موی سپید ایت نومیدی است

بو اثناده اقربای ملکدن بر نهال بی همتاکه آثار دولت ناصیه‌سنده پیدا و علامت سعادت حرکات و سکناتنده هویدا ایدی نشو و نما بولدی چون ارکان دولت اوک شهریارلیق رتبته استحقاقین و جهانداریلق منصبنه استعدادین کوردیلر و تشیید بنیان سیاسته استقلالین و تمهید اسباب ریاسته استعلاسین مشاهده قیلدیلر ضمایرده اکا میل و محبت مقرر اولوب و قلوب سلک طاعت و انقیادنه مطاوعت قیلوب کمات لشکر و حماة کشور و انجاد و اجناد و بنده و آزاد لسان حال‌له بلکه زبان مقال‌له انتخاب ایدوب ایتدیلر مثنوی

جو باد صبا بر کلستان وزد — چمیدن درخت جوانرا سزد
بهاران که باد آورد بید مشک — بریزد درخت کهن برک خشک

بو جوان بی همال که بر نهال در که جویبار دیده‌ده نشو و نما بولمشدر و بر هلالدرکه برج شرف و سعادتده بدر تمام اولمشدر قامت خلقی خلعت خلافته ارزانی در و فرق دولتی سزاوار تاج سلطانی و خنصر سعادتی شایسته خاتم سلیمانی در اول دخی لطایف الحیل ایله حبل استمالت اعیان دولت و ذیل ملاطفت ارکان ملک و ملته تشبث ایدوب هر برینک حالنه لایق صله و خلعت ارزانی کوروب شانه مناسب مناصب و عده بیوردی و خواص و عوام بالتمام اقدام اقدام اوزره کلوب اول پیر فرتوتی ایالت ولایتدن اخراج و ازعاج ایدوب زمام احکام سلطنتی بی زحمت و کلفت اول جوانک قبضهٔ اقتدارینه تفویض قیلدیلر بیت

بکذشت ازین نوید سر تاج از آسمان — ایدا ازین نشاط تن تخت بر زمین
بیچاره کاردان چون لباس سلطنتدن

عاری اولوب اول عارضه تحمل آیده مبوب ناچار جلای وطن و ترک دیار اختیار ایتدی و ساحل دریاده بر جزیره‌ده که اشجار و اثماری بسیار و ثمار و انهاری بیشمار ایدی قرار طوتدی همیشه اول بیشه‌ده کوشه و توشه ایله کچنوردی و خشک و تر میوه‌لر ایله خرسند اولوب کندو کندویه تسلی ویروب ایدردی مصرع هرکه

هرکه قانع شد بخشک و تر شه بحر و بر است — بو منوال اوزره اول بیشه‌ده بیشه قناعتی پیش نهاد ایدوب توشهٔ ریاضتله منهاج طاعت و عبادته سالک اولدی و روز و شب غرور سلطنتله کچن اوقاتک تلافی سینه مشغول اولوب توبه و انابتله راه آخرت توشه‌سین دوزردی و بنای خانهٔ تعلقات دنیایی تیشهٔ عبادت و عبودیتله بوزردی متصل شب شبابدن آیینهٔ دله واقع اولان زنکاری صیقل انوار صبح مشیبله محو ایدردی و ما فاته تأسف و ما مضاته تلهف ایدوب و حال استقباله تنبه ایدوب بو بیتک مضمونیله نفسنه نصیحت ایچون دیر ایدی

از صبح پیری مبید مدام آخر دمی هشیار شو — خواب نکو نیست در وقت سحر بیدار شو

بر کون لب دریاده بر انجیر اغاجی اوزره که هر کاه کلوب انوک انجیرن یردی اتفاق بر دانه انجیر الندن خلاص اولوب ایدوشدی کوشش بو ژینه‌یه بم آوازی بر مقتضای اعجبنی طورینه بغایت خوش کلوب طبیعتنده اندن التذاذ و خاطرنده سرور و اهتزاز حاصل اولدی پس هر باری که برین یردی برین دریایه القا ایدردی و بو نغم و نغمه تنعم و تلذذ ایلردی مکر بر سنک پشت دریانک بر جانبندن سیاحت رسمنده اول جزیره‌یه کلوب بو درخت التنده ساکن اولمشدی بو نیتله که انده بر قاچ کون اقامت ایده چون شداید مسافرتدن آسوده اوله ینه مقام معهودینه مراجعت ایده القصه اول محلده سنک پشت درخت التنده میان ایده ایدی صویه دوشن انجیرلری نعمت و غنیمت بلوب رغبت تمام ایله اکل ایدردی بو رسمله بو زینه‌نی ضیافت ایدر تصور ایدوب بو شفقت و مروتی انوک حقنده واجب الشکر خیال ایلردی آخر خاطرنه بو معنی خطور ایتدی که بو شخص بی سابقهٔ معرفت بنم حقمده بو دکلو لطف و مروت روا کورمکه مقرر در که میانمزده روابط محبت موکد و مقدمات مصاحبت ممهد اولیجق ظهور لطف و احسان دخی زیاده اولیسر در فواید دنیویه‌دن قطع نظر بو مقوله کمسنه ایله مصاحبت که طینتنده مکارم اخلاق و محاسن اوصاف ایله سرشته و آیات مروت و فتوت صفحات حالاتنده نوشته در متفقات روزکاردندر هر آینه انوک صیقل صحبتیله زنکار ملال آیینهٔ دلدن محو ایتمک ممکندر و نور آفتاب هواسیله درونی غمام غمومدن صحو ایلمک واجبدر نته کم بیور مشلردر

دل که آیینه شاهست غباری دارد — از خدا میطلبم صحبت روشن رایی

پس عزم صحبت بوزینه جمع ایدوب نیلوفر کبی صودن باش چیقروب صدای نرم آواز ایدی
وریسم تهنیت معهودی ادا ایدوب قصد مصاحبتنه باعث اولان خاطره سی عرضه اغاز ایتدی
بوزینه انوک کلامندن اهتزاز تمام حاصل ایدوب جان و دلدن انوک صحبتنه مایل اولدی و ایدی
توفیر اصحاب و تکثیر احبابه رغبت و اختلاط یاران و ارتباط دوستانه میل و محبت خصایل
ستوده و صفات پسندیده در و هر کیمسه نک که بر رفیق شفیقی و انیس صدیقی واردر
اکی جهانده دخی سرفراز و کامکاردر

مردرا دوستان صاحب دل ... زیور دین و زینت دنیاست
نعمت دهر اگرچه بسیارست ... نعمتی بهتر از رفیق کجاست

سنک پشت ایتدی بکا سنک محبتنک هواسی و مصاحبتنک سوداسی و تمنّاسی وار ایدی اما
بلمزم که بو دولته بنده قابلیت وارمیدر بوزینه ایتدی ارباب حکمت باب مصاحبتده بر
میزان وضع ایتمشلردر و بیورمشلردر که اگرچه هیچ کمسنه بی صدیق اولمق لایق دکلدر اما
هر کمسنه دخی صداقته موافق دکلدر اما مصادقت ایدجک اوچ طایفه ایله ایتمک کرک
اول ارباب علم و عملا که انلرک مصاحبتیله سعادت دنیا و آخرت میسر اولور هم قوم لا
یشقی جلیسهم اکینجی اصحاب مکارم اخلاقله که دوستنک خطاسنی دامن اغماضله ستر
ایدوب باب نصیحتده سعی بلیغی دریغ ایلمزلر اوچنجی اول طایفه ایله که بی غرض و کم طمع
اولور اساس محبتی قواعد صدق و اخلاص اوزره اوره لر اوچ طایفه ایله دخی مصاحبتدن
احتراز ایتمک کرک بری ارباب فسق و فجوردر که انلرک مبلغ همتی منتهیات نفسه مقصوردر انلره
میل و محبت نه سبب راحت دنیا و نه موجب رحمت آخرتدر اکینجی اهل کذب و ارباب
خیانت که انلرله مصاحبت عذاب الیم و معاشرت بلای عظیم در سایرلره سندن کلام فتنه انکیز
نقل ایدوب سایردن سکا اخبار وحشت آمیز القا ایدرلر و دروغ بی فروغی صورت
حقده و حق صحیحی باطل صریح اکلادرلر اوچنجی اصحاب حمق و بلاهتدر که نه جر
منفعتده انلرک اقوالنه اعتماد جایزدر و نه دفع مضرتده افعاللرینه استناد لایق اکثر عین خیر
تصور ایتدکلری محض شر واقع اولور و مفید اعتقاد ایتدکلری منفر ضار ملاحظه قیلدقلری

بیت قیلدقلری نافع اولور ... از دوستی کسان جسان نفع بری
کو خیر ز شر نفع ز ضر نشناسد ... دشمن دانا به از نادان دوست

و بو کلامدن غرض بودر که بو مثل بو اولسه اولور که چون دشمن حیله کار حلیۀ دانش ایله آراسته اوله مکر عداوتی
کندویه شعار ایدوب فرصت بولمینجه نیش اورمز پس انوک حرکات و سکناتندن آثار انتقام
مشاهده ایدوب اثر زهر قصدنی تریاک تدارک ایله دفع ایتمک میسردر اما دوست که دولت
معرفتدن بی بهره اوله هرچند که قصد خیر و دفع شر ده و جلب نفع و سلب ضرره جد و
جهد ایده مفید اولمیوب غالب بودر که اول کمسنه انوک تدبیر خایب و رای غیر صایبی ایله
مضیق خطر و ورطۀ ضرره کرفتار اوله نته که اول بوزینۀ ناداننک دوستلغندن قریب ولدی
کرسته کشمیر که سفینۀ وجودی دریای خون بلا که غرق و کاروبار موجودی شعلۀ خنجر آبدار ایله
حرق اوله اکر اول دزد کا انوک دشمن دانا سی مهربان فریاد اتمسه اول بلانک تدارک دفعی امکان
پذیر اولمزیدی سنک پشت صوردی که نیجه اولمشدر اول حکایت
کاردان ایتدی روایت ایدرلر که ولایت کشمیرده بر رای جهان آرای و شاه کشور کشای
واریدی که خزانه سنک حمله جبال شامخه طاقت کتوره مزیدی و لشکرینک عددینه ارقام حساب
واوهام حسابداره مزیدی رایات سطوت سلطنتی ذروۀ افلاکه یتمشدی و آیات نصفت
و معدلتی صحیفۀ ادوار لیل و نهاره ثبت ایتمشدی مثنوی

زمانه تابع حکم روانی ... سلاطین خاک بوس آستانی
اورون داد و دین رسمنه بنیاد ... جهانی عدل ایله ایتمشدی آباد

بو رایک بر بوزینه سی واریدی که مواضع افاده و مواقع مخافتده اکا اعتماد ایدوب
انوک تربیتی ماینده عواطف خسروانه دن بر دقیقه نامرعی قومزدی بوزینه دخی غایت صدق و اخلاصدن
رایه محرمیتله اختصاص بولوب هر کیجه خنجر براق قطرۀ سیماب کبی الینده شمع کبی شاهک باشی اوجنده ایاغ
اوزره طوروب ستاره کبی صباحه دک کوزن یوممزدی و تا دبدبۀ ظهور نیر اکبر ایله غافلان خوابکاه
غرور پستر کسالتدن باش قالدرمینه خدمت حراستدن فراغت قیلمزدی اتفاق بر دزد عیار عاقل
شهر باندن اول ولایته کلمش ایدی بر کیجه کوکلنه بر شکار ایله کتورمک داعیه سی دوشوب تبدیل صورت

ایدوب عیارلر ایله محلات شهری گشت ایدرکن بر دزد غافل و جاهل دخی بو سودا ایله اطراف
شهری گزرکن مجانست مناسبتیله بر برنه راست گلدیلر دزد عوغیب مشورت طریقی ایله صوردی
که نه دیرسین قنقی محلّه یه گیده لم و کیمک خانه سینه نقب اوروب کیمک خزانه سینی نهب ایده لم دزد
نادان جواب ویردی که رئیس شهرک اصطبلنده بر فربه دراز گوش واردر که اکا تمام تعلقندن محافظه سنی
پاینده استحکام ایدوب ایلینی و ایاغنی آهنین زنجیرلر ایله قید و بند ایدوب حفظ و حراستی ایچون بهرام
کیوان نام ایکی غلام که بهرام آسمان و کیوان سبانک کوزلرینه کوسترمزلر نگهبان قومشدر
صلاح بودر که واره وز اول دراز گوشی الهوز و چارسو باشنده بر شیشه کرک دکانی واردر
اکا ده نقب اوروب لطیف شیشه لر و صافی قاروره لر چیقروب بر خروار اندن اجل
خرا وزره یوکلدوب گیده وز و آنی سرمایهٔ روزکار ایده وز دزد انوک بو کلامندن زیاده
تعجب ایدوب دیلدی که بو مجملک تفصیلنی تفحّص ایده بو اثناده ناگاه قرشودن بر امر من دیدار
عسس پیدا اولدی دزد آگاه لطف حیله ایله کندوی دیوار دیبنه پناه ایدوب عیّار
ابله بیچاره عسسه مرغ گبی قفسه گرفتار اولدی ● عسس صوردی که نه کشی سن قنده گیدرسن که
بو وقت بونده نه ایدرسن جواب ویردی که بن بر دزدم رئیس شهرک دراز گوشنی اوغورلامغه
عزم ایتدم ایدی و قصد ایلدم که فلان شیشه کرک دکانندن چوب بر خروار شیشه یوکلدوب اویه
الم گیدم و آنی سرمایهٔ روزکار و رأس المال بازار استظهار ایدم ● عسس مرد ظریف
ایدی استهزا طریقی ایله ایتدی احسنت دزد بویله کرکدر که بر دراز گوشک که بو کلو پاسبانی اوله
جانن گرداب بلایه آته و شیشه بر متاعدر که دسته سی بر پوله دکمز بازار جهانده نقد جانی بو مقوله
متاعه صاته ● مصرع ● بزر تخریده جانا ازان قدرش نمیدانی ● بو مخاطره لره
ارتکاب خزانه ایچون اولسه باری عقلا قتنده معذور اولسک اولوردی ●

بیت

گر کسی بار کشد بار نگاری باری	یار اگر باید گزیند چو تو یاری باری

بوفی دیدی و الینی محکم بغلدی و زندانه ایلتدی ● دزد عاقل دزد غافلک فعلندن عبرت الوب
متنبه و منتصح اولدی ● و کلمات عسسدن تجربه حاصل قلوب کندو کندویه ایتدی ● بو عسس بنم
دشمن دانا م ● و بو دزد بنم دوست نادانم ایمش که بنی ادراکلیله نی ورطهٔ هلاکه آته یازدی ● اگر بو دشمن

کار و ذخیره م

رای م

دشمن دانا اولمیه بنم امرم تمام اولوردی ● و بر خزانه ایچون عمرم آخر اولوب بشیشهٔ وجودم
سنگ دیوار ایله صنوردی ● حالا عقل دیدوکی گبی نقب خزانه یه قصد ایتمک صوب صوابه قریبدر
کرشاید که غرض اصلی و مقصود کلی یه دست رس میسر اوله ● پس آهسته آهسته رایک قصری التنه
واروب بنیاد قصری قازمغه و زر سودا اسبابیله سنگی پولاد ایله ازمکه باشلدی

بیت

اوروبن تیشه سنگه بی مدارا	خمیر و موم اولوردی سنگ خارا

صبوز عیار شب رو آفتاب دیوار دایرهٔ افقه نقب اورمامشدی که نقب دزد اتمامه ایرشدی
و اولا اول مقامدن که خوابگاه رای هندی باشین [illegible] چیقردی ● رایی کوردی تخت زرین
اوزره خوابه وارمش ● و اصناف ظرایف حوالی مسند شاهیده دوکلمش ● و انواع جواهر
زواهر حواشی بساط شاهنشاهی اوزره صاچلمش ● شمع کافوری مست باک یوزلو
محبوبلر عذاری گبی قزرمش کل کل اولمش ● و پروانهٔ سوخته عاشق آشفته کوکلی گبی نامرادلق
شعله سیله یانمش یاقلمش کل اولمش ●

بیت

پروانه و من گرچه دو سوزنده ام اما	من جان و جگر سوزم و او بال و پری را

اطرافه نظر ایتدی کوردی که بر بوزینه شاهک بالینی یاننده طورمش ● و بر خنجر آبدار النده طوتوب
بر تیغ ابدار او موزونه ورمش ● دیدهٔ احتیاط ایله چپ و راسته نظر ایدر ● بو حالی کورنجک
متحیر و متعجب اولدی ● و ایتدی بو پیسک بارک که اعلای درجهٔ رفعتی خراج پایه در پای
انبساطی بساط شهریاره نه لیاقتله ایرمشدر ● و بو تیغ ابدار که قرار ملک و ملتک اکا وابسته در
بو بی قرارک النه نه وجهله گیرمشدر دزد بو تفکر معجون ایله حیران و تحیر گرداننده سرگردان ایکن ناگاه
کوردی که بر نیچه مورچه سقف ایواندن سینهٔ رایه که آیینهٔ جهان آرادر دوشدی ● و خارشهای
ناتراشلرندن سینهٔ نازک رایه خراش ایرشدی ● رای دریای خوابه مستغرق ایکن دغدغهٔ پای
مورچه دن الینی سینه سنه اوردی بوزینه بو حالی کورنجک اطراف شاهی تجسس ایدوب کوردی که بر
فوج مورچه رایک سینه سی اوزره گزرلر ● بوزینه ده آتش غضب مشتعل اولوب ایتدی تحقیق
پاسبان وار ایکن که ستاره چشمی انجم ستاره گبی روی خوابی دوشنده کورمز ● مورچهٔ سیه
رنگک نه حدیدر که بنم مخدومه اویه ● ودخی اول گستاخ قدم شومین انوک آیینه سینه سی اوزره قو...

پس عرق حمیت جاسیلینی حرکته کلوب قهرندن قصد اتدی که الندهٔ اولان خنجر آبداری رنک
بیننه سینه اوره تا بو واسطه ایله مورچه لر خرمن جمعیتن صاوروب باد فنایه ویره دزد فریاد
اتدی که ای ناجوانمرد بی باک الک جک جهانی هلاک وجان جهانی آغشتهٔ خون وخاک اتدکدن
وفی الحال صچرییوب پوزینه النی محکم طوتدی ر ایک نعرهٔ دزد له شراب خواب باشندن کیدوب
حالی بو منوال اوزره کورنجک صوردی که سن کیمسن دزد ایتدی بن سنک دشمن داناکم بونده
طلب مال ایچون کلدم ایدی اکر بر لحظه دخی سنی محافظهده اهمال ایدیدم بو سنک مهربان
نادانک شبستانکی قافلهٔ مالامال ایدردی • رای کیفیت واقعه یه واقف اولوب سجدهٔ شکر اید
وایتدی بلی چون عنایت ربانی ممد اوله دزد پاسبان ودشمن مهربان اوله پس دزدی
نوازش ایدوب شرف تقرب ارزانی بیوردی و پوزینه یی زنجیره چکوب اصطبله کوندردی
دزد که شب رولک کمرن میاننده بند ایدوب خزینه امیدیله بر پادشاهک قصرینک دیوارینه
نقب اوروب خلوتنه کیردی خلعت دانش برنده وتاج معرفت سرنده اولدوغی اجلدن
زروهٔ دولته ایردی و پوزینه که محرم اسرار شهریار وخزینه دار رای جهان آرای ایدی
چون خار جهلله چهرهٔ عقلنی خراش اولوب پردهٔ غفلتله بصر بصیرتی مستور ایدی حرف محرمیت
صفحهٔ حالندن تراش اولوب دایرهٔ حرم حرمت تقربندن دور اولدی • بیت

خصم دانا که آفت جاندر •		یکدر اول دوستدن که ناداندر •

بو مثلدن بو فایده حاصل اولدی که مرد عاقل ابواب محبت ومودتی ابواب دانش ومعرفته
احمق کرکدر • وصحبت دوست جاهلدن فرسنج بفرسنج قچمق کرکدر دیمشلردر که بیت

عاقل دوست دشمندن بتردر •		عاقل دوستدن دشمن نه واردر •

سنک پشت چون بو حکایایی که فواید غایبه مشتمل ایدی استماع ایتدی ایتدی ای دریای
دانش وفضیلت کوش هوشمه کوهر شاهوار حکمتی کوشواره قیلدک حالیا دیلرم دوستلرک اوصافنی
اعلام ایدوب کلام جواهر انتظامکی کردن وساعد سامعه مه طوق ویاره قیلهسن • کاردان
ایتدی حکماء حکمت شعار بیورمشلردر که عالمده دعوای صداقتده اولان آدم اوچ قسمدر
بعضی غذا مشابهسنده در انلرسز زندکانی میسر اولمز • وشمع جماللرینک نور و فوری اولمسه

دعوای صداقت

اولمسه خانهٔ صحبت منور اولمز بیت		چراغ خانهٔ دل روی یار رست •
دل از مهر جهان روی بیکار رست •		بر طایفه دخی دوا مشابهسنده درکه احتیا

اکا احتیاج واقع اولور • بعض آخر دخی مرم مرض لسنده درکه ضرردن غیری اندن نفع متصور اولمز
بونلر مرایی لر ومنافقلردرکه ظاهرده سکا صدیق وصادق کبیدرلر اما باطنده مخالف ومنافقلردر •

نظم پیش تو از نور موافق ترند		وز پست از سایه منافق ترند •
کرم ولی از جکر افسرده تر		زنده ولی از دل خود مرده تر •

پس خردمنده لازمدر که بو طایفه دوست روی ودشمن خویلر مصاحبتندن اجتناب ایدهلر
واحباب خالص واصحاب مخلص جانبنه خدمت وشتاب ایدهلر • مصرع
زدشمن بکذر و در دوست زن دست
سنک پشت ایتدی فرط صداقته شرطلر
وجود بولور • وکمال خلوص نیجه اولور ونه طریقله معلوم اولور • پوزینه ایتدی اول کمسنه که بو التی
خصلتله آراسته اولوراونک مصادقتنده شایبهٔ قصور • ومحل لطفنده رایحهٔ فتور اولمیه اول
بودرکه دوستنک بر عیبنه مطلع اولسه اظهارنی جایز کورمیه • ایکنجی اکر بنر کورسه برینی اون کوره
اوچنجی دوستنه احسان ایدیه مقابلهسنده امتنان ایتمیه • دوردنجی دوستندن احسان کورسه
اکا نسیان روا کورمیه • بشنجی دوستندن خطا وزلت مشاهده ایتسه ذیل عفو وصفحله سترایلیه
التنجی اکر جرمنه اعتراف ایدوب اعتذار ایلیه شرف حسن قبول ارزانی کوستره • هرکیمسه که اوصاف
مزبوره ایله موسوم اولمیه • مطلقا صداقته لیاقتدن محروم • وبو مقوله کمسنه ایله صداقتک عاقبتی
ندامته مفضی وملامته مقتضی اوله • چون بو نوع احباب فی زماننا کمیابدر • لاجرم ارباب تجارب
دیمشلردر که صدیق صادق عنقا کبی لا امکاندر • ورفیق موافق کیمیا کبی لی امکاندر • بیت

همان عنقادر عنبر ار صادق •		جهانده کیمیا در یار صادق •

چون کاردانک کلامی بو مقامده تمام اولدی • سنک پشت ایتدی کمالم بودرکه بن دعوای اخلاصده
صافی دم وطریق صداقتده ثابت قدم یارلک آدابنده بر دقیقهده اهمال ودوستلق شرطلرنده
بر نکته یی اخلال احتمالی یوقدر • اکر بنی کمند مصاحبتکه بند اتمکله قبول ایدهسین • طوق منتک
تا قیامت کردنمه بند ایدهسین • شان کریمکدن بعید • وکرم عمیمکدن بدیع دکلدر • پوزینه تملق

ایدوب بالای درختدن اشغه اینوب کشف دخی دریادن طشره چیقوب بر برین کنار
و روابط محبتی محکم وقواعد مدتی استوار ایتدیلر • سم کربت غربت ساحهٔ دل بوزینه‌دن دور
وسم سنک پشت انوک صحبتیله مستظهر اولوب مسرور اولدی • هرکون انلرک میاننده •
طراوت نهال وداد واتحاد زیاده اولوردی • وکلشن مخالصت ومصاحبت رونق
ولطافت بولوردی بیکانه‌لک برمرتبه بیکانه‌لکه یتیدی که بوزینه‌نک خاطرندن هوای ملک
وسلطنت بالکلیه کیتدی • وسنک پشت فرزند وزن وخانه ومسکنن تمامت اونوتدی

بیت یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم • دولت صحبت آن مونس جان ما را بس •

پس چیلی زمان بونک اوزرینه کچدی • ومدت غیبت سنک پشت متمادی اولدی • جفتی انوک
فراقندن تمام مضطرب اولدی • وکانون درونک آتش اشتیاقی زیاده ملتهب اولدی • وهجران
جان کداز شعلهٔ خسرتیله خرمن صبرن یاقدی • وسیل سرشک فواره دیده‌سندن دامن دریایه
سیل بهار ومیاه انهار کبی اقدی مصرع
هجر داغیست که کر در جکر کوه نهند • سنک بر سینه زنان آید و فریاد کنان
آخر حکایت فراق وشکایت اشتیاقی ابنای جنسندن بری سیله درمیان ایدوب ایتدی

نظم رفت یار و آرزوی رویش در دل بماند	همچو سروم پای شوق قامتش در کل بماند •
از جمالش مشکل چون خواستم آسان شوم	رخ نهفت وقصهٔ ما همچنان مشکل بماند

بلمزم که اول غریق دریای غربت سفینه‌سین هنجه کرداب اغترابه صلدی • واول سالک
مسالک مهاجرتک پارهٔ دل آواره‌سی هنجه خلاب احلابه دوشدی قلدی • نولیدی اکر
طلوع صبح وصالیله ظلمت شام فراق مرتفع • وسوکاتماشای جمالیله شعلهٔ اتش اشتیاقی
منطفی اولیدی •

بیت	چه شود کان کل رعنا بچمن باز آید •
کر این جان ز من رفته بتن باز آید •	جون اول یار غمکی راندن بو انقباض

وانکساری مشاهده ایتدی ایتدی اکر بنم کستاخلیغمی معذور طوتوب بنی تعییب اتمزسک وبنم
کلامیمی غرضه حمل اتمیوب بنی تکذیب اتمزسک سنی انوک حالندن خبر • واشتدوکم کبی سبب مکث
وتوقفین حضورکده تقریر ایده‌ین • زن کشف ایتدی ای یار مهربان ومحرم اسرار نهان •

نهان سنک مزاج کلامک شایبهٔ مرض عرضدن معرادر • وپیام حقیقت انجامک عیب وریب
ووصمت تهمتدن مبرادر • هربار بر که سنک نقد قلبکی محک امتحانه اوردم معیارده اعتبار خالص
وتمام عیار بولدم • مقرردر که هرکه سندن صادر اوله تیر کبی راستدر • وخلعت صدق قامت
کلامکه بی کم وکاست در • محرمی ایتدیلر اشتدم که سنک شوهرکله بر بوزینه میاننده اتفاق رفاقت
مودت ووفاق مستحکم اولوب • دل وجانن انوک مهر ومحبتنه وقف • وعنان اختیارین انوک
میل ومودتنه صرف ایلمش • غنیمت صحبتن هیج بر نعمته مقابل اتمزمش ولذت ملاقات
واستماع مقالاتن عالمه ویرمزمش • سنک فراقک آتشنی انوک وصالی آبیله تسکین ایدرمش •
وسنک خیالکدن انوک جمالین نعم البدل عد ایلمش • ماده چونکه خبر غم پرور دی اشتدی بخار
سودای غیرت دماغنه چیقوب زبان حیرتیله ایتدی بیت

خون کشته از درد شم دلدار یار دیکران	ما رکنار از اشک پر او درکنار دیکران

ای روزکار جفاکار نه کناه اتدم که خرمن جمعیتمی صاعقهٔ تفرقه ایله یاقدک • وای چرخ ستمکار
نه جرم ایلدم که سیل غموم بنیاد خانهٔ حضوری یقدک یار مهربانمی که انیس خاطر پریشانم
ایدی جلیس اغیار ایتدک • وحریف ظریفمی که بساط عشرت وزره نقش مرادی انوک دیداری
نشاطیله کوررردم اغیار ایله یار اتدک • اول بیوفا کویا که لوح محبتندن مهر ووفا حرفین
اوقومامشدر • واول بیکانه وش صنکه آشنالیق دفترنده بخلهٔ بیا لیفه باشین قوماشدر

کیمسه‌نک یا رب نکار بیوفاسی اولمسون	بیوفالر خیلنک هیج مبتلاسی اولمسون •
آشنایه یاد اولورلر یادلرله آشنا •	کیمسه اول بیکانه وشلر آشناسی اولمسون •

همدمی ایتدی بعد نزول النوازل جزع بیهوده‌دن نه حاصل اوله • اولی بودر که مرارت
جاشنی حنظل فراقه برزمان صبر ایده‌سین • وبرتدبیر اصابت پذیر ایله بوکیری جبر ایده‌سین
پس مطالعهٔ داستان مکرودستانه که ایة ان کیدکن عظیم اندن کنایتدر مشغول اولدیلر
جندانکه مسمار فکر ایله بو کارک غورنه کیردیلر قعرنی ارادیلر هلاک بوزینه‌دن اولی اول رحمه
مرهم بولمدیلر • واول یاره‌یه انوک قتلندن غیری جاره‌یه قادر اولمدیلر • پس عجابند

سنک بوزینه
قصه‌سی
تولیکی

سوزه

ان کیدکن عظیم

صندوق حیله سی اچدیلر و متاع فکرلرین دوکدیلر صچدیلر • آخر الامر رای لری بونکا وزرنه منجر اولدی
که ماده تمارض ایدوب دوشکه دوشدی یاتدی و سنک پشته برکسنه کوندردیلر • واروب جمیکه

حالندن خبروب ایتدی • مثنوی

حرام اولسون سنک وارسه ملالک •	یاتور صاحب فراش اولدی حلالک
بلنمز حالی نولیسر انجام •	وجودین قیلمش آلام و اسقام •
ایشی اول خسته نک اللهه قلمش •	الندن نسنه کلمز آه قلمش •
	سنک پشت زوجه سنک خسته لیغی خبرین •

استماع ایدیجک یوزینه دن استیذان اتدی که اونه واره خسته سین کوروب • اهل و فرزندلرله
عهد ملاقاتی مجدد قیله • یوزینه ایتدی ای یار غمکسار الدن نه کلور وار اما عن قریب الحال
ینه تشریف وصال ارزانی بیوره سین و بن غریبی بو جینه کوشه سنده تنها و بی کس قومیه سین نیتی خود
اندوه فراق بر لحظه تنها قومز • و درد هجران بر زمان حضورمدن ایرلمز • و کوزم یاشی بر بولداشدر

که نظرمدن بردم ایرلمز بیت

کم بیله طورر بیله یتور بیله دوکر یاش •	دنیاده بکا اولمیه کوزم کبی بولداش
	سنک پشت ایتدی ای رفیق مهربان و ای

راحت روح و روان • بو مهاجرت بکا بی اختیار واقع اولدی و بو مسافرت بکا ضروری لازم
کلدی • و الا طوع و رغبتله هرکز سنک صحبتکی قویوب کیده میدم • و طبیب خاطر ایله بردم حضرتکدن

عیبت اختیار ایده میدم • بیت

نخواهد هیچ موجودی که جان از تن جدا باشد	ز دیدار تو مهجوری ضرورت می شود ورنه
	پس کام و ناکام یوزینه وداع ایدوب

مقام جانبنه متوجه اولدی مصرع دیوب بو سوزلری بدرود قیلدی
کوزندن قنلو یاشین رود قیلدی • چون وطن مألوف مقدم کشف ایله زیب و
شرف بولدی اقربا و احبا مجتمع اولوب • صدای خیر مقدم و مرحبای عیوقه یتوردیلر •
و مسافری تعظیم و تکریم ایله خانه سینه کتوردیلر • سنک پشت ایچرو کردی عورتن کوردی که صاحب
فراش اولمش • و تف و تاب عارضه دن کل باغ عارضی صولمش • بیت

تاب تب کلرخلرجی رنکینی نسرین المش •	خسته لیق سیمین تنن ضعف ایله زرین المش •

سنبل لری برک نسرین اوزره ساچلمش • کلزار رخسارنده ارغواندن بدل زعفران

اچلمش اول سهی قد لاله خد باغ ارمدن تازه روی
ناله دن صون نال اولمش مویه دن کویا که موی هرچند که تحفه تحیت عرض
ایلیوب حالندن خاطرندن سؤال اتدی مقابله ده مریضه دن بر جواب صادر اولمدی و هر بار که
طرح تلطف و فتح کلامه اقدام ایلدی شرف اعتبار و التفات بولمدی نه تضرع و نیاز
معرض قبولده واقع اولدی و نه مقدمات تخلق و تملق نتیجه مراد ویردی

ای دل از کوی شه سرمایه درد و نیاز	کین متاع کاسد اینجا رو ز بازاری نیافت

پس اول بیچاره منه که مریضی تمارضه تحریض اتمشدی و کمال هوادارلغندن باشنی وجودنده
او توروب مکس رانلیغنه مشغول اولدی ایتدی ای خواهر مهربان

ای صحبتی بیماریاندن بکلمکدن دل کشت	ای کوزک او یخو یوزینی کورمکدن نهان

بیمار بیچون بجمله بر اغز سوز سویلمز • و مافی الضمیرین بن پریشان خاطره اظهار ایلمز اولدجی
درون دلدن درد له بر آه سرد ایتدی و ایتدی

درد سرم علاج مکن بعد ازین طبیب	دردیست درد عشق که درمان پذیر نیست

بر بیمار که نوید علاجدن ناامید • و بر خسته که احتمال صحت اندن صد مرحله بعید اوله بر آن
تنفسه نجه رخصت بوله • و نه قوت و سامانه بر کلمه یه قادر اوله • سنک پشت چون تو کلمات

رقت قلبله

درد آمیزی اشتدی سوز و کدازه آغاز ایدوب ایتدی آیا بونه دارو در که بو دیارده
بولنمیه • و نجه دوادر که جد و جهدله پیدا قیلنمیه • بو دردک درمانی نه در بکا خبر ویر که طلبنه
بحر و بری آیاغم التنه الم • و بو مرضک علاجی نه نسنه در بیور که قریب و بعید دمیم دارم
و آشنا و بیگانه دن صورم • هر قنده ایسه بولم • اگر ماهی کبی قعر دریایه طلمق لازم کلورسه
طلم • و اگر ماه کبی اوج سمایه چیقمق واجب اولورسه سردن قدم قیلوب نقد جان و دلی که خلاصه
آب و کلدر بو دوانک تحصیلی یولنه فدا قیلم

تنده جانم که یاره یه طپوکه — دلدن آنی فدا قیلم چونکه
کرایدم جانه باشمی ساکه دریغ — جانمه زخم تیر و باشمه تیغ

یار بیمار جواب ویردی که کتب اطباده منصوص و منصوص صدر که بو بر درد در که طایفه

مخصوصدر و بر مرضدر که انلرک ارحامنده حادث اولوب بوکا علاج دل بوزینه یه منحصردر
و بر آزار عضالدر که بو دارودن غیریله دوا محالدر سنک پشت ایتدی بو دارو قنده
بولنور و نه حیله ایله الهکیرور و نیجه تحصیل اولنور سمدم بیچاره که فن مکرده ماهر و فنون سحرده
ثانی سامری ایدی جواب ویردی که بزده بلورز که بو دارو الهکیرمک دشواردر
و بو دارونک عنقا کبی عالمده اسمی واردر جسمی یوق و اطلبی ایچون دعوت ایتمک بلکه یار
وفادارکی آخر وقتده کوره سین و آخرت حیتین حلال ایدوب وداع ایده سین حسرت
قیامته قالماسین دیو طلب اتدک بیچاره یه من بعد نه حلالیله مصاحبته مجالی وار و نه
دنیاده دخی صحت و عافیت احتمالی واردر

بجز خون شربتی درخورد درد خود نمی بینم
بجز غم راحتی در روزگار خود نمی بینم

سنک پشت بو درد آمیز و جان گداز کلماتدن گریبان صبری چاک ایدوب گریه یه آغاز قلدی
و سرباری که بو بابده دریای تفکره طالدی بوزینه نک قتلندن غیری چاره دن عاجز قلدی
ضروری بنیاد حقوقی تیشه عقوقله هدم ایدوب صدیق صادق و رفیق موافقنی قتله عزم
اتدی خردارجمند هرچند زبان پند و نصیحتله ایتدی ای جوانمرد بنیاد سوابق وداد و
اتحادی که سنکله بوزینه میاننده مشید اولمشدی برزن افسرده ایچون که نقش وفا
صفحه حالنده ناپیزده در دست غدرله ییقمق مروت بابنی سد ایدوب بیوفالیق بناسنی
یاپمقدر

حیف باشد که از برای زنی
پاره سازی بعذر پیر منی

نفس لوامه سی وسوسه ملامته آغاز ایدوب
ایتدی که حلیه وفادارک جانبنی که انتظام حال و قوام عیش اکا منوط در و حفظ نسل و
بقای نوع اکا موقوفدر نامرعی قومق و بر بیکانه نک حق حرمت محبتی که سنکله انوک میاننده
نه علاقه جنسیت و نه رابطه قرابت واردر طریق رعایتی قویوب محض ضلالته صالمقدر

حقوق صحبت دیرین و عهد یار قدیم
هزار باره به از خون دوستان خوردن

آخر الامر جانب زن غالب اولوب کشف ناخلفک فکری بونک اوزرینه مقرر اولدی که تیغ
غدرله کردن عهد و وفاسنی اوره و باد مکرله خرمن خلوص و صفاسنی صاوره بیچاره بیلمدی

بیلمدی که سمت مکر و صفت غدر نقش شقاوتدر که بدکردارلر پیشانی حالنده عیان اولور هر کیمسه که
صفت غدر و خیانتله موصوف اوله هیچ صاحبدل انوک صحبتنه مایل اولمز و اول کیمسه که
نقض عهد و بیوفالیق سمتیله موسوم اوله اهل حقیقت قتنده شرف اعتبار و درجه قبول بولمز

بیت صنم پیمانه گیبی کاسه سز
صنم پیمانی صادقیسک اگر

بلکه انلرکله مناسبت و مصاحبتی شانلرینه نقص و شین و انلرکله مرافقت و مصادقتدن
احترازی متکرینه فرض عین بلورلر

بیت

پیر پیمانه کش من که روانش خوش باد
گفت پرهیز کن از صحبت پیمان شکنان

سنکپشت اگرچه که بوزینه نک قتلنه عزم اتدی اما تا ثانی مسکننه کتورمینجه بو مراد حاصل اولمیه یغینه
جزم اتدی پس بو عزیمتله بوزینه جانبنه کتدی بوزینه نک انوک دیدارینه اشتیاقی حددن
تجاوز اتمشدی و کربت غربت و وحشت وحدتدن کار جاننه یتمشدی اول حالده که
نظری انک جمالنه راست کلدی غایت فرحدن نغمات نشاط انکیز ایله بو ترانه یه آغاز
ایتدی بیت

هزار شکر خدا را که چون تو دلداری
نمود روی بمن بعد از مدتی باری

و کشفنک حال و خاطرن صوردی
اولاد و احفادنک احوالین استکشاف اتدی کشف ایتدی ای انیس دل و مونس خاطر
بی غل و غش سنک درد مفارقتک درونمی بیرونمه شویله مستولی اولمشدی که انلرک
وصالندن و مشاهده جمالندن انشراح حاصل اولیدی یا اهل و عیالک الفتیله بو خاطر
محنت زده طرب و بهجت بولیدی هر ساعت که سنک تنهالکدن وحشتکی و اتباع و
اشیاعکدن انقطاع صحبتکی فکر ایدیدم و تخت و بخت و سلطنت و مملکتدن جدا اولوب
فرمان فرما و کامرانلقدن اتفاق افتادکه تحمل قلیدم عیشم بکا منغص اولوب مشرب مسرت
و صفوت حسرتیم مکدر اولوردی و اندوکم فعله ندامتنده و نفسمه دائم ملامتده ایدم
که ای بی مروت روامیدر که سن بونده صحن گلشنده مسند عیش اوزره اوتوروب حظوظ
نفسانیه دن هر نه استر ایسه سین و یار وفادارک خارستان غربتده خار و خارایی
بالین و بستر ایله

بیت

روا باشد اینجا چو گل نو شکفته

رفیق ترا خار در پای رفته	پس اول عزمه کلدم که کرم ایدوب نه قدر

زحمت ایله کلبهٔ احزانمه قدم رنجه بیوره سین ودعوته اجابتی که سنت سنیه در ذمت همتکه
واجب طوب دار و دیارمی دیدار مبارککله مشرف قله سین تا احفاد وانسابم سنک بکا
مبلغ محبتکی بیلهلر واحباب واصحابم مقدم همایونکله قدم مباهاتی فرق فرقدانه قویهلر
هم دل ایسنک وصالکله شاد اوله هم منزل ایسنک جمالکله زینت بوله

کوشهٔ کاشانه بر لحظه احسان ایله کل	کلبهٔ احزانمی تازه کلستان ایله کل

مقرردر که سنک شرف قدومکله بنم آفتاب قدرم ارتفاع بولور اما سنک ماه جاهکه نقصان
کلمز جه کم شود ز تو ای مه که بر منت کذر افتد
که تا بروزنت از روم آفتاب درافتد و اکابر واصاغر محله ومحکمه
نواحت ایمکله شان شریفکه شین وعار لاحق ومتطرق اولمز شعر

کنش کم نور اعظم پرتوی در	دمادم منزلی درویش اوی در
جهان محتاجکن کون پرتوینه	واررعار ایلمز درویش اوینه

ودخی دلرم که سنک تعظیم وتکریمک بابنده شرط مبالغه یی تقدیم ایدوب مایدهٔ ضیافتکی
نعم بی نهایتله وندما وظرفادن برجماعتله آراسته قیلم بو وسیله ایله شاید که حقوق مکارمکدن
بعضنی ادا ایده بلم بوزینه ایتدی بو تکلفاتدن فارغ اول جون عقد محبت ووداد
انتظام بوله وعقد مودت واتحاد استحکام پذیر اوله تکالیف خدمت وتکلف
مراسم ضیافت نه که دأب ارباب رسم وعادتدر مشقت زایده ومؤنت بی فایده
دیمشلردر شر الاخوان من تکلف له م تکلیف کر نباشد خوش حال می توان زیست
وبنم سکا محبتم که زیاده نعمت وغنیمت عد ایدرسین اول دکلو منت ایلمه که سنک مصاحبتک
ومصادقتکله بنم افتخار وابتهاجم وسنک مؤانست ومجالستکه بنم افتقار واحتیاجم
دخی زیاده در که بن وطن ومسکن وتخت وبخت وسلطنت ومملکت وخدم وحشم دن جدا
دوشوب کرداب غربت وعذاب وحشته مبتلا اولمشدم ایزد تبارک وتعالی
سنک میامن مصاحبتکله بنی مشرف قیلمسه بو محنت غربتده سنک موهبت محبتک ازالی بیوره

مطلب مرغوب

مهروم

بیورمسه بنی چنگال آزار روزکاردن کیم الابلوردی وزندان محنت هجراندن کیم خلاص قیلوردی
بیت در بن محنت سرای بوحشت آباد بدیدار توخوش باشیم ودلشاد
بو مقدمات موجبنجه سنک بنم بابمده لطفکه نهایت یوقدر وبنم سنک اوزرکده حقم ایسه
سنک بنم اوستمده حقک چوقدر وبو تقدیرجه بو تکلف ومؤنته محتاج دکلسین
علی الخصوص که باب محبتده حسن سیرت وخصوص سریرت تهیئهٔ اسباب ظاهردن مقدمدر
وتقدیم فایدهٔ معنوی ترتیب مادهٔ صوریدن اولی واهمدر بیت

بی تکلف دوست می باید که باشد زان دوست	
در میان رسم تکلف کر نباشد کو مباش	

سنک پشت ایتدی ای رفیق همدم وای صدیق محرم سنی عودتدن غرض وغایت میمان
رعایت لوازم ضیافت وعشرت تکلفات نعمت وشهرت دکلدر بلکه مراد جد الوف مبانیم
کیدوب شرف مواصلت دایمی میسر اولمقدر مصرع
بمیخواهم که یکدم بی تو باشم مصرع بوزینه ایتدی
در راه عشق مرحلهٔ قرب وبعد نیست احباب بیننده فرضا که بعد المشرقین اولسه
جون بری برینه صحت وسلامتلری خبری دایما واصل اوله وهر برینک خیال جمالیله جانبینه آرامش
روح حاصل اوله دوری صوری ومعنوی واقع اولمز هر برینک دیدهٔ خیالی بری برینک
وصال جمال بدیع المثالی مشاهده سندن فارغ وخالی قالمز بیت

قرب روحانی اکر هست میان من ودوست	جه تفاوت کند ار بعد مکانی باشد

بو بابده بو رباعی بعض اکابرک زادهٔ طبیعتیدر نظم

کر نقد نداریم وصالت در دست	در دیده مقیمست خیالت پیوست
در ظاهر اکر وصال جسمانی نیست	غم نیست جو اتصال روحانی هست

کشف بر دفعه دخی تنور تضرعی پرتاب وتیر نیازی جانب هدف مراده پرتاب ایلدی
عاقبت دم کرمی دل سنکینی بوزینه نک موم کبی نرم ایتدی سنک پشت ایتدی ای یار
بی ریا بو قدر ابرام نه لازم که طلب رضای احبا مذهب مودتده واجبن فوتده

اجابت ه

فرض واجب لادادر ودوستک دعوتنه واجب در٭ واشارتنه طاعت مناسب مصرع
از دوست یک اشارت وز ما بسر دویدن ٭ ولیکن بکا بو آبدن عبور متعذر٭
وسفینهٔ سینه ایله بو دریادن جزیره یه مرور غایت متعسر در٭ کشف ایتدی. نعم بیمه که پشتم
کشتی سیله بن سنی بو دریادن کیچورم٭ وبر ساعتده اول جزیره یه که منبع امن وراحت ومعدن
نعمت وغنیمت در ییورم٭ وبالجمله اول دیاری اولقدر مدح وترویج ایتدی که بوزینه نک
قلبی بالضروره اکا ترویج اتدی٭ وناکام توپسنلکین قویوب کام قبولله مقتضاسینه رام
اولوب زمام اختیارین النه ویردی٭ سنک پشت انی فی الحال پشتنه الوب جزیره جانبنه متوجه
اولوب سینه سین آبه ویردی جون میانهٔ دریایه یتشدی کشتی خاطری کرداب تشویشه دوشدی
وکندو کندویه اندیشه ایتدی بو عملک عاقبتی ندامت وملامته مفضی در٭ وبو املک آخری فضاحت وقباحته
مقتضی در٭ بو مقدمات غدرکه ترتیب ایدرسین بدنامی معتقدن غیری نه نتیجه ویرور٭ وبو تخم حیله
هرکه زمین سینه ده اکرسین دشمن کامی معتقدن غیری نه یمیش ثمر اولور٭ بیت

هرکه ز کلزار وفا رو بتافت٭		خار جفا سینهٔ او را شکافت٭

نسا ز ناقصات العقل ایچون عقل تام وادراک تمامله موسوم اولان یار وفادار مه که نادره روزکار
دندر مکر مکری درمیان وحدنک غدری درکمان ایتمک سمت اختیار وکل بلکه صفت اشرار در نظم

نه اولور عورتنک عقلی سوزی نه٭		ار اولدر اویمیه عورت سوزینه٭

وطلب رضای رحمن دن امتناع وسوای اغوای شیطانه اتباع٭ سبب نقصان وخسارت
بلکه موجب هلاک وبوار در٭ مصرع مکن مکن که نکو محضران چنین نکنند٭
پس کشف بو منوال اوزره میان آبده کندو کندویه خطاب عتاب وسؤال وجوابه مشغول
اولوب حرکات وسکناتندن آثار تردد ظاهر اولدی٭ بوزینه نک قلبنه انوک بو حالندن شبهه کلوب
صوردی موجب تفکره درکه تحیر ایله کیدرسین٭ بو خسته یم بار زحمتمه تحمل دشوار کلوب اول اجلدن
متردد ومتأمل ایدرسین٭ سنک پشت ایتدی بو سوزی نه دن سویلرسین٭ وبو شبهه یی نه دلیل
ایله تأویل ایدرسین٭ بوزینه جواب ویردی که حرکات وسکناتک نفسکله واقع اولان مناظره و
محاوره یه دلیل ظاهر وتغیر احوال وافعالک بواندکنک غرضبنده تحیر وتردد وکه برهان باهر در٭

باهر در٭ اما اکر کیفیت حالدن بنی آکاه ایدوب شرف اعلام ارزانی بیورهسین شاید که بنم دخی
معاونتیمله ورطهٔ حیرتدن خلاص اولوب ساحل سلامته وصول بوله سین سنک پشت ایتدی
راست سویلرسین اما باعث تفکر وتحیر بو تیمزمیکه مقدم همایونک کلبهٔ احزانمه اول وقتو
وبو دولتک بو کمینه یه ابتدا حصولی در مصرع این همه اول آثار جهان افروزیست
جماعتم معلول مکدرکه خسته وپسکسته در لابد مهمات خانه قصور وخللدن خالی اولمیه کرک
پس مراد اوزره وظایف دعوت ومراسم خدمت ضیافت مؤدی اولمیوب لاجرم
بو حالت موجب فضاحت وخجالت اولسه کرک ٭ ٭ مصرع
وکر کناه نه بخشند شرمساری هست
بوزینه ایتدی جون سنک بنم حقمده
صدق عقیدتنک کون کبی عیان٭ وصفای نیت٭ وخلوص طویتک مستغنی عن البیان در٭ اکر
تکلف بابنده توقف بیوررمک ورسوم وعادات عامه دن که باب ضیافتده انی
رعایت ایده کلمشلر در وازکلسک کمال وداد واتحاده اولی والیق ایدی وتمام خلاص

واختصاصه احری واوفق بیت		بیکانه را برسم تکلف کنند دوست
انجاکه دوستیست تکلف چه حاجتست		کشف جون بوزینه نک بو کلماتن اشتدی

غیرت ایدوب بر مقدار دخی کیتدی٭ ینه تردد تجربه طلوب٭ همان فکر اولینی تجدید٭ ومقتضای
ندامت وملامتی تمهید ایدوب کندو کندویه ایتدی٭ بر طایفه نک نقض عهد ونقض پیمانه حریص
ایدرلر٭ بن عین الیقین بیلورم که انلر دایرهٔ حسن عهددن دور در٭ واول آشنا روی بیکانه
خویلردن امید مهر وفا٭ وطمع صدق وصفا روش خرددن بغایت مهجور٭ مثنوی

بولار در ناقصات العقل والدین		طلشی صدق وصفا ایچی طولوکین٭
بولرده بو قدر صدق وصداقت٭		وفا اومق بولردن کی حماقت٭

پس انلرک اغواسیله٭ واول نادانلرک فتواسیله٭ بیوفالق ونامردلق جانبنه میل ایتمکه اصحاب
صدق وامانت رخصت ویرورلرمی٭ وارباب دین ودیانت بونی جایز کورورلرمی٭ سنک پشت
بو تفکر اثناسنده تحیر یدن ینه توقف اتدی٭ بوزینه نک سوء ظنی غالب اولوب ودرزمان تفکر
تجربه طلوب کندو کندویه ایتدی جون برشخصک قلبنه دوستدن وهم وشبهه جلجان ایده

حصن حصین تدبیره تحصن ایدوب ملاحظهٔ حال و مآلده طریق رفق و مدارایه سلوک ایتمک کرک
اول کمان یقینه مبدل اولورسه شرطهٔ تدبیر ایله کندوسین انوک ورطهٔ مکر و فریبندن قورتره
واکر کمانی خطا اولوب ان بعض الظن اثم قبیلندن اولورسه جانب حزم و احتیاطی رعایتدن
اکا زیان ایتشمز و عیب و نقصان لازم کلمز بیت

که کر یار ایسه اول ایمن اولورسین | و کلسه حیله پیشندن قورتلورسین

پس کشف آواز اتدی و ایتدی سبب نه درکه سرزمان شهسوار خیالک میدان فکرته
ات صلر و غواص همتک دمبدم دریای تحیر و تردده و حیرته طلر کشف ایتدی ای برادر
معذور دیبورکه ایلمک ناتوانلیغی و اولادمک اول سببدن پریشانلغی و بی سامانلغی بنی متحیر
و متفکر قلمشدر بوزینه ایتدی که سنک بو ضجرتکه که حادث اولمشدر حماقتک بی حضورلغی
باعث اولمشدر الحق راست دیمشلر درکه مصرع
خسته اولمق خوشتر در بیماره تیمارندن مصرع تن درستش مشمر انکو رنج بیماری کشید
حالیا لطف ایدوب اعلام ایله که بو مرضک علاجی نیه موقوفدر و دواسی ارباب حکمت
قتنده نه اسمله مشهور و معروفدر جون هر درد ایچون بر دوا معین و هر رنج ایچون قانون
حکمت ده بر شفا مبین در اطبای مسیحا دم و مبارک قدمه مراجعت قیلدم مزاج علیله
موافق نه علاج بیورلرسه تحصیلنه سعی ایدوب هر قنده السه ارایه لم بولالم سنک پشت
ایتدی اطبا قولنده اکا علاج بر دارویه محتاج ایمشکه اول اله کرمز و جکر کرم و اکسیر
اعظم کبی کمسه اندن نشان ویرمز بوزینه ایتدی نیجه ادویه وار که عطارلر طبله سنده بولنمیه
و نه اصل عقاقیر اولا که عشابلر خریطه سنده الا کیرمیه عجبا انوک بکا اسم و رسمنی اعلام ایتسک
اولمزمی شاید که قنده اولدوغین بلم و تحصیلنه بر حیله ایله ظفر بولم کشف ساده دل کمال
بلاهتندن ایتدی بنی کرداب تفکره دوشورن دل بوزینه در جون راست بو سوز
کوش بوزینه یه ایرشدی میان آبده آتش اضطرابه دوشدی و رنبور بلا باشنه مور و ملخ کبی
اوشدی کلاه فلک باشنه طار کلدی روز روشن کوزینه تار اولدی اما قوت
عقلا کندوسین جمع ایدوب کوکلندن ایتدی ای نفس کوردکمی شامت حرص سنی نیجه ورطه

ورطهٔ سهمناکه اتدی و علت غفلت سنی نه اصل خطر عظیمه کرفتار اتدی اما نیجه ایتمک کرک
دام رزق خصمه اولا بن کرفتار اولمدم و کلام اهل نفاق کوش قبوله ایمان بن استماع قیلمدم
صاحب غرض لرک شست فریبندن تیر آفت ایمان بنم سینمه تیتمدی و بداندیش لرک نیش
خار تشویشی ایمان بنم قلبمی ریش اتمدی ان هذا لیس اول قاروره کسرت فی الاسلام
مصرع بسیار کس کر اتش این غصه سوختند حالیا حیله و مکردن غیری دستکیر
میسر دکلدر و تزویر و تلبیسدن غیری تدبیر متصور دکل اکر عیاذا بالله سنک پشت لر
جزیره سینه دوشیدم رشتهٔ کارم بر وجهله منعقد اولیدی که انامل فکر و تامل انوک
حلنده عاجز قلیدی اکر انده کندومی تسلیم ایتمیوب تجشم بر کوشه ده محبوس قلوب آجلقدن اولیدم
واکر اقدام ایدوب بو جانبه کیتمک دیلیم ضروری سفینهٔ سینه می دریایه صلوب غرق و هلاک اولیدم
جون بن کندو پیشه عاقبت آدمی قویوب بی اندیشه عاقبت زمام اختیارمی بر ناجنسک الینه
ویروب انوک جزیره سینی تماشا تمناسین ایتدم صد بار بونک کبی بلایه ارزانی و هزاران هزار

بوندن زیاده عنایه سزاوارم بیت | من دیوانه که زلف تو رها میکردم
هیچ لایق ترم از حلقهٔ زنجیر نبود | پس سنک پشته ایتدی اول مستوره

صالحه نک مرضندن وجه علاجی معلوم اولدی هیچ غم چکمه و زنهار خاطرکه دغدغه کلمسین
الکه که بزم عورتلرمزده بو نوع عارضه جوق واقع اولور و بز قلبلرمزی جیقروب ویرز قانندن
الجوب و اتندن ییدوررز فی الحال اول مرض انلردن زایل اولور و بزه اندن اصلا الم و ضرر
مترتب اولمز که سینمزدن قلبمزی جکوب جیقرمق و استدوکمز وقت ینه یرینه قومق
بزه غایت آساندر بزم طایفه یه سایر حیوانک خلافنجه فلکک جود ایله عدمی یکساندر جون
بزه بیدل زنده اولمق معتبر در بونده نه نقصان و مضایقه واردر که بو بزم قاتمزده
غایت محقردر علمای کبار و فضلای حکمت شعار بیورمشلردر که درت طایفه دن
درت نسنه طلب ایده لر دریغ ایتمک جایز دکلدر اولکی پادشاهلر که صلاح نفعلر ایچون
بر نسنه طلب ایده لر دریغ ایتمک کرک اکنجی فقرا که ابقاء خیرات و ادخار حسنات ایچون
حق اللهدن جزئی نسنه دیلیه بذل ایتمک کرک اوجونجی شاکردان قابل که کسب فضایله

غفلته

استعداد کامل حاصل قلمش اولدلر و انوک طلبنده اقدام اهتمام اوزره کلوب ساق سعی تشمیر قلدلر انره رهنمون اولوب باب تعلیم و تفهیمده شرط مبالغه یی تقدیم اتمک کرک دردنجی احباب صداقت انتسابک هر نسنه کم سبب فراغ خاطرلری اوله اکا دست رس میسر اولیجق دریغ ایمیوب اولابده مضایقه یه مجال ویرممک کرک

بیت

چیست نقد جان که نتوان کرد بر جانان نثار
دل چه باشد کان بهای دلبری نتوان فکند

اکر بو جانبه توجه ایتمدیکن اعلام ایدرمک قلبمی بله الوب کلوریدم که بنم قدممده سنک حقنکده صحبت کامل حاصل اولوب بکا دخی بو خدمت سببی ایله سنک جانبکدن منت عظیم واصل اولوردی بن خود قلبمی اولدکلوبچه صورم که اندن دور اولمق آرزو پسندن غیری نسنه خاطره خطور ایتمز زیرا که اطراف و جوانبی غم و اندوه ایله طوبطولودر بکا صحبت قلبدن صعب نسنه کلمز دیلرم که من بعد رشته تعلقی اندن قطع ایدم شاید بو وسیله ایله اندیشهٔ هجران اهل و عیالدن و تأسف حرمان ملک و مالدن خلاص بولم و اول دردمندی غموم جکرسوز و هموم جانکدازدن قورتروب شاد ایلم

بیت

یارب این یکقطره خون کو را همی خوانند دل
تا کی از بیداد هر رویان بیستم خواهد کشید

سنک پشت ایتدی ملک قنده در که بله الوب کتورمدک جواب ویردی که انده قودم کلدم بوزینه لرک رسم قدیمی در جون بر دوستی زیارته کیدرلر دیلیه لرکه اول کونی سرور و شادمانلق ایله آخر ایده لر. بروجهله که دست غم دامن صحبتلرینه ارشمیه. و دیدهٔ الم پیرامن عشرتلرینی کورمیه قلبلرینی بله الوب کتمزلرکه اول مجمع رنج و محنت در و منبع درد و مشقت هر حالده بر خیال ایله آیینهٔ عیشنی مغبر و هردم بر الم ایله مشرب حضوری منغص و مکدر ایدر اضطراب و انقلابی سببی ایله قلبله متقلب اولمشدر و نشء خواطر اولدوغی اجلدن خاطر نامیله اشتهار بولمشدر. برلحظه برلحظه بر اندیشه اوزره قراری یوقدر و بر ساعت اضطرابه اختیاری یوق

بیت

هردم بهوای دلربایی دکرست
هر لحظه زروی فکر رجایی دکرست

جون بن سنک زیارتی حرمک بینه احرام عزمی میانی جانه بند ایتدم و سنک و سکا متعلق اولان عزیزکه شرف دیداریله مشرف اولدقده نشاط کامل و فراغت شامل اولسون دیو قلبمی انده قودم کلدم حالیا عقل صحیح قتنده قبیح هر نیدرکه اول مستوره نک مرض اجنی

مزاجنی بلمم و مداوایه احتیاجی ایشدم دخی علاجنه قادر ایکن اندن دریغ ایدیم جون آب محبت و مروتده سن بنم صفای نیت و خلوص طویتمه مرتبه در بیلوب سین جایز درکه خود بیوره سین اما محقق و مقرردر که سنک اقربا و احبابک شو بلده ثابت اکر سکا بنم مساعدم بو قدر سوابق و لواحق وار ایکن و بنیاد داد و اتحاد میانمزده استوار ایکن بو محقرده مضایقه کوسترم و بر نسنه نک که وجودی بکا نسبت زاید اوله و سکا و متعلقاتکه اندن نفع کلی عاید اوله دخی سندن دریغ ایلیم پس مشرب مروت و مذهب فتوتده مناسب بلکه فرض و واجب در که بینه مقام معهوده رجوع ایده وز و قلبمی که انده قویوب کلمشدم بله مزجه الوب انره تحفه ایلیه وز و حسم نهی دنت وارلیه و حسم باب علاجده تقصیر و تهاون روا کورلمیه سنک پشت جون بوزینه دن بو کلماتی اشتدی نشاط تمام و انبساط مالاکلام ایله دونوب بینه جانبنه کیتدی و حصول مرام و وصول تمام الاعتقاد ایدوب شتاب ایله بوزینه کنار آبه ییتشدردی بوزینه کرداب بلادن خلاص اولنجق جهر یوب بر درخت اوستنه چیقدی و وظایف شکر کردکار و سپاس پروردکاره قیام ایدوب بر شاخسار اوزره قرار ایتدی سنک پشت بر زمان انتظاردن صکره آواز ایتدی که ای یار عزیز قنده سین که زمان فرصت شرف زوالده در و وقت رحلت صدد انقضا و انتقالده

رحمتی بنما که کار از حد کذشت
روی بنما که انتظار از حد کذشت

بوزینه کشفک بو کلامنه طنزکنان و خنده زنان ایتدی

یاد میدار کانچه بنمودی
در وفا نه خلاف آن بودی

بن مدت عمرمی شهریارلیق ایله کیجوردم و هزار بار روزکارک سرد و کرمنی و زشت و زیبانی کوردم هرچند که زمانه بندن احسانی استرداد ایتدی و سپهر بندن یوز دوندروب ویردوکنی بینه الدی و بنی منکوبلر زمره سندن قیلدی تا اول مرتبه ده دکلم که فواید تجربه دن محروم اولوب خیری و شری و نفعی و ضرری بلمیم و موضع وفاقی محل نفاقدن تشخیص و تمییز قلمیم بو سودادن فارغ اول بر دخی جوانمردلر مقامنده اولتورمه و حسن عهد دعواسین ایدوب

من بعد وفا و مروت لافن اوروه
مبر نام وفا در بزم خوبان

که بوی از وفاداری نداری | منز و معرفت دعوا ایدهنک وکرم

ومروت لافین اورانک عیاری وقت آزمایشده معلوم اولور ونقد محک امتحانده امتیاز بولور

خوش بود گر محک تجربه آید بمیان
تا سیه روی شود هر که در وغش باشد

سنک پشت فریاد ایدوب ایتدی که بو نه سوء ظندر که بنم حقمده ایدرسین ونه تهمتدر که بکا نسبت ایدرسین که حاشا سنک خلاف رضاک بنم ضمیریمه کلمش اوله ویا سنک بابکده قصد غدر وفکر مکر بر زمن خاطره دوران قیلمش اوله اکر بنی صد هزار سنک جفا ایله سنکسار ایتسک خاک آستانکدن یوز چورمک یوقدر واکر تیغ اعماض واعراض ایله سینمی صد چاک ایلسک خیال وصالک دامنی صالیویرمک یوق

بکا سنسز نه جان کرک نه جهان | تنده صحت اولورمی اولمسه جان
کوزومه نور سنسین دلومه سرور | کوزومی ایتمسون خدا بی نور

بوزینه ایتدی ای نادان بنی اول شیر نظیری می صنورسین که روباه اکا ایتدی اول خرک دل وکوشی یوغ ایدی سنک پشت ایتدی نیجه اولمشدر اول بوزینه ایتدی ایشالده کلمشدر که بر شیر رنج جربه مبتلا اولدی باوجود تب لازمی علت جربدن داء الثعلب اولوب جلدی باغت اولنمش دری وشکلی بوزی بوزتمش قری یه دوندی آخر خارش اندامدن بیچاره یه خار خار تمام عارض اولوب قوتی کوندن کونه ساقط اولدی وبرکت حرکتدن محروم اولوب نشاط شکاردن قالدی انوک درکاهنده بر روباه واردی که انوک هر لحظه فریسه سی کاسه لیسی ایدی وریزه خور لقمه وقراضه طعمه سی وبقیۀ طعامی وعطیۀ انعامی پرورده سی ایدی چون شیر صبر وشکاردن قالدی روباهک حالی خراب اولوب تاب اضطرابه دوشدی برکون ضیق عیش ودغدغۀ جوعدن شیره زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی ای ملک سباع سنک مرضک عارضه سی بو پیشه وحوشی جانبندن پیدا اولمشدر وضعف حالک واثر ملالک تمام خدامه بل جمیع خاص وعامه سرایت قیلمشدر برجان

برجان تو صد هزار جان میلرزد | وز بیم تکسرت جهان میلرزد

نیجون بو دااعضاانک معالجه سنده اهمال ایدرسین وبو دلخراشک مداواسنه التفات ایلمزسین اشتمدکمی که دیمشلردر اذالم
شیره نو کلمات
تاثیر ایدوب ناله واینن وآواز حزین ایله ایتدی

مرا خاریست در دل کان بسوزن بر نمی آید
دلم خون کشت واین خار از دل من بر نمی آید

ای روباه مدت متمادیدر که بن بو غصه دن قان یوتارین وعلت جربدن بن صلورین که نه تغب چکرین ضعفدن بدنم ناله دوندی موسنر بوتنم شاله دوندی بلمزم بو مرضه نه علاج دوا میسر در وبو درده نه دارو ایله شفا متصوردر مجلسده حاضر اولان اطبادن بری که فننده ماهر ایدی ایتدی بو علته کره کوش ودل خردن غیری برله علاج میسر کلدر اما بو مرضک زمان حدوثندن الی هذا الآن بو فکرده یم که بو مطلوب قنغی امتناعدن نه وجهله یوز کوستره وبو مراد نیجه حیله وتدبیر ایله اله کره روباه ایتدی اکر فرمان ملک شرف صدور بولورسه بن کمترین بندکان درکاه که کمر قصدی میان جانه چکوب قدم جد وجهدی طریق جست وجویه قویم امیدم بودر که یمن اقبال سلطانی وفر دولت خسروانی ایله انی اله کتورم وشاید مقصودی عن قریب ملک روزکارک کنارنده کورم شیر ایتدی ای روباه سن بونی ندن دیرسین وبو مدعایی نیجه برهان ایله اثبات ایدرسین روباه ایتدی ای ملک خاطرمه بو خطور ایدر که ملکه بو بیشه دن خروج مناسب کلدر زیرا که تن واندامدن موی که صورت وجانک آب رویی در دوکلمشدر وجمال صورت وشکوه هیبتی فی الجمله نقصان پذیر اولمشدر بو حالت اوزره نخچیر وشکار ایتمک وکندوسنی آشنا وبیکانه یه اظهار ایتمک حشمت شاهی ومهابت پادشاهی نقصان تمام موجبیدر پس بونی صلاح کوردم که مطلوبی کندو ایاغیله بو بیشه یه کتورم تا ملک سباع انی کندو الیله طوتوب کوکلی مرادنجه اندن تناول بیوره شیر ایتدی بو نیجه میسر در جواب ویردی که بو بیشه یه قریب بر چشمۀ غرب واردر که غزارت ماده
المر عجیبنه تحیر عمانی
ولطافت وصفاده
خجل المرزلال حیوانی پنت درصفا چون رخ نکارینیت

در لطافت چو جان شیرینست بر کار زر مرکون اول چشمه یه کلوب بر بویوک
وبارکش بر خری وار درکه اول چشمه حوالی سنده کاه اوتلر کاه یاتور کاه اویور مرجو درکه انی
بر حیله ایله بو بیشه یه کتورم اما ملک نذر ایلیون که چون دل کوش سه باقی سیله سایر وحوشک
خاطرن خوش ایله • شیر روباهک ملتمسین اجابته مقرون قیلوب شرط مزبوری نذر وعهد
ایتدی ومواثیق پیمان ایمان غلاظ وشداد ایله مؤکد ومشدد قیلدی • روباه دخی
نعمت مستوفی امیدیله سر چشمه جانبنه متوجه اولدی • چون خری ایراقدن کوردی مراسم تحیتی
یرینه کتوروب تملق وتبصبصه آغاز ایتدی • وملاطفت ایله مصاحبت ایدوب یانینه دوشوب

قنده کیدرسه بیله کیتدی • بیت	بشیرین زبانی ولطف وخوشی
توانی که پیلی بموئی کشی •	پس صوردی که ای یار سنی نیچون بویله رنجور

ودرار ونیچه زار ونزار کورورین خر ایتدی بو کار زنجا متصل ایش ایشلدر واغرولر
یوکلدر بو جمله ایله بیمار مده اهمال ایدر علفدن علف اولملی اولدم اول دانه جوه المز
وحرف عم باد قنایه وارملی اولدی اول برک کاه دکلو اعتبار قیلمز • مثنوی

بعمر خویش تیماری ندیدم	زکاه وجو همین نامی شنیدم
خورم هر روز خون در زیر این بار	همیشه خاک می لیسیم زدیوار
مکن عیبم اگر زار و نزارم •	که غیر از خاک وخون خوردن ندارم

روباه ایتدی ای سلیم دل لحمد الله که الک ایاغک وار • دقوت رفتار واقتدار فرار
قصورک یوق پس نه سببله بو محنتی اختیار ایدوب • ضعیف ونزار بودام بلایه کرفتار
اولورسین • خر جواب وردی که بنم بارکشلکله اشتهارم وار • هر قنده که وارم بنجا بار
مشقت چکمک درکار • بو مثلی سویلمشلردر • همسو حاک دکلمی درکه خری دوکنه دعوت ایتمشلر

بیت بنی تعظیم ایچون ندر صنمکز بو •	یه اودن حاجت اولمشدر به خود صو

با وجود که تنها بن بو بلایه مبتلا دکلم بلکه ابنای جنسیم جمله بو رنجه کرفتاردر • وزیر بار بلانک
ابنیس ناله زاردر • بیت	هرکس بقدر خویش کرفتار محنتیست
کسرا نداده اند برات مسلمی •	بو بابده چون زمان نقد افکاری عیار

عیار اعتباره وردم • آخر کار بونک اوزرینه قرار قیلدم که چون خمی نه دنیاده هر متقاعد
جام محنت ایچمک مقرردر • وجامه محنت کیمک مطرز محقق عمرم اولدقجه بو خانه ده ساکن اولوب
کار زرحد منشدن کنیم • وچون نهال عمردن برخوردار اولمق محالدر باری سالک عماری بربن

سارق مه

چکمیم • مثنوی	کشی سنکین کرک مانند کهسار •
کرکمز پیل کبی اولمق سبکسار •	روباه مکار ایتدی ای یار مثنوی
کیجوروب محنتله عمر جا غمین •	نه بکلرسین طوروب آخر بو جای غمین
نیچون ایتمایه سین میل علفزار	جکر پسین غم یوکین خروار خروار

بلمزمیسین که ان ارض الله واسعه عرصه زمینک زیاده وسعتی وار محنت زدکان

روزکار ایچون سرمایه کاردر قطعه	سفر کن چو جای تو ناخوش بود
گزین جای رفتن بدان ننگ نیست	وگر تنگ باشد ترا جایگاه
خدای جهان را جهان تنگ نیست	خر ایتدی چون سن شخصه هر قنده ایسه •

رزق مقسوم در واندن زیاده برحبه واصل اولمز • پس حرص طاسندن شداید سفر اختیار
عذاب وتعبدن غیری نه حاصل اولور قطعه

کلور نه اولدی مقدر فراخی وتنکی	کرسنه کو کلکی کیک طوت کرسنه دروله طار
کشی یه چونکه مقدر در نصیب ازل •	نه اکسلور ونه ارتر ایدرسه سعی هزار

توكل مه

روباه ایتدی بو کلام محل تأملدر • وبو خصلت صفت صدرنشینان مرتبه قناعتدر هر کیمسه
بو سرمایه میسر دکلدر • سنت حضرت باری جل ذکره بونک اوزرینه جاریدر که عالم اسبابده
هر نفسه بر وسیله ایله فتح الباب میسر اوله • ومسبب الاسباب هر شخصی کسب واکتساب
سببی ایله مرزوق قیله مصرع بکسب کوش که کاسب بود حبیب الله •
اکر جایز ایسه سنی بر مرغزاره التم که زمینی جوهریلر کلبه سی کبی انوار الوان ازهار له مزین
ومنور اوله • وهواسی عطر فروشلر طبله سی کبی نسیم عنبر وشمیم مشک ازفر ایله مطیب ومعطر اوله

مثنوی هواسی خوش فضاسی خوب ودلکش	چمن زاری شکوفه ایله منقش •
غباری توتیای چشم آهو •	کیاهی بهتر از رنگ وسمن بو •

بوندن سابق ابنای جنسکدن بری سنه دخی بو نصیحتی ایتمشدم • والحاح وابرام ایله اول مقام بهشت آیینه التتمشدم الآن اول عرصهٔ دلفریب ده حضور تمام ایله آرام وخرام ایدر • واول ریاض مرج سلامتده صحت وعافیتله کیجه وکوندز اوتلیوب اوکجوی کندوه حرام ایدر • القصه روباه مکار دم مکری پرکار واذکار افسانه وفسونی اول دلکوکزار اتدکی زمان تزویری تنور تدبیرده بشوردی وخرخام طمعک دیک حرصی کانون درونده قیندرمی طشدی • عاقبت زمام اختیارین روباه حیله کارک قبضهٔ اقتدارنه تسلیم اتدی وایتدی ای دلیل سبیل هدایت سنک اشارتکه که محض شفقت وفرط عنایتدن ناشیدر اطاعت عین سعادتدر • وفرمان واجب الاذعانکه که کمال مروت وکرمندن منبعث اولور مخالفت علامت شقاوتدر • هرنه بیورر سک فرمانکه جانله مطیع ومنقادم • ومن بعد سکا صدیق صادق الوداد • ورفیق خالص الاعتقادم

بیت

بن پسنی بریار صادق اکلرم • هرنه فرمان ایلسک فرمان برم

روباه پرتزویر انی بو تدبیر ایله شیر قتنه کتوردی • شیر خری کورجک اشتهاسندن آغزی صولندی صفراسی بولندی • وغایت شغف وشرهندن صبره مجالی اولمیوب استعجال الله اکا قصد اتدی • جون کمال ضعف ونزالدن • دندان وچنکالی ملال • و کلالدن خالی وکل ایدی • زخم بی رحمی اندام خرده کارکر اولمیوب • خر بیچاره بادل صدپاره پنجهٔ شیردن خلاص اولوب فجدی کتدی • روباه شیرک بو مرتبه ضعفین کورجک بو حاله بنه استعجال اتدوکنه بحضور اولوب زبان ملامت ایله ایتدی آیا بعد حیوان بلا فایده دن نه حاصل اولور • وبو مهده مجال فرصت باقی ایکن استعجال بیهوده نه فایده ویرور • حزم واحتیاط شرطی بو ایدی که بر مقدار کندوکی ضبط ایدیدک • ووقار وثبات بونی اقتضا ایدرزی که عنان تمکینی الدن قومیه یدک • تا آخر کار پشیمان اولمیه یدک •

مصرع

از پشیمانی چه سود آخر عنان از دست رفت • بو کلمات ضمیر شیرده زیاده تأثیر اتدی • اما کندو بله فکر اتدی که اکر بو امرده اهمال اتدم دیم تردد وتحیره منسوب اولورم • واکر خدعه نفس وغلبهٔ جوعه تمسک ایدم • ضعف خفت

خفت وشره مذموله موسوم اولم • واکر قوت ضعف وضعف قوتنه حواله قیلم • التزام عجز واعتراف ضعف لازم کلور • واعدای دولت ومدعیان مملکت کیفیت حالمه مطلع اولور لاجرم صواب بودر که روباهک بو سؤالنه عنف وخشونتله جواب ویرم • حضورمده انی بو نوع کلماتدن زجر ایدوب • من بعد بو مقوله جرأتدن منع ایدم • پس ایتدی ای روباه کمراه بو کستاخلیق سنک نه حدکدر • بلمزمی سین که ملوکدن هرنه صادر اولورسه رعیت اکا وقوف طلب اتمک طوریندن تعدیدر • والوک سرتن وسبین صوره کتمک املرک نه حدیدر •

نظم

رحمهم الله امراء عرفه • هرکه حد دین بلورا بر رشرفه •
فقیر لی بضاعت راجه کار اراین واه • توسر برخط فرمان نه جه کارا بن وآن داری
مرجاکر مفلوک • وقوف احوال ملوکه •

متحمل اولمز • واسرار واجب الاسرار سلاطین • رعایا ورساتین حوصلهٔ سینه صیغمز • لایحمل عطایاهم الا مطایاهم

مصرع

تیهوی بیچاره را حوصلهٔ باز نیست •

بو سؤالدن فارغ اقال وخری بنه کتورمکه بر حیله فکر ایله تا بو وسیله ایله سنک خلوص قلب و صفای باطنک بکا ظاهر اوله • وتربیت شاهانه • وعنایت خسروانه ایله مخصوص اولوب • اقران واشکالک میاننده آفتاب قدرک درجهٔ ارتفاع بوله • روباه بنه زمام حیله و توبرهٔ تزویری الینه الوب خر قتنه کلدی • وتملق تمامله رسم تحیت وسلامی یرینه کتوردی خر اندن اعراض اتدی • وانقباض صورتن کوستروب ایتدی •

بیت

جیغنت رنج بردن در حق چون تو یاری • کز راه بیوفایی خیر قصد جان بداری
ای مکار حیله کار اول بنی وعدهٔ لطف ووفایله نوازش اتدک • بعده بر شیر ستمکاری
بنجه سینه سفارش اتدک • مخلب ازاری بر له یرته یازدی بوسم
بر مسلمانه بونی کافرده اتمزدو سیم • روباه ایتدی ای ساده خاطر سن نه
توهم اتدک • وخیالکه نه کلدی که مجرد بو طلسمی کوروب • بر کنج بی رنجی قویوب کتدک هنوز شوکت خاری مشاهده ایتمدین تماشای کلزاردن کناره اتدک • اول کوردکک جسیم بر طلسم در که فلاسفهٔ سالفه بو مقامده تعبیه ایدوب • دواب انعامک انتظام حالی اچون رسم ایتمشلر

زیرا بو مرغزار درکه الوان ازهارله مشحون • وانواع اثماری حدّ و شماردن بیرون و
افزون در بو طلسم اولمیدی عالمده نه کلو جانوروار ایسه بو ارایه کلور کیدر • و بو بیشه ده ساکن
اولان وحوشه مضایقه و زور کیدر • حالیا بو بیشه که آب روان • و نعمت فراوان ایله مالی در
بو طلسم سببیله انواع سباع حیوانات مختلفة الطباعدن خالی در اتفاق بونلردن بعضی که احیانا
پنجلین بو مقامه کلوب اول شکل مهیب • و هیکل غریبی کوررلر • اول مرغزار حوالیسندن تحرز
بو بیشه نك الیسی فراغت و رفاهیتله روزکار کیچوروب برلر الجرلر خوش کیچرلر • و هر برمزدن
زیاده انسانیت و احسان قصد اندوکمزه بو طلسمك سترنی اعلان • و بو سیمانك حقیقتی که
سمان بر نمایشدر بیان ایده زر • تا بی ترس و هراس و بی منت و سپاس بو وسیله ایله بحکم
الدال علی الخیر کفاعله ثواب بی اندازه حاصل اولور •

مثنوی

گفت روبه آن طلسم و سحر بود • که ترا در چشم تیر ز نمود •
ورنه از تو من بتن مسکین ترم • که شب و روز اندرین جا میچرم
گرنه زان گونه طلسمی ساختی • هر شکم خواری بدینجا تاختی

بن اول وقت فکر اتدم ایدی که سکا تنبیه ایدیدم که اکر شیره شبیه بر شبح کوره سین •
زنهار وهم ایتمیه سین • فاشرف ملاقات که کمال شفقت و شعفمدن که خاطرمده
وار ایدی • حالیا چون اول صورت بی معنینك کنهنی بلدك • و حقیقت حاله مطلع اولدك
لازمدر که من بعد بو مقوله و همی خیالکه کتورمیه سین • و وسوسهٔ شیطانه اتمیه سین که

مصرع

فان الوهم شیطان رجیم

خاطرکه یول ویرمیه سین • والحاصل بو
اصل دمدمه لرله کوشش درازکوشی تحریك • و بو نوع تحیّل و تسویلله اول صافی دلی بنه بیشه جانبنه
تحریك اتدی • تا برکره دخی انوك افسانه سینه فریفته اولوب • زمام طمع خامنی شیرك ارنه چکدی •
روباه ایلرو واروب شیره خرك قدومی خبرین کتوروب ایتدی سونکل ای ملك

بیت

سو نکل ای ملك اخر که جشمك ایجره جان • قوان ای جان عالم که حیات جاودان کلدی

اما زنهار ملك مکان ندن دپرنیوب دایره تمکین و وقاردن چقمیوب • و خرانك حوالیسنه کلنجه
کره خاسره کبی تهور ایدوب استعجالله اکا حمله اتمیوب • تحمل ایلیوب تا اول وقت که قوتی

قوتی حرکت ایدوب کماله ایره • و فرصت ادنی و زحمت جزوی ایله کلفتله ال ویره بصلحتن
کوره سین و مرادکه ایره سین • ملك وحوش جواهر نصایح روباهی که سوادارینق جهنمدن
ناشی ایدی آویزهٔ کوش هوش ایدوب • طلسم بیجانکبی کوشه بیشه ده ابانغ اوزره طوردی
روباه خره ایتدی بر و کل تا بو طلسمك حقیقتنه ایره سین • که اندن احتمال حرکت و تصور
مضرت یوغدوکین کوره سن • خر دخی جرأت ایدوب اقدام ایله اطراف شیری
طواف ایدوب • اندن هیچ حرکت احساس اتمدی • آهسته آهسته انوکله الفت و
استیناس ایلدی • و بالکلیه انوك ضررندن احتمالین ویریوب فراغ خاطر ایله
اوتلمغه باشلدی • خر مسکین مدت مدید جوع البقره مبتلا ایکن حالیا خوان دعوت
و مائدهٔ نعمت بی زحمته دست رس بولیجق شولقدر اکله مشغول اولدی که تمام طویدی
جون ممتلی اولدی • علف زارك کنارنده طلسمه قریب یرده یاتدی اویودی • شیر حالت غفلتده
اکا فرصت بولوب فی الحال صیچرایوب شکمین یرتدی • روباهه ایتدی بن بعضلی کوزت
بن سر چشمه یه واروب غسل ایده یین • بعده دل و کوش خری که دوای علت کردر اکل ایده یم
که اطبا انوك استعمالنده اغتسال شرط ایتمشلردر • روباه سمعا و طاعه دیوب
و سمان شیر کتدوکی کبی خرك دل و کوشنی که الطف اعضاسیدی تمام طوتوب یدی
شیر لوازم اغتسالدن فارغ اولوب استعجالله کلیجك دوای مذکوردن عین و اثر کورمیوب
روباهه ایتدی بو ایکی عضو که بنم دردمه علاج و اصلاح مزاجم اکا محتاج ایدی نیجه اولدی
نره کتدی روباه ایتدی ملکك عمری جوق اولسون بو خرك دل و کوشی یوغدی بو دلیل ایله که
اکر دلی اولسه که محل تفکردر بنم مکریمله فریفته اولمزدی • و اکر کوشی اولسه که مقام سمعدر صولتك
ملکی مشاهده ایتدکدنصکره بنم افساده دروغمی استماع قیلمزدی • و حقّی باطلدن تمییز ایدوب
دم فتنه انکیزمله بو دام بلایه کندو ایاغیله کرفتار اولمزدی • بو تمثیلی اول اجلدن کتوردم
که فرضا اول روباه کبی زیرك و تیز هوش اولورسه بن درازکوش کبی بی دل و هوش دکلم
تا بسنك دقایق مکرك بلمیم • و دروغ بی فروغکه اعتقاد ایدوب شرایط حزم و احتیاطی رعایت
قیلمیم • بحمد الله که عین یقین ایله حقیقت حالی کوردم • و سنك مکرك غور ماف الضمیرکه ایردم

وجوق زحمت چکدم تا شرطهٔ تدبیرله کشتیٔ وجودم کرداب بلادن کنار سلامته یتیدی وجام
اغزومه کلمشکن سعادت مسالمت ایدوب ینه معاودت ایتدم • بیت

قتل این خسته بشمشیر تو تقدیر نبود • ورنه هیچ از دل بی رحم تو تقصیر نبود

من بعد بندن طمع وتوقع مصاحبت ایتمه وخیال مراجعت که احتمال محالدر خاطره
کتوره علی التحقیق بل وعین یقین ایله معلوم قیل که • قطعه

ماه اولورسک آسمانه یتمیم • سرو اولورسک بوستانه یتمیم
برکل اولسک بوستان سرده • کوز اوجیله کلستانه یتمیم

ششنک پیشت ایتدی راست سوزلرلی نیم بو بابده انکارم مرتبهٔ اقرارده دز واقعا
فلک بندن بروجهله منکسر ومؤثر اولمشدر که هیچ بر مرسم اعتذارله التیام بولمق نه قدر
ونقش غداری ورسم بدکرداری صفحهٔ حالمده شویله منتقش ومرتسم اولمشدر که هیچ آب
توبه واستغفارله استعفا ایله یولمق بو قدر الدن نه کلور بلورم که تجرع شراب ناکوار
ایلکی مصمم قیلمش سن وبنی شمشیر زهرآبدار اشتیاق ایله قتل ایلکی مقرر ایلمش سین نظم

لائقم ار باکشدم درخون نشست • تا جرا یاری جو تو دادم ز دست
همچو من هر کز نکشت خود که کرد • آنچه من کردم بدست خود که کرد
کر شود جاوید جانم عذر خواه • هیچ نیارد خواست عذر این کناه

بو نوحهٔ جان کدازی ایتدی وخجلت زده وشرمسار دوندی کندی • وباقی عمرنی محنت
مفارقتده کچوروب هرکاه که بو سرکذشتی تذکر ایدردی • کندو کندی سنه اعتراف ایدوب
زبان انصاف ایله دیرایدی • مثنوی

الکله بن سکا ایتدک نه چاره • که ای بد طالع وای بدپتیاره
وفا سرنامه یینی اکری یازدک • سو اغولینه اوبدک یولدن ازدک
حاشا که رسم لطف وطرق کرم نداشت • بر من جفا ز بخت من آمد نه وکرنه یار
بودر اول طایفه نک داستانی که بر دوستی

ایره ویار صدیق صادقی الله کیره بعده غایت غفلت وغباوتدن ضایع ایدوب
چاه ندامت جاویده دوشه • وهرباری که باشینی داشه وداشی باشه وره مفید اولمیه

نهایت م

اولمیه ودرسن جهد ایله بیک که سعی ایدوب اول ورطه دن نجات بولمیه عاقل جازم اولنه
لازم ولابدر که اکثر اوقاتده بو حکایاتی فرایاد ایدوب بو اشاراتی بنای کارنه عمیاد
ایلیه ودرس مطلوب که الله کیره کرکه حطام دنیوی دن اولسون کرکه یاران معنوی دن
انی معتبر وعزیز طوته زیرا اول نسنه که الدن کیده تمنا ایله ینه الکیرمز وفواتنه تأسف و
تلهف فایده ویرمز

مطلوب چون بدست بود محتشم شمار • وانرا ز کف مده که پشیمانی آورد
بسیار کس که کنج زر آسان بدست داد • وانکه ز رنج بی در می غصها خورد
از دست رفته باز نیاید بهیچ حال • چندانکه او فغان کند وجامها درد

حکیم ربانی چون بو داستانی تمام ایتدی رای عالم کیر برهمن روشن ضمیره تشریف خطاب
ارزانی بیوروب ایتدی • الا ای طبل باغ معانی
دلک اسرار غیبک ترجمانی • قدک سرو ریاض قدس حکمت
سوزکدن روح قدسی آله عبرت • معلوم اولدی اول طایفه نک داستانی

که مطلوبی سهولتله حاصل اولدقدنصکره محافظه سنده اهمال ایدوکی سببدن ضایع قیلیه
بعده کرداب ندامت وغرقاب ملامته دوشوب هرباری که طبطاب واضطراب ایلیه
مفید اولمیه واول ورطه دن شرط تدبیرله ساحل نجاته وصول بولمیه حالیا جناب
فضایل اکتسابدن ملتمس در که بیان بیوره اول طایفه نک داستانی که امضای عزیمتده
تعجیل ایدوب فواید تأمل وتحملدن غافل وکردن حالی فراید تأنی وتفکردن عاطل اوله
وانوک عاقبت کاری نیه منقضی اولوب خاتمت کرداری نیه نهایت بوله وتخم شتابی
مزرعهٔ دلده اکیجک نه بر ونهال استعجال زمین فعالده دیکیجک نه ثمر ویرر برهمن
بزرکوار جواهر زواهر دعا وثنایی طبق دهانه قویوب رای کامکارک خاک پایینه نثار ایتدی و
ایتدی • شهها نجمک کونی تابنده اولسون

بعدنا مطلب برهمن

سعادت در کهکده بنده اولسون — برکمسنه که بنای کاری صبر و ثبات اوزره

اورمیه واساس مهمنی مسمار سکون و وقار ایله استوار قلمیه عواقب احوالی ندامته مفضی اوله افضل خصال حمیده که قدرت یزدانی خلعت انسانی انونکله آراسته قلوب عالمیان اوزره انوک برکتیله رتبت تکریم ارزانی بیورمشدر صفت ثبات و قرار و فضیلت

حلم و وقاردر — برد باری خزینه خرد است

هرکرا حلم نیست دیو و دست — حلم نمک مایده اخلاقدر دیدکلرینه

نکته بودرکه حلمی طلب ایلیک ملح اولور یعنی فرضا که برکمسنه تحصیل اجناس فضایلیله بینی نوعندن ممتاز اولسه و تقدیم اصناف فضایلیله فواضل ایله اقرانی میانده کوی سابقتی ربوده قیلسه چون خشونت طبع و غلظت قلب و تهتک فراجله موسوم اوله سایر هنرلر معدوم حکمنده اولوب شول طعام بی نمک کبی که مقبول طبایع اولمدن محروم اوله و خواطرک خفت مزاج و رکاکت راییدن متنفر اولوب طبایع انوک خشونت طبعی سبیله مصاحبتندن ابا و امتناع قیله باوجود که حضرت سید کاینات و سند مخلوقات علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات که مستجمع جمیع کمالات ابدی خطاب مستطاب جناب رب الارباب اکا بومنوال اوزره وارد اولدی که ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک یعنی ای جامع فضل و فواضل اکر سن غلیظ طبع و درشت خوی و سخت دل اولیدک سرآنه مواکب کواکب اصحابی کالنجوم که حالا پرامنکده ثریا کبی مجتمع لردر بنات النعش وار پراکنده و تار و مار اولکردی و صاحب سر خلقت و بدر ارباب دین و ملت نبی مکرم حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه سلام قولا من رب رحیم قرآن قدیم و فرقان لازم التکریم والتقدیمنده بو صفتله ستایش بیورمشدر ان ابراهیم لاواه حلیم والحاصل فضیلت حلم صفت مطبوع و مرغوبدر و حلیم دل مقبول طبایع و محبوب

قلوبدر — ستون خرد برد باری بود

سبک سر همیشه بخواری بود — تعجیل و شتاب ارباب خرد قتنده مردود

و حلمک کامل قتنده وساوس شیطاندن محسوب و معدوددر نته کیم بیورلمشدر التانی

مطلب حلم
دوه تعالى ابراهيم
لاواه حليم

التأنی من الرحمن والتعجیل من الشیطان • و بو کلامک جواهر معانی سینه سالک نظمده

بو وجهله انتظام و یرمشلردر **نظم** — تو تعجیلی که اول شیطان اشی در

مثنوی تأنی صبر ایله رحمان اشی در — مکر شیطانست تعجیل و شتاب

لطف رحمانست صبر و اجتناب — با تأنی کشت موجود از خدا •

تا بشش روز این زمان و جو بها • — ورنه قادر بود کو از کاف و نون

صد زمین از یکدم آوردی برون — این تأنی از پی تعلیم تست •

صبر کن بر کار و بر رای درست • — هر کیمسه که مشیت امورنده تمام اجتناب

قبضه تعجیله ویره لاجرم آخرکاری ندامته و خاتمه امری ملامته ایره • **بیت**

هرکه بی فکر و تأمل عملی کیرد پیش • — آخر الامر ازین کرده پشیمان کردد

صحایف اخبارده • و لطایف اسمارده بو بابه مناسب حکایات بسیار • و امثال روایات بیشماردر • اما جمله دن اول زاهدک داستانی که بی تأمل و تأنی عنان توسن نفس دست هوایه ویردی و خون ناحقله آلوده اولوب راسوی بیچاره نک قاننه کردی مسابقه الیق و مساقه اوفقدر رای استفسار ایلدی که نیجه اولمشدر اول **حکایت**

برهمن ایتدی روایت ایدرلر که بر زاهد مدت مدید تجرددن صکره قصد ایلدی که النکاح سنتی وظیفه سینه قیام ایدوب تناکحوا تناسلوا فرمان جهان مطاعنه امتثال و اتباع ایلیه پس بو خاطره ی زنار زناردن بری سیله مشاوره ایدوب شرط اجازه و استجازه یی تقدیم اتدی زاهد ایتدی غایت صواب فکر اتمشسن که تزوج سبب صلاح معیشت و موجب نظام امور دنیا و آخرتدر و بقای انواع که دوام ذکرا کا منوطدر اکا مترتبدر **شعر**

مرد را هر کر نکیرد چهره دولت فروغ — تا بروی زن نیفروزد چراغ خانمان

عمر در کنج تجرد مکذران دیکر که هست — عشرت آباد تأهل روضه امن و امان

اما جهد ایله که بر رفیق شفیق الهکوزه سین و ناموافق مصاحبدن اجتناب و احتراز قیله سین زاهد صوردی که نه مقوله زنه ازدواج ایدوب نه صفتلو زوجه ایله امتزاج اتمک کرک • ایتدی عورت کرکدر که ودود و ولود و صالحه اوله یعنی شوهرینه زیاده محبت قیله و چوق اولد کتوره واهل عفت

اولوب ساحهٔ ذمتی تهمت و خیانتدن بری اوله • هرکیمه که زن عفیفه و صالحه میسر اوله •
خانه‌سی شب تیره کبی تاریک ایسه روز روشن کبی منور اوله • بیت

صلاح دینی و دنیت صحبت زن نکو	زهی سعادت مردی زن چنین دارد
زهمنشین نکو کام دل تواند برد	کسی که طالع فرخنده همنشین دارد

زاهد ایتدی نیجه زنک صحبتندن اجتناب اتمک کرک • جواب ویردی که حکما بیورمشلردر که بش نفر زندن احتراز اتمک کرک • و حذر واجبدر • حنانه • و منانه • و انانه • و کیتة القفا • و خضراء الدمن • حنانه اول عورتدر که زوج آخردن اولادی اولوب تحکم اولادناکیدنا غایت مهر و شفقتدن و کمال محبت و مرحمتدن زوجنک مالنی متصل انلاره صرف ایله • منانه اول عورتدر که صاحب مال و جاه اولوب قدرت و مکنتی ایلدارینه منت ایله • انانه اول عورتدر که بو شوهردن سابق اولن فایق یا کندو مزاجنه موافق زوج اول اوله • و انوک ذوق صحبتنی کام ارزوسندن کیمبوب متصل بو شوهردن انین و شکایتده اوله • کیتة القفا شول زن غیر عفیفه درکه شوهری هر مجلسده که غایب اوله حاضرلر انوک قفاسینه طعن و اعیب ویره لر • خضراء الدمن زن جمیله در قبیلهٔ غیر اصیله دن • بو مقوله زنی سبزهٔ خرابه تشبیه ایلمشلردر • بو مقوله ازواج ایله ازدواج و امتزاجدن احتراز اتمک کرک • که دیدار دلدار بدکردار • هزار مصاحبت یار • و مجاهدت جان سپاردن دشوار در •

مثنوی

زن بد در سرای مرد نکو •	هم درین عالمست دوزخ او •
زینهار از قرین بد زنهار •	وقنا ربنا عذاب النار •

زاهد بینه استفسار ایتدی که نه سنده زن اختیار اتمک کرک جواب ویردی که زن جوان نورسیده کرک • عجایز له مصاحبت قطعا جایز دکلدر • که طراوت عارضی کیده زرد اوله انلرکله مجامعت • ضعف و نحافت کتورر •

قطعه

اول زنک که قدی خم اوله چو کمان	نفسی راست صنکه تیر اولور •
جان فزا در نکار تازه ولیک	زهر قاتل اولور چو پیر اولور

دیمشلردر که عورتلرون یاشندن کرمی یه وارنجه موضع لطف و امید • و محل مهر جدیددر

جدیددر • یکرمی دن اوتوزه وارنجه آرام دل و جان و راحت روح روان در اوتوزدن قرقه وارنجه صاحب همت بلند • و خداوند مال و فرزندر • قرقدن اللی یه وارنجه حافظ نام و ناموس • و صاحب زرق و سالوس در • امّا اللیدن تجاوز ایتسه بلای سیاه وافت مال و جاه • و سوهان عمر عزیز • و ارّهٔ جان لذیذ اولور • عمارتی خراب • و زراعتی بی آب • مار بی کنج • و باری محنت و رنج در • بیت

اوراسین چون زن پنجاه سه پنجه •	الی کورمک اولور ارّه شکنجه •

زاهد بینه استفسار ایتدی که حسن و جمال باعث نه دیرسین جواب ویردی که بوطایفه سرمایهٔ رغبت حسن خلق و بیشتر عفتدر اکر سعادت مساعد اولوب حسن خلقی دخی اکا ملحق اولورسه • نور علی نور اولور • بیت

روی خوبست و کمال هنر و دامن پاک	لاجرم همت پاکان دو عالم با اوست

زن خوب صورت که بدسیرت اوله • بلای جان و عذاب جاودانه در • زن نیکخصلت هر چند که زشت طلعت اوله یار مهربان و رونق خان و مان در • قطعه

نه کلو زشت اولورسه همدم نیک	اولور خلق خوش ایله دده روشن •
رفیق ناموافقدن حذر قیل •	جمالندن اولورسه خانه کلشن •

بو بابده بو ابیات بی نظیر که بزرکوارک نتایج افکاریدندر • سمع ضمیره ایدنمک کرک

مثنوی

زن خوب فرمان بر پارسا	کند مرد درویش را پادشا
همه روز اگر غم خوری غم مدار •	چو شب غمکسارت بود در کنار
اگر پارسا باشد و خوش سخن •	نظر در نکویی و زشتی مکن •
زن زشت خوی که زیبا بود	کجا در درون دلش جا بود •
مبین دلفریبش چو حور بهشت	کزان روی دیگر چو دیو است زشت
بزندان قاضی گرفتار به •	که در خانه بینی در ابرو گره •
تهی پای رفتن به از کفش تنگ	بلای سفر به که در خانه جنگ •
در خرمی بر سرایی ببند •	که بانگ زن ازوی بر آید بلند •

زنامحرمان چشم زن کور باد •   جو بیرون شد از خانه در کور باد •

القصه زاهد تفحص بی پایان و تجسس فراواندن صکره مدد بخت بلند و مساعدهٔ همت ارجمند ایله بر قبیله و نبیرهٔ اصیله دن بر زن حسنا و بر محبوبهٔ مستثنا نصیب اولدی که عکس انوار رخساری دیدهٔ طلیعهٔ صبح خیره • و سودای زلف عنبرفامی طرهٔ غالیه رنک شامی تیره قیلوردی دیدهٔ سپهر مینای آفتابدن غیری ده نظیرین کورمشدر • و نقش بند خیال عالم مثالدن غیریده شبیهین مشاهده ایتمشدر بیت

نظیرین چشم احول کورمش انجق   بوزینه آینه یوز اورمش انجق
قمر ایرمش دکلدی پایه سینه   کنش دوشمش دکلدی سایه سینه

با وجود لطافت صورت نظافت سیرتله آراسته ایدی • و کلشن حسن خلقی کلبن لطفله پیراسته • زاهد همیشه بو نعمت عظمانک وظایف طاعت و شکرین ادا ایدردی • و یار حوری طلعت ایله بنای عشرتی بقای نوعه مبنی قلوب روز و شبده فرزند دلبند طلب ایلردی • که مسیح عاقل که قاعدهٔ تأهلی شهوت مجرده مبتنی قلمز • و طلب ولد صالحدن غیری ایچون که والدینه ایصال میامن عادهٔ صدقهٔ جاریه حکمندهدر •

بو شغله ارتکاب اتمز بیت   غرض ز محنت زن و ز جفا کشیدن مرد
همین تفرج فرزند نازنین باشد   چون بو منوال اوزره خیلی زمان کچدی

زاهد آیینهٔ روزکارده چهرهٔ مرادینی کورمدی • و نهال آرزوده ثمرهٔ مقصوده ایرمدی آخر نا امید اولوب روی ضراعتی خاک نیازه سوردی • و تیر دعایه نامرادلق کماندن کشاد ویردی • چون کار و بار وجودنی بو یولده خاک • و مشرب عقیده سنی شوب ریب و ریادن پاک ایتمشدی بحکم امّن یجیب المضطر اذا   تیر دعاسی نشانه

اجابته راست کلدی بیت   مستجاب اولدی دعوتی انوک
ظاهر اولدی کرامتی انوک •   هر کرا دل پاک باشد ز اختلال
آن دعایش میرود با ذو الجلال •   باری زاهد نومید اولمکدن نوید عنایت

سبحانی ایشتوب زن زاهدک حملی ظاهر اولدی • پیر نامراد بو وضعدن بر مرتبه مسرور و

مسرور و دلشاد اولدی که بر آن فکر فرزند خاطرندن کتمزدی • و ادای اوراددن صکره ذکر اولاددن غیری نسنه زبانه کلمزدی • چون بخت زمان بو مالیخولیا میاننده جولان و تمنا دیکی کانون دماغنده غلیان ایتدی عاقبت خامهٔ فکرت • و انبوبهٔ خیال ایله صفحهٔ بابه نقش ایتدکی صورتی مثاله کتوروب خاتونه ایتدی ای انیس روزکار • و ای جلیس غمکسار • عن قریب سنک صدف رحمکدن ساحل ظهوره بر کوهر شاهوار کلیسر • و خلوتخانهٔ غیبدن صحرای شهادته بر پسر زیبا منظر خرام قیلیسر • بن آکا علم خوب • و لقب مرغوب تعیین ایدوب • بعده انوک تربیت و تمشیتی بابنده بذل طاقت و جهد بی نهایت ایتسم کرک • و احکام شرعی تمام تفهیم و تعلیم ایدوب • انوکله تهذیب و تأدیبی جهتنده شرایط سعی و اجتهادی تقدیم ایتمکم کرک تا اولدخی ناصیهٔ ذاتنده مرقوم اولان آیات رشد و هدایات • و آثار مجد و سعادات مقتضاسنجه اوزره آداب طریقت • و احکام شریعت ایله متحلی اولوب • از زمانده بعون الله الملک الجبار بر عالم عالی مقدار • و بر زاهد کرامت اشتهار اولسه کرک • پس انوک حبالهٔ نکاحنه بر نسل نقدده بر کریمه یی کتوروب • انوک اولاد و احفادی ظهوره کلوب • بو وسیله ایله نسلم عالم فانیده باقی بو واسطه ایله ذکرم صحیفهٔ روزکارده پاینده قالسه کرک قطعه

قالور نامی جهانده بر کشینک •   که بر فرزندی قاله یادکاری •
نیجه کتسون صدف نامی قولقدن   اونوتدورمز می در شاهواری •

خاتون ایتدی ای رفیق شفیق • و ای شیخ صاحب طریق بو نوع کلمات سجاده نشینلره لایقمیدر • و بو کونه ترهات زهاد تسبیح کذارلره موافقمیدر که اولا رجا بالغیب ایدوب وجود فرزنده جزم ایتدک • احتمال وار که بندن ظهور فرزند محال اوله • فرضا که ممکن اوله ممکن که انثی اوله • بلکه محتملدر که خنثی اوله • تسلیم ایده لم که پسر اوله • شاید که معمر اولمق غیر میسر اوله • بو تقدیرجه دخی معلوم دکلدر که عاقبتی نیه نهایت بوله • پس اول نادان خیال پرست کبی مرکب تمنایه سوار اولوب • میدان آرزوده تک و پو ایدرسین • بو صحرای بی انتهانک نهایتنه وارم دیرسین • هیهات هیهات • قطعه

با رزو و هوس ره نمیتوان پیمود •   بلاف و عربده کاری نمیتوان پرداخت

هزار کس بتمنای خام سوخته شد
که روزگار یکی را بکام دل ننواخت

بو مالخولیایه مائل . همان اول پارسانک حسب حالی در که خیال محال ایله روی مویینی شهد و روغن ایله مالامال ایدی . زاهد استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول **حکایت**

خاتون ایتدی روایت ایدرلر که اثنالده کلمشدر که بر مرد پارسا بر بازرکان جوارنده وطن طوتمشدی . و تاب حوادث روزکاردن انوک سایه سینه التجا ایتمشدی . بازرکان دایما شهد و روغن الور صاتردی . و بو معامله ایله حرب و شرادن فایده لر حاصل ایدردی چون مرد پارسا خلایقدن علایقی قطع ایدوب طاعت و عبادت خالقه مشغول اولمشدی . و تخم حب الهی مزرعهٔ دل پاکنده اکمشدی . بازرکان عن صمیم الفؤاد اکا اعتقاد ایتمشدی . و جمله خرج و حوایجنی ذمت همتنه المشدی . واقعا نتیجه نعمت بسیار و فایدهٔ مائدهٔ ثروت بیشمار بودر که درویشلرک دل پریشنی غش تشویش فاقه دن خلاص ایده لر . و مال و منال و حطام دنیای سریع الزوال جهانیده ذخیرهٔ باقی قوبه لر کیده لر **بیت**

توانگرا دل درویش خود بدست آور
که مخزن زر و گنج درم نخواهد ماند

خواجه صاحب نعمت . فرصت خیری غنیمت بیلوب هر کون اول پارسا حقدن که انوک ... و ترا سنه مشغول ایدی . بر مقدار بن عابد مذکوره کوندرردی . او دخی بعضیسین حوایجنه صرف ایدوب بعضیسین ذخیره قیلوردی . مرور زمان ایله بوندن بر سبو طولدی . و پارسا بو بضاعتدن سود سودا اسبین ابرار اولدی . برکون سبویه نظر صلوب اندیشه تجربه طلوب طورر کن خاطرنه بو خاطره خطور ایتدی که آیا بو سبوده نه قدر بن عسل و روغن جمع اولمش اوله . آخر انی تقدیر و تخمین ایله اون من تعیین ایدوب ایتدی اولی بودر که بو ذخیره اون دیناره صتوب بهاسنه اون کوسفند الم . ظاهر بودر که بونلرک هر بری التی آیده طوغرسه کرک . و هر بری ایکیشر ولد کتورسه کرک . و بیلده قرق آلتی عدد اولوب . اون بیلده بونک نتاجندن رمه لر پیدا اوله کرک بعضنی صتوب استظهار کلی حاصل قیلم . و بر اولو خاندان بر دختر نازنین الم . اول دخی طوغورا ایده بندن پسر ملک منظر وجوده کتوره . بر زماندنه صکره بن اکا علم و ادب اوکردم . اما چون ضعف طفولیتی قوت شبابه مبدل اوله . و اول سرو باغ امانی چمن جوانیده قد و قامت چکه

چکه ممکن که نیم فرمانمدن تجاوز ایدوب . سرکشلکه آغاز ایده . بو تقدیرجه انی تادیب ایتمک لازم در . بو المده اولان عصا ایله انی تادیب ایتمک کرک دیدی و عصاسنی قالدیردی و بر حاله شویله مستغرق ایدی که پسر کردنکشک بی ادبی حضورنده تصور ایدوب عصاسنی اول سبویه محکم اوردی . کر سبو بالای طاقده طورردی . و کندو اتفاق زیر طاقده اکا متوجه اولوب اوتورردی . چون عصا جو سبونک وسطنه راست کلدی فی الحال شکست اولوب یاغ و بال ایله عابدک صاچی سقالی مالامال اولدی . بو تمنای محال ایله پارسانک یوزی سیه و خیال ناپخته لری تحسر و تخجل اولدی . بو مثلی کتوردم تا بله سین که هر نقد فکری که بو قلبده خالص اولمیه قالبه کتورممک کرک . واکر و مکر و تعلل و عشی ایله تمنای محال وجوده کتورممک کرک دیمشلردر که اکری مکره تزویج ایلمسک اندن متولد اولان پسر کاشکی اولور **بیت**

اگر را با مکر تزویج کردند
از ایشان بچه شد کاشکی نام

مرد عاقل کرکدر که اساس امورلی خیال محاله بستنی قلمیه . و اوهام خامه که دام وسوسهٔ شیطان و الهام نام در . قلبنه یول ویرمیه **قطعه**

سالها اندیشها تخم کرد و سپهر
کار ما آخر چنین پایان چنان خواهد شدن
عاقبت معلوم شد کینها خیالی بیش نیست
یا دران اقلیم حکم ما روان خواهد شدن
یا درین ویرانه گنج سیم و زر خواهیم یافت
هر که خواهد حاکم مطلق همان خواهد شدن

عابد بو نصیحتی کوش جان ایله استماع ایدوب خواب پندار و غروردن بیدار اولدی . و من بعد اصل فصول لی اصولی تحقیقدن فراغت قلدی . اما چون مدت حمل آخر اولدی فرزندان رحمده اولنکی بر زمان حبسی نهایت بولدی . و بر مولود خوب صورت محبوب طلعت وجوده کلدی که انوار رشد و نجابت مطالع چهره پسندن طالع ایدی . و آثار زهد و کرامت

ظاهر جبهه پسنده لامع **بیت**
نجه فرزند کوبیا دانه در
بهاره موینه هیمانه در
زاهدک صبح امیدی مطلع مراددن

تبسم ایلدی و عندلیب لی کلشن شادمانیده زمزمه آغاز قیلدی **بیت**

از محیط فضل زیبا کوهری آمد بدر
بر سپهر شرع روشن اختری آمد بدر

پارسا جمال فرزند ایله خوش حال اولوب اندوکی نذرلره وفا ایتدی وشب وروز ملازمت
عهدنه تعهد ایدوب سایر امورنه خط نسیان چکدی وتمام همتی انوک تربیت وتقویت
تمشیت وترعیتنه مصروف قلدی

بیت

چندان چو صبا بر تو کارم دم همت / کز غنچه چو گل خرم وخندان بدر آیی

اتفاق برکون زن پارسا حمامه کتدی پسرن بدرنه سفارش ایدوب تعهدینه بنده مبالغه
ایتدی پدرک خود اندن غیری مصلحتی یوغیدی چون بو حال اوزره بر زمان کچدی پادشاه
جانبندن حاجب کلوب عابدی درگاهه دعوت ایتدی • عابد فرمان حاجبه اطاعتی واجب
بیلوب ضروری پسری تنها قویوب کتدی • بونلرک بر راسوی واریدی که اولرین اکا
اینئنوب قورلرکدر کرندی • ومرزه که کته‌لر اول اوده قالیجق انلر فارغ البال اولو
حضور ایدرلردی اولده اوده بولدوغی حشراتی یالماریدی وچیزیردی ودفع مضرتی
نفع تمامی واریدی • عابد چون امره امتثال ایتدی انی پسر ایله قویوب کتدی • عابد
کتدوکی کبی بر مار زهر باد اژدر کردار • سوراخ دیواردن چیقوب کهواره یه متوجه
اولدی • راسو چون کوردی که اول زره پوش نیزه قامت واول تیررفتار وکمان
هیأت بر الف تصویر که وقت سکونده نون شکلنده متشکل اولور بر سیر تدور که
هنگام حرکتنده تیر وکمان صورتنده متمثل اولور

قطعه

کهی چو قوس شود کرده که چو تیر دراز / کهی نموده ز تن حلقها کمند آسا
نه ابر لیک دوا اندر و شده پنهان / نه بحر لیک بر و موج بیکران پیدا

کهواره یه قصد ایدوب نشتر ناب زهرناکله پسر خفته‌یی پیتروده هلاک ایتمک استر
راسو فی الحال زیر کهواره دن چیقوب حلقنی محکم دوتدی • وزور وزار اجله کرفتار
ایتدی انوک برکت حراستیله پسر ورطهٔ هلاکدن نجات بولدی • بو حال عقبنجه پارسا
کلوب راسویی خون آلوده کوردی • بیچاره راسو عابده قرشو واردی • عابد انوک
اول حالندن واوغلنی هلاک ایتمک خیالندن سیلاب غضب بنای صبرین یقدی ودود
خشم روزنهٔ دماغنه چیقدی • ظلمت دخان وحفت نهنک خانهٔ عقلین تیره • ونجار دیک

دیک حدت وتهور بصر بصیرتنی خیره قیلوب تفحص کار وتجسس احوال ایتمدین عصاسین
قالدروب راسوی بیچاره‌نک باشنه شویله اوردی که اول دردمندک دفتر عمرنی دوردی
وخرمن حیاتن باد فنا وفواتنه صاوردی بعده اوینه کردی پسرنی مهد سلامتده
بولوب بر مار عظیم وبر افعی جسیم پاینده کشته وخون وخاکه آغشته کوردی دود حسرت
باشنه اغدی وبانگ دماغنه تکرک حسرت یاغدی کریه کنان ناله زنان ایتدی

که دل خوش پس ازین حال محال عجب است / دریغا که بو حادثهٔ دلسوزک

آتشی آب اعتذارله تسکین بولمز وبو واقعهٔ جانگدازک حدتی سیر استغفار ایله مندفع
اولمز بونه ناشایسته حرکت ایدی که بندن صادر اولدی وبو نیجه شنیع قباحت
ایدی که بنم الیمدن ظهوره کلدی

کر خون خورم ز خجلت این قصه در خورست / ور جان دهم ز ناخوشی این عمل سزاست

کاشکی هرگز بو فرزند عدمدن وجوده کلمیوب بکا انوکله انس والفت اولمیدی تا انوک
سببی ایله ناحق یره قان دوکلوب بو مقوله شنیع حرکت بندن وجوده کلمیدی بن بو یاده
که کند و همخانه می بی سبب خدنگ هلاکه نشانه ویاپسبان سرامی ونکهبان فرزند دلربامی
بی بهانه وادی عدمه روان قیلدم خالقه نه جواب ویره‌یلم وخلایقه نه وجه صواب ایله اعتذاره
قادر اوله‌یلم من بعد بنم کردنم طوق ملامتدن خلاص بولمق یوقدر ورقم فصاحت صحیفهٔ
احوالمدن مضمحل اولمق احتمالی یوقدر

نامم نشانه شد در محنت وملامت / ای کاشکی نبودی هم نام من سلامت

زاهد بو فکر ایله پیچ وتابده وبو الم ایله اضطرابده ایدی ناکاه خاتون کلوب کیفیت
حالی مشاهده ایتدی زاهده زبان ملامتی دراز ایدوب تعییر وسرزنشه آغاز ایدوب ایتدی
تراهرگز ندانستم بدین ناحمهربانیها / خدای بی عیب جل عن الشبه والریب
حالت شبیده سکا بر فرزند دلبند ارزانی بیوردی بو نعمت مقابلسنده وظایف
شکرکذاری بو میدر که سندن صادر اولدی وموهبت ربانی جگرکوشه‌کی زخم دل کرای
ماردن نجات ارزانی قیلدی بو عطیه مکافاتنده مراسم سپاسداری بو میدر که ایتدی

که سندن ظهوره کلدی زاهد فریاد ایلدی که ای انیس لا یعقل لطف ایله بو مناقشه‌دن
فراغت قیل که از سؤال ملولیم و از جواب خجل بنده بیلدم که ادای
وظایف شکر الهی و معرفت قدر نامتناهی‌دن غفلت ایتدم و منهج قویم اصطباردن
کچدم و راه سالکان مسالک در طشره کیتدم حالا بو بابده تعجیل و شتاب سببیله
نه صبورلر جریده‌سنده مسطورم و نه شکور صحیفه‌سنده مزبورم سنک بو حالده
ملامتک بیمان یاره اوزره یاره اچمقدر و تازه جراحته ریزه نمک صچمقدر بیت

ملامت بر دل صدپاره عاشق بدان ماند
که باشد زخم شمشیری بدو ریش نمک سودن

زن ایتدی طوغری سویلرسین واقعا بعد وقوع الواقعه ندامت نه مفید اولور
و مرهم ملامتله اول جراحت نه التیام بولور

علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد
دریغ سود ندارد چو رفت کار از دست

بو نادره که سندن صادر اولدی که تعجیل و شتابک آخری خراب و خفت و طیش
مورث مضار بی‌حساب در و تهور و استعجال هر حالده مذموم و مرد مستعجل حصول
مراد و وصول مراددن محرومدر

هر اندیشه‌ده تانی کرک کم شتاب
نیجه خانمان ایدر آخر خراب

اما ملول اولمه که بو داده همین سن کرفتار اولوب بو بلایه یمان سن مبتلا اولمدک
که سندن سابق بو مقوله وقایع چوق واقع اولمشدر و کعبتین لیل و نهار ده
هزار کره بو نقش عیانه کلمشدر جمله‌دن بری بی اشتمیکی که اول پادشاه الندن اولان
بازنی بیکناه هلاک ایتمشدر و نیجه زمان آتش حسرت و ندامتله یانوب سرکذشتنی
ارباب اعتباره یادکار قومش کتمشدر زاهد استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول
زن ایتدی روایت ایدرلر که زمان قدیمده بر پادشاه
شکاردوست واردی که متصل مرغ دلی قصد صیده مایل و کار شکاره مشتغل
ایدی بو پادشاهک بر بازی واریدی که پروازله سیمرغی قله کوه قافدن اندرردی
و بیم چنکالندن سیم منقارندن نسر طایر عقاب چرخ و سمندن قچردی پادشاه

پادشاه اول بازی حددن زیاده سوردی و انی متصل کندو الیله تربیت ایدردی
برکون اتفاق اول باز تیز پرواز ایله بر مرغزاره شکاره مشغول ایدی ناکاه میان
شکارکاهدن بر غزال مشکین بال بر پیدا اولوب شاه شیر شکار کمال شغفندن
بی اختیار آهونک عقبنه دوشدی و سمند بادپیماسنه بر وجهله عنان ویردی که باد صبا
طرفة العین ده عالمی طی ایدرکن اثرین کورمز اولدی و بیک سماکه کمال سرعت و استغنی اللمه عبارت

مرکب بادرفتار زاره مزیدی بیت
راه ز اندازه برون رفته
کی تواند رفت که چون رفته
کیدرک ملازمان درکاه بر بر قالدیلر

و خدم و حشم پادشاه‌دن ایرلدیلر بعد زمان آهو دخی ناپدید و پادشاه اول شکاردن
ناامید اولدی بو اثناده آتش عطش کانون معده‌سندن زبانه چکوب حرارت حرکت
درون و بیرونه سرایت قیلدی ضروری طلب ایچون هر طرفه شتاب ایدوب بر
جانب دشته سوردی کیدرک بر کوه دامنه ایردی کوردی که بالای کوه‌دن آب زلال
تقاطر ایدر ترکشنده اولان جامی میزاب آبه طوتوب اول آب که بخیللر کفی کبی بی
نفع ایدی قطره قطره جمع اولوب جام طولدی نوش ایده‌جک محلده الده اولان
باز قنادیله جامی اوروب ایچنده اولان آب تمام دوکلدی شاه بو حرکتدن پریشان خاطر
اولدی بر دفعه دخی بر از توقف و تکلف ایله جامی پر ایدوب تجرع ایده‌جک زمانده باز
یمان اولکی حرکتی اعاده‌یه آغاز ایتدی جامی دوکدی مصرع
نزدیک لب آمد و چشیدن نگذارند شاه شدت عطشدن مضطرب و بازک
بو حرکتندن آتش غضبی ملتهب اولوب اول باز بلندپروازک ساز وجودینی یره چالدی
و جام جسمنی سنگ خشمله پاره پاره ایتدی بو حاله مقارن بر رکابدار یتشدی بازی کشته و شاهی
تشنه بولدی فی الحال مطهره‌سنی چیقروب و جامی پر ایدوب شاهه صونو ویردی شاه بیوردی کم
نیتم که کلم بو کوه‌دن تقاطر ایدن ماء نابدر اما قطره قطره جامده مجتمع اولمغه توقف چیلی تکلف در
کرکدر که سن بو پشته‌یه چیقوب کوره‌سین شاید که بو آبک منبعین بولوب جامی اندن طولدوره‌سین
رکابدار سمعا و طاعة دیوب پشته‌یه چیقوب بر چشمه کوردی که سنکلر چشمی کبی بر قطره آبی نزار

خونابه ایله روان ایدر • و براژدها اول چشمه کنارنده اولمش • و تاب آفتاب انده تأثیر ایدوب متعفن و متفسخ اولمش • رطوبت زهرآمیزی اول آب ایله مخلوط اولوب اول کوه دامننده مترشح اولمش رکابداره دهشت غلبه ایدوب سراسیمه کوپدن اشغه ایندی • و صورت حالی عرضه جرئت ایتمیوب مطهره ده اولان آب سردن جامی پر ایدوب شاهه صونوبردی شاه اگرچه اول جامی ایچوب نوش جان ایتدی اما چشمندن جوی خونابه روان ایتدی • بیت

اکرچه شاه اول جامی جگر دی • ولیکن بربو مردی بیک تو کردی •

رکابدار سبب گریه دن استفسار ایدیجک پادشاه دل پرده ندن برآه جانکاه ایدوب ایتدی • بیت مرا غمیست که اعلان نمی توان کردن •
حکایتیست که پنهان نمیتوان کردن • پس قصهٔ جام و حکایت بازی بالتمام تقریر ایتدی • و ایتدی ای رکابدار بو اصل باز تیز بازی که وقت پروازده عقاب چرخه آشیانهٔ آسمانی طقوز طولندرردی بیهوده یره تلف ایتدوکمه اغلرم • و بو بجلین مرغ همایونی که مرغ روحمدن عزیز • و جان شیرینمدن لذیذ ایدی گرفتار دام هلاک ایتدوکمه تلهف و تأسف ایلرم • رکابدار ایتدی ای شاه بو بازسندن برعظیم بلا دفع ایدوب جمیع اهل ولایته منت بی نهایت اثبات ایتمشدر • اولی بو ایدی که شاه انوک هلاکی بابنده تعجیل روا کورمیه یدی • و آتش خشمی آب حلمله اطفا • و عنان نفسی دست تأنی ایله ارخا ایدوب مقتضای فحوای کلام نصیحت انجام حکمادن که بیورمشلردر • بیت

تو پس خود تند مساز انجان • کش نتوان باز کشیدن عنان

تجاوز بیورمشدر شاه جواب ویردی که بنده بو حرکتدن پشیمانم اما نه فایده که پشیمانلق فایده ویرمز • و ریش ندامت برجراحتدر که مرهم ملامتله التیام بولمز حیاتم اولدقجه بو داغ حسرت سینه مده اوکلمه گرک • و خراش ناخن ملامت چهرهٔ حالمدن زایل اولمیه گرک

مصرع چون کنم خود کرده را تدبیر چیست • بو شکلی کتوردم تا معلوم اولا که بو صورتک امثالی چوق واقع اولور • نتیجه کمسنه لر شامت تعجیل و شتابله گرداب ندامته دوشمشلردر • و تأمل و تأنی دن اجتنابله غرقاب بحر ملامت اولمشلردر • مثنوی

مردم

مردم بی سنگ بخود کم بود •	چو سنگ گران کو سر مردم بود •
برق پیکار نباید کسی •	هر نفس از جا نرود چون خسی •
هرکه بتعجیل برآورد دست •	سنگ جفا پایهٔ قدرش شکست

زاهد ایتدی ای مونس اوقاتم و پیرایهٔ ایام حیاتم بو حکایتله تکا تسلی ویردک • و جراحت دل پردرده مرهم راحت اوردک • بیلورم که جهان ایچنده امثالی غایت چوق و شیرکانه نهایت بوقدر • نته که انلرک حکایاتی جریدهٔ ایامده مسطور اولمشلردر • بنم سرگذشتم دخی مثل سایر کبی السنهٔ انامده مذکور و مشهور اولسه گرک • و هرکمسنه که مبادی افعالنده عواقب حال و مآلندن غفلت قیله • و منافع وقار و فوائد بردباریدن بی بهره قله • بو حکایتدن متنبه اولوب • بو سرگذشتلردن عبرت السه گرک • بو زراول کمسنه نک داستانی که بی تدبیر و تفکر برعزیمتی امضا بیوره • و بی تأمل و تحمل برحکمی درجهٔ نفاذه کتوره • عاقل حازمه لازمدر که تجربه یی بنیاد امورنه پیش نهاد ایدینه • و آیینهٔ رأینه اشارت حکما و نصیحت عقلا ایله صیقل اوره • و جمیع اوقاتده جانب تعجیل و خفتدن اجتناب قیله تا وفور اقبال و دولت انوک سایهٔ سعادتنه متواتر اوله • و رشحات خیر و کرامت جانب فضل و شهامتنه علی التوالی متقاطر اوله

زمام دل بکف صبر ده گرت باید •	که گوی عیش بچوکان جد بربایی •
متاز توسن غفلت بعرصهٔ تعجیل	که آخر افکندت برزمین رسوایی
شتاب درخطرت افکند که صد بار	تو دست و پای زنی زان خطر برون نایی
مکن شتاب و زآیین حلم روی متاب	که غیر صبر و سکون نیست رسم دانایی

داستان نیلیم ایتدی معلوم اولدی اول طایفه نک داستانی که بی تفکر و تأنی کندولرن غرقاب دریای ندامت و حیرته اتوب قلّهٔ تدبیر و تأملی عدم صبر سببیله دام ملامته مبتلا اولدیلر حالا مضمون وصیت سیمنده نه ایدوکن بیان بیوره اول کمسنه نک داستانی که اتفاق دام دشمنه گرفتار اوله • و هر طرفدن لدوار اضداد بسیار • و هر جانبدن دایره کردار اعدای بیشمار احاطه قیلوب

تفصیل ایدوب

کندوسین شکنجه‌یه براورده • وعقاب عقابین هلاک و دماره مشاهده قیله بو غایله‌نك

دفعنده بونی صواب کوره که انلردن بعضی ایله باب وفاق و مداراتی فتح ایدوب در شقاق

ومعاداتی سد ایده بلکه میان عهد وپیمانی نطاق ایمان ایله واثق شد ایده چونکه اونك معاقد

بندبلادن خلاص اولنه اندوکی عهد وپیمانك عهده‌سندن نیجه کله بله • وعقدهٔ شرط وایمانی

نیجه سر انکشت حیله ایله حل قیله بر همن ایتدی شنه که احباب بیننده علاقهٔ محبت دایم دکلدر اعدا

میاننده دخی شطرنج عداوت قایم دکلدر • زیرا عارضی تغیره تیز قابل اولور • وصفحه سینه‌دن

اونی بهانه ایله زایل اولور • بو سببدندر که بعض کمسنه‌لر میاننده محبت وعداوت کیدرك کم

بلکه مرور زمان ایله کالعدم اولور • وحب وبغض اهل جهان ابر بهاری حکمنده در همان **مصرع**

برزمان بانکرچه دیکر برزمان

شعر

باهرکه دلم بدوستی داشت کمان	چون نیك بدید دشمنی بود عیان
بر دوستی ودشمنی اهل جهان	دیدیم که نیست اعتمادی چندان

دیمشلردر که مهر وکین اهل زمان قرب سلطان وجمال جوانان وعهد صبیان ووفای زنان

سخاوت مستان حکمنده در همان که هیچ بری سنك وجودنه اعتماد وبقاسنه اعتقاد

جایز دکلدر • **بیت**

ولی جو دکه آن عهد را وفایی نیست	خوش است عهد محبت بدوستان لیکن
	نیجه صداقت اولورکه درجه وداددن

مرتبهٔ اتحاده وارمش ایکن واساس اخلاص واختصاص مرور زمان ایله اوج آسمانه ایرمش ایکن

ناکاه ابر خشم زخمانی محض محبتدن عین عداوته منقلب قیلوب لطایف حالی وطراوت

نهالی تندباد سموم تجرانله منتفی اولور • عداوت قدیمی وخصومت موروثی دخی اکا قیاس

ادنی ملاطفه‌له صداقته متصل اولور • آتش نزاع وشقاق هبوب نسیم وفاق ایله منطفی اولور

بو سببدندر که عقلا اعدا ایله شرایط مداراتی بالکلیه نامرعی قومزلر • وکلیا انوك مصادقتندن

رشتهٔ طمع لرین قطع ایدوب انلر ایله موافقتدن کوز یومزلر • ودخی دوستلرك دعوای

محبتنده اعتماد کلی جایز کورمزلر • وانلرك وفاسنه مستظهر وموقوف اولوب عهدلرینه اعتقاد

اوزره بنای امورلرینه بنیاد اورمزلر • کلمات تامات احبب حبیبك جا ماعسی ان یکون

بغیضك یوماً • بنوت کریمی انلر شیرم اولمشدر • همان بو معنی یی متضمن در **قطعه**

دوستی انجنان نمی باید	که کر بیرد بدان میان مویی
دشمنی هم بدان صفت خوش نیست	که زیاری نباشدش بویی
هردو جانب نکاه باید داشت	سرکراست معتدل خویی

چون برهان بیان ایله عیان اولدی که اهل زمانك اظهار صداقت وعداوتنه چندان اعتبار یوقدر

دانای عاقبت بین دشمنله مصالحت ومخالصتدن که جلب منفعتی یا دفع مضرتی متضمن اوله

ابا ایمیوب صلاح حال نه ایسه اکا اشتغال ایدر • واول نسنه که کاری انوکله تمام ومهمی انوکله

سرانجام بوله • مقتضای مصلحت وقت اوزره حصول آماله‌دنی استعمال ایدر تا انوك

دوربینلکی وصلاح اندیشلکی میامنی ایله فتح باب دولت میسر اوله • وصبح سعادت افق

کرمندن طلوع قیله • بو صورتك مثلی داستان موش وکربه‌در • رای استفسار ایلدی

که نیجه اولمشدر اول **حکایت** برهمن ایتدی بیشه بر دعده بر درخت

واریدی که رفعتده شجرهٔ طوبی دن دراز وکثرت فروع واصالت اصولده سدرة

المنتهی دن سرفراز ایدی **مثنوی**	کرامت کولکه‌سین صلمش زمینه
ایرن راحت اولوردی سایه‌سینه	جهانده کورمش مقدار ذره •
نه زخم تیشه ونه رنج اره •	تخت درختده بر موش تیز هوش حریص

نهاد محتال طبع وسریع ادراك که بر تأمل ایله هزار عقدهٔ مشکل حل ایدردی • وباب فسون

وفنون تلبیس ده ابلیسه سبق ویریردی **مثنوی**

فسونکر ایدی غایت موش مکیش •	اکا صنعت فسون سحر ایدی ایش
انوك بیلدوکنی بیلمزدی ابلیس •	اوده کلوب ایده مزدی دکه تلبیس •

بر آشیانه دوزمشدی اتفاق اول حوالی‌ده بر کربه‌نك بابایی دخی وطن طوتمشدی

صیادلر اول اراده چوق کلوب کیدرلردی • واول نواحی ده دام قوروب وحوش وطیور اصطیاد

ایدرلردی • برکون بر صیاد کلوب بو درخت مزبوره بر دام ترتیب ایدوب زیر دامه

بر مقدار کوشت تعبیه ایتدی • کربهٔ حریص بو بازیدن غافل بیچاره‌یی بوی کوشت کشان

برکشان جانب دامه کتوروب جاشنی مراد منوز کام آرزوسینه یتمدین حلقنی حلقهٔ دامه کرفتار
ایتدی • رباعی

ویدر طلب مال حرام اندازد — حرص است که جمله را بدام اندازد
بازآرد و در رنج مدام اندازد — حرصست که جمله خلق را ز آسایش

بو اثناده موش دخی طعمه طلبنه سوراخدن
چیقوب دیدهٔ احتیاط ایله هر طرفه بقوب جپ و راست و زیر و بالایه نکاه ایدرکن کوزی کربه
راست کلدی باوجود که خانهٔ دیده سی انوک مشاهده سی ظلمتی ایله تاریک اولدی و حیاة و
زندکانیدن امید رشته سی باریک اولدی • عقلی الدن کیدوب دقتله نظر ایتدی انی بستهٔ بند بلا
کوردی صفا ایله جان و دل ایله دعا • و خصمی قید و بندده کوردوکنه وظایف شکری ادا
ایتدی • بر جانبه دخی نکاه ایلدی کوردی که بر راسو کمینکاهده اوتورمش • و تیز نظری انوک
جانبنه راست ایدوب کمان قصدی انوک صیدینه قورمش • بو اثناده کوردی که بر زاغ
دخی بالای درختدن تیزه شعاع بصرن انی شکاره طوغلتمش • سوش موشه وحشت
و دهشت غلبه ایتدی • و قلبنه خوف و خشیت مستولی اولوب ایتدی • بیت

آه ازین طالع برکشته که هر روز مرا — ره بجایی ننماید که بلایی تر نیست

اکر الرو کیدرسم کربه دن نیجه خلاص اولهیین • اکر رجوع ایدرسم راسودن نیجه نجات
بولهیین اکر بو مقامده قرار ایدرسم زاغدن نه طریقله قورتلایین • بو اورتاده بونلار ایله
نیجه باش چیقرهیین و بو بنای عنا و بنیاد بلایی نیجه تدبیر ایله ییقهیین • قصهٔ پر غصه می کمه دیه یین
دردومه دوا کیمدن اومه یین • بیت

ندارم محرمی کو را صلاح حال خود پرسم — نه غمخواری کزو حال دل افکار خود پرسم

حالا ابواب بلا کشاده • و اسباب عنا آماده • راه کریز بسته • و فراخ تدبیر جسته در
اما شرط حزم بودر که بو جمله ایله بنه قلبمی قوی طوتوب دیدهٔ عقل ایله راه کذار خلاصی کوزدم
الدن نه کلورکه باقی دمرکه و صاف مهر روزکار در قهر جام مراده که که نوش دارو
تعبیه ایدرکه • بیت • نیش ز مردرد

که صاف لطف میدهد و کاه درد قهر — غمکین مشوکه ساقی قدرت ز جام دهر

میدان مراد اتده سمند همتله اول کمسنه جولان
جولان ایدر که نه خلعت دولت کیمک ایله لب نشاطله خندان ونه جرعهٔ محنت اچمکله دیدهٔ
اندوهله کریان اوله • بیت

کر این جهان کاهی چنان کاهی چنین باشد — ز رنج و راحت کیتی مرنجان دل مشو خرم

حالیا بکا بو ورطه دن نجات عقله کریزدن غیری
کریز یوقدر و فتح باب تدبیرده بکا استاد خردن مشفق و دستکیر یوق صاحب رای صایب
علی کل حال کوکلنه دهشت و انفعاله یول ویرمز و بو طریقله پرامن خاطرنه شایبهٔ خوف و خشیت کیورمز
کلمات حکمت نکات حکماده کلمشدر که دل خردمند بر دریا مانندی اولمق کرک که انوک طول و عرضنه
غایت و غور و قعرنه نهایت اولمیوب اسرار خفیه دن سر نه دوشرسه ناپدید اوله و هرچند که
سیلاب بلیه اطرافدن دخول ایلیه اثر کدورت انده ظاهر اولمیه زیرا که چهرهٔ عقل که حجاب
دهشتله مستور و آینهٔ خاطر غبار خشیتله ساحهٔ صفادن دور اولیجق تدابیر صایبه دن محروم اولور
و فواید تجربه دن مهجور قلور • قطعه

کرچه سرکشته بود کرد زمین همچو فلک — مرد صاحب قدم آنست که از جا نرود
نه چو کنجشک که افتد بدم باد تنک — مثل سیمرغ که طوفان نبرد از جایش

هر کمسنه نک که درونته اندیشهٔ کوناکون ول
بوله • و وسوسه فکر ایله قلبی مشحون و مشغول اوله عقل تامل و تدبیری فاسد • و بازار رویت و
تفکری کاسد اولوب • هر باری کرآینهٔ ضمیرنه نظر ایتسه زنکار وسواس ایله تیره اولدوغی اجلدن
چهرهٔ مطلوبی انده مشاهده ایدهمز • و هرچند که دفتر تدبیرنه مطالعه قیلسه بصر بصیرتی رمد خیالات
فاسده ایله خیره اولدوغی سببدن رقم مقصودی انده معاینه قیلهمز بو معنیده بعضی اکابر بیورمشلردر

قطعه باستواری اندیشه کوش در تدبیر • — که در تردد و وسواس صد خلل زاید •
ثبات رای نماید جمال کار درست • — در آب صورت تو انکهی که بنماید •

الحاله هذه بوندن انسب • و صوب صوابه بوندن اقرب تدبیر یوقدر که کربه ایله مصالحه بابنی
قرع ایدم و دست مخالصتله بیخ مخاصمتی بابینمدن قلع ایدم زیرا که بو عارضه ده بکا هم
محتاجدر و بو دردک علاجنه هم معاونتمه محتاجدر نته که بکا انوک مظاهرتیله بو آفتدن خلاص میسردر
انکا دخی همدم معاونتمله بو ورطه دن نجات مقرر • شویله که کربه بنم کلامیمی کوش هوش ایله استماع قیلیه
و عین یقین ایله نظر ایدوب صدق کفتاریمه اعتقاد ایلیه • و انی نفاق و حیله یه حمل ایتمیوب آفت مکردن ترددن

وشامت زرق وتلبیسدن معرا ومبرا ایکیمزه دخی برکت صدق ویمن وفاقله نجات
میسر اولوب سایر دشمنلر رشتهٔ طمعلرین قطع ایدوب خایب وخاسر اولهلر مصرع
دوست چون با ماست دشمن گو پی کاری نشین • پس موش بو اندیشه دن صکره گربه
قاتنه کلوب صورتی که حالنه در گربه آواز حزین ایله ایتدی • بیت

درد مندیم خبر میدید از سوز درون
دهن خشک ولب تشنه وچشم تر ما •

کورمزمیسین که گردنم بستهٔ بند بلادر وبدنم سوختهٔ آتش درد وعنادر موش ایتدی بیت

نکته دارم نهانی با دهان تو ولی •
وقت تنگست ونمی یابم مجال فرصتی

گربه تملق تمامله ایتدی لطف ایله خاطرکه لایح اولانی بی تکلف دریغ سورمه • وانوک اظهارنده
تردد و توقف روا گورمه موش ایتدی ای گربه بلمش اول که صدق بنم شعارم وپیرایهٔ مقالمدر
که کلام دروغک قلوبده فروغی اولمز وکذابلر هرگز صد نقل ثواب بولمزلر بیت

هرنه سوزده که اوله بوی دروغ
گورمز اهل بصیرت انده فروغ

شمدیه دکین بن سنک غموکه شاد اولوردم • وسنی خراب گورسم آباد اولوب
سنی بنده اشتسم قید غمدن آزاد اولوردم • تمام همتم بوکا مصروف ایدی که بر بلای
عظیمه مبتلا اولوب بر عذاب الیمه گرفتار اولهسک • ولیکن بلیه ده بوکون سنکله شریک
وسکا قصد ایدنلره ضررده مشارک اولدم خلاصم بانده بر فکر ایلدم که سنک خلاصک دخی
اکا متوقفدر پس بو سببله مهربان اولوب دعوی مهر ومحبتکدن دم اوردم • وحلقهٔ باب
مودتکی تحریک ایدوب صف صداقتده ثابت قدم طورورم • بیت

این دوستی است مشتملست بر غرضی
اما غرضی که نفع باشد نه ضرر

وفور کیاست وشمول فراستکه پوشیده دکلدر که بو بابده مضمون کلامم واقع حاله
ومکر وخیانت احتمالی بو خصوصده محال حقیقت دعوا وصدق مدعاما ایکی شاهدم واردر
بری راسوکه عقبمده کمینده اوتورمشدر • بری زاغ که بالای درختده منترصد اولوب
ایکیسی دخی بنم عزمم قصدنه طورمشلردر • هرگاه که سنک سایهٔ دولتکه پناه ایدم انلرک
امیدی بندن منقطع اولوب • بو بلا سنک برکت صحبتکله اوزرمدن مندفع اولور اگر

اگر بکا امان ویررسک وعهد ویمین ایله قلبمی مطمئن وخاطرمی ایمن قیلورسک کنف حمایتکه
التجا ایدرم که هم سنک بندلرک کسلوب نجات بولهسین وهم سنک سببکله بن دخی بو
بلادن قورتلوب بو وسیله ایله مأجور ومثاب اولهسین

هم مرا زین نوع سودا سود باشد هم ترا
گربه بو کلمات بر حالانی استماع ایدیجک

تامل بحرینه طلدی وبرزمان لجهٔ اندیشه یه مستغرق اولدی عاقلدی ودلدی که بو دریایه
قوت فکرله سباحت وبو صحرایه قدم تدبیرله سیاحت ایلیه وموشک قلب خالصنه
بوتهٔ اختبارده تاب ویره ومحک اعتبارده تمام عیار واقع اولورمی گوره موش گوردی
که وقت بغایت تنگ اولدی وگربه بو سودادن سراسیمه ودنگ اولدی ینه زبان نصیحتی
پرکار وپیمان گذشته تکرار ایدوب ایتدی ای گربه بنم کلامیمی گوش جانیله اشت وخلوص
پاک وصدق مقالمه اعتقاد واعتماد ایت ونیم ملاطفتمی قبول ایله مخالفت ایتمه واستماع
نصیحتمده مسارعت قیل وتأخیر وتراخی روا گورمه که هیچ عاقل بو مقوله امرده تأخیر وتراخی
روا گورمه تردد وتوقفه یول ویرمز دبو اصل مهمده تخلف وتأنی جایز گورمز

غافل مشو ز کار که فرصت غنیمت است
تا که بن سنک مجاورتکله شبکهٔ بلاکدن

خلاص اولورم سن دخی بنم معاونتمله بیداد صیاددن آزاد اولورسین هر بریمزک نجاتی
آخرک حیاتنه منوط در وخلاصی آخرک وجودنه موقوف ومربوط در سنکله بنم مثلم مثل
کشتی وکشتیبان مثلیدر که کشتی سعی کشتیبان ایله ساحل نجاته واصل اولور کشتیبانک
دخی مقصودی پشت کشتی ایله حاصل اولور گون کبی ظاهردر که بنم جانب حالم وصدق مقالم بعد ازین
معلوم خاطر اوله گرک اما خوف ایدرین که فرصت فوت اولوب تدارکه قدرت اولمیه

ترسم که عمر امان ندهد تا دمی دگر
ضمیر منیره واضح وظاهردر که بنم تعلقم قوم

اوزره غالب در وگردارم گفتارم اوزره راجح بن عقد عهد ایدوب وشرط وفایی
ذمتمه الوب جنابکه التجا ایدرین سن دخی بو آوازده بر نغمه وبو سازده بر زخمه رجا ایدرم

فرما اشارتی که دو چشم امیدوار
بر گوشهای آن خم ابرو نهادهام

گربه مکر موشدن بو کلماتی گوش ایدیجک جمال حالنی خال صدق وصفا وگلگونهٔ مهر ووفا ایله

آراسته كوروب ایتدی سنك مجوای كلامكدن بوی وفا استشمام اولنور و عهد و میثاق
سوای صفا استنشاق اولنور بن بو بازاره جانمی خریدارم و فرمانكه مطیع فرمانبردارم
من بعد الصلح خیر فرمان جهان مطاعنه عن صمیم القلب تابع اندم و بو رباعی مضمونی

تا نام توان جست ره ننگ مزن	با صلح توان کرد در جنگ مزن
عیش آمی و سبوی خویش بر سنگ مزن	با خلق جهان ره مدارا بگشا

كوش هوش ایله استماع ایدم امیدوارم كه بو مصالحه نك بركتیله انكی جانبه مخلص مستر اولوب بو موهبتك مكافاتی ذمتمزه واجب ایلیه وز و بو نعمتك شكر و منتنه ابد الآباد التزام كوستره وز حالیا بنده بیچلین عهد و میثاق دعهد اتفاق كردن دله طوق و میان جانه نطاق ایدوب رجا ایدرم كه بو وعده یی وفا و بو نذری بقایه یتشدره‌م همان بی تكلف بیور كه بو بابده بكانه ایتمك واجب در و سكا نه نوع معامله ایتمك لایق و مناسب در موش ایتدی چون سنك حضوركه وارم لازمدر كه شرط قیام و تعظیم و تكریم تمام تقدیم ایده سین تا دشمنلر انی عین یقین ایله مشاهده ایده لر و میانمزده اولان لوازم اخلاص و اختصاصه جازم اولوب خایب و خاسر دونه ركیده لر بن دخی فراغ خاطر ایله كردنكدن بندی و پایكدن قیدی كیدررم كربه بو قولی قبول ایدوب بو شرطی التزام كوستردی موش دخی اقدام ایله ایلرو كلوب سلام ویردی كربه دخی مراسم قیام و شرط اكرام و احترامی یرینه كتوروب حالین خاطرین صوردی و انواع ملایمت و ملاطفت و اصناف مخالصت و مهربانلق كوستردی چون زاغ و راسو حالی بو منوال اوزره مشاهده قیلدیلر رشته امیدلرین قطع ایتدیلر و شكار موشی فراموش ایدوب دوندیلر ماوی لرینه كیتدیلر چون موش حمایت كربه ایله بو انكی بلای عظیمدن خلاص اولدی كربه نك بندلرین كسمكه آغاز ایدوب بو اثناده بو اندیشه یه دوشدی كه كندونك عاقبت حالی نیه نهایت بوله و بو بلادن كندو دخی نیجه خلاص اوله پس بو سببدن جبین حالنده علامت ملال لایح اولوب كربه فراستله بیلدی كه موش فكر دور و درازه دوشدی و سم ایتدی كه بندلرین كسمدن فراغت ایده و ملتفت اولمیوب دام بلاده پای بسته قوه كیده پس خطاب عتاب آمیز كه احباب میانه رسم قدیمدر آغاز ایدوب ایتدی ای عزیز آینه خاطرك زنكار

زنكار ملال ایله ندن تیره • و دندان غدار ایله نكمك كندر كالا لینه یتر خیر حاولدی • سنك عهد و لطف و مروتكا اعتقادم بو ایدی كل ایدی چون حاجتك ظفر بولدك و مرادك و اصل اولدك • وفای عهد كده تكاسل • وانجاز وعدكده تغافل ایدرسین • بن بیلوردم كه وفا بر دارو در كه دار الشفاده دخی بیاده بولنمز • و حسن عهد بر كوهردر كه كان جهان و خزانه زمانده اكسر فر وفا عنقا كبی همان بر اسمی مستمادر • و حقیقت كیمیا كبی دنیاده نا پیدادر •

بیت

بهرزه طالب سیمرغ و کیمیا می باش	وفا مجوی ز کس ور سخن نمی شنوی •

موش ایتدی حاشا كه بن چهره حالی ناخن غدر ایله خراش ایدم • و نقطه نامی بنیك نام ایله حرف عددن تراش ایدم • بن بیلورمیم كه وفا كمند كردن ارادت و توشه راه سعادتدر • بر كیمیادر كه خاك تیره یی زر • و بر توتیادر كه دیده خیره یی صاحب نظر ایلر • مشام هر خیشوم كه استشمام بوی وفادن محروم اوله • استنشاق روایح ریاحین محاسن اوصافدن دوردر • و آیینه مهر ضمیر كه ارتسام صورت صفادن رنك پذیر اولمیه • انعكاس انوار مكارم اخلاقدن بعید و مهجوردر •

مثنوی

وفا بوینجه ویرر لاله باغ	اكچون اولدی سیری طالع انجم داغ
وفا بولنده چون سرو اولدی قایم •	صفا ایله طوررسه سبز دایم •

كربه ایتدی چون بیلورسن كه وفا شرط عروس كمال • و خال رخساره شاهد حسن و جمال در • كركدر كه مسند حسن عذار كر دار كه و رخساره عهد و اقرار كه بو كلكونه ایله آرایش ویره سین • كه هر كلزار كه انده نهال وفا تمیه • شاخسارنده بلبل صفا نوا ایتمیه • و هر رخساره كه خال وفا ایله زیب و زینت بولمیه • صاحب نظرلر كه پرتو التفاتلرینه مظهر اولمیه • بو اجلدندر كه دیمشلردر •

بیت

كر حور بهشتست كه تماشایش نیست	ازا كه طریق كرم و رسم وفا نیست

هر كیمسه كه انوك جمال حالی پیرایه حال وفادن خالی اوله انكا اول بلا یتشه كه اول زن دهقانه یتشدی موش استفسار ایتدی كه نیجه روایتدر و نیجه اولمشدر اول

حکایت

كربه ایتدی امثالده كلمشدر كه اعمال فارسدن بر قریه ده بر دهقانك زنی • اهل فراست و صاحب كیاست • خم خانه جهانده نیجه سپلك صفا سورمش • و كشاكش روزكاردن بر از كره

جور و جفا کورمش طاس و کاپس زمان و زمین ده نیجه تلخ و شیرین طاتمش و کار و بار
متاع جهانی بزار کرده المش صاتمش • بیت

جهان بیهوده بسیار دانی … ظریف و زیرک و شیرین زبانی

بو دهقانک بر خاتونی وار ایدی که روی لاویزی شمع شبستان جان • و لعل شکر ریزی
نقل می پرستان رندان ایدی • نقش آمیزلکده نوبهار کبی رنکارنک • و عشوه فروشلکده
روزکار کبی پر ریو و نیرنک ایدی • مثنوی

سرای حسنه فرقی عنبرین فام … بیاض سینه فرش نقره خام
شب وصلت کبی زلفی دلفروز … رخ فرخنده فالی روز نوروز

پیر دهقان اگرچه زیور هنرله آراسته ایدی • اما روزکاری فقر و فاقه ایله کیچوررردی
وافوض امری الی الله • مزرعه سینده توکل تخمین اکردی • پشت چرخ غدار و عادت
سپهر ستمکار خود بودر که اهل هنر و کامللری اسفل سافلینه نازل قیله • و بی هنر و نا
قابللری اعلای علیینه واصل ایده • قطعه

بگیر روا نزاد هند خرمنها … برک کاهی بر ابستان ندهد
کسانرا دهند شکر و قند • … بهمایان جز استخوان ندهد

پیر دهقان صنعت دهقنتده کمال مهارتله موصوف ایدی • چون بو علمک اسبابنه
وسعی و آلاتنه قدرتی یوغدی دست علیشی تنک • و پای عشرتی لنک اولوب عمرینی
قلت و ضجرتله کیچورردی برکون زن کمال عجزیدن • زبان تسلطی دراز ایدوب • دهقانه
ملامت آغاز ایتدی که ای بیر بالغ نیجه یه دک کوشه کاشانه ده فارغ اوتورر سین •
و حرکت موجب برکت ایدوکین بلمز میسین • نیجه مدتدر که بیکار کزرسین ابنای جنسکدن عار
اتمز میسین • اگرچه دیوانخانه ازلده الرزق علی الله برای مرفریده نک اسمیله موشحدر
اما عنوانده الکاسب حبیب الله طغراسی دخی مرقوم در • پس ظاهرا سبب رزق
سعی و اکتساب در • اگرچه فی الحقیقه رزاق مسبب الاسبابدر • بیت

سبب رزق نیست کسب • … بلی رزاق مسبب سبب است • صوا

صواب بودر که سنده طریق کسبه سالک اوله سین تا سایر ناس کبی سنده دخی اسباب نعمته مالک
اوله سین • دهقان ایتدی ای عمر عزیز دیدکک عین صدق محض صواب و موافق قیاس و
اجماع و مقتضای سنت و کتابدر • اما روزکار ایدی که بو دیه ده بن بیستاو کارد
بو دیارک دهاقینی بکا خدمتکار ایدی • حالا ضیاع ضایع اولوب اسباب زراعت الدن
چیقدی مزدورلق ایدن غیری بیچاره قلمدی • مزدورلره مسکارلق ایتمک عاری
نارنه دوزه مزن • العار و لا النار مضمونی موجبنجه من بعد بو طریقه قدم قویه مزن • بیت

ریزه سفره خود باز نیارم خوردن … بار آزار کش خود نتوانم بردن

اگر البته کسب و کار ایچون بر حرفت ایتمک لازم ایسه واجب درکه بو دیاردن رخت
اقامتی بر جانبه دخی کتوره وز • که دار غربتده شماتت اعدادن سلامت میسر و کل ابعدی
جلای وطن ایدوب • بر دیاره دخی کیده لم • و انده هر نه صنعت رایج اولسه اختیار
ایده لم زنک فقر و فاقه دن طاقتی طاق اولمشدی • کربت غربت و بلای جلایه رضا ویروب
ار و عورت اتفاق ایله اول دیاردن رختی کتوروب بغداد جانبنه رحلت ایتدیلر اثنای مصاحبتده
برکون شدید راه دن بی طاقت اولوب • بر درخت سایه سنده یاتدیلر • دفع ملال
و رفع کلال ایچون مقتضای حاله مناسب قیل و قاله اشتغال ایتدیلر کندرک • الکلام یجر
الکلام • فحواسی اوزره مقاللری بو مقامه یتشدی که دهقان ایتدی ای یار کرامی محنت
غربت اختیار ایدوب عنان عزمی بر دیاره توجیه ایتدک که انده بزی بر فرد بلمز • بز دخی بر کمسه‌ی
انده بلمزز • محتملدر که اول ولایتک خلقی متسلط و جبار یا اهل حیله و مکار اوله لر • مشاطه
صنع ذو الجلال جل عن الاشباه و الامثال • چهره جمال باکمالکی احسن تقویم حلیه سیله آراسته
قلمشدر • بیت

کورمدی سا که بکزر انس و ملک • … غالبا بو نزار دیده فلک •

مبادا که افسون و فسانه ایله و یا بر
تعلل و بهانه ایله سکا طمع ایده لر • سن دخی غرور جوانی و امید کامرانی ایله امره
مایل اولوب بو پیر بیچاره نک صحبتندن اعراض ایده سین و پیرلک وقتده بو فقیری
حرقت و فرقت و کربت غربتده قویوب کیده سین • اگر عیاذا بالله حال بو منوال

اوزره اوله من بعد بکا احتمال حیوة مقوله محالاتدن اولور • بیت

زمرگ بیم ندارم ولی ازان ترسم
که من بمیرم وتو جان دیگران باشی

زن بو کلماتی چون استماع ایتدی کمال انفعال اظهار ایدوب ایتدی بو نه کلام شورانگیز اولور که سویلرسین ونه خیال وحشت آمیز اولور که تخیل ایدرسین • شعر

تن وجان وگوگل قربانک اولسون
قولم بصدق ساجسم یورغانک اولسون
اسیرک اولدین تا جان ویرنجه •
بو جسم ناتوان گوره گیرنجه •

اگرچه چهره حالمده خیانت خالندن بر خال اولپیدی • وطن مألوفدن انتقال • ومسکن مشعوفدن ارتحال ایدرمیدم • ومهاجرت یار ودیار • ومشقت مسافرت اختیار ایدوب بو دار غربتده سنکله گچدرمیدم • امیدم وار که سنک مهد مونسنو که قدم بصدق وعزم اوگکی گیجه ده انتدوکم عهدی تجدیده یتیشدرم •• بیت

بقیامت برم آن عهد که بستم با تو
تا نگویی که دران روز وفایت نبود

حالیا دخی تجدید عهد ایدرم • ورشته پیمانی بونک اوزرنه عقد ایدرم • که تا طاوس روح روضه بدنده جلوه قیله طوطی زبانی شکرستان غیری ایله شیرین کام ایتمیم • وتا همای زندگانی آشیانه تنده آسوده اوله • مرغ دلی دام محبتکدن غیری یه رام ایتمیم • سلوک سبیل آخرت سندن مقدم مقدر اولورسه فیها شرطی پایانه یتیشدرمش اولم • اگر بر مدت دخی اجل مهلت • وعمر مساعدت گوسترسه بو عهد اوزره پایدار • وبو پیمان اوزره برقرارم شویله ملاحظه اولنه • بیت

عهد من با تو همانست وهمان خواهد بود
دو سه روزی اگر از مرگ امان خواهد بود

پیر کهن سال بو کلماتک استماعیله خوش حال اولدی زن دخی وجه مزبور اوزره پیمان وعهدینی ایمان غلاظ وشداد ایله مؤید ومؤکد ومؤبد قیلدی • مثنوی

چو بر سوز سویلیه ایچه بیجه اند
اولور کذاب اولانک ایشی سوگند •
چراغ کذبی چون روشن قیله زن
ویرور گوزی یتشدن اکا روغن

پیر فراغ دل وصفای ضمیر ایله باشنی یاتوغه
زن دلجو اوزره قویوب خوابه واردی • بو حاله مقارن اول مقامه بر جوان گلدی که النده

اسب تازی ودستنده مرغ بازی •• باشنده تاج کیانه • ودوشنده لباس خسروانه زن نظر ایتدی نه گوردی • بیت

برگوگل صید ایده جک جان گوردی •
نجه جان بر گوزل جوان گوردی •

اگر مردم دیده شب تیره ده رخسارندن گوردی تیغ افق مشرقدن صبح صادق طالع اولدی صانیدی • واگر دیده مردم زلف طره شب رنگندن عارض زیباسین تماشا ایدردی • آفتاب جهانتاب ورای حجاب سحابدن لامع اولدی دییدی •• بیت

برگل سیراب ایدی گلبرگ رخساری گل
سنبل پرتاب ایدی زلف سیهکاری

نقاش قدرت پرگار ابداعله عنبر تردن سطح عذارنه دایره چکلمش ایدی • ودهقان فطرت باغ جمال وبوستان حسن تمامله تخم لطافت وبذر ملاحت اکمش ایدی •• شعر

چوگان زمشک برمه تابان کشیده
مه را چو گوی در خم چوگان کشیده
آن خط سبزفام که خضرست نام او
خوش بر کنار چشمه حیوان کشیده
آورده زشعر سیه سایبان حسن
بر روی آفتاب درخشان کشیده

زنک چون تیر نظری اول جوانک هدف جمالنه راست گلدی سلطان عشق لشکر شور وسودا ایله کشور درون وبیرونه اود صالدی • عقلک شحنه شهربندی اول منزلدن رخت قامتی گتوردی بیابان حیرت وحسرتده سرگردان اولدی قالدی • وزبان حاله بو بیتی انشا ایدوب انشاده آغاز قیلدی • بیت

سواره آمدی وصید خود کردی دل ودین هم
عنان صبر بگسستی لجام نفس توسن هم ••

اول جانبدن دخی جوان نظر ایدوب بر نازنین نگار گوردی که مشاطه صنع یزدانی چهره دلرباسنه گلگونه ملاحتله تاب ویرمش • وباغبان قدرت صمدانی گلبرگ رخسار زیباسنه شبنم لطافتله آب ویرمش • خورشید درخشانک رشک عارض سیمیندن چهره سی التون اولمش • ومشک ختانک غیرت زلف مشکینندن جگری خون اولمش •• مثنوی

قامتی سرو سرفراز اولمش •
میوه سی شیوه برگی ناز اولمش
دهن تنگی حقه مرجان •
لعل نابی مفرح دل وجان •

زلف ثعبانی آیت موسی • لب جان بخشی غیرت عیسی

اونک دخی کردن جانی اسیر زنجیر محبت • و پایی لی بسته بند ارادت اولدی بیت

لشکر کشید عشق و دلم ترک جان کرفت • صبر کریز پای پی اندر جهان کرفت

جوان سوار کرا اول دیارک شهریارینک اوغلی ایدی • عزم شکار ایله صحرا یه چقوب اتفاقا جلادم وچشمدن دور و وحشیلردن ایدی جون تیز نظری اول غزال شیر افکن شهر آشوبه راست کلدی کمان ابرو پسندن تیر سینه جوانک برکان دلدوز اوردی که جانی آجسن لذت شکاری اونتدی • و قصد صید ایدرکن نخجیر وار دام عشقه کرفتار اولدی ● مثنوی

کوردی جون قامت خیالین اونک • دکدی جانده بلا نهالین اونک

عشق غوغاسی کلدی کتدی فراغ • اوردی خالی خیالی جانه داغ

صوردی که ای رشک پری و ای جان جهان نا دری سن کیم سین و بو دهه نیلر سین و سبب ندر که بو غوله موانست ایلرسین • ● ● مثنوی

بکا دی کم نه بر جک ماه سین سن • نه کوندن پرتو الدک ای مه نو •

نجه جشمک تماشا کاهی سین سن • که صلدک برج حسنه بویله پرتو •

اکر انسانسک انسان ایله اول • پری ایسک نه دریا نکده کی غول •

زن دل غم پرورد مدن براه پرورد ایدوب ایتدی ای دولت بیدار بخت بیت

سری دارم که سامانی ندارد • بدل دردی که درمانی ندارد

اینی روزکارم بو پیر کهن سال در • دل بیقرارم مونس اندوه و ملال لباسم بو پلاس در که کورر سین بالم بو حالم او زره در که مشاهده بیورر سین • عمرمی دایم محنت و بلا ایله کیچورورم • و جانمه مدام ساقی دهر الندن شراب قهر ایچورورم • جوان ایتدی ای مراد دل غمدیده • وای انیس خاطر محنت رسیده مصرع حیف باشد چو تو شهباز اسیر قفسی روامیدر که سن بو حسن عجیب و شکل غریب و چهره دلفریب ایله بو پیر فرتوتک اسیر زنجیر تسخیری اوله سین • و عیب عظیمدر که سن بو زیب و بها ایله بازار روزکارده بی قدر و بها و بی برک و نوا قاله سین کل بنی شبستانمه الیوب سریر عزته کیچوره یین • و مملکتمک ملکه سی ایدوب

ایدوب رایت قدرکی ذروه قصر اعلایه یتوره یین ● مثنوی

هر انچه از عمر پیشین رفت کو رو • کنون روز وصالست و روزی از نو

بیا تا از در دولت درآییم • چو دولت خوش درآید خوش برآییم

جو دل خوش باش با من جان فروشیم • تو ساقی باش با من باده نوشیم

زن جون نوید وصالی کوش ایتدی حقوق پیر زالی فراموش ایتدی • و پیمانه پیمانی سنک غدر له صیوب عقد اندوکی ایمانی بالکلیه اونتدی • جون جوان زنی کندویه مایل کوردی ایتدی ای جان جهان فرصت غنیمت در نه توقف ایدرسین کل کیده لم پیر بیدار اولنجه مسافه دور و دراز قطع ایده لم • زن آهسته رک پیرک باشنی دیزندن اندروب یره قودی و جست و چالاک عقب جوانه سوار اولوب • دست اعتماد ایله میان جوانی دوغری اندی و آتش محبتله شعله طوتشدی • و عنان شهوتله شعله پیشه دی که دعوای عفت و عصمتی فراموش ایتدی • بو اثناده دهقان بیدار اولوب کوردی که برجوان سوار اولمش و جانانی اونک پای وصالنه خلخال • و ساعد صحبتنه سوار اولمش • آتش غیرتی زبانه چکدی و دود حمیت باشینه چیقدی • و جکرکی جوش و خروش ایدوب ایتدی • بیت

یار من مهر دوستان برداشت • مهر دیرینه از میان برداشت

آخر ای بی وفا عجب نقش و رنک ایتدک • وای دلفریب نه عجب ریو و نیرنک ایتدک ای بی حقیقت قنی عهد و پیمانک • وای نامروت قنی عقد ایمانک قنی حقوق صحبت • قنی وفا و عفت • قنی دعوای عصمت • قنی مقتضای مروت • زن ایتدی ای پیر نابالغ بو سوزدن فارغ اول که خوبرولرده وفا اولمز • بولردن حسن وفا دیمک همان سهیلی ثریا ایله جمع ایتمک و آتش سوزان ایچره نهال کل دیکمک کبی در ● ● شعر

ایها المنکح الثریا سهیلا • عمرک الله کیف یلتقیان •

هی شامیة اذا ما استقلت • ...

نظم

کفتم ز مهر ورزان رسم وفا بیاموز • کفتا ز ماه رویان این کار کمتر آید

اکرچه جو قدر ردنیا ده تشویش • ولیکن اولمیه بو ماندن ترایش •

عهدم

گر اوله بغر عاشق طابنجه طاشی — اوﻻ معشوقنك اندن فراغی
انوك اول در دیله یافته سینه — انوك توز قونمیه آیینه سینه

بر ایتدی ای پری دایره انصافدن طشره چیقدك • و جفاكارلیق بابنده ال ازارلیق كلیدی ایله
احدك قورقرم كه بمان شكنلك مكافاتنه كرفتار اوله سین • و بكا آخر وقتده سز كوردگك فعلك
جزاسین عن قریب كوره سین بیت

صقین اسمدن ای نكار صقین — كینه چودر بو روزكار صقین

زن انوك جانبنه التفات ایتمیوب جوانه ایتدی • نه طوروزر كیده لم تا جفای بادیه فراقدن
قورتلوب سر منزل صفایه صالایره لم • ملك زاده سمند تیز رفتار و هامون نورد و دریا كذاره
كه شمال تندرو اكا همراه اولمزدی • و وهم تیز كرد كرد ینه ایره مزواثرین كوره مزدی نظم

فلك وار اولسه چون میدانده دایر — بلالندن اولور سیاره ظاهر
ایالنخدن انلیه نعل پاره — اولوردی كوش چرخه كوشواره
كزر عالم الچین بر دمده چون برق — ایكی مینه لدی اكا شرقله غربله برق

عنان ویروب اول بیابان بی پایانده اب كبی روان • و باد كبی وزان ودوان اولوب ان
واحده دیده دهقاندن غایب و نابدید اولدلر • پیر بیچاره با دل صدپاره چون بو حالی
مشاهده اتدی باوجود كه كربت غربت • و شداید راه مسافرتدن بی طاقت اولمشدی •
حرقت فرقت همرا هنه صبر و تحمل ایده میوب • افتان و خیزان عقبلرینه دوشوب كیتدی مصرع
در دمندان راه می پرسند واز پی میروند — كیدر كن كیدوب كیندوبه ایتدی
خسا طایفه سنده خود وفا اولمز • و بنای عهدلرنده بقا • و مشرب قلبلرنده صفا اولمز

مب دع ذكرهن فما لهن وفا • — ریح الصبا وعهود هن سوا ر •

بن بونك قولنه اعتماد ایدوب • وطن مالوف و دیار معهودمی ترك ایلدم • حالیا نه بو حالله
رجوع ایتمك میسر در • و نه بوطاقت و مجال لار ورلردن بیتمك • و نه الی غیر النهایه عقبلرنجه
كیتمك متصور اما نیم عاقبت كارم نیجه اولیسر • و خاتمت حالم نه نهایت بولیسر در بیت

میروم گر جهان در پی دل بی سروپا — چه كنم كار مرا پا و سری پیدا نیست

اما چون بونلر بر زمان كتدیلر خیلی زملق مسافه قطع ایتدیلر كیدرك بر چشمه ساره و بر سایه
سپیدار ه یتدیلر چون استعجالله جركتدن محب و محبوبه اثر ملال و قوت مركوبه فتور و
كلال طاری اولدی اینتدیلر اولی بودر كه بو مقامده بر ساعت آسایش و آرام ایده وز شهسوار
میدان آسمان چنبر دایره نصف النهاردن كذار ایدنجك بز دخی بو مقامدن قیام ایدوب ما كبی
منزل معهوده خرام ایده وز پس سمندن پیاده اولوب سایه درخته كلدیلر بر زمان لب ابده
اوتوروب كتاب عشقدن بر نیجه فصل و باب اوقیوب محاوره و مشاعره یه اغاز قیلدیلر جوان روی
رنكین نكاری و زلف مشكین دلداری مشاهده ایدوب حوالی رخساره كلدركنده حلقه طره غالیه باری
معاینه ایدیجك ایتدی بیت زلف مشكین حلقات بر روی مشكین بسته اند
می ندانم روز و شب با یكدیكر چون بسته اند — جانان دخی بر زمان او
سرو نازك سر افرازلكن و اول شوخ طنازك دلنوازلكن تماشا اتدی • و نخل قامت زیباسی
كه رشك طوبی و غیرت سدرة المنتهی ایدی نظر ایدوب بو مطلعی انشا اتدی مطلع

نخل بالای ترا یارب چه موزون بسته اند
صد هزاران نازكی بر یكدیكر چون بسته اند

اثنای مصاحبتده زن دهقانه تقاضای طبیعت مقتضاسنجه تجدید طهارت لازم كلدی
حرمت و ادب رعایت ایدوب • اول موضعدن خیلی مسافه كیدوب خلوت كوزدوب بر بیشه
قربنده بر چشمه كوردی • سنوركنار چشمه یه وارمادین بر شیر غران كه شیر آسمان انوك هیبتندن لرزان
و كاو سپهر نهیب مهیبندن كریزان ایدی مثنوی

همی امد خروشان و پیتران • — هزبر چرخ از سهمش كریزان
به نیش ناخنان زهر آب داده — به تیغ ناب او خوناب داده

التهاب اتش جوعدن اطراف دشت و غابی كشت ایدركن چشم بر چشمی اول شوخ چشمه یه راست
كلوب فی الحال قلاب چنكالیله قیوب • اول بیشه یه ایلتدی • جوان چون صغیر شیری اشتدی • و
نكاری كناره چكدوكین تماشا اتدی بیم جاندن سمانی اول ان كندو بین آتد اوقه سنیه براغوب

راه بیابانی طوتدی و كیتدی نظم — بلارا دیده و روی از یار بر تافت

القصه جوان سول جاندن اردنه بقیوب قاجدی وجانان جنکال شیر غرابه کرفتار
اولوب مزرعه جهانده نه اکدیسه بجدی هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت
پیر دهقان المرک غنچه افغان وخزان ویران وکریان کیدرکن اول چشمه کنارنه کلوب
اندن اثر ونشان بولمدی فریاد وفغان ایدوب اغلدی

درد اکه یار رفت ودلم را دوا نکرد ‌‌ ‌ ‌ صد وعده پیش داد ویکی را وفا نکرد

برزمان ایام وصال وهنگام اتصال خیالین خیال ایدیبوب نالش ایدی قطرات حسرات
ومحاجات عبراتی باغ رخسار وچمن عذارنه روان ایدوب اغلدی

قالی اول کونلر که وصل یار له مسرور ایدم ‌ ‌ ‌ اول جمال حسنه بن وصلله مغرور ایدم
چند روزی که مارا در سر بستان وصل ‌ ‌ ‌ چون کل وبلبل مجال خنده وگفتار بود

دریغ که انوار لمعات مواصلت ظلمات ایام مفارقته مبدل اولدی وحیف که بهار حضور
وراحت دبور محنت خزان وبرک وبار دولت نکبات تکلیله ریزان اولدی

وی روز جهان وصال جان افروزی ‌ ‌ ‌ امروز چنین فراق عالم سوزی
افسوس که بر دفتر عمر ایام ‌ ‌ ‌ انرا روزی نوشت واین را روزی

کریه بسیار وناله بیشماردن صکره نظر ایدی کوردی که یارک قدمی نک اثر قدمی چشمه جانبنه کیدی
بی محابا اول ایزی ازلیورک ودیده احتیاطله جوانبی کوزلیورک کیتدی اول موضعه یتدیکه
شیرانوک شکمین چاک ایتمشدی واجزاسندن بعضی بیش بیوب باقی سین انده قوبوب
کیتمشدی پیر فرتوت اول حالی مشاهده ایدیجک سراسیمه ومبهوت اولدی بیلدیکه اول
بیوفا جنابت خیانتک عقده عقابه کرفتار اولمش واندوکی غدر ونقض عهدک جزا وپاداشنی
بولمش برزمان دیده عبرتله انوک حالنه باقدی حیران اولدی وانوک محنتنه وکندو
غربتنه هزار ناله وآه ایله کریان اولدی

زلب ناله اتش بر ثریا رسید ‌ ‌ ‌ زمژکان سر شکش بدریا رسید

بو مثلک فایده سی اولدر که چهره عهد ووفایی ناخن غدر وجفا ایله خراش ایده کذلک
کاتب دهر انوک رقم وجودینی کذلک قهر له دفتر روزکاردن تراش ایده
بیوفا

بیوفایی هر کجا رخت افکند ‌ ‌ ‌ عاقبت آن جای را ویران کند

موش ایتدی بنده بیلورم که نقض میثاق وفتح باب نفاق خلاف محاسن اوصاف و
نقیض مکارم اخلاقدر سنک منافع محبت وفواید صحبتک بکا واصل اولوب بو ایکی بلا
اوستمدن سنک واسطه کله مندفع اولدی واعدانک بندن رشته طمعی سنک یمن همت
وبرکت عنایتکله منقطع اولدی پس مروته لایق بودرکه بو کرم سنک بکا فاتی ذمتمه
واجب بلم وسنک بندلرک کسمه ده ایکی دیشم قالنجه چلشوب خلاصک بنده ادوکم
عهدک عهده سندن کلم اما خاطره بر خطرناک خاطره خطور ایدی که قیا وتندن عنان
تمالک وتماسک الدن کیتدی تا آیینه دل اول غبارندن صفا ومرآت خاطر اول زنکاردن
جلا بولمیه ممکن دکلدر که سنک عقده کارک تمام کشایش بوله کرچه ایتدی شوبله فهم اولنور که
هم جانبکدن خاطرکده خرشه اولوب نقض عهد اندیشه سین ایده بسن حال بوکه بن بنده عهد و
پیمانی میان جانه عقد ایدوب ایمان غلاظ وشداد له مشاکد ایتمشدر من بعد غدر ونفاق
ونقض عهد وشقاق احتمالین ویرمه وسوالوک حشتی مطلقا خاطروکه کتورمه که قانون
مخالصت جدیده وآیین مخاصمت قدیمی نسخ ایتمشدر سندن وفادارلق وحق کذارلق
متوقع ومطلوبدر لکن مکاره وحیله کارلر زمره سندن معدود اولمه وجمال مناقبه ومحبوب ه
آیینه محاسنکی رنک نیرنک وزنک غدر له موسوم ومعیوب قیلمه

صاف دار آیینه دل که صفا از همه به ‌ ‌ ‌ مشکن عهد که آیین وفا از همه به

عاقل کامل وهوشمند صافی دل که بر کمسه دن ذره شمه تعطف وکرشمه تلطف
کورسه بنای اخلاص وقواعد اختصاصی ذروه سمایه یتورر ونهال صدق وصفا ده میوه
لطف ووفا یتورر اکر ضمیرنده برد غدغه ظاهر اولسه وخاطرنه بر شبهه خطور قیلسه
فی الحال انی صفحه خیالدن محو ایدوب من بعد انی بیر امن عرصه خاطره کتورمز علی الخصوص
که مابینلرنده عقده عهد ومیثاق مبرم اولوب ایمان غلاظ وشداد ایله محکم اولمش اوله
معلومکدرکه بیوفالرک خاتمتی شوم وعاقبتی مذموم در وارباب غدر سعادت دنیا و
عقبادن محروم در ایمان کاذبه بنیان عمری ویران ایدر وخلف وعده ونقض پیمان

بنیان عمر زندکانی خاکه یکسان ایدر الیمین الکاذب تدع الدیار البلاقع مثنوی

چون در حقت آدمی ورنج عهد • رنج را تیمار می باید بجهد •
عهد فاسد رنج بوسیده بود • وز شمار لطف ببریده بود
نقض میثاق عهود از احمقیت • حفظ سوکند وفا کار تقی ست •

امید وارم که وفادارلیق حقنی فراموش ایتیوب مقدمات آزاری قویه سین وعقد اندکنک عهدی نقض ایتیوب نقش عشق و علی صفحهٔ دلدن یویه سین موش ایتدی • بیت

هر کس در وفای تو سوکند بشکند • جان و دلش بزخم حوادث فکار باد

حاشا که بن عهده وفا • وسنی بند بلادن رها ایمیم • فاما خاطره خلجان ایدن خاطره که سکا بیان ایتمشم بنی کرداب تفکره ولجهٔ تحیره براقدی • کربه ایتدی مکنون خاطر و مضمون ما فی الضمیر کی بکا اعلام ایله • تا بن دخی دیدهٔ تدبیرله اکا نظر ایدوب سنک پایهٔ عقل وادراککی بیلم • واندازه اندیشه و دانشکی معلوم قیلم موش ایتدی ای کربه اهل تجربه بیورمشلردر که دوست ایکی نوعدر بری اولدر که صدق کامل و رغبت شامل ایله بی شایبهٔ غرض و بی توقع عوض جانب موالات و مصافاته مایل اولورلر • اکنجی اولردر که یا مطامع منافع و یا دفع ضار ورفع مضار ایچون بوطریقی اختیار قیلەلر اولکی طایفه که ابواب صداقتی صفای نیت وخلوص عقیده ایله فتح ایتمشلردر • هر حالده انلره اعتماد محلی واردر • وهر زمان انلرک جانبندن امن وامان محققدر • وانلرک حقنده ممکن اولان انبساط ونوازش روش دانشدن منحرف دکلدر • ما مثنوی

دوست بود غمخور وراحت رسان • ورنه رها کن سخن ناکسان
زهر ترا دوست چه داند شکر • عیب ترا دوست چه خواند هنر

اما انلرکه صفت صداقتی بیر دفع مضرت ایده لر • یا وسیلهٔ جذب منافع و واسطهٔ جذب مطامع قیله لر • حاللری بر منوال اوزره قرار ایتمز • کاه بساط مباسطته قدم انبساط دراز ایدرلر • بیت

که دوستی کنند چون شیر و شکر
که دشمنی سخت تر از تیر و تبر

مرد دانا بو مقوله اصدقانک بعضی حاجتنده مساعده یی روا کورمز • وبالکلیه زمام اختیارین انلرک قبضهٔ اقتدارنه

اقتدارنه تسلیم ایلمز بلکه اتمام مهماتنده اعذار لطیفه یه تمسک ایدوب مرامنه مدریجله سرانجام ویرور • وانلرک ضمننده کندو جانبن دخی ملاحظه ایدوب شرط احتیاطی کما ینبغی محافظه قیلور که جمیع امورده احتیاط مناسب در • بلکه صیانت نفس علی کل حال واجبدر • هر کیمسه که بو مقوله احباب ایله مصاحبتنده طریق مزبوره سلوک ایده الننه ناس ده حقیقت مروتله مذکور اولور • ومیامن خلقده عادت مزیت رای ورویتیله معروف ومشهور اولور • بنم ده فکرم بودر که سنکله بیمان بو منهج اوزره سالک اولم • جون سنک استخلاصکی ذمت همتمه عهده الدم • لاجرم انجاز وعد وایفای عهد لازمدر • اما صیانت ذات ومحافظت نفسم بابنده دخی ممکن اولان احتیاط واجبدر • زیرا که بنم سندن خوف وخشیتم زیاده در اول طایفه دن که سنک بکا بغض وعداوتک انلردن ناشیدر • انلردن که سنکله قبول عهدیی انلرک دفع ورد ی ایچون ذمتمه لازم قیلدم • سنک جانبکدن دخی بنم بابمده واقع اولان ملایمت وملاطفت • مقرردر که مصلحت وقت • وضرورت دفع مضرت ایچوندر • حالا بکا فرصت درکه خصمک مکر واحتیالندن حذر ایدوب سمع قبوله اقوال ومقالنی کوش ایتمیم ومآل حاله نظر ایدوب جانب حزم واحتیاطی فراموش ایتمیم که بیورمشلردر مثنوی

در استحکام کار خویش میکوش • مکن قانون حکمت را فراموش
کسی کو کار بر بنیاد سازد • بنای عقل را آباد سازد

کربه ایتدی ای موش بس بغایت زیرک وباهوش ایمشسین بن سنک مبلغ ادراکک بو مرتبه ده ایدوکین بلمزدم • ومقدار دانش وبینشکی فهم ایتمزدم • جون بنی بو کلمات حکمت نکاتکدن بهرمند ایدوب جواهر سندکی کوش هوشمه بند وپیوند ایتدک • وفور لطف وکرمکدن دور دکلدر که اعلام بیوره سین که بنی بندن قورتارمق وهم بن بلا مثله قورتلمق نیجه میسر در وبو قفل مشکلک فتحی نیجه کلید اندیشه ایله ممکن ومتصوردر • موش تبسم ایدوب ایتدی • بیت

اولومدن غیری یه هب چاره واردر • اوکلمز دنیه ده نه چاره واردر •

ای کربه صنعت جوب الشده در • بو بابده فکر صواب بودرکه جمیع بندلرکی تیغ ناخله کسم • اما شول عقده یی که اصل البابدر کندو جانم ایچون حفظ ایدم • وفرصت کوزدم تا کا

بکا قصددن اسم بر مهم حادث اولوب بنی صیددن عاجز اوله سین • واکا اشتغالله
مجالک اولمیه که بنجه اچنکالکله بکا دست ریع که سین • پس اول عقده یی دخی حل ایدیم
تا سنده بندن و بنده کرندن خلاص اولوب ایکمزک دخی مرادی احسن وجه اوزره میسر و محصل
اوله • کربه بیلدی که موش بغایت دانا و عاقلدر • و صنعتنده استاد کامل • فسون
فسانه ایله عقلین الدرمز • و علت و بهانه ایله یولندن ایرلمز • ضروری حکمی امضا ایدوب
بو قضایه رضا ویردی • و موش دخی اکا بندلرینی بر بر کسوب • اول عقده که جمله سنک عهده
حالی اوزرینه قودی • و اول کیجه تمام خواب و آرام ایتمیوب کتاب حکمتدن نیجه فصل و باب
اوقودی • اول زمان که طاوس زرین بال مهر ریاض سپهرده جلوه و اهتزازه کلدی •
و شهباز آشیانه چارم • شهبر نورکستر له هوای فضای افقدن پروازه کلدی • بیت

صبحدم اوردی سمند چرخه زرین پر نکش … نوردن چکدی لوای اژدها پیکر کنش

صیاد خام طمع امید شکار ایله ایراقدن بدیدار اولدی • موش ایتدی اشته اول وقت
کلدی که اول عقد ایتدوکم عهدک عهده سندن چقم • و اول ضامن اولدوغم وعده یه تمام
وفا قیلم • چون کربه صیادی کوردی جان شیرینندن ال یویوب بالکه منتظر اولدی طوردی
صیاد یاقین کلنجک موش عقده باقی دخی حل ایدوب • کربه هول جانندن یاد موشی فراموش
قیلدی و پای کشان فجوب بر اغاج باشینه چیقدی موش دخی اول تشویشدن خلاص اولوب
سوراخه کیردی و خلاص اولدی • صیاد کلدی دامک رشته لرین کسته و عقده لرین بریده
بولدی نغنه دهشت و حیرت مستولی اولدی • چندانکه اطرافی تجسس و تفحص ایتدی سببدن
نام و نشان بولمیوب • دام کسته و خاطر شکسته ایله خایب و خاسر دونوب کتدی برزماندن
صکره موش سوراخدن باشین طشره چیقردی کربه ایراقدن کوروب یاقنه وارمغه خوف ایتدی
و خدمت ملازمتنده قصورین زبان معذرتله عرض ایدوب ایتدی • بیت

جون حصول دولت وصلک محال اولدی بکا … کوزاوجی برله ایراقدن مرحبا اولسون سکا

کربه دخی وازجان کداز ایله نالش ایدوب ایتدی • بیت

یارب اول دشمن تغشلو پاره نتدم بیلدم … سود کمدن غیری اول دلداره نتدم بیلدم

طارم

غرائب مطلب

بنجون بزدن اعراض و مصاحبتمزدن احتراز ایده سین مکر بیلمزمیسین اوله که بر صدیق صادق
و رفیق موافق تحصیل ایتدک • و نوایب زمان ایچون بر حصار امن و امان • و اولاد و احفادک
ایچون بر حصن شدادی بنیان بنیاد ایلدک • بر دوکل تا ایتدکک الطاف ملاطفه نک مکافاتنی
اضعاف مضاعف بندن کوره سین • و دیکدکک درخت مروت سایه سنده تاب آفتاب
حوادثدن مصون اولوب نهال صفا اوزره میوه مراد اکی دیره سین بیچون بندن نفرت ایتمز
که بن بو جریده ایدم که ایتدکک الطافک و ظایف عذرنی نیجه زبان عجز له ادا قیلم و اول انعام
احسانک شکر بکر ایله نه طرقله شیرین کام اولم • بیت

هم تازه رویم هم خجل هم شادمان هم تنکدل … کز عهده بیرون امدن نتوانم این انعام را

موش همان پای احتیاطله بساط انبساطده متحاشی کزوب • و بر کاروار ساحت مصاحبت کرده
کنار چزوب • نقطه کردار دایره وحدت در زاویه عزلتده قرار ایتدی • و بو مشکل مثلی که بیور مشلردر
بذا زمان العقوق لا زمان الحقوق کلک فکر وانبوبه خیالله صحیفه حسب حالنه یازوب آواز
حزینله ایتدی شعر روزکاریست که از غایت بیداد درو
نیست ممکن که کسی را سر و سامان باشد
چشم نیکی ز که داریم بعهدی که درو
کر کسی بد نکند غایت احسان باشد چون بو زمان
زمان وحدت • و اوان خلوت و فراغتدر • خاطره بو خلجان ایدر که من بعد ابنا زمانله
مصاحبت هوا سین اتمیم • و کابنا من کان اخوان و خلاندن بر فرد له مجالست پرواسین
پیرامن ضمیره کتورمیم • مصرع کر همدم آرزو کنم همدمی خویش •
کربه ایتدی ای موش لطف ایله بکا هجران سوزین سویلمه و دیدارکی بندن دریغ ایدوب دوستلق
حقنی و آشنالق حرمتنی ضایع ایلمه مرکه که الف جدیر له بر صدیق صادق عهدله کتوره و قدرن
و قدرین بلموب آنی غفله الدن بیوره دوستلق نتایجندن محروم اوله • و سایر احباب دخی انی
نا امید اولوب انوک مصاحبتندن اعراض و اجتناب قیله • بیت

بد کسی دان که دوست بکذارد • … بهتر انکو کرفت و نکذارد •

شویله بیل که سکا بنم ذمتمده منّت جانی وجاودانی در• وبکا سنک برکت صحبتکله نعمت زندکانی رایکانی در• ومیانمزده اولان عقد عهد مودت تعرض اخلالدن مصون• وما بینمزده اولان رشتهٔ محبت و مودت تطرّق انفعالدن مأمون در• مثنوی

توان شنیدنیم وفاو عهد قدیم — ز هر کلی که دمد تا قیامت از کل ما

مادام که پاتی عمر باقی در سنک الکدن نوش ایتدکم جام کرمی فراموش ایتمم کرک وابدیک مروتک سکا فاتنده بذل مجهود ایدوب دایرهٔ محبتکدن طشره کیتمم کرک بیت

شکر کرمت که همچو کل تو بر توست — سوسن نیم و بصد زبان خواهم کفت

هرچند که کربه باب ابرامده کلامی سرحد اطنابه ییتوردی• وایمان غلاظ وشداد ایدوب کداتدی• موش ایتدی هرکاه که عداوت عارضی اوله جانبیندن ملاطفت وملایمتله زوال پذیر اولمق معتبر در زیرا اول ماده تحریک زنجیر مصاحبت• فنون جنون وسفاهتدن محسوب ومعدود کلدر• اما چون عداوت ذاتی اوله• هرچند که ظاهر بنیاد صداقت• ومقدمات مودت مشید وممهّد اوله• اکا اعتماد ایتمک کرک• ومحافظهٔ حال وملاحظهٔ مآل ده• بر دقیقه نامرعی قومق کرک• زیرا انوک مضرتی غایت چوقدر• ومفاسدنه نهایت یوقدر• پس بنم اولی بودر که چون میانمزده مناسبت مناسبت اضداد در• ونسبت نسبت تضاد• بجمله مصاحبت سودا ایسین بارکه کنوز مبینه سیبن• بن خود صمیم جاندن سنک صحبتکدن کریزانم هرکیمسه که خلاف جنس ایله مصاحبت سودا ایسین ایده• اکا اول بلا ییتشه که اول غوکه ییتشدی• کربه استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول حکایت موش ایتدی روایت ایدرلر که بر موش بر چشمه کنارنده وطن طوتمشدی اول چشمه ده بر غوک اولوردی کاه کاه کسب هوا ایچون آیدن چیقوب چشمه کنارنه کلوردی بر کون کنار آبده ولب سرچشمه ده نغمهٔ دلخراش ایله جان پرده لرین دریده قیلوردی• وکندوسین بلبل هزار دستان تصور آواز ناسازله کلزار بدندن دل قوشلرینی رمیده قیلوردی• بیت

اکرچه زشت سرآغاز و بد مخارج ایدی — ولی اصولی اداسی زیاده خارج ایدی

اول زمانده موش کوشهٔ کاشانه سنده زمزمه یه مشغول ایدی مصرع راست

مطلب عداوت عارضی وعداوت ذاتی

راست چون آواز شور انگیز غوکی استماع ایتدی متحیر اولوب بی اختیار تماشای خواننده آهنکنه طشره چیقدی• وسماع نغماتنه مشغول اولوب اصول طوتوب الین النه وردی• باشن اویندوب قویروغن دیردوب طوردی صوفیلرکبی رقصه کردی غوکه موشنک بو حرکتی غایتده خوش کلدی• تحسین وآفرین اوقیوب موش ایله آشنالیق هوسی دیکی طلبیده جوش ایتدی• اکرچه زواجر عقلی مصاحبت ناجنسدن مانع وحایل ایدی• اما هوای طبیعتی موشه مایل وقایل• القصه بر بر ایله انس والفت ایدوب همواره ذوق وصحبت ایدرلردی وبر برینه عجیب حکایتلر و دلکش روایتلر ایدرلردی مثنوی

نرد دل با هم دکر می باختند — وز وساوس سینه می پرداختند

غوک نزد موش دلشاد آمدی — پنج ساله قصه اش یاد آمدی

موش بر کون غوکه ایتدی ای یار مهربان بر وقت اولور که سکا راز نهان ایتمک دیلرم وخاطر پریشانمی صحبت شریفکله شادمان ایتمک آرزو ایدرم• کاه اولور که نغمهٔ انفاسک دلاویزنی استماع ایتمک دیلر• وقت اولور که کوکلم نغمات طرب انکیزکله رقص وسماع ایتمک دیلر• سن اول زمانده مقعر آبده• استراحت وخوابده بولنورسین اول زمانده مصرع پس بکا کلمک بعید وبن سکا وارمق محال• بیت

انجا که تویی آمدن من مشکل• — وینجا که منم هزار مشکل بر دل•

هرچند که فریاد ایدرم صدای ایدن اشتمزسین• وهر بار که نعره ورورم غوکلر غوغاسندن استماع ایتمزسین پس بر حیله فکر ایتمک کرک که قچن بن چشمه کنارینه کلم واقف اوله سین• وبن آواز ایتدوکمدن کلدوکمی بیلوب طشره کله سین• غوک ایتدی راست بیوردیکز بن همیشه بو اندیشه ده ییم که بار دمسازم کنار چشمه یه کلیجک بن قعر آبده اکا نه جواب ویرم واول بیچون چکدوکی المِ انتظارک اعتذاری عهده سندن نه طریقله کلم کاه اولور که بن سنک سوراخک قپوسینه وارورم پس بیابانده بولنوب مدت مدید منتظر اولورم• چیلی زمانلر که خاطر فاتره خطلجان ایدردی که سکا بو معنیدن برشمه در میان ایدم• سن خود کرامت ایدوب صفای باطن ایله مکنون ضمیری بیلدک• وبو معنی احسن وجه اوزره

کشف م

مجلده م

بیان قیلدک • حالا بو خصوصک تدبیری دخی سکا مخصوصدر • و بو مشکلک حلی رای اصابت
پذیر و که مفوضدر مصرع فرسن لطیف تو همه فکر نکو کند • موش ایتدی بو امرک
سررشتهٔ تدبیری سرانکشت قدرتمزده در • صواب بودر که بر رشتهٔ دراز بند ایدوب
بر طرفین بنم پایمه بند • و بر جانبن سنک پایوکه پیوند ایدوب چون بن لب آبه کلم
تحریک ایدم بنم قدوممدن متنبه اولوب قدم رنجه قیله سین • اگر کاه سن دخی معلم
شریفکله درزاویهٔ مزه تشریف بیوره سین • رشته تحریک ایله بنی آگاه ایده سین •
طرفین دن جون عقد عهده بو رشته اوزره انتظام • و عقد صحبته بو رشته ایله استحکام
ویردیلر • همواره بو شرطی رعایت قیلورلریدی • و هر بری آخرک حالندن بو طریقله خبردار
اولورلریدی • برکون موش لب آبه کلدی • تا غوکی طلب ایدوب اساس صحبت بنیاد
ایدوب خانهٔ عشرتی آباد ایده لر • ناگاه بر زاغ سیاه • قضای ناگاه کبی قضای هوادن
اوچرکن چشم طمع ایله شکار چشمه ده موشی کوردی قضای آسمانی کبی فی الحال اینوب قضادن
بیچارهیی قنارهٔ منقارنه اوردی و پرواز کلدی • اول رشته که بر طرفی پای غوکه بسته
و بر جانبی پای موشه بند اولمشدی • غوک درون آبدن طشره کلوب هواده معلق و سرکون
اولدی • خلایق زاغ و غوکی بو حال اوزره کورنجک • و بو نقش بوالعجبی تماشا ایدنجک
زبان طعن و طنزی دراز ایتدیلر • و تعجب طریقیله ایتدیلر عجب حالتدر که زاغ برخلاف
عادت بر غوکی شکار ایتمش • هرگز غوک شکار زاغ اولمق کورلمشدی • غوک فریاد ایدوب
ایدرکه دخی غوک زاغه شکار اولمشدر • ولیکن شامت مصاحبت موشدن بو بلایه مبتلا
اولمشدر • هزاران هزار بو مقوله بلالره سزاواردر اول کمسه که خلاف جنسله مصاحبت
اختیار قیله **شعر**
همنشین نیک جو پیدا ای مهان ... ای فغان از یار ناجنس ای فغان
بو مثل موجبنجه واجبدر که صاحب رای
صایب ناجنس ایله مصاحبت قیلمیه تا غوک کبی قضای هواده رشتهٔ بلایه آویخته اولمیه
حالیا بکا بو داعیه دوشمشدر که من بعد بنی نوعم صحبتندن مجانبت ایدم بو قضیه غالبدر که
خلاف جنس ایله مصاحبت ایدم **بیت** ... تو عزلت جوی دور از انجمن باش ... رفیق
رفیق خویشتن هم خویشتن باش ... زعزلت شاه مرغان گشت سیمرغ
یکی مرغست و خوانندش بسی مرغ ... گر به اتیدی جون لذت صحبتدن نفرت
ایدردک یا بدایت حالده دانهٔ تملق و دام تلطف و تخلق ایله بنی صید ایدوب بندکله
وجون عاقبت مزرعهٔ حالکده تخم مخالفت اکردک اول زمان زمین دلده بیچون نهال
موافقت اکردک **قطعه**
جون مست شدم جام ز کف بنهادی ... ساقی بوفا بسر بسبو نکشادی
اول می صافیم جرا میدادی ... جون دردی تجیه خواستی داد آخر
موش جواب ویروب دیدیکم اول
زمانده سکا احتیاجم وار ایدی که اعدای جان شکارک پنجه سندن خلاص و شوار ایدی
عاقل اگر بر دامه گرفتار اولسه که انده نجات دشمنک حسن اهتمامنه وابسته اولسه ضروری
انوک دامن مدارات و موالاتنه تشبث ایدوب اظهار آثار مودت ارتکاب ایدر جون
مقصودنه فایض اولور و مراداتنه ظفر بولور اندن تضرر تصور ایتمکله مصاحبتندن
تنفر ایدوب مجالستندن اجتناب ایدر اما بو نفرت عداوت و انکار و بو وحشت
استنکاف و استکبار جهتندن دکلدر نته که بچهٔ شیر شیر ایچون مادرلری ارد بچه کیدرلر
جون شیردن سیر اولدلر بی سابقهٔ وحشت موانستدن فراغت ایده لر • هر آحد پلوه
که انوک باعثی مقتضی عداوت دکلدر بیزمده چون میانمزده باب معاونت و مظاهرت
مسدود اولدی ترک مصاحبت و مواصلت صوب صوابه قریب کوریور **قطعه**
هر که از و فایدهٔ می رسید • ... دیدن او راحت جان و دلست
وانکه از و فایده نتوان گرفت • ... صحبت آن بی خرد و عاجلست
بری دخی بو که ایکیمزک دخی طینت و خلقتی آب معاودتله سرشته اولوب آوازهٔ عدم
اتحاد و اسماعه وصول بولمشدر • و نفوس و طباعده مذکور اولمشدر و آشنالیق
برای قضای حاجت واقع اولمشدر جندان اعتماد قیلمیوکرک و آنی زیاده وزن و
حسابه المق کرک • چون پایبند رشتهٔ غرض منقطع اوله • موافقت مخالفته منقلب
اولوب صداقت عداوت اصلیه یه رجوع قیله مثلا آب کبی که مادام که تاب آتشه قریب
اوله کرم اولور جون آتشدن بعید اوله • همان برودت اصلیه معاودت قیلور هرکشی یه

معلومدرکه موشک کربه دن قتال دشمنی بو قدر سنک بکا بو قدر اشتیاقلک باعث
دکلدر الّا بوکه بنم اتمه دیش بیلرسین. و قابمه اُکش بررسین. بنم خون حرامی شیر مادرکبی
حلال اکلرسین. هیچ تأویل و توجیه ایله میسّر دکلدرکه بن سنک کرافکه فریفته اولم. و سنک
دعوای مهر و محبتکه اعتقاد. و بنیان عهد و پیمانکه اعتماد قیلم. بیت

گربه را با موش کی بود ست مهر مادری		گربه ایندی بو سوزلری عهد و جدیله می

سویلرسین. یا فی بعض الامر هزل و مطایبه می ایلرسین. موش جواب ویردی که مصرع
در جان بازی جگونه بازی باشد بو کلامم حلیهٔ صدقله محلّی. و شایبهٔ هزلدن
معرّادر که رای عیبنله معیّن. و برهان یقین ایله مبرهن در. که بنجلین ناتوانه لازمدرکه
سنک کبی توانا صحبتندن صدمهٔ حمله کریزان اوله. و ضعیف مزاجه لازمدرکه اول
عارضه دن که هیچ مرهم و دارو ایله علاج پذیر اولمیه بقدر الامکان احترازقیله بیت

هر آن کهتر که با مهتر ستیزد		چنان افتد که هرگز بر نخیزد

حالا مصالحت وقتی بودرکه بن سندن احتیاط اوزره اولم من بعد بحکمه
سنک میانکده صفای عقیدت معتبردر. و مصادقت معنوی و مناسبت و مصاحبت
روحانی میسّر. بیت جون میان من و تو قربت جانی باشد.
چه تفاوت کند ار بعد مکانی باشد. حقیقت حال بودرکه سنکله
بنم میانمده امید وصال. و احتمال اتصال طیف خیال. و تصوّر محال در. کربه
نوید وصالدن محروم اولبجق بزفریاد ایدوب ماولدی. و آتش فراقله درونه سینه
داغلدی و آه سرد چکوب. و نالهٔ پر درد ایدوب. دل کرم و آواز نرم ایله بو نوحه
آغاز ایدوب ایتدی نظم

جو هست عادت دوران مراد نا دادن		ز هجر بریدن یاران بتیغ ناکامی
بجان دوست که هجران هزار چندانست		به بین مفارقت جان ز تن جگونه بود
		مفاوضه‌یی بو مقامده تمام ایدوب

بر برینی وداع ایتدیلر. و هر بری ملول و محزون دونوب کلبهٔ احزانه کتدیلر. مرد
خردمنده بو حکایاتدن فایده اولدرکه عدو ایله وقت حاجتده فرصت صلحی فوت ایتمیه.
جون غرض حاصل اوله جانب احتیاطی رعایتدن غافل اولمیه. سبحان الله بر موش بیهوش

چه جای

بیهوش بو عجز حال و ضعف بالا جون کرداب آفات و دریای مخافته دوشدی و
اعدای غالب و خصمای سخت جنکال تیز مخالب مور زنبور کبی باشنه اوشدی. و دقایق حیله
تمسّک ایدوب انلردن بری سیمین دانهٔ موافقتله دام مصادقته چکدی. و عهد و پیمان الله
حصار امن و امانه تحصّن ایدوب وقایهٔ مهر و محبتی تیرباران بلا و محنته سپر ایتدی.
و قادر اولدوغی قدر عقد ایتدوکی عهدک عهده سندن کلوب وام حزم و احتیاطی یرینه
کتوردی. اکر ارباب عقل و کیاست. و اصحاب فهم و فراست. بو امثال عجیبه.
و تجارب غریبه‌یی. بنیاد کارلرینه پیش نهاد ایدوب. تقدیم مهماتده بو حکایات و
اشاراته اعتقاد و اعتماد ایتسه‌لر. لاجرم فواتح حال و خواتیم احواللری فواید مصادقته
مقرون اولوب جمیع امانی و آماللری احسن وجه اوزره حاصل اوله. و سعادت عاجل و کرامت
آجل بروزکار فرخنده آثارلرینه واصل و متواصل اوله. قطعه

هر آن کسی که کند پیروی اهل خرد		بهیچ وجه ملالی بحال او نرسید
بآب تجربه جون کرد فتنه بنشاند		غبار نقص بروی کمال او نرسید
بنای رفعت اکر بر اساس حزم نهد		خلل برتبهٔ جاه و جلال او نرسید

مطلب رای جهان

رای جهان آرای برهمن فرخنده رایه ایتدی ای حکیم ربّانی بیت

زبانک بلبل باغ معانی		دلک اسرار غیبک ترجمانی

سمت عیبدن معرّا بر تقریر ایله. و وصمت ریبدن مبرّا بر تعبیر ایله بیان ایتدک. اول کمسنه
داستانن که اعدای غالب. و خصمای قاهر هر طرفدن انی احاطه قیلوب. هیچ جانبدن راه
کریز و فرار بولمیه. هیچ محمردن طریق خلاص متصوّر اولمیه. او کدخی انلردن بری سیله مدارا
قصد ایدوب. قاعدهٔ عهد و صلحی ممهّد ایدوب. و انوک حصن امانته تحصّن ایلیوب. سایرلرک
تمکین کیندن امین اوله‌لر. و اول واقعه ده عدو ایله عقد ایتدوکی عهدک عهده سندن کلکه
انوک ضمننده کندو نفسنی صیانتنده دخی شرط احتیاطی یرینه کتوروب. میامن رای صایب و

برکت حزم و فکر عواقبله کرداب آفاتدن ساحل فوز و نجاته وصول بوله • حالیا مأمولدر که
بیان بوره سیین اولکمسه نک داستانن که نهال کینه زمین دلنده شاخدار • و عداوت
ذمیمه درون سینه سنده پایدار اولیجق اصحاب احباب انوکله مصاحبتدن احتراز و اجتناب
اتمه سی اجیدر • و یا انوکله انبساط اتمه سی مناسب • اکر بو مقوله کمسه ذیل استمالت
و ملایمته تمسک ایتسه اکا التفات ایتمک می کرک • و یا مطلقا انوک دعوای صدق و داد
اعتقاد و اعتمادا تیموب صحبتیندن احتراز و احتیاط می ایتمک کرک • برهمن ایتدی **قطعه**

ای مه برج سعادت ای شه صاحب قران ای جو و هم از افتتاح آزمایش دور بین
وی جو عقل از ابتدای آفرینش کاردان

هر نفس که فیض روح قدس ایله مؤید اوله • و هر شخص که بنای عقلی مدد ملاء اعلا ایله مشید اوله
لاجرم جمیع امورنده رعایت رسم حزم و احتیاطی واجب بیله • و مواضع خیر و شرینی
و مواقع نفع و ضرینی بری برندن تمییز قیله • و اکا پوشیده اولمیه که دوست آزرده
و صدیق رنجیده دن احترازی فرض و واجب بیله • و انوک مکاید مکر و کینه پوشندن و عوایل
غدر کندم نما و جو فروشندن اجتناب مقتضای رای صایب در • خاصه که تغیر نیت
و تکدر عقیدتی عین عقلله معاینه اولنه • و خدشه خاطر و غدغه ضمیری بصر بصیرتله
مشاهده قیلنه • **مثنوی**

خراشیده راست قصد خراش جو آزرده شد خصم ایمن مباش
در آخر بسی محنت از وی کشی کر اول در آید بلطف و خوشی

هر کیمسنه که اهل کینه دن علامت عداوت
مشاهده قیلنه لازمدر که اکا ترتیب قربت روا کورمیه • و انوک ملایمت و ملاطفته فریفته اولمیه
و مبادی احوالده جانب احتیاطی و طرف تحفظی • و عواقب امورنده شرایط انتباهی و تیقظی •
مهمل و نامرعی قومیه • شویله که اندن امور مذکوره نک خلافی ظهور قیله • تیر آفت سینه سین هدف
و شمشیر محنت کندوسین علف ایتمش اوله **بیت**

ایمنی از خصم محنتهای بسیار آورد تخم غفلت هر که کارد رنج بسیار آورد

بو بابده واقع اولان امثال و حکایاتدن که دفتر خواطر اولی الالباب ده مرقوم و مرسوم در

مرسوم در حکایت ابن مدین و قبره مزید لطافت و ظرافتله موصوفدر • شاید بیوردی
که نیجه اولمشدر • اول **حکایت** برهمن ایتدی روایت ایدرلر که ممالک
یمنده بر ملک وار ایدی ابن مدین دیمکله مشهور و همت عالی و رای روشن ایله افواه
و السنه ده معروف و مذکور ایدی • قصر رفیع القدر سلطنتی • سعی معمار شوکتله سمک
سمایه یتمیش • و بنای وسیع الفضای معدلتی • مدد مهندس حشمتله ذروه افلاکه ایرمش •

بیت ملک کوکبه شاه جمشید تخت فلک مرتبه شاه خورشید تخت

و بر مرغله که اکا قبره دیرلر ایدی • انس تمام و الفت لاکلام ایمشدی • اول مرغ
شیرین کار و شکر کفتار ایدی که حس کامل و حدس شامل و نطق دلکش • و صوت مطبوع
و صورت زیباسی وار ایدی • که همواره ملک صوت و صورت • و صفت و سیرتنه
مرتبط • و امثال رنکین • و حکایات شیرینله منشرح و منبسط ایدی • **مثنوی**

سخنهای زیبای رنکین خوش است حکایات شیرین بسی دلکش است
کسی کو کزینها بود بهره مند کنندش بزرکان و شاهان پسند

قضای الهی بو قبره کوشه قصر شاهی ده بیضه کیتوروب • بر مدتدن صکره بر بچه چیقردی
ملک اکا کمال تعلقندن بیوردی تا انی سرای حرمه التدیلر • خدام حرم سرا فرمان ایتدیلر انوک
تعهد حالی بابنده اهتمام و خدمت و تربیتنده سعی تمام ایده لر • اتفاقا سمان اول کون
پادشاهک بر فرزند دلبندی متولد اولدی که انوار نجابت ناصیه سنده تابان • و آثار سعادت
صفحات حالنده نمایان ایدی • **مثنوی**

یوزی مرآت انوار الهی جبیننده فروزان فر شاهی
مهی بر اوج سپهر کمال طالع شد که کس ندید چنان ماه در هزاران سال
خجسته طالع و روشن دل و مبارک پی فرشته طلعت و نیک اختر و همایون فال
ازان نهال شرف تازه کشت کلشن ملک چنانکه تازه شود برک کل ز باد شمال

نه قدر که بچه قبره نشو و نما بولوب شهزاده نک دخی قدی بالا و بلند اولوردی • میانلرنده کمال
الفت • و صفای محبت اولنیار اولور ایدی • قبره هر کون فلک رفعت طاغلره • و فردوس

مانند باغلره کیدوب • وال ایرمدوکی وآدمی زاده کورمدوکی میوه لردن بولوب ایکی دانه کتوروب بری سین شهزاده یه ویروب بری سین کندو بچه سینه یدورردی • کودکلر دخی انی رغبتله یرلردی واندامرینه منافع تأثیر تمام ایریردی • شویله روز بروز نشو ونما وقد وبالالرنده تفاوت فاحش ظهور ایدردی

بیت

کشتند سر بلند به نشو ونمای خوش ‖ جون سبزه که از اثر فصل نوبهار

قبره نک دخی اول خدمت واسطه سیله سالحت بساحت جاه ورفعتی ارتردی وقرب منزلتی ازدیاد بولوردی • بو حال اوزره نیجه زمان کیجدی • وروزکار دفتر سفید لیل ونهاری نیجه کره دوردی اجدی • برکون قبره عادت معهودی اوزره خدمتنه کیتدی بچه سی شهزاده نک کنارنده ایدی • ناکاه لطیفه قصد ایدوب سر بنجه خشونتله شهزاده نک الین یردی مصرع که کرد جور ولیکن لطیفه می پنداشت • شهزاده اول بو حرکتندن زیاده منفعل • وآتش خشمی بغایت مشتعل اولدی • تنک مزاج وحدت طبیعت انی غرقاب طیش وخفت اتدی • تا خشم وغضب لطف ومروتی خاشاک عنف ودعونتله اورتوب حق العنت قدیم • وعهد صحبت کریمی نسیا منسیا اونتدی • واباغندن الوب یره شویله چالدی که درنک حسرتی قیامته قالدی

بیت

در بغا که شاخ کل نو شکفته ‖ فرو ریخت از تند باد خزان

جون قبره کلدی بچه سینی کشته • وخاشاک وخون ایله اغشته کوردی • بر نعره اوردی که مرغ روحین قفس تندن اوجوره یازدی • ونسر طایری آشیانه آسماندن کوجره یازدی • بو واقعه جکرسوزک مولندن قلبنده فزع اکبر مشاهده ایدوب کانون درونی سوز فراق برکاله جکرله پراکنده اتدی • وصفیر نفیری منزل ماه وتیره ایروب وناله آتش تأثیری ذروه فلک اثیره بیتوروب

مثنوی

دکر کیسی دو کردی کوز تیشینی • ‖ کهی کوکسین دوکردی که بشینی •
دوتوبی آهنک کوکه اغردی • ‖ یشی یغمور کبی یبره یغردی •

جزع وزاری وفزع وسوکواریدن صکره خطاب عتاب آمیز ایله کنده وکندویه ایندی

معاینه

ایندی بو دریای مصیبته بنه سن سنی اتدک • ومتاع فراغتی غوغای محنته بنه سن الدک صتدک

بیت

سن اتدک کندو کلزارک یرین خار ‖ یه مدیر کا وله سین بلبل کبی زار

سکا مناسب بو ایدی که براوج خس وخارله برکوشه دیوارده آشیانه ایدیدک حرم سرای سلطانله سنک نه کارک واریدی • واجب بو ایدی که کندو بچه ک تربیتنه مشغول اولیدک • شهزاده نک اتابکی اولمق سنک نه مصلحتکه یرردی • اکر برکوشه وتوشه ایله قناعت ایدیدک حالیا بو قضیه دن غصه چکمزدک • وبو بلایه مبتلا اولیوب زمین دلکده غم تخمین اکمزدک • اکابر حکما بیورمشلردر که زهی خاسر اول کمسنه که جبارلرله معاشر اوله • زهی خایب اول شخص که ستمکارلرله مصاحب اوله • بو طایفه نک زمام عهد واقراری سخت • ومزاج قول وقراری قوی ضعیف در • همیشه رخساره مروتی ناخن جفا ایله خراش ایدرلر • وحروف فتوتی صحیفه حقیقتدن کذلک غدر بله تراش ایدرلر • نه اخلاص ومناصحتک انلر قتنده حرمتی وار • نه سابقه خدمت وحقوق مصاحبتک قدر وقیمتی وار

بیت

برای خدا کمکس که نشناسد حق خدمت ‖ مکن اوقات خود ضایع که نه مزد ست ونه منت

عفو جرایم که شیمه ارباب مکارم مذهب انتقامی حرام اندر حرام بیلورلر • وغدر وعنوانی ونقض پیمانی که سمت اهل کفراندر آیین کبر ونخوتده مباح • بلکه سبب فوز وفلاح اکلرلر • آخر بو طایفه ملازمندن که سوابق حقوقی • لواحق عقوقه مبدل قیله لر نه فایده حاصل اوله • وبو کروه روز وشب خدمندن که مواقع شکرانده کفران • ومواضع آفرینده نفرینی ذمتلرینه لازم بیله لر نه منفعت واصل اوله

بیت

جیفست که بر زمره مردان برشن نام ‖ از اکه حق صحبت یاران نشناسد

بونلر بر طایفه درکه کندولر جانبنده بر جرم کبیری صغیر وبر عیب عظیمی حقیر تصور ایدرلر • وسایر طرفدن بر ام یسیری عسیر • وبر سهو قلیلی کثیر عد ایدرلر

بیت

عیب خود را بهنر باز نماینده کر ‖ هنری هست ترا عیب عظیمش خوانند

جون بنم جکرگوشه مه بو جفایی • وبچه نیجه حقوق واریکن بو بلایی روا کوردیلر • واجب اولدی که

وقت مکافات و فرصت مجازاته مترصد اولوب بمیم الجیم طورمیم اوتورمیم تا قرة العینمک انتقامنی اول ظالم غدار و ستمکار خونخواردن که کندونک همدم و همزادینی که تیغ بیداد له هلاک ایتدی الوب آیینهٔ سینه دن غبار کینه یی کیتورمیم

بیت

بیکسو نهم مهر و ازرم را • بجوشش آورم کینهٔ کرم را

پس برکون فرصت بولوب بی محابا ملک زاده نک یوزینه صیچردی و منقار خونخواریله اول قرة العین سلطنتک کوزینی چیقردی بعده قصر شاهک کنکرهٔ کردون اشتباهی اوزره قوندی • شاه بو خبر و اصل اولیجق بر شه زاده ایچون بر زمان کریان و غربوان اولوب آخر قصد ایتدی که دانهٔ فریبله اول مرغ زیرکی دام انتقامه کتوره و قفس بلاده حبس ایدوب لازم اولان قصاص و سیاستی بر حد اتمامه یتوره • پس قبره نک مقابله سینه کلوب زبان مکر و فریبله نیازه آغاز ایدوب ایتدی ای مونس روزکار غمکسار اشنوای شمه مکر و اولعه حق اولدی و قصاص و مکافات طریقیله سرکشتی ایتدوکن بولدی مصرع کر ز دست زلف مشکینت خطایی رفت رفت • حالیا کرم ایله شربت صحبتمی تلخ • و غرهٔ عزتمی سلخ ایتمه • جراغ عیش و حضورمی مرده و برک و بار سرورمی پژمرده قیلمه • قبره ایتدی ای ملک کرچه بیوردوغک مقتضای رأی صاحب و پادشاهک کمال عدل و انصافنه لایق و مناسب در • و فرمان اولی الامره متابعت حکمنجه فرض و واجب در • اما عهد بعید • و مدت مدید در که قلبیمده بو فکری مقرر و خاطرمده بو اندیشه مصمم قلمشدم که عمرم اولدقجه درکاه فلک اشتباه شاهدن غیری پناه بلمیم • واول کعبهٔ آمالی و قبلهٔ اقبالدن غیری برجهته استقبال قلمیم • و کمانم بو ایدی که انوک حمای حمایتنده حمامهٔ حرم کبی فارغ البال اولیدم • و سعیم بو ایدی که عرفات خدمتنده واقف اولوب مروه مروتله مرتبهٔ صفا بولیدم • حالا چون جکر کوشهٔ حرم سلطنتده دم قربان کبی حلال کوردکز من بعد بکا بو بیتک طوفی محال اولوب • بو مقامده حرام حرام اندر حرام اولمشدر بو جمله ایله بنه جان شیرینه عوض میسر اوله چقین بلیدم لبیک زبان احرام حرمتی میان جانه بند ایدردم

ولیکن بیت مرغی که رمیده کردد از دام • من بعد بدام نه کی شود رام

بوندن غیری لا یلدغ المؤمن من جحر مرتین • حدیثی موجبنجه مرد خردمنده واجبدر که مجربی

اوجوب ه

تکرار تجربه ایتمیه و بر افعیدن ایکی دفعه دخی زخم یمیه

بیت

شنوده ای این مثل را ارباب عمل گفتند • من جرب المجرب حلت به الندامه

و دخی ضمیر منیر ملکه روشندر که مجرم بر حالده امین اولمق جایز دکلدر که اکر عقاب عاجلده مهلت اولورسه عذاب آجلده مسامحت میسر دکلدر فرضا که مساعدت بختله دفع آفت الوقت میسر اوله • البته عاقبت یا کندو یا اولادی شربت محنت و شورابهٔ عقوبتدن چاشنی طتمق مقرر در زیرا که طبیعت آب مکافاتله سر رشته اولمشدر • و مزاج روزکار خاصیت مجازاتله پرورش بولمشدر

بیت

جو بد کردی مشو ایمن ز آفات • که واجب شد طبیعت را مکافات

نته کم پسر ملک نم نور دیده بو غدری روا کوردی بنده بی اختیار بلکه بطریق الاضطرار انوک چشم جهان بیننه بو آفتی ایرکوردم • حکمنی در بر کمسنه که ستمکارلیق ساغرندن جرعه نوش ایده که خمار بلایه مبتلا اولمیه یا زمین حال و بوستان اعمالنده بیداد نهالین که اندن ثمر

بیت

عقوبت نکال حاصل قیلمیه • ابلهی را که تخم حنظل کاشت

طمع نی شکر نباید داشت • بادشاه عاقل کر اول حرامی لرله دانا دل

حکایتین استمشدر و ایتدکلری فعلک جزا و مکافاتنی بولدقلری سمع شریفنه یتمشدر ملک استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول

حکایت

قبره ایتدی روایت ایدرلر که شهر رقه ده فقرا فرقه سندن بر درویش صاحب خرقه وار ایدی که آداب ستوده ایله آراسته • و عادت پسندیده ایله پیراسته محاسن اوصاف ایله موصوف و مکارم اخلاق ایله مشهور و معروف ایدی • معارف و فضایلده دانا و کامل اولدوغی جهتدن اکا دانا دل دیرلر ایدی • واول شهرک اهالیسی اکا جان و دل ایله محبت ایدرلر ایدی

بیت

از انکه کمال و معرفت شد حاصل • هم مرهم جان باشد و هم مونس دل

اتفاق بر وقت زیارت بیت الحرامه نیت ایدوب احرام عزمی میان جانه بند ایتدی و بی همدم و رفیق بادیه طریقنی طوتدی کیتدی

بیت

در بیابان جون بعزم کعبه خواهی زد قدم • سرزنشها کر کند خار مغیلان غم مخور

یولده اتفاق برقاج خونی حرامی لر . انده مال احتمالین ویروب انی قتله قصد ایتدیلر . دانادل بونلرک قصدینه مطلع اولنجق ایتدی بن مال دنیادن اول نصابه قادر دکلم که توشهٔ راه حجه کفایت ایده . اکر غرضکز بر مقدار نسنه ایله حاصل اولورسه تکلف دکلدر نم وارینه الک تک بنی صلی ویروک تا طریق توکل و تجرید ایله بو راهی قطع ایدوب مقصد مقصوده واصل اولم . و دیدهٔ انتظار کشیده یه خاک آستانهٔ حرم محترمی کحل الجواهر اهل الیقین در توتیا قیلم . بیت

روم بکوی وی و سر بر آستان فکنم .	غبار خاک درش توتیای دیده کنم

حرامیان بی رحم انی زنده قومه دن خوف ایدوب العاقله تدبیر ایتدیلر تا شمشیر برنده ایله بی بیم سرنی دو نیم ایده لر . بیچاره متحیر اولوب هر جانبه نظر ایلدی . مدد و معاونت دن اول وادی وحشت . و صحرای با هول و دهشت ده . حیوانات مستنفسدن بر فرد نظر راست کلمدی . مکر کلنک جنسندن بر فوج موج دریا کبی جوش . و اوج هواده پرواز و خروش ایدرلریدی . دانادل آواز جان کدازلرین ایشدوب فغان ایلدی . که ای مرغان هما یونان بونا مونده بو ستمکارلرک پنجهٔ قهر و دست بلا کلرنده رنجم عالم الاسراردن غیری دیار بر احد بنم حالمدن خبردار دکلدر . شاه مرغانک یعنی سلیمانک خاتمنده اولان اسم اعظم حقیچون . و خلیل الرحمن ابراهیم جلیل الاحسانک معمور ایتدوکی حرم معظم حرمتیچون . بنم حقمی بو ستمکارلرده قومیوب بنم قانمی طلب ایده سز . وتا بنم انتقامم بو خونخوارلردن المینجه اشیانهٔ جهاندن کتمیه سز . حرامی لر انوک بو کلامنی استماع ایدنجک استهزا وجهی ایله کولشدیلر و ایتدیلر صورتی عیب و لمسون نامک نه در ایتدی دانادل . ایتدی لر بو اسم مسماینه مطابق کل و بو عنوان بو شانه موافق دکلدر . سن نیجه دانادل اوله سین که طیور جنسنی قابل خطاب و کل امید کندن غافل سین . بزه علم الیقین حاصل اولدی که سن تمام درجه ده جاهل سین و کمال مرتبه ده لا یعقل . هر کیمسه که زیور عقلله محلی اولمیه قتلنده چندان کناه اولمیوب قاتلی چندان وباله کیرمیه . دانادل ایتدی . بیت

سوف تری اذا انجلی الغبار .	افرس تحتک ام حمار .

بن آفات مکافاتده برنکته اشعار ایتدم . و مخافات مجازاتدن بر شمه اظهار ایلدم . ولیکن

لیکن اول طایفه که صفات صم بکم عمی فهم لا یرجعون . انلرک لازمهٔ ذاتی در . بو معنی فهم ایلر و بو رموزی اکلمزلر . بیت

اکر کوش دارد خداوند هوش	از بیان سخنها خوش آید بکوش
اولقدر که دانادل بو مقوله نصیحتی مشعر	

سوزلر سویلدی مفید اولمیوب کوش هوشلری استماع کلام حقدن امتناع ایلدی و باصرهٔ بصیرتلری مشاهدهٔ حقیقتدن کور اولوب قلیل و کثیر نسی وارایسه الوب انی اول محلده قتل ایدوب قودیلر کیتدیلر . چون انوک قتلی خبری اهل شهره ییتشدی ملول و محزون اولوب انوک موتی ایچون ماتملر ایتدیلر . و جهد ایدوب انوک قاتللرینی بولمغه قصد ایلدیلر عاقبت عهد بعید و مدت مدیددن صکره یوم عیدده اول شهرک اکثری مصلاده جمع اولدی دانادلک قاتللری دخی اول مجمعده حاضر اولوب بر کوشه ده اوتورمشلر ایدی بو اثناده کلنکلردن بر فوج عظیم اوج هواده بو حرامی لرک باشی اوزرنده پرواز ایدوب شویله آوازه آغاز ایتدیلر که خلق انلرک صفیر شور انکیز و فغان درد آمیزندن نماز و نیاز و اوراد و اذکارلرین اونتدیلر . حرامی لردن بریسی بو حاله تعجب ایدوب . تبسم ایتدی و استهزا طریقیله کندو همراهنه ایتدی بونلر کر دانادلک قانن طلب ایدرلر . قضای الهی کر انلرک جوارنده اولان شهر قومندن بریسی بو سوزی ایشتدی همان اول ساعت صورت حالی حاکمه اعلام ایتدی . فی الحال شحنه و عسس و جمیع ناس غلو ایتدیلر . مجال ویرمیوب حرامیلری جمله سین طوتدیلر . هنوز شوربهٔ عقابدن چاشنی طتمدین . و شراب جزا و عذاب باشلرینه چیقمیوب ابیقلرین طوتمدین واقع حالی بر برایر لمغه باشلدیلر . و اول خون ناحقک مکافاتی ییتشوب قصاص شرعله اختصاص بولدیلر . قطعه

که کرد در همه عالم کمان ظلم بزه	که تیر لعنت جاوید را نشانه نشد
که در زمانهٔ بی اعتبار طرح ستم	خیال بست که خود عبرت زمانه نشد

بو مثلی انکیچون کتوردم تا که معلوم اوله شهزادهنک زخمی باینده بنم جراحتم تقاضای مکافاتی سببی ایله اقتضای مجازات حبسی ایلدر . و الا مرغ ضعیف الحال و شکسته بالک نه قوتی و مجالی اولا که بو ادنا لک امثالی اندن ظهوره کله . چون بندن بو جریمه صادر اولدی حالیا زمان

سلطان عقل بونک اوزرینه جاریدر که سنک کلام غریب انجا که سمیع قبوله من بعد اعتماد
ایدوب سنک فرمانکله ایش اتمیم • اولی بودر که خدمت شاهدن حذر قلیم • ملک ایتدی ای
قبره مضمون کلامک صدق و صوابه مقروندر • و حقه بیانک جواهر حکمت و فواید معرفتله •
مملو و مشحوندر • واقع البادی اظلم مفهومی موجبنجه کناه بنم اوغلمکدر • که اول متهوری پاک
بی سابقه جریمه سنک بچه کی هلاک اتدی • سن دخی طریق مکافاته شتاب کرمکله سزا اولن جزای
اتدک انوک ضمننده بو احسانی دخی کرامت بیوردوک که انوک قتلنه قصد ایتمیوب کرمتینک
بری بیسین نقص ایتمکله اکتفا ایتدک • حالیا نه سکا کراهیت متوجه در • نه بنده ازار باقی بلکه
بو بابده بزسکا منت ایدرز • و صحبت میسر اولورسه ان شاء الله الدن کلدکجه خدمت
ایدرز لطف ایله بنم قولمه اعتماد و صدق عهد و امانتمه اعتقاد ایدوب بیهوده مهاجرت و
مفارقت اختیار ایلمه • و شوبیله بیل که بنم مذهبمده اخذ انتقام ارذل رذایلدر و عفو و
غفران افضل فضایلدر بلکه بنم مدعام بودر که اساءت مقابله سنده احسانی کندومه واجب
بیلم و مضرتین کوردوکوم کمسنیه منفعتی ذمتمه فرض بیلم • شعر

ما عادت خود بجز نکویی نکنیم	جز عادت خویشتن نکویی نکنیم
انها که بجای ما بدیها کردند	کر دست دهد بجز نکویی نکنیم

قبره ایتدی ای ملک من بعد میانمزده خیال وصل احتمال محالدر که ارباب صحبت متوحش
احتراز و اجتنابده مبالغه یی سرحد اطنابه یتشدرمشلردر • و فواید بزرکانده مسطوردر
که مردم آزرده یه هرچند که استمالت و ملایمتده افراط اولنه • و وعده لطف و
عنایتده مبالغه قلنه • عداوت دخی متزاید اولوب تنفر و توحش دخی مشید اولور بو تقدیرجه
اندن تحرز و تجنب زیاده واجب اولور • نظم

عزیز من جو آزردی کسی را	تو زینجا یش مکن تا میتوانی
که هرچند از تو خدمت پیش بیند	مرورا پیش کردد بدکمانی

ملک ایتدی ای قبره بو سوزدن فارغ اول که سن بنم صلبی فرزندم • و خویش و پیوند
بر بیسی کبی اولمشسن هیچ کمسه کندو اقرباسینه یرا فرصنورمی و احبابسی میاننده مقام

کاینیفی م

مقام انتقام و خصومتده اولورمی • قبره ایتدی حکما اقربا بابنده بر تمثیل بیوروب هر
برینک حالنی بو منوال اوزره تفصیل بیورمشلردر که مادر و پدر صدیق صادق شابه سنده در
و برادر رفیق موافق مرتبه سنده در • و خال و عم آشنالر درجه سنده • و زن مصاحب
قبیلندن • و دختر خصم قسمندندر • و سایر اقربا بیکانه لر حکمنده در • اما پسری بقاء ذکر
ایچون ایسترلر • و کندو نفسلرینه انی برابر طوترلر • و سایرلرلرلرانی بر بیلمزلر • و غیرلری
عزت و حرمت بابنده اکا شریک قیلمزلر • پس بو مقدمات موجبنجه هر کرسنک فرزندک
شابه سنده اولمق میسر و متصور اولوردکلدر • بر تقدیر که سن بنی فرزندک شابه سنده عد ایتسن
وقت نزول آفت • و هنکام هجوم محنتده بنم طرفمدن اغماض ایتمک مقرردر • هرچند بر کمسه
بر کمسه یه محبت ایده • و انوک مرادنی کندو مرادی اوزره ایثار بلکه نقد جانی انوک
یولنه نثار ایتمک دعوی ایده • مصرع • جان چه چیزست که بهر تو فدا نتوان کرد
اول زمان که بلا نازل اوله و حال بر مرتبه یه وره که کار جانه و کارد استخوانه واصل
اوله بی شبهه کندو سین مضیق محنتدن ساحه سلامته یتشدروب • اول دوستن نشانه
تیر بلا و وقایه تیغ عنا ایتسه کرک • بیت

مردی باید که از بلا نکریزد •	وز بهر کسی از سر جان برخیزد

ملک کرنیرزن و مهستی حکایتن اشتمشدر • و انلرک ماجراسی سمع شریفه یتمشدر •
شاه استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول • حکایت • قبره ایتدی
روایت ایدرلر که برزال کهن سال فرسوده حالک مهستی نام بر دختر فرخنده جمالی وار ایدی
که ماه تمام پرتو لمعه جبیننددن دریای رشک و غیرته غرق • مهر سپهر مینافام انوار
رخساره رنکینندن عرق حیا و خجلته مستغرق ایدی • مثنوی

شیرین سخنی که هوش می برد	رونق ز شکرفروش می برد •
نازی و هزار فتنه در دهر •	چشمی و هزار کشته در شهر •

ناکاه چشم زخم روزکار • اول سرو قد کلعذارک مزاجنه کار ایدوب • نهال جمالی سمت
اعتدالدن مایل اولدی • و کلزار عذارنده رنک ملاحت • و رونق لطافت کیدوب عارض

رنکینی تف اضطرابدن بی آب • وسنبل پرچینی تاب آتش تبدن بی تاب اولدی •

بیت جو زلف مشکسای عنبرینی	تکسر بولدی جسم نازنینی •

پیره زن دختر که متصل پرامن بسترن طواف ایدردی • و روی نیازی آسمانه طوتوب چشم کریانندن دریالر دوکوب دیر ایدی ای جان مادر م فدا اولسون سکا بو جان مادر

مصرع عالمده سنکله بولورین لذت جانی • سن اولمیجق بن نیدرین جان و جهانی •

تک سن صاغ اولسون بن درد له جان ویره یم تک سکا درمان اولسون مصرع

بن ملامت اولیم تک سن سلامت اول یوری • سحرکاه افغان و ناله جان کداز ایدردی خدایا بو جوان نازنین که منور شیر زندکانی دن سیر اولمشدر محبوس زندان کوراتمه و بو جهاندن سیر اولمش فرتوتی آل تک انی دار دنیادن دور اتمه مثنوی

بنم عمرم نه قلدیسه اکا ویر •	انوک دردینی ال اندن بکا ویر
اکرچه مویه دوندردی بنی غم •	تننده ایلمه بر موسنینی کم •

القصه پیره زن غایت شفقتدن • ونهایت صفاوت مادرانه موجبنجه روز و شب کریه وزاری برله • وظایف دعاسنی ادا ایدوب • جان لذیذین فرزندی یولنه فدا ایدردی • قضای الهی کر بو زنک برکاوسیاهی اریدی • صحرادن کلوب مطبخه کیروب بوینی آشله باشین سرلی به صوقوب کیرو چیقمق دیلدی چیقره میوب مضطرب اولوب • سرلی باشنده مطبخدن چیقوب کندو سین بو کوشه دن او کوشه یه اوردی • پیره زن کیفیت حالدن غافل آن چون هنکام شامده • ورای پرده ظلامدن • بر صدای مهیب اشتدی • وبر شکل غریب وشبح عجیب مشاهده اتدی • قوت واهمه سی در کار اولوب • بونی عزرائیلدر مهستی نک روحنی قبض ایچون کلدی خیال ایدوب • بو توهمله فریاد و فغان ایدوب تضرع کنان ایتدی ای ملک الموت وای رسول حضرت عزت مثنوی

ترحم قیل که بن خسته دکولین	مهستی در شکسته بن دکولین
ایسن درد اخی بو پیر کهن سال	مهستی خسته در جانن انوک آل

بو مثلدن معلوم اولدی که هر شخصه کندو نفسندن لذیذ • وجانندن عزیز نسنه اولمزای

اول جانم سکا قربان م

ای ملک سنده انصاف ایله که بر نفس کندو قرة العینی نک چشم جهان بیننی زخم بی رحمله خراب ایدنله بر آن صدق و صفا ایله مصاحبت روا کورورمی • ویا بر شخص کندو جکر کوشه سین آتش بیداد ایله کباب • و نور دیده سنک بنیاد حیاتن سیلاب هلاکه ویرنله بر ساعت مجالسته طاقت کتوره بیلی • جون فرزند دلبندک که نور دیده پرنم • وسرور سینه پر غم ایدی حالنی فکر ایلدم • وانوک ال وبالنی وسنر وکمالنی ذکر ایدم • سیلاب حسرت جوش و خروش ایدوب • بنای صبر و سکونمی یقر وآتش فرقت زبانه چکوب خانه درون ویرونمی یقر • شعر

اندر جهان منم که محیط غمش مرا	پایان بدید نیست جو پایان کنارهم
کفتم بصبر ساحل دریا شود بدید	اکنون شکست کشتی صبر و قرارهم

بو جمله ایله بنه کندو جانمده امین • وجانا نمدن دخی مطمئن دکلم • اسباب وحشت ونفرت بو دکلو کثرت و وفرت واریکن سنک تواضع وتملقک • واظهار محبت وتعلقک • فریفته اولمق طور عقلدن دور • وروش عقلادن بغایت بعید ومهجوردر • لاجرم ناچار یالیت بینی وبینک بعد المشرقین آیتن تکرار ایدوب • ساحه صحبتکدن کنار • وسایه دولتکدن فرار ایدرین

بیت وصلی که در و ملال باشد	هجران به ازان وصال باشد •

سندن وکل ملکه من بعد جمیع علایقدن تفرد اختیار ایدرین که سنک بازار صحبتکدن اولقدر فایده کار اتدم که راحله دولتم انوکله کران بار اولوب • بار بار آخری تحمله اقدارم قلمادی مصرع ترسم که تن ضعیف است وبن بار بر نتابد ملک ایتدی بو فعله بادی سن اولسک تحکم البادی اظلم • تحرز وتجنب مناسب ملکه لازم وواجب ایدی • ولیکن سن باعث اولمدک بلکه مقتضای قصاص اوزره بر ایش ایلدک که قهرمان معدلت دخی بویله بیورر • وحاکم نصفت دخی اول اجابت مقابله سنده بو مقوله عقوبت روا کورور • پس موجب نفرت وسبب وحشت نه در • آخر فکر ایله که فرزندندن منور نام ونشان بولمکلی انس اوقاتم • ومونس ایام حیاتم ایدک جون پسرم قضای عدمدن سرای وجوده کلدی • خفادت پدرانی اقتضا اتدی که انوک دیدار ایله انس والفت طوتوب موانسنده انی سکا شریک اتدم • وسنک انوک مصاحبتکدن متنعم اولوب حضور موفور • وسرور نامحصور ایله روزکار کچوررم • حالیا چشم زخم زنان

لی امان نور دیده مک باصره سینه زیان و نقصان بتشدروب انوک دیدار بلەایتدوکم
ذوق وصال خلل پذیر اولمدی اما سنک مصاحبتک لذتی و مجالستک حلاوتی و صدای
دلکشک حظی و آواز فرح بخشک ذوقی باقی در شویلە ایلمە کە بو دخی بالکلیە منتفی اولە
و بقیە عمرده معتکف بیت الاحزان اولمق لازم کلە ای قبرە سنکلە بنم مثلم راست اول
مطربلە اول پادشاه مثلی در قبرە استفسار ایتدی کە نیجە اولمشدر اول **حکایت**
ملک ایتدی بر پادشاهک بر مطربی وار ایدی خوش آواز و شیرین دلنواز الحان دلفریبی پای عقلی
رکابدن و عنان تملکی دست صبر و شکیبادن چیقردی **مثنوی**

الینە الپە عود و بربط و چنک … طوتردی اول هوادە زهرە آهنک
کرآهنک ایلیە نای عراقە … اوداور وردی صفاهان و عراقە
سرآغاز ایلسیدی بوسلکدن … ندا قوپردی هر بغری دلکدن

پادشاهک اکا نهایت تعلق ایدی و سماع نغمە رود دلاویزی و استماع زخمە عود نشاط
انکیزنە زیادە متعشق ایدی **بیت**

نوای مطربی بشنو کە صوت روح افزا … بزیر و بم جو ناهید آورد در چرخ کیوانرا

بو مطرب شاهک بر قابل غلامین تربیت ایدردی و سازندە لکدە و نوازندە لکدە
مشفقانە تعلیم ایدردی تا از زماندە صنعت موسیقارده استادندن استادکار اولدی
مصرع قابل شاکرد اولن استاد اولور استاددن بو غلامک آهنک سامع نیخ
و نغمە پردازلغی بر مقامە یتشدی کە آوازە قول و غزلی عراق و حجازی طوتدی و صیت
صوت و صداسی و نقش و عملی مسامع مجامع عرب و عجم یتدی **مثنوی**

بچن اینسە سرآغاز دلاویز … ایدردی عیش و نوشی آتش تیز
شو ساعت کم ایدردی زخمە عوده … فلک دە زهرە باشلردی سروده

شاه غلامک هنرندن آکاه اولوب انوک تربیت و تقویتنە التفات بیوردی تا بر مرتبە
واردی کە ندیم خاص و مطرب صاحب اختصاص اولدی شاهە همواره نغمات
فصیحیلە لحن داود و نفس مسیحدن خبر ویردی و صوت عود و صدای سرودی ایلە قلوب

قلوب عشاقی عود کبی هوا اودنە اوروردی عزم بزم عشرت و آهنک عیش و صحبت ایدردی
عرق حسد مطربدە تار عود کبی مضطرب اولوب نار حسدە تحمل ایدە میوب آخر کار انی
قتلە مرتکب اولدی بو خبر سمع پادشاهە یتشوب مطربک احضارنە فرمان ایتدی چون مطرب
مقام سیاستە کلدی پادشاه اکا هیبتلە نکاه ایدوب خطاب عتاب آمیز ایلە ایتدی
ای بی ادب بیلمزمیدک کە بن طرب دوستم طینتم آب عشرتلە سرشتە و خلقتم نشاط ترکیبە
آغشتە در بنم نشاطم ایکی قسم ایدی بری صحبتدە سنک سازندە لکدن حاصل
بری خلوتدە غلامک نوازندە لکندن واصل ایدی چون بی سبب ظاهر نشاط و سرورک
نصفنی باطل قیلدک لازم اولدی کە بیورم تا سکا دخی اول شربتدن کە غلامە ایچوردک چاشنی
ویرەلر و تا کردنکی تیغ هلاکلە جلوب عود وجودکی فنا اودنە ورەلر مطربک سمعنە قول شاه یدن
سرود و سرورک کلوب ایتدی شاها بن خود برکناه ایتدم کە شاهک نصف نشاطین تباه ایتدم
اما بنم حقمدە پادشاهک فرمانی نفاذ بولورسە کندونک تمام نشاطنی ضایع ایتمش اولور
پادشاهە مطربک بو کلامی خوش کلدی و نوازش بیوروب قتلدن آزاد قیلدی بو مثلی
ایراددن مراد اولدر کە بنم طرب و سرور مدن بری فرزندم سببیلە مبار منثور اولدی
سن دخی کە ساز فراق عراقە آهنک ایدە سین قریب در کە پشت امیدم قدنی کبی راست
ایکن قامت چنک خمیدە و دایرە سیم خرف کبی نرم ایکن روی عود کبی خراشیدە اولە
عاقبت خود اوراق صحبت یاران تندباد مفارقت هجران ضروری برلە پریشان اولمق مقرر در
باری الآن اختیار هجران روا کورمە و نعمت صحبتی غنیمت بیلوب دامن جمعیتی الدن کیدرمە

بیت خود ممکن نکاهی بار چرخ میدانی کە چرخ … آشنا یا نرا ز یکدیکر جدا یی میدهد

قبرە ایتدی حقد نهانخانە دلدە مدفون و کینە سینە خانە سندە مخفی و مخزوندر چون انکا
کمینە مطلع اولمق ممتنعدر پس قیل و قال و ترجمان زبانە اعتماد جایز دکلدر کە کاه اولور کە
زبان ضمیردە مکنون اولان سرک مضموننی عبارات راستیلە ادا قیلمز و بیان مخزونات خاطری
انهادە شرط امانتی یرینە کتورمز بحکم القلوب تتشاهد بری برینە شاهد عدل و کواه راستدر

بیت حدیث سر دل داند و بس … زبان و لب دران محرم نباشد

وپادشاه معلوم وروشن در که شول نسنه‌یی زبانی ادا ایدر قلبی اکا موافق دکلدر • وضمیرنده نهان اولنک بیاننده لسانی صادق دکل • مصرع

صدجان فدای آنکه دلش بازبان یکیست • ای ملک بن سنک صولت وسطوتکی خوب بیلورین • ونهیب سیاستکدن دخی تمام باخبرین • بیت

ازکوه کاه زخشم کران ترکنی رکاب • وزباد وقت حمله سبکتر کنی عنان

هیچ برآن خطر یتکدن ایمین اولمیم کرک • وبرنفس ضرر سطوتکدن ارام ایتمیم کرک بن اول قبیلدن دکلم که طبیب اکا ایتدی • داروی چشم سکا دوا ارشکمدن اتم والزم در واصلاح حس ظاهری علاج دارباطنی دن سکا نسبت مقدمدر • ملک استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول حکایت قبره ایتدی برمریض ضعیف • برطبیبه ظریفه کلوب دردشکمدن نالش ایتدی • وصعوبت المدن بنوب یافقلوب • دردنه دوا طلب ایدوب ایتدی مصرع ای طبیب آخر علاجی کن که کار ازدست رفت طبیب اول طریقله که ارباب حکمت قانون معرفتدر • اسباب علاماتی تقدیم ایدرلر • تا تشخیص مرض وحکره علاج کامله که سبب شفای عاجل اوله مباشرت قیلورلر • برسبیل استفسار اندن سؤال ایتدی که بوکون غدادن نه ییدک • مریض ساده دل جواب ویردی که قورمیش قورلمش یانمش کوینمش نان پاره ییدم • واول غدا ایله زفت وانکشته دوشمشدی معده می پرقیلدم • طبیب خادمنه ایتدی که واردار الشفادن کحل روشنایی کتور بوخسته نک کوزنه چکه‌لم تاباصره سنه جلا ویره • ونور بصیرتن زیاده قیله • مریض چون طبیبدن بوکلامی اشتدی فریاد ایدوب ایتدی • بیت

اخرنه محل منزل وبازیست • وقت اجل است وجا نکذاریست •

ای طبیب منزل ولطیفه می سویلرسین که بن دردشکمدن شکایت ایدرین سن دردچشم علاجین ایدرسین • ای حکیم بزرکوار • داروی دیده ایله درد شکمک نه مناسبتی وار • طبیب ایتدی بیلورم که سنک چشمک روشن اولوب • سیاه وسفیدی تمییز ایده سین • تا بر دفعه دخی بومقوله غدایه دن ابا وپرهیز ایده سین • پس علاج چشمه احتیاجک مداوای شکمدن زیاده

زیاده در بومثلی ایراددن مراد اولدر که اول قبیلدن دکلم که خامی پخته‌دن وسوخته‌یی ساخته‌دن فرق ایتمیم • بیت

محمد الله که در دانش چنانم • که خیر از شر جدا کردن توانم •

ملک ایتدی دوستلر میننده بومقوله وقایع چوق واقع اولور • هیچ اولورمی که دواعی مخاصمت بالکلیه میان آدمیاندن مرتفع ولجاج مابیننده ابواب منازعت مسدود اولوب • اسباب مخالفت مطلقا ممتنع اوله • اما هرکیمسه که نور عقل ایله آراسته وزیور فکر ایله پیراسته اوله • حسب المقدور اطفای نایره غضبه دورپشوب قادر اولدوغی مقدار آتش خشمی آب حلم ایله تسکین ایلر • تجرع شربت مغفرتده اکرچه غایت مرارتده اوله چاشنی حلاوت مروت مندرجدر • وتحمل بر مشقت حلم وبردباری هرباری که زهر آمیز در تریاق بهجت ومسرت ایله مختلط وممتزجدر • نظم

غصه مخور زانکه شقاوت دروست • خشم فرو خور که حلاوت دروست

شعشعه برق در ارز دنست • قاعده بحر فرو خوردنست •

سینه دریا نشود پر غبار • کرچه که باران کندش سنکسار

قبره ایتدی من تهاون بالشر وقع فی الضر مثلی موجبنجه هرکیمسه که کار دشواری آسان تلقی قیله کار آسان اکا دشوار اوله • بوکار دشواری آسان لاحظه ایتمک کرک • وبو امر صعبده تخفیف وتهاونه مجال ویرمامک کرک • بن نقد عمرمی چرخ شعبده بازک مهره بازلیغی نظاره سنده تلف ایتدم • ونفایس اوقاتم دهرک عجایب وغرایبی تماشاسنده صرف ایلدم لاجرم ذخایر تجربه دن استظهار وافر تحصیل ایتمشم • وبضاعت کیاست • وسرمایه فراستله سود تمام اله کتورمشم • وعین یقین ایله کورورم که شعله اجبار سلطانی وشراره اقتدار قهرمانی خانه عهد وپیمانی یقر • وتندباد نخوت کامرانی • وکامکاری • وصرصر سطوت سلطنت وجباری • بنیاد آزرم وبنای وفایی اساسندن یقر • اول مقامده که شیر هیبت سلاطین دم انتقامی زمین کینه یه اورر • تملق روباه بازی‌دن نه فایده عاید اولور • همان اولی بودرکه کندومه خواب خرکوش ویرمیوب احتیاط ایدم • وچشم پلنکدن هراسان اولمش آهو کبی راه بیابانی طوتوب کیدم • که خصم ضعیفه بوبابده مثل ایراد ایلمشلردر •

ولمورله

ملک بیوردی که نه وجهله اولمشدر اول **حکایت** قره ایتدی دیار ترکستانده
برپادشاه عظیم الشان واریدی که همای همت بی همتاسی صلاح جناح فوز و نجاحی مفارق
عالمیانه بسط ایتمشدی • وعنقای لوای دولت والاسی بالای آشیانهٔ طاوس چرخ
آسمانه یتشمشدی • عدل کاملی اتمام مهام انامده اهتمام تمام ارزانی بیورمشدی • و بذل
شاملی کافهٔ خاص و عامی بل عامهٔ دواب انعامی خوان احسان و طعام انعامنه طویورمشدی

بیت زمینی عدلی معمور ایلمشدی		جهانی بذلی مسرور ایلمشدی •

اتفاق وزیرلردن برینک ضمیری خیانتله زنک پذیر اولوب • سدهٔ سپهر اشتباه شاهیدن
یوز دوندروب • ولوند و قلاش و اختلاط اوباشدن • جمع کثیر ایله کریبان طغیاندن
باش چیقروب • مقام محاربه و مقاتله یه کلدی • پادشاه چون بلدی که اول لکر ایک روی
طالعی قبلهٔ انقیاددن متحول اولمشدر • و دیو طغیان و شیطان عصیان آشیانهٔ دماغنه
یول بولمشدر • سودای خامدن سر انتقامده سرورلک دعواسین ایدر • و کدورت دیرینه دن
سینهٔ پرکینه ایله مهترلک تمناسین ایدر • مقتضای حال اوزره برنامه یزوب • رسول ایله ارسال
ایلدی مضمون نامه نصایح مشفقانه • و مواعظ ملوکانه ایله مشحون ایدی • خصم مغرور
غایت نخوت و غروردن نامهٔ مزبوری نظر منظوری قیلمدی • و شراب عصیان و غبار
طغیان کفرانله مست و حیران اولنلری کمند عشوه ایله کندو جانبنه چکوب ولی نعمتنک

پندیله متنصح اولمدی **بیت**		پراکندهٔ چندرا جمع کرد •
که ناورد جو بیند روز نبرد •		القصه چون پادشاه کوردی که نوش داروی

ملاطفه اول مزاج کثیفی که منهج اعتدالدن بالکلیه منحرف ایدی صلاحه کلمک احتمال محالدر
بو وجهله پیغام ارسال ایلدی که سنکله بز همان شیشه و سنکه بکزرز کرکسه شیشه سنکه
اورر کرکسه سنکی شیشه یه ایکی حالده دخی شیشه شکسته اولمق مقرردر • و سنکه اندن
آسیب و ضرر یتشمک محققدر • بو مثلک ایرادندن مراد اولدر که ضمیر منیر آیینه نظیر شاهی
هویدا اولسون کوینده شکسته بال دخی • قبول اثر و انفعالده همان شیشه مثالیدر
خشم سلطان ایله که سنک کبی بیدار • و خصم شکنلکده محال مقابله محالدر **بیت** به بتان

به بتان آهنین دل نشوی دلا مقابل		که تو آبگینه داری و نه حریف سندان

ملک اکرچه مرتبهٔ انتقامدن ملاطفت مقامنه تنزل ایدوب دیرکه سکنجبین معذرتله صفرای
وحشتی تسکین ایلیه اما مذهب خردده ارباب غدرک عذرنی قبول ایتمک منهی و محظوردر •
زیرا که دیدهٔ اهل انتقام رؤیت طریق لطف و مروتدن کور • و سینهٔ پرکینهٔ اصحاب حقد دیرینه
دایرهٔ عفو و مغفرتدن دوردر **قطعه**

ز دوستان سخندان شنیده ام پند		که بر ملایمت دشمن اعتماد مکن
چو اعتقاد مضرت بخصم پیدا شد		مشو فریفته و فسخ اعتقاد مکن

ملک ایتدی کمان سوء ظنه که ان بعض الظن اثم مفهومیله موسومدر اساس مفارقتی
هدم ایدوب سد مخالفت بنا قیلمقدر • و منطقهٔ وهمی سببیله رفیق قدیمی سوز فراق آتشنه
اشتیاقله مبتلا قیلمق اصحاب مروته لایقمیدر • سوابق حقوقی شایبهٔ انحرافله عقوقه مبدل
قیلوب سررشتهٔ عهد و پیمان و عقد ایمان جزوی حدثه ایله الدن چیقرمق طریق ارباب فتوته
موافقمیدر **بیت** وفا و عهد تو این بود من ندانستم •
وفا و مهر تو کین بود من ندانستم سک فقیر که جمیع جانورلردن حقیر و نجاست
ذات و خساست صفاتله شهیردر کورکه صفت وفایله نیجه موصوفدر • و معرفت
حقوق خدمتله نیجه مشهور و معروفدر • سنک چهرهٔ حالک خال وفادن نیچون خالیدر
و قامت کردارک خلعت حقیقتدن نه دن عاریدر • مهر و وفا کتابندن بر حرف اوقومدیکی
و پستر صداقتده بنمله بالین محبته باش قومدیکی • وفا و عهد نکو باشد ار بیاموزی
قره ایتدی چون بندن امید مهر و وفا • و صدق و صفا رجا اولنوردی اول سزک
جانبکزدن ارکان محبت زیر و زبر • و بنیاد عهد و حقیقت خاک ایله برابر اولمق کرکایدی بعدما
که مجرم جزا و سزاسین بولدی • ممکنمیدرکه موجبات وحشتی فراموش قیله سز • و فرصت
مکافاتده اخذ انتقامدن خالی اوله سز • چون حالیا زور و قوتله بنی الکتورمکه قدرتکز یوق
دیلرسزکه بنی دانهٔ مکر و حیله ایله دام انتقامه چکه سز اما **بیت**

عنقا شکار کس نشود دام باز چین		کانجا همیشه باد بدستست دام را

حکمای فضایل مناقب سنیهٔ سلاطینده متمکن اولان کینه دن احترازی واجب کورمشلردر
که انلر نخوت سلطنت سببی ایله اخذ انتقام بابنده زیاده قصد و اهتمام ایدرلر جونکه فرصت
بولدلر توجیه و تأویله رخصت ویررلر • و نه احتیاج و اعتذاره مهلت روا کوررلر •
دیمشلردر که کینه اخکر افسرده یه بکزر اکرچه که حالا اثری ظاهر اولمز اما آتش کینه دن
خروش ایدجک نیجه خانمانلری یقر اخکر کینه دن کانون سینه ده بر شرر قلسه ضرر شعلهٔ خشمدن
امین اولمق میسر دکلدر مصرع جون شعله زند خشم تر و خشک بسوزد •
ملک ایتدی عجب حالتدر که سن بو بابده عنف و خشونت طرفنه کیدک • لطف و مروت
جانبین برطرف ایتدک نیچون ممکن دکلدر که مبادی وحشت میان الفته مبدل اوله
و کدورت مخاصمت صفوت صفای مخالصت ظهوره کله • قبره ایتدی برکسنه که قادر
اوله که مراعات جوانبده لطف تمام و طلب رضای احبابده سعی و اهتمام کوستره
وانمره وصول خیر و دفع ضررده معاونت و مظاهرتی ذمتنه واجب کوره ممکندرکه
اول وحشت میانلرندن رفع اولوب هم سینهٔ کینه جویه صفای کلی حاصل اوله هم دل
خایفه نسیم امن و امان واصل اوله اما بن قادر دکلم که بو بابده عارضهٔ کینهٔ زایل ایدر
برنسنه فکر ایدهیم • و طبعی طریق الفت و ملایمته مایل ایدر بر چاره خاطره کتوره بیلم که
ینه در کاه پناه ایتیم متصل هراس و خوفده اولوب هر لحظه مرک و هلاکه منتظر اولمق موجبدر
و محقق پس بو مراجعتدن مجانبت اختیار ایتمک و معاودتی مباعدته مبدل قلمق
اولی و اوفقدر بیت از درخت بخت جون نشکفت کلهای وصال
در بیابان جدایی خار دریا هم خوش است ملک ایتدی افراد
آفریده دن بر فرد و بر احد حقنده بی ارادت حق عز اسمه بر ذره نفع و ضره قادر دکلدر
و قلیل و کثیر و صغیر و کبیر دن عرصهٔ وجوده کلن دایرهٔ تقدیر ازلی • و سابقهٔ حکم لم یزلیدن
خارج دکلدر نته کم دست قدرت مخلوق ایجاد و احیادن قاصردر • واقعا اهلاک دخی
مخلوق جهتندن متعذردر • بنم فرزندمدن صادر اولان خطا • و قصاص طریقله سندن
واقع اولان جزا • قضای ربانی و مشیت یزدانی حسبیله اندن اورنده بر بهانه در •

بهانه در • و حکم باری ده سبب ظاهری در • بره تقادیر آسمانیله مواخذه قلمه • و مقدرات
ربانی ایله سرزنش یورمه • و قضای خدایه رضا ویرکه • نظم

جون قدر تیر بن اته قوس قضا
بجز رضا بقضای خدا نمی شاید •
از انجه رفت قلم سرکش و کردن بیا
پسپر اولمز اکا کمرکه رضا
بغیر صبر بوقت بلا نمی شاید •
برون روا ز خط او کر ترا نمی شاید

قبره ایتدی دفع قضای آفریده کاردن افراد آفریده نک عجزی عیب ریب و شوب
شبهه دن عاری در • و اهل تحقیق و ارباب تصدیق قتنده بو قضیه مبین و مبرهن در که
احکام خیر و شر • و اصناف نفع و ضر • باری تعالی نک عز اسمه ارادتی حسبیله و مشیتی سببیله
نافذ و جاری در • و خلقک قصد و جهدی • و منع و دفعی • و تقدیم و تأخیری نک ذره
دکلو نفعی یوقدر • لاراد لقضائه و لا معقب لحکمه • بیت

کسی ز جون و جرا دم نمی تواند زد
که نقشبند حوادث ورای جون و جرا ست

هیچ بر عاقل بو معنی دن غافل دکل ایدوکنه قائل اولمشدر که جانب حزم و احتیاطدن
غفلت ایلیه • و مضار و مکاره دن تحرز ده مسامحت کوستره • بلکه دیمشلردر که
هر امر که اسبابنه مباشرتده تقصیر اینمسوب • بعده اتمامنی مسبب الاسبابه تفویض
ایتمک کرک • مثنوی

طالبا ز زیر این سقف تنق
سنتی بنهاد ز اسباب و طرق
لیک عزل آن مسبب ظن مبر
ای کرفتار از سبب بیرون مبر
سوی این رو پو شهاران ماتیلی
با سببها از مسبب غافلی

و نکتهٔ تعقل و توکل بو قولی بوبد و بوامری
مؤکد در مصرع با توکل زانوی اشتر ببند • ملک ایتدی بو مقالانک محصلی
و ملخصی بودر که بن سنک ملاقاتکه جانله خریدار و صحبت و دیدارکه تشوقم شماردن افزوندر
هرچند بنم جانبمدن علایم مهر و اشتیاق فراواندر سنک طرفکدن عزایم هجر و فراق • بیت

صد جندان
دل بدل میرود جه حالست این
تو طولی زما و ما مشتاق •
قبره ایتدی سنک اشتیاقک اکادر که

دل مجروحکه بنم قلتم ایله مرهم اوراسین و مزاج علیلکه شربت بلا کمله شفا ویره بیلسین
حال بوکه بنم نفسمک حالا شربت اجل نوش ایتمکه حظی و قامت بقاسنه قبای فنا بچمکه میلی یوق
، دام که عنان اختیار الده اوله سنک دام مکرکدن فرار ایدرین و بو بابده ملعین اتدکک
مقدماتی تصدیق بقدن اجتنابی عین صواب اکلرین که جان عزیز بیایانده یاتمز وکسلن باش بینه
بتمز مصرع سربار دکر زتن نه رویدیست • حالا بن کندو حالمدن ملکک یا فی البال
عقیده سینه استدلال ایدرین که اکر فی الجمله اقتدارم اولسه قرة العین سلطنتک هلاکندن
غیری ایله راضی و خشنود اولمزدم عین الیقین بیلورم که شاهک دخی فرزندینک ملالی سببی ایله بنم
هلاکمدن غیری مرادی یوقدر • ارباب مصایبک حالندن اول کمسنه خبردار در که مصیبت
اتشیله طوتشمش اوله • واول بادیه دن باده تلخ تجرع ایتمش اوله • مدعیان راحت دیده
بو حالدن غافللردر • و نازپروردکان زحمت نارسیده بو معرفت پیرایه سندن
عاطللردر بیت ای ترا خاری بپا نشکسته کی دانی که چیست
حال شیرانی که شمشیر بلا بر سر خورند نظم علم الیقین بیلورین •
و عین الیقین مشاهده قیلورین • که هرگاه که پادشاه پسرنک بصرنی تذکر ایده • بن دخی
نور دیده مک حالنی تفکر ایدیم • مقرردر که باطنلرده مزده تکدر ظاهر اولوب • مزاج
ضمیرلرده تغیر پذیرا اولسه کرکدر • معلومدر که اول حالده خوابدن نه فتنه لر پیدا اولوب
سینه لردن نه کینه لر حیز ظهوره کلسه کرک • پس صفای باطن بو بیله اولیجق مفارقت
مواصلتدن صد بار اولیدر • و مباعدت مقارنتدن هزار هزار احلی • مصرع
صحبت چو چنین است جدایی خوشتر نظم ملک ایتدی آدم بیدار اولمکه
جرایم احبابی ذیل عفو ایله ستر المیه • و آینه سینه سین زنکار کینه دن مصفا قیلمیه •
مرد فرزانه • و خردمند یگانه • قادردر که مجرملرک جراید جرایمنه • بر وجهله قلم عفو و رقم
صفح چکه که مدة العمر صفحه خاطرنده اندن اثر کورمیه • و بر زمان لوح ضمیرنده اندن نام
و نشان بولمیه • و گناهکارلرک استغفارلرین سمع قبول ایله اصغا • و بدکردارلرک اعتذارنی
استماع تماملغه تلقی قلا • شر الاشرار من لا یقبل الاعتذار مصرع والعذر

والعذر عندي للذنوب مکفر نظم بن باری مشرب ضمیرمی خاشاک کدورتدن
صافی بلورم • و آینه خاطرمی غبار خشم و غضب و زنکار حقد و انتقامدن خالی کورورم • و همیشه
جانب عفوی عقوبت اوزره ترجیح قیلورم • و بلورم که هرچند گناه عظیم اوله • صفت عفو
اندن اعظم اولسه کرک بیت کر عظیمست از فرودستان کناه •
از بزرکان عفو کردن اعظمست نظم قبره ایتدی ملکک بیوردوغی
لطایف مقتضای حال • و اندیشه مخالف در • زیرا که بن گناهکارم مجرم همیشه ترسان اولور
و خایف هر لحظه و هر آن جرمکار و هراسان اولور • خایف بوکه بکزر که برکمسنه کف پاینده جراحت
اثری اولوب اول قوت طبعله یا کلک ایده • شب تیره ده خارستان و سنکستان اوزره
ریک نرم اوزره کیدر کبی کتسه پاره اوزره یاره اولمق مقرر • و اول بیچاره نک پای افکاری
خار و خاره ایله پاره پاره اولمق محققدر • بنجمله ملکک حالی و قصد وصالی همان بو منوال
اوزره در • موجب خطاب • کتاب مستطاب اوزره اندن اجتناب فرض عین و عین صواب
که ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکة • حکما بیورمشلردر که اوچ طایفه روش حکمتدن دور و منهج
دانش و معرفتدن مهجوردر • اول اول کمسنه که کندو قوتنه اعتماد ایدوب بی باک اوله لاجرم
بو مقوله کمسنه کندو نفسین مهالکه القا ایدوب تهوری اکا سبب هلاک اوله • ایکنجی
اول کمسنه که اندازه غداسنی تمییز ایتمیه • طعام و شرابدن بولدوغنی تناول ایدوب پرهیز ایتمیه
اول طعام و شراب اول کمسنه نک بنیه حیاتنی خراب ایلیه • اوچونجی اول شخص که ملایمت
خصمله مغرور اولوب عدونک عذب لسانیله مسرور • و سحر بیانیله مسحور اوله • شبهه یوق
انجام کاری خسارته منفضی • و عاقبت حالی ندامته مقتضی اوله بیت

مشو ایمن از حیله دشمنان • ببند پیش و بر تاب ازان سوء ظنان

ملک ایتدی ای قبره هر چند که بن باب ملاطفتی فتح ایدوب سنی جانب ملایمته تحریک
ایدرز • نصایح دوستانه ایله طریق صلاحه دعوت ایدوب • سرگشت پیمان و ایمان ایله
کوش قبول و اذعانکی تحریک ایدرز • سن همان اقدام رعونت و خشونت اوزره قیام ایدوب
بو نصایحک استماعندن دامن قبولی چکرسین • و متصل زمین دلها و اتشلاع تخمین اکرسین

آمده

اتفاق حکماء

دلالت

برکسه پند ونصیحت ایتمک کرک که کوش هوشی کوشوارهٔ استماعدن عاطل اوله سمان اول
زاهدک اول کرکه نصیحتی کبی باطل وبیحاصل اوله قبره ایتدی بنجه روایت ودانشمندلر اول
حکایت نقل ایتدیلر اخبارده کلمشدرکه برمرد زاهد عابد مجاهد که اوقات
شریفین ادای وظایف کردکار واوراد واذکار ایله عبادت طریق صلاح ومعاش و
معاده ارشاده صرف ایتمشدی • اتفاق بر صحراده کزرکن کوردی که برکرک کرسنه دمن
حرص شره سی اجوب • وزمینده دانه آرزو وطمعی صاچوب جدّ تمامیله وقف ایتمشدی کچ
بریکتانی تباه ایدوب انوک باتمیله سورایله • وبرجانوری بیجان ایدوب ایت تغنیمن انوکله
کورایلیه • بیت ستیزه کاری بیدادکر نکر که بجهد •
رساندازستم یکسود صدزیان بکسی • زاهدانی که بوحالده کوردی
وصفحهٔ ناصیه سنده جور وستم رسمین مشاهده ایتدی • شفقت ذاتی مرحمت جبلی سی
مقتضی سی اوزره پند ونصیحته آغاز ایدوب ایتدی زنهار خلایقه ایذا واضراردن احتراز
ایله • ودست تعدّی درازایتمه • وچشم نفس حریصی سوزن قناعتله دیکوب میل شره وآزه

مثنوی

چون کیسی سلیم النفس وحرّ سند	اولوب ایت کرک نفسک اغزینی بند
نه کوزله حرص ایله عالم قوروسین	نه ویرکل کرکک نفسک آرزوسین

که عاقبت ظلم وبیداد • عقوبت ربّ العباده مفضی در • که وخامت جور وتعدّی عذاب
آخرته موّدی در • مثنوی

هرکه آیین ظلم پیش نهاد •	بند بردست وپای خویش نهاد
چندروزی اگر پرافراز د	هرش آخرزپا بیندازد •

بومقوله نیجه سوزلر سویلدی • وخلقک
کوسفندن ترک وتعدّی ایتمه بنجه پند ونصیحتلر ایلدی • کرک چون زاهدک بونصایحین
استماع ایتدی • ایتدی ای خطیب منبر فصاحت • تطویل الخطبة من سنة الجاهل • موعظه
باینده اختصار اختیار ایله که بو پشته نک آرده برسوری قویون یورر تورقرین که
فرصت فوت اولوب دست امید دامن مقصوده واصل اولمیه • واتکم ضایع اولوب
تخم ثمر ملامتدن غیری نسنه حاصل اویرمیه • بو تمثیلی رادن مراد اولدر که اولقدرکه بن

بن زبان نصیحتی برکار ایدرین سن سمان اعتذار سابقی تکرار ایدرسین • وهربارکه مدعایی شهود
عدوله اثبات ایلرین سن مکابره وعنادایله انکار ایلرسین • بیت

مکن که اهل مروّت سخن بشنو باشند	هزار سال بیک نکته درکرو باشند

قبره ایتدی بن زاجر عقله متنصّح اولدم وواعظ خرددن نصیحت الوب عاقل اکلرم
که پیوسته باب حزمی کشاده طوته وآینهٔ تجربه پیش نهاد ایدینه • عزم مفارقتدن نیکره
بونده بوذکلو اقامتم دخی غایت حزمیم دندر • مصرع
عاقلانه بر سر راه گریز ایستاده ام • برمخلص ومستقر کوزدرین که بکا ضر وخطر
ایرشمیه من بعد بکا بونده توقف ایتمک حرام در • وبوتردّد وتحیّرلرینه خدمت شاهه
مراجعت موجب ملام در • زیرا بیلورم که ملک بنم خونمی استحلال ایتمشدر • وشرع وعرفده
حرام اولنی مباح طوتمشدر • پس بی توقف بوشهرلدن رخت اقامتی کوتورمک واجب در
وبرسلامت بونده اقامت خلاف مقتضای رأی صایب در • مصرع
رفتنم که ازین زیاده بودن خوش نیست • ملک ایتدی سکا اسباب معیشت
آماده وابواب راحت وفراغت کشاده ایکن مشقت سفر اختیار ایتمک وانتظام
معاش امری تمام ایکن مجرّد اوهام خاطره ترک یار وجلای دیار ایلمک طور عقل سلیمدن دور
ومقتضای طبع مستقیمدن بغایت مهجوردر • قبره ایتدی هرکمسنه که بوپیشه خصلتی طریق
معاش ومعاشرتنه زاد • وبنای کار مصاحبتنه پیش نهاد ایدینه هرنیه که قصد ایده برمراد
اوله • وهردیاره که وره رفیق ویار ومصاحب وغمکساردن خالی اولمیه • اوّلا بدکردار
عار ایتمک • الکنجی نکوکارلیغی کندویه شعار ایتمک • اوچونجی مواقع تهمتدن احتراز ایتمک •
دردنجی مکارم اخلاقی کندویه شعار ایتمک • بشنجی آداب معاشرتی جمیع اوقاتده مراعات
ایتمک • هرکیمسه که بومناقبی جامع اوله هیچ بر دیارده کربت غربت الکا یول بولمیه • وراحت
موانستی وحشت غربته مبدّل اولمیه • مصرع دانا بهیچ شهر وولایت غریب نیست
عاقل چوکندونک مولد ومنشاءنده • واقارب وعشایری پیننده دایرهٔ امن وامانده دور
اوله ضروری فراق یار وجلای دیار اختیار ایتسه خرد ارجمند قتنده معذور اوله • زیراکه بوشهرلردن

عوض میسردر آما نفس نفیسه‌دن بدل متصور دکل ** بیت

هر کیمک قسمتی اوله یار	**قطعه** وطننده غریب اولور ناچار
اکر ترا بوطن نیست کار نا براد	اسیر خانهٔ علت مشو زبر سوسی
بسفر نمای که لی دو بستی نخواهی نم	بهر مکان که روی و بهر زمین که رسی

ملک ایتدی کیتدوکک تقدیرجه نه زمانده کلورسین ** واندن نه کلو توقف ایدرسین قبره ایتدی کیتدکدن صکره بنه کلمک توقفین ایتمه بو سفردن معاوده احتمالین خیالکه کتورمه عجب بشابه در بزم سؤال وجوابمز اول غربله نانوا الحکایتنه ملک ایتدی که نیجه اولمشدر اول قبره ایتدی

حکایت روایت ایدرلرکه براعرابی شهر بغداده کلوب برنانوا دکانن کوردی که کرده لر قرص ماه کبی افق تنوردن چیقمش ** وجورکلر سینهٔ آفتابه داغ حسرت یقمش فروغی سماکه یتمش ** حلقه‌لر خلقه صلای عام ایتمش ** سمیدی سغیدی کوروب

نظم بلال بر معیس اصرمش	سمید ال قالدروب ایلردعای
ایدرلر حلقه‌لر خلقه صلایی	فراز منبر خباز قرص نانست پنداری
که خورشید جهان تابست طالع کشته از کردون	تنور نانوا نار خلیل الله را ماند **
کز و هر لحظه آید تازه نانی همچو کل بیرون	بیچاره اعرابی‌نک مشامنه جوق بوی

نان کلدی ** **مصرع** تن بیجانه کویا جان جاودان کلدی

آتش اشتها تنور معده‌سنده زبانه چکوب نانوایه ایتدی ای خواجه بو اتمکلردن نیجه اکل ایتمکه نه ویره‌بن خباز فکر ایتدی که بو حریف انجق اوج درد رغیف تمک میسردر ** بشدن التی‌دن تجاوز ایتمک خود مقرر ** بش ثلث دینار احضار ایله ** ودیلدوکک قدر بو نانلردن افطار ایلیه ** اعرابی نقد معهودی ویردی ** ودجله کنارنه کلوب اوتوردی ** متصل خباز نان کتوریدی اعرابی صویه باتروب یردی ** تا ثمن نان ثلثدن ثلثانه واردی اندن دخی تجاوز ایدوب دینار تمام اولدی نانوا بوکا تحمل ایتمیوب ایتدی یا اخا العرب اول خدا حقیچون که سکا بو قوت اشتهایی کرامت ایتدی ** بکا دی که نیجه‌یه دک بیسک کرک عرب جواب ویردی که خواجه اضطراب ایتمه که دیک معده آتش اشتها ایله شوله غلیان

ایتدی م

غلیان ایتمشدرکه تا بو آب روانده جریان ممکن اوله بکا اکل نامدن فراغت ممتنعدر ** بو مثلی عرض ایتمه‌دن غرض اولدرکه ملکه معلوم اوله تا آب حیات بدنده جاری در تناول نان وسیم جان بکا ضرورمیدر ومایده لی فایده مصاحبتدن متمتع اولمق ممتنعدر ** روزکار غدار بزم میانمزده هجران حجابن چکدی که من بعد احتمال وصال طیف خیالدر ** وزمانهٔ ناپایدار بزم رشتهٔ مصاحبتمزه بر وجهله انفصام وانفصال ویردی که صورت اتصال آینهٔ خیالدن غیری ده کورنمک محالدر ** من بعد هرکاه که شوق دیدار پادشاه غالب اوله اخبار سعادت ملکی نسیم سحردن صورمم کرک ** وجمال باکمال شاه عالمپناهی آینهٔ خیالده

کورمم کرک ** **بیت**	کر وصال یار نبود با خیالش همدمم
کلبهٔ درویش را شمعی بود از مهتاب	ملک چون قبره‌دن بو کلمات فرقت آمیزی

اشتدی قطرات حسرت وسیلاب عبرتی چشمهٔ چشمندن روان ایدوب جزم ایتدی که اول مرغ زیرک دانهٔ حیله ایله دامه کلمک محالدر ** وسینه‌سنده اولان انتقام خلجانی خفادن عرصهٔ ظهوره خرام ایتمک ممتنعدر ** برکره دخی زبان مکری برکار ایدوب دکربار ایمان عهد وپیمانی تکرار ایتدی ** قبره ایتدی ای شاه عالمپناه هرچند که سن بنای لطفنی مشید ** ومقدمات ملایمتی ممهد قیلورسین ** وباب امن واستیمانده عاطفت بیکران ارزانی بیوروب انی ایمان فراوان وپیمان بی کران ایله مؤید ومؤکد ایدرسین لیکن ممکن دکلدر که بن موجبات وحشتی فراموش ایدوب ** من بعد حلقهٔ خدمتی درکوش ** وغاشیهٔ ملازمتی بردوش ایدم ** **مصرع** سخن ضایع مکن دیکر که با ما در نمی‌کیرد ** ملک چون عین یقین ایله معلوم ایتدی که سوزن حیله ایله قبره نک کف پایی لندن خار وحشت چیقرمق جمله محالاتدندر ** وتیر غدر که شستدن چیقه زور بازو ایله ینه دسته کلمک مقوله‌سی ممتنعاتدندر ** ایتدی ای قبره معلوم اولدی که من بعد مشام جانمزه شمامهٔ وصالدن شمه واصل اولمق محالدر ** وچهرهٔ اتصال آینه ومعدن غیری ده کورنمک محض خیالدر

رباعیه ان رفت که درجوی طرب آبی بود	یا در سر زلف آرزو تابی بود
دردا که زمان عیش ودوران وصال	بکذشت چنانکه کویا خوابی بود

اما توقع و تضرع ایدرس که برقاچ کلمه که اوک کزاریله صفحهٔ روزکارده سعادت باقی و پایدار
اوله یادکار بیوره سین وصیقل وعظ ونصیحتکله زنکار غفلتی مرآت خاطرمدن که غبار
ملالتله تیره اولمشدر زدوده قیله سین •

بیت

زبهر ما سخن یادکار خویش بکوی | که بهتر از سخن خوب یادکاری نیست

قبره ایتدی بنیان امور جهانیان اساس قضا و قدرا اوزره مبنی در • و شاه و وزیر و صغیر و
کبیر انده فکر و تدبیر و تقدم و تأخیر ایله مجال تصرف ممتنع در •

بیت

سوق ایده چونکه برایشی تقدیر • | انی عوق ایده بیله مز تدبیر •

بر احد بلمز که نامی جریدهٔ سعادتده می مرقوم در • یا ناصیهٔ حالی داغ شقاوتله می مرسوم در
لیکن کافهٔ نامه لازم و واجب در که امورلرنده اساس رای صایب اوزره بنا اوره لر •
و مراعاة شرط حزم و احتیاطده اقدام اجتهاد و اهتمام اوزره طوره لر • تا اکر تدبیر
موافق تقدیر واقع اولورسه سپر اقبال • و مسند جاه و جلال اوزره متمکن اوله لر •
و اکر قضیه بر عکس اولورسه • دشمنلر شماتته مجال بولمیوب دوستلر معذرتنی قبول قیله لر

قطعه

حکیم کفت که تقدیر سابقست ولی | بهیچ حال تو تدبیر خود فرو مکذار
که کر موافق حکم قضاست تدبیرت | بکام دل شوی از روزکار خویش برخوردار
اکر مخالف او بود دارندت معذور | کسی که دارد از انوار عقل استظهار

و دخی بلمک کرک که اخبث اموال اولدر که اندن انتفاع اولنمیه • و ابله ملوک اولدر که حفظ
ممالک و ضبط رعایاده اهتمام ایلمیه • و لئیم ترین دوستان اولدر که ایام شدت و نکام
نکبتده دوستی جانبندن اهمال و غفلت ایلیه • آشوب ترین نسوان اولدر که بدخلق اولوب
شوهرینه ایذا ایلیه • ناخلف اولاد اولدر که طاعت ابوین دن ابا ایلیه • خراب آباد بلاد
اولدر که انده امن و امان اولمیه • اقبح مصاحبت اولدر که مصاحبلرک آینه سینه لری
زنک کینه دن صفا بولمیه • پس چون نجله ملک میاننده بو قدر کدورت واقع اولدی
اولی بودر که رسن هجر و فراقی میان جانه نطاق ایدم • و مقالات ملاقاتی من بعد
کلمات سوا داغنه تبدیل ایدوب • آهنک حجاز صحبت شاهی قویوب ساز عراق فراقم

فراق ایدم •

شعر

رفتیم و وداع از دل ما باید کرد | ز آب دو دیده خاک کل باید
کر بد دیدی همه نکو باید کفت | ور درد سری بود بحل باید کرد

قبره کلامین بو مقاعده تمام ایتدی
و کنکرهٔ ایواندن پرواز ایدوب صحرا جانبین طوتدی کتدی • ملک انکشت تحسری
دندان تحیر ایله اصروب بر زبان تأسف و تلهف ایتدی • بر ملال ایله که حد شماردن
افزون و براندوه ایله که دایرهٔ قیاس دن بیرون ایدی قصره متوجه اولوب ایتدی

نظم

کتدک ای غمکسار قلب حزین | قلدم آه و غمیله بن مسکین
کجا کویم که با این درد جانسوز | طبیبم قصد جان ما توان کرد
میان مهر جانان چون توان کفت | که یار ما چنین کفت و چنان کرد

بو در اول افسانه نک داستانی که ارباب حقدک مکاید غدرندن کنار ایدوب اهل
کینک تضرع و نیازنه باور قیلمدی • و خصمک دعوای ودادنه اعتماد ایتمیوب اخذ انتقام
ایچون کلام فریب انجامنه مغرور اولمدی • عاقل کامل هوشمنده مخفی دکلدر که بو داستانی
بیاندن مراد بودر که خردمند بو جواهر پندی کوش هوشنه بند ایدوب حوادث جهان • و
نوایب دوراندن • اساس حزم و احتیاط اوزره قیله و هیچ وجهله دشمن آزرده یه اعتماد
قیلمیه • و آفت غدر و مخافت مکرندن امین اولمیه •

قطعه

خواهی که نباشی بغم و رنج قرین | بشنو سخن پاکتر از در ثمین
از دشمن آزرده تغافل منمای | وز صاحب کبر و کینه ایمن منشین

راى دابشلیم وظایف خدمتی و شرایط منتی تقدیم ایتدکدن صکره

مثنوی

دیدی ای بلبل باغ معانی | ضمیرک شمس غیبی بر جهانی
دلک کنجینهٔ اسراره مفتاح | کلامک غیب دیجورنده مصباح

معلوم اولدی اول افسانه نک مثلی که دشمن آزرده دلدن استمالت ایله تسلی بولمیه •

کارین م

رای دابشلیم

وجون آیینهٔ سینه پسنده غبار کینه و آثار عداوت دیرینه باقی معاینه قیله اظهار تواضع
ونیاز ایله منهج احتیاط واحترازدن منحرف اولمیه حالا بهمن فاضلدن رجا کامل اولدر
که بیان بیوره اول داستانی که عفو وغفران ملوکه مشتمل اوله و پادشاه بعض مقربان
درکاهدن آثار جرم وکناه مشاهده قیلسه انی دامن عاطفتله مستور قیلمق می اولی واشبه در
ویا ساحهٔ عفو ومسامحه دن دور قیلمق می اصوب در برهمن بیدپای کلام دلکشای
وخطاب جان فزا ایله جواب ویردی که اکر ملوک زلات وجرایم مملوکده طریق
عفو ومرحمتی مسلوک طوتمیه لر وجرم قلیل وجنایت یسیره عقوبت کثیره ایله مجازات و
مکافات بیوره لر مقربلرک مشرب اعتقادنده صفا قلمز وخواصک قلوبی مکدر
اولوب براحد انلره اعتماد قیلمز بو حالتدن ایکی علت حادث اولور برنجی اولدر که
سوانح امورده مصالح مهمل ومعطل قلور ایکنجی ملوک لذت عفو ومنت مغفرتدن
محروم وبی نصیب اولور اکابر ملوکدن بری بیورمش اکر خلق جهان بزم کام جانمزه
چاشنی عفو ومرحمتدن نه لذت بولدوغین بیلسه لردی هر آینه درکاهمزه جرم وکناهدن
غیری بر نسنه کتورمیه لر ایدی

شعر

مجرم کر این دقیقه بداند که دمبدم | | ما را چه لذتست بعفو کناه کار
همواره ارتکاب جرایم کند بعمد | | دایم بنزد ما کنه آرد باعتذار

جمال حال ملوک عالمه نقطهٔ عفودن زیبا خال اولمز مضمون کلام معجز نظام حضرت
سید الانام علیه افضل التحیة والسلام الا انبئکم باشدکم من ملک نفسه عند الغضب
بو معنی یه اشعار واعلام ایدر که فرط قوت تسکین شعلهٔ خشمله بیلنور وصفت مردی مردمی
شربت ناخوشکوار غضبی مضمله تجرعه قیلنور

بیت

مردی کمان مبر که به پنجه است وزور کتف | | با خشم اکر فرو خوری دانم که کاملی

افضل سلاطین واعدل ملوک عدل آیین اولدر که معیار خرد ارجمندی بنای کارلرینه
معمار قیلالر وسرو قامت کردن اخلاقلرین حلیهٔ لطف وعفودن خالی قومیه اما لطف
بر وجهله کرک که سمت ضعفدن مبرا اوله وعنف شویله کرک که وصمت ظلمدن معرا اوله

اوله تا چهرهٔ خال سلطنت حلیهٔ جمال وزیور جلال ایله حالی اوله مدار ارکان دولت
ومقربان حضرت اشارت خوف وبشارت رجا اوزره دایر اولوب سلطنت و
مملکتک نظام حالی تطرق اختلال ومشقت کلالدن خالی اوله نه مخلصلر عنایت
ملکانه دن بعید ونومید اوله لر ونه مفسدلر بیم سیاستدن رکاب جرأت قدم قویوب
جنایت خیانت ارتکاب قیله لر

بیت

داشتی قوم خویش را جمشید | | دایم اندر میان بیم وامید

حکمای اسلامیه جزاهم الله خیرا بیورمشلردر که ایزد تعالی بنده لرینی مواعظ قرآنی وحجج
فرقانی برله تهذیب اخلاقه ترغیب وتحصیل مکارم صفات ومحاسن عاداته
تحریص بیورمشلردر هرکیمه که سعادت ازلی وکفایت ابدی معین ومددکار اوله
لاجرم احکام قرآن وکلام حکمت انجام فرقانی قبلهٔ جان وکعبهٔ جنان ایدینوب جمیع
ازمانده اول حرم امن وامانک حریم حرمتنه التجا قیله مصالح عباد حقنده نازل اولان
آیات کریمه نک بریسی بو آیتدر که نصایح مزبوره یه مشتملدر که وهی قوله عز وجل والکاظمین
الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین پس آن طریقتدن بریسی زبان حقیقتله
بو اینک جواهر معانی بیینی بو وجهله سلک بیانه چکمشلردر که کظم غیظ اولدر که عقوبتده
مبالغه اولمیه وعفو اولدر که اثر کراهت صفحهٔ دلدن محو اوله احسان اولدر که دوست
مجرم ومعتذره باب ملاطفت ومراجعتی مفتوح طوته لر بو مفصلک محصلی بو در که
آدمی کرکدر که بنای احوال وافعالی لطف ومدارا اوزره مبتنی قیله وجمیع اوقاتنده
مدارا ومواساهی معتبر بیله صحاح اخبارده وحسان آثارده کلمشدر که اکر رفق و
لطف بر صورتله مصور اولمق متصور اولسه شعشعهٔ جمال باکمالی بر وجهله تابان و
درخشان اولا که هیچ برد دیده انوک مشاهده سینه طاقت کتورمیه ویرد بیر انوک
شرح شکل ووصف صورت بی نظیرین کلک تعبیر ایله صفحهٔ تقریره تحریر ایده میه بعضی بو
معنی بر قطعه دن بریله بیان بیورمشلردر

قطعه

جو قدرت داد ایزد بر کنه کار | | بعفوش بنده کن تا بنده کردد

که مجرم کشتهٔ افعال خود گشت • جو بوی عفو با بد زنده گردد •
اگر صورت پذیرد پیکر عفو • چو مهر و مشتری تابنده گردد

ترجمه

گنهکاره چو قدرت بوله سین سن • گناهن عفو ایدرسک بنده اولور
که مجرم کندو جرمی کشته سی در • نسیم عفو ایله جون زنده اولور

جون بو مقدماته تأمل شامل بیوره لر مراتبهٔ عزّ اعلاء و اصل اولور که شرف انسان فضیلت عفو و احسان ایله متزاید و متکامل اولور • پس همتی بو ایکی چیزک ملازمتنه قصر و بو ایکی خصلتک هوا و متنه حصر ایتمک کرک پوشیده دکلدر که آدمک حالی سهو و غفلت و جرم و زلتدن خالی دکلدر اکر هر جریمه مقابله سنده عقوبت و هر جنایت ازاسنده سیاست روا بیوره له اندن فساد دکلی و مضرت عظمی ناشی اوله که خلل ظاهری مهمات ملک و مالده فاش اوله

مثنوی

بدندان گزد پشت دست دریغ • بلندی پسپک دست بردن بتیغ
حرامش بود تاج فرمان دهی • پسر بر تحمل نماند تهی

و دخی ملوکه لازم در که مقام همتده اولان حدامک مقدار هنر و کفایتن و اندازهٔ اخلاص و مناصحتن کما تحقیق ایلیه تا اکر اول جمله دن اولا که مصالح ملک ده انوک رأیله استعانت ایتمکه قابل اوله یا وقایع دهر ده انوک تدبیرین استمداد ایتمکه لایق اوله • اکا اعتقادین تازه و مجلا ایتمکه سعی بیوروله • و انوک تربیت و تقویتنه و تمبیت و تشمیتنه مسارعت کوستره • و مشرب دلین عیب و ریب و غل و غشدن صاف ایدوب قوت قلبن استمالت و استعطافله بنه قرار معهوده ییتشدره • زیرا که مهمات ملکه نهایت یوقدر • و ملوکک کفایت ناصح و عمال امینه که محرمیت اسرارده استحقاقلری و مهمات ملک و مالده استقلاله استعدادلری اوله احتیاجلری محققدر • پس جهاندارلک شرایطی اولدرکه اول کروه که کمال خرد و صلاح • و ستر و عفاف ایله آراسته اوله لر • و زیور صدق و امانتله • و تقوی و دیانتله زینت بوله لر • و حقیقت حق گذارلیقده • و نصیحت و هوادارلیقده • سایرلردن ممتاز اوله • تربیت بیوره لر • و هر بری بی علی حده

حده نه عمله یرار • و نه مرتبه یه سزاوار در که بیله لر • و هر بری فهم و درایتنه لایق و رای و شجاعتنه موافق و عقل و کفایتنه مناسب مناصبه نامزد قیله لر • شویله که بر کمسنه نک هنری وار ایکن عیبی ظاهر اوله اولی اولدرکه انوک عیبنی ذیل اغماض ایله ستر ایدوب نظرلرین انوک هنرینه قصر ایده لر که لاریب بنی آدمک حالی شوب عیبدن خالی دکلدر اول اجلدن که دیمشلردر مصرع یارلی عیب ایستین بی یار اولور • بو معنایی فهم ایدوب بو قاعده یی سلک ضبط و نظم ایتدکدن نصکره پادشاهه لابد در که امنا و عماله تفویض ایتدکی اعمال و اشغالک احوالنی تتبع و تفحص ده اهمال روا کورمیه • بلکه بر وجهله تحقیق و تدقیق بیوره که احوال ملک و مال نعیر و قطمیر ضمیر منیرنه مخفی و پوشیده اولمیه • که بونده ایکی فایده کلی متصوردر بری بو که مباشران عمالدن کم رعیت پرور در • و کم جفا کستردر • بیلوب انلره که رعایت رعیت بابنده اهمال ایتمیه استمالت ویروب اول شغلده استقلال ویره لر • و انلر که زیردستلره غمی همیه یه نامین جریدهٔ عمالدن محو ایدوب دفتر عزلده ثبت ایده لر

مثنوی

خدا ترس را بر رعیت گمار • که معمار ملکست و پرهیزکار •
بداندیش تست آن و خونخوار خلق • که نفع تو جوید در آزار خلق •
ریاست بدست کسانی خطاست • که از دستشان دستها بر خداست
نکوکار هرگز نه بیند بدی • چو بد پروری خصم جان خودی •

بری دخی بو که چون ضمایرده مرتسم اولا که پادشاه نیکوکارلرک کردارنه لایق عاطفت روا کوره و کناهکارلرک کناهی مقداری تأدیب و تنبیهی واجب کوره اهل صلاح امیدوار اولوب نیکوکارلرک شاه راهنه کیده لر و ارباب فساد ترسان و هراسان اولوب • اصرار فساددن احتراز و احتیاط ایده لر • اسمار و امثالدن داستان شیر و شغال بو وصیته انسب در و بو سیاقه اقرب رای ایستفسار اندی که نه طریقله روایت اولنمشدر اول

حکایت

برهمن ایتدی اخبارده کلمشدرکه دیار هنده بر شغال وار ایدی فریسه نام بنی نوعی میاننده بنام حطام دنیای فانیدن اعراض ایتمشدی • و تعلقات بی حاصلی و آرا ظهرنه آتمشدی اگرچه که ابنای جنسی برله صحبت و اختلاط ایلردی اما زهد و رسانیت اختیار ایدوب سنگ دم

واكل وسم وايذاى نفوس محترمدن كه بنى نوعنك لازمهٔ ذاتى ايدى احتراز واحتياط ايدردى

نظم

قيلوب پرهيز حيوانات امدن — الين يومشدى شكر شربتندن

كيجه كوندز رياضت ايلرايدى — خداونده عبادت ايلردى

ياران انوكله مخاصمه يه آغاز ايدرلر ومنازعه ومجادله يه تيشدروب ايديلر • بزسنك بو سيرتكدن راضى دكلوز • ورايكى بو اجتهادده خطايه نسبت ايدرز چون بنى نوعك صحبتندن واز كلمزسين • عادت وسيرتده انلرله نيچون دمساز اولمزسين • چون دست مصاحبتى دامن مخالطتدن چكمزسين • انلر ايله كريبان موافقتدن نيچون باش چيقرمزسين • ودخى عمر عزيزى محنت مجاعته كچورمه ده نه فايده اكلرسين • ومرغ نفسى قفس رياضتده حبس ايتمه ده نه منفعت ملاحظه ايلرسين • وما جعلناهم جسدا لا يأكلون الطعام نصاب لذت دنيادن كندو نصيبكى استيفا ايتمك كركسين تا ولا تنس نصيبك من الدنيا واحسن كما احسن الله اليك مشربندن بهرمند اوله • پس اكل وشربدن كه مدد مركب تن ومادهٔ حيوة بدندر امتناع ايتمك كرك تا كلوا واشربوا فرمانه امتثال ايده سين وبلمك كرك كه ماضينك اقبالى محال وامر مستقبل مجهول الحالدر • زمان حالى غنيمت بلوب خيال استقبال الا وقتى ضايع قيلمامق كرك • وتصورات فردا ايله لذات دنيادن سد رمقله قانع اولمامق كرك

بيت

بيا تا يكزمان امروز مى نوشيم در خلوت — كه در عالم نميداند كسى احوال فردارا

ه قرينه ايتدى چون بلورسز كه ماضينك اقبالى ميسر دكلدر وفردانك احوالى مقرر دكل • پس حالا ادخار ايدكوز كه توشهٔ راه فردا اولمغه لايق وصالح اوله

ه ه بيت

ان طلب امروز زهر كوشهٔ — كزنى فرداست بود توشهٔ •

دنيا اكرچه كه سراسر عيب ونقيصه در • بو فضيلتى واردر كه مزرعهٔ آخرتدر هر نه تخم كه بو كون بونده اكرسين يارين انده انوك ثمرين كورورسين •

بيت

بكوش امروز تا تخمى بپاشى — كه فردا بر جوى قادر نباشى

اكر اين كشت روزى را نورزى — دران خرمن بدان ارزن نيرزى

مرد

مرد عاقل كركدر كه مبلغ همتنى احراز مثوبات آخرته مصروف قيله بو تقديم خيرات وتحصيل مبراتله متصوردر • وعنان قلبنى نعمت باقى ودولت جاودانى جانبنه معطوف قيله بو معنى ترك امانى وقطع تعلقات عالم فانى ايله ممكن وميسردر

ه بيت

برآ بستان فنا دل منه كه جاى دكر — براى راحت تو بركشيده اند قصور

بو كون كه قوتده فتور وقدرتده قصور يوق ثمرات صحتدن خسته لك ايامى ايچون ذخيره احضار قيلمك وسرمايهٔ شبابدن كساد بازار شيب ايچون سودا كتورك وموايد فوايد جاى سفر باديهٔ فنا وفوت ايچون اعداد راه استعداد ايدك كه راحت حيوة لمعهٔ برق كبى بى ثباتدر ومحنت دنيا ظلمت ابر كبى بى بقادر موايد نعمت ايله الفت طوتوب نه فوايد دولتنه الفته اولمق كرك ونه عوايد دينار ودرهمدن مسرور اولوب شدايد آزار وستمدن محزون اولمق كرك •

بيت

نه ادبار زندن اور جانوكه آتش — نه اقبالندن اول مغرور وسركش

محصل كلام مافى المقام اولدر كه قلبى محبت كلبهٔ محنته وقف ايتمك علوهمتدن دور وكذركاه سيل فناده عمارت بنا ايتمك كمال كياستدن بغايت بعيد ومهجوردر كه فاعبروها ولا تعمروها •

بيت

جهان رباط خرابست دركذر كه سيل — كمان مبر كه بيك منت كل شود معمور

ياران ايتديلر اى قرينه سن بزى سرپيشهٔ اطعمهٔ نفيسهٔ دنيايى تركه دعوت ايدرسين حال بوكه نعيم عالم ايچون آفريده دركه نفوس متنفسه هردم انوكله مغتنم اولوب نهال لذاتندن برخوردار اولورلر كه رزقناهم من الطيبات • آيتى دخى بو معنى يه اشارت ايدر • ومدعاى شهادتنده كفايت ايدر • قرينه ايتدى نعيم دنيا بربضاعتدر كه عقلا انوكله بازار جهانده ذكر جميل ونام نيك تحصيل ايدرلر وسفر راه معاد ايچون زاد استعداد اعداد ايدرلر تا بحكم نعم المال الصالح للرجل الصالح مال ومنال انلرك حسن حال ومآلرينه باعث اوله • واثم ووباله كه مستوجب عقاب ونكالدر وسيله اولميه • سزاكر دنيا وآخرتده سعادت يوزين كورمك استرسكز بو سوزلرى سامعهٔ قبولله استماع ايدك • وجان عزيزكزى طعمهٔ لذيذ ايچون كه حلاوتى حلقه حلقدن اوته كيچمز نار جحيمه وعذاب اليمه القا ايتمه دن امتناع

ایدک اول نوالە ایلە کە بی آزار و اضرار عالم غیبدن حوالە اولە قانع اولوب اول مقدارە کە بقای تن و قوام بدن اکا منوط در تجاوز اتمک و شول نسنەدە کە مخالف شرع و عقل اولە سندن موافقت طلب ایلمک کە بکا سنکلە مصاحبت سبب عتاب دکلدر اما افعال ناپسندیدەدە موافقت موجب عذاب و عقابدر اکر بنی بو نوع تکالیفە ترغیبدن غرض تعذیب ایسە اجازت ویروک تا ارض اللە واسعە بودیارە کیدەیم تا ترک صحبت ایدوب کوشۀ عزلت اختیار ایدەیم بیت

قیلوب مسند قناعت بوریاسین		کیم دنیا کبی عزلت بلاسین

یاران قرینەیی بساط زهد و صلاح اوزرە دایم و قایم بولدیلر ظن لری مرتبۀ ایقانە و یقینلری درجۀ اطمینانە ایروب سابقا اتدوکلری کلماتدن نادم اولدیلر و زبان اعتذارلرن پرکار ایدوب مقام استعفا و استغفارە کلدیلر قرینەاز وقتدە ورع و صیانت و تقوی و دیانتدە بر منزلە واصل اولدی کە اول دیارک کوشەنشینلری انوک باطنندن دریوزە همت ایدرلردی و کرم روان بادیۀ مجاهدت بدرقۀ نظرندن استمداد هدایت ایدرلردی از زمانەدە صیت زهد و کرامتی مسامع جهانیانە یتدی و ذکر طاعت و عبادتی اول نواحیدە شهرت طوتدی قرینە منزلنە قریب بر بیشە واردی انهار و عیون و اشجار کوناکون ایلە مملو و مشحون ایدی انوک میانندە بر مرغزار خرم واردی کە کلزار ارم انوک لطافتندن و صفای عنبرینندن یوزنە نقاب خفا چکمشدی و باد صبا خاک توتیاسای خضرتندن کوزنە کرد سیا

الکمشدی ٭ مثنوی		هوای جان فزاسی دلکش ایدی
فضای دلکشی راحت وشیدی		لب جوینده بتن سبزۀ تر
خط کرد لب جانانە بکزر		وسعت فضا و

لطافت اب و هوا ایلە اول صحرای کمام انواع وحوش و سباع ٭ و مقام حیوانات مختلفة الطبایع اولمشدی ٭ انکدە امیری بر شیر واریدی کە مهول و هیبتدە بر مرتبەدە ایدی غایت نهیب و صولتدە بیت نعرەسبن ایشتسە چاک اولوردی رعدک زمرەسی

جشم خشمین کورسە خاک اولوردی برقک چهرەسی ٭ اول جوالیکک هالیسی صدق و اخلاص ایلە انوک طوق اختصاصین کردن جانە کچوررلردی و پناه حشمت و حریم حرمتندە فارغ البال کچنورلردی ٭ اول شیر تندخوی کام جوی دمنکلە مشهور اولمشدی و بو لقبلە صیت و صداسی چارسوی جهانە وصول بولمشدی برکون کامجوی ارکان دولتلەسر بایدن ساز مصاحبتە اغاز ایدوب بر حسب مقتضای مقام جرب و شیرین خوان والوان طعام ایلە رطب اللسان ایکن ناکاه قصۀ سرینۀ قرینە میانە کلدی و حضار حضرت انوک کمال صلاح و ورع و عفتندە اولقدر مبالغە ایتدیلر کە ضمیر شیر بالفور انوک میل و محبتیلە رنک پذیر اولوب سودای صحبتی سویدای قلبندە جای کیر اولدی

رخسارۀ او ندیدە جون مردم چشم		فی الحال درون دیدە جایش دادند

القصە کامجوینک ملاقات قرینەیە اشتیاقی روز بروز متزاید اولوب آخرکار احضارنە امتثال بیوردی اولدخی فرمان اولی الامرە اطاعت ایدوب درکاه عالمپناهە حاضر اولدی ملک علی ملا ءالناس شرایط تکریم و تعظیمی بمقیاس تقدیم ایدوب مجلس عالیدە شرف اجلاس ارزانی بیوردی و انواع آداب طریقت و آداب اطوار حقیقتدە تجربە قیلوب حاصل کلام قرینەیە لآلی فضایل و درر معانی ایلە مالی بر بحر بیکران بولدی و جواهر مکارم و مآثر ایلە طولو بر کنج شایکان کوردی بر دفعە دخی کشف مبهمات و اصلاح مهمات و فصاحت تعبیر و اصابت تدبیردە امتحان ایدوب نقد حالنی محک اختبارەدە تمام عیار مشاهدە قیلدی ٭ زری کە پاک بود زامتحان چە غم دارد کامجویە انوک مصاحبتی خوش کلدی و انک مجالستی ایلە موانست قصد ایتدی بوندن صکرە انوکلە خلوت ایدوب ایتدی ای قرینە ممالک محروسەمزدە جبلی وسعت واردر و انوک اعمال و اشغالی بسیار در سنک خبرزهد و صلاحکی مسامع جلالمە تبشیر ایتدیلر مصرع نادیدە ز دیدە دوستر داشتمت بو زمان کە سنی کوردم نظری خبرزدن راجح بولدم و بیانی عیاندن قاصر کوردم جونکە سنک وفور دیانتکە و کمال صیانتکە اعتمادم روز بروز زیادە اولمق اوزرەدر دیلرم کە مصالح مملکت و مهمات سلطنتی

سنک ذمتمه همتکه تقلید و تفویض ایدم تا سنک ذروهٔ قدرک بزم انوار عنیتمله اقتاب اولوب وآفتاب درجک بزم ذرهٔ عاطفتمز ایله ارتفاع بولوب زمرهٔ خواصدن وسیپلهٔ ارباب اختصاصدن اوله سین وبزم یمن عنایت وحسن رعایتمزله امثال واقرانکدن بلکه ابنای زمانکدن عز اقتدار وشرف اختیار فرله امتیاز بوله سین بیت

برای بستان دولت ما هر که سر نهاد	نکذشت منتی که ز اهل هنر پرسند

فریسه ارتکاب منصب وزارتدن اجتناب ایدوب شیرک سؤالنه بو وجهله جواب بردی سلاطین عدل آیینه مناسب بلکه فرض و واجب در که کفایت امور جمهور ایچون انصار مصلحت کذار و اعوان معرفت شعار اختیار ایده لر • و مناصبی مناسبه توجیه ایدوب بر عملک قبولنده بر فرده اکراه جایز کورمیه لر • و طالب اولمینله ابرام و الحاح ایتمیه لر که هرکاه که بر مصلحت جبر و اکراه ایله حاصل اوله • عاملی حلیهٔ اتمامدن عاطل اوله و هر بار که جبر تعیل تحمیل اولنه حاملی انوک تحملنه قادر اولمیوب چکدکلری زحمتلر ضایع اوله • ولوازم شرایطنک کما ینبغی عهده سندن کلهمیوب وبالی سلطانه و کناهی پادشاهه راجع اوله • بو مقدماتی تمهیددن مراد بودر که بنده اعمال سلطانیده کار ایتمیوب قوتم و بنم انده ممارست و تجربه م یوقدر • و سن بر پادشاه صاحب شوکت و شاهنشاه عالی رتبت سین خدمتکده وحوش فراوان و سباع بیکران وار در که حلیهٔ کفایت و درایتله آراسته و زینت امانت و دیانتله پیراسته بو مقوله اعمال و اشغاله دخی طلبلری کمالده در • شویله که التفات سلطانی انلرک بابنده ارزانی بیوروله • خاطر عاطر شاهی دغدغهٔ کفایت مهماتدن فراغت بوله انلر دخی ارتکاب منصبدن حاصل اولان نصابله • و باد هوا و تحف و هدایای بیحساب ایله شادمان و مستظهر اولورلر کما یجوی ایندیکی فریسه بو ممانعه و معانده دن نه فایده عاید اولور بن البته سکا بو کاسه دن شراب ایچورسهم کرک و طوعاً و کرهاً طوق اتمام مصالح خاص و عامی کردن امتناعمه کیچورسهم کرک • اکر خواهی و کرنه آنانی فریسه ایندی اشتغال اعمال سلطانی ایکی طایفه یه ارزانیدر بری اول عاقل

عاقل سخت رویه که مکر فکر و ذکا ایله کید و غرضین حاصل قیله • و سپر وقاحتیله دایرهٔ عرضین حفظ ایدوب هدف تیر تعرض اولمیه • اکنجی اول غافل ضعیف رایه که تحقیر و ذلته معتاد اوله وبی نام و بدنام و رسوای خاص و عوام اولمه دن احتراز قیلمیه • بو شانلو کمسنه محسود اقران اولمیه • و کیمسه انوکله مقام منازعت و مخاصمته کلمیه بن بو ایکی طایفه دن دخی دکلم که طبعم حریصدر که زمین دلده تخم خیانت اکم • نه نعمتم خسیسدر که دنیا ایچون بار مذلت چکم

قطعه بخدای که آفرین کردست	عاقلانرا بخویشتن داری
که هنر زو هنر دشمن من	ملک هر دو جهان ببک خواری

ملکه لازمدر که مشرب خاطر عاطر شاهی بو اندیشه کدرندن صاف ایده لر و بنده یی تحمل بار مشقتدن مسلم و معاف ایده لر که عهد بعید و مدت مدید در که دیدهٔ حرص و آزی سوزن قناعت ایله دیکیبدررم متاع طمع دنیایی آتش ریاضتله یاقوب دررم اکر برکره دخی ملک بنی عوایق دنیا و علایق خلایق ایله آلوده قیله لر بکا همان بلا تیشه که اول مکس لره ییتشدی شیر استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول حکایت فریسه ایتدی روایت ایدرلر که بر وقت صدر نشینان صفهٔ صفادن بر صافی دم که طریق طریقتده ثابت قدم ایدی کشت بازار ایدرکن بر درویش حلوایی که چاشنی فقردن ذوقی و فقرا صحبتنه شوقی واریدی • اول عزیزدن التماس ایتدی که کوشهٔ دکاننی مقدم شریفیله تشریف بیوره مرد عارف دعوتنه اجابتی واجب کوردی • دانی استمالت ایچون ملتمسنی مبذول بیوردی • استاد حلوایی ضیافت طریقیله بر طاس عسل مصفایی صوفینک اوکنه کتوردی مکسلر شنه کم انلرک عادتی در حلوایه اوشرلر • و منع و دفعله ممتنع اولمیوب اوشتنه دوشرلر مصرع مکس جایی نمیداند مکر دکان حلوایی • مور و زنبور کبی طاس عسله اوشدیلر بعضی کنارهٔ طاسه قونوب برازی میان عسله دوشدیلر حلوایی کوردی که طاس زنبور و مکسله طولدی مروحه الله الوب طرد و رده مشغول اولدی انلرکه کنار طاسده قرار ایتمشلر ایدی سهولتله کندولرین خلاص قیلدیلر انلرکه درون طاسده کرفتار ایدی پروازه قصد ایتدکجه پرلری عسله آلوده اولوب دام بلاکه کرفتار اولدیلر اول عزیز انلرک

کوردی بر حالته کلوب مستانه نعره لر اوردی • چون دریای باطن شیخ ساکن اولدی و موج
بحر وجد و حال آرام بولدی • مرد حلواسی ایتدی ای عزیز • بر صوری حلواسی سندن دریغ ایتمدک
سن دخی حلوای معنوی بزدن دریغ ایتمه م بکشا لب شیرین و شکر ریزی کن
شیخ ایتدی دنیانک دونی و اکا حریص اولوب مفتون اولنلری بو طاس عسله بکا عرض ایتدیلر
ملهم غیبی ایتدی بو طاسی دنیا بیل و ایچنده کی عسلی انوک نعیمی ملاحظه قیل • و بو مکسلر جمله سی
اهل دنیادر انلر که کناره طاسه قونمشلردر فقرادر که مائده دنیادن آز فایده ایله قناعت ایتمشلردر
انلر دخی که درون طاسه کیردلرین اتمشلردر ارباب حرص و آزدر که قاذورات دنیا یه
بوغازلرینه دک باتمشلردر • و اعتقادلری بودر که تا میانه واصل اولمیه لر • نصیبلری حاصل
اولمیه • بونلر زیاده لا یعقللردر • الرزق مقسوم مفهومندن غافللردر چون عزرائیل حق
علی الرحیل مروحه سین تحریکه آغاز قیله انلر که کناره طاس دنیاده در آتش تعلقله فی مقعد
صدق عند ملیک مقتدر • آشیانه سینه پرواز قیله • و انلر که زهرآمیز دنیا ایله آلوده اوله •
تحریک پر و بال ایتدکجه اسفل سافلینه متوجه اولوب انجام حال بدفرجاملری شقاوت و
ادبار اوزره اختتام بوله قطعه

وزان پس این همه خواری کشیدن	چرا یک لقمه می باید چشیدن
نباشد هیچ گنجی چون قناعت	نخر چندی گرای اینک بضاعت

بو تمثیلی ایرادن مراد اولدر که بنم اقبالمی
عسل دنیایی غل ایله آلوده قلمیه که شاید امانت روحک استردادی وقتنده سلوک راه
آخرت سهولتله میسر اوله ❀ ❀ بیت

جهان وقتی بدست آر از زمانه	که گر گوی زو گردی روانه

کامجوی ایتدی هرکیمکه مقام استقامتنده مقیم • و درویش راه عدالتنده مستقیم اوله
ستمکارلردن ستم دیده لرک ظلم و آزارین دفع ایدوب محنت کشیده لرک تظلمنی گوش
شفقت و ترحمله استماع قیله هر آینه دنیاده انوک دولتی عز استقامتله مقرون اوله •
عقباده شرف رفعت و کرامتله اختصاص بوله • فریسه ایتدی بلی مهمات انام شویله که
شرایطله سرانجام بوله آخرتده اندن رایحه نجات استشمام ایتمک میسردر • فاما انوک دنیاده

دنیاده دوام و بقا ممکن دکلدر و مدت عمرنه قرار و ثبات ممتنعدر زیرا هرکیمسه که تقرب
سلطان ایله سرفراز اوله هم دوستلر زمین سینه ده بغض و کینه تخمین ایکلر هم اعدا بیر
وقتی یوزنه طوتوب نیام انتقامدن خصومت تیغین چکرلر هرکاه که اکا عداوته اجماع منعقد
اوله اولدخی خلقک اکا سوء اعتقادی معتقد اوله لاجرم هیچ جاندن برآن امن و امان
اوزره اولمیه و پای رفعتی غرق فقدانه یتشه سلامتله باش قورتارمیه • شیر ایتدی چون
بز سنک قضاکه راضی اولدق سنده بزم رضامز مقتضاسندن ابا ایتمه و کندوکی مهلکه و بیم
و گرداب تخیله اتمه که بزم سنک بابکده حسن اعتقادمز اعدانک سوء قصدینه حجاب تمامدر
شنعه کوشمالله انلرک راه مکایدینی سد ایدرز و سنی مرتبهٔ بلنده یتشدروب حاسدک قصد قدح
و افسادینی ینه کندولره رد ایدرز مصرع چه غم ز حیلهٔ دشمن چو دوست با تست
فریسه ایتدی اگر ملکک بو تربیت و تقویتدن غرضی بو بنده یه احسان و عنایت
ایسه عاطفت خسروانه و معدلت بیکرانه یه لایق بودر که بنی قویه بو صحراده ایمن و فارغ
و ساکن اولم • و نعیم دنیادن آب و گیاه ایله قانع اولوب ضرر دوست و خطر دشمندن
ایمن اولم مقرردر که عمر قلیل که امن و راحت • و حضور و فراغت ایله گیچه نیجه نیجه اولیدر
عمر طویلدن که خوف و خشیت و مشقت و محنتله گیچه ❀ بیت

دمی فراغت دل بهترست از آنکه کسی	هزار سال نه بر وفق او زمانه رود

کامجوی ایتدی پس عبار دغدغه و خوفی آینه خاطرکدن دور ایتمک کرک یقین و اتمام
مهمات ذمتمه استحکام الوب سکا نظر ایله دیده اعدایی کور و دل احبابی شاد و مسرور
ایتمک گرکسین • فریسه ایتدی اگر حال بو منوال اوزره اولوب بنم ابا و امتناعم فایده
ویرمزسه • و ملک بنم اعتذارمه سمع قبولله شرف استماع ارزانی بیورمزسه
بکا امان ویرمک کرک که چون زیردستلر بنم منزلمه وصول حبالیله و زبردستلر
کندو مرتبه لرنک زوالی احتمالی ایله بنم حرمت عرضمی هتکه بلکه تیغ غرض ایله
خون حرامی سفکه قصد ایده لر ملک انلرک دمدمه لری برله متغیر اولمیوب رای صایبله
تأمل و تفکری ذمتنه واجب حاسدلرک قصدنده و قاصدلرک کیدنده شرط فرط احتیاط

رعایت قیله بیت بهر تهمت نمی باید زما خاطر گران کردن
بقول دشمنان حیفست ترک دوستان کردن شیر انوکله عقد عهد و
پیمان و ایمان ایدوب تمام اتباع و اشیاعین کرامت بی نهایتله مخصوص قیلدی و ارکان
و اعیانه اعتبار ایتمیوب احوال مملکتده اندن غیریله استیشار و اسرار سلطنتده اندن
غیریله استظهار ایتمز اولدی اولدخی اتمام مهام و اصلاح مصالح خاص و عامده جد تمام
و سعی و اهتمام کوستروب بر وجهله فرط عدالت و ضبط کفایت اظهار ایتدی که
ساعت بساعت شیر قتنده قربت و مکانتی زیاده اولوب مخالطت غایته و محبت
نهایته یتدی نوعیله بر آن ملازمت شیردن دور اولوردی و نه شیر بر زمان
حضور قربیله سز آرام قیلوردی

دوستندن ایر و هر که خنده قیلور || دوستلیق شرطنی او قنده بلور

جو دوستی بنهایت رسد حبن باشد || بو حال شیرک مقربلرینه کران کلوب
مجموع ارکان دولت اکا مخالفتده موافقتدن دم اوردیلر انوکله محاصمته
اقدام اوزره طوردیلر شامدن صباحه و صباحدن رواحه دک مشاوره
و تدبیر ایتدیلر و جمله سی انوک دفع و منعنه و بیخ تفرقنک قلع و قمعنه ال بر ایتدیلر
آخر الامر آرای جمیع اعیان امرانک او زرینه منجر و متقرر اولدی که اکا جنایت خیانت
اسناد ایده لر تا مشرب ضمیر شیر خاشاک تهمتدن مکدر اولوب انوک حقنده
متغیر اوله جون تهمت خیانتله انوک دیانتی پاینده عقیدۀ شیرکه انی مرشد کامل
اعتقاد ایتمشدی تزلزل پذیر اوله لاجرم انوک احکام و افعالنده کلی مدخل بولنمیوب
و انوک قهر و استیصالنده مجال قدرت متصور در

بو اسلوب اوزره تدبیر ایلدیلر || انوک دفعنده ال بیر ایلدیلر

پس اتفاقله ارباب تزویردن بو تدبیرده شریک اولنلرک بری سین تحریک ایتدیلر
تا چاشت شیر ایچون مهیا قیلنان کوشتی قربیه نک حجره سینه اتدی مصرع
روز دیگر که شیر زرین چنگ آسمان بیشه زبرجد رنگ سپهرده جولان ایتدی

اتدی امرا و وزرا او آصف خدمته طوردیلر و صدور و اعیان بارگاه ملکه حاضر اولدیلر
قربیه بر مهم کلی اتمام ایچون بر جانبه کتمشدی شیر انوک قدومنه منتظر اولوب انوک فرط
کفایت و فهم و درایتن ورد زبان ایتمشدی بیت

ورد زبان و مونس جانست نام یار || یکدم نمی رود که مکرر نمیشود

جون هنکام چاشت اولوب شیرک اویمی وقتی کلدی و جوع طبیعیسی هیجانه و دیو
اشتهای سبعیسی غلبانه آغاز قیلدی سرمارکه وظیفه سی اولان کوشتک جست و
جو ینده تک و پوی ایتدیلر عین و اثر بولمدیلر و کیفیت حالدن خبر ویردیلر شیر بغایت
مضطرب اولدی بو زمانده قربیه غایب و خصما حاضر ایدی جون کوردیلر که شیرک آتش
جوعی ملتهب و لهب غضبدن قلبی مضطربدر تنور خشمنی کرم ایلوب فطیر تزویری بشورمک
تدبیرن ایتدیلر انلردن بریسی ایتدی مقربان بکجنت و متعلقان پاک نیته لازمدر که
هیج بر وقتده شرط نصیحتده اهمال ایتمیه لر و صاحب دولتلرک شکر نعمت و حق
تربیتلرینی بیلوب منفعت و مضرتدن بلدکلرین و اشتدکلرین موقف انهایه یتشدره لر

بیت کسانی حق شناس و حق گذارند || که حال از پادشه پنهان ندارند

شیر ایتدی حالا سن نه ایشتدک سویله کوره لم دنه معلوم اتدک تقریر ایله تحک اعتباره
اورالم اول مفسد غماز و حسود همماز فی الحال طراز تزویری بو منوال اوزره تسجیله
آغاز ایلدی که کوشت سوشه شویله القا اولندی که قربیه وظیفه ملکه دست درازلق ایتمش
بری خی انی تغلیط ایدوب صورت انکارده بن اکا باور قیلمزین که اول لکم آزار و امانت
شعار جانوردر برمی خی ساز حیله نی بو آهنک اوزره تحریک ایتمکه آغاز اتدی که بوامرده
احتیاط لازمدر که هر کیشی نک دوستی اولورسه دشمنی دخی اولور غرض ایله امور غیر واقعه جون
حیز ظهوره کلور خلایقک حقایقی سهولتله بیلنمز و اسرار سرایره آسانلیغله اطلاع اولنمز
بری مقام حیلده قدم اقدام اوزره قیام ایدوب ایتدی دیدکلک کیبی در سرایره اطلاع
و ضمایره وقوف تتبع مستوفی و تفحص مستقصایه موقوفدر اما اکر وظیفه ملک انوک منزلنده
بولنورسه اکا اسناد اولنان تهمت و میان ناسده و السنه عام و خاصده مشهور و

ایندی م

مذکور اولان خیانته نتیجه بینه اقامت ایدرلر. حضار مجلسدن بر منافق که مخالفلرده بو بابده
موافق ایدی. ایتدی ای ملک بو پیشه امالیسی میانده انوک خبر قصد غدر و فکر مکری مشهور
منتشردر. اگر دیدکلری واقعه یه مطابق ایسه انواع عقوبته لایق اولور. وجنایت
خیانتک عن قریب جزا و سزاسین بولور. مبتلای مرض غرضدن بری دخی ایتدی ارباب
صدق ودیانتدن هرگاه انوک بابنده بعض جرم وجنایت ایشدردم اما بلا تحقیق
انوک تصدیقنده تردد ایدردم. حالیا که بو فصل پر اصلی اشتدم ظلمت ظن وتخمینم نور
یقینه مبدل اولوب مضمون مظنونمه تمام جزم ایتدم. بر منافق دخی ایتدی بوندن سابق بو
خبث عقیدت ومکر نیتی بکا پوشیده دکل ایدی. اشته فلان وفلان واحد بعد واحد
بوکا شاهددر. که هر زمان ایدردم که بو زاهد مرائینک عاقبتی فضیحته منتشر.
واندن جنایت عظیمه. وخیانت جسیمه ظهوره کلور. بری دخی که تهمت صدق و
استقامتدن بری ایدی. ایتدی زهی عجب که بو بی ادب. دعوای زهد وفقر ایدرکن
وفرقهٔ فقرانک مقتداسی وارباب تاج وخرقه نک پیشواسی کچرکن. حجاب شرم وحیایی
روی وقاحتندن رفع ایدوب. بو خیانته جرأت ایتدی عجبدر که بو بیت صفحهٔ مقاله
انوک زبان حالندن ثبت اولمدیه که. بیت

خرقه پوشی من از غایت دینداری نیست	پرده بر سر صد عیب نهان می پوشم

بری دخی که طریقت تزویرک پیری ایدی. ایتدی بو زاهد پاک صورت وپاکیزه سیرت
بو مدتلرده تقلد اعمال مملکتی پشت دستله رد ایدردی. وتحمل احمال وزراسی محنت و
مصیبت عد ایدردی. بو حالده چهرهٔ حالی خال خیانتله موسوم اولمق محل تعجب وحیرتدر
ومقام تحمل وعبرتدر. بری دخی ایتدی هرگاه کیم اول اسیر شره وآز بونک کبی جزوی خصوصده
وظیفهٔ چاشنت ملک اوله دست طمعی دراز ایده ظاهردر که مهمات کلینک اتمامنده نه
رشوتلره اقدام ایتمسه کرک واعمال پادشاهیدن نه مبالغه مال الدکونورسه کرک. بیت

صیاد چو بر نمی کذرد از کنجشک	دانی چه کند چو کبک وتیهو بیند

چون امرا میدانده قاضی خالی کوردیلر مرکب غمز وسعایته عنان ویروب ساحهٔ دل کامجو

کامجوی ده تحیر و تردد کردن قوپردیلر. وزرا دخی زمام کلامی جانب قدح وقطیعته عطف
ایدوب صفحهٔ ضمیر بشیره انواع حشو باطلدن قلم تزویر ایله بر نجه رقم تحریر ایتدیلر. وزیر
اول ایتدی اگر فی الواقع اگر بو متهم اولدوغی جنایته اقدام ایتدیسه بونک مآلی همان خیانته
راجع دکلدر فقط بلکه کفران نعمت جنایت سیرت. وخساست طبیعت برهان وحجت اقتضا
بودر که اگر بو جزئی اغذیه ملکی تمام استخفاف ایتمشدر. ودایرهٔ رعایت حرمت شاهی و
حشمت شاهنشاهیدن طشره کتمشدر. اکنجی وزیر دخی اقدام اقدام اوزره قیام ایدوب
بو طرز ایله آغاز کلام ایتدی که ای یاران بو نوع کلمات آشفته ایله نامهٔ اعمالکزی سیاه
ایتمه کوز. وایحب احدکم ان یاکل لحم اخیه میتا مفهومندن حذر ایدیک مجرد کمان ایله که ان
بعض الظن اثم قبیلندندر بو بیچاره یی تباه ایتمکوز که شاید قصهٔ خیانت غیری واقع اولوب جهتکز
مجرم وآثم اولهسز عاجل وآجلده بر موجب جزاء سیئة سیئة مثلها. بو کار ناسزانک جزاسین
بوله سز. اوچنجی وزیر دخی ایتدی بو سرک تحقیقنه وقوف. ملکک ادنا اشارتنه موقوفدر
صواب بودر که فرمان بیوره تا انوک منزلی تجسس اولنوب. روی حقیقتدن حجاب رفع اولنه
اگر وظیفهٔ ملک انوک حجرهسنده بولنورسه بو تهمتک برهان صدقی عیان ظنون خاص و
عام یقینه مبدل اولور. اگر بهتان صریح اولوب کوشت مفقود اول کاشانه ده موجود
اولمیه جمله مز آثم اولورز. بو تقدیرجه لازم اولور که زبان اعتذار واستغفاری برکار
ایدوب فریسه دن حلاللغین دلیه وز. وزیر آخر ایتدی شرط احتیاط بودر که بو بابده
شتاب اولنه که انوک جاسوسلری روز وشب تجسس احوال ایدوب بران بوندن کیترلر
وهر زمان اشتدکلرین اکا ایشدروب. بو قضیه نک تدارکنده معذورلرین دریغ ایتمزلر
آخر کار وزرای ملکدن بری که کستاخ وار اقدام اوزره کلوب ایتدی بو قضیه نک
تحقیقندن نه فایده عاید اولور وبو واقعه ده تفتیش وتدقیق نه یه مفید اولور. قضا که
اول خاین نا مقیدنک جرمی روز روشن کبی ظاهر وهویدا اوله. مقرردر که زرق وتزویر ده
ضمیر ملکی تغییر ایتسه کرک. وحیل حیله یه بر وجهله تمسک ایتسه کرک که جمله یی ساحل یقیندن

کرداب شک وشبهه یه اتسه کرک نظم	بعد ازان نجانست رایش متین

کرشک را بارد بر رنگ یقین	القصه بو حالده که شیر دود آتش جو علم

خشم آلود بلکه برپاره بنار اوداولمشدی. حسودلر بو نمط اوزره اول قدر کلمات ایله بر
که شیر تمام متغیر اولوب فریبه دن بالطبع متنفر اولدی. من بعد بجل حکمیله ضمیرنه انواع
افکار مستولی اولوب. آخر الامر احضارنه مثال ویردی. بیچاره اثر مکاید اعدادن بی خبر
فرمان اولی الامره امتثال ایدوب بارگاه شیره متوجه اولدی. چون دامن دیانتی تهمت
لوثندن پاک ایدی. قوی قلب وجری خاطر کامجوی حضورنه حاضر اولدی شیر سؤال ایدی
که اول وظیفهٔ مقرره که بزه روزمره در. سکا حفظ ایت دیو ویرکد نیجه اولدی جواب
ویردی کم خدام مطبخ عامره تسلیم اولندی. تا وقت چاشت ده خوان شیلان حاضر قیله لر
امین مطبخ دخی باب غم وقدحی فتح ایدیلردن ایدی. حصار انکاره تحصن ایدوب
فریاد ایتدی که حاشا وکلا بو بکا محض افترادر. وبنم ساحهٔ ذمتم بو تهمتدن مبرادر. شیر
معتمدلرندن برجمع کثیر کوندردی تا منزل فریبه یی جست وجوی ایتدیلر. چون انده پنهان
ایتمشلر ایدی آشکارا کوتوروب کامجوی حضورنه کتوردیلر. فریبه بیلدی که ارباب غدر
انتقام مصلحتلرین تمام ایتمش. وبو نیجه زماندن برو اکدکلری تخم تزویر بری. و
دکدکلری نهال حیله نک ثمری تمام یتمش. کندو کندویه ایتدی بو درد مندنک سکا یتمش.

بیت آفتاب ظلم بر سر دیوار	سالها بود که از روز چنین ترسیدم

جمله وزرادن بریسی که اول فریبه نک عیبندن پرهیز ایلردی وکندوسین بهوده عدل
عدادندن عد ایدوب شویله کوسترمش ایدی که بی تحقیق ایقان برامرده اقدام ایلمز
وتا برمهمک حقیقتنه واصل وواقف اولمیه انوک بابنده فتح کلام ایلمز. ومردم فریبه نک
دعوای مهر ومحبتندن دم اوروردی. وانوک حمایتی بابنده مبالغه قیلوردی. بو صورت
ظاهر اولدقدن صکره ایلرو کلدی. ومافی الضمیرین آشکار ایدوب ایتدی ای ملک
بو نابکارک خیانتی عین الیقین معلوم اولدی. وبو خاکسارک جنایتی روز روشن کبی ظهور
بولدی. صلاح ملک ورضای خداوند در که بی توقف مقتضای قضای سیاست انوک
بابنده امضا بیوریله. که اکر بو بابده اسماله مجال ویریله بی شبهه سایر کناهکارلر

و طامره

کارلر دخی فضیحت عاقبتدن وهم ایتمیوب ساعت بساعت بو مقوله شنایعه جرأت
اقداملری زیاده اوله. مصرع سیاست نبود کارها خلل یابد
چون اعدا فریبه یی بو طریقله خاین چیقردیلر شیر اول ایتدی تا شغالی صقدیلر. وشیر اندیشه
دور ودرازه دوشدی. دورلو دورلو توهمات وکونه کونه تخیلات مور وزنبور کبی باشنه
اوشدی. میان وحوشدن سیاه کوش که دیک تزویری جوشه کتورنلردن ایدی شیرک
آتش خشمنی تیز ایتمکیچون بر کوشه دن خروش ایدوب ایتدی. بن رای عالم آرای شاهدن
که آفتاب انوک پرتوندن اقتباس نور ایدر. وه جهان تاب اکا تشبیه قصد ایدرسه
دعوای زور ایدر. بغایت تعجب ایدرم که بو خاین غدارک خیانتی وبو بدکارک جنایتی اکا
نیجه مخفی ومستور اولور. وخبث طبعی پاکیزن دکر ضمیرلی پاکیزن نیجه غفلت روا کورور
وبو نجلین جرم قطیعه مصدر وبونک کبی فعل شنیعه مظهر اولان نفس خسیس وشخص خبیثک
قتلنده فرصت ال ویرمشکن توقفه نه وجهله رخصت بولور. ومشرب سیاستی که منبع زلال
معدلت انوک رشحاتیله تازه وسرسبز اولور خس وخاشاک تردد وتحیر ایله نیچون مکدر قیلور
وحوش چون سیاه کوشدن بو دمدمه یی کوش ایتدیلر. اکا متوجه اولوب ایتدیلر سنک
مفصل کلام ومحصل مرامک نه در جواب ویردی که ای ملک حکما بیورمشلر درکه من قامت
سیاسته دامت ریاسته. بیت

قلدرمی خوابدن هیچ فتنه باش	دیده شمشیر بیدار اولمیجق

قیام نظام سیاست سبب دوام ریاست در هر صاحب ریاست که نیام انتقامدن
تیغ سیاست چکمیه زمین امانده نظام انتظام تخمین اکمیه وکلزار سلطنتده تا ازهار معدلت
تبسم ایتمیه بوستان جهانده نسیم امن وامان تنسم ایتمیه. مثنوی

آیین سیاست ار بر افتد	بنیاد امان ز پا در افتد
آن باغ ز ایمنی ثمر یافت	کز عین سیاست آن هنر یافت

هر ملک که صلاح ملکه طالب اوله واجب در که اهل خیانتدن تیغ سیاستی دریغ ایتمیه. چند
که محرم خاص وهمدم صاحب اختصاص اوله اکا التفات بیورمیه که سلطان بغداد مصلحت عام

قصهٔ دار الملک چین

ایچون کندونک مجوبهٔ خاصن که اخص خواصندن ایدی علف تیغ سیاست ایتدی تیر استغفار ایتدی که نجه اولمشلر اول. **حکایت** سیاه کوش ایتدی روایت ایدرلر که دار الملک چینده بر پادشاه عدل آیین وار ایدی که رعایت قوانین عدالتده جمشید وار جام جهان نمای عقلی آیینهٔ سوانح امور ایتمشدی وسکندر صفت چشمهٔ آب حیات نصفته طالب اولوب ظلام ظلمی روی جهاندن دور ایتمشدی **بیت**

از معدلت شامل او رفته بسنم صد منزل ازان سوی بیابان عدم

انک بر پسر ملک منظری وار ایدی که کمند لطف و اکرام ایله قلوب انامی شکار ایتمشدی ودام احسان و انعام ایله مرغ جان خاص و عامی دام محبته کرفتار ایتمشدی **بیت**

ور فرزند زیبا پیکری

م

مادر گیتی نزاده همچو او صاحب جمال دیدهٔ دوران ندیده مثل او صاحب کمال

سویداء خاطر شهزاده یه برکون حرم کرم عباسی لباس محط رجال استیناس مصدوقه‌سن اول بیت وضع للناس سوداسی ظاهر اولوب مطاف الطائف طوافی شوقی واول نشانهٔ دین و ایمان ومنبع من و امانک که ومن دخله کان آمنا نشان شان شریعتی بیان ایدر زیادت عشقی درون جان صمیم جانده جلجان و هیجان ایتدی واذن للناس داعیه سنک تتبعی نداسنه اقتداءی فرض واجب الاداء اولوب لبیک زنان احرام عزیمت زیارت حرم واجب الاحترامی درمیان ایتدی **شعر**

امید طواف حرم کوی تو افکند در وادی غم طایفهٔ بی سروپارا
لبیک زنان بر عرفات سر کویت صد قافلهٔ جان منتظر آواز درارا

پوری جانبندن شرف اجازتله مخصوص اولدقدنصکره دریا طرفنه متوجه اولدی وهلال مثال کشتیلره که عمودی سقف فلکه ولنکری قرن ثور و راس سمکه واصل ایدی وسر زورقی وسعت و عظمتده فلک سپهر ازرقه مشابه و مماثل کردیلر ومرکب بی پای و آب پیمالرک عنانن دست هوایه ویردیلر واول خانهٔ چوبین ده که سقفی التنده وستونی اوستنده ایدی متمکن اولوب آب کبی روان و باد کبی دوان اولدیلر **بیت**

چو سه در برج ابی کرده منزل روان کردند کشتی را بساحل

مدت

مدت مدیده سیره مسافهٔ کثیره طی ایدوب مدینهٔ مکهٔ معظمه ایردیلر **بیت**

یر و فری اچوب اوچوب کتدیلر مقصد مقصوده واروب یتدیلر

مناسک حج وامر عمره یی تمام ایدوب بعده روضهٔ مقدسهٔ حضرت سلطان تختگاه رسالت وخاقان بارگاه عزت وجلالت **بیت**

ان شهسوار کرم عنان بلند سیر کز نه ادیم چرخ دوال رکاب یافت

حبیب الستار محمد المختار صلی الله علیه وعلی آله الاخیار وصحبه الابرار استانه سعادت آشیانی تعقیل تقبیل ایدوب سعادت تلثیم عتبهٔ علیهٔ نبویه ایله مستسعد اولدی **بیت**

ای خاک بوسی درت مقصود سر صاحب دلی بردن بخاک این آرزو مشکل از سرگلی

بعده قافلهٔ خراسان ایله جانب بغداده توجه بیوردی شهریار بغداد قدوم شهزاده دن خبردار اولیحق فی الحال لوازم اکرام و اجلالی مرعی طوتوب شرایط استقبالی یرینه کتوردی چون بشارت قبلندی شاهه بو حال ایتدیلر جمله عزم استقبال نزل شاهانه ومنزل پادشاهانه مهیا قیلوب برقاچ کون انده توقف استدعا ایتدی شهزاده دخی سنت اجابت دعوتی رعایت ایدوب بر مدت انده اقامت بیوردی چون شدائد راهدن آسوده اولدیلر وطن مألوفه معاودت عزمنی مصمم قیلدیلر شهزاده سلطان بغداددن عذرلر دیلیوب ایتدوکی ضیافت وخدمت مقابله سنده انواع شکر و منتلر ایدوب هدیه رسمنده حرم سلطانه بر چینی کنیزک ارسال ایتدی ومنازل رحلت اقامتی اذن کوتروب خراسان یولن طوتدی کتدی سلطان بغداد اداء خدمت مشایعت و رعایت قاعدهٔ موادعتدن صکره حرمنه مراجعت ایدوب کنیزکی طلب ایتدی بر صورت کوردی که نقاش فطرت اول ملاحتده بر صورت لوح وجوده نقش ایتمش دکل ودیدهٔ فکرت اول لطافتده بر هیئت جریدهٔ خیالده وعالم مثالده کورمش و ایشتمش دکل زنجیر زلف تابداری کمند فتنه ایله دل نظاری تسخیر ایلر مهر منیر منبر پایهٔ فلکده اول یوسف صورتک صفتی سورهٔ یس تفسیر ایلر و دعوای کج ابروی خوبانی چین ابرو وسیله طاق نسیانه اتمش و داعیهٔ زهد کوشه نشینانی کرشمهٔ چشم نیم مستی بر له باده پرستلک بادیه سینه ترقیمش

مطلب
در اوصاف محبوبهٔ چینی

نظم
رخی عشاقه اولچون شمع شبستان بسی نقل شراب می پرستان
قدی نخل بلند راست بستان خم زلفی حرم شب نشینان
دهانندن قلوب شهد و شکر تنگ لبندن لعلک اولمشدی یری تنگ

ملک بغدادک اول سرو آزادک خرامندن پای بکلده قلدی وجرعهٔ لعل میگونندن بی واسطه باده مست و لایعقل اولدی ۞ ۞ ۞ بیت

دل بستهٔ بالای یکی تند قبا شد بازاین زبرای دل تنگم جه بلا شد

هر چند که سلطان جد و جهد ایتدی دل رمیدهٔ اول جانبدن دوندرمدی و هر بار که عقل کار فرمای آب نصیحتی آتش عشقه صاچه گوردی سوندیره مدی ۞ بیت

ساکن نمی شود بسخن آب چشم من کین درد عاشقی بملامت فزون شود

القصه سلطان کنیزکله بساط معاشرتده بر وجهله انبساط ایتدی که بالکلیه احوال رعیت و امور مملکت و مهمات سلطنت پرواسی خاطرندن کیتدی ۞ بیت

چو سلطان اولا روز و شب مست خواب اولا بی گمان خانمانی خراب ۞

هرگاه که پادشاه نقد وقتن ملاذ مناهی و ملاهی یه که قواعد دولت شاهی انوک بیخنی ایکدوامی اولور مصروف قیله مواجر و ابکار و اصائل و اسحارده خواب نوشین و نوش شراب رنگین لعل گونه مشغول اوله لاجرم نظام کار ممالک گوندن گونه مختل و صلاح حال خلایق بر سبیل تدریج مختل اولوب هر طرفدن شماتت حسّاد و نهاکت اضداد ظهوره گله و هر ساحت مملکته وسن بازه و خلل بی اندازه متطرق اولوب سر ذهاب الدولة فی شرب العشیات و نوم الغدوات آشکارا اوله ۞ قطعه

چهرهٔ شاه اولقدر سیم تک جام اولمیه گل کم سرور باده ایله عقلنی الدرمیه
شاه اولان بیدار اولوب اگر گدر روز و شب خصم دولت تا که باشین خوابدن قالدرمیه

چون حال بر قاج گون بو منوال اوزره گجدی ارکان دولت و اعیان حضرت ملکک بو غفلتندن دلتنگ اولوب شهر و ولایتک حالنی مهمل و امرایا لشکک حالنی مختل گوردیلر جمله سی دست نیاز ایله صاحب دللر ذیلنه تشبث ایدوب گوشه نشینلر آستانه سینه یوز

اوردیلر ۞ و درویش پاکیزه نفسلرک نفس نفیسندن همت و دعا دریوزه قیلدیلر ۞ و صلاح حال سلطان ایچون نذرلر و قربانلر ایدوب فقرایه صلات صدقات و احسان ایلدیلر عاقبت بی غرضلرک تیر دعاسی هدف اجابته مقرون اولوب نظم

شبستانده سلطان گیجه خلوت نگاریله قیلورکن عیش و عشرت
صونر پیاله الینه ساقی خواب ایدر نرگسلرن اول باده سیراب
بخار باده چون گوزینه طولدی گوزی سیرابی نرگس وش سوزلدی

عالم نومده شویله مشاهده قیلدی که بر پیر صلاح سیما اوکنه گلوب رفع صدا ایله ندا ایدوب ایتدی ۞ بیت
ای شاه چه گویی چه بود پسند از تو

جایی که تبر سے ونتر سند از تو بو نه بدر روز در که زمین حالکه اگر سین

شکسته بال اولان احوالندن نیچون اهمال ایلرسین غفلتکدن قورقدر که کارالدن گیده و دولت سلطنت غیرک ذمتنه انتقال ایده خواب غفلتده نه یاتورسین طور عقلکی باشوکه گتور مصلحتکی گور ۞ بیت
آچ گوزوک طور یوقارو خوابکدن نرگس آچلمدین ترابکدن ۞ ۞ ۞ بیت

چشم حکمت بکشا و بره از خود بینی ورنه هر فتنه که بینی همه از خود بینی

شاه بو واقعه سولندن خوابدن اویاندی بر زمان توبه و انابت اودینه یاندی و ندامت و ملامت دودینه بویاندی آخر کار زبان عجز و انکسار ایله اعتذار و استغفار ایدوب صحبت کنیزکدن رجوع و تدارک مافاته شروع بیوردی و فرمان ایتدی که من بعد اول کنیزک خلوتنه کلبیه و مهر و مشتری بر برجده قران قلمیه اگر چه که شاه دلارام سز آرام دل میسر و دیدار یاردن ایراق بر آن صبر و قرار ممکن و متصور دگلدی ۞ ولیکن خوف حضرت عزتدن و احتمال زوال دولت و سلطنتدن اول منوال اوزره فرمان بیوردی ۞ کنیزک بر مدت نغمه جرا ایدوب حرقت فرقت و محنت هجرته بر زمان صبر ایتدی عاقبت بر گیجه سودای صحبت سلطان دیگ دماغنده غلیان ایدوب بی اختیار باد هوای عشق جانان اول برگ گلی شبستان سلطانه ایلتدی ۞ شاه اکا نگاه ایتدی بر گلبرگ طری گوردی که نسیم سحردن

آچلمش و بر طرهٔ سنبل کوردی که برگ گل اوزره صاچلمش ❁ مثنوی

ز پیچ سنبل بر سمن مرغول بسته ❁ زمرغولش بنفشه کشته دسته
ز مستی نرگس جادوش درخواب ❁ ز سودا سنبل هندوش در تاب

تکرار مار سودای یار هوش وقرار شهریاری یغما قیلدی وغوغای عشق دلدار متاع عقل شاه تاجداری تاراجه ویردی ❁ بیت

بار عشق آمد و دیوانگیم پیش آمد ❁ بر دلم از قرهٔ غمزه زنی نیش آمد

ینه برزمان دخی الفتهٔ جمالی واشفتهٔ زلف وخالی اولوب میان معاشرتی دست مباشرتله
در اغوش ایتدیلر وعیش ونوشه مشغول اولوب غوغای دنیای دنی فراموش ایتدیلر
بر دفعه دخی منهیان عالم غیب اشارت لاریب ایله شاهی شاه راه صلاح وخلاصه
دعوت ایتدیلر • شاه ینه متنبه اولوب کندو کندویه ایتدی • بو آتش فتنه یی آب
بوار ایله سوندیرمینجه صلاح جهان ممتنعدر • وبو نهال فسادی شعلهٔ دمار ایله کوندرمینجه
امید سامان محالدر پس قرار بانه ایتدی بو کستاخ فرمانمه اطاعت ایتمیوب بی اجازت
بارکاهمه کلدی امرم بودر که بی محابا بونی البته سین حباب کبی بر دجله یه آتاسین •
وبی تأخیر وتراخی حکم واجب الاتباعمی استماع ایدوب موجب فرمان جهان مطاعمی برینه
کتوره سین • حاجب سمعا وطاعة دیوب کنیزکی الوب کندی کیدرکن کندو ایله بو اندیشه
ایتدی که بو کنیزک شاهک معشوقه سیدر شاید که بعد زمان نشیمان اولوب ینه انی طلب
قیله اکر انوک هلاکی یه بنده شتاب ایدرسم بعده دست فکرت دامن تدارکدن قاصر
اوله • پس انی اوینه ایلتدی وکسوت وصورتنی تبدیل ایدوب بو رازی اغیاردن
نهان ایتدی بر مدتدن صکره خاطر شاهه بو حرکت سببی ایله انواع هموم هجوم ایدوب
هر بار که صفحهٔ یاردن شبستانه خرام ایتسه آرزوی دیدار یار در کار اولوب مضطرب و
بی قرار اولوردی وینه کندویی ملامت ایدوب دلایل عقلی وزواجر نقلی ایله تعزیه و
تسلیه قیلوردی برکیجه دفع ملال ایچون بادهٔ زلال نوش ایدوب مواعظ خرد ونصایح
عقلی فراموش ایدوب خیال دیدار دلدار ایله دل شهریاری بی صبر وبیقرار ایدی که حاجب

حاجب خاصی طلب ایتدی وکیفیت حال یاردلارامنی استعلام ایدوب تهدید تمام ایله
ایتدی شویله کرانی همان بو کیجه احضار ایتمیه سین سر خاکسارک طعمهٔ شمشیر آبدار اولمغی مقرر
بیلمک کرکسین حاجب ولقدر که مقدمات عذری تمهید ایتدی مفید واقع اولمدی وهیبت
خشم سلطانی مشاهده ایدوب کندوسین هدف تیر تلف ملاحظه قیلدی عاقبت خواه
ناخواه کنیزکی بارکاه شاهه کتوردی بر دفعه دخی ابواب عشرت کشاده واسباب
صحبت آماده اولدی ❁ ❁ ❁ ❁ نظم

ما هیم و شبی و یار در پیش ❁ جام میی خوشکوار در پیش
کل آمده و خزان کذشته ❁ دی رفته و نوبهار در پیش

القصه اوچ نوبت سلطان کنیزکک قتلنه فرمان ایتدی حاجب عاقبت ملاحظه سین
واجب بلوب توقف قلدی تا مهمات ملک بالکلیه مختل ومعطل اولدی ملک جازم
اولدی بو بلا کندودن غیر ایله مندفع اولمق ممتنعدر وسایرلره حواله بو غایلهنک زوالی
محالدر مصرع زحمت دیگری بر ما بد این کار ❁ زیرا بر کسنه که بو
کنیزکک قتلنه مأمور اوله البته دوربینلک وعاقبت اندیشلک جهتندن توقف ایتمک
مقرردر • پس ملک انوک دفعنه بنفسه متعرض اولدی • اما مروت کورمدی که ظاهر بر
نادره صادر اولمدین بر نفسی معرض بلاکه کتوره • پس زمان فرصته مترصد اولوب
طوردی تا اتفاق برکون بام قصر اوزره دجله یه نظر ایدوب طوروردی ماه رودخی
مقابلهده بدر تمام کبی برق اورردی • ضمیر شاهه خوف سوء عاقبت • وبیم زوال
دولت سلطنت غالب اولوب کندو کندویه ایتدی • اکرچه که مذهب شرعده بو کنیزکک
قانینی دوکمک حرام مطلقدر • اما بونک سببی ایله نیجه حلال زادهلرک دلی که بحر پر تلاطم
عشقده غرق خون اولمشدر درمان پذیر اولمق مقرر ومحقق در • هر چند که صحبت جانان بکا جان
جهاندن مقدمدر • ولیکن دل آزردکان رعیتک ملاحظهٔ حالی اندن اهم در چون کوردی
که وقت فرصت در ایتدی که ای نکار دخی کناره کل که بو کشتی تماشا ایده سین • کنیزک چون
یقین کلدی پادشاه پشت دستیله زشت اوروب دجله یه اتدی وجزع وفزع اظهار

ایدوب شویله کوسترد‌ی که کندو کندودن دوشدی امر ایلدی تا غواصلر اول
لؤلؤی آبداری قعر باده بولوب چیقردیلر و مشک آلوده کلاله عبیر اندوده کفنله صارلر

بیت
تنن کوزیشلری برله یودیلر
عبیری عنبر او سینه قودیلر

مراسم تعزیهٔ صوری تمام و لوازم ماتم ضروری ده اهتمام اتدی و صلاح جهان و
جهانیان ایچون کندو جانانه سین بیجان ایتمکه بنفسه اقدام ایتدی ❁ مصرع
پادشاهان از پی یک مصلحت صد خون کنند ❁ بو مثللری کتوردم تا معلوم
اولا که ملک ملاحظهٔ صلاح رعیتدن غفلت ایدوب برحاینک رعایتنه رغبت ایتمک عادت
غریبه‌در که بر شخص ندکلو شامل کامل اولور ایسه مضرتی عاملی اولمقدن بعید اولمز صوب
صوابه قریبدر • شیرک بودمنه ایله آتش خشمی مشتعل اولوب فرلیه یه رسول ارسال
ایلدی که بو سؤاله جوابک ندر سویله و بو کناهه اعتذارک ندر بیان ایله • فرلیه چون
بیکناه ایدی دیمشلردر که هر کیمک دستی کوتاه اوله زبانی دراز اولور مصرع
بیکناهان دلیر می باشند • تلخ جوابلر ویروب درشت کلمات
ایلدی • انوک کلمات عنف آمیزی حسادک ترهات فساد انکیزنه مقارن اولوب •
کانمجوبیک لهب غضبنک اشتداد و ازدیادنه باعث اولدی • و عهد و پیمانن و عقد
و ایمانن برطرف قیلوب • فرس فرمانی فرلیه نک قتلی جانبنه روان قیلدی بیت

غضب عقلینه اولدی شویله چیره
که اولدی چشم عالم بینی خیره

بو خبرها در شیره واصل اولوب بیلدی که پسری پیسل تتابع و تعجیله سلوک ایدوب
جانب حلم و تانیدن اهمال ایتمشدر و طریق صبر و سکونی قویوب مضیق طیش و تهتکه •
کتمشدر کندو کندویه ایتدی تیز یتمک کرک و فرزند دلبندی قید و بند وسوسهٔ دیو
لعیندن خلاص ایتمک کرک • زیرا که هرکاه که سلطانه غضب مستولی اوله شیطان انکا
متسلط اولور و اول زمانده نه فرمان ایدرسه مختل و مختبط اولور بو کلام فصیح که اذا
استشاط السلطان تسلط الشیطان حدیث صحیحدر • و بو معنی مزبورک بیاننده
نص صریحدر ❁ بیت
غضب از شغلهای شیطانی ست • عاقبت

عاقبت موجب پشیمانی ست •
فی الحال جلادده برکمسنه ارسال اتدی که
امتثال فرمانده برآن توقف ایله که بنم ملکه سویلدیکیم سوزم وار در کندو کامجوی حضورنه
کلوب ایتدی ای پسر اشتدم که فرلیه نک قتلنه مثال ویرمشسین اندن نه کناه صادر اولدی
و نیجه جریمه ظاهر اولدی که قتلنه اقدام و هلاکنه التزام ایلدک شیر صورت حالی واقع
اولان اوزره تقریر اتدی • مادر شیر ایتدی ای جان مادر نفسکی بویله جریده حیران سرکردان
قیلمه و مشرب عفو و احساندن بی بهره قلمه ارباب تجربه و اهل وقوف دیمشلردر که ملک نسنه
البته بشکزنسنه یه موقوفدر حرمت زن شوهره و عزت فرزند پدره و دانش شاکرد
استاده و قوت شاه لشکره و کرامت زهاد صلاحه و امن رعیت پادشاهه و نظام
کار ملوک سلوک طریق عدله و اجرای عدل اعمال حزم عقله بو بابده عمده ایکی نسنه در بری اتباع
و اشیاعک مراتب استحقاقنه اطلاع ایدوب هر برینی هنر و کفایتلری جنسنجه مناسب
منصبه نامزد ایتمک کرکدر • ایکنجی امری برینی حقنده صاحب غرض و متهم طومعقدر
که مقربان درکاه سلطان میاننده شعلهٔ حقد و نزاع بر وجهله ارتفاع بولور که آب قال
و قیلدن غیریله انطفا و افاحیز امتناع ده اولور • پس اکر پادشاه بونک آخرحقند
قدح و سعایتنی مقبول کوره و آخرک بونک بابنده غمز و شماتتنی استماع بیوره من بعد انوک
قول و اقرارنه اعتماد قالمز • زیرا ارباب غرض کاه اولور که برامینی معرض خیانتده عرض ایدرلر
و برخاینه لباس امانتده جلوه ویررلر • بو واسطه ایله بیکناهلر بند بلایه کرفتار اولورلر
و مجرملر ساحل نجات و کنار امن و سلامته وصول بولورلر ❁ بیت

بی کنه دل شکسته در زندان
مجرم از دور خرم و خندان

بی شک بو مقدمات بویله منتج اولور که حاضرلر نقل اعمالدن امتناع ایدرلر و غایبلر تعجیل
خدمتدن اجتناب کوسترلر • و جمعیت امور • و حضور قلوب جمهور بالکلیه متفرق اولور
و ارکان ملک و بنیان سلطنته تزلزل متطرق اولور که مترتب اولان مفاسد دایرهٔ
حسابدن بیرون و مرتبهٔ قیاسدن افزوندر ❁ مثنوی

حذر قیل صحبت صاحب غرضدن
که انک خالی دکل خاطری مرضدن

کوروربرکیمده وارنورسعادت / بلورلرکاندە وارآثاردولت
دوتر ژنک حسدآیینه سینی / یقر ژنک آتشیله سینه سینی

شیر ایتدی فریسه یکسنه قولیله بدگمان اولمدم • بلکه انوک خیانتی ظاهر و ثابت
اولمینجه بنم ضمیرم اکا متغیر اولمدی • مادر ایتدی ای یقین صادق تغیر مزاج پادشاه
براحده خصوصا که معتمد درگاه اوله روا دکلدر • انوک خیانتی ظاهر اولمق دخی هنوز حجاب
اشتباه ده در • ان شاء الله الرحمن اول زمان که بوقضیه نک یوزندن پرده گمان
مرتفع اوله انوک حقیقتی روزروشن کبی عیان اولسه کرک • مزید عواطف پادشاهیدن
بعید و بدیع دکلدر که بوقدر خیانت که مجرد گمانله فریسه یه نسبت اولندی • انوک حلم عمر
متناهیسی فضا پسنده نابدید اوله • وسوابق خدماتنی نصب العین خاطر قلوب اول مساعی
مآثر که بودرگاهده اندن صادر اولمشدر • لوح ضمیر منیردن زوال پذیر اولمیه • و
هنروهنرمندان کافی و مصلحت گذار حقنده بی هنرلرک ترهات و فشار و خرافات بی هنجاری
مواقع اصغا • و محل ارتضا بولمیه

مثنوی

سفله نخواهد دکری را بکام / خس نگذارد که کسی را بجام
بی هنران صدحیل آرند پیش / تا نزود کار هنرمند پیش

ای ملک عاقل عقل صواب نمای هرواقعه ده حاکم عادل ورای عالم آرای هرحادثه ده
مشیر کامل ملک کرک • بلکه شرف گوهر مرد صفای عقل و خرد ایله در •

بیت

عقلست که بنیاد شرف محکم ازوست / وافزونی حرمت بنی آدم ازوست

چون فریسه ابستانه دولتکده مرتبه منیعه و درجه رفیعه یه ایرکوردک • و منصب وزارته
بلکه رتبه نیابته رواکوردک • و مجالسده انوک مدحین ایدوب خلوتلرده عزتن و رتبه ارزانی
بیوردک حالیا سنک ثبات و وقار وکه لایق بودرکه قول سابقی اوزره قرار ایدوب •
نقض عهد و ابطال اقرار دن فرار ایده سین • و دست تربیتله بنیاد ایتدگک بنانی آتش
بیداد له برباد ایتمیوب شماتت اضداد • و شادکامی حسادن عار ایده سین • و حقیقت
حالی تفحص و استکشافده عدل و انصافکه لایق و شرط احتیاط و فرط مبالغه ده قصور

ایتمیوب عقل حضورنده معذور اوله سین • و اظهار حقنده فواید صبر تأنیدن محروم
اولمیوب عند الناس شوایب تهمتدن دور و عند الله ثواب صبر جمیل ایله مثاب و ماجور
اوله سین • عاقل خردمنده پوشیده دکلدر که انوک ماننده کامل و هنرمندک پایشانی
اندن بلندر که آیینه امانتین بونک کبی خیانت زنکاریله مکدر قیله • و دامن دیانتین بونک کبی حباب
نجاستیله آلوده اوله • محقق و مقرردر که خاشاک حرص و طمع انوک مشرب زهد و ورعنه
کدرویرممشدر • و مرکب آزانوک سمند پرهیز و احترازی کردنه ایرممشدر • اول زاهد دیانت
مآب و صیانت نصاب بوبابه انتما و بوجنابه انتساب ایدلدن شربه و اکل و شحمدن احتراز
واجتناب ایتمشدر • اندن سابق دخی اوصاف مزبوره ایله موصوف و معروف ایدی • و گوشه
قناعتده انزواسی • و اکل حیوانتدن اباسی • و صیت و صدای ورع و تقویسی میان انام و السنه
خاص و عام ده مذکور و مشهور ایدی •

مصرع

بیهوده سخن بدین درازی نبود •

بوددنتیجه ایک اغلب ظنی بودرکه وظیفه ملکی منزل فریسه ده نیه انوک عدوسی و دشمنی قومش
اوله حسادن بوقدر قضا دخنداک بعید دکلدر • زیرا که اهل حسدن بعضی بی خردلر
اولورکه آخره ضرر یتشمک قصدیله کندو هلاکین دخی اختیار • و کندو قتلنه جانله خریدار اولور
نته که اول خواجه حسود محسودندن اخذ انتقام سوداسیچون غلامندن کندویی قتل ایتمک
مقصود ایدنوب جبر و ابرامله فرمانه رام ایتدی • شیر استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول

حکایت

مادر ایتدی روایت ایدرلرکه شهر بغداده برخواجه وار ایدی علامت
حسادن و برهمسایه سی دخی واریدی اورع زهاددن ایامی علی الدوام صوم و ریاضتله
تمام ایدردی • ولیالیده علی التوالی اقدام طاعت و عبادت وزره اقدام ایدردی

مثنوی

محبت آتشینه بغری بیمش / ریاضت اودی دودینه بوتیمش
درونی مخزن گنج معارف / ضمیری سترکاف و نونه عارف
کیجه کوندز عبادتدی دایم / کیجه ده قایم و کوندزده صایم

اهالی بغداد انوک ولایتنه اعتقاد و همت و عنایتندن استمداد طلب ایدوب ایستاه
کلورلر کیدرلردی • و ارباب ثروت و یسار هردم هدیه رسمنده خاک قدمنه دینار و درم

سینه

نثار ایدرلردی • و مجالس و محافلده خیرله مذکور و مسامع و مجامعده فضل ایله مشهور ایدی
بو جهتدن همسایه سی حسود آتش حسد ایله پر شعله و دود اولوب نایرۂ غیرت جهالت
کانوندن درونندن زبانه چکدی • و انوک حقنده انواع درلو قصدلر ایدوب زمین دلنده
مکر و کیدت تخمین اکدی • اما کان مکر و تزویردن هر ترکه او جانبه اتردی انوک درع صلاح و
ورعنده تأثیر قلمزدی • و هدف مراد و نشانۂ آرزویه راست کلمزدی تا بو معامله دن عاجز
اولوب درمانده قالدی • عاقبة العاقبة واردی بر غلام صتون الدی و انوک بنده مواجب
احسان و انعامی واجب کوردی و لوازم اشفاق و ترتیبنی تقدیم قیلدی بر سالحت اکا
استمالت ویروب ایدردی که سنی بر مصلحت ایچون تربیت ایدرم و بر مهم کلی ایچون بار
محنت و مؤنتک چکرم • امیدوارم که دل زارمی بو باردن خلاص ایده سین و خاطر
پریشانمی بو خارخاردن فارغ قیله سین • • بیت

زاب دیده همی پرورم بسوز درون	امیدوار چنانم که آتشی بنشاند

چون بونک اوزرینه نیجه ایام کیچدی غلام فرمان خواجه یه رام اولوب مقام انقیاد و اطاعت
آرام اتدی اول مهم مقصودک اتمامنده که خواجه نک مقصودی ایدی اقدام اهتمام ایدوب
ایتدی آلاف نوازش و مرحمتلر که بو بنده یا بنده مبذول بیوردک نیجه تاب و توانم میسر در
و اصناف التفات و عاطفتلر که بو چاکرا افکنده یه ارزانی بیوردک نیجه کلک زبانله سلک

بیانه چکمک متصور در • بیت	صد زبانم اولورسه سبزه مثال •
شکر لطفکده اوله کلی کلال •	حالا دیلرم بو دلداریلق مقابله سنده •

بن دخی جان سپارلیق ایدم و بو نعمت شکرانه سی خدمتکارلیق شرایطنی کتورم • نظم

نقد روان خویش نثار تو میکنم •	جانی که هست بر سر کار تو میکنم •

خواجه چون کوردی که غلام حق کذارلیق مقامنده ثابت قدم در و سوادارلیق داعیه سی دیباوی
جان و صمیم جاننده مبرم و محکم در روی کاردن رفع حجاب ایتدی • و درد حسددن براه
جان کاه ایدوب ایتدی • بیل و آکاه اول که بو زاهدک رشکی بنی هلاک اتدی • و انوک بو قدر
اقتدار و اشتهاری غیرتندن عنان اختیار الیمدن کتدی قصدم بو در که اکابر نوع نکبت

نکبت بیتورم بلکه انوک نام و نشانن روی جهاندن کتورم • هر چند که بو بابده فن حیله کتابنی
آچدم و دامن مکر و تزویره فکر و تدبیر دانه لرین صاچدم بو کاره چاره دن عاجز قلدم • و
آتش حسد تنور جسدمده زبانه چکوب راحت زندکانی بکا منغص اولوب غم و غصه دن پر
و لذت حیاتدن سیر اولدم • بو زاهدن بر و سنک بار محنتکی بو سبیدن چکرم •
و تخم مهر و محبتکی زمین سینه ده بو جهتدن اکرم که بو کیجه بنی همان زاهد همسایه نک بامی و ایتمند
ذبح اسماعیل کبی قربان ایده سین • و سمان اول مکانده خاک و خون ایچره غلطان قویه سین
کیده سین صباح چون بنی انده کشته و خون آغشته کوره لر • هر آینه بو تهمتله انی طوته لر
کرک • و عرض و مالین پایمال و خانمانن ویران ایتسه لر کرک • و انوک شیشۂ نام و ناموسین
شکست • و صیت و صدای زرق و سالوسین پست ایدوب انوک حقنده خلقک اعتمادی
و اعتقادی بوزلسه کرک • بر دخی زهد و تقوی دعواسین ایتمیوب • صفحۂ حالنه بو تیک
محواسی یازلسه کرک • • • • بیت

زاهد از حد می برد یا رب بر افکن پرده	تا ببینند اهل عالم فسق پنهان آشکار

غلام ایتدی ای خواجه بو فکردن فارغ اول و بو کاره بر طریق ایله دخی چاره بول اکر مراد
بو ورطه دن خلاص ایسه زاهدی قتل اتمکله دخی محصل اولور • و بو عقده بر تدبیر ایله دخی کشایش
بولور • خواجه ایتدی اول اندیشه دور و دراز در شاید که قادر اولمیه سین • بر تقدیرکه قادر
اوله سین محتملدر که عن قریب فرصت بولمیه سین بنم دخی حسددن طاقتم طاقدر بکا صبر ایت
دیمک تکلیف ما لا یطاق در • اکر حق خدمتی بیلورسک و شکر نعمتی ادا قیلورسک بی توقف
فرمانمه اطاعت قیل و بی تکلف بو امره شروع ایدوب بو خدمتی جانمه منت بی نهایه بل
اشته عتق نامک حاضر در سکا تسلیم ایده یین و بر بدره زر له بقیة العمر معیشتکه کفایت ایده
سکا ویره یین تا بو شهرده طوریوب کیده سین و بر ولایتده دخی اقامت ایده سین • غلام ایتدی
ای خواجه هیچ عاقل بو فکری ایتمز که سن ایدرسین رایحۂ ادراکدن بر شمه سی اولان بو طریقه کیتمز که سن
کیدرسین • نکبت دشمن زمان دولتده مطلوبدر و فوت عدو اوقات حیاتده مرغوبدر زیرا که
دولت حیاتدن دور اولدیغی انوک نکبت و فوتی عتقدن سکا نه لذت حاصل اولور • و

مجوس قفس کورا ونجی انوک شکنجه وحبسندن نه منفعت واصل اولور بیت

جون نباشم در گلستان لاله مرکز گو مروی
جون برفتم از چمن شمشاد سر گز گو مباش

غلام هر بار که بو نوع کلماته زبان پندی پرکار ایتدی مفید اولمدی • وآب نصیحتی آتش دروننه نثار قیلدی سکون بولمدی • جون خواجه نک رضاسنی انده مشاهده ایتدی • ضروری بام خانهٔ زاهدا وزره باشنی کسوب جسدین که مجمع حقد وحسد ایدی انده قودی گتدی • و همان عشق نامه یی وبدره یی و دیناری گتوروب دار الامن امان مدینهٔ اصفهان جانبنه روان اولدی • یارنداسی خواجه بدبختی زاهدینک سرینک یامی واستنده مقتول بولوب زاهدی طوتدیلر • وامر شرع وعنفله قید ایدوب زندانه ایلتدیلر چون شرعا قتلی موجب خیانت ثابت وصادر اولمیوب اکثر اعیان وارکان بغدادانوک عفت وصلاحنه شهادت ایتدیلر اکا قصاص ایتمدیلر اما بندن دخی خلاص ایتمدیلر مدت متمادی انده محبوس قلدی • قضای الهی بنجه زماندن صکره معارف تجاردن بریسی غلامی اصفهانده کوردی • غلام خواجه وزاهدک احوالنی صوردی • تاجر دخی خواجه نک قتلندن وزاهدک حبسندن خبر ویردی • غلام ایتدی اول بیچاره عجب ظلم اولمشدر بو ایش فرمان خواجه ایله بندن صادر اولمشدر • زاهده بهتان وافترادر • واول مرد پارسا بو ماجرادن بی خبر وبو تهمتدن مبرادر • پس خواجه نک الحاح وابرامله قتلنه اقدامنی علی التفصیل بیان ایتدی • تاجر دخی تجار بغداددن جمع کثیری مضمون قضیه یه استشهاد ایدوب شهر بغداده کلیجک صورت حادثه وکیفیت واقعه یی بالتمام حکامه اعلام ایتدیلر • زاهد استغاثه سی برکتیله اول ورطه دن خلاص ونجات بولدی • حاسد سفاهتی ایله نشانهٔ تیر لعنت ورسوای دنیا وآخرت اولدی • وهم دیار پارسا بو قطعه غرانک فحواسنی که بعض فضلانک زادهٔ طبع شریفیدر زبان حال ایله ادا وانبوه خیال ایله املا ایلدی

قطعه

در باب من زروی حسد یکدو ناشناس
دمها زدند و کوره تزویر تافتند •
اندر شب ضلال بسعی کمان مکر •
موی غرض بناوک حیلت شکافتند •
رغما لانفهم همه نیکی بمن رسید

بو مثللی کتوردم تا که معلوم اولا که اهل کینه وارباب حسددن نه فتنه وفسادلر ظاهر اولور منشی بعدما که بو امر گنده ولر با بنده بو بله ایتمک مقرر اوله پس مرغان اوج هوا ده وماهیان قعر دریا وسباع کوه وصحراده بد سکاللرک قصدندن ایمن اولمق نیجه میسر اوله خدم وحشمدن انلر که منزلده قریبه دن کم اولالر کمال حسدلرندن انوک حقنده فکر مکر ایتسه لر وانحطاط مرتبه سی ایچون قصد غدر ایتسه لر بعید دکلدر صواب بودر که تعجیل وشتابدن اجتناب ایدوبن وزمام حلم ووقاری الدن قومیوب بو قضیه ده تأمل کافی وتدبیر شافی بیوره سین وانی بروجهله تدارک وتلافی قیله سین که عدالت وشهامت شاهانه یه لایق اوله بو امرده تأخیرک حالی ایکیدن خالی دکلدر اگر مستحق قتل اولمیه کندو نفسکی بو جنایتدن صیانت ایدوب جریدهٔ اعمالکه وبال خون ناحقی ثبت ایتمه سین واگر فی نفس الامر واجب القتل اوله اجرا الکده در تأخیر ایله نسنه فوت اولمز بیت

میتوان کشت زنده را لیکن
کشته را باز زنده نتوان کرد

شیر ماده رک کلامنی محک اعتباره اوردی ومیزان عقل ایله وزن ایدوب عین یقین ایله کوردی که بر نصیحت در سمت غرضدن مبرا • وبر موعظتدر که وصمت ریادن معرادر • حکم سیاستده توقف کوستردی • وقریبه یه امان ویروب احضارنه فرمان ایتدی وداری اغیاردن خالی قیلوب ایتدی بز بوندن سابق سنی محک امتحانده تجربه ایتمشوزدر • وسنک قولک سایرلر قولندن حقه یقیندر • ونور صدق جبین احوالکده مبیندر • یوری وار همان وضع سابق اوزره اتمام مصالح خاص وعامده وفور سعی واهتمامکی دریغ ایتمه وسنک بابکده واقع اولان کیفیت کوکدن متأثر اولوب اوهام بعیده یه وجود ویرمه قریبه ایتدی اگرچه که نهال همت سلطانی سایر عنایتین فرق حالم اوزره ارزانی بیوردی وعواطف خسروانی دن شان شریفنه لایق اولمیان دریغ قیلمدی • فاما بن بنده نک ساحهٔ ذمتمی بو تهمتدن بری اولمز مکر اول وقت که ملک برجایزه فکر ایده وبر تدارک ایلیه که کیفیت کاره وحقیقت حاله مطلع اوله • وبنم دامن دیانتم بو خیانت لوثندن طاهر ایدوکنه تعیینوار در ولیکن بی احتیاط تام واهتمام تمام برات ساحت ذمتم ظاهر

اولمق امر دشوار در . چون آفتاب عنایت ملک کامکار فرق حالم اوزره سایه دار اوله
امیدوارم که بو قضیه نک حقیقتی ورای پرده خفادن کالشمس فی وسط النهار ظاهر و آشکار
اوله بیت غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل
شاید که تو واپسی خیر تو درین باشد کامجوی ایتدی انی
نه وجهله تحقیق ایتمک میسر در . و بو قضیه ده نه طریقله تدقیق ایتمک متصور . فریسه جواب
ویردی که اول طایفه که بو فتنه گردنی قوپرمشلر در احضار اولنمق گرک . و بر سبیل استقصا
انلردن استفسار اولنمق گرک که بن بنده با وجود که مدت مدیده در که لذت چاشنی گوشت
کام مذاقمدن بعید در . بو خیانتله مخصوص قیلوب اول کمسنه لری که مدت العمر گوشدن غیری
نسنه یمزلر و بر زمان قان ایچمه لر انلر اولمزلر بری الساحه چنین مقیم باعث نه در . بر اینه چون
ملک بو نکته تحقیق ده تدقیق ایده انلرده واقع حالی تغیر و تطهیر تقریر ایتمک مقرر در . اگر عنایت
ایدر لرسه تهدید و تشدید ایله کیفیت واقعه یه وقوف میسر در . انوکله دخی اولمزسه
امید رحمت و وعده عنایتله رخسار یقینی نقاب ظن و تخمین مرتفع اولمق متصور
تا بنم کوتاه دستلگم و پاک دامنلگم تمام خدم و حشمه روشن اوله . و خلوص نیت و صفای
عقیدتم طویتم ضمیر منیر حضرت ملکه مبین اوله نظم

بو زندن کیده بو تهمت طمانی | اجیله گون کبی راز نهانی
هر راز که در پرده شب پنهانست | چون روز شود بر همه روشن گردد

کامجوی ایتدی انلردن صورت واقعه و عبید عفو تبله تحقیق اولنمق گرک نوید عفو و عاطفت
مستحق دکللردر . زیرا انلر که بنم مقبل و مقبول امینم و معتمدم حقنده حسد ایدوب قصد
کیده مشغول اوله عفو و اغماض مبذول قیلمق بغایت نامعقولدر . فریسه ایتدی هر عفو و
مغفرت که کمال استعلا و قدرتله وجوده گله محض هنر و فضیلتدر که العفو عند القدرة
بو فصلده اصل فضل بودر که خصمه قدرت قاهره وار ایکن جرایدجرایمنه قلم عفو چکله که
عدوه قدرت بر نعمت و غنیمتدر که انوک مقابله سنده شکر و منت عفو و مغفرتدن غیریله
میسر دکلدر بیت چون گنه کاره اوله سن قادر عفو ایله

عفو ایله اول او نعمته شاکر | کامجوی چون کلام فریسه یی گوش هوشیله

استماع ایتدی و آثار صدق و اخلاص صفحات حالنده عین الیقین ایله مشاهده قیلدی
فرمان ایدوب اول طایفه یی که بو فتنه غبارین قوپرمشلر در دیوانه کتوردیلر و بو قضیه نک
استکشاف خفیات و استخراج غوامضندن شرط اجتهاد و احتیاطی حد مبالغه ده درجه
افراطه یتوردی بو وعده ایله که اگر مان واقعه ده تقصیر ایتمیه لر دامن حاللری دنس جرایمدن
آب عفو ایله تطهیر اولنه . بو مدن غیری صلات تشریفات پادشاهانه ایله دخی نوازش بیوره
و اگر شویله که مضمون قضیه یی انکار ایدوب لج و عنادا اوزره اصرار ایده لر عقاب چین
عقاب پنجه شکنجه عذابه گرفتار اوله لر . چون بونلر بو بابده تأکیدات فراوان و تمهیدات
لا یا یان ایتدیلر . انلر دخی بالضروره فرمانه اذعان ایدوب صورت واقعه یی علی ما هو
الواقع درمیان ایتدیلر . آفتاب امانت فریسه زیر سحاب شبهه دن تابان اولدی
و زنگ شک و ریب و کدورت تهمی آیینه یقینلردن نمایان اولدی بیت

امتحان کردم حال هر کس معلوم گشت | در شیر ایتدی ای ملک زمان بو جمله

امان ویرمک شکست پیمان و نقض ایمان خلاف شرط ایماندر . اما سکا بو بابده بر تجربه حاصل
اولدی که اندن عبرت الوب من بعد گوش قبوله هیچ بر خاینک سعایتنی استماع ایتمک گرک .
و تا دلیل صادق و برهان باهر ایله بر قضیه ثابت و ظاهر اولمیه . تر مات اصحاب اغراضه التفات
گوسترمک گرک . بر شخصک معایبی حقنده سویلین کلام اگرچه سلک ایجاز و غایت اختصار
اوزره انتظام بوله . معرض قبولده انتظام واقع اولمق گرک . که چوق نسنه اولور که ماده سی
از ایکن تدریجله بر صورته گیرور که تدارک حیز امکانه گلمز . انهار عظیمه گبی که اصلی بر جوی مختصر ایکن
سایر میاهک مددیله گاه اولور بر مرتبه یه وارر که کشتی دن غیریله اندن عبور متصور اولمز
پس خلقک شاللندن کثیر و قلیل هر سوز که عرصه عرضه نقشه انی تأویل ایدوب بحسب الظاهر انی
روا ایتمکله سایرلره طریق تکلمی سد ایتمک گرک . تا خاتمه کار و خاتمه مفضی اولمیه . و عاقبت
حال شامت انجام بولمیه بیت

سر چشمه شاید گرفتن به بیل | چو پر شد نشاید گذشتن به پیل

کام جوی ایتدی عین الیقین بیلدم که نصیحتک حق صریحدر . و بی دلیل ظاهر برکمسنه یی متهم قیلمق خلاف مقتضای عقل صحیحدر . ما در ایتدی ای ملک اول کمسنه که بی سبب ظاهر احبابی رنجیده خاطر قیله اول زمره دندر که اکابر اخیار ایله مجانبنده تاکیدات وافر بیورمشلردر کامجوی ایتدی ای مادر مهربان بو مجملی زبان تفصیل ایله بیان . و بو نکته یی عبارت روشن ایله عیان ایتمک کرک . مادر ایتدی حکما اوراق صحایف وصایایه قلم حکمتله املا اتمشلردر که بیکز طایفه دن مجانبت واجبدر . و بیکز کروه ایله مناسبت مناسبدر اول سکز نفر شخص که دست موافقتی الرکه دامن مرافقتدن چکمک کرک . اول اول کمسنه در که منعمک حق نعمتین بلمیه وکفران عصیاندن احتراز قیلمیه . ایکنجی اول کمسنه در که بی سبب غضب قیله و خشمی حلمی اوزره غالب اوله . اوجونجی اول مغرور عمر درازکه رعایت حقوق خالق و خلایقدن بی نیاز اوله . دردنجی اول که اندیشه غدر و مکرنی کندویه پیشه قیله بشنجی اول کمسنه که دروغ و خیانت طریقنه کیده وصفت صدق و امانتدن انکار ایده . التنجی اول شخص شهوت پرست که عنان نفسین ارخا ایلیه . و توسن مرادین میدان هوا وسوسه رها ایلیه . یدنجی اولکه قلت حیا ایله موصوف اوله . و وقاحت سود ایله مشهور و معروف اوله . سکزنجی اول کمسه که بی سبب ظاهر خلق حقنده بدکمان اوله و بی برهان باهر اهل عقلی متهم قیله . اما اول بیکز نفر که مصاحبتنه طالب اولمق کرک بلکه انلر ایله موانست اتمم مطالب اولمق کرک . اولا اول کمسنه در که اداء شکر نعمتی ذمتنه لازم بیله و قضای حق خدمتی عهده سینه واجب قله . ایکنجی اول که عقد عهد محبتی حروف روزکار ایله منحل اولمیه . و رشتهٔ دعوای محبت و مودتی تقلبات ادبارله انفصام بولمیه . اوجونجی اول که ارباب لطف و مروتک تعظیمنی واجب بیله . و قولا و فعلا مکافات و مجازات مقامنده قایم و ثابت اوله . دردنجی اول که غدر و تجوزدن احتراز و نخوت و غروردن اجتناب قیله . بشنجی اول کمسنه که حالت غضبنده نفسنی ضبطه قادر اوله . التنجی اول که لوای سخایی رفع ایدوب فقرانک تحصیل مقاصدنده مقدورنی صرف ایلیه . یدنجی اول کمسنه که دامن شرم و حیایی الدن قومیه و طریق ادبدن تجاوزی جایز کورمیه . سکزنجی اول

اول که صلحا و اهل عصمته محب . و فسقه و اهل معاصیدن مجتنب اوله . سرکیمه که بو طایفه که حالی ذکر اولندی مقام وفاق و اتفاقده اوله . و اول کروه ایله که سابقا مذکور اولدی معرض خلاف و شقاقده اوله . انلرک برکت صحبتیله خلل اخلاق ردیه اندن زایل اولوب مزاجی حالا اعتدال حقیقیه مایل اوله . سرکه کبی که بو قدر حدت و حموضتله جون عسل مصفا ایله امتزاج بولور عرض حموضت صرف اندن زایل اولوب بو قدر مرضک ازاله سینه موجب اولور . قطعه

جو سرکه تو ترش روی با نکبین امیز
که دافع مرض و راحت روان کردی
مباش مرده دل و همدمی جان بکزین
که از مصاحبت جان تو نیز جان کردی
جو سایه باش ملازم به پیش اهل صفا
که آفتاب صفت شهرهٔ جهان کردی

جون شیر بو خلقک تلاقی سنده و بو وقعه تدارکنده مادرنک جهد تمام وجد و اهتمامین مشاهده ایتدی . تمهید قواعد اساس و تقدیم وظایف شکر و سپاس دن صکره ایتدی ای ملکه زمان سنک برکات نصایح و نفحات مواعظکله . بیت

شب تاریکم اولدی روز تابان
نمود شوار اولنلر اولدی آسان

بو امیدن کافی و کاردن ورطه تهمت و بهتاندن نجات بولدی . و ملازمان درکاهدن سریرینک حالنه اطلاع کلی حاصل اولدی من بعد متنبه اولدم که بونلرکله نیجه مسلکه سلوک ایتمک کرک . و سؤاللرینه جوابده و کلاملرنده سلب و ایجابده نیجه صوب صوابه کیتمک کرک . پس فریسه نک امانتنه اعتقادی رتدی و انواع معذرت و ملاطفت سوروب اوکنه دعوت ایدوب ایتدی الحمد الله که تهمت موجب صدق اعتقاد و سبب فرط اعتماد اولدی . سمان حسن امتحانکه مفوض اولان احکامک اتمامنده قرار سابق اوزره قیام اتمک کرک . فریسه ایتدی بو قضایله بو قضیه نیجه فیصل بولور . و سرکشت تلطفله بو عقده نیجه منحل اولور که ملک سوابق عهودی فراموش اتدی . و سعایت حساد و ارباب فسادی سمع قبول له کوش ایتدی . رباعیه

ای انکه دل از وفا بپرداختهٔ
با دشمن من تمام درساختهٔ
کر با همه کس عشق چنین باختهٔ
هرکز حق هیچکس تو نشناختهٔ

کامجوی ایتدی بو اموردن خاطرکه هیچ نسنه خطور ایتمسون که سنک حضرتکده نه تتمهٔ
قصور اولمشدر نه بزم همتکده شایبهٔ فتور اولمشدر که خاطرک جری وقلبک قوی طوت واستظهار
تمام ایله اتمام مصالح خاص وعامه اهتمام ایت فریبا ایتدی ⁂ مصرع

هر روز مرا سری و دستاری غیست   جازم اولدم که بو دفعه بکا قصد فاسد

حساد وعفا مضرت عاید وکلدر اما بازار جهان مفاسد اهل فساددن کاسد دکلدر •
تا ملکک بنم حقمده عنایتی باقی اوله حاسدلرکره قصد فاسدی برقرار اولمق مقرردر
جون ملک مسالح ساعیلرک کلامنه شرف استماع بیوروب بیلدیلرکه ملک جانبی بنم لیتن در
هر لحظه تمهید مقدمات تخلیطی تجدید ایدوب • هر زمان زبان نفاقی پرکار وکلام شقاقی
تکرار ایتمک محققدر • هر پادشاه که کلام سالکی فتنه انکیزی استماع جایز کوره وسخن چینی
ونفاق اهلی نک زرق وشعبده سینه التفات کوستره اکا خدمت ایتمک جانبازلیقدر وجانبازی
ایتمک اهل خرد قتنده نا ملایم ونا موافقدر م هر روز مرا از تو بیاید جایی
اکر رای ملک آرای ملک صواب کورر سه بن بنده تقبل اعباء وزارتدن ابا ایتدکمک سببن انها
ایده یم شیر اجازت بیوردی • فریبا ایتدی اکر ملک بو بنده جانبنی یاد ایدوب بیدادجفادن
آزاد اندیشه تلطف وتفضل جهتندن ایدی اما نعمت عظیمه وعنایت جسیمه بیلمک کرک آما کیفیت
حالی تحقیق اتمدین ارباب غرض کلامنی تصدیق ایدوب امر سیاست بابنده شتاب ایتمکله
خانهٔ وقار وثبات حشمت شاهی خراب ایتدی لاجرم بن انوک مکارم پادشاهانه سندن
بدکمان وعواطف خسروانه ومراحم ملوکانه سندن نا امید اولدم • زیرا کندونک پروردهٔ
نعمتی وبرآوردهٔ دست همتی بی سبب نظر عنایتندن دور بلکه دایرهٔ حیاتدن بعید ومهجور
ایتمک دیلدی • وبر تهمت حقیر ایله که نا بنا ولدوغی تقدیرجه مقدار دفعی ممکن ایکن عقوبت
عظیمه روا کوردی پادشاه شول کرکدرکه جنایات عظیمه وجرایم کثیره دخی مشرب عفونی تیره ایتمیه
تکیف که بیره نته که شاه یمن کندونک حاجبن جریمهٔ عظیمه سی ایکن رسوا وملامت
دامن عفو ومسامحت ایله انوک شناعتن ستر ایتدی کامجوی استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر
اول حکایت فریبا ایتدی روایت ایدرلرکه دار الملک یمنده بر پادشاه واریدی

واریدی که فروغ صبح سعادت جبیننده باهر ولمعهٔ نور عدالت جهرهٔ آیینهٔ باطننده
ظاهر ایدی ⁂ مثنوی

زپروین وجوز افشاندی سار   سهی کاسمان دررتش کاه بار
فریدون کهر شاه فرخنده پی   نشیننده بزم کیسری وکی

برکون بر حاجبنه متغیر اولوب درکاهندن
انی رد وباب عواطف شاهانه‌یی اکا سد ایتدی بیچاره حاجب مفارقت درکاه پادشاهه
طاقت کتورمدی وجلای وطن وترک دیار ایتمکه دخی صلاح کارو مصلحت روزکار کورمدی
ناچار کوشهٔ کاشانه‌ده تقاعد اختیار ایدوب کاه کندونک حال پریشانه اغلردی وکاه
روزکارک اطوار عجیب الشاننه کولردی ⁂ بیت

هرشب ازسوز درون برحال بیماری خویش   کاه می کریم جو شمع وکه تبسم میکنم

عاقبت شدت حال وقلت مال وکثرت عیالدن متضجر البال اولوب شول هنکامده که شاهک
ضیافت عظیم وبار عامی اولدی حاجب بیچاره بعض احبابدن اسب لطیف وجامهٔ نظیف
استعاره ایدوب بندی درکاه شاهه کلدی دربانلر کمان ایتدیلرکه تشریف خسروانه
ایله اختصاص بولمشدر وبونده کلمه سنه فرمان شاهی باعث اولمشدر کیمسه انی منع ایتمدی
حاجب اقدام ایدوب بارکاهه کیردی وشاننه مناسب مقامده طوردی شاه رفقاسی کندی
خبر شاهانه قورمشدی واعیان وارکانه بزم شرابه اوتورمشدی ⁂ مثنوی

سماط بزم دولتش کهکشانه   المش بیالغلر اختردن نشانه
طبقلر پر کباب کبک ودراج   صراحیلر خروس آتشین تاج
تذروباد یه جام آشیانه   بط سیمین اوکنده نقل دانه

جون حاجبی کوردی دریای خاطری اضطرابه وآتش غضبی التهابه کلیوب خاطرنده سیاست
داعیه سی ظاهر اولدی ینه توقف ایدوب دیلمدی که مجلس عشرتی منغص قیله ونشاط باده
خوشکواراندوه وآزاره مبدل اوله کرم اصلیسی انوک کناهندن مسامحه مسابقت کوستردی
وسخاوت جبلی سی انوک جریمه سنی کالعدم فرض قیلوب بو مصراعک مضمونن خاطر عاطره عرض قیلدی
تو باده نوش وکرم ورز والضمان علی ⁂ جون حاجب بشرهٔ شاهه نظر قیلدی

بشاشت وبشاشت ونشاط وانبساطی برقرار بولدی فی الحال سایر خدام جان سپار
کبی دامن خدمتی کمر جانه استوار ایدوب اول مقامه مناسب ولان هر عمله اقدام و بر
شغله اهتمام اوزره قیام قیلدی تا فرصت بولوب فی الحال بر طبق زرین که وزنی بیک مثقال
ایدی دامنی آلتنه آلدی شاه اندن بو حرکتی مشاهده ایدجک بیلدی که انوک بو جرأتنه
باعث فقر وفاقه وضیق معاشه عدم طاقتدر دامن حلمله عیبنی ستر ایتدی و اول جریمه
قلم عفو چکدی مجلس آخر اولنجق جاشنی کیرلر انوک طلبنده شور وشغب حددن کیچوردیلر
وحضار مجلسی متهم قیلوب قصد ایتدیلر که زور وزارله اقرار ایتدوره لر شاه مقربان
درکاهنک برندن استفسار ایتدی که بو جماعتک بویله انقلاب واضطرابنه باعث نه
اولدی صورت حالی اعلام ایدجک پادشاه ایتدی خلقی بیحضور ایتمک کرک که انی آلان دخی
والانی دخی کورن دیلر اول کمسه که آلدی ویرمک محال والانی کورن دیو ویرمک ممتنع در
حاجب بارکاه شاهدن چیقوب منزلنه کیتدی واول طبقک بهاسیله بر یل تمام معیشت
ایتدی عام مستقبلده همان اول جشن خاص وبارکاه عامده حاجب ینه بر حیله ایله بارکاه
شاهه دخوله ظفر بولدی ومقام معهودنده طوروب سایر خدام کبی خدمتنه مشغول
اولدی شاه چون انی کوردی اوکنه دعوت ایدوب آهسته ایتدی بکرز که دستکده زر
تمام اولمشدر وکیسنک کاسه رباب کبی بهای طبق زریندن خالی قلمشدر حاجب
روی تضرعی زمین نیازه وردی وجبین مسکنتی خاک مذلته سوردی وزبان انکسار واعتذار ایله
ایتدی

کامکارا چشم بد از ماه جاهت دور باد	خانهٔ عمر تو تا دور ابد معمور باد

بو فعل شنیعده که
بنده دن صادر اولدی بو فکر اولندی که شاید پادشاه یا مقربان درکاهدن برسی
کوره وبنده یه سیاست بیوره که آجلق محنتیله حیاتدن طویوبدررین ونان حسرتیندن
طتلو جاندن الی یویوبدررین واکر بو سعادت مساعدت ایتموب بو شناعت پرده خفاده
قالورسه باری بر قاچ کون سد رمق قوت اله کتورم عین الیقین بیلورم که ضمیر منیر پادشاه
بنم حسب حالمه آکاه وصدق مقالمه کواه وارد

دارد آن شمع دلفروز آکهی از حال ما	وندرین دعوی کواه ما ضمیر پاک اوست

ملک ایتدی راست سویلرسین سنک کیفیت حالک بکا ظاهردر وصدق مقالک حسب
حالک برهان باهر مرحمت وشفقته لایق سین وعنایت وعاطفته مستحقسین انی
نواخت ایدوب ینه منصب سابق ومرتبه اولیسین ارزانی بیوردی بو مثلک
ایرادندن مراد بودر که قلوب ملوک نامدار دریای زخار کبی بیکران وبیکنار اولمق کرک
تا خس وخاشاک سعایتله کدورت پذیر اولمیه وحلم ووقار سلاطین عالی مقدار کوه باشکوه
کبی ثابت وبرقرار اولمق کرک تا تندباد خشمله متزلزل اولمیه مصرع

بادل بیکان نبود خشم ما ر	هیچ کهی کرم نباشد حیار
خس بغباری رود از جای خویش	کوه ز دامن نکشد پای خویش

شیر ایتدی سنک کلامک اکرچه راست ودرستدر اما بغایت تلخ ودرشتدر نوکه
داروی نصیحت خوش ثمره وخوشکوار اولمق کرک تا انوک تناولی مریضه دشوار اولمیه
که طبع بیمار داروی ناخوش کواردن اکرچه علت صحت ایسه دخی مرارتی سببی ایله کاه اولور که
اسکراه ونفرت قیلور اول سببله نعمت صحت ودولت حیاتدن محروم قلور بیت

کسی که او بشکر خنده دل تواند برد	جواب تلخ چرا کوید از جهان وسی

قربسه جواب ویردی که بلی کلام ملک بو بابده راست ودرستدر ولی ملکک فعلی ابطال
حق وامضای باطلده بنم قولمدن هزار بار درشتدر چون ملک تحقیق حق واظهار صدقده
اصحاب غرضک تزویر وبهتاننی بویله سبک استماع قیلدی لازمدر که اهل حقک کلام نصیحت
انجامی که محض صدق وعین صوابدر اکا کران کله زنهار ملک بنم نصیحتمی کستاخلیغه وسودایه
نسبت ایتمسون که بنم سوزم اکرچه کلی مصلحتی متضمندر اول بودر که مظلوم ره استعانت
وتظلمله تسلی وفراغت کلی حاصل اولور وباد فریاد وناله بیداد له خاطرلردن غبار اندوه
وملال زایل اولور پس اولی بودر که قلبمده خار تشویشدن هر نه وار ایسه اظهار ایتمکله ساحهٔ
ضمیرم خاشاک غل وغشدن پاک ایدم تا ملکه بنم حضور وغیبتم یکسان اوله ونهانخانهٔ ضمیرده
بر نسنه قالمیه که بعد زمان موجب کفران وطغیان اولمیه ثانیا لازمدر که بو قضیه ده حاکم عدل

رای رهنمای عدل جهان آرای ملک اوله و هرنه قضایی که امضا قیله کلام منتظمی تمام استماع ان
حکره قیله لاجرم واجب اولدی که صورت حال و محنتی حاکم عقل شاهه اعلام ایدم و
صفت درد و زحمتی طبیب عدل ملک فلک درگاهه انهاده تمام اهتمام ایدم مصرع
جون توان درد از طبیب خویش پنهان داشتن ٭ کامجوی ایتدی قضیه دیدگک
کبی در اما سنی بو غرقابدن استخلاصده عنایت کلی بیوردم که فرمان سیاستدن حکره
اعطاء امان کبی کلی انعام و عظیم احسان اولمز فریبه ایتدی بن عمرم اولدقجه عواطفنگک
شکرین ادا قیله فزن و حیاتم اولدقجه مکارم شاهنشاهی نگک وفاسی عهده سندن گلکه من

نظم اگر هر قیلی تمده اوله بر دل ٭ ایده میوب بیکده بر سینی ٭ / بو نعمتیجون سنکا شکر ایده بیک یل ٭ بیلوب عجزم قلم آخر برینی

حکم سیاست وام عفو منتدن حکره عفو و رحمت جمیع نعمتلردن اولی وارجحدر و فضیلت
و مزیتی جمله سینک اوزرینه ظاهر و واضحدر که سایر نعمت سبب تربیت ابداندر بونعمت
مدد آرامش روح رواندر ٭ ٭ ٭ بیت

بر جان و بر دلم نظری کرده لطف / جان شد رهین منت و دل شد پرسپاس

جمیع اوقاتده ملکک ناصح و مخلص و مطیع و متخصص بنده سی یم و نقد جانی انوک
رضا و فرمانته فدا ایدرم حالیا بو جرأته باعث بو دکلدر که رای ملک آرای خطایه
منسوب قیلم یا جانب فهم و تعلق قلت تأنی و سوء تأمله معیوب قیلم اما جاهلرک حسدی
اهل تمیز و کفایت حقنده مستمر و رسم معهوددر و اصحاب عقل و ارباب فضل نادان و اهل جهل
میاننده دایما مغبوط و محسوددرم ٭ بی خار حسد نیست گل فضل و هنر ٭
بعض اکابر بو بابده بیورمشلردر ٭ ٭ قطعه

از حسد نااهل اگر گوید بدی / حاسدان هستند و ما را باک نیست
زان بود گز من بدل درد یستش / بی هنر آنکس که حاسد نیستش

و دعاء حکماکه بیت محسود اسمان بو نکته یه ایما ایدر کامجوی ایتدی قصد حساد و مکر ضدلر
دن نه باک که کلام دروغک فروغی اولمز و هنرمندلرک فضلی جبیننده مویدادر بی هنرلرک

حیله سی سها کبیدر که ظهور مهر انور ایله نور و فروغی اولمز ٭ نظم

نه کلو صبح کاذب قیلسه تزویر / طوتیولور عاقبت کذب و خطاسی
ایده فرقلب شبده نوری تأثیر / همین باغینه قالور یوزی قراسی

باطل همیشه مقهوردر و حق دایما منصور و مثل مشهوردر که الباطل یغو و ثم یغور اهل حسدک
تعنت ط
قدحیله ارباب خردک رونقنه خلل و ضرر گلمز و تعییب بدگویله مرد پاکک دامن ملوث اولمز قطعه

گر بدی گفت ترا دشمن دون باکی نیست / طعن خفاش کجا رونق خورشید برد
مگس نه آنست که او مرتبه زر شکند / سنگ بد اصل کجا قیمت گوهر شکند

پس بسن من بعد افساد حساد و فتنه اهل فساددن ایمن و مطمئن اولمق گرکدر بزلرک کلمات
محل ٣
غرض آمیزنه شرف التفات بیورمزز و فساد فتنه انگیزنی اعتباره کتورمزز فریبه ایتدی
بلی اماکاه اولور که اعدا خذلهم الله تعالی حسد جهتندن گل بلکه نصیحت جهتندن قدح ایدرلر
شیر ایتدی بو بابی نه حیله ایله فتح ایدرلر فریبه جواب ویردی که دیرلرکه فلانک قلبی وهم و خشیتله
طولمشدر اول سببدن که انوک عقوبتنه فرمان صادر اولمشدر و دماغنه نخوت بول بولمشدر
اول جهتدن که انوک تربیتنده عواطف خسروانه ارزانی بیورلمشدر حالیا اول حضرتدن
هم آزرده درهم بدگمان من بعد نه مطیع فرماندر نه معتقد امان ٭ مصرع
غافل مشو از هر که دلش آزردی / جو بو تزویرله مزاج ملک رنگ پذیر اوله
بعید دکلدرکه ملک جانبندن دخی بدگمانلیق پدید اوله ٭ الحق ملوکه الیق و حزم سلاطینه اوفق
بودرکه بنده جفا دیده دن ایمن اولمیه و منزله سندن دوشمشه یا بلای عزله مبتلا
اولمشه و اول شخص کم رتبتندن ادنی اولان اندن تقدیم اولنمش اوله اعتماد قیلمیه کامجوی
ایتدی بو عارضه نیجه داروی فکر ایله علاج پذیر اولور و بو عقده نیجه انامل تدبیرله گشایش
بولور فریبه ایتدی اول کسه که عاقل در تحقیق بلورکه انلرک بو بابده کلامی بغایت باطلدر و
اوهام خام و تخیلات ناتمامی حلیه صدق و صوابدن عاطلدر ٭ زیرا بو مقوله حوادث که
مابینلرنده حادث اولور بنیاد اعتقاد جانبینک احکامنه باعث اولور اول سببدن که
اگر ضمیر مخدوم خادمدن اهمال و تقصیر فهم اتدوکی اجلدن تغیر پذیر اولورسه اکا خشم ایدوب

حالنه مناسب تأدیب وکوشمال ایدیجک لاشک خاطرندن آثار انفعال زایل اولوب
قلیل وکثیر ضمیرنده اولان حدت وملال بالکلیه مضمحل اولور • وچون حاسدلرک تمهیدات
فاسدی ایدوکن بیله ارباب غرضک ترهاتنه اعتبار والتفات ایتمیوب اول کمسنه نک
فرط اخلاص وامانتنه اعتمادی وکمال صدق ودیانتنه اعتقادی دخی زیاده اولور خدمتکارک
دخی کوکلنده خوف وترس ایله کوشمال بولیجق ایمن اولوب انتظار بلا عذابندن خلاص اولور

نظم
در غم افتادم وزاندوه ملال آزادم • در بلا ماندم وازبیم بلا وارستم •

مشیر استفسار ایتدی که چاکرلردن قاچ نفره سوء ظن ایتمک کرک جواب ویردی کیم اوج
نوعه • بری اول که بنا رجاسی پادشاهک اهمالی سببی ایله واهی اولمش اوله • ایکنجی اول که
پادشاهی عین عنایتله منظور قیلمیوب انی اجلدن بدخواه اکا ظفر بولمش اوله • اوچونجی
اول که یمین وعرق جبین ایله تحصیل ایتدوکی ماله پادشاه طمع قیلوب الندن اله کامجوی
ایتدی بونلری نه طریقله تدارک ممکندر فرسه ایتدی بو نکته میسردر که مخدومی الندن رضا
وصفا اوزره اوله وهر لحظه اکا عنایت تازه وعواطف بی اندازه روا بیوره • اوله
چون ملک بو بنده نک حالین تدارک ایدوب رضای کلی وصفای تمام ارزانی قیله
رخساره خاطرده نه وجهله حدت وآزار باقی قله واعدا نیجه فرصت بولوب افساده
نه طریقله رخصت بوله • بو جمله ایله امیدوارم که ملک بنم اعتذارمی قبول بیوروب بر دخی
دام افتنه کرفتار ایتمیه ودینی قوینه که بو بیابانده ایمن ومرفه ساکن اولم ورضای نیت
وصدق عقیدتله وظایف دعا وثنای ملکی ادا قیلم •

بیت
بروز درس ثنای تو میکنم تقریر | بشب وظیفه مدح تو میکنم تکرار

کامجوی ایتدی سن قوی قلب اول زیرا سن اول بنده لر عدادندن معدود دکل سین که
سنک حقکده بو مقوله تهمتلر مسموع اوله • وسنک بابکده نجا ملرک کلام سعایت امیزی
محل قبول وموضع رضاده واقع اوله • بز سنک کنه حقیقتکه واقف اولمشز • وعین الیقین
بیلمشوزدر که وقت محنتده صفت صبر ایله موصوف • وزمان نعمتده اداء شکر ایله مشغوف
سین • خلاف دیانت وصیانتی شانکه عظیم شین بیلورسین • ورعایت مروت وفتوتی دیکه

ذمتکه دین بلکه فرض عین بیلورسین پس بزم عنایت بی غایتمزه واثق اول که سنک
وفور عقل وکفایتکه اعتقادمز وکمال صدق وامانتکه حسن اعتقادمز مضاعف اولمشدر •
من بعد هیچ وجهله کلام خصم موقع استماع بولمق ممکن دکلدر • وهر تعریض وکنایتلری قدح
صریحه محمول اولمق مقرردر •

بیت
زین پس سخنان فتنه انکیز حسود | در باره دوستان نخواهیم شنود

فریسه ایتدی چون عنایت ظل یزدانی او مستمنده سایبان اوله حسادنا پاکک قصد
کیدندن نه باک ودولت رضای سلطانی حارس ونکهبان اولیجق خصم بد اندیشک معارضه
سندن نه غم وتشویش •

بیت
چون محجوب کمان ابروئی دیبوستم | بعد از نیم چه غم از تیر کج انداز حسود
پس استمام تمامله اتمام مصالح خاص و
عامه قیام ایدوب ساحت مرتبه ترقیسی متزاید ومدارج تقویت ومشیتده متعاقد اولدی
تا کمال صلاح وسداد له محل اعتماد کلی ومحرم اسرار ملک ومالی اولدی

بیت
نهالش بدان کونه شد سر بلند | که از آسمان سایه بر تر فکند

بو در اول پادشاهک داستانی که ملازمان استانی میاننده بغض ومخالفت واقع
اولوب اظهار تمام خشم وغضبدن صکره مقام کمال رضا وحلمه کله • عاقل کامل وهنرمند
فاضله مخفی دکلدر که بو بابده اولان امثال وحکایات انواع فواید واصناف منافعه مشتملدر
اول کمسنه که تاییدات اسمانی برله مؤید وسعادت جاودانی برله مخلد اوله • عنان همتین
کشف رموز حکایه معطوف قیلوب کمال عزیمتین فهم اشارات علمایه مصروف قیله تا دار
الشفای طریقتدن دوای جان فزای حقیقته واصل اولوب برکات معالجات اطبای روحانی
ایله علت برخطر جهالتندن افاقت بوله •

شعر
داروی تربیت از پیر طریقت بستان | کادمی را بتر از علت نادانی نیست
روی هر چند پری چهره وزیبا باشد | نتوان دید در آیینه که نورانی نیست
عابد وزاهد وصوفی همه طفلان رهند • | مرد اکر هست بجز عالم ربانی نیست •

دانشلیم تمام تعظیم وتکریم ایله بیدپای حکیمه ایتدی استماع ایتدم اول داستانی که مشتملدر
شاه وسپاه میاننده واقع اولان خلاف وخیانتی وفرمان عقوبت وسیاستی واخر الامر
تجدید مراسم عاطفت مراجعتی ونظام ممالک ومصالح خلایق ایچون مرامین کافی بیر فرید
عقیدت وعنایت وجانب باطله میلدن مجانبتی وقول حق وکلام صدقه میل وملایمتی
حالیا ملتمسدر که بیان قلنه اول جفاپیشه وستمکارک داستانی که رعایت نفس وصیانت
حالی ایچون عباد آفریدکاره ایذا وآزاردن خالی اولمیوب واندن انزجار ده نصیحت عقلایی
سمع رضا ایله اصغا قلمیه تا عاقبت اندوکی افعالک دام مکافاتنه کرفتار اوله برهمن ایتدی
اضرار وآزاری کندویه شعار ایلمز مکر بر جاهل که نور حقله ظلمت باطل میاننده فرقدن
غافل اوله ویا شول نادان که غایت غباوت وجهالتدن بیابان غوایت وبادیهٔ ضلالتده
سرکردان اولوب عواقب اعمال وتبعات احوالدن اندیشه قلمیه وباصرهٔ بصیرتی خواتم
اموردن مکفوف اولوب آفات اسارت وکینهٔ مکافاتی عین یقین ایله مشاهده ایده میه
اما اول عاقل دانشور که دیدهٔ عقلی کحل الجواهر توفیق ربانی ایله منور . وکلشن جانی
روایح ریاحین عنایت رحمانی ایله معطر اوله آزار وایذایه نیجه رضا ویره وکندو نفسنه
لایق کورمدوکین آخر غیره نیجه روا کوره مصرع مپسند بجهان آنچه بخود نپسندی
اکر خیر واکر شر هر عمل ایچون بر جزا مقدردر البته اول مقدمه اول فعله مترتب اولمق مقرردر
وعدم ظهوره مسرور وتأخیر وتراخیله مغرور اولمق کرک ان الله یمهل ولا یهمل فحواسی
مقتضاسنجه اوزره شاید استدراج امهال واقع اولمش اوله که ترتب جزای اعمالده
بر مدت مهلته مجال واردر اما اختمال اهمال بحسب العاده محالدر دنیا بر مزرعه در خرما کر
مترانده نه اکرلرسه بیتانی بچرلر . وبر مشرعه در که درد اکر صاف انده نه اغتراف ایدرلرسه
انی ایچرلر ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها . پس هر کس که میوهٔ سعادته
ارمه دنه تخم شقاوت اکمک کرک وهر کمسه که زخم سهم المدن وسهم ایلیه کمان ظلم وستم

چکمک کرک مثنوی

اولورا نوک برینه بیک مکافات — اساتدن ولا وار جوق مخافات
که کندویه ایدر نه اتیسه انسان — بهر حال یکدر کملکدن احسان

فرضا که برکمسه کندونک رزق ودینین
تزویر وتلبیس ایله اورتسه وافعال قبیحه اعمال حسنه صورتنده کوسترسه تا بر مرتبه یه ایرشسه
که خلق عالم انکا مدح وثنا ایتسه وذکر محامدی مشارق ومغاربده سایر ونشر مدایحی افواه
ناس والسنهٔ عام وخاصده دایر اولسه بو وسیله ایله نتیجهٔ افعال ذمیمه سرکرداندن مصروف
اولمق یوقدر وبو تکلف ایله ثمرات خبث باطن وتبعات کدورت نفس اندن تخلف قلمق
یوقدر مثلا دهقان بر یره تخم حنظل اکسه وخلقه اندن نیشکر ثمر اعتقاد اتدرسه بی شبهه
بو حیله ایله ریع زرعی متغیر اولمسه کرک واول تخم که اکمشدر حنظلدن غیری ثمر ویرمسه کرک

مثنوی چونکه بد کردی بترس ایمن مباش — زانکه تخمست وبرویاند خراش
چندگاهی او بپوشاند که تا — آیدت زان کردهای او حیا
داد حق تان از مکافات آگهی — گفت ان عدتم به عدنا به

چون بر کمسنه حقیقت مکافاتی بلوب اسارت مترتب اولان آفات ومخافاتی اکلیه
شاید که سر آیت فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره انوک ضمیرینه سرایت ایلیه وجانب اسائتدن
جناب احسان وانسانیته میل ایدوب ستمکارلیقدن ودل آزارلیقدن توبه وانابت ایلیه
مصرع این نیز بتوفیق تواند بودن بو مقامه مناسب امثال واسماردن
وبو مقاله موافق اخبار وآثاردن داستان شیر صف شکن ومرد تیر افکن دراى
استغفار ایتدی که نیجه اولمشدر اول حکایت برهمن ایتدی امثالده
کلمشدر که ولایت حلبده بر بیشه وار ایدی حیاض وانهار ایله مشحون . واز نار واشجار بحد و
بیحساب وفذلکه شماردن بیرون ایدی بیت

کل وبید ادو وشمشاد وسرو خدنک — بهم بر شده شاخ بر شاخ تنک

اول بیشه ده بر شیر جفا پیشه وار ایدی ماده جنک وپرخاشده بر مرتبه ده ایدی که بهرام
فلکی بر حمله ایله کور کبی شکار ایدردی . وشیر کردون هیبت وصلابت وصولتده

تسلطندن کاوکردون کبی تحت الثرایه فرار ایدردی ٭ مثنوی

خشم وقنده کوپستر سیدی ندان
اولوردی سینتندن آب سنداان

کوزی کویا که تنوریر آذر
دهانی غاری آنا که پر اخنکر

همواره سفک دماء مشغوف ومتصل ظلم وستمله موصوف ایدی پنجه ودهانی خون حیواناتله آلوده قیلوب سباع میانده سنک وتیک وقهر وجورله مشهور ومعروف ایدی٠ حشمنده وجوشندن بربیه کوش وار ایدی که لیل ونهار درکهنده خدمتکار ووزیر مصلحت کذاری ایدی٠ چون صورت حالی بو منوال اوزره کوردی انوک نتیجهٔ ظلم وتبعهٔ بیدادندن قورقدی٠ ومن اعان ظالما سلطه الله علیه وعیدندن سهم ایدوب قصد اتدی که اول بیشه دن رحت اقامتی کوتوروب انوک ملازمتن ترک ایده وبر کوشه ده منزوی اولوب عزلت وفراغت کمرین میان جانه برک ایده ٭ بیت

بترس از صحبت انکس کز وخلقی بیازارد
با تش هرکه شد نزدیک هم سوختن دارد

بو فکرله برکون صحرایه متوجه اولدی کیدرکن بربیشه کنارینه کلدی کوردی که بر موش نیش دندانله بر درختک عرقنی کسر وتبرنابله بنیاد وبیخنی خراب ایدر ودرخت زبان حالله اکا خطاب وعتاب ایدر که ای ستمکار دل آزار نیچون جانمک رشته لرین که عروق شرایین منزله سنده در تیغ بیدادایله قطع ایدرسین وتبرآزارله بنای بنیه می یقوب خلایقی راحت سایه مدن ومنفعت میوه مدن نیچون منع ایلرسین٠ موش انوک زاریغنه التفات واعتبار اتمیوب همان اول ستمکارلق اوزره مصر ومستمر اولدی٠ بو اثناده بر مار کماندن تیرجقر کبی کمین دن چیقوب وتیر قصدی موشه راست ایدوب همان دم قلاب دمیله سوراخ دهانینه چکدی سیاه کوش بو صورتدن تجربه حاصل قیلوب بلدی که ازرمانده آزارو غیری نسنه کورمش وخار دیکن کل مراده ایرمامش٠ وخارخاردن غیری ثمر ویرمامش

بد مکنی ونیک طمع مدار
جز بد نبود جزای بدکرداری ٭ بیت

همان اول زمانده که مار اکل موش ایله تشویش جوعی فراموش اتدی خوش حال وفارغ البال بر درخت سایه سنده حلقه اولوب یاتدی اتفاق بر خارپشت بوی طعمه ایله

ایله اول دشتی کشت ایدرکن اول مقامه کلدی انی خواب غفلتده بولوب نعمت وغنیمت بیلدی٠ وفی الحال دم ماری اغزیله طوتوب باشن ایچروچکدی مار فارغ البال اولدی مار غایت اضطرابدن کمان کبی پیچ وتاب ایدوب سپر سینه سین انوک تیر خارینه اوردی تا جمله اعضاسی خارله فی کبی سوراخ اولوب نزار ناله وزارله جانن ملک ناره اصمرلدی سیاه کوش صفحهٔ روزکارده رقم اعتبار آخر معاینه قیلدی اماچون مار کاردن قلدی خارپشت کریبان خفادن باش چیقروب بعض احشای ماردن که اکا غدا اولمغه صالح ایدی٠ تناول اتدی بعده باشین یکمن سکونه چکوب روی سطح زمینده کرهٔ جینقی کبی طوب اولوب یاتدی ناکاه بر روباه کرسنه اوصحراده کذار ایدرکن اول مقامه ایردی٠ خارپشتی که لقمهٔ چرب وشیرین ایدی٠ اول حالت اوزره کوردی٠ بلدی که باوجود حدت خار کل مقصوده ایرمک میسر در٠ وکلید مکریله درآرزوسی اجمق متصور دکل خارپشتی پشتی اوزره دوندروب اوستنه تبول ایدوب بکلی اوزرنه برقاج قطره کوندردی٠ خارپشت باران اولمق تصوریله صدف کبی باراشغندن باشین طشره چیقردی٠ روباه همان دم بوغازینی صقوب محکم طوتوب باشین بدنندن قوپروب کوشتن تمام اشتهایله اکل اتدی٠ وپوستن اول مقامده قودی کتدی منوز روباهه فراغت کلی حاصل اولمدین کوردی که بر سک درنده کرک درنده کبی بر کوشه دن چیقه کلدی روباهی خواب خرکوشده بولوب پاره پاره قیلدی٠ ولحم وشحمندن جوع الکلبنی دفع ایده جک مقداری یدی بعده حضور قلبله بر کوشه ده یاتدی اویودی سیاه کوش بو اعجوبه لری که سرّ تحقیق مکافاته دلیل ظاهر ایدی کوروب نهانخانهٔ قضادن قضاء وقدره کله جک حالات آخره منتظر اولوب طوردی٠ ناکاه کوردی که بر پلنک تیزچنک خشمناک بر طرفدن کلدی سک بوندن متنبه اولنجه نیش دلفکارایله سینه سین دلدی٠ وکلک قلبنی طشره چیقردی پلنک کر صیاد کمینکاهندن خلاص اولمشدی٠ صیاد تیر خدنکی شست کمانه راست ایدوب اردینه دوشمشدی٠ چون پلنکی سکه مشغول کوردی امان ویرمیوب همان قبضهٔ کماندن خدنک دلدوزی پلنک جانبنه کوندردی تیر راست سالخ طرفدن کردی صول جانبندن چیقدی٠ زمین فوتکه قوت دیدی زمان آفرین واحسنت اوقودی نظم

فلک گفت احسنت آن قبضه و شست
زمین گفت آفرین باد ابران دست

منوز بلنگک دفتر حیاتنده رقم رنج و اریکن صیادک اوب بوینن اوزدی و سرعله تمام پوستن بدنندن یوزدی • اتفاق اول مقامه بر اسب سوار تیشدی اول پلنک پوستنه که بغایت منقش و دلکش ایدی • صیاد اول پاره غاد ایدوب عاقبت مکالمه لری مخاصمه یه و مجادله لری مقاتله یه ایرشدی اثنای کارزارده مرد سوار شمشیر ابدار له صیادک بشن بشن دن ایردی و پوست پلنکی الوب یولنه کیردی • منوز بر فرسنک کتمشدی که اتی خطا قیلدی سوار پشتی زین دن روی زمینه شو ملہ یقیلدی که همان اول زمان اول مکانده جان ویردی مصرع زمان بر دم اکا امان ویرمدی • سیاه کوش بو تجربه لری هر برین عین یقین ایله معاینه قیلدی سبب زوال ظن و کمان • و موجب ایقان و اطمینان اولدی • چون شیر اندن بو حالتی مشاهده اتدی • حضورنه دعوت ایدوب ایتدی نیم سایۀ دولتمده راحت ایکن و استانۀ فلک رفعتمده معمور احسان و مستغرق نعمت ایکن درکاهمدن کیتمک و ترک خدمت و ملازمت ایتمکه سبب در • سیاه کوش ایتدی ای ملک بکا بر خاطره خطور اتدی و سویدای دلده بر سودا ظهور ایتدی که نه تکلمه اقدارم وار و نه سکونه صبر و قرارم مصرع سویلرسم اولورم کر سویلمسم رازجهلو اکر رخصت و همت ملوک اکا امان ویره و بر وجه امان عهد و پیمان بیوره که انوک نقضی امکان پذیر اولمیه • حالیا خاطرمی علی وجه التمام خاک پای ملکه اعلام ایدم • شیر اکا امان ویردی و عقد عهدی مقرر قیلوب ایمان ایله مؤکد قیلدی • سیاه کوش ما فی الضمیرن معاینه قیلوب ایتدی نیت ملک ازار خلقه مقرون در • عنان قدرتی پیکناه لره ایذا و اضراره معطوف • دل نازنینلرش جفاسیله ریش در • و سینه لر خار آزار یله پریشان بن بو صورتدن بغایت ترسانم • و بو معنیدن زیاده هراسان • بیت

صقین بیطلومدن کیم نالش ایلر
که نالش واره وار چرخ ایش ایلر

شیر چون کلام سیاه کوشی کوش اتدی دریای خشمی اضطراب ایدوب خروش ایتدی اما عهد معهود موجبنجه ضروری کندو نفسنه جبر و اول جواب مره صبر ایدوب ایتدی سنک حقکده خود بنم جانبمدن شتمه ستم صادر اولمدی • و سنک متعلقاتکدن کرد

برفرد رنجیده خاطر اولمدی پس سایۀ عنایتمدن فرار ایتمکه علت و سبب وحالۀ حمایتمدن کنار اختیار ایتمکه باعث طلب نه در • سیاه کوش ایتدی بلی عواطف شاهانه دن شرمندیم و بندۀ مکارم خسروانه نیم تا زنده یم • اما صاحب مروت اولان هیچ بر ظالمک ظلم و تعدی سین کورکه تحمل اتمز و مظلومک نالشین ایشتمکه طاقت کتورمز • نظم

وجودت پریشانی خلق از وست
ندارم پریشانی خلق دوست
من از سنی نوایی روی چو زرد
غم بی نوایان مرا خسته کرد

بوندن غیری شاید که ملک بو آتش بیدادک شامتی و دنه بو بابه مقربلر دخی مصاحبت سببیله معذب اولوب عقوبتی بانیجه باشن ده بایه مصرع آتش چو برافروخت بسوزد ترو خشک شیر ایتدی سن شامت ظلم و ستمی ندن بلدک و میامن عدل و کرمی ندن اکلدک سیاه کوش ایتدی هر کیمک که مشام خیشومی استشمام رایحۀ کلزار خردن محروم اولمیه بلور که هر که تخم آزار اکر ضرردن غیری بر کورمز • و هر کیمسه که نهال منفعت دکر خیردن غیری ثمر دیرمز اصحاب غنیت و ارباب بصیرت بنیۀ دنیایی که دار مکافاتدر اول کوه یه تشبیه ایتمشلردر که صواب و خطا اندنه هر نه ایسه انده ندا اتسک صدا طریقی اول بعینه سکا ادا ایده • مثنوی

این جهان کوهست و فعل ما ندا
سوی ما اید نداها را صدا
کرچه دیوار افکند سایه دراز
باز کردد سوی آن سایه باز

ای ملک بن بو کون عین یقین • بلکه چشم جهان بین ایله صورت مکافاتی معاینه ایتدم • پس چکاوک موش و ماری • و قصۀ خارپشت و روباه حیله کاری • و احوال سک و پلنک و صیاد و سواری کلک تعبیر ایله بر صفحۀ ضمیره تحریر و تصویر اتدی و زبان نصیحتله ایتدی ای ملک موش کوچک درختی تیغ دندانله کسدی طعمۀ مار اولدی • مار که زهر قهر ایله موشی هلاک اتدی نوک شوک خارپشتک هدف تیری مار اولدی • خارپشت که خار ظلمله ماری تباه ایتدی • روزکارانی ناکاه کرفتار دام حیلۀ روباه اتدی • روباه کمراه خارپشتک خار وجودنی کلزار جهاندن قلع اتدی سک دخی اول بیداد ایله شکنجۀ پنجۀ پلنکه کرفتار اولدی • پلنک دخی خدنک صیاد ایله کشتۀ پیکان زهر ابدار اولدی • صیادک هم حریص و طمعکار اولدوغی اجلدن خرمن حیاتی سوار شمشیر ابدار له

صادر که سوار دخی قتل ناحق اختیار ایتدوکی سببدن طعمهٔ تیغ بوار اولوب جزای کار و سزای کردارین بولدی. والحاصل هر بری نک جزای عمالی طریق مکافاته کندولره واصل اولوب فقطع دابر القوم الذین ظلموا فحواسی انلر حقنده آشکار اولدی. پس عاقله مناسب بلکه فرض و واجبدر که بدکارلره مناسبتدن احتراز ایدوب نیک کردارلر مصاحبتنه احتراز ایله و نفسی تازیانهٔ حکمتله تادیب ایده اخلاقین اوصاف ذمیمه دن تهذیب ایده همتین اصلاح نیته معطوف قله و نیتن افعال حسنه یه مصروف طوته

بیت

نخستین نشان خرد آن بود	که از بد همه ساله ترسان بود

شیر بحوت قوت و زور ایله شویله مغرور اولمشدی و دماغی سودای قهر و استیلا ایله بر وجهله امتلا بولمشدی که سیاه کوشک کلامنه قولاق طوتمیوب رد ایلدی و نصایحین صریر باب و طنین زباب عد ایلدی. سیاه کوش هر باری که بو بابه کشاده قیلدی شیرک تاب آتش بیدادی دخی زیاده اولدی. چون کوردی که انوک نصیحتی ضمیر شیرده اولقدر تاثیر ایدر که صفحهٔ پولاده ضرب پای مور یا جوشن خاره ده سنان خار زنبور

مصرع

اولور می کارگر هرگز سنان خار خاره ده — خدمت شیردن فراغت ایتدی. و باشین الوب بر جانبه کتدی. شیر سیاه کوشک بو حرکتندن خشم آلود اولوب اردنه دوشوب ایزلدی سیاه کوش کندو سین بر خار اچنده کزلدی شیر اندن کچوب کوردی که ایکی آهو بره فضای صحراده کزر و مادر مهربان انلرک اردنجه نکهبانلق ایدوب کیدر شیر انلری صیده قصد ایتدی آهو فریاد ایتدی ای ملک بیدادگر که بو ایکی میوهٔ نارسیده سکا نه قدر غدا اولور. و بو ایکی قطرهٔ مایله آتش جوعک نه کلو انطفا بولور. لطف ایله بکا رحم ایدوب دیده می فراق قرة العینمله کریان ایتمه و قلبمی آتش هجران جکر کوشه لرمله بریان ایتمه ای قهرمان قهر اسد بالجملسون سنک دخی فرزندلرک وار صقین که بنم نور دیده مه اتدکک قرة العینکه روزگار ایدر زیرا که بو روزگار عالم مکافاتدر. و ظلم و بیدادکار یرافات

بیت

جو بد کردی مشو ایمن ز آفات	که واجب شد طبیعت را مکافات

مگر که بو شیرک ایکی بچه سی وار ایدی که صورت جهانی انلرک آینهٔ جمالندن معاینه ایلردی و نور

و نور باصره یی انلرک تماشاسی ایچون اسپرد ایلردی اول زمانده که بونده بو آهو بره لرینه قصد ایتمشدی انده بر صیاد انکده بچه لرین صید ایتمشدی شیر بونده آهونک تضرع و زاری سینه التفات ایتمیوب بچه لرین نیچه قهر ایله هلاک ایتدی انده دخی صیاد شیرک بچه لرین تیغ بی دریغله قتل ایدوب اغشتهٔ خون و خاشاک ایتدی

بیت

مگر دشمن خاندان خود ی	که بر خاندانها پسندی بدی

آهوی مصیبت دیده سهیب شیر مهیبدن رمیده اولوب فرزندلری فراقندن سرگرده سراسیمه کزرکن ناکاه کوزی سیاه کوشه طوش اولدی سیاه کوش آهونک فریاد و زارین کوروب جزع و فزعین صوردی چون کیفیت حاله مطلع اولدی آهونک آتش ناله جان کدازندن یاندی یاقیلدی و اکا موافقت ایدوب بو بیتله نوحه و ناله یه آغاز قیلدی

بیت

هر که دلم از غم دلدار نالد	از ناله زارم در و دیوار بنالد

خروش و فغان و فریاد فراواندن صکره سیاه کوش اکا تسلی ویروب ایتدی صبر ایله که درد مصیبت داروی صبر ایله درمان پذیر اولور و یقین اولمه که اول بدفعال ایتدوکی افعالک عن قریب جزاسین بولور

بیت

شمع پروانه را بسوخت ولی	رود بر پایان شود بروغن خویش

اما اول جانبدن چون شیر بیشه یه کلدی و بچه لرین اول حالت اوزره باشلرین ترلرین اوزلمش پوستلرین تنلرندن یوزلمش کوردی صفیر و نفیر افغانی صماخ شیر آسمانه ایرکوردی

نظم

درون دلدن ایتدی قیتین آه	غرزدی زودی برله خنجر که ماه

بر وجهله خروش ایدوب بر درد ایله نالش ایلدی که اول بیشه اهالیسی انوک حال زارینه کریان اولورکن و بر حالته اغلرو بر زار ایله اکلردی که مرغان هوا انک سوز و کدازندن بریان اولوردی

بیت

جو سیل خون روان از دیدهای ترکمن	چه جای دوست که دشمن که بر داغ غم کن

شیرک همسایه سی بر شغال وار ایدی که کرد تعلقات دنیادن دامنن سلکمش ایدی و مربع شمع نکته تیین لوح تکلفدن اوقویوب کریبان قناعته باش چکمشدی.

نظم

فارس میدان توکل شده	خیمه بصحرای قناعت زده

تعزیه رسیده خدمت شیره کلدی وفغان وشیونک سببن صوردی شیر صورت حالی علی التفصیل تقریر ایتدی. شغال ایتدی ای ملک صبور اول که صبر پشت وپناه منهزمان سپاه قلوب در. وحمول اول که تحمل قلب شکن عساکر هموم وکروب در. تلخکامی غم ومصیبتده پیدلره دلدار اولدر که کمینکاه هجرت ومحنتده عنان کیر نفس بیقرار اولور ∴ شعر

دفع ایتمکه تیر ستم کردش چرخی — عالمده تحمل کبی اکا سپر اولمز
هر حالده حمول اولمه ده باقوت صوت اول — کم صویه وکرابه دوشن پسه ضرر اولمز

ارباب مصایبه حبل المتین اصطباره یاپشمقدن غیری نه چاره که هیچ برمشام کلشن عالمدن بی خار جفا بوی وفا استشمام ایتمشدر وصغار وکبار دست ساقی روزکاردن بی محنت خمار بادهٔ خوشکوار ایچمشدر ∴ ∴ ∴ نظم

از دهر جفا پیشه وفایی نتوان یافت — وز کردش ایام صفایی نتوان یافت
زخم دل مجروح جکر سوختکان را — سازنده تر از صبر دوایی نتوان یافت
کوزک اچ خواب غفلتدن کوزک اچ — بوزوکه عین عبرت صوینی ساچ

تا دفتر حکمتدن سکا بر قاج نکته تقریر ایده یین واکر دار دنیای غدارک حقیقتدن سکا احسن وجه اوزره تصویر ایده یین دریای باطن شیر جوش وخروشدن بر زمان سکون پذیر اولوب سمع قبوله مواعظ ونصایح شغالی استماعه مشغول اولدی. شغال چون کوردی که تنبیه وتذکیری ضمیر شیره فی الجمله تاثیر ایتدی مقتضای مقامه مناسب دلپذیر کلامه آغاز ایدوب ایتدی ای ملک هر طلوعک بر زوالی وهر شرفک بر وبالی وهر نزولک بر انتقالی وهر اقامتک بر ارتحالی مقرردر. هر ابتدا بر انتها وهر فاتحه بر خاتمه ایله مقتردر. وهر سرورک آخرنده بر غم مدغم. وهر سورک عقبنده بر ماتم منضم در. بر مشرب عیش وار میدر که شوایب زوالدن مصفا اوله هیچ عطیهٔ عمر مبشر میدر که عوایب عین کمالدن مبرا اوله ∴ ∴ شعر

وار می بر خاطر که غمدن خار خاری اولمیه — قانی بر برج که حوادثدن غباری اولمیه
بو کلستان جهانه پر تتبع قیلدم نظر — کورمدم بر کل که خار جان کذاری اولمیه
نیجه ییلدر ایلرم بن بو خراباتی طواف — ایچمدم بر باده هرکز کم خماری اولمیه

اولمیه. هر فانینک تدارکی میسردر. وهر غایبک تراجعی متصور الا روح که منزل بدندن کوچ ایتمش اوله جان که مرحلهٔ تندن رحلت ایتمش اوله ∴ بیت

کل ذی غیبة یؤب . — وغایب الموت لا یعود .

هرکاه که مدت عمر آخر اوله زمان اجل حاضر اوله ∴ بیت

ملک الموت هیچ امان ویرمز — کوز اچوب یوممغه زمان ویرمز

نه قوت مال موفور وجواهر نامحصور فایده ویرور ونه مشیر ووزیر واعوان کثیر وحیله وتزویر چاره قیلور لا راد لقضائه ولا مانع لحکمه لیقضی الله امرا کان مفعولا قطعه

نه اولوم اوقونی ایلر سپر منع — نه زهر دهره ایلر اصحی یاپق
کر کسه خرمن دهری اوده اور — کر کسه کلخن چرخی اوده یاق

بل لسموم الهموم من راق . وبل لسهام الحمام من واق . چون فریاد وزاری ضایع وجزع وسوکواری غیر نافع بودرده قضایه رضادن غیری بلنمدی وامیسردر. وبو دردده بیچاره دارویی صبردن غیری بله نیجه شفا متصور. لا یستطیعون حیلة ولا یهتدون سبیلا شعر

با قضای ازل وحکم قدر چتوان کرد — درچنین واقعه جز صبر دکر چتوان کرد
همه را درد ل خاکست وطن چتوان کفت — همه را بر پل مرکست کذر چتوان کرد

شیر ایتدی عجب بو بلالر نیم فرزندلرمه نه سببله حادث اولدی شغال ایتدی بو بلالرک سکا نزولنه نه کنده وافعالک باعث اولدی انصاف ایله اول ظلم وبیدادکه ضعیف سنک بچه لرک ابرمشدر سایرلرسندن اونک اضعافین کورمشدر بی شک وپیکمان بو بلالر سنک عملک مکافاتی درهمان کما تدین تدان خوش مشابه در سنک حالک امثالی اول هیزم فروش مثالنه که ایتدی ای بو آتش بنم هیزممه زهره ون دوشدی عجبا مخزن هیزمم نه سببدن طوتشدی شیر استفسار ایتدی که نیجه روایت اولنمشدر اول حکایت شغال ایتدی اخبارده کلمشدر که بر ستمکار وار ایدی که وقت صیفده فقرانک هیزمنی ظلم وحیله ایله الوب نزار توقف وتکلفله نصف قیمتن ویروردی وفصل شتاده اغنیایه تهدید ایله وتخویفله تحمیل وتکلیف ایدوب ضعف بهاسین الوردی هم فقرا انوک جفاسندن عاجز اولمشدی

ورد مطلب ... امامی ...

همه اغنیا اونک بیدادندن فرومانده قالمشدی ** بیت

سینهٔ دل سوختگان زو کباب ‌ ‌ کلبهٔ محنت زدگان زو خراب

برکون بر دردمندک بیرمن ظلم و ستمله الوب اول فقیر نامراده نیم بهادن زیاده ویرمدی درویش بینوا دست دعاسی جناب امن یجیب المضطر اذا دعاه جانبنه رفع ایدوب جبین نیازی زمین خشوع و خضوعه اوزره وضع ایتدی ** بیت

ای ظالم از دعای بد ایمن مشو که شب ‌ ‌ گریان دعا کنند که خون از دعا چکد

بو محلده بر صاحب دل ایشیدی کیفیت حاله وقوفدن صکره او ظالمه زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی ** بیت

بترس از تیر باران ضعیفان در کمین شب ‌ ‌ که هر چند ضعف نالانتر قوی تر زخم پیکانش ** بو طریقه کیتمه

اول بیچاره لر اولبلی که درگاه حضرت حقدن غیری پناه لری یوقدر و اول دردمندلر که هر شب تا صبح فروزان شمع سوزان کبی دل بریان و دیده گریاندن سیل اشک روان ایدرلر بو مقوله معامله ایتمه • خانهٔ سینهٔ فقرایی آتش بیداد له یقوب یاندرمه و نفس خون آشامکی شراب لعل فام خون دل ایتاملهٔ قاندرمه مصرع محور این قدح که فردا بخمار خواهی امد

ستمکر مغرور اول عزیزک بندندن زیاده بیحضور اولوب غایت کبر و نخوت و کمال حمیت جاهلیتدن یوزین درهم • و بو پند کخواسیله درهم ایدوب ایتدی

نظم بروای شیخ وزین جنس مده دردسرم ‌ ‌ که دو صد خرمن افسانه بنیکجو نخرم •

درویش اندن اعراض ایدوب تشویش و انقباض ایله اوته کیتدی • قضای الهی همان اول کیجه مخزن هیزمه آتش دوشدی • اندن سرایه سرایت ایدوب جزئی و کلی نه متاعی وار ایسه یاندی طوتشدی علی الصباح اول درویش ناصح اول مقامه کلوب ستمکر مزبوری کوردی که پسترندن خاکستر گرم اوتوروب متعلقاته ایدر عجبا بو ضرر بنم منزلمه ندن دوشدی • وایا بو شرر بنم سرایمه نره دن بتشدی • اول عزیز ایتدی دود دل درویشلردن • و سوز سینهٔ دل ریشلردن ** بیت

حذر کن ز سوز درونهای ریش • ‌ ‌ که ریش درون عاقبت سر کند • ظالم

ظالم باشین اشغه ایتدی و ایتدوکی فعله نادم اولوب لوم طریقیله کندویه ایتدی مقام انصافدن تجاوز ایتمیه لم اول تخم بلاکه بز اکمشوز بو ندن غیری نه بر • و اول شجر جفاکه بز دکمشوز بوندن غیری نه ثمر ویره کرک • بیت

همه تخم نار اسپنی کاشتیم • ‌ ‌ به چین لاجرم تا چه بر داشتیم •

بو مثلی کتوردم تا بله سین که سنک فرزندلرک نازل اولان قضا پسندن سایرلرک بچه لرنه و اصل اولنک مکافاتی در • المرء مؤاخذ بما یفعل و بو مصیبته مبتلا اولمشلردر • آما اینه عنان صبری الدن قومشلردر • چون غیرلرک سنک جورکه صبر ایلدیلر پس دخی نغسوکه جبر ایدوب • انلرک قهرینه صبر ایتمک کرک بیلسن • شتربه ایتدی نامولدرکه بو مدعامی عبارت روشن ایله بیان • و بو دعوای بینه و برهانله عیان ایده سین • شغال ایتدی کستاخلق اولمسون ملک نه پسنده وار اوله و عمرندن نه کیجدی نه سیندده وار اوله • شتر ایتدی قرق ییلدرکه وادی عدمدن صحرای وجوده خرام ایلدم • و صومعهٔ جهان فانیده اربعینی تمام ایلدم • شغال ایتدی بو مدت مدیده ملکک مادهٔ حیات و مدد قوتی نه واقع اولمشدر ایتدی تخم حیوان • و دم وحوش بیابان ایله پرورش بولمشدر • شغال ایتدی پس بو قدر حیوانک که بو قدر اوقات انلرک دم و لحمیله قوت و قوت بولدک پدر و مادرلری کریه و زاری و جزع و سوکواری ایا قیلمدیلرمی و انلرک متعلقاتی حرقت فرقت و آتش حسرتدن کیجه لر صباحلره دک شمع سوزان کبی بینوب یاقیلمدیلرمی • اکر دم ظلم و ستمدن احتراز • و سنکدم و سنک حرامدن اجتناب المیدک • حالا بو واقعه یه مبتلا اولمزدک • واکر اول زمان تبعهٔ جور و بیدادی یاد ایدوب ناحق یره قان دوکمک ارتکاب ایتمیدک الآن بیداد صیاد جلاددن نام و نشان کورمزدک ** مثنوی

تو ناکرده بر خلق بخشایشی ‌ ‌ کجا یابی از خویش آسایشی

جو دلها ز بیمت بنالد همی ‌ ‌ که بر جان ریشت نهد مرهمی

اکر بو سیرت اوزره همانده مدام اولوب خونخوارلق صنعتنی کندوکه لازم قیلارسین بو دکلی هزار هزار بونک کبی بلالره کرفتار اوله سین • مادام که خلق جهان سنک پنجهٔ جورکدن ترسان • و چنکال قهرکدن هراسان اوله • نوایب زمان بر آن امان ویرمیوب • کمان کشاکش

دوراندن ایندکک ظلم و عدوانک جزاسین بوله‌سین ای ملک عاقل اخلاقکی زیور رفق و
مرحمتله آراسته ایله تعذیب حیوان بلا فایده‌دن احتراز ایدوب عین الیقین بیل که دل آزار
روزکارده راحت یوزین کورمز و ستمکار هرکز مقصودینه ایرمز و بوستان آرزوده
مرادی میوه‌سین دیرمز **مصراع** کس نزد دست ازین کمان تیر مراد بر هدف
چون شیر کوش هوش ایله بو کلماتی استماع قیلدی حقیقت حال اکا منکشف اولوب بیلدی که
هرکارک که بناسی ایذا و آزار اوله عاقبتی ناکا لایق‌در و هر عملک که اساسی افساد و اضرار
اوزره مبتنی اوله خاتمه‌سی بی فرجاملق‌در بو زبان حال ماضیه تذکر و مآل استقبالی تفکر ایدی
واندوکی افعاله ندامت ایدوب زبان ملامتله کندویه ایتدی بهار عمر که اوقات شباب
ایدی خزان شیبه مبدل اولدی و قدم بقدم راه عدمه کیتمک و سفر دور و درازه عزم
ایتمک لازم کلدی **مثنوی**

جمالم باغنک ایردی خزانی ‌ ‌ دکشدم زعفرانه ارغوانی
عجب نقش ایلدی چرخ کهن بر ‌ ‌ که اولدی رنک رویم سرخ ایکن شیر
اولوبن تیر قدم داس وش خم ‌ ‌ صنوبر قامتم کمانی اولدی درهم

بن بعد معقول بودر که تحصیل زاد معاده مشغول اولم و آزار خلقدن فراغت و قوت
کفایتله قناعت ایلیم آز و جوق غمین ییم وار توق المین حکیم **شعر**

بهست و نیست مرنجان ضمیر و خوش دل باش
که نیستیست سرانجام هر کمال که هست

ازین رباط دو در چون ضرورتست رحیل ‌ ‌ رواق و طاق معیشت چه سربلند و چه پست

پس شیر شرب دم و اکل لحمدن فراغت ایدی و اول بیشه‌ده بولنان خشک و تر میوه‌ده
قناعت ایدوب کندو کندویه ایتدی م هر که قانع شد بخشک و تر شه بحر و برست
شغال چون کوردی که شیرک غذاسی میوه‌دن تجاوز ایتمز اکر حال بو منوال اوزره کیدرسه
شغالک بر یللق قوتنی بر آیه یوله مز ایتمز زیاده بیحضور اولدی بر دفعه دخی شیر خدمتنه
کلوب حالین خاطرین صوردی شیر ایتدی میامن همت و برکات نصیحتکله خلایقدن

خلایقدن علایقی قطع ایدوب شکم پرستلکدن خلاص اولدم و کوردم که نعمت دنیا
محنتنه دکمز مجاعت و ریاضت ایله استیناس قیلدم **بیت**

زین بحر اکنون چو کسی آب خوش نخورد ‌ ‌ دلا ز آب خور جهان سیر کرده‌ام

شغال ایتدی بو فکر صوابدن دور و همت استقامتدن بغایت مهجوردر
که خلایقک بو وضع و حرکتندن دهان شکایتلری کشاده تنفر و تظلملری حال سابقدن
بلکه دخی زیاده‌در شیر ایتدی خلق بندن نه سببدن متنفر اولورلر که اول زماندن
الی یومنا الآن بر حیوانک کاسه سرندن بر قطره قان ایچمدم و پنجه و دندانمی بر شخصک جانبنه [illegible]
دهان خونخوارمی بر نفسک آزارینه آچمدم **نظم**

ورم بخنجر بیداد پاره پاره کنند ‌ ‌ بهیچ کس نرسانم بهیچ نوع خراش

شغال ایتدی بلی اما مقتضای زمان بومیدر که ازل آزالده سکا تعیین اولنان رزق مسوقی
روا ایده‌سین و سایر جانورلرک رزقنده حقک نوعکن شیر ایدر که کبی حلال غذا ایدنم
بیلمزمیسین که بو بیشه‌نک میوه‌سی سنه‌ده روزه توکنه‌ده وفا ایتمز و اول ایچون
لرک که قوت لایموتلری بو میوه‌لره منحصردر عن قریب هلاک اولوب انوک وبالی ابد الآباد
کردنکدن کیتمز خوف ایدرم که بو جهانده انوک مکافاتن کوروب سنک حالک همان اول
خوک مثال حالی اوله که بوزینه‌نک میوه‌سینه غصب ایدی و ذخیره‌سنی تاراج و نهب
ایتدی شیر ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول **حکایت** شغال ایتدی
امثالده کلمشدر که بر بوزینه مدد توفیق میسر قلوب ابنای جنسی میانندن کناره قیلدی
و بر بیشه کوشه‌سنده توشه قناعت اختیار ایدوب قالدی **بیت**

عارفه کوشه‌می وار کنج قناعتدن یک ‌ ‌ عاقله توشه‌می وار کنج فراغتدن یک

اول بیشه‌ده نیجه انجیر اغاجی واریدی که بوزینه انوک انجیرلریله روزکار کچوررودی چون
مرور زمانله اول نعمتنده علامت نقصان مشاهده ایتدی عاقبت فکرین ایدوب
کندو کندویه ایتدی بیلدر که حیوان جنسی مطلقا غذاسز اولمز و ماکولات نوعندن بو بیشه‌ده
انجیردن غیری نسنه‌ده بولنمز بو انجیرلردن ادخار ایتمیوب طری و تازه ایکن جمله‌سین اکل ایدرم

ودیانت م

وقت شتاده بی برگ و نوا قلمق مقرردر. پس اولی بودر که سرکون بر انجیر اغاجنی سلکوب
اندن قدر کفایتله روزکار کچوروب باقی سینی قوروده‌م. تا هم تابستانده فراغتله
صفا سوره‌م هم زمستانده حضور ایده‌م. بیت

زبهر توشه باید کشیدن رنج تابستان	اگر خواهد کسی کاسایشی باشد زمستانش

بو اسلوب اوزره بر قاچ اغاجی سلکوب میوه سندن بر زبیدی باقی سینی ذخیره قیلدی
برکون بر انجیر اغاجنه چیقوب قاعدهٔ سابقه اوزره انجیر دوشوررکن ناگاه بر خنزیر بر
صیادک زخم تیرندن وهم ایدوب قچوب اول بیشه یه تحصن ایتدی. هر درخته که ایردی
میوه دن خالی کوردی تا اول درخته یتدی که پوزینه انوک اوستنده انجیر دردی
چون پوزینه‌نک تیر نظری خنزیره راست کلدی غایت اضطرابندن کمان کبی بکچ
تاب ایتدی و آهسته آهسته کندو به ایتدی. بیت

از کجا پیدا شد ایا این بلای ناگهان	زین بلای ناگهان یا رب خدایا وارهان

خوک چون پوزینه‌یی بالای درختده کوردی مرحبا ایدوب شرط تحیتی یرینه کتوردی
مسافرم غریبم غریب نوازلیق ایدوب مهمانلیغه قبول ایدرمیسین دیدی. پوزینه دخی
رد سلامدن صکره روی نفاقدن متملقانه کلامه آغاز ایدوب ایتدی. بیت

باغ امیدمه بر سرو خرامان کلدی	عیبدن کلبهٔ احزانمه مهمان کلدی

خیر مقدم ای ضیف مبارک قدم. چون تشرف نزول ارزانی بیوردک واجبدر که
الدن کلدکجه خدمت ایده‌م. خنزیر ایتدی ای برادر خیر الطعام ما حضر رسم ضیافتده
تکلف لازم دکلدر علی الخصوص که شداید راه‌دن پر کلالم و غلبهٔ جوعدن بی مجال
لطف ایله بنی خاکدن کتور توقف ایتمه و ماحضرک وار ایسه کتور تکلف چکمه. پوزینه دخی
زبان اعتذار ایله برز نیاز ایتدی و همان دم درخت انجیری تحریکه آغاز ایتدی خنزیر
اشتهای کامل ایله دوشن انجیرلری ییوب اول درخت میوه سنی تمام ایتدی بعده پوزینه‌یه
متوجه اولوب ایتدی ای میزبان کرامی هنوز تنور اشتها التهابده‌در و نفس حریص غذا
طلبی ایچون دخی اضطرابده لطف ایله اکرام ضیفده سنت رعایت ایدوب بر درخت
اخری

اخری دخی تحریک ایدوب بنی رهین منت ایله. پوزینه طوعا و کرها دیوب بر درختی
دخی سلکدی خوک از مدتده انوک ثمره سندن دخی اثر قومیوب درخت آخره اشارت ایتدی پوزینه
زیاده بیحضور اولدی ایتدی ای مهمان عزیز دایرهٔ انصافدن تجاوز ایتمه و شرط مروتده ابلنده
استعمال ایتمه بو سکا نثار ایتدکم بنم بر ییللق قوتمدر من بعد ایثار ایتمکه قوتم یوقدر. مصراع
زین بیش کرم نمیتوان کرد. خوک خشم آلود اولوب ایتدی بو بیشه بر مدتدن برو بنم تصرفمده
ایدی من بعد بزه متعلق اولسون. پوزینه جواب ویردی که آخرک ملکنی غصب ایتمک شوم در وعاقبت
قهر و تغلب معلوم و مذموم ظلم و تعدیدن فراغت و قوت و قناعتکه کفایت ایله که ضعفانی رنجیده
ایلمک بو نتیجه ویرر. فقرای آزرده قیلن ایلک ثمرین کورمز. بیت

کر بیند آتش کری دل خون بینی	درد دندانت بکیرد چون بینی

خوک چون پوزینه‌دن بو کلامی اشتدی انوک بو جرأتندن تمام منفعل و آتش غضبی زیاده مشتعل
اولوب ایتدی ای کستاخ بی ادب و ای گمراه بو لهب نسب اوتانمدین بنده سوزمی سویلرسین
و کندکدن اولوره نصیحت می ایلرسین. شمدی تماشا ایله که سنی بو درختدن نیجه اندرورم. و
حکمدن کلوب بیشهٔ عدمه نیجه کوندرورم دیدی و فی الحال اقدام انتقامله اول درخته چیقمغه اقدام
ایلدی. هنوز شاخ اول اوزره قرار ایتمشدی که شاخ صینوب خوک سرنکون دوشوب جان
خبیثین زبانهٔ زبانیهٔ دوزخه اصمرلدی بو مثلی اول اجلدن کتوردم که سن دخی همان اول خوک
طریقنه کیدرسین که بو جانورلر ایچون تعیین اولنان رزقی کندوکه سوق ایدرسین. چون بو جماعت
رنج مجاعتدن هلاک اولهلر اولاد و انسابک قلوبنده سکا بغض و عداوت قایم اولوب
دایم سنی غیبت و مذمته مواظب و مداوم اولورلر. و هر نفس نفس سنی مساوی ایله خالی
اولمیوب اهل عالم ذکر مظالمکی کندولره لازم قیلورلر. نته کم سابقا اثر ظلمک جابجا دده
ساری ایدی. حالا ضرر زهرک زبانلرده جاری ایکی حالده دخی جانورلرک پنجهٔ قهر و
چنکال جورکدن خلاص اولمق محالدر. کرکسه معرض ستم و فساده اول کرکسه لباس صلاح و
سدادده. بو نیجه زهد و قناعتدر که متصلا تن پرورلکله مایل اولهسین و ارتکاب مشتهیات جسمانیه

اکتساب روحانی‌یه حایل قیلهسین. نظم	اسیر لذت تن مانده و کرنه ترا

چه عیشهاست که در ملک دل مهیاست / چون شیر شغالدن بو فصل پر اصلی اشتدی

اکل میوه دن دخی فراغت ایتدی و گیاه ایله قناعت ایدوب ایتدوکی گناهلره توبه و انابت

سینه پرتاب و دیده پر خوناب • دیدی تبنا الیک یا تواب •

وجمیع حالاتده بو ابیات حقایق سماتک مضمونن صفحهٔ حسب حالنه اثبات ایردی و زبان ندامت و ملامتله کندو کندویه خطاب ایدوب دیر ایدی

شعر

ای دل ازین جهان دلازار درگذر / وز تنگنای گنبد دوّار درگذر
کار جهان نه لایق اهل بصیرتست / مردانه وار از سر این کار درگذر
چون میتوان بگلشن روحانیان رسید / سعیی نما و زین ره پرخار درگذر
در بحر غم ز حرص چو غواص شوخ چشم / غوطه مخور ز گوهر شهوار درگذر

بو در اول ظالم خونخوار و ستمکار قهارک داستانی که جهانبانی ظلم و ستمله گریبان و آتش بیداد ایله بریان ایدوب تبعات جور و جفا و وخامت عاقبت ظلم و ایذادن بی پروا اوله و آخر الامر خلقه ایتدوکی ظلم و جفانک نظیرینه مبتلا اوله حق و باطل و صواب و خطا بیلدوکی اول وقت بیله و طریق رشاددن مضیق قضاییٔ اول زمان تمیز قیله شرکیم تا جگر گوشه لرین آتش بیداد صبا ایله بریان گوردی قلبنی خونخوارلقدن و ستمکارلقدن بری قیلدی چون بو تجربه اکا واصل اولدی عالم بی ثباتدن اعراض ایدوب برگره دخی انوک آرایشنی اصلنه التفات قیلمدی

بیت

نوشته اند بر ایوان جنّت المأوی / که هر که عشوهٔ دنیا خرید وای بوی

عقلایه لازمدر که بو جواهر نصایحی آویزهٔ گوش هوش ایدهلر و بو تجاربی ذخیرهٔ روزگار ایدینوب بو مواعظی سامعهٔ قبول ایله ایشیدهلر و بنای امورلرین اساس ظلم و قاعدهٔ جور اوزره اورمیهلر و هر نسنه‌یی که کندو نفسلری و فرزندلری و سایر متعلقاتلری حقنده روا گورمیهلر غیرلر بابنده دخی جایز بیورمیهلر تا چهرهٔ حال و مآللرین زیور نام نیک جمیل ایله محلّی قیلهلر و دنیاده و عقباده تبعات مظالمدن سالم و مکافات ستمدن مسلّم اولهلر

قطعه

دنیا نیرزد آنکه پریشان کنی دلی • / زنهار بد مکن که نکردست عاقلی •

دنیا

دنیا مثال بحر عمیقست پر نهنگ / آسوده عارفان که گرفتند ساحلی

رای عالیشان چون بو داستان دلپذیری خاطرنشان ایتدی برهمنه خطاب ایدوب ایتدی که ای پیر روشن روان برهان باهر ایله بیان و دلیل ظاهر ایله عیان اولندی که اول بدکارلرک داستانی که خلایقه مضر و آزار و ایذا اوزره مصرّ اوله و چون طریق مکافاته جزا بین بوله جناب توبه و انابته پناه قیله حالیا ملتمس اولدر که بر عبارتله که لطافتده مماثل آب حیات و حلاوتده همشیرهٔ شربت نبات اوله

مثنوی

سخنهایی بیاکی از گهر به / به شیرینی ز حلوای شکر به
کسی را کان سخن در گوش رفتی / گر افلاطون بدی از هوش رفتی

بیان بیوره اول شخصک مثلین که بر عمله طالب اوله که انوک حالنه موافق و شأننه مناسب اولمیه و هر چند که انوک تحصیلنه جد و جهد ایله سعی ایدکدن فایده ویرمیه

مثنوی

حکیم ایتدی کلام شاهی چون گوش / ایچندن بحر حکمت ایلدی جوش
حقایق در ینک درجینی اچدی / دقایق سوزلرین درگیبی صاچدی
دیدی ای شهریار هند و خاور / سنک فرمانک اولسون بحر و بر

اکابر مآثر خصال بیورمشلردر لکل عمل رجال افراد خلایقدن هر احد قامتنه مناسب جامه بچیلدن بالای استعدادینه لایق لباس عمل خاص ایله اختصاص بولمشدر و خزانهٔ مواهب الهیدن هر شخصک قامت استقامتنه موافق خلعت مهم مخصوص ارزانی بیورلمشدر هر فرد بر عمله سزاوار و هر مردک بر امره قابلیتی واردر

مثنوی

مگس را بهر طاووسی ندادند / ملخ را پر عنقاستی ندادند
ز هر که آرزوی بیضه نشاید / بنسیم گل رخار خشک ناید

ساقی الطاف ایزدی هر چند که هر احدی جرعهٔ عنایت و بادهٔ رعایتدن بهره‌مند ایتمشدر اما هر کشی‌یه کل حزب بما لدیهم فرحون خمخانه‌سندن مزاجنه سازکار شراب خوشگوار ارزانی

بیورمشدر ** بیت ** کس نیست که نیست بهرمند از تو ولی
اندر خور خود کشد بجرعه یا جامی ** پس هر فرده لازم درکه
اول صنعته که صانع لم یزل ازل آزالده اکا نامزد ایتمشدر اشتغال کوستره وجد وجهد
ایلیه که اول عملی علی سبیل التدریج مرتبه کماله ایتشدره ** بیت **

پالانکری بعایت خود	بهتر زکلاه دوزی بد

هرکمسه که طریق ارث و یا سبب کسبله تحصیل اتدوکی صنعتی ترک ایدوب کندویه ملایم طبعنه
مناسب اولمین مناصبه طالب اوله لاشک دام تردد و تحیره کرفتار اولوب لاجرم اول طریقه
که اکا سالک اولمشدر منزله واصل اولمیه و طریق اوله دخی مراجعت میسر اولمیوب انوکله
بونک میاننده سراسیمه و سرکردان قله هیچ بری حاصل اولمیه پس واجبدر که هر کشی نصیب ازلی
ایله قناعت ایدوب عنان آرزوسی دست هوسه ویرمیه و زیاده طلب ایدوب نغعین
کوردوکی کاری و فایده سین مشاهده ایتدوکی عملی آسانلغله الدن چیقرمیه تا بو حدیث صحیحک که
من رزق من شیء فلیلزمه موجبنجه چکیدن تجاوز قلمیه و بیابان تردد و تحیرده حیران و سرکردان
قالمیه حضرت مولوی قدس سره مثنوی سنده که معدن جواهر معنوی در بو نکته یه بو عبارتله
اشارت ایتمشدر شول مقامده که بیورمشدر ** مثنوی **

انجبر فروش را چه بهتر	کانجیر فروشد ای برادر

امثالدن زاهد عبری زبان و مهمان هوس منشه حکایتی که داستان عجب در بو مقامه نیایه
مناسب در رای استفسار اتدی که نه کیفیتله اولمشدر اول ** حکایت **
برهمن ایتدی روایت ایدرلر که دیار قنوجده بر زاهد وار ایدی که دیندار و متورع پرهیزکار ایدی
وظایف عباداته روز و شب مداوم و مراسم طاعاته علی وجه الاخلاص مواظب و ملازم
لباس حالنی دنس علایقدن آب ریاضتله یویوب پاک ایتمشدی و آیینه دلنی زنکار غموم عالمدن
صیقل عبادتله اریدوب تابناک ایتمشدی حاشیه سجاده سی مهبط سانحات غیبیه ایدی و
آستانه صومعه سی مورد واردات لاریبیه سی ایدی ** مثنوی **

حرف عادتدن ایدوب خرقه	ترک دنیایی ایلمشدی تاج ** ترک

ترک تاجین بیورمش افلاکه	ولی عرش ایدی سجده سی معراج
تاجدارانه احتیاجی یوق	صاحب تخت و تاج اکا محتاج

تمام همتین احیای مراسم شرعه مصروف طوتمشدی و کمال عزیمتین امضای لوازم خیره مقصور
ایتمشدی مرغ محبت دنیا عش داعنده آشیانه قیلمشدی خورشید ضمیر منیری جهان
تیره رویه پرتو التفات صالمشدی ** بیت **

خوشا کسان که گذشتند پاک چون خورشید	کرسایه بسوی این جهان نیفکندند

اول زاهد صلاح شعار و ورع دثار بوجمله ایله که وعد خزاین السموات والارض خزانه
سندن اکا حواله اولوردی مهمانلره نثار ایدردی و طعام چاشت و شامین فقرایه انعام و
مستحقینه ایثار ایدردی ** نظم **

رسان کواکب ایثار بر سپهر اثیر •	که برج بذل که ایثار زر ابسی اثریت

برزمان اتفاق بر مهمان مسافر انوک زاویه سینه مهمان اولدی زاهد نته که اکرام اضیاف
شیمه کریمه اشراف در بشاشت و بشاشتی کوستروب اعزازله قرشو کلدی و خیر مقدم
دیوب قدومندن سرور و صفا اظهار قیلدی بعد از تقدیم لوازم اکرام اطعام جواهر
کلامه رشته مصاحبتده اتساق و انتظام ویروب استفسار اتدی که نه جانبدن کلورسین
و مقصدک نه دیاردر و قنقی طرفه کیدرسین مهمان ایتدی بنم سرکذشتم دور و دراز و
حکایتم سراسر دقایق حقیقت و رقایق مجازدر اکر اجازت بیورلورسه اوزو آز و ارسبیل
ایجاز بر شمه تقریر ایتمک جایزدر که تفصیلنی تعبیر و استماعنده السنه اسماع قاصر و عاجزدر
زاهد ایتدی هر کمسه نک که آیینه قلبنده زنک حیرتدن زنک اولمیه هر قصه دن بر حصه الور مقرر
و مبیندر و انک که پای عقلی علت غفلتله لنک اولمیه قنطره مجازدن منهج حقیقته عبور قلمق مقصور

بیت زهر بازیچه رمزی میتوان یافت خواند •	زهر افسانه فیضی میتوان یافت •

پس مهمان سرکذشتنی حکایت ایله توقف ایتمیه و بو سفردن شکر و شکایتکی بالتمام اعلام ایله
تکلف چکمه مهمان ایتدی ای زاهد زمانه و عابد یکانه اکر چه بنم الان مسکنم ترکستاندر اما اصلده
وطنم فرنکستاندر اول دیارده بن خبازایدم و خجسته نام مرد استاد ایدم هر زمان تنور

سرنواله م

اوزره محصل اوله **بیت** داند رفیقان که ره دور و دراز است
از کوچه مقصود بباز ارتمنا فضولقلق ایتمه کندو طریقکدن داشره
کیتمه سرکیمسه که کندو حرفتندن فراغت قیله وکندو یه ملایم اولمین صنعته مشغول اوله اکا
اول بلا ایشه که اول کلنکه ایشدی بن استفسار ایتدم که نیجه اولمشدر اول ؛

حکایت پیر ایتدی روایت ایدرلر که بر اعرابی دجله کنارنده کارزلیغه
مشغول ایدی برکون کوردی که برکلنک جویبار کنارنده کروب بولدوغی حشراتی شکار ایدردی
وصباحدن اخشامه دک انکله قناعت ایدوب شکام شاهده ٔ واسیعه کیدردی برکون اتفاق
برباشه ٔ تیزپرواز اول نواحیده برفربه کبوتر شکار ایتدی وکوشت نرمندن اشتهای کرم ایله
برز ییوب باقی سین انده قودی کیتدی کلنک باشه نک بو ایشه سین کورنجک کندو کندو یله اندیشه
ایتدی بو جانور بو جثه ٔ حقیر ایله تیهو وکبوتر شکار ایدر بن بو یال وبال ومنقار برله بو محقر ایله
قناعت ایدرم لاجرم بو صورت دنائت همتمدن ناشی بن نیچون بو معیشله خرسند اولورم
همت بلندن بهره‌مند اولمیم صلاح بودر که من بعد محقراته تنزل ایتمیوب باز بلند پرواز
کوزاجدرمیم وشاهین کردن فرازی اوج هواده اوچورمیم ونسر طایر آسمان نیزه منقارن
خلاص اولمیه وسیمرغ کوه قاف پنجه ٔ چنکالمدن نجات بولمیه ؛ **مثنوی**

رودکه چون تشنه به بحر کبود	سر به نم ابر بهاره فرود
زنده دلانی که به بالا پرند	از اثر همت والا پرند

پس شکار حشراتی ترکین اوردی وصید تیهو وکبوتره مترصد اولدی طوردی کارزر
چون کلنکک حیرتی واوکی حرکتندن فراغتی کوردی متعجب ومتحیر اولوب دیده ٔ عبرت ایله
ناظر وعاقبت حاله منتظر اولوب طوردی قضایی کورکه اول فضاده برکبوتر ظاهر اولدی
کلنک کبوتری صیده قصد ایدوب پروازه کلدی کبوتر آبه متوجه اولوب ساحل جانبنه
اوجدی کلنک همراه عقبنجه کیدرکن ناکاه کنار جویبارده دوشدی اتفاق ساحل جویبار بلچق ایدی
بیچاره نک ایاغی بلچغه باتدی ونه‌قدر که طبطاب ایدوب اضطراب ایتدی دخی ابجرو کندی
کارزر فی‌الحال کلدی انی طوتدی وسرورموفور ایله خانه سینه کیدرکن بر آشناسی انی کوروب

کوروب صوردی که ایش هذا نه‌دیر اعرابی جواب ویردی که کرکی تخلف
بالصید وقع فی القید یعنی بوکلنک درکه باشه پیشه سینه هوس قیلدی کندو دخی صید ایچون
قیده کرفتار اولدی بو مثلی اول احلدن کتوردم تا بیله سین که هرکیشی کندو صنعتنه مشغول
اولوب طریق قدیمندن داشره کیتمک کرک وشاهراه حرفتدن انحراف ایتمیوب کندو یه لایق
اولمین صنعته میل ایتمک کرک چون پیر حریصدن بو مثلی استماع ایتدم غم و غلغله ٔ حرصم دخی
زیاده اولوب اول نصیحتی که محض اخلاصدن منبعث ایدی کوش هوش ایله اصغادن
امتناع ایتدم واول هوس اوزره ثابت قدم اولوب همانده خبازلیغی ترک ایدوب
دستغنت اسپابن کوردم وبضاعت مزجاته که قادر ایدم آلات زراعت وادوات
حراثته ویردم وبرمقدار تخم اکوب دیده ٔ انتظاری راه حصول محصوله طوتوب طوردم
بو حالدن غم وعیالمک روزی شب تار اولدی وکلاه زندکانی باشمزه طار اولدی
خبازلقدن باری خرج روزمره واصل اولوردی حالا بر ال مقداری تحصیل حاصل ایچون
منتظر اولمق لازم کلدی کندو کندومه ایتدم خطایی اول وقت اتدم که نصایح مشایخی
ایشتمدم وارباب تجاربک کلامنی بنای امور مه پیش نهاد ایدنیوب انوک موجبله ایش ایتمدم
وشمدی خرج یومیدن عاجز اولدم هیچ ممردن برنسنه حاصل اولمز حالا صلاح بودرکه بر
کمسه دن سرمایه ایچون برقاچ اقچه استقراض ایدم وینه خبازلیغه مباشرت ایدوب

اسکی طریقه کیدم **بیت**		آنکس که بکار خویش سرگشته شود
به زیان نبود که پا سر رشته شود		پس شهرک خواجه لردن برمبلغ استقراض

ایدوب ینه نانوا دکانن اجدم واول شغلی برخدمتکاره سپارش ایدوب بخیر و تزد
تخمنی زمینه قلمه ساجدم کاه زراعت مصلحتی ایچون صحرایه کیدردم وکاه کسب کار ایچون
بازاره کلوردم چون حال بو منوال اوزره کچدی خدمتکار خیانت ایدوب مایه وسوددن
موجودی الوب قچدی ومحصول زراعته دخی انواع آتش تیشوب خرجمک انجق عشر عشیری حاصل
اولدی پس اول همسایه یه رجوع ایدوب حالمی علی التفصیل بیلدروب اکی عمله دخی اشتغالمی
وایکی پسندن دخی زیان کوردوکمی اعلام اتدم بوعابه چون سرکذشتمی استماع اتدی خنده ایدوب

برزمان م

ایتدی عجب مشابه درسنک حالک اول شخص دموبیک حالنه که ریشنی ایکی عورت الندن برد

استفسار ایتدم که نیجه اولمشدر اول **حکایت** درویش ایتدی روایت

ایدرلرکه برحریفک ایکی عورتی واریدی بری زیاده قری ایدی وبری برک کل کبی طری ایدی

بوشخصک عمری کهولت مرتبه سینه وارمشدی وسنی مقتضاسی اوزره محاسنک اکثری

اغرمشدی عورتلرنک ایکی سین دخی رعایت ایدردی وباب قسمتده رسم عدالتی مرعی دوتوب

برکیجه برینه وبرکیجه برسینه کیدردی هرکیجه بریسی ایله اولوردی عادتی بوایدی که صباح

قالقیجق الین یوزین یوردی وباشین زنک بازلوسی اوزره قویوب برزمان اویوردی

برکون زانوی زن پیرالده خوابه وارمشکن پیرزن انوک روی دموینه نظر ایدوب کوردی که

بنفشه زار عذارنده یاسمن لر اچلمش وصفحهٔ عارض مشکبارنه غبار کافور صاچلمش •

بیت جبش ملکینی المش لشکر روم	اوجوبن زاغ قونمش بیرنه بوم

کندوکندویه ایتدی ظرافت بودرکه ریش حریفدن موی سیاه لری برازتخفیف ایدم

تا لحیه سی تمام حلیهٔ شبابدن عاطل اوله اول زنک اعتقادی که انی جوان خیال ایتمشدر باطل

اوله انی ریش سپیدله کورمک ضروری اندن نفرت قیله شوهردخی جون انوک آینهٔ حالنده

زنک تغیر مشاهده ایده آتش محبتی انطفا بوله وقلبندن اندن تفریق ایدوب بالکلیه تعلقی اوله

بوسودا ایله ممکن اولدوغی قدر ریش شوهردن موی سیاهی کیدردی • **مصرع**

برکنده به آن ریش که دردست زنانست • یارنده سی شخص مزبور خانه زن

نازنینه واروب وعادت معهودی اوزره باشین نکارک کنارنده قویوب اویورکن زن

جوان دخی ناکاه محاسن شوهره نظر ایدر موی سپید اراسنده مقراض بره زندن باش

قورتمش برقاج دانه موی سپیدلری منقاش ایله بربر قوپرر وکلزار جمالی بوخار

دل آزاردن قورترتار یحان خطی تمام سبز اوله وچون آینهٔ جمالین زنکار عیب شیبدن

مجلا کوره من بعد پیرلک غبارنی دامن خاطرندن کیدره وکندویی جوان بلوب صحبت پیرزندن

نفرت قیلوب نکار رغبت کوستره اولدخی قادر اولدوغی قدر موی سپیدلری کدردی

چون بوحال اوزره برزمان کیجدی برکون شخص مزبور کوردی که برقاج حریف سویلشوب کیدرلر

کیدرلر بیلدی که سقالندن قیل وقال ایدرلر نه در اصلی دیوب الین یوزینه اوردی **بیت**

کوردی اصلا قلمش رونیده موینداز	خرمن ریشی تمام اولمش برنده جل آبر

هرجند که فریاد ایتدی سود ومند اولمدی سنک دخی حالک همان بومنوال اوزره در بعضی برایه

بازرکانلقده وبعضیسین دخی دمقانلیقده تلف ایتدک حالیا نه باغ معاشکده ثمر وسعت کورنور

ونه خرمن انتعاشکده تخم ثروت بولنور • **بیت**

روزی بجنین کذشت وروزی بجنان	اکنون که نمه کنی نه انست ونه این

جون بومثلی استماع قیلدم متنبه اولوب کوردم که اول پیر ناصحک جمله دیدوکی حقدر ودوزدق

ذمنم دربا بی نه مستغرق ملکم دخی دینمه وفا ایتمک احتمالی یوقدر الفرار مما لا یطاق من سنن

المرسلین دیوب همان اول کیجه ترک دیار تدبیرین ایتدم وبارنده سی همان شهردن چقوب

ترسان وهراسان وحیران بی سامان برطرفه کیتدم تا مسافهٔ دور ودراز قطع ایدوب

مدت مدیده دن صکره اشتدم که جمیع متعلقاتم آخرته کیتمشلر ومتروکاتمی صنوب صاوب

غرمایه تقسیم ودائنلره تسلیم ایتمشلر پس وطن مألوفه مراجعتدن مأیوس اولوب خیلی زماندرکه

بوطریق سیاحتده کزرم والم دلده صاحب دولتلرک دار الشفاسی کزمکدن دوا طلب ایدرم وحرا

راهه زیارت قدم اهل الله دن شفا ومرهم اورم ونفحات انفاس مبارکلرندن التماس همت

قیلورم تا بوزمانه دک که بحمد الله تعالی آینهٔ حالم بوباب فرخنده فالک صیقل مجاورتیله مجلی ومشرب

روزکارم بوجناب کرامت نصابک کفتار شکر باریله مهنی اولدی • **بیت**

المنة لله که اکر رنج کشیدم	دیدم ترا وزتو بمقصود رسیدم

بودرقصه پرغصه دن برحصه که عرصهٔ جهاندن منصهٔ عرضه تبتشیر ردم زاهد ایتدی سنک صورت

حالکه صدق مقالک شاهد در اما غرض که سکا بوشدایدن جوق فواید عاید اولور اکرچه بر

مدت راه مهاجرت وطریق مسافرته سالک اولدک اما نتیجه مأربه وربح تجاربه مالک اولدک

وکشت ممالک وسیر مسالک ایدوب احوال عالم واطوار وآداب بنی آدمه وقوف تمام حاصل

قلدک من بعد کلزار خاطرک خار دامن کیر خواطردن خلاص بولسه کرک وقلب غش وخاطر مشبک

خبث ودغدغهٔ تشویشدن خالص اولسه کرک **بیت**	بوته نار سفرده خالص اولسه بر کسی

شداید م

سیم قلبی صاف اولوب التون اولورانوک ایشی • القصه مهمان مصاحبت میزبانه
خوش حال اولدی میزبان دخی صحبت مهمانی غنیمت بلدی و شیوهٔ مصاحبتدن کمال
مباسطت کوستردی زاهد کرچه اصلنده بنی اسرائل نسلندن ایدی اکرچه لغت عبریدن غیری
لغاته وقوفی واریدی اما چون لغت عبری نک فضیلت موروثی واریدی انی کمال فصاحتله
سویلرایدی و هر زمان کندو خواصی ایله اول زبانله تکلم ایدردی مهمانک انوک حصافت
تقریری غایت خوش کلدی والتماس ایتدی که اکثر اوقات اول لغتله تکلم ایلیه زاهد دخی
چون انک وفور رغبتن کوردی دهان فصاحتن اجوب بحکم ان من البیان لسحرا اداى لغت
عبریده سحر سامری کوستردی مهمان زاهدک حلاوت زبان و ملاحت بیانه عن صمیم
القلب متعلق اولوب والحاصل اول لسانه جان و دل ایله متشوق و متعطش اولدی
و عزم جزم اتدی که لغت مزبوره ایله تکلمی زاهد مذکوردن تعلم ایده و وطنه لوفه تحصیل

هنر و معرفتله کیده • مثنوی	چو شیرین نکته لر درکار ایدردی
لب لعلینی شکربار ایدردی	چو مهمان کوردی کفتار شکربار
اکا طوطی کبی اولدی خریدار	چون مرور زمانله حجاب تکلف میانه

کیدوب یکانه لک منقضی اولوب مقدمات وداد و نتیجهٔ اتحادی مقتضی اولدی
مهمان زبان تعرض و نیاز له دعا و ثنایه آغاز ایدوب ایتدی • بیت

ای لفظ تو کلید نهانخانهٔ کمال	تقریر تو نتیجهٔ تأیید ذوالجلال

بو نجه طرز سوق کلام اولور و نیجه رعایت مقتضای حال و مقام اولور که هیچ بر سخن سنج
کوش هوشی بو نوع الفاظ جواهر انتظام اشتمشدر بو فصاحت زبانی سحبان کورسه

باقل کبی لال اولیدی • بیت	کوریدی ابن وایل اولیدی اکا قایل
دی یدی کر اشتسه نغمه در قایل	حالا اول جناب کریمدن توقع و تضرع

ایدرم که بکا بو زبانی تعلیم و بو لغاتک معانی سنی تفهیم ایده سین که بکا منت عظیم و نعمت
جسیم در لطف عمیم دن دریغ بیورلمیه چون بی سابقه معرفت رسم رافت و ملاطفتی دریغ
اتمدک و بی تردد و توقف وظایف ضیافتده انواع تکلفی رعایت اتدک حالا که رابطهٔ

رابطهٔ محبت واسطهٔ مصاحبتله مبرم و محکم در امیدوارم که شفقت بیوروب ملتمسمی اجابتله
مقرون قیله سین و کرم ایدوب بلمیدرقمن صفحهٔ خاطرمه چکه سین تا بو سبب ایله تخم امتنانی مزرعهٔ خاطرمه
اکه سین امیددر که فقیر دخی وظیفهٔ ذکر مروتده تقصیر اتمیم و شرایط شکر نعمتی کما ینبغی مرعی طوتم

نظم چون شکر تو کفتن نتوانم بتحقیق	من بندهٔ پروردهٔ احسان تو باشم •

زاهد ایتدی ای مهمان کرامی بو نه منت محلی و نه معذرت مقامی در بن ایسترمیدم که سنی
حضیض جهالتدن ذروهٔ دانش و معرفته ییتشدرم و اسفل سافلین نقصاندن اعلای
علیین کمال و عرفانه ترقی ایتدرم اما مخفی اولمیه که لغت عبریله زبان فرنکی میانه‌سنده بعد
مسافات و تمام منافات واردر • مصرع شتان بینهما شتان شتانا
مبادا که انوکله الفتده خاطر عاطرکه کلفت ییتشه و کمال کد و جد و جهد سببی ایله طبعک درطهٔ
حیرته دوشوب انوک حفظ و ضبطندن عاجز قله و سنک بو نجه زمان زحمتلرک نافع اولمدقدن
غیری نیم بو دکلو اوقاتک ضایع اوله مهمان ایتدی هر کیمسه که بر هنرک تکمیلنه طالب و بر صنعتک
تحصیلنه راغب اوله ارتکاب شدایده صبر و تحمل ایتمک کرک و قاصد کعبهٔ مقصودده تعب بادیه
محنت مانع اولمیوب مقصد مقصوده صدق نیت و قدم رغبتله کیتمک کرک • بیت

سورم بن دین کعبه صفاسین •	چکر خار مغیلانک جفاسین نظم
دربیابان چون زشوق کعبه خواهی زد قدم	سرزنشها کر کند خار مغیلان غم مخور

بن بو امره شویله عازم و بو عزم اوزره بر وجهله جازمم که چشممده هر سر مو بر تیغ بی دریغ
اولسه و بو عزیمتدن یوز دوندرمزم و چشممده هر مژکان بر تیر تیز پیکان اولورسه عنان
نظرمی بر طرفه دخی معطوف قیلمزم هیهات هیهات • مصرع
هر که میل کنج دارد رنج میباید کشید مقرر در که طلب معرفتده هر محنت عاقبت
راحته مبدل اولور و بو طریقده هر جراحتک آخری راحته نهایت بولورنته که اول صباوت طلب
علمده اندک زحمتله و طایفهٔ علمایه جزوی خدمتله نعمت کلی یه دسترس بولدی و تنکنای
احتیاج و قلتدن خلاص اولوب فضای استغنا و ثروته واصل اولدی زاهد استغفار
ایتدی که نیجه روایت اولنمشدر اول حکایت مهمان ایتدی اخبارده کلمشدر که

بر درویش وار ایدی صیاد و صنعت اصطیاد مرغ و ماهیده ماهر و استاد صید ماهی ایتدوکی دم دام کبی دوکلی جسمی چشم اولوردی و قصد مرغ ایتدوکی ایام اندامنده هر حلقه دام کبی پر پیچ و تاب اولوردی بیت

اولیدی چرخ اطلس دامکاهی … اوچر قوش اولسه قورتلمزدی ماهی

اتفاق برکون دامن مرغزارده قوردی و کندو کمینکاهنه کیروب اوتوردی و هزار زحمت و انتظار ایله حوالی سینه اوج قوش کتوردی بیچاره لرک حلقنی حلقه دامه چکجک محلده ناکاه بر عربده آمیز آواز ایشتدی مبادا بو صیدلر اول صدا سببی ایله رمیده اوله لر دیو کمینکاهدن طشره چیقدی کوردی که ایکی طالب علم مباحثه ایدرلر بر وجهله که غوغالری حد اعتدالدن کچمش و قیل و قاللری کمال نزاع و جداله یتمش صیاد ایلرو واردی و تضرع و زاری ایدوب بیلوردی که ای ارباب فضل و اصحاب کرم مصرع

دم درکشید تا نخورد مرغ رام رم … لطف ایدوب بر زمان آرام ایدک

تا بو صیدلر رمیده اولمیه و بنم زحمتم ضایع اولوب انتظام حال معاشمه اختلال کلمیه دانشمندلر ایتدیلر اگر بزی بو صیددن بهره‌مند ایدوب هر بریموزه بر مرغ عهد ایلرسک سکا موافقت قیلورز و بحث و عربده‌دن فارغ اولوب غوغا سز بولنمزه کیدرز صیاد ایتدی ای عزیزلر بن فقیر الحال و اهل عیال کشی‌یم جماعتمک جهت معیشتی بو صیده منحصردر انوک دخی ایکی سیز الیجق بکا نه قلور و بری سی بو نجه جماعته نیجه کفایت قیلور ایتدیلر سن دایم بو نعمتله متنعم سین بز مدة العمر شوربای عمارت و شوربایه ریاضتله الجوب سنوز شکار چاشنی سنی طاتمشوزدر • و لذتن ذوق ایتمشوزدر بو احتمالی ویر که دود سودای کباب دماغمزدن زایل اوله و شرط معهودی تقبل ایتمدین هیچ بر بز سنک بو قولکه قایل اوله البته یا بو فریاد له حرمن صیدی بر باد ایدرز • یا شرط مزبور اوزره هر بریمزی بر دانه مرغله یاد ایدوب • دل مرغمیزی انوکله شاد ایتمک کرک سین بیچاره هر چند مرغ نیم بسمل کبی طبطاب ایتدی و فریاد و اضطراب ایدوب ایتدی بو مسئله علماء معلومدرکه رسم دایمی طلبه مدرسه بویمشدر • و مولانا مدرس انده برخیته ایتمشدر • و دهمی

دهمی دام نان و قفه ایتمشدر و غله مدرسه‌دن اکا دانه ساچمشدر • و شرع علیه کالازم دکلدر که کد یمین و عرق جبین ایله تحصیل ایتدوکم صید حلالی ثلث ثلثان طریقیله تقسیم ایدم قطعا فایده ویرمدی و انلرک لجاج و عنادلری اصلا مندفع اولمدی ضروری شرط مزبوره مقرر طوتوب رسن دامی چکدی و اول قوشلرک اوچون دخی صید ایتدی و ینه آغاز تضرع و نیاز ایدوب ایتدی ای سرآمدکان زمره علما ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء لطف ایدوب بن فقیره رحم ایدک مصرع سود ناکرده در جهان بسیار • بو سودادن کچوک وار و کندو شغلکوزه کیدک شوربای جرب عمارت وار ایکن بونی بزه و حلوای زیارت کبی شیرین نعمت وار ایکن بوندرکه طمع ایدرسز دانشمندلر ایتدیلر نظم

نه عجب مرغمش سیمین ای صیاد • … نیکی بو عبث بره فریاد •

بو سودای بی سودی دخی دماغکدن کیدرمزمی سین و شرط ایتدکک وعده‌یه بو قسمه وفا قیلمزمی سین صیاد کوردی که مزاج رجا خسته و رشته امید کسسته در ناچار شرط معهودی تقدیم ایدوب صید مزبوری کندو یله اول ایکی طالب علم میاننده علی السویه تقسیم ایتدی بعده ایتدی معلومکزدرکه سزه چوق خدمتم اولدی اگر چه خدمتی رعایته همت ایدرسکز و بنم صید حلالم سزه حرام اولمسون دیر سکوز اول لفظی که انوکله بحث ایدردیکوز بکا تعلیم ایلک تا که بن دخی سزک مایده فایده کزدن بی بهره قالمیم دانشمندلر تبسم ایدوب بز لفظ مخنث و میراث خنثی‌دن بحث ایدردک صیاد صوردی که مخنث نه در ایتدیلر مخنث اولدرکه نه مذکر و نه مؤنث اوله صیاد اول لفظی حفظ ایتدی و ملال خاطر ایله ماوی سینه کتدی و صورت حالی اهل و عیالنه حکایت ایلدی اول کیجه اول قوت لایموتله قناعت ایتدی چون صباح اولدی مرغ زرین جناح آفتاب آشیانه افقدن پرواز کلدی و ماهیان سیم اندام انجم دام خطوط اشعه مهردن مقعر بحر اخضر سپهرده پنهان اولدی بیت

چرخ صیاد وش برشته زرد … ماهی مهر را بدام آورد •

مرد صیاد دامین کوتوروب لب دریایه واردی و توکل تمامله دامنی دریایه صالدی حکمت الهی شستنه بر ماهی راست کلدی نه آب زره کرسرتاسر کوش ایلدکا بکزر بر جوشن

پوش ایشتمشدی و نه مردم آبی آیینه آبده اونک ماننذی بر صورت معاینه اتمشدی
جسم لطیفی سیم مذاب کبی طری و تر و پیکر نازکی قطرهٔ سیماب کبی در در و تر نظم

سینه سی صاف صنکه سیم سفید	چشمی کویا که چشمهٔ خورشید
پوستی کویا لباس بوقلمون	رنکی حدقیاسدن بیرون

صیاد اونک رنک و صورت و شکل و شمایلنده بر زمان تحیر بحرینه طلوب تفکر ایتدی و تعجب ایله باشینی اشغه صلوب کندو کندویه ایتدی هیچ بر صیادک دیده دامی دخی بو صفتده بر ماهی کورمشدر و خالق بی نیاز بو زیبالقده بر بالق دخی خلق اتمشدر و صواب بودر که انی زنده حفظ ایدم و تبرک رسمنده استانهٔ سلطانه تحفه ایلدم شویله که قدر و قیمتن بلدیبنی اقرانم میاننده سرافراز قیله و الا بر خدمتدر ایدم بالق بلمز بسه خالق بیلور پس اول ماهی بر ظرف آبه قودی و راه درکاه پادشاهه متوجه اولدی کمر که بر موجب فرمان شاهی قصر فلک اشتباهی اوکنده اولان کلشن سنک رخامدن بلکه صفحهٔ سیم خامدن بر حوض بنیاد اتمشلردی و آب زلال ایله مالامال ایدوب ایچنه غیر متناهی ماهیلر اتمشلردی• و نمودار شکل هلال بر زورق دوزوب اول حوض سپهر مثال اوزره روان اتمشلرایدی• و هر کون طبع پادشاهی تماشای آب و ماهی به میل ایدوب لب حوضه حاضر اولوردی و خواص و اشنالری ایله اول زورق هلال مثاله بنوب ماهیلرک حال حرکات و سکناتن تفرج قیلوردی اتفاق اول زمانده که نظم

بنوب اول زورق کردون مداره	درون حوضه ایلردی نظاره

ناکاه صیاد کلدی اول ماهی بوالعجب بنیانی پادشاه نظرنه کتوردی پادشاه انی غایتده خوش کوردی و صیاده بیک دینار تمام عیار جایزه بیوردی وزرادن بریسی که پادشاه حضورنده منصب قربتی و مجال جرئتی واریدی آغاز کلام ایتدی و نصیحت یوزندن پادشاهه آهسته ایتدی ضمیر منیر شاهییه مخفی و پوشیده دکلدر که قعر دریا پر ماهی و صیادلری بیحد و غیر متناهیدر• اگر کف زرافشان سلطانی بر ماهی ایچون بیک دینار ارزانی بیوره نه زر خزینه وفا اتمک میسردر• و نه خراج مملکت کفایت

اجر کم علی قدر تعبکم

کفایت ایتمک مقدور و بر ماهینک اعلا قیمتی ظاهردر و بر صیاده نه مقدار جایزه جایز ایدوکی معلوم خاطر دریا مقاطردر عطا استحقاقه لایق کرک و جزا عمله موافق بیت

بران حوضی که صد من آب کیرد	دو صد من ریزیش نقصان پذیرد

شاه ایتدی حقیقت حال بیان ایتدوک کبی در منوال اوزره در اما بعد الوقوع نه کیفیتله خلف وعده میسردر وزیر ایتدی بو بابده بر تدبیر ممکندر که هم خلف وعده لازم کلمیه و هم زر بسیار دخی ضایع اولمیه صواب بودر که اندن سؤال اولنه که بو ماهی مذکرمیدر یا مؤنث هر قنقی شقی که اختیار قیله سوروله که واربولداشین کتور و زر معهودی کوتور ضروری جوابده مبهوت اولوب حوت کبی صموت اولسه کرک اول وقت آزنسنه ایله راضی اولوب جزئی رعایتله قناعت قیلسه کرک• پس شاه صیاده متوجه اولوب ایتدی ای استاد بو ماهی مذکرمیدر یا مؤنث صیاد صاحب تجربه فهم ایتدی که شاه نه یوزدن بو سؤال ضمننده نه اندیشه قیلور غواص فکرنی بحر تدبیره صلدی و بر زمان تفکر دریاسینه طالدی قالدی آخر کار رسمان اول لفظ که علمادن یادکار المشدی یادنه کلدی فی الحال جواب ویردی که ای شاه بو ماهی مخنثدر یعنی نه مذکر نه مؤنثدر• شاهه صیادک جوابی بغایت خوش کلدی و وزیر صاحب تدبیره تعییر و تعزیر بیوردی و دینار معهود اوزره بیک دینار معدود دخی زیاده قیلوب صیادی جملهٔ ندمانیدن قیلدی بو مثلک فایده سی اولدر که صیاد علمایه ایکی مرغله خدمت ایدوب انلردن بر لفظ حفظ ایتمکله ایکی بیک دینار النه کردی و درکات ذل هواندن درجات عز قبول سلطانه ایردی پس معلوم اولدی که تحصیل علمک فایده سی چوق و خدمت علمانک کمینه نه زیانی یوق ایمش نته که بعض اکابر بیورمشدر مثنوی

بیاموز علمی که کردی عزیز	که بی دانش انسان نیرزد بپشیز
ز دانش فزاید ترا جاه و قدر	ز صف نعالت رساند بصدر

زاهد ایتدی ای مهمان عزیز چون بو دکلو الحاح و اقتراح ایدرسین و بیابان جدی قدم جد ایله پایانه یتورمک دیلرسین بکا لازم اولان بودر که تعلیم و تلقین بابنده مقدورمی

دريغ اتميم وتفهيم مبادي ومسائل و توضيح قواعد ولابدده هيچ بر دقيقه مهمل و نامرعي قومم مهمان عنان عزمي مقصد بعيد جانبنه معطوف قيلوب مدت مديد لغت عبريدن غيري يه اشتغال ايلمدي اما طبعي اكا مساعده ايتميوب اول لغته الفت ايده مدي و قدم ذهني اول زبانه مضيق فهم و طريق حفظ جانبنه كيده مدي زاهد هرچند كه باب تعليمده شرايط جد و جهدي تقديم ايدردي انوك قوت دراكه سي مساعده اتمزدي هر بار كه شوره زار خيالنده تعليم و تفهيم تخمين اكردي و سعي واهتمام نهاليني كردي شاخ امل اوزره ثمره حرماندن غيري نسنه مشاهده قيلمزدي

اگر از مخزن توفيق عطايي نرسد … سعي سودي نكند جهد بجايي نرسد

بركون زاهد ايتدي اي مهمان عجب صعب و پر تعب طريقه كتدك و عذاب اليم ارتكاب اتدك نفس ناطقه‌ك بو زبانله موانست ممكن دكلدر و طبعك بو لسانله مناسبت ممتنع در بو امر خطرناكدن و كار دشواردن فارغ اول و بر ميدانه كه جولانكه لايق اوليه قدم قومه و بس بو صنعتدن بهره منداولمق اومه

در هرچه نميتوان بدست آوردن … حيفست بهرزه عمر ضايع كردن

كشي كندونك اسلافي طريقندن چقمق و آبا و اجدادي طريقندن چقوب غيري زبانله تكلم و تعلم اتمك منهج استقامتدن بعيد و مذهب عقلده فكر غير سديد در مهمان ايتدي خلاف صوابده اسلافه اقتدا اتمزم و بدرقه تقليدله بر طريقه كتمزم و روش رفيق عقل و طريق توفيق و تحقيقدن كيچمزم كه تقليد كمند اغواي شيطاندر و تحقيق هادي منهاج صدق و ايقاندر عالمده آيت انا وجدنا آباءنا على امة طفلان بازيچكان تعليمه كوشمال در تا وحشت آبا و تقليددن جانب دار السلام تحقيقه ميل ايده لر و ديده يقين ايله بهدالله لنوره من يشاء پرتو انوارني مشاهده قيله لر
مثنوی مولوی قدس سره

آنكه او از پرتو تقليد جست … هم بنور حق ببيند هر چه هست
از محقق تا مقلد فرقهاست … اين چو داود است آن ديگر صداست

زاهد ايتدي بله بن حق مصاحبتي ادا اتدم و شرط مناصحتي يرينه كتوردم قورقوم بودر كه بو دركه مجاهده نك عاقبتي ندامته و خاتمتي ملامته مؤدي اولوب حاليا لسان فرنگي بر له تكلم ايدرسين و قبيله و عشيرتك لغتيله تعبيرايده بيلورسين ممكن كه چون اثر روزكارك تكرار لغت عبري يه صرف ايده سين لغت فرنگيدن دور دوشه سين و زبان عبري ايله دخي تكلمه قادر اوليه سين و سنك حالك اول زاغه مشابه سنده اولا كه رفتار كبكه هوس اتدي كندو رفتارين دخي اونتدي مهمان استفسار اتدي كه نيجه اولمشدر اول ميزبان ايتدي روايت ايدرلر كه بركون بر زاغ كوردي كه بر باغ كنارنده بر كبك دري خرامان كيدر اول رفتار موزونله دل نظاري كندويه مفتون ايدر

بينك نوبت كه سوي من خراميدي دلم بردي … خرامان نوبت ديگر بيا تا جان بر افشانم

زاغه كبكك خرام و آرامي بغايت خوش كلدي و تناسب حركات و سكناتندن تحير و تعجب قلدي آخر اول شيوه ايله خرام سوداسي سويداي دلنده ظاهر اولوب اول منوال اوزره رفتار خيالي ضميرنده جاي كير اولدي ضروري ملازمت كبك دري يه كمر بغلیوب سوداي كسب خرامله سود و آرامي كندو به حرام اتدي و روز و شب اول حركات بوالعجبه تقليد ايدوب پيوسته كبك ارديجه كيدردي و آهسته كبكك خرام و جلوه لرين و رفتار و شيوه لرين تماشا ايدوب اكا تشبه ايدردي

اي كبك دري جلوه كنان ميگذري … لنگان لنگان من از عقب مي آيم

كبك خوش رفتار بركون كوردي كه بر زاغ بدكردار انوك خرامنه تقليد ايدوب و حركات ناموزون و سكنات نامطبوع ايله عقبنده دوشوب كيدر

با تندن سايه وش بردم كه پيلمز … او تمه اكلمز او صنمه پيلمز

ايتدي اي تيره رخسار اهرمن ديدار همواره عقبمجه كيدرسين و خرام و جلوه لرم تماشا ايدرسين بوندن مقصودك نه در و بو سوداده سنكا سود نه زاغ ايتدي اي زيبا خوي و خندان روي

رفتار تو دل برد و من اكنون ز عقب … فرياد كنان از پي دل مي گردم

بيلمش اول كه بكا سنك رفتارك سوداسي دوشمشدر نيجه مدتدر كه قدمجه كيدرم و دلمده
ادوب

کلدکجه بو سزی تعلم ایدرم امیدورکه بو سز سببی ایله بای افتخاری همسرلرم سرینه قویوب
بین الامثال والاقران مشارالیه بالبنان اولم کبک چون زاغک بو کلماتن اشتدی ·
قهقهه کنان ابتدی بیهات بیهات تضرب فی حدید بارد مصرع
آیا تو کجا و ما کجاییم
بنم خرامم صفت اصلی ذر سنک زقارکه
وصف جبلی ذاتیات علی کل حال قابل زوال اولمز و بالذات لایزول بالعرض
بن قراقدن سویلرم سن عراقدن بن یقینی جبر ویردم سن ارا قدن نظم

به بین تفاوت ره از کجاست تا بکجا
ای کج طبع بو باطل خیالدن کج که بو

سودای محال سکا کج حاصل اولور کج
بگذار که این کمان ببازوی تو نیست

زاغ جواب ویردی که الشروع ملزم چون بو امره شروع اتدم فسونکه فانه ایله رجوع
اتمزم و تا مقصد معهوده واصل اولمیم شاه راه مقصوددن داشره کتمزم بیت

کشتی صبر بدریای غم انداخته ام
یا بمیرم دران یا بکف آرم گهری

بیچاره هرچند که کبک عقبنجه کیدوب اول خرام و جلوه سینه تقلید اتدی اندن
محروم اولدقدن غیری رفتار قدیمین دخی اونتدی و هیچ وجهله رفتار اصلیه سنه رجوع
میسر اولمدی مصرع آن دست نداد و این برفت از دستش ·
بو مثلی کتوردم تا بیله سین که سعی باطل ایدرسین و بیهوده یره زحمت چکرسین
و تخم سعیکی زمین شوره ده اکرسین و دیمشلردر که احمق خلایق اولدر که بر عمله اشتغال
ایده که نه حرفتنه لایق و نه طبیعتنه موافق اوله بو حالته بیته سمان اول الکا بیدرکه
نانوالیقدن فراغت ایدوب و سقالیغه مشغول اولدک و عاقبة الامر بر مقتضای
لاالی هولاء ولاالی هولاء ایکیسی نک دخی سررشته سین الدن چیقردک و غربت
بلا و کربت جلاده بیکس و بینوا قلدک بیت

گفتم بدهم جان و بوصلت برسم
جان دادم و آخر نرسیدم بوصالت

مهمان نصیحت میزبانی سمع قبوله اسما عدل مناسب اتدی و از زمانه دیدوکی
کبی لعنت عجزی تحصیل ایده مدوکندن غیری کندو زبانن دخی اونتدی نظم اله

الـه اول کلمدی بو کتدی الدن
بو دراول کیمسه نک داستانی که کندو قدرین

واز کلوب کندو یه مناسب اولمین صنعته هوس قیله بو باب حکمت مناط ملوکک حزم و
احتیاطنه متعلقدر پس واجبدر که هر والی که ضبط ممالک و ترفیه خلایق و رعایت رعایا
و استقبال اعدایه مایل اوله بو معانی دقایقه تفکر لایق و تأمل صادق ایدوب موجبیله
عامل اوله و روا کورمیه که هر بد اصل و بی هنر مردم اصیل و پاک کوهرله مساوی و معادل
اوله زیرا که نیجه فرومایه کندولرین شهسوار میدان فضل و هنر ایله هم پایه و هم سر تصور ایدرلر
و مضمار کفایتده کندولرک لاشه اندیشه لرین انلرک فرس فراستلریله هم عنان خیال ایدرلر
باوجود که انلرک توزینه ده ایره مزلر و اثرلرین دخی کوره مزلر · بیت

با جام جم چگونه تواند معارضه
ور خود بدور لعل مرصع شود سفال

مطلب

اگر عیاذا بالله تفاوت مراتب انسان میاندن کیدوب اراذل و اسطا ایله برکفه ده
اوتوره و اواسط ایله لاف مقابله اوره جهانداریلق مهابتنه اختلال کلی واقع اولور
بو علتک آثاری بنیاد ملک و دوله ساری اوله بو سببدندر که سلاطین سلف مردم
نااهل و ناخلفی تعلم کتابت و صنعت اسپتفا و سیاقتدن منع ایدرلرایدی زیرا که چون
بو رسم مستمر اوله ارباب حرفت معرض اصحاب دولته کلوب ارباب دولت اعمال
اصحاب حرفته ارتکابدن اجتناب قیله لاجرم انلرک مضرتی شایع و مستفیض اولور
اسباب معاش خاص و عوام علی الاطلاق مختل و ناتمام قله بو سبب ایله جمیع صنایع و
اعماله اسمال و اختلال متطرق اولوب بو شرک شرر ضرری مرور زمانله بر وجهله اشتعال
بولاکه سیلاب تدابیر صایبه برله انطفا محال اوله پس خردمند مدرک و هوشمند متذکر
اولدر که استماع نصایح علمایه مواظب اولوب اتباع موعظت حکمایی ذمتنه واجب
بیله تا انلرک فواید پندندن بهره مند اولوب ثمرات تجربه لرندن انتفاع بوله و جمیع
اموری سمت وصمتدن دور و منقصت غفلتدن مهجور اوله مثنوی

نصیحت م

اکا دیر عاقل او لسنلر خردمند
که کوش هوش ایله اصغا ایده پند

سخن کوهر درر کوینده غواص
اله زحمتله کیرر کوهر خاص

بو درج اچنده کی درج نهانی | طولو درپر شر در معانی

دکر بار شاهنشاه کامکار حکیم بزرکواره متوجه اولوب عبارت شکربار وکفتار کوهر

بيت

نثار ایله ایتدی که ای پیر یکانه | نظیرک کورمدی چشم زمانه

بیان ایتدک اول طایفه نک داستانن که

حرفت اصلی وصنعت اسلافندن انحراف قصد ایدوب حالنه مناسب اولمین مطلبه طالب اوله ومطلوبی دیده ارادتندن محجوب اولوب کار اصلی وحرفت قدیمه سنه رجوع ممکن اولمیه حالا اجناب حکمت مآب حکیم کامیابدن ملتمس درکه خصال شاهانه دن نیجه خصلت زیاده ستوده وپسندیده در بیان قیله وثبات دولت ونظام مملکت واستقامت امور واستمالت قلوب جمهورده نه صفت اولی والیق ونیجه خلق احری واخلق درسلک اعلامده شرف انتظام ارزانی بیوره اون الکنجی وصیتده کورمش ایدم که سلاطینه لازمدر که حلمی سرمایه کار وبردبارلق ووقاری پیرایه روزکار ایده لر حالا خاطر فاتره بو خلجان ایدرکه ملوکه بو اوچ صفتدن که حلم وسخاوت وشجاعتدر قنقیسی اهم درو انلره نسبت بو صفاتدن قنقی صفت مقدم حکیم واجب الکریمک لطف عمیمندن رجای عظیم درکه فکر عقده کشا یله بو مشکلدن که اشتباهی حل ایدوب رای صواب نما یله بو یوزدن حجاب خفاسی رفع ایلیه

مثنوى

جو شاهک التماسین ایلدی کوش | بنه دریای حکمت ایلدی جوش

دیدی ای قهرمان هند وخاور | سکا فرمان براولسون هفت کشور

اجود اخلاق تاجداران زمین واحسن اوصاف سلاطین عدل آیین حلم ورفق وحسن خلقدر که هم نفوس ملوک عیبون خلقه انوکله معظم ومهیب کوریور وهم لشکر ورعیت انوک خدمتنه دل وجان ایله رغبت ایدوب اکابر واصاغر اندن راضی وشاکر وانی خیر ایله ذاکر اولورلر ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک کلام میامن انجام سلطان سرر رسالت وقهرمان ممالک جلالت علیه افضل الصلوات واجمل التحیات دخی بونی اشعار واعلام ایدرکه سعادات دنیوی ومرادات اخروی حلم ورفق وحسن خلقه مبتنی درکه من سعادة المرء حسن خلقه وکاد الحلیم ان یکون نبیا اول صفات مزبوره که پادشاه جهان پناه انلرک بعضنک بعضی اوزره رجحاننده اشتباه بیورمشدر ارباب تخت وتاج اوجنه دخی محتاجدر لیکن شجاعت همیشه لازم دکلدر اما حلم وسخاوته احتیاج دایم در پس حلم وسخاوت ملوکه شجاعتدن مهمدر جون فواید جود بعض خواصه واصلدر ومنافع حلم مشام عام وخاصه حاصلدر وصغیر وکبیر وغنی وفقیرک حضلت مزبوره یه احتیاجلری اکثردر فلاجرم صفت حلم اول ایکی خصلته نسبت ملوکه اهم در

بيت

هرکه در وی سیرت نیکو بود | ادمی ازاد میان او بود

طبیع شاهنشاهی یه پوشیده اولمیه که تمکنت ووقار پادشاه لره زیبا خلعتدر وحلم وتانی ملوک جهانه رعنا کسوتدر زیراکه انلرک فرمانی خلقک مالنه وجاننه ساریدر واوامر ونواهیسی ذمم کافه امه علی الاطلاق جاریدر پس اکر نفسلرن زیور حلم ورفقله آراسته قیلمیه لر حمکن درکه بر خشم لی محل ایله بر اقلیم اهلنی کندولره متغیر قیله لر وتهور وخفتلرندن خلق عالم آزرده اولوب خدمتلرندن متنفر اوله لر واول سبب ایله جهاندن نظام وانتظام کیده وخاندان وخانمانلر معرض هلاکه دوشوب جهانیانه تفرق تطرق ایده

مثنوى

تأنی دن المه صقین اجتناب | امور سیاستده قیلمه شتاب

که بردمده بیک خون وار در مجال | ولی کشته یی زنده قیلمق محال

فرضا که پادشاه آب سخاوتیله کانون روزکارده آتش فقر واضطراری سوندره ویا آتش شجاعتیله کاینات ده خرمن حیات بدسکالی کویندره بیرایه حلمدن بی بهره اولیجق سیمه جفا یله سرچشمه سخاسی تیره قله وبر خشم لی کناه ایله هزار دشمن بدخواه ظاهر اوله اما اکرباب سخاوتده قصوری وباب شجاعتده فتوری اولسه حلم ورفق ولطف خلقله رعایا ولشکری وامرا وکشوری شاکر قیلمق میسردر واهل عالمی وافرادبنی آدمی

بيت

ربقه طاعت وانقیاده چکمک متصوردر | خلقله ادم کرکدر کم کل خوشبو اوله

تاکه گلزار جهان ایچره گشاده رو اوله — بیت

خلق زاران زمان نگار اسیه — که به خلقت جهان بهار اسیه

حلمدن غیری ملوکه لازمدرکه ثبات و وقارله دخی متصف اوله که حلم بی ثبات فی المثل • علم بی عمل • و سوم بی عسل در • فرضاکه برکسنه کمال حلمله اراسته و پیرایهٔ صبر و تحمل ایله پراسته اوله چون انده ثبات و وقار و دوام و قرار اولمیه عاقبتی تهتکه و خاتمتی خفت و تهوره منتسوب اول تحملدن فایده بولمیه و اول صبرک بری و اول حلمک ثمری کورمیه

بیت

باش ثابت در طریق بردباری تمکنو — هرکه تمکین بیش دارد بیشتر دارد شکوه

و پادشاهه لازمدرکه هنگام حلمده متابعت هوایی جایز کورمیه و محل خشمده مطاوعت نفس بدفرمانی روا بیورمیه که غضب شعلهٔ آتش شیطانی در و بر شجره درکه ثمره سی ندامت و پشیمانی و ملامت دو جهانی در • • • بیت

خطرلو اسینه اشلایه غضبناک — غضبناکک اولور اسی تنی خطرناک

دیمشلردرکه صفت حلم خاصهٔ رسل عالی جنابدر و صفت غضب وسوسهٔ شیطان و وصف کلابدر ارباب تصدیق و اصحاب تحقیق بونک اوزرینه متفقلردرکه شول کمسنه یه که قوت غضبیه مستولی اوله صدیقلر درجه سین بولمیه بو ادر کلمات حکماده کلمشدرکه برحکیم دن التماس اولندی که متفرقات حسن خلقی برکلمه ده جمع ایلیه تا انوک ضبطی انسانه آسان اوله بیوردی که ترک غضب مستجمع جمیع محاسن اخلاق و احاسن خصالدر و خشم و غضب مستلزم جملهٔ قبایح اعمال و فضایح افعالدر • مثنوی

خشم و کین وصف سباعست و دداست — هرکرا خشمست و کین هست ازبدانست
اصل خشم از دوزخست و کین تو — جزء آن کلیست خشم دین تو
پس تو جزء دوزخی پس هوش دار — جزو سوی کل خود گیرد قرار

و دخی بیلمک کرک که پادشاهک بر وزیر ناصح و کامل و مشیر عاقل و فاضله احتیاجی اولجهتدندرکه اکرانی غرور جباری و نخوت کامکاری منهج حلم و بردباری دن منحرف قلسه وزیر صاحب تدبیر مناصحت طریقیله راه خلاصه ارشاد ایدوب جادهٔ سکون

سکون و وقار اوزره ثابت و برقرار قیله و نوش دارو دی موعظتله سورت مزاج عداوت اعداء اول و بیروب سمت سلامت اوزره استقامت ویره تا مواهب فضل کردگار و میامن حلم و وقار خلوص نصیحت و صفای نیت وزیر کامل ایله جمیع اموردة مظفر و منصور اوله و هرجانبه که توجه قیله فتح و نصرت رفیق و قرین و اقبال و دولت ناصر و معین اوله اکر احیانا متابعت هوا و موافقت نفس بدفرمای سببی ایله تامل و تدبیر بغیر حکمی نفاذه یتشدرسه رای عالم آرای وزیر روشن ضمیر ایله شر و ضرری تسکین بوله و تدارک خلل و تلافی ذلله تمکین ویره نته کیم اول پادشاه هندک قومیله خصومتنده واقع اولمشدر • رای استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول حکایت برهمن ایتدی اخبار ده کلمشدرکه دیار هندده هیلار نام بر پادشاه نام وار ایدی که کنوز و دفاینی بیکران و اموال خزاینی بی پایان ایدی • • • • بیت

تیغ نصرت گستر ندی دین و دنیا ناظم — رمح دولت پرورندن ملک و ملت مستقیم

سلاطین روی زمین دن انواع مفاخرله ممتاز اولمشدی و خواقین چین و ماچین دن اختصاص ایله اختصاص بولمشدی ایکی فرزند دلبندی وار ایدی که چشمهٔ خور و چهرهٔ حور کبی رودی دلجوی یلدزدن جوی نور اقردی و ماه نو سطح بام فلکدن اکلوب طراوت رو و لطافت ابرولرینه بقردی بری سی تیر غمزهٔ جان شکار ایله کمان وار حجله نشینان صوامع انزوایی کند و یه کردی و زنجیر زلف تابداری برله مجانین بیمارستان عشقی مویه کشان پیچ پیچ درده جکردی برنک نظاره اعتدال بالای جان فزاسی جسر تندن سروسهی نک آرام و قراری دلدن و شاخ جنارک عنانی الدن کتمشدی و رفتار عجیب و حرکات دلفریبی غیرتندن کبک تیزتک خرامین کندویه حرام اتمشدر نظم

بری نک لاله و شی روی درخشان — بری سینک لبی لعل بدخشان •

هر بری با وجود جمال و صورت کمال حسن سیرتله آراسته و نهال حالاتی ازهار هنر و کمال ایله پیراسته ایدی • • • • نظم

کشور حسنه هر بری بر بک — ایکی سنده بری بر ندن یک
چشم گردون صورت و معنی ندیده اینچنین — بر چنین معنی و صورت صد هزاران آفرین

برینه سهیل یمنی دیر کند بری سینه ماه ختنی بو ایکی پسرک مادری بر دختر نیک اختر ایدی که رشک
عارض نکینندن روی عروس آفتاب مستور حجاب اضطراب و شرم طره چین بر چیندن
جعد سنبل پر پیچ و تاب ایدی — مثنوی

جمالی مهر عالمتابه غالب — بری پر سینه اعضاسی متناسب
طونتمش غبغب فرخنده فالی — کمش قندیل ایله صحن جمالی
قزرمش رخلری هم گل گل اولمش — لب جان بخشی عشاقه یل اولمش
یوز اورو ب کوشنه زرینه منکوش — کل ایله نرگس اولمشلر هم آغوش
قمر همشهری سیبدی غبغبینک — شکر همشیره سی شکر لبینک

پادشاهک اول کوهر یکتا مانند و اول ایکی فرزند دلبنده اول قدر تعلق و پیوندی
واریدی که بر آن قراری اولمزدی و بر لحظه انلری کورمسه شربت زندگانیدن لذت
بولمزدی و بر وزیری واریدی که اکابلاردیر کند بر بزرکوار ایدی که کفایت رایله
مشهور و وزرا ایچره عقله معروف و مذکور ایدی دلایل فراست و کاردانی و شواهد
ریاست و کشورستانی چهرهٔ حال و سیمای فعالنده لایح ایدی و مآثر صدق و اخلاص
و میامن کمال اختصاص مساعی جمیله و اجتهادات جزیله سنده واضح ایدی زبان زمان وصف
کمالنده بو مقال ایله متکلم ایدی و بلبل ناطقه کلزار شرح قدر و جلالتنده بو ابیاتی حسب
الحال ایله مترنم که — شعر

ای آصفی که صاحب دیوان چرخ را — در مجلس تو منصب بالا نمی رسد
انجا که کاتبان تو تحریر میکنند — حکم قضا بصاحب جوزا نمی رسد

وکاتم السر بر دبیری نظیری واریدی که تیر چرخ انوک حسن بیانی کماننه چکه مزدی و منشی فلک
قدم تاملله مدارج بدایع صنایعنه چیقه مزدی کویا که تقریر خامه زبانی مخزن اسرار فصاحت ایدی
وصریر زبان خامه سی مطلع انوار بلاغت ایدی سر معانی درلرین که الماس فکر ایله دلردی سامعه‌م
ذهن ثاقبی سلک عبارات زیبا و عقد استعارات غراده نظم ایلردی و هر لطایف کوهرلرین
که غواص فکر ایله دریای خاطردن استخراج ایدردی فی الحال صراف خیال نظر خریداری بازار

ألزم

ایلم

بازار معارفه عرض ایلردی — بیت
فصاحت ایچره صان سحبان ثانی — معانی ترجمانی دی زبانی
و مراکب خاصه سندن بر پیل سفیدی واردی
که میدان رزمده باد کبی سرد و آتش کبی کرم ایدی و دندان خاراشکافی قشده سنگ و آهن
موم کبی نرم ایدی اکرچه هر زمان کوه آهنده نهان ایدی اول خلاف عادت بر کوه ایدی که
آهن ایچره پنهان ایدی و علی الدوام بیستون کبی بر مقامده سکون قیلوردی اول خلاف معهود
اوزره بر بی ستون ایدی که چهار ستون اوزره روان ایدی — نظم

ستوده بکردون سر سنجف سای — رنگ شفق زو شده شنگرف رای
پیچش خرطوم بپیان کمند — اژدری افتاده زکوه بلند

ایکی فیل شرزه سی دخی واریدی بغایت شکوه‌مند و جسامت جثه و ضخامت هیکلده
مانند کوه البرز و الوند خرطوم چوکان مثاله سرکردن کشانی کوی میدان و پای عمود کردارله
کردن سرکشانی خاکه یکسان ایدرلریدی و دندان بلورین ایله سینهٔ اعدادن شاخ مرجان
بتورورلردی و میمنت عاجله معدن بدن دشمندن لعل بدخشان چیقرلریدی — بیت

فلک طوینه ایلردی بری خرطومنی چوکان — اورور دی بیر شیر آسمانه نیزهٔ دندان
برندن شاخ دندانی صلردی زهرهٔ بیایه — قلوردی حلقهٔ خرطومن بری کردن ثریایه

ایکی بختی شتری واریدی که پیل جسمان هامون نورد کوه کوهان — بیت

سعادت سهمی ایچون کوشتی پیکان — کرامت طوبی ایچون بوینی چوکان

افلا ینظرون الی الابل کیف خلقت انلرک شاننده نازل اولمشدی غدوها شهر و
رواحها شهر اول بادیه پیما و دشت فرسالرک وصف حالنده بیان بیورلمش ایدی بر کیجه ده
بر ایلق یول کدرلریدی بلکه بر کونده ربع مسکونی طی ایدرلریدی صلابت اعضا و متانت
اجزاده انلره نسبت قرص خاک بر پاره خمیر ایدی و جرم افلاک بر وصله حریر — بیت

هامون نورده کوه وش دل بر تحمل کرده خوش خوش
هر روز تا شب خارکن تا دور هر شب بارکش

و بر تند خرام تیزکام — بیت — سعادت غره سی الننده رخشان

وهذا يحتمل الكذب

کوزی براق صن برق درخشان   سیمین زین زرین لکام برسمند بی مانندی

واریدی که اکر عنان ارخا و لکامن رها ایتسه لر صبای جهان پیما اثرندن اثر کورمزدی نظم

النسه ایغندن نعل پاره   اولوردی کوشش چرخه کوشواره

غبارینه ایرشمز ریح عاصف   ایقداش اولمزاکا برق خاطف

تا بسر خنک فلک حوالی کرهٔ خاکده دایر در انوک نظیری اسب کورمشدی و تا ابلق لیل و نهار عرصهٔ ادواره سایر در انوک مانندی برسمند اشتمشدی ❁ بیت

تا شاه روح برفرس جسم شد سوار   اسبی چو او ندید درین پیش مرغزار

وبر تیغ ابدار کوهر نکاری واریدی که لآلی شاهوار له آراسته و جواهر تابدار له پیراسته کویا که صفحهٔ سبزه زار ایدی که درر قطرات شبنم ایله پرنم ایدی یا ساحهٔ سپهر ایدی که ثواقب کواکب ایله محشی و موسم ایدی جوهر ذاتی سی صفحهٔ الماسی ده پای مورچه کوستردی و تختهٔ میانندن پرعکس ظاهر قیلوردی اول تیغ و کل بلکه بر منبع ایدی اما خون باران روی پرآبی برجوی آب ایدی لیکن آتش افشان ❁ ❁ ❁ ❁ شعر

چون برک کند ناست بسبزی چی شود   در بوستان معرکه چون شاخ ارغوان
نیلوفر اندر آب نهان باشد این عجب   نیلوفرست کو شده آب اندرو نهان

ملک بو مذکوراته کمال مرتبه ده دل بسته و متعلق ایدی و همواره سلاطین آفاق اوزره امرانه متفاخر و متفوق ایدی اول اقلیم ده براسم دن بر طایفه طاغیه وار ایدی که دین قویم و صراط مستقیم دن منحرف اولمشلر ایدی و خلقک عقایدینی متغیر قلوب بادیهٔ ضلالت و تاویهٔ جهالتده متحیر قیلمشلر ایدی پادشاه که انلری اغوا و اضلال خلق و ابطال اخلاق دین حقده زجر ایلدی منزجر اولمدیلر و عادت قدیم و اعتقاد سقیم و راه نامستقیم لرندن رجوع قیلمدیلر آخر الامر پادشاه حمیت ملت و غیرت دین و دولت مقتضاسی اوزره انلردن جم غفیر و جماعت کثیری هدف سر و علف شمشیر ایدوب خانمانلرینه آتش نهب و غارت اوردی و زن و فرزندلرین قید اسار و ذل خساره کرفتار قیلدی اول جماعتدن که درت یوز عدد کمسنه که فنون علم و حکمتده بیمانند و انواع دانش و

اولقدرم

دانش و معرفتدن بهرمند ایدیلر حصن امان و کنف احسان پادشاهه متحصن اولوب فرمان عالی بو منوال اوزره جاری اولمشدی که انلر دایم پایهٔ سریر اعلاده اقدام خدمت اوزره قایم اولهلر انلر دخی بالضروره امره امتثال ایدوب خدمت آستانهٔ پادشاهه اشتغال ایدیلر و هنگام انتقامه منتظر و مترصد اولوب فرصت کوزدیلر تا ملک بر کیجه بر عشرتده ❁ بیت

صنوبر ساغر الینه ساقی خواب   ایدوب نرکسلرن اول بادهٔ سیراب
بستر استقامتده استراحته مشغول ایدی ناکاه بر آواز مهیب و صدای غریب اشتدی و انوک هول و نهیبندن بیدار اولوب برزمان تأمل و تحمل ایتدی ❁ ❁ ❁ ❁ ❁ بیت

او یاندی تختی کیبی اوجوسندن   بزر غمم چکدی بو دوش قورقوسندن

بو اثناده ینه خواب غفلت غلبه ایدوب ❁ ❁ بیت

بادپای خیاله اولدی سوار   عجب صحرا الینی قیلدی شکار

عالم منامده کوردی که ایکی ماهی ماه کبی تابان و شعشعهٔ لمعانندن دیده خیره و عقل حیران دم لری اوزره دوروب شاهه سلام ویردیلر ملک ینه بیدار اولدی و اندیشهٔ دور و دراز ایله ینه خوابه واردی کوردی که ایکی بط سرافراز و برقاز کردن دراز اوج هوادن پرواز ایدرلر اوجوندن ایکیسی ساکن اولوب امابری سی پادشاهه نیازه آغاز ایدر ملک ینه متنبه اولوب بو واقعه نک و قوعنده متحیر اولدی کیدرک ینه خوابه واردی و عالم رؤیاده کوردی که برمار اژدر کردار خطوط سبز ایله مخطط و خال سیاه و سفید ایله منقش و منقط خلخال مثال ساق ملکه حلقه اولدی و اول افعئ ناخوش طلعت اول شاخ صندلی محکم طوتدی صارلدی ملک و همندن ینه اویاندی و اول بازیچه لردن که ورای دریچهٔ متخیلهٔ دن کوردی زیاده محزون و اندوهکین اولدی کره اخری که موکل خواب کشان کشان انی عالم منامه کتوردی آیینهٔ خیالده بو صورتی کوستردی که فرقدن تا قدم شاخ مرجان و نهال بقم کبی دم اندود اولمش و دهان و دندانی یاقوت رمانی و لعل بدخشانی کبی خون آلود اولمش پادشاه بیدار دل بو خوابدن ینه مضطرب و منفعل اولدی و خدام بارکاهدن بعضیسی

اكاه ايمك استدى ناكاه خواب اكا غالب اولدى وشويله مشاهده قيلدى كه برق جهنده كبى كوه كذار وعمر كرامى كبى تيز رفتار بر اشتر سفيد راه واره سوار اولوب عنان مركبى جانب شرقه منعطف قيلوب كيدر و هر چند كه اطراف وجوانبه نكاه ايدر خيل و حشم وخواص وخدمدن ايكى پياده فراش كورر ركابنجه كيدر ملك بو واقعه وحشتدن بيدار اولدى ايكنجى دفعه كه خوابه واردى كوردى كه باشنده آتش يانمش وشعاع شعله سى اطراف جهانه منتشر اولمش بو واقعه ايله چشم شاهدن حجاب خوابى رفع اتدى اوچنجى دفعه كه خمار خوفى شراب خواب ايله دفع اتدى كوردى كه بر مرغ انوك باشى اوستنده طورر و منقار نقادين انوك فرقنه اورر بونى مشاهده ايدوب شاه بر نعره اوردى كه حوالى باركاهده اولان خدام فرياد اتديلر و بو واقعه حادث اولدى اوله ديو كندولرين پايۀ تخته اتديلر ملك انلره تسكين وتسلى ويروب دونديلر كتديلر پادشاه بو مهيب واقعه لرك مهابتندن مار دم بريده و مردم مار كزيده كبى پيچان اولدى و وهمدن كونه چهره سى رنك ارغوان ايكن برك زعفران كبى يرقان اولدى شراب خواب باشندن كتدى و خمار اضطراب دماغ حضورين خراب ايتدى و كندو كندويه خطاب ايدوب ايتدى بو نيجه نقوش بوقلمون وصور كوناكوندر كه كلك قضا باشمده مرقوم قيلمشدر بو نيجه عساكر فتن و نوازل محن در كه برى برى عقبنجه قدوم و هجوم ايتمشدر ۞ ۞ بيت

نشسته يكى عربده آشوب دكر خاست ۞ نا رفته يكى فتنه بلاى دكر آمد

ايا بو صورت واقعه كيمكله درميان ايدم و بو قضاياى بو العجبى نيجه معبره بيان ايدم بو سرى كمى محرم قيلمق كرك و بو جراحته كمدن مرهم اوممق كرك ۞ ۞ مصرع

اين درد كرا كويم و درمان زكه جويم

القصه تغيه اتشى نزار غصه ايله صباحه يتوردى كاه امرء القيس وار شب تيره دن زبان شكايتى دراز ايدوب بو شعرى تكرار ايدردى ۞ بيت

الا يا ايها الليل الطويل الا انجلى ۞ بصبح وما الاصباح منك بامثل

وكاه ارزوى طلوع تباشير صبح ايدوب ديرادى ۞ بيت

دلم را چند نالان دارى اى صبح ۞ دمى زن آخر از جان دارى اى صبح

تا اول زمانه دك كه طره زلف شب عارض سمين نهاردن تار مار اولوب غره غراء صباح ديدار دلدار كبى آشكار اولدى وعوض غاليه عنبر دماغ كنبد اغبر بخور شمامه كافور ايله طولدى ۞ بيت

دماغ زمين از تف آفتاب ۞ ز سرسام سودا بر آمد ز خواب

چون دست تقدير جمال جهان افروز روزدن نقاب ظلامى كوتوردى و خسرو سرير كردون بالاى تخت ميناكونه اوزره اوتوردى و صلاى عدل نور پاش و ضيا بخش مسامع جهانيانه يتوردى ۞ ۞ بيت

كنش كبى اولوب سلطان سحرخيز ۞ چيقوب تختينه ديوان ايلدى تيز

طايفه براهمه يى كه حلال مشكل و علم تعبير و تاويلده ماهر و كامل اعتقاد ايتمشدى دعوت قيلدى و بى توقف و تكلف اول هايله واقعه لرى مشاهده اتدوكى كبى على التفصيل بر بر تقرير اتدى ۞ بيت

دوشينى ايلدى انلاره تقرير ۞ ديدى بو دوشى ايلك باكه تعبير

چون انلر اثناى تقريرده سيماى شاهده آثار خوف و هراس احساس اتديلر آتش اضطرابه زياده التهاب ويروب ايتديلر بو خوابلر زياده خطرناكدر معلوم دكلدر كه بر احد بو زمانه دك بو مرتبه ده هولناك واقعه لر كورمش اوله يا اهل تعبيردن بر فرد بو نوع رؤيا اشتمش اوله اما شويله كه ملك شرف اجازت بيوره تا بز بنده لر اتفاقله بو فنده مصنف اولان كتبه مطالعه ايدوب تأمل كامل و تفحص شامل ايله جميع جوانبين احاطه قلالوز اميددر كه كمال حدس و كياست و صفاى ذهن و فراست معاونتيله بو منامك تعبيرين عن قريب پايۀ سرير اعلايه عرض ايده وز و جلب خير و دفع ضررده ممكن اولان تداركى دريغ ايتميه وز ۞ بيت

سخندان باندیشه راند كلام ۞ كه بى فكر باشد سخن ناتمام

شاه چون اجازت ويروب كتديلر جمع اولوب بربريله مشاورت ايتديلر و خبث نيت و لوث سيرت و صورت شرلرندن سلسلۀ انتقامى تحريكه اقدام ايدوب برى برينه ايتديلر

مثنوى كلك ايلدى بر وال پيرايدلم ۞ بونك دفعنده بر تدبير ايدلم ۞

کوتورمادین بزی بو اورته‌دن تیز … قیلالم بر طرف امرین بوناک بیز

بو جبار جفاکار عن قریب بزدن بو مقداری کمسنه‌یی هدف تیر دمار و علف شمشیر ایدار
بوار ایدوب مال و منال لرینی تاراجه ویردی و بزی وطن مالوف و مسکن مانوسمزدن جدا
قیلوب خاندان و خانمانمزی آتش قهره اوردی بو کون الومزه بر سررشته کردی که
انوک وسیله‌سی ایله کینه المق ممکندر و احوالمزک اختلالینی تدارک و تلافی متصوردر چون
اول بزه بو دکلو خساراتی جایز کوردی حالیا بزدخی فرصتی غنیمت بلوب مکافات صددنده
اولسق جایزدر که مقام انتقامده اظهار عجز کار عجایزدر ﴿بیت﴾

دشمن بسوز سینه کرفتار محنت است … دودی ازان برآر که فرصت غنیمت است

صواب بودر که بو بابده بی محابا اتفاقله کلامه جرأت ایده وز و تهدید تمامله انی تخویف
ایدوب دیه وز که بو واقعه‌لر اکا دلالت ایدر که بیدی مخاطره عظیمه ظاهر اولسه کرک
که هر بری پسنده بیم جان بلکه هر بری سبب هلاک سلطان و موجب اندراس بنیاد بنیان
و خانمان اوله و اول قضای آسمانیلرک دفعنه چاره بودر که منهیان ارکان دولت و خواص
حضرت و مراکب خاصه‌دن بر طایفه شمشیر آبدار ایله قتل اولنه و انلرک قانیله بر آب زن
ترتیب قلنه و ملک اکا بر ساعت کیروب اوتوره و بز اکا افسونلر اوقیوب و فوره‌وز
و اول خونک بعضی دارو ایله معجون ایدوب جمیع بدننه سوره وز و تمام قراحه اندامنی بو
روغن باد امله چرب ایده وز بعده ایمن و فارغ کندو مقامنه کیده وز چون مقربلر
بو حیله ایله چاره بوله وز اول تهافته مرور زمانله انوک هلاکنه دخی بر فکر قله وز اکرچه بوزمانه
دک بزم کف پای روح‌مز انوک خار آزار اضطراریله مجروحدر امیددر که عن قریب دست
ارزو ایله کل مقصودی دره وز و دشمن قوی حال مقام ضعفده اوتوروب بز مرادمزه
ایره وز ﴿بیت﴾ دل اگر خار جفا دید امیدست که باز … گل مقصود بچیند زگلستان مراد ﴿بس﴾ غدر و حیله و کفران
نعمته اتفاق ایدوب پادشاه خدمتنه کلدیلر و آغاز مدح و ثنا ایدوب ایتدیلر ﴿نظم﴾

شها بختک کونی تابنده اولسون … سعادت درکهکه بنده اولسون

ظفرم

اولسون ضمیر منیر شاه جهان کیره مجملا معلوم اولسون که بو خوابلرک تعبیری هجوم
و ورود حوادث عظیمدن غیری نسنه دکلدر اما بو آتش بلانک شعله شری ظاهر و شرر ضرری
منتظر اولمدین آب تدبیر ایله اطفاسی تیسر در شویله که بزم کلام نصیحت انجامز عین اخلاص و
صدق اختصاصدن منبعث در رضا ایله اصغا بیوره بی شبهه بو منامات هایله‌نک
غایله‌سی مندفع اولمق مقرردر و اکر ملک کامیاب بو بابده واقع اولان تدبیر صوابه
مخالفت ایدوب رأی بزایله عملدن اجتناب ایده بلیات ناکهانیه که هر بری بیم جان و
هلاک خانمان سلطان جهانه مستلزم اوله منتظر اولمق لازمدر که کافه ارباب علم تعبیر
و تأویل بو منامات زوال ملک و هلاک ملکه دلیل ایدوکنه جازمدر ملک انلردن چون
بو کلمات وحشت آمیز و خوف انکیزی استماع ایتدی ترسان و هراسان و برک بید کبی لرزان
اولوب عنان تمالک و تماسکی الندن کتدی بر زماندن صکره کندو بین تدارک ایدوب
ایتدی بو مجملی تفصیل و بو مشکلی حل ایتمه‌ده تعجیل واجبدر که مقام اطنابده ایجاز و محل کشف
و اظهارده تعمیه و الغاز غیر مناسبدر انلر دخی شنوز بچیله لی کرم و خطیر تز دبرله
برابیتدیلر و تقریر و تعبیرده انواع سحر و شعبده لر کوستروب ایتدیلر اول ایکی ماهی که دم
لری اوزره قیام کلمشدی شاهک فرزندلریدر و اول مار سبز که پای ملکه طولشدی
ایران دخت‌در و اول ایکی بط رنکین ایکی سل سهمکیندر و اول قاز زرک فیل سفیددر
و اول ابیض راهوار سمند صبا رفتار شاهدر و اول ایکی غرایش پیاده ایکی شتر بختیدر و اول
آتش که فرق شاهده مشتعل ایدی بلارودیر در و اول مرغ که منقارن فرق شاهه اوردی
کال دبیر در و اول خون که بدن سلطان انوکله آلوده اولمشدی شمشیر کوهرنکاردر که
فرق ملکه اورمق و تن نازنینی انوکله رنکین قیلمق دلرلر بز حقیرلر بو واقعه‌لرک دفع تأثیرنی
بو وجهله تدبیر اتمشوزدر که ایران دخت و اول ایکی پسر و دزیره و پیلان کوه پیکر
و پیل سفید و کال دبیر و شتر بختی و اسب بی نظیر اول شمشیر آب شکل و آتش تأثیر ایله
قتل اولنوب خونلری بر یره جمیع اولنه و اول تیغ انکون شکسته اولکشته‌لر ایله زیر خاکده
مدفون قیلنه و اول خون ایله بر آب زن ترتیب قلنوب اکا ملکی قویه وز و جمله مزعزایم خواصه

مشغول اولوب افسون اوقیه‌وز واول خونله ملک نامنه وفق و طلسمات یزه‌
وجمع جن اول دم‌له شاخ نقم کبی رنکین ایدوب اوج ساعت توقف قیله‌وز بعده
آب چشمه ایله سر وتن پاک ایدوب روغن بادام ایله جرب ایده‌وز تا متوقع اولان بلیات
بالکلیه مندفع اوله و محالدر و متعذردر که بو سحاب ظلمات بو آفتاب تدبیردن غیری ایله
مرتفع اوله بیت

در دفع بلاست که نصیب تو مباد
تدبیر همینست که بعقرب افتاد

شاه چون انلردن بو کلمات وحشت
انگیزی اشتدی آتش دهشت خانهٔ صبر و سکونن تار و مار و باد خشیت خرمن آرام و حضور
مبا منثور ایدوب ایتدی ای اعدای دوست صورت وای آدمیان اهرمن سیرت
تکرک مرگ سزک بو تدبیرکزدن یکرک دکلمیدر و شربت هلاک دیوار سزک علاجکز ظلماتدن
حاصل اولان آب حیاتدن صدبار لذیذ و خوشگوار دکلمی بو طایفه که بعضی کندو نفسم
مثابه سنده در و بعضی مدار ملک و مال و اسباب زینت جاه و جلالدر هلاک ایدم
انلرسز نجه راحت اولم و زندگانیدن نه وجهله لذت بولم بیت

مرا عمر از برای وصل یار نازنین باید
گر آن دولت نباشد زنده کی دیگر چه کار آید

سز که حضرت سلیمان و بو تیمار داستانن استماع قیلمش سزدر وانلرک سؤال و
جوابندن خبردار اولمش سزدر بر ابتدا استفسار ایتدیلر که نجه روایت اولنمشدر اول
حکایت پادشاه ایتدی اخبارده کلمشدر که حضرت سلیمان صلوات
الله وسلامه علی نبینا وعلیه بر پادشاه ایدی عظیم الشان جمیع انس وجن و وحش و
طیر انوک کمر انقیادن اذعان میان جانه چکمش و منشی قضا منشور سلاطین وهب
لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی طغراسیله موشح قیلمشدی و سایر قدر مراکب
صباسی که غدوها شهر و رواحها شهر انوک صفت سیری نمونه سیدر انوک زین
تمکیننه تزیین المشدی مثنوی

فلک بنده و آفتابش غلام
زمانه مطیع و جهانش بکام
شده انس و جنی بجان چاکرش
زده وحش و طیر صف بر درش

درش. بر کون اتفاق ما من نبی الا وقد تخیر حدیثی موجبنجه مقربان صوامع ملکوتدن بر
ملک مقرب انی زیارته کلدی و آب حیوانله مملو بر قدح کتوردی و ایتدی مبدل کل حی جل
شانه و عظم برهانه سنی مخیر قیلدی و بیوردی که دلرسک بو جامی نوش ایت و تا آخر الزمان
کل نفس ذائقة الموت خمارندن فراموش ایت و یا دلرسک بو تنکنای زندان ناسوتدن
روضهٔ پر صفای وسیع الفضای لاهوته خرام ایله غوغای انس و جندن قورتلوب حضائر
انس و فرادیس قدس ده آرام ایله سلیمان علیه السلام بر زمان بونی فکر ایتدی که
نقد عمر بر سرمایه در که انوکله بازار قیامتده سود فراوان تحصیل ایتمک میسر و عرصهٔ
زندگانی بر مزرعه در که انده دولت دو جهانی تخم ایکمک و سعادت جاودانی
حاصلین کوتورمک متصوردر که الدنیا مزرعة الآخرة پس بهر حال کوشهٔ حیات
کاشانه خواتندن راجحدر و بر زمان موتدن امان سبب تحصیل رضای رحمان اولدوغی
اجلدن بیک یل زیر زمینده یاتمقدن اولی ایدوکی واضحدر مصرع
عمر اولدر که کیجه سودای زلف یار ایله ❁ بنه بو تدبیری ایتدی که اکر
انس و جن درکاهمزه حاضردر و امثال وحش و طیر ایله دیوانم ایوانی آسمانه مماثلدر صواب
بودر که بو بابده مشاوره و محاوره یی حد اطنابه یتیشدرم تا هر فکر که رقم اتفاق ایله
مرقوم اوله بو کاره پیش نهاد و هر رای که سمت اجماع و اجتماع ایله موسوم اوله بو بابه
اساس بنیاد ایدم پس جمله انسان و پری و سایر جانورلری درکاهنه دعوت ایدوب
انلر کله بو بابده محاوره و بو خصوصده مشاوره قیلدی جمله سی متفق الکلمه اولوب
شرب آب حیاتی ترجیح ایتدیلر و حیات جاودانی ایله که صلاح جهانیاندر مستظهر و
مستبشر اولوب ایتدیلر ❁ ❁ بیت

بر خور ز حیات ابد و عمر مخلد
کاینست دعا شام و سحر پیر و جوان را

سلیمان علیه السلام ایتدی عجبا تحت ایالتمده ساکن و عرصهٔ ولایتمده متمکن اولنلردن
کمسه باقی قلدیمی که خلایق مجلسنده حاضر اولمیه ایتدیلر بلی بو تیمار بو استشارهدن
خبردار اولمدوغی اجلدن بو مجمعده حاضر دکلدر حضرت سلیمان علیه صلوات الرحمن اسبه فرمان

اندی کہ انی جست وجو ایتمکہ کیدہ وہر قندہ ایسہ انی بولوب آستانہ نبوت منزلتنہ
دعوت ایدہ جون اسب فرمان نبی یہ اعتبار ایدوب بوتیماری بولدی بر موجب امر
واجب الاذعان جانب دیوان حضرت سلیمانہ دعوت قیلدی بوتیمار انوک دعوتنہ
اجابت ایتمدی وکلماتنہ التفات کوسترمدی نوبت ثانی فرمان سلیمان کلبہ متعلق اولدی
سک بر موجب فرمان کندی بوتیمارہ حضرت سلیمان نبی نک دعوتنی اعلام ایتدی بوتیمار
انوک دعوتنہ طوع ورغبتلہ اجابت ایدوب بی تراخی وتأخیر امتثال امرہ ساق سعیی تشمیر ایلدی
جون بوتیمار کلام کلبی قبول ایدوب دیوان آسمان سای سلیمانہ مسؤل اولدی سلیمان
علیہ السلام اکا خطاب ایدوب ایتدی ای بوتیمار سندن بر مشکل استفسار ایتسم کرک
ایدی اما مشکل بر ایکن ایکی اولدی حالا مرجو درکہ مشکل سابق وشبہہ نی حل ایدہ سین
بوتیمار اظہار عجز وافتقار ایدوب ایتدی بندہ نک نہ قدرت ودستکاہی اولا کہ
مشکل شاہ نبوت پناہی حل ایدہ بیلہ یا انک کبی پادشاہ سپہر اقتدار بنجلین خاکسار
بیمقداری غرا ستیشارلہ نوازش قیلہ ۞ ۞ مثنوی

دعوی مہر ایدم سپہرہ ایرم	بن نجہ ذرہ یم کہ مہرہ ایرم
کہ سلیمانہ اولہ بوبلہ مشیرم	نہ قدر قدری اولہ مور حقیر
آ	مام قدیمی رسم درمعہود عادت	من کہ باشم کہ بران خاطر عاطر کدرم

اکابر عالی مرتبت اصاغر اسافل منزلتدن تفقد احوال ایدہ کلمشلردر خداوندان
نعمت دعاکویان دولتدن استخبار اخبارہ رخصت ویرمشلردر ۞ بیت

سلیمان باچنین حشمت نظرہا بود با مورش	نظر کردن بدرویشان منافی بزرکی نیست

اکر ظل الہی نبوت پناہی بندہ دولتخواہی دن برکرہ اشتباہی حل ایتمک بیورہ امید درکہ
بو خاطر پر فتورہ بو بابدہ ہرنہ خطور ایدرسہ بیقصور عرض حضور موفور الحبورہ عرض اولنہ
سلیمان علیہ السلام ایتدی خاص وعام بونک اوزرنہ متفقدرکہ انساندن کیجہ جنس حیواناتک
شریفی اسب وخسیسی کلب در نہ سبب ندرکہ اشرفک دعوتنہ اجابتدن ابا ایدہ سین
واخسکک دنی اشارتیلہ کلہ سین کیدہ سین بوتیمار ایتدی یا نبی اللہ اسب اکرچہ زیور

معہوددن

زیور شرف وجمالیلہ آراستہ وزینت ہنر وکمالیلہ پیراستہ در اما وفا مرغزارندہ رعی وچرا
ایتمشدر وحق نان ونمک چشمہ سارندن آب صفا ایچمشدر ۞ بیت

اسب وزن وشمشیر وفادار کہ دید	از اسب طمع وفا می باید کرد

هرچند کہ کلب خست ودناءتلہ موصوفدر ولوث نجاستلہ مشہور ومعروف لیکن
وفادارلق لقمہ سیلہ نشو ونما بولمشدر وحق کذارلق تنخواہیلہ نشو ونما بولمشدر
ایدوب سک حلقۂ اخلاص درکوش ۞ حقوق نعمتنی ایتمز فراموش ۞
اول سببدن بن بندہ اجابت دعوت حضرتکدہ کہ منبع وفا ومجمع صدق وصفادر بو وفا
قولنی استماعدن امتناع ایتدم واشارت قول وفاداره اعتماد ایدوب انوک امرنہ
امتثال واتباع ایتدم سلیمان علیہ السلام بوتیمارک جوابن استحسان ایدوب تمام تحسین
ایتدی وقصۂ تخیر حیات وہمانی تغیر وقطیر درمیان ایتدی بوتیمار ایتدی یا نبی اللہ
بو آب حیوان کہ سبب حیات جاودان در سکا می اختصاصمیدر یوقسہ احباب واصحاب
وسایر متعلقاتکدخی اندن حصہ وارمیدر سلیمان علیہ السلام ایتدی بو کرامت
بکا مخصوصدر سایر خواص اندن بی حصہ در بوتیمار ایتدی بو تقدیرجہ لازم کلور کہ جمیع
دوستان ہمدمک ویاران محرمک آخرتہ انتقال ایدہ وزن وفرزند وخویش وپیوندک
واحدا بعد واحد دنیادن کیدہ سن ہر برینک فرقتی اودنہ یانہ سین ومصیبتی ودنہ
بویانہ سین بن کمان ایتمزم کہ بو زندکانیدن لذت بولہ سین وبو عمر جاودانیدن کہ بر بر
فراقلہ کیجہ متمتع اولہ سین ۞ ۞ مثنوی

کاندہ یاردن ایرلہ ادم	اولمیہ بوندن اوزکہ مشکل دم
حسرت دوست زہر قاتلدر ۞ شعر	فرقت دوست آفت دلدر
خاصہ از بہر نثار صحبت یاران خوش است	صحبت یاران غنیمت دان کہ بعد از زندکی
دان تماشا ہم بدیدار ہوا دار اتیح	خوش بود بہر تماشا کلشن عمر عزیز

حضرت نبوت مآب انوک جوابنہ استحسان واستصواب ایدوب شراب زہر آمیز فراقدن
اجتناب ایدوب وشربت حیات وشراب بقادن جرعۂ جام حنظل مذاق فنا اختیار

قیلدی بو مثلی کتوردم تا بلهسز که بو جهان عنصر بکا زندکانی میسر دکلدر وکندو بلاکمله انکر فراقی میانندە فرق متصور دکل بو دخی مقرردر که هر ملک سبب زوالدەدر و هر ملک شرف ارتحال و انتقالدە بو عمارتک آخری خراب و بو شرابک عاقبتی سرابدر و بو رباط دو دوام محال و بو محنت آباد مقام ارتحالدر نظم

کوردمی که بقا لالەسندە رنک بقا ‖ بولورمی که کلنده لوره وفاقجون
اقرصو بیندن ایرکوش هوشه صوت رحیل ‖ دمانع جانه اپسن حل ویر رفاقجو بیین
بیت نزلنا فیه یوما وارتحلنا ‖ کذا الدنیا نزول وارتحال •

بو مقام فوات وفناده برقاچ کون آرام وخرام ایچون بو قدر خون حرامه ارتکاب و اقدام طور عقلدن دوردر وکستی کندو ایله خرمن عیش وحضورین هباء منثور ایتمک مقتضای فکر صحیحدن بغایت مهجوردر اکر ممکن ایسه بو مسلکک حلقنده بوندن اسهل بر طریق بولک و بو غائلەنک دفعنده قدرتکز وار ایسه برحیله تدارک ایدوک که بن تکلیف مزبورک عهدەسندن کلەمزین وطور عقلده محظور ومذهب شرعده منهی ومحذور اولان اموره سزه مساعدت قیلەمزین برا بهما ابتدا بالحمد بعد کلام حق تلخ اولور • و ناصح صادقلرک قولی درشت کلور الحق مرآت آرای عالم آرای ملکدن بغایت مستبعد در که غیری لری کندونک نفس شریف وعنصر لطیفنه برابر بله و انلرک جهت بقاسیچون جان عزیز و جاه لذیذدن فراغت قیله مخلصلرک نصیحتی حیز استماعده واقع اولمق کرکدر و بی غرضلرک کلامنه عین اعتبارله نظر قیلمق کرک پادشاه نفس نفیسین و ملک وسعتک تقدیرین بلمک کرک و بو امره که موجب فرح تمام و آسایش خاص و عام در بی توقف و تردد شروع و اقدام ایتمک کرک عقلا قتنده نفس عزیز جملەدن مقدمدر وانوک وجودی مقابلەسنده سایرلر کالعدم در ضمیر منیر ملکه پوشیده اولمیه که آدمیزاد مقام استقلال واستبدادە کلفت تمامله واصل اولور سود وجود که بازار کاینانده اندن رایج موجود یوقدر • خرج نقود وبذل مجهود ایله حاصل اولور حالیا بادیه ممانی راویه ممات اوزره ترجیح تقدیم ایتمک وشنحت سرای سرور وحبوری قویوب تنکنای کور وتا وادی یادو موره کتمک

کتمک روشن خرددن دور کوریموز نته که ذات ملک باقی وپایدار در زن وفرزند اقتدا وار در و تا ملک استوار وبرقرار اوله خدام کافی واسباب سلطنت بسیاردر نظم

کر هیچ نباشد چو تو باشی همه هست ‖ ملک چون بو فضولی اپسمانی بیوردی

ودفع مفاسد منامده انلرک بو جرأت واقدام والحاح وابرامین کوردی غایت متحیر و متالم اولوب بارکاهدن خلوت خانه خرام قیلدی وصحن ایواندن کوشه بیت الاحزانه متوجه اولدی بیت چو نتوانم که با کس درد حال خویشتن کویم ‖ روم در کلبه احزان وهم با خود سخن کویم

پس روی ضراعتی خاک مذلته سوروب خونابه حسرتی فواره دیدەسندن روان ایتدی وصرصر حیرت حرمان خرمن صبر و آرامین صاوروب باد خزان احزان برک وبار سرور وحضورین ریزان ایتدی وکندو کندویه ایتدی آیا بو غموم وهموم وطوفان موهوم که اندن برق خوف وخطرک مرک نزول ایدر نیجه قضای قضادن هجوم ایتدی و بو سموم کروب که صخره صماسی موم وسنک خاراسی ریک روب سوم ایدر قنقی مغیلان زاربلادن هبوب ایتدی

بیت من بودم و کنجی وحریفی وسرودی ‖ غم را که نشان داد وبلا را که خبر کرد

هیچ بر مرد کندو خویش وپیوندی قیلنه رضا ویرورمی بابا احدبی جمال فرزند ودیدار جمیله لبندن مجرد بر عمر فانی ایله قانع وخرسند اولورمی بو سرلرم که هر بری کوزمک نوری وکوکلمک سروری ودل وجکر پارەلری وعمر باغینک غنچه لالەلری در حال حیاتمده مادە استظهارم ووقت وفاتمده مایه افتخارم در نظرمده اولمیجق وبندن صکره قالمیجق نهال عمردن نیجه برخوردار اولم ویاد دولت وسلطنتدن نه لذت وحلاوت بولم • بیت قالمیجق کیشینک صوکنده برخیر الخلف ‖ حیف حیف اول عمره کم اولور عبث یره تلف

وایران دخت که چشمه خورشید تابان انوک چاه زنخدانندن بر قطره در ولمعه ماه درخشان عکس رخ نور افشانندن برلمحه در رخساره غراسی روز وصلت کبی تابان طره مطراسی شب فرقت کبی بی پایان در مثنوی ‖ منور مهر رخساریله آفاق

ایکی قاشیله ماهک پیلی درفش | قدنک دیکمه سیدر شاخ شمشاد
قدیمی بنده سیدر سرو آزاد | مجالست دلرباسنی طرح ایده بن

مصاحبت جان فزاسنی شرح ایده بن ◦ بیت

وزن وزن گهر آبدار می دیه بن | گره گره رسن مشکبار می دیه بن

بکا السنه حیات نیجه منصور در و حضاکه عمر نوح مقدار اوله متاع عمردن السوز تمتع نیجه میسر در و اکر بلار که وزیرم در رای منیری روز حادثه آفتاب نور افزادر و پرتو شمع ضمیری شب واقعه ده بر نور ظلمت زدادر که ◦ ◦ ◦ بیت

راینک امضاسی در عنوان دیوان عمل | شمسهٔ شمشیر بدر طغرای منشور اجل
بیدست یاری قلم بی قرار او ◦ بیت | تخت ملوک را بنود پای برقرار

شویله که عز حضورمده حاضر اولمیه و عین تدبیر اصابت پذیر ایله احوال ملکه ناظر اولمیه عمارت ممالک و رعایت خلایق و رونق اعمال و تعمیر خزاین و توفیر اموال نه وجهله ممکن و میسر اوله و چون صحیفهٔ تدبیر کمال دبیرکه نقشبند کمال مهر منیر شاگرد بنانی و دبیر بدیع التقریر ریزه خور سفرهٔ معانی بیانی در لفظی لآلی منظوم کبی دلکش در و خطی جواهر منثور کبی فرح بخش ◦ ◦ ◦ شعر

لطف لفظش داده باهم آب و آتش را قرار ◦ ◦ ◦
حسن خطش کرده باهم نور و ظلمت را قرین ◦ ◦ ◦

نظرمده اولمیه مصالح اطراف و حوادث اکناف نه طریقله علم حاصل اوله و مکاید اعدای دولت و عزایم مدعیان مملکت نه حیله ایله اطلاعه قابل اوله و هرگاه که بو ایکی ناصح امینک بلکه بو ایکی درتمینک دفتر وجودنه رقم عدم چکله سرآینه اکرک فواید رای ودرایتی و منافع حسن کفایتی انقطاع ملکدن انقطاع بولسه گرک بو تقدیرجه رونق امور و نظام مهام جمهور قبیل ممتنعاتدن اولسه گرک و اول پیل سفید که شخصی جرم ماه کبی تابان و گردون

گردان کبی رواندر ◦ بیت | بند حصن و حصار او اس ◦
رزم دندان او حصار افکن | رکابمده اولمجق میدان معرکه ده

مبارزه یه نیجه وارم و اول ایکی فیل شرزه جی که صف هیجاده سیل کبی خروشان و دریا کبی جوشاندر ◦ بیت

زخم خرطوم سازند چهان کمند | برارند یار بلا را به بند
منکام وغاده مصاف اعداده نیجه طورم و ایام رزمده مخالفلری بری برینه نیجه اورم و اول ایکی جمازه شرکه وقت سیرده پیک صبای جهان پیمانک آثاری کوره مزو برید شمال پر و بال استعجال له نکدر اکر ایره عبارتنده مثنوی

فنی او پستنده کوه پیستوندر | سعادت قصرنه پایی ستوندر
سکردرسه هوا یه او روز آتش | یلرسه یل کبی او لور تند و سرکش
تحمل اهلی کبی باربردار | قناعت پیشه زاهد کبی کم خوار
 | حال اقطار و اطراف دیاره نیجه مطلع

اولم و احکام و بشارت نامه لری اطراف ممالکه و مسامع خلایقه نه طریقله منتشر قیلم و اول صرصر تک صاعقه کردار برق رفتار اول سمندبی مانندم که آتش نعل جهان پیماسی ران رخش رستمده داغ غیرت نقر ورشک سرعت سیرندن دیدهٔ شبدیز خسرودن اشک گلگون اقر ◦ ◦ مثنوی

گزر عالم اچین بر دمده چون باد | ایکی منزلدر اکا غرب له شرق
اوروریک صبانک کورنه بوز | ایاغی توزین ایدر سرمه ایلدوز
یلدانی نیجه تشبیه ایده دل | که توزین کورمیه گرییلیه بک یل

تیر آرزو یی کمان نشاطله نه وجهله گتورم و گوی طرنی میدان جهاندن نیجه چوگان حیله ایله گتورم و بی تیغ کوهرنگار که بر آب شکلدر که آتش فتنه انوک حرکتیله سکون بولور و بر آتش فعلدر که آب روی مملکت انوک برکتیله مصفا اولور ◦ بیت

عود تیغ کبود تو جو مرا زتن خویش | جو بر بنفشهٔ سیراب قطرهٔ باران

هنگام کر و فرده نیجه منصور و مظفر اولم و هرگاه که بو ندکور اولندن بکیس قالم و متعلقات قلعه رضا ویرم و بو یادگارلری که عواطف پروردگاری ندن بن بنده یه مخصوص صدور ضایع قیلم ملک سلطنتدن نیجه متمتع اولم و عمر و زندگانی دن که فرصا جاودان اوله نه لذت

بولم و فی الحقیقه مصرع عمری که اینچنین کذرد در حساب نیست
القصه ملک بر کون بر کیجه بو منوال اوزره دریای غصه یه طلدی اما قعرنه ایرمدی و غواص عقلی
عمان فکره صالدی لکن صدف ضمیرده بر کوهر تدبیر که سلک قبولده انتظامه قابل اوله کرمدی

نظم
کلبهٔ حزن اچنده قلدی حزین ... همدمی غصه همنشینی انین
ویردی کوکلن یله کوزین آبه ... قومدی جای تاب دل خوابه

عاقبت ارکان دولت میاننده ذکر فکر شاه شیوع بولدی و پریشان خاطرلیغی و دل
مشغوللیغی جمیع محرمان حرم سلطنت یننده مبین و متیقن اولدی بلار وزیر حالی چون بو حال
اوزره مشاهده اتدی متحیر اولوب کندو کندویه ایتدی اگر استکشاف احواله جرات ایدرم
و تحقیق اسرار پادشاهی یه نفاذ اشارت اولمدن مباشرت کوسترم مراسم حرمت و آداب
سلطنته تهاون کتمش اولم و اگر اهمال ایدوب طریق تحمل و تامل و توقفه سالک اولم جادهٔ صدق و
اخلاص و لوازم منهاج اختصاصدن طشره کیتمش اولورم پس ایران دخت خدمتنه کلدی
و بعد ازادای مراسم اعزاز و اکرام آغاز کلام ایدوب ایتدی

بیت
ای سراپردهٔ عصمت زده بر علیین ... پرده دار حرم حرمت تو روح الامین

رای عالم آرایه پوشیده اولمیه که اول اسکادن بروکه بنده مستهام بو بارگاه سپهر اشتباهک
خدامی سلکنده شرف انتظام بولمشدر الی هذا الآن کمافی بودرکه ملکک بنده دن پنهان سری
واقع اولمشدر و دقایق احوال مملکتدن و جلایل اعمال سلطنتدن هیچ بری سیله بنمله
مشورت ایتمدین شروع بیورمشدر بر قاچ کون اولدی که راسمهٔ بنجه دفعه خلوتنه دعوت
ایدوب انلر ایله مخفی بعضی نسنه مفاوضه اتدی اول زماندن برو کمسه نک یوزنه بقمز و خلوتخانه
سندن طشره چیقمز نیجه کوندر که احوال مملکت مهمل و مختل در و امور سلطنت مختبط و معطل
ایلدی اولسه چون حضرت علیا ملکهٔ مملکت و کافهٔ سلطنت در و لشکر و رعیت عاطفت ملکه دن
شکره اتوک عجبن عنایتنه کوز طوترلر و انک امرنی حل و عقد امور و قبض و بسط مصالح جمهورده
ثانی اثنین فرمان سلطانی عدا ایدرلر صواب اولدر که استعلام احواله اقدام ایدوب
کیفیت واقعه یی بز بنده لرینه اعلام ایرزانی بیوره لر تا علی سبیل الاستعجال انوک تدبیر و

ثبات ه

تدبیر و تدارکنه اشتغال اولنه که راسمهٔ غدر پیشه کر اندیشه مباداکه تنور حیله یی کرم
ایدوب فطیر تزویر له پادشاهی برخطرناک امره تحریک ایده لر و عاقبت حسرت و ندامته
منتقضی و خاتمه سی حیرت و ملامته منتهی اوله نعوذ بالله بر حادثه واقع اولورسه شکره تاسف
و تلهف فایده ویرمز و تحسر و تحیر نافع اولمز

بیت
علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد ... دریغ و سود ندارد چو رفت کار از دست

ایران دخت ایتدی ای وزیر صواب تدبیر تمله ملک میاننده تغیر نه ماجرا جاری
اولوب عتاب آمیز کلمات واقع اولمشدر خلوتخانه ملکه جرات ایدوب آغاز کلام و
استکشاف اسراره اقدام شائبهٔ تکلفدن خالی دکلدر وزیر ایتدی ای ملکه العتاب
هدیة الاحباب عتاب سبب رسوخ بقای محبتدر و موجب اساس مودت

بیت
نازی ز تو باشد و نیازی از ما ... بی ناز و عتاب دوستی نتوان کرد

بواصل و قاعده حجاب عتاب مرتفع اولمق کرک که ملک بادیهٔ تفکرده حیران قالمش اوله
و اندیشهٔ دور و دراز خاطر مجموعین پریشان قیلمش اوله محرمان حرم محرمه جرات کلام و اجبدر
و وزرایه استفسار اسرار ملوک غیر مناسب در بودخی مقرردر که اصحاب و احباب
ملکدن اول جناب عصمت مآبدن غیری یه بوبابده فتح الباب میسر دکلدر ملک بو ضعیف
حضورنده دفعاتله زبان شریفنه کتورمشدر که هرکاه که ایران دخت نظره کلسه خرمن اندوه
ساحهٔ خاطرمده مانند کوه دخی اولورسه بربادا اولوب شاد اولورم و دیدار همایونیله
بار غمدن قورتلوب آزاد اولورم سمان بی تکلف حقیقت حالی استعلاء اقدام ایله
الحاح و ابرام ایلیه نیه واقف اولورسکوز بی توقف بو بندهٔ دولتخواهه اعلام ایله ایران
دخت جرات ایدوب خلوتنه ملکه کردی و شرط خدمتی یرینه کتوروب ایتدی

بیت
غمت مباد و کزندت مباد و درد مباد ... که راحت دل و آرام جان و دفع غمی

موجب فکرت و سبب حیرت ندر اکر راسمه دن بعض کلمات وحشت آمیز استماع بیوردیلر
لایق بودرکه بز بنده لرکزه دخی کیفیت حاله مطلع ایده سز تا انوک تدارکنده شرط اهتمامی
تقدیم ایده لم و وظایف عبودیتی ادا قیله وز ملک بیوردی که ای آرام دل بیقرار و ای مونس و

غمك راول نسنه دن سؤال واستفسار جایز دكلدركه جوابی موجب ملال خاطر وسبب
همموم خواطر اوله لا تسئلوا عن اشیاء ان تبد لكم تسؤكم ایران دخت ایدی اكر بوآفت و
مخافت متعلقات شاه دن بر طایفه یه متعلق ایسه غم دكلدر كه سلامت ذات مباركه
شاهی جمیع آفات تداركنده كافی در نظم هزار جان گرامی فدای جان تو باد

اكر عیاذا بالله اول حضرتك نفس نفیسنه متعلق اوله انده دخی اضطراب جایز كورمك كرك
وخاطر عاطره خاطره یول ویرمك كرك بلكه بر موجب این عزمة من عزمات الملوك
عزیمت مراداته ملازمت وصفات صبر وثباته مداومت بیورلمق كرك كه جزع وفزع حضوری
ساحه دلدن دور ایدر واظهار عجز حال وضعف بال احبابی رنجور واعدایی مسرور ایلر
هركسنه كه وقت حدث حوادث وزمان وقوع وقایع ده حبل متین اصطباره تمسك ایده
عاقبة الامر مرادی چهره سین عین یقین ایله مشاهده قیله وسرور وشادی عروسی نوك كنارند
جلوه كر اوله فرضا كه فواید دنیویه اكا مترتب اولمیه بی شبهه مثوبات اخرویه دن كنج اتم مقاصد دربی بهره
قلمیه مثنوی

طوكر اولور صدفده در خوشاب
صدف قرنی طوبر لؤلوی تر دن
اولور سنك سیه لعل بدخشان

اكرچه چون زمر صبری قطره آب
دل كان صبر ایله اولور كهر دن
قیلقلاره صبر ایلر بو درقان

بیت

ای دل صبور باش بر آفات روزكار
نیكو شود بصبر سرانجام آدمی

پادشاه موفق من عند الله اولدر كه چون بر مهم سانح اولوب بر حادثه واقع اوله
وجه تداركی وطریق تلافیسی انوك كمال كیاست ووفور فراستنه مستتر ومستور اولمیوب خصوصا
كه اسباب دولت وحشمتده شمه فتور ومقدمات فرصت وموجبات مسترده شائبه قصور
اولمیه شعر هم كنج داری هم خدم هم ملك داری هم حشم
بیرون نه از خلوت قدم بر بام عالم زن علم
رخ جانب مقصود كن اندوه را نابود كن
احباب را خشنود كن بردار از دل بار غم
ملك ایتدی اكر كوه قاف

قاف برابر اشارت ایتدكلری احوال پر اهوالدن بر حرف اشتمه طور موسی كبی حركته كلوب
وبست الجبال بسا صفتی انده ظاهر وهویدا اولیدی واكر اول رموز جكر سوزدن كوش روز
جهان افروزه بر رمز ایرشه قیا و تدن شب تیره كبی تاریك وتار اولوب انده آثار ظلمات
بعضها فوق بعض پیدا واشكار اولیدی بیت

كر دهد سیه شود از این غم سیاه روز
ور ابر خون نگرید از این غصه هیچ كست

كرم ایله بكا بو بابده سوز سویلمه وانوك تحقیقی بابنده بكا ابرام ایلمه نه بكا تكلمه قدرت میسر ده
ونه سكا استماعه طاقت متصوّر ایران دخت بر دفعه دخی زمام اقدامی جانب ابرامه
عطف ایتدی ملك انوك الحاح وابرامنه تحمله قادر اولمیوب ضروری مكنون ضمیرن اكا
اعلام ایدوب ایتدی كیجه كیجه ده مخوف واقعه لر كوردم وانوك هولندن زیاده خوف ایده
حقیقت تعبیر وكیفیت تاویلین برهمنه دن سؤال ایتدم اول بد امیر حدوث نوازل مایله ایله
تعبیر ایدوب دفع غایله سنده بویله تدبیر ایتدیلر كه سنی واول ایكی پسر نازنینی وبلار وزیری
وكمال دبیری و پیل سفید شیر افكنی وسایر پیلان كوه پیكر ولشكر شكنی وجمازكان حارا
سمای خار خوری وسمند جان نور وصبا رفتاری وشمشیر كوهر نكارلر آغشته خون وخاك
ایدوب هلاك ایده لر تا اول منامانك اثر ضرری وشر شری مرتفع اوله ایران دخت
چون بو كلماتی استماع ایتدی دود اندوه آتشكده دلدن روزن دماغنه صعود ایدوب
قریب اولدی كه قطرات عرق فواره دیده سندن كریوه رخسارنه روان ایده وطایر
عقلی آشیانه دماغندن هوای حیرته طیران قیله ولیكن كمال فراست وحزمی سببی ایله بو
غصه جانگدازی هضم ایتدی وتغیر وضع ایتمیوب بو مهمك فحواسنی سلك اداده نظم
ایدوب ایتدی بیت من اربعشق تو فانی شوم بقای تو باد
هزار جان من وهمچو من فدای تو باد
پادشاه بو امر ایچون
غم یمیسون وبو خصوص ایچون الم چكمیسون كه نفوس بندكان سپار فدای مصالح شاه ده
صالح اولمسه دخی نه مصلحت پر ار تا ذات بزركوار شاهی باقی ورتبه اقتدار برقرار در
وجدان اهل سهل در واولاد واحفاده مجال وار در واسباب شاهی بسیار وخدام

کافی یجدو بیشمار اما بو طایفه غداره دن اعتماد قیلندی وانلرک خرافات فشار و کلمات ناهنجارلرینه دن اعتقاد اولنمز ملکه معلوم درکه ناحق یره قان دوکمک و اتلاف حیات نفوسی بی سبب هدم اتمک کناه عظیمدر و بر معصیتدر که عاقبتی وخیم و خاتمه سی ذمیم و جزاسی نار جحیم ده عذاب الیمدر نعوذ بالله اکر شویله واقع اوله بعده حسرت و ندامت و ضجرت و ملامت غیر نافعدر زیرا امضایی استرجاع محال و مرده احیا ممتنعدر م

این کار ز دست من و تو بر ناید • ضمیر دوربین ملکه معلوم اولسون که بو ملاعین غدر آیین هرچند که بعضی علومده ماهرلردر و بعض فنونی مستحضرلردر اما خاین و نامتدینلردر احیاء سالکان صراط مستقیم بونلرک ازرینه درکه طبع سقیم و نفس لئیم هیچ وجهله پیرایه استقامته قابل اولمز و زخارف معارف انلری زیور و فی الحقیقه آراسته قیلمز ملک کبی که هرچند کردنینه یاقوت و زبرجددن طوق مرصع بند ایده لر نجاست ذات و خساست صفاتی متغیر اولمز و خر کبی که مرباری که جلیس اطلس خاص و نکامین کوسره الماسدن اینسه لر خوی پلیدین ترک ایلمز کمثل الحمار یحمل اسفارا بو معنی یه شاهد و بو نکته یه مؤکد در و مؤید • • مثنوی

دو شیشه کلزاره پر تو خورشید	خوش تحولر اولور هواده بدید
جونکه جرکب اوزره صاله پرتو بو	اشکارا اولور انده چرکین بو
صدفه دوشسه در اولور نیسان	ماره دوشرسه اولور آفت جان

ارباب عرفان قتنده اتش سوزان تیغ بران مثابه سنده درکه انوکله جمیع خلقی هلاک اتمک ممکندر انلرکه پاک طینت و پاکیزه فطرت اوله لر نفس دغا و شیطان هوای بد فرمانیکه انلردن عظیم دشمن یوقدر اول تیغله قطع ایدرلر و اول طایفه که بد سیرت و ناپاک سریرت اوله لر روح پاک و عقل دراک که نوع انسانه انلرسز مرتبه شرف ادراک میسر دکلدر همان اول شمشیرله هلاک ایلیه لر و اول اسبابی که آلات رفع مکاید اعدادر افرازاز راحات ایده لر حضرت مولوی مثنوی معنویسنده بو معنی یه اشارت

ایلمشدر اول یرده که بیورمشدر مثنوی	بد کهر را علم و دین آموختن • همچو

همچو تیغی دان بدست راه زن	تیغ دادن در کف زنکی مست
به که آید علم ناکس را بدست	حیله آموزان جکرها سوخته
فعلها و مکرها آموختن •	برائمه بد نهاد که بو آتش فسادکی اتفاق دن

مرادلری بو درکه فرصت انتقام فوت اولمیه و سیاسات ملکدن غفلت ایلمزدن اولان حرکات که سنوز التیام بولمشدر و بولمق دخی یوقدر بو اشارت حیله آمیز ایله که قانون غدر اوزره مبتنی و رشک پذیر اوله غرض لری بو درکه شهزاده لری که عوض شریف شاهی و خلعت ذات کریم شاهنشاهی لردر هدف تیر تلف قیله لر تا خلیفه بی خلف قله و ارکان دولتی که قواعد بنای کارخانه سلطنتدر • و تعمیر ممالک و توفیر خزاین و ترفیه خلایق انلرک کف کفایتنه وابسته در بر طرف قیله لر تا رعیت و لشکر اسیر اوله لر و جهانداری سپاهی که اسب و پیل و اشتر و استرلردر ابطال ایده لر تا ملک خلوت و بی اسباب دولت قله بی کینه کمتره خود نه اعتبار هم امثالم ملک خدمتنده هزار هزار واردر اما چون ملکی تنها بوله لر علی مرور الایام سینه لرنده اولان تیغ کینه نیام انتقامدن جهره ضمیرلرنده مضمر اولان قصد فتنه قوتدن فعله کتوره لر بو زمانه دک انلرک توقفی عجز و اضطرار سببی ایله ایدی جون الآن امکان و اقتدار بولدیلر عنان اختیارلرندن کید و بی قصد ایتمشلردر که زمین ملکه آشوب و بلا تخمین صاجه لر و کلید اندیشه غدر ایله افساد و فتنه بابن اجه لر شویله که فرمان قضا امضای شاهی حکم واهی قضای فاسد بدخواهی امضا بیوره هم لشکرک انلردن امیدی باطل اولور و هم رعیته سوء ظن حاصل اولور جون رعایا و لشکر یکدل و یکزبان اولمیه بیکمان کاربان امن و امان منزلندن کوجیه کیدر و مخالف هر طرفدن باش قلدروب دشمن هر جانبدن هجوم ایدر لاجرم ملک و مال پایمال اولوب سلطنت الدن چیقر و نفوس ناس معرض تلف ده واقع اولوب آتش هرج و مرج خاندان و خانمانلری یقر ملوکه لازمدر که مکر دشمندن امین اولمیه لر و علی کل حال حیله

بد سکالدن غفلت قیلمیه لر	مکر دشمندن صفین اولمه امین
غدر ایدوب تا که قورسا کا کمین •	بعض شعرای حکمت انتما بو معنی یولکی

یتیله اداسیو رمشلردرکه مثنوی

که غدار پیش است و ناپاک روی
بباطن در سنی وفاهی زند

مشو ایمن از خصم بیداد جوی
بظاهر دم اشنایی زند

بو جمله ایله اکر بر بهمه صواب کوردوکی تدبیرله بو شدتدن فرج و بو ورطه دن مخرج میسر اولیه تا خبر جایز کورمک کرک و اکر بو وقیعه مجال واریسه باب احتیاطده بر طریق دخی ملحوظ در شویله که ملک محظوظ اولوب فرمان قبله انوک دخی مضمونی عز اعلاه وصول بوله ملک شمال ویروب ایتدی سنک ضمیرک بر جام جهان نما درکه زنکار عیب ریبه دن معرادر و کلامک بر اینه مصفادرکه شایبه شک و شبهه دن مبرادر

بیت
دلک در مجمع رای صوابک
سوزک در منبعی فصل الخطابک

لاجرم سنک هر قولک بنم قتمده مسموع و مقبولدر و هر کلامک بر نص قاطع و بر سیف مسلولدر ایران دخت ایتدی کاریدون حکیم که مؤسس مبانی فضایل و مشید قواعد خصایل شمایلدر طبع لطیفی مخزن نفایس جواهر حکم در و ذهن شریفی منصه عرایس عالم حدوث و قدم نظم

دل پاکی نظر لطف خدایه مظهر
رای پیری تتق سر قضایه محرم

بو اثناده کوه حضراده بر غارکوشه سین اختیار ایتمشدر و بالکلیه جناب خالقه متوجه اولوب علایقدن فرار و خلایقدن کنار ایتمشدر اگرچه اول دخی فلاسفه حسب و بر ایتمشدر اما صدق و دیانتده و وفا و امانتده انلرکاو زرینه مرتبی اولدوغی جهتدن اعتمادده اول ابنده که فکر عواقب امورده انوک نظری اتم و اکمل و دفع نوایب دهورده انوک تدبیری انفع و اشمل در اگرچه رای ملک آرای ملک بو بابده اکا کرامت محرمیت ارزانی کورورسه و کیفیت خواب و صورت تعبیر را بهمه سی اکا کشف ایتمک بیورورسه بی شک اول طریق حق او زره انوک حقایقنی ملکه تنبیه ایدوب دقایق تاویلدن بر دقیقه مخفی و مهمل قومیه کرک شویله که انوک تعبیری دلیل برهان آسمانه موافق جمله شبهه زایل اولور و اول غریمتی امضا لازم کلور اگر اکا مخالف اشارت بیورر ظاهر بودرکه ضمیر منیر سلطانی حقی باطلدن فرق و صحیحی سقیمدن تمیز ایتمیه کرک بو کلام رای رایه موافق کلدی و فی الحال سوار اولوب کاریدون حکیم قتنه واردی و دار حکیم الهی که مجمع فیوض غیر متناهی ایدی شرف استسعاد بولوب لوازم تواضعی بر ینه کتوردی حکیم دخی

شرایط تعظیم و تقدیم ایدوب ایتدی بیت

کلبه ام روضه شد چون مقدم رضوان رسید
دیده روشن شد چو بوی یوسف کنعان رسید

سبب تجشم رکاب سعادت انتساب نه واقع اولمشدر فرمان قضا نفاذ بولسه بنده خود بارگاه کردون پناهه یوز سوررد م شرط ادب و داب ملوکه انسب بو ایدی که خادملر مخدومه خدمت ایده لر و مملوکلر ملوکه ملازمت کله لر ایمدی بیت

طریق خدمت و آیین بندگی کردن
خدایرا تو رها کن بما و سلطانی کن

سیمای سعادت انتماده اثر تغیر مشاهده اولنور و غره همایونده هم علامت غم تفرس اولنور صورت حال و موجب ملال بیان بیورلمق صوابدر بلکه ثوابدن خالی دکلدر ملک کیفیت منام دبرایهمه نک تعبیر ایتی بر سبیل تفصیل اعلام ایتدی کاریدون بر زمان تحیر بحرینه طلدی و تعجب بر مغاص صوری قالدی بعده ایتدی ملکه بو بابده سهو عظیم واقع اولمشدر که بو سری اول طایفه یه اظهار ایتمکک ضرری چوقدر زیرا اول طایفه نک بو مرتبه رتبت محرمیتی یوقدر نظم

هر کوش کجا محرم اسرار تو بود
رای عالم آرای رایه مخفی و پوشیده

اولمیه که اول تدابیر بو واقعانک تعبیری لیاقتدن دورلردر اول سببدندر که عقل و فطنتدن محروم و دین و دیانتدن مهجورلردر اما ملک بو خواطردن اضطراب ایتموب مسرور و شادمان اولمق کرک و شکرانه ایچون مستحقلره صدقات بیکرانه احسان ایتمک کرک که دلایل دولت و سعادت بو مناماتک صفحات حالنده پیدا و شواهد عز و عظمت بو واقعاتک تعبیرات امالنده هویدادر و مبدم مجاری امور وفق مرام او زره ظهور قیلیه کرک و ساعت بساعت بهجت و دولت و ابهت سلطنت ازدیاد پذیر اولسه کرک بیت

سپهر تابع و دوران غلام و کردون رام
فلک مطیع و ملک داعی و زمانه بکام

چون پادشاه عالم پناه بو واقعانک تعبیراتندن اطلاع عازم اولدی بو دو تحوا مه دخی انلرک تاویلین علی سبیل التفصیل تقریر ایدوب اول تدابیرک تیرتکمیدتن بیر تعبیر و وقاحکمنده دفع ایلمک لازم اولدی مصرع

کر بدست تو خدنکیست مرا هم سپرست

اولا اول اکی ماهی که دم لری او زره طورورکرید رسولتردرکه جانب سراندیبدن کلورلر

کریمی م

واکی پیل دمان عظیم جسمانه هزار رطل یاقوت رمانی ولعل بدخشانی درکه دل انار رشک رنکندن پرخون وجرم آتش غیرت شعاعندن نهانخانهٔ سنکده مکنون در پیشکش رسمنده شاهه کتوره لر اول اکی بط اکی اسب فایق درکه ماه نو اکارین وشعاع شمس اکا زرین اولمغه

لایق در ☙ مثنوی

اورون یالیلری بلدایه بکزر	دری لاری طری والایه بکزر
دکرمی صغری لاری هاله کردار	کمر بو یونلری قوس قزح وار
ایقلارندن اولور برق پیدا	صهیل اورسالر اولور رعد کویا
	اول قاز براپستر سرافرازدرکه

بادجنبش آتش روش مسالک مضایقده آب کبی روان وسیل کبی خروشان در وزخم ستم پولادرنکله سنکدن صاعقه مانند آتش افشاندر ☙ مثنوی

یل اوزره یل کبی جست وسبک خیز	صوا کجره کرم رو چون آتش تیز
جو سیم سنک رنکین اوره سنکه	اورر آتش سپهر آب رنکه

بونلری شاه دهله هدیه رسمنده اصطبل عامره ارسال ایدیلر اول ارکه پای ملکه نیجه اولدی بر تیغ کوهر نکار وآتش فعل آبدار درکه روز هیجاده چشمهٔ مینادن یاقوت مذاب روان ایدر وصفحهٔ الماس رنکه خردهٔ عقیق وریزهٔ مرجان ریزان ایدر بيت

فتح وظفر بجو مر تیغ تو قایمند	نی نی که تیغ تو همه فتح مجسمت

اول خون که ملک بدنن انوکله الوده کوردی بر خلعت ارغوانی درکه طراز زرله مطرز ودر وکوهرله مکلل که دار الملک غزنه دن تحفه طریقیله بارکاه کردون اشتباه شاهه کتوره لر اول اپستر سفیدکه ملک اکا سوار اولمشدر بر پیل درسفید هیکل مهیب که صف لشکرده خون لبرانله خرطوم زبرجد رنکین لعل سیراب ایدر واول ثعبان دمانکه دیده

بر عالمی خراب ویباب ایدر بیت	پیکری پر زکوه او هامون
بیستونی روان بکار ستون	سلطان شام وقاهره اصطبل عامره

ارسال ایدوب شهریار کامکار اکا کاه کاه سوار اولسه کرک اول اخکر سوزان که فرق مبارک ملکده برق کبی فروزان ایدی بر مجوهر افسردرکه کنکرهٔ قدری غرفهٔ قصر مینا رنک آسمانه

رسیده عکس آن تاج مرصع	آسمانه سپر در بیت
بو تاجی ملک پیلان باج وخراج ایله	نجرخ ماه چون ماه مقنع ☙

خاکپای ملکه روان ایتسه کرک اول مرغ که منقارندن مارک مبارک ملکه اوردی انده شاهه نکروه متوقعدر اما اکا اولقدر اثر وجندان ضرر مترتب اولمز غایت ما فی الباب بر بارجانن دبر عزرمهر بایدن بر زمان بحران لازم کلور انوک دخی مآلی صلاح حاله منتهی اولور بو خوابک تأویل صحیحی وتعبیر باصوابی بودرکه تقریر اتدم بیدی دفعه کورمک دلالت ایدرکه رسوللر یدی نوبت هدایای ملوکانه ایله درکاه دولت پناهه عودت ایده لر وملک اول نعمتلرک حصولیله واول غنیمتلرک وصولیله شادکام وشادمان اوله وثبات دولت ودوام عمر ابد پیوند ایله اختصاص بوله پادشاهه واجبدرکه من بعد اجانبی کندو اسرارینه مطلع ایلمیه وتا بر کمسنه یی تکرار تجربه قلمیه وصدق ودیانتن کما ینبغی بیلمیه انوکله مشورت رواکورمیه ☙ ☙ بيت

کسی را امتحان ناکرده صدبار	مکردان پیش خویش صاحب اسرار

اصل خود بودرکه مطلقا صحبت مردم بی باک ناپاک وبدکوهر وزشت سیرتدن اجتناب ایتمکی ذمتنه واجب بیله وکوهر باقیمت نفس نفیسین اشخاص سفله طبع ودون لیم مشرب ودنی خلقت سلکنده منتظم قلمه دن احترازایده ☙ بيت

آب را بین که چون همی نالد	هردم از همنشین ناهموار

ملک بو کلماتی استماع ایدنجک فی الحال سجدات شکری تقدیم اتدی واول پیر مبارک نفسن که مسیحا صفت دل مرده سینه حیات تازه وروح پژمرده سینه نشاط بی اندازه ویردی عذرلر دیله دی وایتدی بحمد الله که عنایت یزدانی مدد ونصرت ارزانی سور ویدکا بو جناب حکمت مآب وکرام نصابه یول ویردی تا بو خضر نیک سیما من انفاس متبرکه سیله شداید محنت فواید در راحته مبدل اولدی ☙ مثنوی

بو قله جوقیلدک موشکافی	جوابک اولدی دل دردینه شافی
جزاک الله که جانم کوزین اجدک	کوزومه قرشو جانان یوزین اجدک

کوه آهندن معقدر

کوستردی م

دلم پرنور اید وب ای مهر روشن — خلاص ایتدک ضلالت ظلمتندن
بار غمی که خاطر ما خسته کرده بود — عیسی دمی خدا بفرستاد وبرگرفت

مصرع الحمد لله حمدا دايما ابدا — پس ملک دلفرمان وخاطرشادمان

ایله مستقر عز واقباله نزول واجلال ارزانی بیوردی وبرهفته منوالی رسوللر تحف وهدایا ایله اقلیم سعددن کلوب یتشدیلر سمان اول وجهله که حکیم کامل بیورمشدی مضمون سالی موقف عرضه یتشدردیلر بدیجی کون ملک بلار وزیری وفرزندلرینی وایران دختی وکمال دبیری خلوته دعوت اید وب ایتدی عجب خطا قیلدم که سرمی عداه افشا ایلدم اکر سپر عنایت الهی انلرک تیرکیدنه حایل اولمسه وایران دختک نصیحتی شرف حسن قبول بولمسه عاقبت اول ملاعینک مکری بنم وتمام اتباع واشیامک هلاکنه مؤدی اولوردی هرکسنه که سعادت ازلی یار وکفایت ابدی مددکار اوله لاجرم ناصح مشفقلرک نصایحین عزیز طوتوب سوانح مصالحده کردن عقلی پیرایهٔ تأمل وتأنیدن عاطل قیلمز ودوقاحت عاقبتدن اندیشه اید وب مقام خرد ومحل احتیاطدن غافل اولمز مصرع
هرکه بی تدبیر کاری کرد سامانی نیافت — پس بیوردی که بو عزیزلرک خاطری بو
واقعه سببیله ملالدن خالی دکل ایدی لازم اولدی که بو هدایا بونلره قسمت عادله اوزره توزیع وتقسیم اولنه خاصه ایران دخت که بو حادثه نک تدارکنه ارشاد ایتدی بلار ایتدی چاکرلر اول مصلحت ایچوندر که وقت حدوث حوادثده کندو کردنن سپر بلا قیلوب جان وباشه قالمزلر م
هرکه سرتو دارد پروای سرندارد
اگر بن بنده یه معاونت عنایت ومساعدت سعادتله بو سیرته ملازمت وبو سنته مداومت میسر اولمسه وطوع ورغبتله مال وجانن ولی نعمتنک خدمتنه فدا قیلمده اکا مزد وعطا رجا ایتمک کرک ومقابلده انعام واحسان ایله مکافات توقعین قیلمق کرک اما پیدادر که ملکه زمانک بو بابده سعی بلیغی روز روشن کبی هویدادر بو تاج مجوهر وخاصه ارغوانی مکلل اکا روادر هرقنغی سینه که رغبت ایده ملک عنایت بیوره وفور عواطف شاهانه دن دور دکلدر ملک فرمان ایتدی اکی سینی دخی حجرهٔ خاصه ایلتدیلر وکند

وکندو بلار وزیرله حرم سرایه کتدیلر حرم ده بر کنیزک واریدی که اکا بزم افروز دیرلردی بر ماه روی ایدی که آفتاب انوک خجلتندن حتی توارت بالحجاب نقابن یوزینه چکمش ایدی وبرهلال ابروی ایدی که باربلای غیرتی ماه نوک طاقتن طاق اید وب بلین بوکمشدی مثنوی

طغورمامش نظیرن مادر دهر — یوزی ایینه واله اوجه دهر
کهرخادم اولوبدر دشلرینه — قول اولمش سرو قدی عرعرینه
جبیننده مه نو برطرفدر — مصفا کردنی برج شرفدر

ملکک اکا تعلق تمامی واریدی باوجود که ایران دخت حسن وملاحتده فتنهٔ زمان ولطف وظرافتده آشوب جهان ایدی شاه بزم افروزی اکا انباز ایتمشدی وباب قسمتی تمام رعایت اید وب ایکی سینی دخی سمدم خاص ومحرم راز ایتمشدی ملک بیوردی تا بزم افروزی دعوت اید وب تاج وجامه یی حاضر قیلدیلر وملک شال دیری که هرقنغی سین که ایران دخت اختیار قیله باقیسی بزم افروزک حصه سی اوله ایران دختک تاجه رغبتی زیاده اولدی واول درج مرصع که کنکرهٔ آسمان کبی کواکب جواهر ایله مرصع ایدی انوک نظرنه خوش کلدی اول جانبه میل اید وب بلار وزیره نظر ایتدی تا بله که انوک رأینده بونلرک قنغیسی راجحدر بلار کوشه چشمله جامه جانبنه اشارت قیلدی بو اثناده ناکاه پادشاه اول طرفه نکاه ایتدی ایران دخت کوردی که ملک اول مفاوضه یه واقف اولدی جامه یی ترک اید وب تاجی اختیار قیلدی تا ملک بو مواضعه یی بلمیه وبلار چشمنی اول احواله اوزره قودی تا شاه اشارته مطلع اولمیه اندن صکره وزیر قرق یل دخی ملازم درکاه شاه اولدی هرکاه که شاه قتنه کلیدی چشمنی اول وضع اوزره قیلوردی تا ملکک ظنی یقینه مبدل اولمیه اکر وزیر عقل وتدبیرده بی نظیر اولمسه ایکیسی دخی بر اشارتله جانلرین باد فنایه ویره کیدی دخی نمانلرین آتش هلاکه اورالریدی بیت

هرکس که مدار کار بر عقل نهاد — بی شبهه شد از بند بلاها آزاد

چون ایران دخت قبول تاج له سرافراز اولدی بزم افروز دخی خلعت ارغوان ایله سروقدان جهاندن ممتاز اولدی ملک وعدهٔ موعود وعادت معهود اوزره انوک تعاقبنه

وتناول

خرام اتدی ایران دخت دخی روی دلفروز و زلف دلاویز ایله بیت

زمشک ناب یک یک موی بسته ... باب زندکانی روی شسته

تاج مرصعی باشنه قویوب پالوده شیرین ایله مملو بر طبق زرین النده طوتوب ملکک اوکنه قدم خدمت اورزه قیام ایتدی ملک اول طبقدن نواله طلب ایدوب صحن خاطری کل وصالله کلشن و دیده دلین پرتو انوار جمالیله روشن قیلورکن ناکاه بزم افروز جامه ارغوانی ایله دست افشان و جلوه کنان انرکاوکندن کیجدی عذاری کل سحری کبی اچلمش و رخساره عرقدن قطرات شبنم ساچلمش مثنوی

لباس ارغوانی کرده دربر ... تو کویی هست سرو از لاله زیور

دو چشم ترک بردلها کمین ساز ... دو ابرو بر جکرها ناوک انداز

رخش تابان ز چین زلف پرتاب ... جنان کاندر شب تاریک مهتاب

ملک انی اول حالتده اوزره کورنجک زمام اختیاری قبضهٔ اقتداردن کتدی و لذت چاشنی طعامی اونودوب ایتدی م کوردم یوزوکی دیده کریاندن الیوم دم انوک مصاحبتنه صدق رغبت و مواصلتنه غلبهٔ شوق و ذوق طبیعت عنان اختیاری و زمام دل بیقرارین نکار نازنین طرفنه توجه ایدوب مراسم تحسین و آفرین دن صکره ایتدی بیت کای سرو خرامان و کل تازه رسیده نرکس کل و سروی چو تو درخواب ندیده بو حرکتله غمکین کوکلمی شاد ایتدک و بو خرامله خرمن صبر و ارامی برباد ایلدک مصرع زهی با مدنت تخت مرحبا کرده پس ایران دخته توجه ایدوب ایتدی بو تاج لایق فرق بزم افروزایدی عجب خطا قیلدم که انی بکا عطا قیلدم ایران دختک سیل غیرت عشق باشندن اشوب و شعلهٔ حمیت و رشکله درونی طوتشوب بو نکتهٔ جانسوز ایله یاندی قیلدی و بی اختیار النده اولان طبق زرینی سر شاهه نکونسار ایدوب ایچنده اولان پالوده تر ایله روی و موی ملکی آلوده تر قیلدی اول واقعه که حکیم کامل انوک تعبیر و تأویلنه اشارت بیورمشدی درجهٔ وقوعه یتیدی ملک بو فعلدن زیاده منفعل و اتش خشمی بغا

٢٩٧

بغایت مشتعل اولوب فی الحال بلار وزیری دعوت اتدی و ایران دختدن صادر اولان ناشایسته حرکتی حکایت ایدوب خشم تمام ایتدی تیز بو نادان بی ادبی الک تیغ بی دریغله زورق وجودین کرداب عدم صال تا خاص و عام بلهلر که انوک امثالی اول مقام ده دکلدر که بو نوع حرکته جرأت قیلهلر وزیر سمعا و طاعة دیوب ملکه الدی کتدی کیدرکن خاطرنه بو خطور اتدی که بو فرمانه امتثال ده استعجال شرط احتیاطدن دوردر زیرا که بو زن فصاحت و بلاغتده و حسن و ملاحتده بی بدل و کیاست و فراستده بی مثل و مثل در ملکه انوک مفارقتی ایله خلل کلی محتملدر خصوصا که انوک برکات نفس پاک و میامن رای ثاقبیله بو دکلو اشخاص ورطهٔ هلاکدن خلاص بولدیلر بمکن که بعد زمان ملک بو تعجیله انکار بیوره و انوک بو عیبی نظر پادشاهه منکور نه بوندن قطع نظر بو مقوله امورده شتاب خلاف رای صوابدر اولی بودر که بو امرک اساسنی قاعدهٔ تانی اوزره بنا قیلم تا وقت سؤالده محل عتاب اولمیوب حاضر جواب اولم بیت

چو قاضی بفکرت نویسد سجل ... نکردد ز دستار بندان خجل

پس واجب اولدر که بو امره امتثالده استعجال ایتمیوب توقفه مجال ویرم شویله که ملک جانبندن علامت ندامت ظاهر اوله باری فرصت تدارک فوت اولمش اوله اکر البته انوک قتلی بابنده حکمنی اجرا و قضاسنی امضا ایتمک دلرسه موجب فرمانه اتباع جیر امتناعدن دکلدر مقرردر که بو تأخیرده ایکی اوج منفعت کلی معتبردر اولا مثوبت بقای نفس نجات و ثانیا امرنه نادم اولورسه تحصیل رضای پادشاه ثالثا جمیع اهل ولایته منت بی نهایت که بو اصل ملکه مملکت که خیراتی عامهٔ اهل عالمه کامل و شامل و فضل و احسانی کافهٔ بنی آدمه حاصل و متواصل در وجودک علت بقاسی اولورم و بو سبب ایله روزکارده نیک نفسلک نامین بولورم پس انی محرمان سلطنتدن بر طایفه ایله کندو سرایینه ایلتدی و بیوردی که احتیاط تمام ایله انی محافظه قیلهلر و تعظیم و تکریم بابنده مبالغهٔ لازم بیلهلر و کندوسی تیغ پر خون ایله محزون و سرنکون بارکاهه کلدی و ایتدی فرمان ملکی یرینه کتوردم و اول کستاخ بی ادبی که قدم جرأتی بساط عرض شاهه دراز اتمشدی جزاء سزاسنه ییتوردم ملکک فی

نجات و م

الحال صورت غضبی زایل و دریای مواج خشمنده تلاطم امواج سکون پذیر اولمشدی
چون وزیردن بو خبر مصیبت اثری استماع قیلدی ایران دخترک بال و بال وحسن وجمال وعقل
وکمالی خیالنه کلدی زیاده متأثر اولدی واثر تأثرین اظهار ایتمکه عار ایدوب تفحص وارامی
بر بر ینه وصل ایتمکدن که اجتماع نقیضین حکمنده در احتراز اتدی پس کیزو نفسنی ملامته آغاز
ایدوب ایتدی بو کناه سنندر که حلم وتأنی طریقینی بر طرف قیلدک وکیزو مجوبه کی جزئی جرمه
با وجود که حق انوک طرفنده ایکن علف تیغ تلف قیلدک کرک ایدی که بو قدر عصیانله فرمان
قضا جریانه ارخای عنان ایتمیدک وآب حلمله آتش خشمی تسکین ایدوب طریق شکیبی قویوب
مضیق شتابه کتمیدک ۞ ۞ ۞ ۞ مثنوی

پارهٔ آتش بود آن پر کزند ⁂ کر بدمی شعله بر آرد بلند
آدمی آتش خورد از حد فزون ⁂ کردم او دود نیاید برون

چون وزیر سیمای شاهده علامت غم بی فایده وندامت بی عایده مشاهده اتدی
ایتدی ملک غمناک اولمسون که بر تیر که شستدن چیقه سر انکشت تدبیر ایله رد
ایلمک محالدر وکشته زر وزور ایله زنده قیلمق محض خیال غم بی فایده واندوه
بیهوده مقتضی قلوب وضعف بدندر وبر شجره درکه ثمره سی جراحت دوست و
راحت دشمندر هرکاه که سلطان بر حکمی مضا یه وبر فرمانی نفاذ ویرمش اوله اندن
صکره علی الفور پشیمان اوله پیکان بر احدکا بیامن کان ودوام شکوه شاهی وثبات
ووقار شاهنشاهیده بدکمان اوله کرک ایدی که پادشاه ملک ذی الرقاع کبی فرمان
شیطان غضبه اتباع ایتمیوب بو بابده تعجیل وشتابدن اجتناب وامتناع ایدیدی
تا عاقبت کار دام ندامت وورطهٔ ملامته کرفتار اولمیدی ملک استفسار ایتدی که نه
کیفیتله اولمشدر اول حکایت وزیر ایتدی روایت ایدرلر که تختکاه
یمنده بر پادشاه وار ایدی عظیم الشان بر شاهنشاه ایدی بختی پیر ورایی جوان
کردون کودان بو مدت سیرنده سپهر سلطنت اوزره انوک نظیری مهر منیر مشاهده
ایتممشدی وسامعهٔ روزکار مردم آزمای چهار سوی جهانده انوک عدیلی قهرمان فرمان

فرمان فرمای استماع اشتمشدی مثنوی ⁂ بزمده آفتاب عالم افروز
رزمده اژدر جان وجهان سوز ⁂ جهانی عدل وداد ایله ایدوب رام
خلایق سایه سنده ایتدی آرام ⁂ بو پادشاهک کاری اکثریا شکار

ایدی بر کون میدان شکارکاهده مرکب نشاطه عنان ویروب کیدردی ودیده
تجسس ایله جیب وراسته نکاه ایدردی اتفاق اول زمان وحوش وطیوردن نام ونشان
کورمدی وتیر نظری شکاره لایق بر جانوره ایرمدی ملک بو صورتدن زیاده متحیر
ومزاج نشاطی تمام متغیر اولدی بو اثناده مگر بر فقیر بینوا که فقر وفاقه بلاسندن
پوست آهودن بر قبا کیوب اول بیابانده خارکنلکله مشغول ایدی اتفاق اول حینده
اول شغلک تعبندن طاقتی طاق اولوب بر بیشه کنارنده یتمشدی وخیل خواب جمیع
جوانبین احاطه ایتمشدی قضای الهی نظر شاهی اکا مصادف اولوب انی آهو کمان
ایتدی وسمندم کمان کمیندن خدنک دل اشکافی کاف نافه راست ایدوب ایتدی نظم

شعله تیری که درآورد عرق ⁂ جست بران سوخته خرمن چو برق
فتنه محابای بلا ستی نکرد ⁂ کرد خطایی که خطاستی نکرد

القصه چون ملک شکاری اوسته واردی اول بیچاره سینه مجروح ودل پر خوله
بولدی زیاده غمناک اولوب متأسف اولدی وناخن ملامتله چهرهٔ ندامتی خراشه آغاز
قیلدی واول تهوردن که موجب تحسر ایدی متألم خاطر اولوب خارکنه بسیار اعتذار
ایدوب مرهم بها هزار دینار تمام عیار ارزانی بیوردی وعنان عزیمتی جانب دار السلطنه
معطوف قیلوب بر زاهدک صومعه سینه که اول شهرده عفت وعبادتله معروف و
مشهور ایدی بلکه عرصهٔ عریضهٔ دهرده ارشاد وهدایتله مذکور ایدی نزول واجلال
بیوردی وزاهددن دنیاده مزید دولت وجاه آخرتده کفارت جرم وکناه اولمغه
دعا ونصیحت استدعا ایتدی زاهد پاک طینت دخی طریق کشف وکرامتله ایتدی ای ملک
بر خصلت که دولت دنیا وسعادت عقبایی جامع اوله غضبی کظم وخشمی هضم در

وحکام غلبهٔ غضبده میل جانب حلم در ⁂ نظم کسی کو بر فروزد آتش از خشم

مدارا زوی طریق مردمی چشم
عنانش واکش انجا تا شود نرم

غضب چون نفس بدرا میکند گرم
ملک ایندی بیلورم که چاشنی شربت

حنظل مذاق حلمک کام عقلده لذت تمامی وار در فاما سکام خشمده حلمی هوای نفسه حاکم قیلمزین واوقات التهاب نایرهٔ غضبده عقلی قید ضبطه کتوره مزین زاهد امدی بن اوچ قطعه رقعه یه بعض نسنه یازه یم سن انی خواصکدن برامینه سپارش ایله که چون ناصیهٔ حالکده امارت تغیر مزاج مشاهده قیله و آتش خشمی کانون درونکده مشتعل کوره اندرک بری سین نظرکه عرض ایله ملک که انوک فایده سی ظاهر اولوب نفسوکه تسکین و تسلی حاصل اوله واکر لهب غضب اول موعظهٔ زلالیله انطفا بولمزسه انکنجی رقعه یی کوستره اکر نفس توسن انوکله رام اولمزسه اوچونجی رقعه یی اظهار ایده امیدوارم که بو وسیله ایله طبع ملکدن غایلهٔ عنف وخشونت کیده چون ظلمت خشم برطرف اوله لمعهٔ حلم انوک یرینه خیر الخلف اوله

م
دیو چو بیرون رود فرشته در آید

ملک بو کلماتله خوش وقت اولدی وزاهد اوچ قطعه رقعه یازوب خواص شاهدن برسنه ویردی مضمون رقعهٔ اوّل بو ایدی که محلّ اقتدارده عنان اختیاری دست هوای نفس بدفرمایه ویرمه که سنی ورطهٔ هلاکه القا ایدر فحوای مکتوب ثانی بو ایدی که سکام خشمده زیر دستلره رحیم اول تا وقت جزاده زیر دستلرسکا مهربان اوله محصل کتاب ثالث بو ایدی که اجرای فرمانده حدّ شرعدن تجاوز ایتمه و هیچ برزمانده دایرهٔ انصافدن طشره

اگرچه حلم تو چاره نیست در جهانداری
مناز اگرچه لبت همچو غنچه خندانست
مباش غرّه به بستان سرای دولت خویش

لتمه ه شعر
جفا مکن که نه کاریست مردم آزاری
که هست دیدهٔ مظلوم ابر آزاری
که عن قریب ازین بگذری و بگذاری

ملک زاهدی وداع ایدوب دار الملکنه کلدی و همیشه مجلسنده خصوصا سکام غضبده بو رقعه لری اکا عرض ایدرلردی و بو منالده اکا ملک ذی الرقاع دیرلردی و بو ملکک بر کنیزکی واریدی خوبروی و پاکیزه خوی سرو قدلاله خد یاقوت لب سیمین غبغب کبک رفتار طوطی کفتار بیت ماه

ماه روی و مشکبوی و جان فزا
دلفریب و دلنواز و دلربا

نرگس مخمور آشفته چشم بیماری و عقیق یمنی الفته لعل شکرباری خوبرویان خطه خطا بنده و چین زلفنده اسیر و غشوه فروشان کشور کشمیر هوای سلسلهٔ جعد پرتابی ایله مقید زنجیر تسخیر ایدی ه بیت

خلق اولمادن نگار خانهٔ خاک
کلمدی نقشی کیبی صورت پاک
جمال حالی پاک دامن لک خالیله آراسته

وچهرهٔ جمالی زینت کمال عفتله پیراسته ایدی دلشاه انوک شمایلنه شویله مایل ایدی که مصاحبت حرم خاصدن استنکاف وسایر جواری ایله استیناسدن استکراه ایلردی بانوی شاه همواره دیدهٔ غیرتندن خونابهٔ حسرت دوکردی و انوک دفعی بابنده غایت رشکندن زمین فی له مکر و حسد تخمین اکردی القصه غصه سین هضم ایده میوب بالتمام حالنی مشاطهٔ حرم رایه اعلام ایتدی و اندن شاهی قتل و کنیزکی رد ایتمک بابنده مدد طلب ایتدی مشاطه ایتدی بلسم که ملک کنیزکک اندامندن نه سینه متعلق و اعضاسندن قنقی عضونه زیاده متشوق در خاتون ایتدی انوکله خلوت اولدقجه کاهی دگرین که زنخدان سیب مثالندن که غایت صفادن کویا آبدر که قطرات چشمه حیاتدن مترشح اولوب مجتمع اولمشدر یا آلودر که دست قدرت بالای ترنج غبغب اوزره قومشدر شفتالولر وزبان حالله

بو بیتی انشا قیلور بیت
که این سیب زنخ زان بوستان به

بکلدم دعوت ای زاهد مفرما
مشاطه ایتدی بو بیله اولنجی قضیه آساندر

و همینکله شاهی تباه اتمک انجک بملکله یکسان دور ه ه مثنوی

صونا بن حیله ایله اکا بر جام
ایچوب جرعه کبی قانن قرابیر
قیامتلر قوپه و چالنه صور
یرلمایه خماری روز محشر

که عمری جاسمنی طولدرسون ایام
قرایر استی اوله جسمنه بیر
مهمان بزم عدمده یاته مخمور
قویه نرگس کبی یردن کران سیر

مصلحت بودر که بکا برمقدار زهر هلاهل ویره سین تا حیل ایله حل ایدوب کنیزکک حوالی ذقن و غبغبنه ایدن حالا الیم ملک چون کیفیت حالنده بلن اکا دکوره سمان اول مقامده امری

مطلب
ملک ذی الرقاع

تمام اولوب عمری سرانجام بوله ملکه یه دخی بو شدتدن فرج و بو مضیقدن مخرج میسر اوله
خاتون بو فکرله دلشاد اولوب اول دیوه کی داروبی مهیا قیلدی و مشاطه منوال مذکور
اوزره اخلاط جیله‌دن بر ترکیب ترتیب ایدوب حقه‌یه دوبره قویوب کنیزکه ثاقبه کتدی
و سیاه کارلغندن اول ایکی چاه ذقنی کنارنده برشانه رسم ایدوب کویا ماروت تیره روی
ایچون کناره چاه بابلده جای قرار آماده قیلدی بیت

پروانه سیاه چو خالش افتاده بر زنخدان روشن — یارب نگاه داری ز آسیب روزگارش

مکر ملکک بر غلامی واریدی که حرم سرایه محرمیت تمامی واریدی حکمت الهی رای چه بدن حالت اوله
مشاطه‌نک سؤال و جوابن اشتدی و مشاطه‌نک منزل کنیزکه کتدوکین و زنخدانی خالی سنده
خاللر رسم ایتدوکین عین الیقین ایله مشاهده ایتدی و دواعی خلوص نیت و حقوق نعمت
و سوابق خدمت بونی اقتضا قیلدی که کنیزکی اول مکردن خبردار ایده هیچ بر طریق ایله فرصت
بولمدی ملک دخی حالدن بیخبر ایدی و بو سری کشف ایتمک هیچ وجهله میسر اولمدی آخر پادشاه
عادت معهود اوزره کنیزکک خوابگاهنه واروب جامه خوابنه کروب صورت کیفیت
شراب نابدن خوابه واردی غلام حق شناسلق شفقتی دامن گیر اولوب آهسته آهسته
کنیزکک بالینی قرینه کلدی و گوشه آستین ایله حوالی ذقندن اول کدر خالی کیدردی بو حالده
شاه بیدار اولوب ناکاه کنیزکک زنخدانینه غلامک دست درازلغین کوردی تندباد
حمیت آتش خشمنی تیز ایدوب تیغ انتقام ایله قصد غلام ایتدی غلام خلوت سرایدن طشره
قچدی ملک غنچه خنجر خونخوار الینده چون ملکی متغیر کوردی رقعه‌یه بر یسین صونی ویردی
دریای خشمک تموجنه مانع اولمدی بریسین دخی عرض ایلدی آتش غضبی اونکله دخی سکون بولمدی
اوچنجی رقعه عرصه عرضه یتشدریجک ملکک سورت خشمی منکسر اولوب شدت غیظی کظم و بر
ناخوشگوار غضبی هضم ایتدی و تلطف طریقیله غلامی خدمتنه دعوت ایدوب ایتدی ای غلام
راست سویله که بو جرأته باعث اقدام نه ایدی غلام ماجرای علی ما جرا اعلام ایتدی ملک
خاتونی طلب ایدوب بو امری تفتیش ده و بو مکری تحقیقده تدقیق مبالغه بیوردی خاتون انکار
ایدوب ایتدی معاذالله غلام افترا ایدر بن غلامک کرانه جاریه ایله بونک امثالی افعاله مطلع

مطلع اولوب دررم اما ملکدن شرم ایدوب انوک اظهارنه جرأت ایده مزدم علی الخصوص
بو احتمال واریدی که رشک و حسد سببیله افترایه حمل اولنه ایدی بحمدالله که ملکه حقیقت
حالی کشف و کوز ایله کوردی حالا اول مفسدلرک هلاکنده که حرم شاه فلک احتشامده بو
مقوله فعل شنیعه اقدام ایتدیلر توقف جایز کورمنک ضرری عام و سیاست سلطانی
زبانی تمام در خشم مذموم خشم نامحلدر اما موقعنده واقع اولیجق مرآته حلمدن افضلدر
شاه غلام جانبنه نگاه ایتدی غلام ایتدی
ای ملک کامران و واسطه امن و امان احتمال وار که الآن بو نیلک بقیه‌سی مشاطه‌نک
حقه‌سنده موجود اوله اگر انوک احضارنه مثال واجب الامتثال ارزانی بیوروله شاید که
کلیا بو شبهه زایل اوله ملک بیوردی تا مشاطه‌یی حقه‌سیله حاضر قیلدیلر و اول نیلدن اکا
بر ذره چاشنی ویردیلر همان دم که دهانه کیردی نقد جانی خزینه‌دار اجله ویردی چون حقیقت
حال ملکه منکشف اولدی خاتونک حقندن کلوب غلامه عتق نامه بیوردی و اول ولایتک
بعضی بلادینی امارتن اکا تفویض قیلدی اول پادشاه با انتباه چون چهره حالین خال
حلمله آراسته قیلدی مشاطه‌نک مضرتی اکا ایتشمیوب صبر و تأنی برکاتیله اول سیهکارلرک
دام مکرندن نجات بولدی و بو تخلیلین راز نهان اکا عیان اولوب احباب و اعدانک حالی اکا معلوم
اولدی بو مثلی کتوردم تا آینه رای ملکده بو صورت جلوه قیله که ملوک هر بابده تعجیل و شتابدن
اجتناب واجبدر هر امرده تأمل فرادادن صکره فرمان مناسب در قطعه

حکم سلطان بسان آتش و آب — در دمی عالمی خراب کند
پس چنین حکم را روا نبود — که شه از وی جهان خراب کند

ملک ایتدی فرضا که بو حکمده بکا بر خطا واقع اولدی و زمان خشمده بر کلمه جریان قیلدی
سکا لازم ایدی که بو بابده شرط نصیحتی رعایت ایدیدک و بنی طریق مضیق خطادن شاه
راه صوابه ارشاد و هدایت ایدیدک سندن بعید و بدیع در که طریق تأمل و تأنی قویوب
خفت و تهتکی کنده که یول ویروب و بو تخلیلین وجود نازنینی بی توقف و تأنی بی تکلف
تیغ بی دریغله هلاک ایده سین وزیر ایتدی ملکه مناسب بودر که بر عورت جهتندن ضمیر مبارکی

روشن م

تکدر قلبیله تا حرم سرای ده اولن سایر جواریه نک صحبتله تمتعدن قلبیه بیت

گر سرو برفت نارون هست | | ور لاله نماند یاسمن هست

چون ملک فحوای کلام وزیردن جزم ایتدی که ایران دخت رحلت اقامتی کوتوروب عالم عدمه کتدی درونه دلندن بر آه جانکاه ایتدی و گرداب غم و اندوه و شوب کمندو کندو یه ایتدی بیت خوش بسوز از غمش ای سینه که اینک دل نیز بهمین کار میان بسته و برخاسته است ٭ دریغ اول رونق گلزار شباب که برگ گل کبی از زمانده خراب اولدی وحیف اول ریاض حسن نهال رعنا آماله که تند باد خزان آفتله پایمال اولدی ٭ ٭ شعر

سرو بالای تو در خاک در بغست دریغ | | زیر خاک آن گهر پاک در بغست دریغ
جای آن بود که جای تو بود در دیده | | راستی جای تو در خاک در بغست دریغ

پس وزیره متوجه اولوب ایتدی ای وزیر جفا که تیر فراق ایران دخت قلبمده زیاده تأثیر ایتدی و لشکر غموم و هموم کشور خاطره بر وجهله قدوم و هجوم ایتدی که عنان صبر و سکون قبضهٔ اقتدارمدن کتدی وزیر ایتدی اوچ طایفه مردم اسیر بند غم و بستهٔ قید الم در اول اول کمسنه که عنان همتی بدکارلیق جانبنه معطوف قله ایکنجی اول که حالت قدرتده قاعدهٔ لطف و مروتی رعایت ایتمیه اوچنجی اول که امرده تعجیل و شتابله ارتکاب ایده ملک ایتدی ای بلبل ایران دختک قتلنده بر مقدار توقف ایتمیوب سنک سعی بالطکله علف شمشیر اولدی جواب ویردی که بن انوک هلاکنه سعی ایتمدم بلکه فرمان ملکه امتثال ایتدم بو بابده ملامت وارسه اول حضرته عاید در که بو مثال ده رائی ثاقبن ملاحظهٔ عواقبدن بر طرف قیلدی گرک ایدی که تعجیل ایتمیوب خواتینم امورده تأملی واجب بیلدی و نظر وافی ایله عواقب احوالی احاطه قیلدی ٭ بیت

مثال شاه بابینی که از روی خرد بودی | | ور از روی خرد بودی جنین هادوی نمودی

ملک ایتدی ای وزیر فرزانه بو قسون و افسانه قو بو بابده بر فکر ایدوب بو کاره بر چاره ایله که بنی آرزوی دیدار هلاک ایتدی و دست اندوه و غم گریبان صبر و قرارمی باشدن

ملاحظه

باشدن باشه چاک ایتدی وزیر ایتدی من بعد بو کارک دامننه دست تدارک ایرمز و عتاب و ملامت بو بابده قطعا فایده ویرمز هر کمسه که بر مهمه شتابله خوض ایده و بر ایشه که بعده ندامت مفید اولمیه بی اندیشه شروع قیله اکا اول بلا ایشه که اول کبوتره ییشدی ملک بیوردی که نیجه اولمشدر اول حکایت وزیر ایتدی روایت ایدرلر که ایکی کبوتر اول تابستانده بر قاچ دانه جمع ایدوب زمستانده ذخیره اولسون دیو بر گوشه ده قومشلردی دانه لر نمناک ایدی چون فصل تابستان نهایت بولدی تأثیر حرارت هوادن یبوست پذیر اولدی و اوکی حالندن حالا از گورندی کبوتر نر بو وقت لرده آشیانندن غایب ایدی چونکه حاضر اولدی دانه یی آز گوردی غایت آزوشه ییندن جفتنی ملامته آغاز ایدوب ایتدی بو دانه لری که فصل زمستانده اکل ایچون ادخار ایتمشدک که چون شدت سرما ظاهر اوله و کثرت برفدن روی زمین ده چیه بولنمیه انوکله روزگار گچنه وز اما بو اوقاتده خود صحن صحراده دانه در بس نیچون بو ذخیره یه دست اوردک و طریق حزم و احتیاطدن انحراف گوستردک گر ایشتمدکمی که حکما بو رمشلردر بیت

کنون که برگ و نوایت هست جهد بکن | | ذخیرهٔ بنه از بهر بینوایی خویش

ماده ایتدی بن بو دانه لردن بر حبه یدم و هیچ وجهله بونده تصرف ایتمدم کبوتر چون دانه لری اوکی حالندن کمتر گوردی انوک انکارنه باور قیلمیوب القصه پا و سر و بال ویرله اول دردمندی اوره اوره اولدردی پس زمستان فصلنده که برف و باران متواتر اولوب آثار رطوبت هوا در و دیوارده ظاهر و پیدا اولدی دانه لر ینه نمناک اولوب قرار اصلیه سینه ییشدی کبوتر چون دانه لری ترکوروب سابقا کمتر گورندکی سببنی بیلدی جزع و فزعه آغاز ایدوب زار زار اغلدی و نار فراق یار غمکسار ایله جگرین طغلدی و ایتدی الحق مهاجرت اصحاب صعب کاردر اما بعده ندامت مفید اولمدوغی اندن دخی دشوار در بیت بکار خویش تأمل نمای کز تعجیل ٭ زیان کنی و کسی را زیان ندارد سود ٭ بو تمثیلک فایده سی اولدر که مرد عاقل گرکدر که باب عقوبتده استعجال ایتمیه تا اول کبوتر کبی خواب ندامتده

طبطاب ایتمه • مثنوی

اولمز آخر ندامت اکا ندیم • چونکه کوزلر ایش آخرینی حکیم
ایدرانی تأسف استقبال • جابلک چون سمان کوزندکی حال

ملک ایتدی بن بو قولده شتاب اتدمسه
پس فعل بده شتاب اتدک بو سببله خانهٔ عیشمی خراب اتدک وزیر ایتدی اوچ طایفه کندولرن
خراب ایدرلر اول اولکمسنه که وقت مصافده کندودن غافل اوله تا بدننه زخم کران
وجراحات بیکران واصل اوله وبری دخی اول کمسنه که بی وارث اولوب وجه حرامدن جمع اولان
مالی تاراج حوادث اولوب اکا وبالی قاله وبری دخی اول پیر کهن سالدر که برزن صاحب جماله
مبتلا اوله واول پیر آن اول زنک خیالیله خوش حال اولوب دولت وصالین دلیله
وزن مزبان جناب ملک منادن انوک ترکین بلکه مرکبین دلیله ملک ایتدی سنک بو
فعلده مزاج فکرک علیل در وعملک سنک قلت تأمل وکثرت تهتککه وزیر جواب ویردی که
تهتک ایکی کمسنه نک حرکات وسکناتندن ظاهر اولور بری اولدر که کندو مالنی بیکانه
قتنده ودیعت قویه اکنجی اول که کندو دیله خصمی ایننده برابر حاکم قیله بن بو فعلده تهتک
ایتمدم غایتی بوکه امضای فرمان شاهده مسابقت کوستردم ملک ایتدی ایران خنک
فراقندن انیسم درد وبلا وجلیسم رنج وعنادر وزیر ایتدی بلی نسادن اوچ طایفه نک
فوتی چون غمناک اولمق روادر بری اول که اصل کریمی ونفس شریفی وصورت جمیلی وعفاف
کاملی اوله بری دخی اول که دانا وحلیم ومخلص وسلیم اوله بری دخی اول که خجسته فال ومبارک
نفس اوله وشوهرنه یمن قدمی ظاهر اوله ایران دخت اوصاف مذکوره نک جمله سیله آراسته
ایدی اکر ملک انکیچون اظهار ملال ایتسه عجب میدر که یار وفادار هرنه عمردن لذت
میسر در ونه حیاتدن راحت متصور • • بیت

در فرقت یار افت دل در • هجر دلدار زهر قاتل در •

ملک ایتدی ای بلا رکلا مکده زیاده جرأت اظهار ایدرسین وحضرتمده سرحددن
طشره کیدرسین شویله ظن ایدرم که پسندن بعید اولان صوب صوابه قریب در
وزیر ایتدی عاقل حازم ایکی طایفه دن دور اولمق لازمدر بری اول که احسان واشناقی

اسانی یکسان عدایله وثواب وعقاب عقابی حسابه المیه اکنجی اولدر که ظاهرن
منافی ن وباطنین ملاحی دن ظاهر قلمیه ملک ایتدی غالبا پس حین استحقار ایله بکا نظر قیلورسین
که بو کلماتک اداسنده بو قدر رخصته جرات بولورسین وزیر ایتدی اکابر اوچ طایفه نک نظرنده
اصاغر کورینور اول بنده کستاخ که کاه ولی کاه خواجه سیله برابر طوره واو توره خواجه
دخی انوکله هزل ایدوب امین لردن حجاب ادب کتوروله اکنجی اول بنده خاین که خواجه
سنک اموالنه مستولی اوله شویله که از مدتده تمام مال وملک خواجه سنه نایبه مالک
اولوب کندو دخی خواجه لر طریقنه سالک اوله اوچنجی اول بنده بی اخلاص که اسرار خواجه
محرمیت ایله اختصاص بوله ملک ایتدی بو فرماندن غرض سنی آزمایش ایدی اما ایمک
اولی ایمش وزیر ایتدی پیکر کمسنه یه آزمایش اولنمز الا پیکر مقاعده شجاعتی محاربه ده
بزرکری مزارعه ده اکابری هنکام غضبده بازرکانی زمان حسابده دوستی
وقت حاجتده ومردم اصیل ایام نکبتده زاهدی اجرای ثوابده عالمی هنکام سؤال و
جوابده الغصه اولقدر که ملک وزیره مفاوضت کرامت اکثر ایلدی وزیر مقابلهده
نیزه چو نیزه دن سرتیز جوابلر ویردی وتیر وشمشیردن قوی تأثیر ایدر سوزلر سویلدی
وملک طریق حلم وتحمله سالک اولوب اول ناخوشکوارشربتلری تجرع ایلدی مثنوی

تحمل کند هرکرا عقل هست • نه عقلی که خشمش کند زیردست
تحمل جو زهرت نماید نخست • ولی شهد کردد چو در طبع نشست

وزیر عاقبت دامان دعا جوب وخاک پای شاهه جواهر ثنا جوب ایتدی سایهٔ
دولت شاه مفارق عالمیان اوزره پاینده وآفتاب ابهت ظل اللّه اوج شرف
وبرج عظمتدن تابنده اولسون • نظم
تا ابد ماه دولتت تابد •

بن بنده که اقدام جرأتله بساط انبساط اوزره قیام اتدم وتصدیع جناب رفیعه
مزید ابرامه اقدام ایلدم اول ذات ستوده صفاتی امتحان اچون ایدی الحمد
للّه که مظنونمدن زیاده بولدم بر بزرکوار در که ذات جمیل الصفاتی علم وکمال حلمله
آراسته ونفس نفیسی زینت سکون ووقار وزیور صبر وقرارله پیراسته بر ملک ملک

خصالدرکه مثلی عالم مثالدن غیری یرده بولنمز و برآفتاب جهان تابدرکه نظیری آیینهٔ
ابدن غیری یرده کورنمز مصرع جز در آیینهٔ آبش نتوان یافت نظیر
لاجرم علم عزت و عظمت بو مقوله شهریارک به شهامتنه مسلّمدر و بزرکوارلیق نامنه
علی سبیل الاستحقاق بو مجلین نامدار فلک اقتداره سزاواردر • نظم

بزرکی بنا موس و کفتار نیست | بلندی بدعوی و پندار نیست
ازان نا مور جز کسی را مجوی | که خوانند خلقش پسندیده خوی

ملک ایتدی ای بلبار سن دیرسین و عین یقین ایله بلورسین که بنم بنای کار خلافتی
اساس رأفت و مرحمت اوزره بنا اولمشدر و شهریارلق بساطنده شفقت و کرم آزرلیق
قدمی اوزره طور مشدر اکر احیانا بعض کمسنه لرک تادیبنه که نخوت و تمرّد اظهار اتمشلر اوله
تا تنبیه و تهدید مقام معارضه به کلوب سرحدادن طشره کتمشلر اوله اشارت
صادر اوله محافظت ایدوب تمهید سلطنت و قاعدهٔ حفظ مملکت جهتندندر و الا
وسعت عمان همت آسمان رفعتم اول درجه ده دکلدرکه بو مقوله حوادث و بو نوع
کلمات و مباحثاتدن امواج خشمک ظهورنه باعث اوله • شعر

من نه بیدم که بهر باد بلرزد برکش | یا نه کاهم که بکاه بنشش از شعله تار
یا نه کوهم که بنالد بصدای مردم | یا نه ابرم که بکرید بهوایی صد بار

حقا بودرکه بن ایران دخنک قتلنه فرمانده خطا ایتدم اما عجب دکلدرکه الجواد قد
یخطی مصرع اسب خوش رو نیز که کاهی بسکندر میخورد • و زیرا ایتدی ملک
فرمان مذکورده معذوردرکه بی اختیار صادر اولدی بو نوع حکم نادر الوقوع در الا در
کالمعدوم با وجود که الآن ملک ایله بنده میاننده جاری اولان احوال جبر نقصان
ایدرکه هیچ بر زمانده نشان ویرمدیلرکه بر پادشاه کامکار و بر پادشاه شهریار
صاحب اقتدارکه شمشیر آن فرمان روان ایله مسند سلطنتده اوتوره و بنده
کنهکار مقام عبودیتده خضوع و خشوع ایله اقدام خدمت اوزره طوره و اول حضرتده
اقدام و جرأته رخصت بولوب کلمات بی محابا ایله و کندو دایره سندن قدم بیرون قیلو

قیلوب و دلیله کلنی بی تکلف و بی توقف سویلیه بو مقاده مانع اقامت رسم سیاست
حلم عظیم و عفو عمیم و طبع سلیم شاه کریمدن غیری نه اوله کرک • مصرع
هرچند که نه پیش کنم لطف تو بیشت ملک ایتدی چون بنده کندو کناهنه مقر و
معترف اوله و آثار جرم من صفحات حالنده معاینه قیلوب مقام اعتذاره کله لاجرم مردم
کریم قبول عذر بنده مقدورنی مبذول قیلسه کرک العذر عند کرام الناس مقبول وزیر ایتدی
بنده انصاف ایدرم و کندو کناهمه اعتراف ایدرم که امضای فرمان شاه ده تأخیر روا کوردم
و بو حال سؤال انکیزک سببندن و بو خطاب عتاب آمیزک رتبتندن و هم ایدوب ایران دخنک
قتلی بابنده توقف کوستردم حالیا حکم و فرمان پادشاه جهان پناهکدر • بیت

کر لطف می نمایی و کر تیغ می زنی | کردن نهاده ام چو اسیران بحکم تو

اولدم که ملک بو بشارت خبرین استماع ایتدی دلائل فرح و ابتهاج و علائم فرح و ارتیاح
سیمای مبارکنده لائح اولوب زبان اداسی محامد الهی درجهٔ علیایه یتوردی و نعرهٔ صفا و
سروری سپهر برینه ایرکوروب خدمات سجدات نامتناهی یرینه کتوردی • بیت

مژده ای بخت که مقصود ز در باز آمد | برتن خسته دلان جان دکر باز آمد
آنکه چون غنچه بروییش لب جان مینخندید | رخ دولت زکل افروخته تر باز آمد

پس بیوردی که ای بلبار اکرچه که مساق کلمات و مضمون مفاوضاتکدن ایران دخنک
هلاک کندن غیری نسنه فهم اولنمزدی اما بن سنک کمال اخلاص و مناصحتک بناء سنور قطع
امید ایتمشدم و رجا ایدردم که اول حکمک امضاسنده توقف روا کوره سین و اول امرک
امتثالنده استعجال ایتیوب امهاله مجال ویره سین و زیر جواب ویردی که بنم مفاوضاتم
اکا مبنی ایدی که عزیمت ملکی تمام اکلیم و کورم که اول حکمدن نادم میدر یا اول عزم اوزره
جازم میدر شویله که ملکی همان عزم قتل اوزره مصر بولم غائبانه اول مهمی اتمامه یتورم •
اما چون کوردم که خاطر عاطر شاهی انوک ابقاسی جانبنه مایلدر کندو تقصیره اعتراف ایدوب
کندو کناهمه اقرار ایلدم و تأخیر موجب فرمان واجب التقدیم ایچون حسب المقدار اعتذار
ایلدم ملک ایتدی سنک حزم و کیاستک و فهم و فراستک بکا کوندن کونه روشن اولدی

وبو نقد خدمتک که کمال خلوص و خصوصدن منبعث در سکه قبول بولدی ان شاء الله تعالی
عن قریب انوک نتایج کورسک کرک و ثمراتنه دست مراد ایله ایرسک کرک همان بر ان
توقف ایتمیوب استظهار تمام ایله کیتمک کرک و ایران دخته بزم جانبمزدن معذرت قراوان ایدوب
انوک قدومن که کلید ابواب حصول امانی در و سرمایه بازار حیات و زندکانی در احسن الوجه ایله

التماس ایتمک کرک ببت
بیا که وصل ترا از خدای میخواهم
بیا که کوش بر آواز و چشم بر راهم
وزیر سمعا و طاعة دیوب فی الحال بارکاه

شاه دن چیقوب ایران دخته اشارت نجات و بشارت وصال ایصال ایلدی بیت
دلا چو غنچه شکایت ز کار بسته مکن
که باد صبح نسیم کره کشا آورد

ایران دخت مثال احضاره امتثال ایدوب خدمته مسارعتده ساق سعی تشمیر ایتدی و وظایف
دعوات بیقیاس ادا قیلوب زبان منت و سپاس شکر شکر شهد بار ایله شکربار قیلدی
ملک ایتدی ای نکار بو منتنی بلاره ایتمک کرک که شرط مناصحتی یرنه کتوروب بو فرمانک تنفیذنده تانی
کوستردی بلار ایتدی سنم کمال حلم و رافت سلطانه و وفور شفقت و مرحمت شاه جهانه وثوق
تمامم واریدی بو تانی یه باعث اول اولدی والا بو جاکر باتانی اجرای فرمان سلطانده نیجه توقف
روا کوریدی ملک ایتدی ای بلار قوی جان اول که سنک دست تصرفک بزم ممالکمزده مطلق
العنان در و حکمک نفاذ و جریانده بزم فرمان واجب الاذعانمز له یکساندر و فعل و قولک و
عقد و حلک و قبض و بسط و ابراد و نقضک جون و چرادن معرادر و انکار و اعتراضدن
مبرا بلار ایتدی سوابق رحمت شاهانه و لواحق عاطفت خسروانه نک خدمات خدام و
سدنه سدره مقام اوزره فضل تامی و قربت مالاکلامی بر وجهله در که فرضا هزار سال
عمر میسر اولسه انک بیکدن برینک وظیفه شکرین ادا ایتمک متصور دکلدر بیت
باآن که بده زبان در آید سوسن
کی شکر بهار را ادا توان کردن
اما مخلص بنده لرک مرادی بودر که من بعد بو مقوله امورده تعجیل و شتاب بیورلمیه تا آینه
ضمیر منیر شاهی غبار ملالتله مغبر و مشرب خاطر عاطر شاهنشاهی کدورت ندامتله مکدر اولمیه
ملک ایتدی ای وزیر سنک مناصحتک صفحه ضمیرده کلک قبول ایله تحریر اولنمشدر من بعد

بعدان شاه ایده الله الملک المتعال سنکله مشاوره سز بر عزیمت جزم ایدوب بر امر مثال ویرمک
احتمال محالدر رییس وزیره و ایران دخته خلعت کرانمایه ارزانی بیوردی و حجره مغازیدن
حجله مواصلته خرام ایدوب مجلس طرب آراسته قیلدی مثنوی

مطلب
در آراستن مجلس [illegible]

بیوردی کم قوردی مجلس خاص
مغنی اولدی زهره ماه رقاص
اولوب حسینی طبق ده نقل اختر
شفق باده مه نوا اولدی ساغر

کوشه کاشانه دن ساقی سیمین ساق و زرین نطاق شعله کاسه می ناب ایله مجلس بزمه تاب
ویردی و باده خوشکوار ایله بستان سینه مستانده نهال نشاط و طربه آب ویردی مصرع
صنغندی آیغه ال اوردی ساقی
که ویره روح راحه عمر باقی
مطرب خوش آواز آهنک نوای ساغر له مرغ جانی اهتزازه کتوردی و نغمات اغانی
غوانی نوید عیش و شادمانی سمع سکان آسمانه ییتوردی نغمه دلنواز عود و نغمه هزار دستان
کوستردی ناله دلکش چنک آینه دل مستاندن زنک اندوهی کیدردی مثنوی
مغنیلر الده اکلدی چنک
فلک اوجنده طوتدی زهره آهنک
جونی شرح ایتدی نار اشتیاقی
اودداوردی صفاهان و عراقی
فغانه بشلینجه بو سپلکدن
نوالر قوپدی سر بغری دلکدن

اول کون اول کیجه تمام نوش جام و عیش و طرب ایله اتمام ایتدیلر مثنوی
صباح اولدی جو یوز کوستردی خورشید
فلک الدی الینه جام جمشید
بو قودن کوزلرینی اچدی عبهر
لحاف غنچه دن چیقدی کل تر

ملک بار عامه صلا ایدوب سریر عدالت اوزره اوتوردی و بلار وزیر شرط عبودیتی
یرنه کتوروب قدم خدمت اوزره طوردی و کند و اصالتله و اهل و اولادی وکالتله
برامهدن داد طلب ایتدیلر و اول خوابلرک تعبیرنه که نمط مذکور اوزره تقریر ایتمشلردی
تکرار سویلدیلر و فرمان سلطانی کاریدون حکیمک احضارنه شرف نفاذ بولدی و نکال
عقوبت برامهیی کاریدون حکیمه تفویض بیوردی کاریدون دخی بر موجب فرمان شاهی
هر برینک کناهنه مناسب جزا بیوردی و سردارلرینی بر دار ایتدیلر و باقی سنک بعضینی ف

یزدمار و بعضی سیس علف شمشیر آبدار اندیلر اول باعین بی دین پادشاه عدل آیین
حقنده ایتدکلری خیانتک جزاو سزاسین بولدیلر و مضمون فقطع دابر القوم الذین ظلموا
والحمد لله رب العالمین اثرک باینده اشکار اولدی نظم

هر آن کز ستم خنجری برکشید — فلک هم بر آن خنجرش سر برید
جو سندن کسی سخت رویی نکرد — که خاسنک تادیب بر سر نخورد

اعدا مخذول و مقهور و اودا منصور و مسرور اولدی قدنصکره رای جهانگیر احکام
سلطنتی و نظام مملکتی نقیر و قطمیر اول وزیر ثاقب ضمیرک رای اصابت پذیرنه تفویض
قیلوب کندو لیل و نهار ایران دختک مصاحبت و معاشرتنه مشغول اولدی و بو جهان
فانی ده کامکار و کامران روزکار کیچوردی مثنوی

غنیمت کور حضور دوستانی — وفا سزدر وفاسز بل جهانی
برز کون مهلت اولدقجه اجلدن — صفا سورمک کرک کلدکجه الدن

بودر فضیلت حلم و ثباتک داستانی و سایر اخلاق و عادات ملوکدن آنوک
رجحانی نک بیانی خردمند فاضل و هوشمند کامله پوشیده دکلدر که بو حکایاتک
ایرادندن مراد بودر که استماع ایدنلر بوندن عبرت الوب علمانک نصیحت و حکمانک
اشارتن بنای کارلرینه پیش نهاد ایده لر و مصالح دین و دنیایی و سوانح امور
فردایی قاعدهٔ حکمت و اساس معرفت اوزره بنیاد ایده لر و تهور و تهتکدن احتراز
ایدوب جانب وقار و بردباری یه اعتزاز ایلیه لر هرکیمه که عنایت ازلی یار
و هدایت ابدی مددکار اوله لاجرم فرق همتی تاج تواضع له زینت بوله و کتف منقبتی
رواج حلمله آراسته اوله که تواضع و حلم اعدایی احبا منزله سینه کتورر و
احبایی اقربا منزله سینه ییتورر مثنوی

سلطنتدر اکرچه عزت و ناز — شاه اولدر که اوله بنده نواز
مهری کورا پر مشکین افلاکه — یوز اورر سینه دایماخاکه قطعه
با حلم و با تواضع اگر همنشین شوی — اغیار تو شود بوفا یار غار تو
با

با هیچکس ز خلق جهان دشمنی مکن — تا بر مراد دوست رود روزگار تو

حکایه قصه دابشلیم

حکیم جهان فیلسوف زمان • بو وجهیله قیلدی بو بابی عیان • که چون رای دابشلیم
اول داستانی بیدپای حکیمدن استماع ایتدی مدحت و ثنا وظایفین که روایح فوایح
مشام ملایک ملکوت دایره و مطلع همایونی که طلوع تباشیر صبح سعادتدن خبر ویرر
تقدیم بیوروب ایتدی بیت ای عقل را ز رایت روشن شده مسائل
وی وهم را ز رمنت حل کشته جمله مشکل • میامن انفاس حکیم بزرکوارله
صفت حلم و وقارک منفعتن تمام بیلدم و طیش و خفت و شتابکارلیغک مضرتن
معلوم قیلدم الآن مراد مرید صادق الاعتقاد بودر که بیان بیوره که ملوک خدام کزین
و ملازمان امین ایله نیجه مسلکه سلوک ایتمک کرک و بونلردن نیجه طایفه تربیت قدرین بیلوب
و نعمت شکرین قیلورلر بونلرک خاین و امین و غث و سمینن تمیز و تعیین ده نه طریقه کیتمک
کرک بیدپای حکیم ثنای دابشلیم مقابله سنده هدایای تحیت و دعاسی تقدیم ایدوب
ایتدی هر شاهد دولت که نصر من الله و فتح قریب تتقدن چهره کوستره و هر عروس
سعادت که و ما النصر الا من عند الله منصه سندن جلوه کر اوله اول جناب سلطنت
قباب خلافت نصابک نصیب بی حسابی اولماغله اختصاص بوله شعر

تا بسترد بدست صبا دایهٔ چمن — کرد از جبین لاله و رخسار ارغوان
کلزار دولت تو که دارد نسیم خلد — محفوظ باد از اثر غارت خزان

ملک اعظم بیوردوغی عمده رکن معظم اتباع و اشیاعدن لایق احسان و مستحق اصطناع
کملر ایدوکین بلمکدر پادشاهه واجبدر که خواصنک نقد اخلاصنی کرات و مرات ایله محک
امتحانه اوره و هر برینک عیار رای و روییتی و صفای قلب و خلوص طویتین معیار تجربه
ایله تمییز ایدوب صدق و صلاح و صیانتی و حسن وفا و امانتی نه مرتبه ده در کوره
سرمایهٔ لیاقت تربیت ملوک سبیل دیانت و امانته سلوک در و دیانتکده مبنیسی حضرت

عزتدن خوف وخشیت در ومنشا خوف وخشیت دخی جناب جروته علم ومعرفتدر که انما یخشی الله من عباده العلماء وهرکاه که خدام پادشاه دیندار ودیانت شعار اوله هم ملکک نهال استظهاری انوکله برومند اولور هم رعیته ماده امیدواری اندن مدد بولور ** مثنوی **

خدا ترس را بر رعیت کمار ... که معمار ملکست وتدبیر ورای
وزیر از خدا باید اندیشناک ... نه از خوف سلطان وبیم هلاک
ملوک خاینی کذابدن اجتناب ایدوب

معرض محرمیته کنوزمامک کرک واسرار ملکده انره مجال مداخلت ویرمامک کرک که اندن خلل کلی ظاهر اولور وشر وضرری علی مرور الزمان امور ملک وملکه منتظر اولور رای ایتدی بو مجمل تفصیله محتاجدر زیرا نیجه بی اصل وفرومایه لر اولور که ظاهرده اوصاف حسنه ایله آراسته اولورلر اما عاقبت کل شیٔ یرجع الی اصله موجبنجه وزره حالت اصلی وصفت جبلی لرنه عودت ایدوب خبث سیرت وخساست سیرتلری ظاهر اولور ** بیت **

ناپاک اصل اکرچه در اول وفا کند ... اخر زمان بکردد وعزم جفا کند

برهمن ایتدی بو فرعک اصلی وبو بابک فصلی بودر که ملازم پادشاه بو اوج صفت ایله موصوف اولمق لازمدر اول لا افعالنده امانت کرک که مرد امین مقبول خالق وخلایقدر ومحرمیت اسرار ملوک ومباشرت امور ممالکه سزاوار ولایقدر ایکنجی اقوالنده صادق ومستقیم اولمق کرک که صفت کذب عیب عظیمدر فرضا که بر شخص انواع فضایل ایله آراسته وحق کذارلق ووفادارلق ایله پیراسته اوله دروغکوی اولیجق فروغی اولمز وشرف اعتماد ورتبه اعتقاد بولمز ** بیت **

هر نه سوزده که اوله بوی دروغ ... کورمز اهل بصیرت انده فروغ

اوچونجی کریم نسب وشریف حسبدر که لئیم بی همت قدر انعام وحق اکرامی بیلمز وباد هواسی هر جانبه میل ایدر اول طرفه کیدر ** مصرع ** اذ الریح مالت مال حیث تمیل نته که بو طایفه به نسبت بیورمشلردر ** بیت **

در طریق دوستی ثابت قدم چون کوه باش ... چون صبا تا چند هر دم بر سر کوی کر

تادبا

کرم

پادشاهه لازمدر که خدمتکارلرنک محاسن اخلاقنه نظر ایدوب تحمل واستظهارلرنه اعتبار ایتمیه که زینت خدام سلاطین عقل وکفایتدر بو طایفه نک ماده استظهاری دخی انشرح درایتدر چون بر کمسنه حلیه فضایل ایله حالی وشایبه رذایلدن خالی اوله وعفاف نسبی ایله صلاح مکتسبی جمع قیله ونقد حالی بوته امتحانده نمط مزبور ونسق مذکور اوزره خالص وبی غش ظهوره کله پس واجبدر که پادشاه انوک تربیتی بابنده سعی بلیغ دریغ بیورمیه وعلی التدریج مدارج تقرب ومعارج تمکنه تیشدرمیه تا انوک حرمتی عیونده وهیبتی قلوبده متمکن اوله حکما بیورمشلردر که ملوک مملوکلرنی تربیتده طبیب حاذق مسلکنه سلوک اتمک کرک که اول بیمارک حالین وسبب انفعالین وکمیت علتن تمام بیلمینجه واسباب وعلامات نبض وقاروره وقوف کامل وشعور شامل حاصل قیلمینجه معالجه یه شروع ومداوایه خوض اتمز کذلک پادشاهه لازمدر که خدمتکارلرک جزوی وکلی حاللرندن تصرف ایلیه وهر برینک اندازه کردار ومقدار کفتار وروش ورفتارین تشخیص قیله واول جایکره که تقویت وتربیت ارزانی بیوره انوک حقنده بی تامل وتانی اخرک قدح وغیبت وطعن ونمیمته اعتماد روا کورمیه تا عاقبت سپر تیغ ندامت وهدف تیر ملامت اولمیه بو خصوصده اصل الحال بودر که ملازمان سلاطین متدین وامین اولمق کرک تا اسرار ملک ومالی وقوف اغیاردن مصون قیله ولشکر وکشور تضرر وآزاردن محفوظ ومامون اوله اکر مقربان پادشاهدن بری العیاذ بالله صفت خیانتله موصوف اوله وانوک کلامی ملک حضورنده رتبه قبول بوله ممکن که بری کناهی معرض تلفه القا ایدوب پادشاهک دنیاده بدنام اولمغنه موجب واخرتده بد فرجام اولمغنه مستوجب اوله بو قضیه نک مصداقی حکایت پادشاه وزرکر وسیاح دررای استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول ** حکایت **

برهمن ایتدی اخبارده کلمشدر که دارا الملک حلبده بر پادشاه نامدار وشهنشاه کامکار واریدی که سلاطین روزکار حلقه انقیادنی درکوش وخواقین عالیمقدار غاشیه متابعتنی

بردوش ایتمشلردی ** قطعه **

قیصری کز نور رایش داشت اینهار زمین ... سروری کز فر عدلش بسته زینتهار زمین
هر کجا عزم جهانکیرش کران کردی رکاب

فتح و نصرت رابران جانب سبک گشتی عنان ٭ بو پادشاهک بر دختر
خورشید پیکر و ناهید منظری وار ایدی که انوار آفتاب رخساری چهرهٔ روزکاری منور و بوی
زلف عنبر فامی مشام ایامی معطر ایتمشدی ٭ ٭ مثنوی

منور ایدی جمالی مشتری دن	دهانی تنکدی انکشتری دن
رخی رنکیندن آلوردی سو لعل	خم زلفی اورردی آتشه نعل
عذاری قبلهٔ آتش پرستان	لب شکرفشانی نقل مستان

پادشاه اول کوهر یکدانه دیدهٔ بیکانه دن محافظه ده مبالغه قیلوردی و اول
در کرانمایی صدف پستر و صلاحده پرورش قیلوردی . ٭ مثنوی

یوزین کوره دیو چشم ستاره	کنجیله ماهه ایتمزدی نظاره
صویه عرض ایتمزیدی کندوزینی	که عکس چشمی کورمایه یوزینی

برکون ایچون بر پیرایه ترتیب ایتمک دلدی و بر استاد زرکر که صناعت سیاغتده
مهارت و براعتی اوله احتیاج واقع اولدی کمر اول شهرده بر زرکر وار ایدی کویا
کرهٔ آفتاب انوار انوک کوره پسندن مذاب اولان زر ایدی و پیبیکه رخشان
ماه انوک بوته پسنده خالص اولان سیم بکزردی صیرفی لیقده بر مثابه ده ایدی
که مجرد بر نظر ایله صدفک ایچنده اولان درک قیمتی بلوردی و صاحب
عیار لیقده بر مرتبه ده ایدی که محک کبی بر کورمکله غشی خالصدن تمیز قیلوردی نظم

روز و شب کوشش هنر کرده	وز هنر کار خود چو زر کرده
هرچه بتوان ز سیم و زر پرداخت	ساختی آنچنان که نتوان ساخت

ملک انوک صیت و صدای هنرن اشتمشدی و انک بعض مصنوعات زیبا و بی
همتاسین مشاهده ایتمشدی بو وقتده انی حرمنه دعوت ایتدی و ترتیب پیرایه
باینده کفت و کو سرحد اطنابه یتدی مرد زرکر بر جوان ایدی ظریف روان
شیرین زبان رنکین بیان دل پادشاه اثنای محاورانده انوک مقالاتنه
مایل اولدی و خاطر مبارکی علی الدوام انوک ملاقاتنه رغبت تمام کوستردی هرکاه

هرکاه کلمات غریب و صنایع عجیب و نکات دلفریب ایله پادشاهی آشفته قیلوردی
پادشاه دخی ساعت بساعت انوک حقنده عنایت و رعایتین ارتوردی رتبهٔ تقربده
بر مرتبه یه اختصاص بولدی که روز و شب محرم حرم خاص اولدی و دختر پادشاه که
زرکر خورشید و ماه انوک روی سفید و زلف سیاهنه چشم بد ایله نکاه ایتمشدی نظم

قمر ایرمش دکلدی پایه سینه	کنش ایرمش دکلدی پایه سینه
اکا پرده الندن راه ویردی	هرکه شد محرم دل در حرم یار بماند

پادشاه مزبورک بر وزیری وار ایدی که متانت عقله مشهور و اصابت رای ایله معروف
و مذکور رقم کلک جهان کشاسی خانهٔ نامهٔ نصرت ایدی و رای عالم آراسی طراز جامهٔ
شوکت ارباب دین و دولت انوک رای روشنیله انعقاد ایدرلردی و اصحاب
ملک و ملت خاصهٔ خضر خاصیتندن مادهٔ حیات استمداد ایدرلردی بیت

بولدی کلک سیقرا ایله جهان ملکی قرار	بولدی رای باثباتیله قمو عالم ثبات

وزیر چون کوردی که پادشاه زرکرک تربیتن حد اعتدالدن کیچوردی و تقرب و
اختصاص اقصای غایته یتوردی محض نصیحت و خلوص طویتدن بر محل موافق و
وقت مناسبده بر تقریب ایله عنان جواد مقالی زرکرک حسب حالی و مآلی جانبنه معطوف
قیلوب ایتدی شاها سلاطین ماضیه ارباب حرفی اسباب دولت معرضنه کتورمشلردر
و انلری سرحدبند که عواطف شاهانه ایله مخصوص قیلمشلردر اما انلری میاندن
تجاوزه رخصت ویرمامشلردر و انلره حالا ملک بر مرتبه اختصاص ویرمشلردر که محرم
حرم خاص اولمشلردر و بوندن سابق نقد قلبن محک امتحانه اورمامشلردر و تربیته
لیاقتی نه مرتبه ده در کورمامشلردر بنم ظنم بودر که بو شخص دناءت ذات و خساست
صفاتیله موصوفدر زیرا کورورم که علی الدوام عنان کلامی خلایقک ایذا و آزاری
جانبنه معطوفدر و زمام اهتمامی اجرای اوامر و احکامده خلقه دشنام و اظهار حقد و
انتقام طرفنه مصروف بو مقوله کشی دن آیین وفا و صدق و صفا غایت دوردر
و بو اصل ناکس ایله مصاحبت مقتضای طبع سلیمدن بغایت مهجوردر بیت

هرکه از ناکس طمع دارد وفا — از درخت بید میجوید ثمر

کرچه امتحان اندم که هرکاه که ملک مقربلرندن برینه انعام واحسان ایدر اول سفله طبع دونی همت کمال حسدندن برمرتبه ده منفعل اولورکه کندونک هلاکنه قابل اولور و حکما بیورمشلردر که علامت غایت رذالت ودناءت غیره کرم اولدوغین کورکه عدم طاقتدر. مثنوی

خس نکذارد که کسی را بجام — سفله نخواهد دکری را بکام

بیشتر از نان خوری افسون نان — کنده نمک را چو فشانی بخوان

سلاطین عظامه اصالتله شرف تفضیلی جمع ایدن طایفه‌یه اعزاز واکرام ایدوب تربیتلرینه اهتزاز اتمک کرک و تربیت لئیم بدکهر و جاهل بی هنردن اجتناب ایدوب مخالطتلرندن احتراز اتمک کرک که بو طایفه ایله مصاحبتدن انواع آفت ظهوره کلور و احوال ملک و ماله خلل کلی متطرق اولور اول سببدندر هرکمک که خساست ذات و خباثت صفاتی اوله شرط امانتی ملاحظه اتمز و دین و دیانتی محافظه قیلمز چون صفت امانتدن مجرد م وسمت خیانتله موسوم اوله لاجرم هرعیب که حیز امکانده اوله اندن ظهور اتمک مستغرب اولمز. مثنوی

کسی کز امانت ندارد نصیب — اکر بدکند نبود ازوی عجیب

خیانت ز هر فعل بد بدترست — تمامی بدیها در و مضمرست

ملک ایتدی بو جوان خوب صورتدر ملاحت صورت لطافت سیرته دلالت درکه الظاهر عنوان الباطن کلام اکابر عالیشاندرکه حسن عنوان لطف مضمون نامه‌یه نشاندر. مثنوی

بو سوزی خوش دیمشدر اول نکو — که کلمز خوبرولردن یاوز خو

انوک کم اوله یوزی خوب و مهوش — اولور خوییی یوزندن داخی دلکش

هرکه عاقل بود ازخوبی عنوان داند — که دران نامه خبرهای نکو خواهد بود

اول حدیث کم حضرت رسالت پناهلرندن صلی الله علیه وسلم روایت اولنمشدر اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه بو نکته‌یه اشارتدر یعنی رفع احتیاجی برکمسنه‌یه عرض

عرض ایدرک که صفحهٔ عذاری زیور حسن صورتله آراسته اوله وخیر و احسانی بر انساندن توقع ایلک که رخساره حالی حال جمالله زیب و زینت بوله. بیت

انکچون دیدی سلطان شریعت — کوزل یوزلودن استک اولسه حاجت

وزیر ایتدی دبیرستان حکمتده حسن صورت سوره یسین ازبر قیلمزلر و آیت جمال حقیقتده خصال حمیده و صفات پسندیده‌دن غیری نسنه بلمزلر زیرا چوق کمسنه اولور که صورت زیبایله قلوب ناسی ربوده ایدر چون نقد مقیاسی محک امتحانه اورلور کم عیار و بی اعتبار بولنور امثال حکماده کلمشدر که برحکیم برخوب صورت جوان کوردی جان و دلدن مصاحبتنه مایل اولوب ایلرو واردی تا سکهٔ ماهیتن محک امتحانده آزمایش مقدار کمال معیار اعتبار بولمیجق ایتدی ایو دارانده کر اولیدی دیار. بیت

ره بمعنی بر که در صورت دونی باهم — زان یکی خیزد شکر وان یک زهر بور

ملک ایتدی سیم ملاحت و جبین جمال اعتدال مزاجه دالدر و مزاج معتدل صاحبنک تربیت وقابلیتنه دلیلدر چون بو مقدمه‌دن تربیت اولنمدی بلکه انوک بعضی اخلاقی نهج اعتدالدن سمت اختلاله مایل اولمش اوله حالا که نظر تربیت ارزانی بیورلور مقرردرکه اکتساب خصال ستوده ایله درجهٔ کماله واصل اولسه کرک زیرا اثر اکسیر تربیت خاک تیره‌یی سیم و زر سنک خاره‌یی لعل و کهر و خون سیاهی مشک ناب و قطرهٔ بارانی در خوشاب ایلر. بیت

رباعیه
جوایلر تربیت خورشید رخشان — اولور سنک سیه لعل بدخشان

از تربیت کاتب کوهر کردد — چون خون بنافه مشک اذفر کردد

وان آهن تیره روی بی قیمت را — اکسیر چو تربیت کند زر کردد

وزیر جواب ویردی که ای ملک بیرایهٔ تربیته انوک کردی لی سزاواردرکه هرخاک زر و هر سنک جوهر و هرخون مشک اذفر اولمز فرضا که برشخص لئیمه برمرد کریم هزار سال جوی عنایتندن آب ویره و نقد قلبنه روز و شب آتش تأدیب و بوتهٔ تهذیبله آب دیده اندن حصول مهر و وفا احتمال باطلدر و خلوص صدق و صفا توقع محالدر. بیت

پدر اکر به پرورند چو عود — بر نیاید نسیم عود از بید

خبیس ندکلو تربیت اولنه دخی خبیث و پس اولور سک کبی که بوغزچه طاهر اولمزنکه دخی نجس اولور بعض اکابرکه دیوان مخیلات ضمیرنه نقب اورمشدر بو بابده خوب بیورمشدر

قطعه هرکه در اصل ناکس افتادست	هرکه در اصل ناکس افتادست
سک نکس را اکر بکنی مقلوب	قلب او غیر سک نکس نشود

وچون بو معنی محقق اولدی احتیاط بودرکه پادشاه اوباش واخلاط ایله اختلاط قلمیه تا ورطهٔ مذلته کرفتار اولمیه نته کم اول شهزاده صحبت کفشکر واسطه سی برله غل عبودیته دوشدی و موانست جو هری فن سرحد وادی هلاکه یتشدی شاه استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول حکایت وزیر ایتدی دیار فارسده بر پادشاه وار ایدی نیک سیرت و پاکیزه سریرت جهاندارلیق نیاسنی رعیت پرورلک اوزره اورمشدی و شهریارلیق بنیاده معدلت کسترلک اقدامی اوزره دورمشدی بیت

زمین عدلیله معمور اولمشیدی	جهان جودیله پر نور اولمشیدی

اتفاق بر پسری وجوده کلدی که آثار رشد و نجابت ناصیه سنده پیدا ایدی وانوار مجد و سعادت سیمای زیباسنده هویدا بیت

نجابت نوری سیماسنده ظاهر	سعادت لمعه سی النده باهر

انوک کفنده کف دست مقدار بر خال سیاه وار ایدی پادشاه اکا نکاه ایدیجک پریشان اولدی و حکمای زماندن اول نیه علامت و نشان ایدوکین صوردی جمله سی متفق الکلمه ایندیلر کتب فلاسفه ده کورمشوزدر که هرکیمده که بو مقوله نشان اوله عنوان عمرنده چوق بلیاته مبتلا اوله اما عاقبت صاحب قران و کشورستان اوله بیت

غم دکل عمرک اولنده بلا	مشکل اولدر که آخرنده اولا

ملک بو مژده ایله خوش حال اولدی و انوک تربیتنه کمال همتین مصروف قیلدی مکر حوالی سرای ملکده بر کفشکر وار ایدی بی شرم و بی باک و بی حفاظ و ناپاک حسن جوار و حق کذاری رعایت ایدوب اکا وظیفهٔ معینه و مرسوم مرتب عنایت بیوردی همواره سایهٔ التفات ملکده مرفه و آسوده کیجردی ملک زاده چون بیش یاشنه کردی و عقل هیولانی مرتبه سندن

مرتبه سندن عقل بالملکه درجه سینه ایردی طبعی ملاعبه یه مایل اولوب متصل کفشکر حجره سینه کلوب کیدردی و انوک کلبه سنده لعب و لهوه اشتغال ایدر اولدی و زیر کیفیت حالدن آکاه اولدی صحبت کفشکردن شهزاده نک منع و دفعنه بلکه کفشکری اول منزلدن قلع و قمعنه قصد ایدوب ملکه ایتدی طبع شاهی یه که مظهر انوار الهی و محل فیوض غیر متناهی در پوشیده اولمیه که نهال طبع صبیان سقامت و استقامته قابل اولور و غایت لطافتندن هر جانبه تحریک ایده لر مایل و مرور ایام ایله اول حالت اوزره راسخ اولوب استحکام بولور صلاح بودر که شهزاده صحبت کفشکردن منع اولنه تا انوک اخلاق ذمیمه سی ملک زاده نک طبع لطیفنه سرایت ایتمیه و دنائت همتی اول کوکب سپهر سلطنتی اوج عزتدن حضیض مذلته ایندرمیه که اندن انواع شور و شر و خطرات کلی صادر اولمق محتمل در بلکه مقررم کز نفس خبیث هرچه کوئی آید ملک ایتدی دیدکک کبی در اما اول هنوز صبی در صحبت کفشکر ایله مألوف و انوک خانه سنده لعب و لهوه مشغوف در الصبی صبی و ان کان نبیا مثالی خود مشهور و معروف در بیت

جشم کودک ندکلو کورسه عجب	کوکلین اجماز نته که لهو و لعب

باوجود که بنم قتمده زیاده عزیزدر بلکه جان شیرین دن لذیذدر احتمال در که انوک صحبتندن منع ایدیجک خاطرنده ملال ظاهر اوله و انوک ملال خاطری بنم انفعالمه باعث اولی بودر که بر مقدار توقف ایدوب بر مدت آرام ایده وز که چون قد و قامت چکوب نشو و نما بوله و خیری شردن و نفعی ضردن تمییز ایده تازیانهٔ تأدیب ایله نفس توسنن رام ایده وز وزیر خاموش اولدی شاه کفشکری دعوت ایدوب انواع عواطف ارزانی بوردی و مواعید خسروانی برله امیدوار ایدوب سن بزم همسایه مزسین بو جکر کوشه مز سنکله الفت طوتمشدر و خانکله موانست ایتمشدر دیلرم که انوک انیس و رفیقی اوله سین و آب و آتشدن محافظه ده مبالغه قیله سین کفشکر دعا ایتدی و جبین خدمتی جبین مذلته سوروب ایتدی بیت

کل باغ شه عالم افروز اوله	چراغ شبی عالم افروز اوله

بن بنده بنده منصب شریفه لیاقت مشاهده قیلمزدم و بو مقامه که مقصد اقصای

خاص و عام در استحقاق اکلمزدم ولیکن نظر شاهنشاهی بر کیمیا در که خاک تیره‌یی زر
و سنک خاره‌یی در و کوهر ایدر

بیت

پسنک و خاکه کر ایلسکدی نظر … خاک التون اولوردی سنک کهر

امیدوارم که میامن عنایت خسروانی ایله وظایف خدمات بندکانه بر وجهله مؤدی قلنه که
عز استحسانه مقرون اوله القصه کفشکر شاه‌زاده‌یه خدمتی جانانه منت پیلوب بی تکلف
هر کاه بارکاه شاهدن کوتوروب کلبه سینه کتوررردی بلکه بعضی لیالی ده حجره سنده
بتورردی پادشاه کفشکرک شهزاده‌یه بو سوادار لیغندن زیاده فرح اظهار ایدردی
کفشکر دخی امثال و اقرانی میاننده ملازمت پادشاه و خدمت شاه‌زاده ایله افتخار
اظهار ایلردی شهزاده‌یه کمر خدمتی بر وجهله درمیان اتدی که کوندن کونه پادشاه حضورنده
رتبت و قربتی ارتدی تا کلیا معتمد علیه اولوب جوکان خدمت سلطانی ایله کوی شرفی اقرانی
میاننده قابدی

بیت

پسبدر عزته خدمت پیلورلر … انکچون جانیله خدمت قیلورلر

هر وقت شهزاده‌یه صحرا و دشتی کشت
ایدرردی و صباحدن اخشامه دک تماشا و عشرته مشغول قیلوردی و کاه تفرجکاهلر
کیجه قالمق واقع اولوردی اتفاق بعضی اوقاتده ملکه سفر عراق لازم کلوب خواص خدمدن
جم غفیر و جمع کثیر ایله عزیمت سفری مصمم قیلدی پس کفشکری طلب ایدوب مجددا شهزاده‌یی
اکا سپارش ایدوب حفظ و حراستی بابنده تاکید ایدی و کشت باغ و راغ و سبزه و کلزاره
اجازت ویروب ایدی

مثنوی

بهارایامی کلدی ای کفشکر … زمینی زین ایتدی ماه ازر
نوای قمری و آواز بلبل … جهان باغینه صالدی شور و غلغل
بو طفل نازنینه اول هوادار … که ایده کشت صحرا کاه کلزار
بو موسملرده اولور خانه دلکیر … قو سیر ایتسون اولنجه سیردن سیر
اچلسون کل کبی کلسون چمنده … دو شوره غنچه وش کوکلینی بنده

کفشکر دخی جبین ضراعتی زمین مذلته سوروب حلقه اطاعتی در کوش و غاشیه خدمتی

خدمت و عبودیتی بر دوش ایتدی و تعهد احوال شهزاده‌یه بر وجهله اشتغال اتدی که
کند و مهماتنی بالکلیه فراموش ایلدی مکر نواحی شهرده ملکک بر باغی واریدی نسخه روضه
رضوان و نمونه نزهتکاه جنان صبا بنفشه‌سی نک زلف پر چیننده نافه مشک تاتار کبی معطر
و شمال جعد پر شکن نسرینندن کلبه عطار کبی منجر ریاحین جنت ازهار کلزارندن شمه طراوت
الوردی و سدره طوبی اشجار کوناکونندن قامت موزون استعاره قیلوردی

نظم

لطافتده بیدی جنت نشانه … الجنده نجه کوثرلر روانه
کنار سرو و عرعر بی نهایه … اتزلر طعنه طاشین منتهایه
زمینی روضه رضوانه بکزر … درختی سدره و طوبی‌یه بکزر
نوای بلبل و آواز دراج … دل و جان نقدنی ایلردی تاراج

شهزاده که بوستان سلطنتده بر نهال بی مماثل ایدی جان و دلدن اول باغک
تماشاسنه مایل ایدی بوزمانده که شاه سفر دور و درازه کتدی شهزاده عادت معهودی
اوزره تماشای باغ مزبوره میل اتدی خادمدن بر تاج غلامله که خدمتنده دائم ملازم
و استانه‌نده لازم ایدیلر سرو کبی جانب باغچه خرام قیلدی کفشکر کوردی که شهزاده‌نک
افسر زر سرنده و جامه پر کهر برنده و جواهر غیر مکرر کمرنده طبیعت خسیس و سرشت
خبیثی مقتضاسی که مکر و خیانت ایدی ظهوره کلوب ایتدی بو تاج زر و جامه مجوهر
و کمر پر کوهر نجه بازرکانه سرمایه دکان بلکه راس المال هزار دریا و کاندر حالا پدری
دار الملکدن دور در و مادری جمیع اهل حرمله قبضه تصرفمده مغلوب و مقهوردر
صلاح و صواب بودر که بر حیله فکر ایدیم تا بو پسری دیار ماوراء النهره بلکه اندن دخی
بعید ولایت و شهره الوب کیدم پیرایه و لباسندن بلکه کندو نفس نفیسنی دخی
بهای کرانه صتوب باقی عمری جهان فانی‌ده کمال فراغت و تمام رفاهیتله کچورم

بیت

چون جهان باقی دکل اولمز زمانه بر قرار … فرصتی فوت ایلمه ال ویر مشکن روزکار

عاقبت اول خاکسار رسوای نفس غداردن غبار فتنه و آثار ریب روی امانتی رخسار
خیانته نثار اتدی و مخدومنه قصد ایدوب کندو غلامنه که محرم اسرار ایدی بو سری اظهار

اتدی وخداکنک سریرینی بر نوع داروبله لایعقل ایدوب شهزاده نک دخی عقلنی زایل
قیلوب اول درّ صدف سلطنتی زر و زیورله کوهر کبی بر صندوقه قویدی چون شب
غبراکون جامهٔ کحالی دربر و عمامهٔ قیردی بر سر ایتدی ● بیت

چون بنه نور دیده گردون | ابتدی خلوت سرای شبده کمون

صندوقی بر جمازه یه اوردی که باد تیزگرد بو سرعتله گرد راهنه ایره مزیدی و بهر
جان نورد سرتاسر دیده اکین اثرین کوره مزایدی ● مثنوی

نجه جمازه کم بر اشتر مست | اوکنده کوه در هامون کبی پست
اشالکه تیز ایرسیل رواندن | یوقارو اوک چیقر دود دخاندن

ایستوار ایتدی وکندو بر تمنده سوار اولوب عمرکاروانی کبی رونده و اجل
ناکهانی کبی رسنده ترک تیزلکده سکون کسردی برقک چالاکلکده بغرین یقردی
ارخاء عنان ایتسه لر دتمندن کوی مسابقتی قپردی تازیانه کوسترسه لر بر حمله ایله

جنبر آسماندن کیجوری ● مثنوی

بدی منزلدی اکا سمت کشور | ابرافردی توزینه باد صرصر
اوکندن صاولور باد سحرکاه | ایاغ الشده قالم دیو ناکاه
علامتن دخی بر باره بادپای من

خای رعد صدای عالم پیمایه سوار قیلدی ● ● بیت

صهیل اینچه سهیله ایره ثبت | هجوم ایتسه نجومه ایده سبقت

ایکی ات دخی یدوب وبات و یراغ مهیا ایدوب بوله کردیلر تباشیر روزکیتی
فروز ظهور ایدنجه مسافهٔ دور و دراز قطع ایتدیلر علی الصباح بر مقدار آسایش
ایدوب ینه سوار اولدیلر و برق کبی مضایق مسالک و مناهل ممالکدن فرو و عبور
ایدوب ایکی کونده سرحد ممالک شاهیدن کیجوب بر ولایته دخی ایردیلر بلاجانبدن
خدمتکارلر سریری بر کوشه ده دوشوب نصف النهاره دک بیدار اولمدیلر آخر الامر
باغبان اثرک حالنه مطلع اولوب سر برنه روغن بادام ایله بعض نسنه تجریع ایتدروب
عقللری باشلرینه کلدی چون شهزاده وکفشکردن اثر کورمدیلر واطرافی چندانکه

چندانکه جست وجوی ایتدیلر نام ونشانلرندن خبر بیلمدیلر ضروری کیفیت واقعه دن
ملکه یی آگاه ایتدیلر ملکه سبکبار سوار اولوب باغچه کلدی اول سرو آزاددن اثر کورمدی
و اول کل رعنانک قوسندن مشامنه شمه ایرمدی ● شعر

رفتم بباغ سرو خرامان من نبود | وان نو شکفته غنچهٔ خندان من نبود
چون ابر نوبهار بهر سو گریستم | کان سرو پیش دیدهٔ گریان من نبود

چون مادر مهربان نور دیده سندن نشان بولمدی فغان جانکدازه آغاز ایتدی
و فریاد سوزناکی منزل سماکه یتشدی ● ● مثنوی

دکزکبی دوکوب کوزی نمینی | کهی کوکسین دکردی که بنینی
بره بیغمور کبی یاشی یغردی | ده تونی آهنک کوکه آغردی

بیوردی تا اطراف واکنافه باغچی قدم طلب ایله تک و پوی ایتدیلر و نواحی وضواحی
دشت و داغی جد وجهد له جست وجوی ایتدیلر چون تفحص فراوان وتجسس بی پایان
صکره سر منزل حصول مقصوده وصول میسر اولمدی قاصدلر نا امید دونوب صورت
حالی عرضه انها ایتدیلر ملکه نک چومر طوبت غریزه سی آتش فرقت ولد عزیزه سندن
اوتوری زوبان بولدی و شمع سوزان کبی شعله نجرانه یوب مضمون حالنده
بو بیتک معناسی عیان اولدی ● ● بیت

دارم امشب گرمیی در سر که تشنیم زپای | تا سراپای وجود خود بسوزانم چو شمع

اول کیجه تمام بیقرار و بی آرام سوز دل له اتمام ایتدی و عمود دودی سقف افلاکه دیکوب
و سینه دردپروردندن بر آه سرد چکوب ایتدی ● ● بیت

همچو صبح یکنفس باقیست کو دیدار یار | دلبرم گر رخ نماید جان بر افشانم چو شمع

آخر ارجعی الی ربک پروانه سی یتشوب شمع روح روانی کل من علیها فان تندبادیله
سوندی و خرمن حیاتی شعلهٔ آتش ماتم اللذاتله کویدی ● مصرع
رفت ازین کلزار و خار حسرتش در دل بماند ● مجاوران حرم فی الحال صورت
واقعه یی بر برید نامه نوردایله ملکه ابلاغ وارسال ایلدیلر ملک دخی بال استعجال له معاودت

ایدوب دار الملکنی مستقر اقبال و مخیم عز و اجلال قیلدی و فراق فرزند وزن دلبندیچون
دایرهٔ امکانده اولان جزع و فزعده قصور قومدی آخر کار خط مصابرته باش قویوب
ناچار حبل متین اصطباره تشبث ایتدی

بیت

در چنین حالی چو با پیر خرد کردم رجوع | گفت مرجع نیست جز با نا الیه راجعون

بو جانبدن گفتگر اول ماه سپهر سلطنتی شهردن شهره کزدروب ولایت ما وراء النهره
ایلتدی جواهره زواهره دست تصرفی دراز ایدوب انی بر تاجره بیع ایتدی ملک زاده
اون یل مقداری بازرکان خدمتنده اولوب نهال قدی انوک تربیتیله نشو و نما بولوب
ملاحت و فصاحت ده بر غایته یتدی که یوسف مصری نک بیع رواجنی فاسد و بازار
حسنی کاسد ایتدی

بیت

صاتلدی غنده یوسف طرتلدی گرچه
سن جانه طرتلورسک ایتی سین اول بهایه

هر بار که اول گل گلزار خانه سندن طشره گلیدی هر کنار دن خاک پاینه هزار جان و
دل نثار ایدرلردی و هر گوشه ده اول نهال سرفرازک قد عمری دراز اولمغیچون دست
دعاسنی جانب سمایه رفع ایدوب ایدرلردی

بیت

بهتر لی که گذشتی برای دیدن تو | هزار دست دعا ز آستین بر آمد

بازرکان اهل تمیز و صاحب کفایه ایدی و ذهن و ذکا و فطنتده حدّدن زیاده ایدی
چون شهزاده نک بو حالنی کوردی کندو یه ایتدی من بعد بو غلامه مصاحبت بکا
مصلحت دکلدر زیرا که اگر پردهٔ خفاده پنهان ایدم بود و نابود یکسان اولور
و اگر میان ناسده عیان ایدم فتنه هیجان ایدوب خلق جهان انوک تماشاسنده حیران
اولور

بیت

رسید دلبر من ای نظاره گر زنهار
ببند دیده گرت جان بکار می آید

صواب بودر که بو فارس
میدان ملاحتی تحفه رسمنده پادشاه فارسه ویرم که کرم شانی برله دفتر جود حاتمی
طی ایتمشدر و بذل و احسان برله جرائد سخای آل برمکه خط نسیان چکمشدر مقرردر که بو غلام

بو غلامک اضعاف قیمتنی بکا انعام بیوره جکدر و بو واسطه ایله پایهٔ استظهارم فرق
فرقدانه ایره جکدر پس بازرکان انی دیار فارسه ایلتوب تحفه طریقیله ملکه پیشکش چکدی پس شهزاده
فارس کنارینه وارمدن اون یل مقداری جدا دوشوب ماه تمام گبی منزل چارده یه یتیشدی

بیت

چارده ساله بتی چابک و شیرین دارم
که بجان حلقه بگوش است مه چاردهمش

بینه خانهٔ شرف مجده و خاندان آبا و جده رجوع میسّر اولدی ملک فرزندی حالندن غافل
بازرکانک غلامنه تشریف قبول ارزانی بیوروب خدام خاص سلکنده اختصاص و انتظام
ویردی و علی الدوام انوک تربیتی باینده اهتمام بیوروب از زمانده اقرانی میاننده
امتیاز بولدی و اول صیرفی ایله که دایم خزانه عامره یه ملازم ایدی و تقویم جواهر و تمیز
لآلی جواهر ایچون اول آستانه یه لازم ایدی مألوف و مأنوس اولمشدی انکا تعظیم و
رعایت ایدردی و هر تحفه دن که ملک انکا احسان ایدیدی جوهری یه حصه سین عنایت
ایدردی جوهری چون غلامک کمال محرمیتنی مشاهده ایتدی طبع بدگوهرنده طمع خام ظهور
ایدوب کندو کندو یه ایتدی بر حیله ایله ملکک خاتم خاصین غلامه کتورده یین و انکا استظهار ایله
خزانه نک مهرین بوزدوروب ذخیرهٔ وافر و جواهر فاخر ایله کوتوره یین پس شهزاده یه
ایتدی ای سرو آزاد و مراد دل ناشاد هر کاه انواع احسان و انعام ایله بو کمینه یی یاد ایدرسین
و هر کون اصناف الطاف ایله خانهٔ دل نامرادی آباد دیلرم که بن بنده خدمات پسندیده ایله
اول احسانلرک بعضنه مکافات قیلم که هل جزاء الاحسان الا الاحسان بنده حقنده مبذول
اولان بعض مکارمک عهده سندن گلم ملکک خاتم مبارکنده بر اسم مرتسم درکه نقش خاتم
سلیمان در هر کیمه که اول نگین ایله بر انکشتری میسّر اوله خنک مراد زیر راننده منقاد و ملک
جهان معمار فرمانیله آباد اوله

بیت

گوییا مهر سلیمانست نقش خاتمش | هر که با خود دارد آید در نگین ملک جمش

اگر بو زحمته متحمل اولور ایسین و اول محلده که شکر خواب استراحته مستغرق اوله اول
انکشترینی آهسته انکشتندن چیقروب بکا کتوره سین تا انوک مهرینی سنکیچون یازم و بر خاتم

قصنه قازم عن قریب سریر سلطنت فرجمال انکاکله زینت بوله اما بشرط اکه اعمال بکا
مقرر قیلاسین ٭ مصرع ٭ بخشی مرا زخوان نوالت نوالهٔ
جوهری شهزاده یه بونقش غریله فریب ویردی تاکم خوابکاه ملکه کلوب دست جرأتی
انکشت ملکه دراز ایتدی و آهسته آهسته خاتمین انکشتندن چیقرمغه آغاز ایتدی بواثناده
ملک بیدار اولوب علامه ایتدی سنک خود اسباب تجملده قصورک یوق مال و منالدن
سکا کفایت ایده جک مقداری وار بو جرأته باعث نه در راست سویله که خاتم سنک
نه مصلحتکه یارر شهزاده تقریر حجتدن عاجز اولدی و نایرهٔ غضب قلب ملکده ملتهب
اولوب سیافی طلب قیلوب انوک قتلنه مثال ویردی سیاف سماندم که غلامک اندامندن
جانه سین چیقردی همان اول اخال سپاه که شاه انوک کیفیت حالندن آکاه ایدی ٭
انوک کتقنده عیان اولدی ٭ ملک انی مشاهده ایدنجک بیهوش اولوب سیافک ملکک بو
حالین کورنجک سیاستدن ال چکدی چون شاه کندویه کلدی فرزندی نک کوزلرندن
اوپوب ایتدی ای نور دیده صحبت کغشکر زراق بنی کرداب فراقه اتدی شهزاده دخی عذرلر
دیلیوب ایتدی ای شاه عالم پناه محبت جوهری کمراه بنی بو کپتا خلیغه تحریض ایتدی
شاه جوهری یه سیاست بیوردی ٭ و شهزاده یه نصیحت ایتدی که حال ماضیدن عبرت
الوب زمان مستقبلده بداصل و ناکسلر صحبتندن اجتناب ایله تا بو بلالرک امثالنه
مبتلا اولمیه سین بو مثلدن غرض بودر که خاطر عاطر شاهیه ظاهر اولا که ناکس و
خسیس نفسلر ایله مصاحبت شاهی بنده و بنده بی سر افکنده ایلر زرکرد خی اول مقوله
دندر که انوک مخالطتندن حذر واجب در حال بو که ملک انوک تربیتین سرحد افراطه مشددر
و اعلای درجهٔ رفعتی کوشه دکاکین پایهٔ حرمتین فرق فرقدانه تیشدر مشددر شرط احتیاط
بودر که انوک تقربنده افراط اولنمیه و تربیتنده جانب اعتدالدن تجاوز بیورلمیه که مبادا
اکا خلل کلی مترتب اوله که تدارکی حیز امکانده داخل اولمیه شاه کلام وزیره التفات
اتمیوب ایتدی ارباب الدوله مهوموندر ملوک و سلاطین نی تلقین دولت براهره
شروع قیلمزلر و لی مدد العام مهام خطیره یه خوض بیورمزلر نسب کریم و خاندان قدیمک

قدیمک شرف ذات و کمال صفات آدمی ده نه مدخلی وار در سبب احترام و موجب اجلال
اکرام ماثر فضل و ادب در مفاخر اصل و نسب و کلدر ٭ مثنوی ٭

از سر جو بس کش پسینه را ٭ مایه مکن نسبت دیرینه را
آب کهرهای کهن بس مجوی ٭ زر چو کهن کشت شود زرد روی

شریف و بزرکوار دیمک اول کمسنه یه سزاوار در که پادشاه وقتک نظر اکسیر آثاری مظهر
اوله ملوک عالیشاندن بریسی بو معنایی بو کلمه ایله بیان اتمشدر که نحن الزمان من
رفعناه ارتفع و من وضعناه اتضع یعنی بر کیمسنه یی که دست تربیتله بز رفع ایدرز
سر رفعتی فرق فرقدانه ایرر و انوک که پایهٔ قدرین پست ایدرز کوکب نحسی حضیض مذلته ایرر
اثر نسیم لطفمز متبسم ایتسه نبجه شوره زاری رشک کلزار ارم قیلور و برق قهرمز تبسم ایتسه
نه خرمن اعتباری باد فنایه ویرور ٭ ٭ شعر

نسیم لطفمز اسیدی روی خاک اکر ٭ حیات تازه بولیدی ایچنده عظم رمیم
سموم قهرمز اسیدی قعر بحره کذر ٭ صدف ایچنده اریه کیدیدی در یتیم

چون بز بو جوانی دست تمثله خاکدن کتوردک و فرق رفعتین ذروهٔ افلاکه یتوردک امیدوارز
که کمانمز انده خطا قیلمیه وزیر چون قدم همت شاهی انوک تربیتی بابنده ثابت کوردی ساکت
اولوب بردخی اول نوع کلامه اقدام اتمدی اما چون حال بر زمان بو منوال اوزره کیچدی
زرکر دست اختیارین کشاده و رؤیت اعتبارین حددن زیاده کوروب پای خدمتنی
دایرهٔ استقامتدن چیقرمغه آغاز ایتدی و بیم و امید و وعد و وعید ایله احوال خلایقه
دست تصرفی دراز ایتدی ناکاه دختر شاهک تاجی ایچون بعضی جواهره احتیاج واقع
اولدی اول نوع که مقصود ایدی نه خزانهٔ عامره ده موجود بولندی و نه شهرک جوهریلری
الده کیردی زرکر تفحص و تجسس ایدوب خبر الدی که بازرکان قبری الجلیلین جواهر و قادر در
بلکه انوک درجنده اول مقوله جواهر وافر در زرکر طلب جواهر ایچون اکا بر کمسنه کوندردی
دختر وجود جواهر مقصوده انکار ایدوب او لقدر که مبالغه ایتدیلر فایده ویرمدی القصه زرکر
انی جبر و اکراه ایله بارکاهه کتوروب دخترشاهه ایتدی بکا معلوم اولدی که بو بازرکان یچه یک

مطلب در بیان جواهر و لآلی

نیجه عدد گوهر شاهواری وار در که تا صیرفی فلک جواهر زواهر ایله طبق زبرجد نگار آسمانده جلوه ویرممشدر ودیدهٔ مردم ومردم دیده صفا وضیاده اول لآلی آبدار مثالی مشاهده ایتممشدر ودایهٔ دریا تا دریتیمی مهد صدفده پرورش قیلمشدر غواص بصیرت اول گوهر یکدانه ار ماننددی بر گوهر گورممش واشیتممشدر

بیت

چو زهره بجوئی ودرخشند گی ‌ ‌ ‌ گر و برده از مه بتابند گی

وانوک تصرفنده نیجه ونیجه یاقوت رمانی وار در که مادر خورشید تابان رحم کانده نیجه هزار خون جگر ایله پرورش قیلمشدر وکوه سنگدل نیجه یل سینه سنده انی جان گبی صقلامشدر

بیت

قطرهای باده را ماند که در هنگام دی
منعقد گردد درون جامهای لعل فام

ونیجه قطعه زمرد ریحانی وار در که دیدهٔ مردم چشم افعی گبی انوک نظاره سندن خیره قالور ومردم دیده اول سبزهٔ دلکشانک مشاهده سنده نور وضیا حاصل قیلور

بیت

کز سبزه شود روشنی چشم فزون ‌ ‌ ‌ زو نور بصر فزون ز معلوم شد
و درج جواهرنده هزار قطعهٔ لعل بدخشانی وار در که گلزار بوستان گبی ابصار اولی الانظارده آتش پرتاب التهاب ایدر ونیجه دانهٔ خوش رنگ وصافی فیروزه سی وار در که سبزهٔ آسمان لطافت الوانی اندن اکتساب ایدر

بیت

لعلش نمونهٔ ز سهیل عقیق رنگ ‌ ‌ ‌ فیروزه اش نشانهٔ از چرخ سبز فام

ملکه فرمان ایتمک گرک که بو دختر اول جواهری حاضر قیله وقیمت وقت همزه الیسه بزون اله اگر طوع ورغبتله احضار ایدوب بها تعیین ایدرسه فبها والا تهدید وتأدیبله وید ورمک گرک بلکه تشدید وتعذیبله کتورتمک گرکدر شهزاده دختر بازرگانه احضار جواهرله فرمان ایتدی دختر حصار انکاره تحصن ایدوب ایمان غلاظ وشداد یاد ایتدی که اگرچه بنده جواهر چوقدر اما سزه توصیف ایتدوگی کبی اوزره یوقدر جمیع مخزون ومکنونن عیان ایتدی وگنددده اولان خرده وریزه لری درمیان ایتدی

ایتدی زرگرک معیار اعتبارنده تمام عیار کلمیوب تجبر وتعریض ایله ملکهٔ زور وزار ایله اقرار ایتدرمسنه تحریض ایتدی دختر شاه خودبین ناقصات العقل والدین جام جهالت انجامندن مست وبیخود ایدی دمدمهٔ شیطان انسان اکا یار نخوت سلطنت وتجبر نفس خونخوارنه مددکار اولوب بازرگان زادهٔ بیچه شیر شکنجه ایله عذابه گرفتار ایتدی دختر بیچاره زخم چنگال عقابین عقابه تحمل ایده میوب مرغ روحی قفس تندن اوج آشیانهٔ عدمه گیتدی مادر وپدر وسایر متعلقات دختر فریاد ونفیرنی چرخ اثیره و گوش ماه وتیره یتوردیلر وزیر صافی ضمیر صورت واقعه تغیر وقطمیر لوح خاطر شاهه تصویر ایتدی ملکک بو فضاحت دودی که روزنهٔ حرمندن صعود ایتدی زاویهٔ سینه سین تیره ودیدهٔ غیرتن خیره قیلدی اگرچه که ظاهرا اظهار جلادت ایدوب اول حکمی امضا ایتدی اما تلطف برله ورثهٔ دختری نواخت ایدوب مال بسیار ایله ارضا ایتدی و دخترین نظر شاهانه دن دور وعاطفت بیکرانه دن مهجور ایدوب اول لئیم ستمکارک مصاحبتی شآمتیله شهزادهٔ نامدار دیدهٔ اعتبار دن ساقط اولوب کوکب قدری حضیض مذلته هابط اولدی زرگر ستمکر بیم انتقام سلطاندن فرار ایدوب ترک دیار اختیار قیلدی شهزاده بونی مناسب گوردی که بر قاچ گون شهردن چیقوب ملکک بالخنده ساکن اوله واول وقت که عواصف قهر شهریاری سکون بوله وزبانهٔ غضب جهانسوز پادشاهی انطفا پذیر اوله بعض خواصک دامن شفاعتنه تشبث ایدوب ینه حرم سرایه خرام قیله پس دختر ودایه مادرله پدرنک بالخنه گیتدی وزرگر بو حالدن خبردار اولوب ملازمت ملکه یه شتاب ایتدی شهزاده زرگری گورنجک اضطراب ایدوب ایتدی ای بدکردار شوم دیدار حیف وهزار حیف اول نظره که سنکا دکل بلکه سنک صورتک نقش ونگار اولان دیواره متعلق اوله

بیت

حیف باشد نظر بدیواری ‌ ‌ ‌ که برو صورتت نگار کنند

شهدی ینه گلدک که بر فتنه غبارین دخی قوپاره سین وطریق طمع وحرصله بر فساد فعلی دخی باعث اوله سین یوری وار گیت ملازمت آستانمدن فراغت ایت که من بعد سنک

ملاقاتنک بکا وبال و سنکله مصاحبت احتمالی محالدر زرکر خایب و خاسر شهزاده
شهزاده نظرندن کیتدی و سراسیمه و پریشان حال باشین الوب بیابانه توجه ایتدی
کیدرک اخشام اولدی و ابر تیره پرده سیاه فامی فضای هوایه قلدردی و باد برغیش
سرزد ایله ستاره لرک چراغین سوندردی بیچاره بو اصل زمانده که کویا عرصهٔ زمین
اوزره یرین آسماندن غبار نیل الینمشدی و تودهٔ سواد دودهٔ قیر و قطرانه بولنمشدی

بیت
قنادیل شب قدری جو یاندی ‌ ‌ سواد دودیله قطرانه بویاندی

پریشان حال قدم استعجال ایله کیدرکن قضای الهی اول صحراده شکار سباع ایچون
برچاه حفر ایتمشلر ایدی اتفاق بر ببر ایله بر بوزینه و بر مار اول چاهه دوشمشلر ایدی زرکر
که خلقک رهکذاری اوزره جفا چاهین قزردی راه راستی قویوب بو جانورلرک عقبنه اویوب
بو چاهه دوشدی مثنوی

ای که تو از ظلم چاهی میکنی ‌ ‌ از برای خویش چاهی میکنی
کرد خود چون کرم پیله بر متن ‌ ‌ بهر خود چه میکنی اندازه کن

بو حیوانات که قعر چاهه دوشدیلر
جون جمله سی دام بلایه کرفتار اولدیلر هر بری کند و تشویشندن آخره ایذایه متعرض
اولمیوب اتفاق نیجه کون بو حال اوزره قعر چاهده قالدیلر تا برکون اهل شهردن بر سیاح
عزیمت سفر ایدوب راهی اول چاهه راست کلدی و انلری بو حالده مشاهده قیلوب
پریشان خاطر اولدی کندو کندو ایله ایتدی که سایری چاه جهنمدر اما بو دردمند آدم
اوغلیدر بو ورطهٔ محنته کرفتار اولوب بادیهٔ مماته قریب و سر منزل حیاتدن بعیددر
مروت بودر که هر نه وجهله میسر اوله خلاصنه سعی ایدیم و بو عملک ثوابنی یوم لا ینفع
مال ولا بنون ایچون ذخیره قیلیم پس بر رسن بولوب بر طرفین بر یره برکتدی و بر
جانبنی قعر چاهه صرقتدی فی الحال بوزینه ییشوب سر چاهه ییتدی بر دفعه دخی مار
مسابقت ایتدی اوجونجی نوبت ببر نیجه سن رسنه ایلدروب چقدی چون اوچی بله
جان عزیزی خلاص ایتدیلر سیاحه دعالر ایدوب ایتدیلر ه بیت

کار دولت باشد آن به سعی کرکار ‌ ‌ چون تو مطلوبی بسر وقت طلبکار رسید

بیلمش

بیلمش اول که هر بریمزه سندن منت عظیم حاصلدر و نعمت جسیم واصل اما حالیا
بزه انوک مکافاتی میسر و مجازاتی متصور دکلدر بوزینه ایتدی بنم مقامم بو کوه دامنندر
که بر شهره متصلدر اکر التفات اولنوب منزلمز مقدم میمونله تشریف بیورلورسه امیددر که
اجرای حقوق خدمتده قصور واقع اولمیه ببر ایتدی بنم دخی مقامم حوالی شهرده فلان بیشهٔ در
شویله که اول موضعه کذر بیورهسز مقدور وقت اولدوغی قدر رسم خدمتی یرینه کتورم
مار ایتدی بنجده مکانم بو شهرک باروسنده در شویله که سعادت مساعده ایدوب
کلبهٔ احزانمه قدم رنجه بیورهسز بقدر الامکان بو احسانک مکافاتنی کورهسز
اما عجالة الوقت بزدن سکا بر نصیحت مناسبدر که انوک استماعی سکا فرض و واجب در
زنهار که بو کمراهی زندان چاهدن چقرمیهسز که آدمی بدعهد اولور و احسان مقابلنده
اساءتی لازم طور انوک جمال ظاهرینه فریفته اولمیق کرک و قبح باطن و مضرت اخلاقندن
احتیاط قیلمق کرک بیت بکذر از صورت و سیرت بصفا باش آنکه
آدمی شکل بود کو بتر از دد باشد ه اکثر اهل عالم
آرایش صورته مایللر و اصلاح معنی‌دن غافللردر علی الخصوص بو آدم نیجه مدر که زرکرلک
میمله مدر صورتا یوسف و در معنیده کرک انوک خلق و خصلتن تمام تفرس ایدوب بینمده
شمهٔ وفا مشاهده ایتمشوزدر و مشربنده علامت صفا معاینه قیلمشوزدر بیت

وفا مجوی ز خوبان که مجلس نشنید ‌ ‌ که بوی مهر و وفا آید از مصاحبش

بزم نصیحتمزی سمع قبولله ایشتمزسک و بو پند مرموزیله که محض اخلاصدن منبعثدر
ایش ایتمزسک برکون اوله که نادم اولهسین اما ثمرهٔ ندامت مثمر ملالت اوله ه
سیاح انلره اعتماد و کلماتلرینه التفات ایتمدی و طرف رسنی قعر چاهه صالیوردی و مصاحبت
بی غرضی کوش قبولله ایشیدوب زرکری دخی طشره چیقردی زرکر دخی سیاحه اعتذار ایدوب
شاید بوندن اعراض و نفرتندن و کندونک خوف و خشیت و دهشتندن ترحم
اظهار ایلدی و تضرع و التماس ایتدی که برکون انوک جانبنه قدم رنجه بیوره شاید [illegible]
احسانک مکافاتی شرطن یرینه کتوره سیاح ایندی حالیا پای عزیمتی رکاب سیاحته قومشدر

برقاج کون عرصهٔ زمینه کمتسم کرک و قدم عزمله اطراف عالمی سیر ایتسم کرک اما شرطی بو
اولسون که اکر قضادن امان میسر اولورسه و قهرمان قدر مساعدت کوسترسه بر دفعه
دخی شرف صحبتکله مشرف اوله وز م کر مرا عمر بود باز بخدمت برسم
بو معاهده اوزره بری برین وداع ایتدیلر و همان اول مکاندن سرریسی کندو مقصدلرینه
کیتدیلر سیاح دونوب بولنه کیتدی زرکر شهره کلوب بر کوشه ده متواری اولدی پادشاه
زرکرک تربیتندن پشیمان و مواعظ وزیری استماع ایتمدکندن منفعل و پریشان و ترک
تشناختندن تمام منغض و بالکلیه انوک جانبندن متنفر و متعرض سرباری که مادری تضرع
وزاری ایتدی شرف التفات بولمدی و هرچند که اکا وسیلهٔ شفاعته تشبث ایتدیلر
موقع قبولده واقع اولمدی بو حال اوزره بریل کچدی سیاح نیجه مسالک قطع ایدوب
چوق ممالک سیر ایتدی و بو مدتده تمام اوچیوز عدد زر خالص تمام عیار اله کتوردی
آخر داعیهٔ حب الوطن من الایمان ظهور ایدوب کندویله فکر فراوان ایتدی که هرچند
که دیار غربتده احوالم تمام مراد اوزره و ساحت بساحت دولت دنیا که سرمایهٔ سعادت
عقبادر ازدیاد اوزره در اما ۵ ۵ بیت

کوکلمه طولدی آرزوی وطن　　جان دماغن براندی بوی وطن

هوای منشار مولود مزاجمه غایت سازکار و آب سرچشمهٔ وطن کام دلمه
زیاده خوشکواردر بیت اکرچه نرکس و از ما زر سیم و زر سازد
برای نرکس چشمم خاک آستانه به ۵ پس دیار غربتدن وطن
اصلی جانبنه یوز طوتدی و شب هنکامده اول پوزینه مقامی اولان کوپک دامننه
نیوب انده نزول ایتدی کیجه دن بر مقدار کچمجک قضای الهی ایکی دزد خونریز فتنه انکیز
که مریخ خنجرکذارلرک زخم سهم دلشکارندن وهم ایدردی و سماک نیزه دارلرک هول
تیغ خونبارندن سپر ترسی یوزنه چکردی ۵ ۵ بیت

چو چشم دلبران پر کین و خونریز　　بقصد خون مردم تیغها تیز

اول منزلده انی خالی بولدیلر نقد جنبندن نه سی وار ایسه الوب اللرن و ایاغن خم کمند ایله محکم

محکم باغلدیلر و بر خطرناک وادیده که شارعدن دور ایدی شویله شکسته و بسته براغدیلر
بیچاره باد دل صدپاره کندویله فکر ایتدی که هنوز حیوتدن رمق و صفحهٔ زندکانیدن سبق باقیدر
شهید حمد و شکر رب العالمینی کام دلده تکرار ایتمک کرک ۵ مثنوی

سرایشکده خدایی یاد ایله　　خاطرک یاد ویله شاد ایله
قلبکی ایتمه بر نفس غافل　　غافل اولمق خطادر ای عاقل
دی بو سوزی کلسه بر بلا ناکاه　　حسبی الله لا اله الا هو

مرد سیاح اول کیجه تا صباح مزاج ناسازکارنه داروی صبر ایله علاج ایدوب حکم قضا
و فرمان قدره رضا ویردی وقت سحرده درد قید و بندن بیطاقت اولوب فریاد و
زاریه آغاز ایتدی بیت فریاد بسی کردم فریاد رسی نیست
کویا که درین کنبد فیروزه کسی نیست ۵ وابر دیده سندن
باران حسرت یاغدردی و دود سیاه آهی آسمانه اغدردی نالهٔ جانکدازله
ایتدی دریغ که بو مهلکهٔ عناده بیچاره قلدم کمسنه حالمه مطلع اولمدی و بو درد جانسوزله
لجهٔ فنایه طلدم کشتی امیدم کنار خلاصه وصول بولمدی ۵ مثنوی

بند ایله ایتدیلر الم بسته　　حسرتیله ضعیف و دلخسته
بر بکا محنت جلای وطن　　بر بکا شدت بلای رسن

بو محلده مکر اول پوزینه طعمه طلبنه کنامندن چیقوب اطراف دشتی کشت ایدردی
بو آواز دردناکی ایشدیجک بو صدادن آشنالیق رایحه سین استشمام ایتدی نظم
آواز آشنا نفس روح پرورست ممانددم صدانک عقبنجه کیدوب سیاحک
سر وقتنه کلدی چون یار قدیمین بستهٔ بند بلا کوردی چشمه سار چشمندن سیلاب خون
روانه ایدوب ایتدی ای یار عزیز نه حادثه حادث اولدی که سکا بو بند بلایه دوشمکه باعث
اولدی سیاح ایتدی محنت آباد دنیاده بر فردی غصه و جراحت بر جام محنت نوش
ایتمشدر و خزانهٔ روزکارده براحدی رنج و آفت بر کنج لطافت کورمشدر و ایتمشدر

بیت کس عسل بی نیش ازین دکان نخورد　　کس رطب بی خار ازین بستان نچید

سرکاه که برکسنه بو کمنه دن آکاه اوله و بو اسرار دن خبردار اوله نه غصهٔ خار ازار جهاندن ابر خزان کبی اشک ملامت ریزان ایدر و نه جلوهٔ ازهار تازهٔ روزکار غدار ایله موسم بهار کبی طربرح و طراوت خزان که نه انوک غمنه مدار معتبر در و نه سرورنه قرار منصور

مثنوی

جهان حالندن الور اعتباری … انوک کم عقل کامل اوله یاری
زمانک سرعتیله انقلابن … کوروب بو چرخ کردون اضطرابن
نه اوبارندن اورور جانه آتش … نه اقبالندن اولور تند و سرکش
… پس سرکذشتی من اوله الی آخره

حکایت ایتدی بوزینه ایتدی خوش حال اول که باب امید کشاده و اسباب حصول مراد آماده در

بیت

در نومیدی بسی امیدست … پایان شب سیه سفیدست

میسر اوله و عی قدر بو حالک تدارکنده سعی ایتمک کرک اما حالا بند بلادن خلاص ایتمک جمله دن مهم در پس سیاحک بندلرنی چوزدی چوزلکه قابل اولمینی بنجه و دندانله چکوب اوزدی وانی اکرام و اعزاز ایله خانه سینه ایلتدی و خشک و تر میوه لر ایله ضیافت ایتدی و زبان التماس ایله ایتدی لطف ایله بوکون بو منزلدن طشره کتمه و دل فارغ ایله بستر آسایشه باش قویوب قنده سنه کرک ایتمه تا بن ینه کلم و دیدار شریفکله مشرف اولم بونی دیدی و سیاحی انده قویوب حرامیلرک اردنه دوشدی حرامیلر سیاحک رخت و نقدین کوتوروب اول کیجه تمام کتمشلردی و علی السحر کوفته و مانده بر سر چشمه یه یتشمشلردی ولشکر خواب کشور دماغلرنه هجوم ایدوب رختلرین پشتلرندن ایندروب انده یاتمشلردی و قلب امن و خاطر مطمئن ایله خواب حضوره وارمشلردی چاشتکاه بوزینه انلرک سر وقتنه یتدی و انلری خواب غفلتده بولوب فرصتی غنیمت بلوب رختک طرفنی دندانی بر له یرتدی اول مهرهٔ زری کوتوروب بر کوشه یه کتوروب زیر زمین ده پنهان اتدی بعده ینه کلوب انلر آکاه اولمدین سیاحک بعضی اسبابن دخی الوب بر موضعده مخفی قلدی ● حاصل کلام سیاحک تمام رختن دزدلرک بعضی قیمت متاعلرن که بو طریقله الکتورمشلردی بعض اشیایی

اماکن و مکانده پنهان قیلدی و ایراقدن بر درخت اوستنه چیقوب انلرک عاقبت کارنه دیدهٔ اعتبار ایله منتظر و مترصد اولدی بر زمان کیچجک حرامیلر خوابدن بیدار اولدیلر زر و رختلرندن نشان کورمدیلر سراسیمه و حیران جست و جویه بیچون بری برطرفه تک و پوی ایتدیلر انلردن بریسی که اول طایفه نک رئیسی ایدی ایتدی ای برادر بو سرچشمه آدمیلر مقرینه یکرزفر و دخی آثار اقدام انسانی بو چشمه حوالیسنده کورنمز ظاهر بو درکه بو صورت آدمی زاددن صادر اولمشدر و ظن غالبم بو درکه بو جایکاه پریلرخوابکاهی و غول لر آرامکاهی در بزکستاخانه بونده کلدک الورپوز و فریودق بعده ایلنمز اوزاتمیوب نی ادبانه یاتدق او بودق بی شبهه بزه بو بندی انلر کچمشدر هنوز محل شکردرکه بزی هلاک قصد ایتمدیلر صواب بو درکه من بعد بونده طورمیه وز اکر بونده توقف ایدرسک شویله اکلنورکه بیک جانمز اولسه بریسنی دخی قورترمیه وز

مثنوی

هست درین بادیهٔ دیو لاخ … خانهٔ دل تنک و غم دل فراخ
هرکه درین بادیه را طبع ساخت … چون جکر افسرده جو زهره کداخت
هرکه درین راه کند خوابکاه … یا سرش از دست رود یا کلاه

پس دزدان دل ترسان ایله افغان و خیزان راه بیابان طوتدیلر کتدیلر بوزینه انلرک معاودتندن خاطرین جمع ایدوب فارغ البال کلوب صورت حالی بالتمام سیاحه اعلام اتدی اول کیجه سیاحی محافظه ایدوب صباح که دزد شب لباس ظلمانیله سرچشمهٔ خورشید روحانیدن رخت اقامتی کوتوردی و سیاح مهر جهانکیر بند ظلمتدن خلاص بولوب کند و منزلنه قدم کتوردی

مثنوی

صبحدم چون نسیم غنچه کشای … اولدی غمکینلره فرح بخشای
شوقله بسته دللر آچلدی … جمله اطرافه نور ربا جلدی

بوزینه سیاحی اول چشمه کنارنه ایلتدی و نقد معهودی و درولردن الدوغنی و سایر اسباب موجودی درمیان اتدی سیاح کند و حقنه قانع اولوب سایر اسبابه دست تصرفی دراز ایتمدی و بوزینه وداع ایدوب شهر جانبنه متوجه اولدی اتفاق یولی اول

بیشه یه که بیرک مسکنی ایدی راست کلدی ایراقدن شیرژیان کبی بر ببرغران نمایان
اولدی سیاح اول شکل مهیبی کورنجک خوف ونهیب قلبنه یول بولدی برآواز اتدی که امین
اول که اینک خدمت هنوز یاد مده در پس قرشو کلدی واعتذار بسیاردن
صکره التماس ایلدی که بر ساعت توقف ایله سیاح انک رضای خاطریچون طلتمسنی تقبل
اتدی وبیرشان مهمانه لایق نزول طلبنه سرطرفی کشت ایدوب تا شهزاده اولدوغی
باغچه یتدی شهزاده یی کوردی که کنار حوضده اوتوروب لهو ولعبه مشغولدر
وکردننده بر مرصع قیمتی مغتول وار بیر کوشه دن چیقوب بر پنجه ایله انی هلاک اتدی
وپیرایه مهمان سیاحه تحفه اتدی سیاح دخی رسم اعتذاری رعایت قیلدی وامیر
سباعی وداع ایدوب شهره متوجه اولدی بو آشناده زرکر آشنانک احوالین فکر ادوب
خاطرینه بو خطور اتدی که بهایم وسباعدن حسن عهد مشاهده قیلدم وانلرکله آشنالیقدن
بو دکلو فایده بولدم اکر زرکر بنم قدر ومعدن خبر الهرآینه بنم معقدمه انواع امتزاز کوسترکرک
وانوک امداد ومراعاتیله بو زیبا بهای منتهایه ویرسه کرک وبو پیرایه دن که کنجینه جواهر در
قیمتنی وافر اله کیرسه کرک زیرا که انوک بو بابده بصارتی کامل در وهر برینک قیمتنه وقوف
ومعرفتی شاملدر سیاح بو نیتی اتدی وعلی الصباح شهره یتدی اول وقتده که آوازه
هلاک دختر شاهله اسواق شهر طولمشدی وخلایق سراسیمه وحیران بارکاه شاه جانبنه
روانه اولمشدی زرکر دخی تحقیق خبر ایچون کوشه خلوتدن داشره چیقوب دیلدی که
یاراندن بری پنی کوره وحقیقت واقعه دن خبر صوره ناکاه سیاحی کوروب
استبشار تمام اظهار ایتدی واجلال واکرام ایله الوب کند ومقامنه ایلتدی رسم
پرسش خاطردن صکره بر دفعه دخی کندو واقعه سابقه سین وملازمت شاهدن
دور اولوب اسکی مرتبه سینه تنزل ایتد وکین ومال ومنالدن البذه نسنه قالمیوب
مبالغه مبلغی کندوکین بر سبیل تفصیل تقریر ایتدی سیاح اکا تسلی ویروب ایتدی ای
برادر اکر سنک معاشک بابنده وانتعاشک اسبابنده نقصان وقصور ظهور قیلدی
وخرمن ثروتک صرصر حوادثیله صاوریلوب بادفنایه کتدیسه غم یمه که بنم بو قدر عدد

عدد دینارم وار تمام عیار وبر پیرایم واردر که جواهر زواهری اختر نار کبی پارپار
یانار تحمد اسعد که تمییز عیار زرده صاحب نظر سین وتقویم بهاء جواهرده استاد ماهر
عقد شر علیه بونلری نقد ایله توقف ایتمه مرادک اولدقچه الوب خرج ایله توقف چکمه بونی دیدی
سماندم زر وکوهری نظرنده قودی زرکر نکاه ایتدی پیرایه دختر شاه ایدوکین بیلوب
بشاشت تمام اظهار اتدی وایتدی بو جواهرک قیمتی اعداد ارقام وحسابدن متجاوز در
واوهام حساب برینک بهاسنک تعدادندن عاجز در کوکلوکی خوش طوت که بمان بو ساعت
خاطرک فارغ قیلم سن بونده سلامتله اوتور تا بن کلم وسنی بونده بولم پس کندو یه
ایتدی عجب دولته ایردم وعظیم غنیمت اله کتوردم اکر اهمال ایدوب فوت فرصته
رخصت ویرم فواید حزمدن دور ومنافع تجربه دن بغایت مهجور اولم بوندن سابق
مزاج پادشاه بکا متغیر ایدی واول وحشت سببی ایله بندن متنفر جون بو واقعه حالنکه
اکا داوله لاجرم تتالم واندوهناک اوله ودخترینک قاتلنی آرایوب بولمقده هلاک در
بو غایه نک دفعنده بوندن اولی حیله وبوندن اقوی وسیله تیسر کلدر که سیاحی شاهه
تحفه ایلیم تا طریق قصاص ایله سیاست ایلیه شاید که بو خدمت واسطه سیله کنا همی عفو ایدوب
ینه اسکی مرتبه می عنایت ایلیه هماندم تخذره عزمی مصمم اتدی واقدام اقدامله درکاه شاهه
واروب جرات تمامله ایتدی بو حادثه عظمانک اصلنی تفحصده سعی بلیغ ایتدم وشاه
دولتنده ملکه نیک پیرایه سین قاتلی النده بولوب طوتدم شاه فی الحال بر سرهنک ارسال
ایدوب سیاحی احضار اتدیلر بیچاره جون منجار کاری مشاهده ایتدی زرکره عتاب
آمیز خطابه آغاز ایدوب ایتدی

بیت

کشتی مرا بدو پستی وکس نکشته بود		زین زار تر کسی هرگز ندیده تمنی

اکرچه بو فضای اسمانی دراما بود کل هزار بونک کبی لر بکا ارزانی در ملک کمان اتدیکم
بو کناه کار در انکار ه مجالی یوق لاجرم جرمنه اقرار ایلر وبو کلماتی بدکردار لکنک مکافاتی
جهتندن سویلر پیرایه دخی بو معنی محقق وبو مظنه نی مصدق در پس بیوردی که انی اقبح
هیأت اوزره بر خره بندره لر وتشهیر ایدوب اسواق شهری کزدره لر بعده ندکراله

قعر زندانه قویه‌لر کیده‌لر چون شرایط تعزیت تمام اوله ولوازم مصیبت انجام
بوله اشد سیاستله قصاص ایده‌لر اول ساعتده که سیاح بیچاره‌یی بو فضا حیله
کرد شهری کزدردیلر مار بلای یاره دیدهٔ عبرت ایله نظاره ایدردی چون یار مهربانی
بسته بند بلا کوردی عقبنه دوشوب زندانه کردکدن صکره حضورنه کلدی و حاللری
خاطرن صوروب صورت واقعه‌یه واقف اولنجق خروش ایتدی و ایتدی بر سکادیمز
می ایدی که بو مرد بدکوهر دیو ددن دخی بدتردر اسائت و احسان انلر قتنده بکسان
عیب و هنر انلر مذهبنده برابردر سن اول زمان یاران بی غرضک کلامنی اصغادن
ابا ایتدک و شائبهٔ خللدن خالی مناصحتی استماعدن امتناع ایتدک جزم ایلدم ایدی سنک
حال و مآلک ندامته یتیشه‌جک و اول کفران النعمه ایتدکک انسانیت مکافاتنه سکا
اسائت ایتسه‌کرک ۞ ۞ ۞ ۞ بیت

من همان روز زفر یاد طمع ببریدم ... که عنان دل شیدا بکف شیرین داد

سیاح ایتدی ای صدیق صادق و ای رفیق موافق حالا بو تمک ملامتدن که بنم
جراحتمه اکرسین ریش دل و تشویش خاطر لایعقلدن غیری نه حاصلدر بو بو دردن
بتر که بند یاران ارجمندی کوش هوشمه بند ایتمکدن ۞ ۞ مصرع
بدنام عالم اولدم و رسوای عام هم ۞ بوندن غیری الم بند کران و غم حبس
دار زندان بلکه هم هلاک جان هم ۞ ۞ ۞ بیت

بکا یتمزمی بو جانمدکی ریش ... اوروسین سن دخی ریش اوستنه نیش

حالا بر حیله تدارک ایله که بو غایله احسن وجهله دفع اولنوب بو بلیه‌یی اوزرمدن رفع ایله
پس مار ایتدی دون کون مادر شاهه بن بن دندان و لعاب دهانمدن بر چاشنی ویردم
که بقراط زمان و جالینوس دوران انوک دارویی درماننده حیراندر بو کیاهی ال مخافظ
ایله علی الصباح که سنی بارکاه شاهه ایلته‌لر صورت واقعه‌دن انی اکاه ایله و بو کیاهی
اکا ویرتا ملسوع تجرع ایدوب شفا بوله شاید که بو چاره ایله راه خلاص و طریق نجات
ظفر بوله‌سین سیاح اکا منتلر ایدوب دعالر ایتدی و مار وداع ایدوب سوراخنه

سوراخنه کیتدی و سحرکاه پادشاهک بام قصرینه چیقوب روزنه‌دن آواز ایتدی
که پادشاه اکاه اولسون که علاج مزاج ملسوع و دوا ء آزار مارکزیده بر کیاه درکه
حالا اکا مالک سیاح بیکناه در اول وقت ده مکر ملک ، دریتیک بالینی یاننده او
غم فوت دختری الم درد مارمعله جمع ایدوب مرهم زخم ماری اطبا ایله استیشار ایدردی
اولقدر که تریاق و موانع سموم و زهر اتدر معالجه‌ده اهتمام قیلدیلر مفید اولمدی چون
بو آوازه کوش ملکه یتیشدی بیوردی که بام قصر اوزره کم وار ایسه‌لر و بو کلامی نه جهتدن
کلور تجسس قیلدیلر اولقدر که پاسبانلر جست و جوایچون تک و پوی ایتدیلر بام اوزره
نوع انساندن بلکه جنس حیواندن نام و نشان کورمدیلر پس بوکا حمل اولندی که بو صدا
صاحبی هاتف غیبی اوله علی الصباح سیاحی زنداندن چیقروب درکاه شاهانه ایلتدیلر ۞
و علاج زخم ماری اندن استکشاف و استفسار ایتدیلر سیاح دعا ایدوب ایتدی نظم

همیشه درکه عدل و جناب احسانکه ... جو کعبه مقصد حاجات اهل عالم باد

ای شاه عالمپناه تشویش حلمه که بو زهرک تریاکی بنم الیمده در ان شاء الله همان بو دم
ملکه جهانه شفاء کامل حاصل اولسه کرک و باذن الله بو دارو ایله ضرر زهر مار بدنندن
کلیا زایل اولسه کرک اما توقع بنده بو درکه اولا احوال پریشانمدن مسامع اجلاله برکلمه
انها ایلیه عدل ملک ارای ملکده سزا بو درکه بر نفس کوش هوشله حال مظلومانی دکلیه اصغا
بیوره ۞ مثنوی

اکر داد خواهی برارد خروش ... جهان حسب کاید فغانت بکوش
جهانبانی اورا سزاوار نیست ... درین جایکه سرکه بیدار نیست
مشام دل شاه کلام سیاحدن بوی

صدق استشمام ایدوب بلطف طریقیله بیوردی که بی توقف سرانجامکی مبتدادن منتهایه
اعلام ایله و بی توقف تکلف آغاز و انجام حالک بیاننده سعی و اهتمام ایله سیاح جراءت
تمام ایله اقدام اوزره کلوب جری البیان و فصیح اللسان اولا تمام سرکذشتن بر وجهله
بیان قیلدی که ضمیر منیر شاهه اول سخنانک برائت ساحت ذمتی روز روشن کبی عیان اولدی
بعده اول کیاهی شیر ایله حل ایدوب ملسوعه اجوردی همان ساعت برائت و علامت

واقع م

صحت بدنده ظاهر اولدی سیاح قصاصه بدل همت خسروانی بیلایق خلعت کرامت
ایله اختصاص بولدی زرکر بدکردار پای دارده الم انتظارده ایدی که سیاح بردار اولو
اول مقدار سرخ تمام عیار کندویه قالیدی و پادشاه قتنده اول تقرب و جاهی که سابقا
بولمشدی ینه بولیدی ناگاه مثال واجب الامتثال صادر اولدی که سیاح بیکناهه نعم البدل
زرکر غداری بردار ایده لر انلرک آیین مذهبلرنده بو ایدی که قچن بر بیگناه حقنده بر
مفترینک افتراسی ثابت اولوب اول بهتان ضمننده انک غرض فاسدی ظاهر اولسه اول
عقوبت که اول متهم مظلوم حقنده اقامت اولنه جک ایدی اول کذاب و غماز بابنده تقدیم
اولنوردی همان بو دستور اوزره اول غدار بدکردار که نه روی فتوتی وار ایدی و نه
بوی مروتی بردار اولند و عرصه خاک لوث و جیفه ناپاکندن که مجمع غدر و فساد و منبع
جور و افساد ایدی پاک اولوب طریق مکافاته کندو فعلنک جزا و سزاسین بولدی نظم

ضمیمه کم غدار برخوردار اولور — یا کسیلر باشنی یا بردار اولور
مثنوی
درین دار المکافات انکه بد کرد — نه با جان کسان با جان خود کرد
اگر خواهی نکو باشی نکو باش — همیشه راست کار و راست کو باش

بو در اول مثل ملوک که طریق سلوک اخیار خواص و داستان سلاطین تفحص احوال
ارباب تقرب و اختصاصده اگر ملک جانب زرکر بد اصل و بی ادبی تربیت ایتمیدی
دختر جون بیکناهه متعرض اولمزدی و شکنجه سرپنجه بر ایله مکافاتن بولمزدی عموما سلاطینه
واجبدر که بی تجربه بر احدی تربیه ایتمیه لر و علی الفور بر امرده قضا و بر فرمانه امضا بیورمیه لر
و یقینا بیله لر که انسان قتنده لطف و احسان ضایع اولمز و جزا اساءت و عصیان
ورا پرده نسیانده قالمز شعر

نقش اولور نقش بشره خیر و شر و نیک و بد
کورسه احسانی او نتمز تا ابد انسان اولان
بر بجه یل خدمت ایلر قوللر آزاد اولور — اولیمز آزاد هرکز بنده احسان

جون فراش قضا سراپرده دولتلرین اوج آسمانه ایر کوردی و کارفرمای قدر تاج
تاج کرامت و افسر خلافتی انلرک فرق فرقدانینه ارزانی کوردی واجبدر که بذل مجهود
ایدوب انلردن بر عمل وجوده گله که سبب سعادت دنیا و موجب نجات و وصول
درجات عقبا اوله قطعه

هر مدتی نظر بکسی میکند سپهر — هر نوبتی زمین بکسی میدهد زمان
جون کام جاودان متصور نمیشود — خرم کسی که ماند ازو نام جاودان

جون رای کشورکشای بو داستان دل آرایی که بر کنجینه در طولو جواهر حکمتدن و بر خزینه در
مملو نقد پند و نصیحتدن کوش جان و سمع اذعان ایله استماع ایتدی طبق دعا ایله مدح و ثنا
جواهرین حکیم بزرکوارک فرقنه نثار ایدوب اعتذار کنان ایتدی شعر

ای تشنکان بادیه شوق یافته — از بحر طبع روشنت آب زلال علم
برداشته ضمیر منیرت بدست فکر — روزی هزار بار نقاب از جمال علم

تصدیع ملازمان جناب حکمت مآب حددن تجاوز ایتدی و باب ابرامده اقدام اقدام
دایره ادبدن طشره کتدی قریبدر که اطناب اطناب انفصام بوله و وصایای حکمت انجام
اتمام اوله چون حکیم الهی اون اوجنجی وصیتک فحواسنی کماهی اعلام بیوروب تربیت
خواص و ندما بابنده داستان سلاطین قدمایی بیان ایتدی و مصاحبت اراذل و مناسبت
ادانیدن حاصل اولان خلل و نقصانی دلیل و برهانله روز روشن کبی عیان ایتدی
حالیا ملتمسدر که اون دردنجی وصیتک مضمونن که آخر وصایادر طریق تمثیل ایله بر سبیل تجمل
شرف انهایه تبشیر ه و سبب نه درکه کریم عاقل و دانای کامل دایما بسته بند بلا و خسته تیر
عنا اولوب لئیم جاهل و نادان غافل همواره مستغرق ذوق و صفا اولور نه اکا عقل و
فطانت نافع اولور نه بوکا جهل و حماقت مانع اولور جلب منفعتده وسیله ندر و سلب
مضرتده حیله نه لطف ایدوب بیان بیوره برهمن حکمت نصاب جواب ویردی که
ای شاه کامیاب اکتساب دولتک مقدماتی وار درکه هرکس که اکا دست رس بوله سزاوار

جاه و دولت و شایسته عزّ و رفعت امّا انوک نتایج و ثمراتی مشیّت مسبّب الاسباب
منوط در و جمله سی نک سررشته سی قضای ربانی و تقدیر یزدانی یه مربوط چون قاضی
قضا بر حکمی مضا و بر امری اقتضا قیله جمله وسایط ساقط و جمله وسایل باطل و زایل
اولور زیرا که نیجه دانالر وار در که با وجود استحقاق دولت قوت یکروزه دن عاجز اولدیلر
و نیجه نادانلر وار در که بی استعداد عزّت سرورلک سریرینه جلوس ایدوب رفعت
درجه ده اوج فلکدن متجاوز لر ❁ قطعه ❁

گنج شاهی دهند دونانرا ❁ بهنر پیشه نیم نان ندهند
سفله بر صدر و اهل دانش را ❁ بغلط ره بر آستان ندهند

هر اینه بو قضیّه قضای یزدانی و فرمان سبحانیدن عبارتیه وابسته دکلدر هر چند که
بر احدک عقل تمامی اوله انوکله امور معاشی انتظام بولمق میسّر اوله و یا هنر و کمالی اوله که
انوکله اسباب انتعاشی مهیّا اولمق متصوّر اوله و یا صفت حسن و جمالی اوله که انوکله
صید قلوب ناس ایدوب جذب منافع بی قیاس اتمک ممکن اوله چون قضای کردگار اکا یار و
مددکار اولمیه هر آینه انلردن شجرهٔ ثمره ظهوره کلمیه و مقدّمات هنر و کمال و خرد و جمالدن
چندان فایده بولمیه بر پادشاه زاده بو مسئله یی دروازهٔ شهر نسطوره آب
زر ایله یازمش و کتابه بابده کالنقش فی الحجر قازمشدر بو مقامه مناسب بو داستان
شیرین و حکایت رنکین اندن یادکار قالمشدر رای استفسار قیلدی که نیجه اولمشدر

حکایت برهمن ایتدی روایت اولنور که بعض ممالک روم ده بر تاجدار
کامکار و بر جهاندار نامدار وار ایدی که سایر شهریارلرک اکا نسبت همان بر نامی وار ایدی ❁ بیت ❁

بدانش بزرک و بهمّت بلند ❁ ببازو دلیر و بدل هوشمند ●

بو پادشاهک ایکی فرزندی وار ایدی که هر بری هنر و کمال ایله آراسته و عدل و انصاف ایله ●
پیراسته ❁ بیت ❁

یکی جانها بعدل اباد کرده ❁ یکی دلها برحمت شاد کرده
چون شاه دعوت ایزدی یه لبّیک زنان ❁

اجابت ایتدی پسر مهتری حرامن و دفاینی دست قهر و تغلّب ایله قبض ایدوب قلوب

قلوب ارکان دولت و اعیان حضرتی کمند تلطّف و فتراک تکلّف قید و کمال تخلّق و
تملّق ایله صید ایدوب پدری مقامنه جلوس ایتدی ❁ بیت ❁

نفر خسر جوان شاه جوان تخت ❁ به آیین پدر شد بر سر تخت

برادر کهتر چون کوردی که همای سلطنت سایه سین اولو برادرنک فرق فرقد سایه
صلدی و قاید دولت زمام توسن ایّامی انوک قبضهٔ مرادنه و کف انقیادنه ●
تفویض و تسلیم قیلدی انوک جانبندن مدار غدر و مکر تیشه دیو اندیشه ایدوب
رحلهٔ رحلت و فراری راحلهٔ قراره تحمیل و کربت غربت و جلای دیار اختیار ایتدی
و غم و ناله دن زاد و نواله کتوروب سفره متوجّه اولدی ❁ بیت ❁

ز شهر خویش ملولم سر سفر دارم ❁ بجز غم تو ندارم چه توشه بردارم

شهزاده نک و تنها مسافهٔ بعید قطع ایدوب غروبه قریب و قتده بر منزله یتدی
بر زمان تنهالق وحشتندن کریان و غم نوان اولوب ناله کنان ایتدی **نظم**

هر دو کامی کرد چشم چشمه خونین روان ❁ حال رفتن چون بود این جو نخستین منزلست

القصّه اول کیجه تمام حیرت و ضجرت ایله کیچوردی چون تباشیر صبح ظاهر اولوب
چهرهٔ زیبای عروس خورشید تتق افقدن عیان اولدی و نکار خاوری زیر حجاب
نیلوفریدن عذار رخشان و رخسار نور افشانن عالمیانه نمایان قلدی **مثنوی**

چنین سحر چونکه شاهد خورشید ❁ عالمه عرضه قیلدی نور جدید

ملک زاده ینه ساز سفره اهنک ایتدی ناکاه بر جوان تازه روی و مسلسل موی
ملاحتده بی نظیر لطافتده دلپذیر اکا همراه اولدی شهزاده نظاره قیلوب بر ماه
پاره کوردی که خلعت لطف و کمال قامت حسن و جمالی ایچون دیکلمش ایدی و ماه
نو خم ابروسین کوروب اکسکلکین تمام ایلمشدی خطّ سبزی بنفشه تازه ایدی که
کلبرک طری حوالی سنده اچلمش ایدی یا ریزه مشک و عنبر ایدی که صفحه کافور اوزره
ساچلمشدی ❁ مثنوی ❁

که عنبر ریزه می چیند ز سنبل ❁ خطش چون مورچه بیرامن کل ●
❁ خط زنجیر کرد ماه کشته ●

خردپیش خطش کمراه کشته *شعر*

بیان اولمزانوک حسنی کتابی / دلیله شرح اولونمز فصل وبابی
بزلسه حسننک شرخنده ابواب / پسکر جنت اولوردی انده برباب

شه زاده جون اول خط دلکش ورخسار آتش وشنی تماشا ومشاهده اتدی کند و کندویه ایتدی بار محنت هجرانه کر بو جوانک قوت مرافقتیله تحمل اولنه وبو بادیهٔ آتش فشان دوزخ نشانک تابندن کر بو سرو خرامانک سایه سنده امان بولنه *مصرع*
خوش است اوارکی از اکه همراهی چنین باشد پس اول ایکی یاسمن چمن جوانی واول ایکی نهال بوستان امانی بری برینک صحبتیله خوش حال اولوب بیابان پر المی کلستان ارم تصور ایدیلر وخارستان مشقت ومحنتی کلشن نزهت فزای جنت خیال ایدوب کتدیلر *بیت*

پسفرده بولونسه موافق رفیق / بهشت اولورا ولسه جهنم طریق

بر منزلده وجی بر بازرکان زادهٔ هشیار وکاردان وکارکذار صاحب تدبیر روشن ضمیر که قادر ایدی که وقت کفایتده عقل کامل ایله عقد شبی کردن روزه عقد ایدیدی وهنکام کسب وکارده لطف حیله ایله دینار تمام عیار خورشید زرنکاری چارسوی بازار فلکده اله کتوریدی *بیت*

حریف چابک وشیرین زبانی / بدانش کاریاز وکاردانی

انلاره ملحق اولوب صورت تثلیث دن نظر سعادت بدیدار اولدی اوجونجی کون بر دهقان زادهٔ توانا که احوال زراعتده بصارت شاملی واطوار دهقنتده مهارت کاملی وار ایدی باغبانلیقده ید طولاسی بر مرتبه ده ایدی که هر نهال چکه زمینه دکردی نخل مریم کبی همان سرسبز اولوب تر وتازه وخوش مزه میوه لر ویردی ودهقنتده یمن قدمی بر غایتده ایدی که هر خاکه که نظر بزرین کردی اول زرعدن عین زر حاصل کتوردی *بیت*

باغ ازو کشته تازه وشاداب / ربع را منتظم بدو اسباب
انلره مصاحب اولدی وخانهٔ مرافقتک

مرافقتک ارکان اربعه سی مکمل اولوب خیر الرفقا اربعه سرتی ظهور قیلدی یاران مهربان سرور صحبت دوستان همدستان ایله غم احباب واوطانی فراموش ایتدیلر وبری برینک دیداریله آسوده حال اولوب منازل ومراحلی طی اتدیلر *مثنوی*

هر که باشد همنشین دوستان / هست در کلخن میان بوستان
هرچه مجوبی بصحبت قایمست / نه زپا بیت کارمی آید نه دست
دل زهر یاری غدایی میخورد / جان زهر علمی صفاتی می برد
از لقای هر کسی فیضی بری / وز قران هر قرین چیزی خوری
جون ستاره باستاره شد قرین / لایق هر دو اثر زاید به بین

بونلر مسافهٔ دور ودراز قطع ایتدکدن صکره شهر نسطوره یتدیلر وکنارهٔ شهرده آسایش وآرامش ایچون بر مناسب مقام اختیار ایتدیلر جمله سی نک زاد وتوشه سی آخر اولمشدی دینار ودرملری پایان بولمشدی یارغن بری سی ایتدی حالا اول زماندرکه هر بریمز قادر اوله وعقل وهنر وکفایتمزی کوستره وزر ونقد قوتمزی خرج ایده وز قوت لایموت اله کتوره وزتا فراغتله بو شهرده بر قاچ کون اقامت قیله وز شهزاده ایتدی امور دنیویه تقادیر الهی یه متعلق در جد وجهد بنی آدمک تعلقی یوقدر پس عاقل اولان انوک طلبنه جندان مایل اولمز وبو جیفه نک که طالبی کلاب واخری خراب وآخرتده موجب حساب وعذاب اوله اکتسابنه ارتکاب قیلمز *قطعه*

این مرا نزاهمی زند مخلب / وان مرا این راهمی زند منقار
آخر الامر بر پرند همه / وز همه باز ماند این مردار

هر رزق که کارخانهٔ ازلده مقسوم اوله امداد حرص وشره ایله ازدیاد بولمز وحریصک نهال حال وشجرهٔ آمالندن ثمرهٔ وبال ونکالدن غیری ثمر حاصل اولمز *نظم*

کشتی به جوکه مقدر در نصیب ازل / نه اکسلور ونه ارتار ایدرسه سعی هزار
طلب نه فایده ایلر جو رزق مقسوم است / حذر نه اصقی قیلور جون اجل ایره ناچار

جوان جانان لب خندانه تمدح کنان ایتدی تحصیل مال ومنالده حسن وجمالده سبب اولمز

ادوب م

ومرحلی م

و وصول آمال ده علت لطف یال و بال مسلم خاص و عام در مرقنده که جبیم جمال جلوه قبله مال اکا تابع مطلقدر و هرکمده که طاء ظرافت ظاهر اوله رآء رأفت اکا

ملحق اولمق محققدر **بیت**

ناچار هرکه صاحب روی نکو بود — هرجاکه بگذرد همه چشمی برو بود

بازرگان زاده دخی انوک مقدماتنی قدح و کندونک عقل و کفایتنی مدح ایدوب ایتدی سرمایهٔ حسن و بها بازار دنیاده برنقدی بهادر و برمتاع کم بها ازماندهٔ مایه و سود الدن کیدر و بادقابیان وجود سبا ایدر اما واضحدر که منافع رای راست و فواید تدبیر درست و وفور بصارت و شمول بصیرت جمیع اسباب دولته وزره سابق و راجحدر هرکیمک که دست و سعیتی و پای معیشتی پسنک فاقه برله لنک اوله مرهم فهم و عقلدن غیری ایله اکا دوا میسّر دکلدر و هرکیمک که مزاج حالی سموم افاعی و هموم فقر و احتیاجله محتاج علاج اوله تریاک تمیز و ادراکدن غیریله اکا شفا متصور دکلدر **بیت**

هرکیمه کم عقل کامل هادی و رهبر اوله — بر اوج طراغه همت ایلیسه کوهر اوله

دهقان زاده ایتدی سرمایهٔ عقل و خرد هر یرده سودمند اولمز و بضاعت تمیز و بصارت هر بازارده رواج و اعتبار بولمز اکر دانش حصول دولته مقتضی اولیدی کرکایدی که هرکیمسنه که فضل و معرفتده جمله دن اکمل و رای و رویتده جمله دن افضل اولهلر ایدی ولوای دولتی اوج آسمان جهانه ایریدی و نهال سعادتی باغ جهانده ثمرهٔ کامرانی ویریدی اما چندان ارباب فضل و خرد زندان احتیاجده بند فقر له کورلمشدر و انلرک که مشام خبشولری شمهٔ کلزار کفایتده درایتدن محروم در بوستان ترفه و ثروتده و کلستان دولت و رفعتده تماشاکنان مشاهده اولنمشدر بو اجلدندر که دیمشلردر **بیت**

فلک بمردم نادان دهد زمام مراد — تو اهل فضلی و دانش همین کناهت بس

اما بزرگان دیمشلردر که کسب و طلب و میامن جهد و تعب کشتیٔ حضیض ذلتدن اوج عزته ایتورر و فواید حرفت و عواید مزارعت آدمی مقام دنائتدن معرض سعادته کتورر

کتوررر **مثنوی**

که زعقل تو هیچ نگشاید — بزرکا پسان بود محتاج

کسب کن تا زری بدست آید — شاه با انکه تخت دارد و تاج

چون بونلر نوبتلرین تمام ایتدیلر شهزاده دن التماس ایدوب ایتدیلر لطف ایدک سز دخی بو بابده بردفعه دخی برنکته بیان قلک و بومیانده جاری اولان کلماتک اسرار نهانندن برشمه عیان ایلک شهزاده بیوردی که **بیت**

ما آب روی فقر و قناعت نمی بریم — با پادشه بکوی که روزی مقدر است

بن همان اول مذهب اوزره مقررم که بوندن سابق انوک حقیقتندن برنکته تقریر اولنمشدی و یارانک کلامنه دخی که بیوردیلر پیرایهٔ حسن و جمال و سرمایهٔ عقل و کمال و بضاعت مشقت اعمال و سایر حصول مال و آمالدر چندان منکر دکلم اما مدعام بودرکه اکرشاه حکم قضا و رای تتق رضادن جلوه قبلمیه کوکب نورافشان حسن و جمال افق دولت و اقبالدن طالع اولمز و تا کارکذار قدر چارسوی جهانده مشیت دکانن اچمیه بازار عالمده متاع بصیرت بنی آدم چندان رواج بولمز فایده کسب بر نوکه دیر که تقدیر ازل حواله سی برله ارباب جد و طلبه میسّردر و خوشهٔ کشت و زرع بر توشه در که خرمن ارادت لم یزلیدن مزارعان حرفته مقدّردر هم رقم تدبیر که قلم اندیشه ایله لوح ضمیر رنک آمیز خیاله تقریر اولنه موافق تقدیر اولمیجق خرابلق ایله محو اولمق محقق در و هرافسون که انی نفاثات عقل و خرد عقد ایلیه عزایم خون قضا رد ایدیجک افسانهٔ رکین اولمق مقرردر **بیت**

چه نقشها که بر انگیختیم و سود نداشت — فسون ما بر او گشته است افسانه

پس محقق اولدی که هرکاه که مشیت حق برکمسنه نک مطلبنه متعلق اولمیه کسب و تعب بلکه نی سبقت و طلب البته حاصل و واقع اولور و چون ارادت جواد مطلق انوک حصولنه مانع اوله مقدمات جد و جهد و سعی و کد باطل و ضایع اولور لاجرم قضای رب العباده اطاعت و انقیاد ایدوب سر تسلیمی خط تقدیره قومقدن غیری بیچاره یوقدر

مصرع درمان او رضا بقضا دادنست وبس ۞ نته کم اول پیر دهقان
قضایه رضا ویروب کندو امرنی عنایت الهی یه تفویض قیلدی یاران استغفار
ایتدیلر که نیجه مروی دراول حکایت شهزاده ایتدی روایت
ایدرلر که شهر اندلسده بر دهقان واریدی که صنعت دهقنت اکا مسخر اولمش
حرفت زراعت اکا ل ویرمشدی اوقاتنی بر وقتده دخلی خرجندن افزون اولوب
اوچیوز عدد دینار تمام عیار الینه کیرمشدی اپستاد اول دینار ایله دلشاد اولوب
وخاطری زندان احتیاج وافتقاردن آزاد اولدی اما غایت تعلقندن وجه
انفاقنه اندن برحبه صرف اتمیوب جانی کبی زندان سینه سنده نهان ایدردی
گاه گاه تنهاده بر برصایوب وجمله سین بربره یایوب اول زعفران رنک سرور
افزا ایله لب ودهان عیشین خندان ایدردی ۞ بیت

زان میوهٔ زعفران ریز شد		که چون زعفران شادی انگیز شد

برکون عادت معهودی اوزره موجودی شمار ایدوب درکیسه قیلدی بعده بر
موضع مخفیده پنهان اتمک دیلدی بو اثناده اتفاق احبابندن بعضی انی زیارته
کلوب دق باب ایتدیلر دهقان بو خوفله که ناکاه اول اجنبی کله و بو مخدرهٔ رخشندهٔ
کوره اپستر ذهبک فرمان موجبنجه حجاب خفاده مستور اولمق واجب دراکا
اولا انوک اخفاسی بابنده شتاب اتدی وغایت شتابندن الوب برسبوی آبه
اتدی بعده کلن مهمانله برضروری مهم ایچون برجانبه کیتمک لازم کلدی کیده جک
محلده خاتوننه سپارش اتدی که اتمام مراسم ضیافتده اهتمام ایدوب انلره کلنجه
مناسب طعام احضار ایلیه خاتون فرمان شوهره امتثال ایدوب طبخ طعامه اشتغال
ایدیجک لوازم آش ایچون صو حاجت اولدی خاتون سبوی مزبوره شتاب
ایدوب قطرهٔ آبدن تهی بولدی ضروری کوتوروب اوی قاپوسینه کتوردی وبرآشنا
کیجه دیوانده منتظر اولوب طوردی تا برقصاب روستاییه که برکاو المغیچون شهره
کلمش ایدی اول ارایه کلوب زن دهقانی درخانه ده حاضر کوردی چون میانلرنده آشنا

آشنالیق علاقه سی واریدی التماس ایتدی که لطف ایدوب بو زحمته تحمل واول سبوی
حوالیده اولان چشمه دن صو کتوروب حسن قبول ایله بو ملتمسی تقبل ایده روستایی ایتدی
علی الرأس والعین شرع مروتده دوستلره موافقت فرض عین ومخالفت عیب
شین در دیدی پس قصاب اول سبویی آلوب که زرناب انوک ایچنده ایدی الدی شتاب
تمام ایله آب جانبنه روانه اولدی اثنای راهده ناکاه سبو ایچنده برحرکت احساس
ایتدی رسم تفحصی برینه کتوروب کوردی که صرهٔ زر در نشاط تمام ایله آستین مکنته
چکوب ایتدی بیت دولت آنست که بی خون دل آید بکنار
ورنه باسعی وعمل باغ جنان این همه نیست ۞ صد هزاران پاس
منت حضرت عزته جلت عظمته وعزته که بی شائبهٔ محنت وغائلهٔ رنج ومشقت
بکا نعمت بسیار وثروت بیشمار ارزانی بیوردی حالیا بو دولت غیر مترقبه نک
شکرنی لازم بیلمک کرک وکندو حرفتمدن انحراف اتمیوب بو صرهٔ روز احتیاج ایچون
ذخیره قیلمق کرک پس روستایی غایت نشاط وسروردن آب سبوی اونتدی
وکندوده اولان سرمایه ایله برکاو فربه صتون الدی خانه سینه رجوع ایتدی شهردن
چیقیجق خاطرینه بو خطور اتدی که اکر صرهٔ زری در بغل قیلم خوف روستا غلدن نجه امین
اولم اکر برموضعده دفن ایلیم وسوسهٔ قلب ودغدغهٔ خاطردن نجه خلاص بولم زمانده
کمسنه یه اعتماد یوقدر که بر آشناده امانت قویم ۞ ۞ مصرع
مجوی رسم امانت درین زمانه که نیست ۞ پس بحسب الوقت مصلحت
بودر که بو صرهٔ زری کاوک حلقنه قویوب برحیله ایله انی تمام یوتدرم واول دم کم ذبح
ایلیم زرلری سلامتله بمقصود الکتورم روستایی اول عزم اوزره جزم ایدوب بیچاره
کاوی اول مشقته مبتلا ایتدی وکوساله سامری کبی هوای زرله پر اولوب ماوراسی
جانبنه کیتدی اتفاق یولده پسرینه راست کلدی پسر دخی پدرینه مهمات دیه دن تدارکی
واجب بعض قضیه عرض اتدی روستایی جهت کفایت مهمات ایچون شهره معاودت
قیلوب کاوی پسرینه سپارش اتدی بو زمانده کرد دهقان یارانله وارد قلری بردن دولوب

کلورکن پیر قصابه راست کلدیلر مدت مدید ایدی که دهقان نذر ایتمشدی که بر کاو
فربه قربان ایلیه چون اول کاوی بو لحم و شحم ایله کوردی اکا خریدار اولدی و قصاب
زاده دن توقع ایتدوکی فایده دن زیاده یه شرا ایدوب کاوی خانه سینه ایلتدی
بو محلده قصه ٔ زر خاطرینه کلوب قصد ایتدی که اول موضعدن اله بر محل حصینده مدفون
قیله چندانکه تجسس ایده کوردی بولنیوب سبو نیجه اولدی دیو خاتونندن صوردی
زن صورت حالی حکایت ایلیجک دهقان آتش اضطرابدن بر پاره اود اولدی
و دود دلی سقف آسمانه عمود اولدی دیده ٔ حرص ایله حسرت زردن اغلدی و خرد
عاقبت بین انوک فضاحت حالنه بی اختیار کولردی ؛ بیت

جماعتی که نگرند بهر مال و منال ... یقین بدان تو که بر خویشتن همی خندند

دهقان بر زمان گرداب تحیرده انقلاب ایدوب غرقاب تحیرده اضطراب ایتدی
عاقبت رضا و تقدیر رب العالمین حضرتنه انقیاددن غیری چاره بولمیوب ایتدی

بیت بو کا چون چاره ایلمز تدبیر ... کوره لم کم نه کوسترر تقدیر

پس بیوردی تا کاوی قربان ایچون ذبح ایتدیلر چون کار شق امعایه و کار شکنبه [?]
احشایه یتدی دهقانک کوزی صره ٔ زره راست کلوب فرحندن بر زمان مدهوش
اولوب کندودن کتدی چون هوشی باشنه کلدی صره یی کتوروب لوث و روثدن
پاک ایدوب ایچنده اولان زری بر الوب [?] اوپوب یوزینه کوزینه سوروب
کیسه یه قویوب ایتدی ای مراد دل ناشاد ؛ هرگز خللی بروزگارت مرساد
پس کندو یه فکر ایتدی که من بعد بو صره ٔ زره بنم کمرمدن غیری یرده مقر اولمق کرک
و تا نقد جان کیسه ٔ تنده در بو قوت روح و قوت بدن بندن برآن ایرلمق کرک

بیت جدایی از تو تصور نمی توانم کرد ... کسی ز جان گرامی چرا جدا باشد

بوندن صکره مرد دهقان بر لحظه و برآن اول صره یی کندودن ایرمزدی خاتونی
انوک فعلنه انکار ایدوب اکا رضا ورمزدی و اکا ملامت ایدوب ایدردی که امساک و
ادخار طریق توکلدن دور و صفت احتکار بحسب العقل والنقل منهی و محظوردر زیرا که

زیرا که سبب ادخار حقک رزاقلغنه انکاردر چون بحکم الرزق علی الله ارزاق خلق
حقک خزانه ٔ کرمندن واصل اولور عاقل کامل اولدر که جمیع مآربی اولمیه و وصول
نوالنه فیض حقه حواله قیلوب دیده ٔ توکله پرده ٔ طمعی حایل قیلمیه که هیچ بر ذره اکمک
خوان احسان و سفره ٔ انعامندن بی بهره اولمق میسر دکلدر و اول مقدار روزی
که علم ازلیده و امر لم یزلیده مقرر و مقدر اولمشدر زیاده و نقصان پذیر اولمق
متصور دکلدر ؛ مصرع که در پیمانه ٔ تقدیر بیش و کم نمی گنجد
دهقان ایتدی ای زن عالم اسبابده ملاحظه ٔ سبب ظاهری ضروریدر صورتا
الکاسب حبیب الله نداسین کوش ایتمک کرک معنیده ایسه یالکز توکلدن و افوض
امری الی الله باده سین نوش ایتمک کرک ؛ ؛ بیت

غافل منشین که عالم اسبابست ... اسباب نگهدار و توکل میکن

زن سکوت ایتدی و دهقان صره ٔ زری کمرینه بند ایدوب کندو کارینه کیتدی برکون
اتفاق بر چشمه ده غسل ایدردی صره ٔ زری بلندن چوزوب کنار چشمه ده قودی چون
لوازم اغتسالدن فارغ اولدی جامه سین کیوب صره ٔ زری اخذه اونودوب کیتدی
کویا که کندوسین اول عین نجاستدن پاک ایتدی اتفاق انوک عقبنجه بر شبان کوسفندلرین
صوارمق ایچون چشمه یه کلدی چشمی اول صره یه که عین نعمت ایدی راست کلوب علی
الفور الوب سرور موفور و نشاط نامحصور ایله دونوب منزلنه کلوب شمار ایتدکده
اوچ یوز عدد دینار تمام عیار بولوب کوکلنه ایتدی بو عقد تمام ایکن بوندن بعضنی خرج
ایتسم عدد معهودده نقصان کلور شاید من بعد بو عقده یتشمک میسر اولمیه اولی بودر که
صبر ایدوب بو صره یی ضرورت ایام و بینوالیق زمانی ایچون ذخیره قیلم پس اول ساده
دل درخی قلبنی اکا بند ایدوب زری در بغل ایتدی و اغزینه مهر سکوت اوروب صموت
کالحوت ینه مهمنه مشغول اولدی اما چون دهقانک زر یادینه کلدی دیده ٔ حیرتندن
باران حسرت یغدروب فریاد جانکداز ایتدی و اندوه بسیار ایله یمین و یساره
تک و پوی و تاز ایدوب اظهار اضطرابه آغاز ایتدی آخر الامر مأیوس و مغبون و ملول

و محزون منزلنه کلدی و صورت حالی عیالنه تقریر قیلدی دل پره زال غصهٔ قصهٔ زر و شوهری برله مالامال ایدی چون کیفیت واقعه‌سی اشتدی ایتدی ای بی خرد بو زرک محافظه‌سنده نه جمله بو قدر جنک ایدردک و ادراری نفقه‌ده امساک ایدوب باب معیشتی عیالکه تنک ایدردک شمدی مستحق سین که نار حسرت دینارله بریان اولسن و فرقت زردن زرد و نزار و بی زرلکدن جانکدن بیزار اولوب لیل و نهار زاری قیلوب کریان اولاسین دهقان ایتدی راست سویلرسین ❁ بیت

بدرد دوری اگر مبتلا شدم سزاست	چو روز وصل نگفتیم شکر نعمت دوست

تعجب حظ و حبط ایتدم که فکر ادخار و قصد ضبط ایتدم و مالی اهل و عیالمدن دریغ ایدوب محافظه‌سنده جد بیحد و جهد بلیغ ایتدم شایبهٔ خرددن بهرمند میدر اول مرد که صرهٔ زری درکمر ایدوب شب و روز درد و محنت چکه و آسایش نسیه ایچون رنج نقدی قبول قیله ناکاه کارخانهٔ تقدیردن بر نقش که لوح ضمیرده مرتسم اولمامش اوله صفحهٔ ظهوره کلوب بو خجلابن کرداب حیرت و غرقاب حسرتده دوشوب ساحل نجاتدن نومید و بعید و نوید حیاتدن ناامید اوله ❁ مثنوی

آنکه کهدارد و کان میکند	جان زبرای دگری می‌کند
چند بافسون غم افسون خوری	شیر و میت مست چرا غم خوری
چند کشی از پی چشمکی کزند	کوش بخرسندی و باش ارجمند

پس دهقان توبه و انابته مشغول اولوب نذر و عهد ایتدی که من بعد دخی ادخاره قصد ایتمیه و قلیل و کثیر مقدورنی ارباب استحقاقه انفاق ایلیه لاجرم حبل متین توکله توسل ایدوب جمیع مقاصدین جناب حضرت حقه و کریم جواد مطلقه تفویض قیلدی و سر انقیادی قویوب قضای رب العباده رضا ویردی ❁ بیت

بنشین و تکیه بر کرم کارساز کن	اول اجلدن شبان صرهٔ زری درکمر

ایدوب رمهٔ کوسفند ایله کوه و صحراده کزردی برکون اتفاق برچاهده صو چکرکن ایراقدن نیچه نفر سوار پیدا اولوب مبادا زرلری همیاندن الهلر دیو خوفندن کوتورد

اعتمادی خط تسلیم
صح
تفرج کنان
صح

کوتوروب صرهٔ بی اول چاهه اتدی چون وقت غروب قریب اولدی کوسفندلرنی اوی طرفنه سوروب کتدی برزماندن صکره دهقان کذر بر طرفه کیدردی اتفاق راهی اول چاهه راست کلوب شرب آب ایچون اول چاهه شتاب ایدیجک ناکاه بربادبخت بدیدار اولوب کلاهنی باشندن کوتوروب اول چاهه اتدی دهقان ترسان و هراسان قعر چاهه اینوب کلاهنی ارارکن ناکاه صرهٔ زر الینه کیردی ❁ مثنوی

نه عجب در حکایتی قندرک	بر دکل انده حالی سربسرک
رنج ادمرکن کمسه کنجه ایرر	بیتوروب کیمیسی کنج رنجه ایرر

وظایف شکر الهی یه قیام ایدوب سرور و حضور و نشاط تمام ایله دونوب منزلنه کلدی و قصهٔ زر و همیانی عیالنه درمیان ایدوب ایتدی ❁ بیت

مژده کیم طوغدی طالعم ایی	چیقدی کلدن سعادتم بابی

چون شمار ایتدیلر همان اوچیوز عدد دینار تمام عیار بولدیلر دهقان ایتدی جناب رب العباد بنم حسن اعتقاد و فرط اعتمادم بر کایتله اول مقدار که بندن استرداد اتمشدی بی نقص و عیب خزانهٔ غیبدن بنه میسر و مقدر قیلدی پس دهقان ایتدوکی نذر و عهده وفا قیلوب بذل ماله ابتدار ایله میل ایتدی نقود معهودک بعضنی اهل و عیالی نفقاتنه خرج ایتدی و بعضنی دخی رضای حق ایچون فقرایه بذل ایدوب ثوابنی حسابی دیوانه درج ایتدی تا اول مقداردن ثلثانی کیدوب ثلثی قلدی اما شبان شبانکاه مهم اغنامدن فارغ اولنجق برچاه مزبوره کلدی باب تفحصده هرچند که مبالغه قیلدی قعر چاهده یوسف زیبارویدن اثر کورمدی و یعقوب وار و اسفا دیوب برزمان صکره ایتدی بکا سرمایهٔ حیاتدن نه سود میسر اوله و اول محبوب جانانک حسرتندن بو محنتک جانی ثمرهٔ عمر و زندکانیدن نه لذت بوله ❁ ❁ ❁ بیت

نعمت دیده نخواهم که بماند پس ازین	ماند چون دیده ازان نعمت دیدار جدا

پس شبان روان و شبان متاسف و حیران اطراف بیابانده زار و سرکردان اولوب بعد زمان بعض مهم ضروری سببی ایله شهره کلوب اتفاق بو دهقانک زاویه‌سینه

مهمان اولدی دهقان عادت کرام اوزره ضیفنک اکرام وضیافتنده اهتمام ایدوب امر طعام اتمام اولدقدن صکره هر نوع کلام میانه کلدی شبان سر داستانن که روایت ایدردی واحیانا مکالمه اثناسنده ابر دیده سندن باران حسرت متقاطر وقطرات اشک متواتر اولوردی دهقان انوک بو حالتنک وملال وانفعالنک سببین صوردی شبان ایتدی نیجه شکسته خاطر وپریشان باطن وظاهر اولمیم که بیت الحق از من کم شدی کر از سلیمان کم شدی ٭ هم سلیمان هم پری هم اهرمن بکریستی اوچ یوز عدد دینار تمام عیارم وار ایدی که وقت ضرورتده ماده استظهارم وبازار جهانده سرمایهٔ روزکارم ایدی راحت روحی انوک دیدارندن اکلردم وشاهد فتوحی آینهٔ چهرهٔ زرنکارندن مشاهده ایلردم اول کون برقاچ ظالمک خوفندن فلان چاشمه التنده دفن اتمشدم وانوک حفظی بابنده برحیله فکر ایتمشدم بعده تجسس ایدجک اندن اثر بولمیادم هر چند که جست وجوی ایچون تک وپوی ایتدم اندن خبر بولمیادم دهقان چون دهقان شباندن بو کلماتی استماع ایتدی آشفته حال اولوب طوروب خاتونی قاتنه کلوب ایتدی بومالی که بزرزق حلال تصور ایتدک ودست تصرفی اکا دراز ایتدک واتفاقی بابنده تهور ایتدک بو مهمانک حق صریحی ایمش بز غفلت سببی ایله ورطهٔ بلا وکرداب وبال ده وتشویش حالا بقیهٔ محقری هدیه رسمنده اکا تسلیم ایدوب بو سرک اخفاسنده فرط احتیاط وشرط اهتمامی تقدیم اتمک کرک والا احتمالدرکه تمام مالنی مطالبه ایدوب بز انوک اداسندن عاجز اوله وز زن چون شوهرندن بو کلماتی اشتدی بورایده اکا موافقت کوستروب ایتدی چون حقیقت حال بو منوال اوزره در واجبدر که قادر اوله وغم قدر حقی مستحقنه دیره وز ودامن قناعت وتوکله تشبث ایدوب ورای پردهٔ غیبدن بزدخی چهرهٔ نصیبمزی کوره وز بیت

هر که بغنیش بتوکل کشید	چهرهٔ مقصود بزودی بدید

پس دهقان بقیهٔ دیناری تحفه رسمنده دشبانک نظرنده قودی شبان صمیم جاندن

جاندن منت بی کران ایدوب هرهٔ صیبوب تمام یوز دینار بولدی وکندوکنده ایتدی مصرع این همه اول آثار جهان افروز است ٭ بو مقدمهٔ نتیجه حصول دولتدر چون میسر اولدی امیددر که باقی سیدخی حاصل اوله حالا لازمدر که بو نعمتی غنیمت عظیمه بیلوب محافظه سی بابنده مبالغه قیلیم تا بر دفعه دخی بو مقوله دام بلایه کرفتار اولمیم لا یلدغ المؤمن من حجر واحد مرتین پس الندهٔ اولان عصای اژدها سیماسی که انوکله کوسفندلرین تخویف ایدردی تجویف ایدوب زرلری انده تعبیه ایتدی تا دایم الندهٔ طوره تعهد حالندن خالی اولمیه وبراحد اکا مطلع اولمیوب دزد وراه زن اکا یول بولمیه اتفاق برکون بر نهر جاری کنارنده طورر کن غفلت طاری اولوب الندهٔ اولان عصا عصای موسی کبی حرکته کلوب آبه دوشدی شبان جندان که عقبنجه آب روان کبی دوان اولدی حصول وصول میسر اولمدی مکر او نهر جانب شهره کیدردی اتفاق زن دهقان شست وشوی ایچون لب جویه کلمشدی کوردی که روی آبده بر عصا نجه عصا ٭ بیت

سعادت چرخی ایچره خط محور	پستون خیمهٔ اقباله بکزر

راست کندو جانبنه کلور چون قریب کلدی الوب خانه سینه کتوردی مکر مطبخده هیزم قلمشدی دهقان اتمام حوایج طبخ ایچون عصایی پاره لیوب کوردی که آتشینی دامن سپهر پرین کبی زر آتشین برله پر اولدی فی الحال زرلری صایوب تمام یوز دینار تمام عیار بولدی سجدهٔ شکر ایلیوب بینه بذل وانفاقی اجدی واوچ کون اوچ کیجه تمام بیوب ایچوب دوکوب صاجدی بر زماندن صکره شبان بینه خانهٔ دهقانه مهمان اولوب هراسیمه وحیران حالی اوکلی دن دخی پریشان بینه قصهٔ عصایی عیان وغصهٔ درونی درمیان ایتدی دهقان تأمل فرااندن صکره ایتدی راست سویله اول دینارلری که اولا قمر چاهه قویوب کتمشدک نه طریقله کسب ایدوب نه وجهله جمع ایمشدک شبان کیفیت حالی بیان ایدوب ایتدی فلان زمانده فلان چشمه کنارنده بر صره ایچنده اوچ یوز عدد دینار بولمشدم ودیدهٔ اغیاردن حفظ ایدوب اول چاهه ودیعت

قیلمشدم بو یوز دینار خود معلومکزدر که سن صدقه بیورمشدک دهقان تبسم ایدی
و ایتدی حمد و سپاس و شکر بیقیاس اول کریم ذو الجلال و قادر بی زواله که
حقی کندو مرکزنده قرار ویروب مستحقنه ایصال ایتدی بلمشن اول که صره‌یی اول چشمه‌ده
بن فراموش قیلمشدم و اول احیا پاره که سن اکا تمشدک بن بولوب المشدم بو یوز
دینار انوک تتمه‌سی ایدی که سکا ویرمشدم حالیا عصایم الەکردی بو خبرلرکه کوردن
اول یوز دینارلەدرکه حق جل و علا بنە ویردی شهبان بر زمان مدهوش و حیران اولوب
ایتدی بو حکایت غریب ضمننده اولان احوال عجیبدن ظاهر اولدی که کیمسه کیمسەنک
نصیبنی یەمز مش و تقدیر ازلی تغیر پذیر اولمزمش بو مثلی ایراددن مراد اولدرکه یاران
فضیلت قناعتک قدرین بیلوب دایرهٔ توکلدن قدم بیرون قیلمیەلر و کردونک احوال
کوناکون و لباس بوقلمونندن غافل اولمیوب منزو کماله و زیور جماله مفتون اولمیەلر
که چهرهٔ حقایق امور حجاب قضا و قدر ایله مستوردر و مآل حال و سرانجام استقباله
اطلاع و شعور دایرهٔ ادراک انسانیدن بغایت دوردر ❀ مصرع
کس را وقوف نیست درانجام کار چیست ❀ القصه اول کونی بو مجاوره
ایله آخر ایتدیلر یارنداسی که دهقان قدرت کلبرک آفتاب تابانی صحن کلزار
آسمانده نمایان قیلدی و سنبل غالیه بار شب تار بنفشه‌زار سپهرده ورای پردهٔ
خفاده قالدی بیت کوریندی زلف شبدن چون رخ روز
جمالی اولدی آفاقک دلفروز ❀ دهقان بچه‌یرندن طوروب
یارانه ایتدی بز فارغ اولوک تا بن بوکون ثمرهٔ اکتساب بمدن نصیبی بقصانه بتورم
و یارانک بوکونلک نفقه‌سین تحصیل ایدوب نظرلرنه کتورم و یارین که نفقه آخر
اوله سر برکیوزنوبتله معیشت تدبیرین قیله رفیقلر بو رای اوزره متفق اولدیلر دهقان
زاده دروازهٔ شهره کلوب صوردی که بو شهرده حوایج ناسدن نه متاع رایجدر
ایتدیلر بو ایامده هیزم زیاده عزیزدر بو ایامده فاکهه شتا فواکه تابستاندن لذیذدر
سمان جوان کوه جانبنه روان اولدی و هیزم خشکدن برخوار هیزم جمع ایدوب حماله

حمالة الحطب وار کوتوروب شهره کتوروب اون درهمه بیع ایتدی و طعام و
شرابدن مناسب وقت نه ایسه آلوب جانب یارانه شتاب ایتدی چون شهردن
چیقدی دردروازه ده یازدی که کارکذاره نه غم که نتیجه کسب بکروزه ده درهم در
محصل الکلام یاران اول کون تمام مائدهٔ طعام دهقان ایله عیش تمام ایتدیلر یارنداسی
که حسن جهان آرای خورشید درخشان لمعهٔ جمال باکمال‌له چهرهٔ عالم تیره‌یی درخشان
ایتدی ❀ بیت

صبحدم چونکه روشن اولدی جهان	خودنما اولدی شاهد تابان
جوان صاحب جماله ایتدیلرکه سنده	

بو کون غنج و دلال و حسن بی مثالکله که جمال و تحصیل آمالده وسیلهٔ کامله‌در ایلرودک
بر حیله فکر ایله که سبب فراغ بال یاران و موجب اندفاع حزن ملال اوله جوان التماسلرینه
اجابت ایتدی و اندیشه‌مند جانب شهره متوجه اولوب کندو کندویه ایتدی بنم المدن
بر ایش کلمز تجربه‌دن دونمک اولمز نه تهی دست کیمسه‌که مجال وار نه برچه کسب
ایتمکه اقتدار وار بیت کارم از دست تو درهم شد و مشکل ابنست
که کشادن نتوان پیش کسی مشکل خویش ❀ بو حیرتله شهره کلدی
دبو اندیشه ایله محزون و ملول بر کوچه کوشه‌سنده نزول قیلدی ناکهان بیت

سرو قامت نکار غنچه دهان	بر زن نازنین موی میان

که مطلع ملاحتده خورشید تابان و ذروهٔ ظرافتده کوکب درخشان ایدی و مال
مثالی حسن و جمالی کبی بیحد و بی پایان ایدی اول کوچه‌دن نمایان اولوب اول سرو
نازک روی دلنوازی کوردی قد موزون و لعل میکون و حسن عجیب و خط دلفریبنه
مفتون اولوب متاع صبر و سکونی باد هوایه ویردی ❀ شعر

اچنه دوشدی انک عشقی اودی	اغوب باشینه زلفی کبی دودی
اوسروه ایرمکه کی راغب اولدی	هوای سرو قدی غالب اولدی

آخر کنیز کلرندن کندویه همراز و سرّانه‌ده دمساز اولنلره ایتدی مثنوی

بچه چشمک تماشاکاهی دربو	بلور می‌پیزنه بر جک ماهی دربو

نه کوندن الدی پرتو بو مه نو … که صلدی برج حسنه بویله پرتو

بورخسار زیبایه نظر ایلک که چهرهٔ رنکین وروینک طراوتی تجلیسندن افتاب نسرین کبی زرددر وبو قامت بالای طوبی همتایه تماشا ایلک که انوک لطافتی غیرتندن سرو سهی کبی اوپستی پر کرد واچی پر درددر ** بیت

سرو من از چمن جان ودل امد بیرون … نسبتش نیست بدین سرو که از اب وکلست

خطنی کورمی سزکه بر بلای فتنه انکیزدر لبنی صورمی سز که بر شراب شکر امیزدر ** نظم

تبارک الله تا آن چه روی این چه نکویست … جو سبزه ایست دراطراف کلستان نکویی

بو جمال وکمال بنی ادمده اولمامشلردر وبو خط وخال وروی عالمده بی مثالدر مانند الا بشراان هذا الا ملک کریم براندیشه ایلک که بو مرغ همایون دامه دوشه و برحیله فکر ایلک که بو نکار نازنینه الیمز ایرلشه ** مثنوی

کلک آغ برایلک ال اوشورک … بومرغ وحشی دامه دوشورک
دوزک مکر بیله بوکا دام ودانه … اولا کم ایلیه سزمرغ خانه

کنیزکلر سمعا وطاعة دیوب کتدیلر وجوان حضورنه واروب ایتدیلر مثنوی

یوزک فیضی کلستانک کلی در … زبانک نجه کلشن بلبلیدر
نه نامه لوحی دراول صورت چین … نه خامه حرفی در اول زلف مشکین

ای جان جهان بو نکار نازنین که نقشبندان چین انوک شکل زیباسنده صورت بجان کبی حیراندر خاک پایکه عرض دعا وثنا ایدوب ایدر که سیماکزده علامت غربت وار بو شهرده غریبه بکزرسز وغربا شکسته خاطر اولورلر حالا مناسب منزل مهیادر واسباب عیش کامل مستوفی اکر مهمانلیق رحمتنی قبول ایدوب برسلحت خوان جمالکز بر له میزبانلیق بیوره سز بزه عمر جاودانی حاصل اولور سزده زیان اولمز بلکه فایدهٔ رایکانی واصل اولور هم اغیاردن خاطرکه غبار کلمیه که بو سرای بزدن غیری کس بلمز وبوامره عسس دکل بلکه مکس دخی مطلع اولمز ** بیت

نه خوف شحنه نه بیم عسس وار … نه سزدن بزدن ارتوق انده کس وار

جوان

جوان جواب ویردی که فرمان بردارم وبو بازاری جانله خریدارم پس همان جوان منزل زن مزبورده مهمان اولوب والحاصل اول کون اخراونجه جمیع مرادات نفسانیه یه واصل اولدیلر ** نظم

هوای دل هوس راشد عنان کیر … شکیب از دست بیرون جست چون تیر
عروسی دید زیبا دلبر وبست … تنور کرم وخالی نان فروست

اول زمان که جوان همراه لری جانبنه روان اولدی زن صاحب کرم حق قدوم واجرقدم تمام یوز درم کتوروب مهمانک اوکنده قودی جوان دخی الوب حوایج معاش یارانه صرف ایدوب دروازهٔ شهرده یازدی که ارباب حسن وجماله قلت مال ومنالدن نه غم که برکونلک تماشای جمالک قیمتی یوز درمدر برکون دخی که بازرکان کارخانهٔ حکمت کلید قدرت جناب عزتله صندوق فلک اطلسی احدی ودیبای زربفت شعاع آفتابی دکان سپهر والادن بزازان بازار دنیایه دوکوب ساجدی ** بیت

فرو ریخت زر جرخ کوهر فروش … زبازار کردون برامد خروش
بازرکان زاده یه یاران ایتدیلر

بوکون سنک عقل وکفایتک مهمانی اولسق کرک بازرکان زاده علی الرأس والعین دیوب ملتمسلرینی قبول اتدی وعلی السحر شهرده کلوب کوردی که قیمتی متاعلری مشحون برکشتی دردروازهٔ شهره کلدی تجار شهر متاعلری کساد بولسون دیو اتفاق ایلرکه معامله یا بنده مساهله اتدیلر بازرکان زاده انی دکر بهاسنه عقد ایدوب همان اول کون مرابحه طریقیله اون اون بره نقد ایدوب تمام دراست بیکم کاست بیک درم فایده اتدی اسباب یارانی مهیا ایدوب دروازهٔ شهرک کتابه سنه کتابت اتدی که اصحاب فهم ودرایته معلوم اولسون که برکونلک عقل وکفایتک حاصلی بیک درمدر برکون دخی که شاه سپاه انجم طارم فلک جارمه نزول ایدوب منجوق رایت سلطنتی کنکرهٔ قلعه یه کتوردی ** بیت

شاه خاور فلک ده دکدی لوا … جیشی نوریله جوشه کلدی هوا

شهزاده یه ایتدیلر پس همواره توکل لافین اورورسین و دایم تفویض و تسلیم مقامنده طورورسین اگر واقعا بو صفتلردن بر فائده حاصل اولمق وار ایسه سنده دریغ ایلمیوب بزم کارمزک تیمارنده سعی بلیغ ایتمک گرکسین شهزاده کلام یارانی تلقی تمام ایله قبول بیوردی و عزیمت کامل ایله طوروب اولدخی شهره واردی قضای الهی پادشاه شهر وفات ایدوب خلق عالم انوک تعزیه و ماتمنه مشغول ایدی شهزاده تماشا ایچون شاهک قصرینه چیقوب بر گوشه ده خموش اولوب طوردی دربانلرک بریسی گوردی که جمیع خلق محزون و ملول جزع و فزعه مشغول اولوب طورور گوشهٔ قصرده بر شخص ابکم کبی اغزینه مهر سکوت اوروب ابسم اوتورور بیت

یوموبن غنچه وش اغزنی ابسم	اوتورر طفل سوسن گبی ابکم

زبی اول طایفه زینه مطابق دکل و خلایقه بو مصیبتده موافق دکل جاسوس خیالی ایدوب فی الحال یانینه واردی و احوالنی تفتیش ایدوب خاطرینه تشویش ویردی ناکام شهزاده انک تلخ کلامنی هضم ایتدی و آتش خشمنی آب حلمله تسکین ایدوب گندو گندویه ایتدی مثنوی

زمن غیر رمزی نیابد ظهور	سفیه ار درشتی کند از غرور
مرا ناخوش ایذوی خوش آید بگوش	ور از ناخوشی بر کشد صد خروش

جون جنازهٔ شاهی چیقروب قصر عالی غوغای خلایقدن خالی قالدی شهزاده همان انده قالوب حوالیسنی سیران و تماشا ایدردی دربانک زنجیر جنونی برکره دخی زیاده حرکت ایدوب خشم عامله گلدی و شهزاده‌یی طوتوب زندانه ایلتدی مثنوی

ایلتدیلر انی زندان ایچینه	قودیلر کلبهٔ احزان ایچینه
قونوب زندانه بر ماه اولدی مهمان	اوتندی یر دبینه گنجدی زندان
ضیاسین جامه گردی ماه نوشب	اولوب زندان انوکله جاه نخشب

جون گیجه اولدی یاران شهزاده دن اثر گورمدیلر و هر باری که تجسس ایتدیلر خبر بولمدیلر بری برینه ایتدیلر بو بیچاره جوان گندونک توکلنه اعتقاد ایتمشدی و بنای کارنی

کارنی قواعد تسلیم اوزره بنیاد ایتمشدی جون بو صورتدن فائده سی بولنمدی غیرتندن تهی دست گلمکده راضی اولمدی بو سببدن بزم صحبتمزدن اعراض ایتدی بلکه عارندن باشین الوب بر دیاره دخی گیتدی کاشکی اکا تکلیف مالایطاق ایتمیدک و سینه مزی هدف تیر فراق و علف شمشیر اشتیاق ایتمیدک بونلر بونده بر برینه زبان ملامتی دراز ایدردی شهزاده انده قید و بند زندانه گرفتار اولوب لسان حالله رفیقلری جانبنه پیغام ارسال ایدوب بو بیتله نالهٔ جانگداز ایدردی بیت

خبر من برسانید بمرغان چمن	که هم آواز شما در قفسی افتادست

یارندسی شهرک اشراف و اعیانی و اصول و ارکانی جمع اولوب دیدیلر که شغل ایالتی و کار حکومت ولایتی بر کمسنه یه فرق همتی سزاوار تاج سلطانی و خنصر دولتی شایستهٔ خاتم جهانبانی اوله مقرر قیله لر که پادشاهلرینک فرزندی قلمامش ایدی و نبیرهٔ شاهی دن بر فرد اولمامشدی بونلر بو مفاوضه ده معارضه و بو مشاوره ده محاوره ایدرکن دربان مزبور ایلری گلوب ایتدی بو سری اظهار و بو کاری اشکار ایتمک که دونکی گون بر جاسوس طوتوب بند ایتدم مبادا که انوک بر رفیقی اولوب تحقیق حالیچون بوگون بونده حاضر اوله و سزک منازعه و مجادله گوزه واقف اولوب دیدهٔ تجسس ایله احوالکوزه ناظر اوله پس حکایت ملک زاده یی تماما اول جماعته انها ایتدی انلر دخی استکشاف احوالده اهمال اختلال کلی یه باعث اولمق احتمالین ویروب بر سبیل استعجال بر سرهنگ ارسال ایدوب فی الحال شهزاده یی محبسدن مجلسه گتوردی جون انلرک نظری آینهٔ جمال ملک ملک ارالرینه مصادف اولدی دیدهٔ فراستله گوردیلر که انوک سیماسنده علامت رشد و سعادت هویدادر و امارت خبث و شقاوت ناپیدا بیت

سعادت غره سی النده لایح	شهادت پرتوی شکلنده لامع

شرایط تعظیم و تکریمی تقدیم ایدوب صوردیلر که بو مرز و بومه قدومکه علت نه در و مولد و منشاک ترک ایدوب دیار غربتی اختیار ایتمکه حکمت نه نظم

تو بدین حسن و لطافت ز کجا می آیی — بنشین چون ز برای دل ما می آیی

شهزاده انلرک جوابن وجه صواب اوزره ادا ایدوب اصل و نسبن و فعل و حسبن
و پدرینک کیفیت وفاتن و برادرینک کندویه سوء التفاتن ترک دیار اختیار ایتمکنک سببن
و یارانک اندن بوکونلک معاشی جهتی طلبین بر سبیل تفصیل تعبیر دلپذیر ایله
تقریر ایتدی اتفاق بعضی اکابرکه انوک پدرینک دیوانته حاضر اولوب اول گوهر
صدف شاهی کنار شاهنشاهیده مشاهده ایتمشلردی انی کوریجک بیلدیلر و سایر
ارکان دولته انوک اسلافنک شوکت سلطنت و بسطت مملکتن بیلدردیلر •
و اول ولایتک جمیع اصاغر و اکابری انوک دیدار فرح فالیله خوش حال اولوب
و طلعت میمون و ملاقات همایونن عین سعادت بیلوب متفق الکلمه ایتدیلر بو حضرتک
حکومتنه سزاوار بو شهزادهٔ عالیمقداردر که نسب پاکی و حسب پاکیزه سی واردر
ولی شبهه افتتاح ابواب معدلت سلف بزرگوارنه اقتدا و اکتساب اسباب
محمدتده آثار ستودهٔ آباء کرامنه اتباع و اقتفا قیلسه گرک و بیخ درخت ظلمی
بازوی شهامتیله قمع و فضایل نسبی مفاخر مکتسبی ایله جمع ایدوب رعیت سایهٔ
رعایتنده آسوده حال اولسه گرک لمعهٔ فریزدانی که انوک جبین مبیننده ساطعدر
جهانبانلیق استعدادنه و کشورستانلیق استحقاقنه دلیل ظاهر و برهان قاطعدر
شهریارلیق علامتی سیمای سعادت انتماسنده لایحدر تاجدارلیق امارتی
آیینهٔ جمال جهان نماسنده واضحدر ❁ ❁ بیت

بر حشمت سلیمان هرکس که شک نماید — بر عقل و دانش او خندند مرغ و ماهی

پس همان ساعت اکا بیعت ایدوب کوکب حضیض دناءتدن ذروهٔ نباهته ایردی
و بو سهولتله خلعت خلافت و ایالت ولایت النه گیردی و شجرهٔ توکل و اعتماددن
بو ثمرهٔ مرادی دیردی هرکیمسنه نک که قدم نیتی مقام توکلده راسخ و بنای عقیدتی
تسلیم و رضاده شامخ اوله مقاصد دین و دنیا اکا سهولتله ال ویره و نقاب آرزودن
شاهد مرادی احسن وجه اوزره یوز گوستره ❁ مثنوی

کلید توکل گر آید بدست — در گنج اقبال بتوان گشود
بچوگان صدق اندرین عرصگاه — ز میدان توان گوی دولت ربود

اول ولایتده عادت بو ایدی که پادشاهلری اول جلوه ایتدکده بر پیل سفیده
بندرلر و کافهٔ انام جمع اولوب زینت تمام ایله گرد اگرد شهری گزدررلردی
انوک با بنده دخی همان اول عادتی رعایت ایتدیلر شهزاده اول محلده مهر جهان
گرد کبی اطراف شهری دوراید وب دروازه یه کلدی اول سطوری که یاران
مزبور دروازهٔ شهر مذکورده خامهٔ زبان ایله تسطیر و زبان خامه ایله تصویر و تحریر
ایتمشلردی کوروب بیوردی تا سطور مزبورک فوقنده آب زر ایله یازدیلر
و کتابه یه قلم آهنین ایله قازدیلر که نهال کسب و جمال اول زمانده ثمر ویرور
و درخت عقل و کفایت اول وقت بارور اولور که سحاب قضای آسمانی اکا
پرورش ویره و رشحهٔ تقدیر صمدانی دن اکا مدد ایره بو دعوی تحقیق و بو قضیه یی
تصدیق ایدر اول رفیقک حالی که اول کونده زندان محنتده محبوس اوله ایکنجی
کون دیوان سلطنتده تخت شاهی اوزره جلوس قله پس بو مقر عز و اجلال
اقبال ایدوب مسند خلافت انوکله بها و بهجت بولدی و لشکر اکا مسخر و کشور اکا
مقر اولدی ❁ ❁ ❁ ❁ بیت

تخت چون بر تخت دیدش تهنیتها کرد و گفت — ای که بر تخت جهانداری تو میدانی شگفت

پس همراهلرین دعوت ایدوب صاحب عقل و کفایتی وزیر ولایت قیلدی و دهقان
زاده یی اسباب و املاک خاصه اوزره ناظر نصب ایلدی و صاحب جماله بجد و تکران
مال و منال احسان ایدوب بیوردی که هرچند که مفارقت احباب دشوار و مهاجرت
اصحاب صعب کاردر اما صلاح حال و مآل بودر که سن بو خطه دن ارتحال ایدوب
بر مقامه دخی انتقال ایده سین تا سنک ای ناقصات العقل و النقل سودای عشقکله مفتون
و جمال حسنکله مغبون اولمیه و فسق و فجور که بحسب النقل و العقل منهی و محظور در شیوع

نباهته

وظهور بولمیه بعده ارکان دیوان واشراف واعیانه متوجه اولوب ایتدی
واضحدر که سزک میانکزده چوق کمسنه لر عقل وکفایتده وفهم ودرایتده وزور
وشجاعتده بندن راجحدر اما دولت عنایت ازلی وسعادت مساعدت لم یزلی ایله
واقعدر نته که کلام قدیم وتنزیل کریم واجب التکریم والتقدیمدن که توتی الملک من
تشاء آیتی بو معنینک بیاننده نص صریح وبرهان قاطعدر مثنوی

تو مقصد جمله سربلندان — مقصود دل نیازمندان
از قسمت بندگی وشاهی — دولت تو دهی بهر که خواهی
توفیق تو گر نه ره نماید — این عقده بعقل کی گشاید

بو معنی مؤید وبو دعوی مؤکددر که همراهلرک هر بری نفسلرینی بر عمله نصب ایدوب
قوت لایموت وسد رمق کسب ایتدیلر بن نه کندو زور وقوتمه اعتماد ایلدم ونه جمال
صورت ونه تمیز بصارتمه استظهار ایلدم بلکه بنای امورمی اساس توکل اوزره
اوروب قضای ربانی ومقدرات آسمانی یه رضا ویروب ایندم بیت

سر قبول بباید نهاد وگردن طوع — که هرچه حاکم عادل کند نه بیداد است

چون شهزاده کلامنی تمام ایتدی حضار مجلسدن برمرد دانا اقدام اقدام ایله
قیام ایدوب وظایف دعا وثنایی ادا ایتدکدنصکره ایتدی هر کلمه که رشتهٔ
کلام جواهر انتظامکزده منسلک اولمشدر بر لؤلؤی آبداردر که صدف خردده
پرورش ویر زر تمام عیاردر که محک حکمتده آزمایش بولمشدر جهاندارلق اسبابنک
نصابی عقل وحکمتدر وتاجدارلق سعادتنک استعدادی شرطی فضل ومعرفتدر
پس جناب سلطنت انتسابک بادشاهلغه لیاقتنه بو اشارت حجتدر وشهریارلق
استحقاقنه بو دلیل مثبت ومبیندر آفریدکار تعالی اسمه علم ازلی ایله عالمده که
هر نوعدک انواع تربیتدن نه نوعه قابلیتی واردر وهر شخص اصناف مرتبتدن قنغی جنسه
سزاواردر بیت

ز خوان نعمت بی منتهای او هر کس — بقدر حوصله خود نواله می یابد

بو ولایت اهلنک سعادتی سنی بو شهره

منزلگه گوردی وبو بوم شکانک قوت طالعی بس همای آسمان آشیانک
سایهٔ همایونن مرغان شکسته بال رعیت اوزره سایبان ایتدی بیت

مبارک منزلی کانجا فرود آید چنین شاهی — همایون عرصه که در بوسش رخ چنین ماهی

گبار اعیاندن بر نامدار دخی برندن طوروب ایوان دیوان کیوان رفعتی زیور
ثنای شاه جهان تخت فلک تخته آراسته قیلوب بو نظم جواهر انتظامی طبق نامله
فرق شهریار کامکاره نثار ایتدی بیت

ایا شهی که کف کامکار زر بخشت — لگینه بر سر گردون کامران انداخت

بو اسلوب اوزره ارکان واعیاندن هر بری مقتضای مقامه مناسب کلام
بیوروب صحایف مناقب خسروانیدن برکته اظهار ایتدیلر عاقبة العاقبه بر پیر
پاک ضمیر پاکیزه تقریر بساط کلامه اقدام اقدامی دراز ایتدی وتقدیم لوازم دعا
ومراسم ثنادنصکره بو طرز اوزره کلامه آغاز ایتدی که ای ملک باب قضا
وقدرده که زبان گوهرافشان شاه که اول مجلسده اندن فتح کلام ایتدی بو بنده
برسرگذشتی واردر شویله که فرمان مطاع شاه شرف صدور بوله تقریر دلپذیر ایله
مرفوع حضور پر حبور اوله ملک ایتدی سویله گورهلم وایشدهلم نیجه واقع اولمشدر
اول حکایت پیر ایتدی اول زمان که جوان ایدم ملازم ارکان دیوان
ایدم چون دنیای غدارک بیوفالیغن فهم ایتدم وبو زال دستان نمانک مکر وفرینه
جزم ایتدم وعین الیقین بیلدم که بو عروس شوهرکش دنیا نیجه یارانی دمسازک سازبود
وعود وجودین یره چالمشدر وبو معشوقه حیله باز نیجه عشاق سرانداز کی بر لعبله
ایا غبین المشدر تغنم ایتدم ای دردمند رشتهٔ دلکی بو غدار حیله کارک کمربینه
بند المتش سن که صد هزار شهریار کامکارک سینهٔ وجودنه دست رد اورمشدر
وبیحد وبیشمار تاجدار نامدارک خرمن حیاتن باد فنایه ویرمشدر مثنوی

قنی اول پرویز نده شاه اولنلر — سپهر سلطنتده ماه اولنلر
بتورلر شمدی سر الننده ابتر — قرا طوبراغه اولمشلر برابر

جهان م

سرکشی

سنک بو سوداده سودک یوقدر تعب بیهوده چکمه و بو رهگذارده که ممر کاربان رنج و محنتدر میل اقامت ایتمه **شعر**

هر کس که ره و رسم جهان نیک شناخت
از بهر اقامت اندرو خانه نساخت
این کهنه رباط را عمارت مکنید
آخر چو بدیگری بباید پرداخت

خواب غفلتدن بیدار اول که وقت تنکدر سمندر و حه سوار اول که مرکب بدن لنک عمر کوتاهدر توشه احضار ایله که مسافهٔ راه دور و درازدر و قربهٔ قلبکی آب قناعتله پر قیل که تاب آتش بادیه جانکدازدر **مثنوی**

ای طلب امروز بهر کوشهٔ
گر پی فردات بود توشهٔ
راه تو دور آمد و منزل دراز
برگ نه و توشهٔ منزل بساز

چون بو غفلتدن متنبه اولدم نفس سرکشی لجام نصیحت ایله زیر رام ایلیوب نشاط تمام و رغبت صادق ایله تحصیل زاد آخرته متوجه اولدم و دامن طاعت خالقه تشبث ایدوب رغبت دنیا و صحبت خلایقه پشت پا اوردم **بیت**

کوکلدن محو ایدوب دنیا سوادن
قومادم دلده حقک ماسوادن

برگون اتفاق بر مهم ایچون بازاره واروب کوردم که بر صیاد بر جفت هدهدی قفسه قویمش کیدر بیچارهلر محبس قفسده بر برینک حالنه کریان و گرفتارلق بلاسندن تنور غمده بریان خدادن مژدهٔ خلاص دیلیوب افغان ایدرلر بونلرک بو حالنه ترحم ایدوب قصد ایتدم که صیاددن انلری صتون الوب بند بلادن رها قیلم و بو وسیله ایله حبس عذاب ایزدیدن دولت آزادی ابدی یه مترصد و مترقب اولم صیاد انلره ایکی درم بها تعیین ایدوب اکسوکه رضا ویرمدی بنده سمان ایکی درمه مالک ایدم متردد اولوب نفس حریص اول ایکی درمک عدمنی جایز کورمدی خاطر دخی قادر ایکن اول بیچارهلری بند قفسده قومغه مذهب مروتده رخصت بولمدی آخر توکل ایدوب قیمت معهودی ویروب ایکیسین دخی الوب شهردن داشره یره کتدم و باشم اوزره چوروب رضای احد ایچون انلری آزاد ایتدم انلر دخی بر ویرکر

ویرانه دیوار اوستنه چیقوب بکا آواز ایتدیلر و نته که حق شناسلق رسمیدر زبان نیاز له اعتذاره آغاز ایدوب ایتدیلر حالا بو احسانک حق مکافاتنه و بو انعامک تمام مجازاتنه قادر دکلوز اما بو دیوار التنده بر صندوقچه واردر که پر کوهر شاهواردر اگرچه بو نعمت مقابله‌سنده بیقدر و بیقیمتدر اما عجالةً الوقت شرف قبول ارزانی بیورلورسه کمال منتدر بن انلرک بو گفتارندن تعجب ایتدم و استغراب ایله انلره خطاب ایدوب ایتدم که عجب حکمتدر که زیر خاکده صندوق پر کوهری کوررسز زیر خاکده رشتهٔ دامدن غفلت قیلورسز جواب ویردیلر که چون حکم قضا نازل اوله و فرمان قدر جریان بوله دیدهٔ عقل رمد جهالتله خیره و روی بصیرت ظلمت غفلتله تیره اولور اول محلده نه عاقلک بصیرتی اثر قیلور و نه عارفک بصرنده نور و فر قلور بو جمله یه باعث اول حکم الهیدر که بو حالاتک ضمننده حادث اولور **بیت**

هرگه که نازل اولسه امر قضا
هوش مدهوش اولور بصیر اعمی

بو حکایت شاه جهان پناه قضا و قدر با بنده بیوردوغنه کواهدر حکمای حکمت شعار بو معنیٔ اشعار ایله اشعار ایتمشلردر که **رباعیه**

گر کار تو نیکست به تدبیر تو نیست
ور نیز بدست هم ز تقصیر تو نیست
تسلیم و رضا پیشه کن و شاد بزی
که نیک و بد جهان بتقدیر تو نیست

پس ایتدی ای شاه بن اول دیوار التنی قازوب دیدکلری کبی اول صندوقچه‌یی بولدم و ایچنده اولان جواهری سلک ضبطه چکوب محافظه‌سی با بنده مبالغه قیلدم حالیا آستانهٔ آسمان رفعته مرفوع بندهٔ بی منت اولدر که ملک مثال بی مثال واجب الامتثال ارزانی بیوره تا اول درج جواهری خزانهٔ عامره ایچون قید ضبط ربط اولنه شهزاده ایتدی بو تخمی سن اکدک بونده غیر شریک اولمق و بو نهالی سن دیکدک ثمرنده آخر مشارکت قیلمق شرط انصاف دکل بو جواهر حکمت که الآن سلک بیانه چکدک بزه تیر و بو درج نصیحت که نقاوهٔ دانش و معرفتدر بزه کفایت ایدر که صراف عقل قتنده کوهر کلام صاحب هنردر و اکسیر حکمت ایله زر تمام عیار الملق میسردر **مثنوی**

در و گوهر در حکمت کلامی — خصوصا محکم اوله انتظامی
فچن حکمت سوزن فهم ایله گوش — سماعی روحی ایلر مست مدهوش
دل و جان ایلر استقباله آهنک — الور بغرینه باصر غنچه وش تنک
اولور خندان انوکله چشم نمناک — بولور شادی انوکله جان غمناک
ایرر سه مرده جسمه زنده ایلر — دل و جان شمعنی تابنده ایلر
تعالی الله زهی شان الهی — ایدر آب حیوة اصلین سیاهی
جو بوشان الهی وار درانده — عجبمی بیرا بدرسه دلده جانده

چون بیدپای حکیم بو فصل پر اصلی اخرا ایتدی و مضمون وصایای هوشنک بوداستانی پایانه یتدی رای دابشلیم مراسم خدمت و لوازم مدحتی ادا ایدوب ایتدی بحمد الله که یمن حکمت حکیم عالی مرتبه برله نقاب خفا چهرهٔ مقصوددن مرتفع اولوب غایت مأمول و نهایت مسئول سن دانای سامی منزلنک برکت صحبتیله حصوله موصول اولدی

مثنوی

جزاک الله که جانم گوزین اچدک — گوزومه قرشو جانان یوزین اچدک
امیدم یوزینک اچدک نقابن — کیدردک دیدهٔ دلدن حجابن
دلم پر نور ایدوب ای مهر روشن — خلاص ایتدک ضلالت ظلمتندن
خضر وش باکه رهبر اولدک ای جان — ایچوردک مرده جسمه آب حیوان

حالیا متضرعدر که حکیم روشن ضمیر بو حقیرک ناصیهٔ ملتمسنه دست اورمیه و بو محقردن که فرط اخلاصمدن شدهٔ حکمت اختصاصه هدیه گتوردم استنکاف بیورمیه

بیت

نیست بر طبع نازکت پنهان — نکتهٔ تحفة الفقیر حقیر

برهمن ایتدی ای ملک بن گوشهٔ دنیاده فقر له فخری نفسمه پیشه و زاد قناعتی کندومه توشه ایدوب دامن دلمی لوث علایقدن پاک و آینهٔ ضمیرمی زنک عوایقدن تابناک ایتمشکن هیچ وجهله ممکن میدرکه بر دفعه دخی زنک قاذورات دنیا

دنیایه آلوده و زنک کدورات ما فیها ایله اندوده قیلم

بیت

به دنیا تا توان آسوده بودن — دریغ آید از آلوده بودن

اما اگر پادشاه سعادتمند دلرسه که بر خدمتله بنی ارجمند ایدوب طوق منتن تا قیامت گردنمه ایلیه توقع ایدرم که بو جواهر حکمت و لآلی معرفتی رشتهٔ تألیفده ترصیع و ترصیف ایدوب جمیع امورنه پیش نهاد ایدوب قواعد احکام سلطنتی انوک اوزرنه بنیاد ایلیه و همواره بو وسیله ایله بنی خاطر عاطردن یاد ایلیوب اوقات مستطابده دعوات مستجابه ایله یاد ایلیه که بر موجب مضمون لا ترد دعاء الملک العادل دعای سلاطین عدل آیین عز اجابته مقرون در رای کلام حکیم روشن رایه شرف قبول ارزانی بیوردی و همان دم برهمنی وداع ایدوب ینه دار الملکنه رجوع قیلدی و اول جواهر حکمت که درج دهان حکیمدن النه گردی رشتهٔ تألیفده انتظام ویردی و دائم سوانح امورده بو مواعظه التجا ایدوب همواره وقایع دهورده بو نصایحدن استمداد ایدردی

قطعه

انکه اوپی روی پند خردمندان گرد — آخر الامر ببر منزل مقصود رسید
وانکه شد منحرف از جادهٔ ارشاد ایشان — راه گم کرد ز مقصود نشانی نشنید

چون خجسته رای بو داستان بی نظیری بدایتندن نهایتنه دک تعبیر دلپذیر ایله تقریر قلدی همایون فال گل سیراب گبی بساط نشاط اوزره آچلدی و نهال حالی چمن اقبالده سرافرازلیغه آغاز قیلدی و وزیر عواطف خسروانه برله امیدوار اولوب دیدهٔ دلن کحل الجواهر التفات شاهانه ایله منور قیلوب ایتدی

بیت

زهی تقریر دلجویت تماشاگاه روح افزا — بیان شافیت نزهت فزای روح انسانی

بو قصهٔ شیرینک بیانی ایله کام جانمزی پر شهد حکمت ایتدک و بو حکایت رنکینک اداسیله زمین حالمزده تخم سعادت اکدک من بعد دستور العمل احکام جهانبانی بو نصایح کافیدن غیری اولمسه گرک و کارنامهٔ اعمال حکمرانی بو موعظهٔ شافیدن غیری ایله قیلنمسه گرک بو کلمات بی نظیر درون دلمده بویله جای گیر اولوب

بو مرتبه ده تأثیراتدوکه سبب دکلدر الا صدق نیت وصفای طویت وزیر روشن ضمیر در زیرا که کلام کافی اکرچه فی حد ذاته شوب کذبدن صافی اوله قایلک آلوده لکی جهتندن نتیجه صفا ویرمز و مواعظ ونصایح باوجودکه عین حکمتدن لایح اوله کوینده نک قساوت قلبی سببی ایله دل سامعده تأثیر ایتمز

قطعه

دامن آلوده اگر خود همه حکمت گوید … بسخن گفتن زیباش بدان به نشود
آنکه پاکیزه دلست ار بنشیند خاموش … همه از سیرت زیباش نصیحت شنود

خجسته رای دعادرلرین رشته ادایه بند ایتدی وکلام ملکی که ملک کلام ابدی پسند ایدوب ابتدی اول که زبان حکمت بیان شاهنشاهیدن شرف صدور بولدی محض صواب وکتاب حکمتدن برباب در واقعا کلام اهل دروغ لی فروغ اولور وآتش درمنه کبی برانده انطفا بولور اما کلام اصحاب صدق وصفا تباشیر صبح صادق کبی پر نور وضیا در وشعلهٔ خورشید کبی ساعت بساعت نورانی کورنور

مثنوی

ندکلو صبح کاذب قیلسه تزویر … قیلام قلب شبده نوری تأثیر
طوییلور عاقبت کذب وخطاسی … همین با نیته قلور بوز قراسی
چون اوره صبح صادق صدقله دم … قدومندن منور اوله عالم

همایون فال خجسته رای بر دفعه دخی نوازش بیوروب رایت رفعتن ذروهٔ چرخ برینه ییتوردی خجسته رای آثار صفات پسندیدهٔ شاهی وانوار اخلاق حمیدهٔ شاهنشاهی مشاهده ایدوب بنای ثنای مدحتن واداء دعای دولتی بو ابیات ایله تمهید بیوردی

مثنوی

توای شه نخوبی اخلاق خویش … سبق بردی از پادشاهان پیش
زهی دین و دانش زهی عدل وداد … زهی ملک وملت که پاینده باد

مجلس بو مقامده تمام اولدی وکلام بو دعا ایله اختتام بولدی همایون فال دخی رای دابشلیم کبی بو لطایف اخبار وامثالی صحایف اخلاق واعما له

اعماله ثبت ایدوب تشیید مبانی عدل واحسانده وتمهید قواعد نظام احوال انسانده سعی موفور وبذل مجهود ایتدی وصفحات روزکارده نام محمود وذکر ممدوح یادکار قودی کیتدی

قطعه

دو چیز حاصل عمرست خیر ونام نکو … وزین دو درگذری کل من علیها فان
مباش در پی آزار وکام خلق برآر … گزین دو کار بیابی سعادت دو جهان

بو درر اول جواهر حکمت نشان که بر مقتضای زمان زبان خامه وخامهٔ زبان انی سلک بیانه چکدی ودهقان قریحه انوک زمین نظم وانتظامنده سعی واهتمام تخمن اکدی مکارم اوصاف افاضل انامدن متوقع ومحاسن اخلاق اماثل عالیمقامدن منتظردر که بو کلمات ناسنجیده وعبارات ناپسندیده ذیل اغماض وانصافی شامل قیلوب بو کمینه نک سقطنه عین سخط ایله ناظر اولمیوب عین رضا ارزانی بیوره لر

مثنوی

درکه درین سینه نهان داشتم … یک بیک از دل بزبان داشتم
گر بد وگر نیک نکندم به پیش … پوش بدامن به نکوئی خویش
چونکه بدین پایه رساندم کلام … به که کنم ختم سخن والسلام

الحمد لله علی التمام وعلی الرسول افضل الصلوة والسلام وعلی آله العظام واصحابه الکرام

وقع الفراغ عن تحریر الکتاب بعون الله المعین الوهاب یوم الخمیس ثانی عشر شهر محرم الحرام سنه تسع وثمانین وتسعمائه کاتبه الفقیر درویش محمد اخلاقی وفقه الله الاحد الباقی در محروسه دمشق بوسنه

[seal]

حسبي الله وحده
من الكتب التي وقفها الفقير
الى الله ربه ذي المواهب
محمد المدعو بين الصدور براغب
وكفى بعبده ١١٧٥